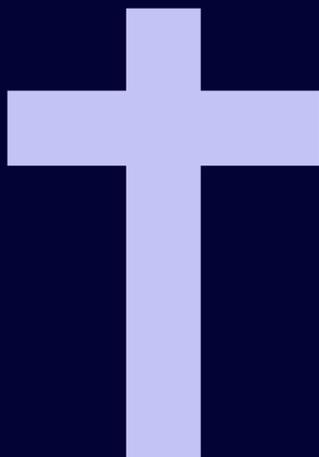

SISIPAC AC QELIA

The New Testament and Psalms in the Kube Language of Papua
New Guinea

SISIPAC AC QELIA

The New Testament and Psalms in the Kube Language of Papua New Guinea

Buk Song na Nupela Testamen long tokples Kube long Niugini

copyright © 2012 Global Bible Translators

Language: Mongi (Kube)

Translation by: Global Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-11-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023
0403b50f-078d-52e2-a203-056e8a430665

Contents

front	1
Legic	2
Mataio	79
Mareko	118
Luka	142
Yohane	185
Méliméli icac ai	214
Roma	253
1 Korinti	271
2 Korinti	289
Galatia	300
Efeso	306
Filipai	312
Kolosai	317
1 Tesalonika	321
2 Tesalonika	325
1 Timoteo	327
2 Timoteo	332
Tito	336
Filemon	338
Hebiraio	339
Yakobo	352
1 Petero	357
2 Petero	362
1 Yohane	365
2 Yohane	370
3 Yohane	371
Yuda	372
Ac Saņa	374
Read the New Testament . .	394

Sisipac Ac Qelia Sampela hap Buk Baibel long tokples Kube long Niugini

The New Testament and Psalms in the Kube language of Papua New Guinea

Global Bible Translators

Sisipac Ac Qelia

Sampela hap Buk Baibel long tokples Kube
long Niugini

The New Testament and Pasmals in the
Kube language of Papua New Guinea
[iso]

Translation: © 2012, Global Bible
Translators

Print publication, 2012, Global Bible
Translators

Web version
2017, Wycliffe Bible Translators, Inc.
www.Wycliffe.org

<http://pngscriptures.org>

www.ScriptureEarth.org

This translation is made available to you
under the terms of the Creative Com-
mons license (Attribution-Noncommercial-
No Derivative Works).

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0>

Your are free to share — to copy, dis-
tribute and transmit the text under the
following conditions:

- **Attribution.** You must attribute the
work to *Wycliffe Bible Translators* (but not
in any way that suggests that they endorse
you or your use of the work).
- **Noncommercial.** You may not use this
work for commercial purposes.
- **No Derivative Works.** You may not
alter, transform, or build upon this work.
- **In addition,** you have permission to port
the text to different file formats, as long
as you don't change any of the text or
punctuation of the Bible.

Notice — For any reuse or distribution, you
must make clear to others the license terms
of this work.

Tok Orait

Dispela Buk Baibel i kam wantaim tok
orait na lo bilong Creative Commons
Attribution-Noncommercial-No Derivative
Works license. Em i tok olsem **yu ken
givim kopi long narepela manmeri.** Yu
ken wokim kopi na givim long husat i
laikim. Tasol, yu mas tok klia dispela
samting i kam long <http://tokplesbaibel.org>.
Yu no ken kisim mani na salim dispela.
Yu mas givim nating. Na tu, **yu no ken
senisim Tok.**

Ol piksa i kam wantim ol Baibel na nara-
pela buk i stap long dispela sait i gat tok
orait long usim wantaim dispela samting
tasol. Sapos yu laik narapela tok orait, yu
mas askim husat i papa bilong copyright
long dispela ol piksa.

Sapos yu laik stretim samting i no orait long
dispela tok orait, stretim tok, salim Buk
Baibel, o tainim Tok bilong God long nupela
tok ples, yu ken **askim mipela.**

Olgeta tok orait na lo long tok ples English
i stap long [http://creativecommons.org/li-
censes/by-nc-nd/4.0/legalcode](http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode).

Sapos yu gat askim long dispela, **plis askim
mipela.**

Legic Kiwi 1

1

(Legic 1–41)

Héna éréhé.

¹ Ic ségi ségiyaguc imi ic zipiliñ zapalaña ionac niniñ areñgia imi ménda méndacma kemma, kápésic ic ionac kekecac hénaiguc momacnec ménda namma, zédesi ic iniguc* momacnec ménda tacanzac.

² Néñ Yaweac† héna acwac‡ ewa siña heyu, siñi kaiwe séc héna ac imi zéñiñanzac.

³ Inéñ ic hésa doku téfara giñgiñaguc himicgic nanñanzac ésécnec haréña ménda bura tiyu naléya méndacma héla gocmia haianzac. Inéñ imuac me imuac ai meyu hiabianec saima keñanzac.

⁴ Néñ ic zipiliñ zapalaña imi imuhuc qahac. Inéñ imi gorosonja sénéwéra luhucnéñ mihilanagéyu keñanzac ésécnec.

⁵ Imuac niñac ic zipiliñ zapalaña ienen imi Anutunéñ kitiwa biria melen énécmiyu hia ménda nanñselimu. Wañu kápésic ic ienen ic solaña iniguc momacnec kecmuac séc qahac.

⁶ Ic hiabia imi Yawenéñ inicgaleñ wañ énécmianzac, néñ ic zipiliñ zapalaña imi enen tima keñanzu héna imuac tetcgia imi humu qai wawanja.

2

Anutunéñ Kristoac sisipac ac ézéyec.

¹ Némac niñac baera baera ic embac ienen qetqetali ac qewelona wamma, imuac ic embac ienen ai gorosonja imuhucyawac niñaren wañanzu?

² Wañu Yawe zéma iwac halécnéñ météré mima gésimimia iorac hazéc wañ érécmima baecac ic kewu ienen zéréñqéréñ wamma nanñgi, baecac galeñhéra ienen momacnec toroqe amuma yomuhuc emininzu;

³ Senj hésa qaté nénécmizac imi qetecgéma hésa selia ziki sipac menénéc mizac imi hulac gilidacbiñ.

⁴ Wañu ou kurumeniguc taczac inéñ desi énécmizac. Miñ Kewunéñ isocfagociguc onopoczac.

⁵ Inéñ qeri geric wamma ac wañ énécmizac, tericgé énécmima yomuhuc zézac;

⁶ Nenaoc, nena ic kewu, nuac baec boña téréya Zioniguc kumuwa nanzac.

* **1:1:** Hebraio aciguc; Ionac tataciguc.

† **1:2:** Yawe; Anutuac qara, kiwi téréyaiguc ogic hezac, néñ qac téréya imi ménda olomma Miñ Kewu zéanzu.

‡ **1:2:** Héna ac; Hebraio aciguc Tora, Moseac kiwi ura 5 Anutuac ackuazéc imuac hénihénaiguc hezac imuac qara.

* **3:2:** Hebraio aciguc; Kekec unñanawac.

† **3:4:** Zion baec boña, imuac qahaiguc Dawidiac demin selia neuj kiroponéñ lelegéma nanzac.

⁷ Imuac ni miñ kewuac zézé seli ac imi zéau énécmiwa baec séc kenzac. Yawenéñ yomuhuc nézézac; Gi imi nuac nanña. Deguc ni héri haima mihicñi génzua.

⁸ Zéwelecnénna neñ nuac mératéc baec séc ic embac héna héna imi gémba guac buña wandacmu. Wañu baec tetcgia séc moczon guac buña wandacmu.

⁹ Wañu geñ aiñ qarucganéñ hazéchécga unuwésémañ. Kewuc nomuñ ésécnec qésénénécmina.

¹⁰ Imuac baera baera ic kewu ini niñtegic qintegic ginaguc wammu. Baera baera galeñ ini goro ac imuac gezac haimu.

¹¹ Bac yandi yandi wamma Yaweac welen qemima, bac yandi yandi wamma zézé ségiségi wammimu.

¹² Qeri geric wañ énécmiyu baec hénaginaiguc biriwu niñac. Iwac nanja kiricne mima welen qemimu. Qeri birianéñ élanzaneñ geric bélañ ésécnec yacma onowac niñac. Iwac muru héima nanñanzu imi enen moczon ségiségi ginaguc wammu.

3

Hazéc hécgina ienen helanzi énécmigic Anutuac muru héima nammu.

¹ (Dawidinéñ enjeya nanja Apsalomac wésia igucnec néñgacma keñec nalé imuaru oyec.) Yawe, hazéc hécna imi yei sasala yanda. Ic embac hazéc wannémma yaré qewiñ zéma yacma nanzu imi sasala yanda.

² Ic embac sasalanéñ nuac* yomuhuc zéanzu; Anutunéñ anjgéña ménda tianzac. (Ohec)

³ Néñ Yawe, gi imi nuac saiwa, nuac edamuna, nuac orucna meyac néñanzan.

⁴ Ni Yaweac kucnec ewa ewananéñ qacma héiwa, inéñ iwac baec boña téréyaiguc† acna melen néñanzac. (Ohec)

⁵ Ni ama siñiyu gau heanzua. Wañu Yawenéñ néñgaleñ wañnéñu siñunec muñguc yacanzua.

⁶ Hazéchécna tausenja tausenja ienen lelegé néñgic, néñ ni bac yandi yandi ménda wañanzua.

⁷⁻⁸ Anjgéh titi imi Yawe guac murunec. Miñ kewuac mériañ imi ic embachécga qacginaiguc mama heanzac. Imuac niñac, Yawe, gi yacna! Oh nuac Anutu, ni anjgéhna tina. Nuac hazéchécna nekanjgina kuma ic zipiliñ zapalaña ionac zécgina hézégéña.

4

Zérabéra naléiguc ewa éréhéc qahac zéwelec wanjec.

¹ (Legic galeñawac; wanjonj hésiauguc, Dawidiac legic zéra.) Anutu, nuac solañja mijina, ni guac qacma guruwa acna melenj némbésémanj, ni baec wéñwéñgiauguc kecba baec kondonja mihicnji nénnec, imuac ewa hia nijnémma zéwelecna nijna.

² Baec ic ionac nanhéra* ini nalé dahecac séc gamu qeçe mihicnji némmu? Nalé dahecac séc edamuna imi melenj gamu qeçeac buñja wanju, haka biriaawac siñja nimma baniara méndac énécmima kecmu? (Ohec)

³ Yawenérj enjeya nijac wamma siñ nijmianzac i gésimiyec imi nijasarimu. Imuac ni zéwelec wamba Yawenérj nimma kecanzac.

⁴ Ini bac yandi yandi wamma kápésic ménda wammu. Gaugina hewinj zé emma acgina qaiyu bénzérj nec qeriginanérj zéma nimmu. (Ohec)

⁵ Miñ Kewuac muru hakagina solañja iminérj mulu éséc nec haimimu. Yaweac muru héima nammu.

⁶ Ic embac sasalanérj Mérénerj haka silic hiabia mérj nénezéyu hémbinj? zéanzu. Imuac Yawe gi guac kic tanecga asac mararañja gucnérj ninicna.

⁷ Miñ Kewunérj nuac ewa qerinaiguc ségiségi kunerj yanda tiyu sécgéanzac. Ségiségi iminérj padi me wainj qelianérj sécgéyu ségiségi wanjanziñ imi qeyu maanzac.

⁸ Ni imuhuc solañjanec deminj menénma néngalenj wanjnéñanzac imi Yawe momacguc sac keczac, imuac mia ni ewana déñ wanju gauna heanzua.

5

Anutunérj yéwéri igucnec metecgé némmac zéma nijkinzérj wamma zéwelerec.

¹ (Legic galeñawac; kunjaguc héigic, Dawidiac legic.) Yawe nuac acnawac gezac haina. Nuac yaiwisisij acna nijnémma.

² Méra némbésémanj nij wamma guru héhéli géñzua imi nimbésémanj.

³ Yawe, siñunec séc gerj nuac ac ewana nijanzanj. Acna melenj némbésémanj nijac siñunec zéwelecma bénzérj nec mambéc kecanzua.

⁴ Hénia imi yomuhuc; Miñ Kewu gi biriaawac siñja ménda nijanzanj. Ic birianérj giguc hia tacyac ménda wammac.

⁵ Séwi enj icnéñ guac wéségaiguc nammuac séc qahac. Miñ Kewu gi imi haka silic biria wanjanziñ imi onac mézégga kunerj yanda tianzac.

⁶ Yawenérj ikoc ac zéanzu imi unuma sac naec énécmianzu imi zéma tilic qilic ic ionac mézégga tianzac.

⁷ Ni imi Miñ Kewu guac goi héhéiganérj nanjgé néñju kucna mihicnijma Miñ Kewuac ocmuj téréyaiguc keremmanj. Eega héigémma siminj héigémba Miñ Kewu guac ocmuj téréyawac muru kemmac.

⁸ Yawe, nuac leleciguc hazéchécna sasala keczu, imuac Miñ Kewu guac hénja solañjauguc nuagicma kenna, Miñ Kewu, hénaga dindiñja imi nézénja hémba.

⁹ Imuac hénia imi yomuhuc; Kuaginaiguc imi ac héla mérj ménda hezac. Ewa qerigina imi ic embac mebirij énécmiwijn zé nijarénjgégic sécgédaczac. Wanju démérjgina imi kic suañ añanjia éséc nec. Wanju ezelanjgina iminérj haléc ac efima zéanzu.

¹⁰ Anutu, ionac imi kápésic ginaguc zéénécmina. Waiénécmina enjaj nininj bétaciguc enjaj héngacgic inimac. Ienérj Miñ Kewu andé qeanzu, imuac nijac wawanj memegina biria imuac nijac wamma nesi énécmina kemmu.

¹¹ Néñ mérjnéñ mérj guac muru hama sanjanziñ imi ségiségi mihicnji énécmina. Ionac imi wai énécmina nalé tetcgia qahac ségiségiac legic héima kecmu. Ic imuhucya imi saiwa wanj énécmina, guac wanjanziñ imi enj guac nij wamma ségiségi wammu.

¹² Yawe, gi imi hélac nec ic solañja mérjanj mihicnji énécmianzanj. Guac ewa hiaganérj saiwa éséc deminj meénécmina.

6

Qenzérj manzerj qeriaiguc Miñ Kewu zéwelec wammiyec.

¹ (Dawidiac ewa biriac legic, wanjonj hésiauguc.) Yawe, qerij biricgaiguc ac ménda wanjénna. Miñ Kewu, guac qerij gericgaiguc zémindiñj ménda wanjénna.

² Yawe, ni kucna qahac, imuac ewa hia wanjénna. Yawe, mehiaru nénnja. Sicnawac toroya imi geriwa nozac.

³ Nuac kekec uñjanérj zuracgézac éséc nec geriwa nozac. Yawena nalé dahecac séc mambéc kecanjac hezac?

⁴ Yawe, lilingéma hama kekec uñjana metecgé nénnja, Miñ Kewuna goi héhéiganérj ni humuc igucnec angéñna tina.

⁵ Mérjnéñ mérj humumaguc Miñ Kewu nijqelimacac séc qahac. Humuc ic ionac baec sasanjia igucnec mérénérj gi hia mepési gémmac?

* 4:2: Ac haka silicginaiguc ic tosara kuc buñjaginaguc ionac icac nanhéra zéanjic.

⁶ Ni zésillac wamma kecma birizua. Sinj herec kic qelinec kecma siacba kic masinanénj hehena mézégézac. Siacma kecba aturu hehenanénj dokuyaguc wandaczac.

⁷ Siac yanda wankecba kicananénj biriyu hia hémmañac séc qahac wanzac. Hazéchécna niñjac siacba kic masinanénj wanju kicanawac kuhanénj mazac.

⁸ Haka biria wanjanzu ini moczonj nuac murunec néñgacma kendacmu. Yawenénj nuac zésiactna niñnéñzac.

⁹ Ewa biric wanj némmac niñjac qerinanénj hélacnec qacma zéwelecba Yawenénj niñnéñzac. Wanju nuac zéwelecbna imi késa anjéñzac.

¹⁰ Nuac hazéchécna imi gamu qeçe zéma bac yandi yandi kunéj yanda miñicñj énécmiyu, gamugina nimma néñgacma liliñgéma kemmu.

7

Ununesi miñicñjima Anutunénj méra mimac niñ zéwelerec.

¹ (Benzaminac qelia méj Kusinéj ac wammiyu Dawidinénj ara bakia meñemiyec.) Yawe, nuac Anutuna, ni Miñ Kewunawac muru sanji sanjina miñicñjizua. Nesinénzju moczonj yanda ionac murunec anjéñna tima kératacneç népésina.

² Imuhuc ménda wanj némbañnec, ienej laion yanj ésécneç kucnec hama kekeç uñana kiricqiric wanj némbunec. Gi qahac wanju metecgé néñéña méñ ménda keczac.

³ Yawe, nuac Anutuna, ni haka yomuhuc wanj iguc, nuac mérañaguc hakana biria yomuhuc hezaciguc wai énécmina imuhuc hia wanj némmu.

⁴ Ni ic méñjac kápésic méñ wammiyi iguc, héniaya qahac hazéçnawac iwawai méñ wagiri iguc,

⁵ wai énécmina hazéchécna ienej kekeç uñana nesima hama népésimu. Wanju wai énécmina ienej baeciguc kekecbna tiñumu némma edamuna imi seitotoñiguc gilicig hia mamac. (Ohec)

⁶ Yawe, qeri biricgaguc yacbéseñaj. Nuac hazéchécna geric bélañginaguc hazéc wanj énécmima yacbéseñaj. Anutuna, yacma nambéseñaj. Héna ac nénézéneç imuac séhaiguc wanj énécmiwéséñaj.

⁷ Baera baera unuruna hama lelecgé géñgic, geñgaoc liliñgéma hama ou eñeñja tacma inicgalerj wanj énécmiwéséñaj.

⁸ Miñ Kewunénj baera baera ic embac zégési nénécmimac. Yawe eñeñja miñina, geñgaoc solanj dindiña zéma haka héla qerinaiguc hezac imi héñgési wéséñaj.

⁹ Qeri héhéñ, solanja miñina, gi imi nininñina batucgéma héñanñaj. Ic zipiliñ

zapanaja ionac haka biria imi metecgéma haka solanja mesolañanina nammac.

¹⁰ Eñeñja miñina, Anutu, nuac saiwa keczac. Inéñ ic embac qeri solanj keczu imi anjéñ tiénécmianñac.

¹¹ Anutu imi zégésigési ic solanja. Inéñ naléya naléya qeri biric niñénécmianñac.

¹² Ieneñ ewa qerigina ménda mindinimuiñguc Anutunénj souya zéra qericma tewiya hére muimañac zé zérénj qérénj wammac.

¹³ Anutunénj zérabéra humumia zérénj qérénj wandaru hezac. Inéñ tewi geric bélañaguc miyacgéyu hezac.

¹⁴ Ic birianénj haka biria azi kiyu miñicñjizac. Inéñ réwéri héri haima imuacnec merac ikora mezac.

¹⁵ Baec séseñ tewi luacyaguc miñicñjanñac i eñeyaoc imuaru mama hiñgacanzac.

¹⁶ Kaiñiliweñja iminénj eñeñja oruc qahaiguc maanzac. Zipiliñ zapanaja iminénj eñeñja oruc siraiguc maanzac.

¹⁷ Ni Yawe imi solañawac niñjac ewa hia ac ézémanj. Eñeñja miñinawac qara mepésimañ.

8

Ic imi némac hiaya niñjac niñmianñanñaj?

¹ (Legic galeñawac; Dawidiac legic zéra, wanjoñj hésiaguc.) Yawe neñanñ Miñ Kewunina, guac qac bunaganénj baec séc zézé ségiséñgaguc wanzac. Gi imi ou kurumenñguc asac mararañja haina sécgéma hezac.

² Miñ Kewuac hazéchéra zéma ac bakia melembiñ zé wanjanzu imi eneñ acgina qaimac niñjac, Miñ Kewunénj wanju kokoc namu nene ieneñ Miñ Kewu mepésimigic kuhaguc wanjanñac.

³ Miñ Kewuna méraga merawanénj memeya kurumeñ zéma imuac iwawai qeriaiguc haina hezac maso zéma méñni sikiluc imi kicna hima hémba kunéj yanda wanzac.

⁴ Néñ icac niñna némaria wanju, Miñ Kewunénj niñmianñanñaj. Wanju icac nanja imi némaria wanju héñgalerj wammianñanñaj?

⁵ Ic imi miñicñjima séha komora méñ memamina kuaya meme uñja ionac bacginaiguc kerec.* Wanju edamu zéma qac bunja eñeñjanénj ic kewuac opocya ésécneç haimineç.

⁶ Wanju Miñ Kewunénj zéhicñjyec kekeç iwawai imi moczonj inicgalerj wammac niñjac zémima iwac héna bawaguc onopocnec.

⁷ Imi mia rama tunja tunja, burumakao tunja tunja, zéma zélénj baec kondonajuguc wiri yanj zéma

* 8:5: Heb 2:6-8, 1Ko 15:27

⁸ sawaiguc nei hénia hénia zéma kon-
duj dokuiguc lambéc zéma iwawai hicpima
hénia hezac séc kenja wanjanzu imi moczonj
yanda momacnec.

⁹ Yawe neňan Minj Kewunina, guac
qac buňaganéh baec séc zézé bipiyaguc
wanzac.

9

Anutuac kuha zéma zégésigési solanja.

¹ (Legic galeňawac; Dawidiac legic
zéra; Sonjon legic 'Nanja humuzac' imuac
ewaiguc.) Oh, Minj Kewu, ni ewa qerina
moczonj nec Yawe qacma mepési génzua. Ai
welicwelicgia wamma menec imi moczonj
zéau énécmimanj.

² Ni Minj Kewu guac ségiségi wamma ewa
hia nimmanj. Eneja minjina kecanzanj guac
qacga gita kulele qema mepési gémmanj.

³ Nuac hazéhcéna ienej néngacbij zé
lilingégic, néj guac wéségaiguc qonzononj
géma mama humudacgic.

⁴ Imi mia hénia yomuhuc niňac; Geň
mia nuac solanj dindinja zéma acna héipuc
wannéma meselinec. Ic kewu tatacgaiguc
tacma dindjanec zétecgénc.

⁵ Geň baera baera ac geriwaguc wanj
énécmima ic biria mebirí énécmima qacgina
hébénanjawac auna qahac wandaczac.

⁶ Humuc hémbénanjanéh hazéhcéna
énépésiyecac keczac. Wanju ama
arenja arenja yanda deminj seliagi-
naguc imi ic gétéya ésécnec héréma
qézidacnec. Méjnéj méj ama arenj imuac
méndagucnec niňqelianzac.

⁷ Yawenéh hémbénanja kecanzac. Inéh
zégésigési ai niňac ic kewu tacya miy-
acgéyu hezac.

⁸ Inéh solananec baera baera imuac
tacyachéra zégési énécmianzac. Wanju
dindjanec ic embac galeňgé énécmianzac.

⁹ Yawe imi helanzi énécmimia ionac
kiropo selia wanzac, zérabéra naléiguc
enejaoc deminj seli wanj énécmimac.

¹⁰ Geň guac hochoc ai meanzu imi ménda
wai énécmianzanj, imuac niňac Yawe guac
qacga ninzu imi enej guac héima nan-
dacmu.

¹¹ Ini imi Zion iguc kecanzac Yawe imi
mepési migic. Iwac haihaka imi baera
baera ic embac sugginaiguc zéau énécmigic.

¹² Ic méňac sacnéj mayu haka imuac
zéqesi énécmianzac inéh mia niňqeli
énécmima kecmac. Inéh maqeqeya, gum
bénzénzéh mema amuma kekec, tidacgé
énécmimia ionac zésiacginawac ménda eluj
qemac.

¹³ Yawe ewa hia wanjénna, hazéc
wannénzu ienej tilanzí néjkeczu imi

hénna. Gi humuc ac sanjulanjaiguc ni
meyac néňanzanj.

¹⁴ Imuhuc wanj nénná ni guac mepé
qepésiac legic imi énézédacmanj. Ninna
béracga tanec wanjanzac Zion kiropo imuac
sanjulanj yandaiguc* anjéh titi aiga menec
imuac wamma ségiségi wammanj.

¹⁵ Baera baera ienej baec séséh enjaoc
éségic imuaru mama hiňgacgic. Wanju
ufic enjaoc musanjéma haigic iminéj enanj
hénagina késazac.

¹⁶ Yawenéh tasia meénécmima eneja
hénia mewininiyu niňgicac nindaczu. Ic
biria enej iwawai enanj méraginanéh miy-
acgéjic iminéj ziki sipac meénécmizac.
(Ohec)

¹⁷ Kaiziliwenj ic ienej humuc ic ionac
baec sanjéjaiguc lilingéma kendacmu.
Anutuac eluj unuyec imi enej moczonj
imuhuc wandacmu.

¹⁸ Maqeqeya ionac imi nalé séc eluj
ménda qemac. Maqeqeya imi onac kic hihí
imi hémbénanja haréhja ménda wammac.

¹⁹ Yawe gi yacma nanna. Baec icnéj
meseliwu niňac. Baera baera imi
enej guac kicgaiguc zétecgé énécmimia
wammac.

²⁰ Oh Yawe, bac yandi yandi mihicji
énécmima, baera baera imi enej héniaquina
niňtegicma baec icdac imuhucya keczu imi
niňasarimu. (Ohec)

10

*Helanzi mianzu ionac murunec anjéhja
timac niňac zéwelerec.*

¹ Yawe, némac niňac lakec nanjkeczanj?
Némac niň zérabéra naléiguc sanjgima
keczanj?

² Ic birianéh séwi eneň wamma ic kucya
mamaya nesi mikeczac. Geň zéna manam
batuc arengéyu hezac imuaru enejaoc
mama hiňgacmac.

³ Ic birianéh eneja kekec unjawayac ewa
sinj imuac mepési amuanzac. Hémbaoc
icnéj Yawe zéhiaru mimaguc memati
wammima kecanzac.

⁴ Ic birianéh séwi eneň ac kic tanecya
wamma Yawenéh ménda kic hima
néňanzac zéma niňja imuac me imuac
séc Anutu ménda keczac. zéma niňanzac.

⁵ Iwac hénayanéh nalé séc seligima heyu,
guac zégésigésiac tatanéh ou taru inéh
héntegicmacac séc qahac wanju, hazéchéra
moczonj ionac imi memati wanj énécmima
kecanzac.

⁶ Eneja ewa qerianéh ni imi keňqé
hagena qahac hicňisaiya hicňisaiya yéwéri
méj ménda mihicjimanj imuhuc zéanzac.

* 9:14: Yuda ic ienej sanjulanj yandaiguc ac gégiségi ai meangic.

⁷ Iwac kuayaiguc imi saec ac zéma ikoc ac zéma zébiri qébiri acnéj sécgéma heyu ezelaŋa bawaguc imi réwéri zéma kaižiliwejnénj hezac.

⁸ Inénj ama arej maréŋaiguc mambéc tacma sasaŋgiaiguc ic képésic solanj kekera unuhumuanzac. Waŋu ic maqeŋeyawac niŋu neneyawac tanec waŋu imuac kiwa hima awima tacanzac.

⁹ Inénj laion yaŋnéj zunzuŋaiguc tacanzac ésécnecc sasaŋgiaiguc héima tacma ic maqeŋeya késamaŋ zé mambéc keru hayu uficyanéj késahéréma keŋanzaŋc.

¹⁰ Inénj tererema héima taru ic maqeŋeyanéj mériaiguc eŋanzaŋc.

¹¹ Waŋu ic birianénj ewa qeriiguc yomuhuc zéanzaŋc; Anutunénj eluŋ qeyu kecanzac. Waŋu kic tanera imi usuyaguc imuac hémbénaŋa hémmacac séc qahac.

¹² Yawe, yacma nanna. Anutu, méraga meyacna enju. Ic maqeŋeya helanzj énécmiawac eluŋ ménda gumac.

¹³ Ic birianénj Anutu mematiŋi wammima Inénj hakana biria yomuac ménda zéqesi waŋ némmac. zéma niŋanzaŋc imuac niŋac imuhuc zézu.

¹⁴ Geŋ imi héndaczaŋ. Ewa biric zéma yéwéri imi héŋsosolima méraganéj tasia melemmaŋ zé niŋzaŋ. Imuac ic maqeŋeyanéj guac muru héianzaŋc. Gi imi becarunec gupaŋ merac héipuc wammianzaŋc.

¹⁵ Ic biriawac méria kuna. Ic biriawac haka biria imi moczoŋ mihiŋiŋi dacmaguc hocma waiwésémaŋ.

¹⁶ Yawenéj tetecgia qahac hémbénaŋa ic kewu kecanzac, baera baera ic embac* imi iwac baec igucnec auénécmiyu humuqai wandaczu.

¹⁷ Yawe gi imi ic memama amuma kecanzu ionac ewa siŋgina imi niŋénécmianzaŋc. Imuac ionac ewa qerigina meseli énécmima gezac qema niŋna.

¹⁸ Gupaŋ merac zéma helanzj énécmimia ionac niŋac wamma zéteccgé énécmima baec ic enej muŋguc ménda tericgé énécmimu.

11

Niŋkinzéŋnina imi Miŋ

Kewuninawac muru haini hemac.

¹ (Legic galeŋawac; Dawidiac legic zéra.) Ni néŋgacma Yaweac muru sangizua. Ini némac niŋac kekec uŋanawac ézéma nei ésécnecc néŋgacma nonac baec boŋaiguc hana zézu?

² Ic biria ienenj twiginaiguc zakona mui hérétéŋ wanzu. Ic qeri solana tunumaŋiguc qewiŋj zé wanzu.

* 10:16: Ic enia ionac zézéya.

³ Baec nanaŋanéj bacgéyu ic solanaŋéj dimuhuc wammac?

⁴ Yawenéj eneya ocmuŋ téreyaiguc kecanzac. Yaweac ic kewu tatacya imi kurumenjiguc taczac. Imuacnec inénj kic hima baec ic neŋaŋ ninic tegicanzac. Kicyanéj ninic sosolianzaŋc.

⁵ Yawenéj ic solana batucgé inicma ic biria zéma kaižiliweŋac siŋa niŋanzaŋc iwac kekec uŋayawac mézia tianzac.

⁶ Inénj zéyu salfanéj kia ésécnecc mama ic biria onomac. Geric zéma salfa zéma luhuc bélaŋagucnéj ionac sokociguc meséccgé énécmimac.

⁷ Yawe imi solanj dindiŋa, imuac ai solanaŋawac siŋa niŋanzaŋc. Imuac ic solana ienenj iwac kic tanera hémmu.

12

Nalé biriaiguc méra mimac niŋac zéwelerec.

¹ (Legic galeŋawac; Dawidiac legic zéra.) Yawe méra némbésémaŋ. Eega héianzaŋc imi humuqaimaŋ zé wanzac. Ic hélanénj ic onac sugcina igucnec qahac wammaŋ zé wanzac.

² Ic ienenj ama momac héccgina ac ikoc waŋ énécmima kecanzu. Ac haléc zéma qeriginanéj lukenj luha waŋu ac zéanzaŋc.

³ Yawenéj haléc ac zéanzaŋc ionac kua taségina zéma séwi enej ac zéanzaŋc ionac ezelaŋgina imi hericdacmac.

⁴ Ienenj ezelaŋ ninanéj meseliwiŋ, kuanina imi neŋaŋ buŋa, imuac mérénéj neuj hia héi nénécmimac? Imuhuc zéanzaŋc, imuac niŋac imuhuc waŋ énécmiwésémaŋ.

⁵ Yawenéj yomuhuc zézac; Ic mété qététaŋa, helanzj mimia zéma ic maqeŋeya ionac zésilacgina niŋac ni deguc yacma onagicma baec imuhucgeŋ me imuhucgeŋ kembij zé niŋkumu wanzu baec zéra béra qahac imuaru keŋ onopocmaŋ.

⁶ Yaweac ackuazéccnéj siliwa nomuŋ geric weŋweŋanéj hatac 7 zesolanaŋiyu hiaruyec ésécnecc laclalac gooya qahac wanzac.

⁷ Yawe, ic imi hiŋisai yomi onac murunec demij memina hémbénaŋa guac buŋa kecmac.

⁸ Baec ic ionac sugcinaiguc haka kai žiliweŋawac niŋgic enju ic biria imi baec séc leleccgéma keŋha wanzu.

Hazéchéra ionac murunec aŋgéŋa timac niŋac zéwelerec.

13

¹ (Legic galeŋawac; Dawidiac legic zéra.) Yawe némac naléac? Nuac nalé hémbénaŋa

eluj guzac? Guac kic tanecga nuac murunc nalé dahecac séc musangwéséman?

² Nalé dahecac séc ni ewa qerinanéh niñarenjéma, kaiwe herec niñyévériman? Hazécnanéh nalé dahecac séc mematiti wannémma tétéc qeque wammac?

³ Yawe nuac Anutu, niñnémma acna melenj némbésémanj. Kicna meqeli némma gau yanda* hewi niñac.

⁴ Hazécnanéh ni ic imi ogiczua zéwac niñac. Ni qekenj qeha wamba hazéchéna ienenj ségiségi wambu niñac.

⁵ Ni imi guac goi héhigawac héima kecmanj. Nuac ewa qerinanéh guac anjéñ titigawac niñac wamma ségiségi wammac.

⁶ Yawenéh goina héinéñanzac imuac niñac ni legicya héimimanj.

14

Anutunéh ic solanawac horec.

¹ (Legic galenawac; Dawidiac legic zéra.) Ic qelananéh ewa qerianéh zéma Anutu ménda keczac zéanzac. Ic imuhucya enenj houdacma haka ewa lolonja Anutuac wammianzu. Imuac haka hiabiawac wananzac imi méñ ménda keczac.

² Yawenéh baeciguc ic méñnéñ niñtegic qinjegicyaguc wamma Anutuac niñkewu wananzac méñ keczac me qahac imi inicyacgémanj zé kurumenj igucnec sigéma kic hiyu mazac.

³ Néñ momac yanda sigima kemma momacnec zapí qeque wandacgic. Imuac haka hiawac wananzac méñ ménda keru, qahac téngéñ wanju horec.

⁴ Képésic wamma saméh neanzu ésécnec nuac ic embachéna neénécmianzu. Wanju Anutugina ni ménda nuruanzu imi enenj nininjgina qahac kecanzu mé?

⁵ Wanju Anutunéh ic solanaguc kecanzac imuac niñac ienenj imuaru zénéñ hirihiri wamma keczu.

⁶ Biria meme ini imi maqeqeya ionac nininj arenjgia imi gamu mamasunjuguc opocanzu, néñ Yawenéh iwac sanjgi sanjgia wanzac.

⁷ Israelac* anjéñ titi iminéñ Zion igucnec hincjimac niñac wanzua. Yawenéh ic embachéra melenj énécmiyu hésa ama igucnec éréma hamu nalé imuaru Yakoboac arenjhera ienenj ségiségi wammu. Israel ienenj ségiségi wammu.

15

Méréñéh Anutuac wésiaiguc hia kec-mac?

¹ (Dawidiac legic zéra.) Yawe méréñéh guac hali téréyaiguc* hia tacyac wammac? Méréñéh guac baec bonja téréyaiguc hia kecmac? Ic yomuhucyanéh kecmac;

² Haka solanja wamma kecma qekenj qeha qahac namma ewa qerianéh ac hélé zéanzac ic imuhucyawac bunja wanzac.

³ Wanju ezelanánéh mematiti ac ménda zéma alaya haka biria ménda wammima alahéra ménda zébiri énécmianzac.

⁴ Kicyanéh kaiziliwenj ic mematiti wammima Yaweac zénéñ hirihiri wananzu ionac eegina héianzac. Wanju qerianéh wammaj zéma ac méñ zéselima andiaiguc niñu yéwériyuguc kilenj ewaya hai netec ménda wananzac.

⁵ Soukiwa énécmimaciguc kosia ménda meanzac. Wanju ic kápésicya qahac yéwéri miwinj zé hena ac logima soukiwa migic ménda késama ménda niñénécmianzac.

Wanju haka hiabia imuhuc wamma kecanzac iminéñ hémbénanja qekenj qeha qahac kecmac.

16

Anutu niñkinzéh wammima ewa déñ wamma keccak.

¹ (Dawidiac legic zéra.) Anutu, deminj menénna, ni néngacma guac muru hazua.

² Ni Yawe guac yomuhuc zézuu; Gi imi nuac Minj Kewuna. Nuac ségiségina imi tosara qahac, néñ gi sac keczanj.

³ Baeciguc méréñ ic keczu imi moczonj eeginaguc. Nuac ségiségi imi moczonj ionac muru hezac.

⁴ Anutu méñac muru sese hai énécmianzu ionac imi yéwéri toroqe énécmiyu emmac. Sac muluac sokoc ienenj hai énécmianzu imi ni ménda haimanj. Wanju imuac qara acguc ménda zéwa kua tasénaiguc emmac.

⁵ Yawenéh nuac mératéc bunja zéma sokocna kuaya qeqeya. Gi nuac bunja héngalenj wananzanj.

⁶ Qananj sililic hainénzanj imi baec hiabia, méra téc nuaru imi hiabia téngéñ.

⁷ Ac pakenj wanjnéñanzac Yawe i siminj héimima zéhiaru mimanj. Sinja séc nuac wéiwéncnanéh ac pakenj wanjnéñanzac.

⁸ Ni nalé séc Yawe wésénaiguc opocma anjgétima kecanzua. Wanju inéh nuac méra héinaiguc keru ni kenj qe haqe qahac kecmanj.

⁹ Imuac nuac ewa qerinanéh ségiségi wanju nuac qeri unananéh* ségiségi wanju nuac séwina acguc bénzéh heanzac.

¹⁰ Minj Kewuac ic téréya ménda waina houmac. Imuac niñac gi nuac keccak unana

* 13:3: Humuc niñac gau yanda zéangic.

* 14:7: Anutunéh Yakoboac qara qelia méñ Israel miyec.

* 15:1:

Yuda ic ionac hali imi yanj séwélanéh nec meyacgéangic. Imi ama hémbénanja qahac. Israel ic embac ienenj baec kéra kérasiaiguc keccig imuaru Anutunéh sugcnaiguc tacyac wanju hali imi memigic.

* 16:9: Hebirairo aciguc; edamuna.

imi humuc ic ionac baec sanjeŋaiguc ménda waina hemac.

¹¹ Geŋ imi kekecac héna nézéna hémmaŋ. Guac wéségaiguc imi ségiséginéŋ sécgéma hezac. Guac méra héigaiguc† imi ségiségi hémbénaŋanéŋ heanzac.

17

Qenesi wammianzu ionac murunec metecgé mimac niŋ zéwelerec.

¹ (Dawidiac zéwelecwelec ac.) Yawe, acna solanŋa nimbésémaŋ. Nuac qaŋaciguc gezac haiwésémaŋ. Kua tasé ikora qahac imuacnec zéhicŋi hicŋiya zéwelecna imuac gezac haiwésémaŋ.

² Ac zésolanŋi nénéŋa imi zéna guac wéséga igucnec hamac. Kicganéŋ solanŋana hémbésémaŋ.

³ Geŋ nuac ewa qerina héŋgésima héipuc waŋ nénzanŋ. Waŋu siŋjyaiguc ni hanémma kicganéŋ némma kápésicna hoczanŋ, imuac ni ewa qerinanéŋ zéseli amuma kápésic méŋ ménda wammaŋ.

⁴ Baec ic nananŋ ninaiguc hémma zénimba ni imi kaiziliweŋ ic ionac héna biria imi héŋara mema guac ackuažéc niŋtohoma kecaŋza.

⁵ Keŋkeŋ hahanaiguc guac héna imi tima kema seligiŋy hénananéŋ tisuqisurac ménda waŋi.

⁶ Anutu gi acna niŋanŋanŋ imuac guruwa gezac haima acna niŋnémbésémaŋ.

⁷ Ic tosara hazéc hécgina ionac murunec néŋgacma guac méra héigawac bawaiŋguc sanŋianzu ionac aŋgéŋ titi ic imi gi, goi héihéiga imi nézéna hakaga welic welic-igac hicŋiyu hémmaŋ.

⁸ Ni guac kic gomacga ésécnec galenŋgé némma guac qeŋŋarŋga amiaiguc musanŋgé némbésémaŋ.

⁹ Ic biria helanzi néŋanŋu imi zéma hazéchécna wésé polanŋ ginagucnéŋ* lelecgé némma nanzu ionac murunec metecgé néna.

¹⁰ Ieneŋ eŋaŋ haléginanéŋ oso énécmiyu† niniŋina qahac waŋu kuaginanéŋ tétéc qeŋe ac wamma zéanŋu.

¹¹ Deguc nini kemma kecni lelecgé nénécmima nunugic baeciguc mama nunumac niŋ ninictima awima keczu.

¹² Ieneŋ imi laion yaŋnéŋ neneya kiric qiricmaŋ zé waŋanzac ésécnec. Waŋu laion sac qelinéŋ sasanŋiaiguc héima taczac ésécnec.

¹³ Yawe, geŋgaoc yacma ic biria ionac wésé bacginaiguc tima qéfacgé énécmina maunuyu. Guac souganéŋ ic biria ionac

murunec nuac kekec uŋana metecgé néna.

¹⁴ Yawe, ic tosara baeciguc eŋaŋ buŋa késa keczu ionac murunec guac méraganéŋ metecgé némbésémaŋ. Ic imuhucya ieneŋ halenŋ guac buŋa haihaiyanéŋ tomeŋgina kuaya qeyu nambérac héraguc ségiségi wamma kecgic, ai buŋa saméŋa he énécmiyu kokoc onac acguc mératéc hai énécmianzu.

¹⁵ Ni imi solanŋ kekeciguc kecmanec guac kic tanecga hémmaŋ. Gau yanda igucnec‡ yacmaŋ imuaru guac tanecga hémba ségiséginéŋ sécgé némmac.

18

Ewa hia ac.

¹ (Legic galenŋawac; Yaweac welenŋeŋeŋ ic Dawidiac legic zéra. Yawenéŋ Dawidi hazéchéra ionac murunec metecgémiyu legic yomi Yaweac hémiyec.) Nuac kucna Yawe, ni siŋga ninzu.

² Yawe imi nuac zamanŋiŋ,* nuac deminŋ seli, aŋgéŋ titi ic, nuac Anutu, hoc seli musanŋgé nénéŋa, nuac saiwa, aŋgéŋ titiac iliha, neuŋ kiropo selina wanŋac.

³ Ni mepé qepési miŋina Yawe guac muru acna zéwa kemmac. Ni hazéchécna ionac murunec aŋgéŋna tinémmac.

⁴ Humucac hésianéŋ dérécgé néŋu héna logilogiac hakanéŋ doku qaonŋa luma keŋkeŋa ésécnec tericgé nénzac.

⁵ Kic suaŋac hésanéŋ dérécgé néŋu humucac bétacnéŋ wésé bacna tizac.

⁶ Waŋu ni zérabéraiguc Yawe ézéma nuac Anutu qaŋmiwa inéŋ iwac ocmuŋ téréraiguc nuac ewana niŋu, wésiaiguc zésiactanéŋ kemma gezawaiŋguc héiyu niŋec.

⁷ Nimma qeri biric waŋu baecnéŋ hiriyu baec boŋawac qambaŋa acguc hiriyec.

⁸ Iwac suŋguruŋaiguc hofac mayu kuayaiguc geric bélanŋanéŋ éréma zeyu bélanŋ imuac qeriaiguc geric lokocnéŋ weŋweŋgéma zezac.

⁹ Inéŋ kurumenŋ tilicgéyu mayu tima mayec. Mayu iwac héna bawaiŋguc tunumaŋ yandanéŋ siŋindéŋgéma heyec.

¹⁰ Waŋu welenŋ qeŋe uŋa qeŋŋarŋaguc imuac qahaiguc emma tacma putitima luhuc qeŋŋarŋanéŋ mihilanŋgéyu uuuknec mayec.

¹¹ Inéŋ tunumaŋnéŋ hali ésécnec hoturumiŋy sanŋianŋzac. Sawaiŋguc dokuc tunumaŋ zéma hosusu dépaŋ yandanéŋ hoturumiŋyec.

† 16:11: Méra héiyaiguc; Imuac niŋic kuhaguc zéma eeyaguc waŋec.

* 17:9: Hebirairo aciguc; kekec uŋa.

† 17:10: Hénia imi; qeriginanéŋ yéwériyu.

‡ 17:15: Humuc igucnec.

* 18:2: Musanŋgé nénéŋa.

¹² Wésiaiguc asac mararañ iminéñ ho-susu dépañ yanda qéndemma keñec. Wanju komboc zéma geric lokoranéñ mayec.

¹³ Kurumeniguc parandañ héiyu eñeña miñinanéñ ac ewa zéhicñiyu komboc zéma geric lokoc mayec.

¹⁴ Inéñ luhucnéñ zakonñ ésécneç muiyu mama hazéchéra héndéñ énécmiyec. Wanju pilitic sasalanéñ nesi énécmiyec.

¹⁵ Nalé imuaru Yaweac zéqindinj ac wañ énécmiyu konduj dokunéñ keñha wañu dumuc sira wininiyu baec qambañ wininiyec.

¹⁶ Wanju inéñ ounec méramma mama népésiyec. Népésima doku yanda igucnec hérénéñec.

¹⁷ Ni hazéchécna selia zéma nuac mézétiti wañanzu ionac murunec metecgé néñec. Kucginanéñ kucna ogirec imuac mia imuhuc wannéñec.

¹⁸ Ieneñ nuac zérabéra naléiguc ho-sucgé néñgic, néñ Yawenéñ nuac héipuc wannéñec.

¹⁹ Wanju ni nuagicma kemma baec kondonaguc noporec. Inéñ nuac ségiségi wamma aṅgérna tiyec.

²⁰ Yawenéñ nuac haka solaña niñac bakia hiabia meleñ néñec. Wanju mérana solaña niñac tasia hiabia ku néñec.

²¹ Ni Yaweac héna ac tohotoho wamma ic biria ésécneç ménda wamma Anutu ménda waiyi imuac niñac imuhuc wannéñec.

²² Wanju héna ac imi nuarunec ménda giliwa keñec, néñ zégésigési acya imi nalé séc nuaru heyec.

²³ Imuacnec sac qahac, ni iwac kiwaiguc solañanec kecma kápésic igucnec nena aṅgérna tima galengé amuyi.

²⁴ Imuac niñac Yawenéñ nuac solaña niñac wamma bakia hiabia menémma kiwaiguc mérana solañanec keru imuac séhaiguc tasia menéñec.

²⁵ Goi héihéi icac imi goi héihéiga mewinini mianzanñ. Ic solañawac imi solañaga ézéna héñanzac.

²⁶ Ic météré amuma kekec imi guac téréyaga mewinini mima ic qarinj qarinjgawac imi héimindinj wammianzanñ.

²⁷ Hénaorinj maqeqeya imi aṅgéggina tiénécmima sugginaiguc méñnéñ séwi eñeñ kic hiyu memama mianzanñ.

²⁸ Miñ Kewu geñ mia nuac kifana otorianzanñ. Yawe nuac Anutunanéñ nuac tunumañ measarianzac.

²⁹ Ni guac muru héima namma hazéchécna sugginaiguc usuñnec keñha wañanzua. Nuac Anutuac muru héima namma deminj hézicgé nénéña imi hia técgélogima keñanzua.

³⁰ Anutuac héna acnéñ solaña wanzac. Yaweac ackuazécnéñ gocya qahac. Inéñ

eñeya muru néñgacma haanzu séc saiwa wañ énécmianzac.

³¹ Mérénéñ Anutu keczac? Yawenéñ sac Anutu keczac. Mérénéñ neñañ zamanziñ wanzac? Anutunéñ sac neñañ zamanziñ wanzac.

³² Anutu iminéñ kucyanéñ rikunña menémma nuac héna mesolañanianzac.

³³ Nuac hénana imi haséñ yañ dia hénaya ésécneç meefinémma ou baec boñaguc noporu nañanzua.

³⁴ Inéñ mérana yaré qeqeac hénia kumiyec. Kumiyu mérananéñ aij tewi neñgocya héréanzua.

³⁵ Geñ aṅgéñ titigawac saiwaya nénénc, wañu méra héiganéñ meyac kumu nénénc. Wanju guac gum bénzénzénghanéñ meyandi nénénc.

³⁶ Gi héna titina mehoruginec. Wanju meseli néna tisuqisurac ménda wañanzua.

³⁷ Ni hazéchécna nesi énécmima onogiri. Wanju keñkecma unuwa humuqai wandacgicguc lilingéyi.

³⁸ Unu hézéza énécmiwa yacbiñ zé osigic. Osima héna bakanaiguc tendinjgédacgic.

³⁹ Geñ mia yaré qemañ niñac kucganéñ rikunña menénec. Wanju hazéc wannémma yacgic geñ mebélacgé énécmiwa héna bakanaiguc sicgé néñgic.

⁴⁰ Geñgac wañ énécmiwa andégina numa néngacgic, hazéc wannénzu imi unudacha qahac wandacgic.

⁴¹ Qac kuc kuc wañgic méñnéñ méñ ménda metecgé énécmiyec. Miñ Kewuni-nawac muru acguc wammigic, néñ ac kitiwa méñ ménda meleñ énécmiyec.

⁴² Neñ unuma qézéza énécmiwa luhucnéñ seitotoñ mihilañgéyu keñanzac ésécneç kendacgic, wañu honñec qolacgé énécmiwa gizonñ ésécneç séñgañgeñ mama hedacgic.

⁴³ Geñ mia ni baera baera ic embac ionac zébiri qébiri igucnec metecgé némma meyac néna orucgina wamma kecha tosara ménda niñénécmiyi imi eneñ acguc hama weleñ qeñeranzu.

⁴⁴ Ieneñ nuac bunja nimma nalé sosola qahac acna tohoanzu. Ic enia ieneñ méra bacnaiguc qeka meka wandaczua.

⁴⁵ Ic méréra ieneñ kucgina loloma mayu eñañ neñ kiropo selia igucnec zénéñ hiri wamma mama hadacanzu.

⁴⁶ Nuac zamanziñ Yawe kekecyaguc, siminj héima zéhiaru mimia wañu. Nuac aṅgéñ titiac Anutu, meyac mimia wañu.

⁴⁷ Anutu iminéñ mia nuac wamma hazéchécna bakia meleñ énécmiwa baera baera ic embac méra bacnaiguc onoporec.

⁴⁸ Inéñ ni hazéchécna ionac murunec metecgé némma hazéc wannénzu ionac

qacginaiguc meyac némma ic qeri gericginaguc ionac murunec metecgé néjrec.

⁴⁹ Yawe, hénia imuac niñac baera baera sugcinaiguc ni ewa hia ac gézémañ. Wañu guac qacga mepésigémma legic héigémmañ.

⁵⁰ Yawenéh eñeya ic kewuya méra miyu hazéchéra onogicdarec. Halécnéh météré mimia iwac goi héihéi wammianzac. Wañu Dawidi zéma qelihéra ionac momacnec hémbénañ imuhuc wañénémianzac.

19

Kaiwe zéma Anutuac ackuazéc.

¹ (Legic galeñawac; Dawidiac legic zéra.) Kurumenéh Anutuac edamuya zéaunzac. Wañu iwawai iwac mérianéh meyec imi ou sawanéh mewininianzac.

² Kaiwe méjneh kaiwe méjac ac zéhicñimiyu, siñi méjneh siñi méjac niñiñ zéaumianzac.

³ Ac qahac ewa méj ménda niñanzñ, néh

⁴ ac ewa imi baec séc keñha wandaru ackuazéc iminéh baec tetcgia séc kereñdaczac. Anutunéh kaiwe niñac wamma kurumen imi hali ésécnec héréyec.

⁵ Kaiwe iminéh ic méj embac meyec iminéh ama gianjyu ama igucnec mazac ésécnec, wañu ic kawali eñeya hénia ségiségi wamma usuñnec keñanzac ésécnec.

⁶ Kurumené nówéc igucnec éréma nówéciguc hénia méndacma keñanzac. Wañu iwawai méjneh méj geriwa imuacnec ménda sanjima kecanzac.

⁷ Yaweac hénia acnéj solaña wañu kekec uñanina meqeli néncmianzac. Yaweac héipuc acnéj niñkinzéhaguc nambérac ewa kekec ic niñtegic qñjtegic miñicñi mianzac.

⁸ Yaweac ac pakeñ imi dindinña wañu ewa qerinaiguc ségiségi miñicñianzac. Wañu Yaweac zézé seli acnéj qala qala wañu kicnina measari néncmianzac.

⁹ Yawe eeya héimimiawac haka imi météré qeqe wañu hémbénañ hema kecmac. Yaweac haka silicac pakeñ ac imi hénia wañu moczoñ solaña wanzac.

¹⁰ Imi mia goli solaña ogicma wañmimiawac séc wañu, morombazecac dokuya, doku howia imi ogicma siñaguc wanzac.

¹¹ Iminéh guac welen qeqe icac goro ac wammianzac. Wañu nimma niñtohoju mérianñ kuney yandanéh bakia melenmiyu meanzac.

¹² Méréneh eñeya biriaya hia niñtegimac? Biriána musañ gégyéa imuacnec hetecgé némbésémañ.

¹³ Wañu meseli nénna guac welen qeqe icganéh séwi eñeñac késpedes wañañiac wañanzua imuac méra bawaignac ménda

kecmañ. Imuhuc wañ nénna ni ikoc ménda wamma késpedes kuney yanda imuacnec zuacnéñña wammac.

¹⁴ Nuac zamanziñ, nuac boñhére meme miñina, Yawe, nuac kuanaignac ac zézéna zéma ewa qerinaiguc ac zéma niñanzua imi guac kicgaiguc hénna sécgéyu késa añgé tiwésémañ.

20

Ic kewuginawac mozoc ac zéma zéwelecgcj.

¹ (Legic galeñawac; Dawidiac legic zéra.) Zérabéraiguc Yawenéh guac acga niñgémmac. Qara qacna Yakoboac Anutunéh ou eñeñaignac goporu tacbésémañ.

² Ocmuñ téreya igucnec méria sulugémmac. Zioniguc gi késa nanjé gémmac.

³ Guac lémbañ sese imi moczoñ niñqelimac. Guac hofac oo seseya imi añgé timac. (Ohec)

⁴ Ewa siñga hezac séc niñgémmac. Ai memañ zé niñareñgéna hezac séc hénia miñicñi gémmac.

⁵ Añgéñ tinéncmina* hériañ legic héima neñañ Anutuac qaraiguc filacnina meyacni emmac. Yawenéh guac zéwelecga moczoñ niñgémmac niñac wanzua.

⁶ Yawenéh eñeya buña qemima halécnéh météré mimia imi añgéña tianzac imi deguc ni niñzua. Anutuac méra héiyaignac añgéñ titiac kuha hezac. Inéh kurumené téreyaiguc iwac ara nimmima kuha iminéh mia méra mimac.

⁷ Tosara imi karisiiginawac, tosara imi becosicginawac niñqelianzu, néh nini imi Yawe Anutuninawac qarawac niñqelianziñ.

⁸ Ieneñ imi licgéma madacanzu, néh nini imi héñgeñnec yacma nananzñ.

⁹ Yawe ic kewuninawac añgéña tina. Guru héhéli génziñ séc, niñnéncmina.

21

Anutu ewa hia ac ézégic.

¹ (Legic galeñawac; Dawidiac legic zéra.) Yawe, ic kewu iminéh guac kucgaiguc ségiségi wammac. Guac añgéñ titigawac niñac kuney yanda ségiségi wammac.

² Geñ, iwac qeriaiguc ewa siñ haiminec. Wañu iwac kua tasianéh zéweleru ménda qaccgémianzan. (Ohec)

³ Geñ iwawai hiabianéh mérianñ miñicñi mima tétécgéminec. Imuhuc wamma iwac oruhaignac ic kewuac opoc goli solañañéh memeya haiminec.

⁴ Inéh kekecac zéweleru mima kekec hémbénañ minec.

* 20:5: Hebraioa aciguc; añgéñ titigawac qeriaiguc.

⁵ Guac anğgēn titiganēn iwac edamuya meyandima eebipiya zēma qac buŋaya héimīnec.

⁶ Nalé tetcgia qahac, mérian mihicni mina meanzac. Waŋu ézēna guac wéségaiguc ségiségi zēma ewa hia nimma kecanzac.

⁷ Ic kewu iminēn Yaweac muru héima nanjanzac. Imuac niŋac eŋeŋa miŋinawac goi héihéianēn wammīyu qekeŋ qehaya qahac kecanzac.

⁸ Ic kewu, guac méraganēn guac hazéhcēga moczoŋ mihicnima guac méra héiganēn mézētiti waŋğęnzanŋu imi moczoŋ mihicni énécmiwésēman.

⁹ Geŋ wininiwésēman nalé imuaru hazéhcēga ieneŋ geric lokoc weŋweŋa ésécnec wammu. Yawenēn qeri birianēn qécgē énécmīyu zema qahac wandacmu.

¹⁰ Gi imi qelihcēgina baec igucnec metecgē énécmīna, qelihcēgina ieneŋ baec ic ionac suggina igucnec humu qai wandacmu.

¹¹ Ieneŋ mebirigēmbiŋ zé haka biria niŋareŋ gémuiguc hia ménda meseli gémmu.

¹² Musuginaiguc tewiganēn héré mui wanna lilingéma néŋgacmu.

¹³ Yawe, guac kucga mewininina meyac géŋğęŋa wammac. Nini guac kucga legiciguc héima mepési gémbiŋ.

22

Anğęna timac niŋac zéwelerec.

¹ (Legic galeŋawac; Dawidiac legic zera. Legic méŋ Siŋunecac dia yaŋ imuac ewaiguc.) Nuac Anutu, nuac Anutu, némac niŋac wainénzanŋ? Némac niŋac lakec namma méra ménda nénzanŋ? Némac niŋac nuac zésilacna ménda niŋnénzanŋ?

² Nuac Anutu, ni kaiweiguc qacma siŋiya acguc ac ewana ménda qaiyu guruwa acna ménda meleŋ nénzanŋ.

³ Israel ic ieneŋ legic héigic imuaru tatac duŋga mihicnima tacanzanŋ gi imi térya.

⁴ Yanda hécninanēn guac héima nanjanŋic. Ieneŋ imuhuc waŋğic yéwérigina igucnec anğęŋgina tiénécmīanŋnec.

⁵ Ieneŋ guru héhéliama anğęn titi mihicniŋic. Guac muru héima namma gamu ménda mihicniŋic.

⁶ Ni imi ic qahac, néŋ gisic zinanğoc ésécnec. Ic ieneŋ zédesi desiac buŋa zēma mema titiac buŋa nopocgi kecanzua.

⁷ Néŋgic séc zédesi némma kichoc menémma orucgina gilima yomuhuc zéanŋu;

⁸ Inēn Yaweac héima nanzac waigic inēn hama metecgē mimac. Iwac niŋac ségiségi waŋzaciguc i eŋeyaoc metecgē mimac.

⁹ Waŋu gi geŋgaoc ni neŋgocnawac héri qeri igucnec népésīnec. Waŋu neŋgocnawac namu nekeri imuaru geŋgaoc waŋ néna ni ewa déŋ kerī.

¹⁰ Ni hicŋihicŋinaiguc guac buŋa zénénęŋa. Waŋu neŋgocnawac héri qeri igucnec hicŋiyi imuarunec geŋgaoc nuac Anutuna waŋnecac waŋanzanŋ.

¹¹ Imuac lakec ménda nambésēman. Zérabéra hosucgē néŋu méra nénéŋa méŋ ménda keczac.

¹² Burumakao sasalanēn* lelecgē néŋzu. Basan baec boŋawac burumakao kuc seliseli ginagucnēn ni lelecgē néŋzu.

¹³ Kiric qiric wamma qacma kuagina anğęanzu laion imuhucya ésécnec waŋ néŋzu.

¹⁴ Waŋu ni doku ésécnec wamma mazua.† Nuac sicna imi moczoŋ teggēma sicsaoc waŋu nuac ewa qerinanēn kendol dokuya ésécnec pépéliama mazac.

¹⁵ Nuac kuana‡ imi qakaranyęyu ezelanjanēn kewuc nomuŋ ésécnec waŋu, nuac ezelanjanēn ewa siraiguc qékétazac. Geŋ mia muŋguc ni humumac seitotonjiguc nopocna hezua.

¹⁶ Kazu eneŋ lelecgē néŋgic. Ic biria tuŋaguc ieneŋ lelecgē némma méra hénana tiricqiric§ wannęŋic.

¹⁷ Ni sicna zanğęgina imi moczoŋ olommanac séc.** Ieneŋ néŋtima

¹⁸ nuac séwi usuna mena mewa wamma késama malekuna mewiŋ zé sumbic nézu.

¹⁹ Yawe lakec ménda kenna. Nuac kucna, focdac méra némbésēman.

²⁰ Nuac kekec uŋana imi sou zera igucnec anğęna tina. Momacguc henénęŋa imi kazu onac kucgina igucnec anğęna tina.

²¹ Laionac kua igucnec kekec uŋana anğęna tina acna niŋnémma hasēŋ burumakao ilicgina igucnec anğęŋna tinénna.

²² Ni guac qacga imi dacmuna hécna ionac sugginaiguc zéau énécmīma hénaoriŋ sugginaiguc mepésīman.

²³ Yaweac bac yandi yandi wamma keczu ini i mepésīmu. Yakoboac qelihéra ini moczoŋ qac buŋaya meyacmu. Israelac qelihéra ini moczoŋ eeya héimīmu.

²⁴ Inēn helanzī énécmīmia imi niŋu enjomia ménda

* **22:12:** Ic biria ionac zēma burumakao zézac. † **22:14:** Kuha qahac wandaru sésēc ac imuhuc zézac. ‡ **22:15:** Kiwi tosaraiguc melemma 'kucna' ogic hezac. Kucna kuana imi Hebiriao aciguc sécgira éréřerŋ tanec wanzaoc;

ytk 'kuc', ykt 'kua'. § **22:16:** Hebiriao ac momacgucac hénia éréřécnec imuac niŋac kiwi térya tosaraiguc 'laion yaŋ ésécnec' ogic hezac. ** **22:17:** Sic toroya toroyaiguc geriwa zeyec me séwiya madaru sic zanğęgina olommacac séc waŋec.

wañan zac. Wañu imuac ewa loñloñ ménda wañan zac. Inéñ kic tanecya ménda musañgé énécmimac. Qacgic séc niñénécmian zac.

²⁵ Azoazoroiguc nuac mepé qepési imi guac murunec haan zac. Eega héianzu ionac sugcinaiguc ac koroma zézé seli ac zéyi imi moczoñ meseliman.

²⁶ Memaamuma kekec imi eney negic sécgé énécmimac. Yaweac hochoc wañan zu imi eney i mepésimimu. Ewa qerigina imi heheseli kekecyaguc kecma.

²⁷ Baec tetcgia séc Yawe niñqelima liliñgéma hamu. Baec séc ic embac hénia hénia imi eney guac wéségaiguc sicgéégemmu.

²⁸ Héngaleñ ama yanda imi Yaweac buña. Yawe imi baera baera ic embac ionac héngaleñ wañ énécmian zac.

²⁹ Baec séc ic embac mériañginaguc ini negic sécgé énécmiyu mepésimimu. Eñeya kekec uñaya meqeli amumacac séc qahac seitotonjiguc^{††} maqezac i acguc iwac wésiaiguc simiñ héimimac.

³⁰ Qelihéra moczoñ i welenqemimu. Imuhuc wamma hichñisai qelia hahaya ionac miñ kewuac hénia énézégic nimmu.

³¹ Hama iwac hénia solañña imi hichñisai kecma hahaya ionac énézéma inéñ^{‡‡} haka wañec imi suruc wañ énécmimu.

23

Kurumenjac rama galeñ térya.

¹ (Dawidiac legic zéra.) Yawe imi nuac rama galeñña, ni imuac me imuac ménda hocmañ.

² Inéñ ni qézézac téngiñ téngiñiguc noporu hemañ. Wañu doku giñgiña hétéña qahac imuaru nuagicma keñan zac.

³ Nuac kekec uñana meqeli néñna.

Inéñ eñeya qac buñaya niñac wamma hénia solaññaiguc nuagicma keñan zac.

⁴ Ni humucac baec wéñwéñgia sijní déndérgiaiguc keñha wammanjiguc, geñ mia niguc kecanzan, imuac kileñ zérabérawac bac yandi yandi ménda wammañ. Guac tacga zéma qarucganéñ ni qindiniñ néñan zan.

⁵ Geñ mia nuac hazécnawac kicginaiguc neneac zae hainémma halécnéñ orucna naecma météré néñna nuac sokocnéñ sécgéma mazac.

⁶ Nuac kekecnawac nalé séc, guac ewa hía zéma goi héihéiganéñ hélacnec méndac néñu, ni Yawe guac amaiguc hémbéññañ kecammañ.

^{††} 22:29: Humucac déciguc. ^{‡‡} 22:31: Miñ Kewunéñ, Hebraio aciguc; doku téfara qahaiguc.

24

Météré amuma ocmuñ téryaiguc kerembij.

¹ (Dawidiac legic zéra.) Baec zéma iwawai imuaru sécgéma hezac iwawai mo-mac yanda zéma baec séc ic embac imi moczoñ Yaweac buña wan zu.

² Yawenéñ baec qambaña imi kondun qeriaiguc* haiyu nanu doku téfara qeriaiguc[†] miyacgéyu nanec.

³ Méréñéñ Yaweac baec boñaiguc hía emmac? Méréñéñ iwac baec boña térya imuaru hía nammac?

⁴ Méryaiguc képésira qahac zéma qeri solaññaguc kecma haka sicsaocyawac eñeya kekec uñaya ménda oporu keñu zéselima ac ikoc ménda wañan zac imuhucya.

⁵ Ic imuhucya imi Yaweac muru mériañ mema añgéñ titiac Anutu iwarunec képésic solañ mihiçñimac.

⁶ Imuhucya imi hichñisai Yaweac hochoc wamma Yakobaco Anutu guac kic tanec-gawac wañan zu. (Ohec)

⁷ Sañgulañ séc orucgina meyacgic endacmac. Sañgulañ hehe selia ini moczoñ imuhuc wandacgic, Miñ Kewu edamuyagucnéñ keremmac.

⁸ Méréñéñ ic kewu edamuyaguc? Kuc miñjina, wandac wandac miñjina, Yawe imi mia. Yaré miñjina Yawe imi mia.

⁹ Sañgulañ séc orucgina meyacgic endaru. Sañgulañ hehe selia ini moczoñ imuhuc wandacgic, ic kewu edamuyagucnéñ keremmac.

¹⁰ Méréñéñ ic kewu asac mararanaguc? Kurumenjac téngiñ ic ionac Yawe iminéñ mia ic kewu edamuyaguc wan zac. (Ohec)

25

Héngaleñña wammima saiwa memimac niñac wamma zéwelerec.

¹ (Dawidiac legic zéra.) Yawe, nuac kekec uñananéñ kic hiwa eñu géñzua.

² Nuac Anutu, ni guac muru héima nanzua. Imuac méra néñna, gamuna mi-hichñiwi niñac. Nuac hazéc hécnanéñ nog-icbu niñac.

³ Guac kichihí wañan zu imi eney gamu qeçeiguc ménda onopocgic emmu, néñ hénia qahac ikoc wañ énécmian zu imi eney gamu qeçe mihiçñijimu.

⁴ Yawe, guac hénaga nézéna hémba. Guac hénia imi nézéma ku némbésémañ.

⁵ Guac ac hélanéñ ni ku némma zéqindiniñ néñna. Gi imi nuac añgéñ titiac Anutu, imuac ni kaiwe herec guac ewa kewu wamma kec zua.

* 24:2: Hebraio aciguc; kondun qahaiguc. [†] 24:2:

⁶ Yawe, guac wésé niniñ zéma goi héihéiga hegérjecac hegénzac imuac niñqeliwésémañ.

⁷ Yawe, komocnawac kápésic zéma haka biria ménda niñqelina. Guac goi héihéiiguc niñqeli némma ewa hiagawac niñac niñnémbésémañ.

⁸ Yawe imi hiabia zéma solañja, imuac inéñ ejeya héna acnéñ kápésic ic ku énécmianzac.

⁹ Inéñ gum bénzénzénñ ic imi wagicma héna solañjaiguc kenjanzac. Wanju gum bénzénzénñ ic imi ejeya héna kumianzac.

¹⁰ Sésépac ac zéma héipuc ac niñtohoanzu ionac muru imi Yaweac héna imi moczonñ goi héihéi zéma haka héla wanjanzac.

¹¹ Yawe, nuac kápésic imi kuney yanda, guac qacga niñac auna.

¹² Mérénéñ Yawe bac yandi yandi-iguc eeya héimianzac? Yawenéñ ic imuhucyawac héna imuac me imuac añgé timacac hezac imuac kumimac.

¹³ Iwac kekec uñayanéñ luaeguc kecmac. Wanju qelihéra ieney baec mératéc memu.

¹⁴ Yaweac ala kekecnéñ eeya héimianzu ionac muru he énécmimac. Inéñ sisipac acya énézéyu nimmu.

¹⁵ Nuac kicnanéñ susucnec Yaweac hiwa enjanzac. Imuac niñac, inéñ uñic igucnec nuac hénana hetecgé némmac.

¹⁶ Ni nenacnec niñgumbi niñguñ wamma kecha zérabéra mihicñi néngic kecanzua. Liliñgéma ewa hia niñ némbésémañ.

¹⁷ Nuac ewa qerinaiguc niñyéwéc sasala henénzac. Yéwécna igucnec metecgé néjna.

¹⁸ Nuac yéwécna zéma zérabéra imi hémma nuac kápésicna moczonñ auna qahac wanju.

¹⁹ Nuac hazéchécna inicna, zanégina imi sasala, wanju nuac mézé titi kuney yanda wanjanzu.

²⁰ Nuac kekec uñana héngalenñ wamma añgéña tiwésémañ. Ni néngacma guac muru hazua. Méra néna gamu qeqe mihicñi némbu niñac.

²¹ Ni ewa qerina moczonñec niñtoho wanjéñanzua. Imuac goi hakaga solañja zéma dindiñanéñ ni osonéna.

²² Anutu, Israel zérabéra hénia hénia imuacnec boñhérégina meénécmina.

26

3ésolañi mimac niñ zéwelerec.

¹ (Dawidiac legic zéra.) Ni hakana solañjanec wanjanzua. Wanju kenqe haqe qahac Yaweac héima kecanzua. Imuac Yawe néngési wambésémañ.

² Yawe ni néñsosolima batucgé némma nuac ewa qerina zéma nuac ewa siñna mesolañi néjna.

³ Guac goi héihéiganéñ nuac wésénaiguc hezac ni guac haka héla imuac méndacma kenja wammañ.

⁴ Ic gorosona iniguc ménda tacyac wanjanzua. Wanju ic diwi qiwiliña iniguc momacnec kenja ménda wammañ.

⁵ Ni kaiziliweñ ic ionac a3oa3oro imuac mézétiti wamma ic biria iniguc momacnec tacyac ménda wammañ.

⁶ Yawe ni kápésicna qahac, imuac mérana zuacma* guac zaki téréyaiguc kereñ haré wammañ.

⁷ Ewa hia ac zéhicñima guac haka welic welicgia imi zéau énécmimañ.

⁸ Yawe ni guac tacyacwac ama zéma ocmuñ téréya guac edamugaguc imuac qerinanéñ wammianzua.

⁹ Nuac kekec uñana imi kápésic ic iniguc, wanju nuac kekecna imi sac naec ic iniguc momacnec ménda metocgéna.

¹⁰ Ionac méraginaiguc imi iwawai zéragucnéñ heyu méra héiginaiguc imi ikociguc boñhéré wawanawac iwawainéñ sécgéma hezac.

¹¹ Néñ nenaoc solañjanec hakana wamma kecmajñ imuac ni boñ héréna menémma ewa hia niñnéna.

¹² Ni hénana baec kondonajuc tima nanzua.* Hénaorinñ ionac sugcinaiguc Yawe zéhiaru mimañ.

27

Ewa déñ wamma Anutu mepésimiyec.

¹ (Dawidiac legic zéra.) Yawe imi nuac asac mararañ, nuac añgéñ titi mijina, ni mérac zénéñ hirihiri wammañ? Yawe imi kuhanéñ kekecnawac saiwa wanjéñanzac, ni mérac mia bac yandi yandi wammañ?

² Biria meme ic, hazéc wan némma, héñacna meanzu, ieney nuac séwi busuna newinñ zé hagic, hama tisuqisura wamma maunudarec.

³ Ténginñ ic tunagucnéñ yaré wan némbinñ zé arengéma lelecgémuiguc kilenñ nuac qerinanéñ bac yandi yandi ménda wammac. Yaré hicñi némmaciguc kilenñ niñkinzénngéma kecmajñ.

⁴ Ni Anutunéñ yomuhuc wan némmac niñac qesimiñi imuac wamma kecmajñ. Inéñ niñu sécgéyu ni ménda humumanec Yaweac ocmuñ téréyaiguc emma kecha Yaweac hénia héñsorocya imuac kic hihñ wamma ocmuñ téréyaiguc qerinanéñ iwac wamma kecmajñ.

⁵ Yawenéñ zérabéra naléiguc ejeya hali-iguc ni sasangianec néngalenñ wannémma

hali imuac sanji sanjiiguc ni musanjé némmac. Wanju kecma zamanziŋ yanda qahaiguc ou meyac néŋu nammaŋ.

⁶ Inéŋ deguc nuac orucna meyac néŋu* ni hazéhcéna lelecgé néŋzu imi moczoŋ onogicma ou emmaŋ. Wanju ni hali téréya imuaru ewa hiawac hériaŋ wamma hofac omima legic héima Yawe mepésimaŋ.

⁷ Yawe, ni ac ewanaŋuc qacba niŋnémma ewa biric waŋ némma acna melen némbésémaŋ.

⁸ Ini nuac kic tanecnawac wamma kic hihi wammu zénecc imuac mia ni guac kic tanecgawac wamma kic hihi wanzua.

⁹ Guac kic tanecga imi ménda musanjé néna. Guac welen qeŋe icga qeri biric nimma ménda nesinéna. Gi imi méra néhannecac néhanzaŋ. Nuac aŋgéŋ titina Anutu ni ménda wainémma kembésémaŋ.

¹⁰ Nuac neŋgoc maŋgocnéŋ wai némbaocnec, Yawenéŋ kilen aŋgéŋna timac.

¹¹ Yawe, guac hénaga ku némma hazéhcéna kicgaleŋ wannéŋzu imi inicma héna kondonaiguc hezac imuaru ni nuagicma kembésémaŋ.

¹² Héipuc ic ikora zéma ac biria loŋanzu imi eneŋ yacma nuwiŋ zé wanzu, imuac nuac kekec uŋana imi hazéhcéna ionac méraginaiguc ménda opocna.

¹³ Ni Yaweac haihaka hiabiawac hémmaŋ zéma niŋzéŋgéyiac deguc ic kekecginaŋuc ionac baeciguc kecza.

¹⁴ Gi imi Yaweac ewa kewu wambésémaŋ. Kucgaguc wamma zénéŋ hirihiri qahac Yaweac ewa kewu wambésémaŋ.

28

Méra mimiawac zéwelerec.

¹ (Dawidiac legic zéra.) Yawe ni guac qacma guruzua. Nuac zamanziŋ gi gezacga ménda hézicgéna. Acga qaiyu kecbésémaŋiguc ni imi kic suanjiguc higacbi niŋac.

² Ni guac ocmuŋ téréyawac qeria météré qeŋeya imuac melemma mérana meemma zéwelecma guruwa nuac zésiactna niŋnéna.

³ Ic biria zéma haka biria waŋanzu iniguc ni momacnec ménda hérénémma gilina. Ieneŋ imi ama momachéra luae ac énézémaŋuc ewa qeriginaiguc imi niŋiŋ biria dongéŋic heanzac.

⁴ Ionac haka silic séc wawaŋ meme biriawac séc tasia melen énécmima. Méraginanéŋ waŋŋic séc tasia memuac hezac séc melen énécmiwésémaŋ.

⁵ Ieneŋ imi ai Yawenéŋ meyec imi zéma mérianéŋ meyec imuac niŋŋic ménda eŋanzac, imuac niŋac Yawenéŋ mebirí énécmima muŋguc ménda meyacgé énécmimac.

⁶ Zéwelecna niŋnénzac imuac niŋac Yawe imi mepésimaŋ.

⁷ Yawe imi nuac kuc zéma nuac saiwa, ewa qerinanéŋ iwac niŋkinzéŋ wamba méra nénzac. Imuac ewa qerinanéŋ ségiségi kuner yanda nimma legicnanéŋ i mepésimizua.

⁸ Yawe imi halécnéŋ météré énécmimia ionac kucgina zéma aŋgéŋ titiac neuŋ kiropo wanzac.

⁹ O, ic embachéŋga aŋgéŋgina tiénécmima, guac mératéc buŋaga mozoc ac waŋ énécmima. Geŋ rama galen waŋ énécmima hémbénaŋa énépésima kecbésémaŋ.

29

Yaweac kuc yanda.

¹ (Dawidiac legic zéra.) Kucginaŋuc ini qac buŋa zéma kuc buŋa imi Yaweac melenŋigic iwac buŋa waŋu.

² Edamu asaha qac buŋayawac séha mihiŋji mima séwi usu téréya héima Yawe mepési migic.

³ Yaweac ewa hétéŋ imi doku qahaiguc hiŋjima hezac. Anutu edamuyaguc inéŋ parandaŋ mihiŋŋianzac imuac Yawe imi doku yanda qahaiguc keczac.

⁴ Yaweac ewa hétéŋ imi kuhaguc. Yaweac ewa hétéŋ imi kuc eeyaguc.

⁵ Yaweac ewa hétéŋ iminéŋ yéménzéc ic kuanzac. Yawenéŋ Lebanon yéménzéc ic kuyu maanzac.

⁶ Inéŋ waŋu Lebanon* imi haséŋ burumakao merawa tanec técgéyu Sirion† imi burumakao sac qelia tanec técgézac.

⁷ Yaweac ewa hétéŋnéŋ waŋu geric bélaŋa téma maanzac.

⁸ Yaweac ewa hétéŋ iminéŋ waŋu baec kisanéŋ hirianzac. Inéŋ waŋu Kadesi baec kéraŋasianéŋ hirizac.

⁹ Yaweac ewa hétéŋnéŋ waŋu dia yaŋnéŋ aurima aŋi kiyu merac alia mezac. Waŋu ic zuŋ imi hetecgéyu katanec waŋanzac. Imuac ocmuŋ téréyaiguc haka imi moczoŋnéŋ edamuyaguc! zémizu.

¹⁰ Yawenéŋ doku qaoŋ luyu imuaru tacya késa tarec. Waŋu Yawenéŋ tetecgia qahac ic kewu wamma kecmac.

¹¹ Yawenéŋ ic embachéra kuha qeénécmianzac. Yawenéŋ ic embachéra luaeac mériaŋa énécmianzac.

* 27:6: Edamuna mihiŋji néŋu.

* 29:6: Lebanon imi Galilaia doku téfaraiguc hénni baec waŋgoŋa Not iguc nanzac. † 29:6: Herimon baec boŋawac qara méŋ, Lebanon baec boŋaiguc hénni kaiwe éré éréyaiguc nanzac.

30

*Hafi humuc igucnec yacma
ewa hia ac zéyec.*

¹ (Dawidiac legic, ocmuñ téréya qelia Anutuac buña qemima legic yomi héiyec.) Yawe geñ mia meyac néna hazéchécna ieneñ nuac niñ ségiségi wammuc séc qahac wajec. Imuac gi meyacgénzua.

² Yawe Anutu ni guac qachéhéliwa mehiaru nénnec.

³ Yawe geñ mia kekec uñana késa hérema humuc igucnec meqeli néna ni kicsuanjiguc ménda hiñgari.

⁴ Miñ Kewuac météré énécmimia imi Yawe mepésimigic. Qara téréyawac ewa hia ac zému.

⁵ Qeri biria imi nalé hotoñadac heheya, néñ ewa hiayawac buña imi kekecnawac séc henémnac. Siñiyaiguc zésiactnéñ hama hemac, néñ ama gianjiyu ségiséginéñ hama hemac.

⁶ Méñac méñ ménda osianji nalé imuaru ni hémbénaña qeken qeha ménda wammañ zéyi.

⁷ Yawenéñ ewa hiawac nuac baec boña meyacgéyu seligima nañec, néñ kic tanera musañgéyu ni niñyéwériyi.

⁸ Yawe ni guac qacma zéwelecma yomuhuc zéyi;

⁹ kic suañjiguc hiñgacmañjiguc sacnanéñ némaciguc nañgé némmac. Dimuhuciguc seitotoñ wawañanéñ gi mepésigemma guac ac héla imi zéau énécmimac.

¹⁰ Yawe acna niñnémma ewa hia niñnémbésémañ. Yawe nuac héipuc icna waj niñnémbésémañ imuhuc ézéyi.

¹¹ Geñ mia nuac soñgoñac zésiactna melenña legic hirihiri waju soñgoñac séwi usu hetecgéma ségiségiac rikunja menéñanzañ.

¹² Imi mia acna ménda qaiyu nuac kekec uñananéñ gi mepési gémmañ niñac imuhuc waj néñanzañ. Yawe nuac Anutu ni nalé tetecgia qahac ewa hia ac zégémmañ.

31

Zérabéra naléiguc zéwelec wammiyec.

¹ (Legic galeñawac; Dawidiac legic zéra.) Yawe ni néñgacma guac muru hazua. Guac hiaganéñ ni metecgé néna gamuna méndaqucnec nimmañ.

² Nuac gezac qema kératacnec népésina. Nuac wamma hoc bajec kuhaguc zéma demin seli añgégé tinénéña wambésémañ.

³ Gi imi nuac zamanziñ zéma demin seli baec boñaiguc tatara, guac qacga niñac ni nuagicma kemma hénana qindini néna.

⁴ Népésiwiñ zé sasanjiaiguc ufc haigic hezac imuacnec hére némbésémañ. Gi imi nuac hoc bajec.

⁵ Ni nuac qeri uñana guac méragaiug haizua. Haka hélawac Anutu gi boj héréna menec.

⁶ Ni imi iwawai enjomia ikora mepésianzu imi onac mézéna tianzac. Ni Yaweac muru héima nananza.

⁷ (7a) Geñ nuac yéwécna héñtegicma kekec uñana zérabéraiguc keczac imi nimmizañ. Imuac guac goi héihéigawac qeriaiguc ewa hia nimma ségiségi wammañ.

⁸ Imuhuc wamma hazéchécna ionac méraiguc ménda wainémma nuac hénana baec kawé qeqeya yandaiguc nopoczañ. (7b) Imuac niñac ni guac goi héihéiguc ewa hia nimma ségiségi wanzañ.

⁹ Yawe nuac zérabéra niñac wamma ewa hia niñnémbésémañ. Ni imi niñ yéwécna niñac kicna zéma kekec uñana zéma séwinanéñ méiméiya wanzac.

¹⁰ Kekecna imi ewa biriciguc sohoanzañ. Yawuñna imi zésilacguc hama kenzac. Képésicna niñac nimbiriwa séwinawac kuha imi mayu, sicna imi lokolima kenzac.

¹¹ Hazéchécna ieneñ zédesi wañnéñanza, waju ama momachécna imi eneñ acguc ogicma imuhuc wañnéñanza. Alahécna eneñ néñqacgéma kenanza. Waju ic tosara imi hénaiguc miñicni némma néñgacanza.

¹² Ni imi humuc ic ésécnec eluñ unudaczac. Waju ni kewuc nomuñ tétéya ésécnec, ewa qerigananéñ ménda niñnéñzu.

¹³ Ic tuñagucnéñ zébirí néñgic niñgacanza. Ieneñ lelegé némma tericgé néñzu. Ieneñ hazéc waj némma zéeminij wamma kekec uñana nuagicbiñ zé niñarenjézu.

¹⁴ Néñ ni imi Yawe guac muru héima namma gi imi nuac Anutu zéanza.

¹⁵ Naléna imi méragaiug hezac. Hazéchécna zéma nunesi wañanza ionac méragina igucnec kératacnec népésina.

¹⁶ Guac kic tanecga asahagucnéñ welen qeqe icga ni némma guac goi héihéiganéñ añgégéna tina.

¹⁷ Yawe, ni guruzua, gamuiguc ménda nopocma, ic biria ionac gamu qeqe miñicni énécmima kic suañjiguc onopocna acgina qaimac.

¹⁸ Séwi eneñ ac zéma ac zéragucnéñ ic solaña unuanzu ionac kua taségina ikora imi hézicgéna acgina qaimac.

¹⁹ Guac bac yandi yandi wamma kecanzu ionac niñac sese qauqau haina emma hezac imi yei kuneñ yanda wanzac. Ewa hiawac buña imi guac néñgacma haanza ionac niñ wamma sasala haina hezac.

²⁰ Geñ ic imuhucya guac sanji sanjiiguc musañgé énécmima, ic onac manam batucac ai areñgégic hezac imuacnec metecgé énécmima, guac haliiguc musañgé énécmima, ic biria ionac zéhésiginawac qiziziñgéma kecza.

²¹ Yawe zéhiaru mimia wanju. Inéj ama areñ demin seliaguc imuhucgeñ goi héihéiya welic welicgia nézéyu héñi.

²² Ni aurima guac wéségaiguc elicgé nénéña wanžua zéyi, néñ guac qachéhéliwa nuac zéwelečna selia imuac hétéña ninjec.

²³ Ic embac météré énécmimia ini moczoñ Yawe siña ninmigiç. Yawenéñ ic hak-agina héla imi inicgaleñ wañ énécmima, séwi eneñ ic imi bakia yéwéria melen énécmimac.

²⁴ Yaweac mambéc kekec ini zénéñ hiri-hiri qahac seligima wammu.

32

Képésic waiwaiac ségiségi.

¹ (Dawidiac legic zéra.) Héna ac logiyu aumima késpedesiya hoturu mimia wanju ségiségiyaguc wammac.

² Qeri uñaguc ikoc ménda heyu Yawenéñ késpedesiraguc ménda zémiyu imi ségiségiyaguc wammac.

³ Ni késpedesicna ménda lomma zeauyi nalé imuaru kaiwe herec hésilac wamba sic-nanéñ lokoliyec.

⁴ Hénia imi yomuhuc; Guac méraganéñ siñi kaiwe helanži néñu kaiwe geriwanéñ zeriru iwawai moczoñ zicgéanzac ésécneç nuac sépécna imi zicgédarec. (Ohec)

⁵ Wanju ni késpedesicna Yaweac muru zéaumañ zéma nuac késpedesicna zéma hakana biria ménda musañgéma auwa geñ imi késpedesicnaguc zénénéña imuacneç metecgé nénnec. (Ohec)

⁶ Imuac niñac, Anutu eeya héimima kecañu imi wai énécmina, gi miñicñi géñgéña wammac nalé imuaru gi zéweleç wanjémmu. Imuhuc wanjic doku qaoñ érémac imi ionac hia ménda emma énépésimac.

⁷ Gi imi nuac sanji sanjina, zérabéraiguc ni néñgaleñ wañ némma, añgéñ titiac hériañ legicnéñ ni lelecgé néñanzañ. (Ohec)

⁸ Ni imi gi imuhucgeñ me imuhucgeñ kemmañ zé niñna hénia imi gézéwa hémbésémañ. Wanju géñsosomalima zéqindinj gémmañ.

⁹ Ini imi becosic kuneñ me komora niningina qahac imuhucya ésécneç ménda wammu. Ieneñ imi kuaginaiguc pinzuj zéma déménçinaiguc hésanéñ koro qaté ménda énécmigic imi hosucginaiguc ménda haanzu.

¹⁰ Ic biria ionac imi ewa biric sasala hicñi énécmimac, néñ Yawe niñkinzéñ wammianzu ionac imi goi héihéiya lelecgé énécmimac.

¹¹ Ic solaña ini Yaweac ségiségi wamma zézé ségiségi wammu. Ewa qeri dindinaneç kecañu ini moczoñ ségiségi wamma hériañ haimu.

33

Anutu imi hiabia.

¹ Ic solaña ini Yaweac niñac zézé ségiségi wammu. Mepé qepésiac legic imi ic solaña ionac buña sécyá.

² Gita zéma kulele hésia sasalanéñ Yawe ewa hia wammima mepési mimu.

³ Legic qelianéñ héimima ségiségiac ewa hétéñnéñ hiabianec mezericna héimimu.

⁴ Yaweac ackuazéc imi solañ dindinña, wanju iwac haka silic imi moczoñ hélacneç.

⁵ Inéñ haka solaña zéma haka dindinjawac siña niñanzaç. Imuac baec séc Yaweac goi héihéianéñ sécgéma hezac.

⁶ Yaweac ackuazécnéñ kurumeña kurumeña miñicñiyec. Iwawai sécgéma hezac imi moczoñ kuaya wéséséyanéñ miñicñidarec.

⁷ Inéñ konduj doku qauqau haiyu enu doku hiñjac hiñgara imi hofi yandaiguc haiyu heanzaç.

⁸ Baec séc ic embac Yaweac bac yandi yandi wanjic. Baera baera miñina ini eeya héi mimu.

⁹ Imi mia hénia yomuhuc niñac; Iwawai imi moczoñ inéñ zéyu hiñcidarec. Wanju inéñ zéseliyu seligima nandarec.

¹⁰ Yawenéñ baera baera ionac ninin areñgia imi nélicgéyu nenesic wandaczac. Wanju hiñjisai hénia hénia ionac ninin hiñjac hiñgara imi melenu enomia wandaczac.

¹¹ Yawenéñ nininña niñareñgéyu hehe seli nanşelianzac. Iwac nininña hiñjac hiñgaranéñ hiñjisaiya hiñjisaiya emma hema kecmac.

¹² Yaweac neñañ Anutu zémima añgéñ tigiç Anutuac ic embac buña zéénécmiyu kecçu imi eneñ ségiségi ginaguc.

¹³ Yawenéñ kurumeñiguc ninicosolima baec ic moczoñ ninicanzac.

¹⁴ Tacyac wananzaç ama duña imuacneç mia baec séc tacyachéra imi moczoñ kiwa hiyu mayu ninicanzac.

¹⁵ Inéñ mia ic séc ionac ewa qerigina héniaña meyacgéma wawañ memegina héñsosomalianzac.

¹⁶ Ic kewu méñac añgéñ timimia imi téñgij ichéra sasala ionac muru ménda hezac. Ic kawali méñac añgéñ timimia imi acguc eneya kuha kuneñ yanda imuaru ménda hezac.

¹⁷ Kekecnina imi becosic me kuc yandanéñ ménda añgéñ tiwiñac séc.

¹⁸ Niñzu, Yawe imi eeya héimima goi héihéiyawac kic hihi wananzaç imi onac inicgaleñ wañ énécmianzac.

¹⁹ Imuhuc wamma ionac kekec uña imi humuc igucneç metecgé énécmima bétí naléiguc méra énécmiyu kekeçginaguc kecañu.

²⁰ Kekec uñaninanéñ Yaweac kic hihi wañanzin. Inéñ mia neñañ héipuc ic zéma saiwanina wanzac.

²¹ Ewa qerininanéñ iwac ségiségi wamma iwac qac téréyawac héima najanzin imuac mia imuhuc wañ nénécmianzac.

²² Yawe, guac mambéc wañanzin nalé sura imuac séc guac goi héihéiga qacni-naiguc hemac.

34

Réwéri metecgémíyu Anutu mepésimiyec.

¹ (Dawidinéñ ic kewu Awimelekac wésiaiguc ic moroha tanec haka wañu nesimigic mayec nalé imuaru legic yomi oyec.) Ni Yawe nalé séc mepési mimañ. Mepé qepésiya imi nuac kuaiguc susucnec hemac.

² Nuac kekec uñananéñ Yaweac ninjac zézé ségiségi ac wammañ. Maqeqeya ienen nimma ségiségi wammu.

³ Niguc momacnec Yawe imi kuney yanda kuney zéni. Neñawu iwac qac buñaya meyacmini.

⁴ Ni Yawe zéwelecmiwa ninñemma zénéñ hirihirina hénia hénia igucnec metecgé néñec.

⁵ Ienen iwac ninñkumuma kecma asac mararañ séwi usu ésécnec héiénécmimia wañec. Ionac kic tanecgina imi hémbénaña gamuyaguc ménda wammac.

⁶ Kekec uña maqeqeya imuhucyanéñ qac héhéli miyu Yawenéñ nimma zérabéra hénia hénia imuacnec añgérña tiyec.

⁷ Yaweac kua meme uñanéñ Miñ Kewuac eeya héimianzu imi onac lelecgé énécmmia tacyac wamma añgérñ tiénécmianzac.

⁸ Ini imi Yawe imi hiabia wanzac imi batucgéma sinja ninñic. Néñgacma iwac muru kemma kecanzu imi eney zézé ségiségi ginaguc.

⁹ Météré énécmmia ini Yawe eeya héimigic. Ninzu! I eeya héimianzu imi eney sécgé énécmmiyu iwawai méñjac méñ ninjac ménda wammu.

¹⁰ Laion sac qelinéñ yaka nin humuwacnec, néñ Yaweac wamma kecanzu imi eney buña hiabia hénia hénia he énécmmiyu ménda hocmu.

¹¹ Nambérac ini hama gezac qema nimmu. Yawe eeya dimuhuc héimimu imuac hénia ku énécmmianñ.

¹² Mérénéñ kekecac ninñ kumuma yawuñ sasala kecma mériañ mihicñimañ zé wanzac?

¹³ Gi imi guac ezelañgawac neuñ héiamuma kua tasiaanéñ ac biria ménda zéna.

¹⁴ Haka biria gilina kenju, haka hi-awac wamma mema, luaeac wamma nes-imiwésémañ.

¹⁵ Yaweac kiwanéñ ic solañawac hiyu kenanzac. Wañu ic imuhucya ionac qac héhéliginawac gezac qeanzac.

¹⁶ Yaweac kic tanera imi kaiziliweñ wañanzu imi onac musuqeqe wañ énécmmia ionac eluñ unudacnac ninjac baeciguc metecgé énécmmiañ zé ninanzac.

¹⁷ Qac héhélima zéwelecmianzu imi onac ninénécmima zérabéra hénia hénia igucnec metecgé énécmmianzac.

¹⁸ Yawe imi ewa biri wañkeczu ionac hosucgé énécmmia ewa qerigina melenéñ énécmmianzac. Wañu ewa qerigina qéséñu howuc howuc* wanzac imi añgérñgina tiénécmianzac.

¹⁹ Ic solañanéñ zérabéra sasala mihicñimacac hezac, néñ Yawenéñ zérabéra séc metecgé mianzac.

²⁰ Sicya imi moczoñ galengéyu méñ ménda zéñgémac.

²¹ Birianéñ ic biria qeyu humumac. Wañu ic solañawac mézétiti wammianzu imi képésic ginaguc zéénécmimac.

²² Yawenéñ weleñ qeqehéra ionac kekec uña imi moczoñ boñhérégina meénécmimac. Néñgacma iwac muru kenanzu imi onac imi képésic ginaguc ménda zéénécmimac.

35

Añgérña timac nin zéwelerec.

¹ (Dawidiac legic.) Yawe, niguc tohalic wanzu iniguc tohalic wamma, niguc eu-qeqe wanzu iniguc euqeqe wambésémañ.

² Saiwa yanda zéma asamañ késama yacma méra némbésémañ.

³ Luac héréma nesinénzu imi onac hénagina hézicgéna. Nuac kekec uñanawac zéma Neñ guac añgérñ titi minjina. zénénna.

⁴ Nuac kekec uñanawac hochoc ai mezu imi onac gamu qeqe mihicñi énécmmia. Mebiri némbin zé wanzu imi nesi énécmmia andé andé kemma gamunéñ unu humudacmac.

⁵ Kua meme uñahécgá énézéna ienen luhucnéñ goc mihilañgéyu kenanzac ésécnec mihilañgé énécmmiyu kendacmu.

⁶ Hénaginaiguc sinja zéma susurac mihicñi énécmmia kua meme uñaga ézéna nesi énécmmimac.

⁷ Ienenéñ héniana qahaciguc ni népésiwin zé baec séséñjiguc ufic musañgé haima héniana qahaciguc kekec uñana mebiri némbin zé baec séséñ éséma lekin himicanzu.

⁸ Zéna élanzañnec humucnéñ hicñi énécmmimac. Ufic musañgéic hezac imuaru

enjaoc enjic énépésiyu humucac buña hiñgacdamu.

⁹ Nuac kekec uñananéñ Yaweac ségiségi wammac. Iwac anjéñ titi niñac zézé ségiségi wammac.

¹⁰ Nuac sicna moczon yomuhuc zému; Mérénéñ Yaweac séc wammac? Inéñ maqeqeya imi kucginaguc helanzi énécmianzu ionac méragina igucnec metecgé énécmianzac. Wañu maqeqeya imi iwawaigina onagicanzu ionac murunec metecgé énécmianzac.

¹¹ Héipuc ic ikoranéñ yacma haka ni ménda niniñnawac qesinénzu.

¹² Hakana hiawac haka birianéñ melen néngic, kekec uñananéñ niñgumbi niñgun keczua.

¹³ Ni imi ieneñ hafi iniyu hegic ewa biriacac séwi usu héima nene ziki kecmac kekec uñana helanzi amuyi, néñ zéwelecnanéñ en liliñgéma hayu tétécgézu.

¹⁴ Nuac alana zénimma dac muna wañ énécmianzua ésécnec wañ énécmiyi. Wañu nenjocnawac siari ésécnec ionac wamma sicgéma siari.

¹⁵ Wañu ni zérabéra mihicñjima kecba ieneñ ségiségi wamma azorogic. Wañu kaijiliweñ ic ni ménda nimmianzua imi enej sasanjiaiguc tocgéma susucnec nunesi néñanžu.

¹⁶ Wañu ieneñ ségiségi ariaciguc azoroma zébiri qébiri wañanžu ésécnec nuac niñac zécgina kizéñgéanžu.

¹⁷ Miñ kewu, nalé dahecac séc en inicma kecbéséman? Nuac kekec uñana imi kisikiyon ic ionac murunec metecgéna. Momacguc sac henénéña imi laion imuhucya ionac murunec metecgé némbéséman.

¹⁸ Ni hénaorinj suginaiguc mepésigemma, ic embac tuña tuña suginaiguc gi mepésigemmañ.

¹⁹ Ménda wai énécmina, nuac hazéchécna ieneñ sicsaoc nuac niñac ségiségi wambu niñac. Hazéc wañnéanžu ieneñ héniána qahaciguc kic hoc menémma zébiri némbu niñac.

²⁰ Ieneñ imi luaeac ac ménda zéma baeciguc bénzén kecanzu imi onac ac ikonéñ yewéri mihicñi énécmianžu.

²¹ Wañu ieneñ kuagina kuney yanda anjéma nuac zédesima ahaec, ahaec, kicnéñ héipuc wamma héndacziñ. zézu.

²² Yawe, geñ mia haka imi héndaczan imuac acga qaiyunec ménda kecbéséman. Wañu lakec ménda kecbéséman.

²³ Nuac Anutu, Miñ Kewuna gau igucnec hetecgéma yacma nuac acna zégési wambéséman.

²⁴ Yawe, nuac Anutu, guac haka solañaguc zégési néñna. Ieneñ nuac niñac ségiségi ménda wammu.

²⁵ Ménda wai énécmina, ewa qeriginanéñ ahaec ewa siñjina* séc hicñizac, ic imi qéccgé mizij. zéwu niñac.

²⁶ Zéna yéwéna niñac ségiségi wañanžu ieneñ gamu qeque mihicñjima gamu mamasuñ kuney yanda nimmu. Wañu nuac muru séwi enej wañanžu imi onac gamunéñ qacginaiguc endacmac.

²⁷ Nuac solañ dindiñanawac niñgic séccgéanzac ionac imi zéna ségiségi wamma qacma ewa hia nimmu. Welenjeque icya luaeiguc keru ségiségi wañanzac Yawe imi kuney yanda! zéma nalé séc ézému.

²⁸ Ni ezelañanéñ kaiwe herec guac haka solaña zénimma kaiwe herec gi mepési gémmañ.

36

Baec ic ionac biriagina zéma Anutuac hiaya.

¹ (Legic galenawac; Yaweac welenjeque ic Dawidiac legic zéra.) Ic biria ionac héniagina biriawac niñtegic qinjegic ac mén ewa qerinaiguc yomuhuc hicñizac; Iwac kiwaiguc Anutuac bac yandi yandi mén ménda hezac.

² Inéñ séwi enej wamma enjeya késpedesyawac zéma méñnéñ mén mewininimac me mézia timacac séc qahac zéanzac imuac mia.

³ Kuayawac ac imi késpedesyaguc zéma ikocyaguc. Inéñ niñtegic qinjegicya zéma haka hia imi waiyu tegyéyc.

⁴ Inéñ hehe tataciguc hema biria niñarenjéma enjeya héna biriaguc opocamuma haka biriawac mézétiti qahac kecanzac.

⁵ Yawe, goi héihéiga kurumenjiguc séccgéma heyu, guac haka hía iminéñ ou hosusu iguc séccgéma hezac.

⁶ Solanğa imi Anutuac baec boña ésécnec. Guac zégésigésinér konduñ ésécnec. Yawe geñ imi ic embac zéma yañ momacnec ninicgalen wañ nénécmianzan.*

⁷ Anutu guac goi héihéiganéñ yei eeyaguc yanda wanzac. Baec ic moczon guac qenjanğa amiayaiguc néñgacma sanjanžu.

⁸ Ieneñ imi guac amaiguc iwawai kindindiña hezac imi nezéléléñ wamma, ségiségiac doku téfara igucnec gumu énécmina neanzu.

⁹ Kekec dokuac kiwanéñ guac muru hezac. Guac asac mararanjiguc asaha hémbinj.

* 35:25: Hebraio aciguc; kekec uñanina. ☆ 36:6: Yon 4:11

¹⁰ Gi niŋgəŋanzu ionac muru goi héihéi susucnec waŋ énécmima ewa solanĵ kecanzu ionac guac solanĵa imuhucyanec mihičŋi énécmína.

¹¹ Séwi eŋeŋ ic ionac héna tawéginanéŋ nesinémbac niŋac. Galenĵé néŋna ic biriawac méraginanéŋ nesinémbac niŋac.

¹² Kaiziliweŋ waŋanzu imi eneŋ imuaru maunuyec. Ieneŋ mama hema muŋguc yacmuac séc qahac wammac.

37

Miŋ Kewuac muru kemma sanĵimu.

¹ (Dawidiac legic zéra.) Haka biria waŋanzu ionac niŋac qeri geric hélanaŋnec ménda wamma képésic waŋanzu imi onac nimbupuc ménda wambésémaŋ.

² Ieneŋ imi qézézac ésécnec focdac qeriru qasima mamu. Waŋu zuazua ésécnec méma humumu.

³ Yaweac muru héima namma haka hiabia wambésémaŋ. Baeciĵuc kecma iwac haka héla imi nene ésécnec nema kecbésémaŋ.

⁴ Yaweac ségiségi wamma kecbésémaŋ. Inéŋ guac ewa singawac héla mihičŋigémmac.

⁵ Guac kekecgawa hénaya imi Yaweac muru haimina. Iwac muru héima nanna, inéŋ wamma medacmac.

⁶ Inéŋ waŋgéŋu, guac solanĵa imi asac mararaŋ ésécnec, guac hakaga solanĵa imi melenĵu kaiwe wenzoroŋĵuc kaiwe asaha ésécnec wammac.

⁷ Yaweac wéséyaiguc bénzéŋnec mambéc kecbésémaŋ. Ic birianéŋ héna qéréŋgé mimia waŋu ai areŋ biria meseliyu kindindiŋa yaru hémma qeri biric hélanaŋnec ménda wambésémaŋ.

⁸ Qeri geric waima qeri biric gilina keŋu. Zénasiŋ menasiŋ ménda wanna. Haka imuhucya imi haka biria mihičŋimac.

⁹ Haka biria waŋanzu imi eneŋ qericé nécmiyu qahac wandacmu, néŋ Yaweac mambéc kecanzu imi eneŋ baec késamu.

¹⁰ Ic biria imi hotoŋadac kecma tegéma qahac wandacĵic imuaru hocma hocbipi wésémaŋ.

¹¹ Waŋu gum bénzénzénĵ ic imi baec késamu. Waŋu ewa momac hakanéŋ sécgé énécmiyu ségiségi wamma kecmu.

¹² Ic birianéŋ ic hiabia qemaŋ zé niŋareŋ wamma kic hiyu iwac muru keŋu zéra kižéŋgəanzac.

¹³ Miŋ Kewunéŋ ic imuhucyawac naléya hosucgéyu héŋteĵiczac imuac niŋac zédesi wammianzac.

¹⁴ Ic birianéŋ maqeqeya zéma iwawai niŋac hocanzu imi eneŋ maunumac niŋac zéma ic dindiŋanec keŋha waŋanzu imi

unuhumumaŋ zé souya héréma tewiya awianzac.

¹⁵ Néŋ sou iminéŋ eŋeya wéiwécya néžéŋgémac. Waŋu tewi imi zéŋgédacmac.

¹⁶⁻¹⁷ Ic biriawac méria imi zéŋgémac, néŋ ic hiabia imi Yawenéŋ kesa seligimimac.

Imuac niŋac ic solanĵawac iwawai komodianéŋ ic biria sasala ionac iwawai kunenĵ yanda imi ogicanzac.

¹⁸ Yawenéŋ ic képésicya qahac iwac kekec naléya imi moczoŋ nindaru hezac. Iwac mératéc ai buŋa imi heheseli hema emma kecmac.

¹⁹ Ic imuhucya ieneŋ imi zérabéra naléiguc gamugina ménda mihičŋima béti naléiguc acguc iwawai sécgé énécmiyu kecmu.

²⁰ Ic biria imi birimac. Yaweac hazéchéra imi rama merawawac haléc ésécnec zepépéli ma hofac qema aucgéma qahac wammac.

²¹ Ic biria imi iwawai mema tasia ménda melenĵanzu, néŋ ic solanĵa imi ewa hiawac eŋ énécmianzac.

²² Miŋ Kewuac mériaŋginaguc imi eneŋ baec késamu. Ic saecginaguc imi qeric énécmigic qahac wammu.

²³ Yawenéŋ ic onac tikenĵ tihagina meseligima kekecac héna imuac ségiségi waŋanzac.

²⁴ Ic imuhucya imi Yawenéŋ késaseliganzac imuac niŋac qonzoŋtoŋ gémaciguc moczoŋnec ménda tendiŋgédacmac.

²⁵ Ni komocna igucnec érema deguc yandanaiguc, ic solanĵa andé qema waimimia méŋ ménda héŋjac hénzua. Waŋu hémba iwac qelihéra méŋnéŋ méŋ yaka niŋ ménda zéwelec waŋec.

²⁶ Ic imuhucya imi kaiwe herec ewa hiawac eŋ énécmima haiyu keŋ haiyu ha waŋanzac. Imuac qelihéra eneŋ mériaŋ mihičŋi énécmiyu kecanzu.

²⁷ Haka biria waima haka hiawac wammu. Imuhuc wamma nalé teteĵcia qahac kecmu.

²⁸ Yawenéŋ haka solanĵawac siŋa nimma météré ic imuhuc waŋanzu imi ménda wai énécmimac. Ic imuhucya imi nalé teteĵcia qahac inicgaleŋ waŋ énécmimac, néŋ kaiziliweŋ ic ionac qelihéra imi qeric énécmigic qahac wandacmu.

²⁹ Ic solanĵa imi baec késama imuaru hémbənanĵa kecmu.

³⁰ Ic solanĵawac kua imi ac niŋteĵic qinĵteĵicyaguc zéhičŋima, ezelananéŋ haka dindiŋawac zémac.

³¹ Iwac ewa qeriaiguc imi Anutuac héna acnéŋ heyu keŋkeŋ hahaiĵuc tisuqisurac ménda wammac.

³² Ic biria eneŋ ic solanĵa unuwiŋ zé awima kecanzu.

³³ Yawe imi ic solaña ic biriawac mériaiguc ménda waimimac. Wanju zégésigési naléiguc acguc késpedesraguc ménda zémimac.

³⁴ Yaweac niñkumuma iwac kekecac héna imi méndacma kembésémanj. Inéj meyac gémma baec bunja qegénu anjgétiwésémanj. Wanju kaijiliweñ ic imi birima qahac wangic kicganéñ hima inicbésémanj.

³⁵ Ni ic biriawac kuha hémba ic hésa téngiñ téngiñ eñeya baeciguc nananja ésécnec wanzac, néñ

³⁶ ic hésa imi élérñec humuqai wanju hocma hocbipiñi.

³⁷ Néñ ic solaña héñsosoligic. Ic dindiña héngic. Luae ic imuhucya imi enej andiaginaguc.

³⁸ Ac qeque ic ieneñ momacnec biridacmu. Kaijiliweñ ic ionac tetecgia imi humu qaiyaguc.

³⁹ Ic solañawac anjgétiti imi Yaweac muru hezac. Inéñ zérabéra naléiguc hoc banec ésécnec wammimac.

⁴⁰ Yawenéñ méra énécmima metecgé énécmimac. Ic biria ionac murunec metecgé énécmimac. Ieneñ imi néñgacma iwac muru sanjianzu hénia imuac niñac imuhuc waj énécmianzac.

38

Eñeya késpedes niñac ewa biric wamma zéwelerec.

¹ (Dawidiac legic yomi hofac omiwiñ zé héianjgic.) Yawe, guac qeri biricganéñ késpedesicna ménda zénénna. Guac qeri ger-icnéñ ni ménda zéqindiñi nénnna.

² Guac zakonéñ nuac séwinaiguc nézégéma hiñgaczac. Guac méraganéñ selianec helanzi néñzac.

³ Guac qeri biric niñac séwi busuna solaña méñ ménda hezac. Nuac késpedesic niñac nuac sicna imi béñzéra qahac wanzac.

⁴ Nuac késpedesicnanéñ orucnaiguc sécgéma enu hinac yéwéria tanec wanju bisiqatén wammanjac séc qahac.

⁵ Nuac wizinanéñ houyu wérén biria haizac. Imi mia nuac haka qelaña imuac tasia.

⁶ Ni geriwa noyu qoucgéma kaiwe herec ewa biric wamma kecanza.

⁷ Nuac maréñnaiguc geriwa sécgénénzac. Wanju nuac séwina solaña méñ ménda hezac.

⁸ Séwina hézézayu humumia tanec wanzac. Ewa qerina waijalan wanju zésilac wanzua.

⁹ Miñ Kewu nuac niñ kewu imi moczonj guac muru hezac. Nuac zésilacnanéñ guac wéségaiguc usuya qahac hezac.

¹⁰ Wéiwécnanéñ hélandañ yaru kucnanéñ mayu qeka meka wamma kicna imi

acguc mugu mugumia wanju asaha qahac wanzac.

¹¹ Numindiñjiga imi nuac séwinaiguc hezac imuac niñac nuac sorochécna zéma alahécna lakec kecgic sac taséhécna imi acguc lakec nanzu.

¹² Nuac kekec uñanawac hochoc ai meanzu ieneñ bétac hainénzu. Mebiri némbiñ zé wanzu imi enej humumia tericgé némma kaiwe herec andé nuwiñ zé haka biria zéareñgéma keczu.

¹³ Ni gezac héñ ésécnec niñbipima ic ara qahac ésécnec kuana ménda anjgéma kecanza.

¹⁴ Ni gezac héñ ésécnec wamma acgina ménda meleananza.

¹⁵ Yawe ni guac niñkumuma kecanza. Nuac Miñ Kewu Anutu, gi acna melean némbésémanjac hezac.

¹⁶ Ni yomuhuc zézu; Ni tisuqisurac wamba ieneñ nuac niñac ségiségi wamma séwi enej waj némbu niñac.

¹⁷ Ni léklék manumacac heyu niñyéwécnanéñ nalé séc henénzac.

¹⁸ Hénia imi yomuhuc; Ni késpedesicna zéauma nuac késpedesic niñac ewa biric wanzua.

¹⁹ Nuac hazéchécna ieneñ kucginaguc kenja wanzanzu. Wanju téñésima mézétiti wajnéñanzu ionac zanjgégina imi sasala.

²⁰ Wanju haka birianéñ haka hiawac melean énécmianzu imi enej ni haka hiawac méndacma kembra hénia imuac niñac mia hazéc waj néñanzu.

²¹ Yawe gi ménda wainémma kenna. Nuac Anutu lakec ménda kecbésémanj.

²² Focdac qenanjgé waj nénnna. Miñ Kewu, gi nuac anjgétiti.

39

Niñtegic qinjegic mimac niñ zéwelerec.

¹ (Dawidiac legic.) Neñ yomuhuc zéyi; Ni hakana lolonjéma wamma ezelañnanéñ késpedesic ménda miñicñimanj. Ic biria ieneñ wésénaiguc nanzu séc kuanaiguc neuj zékalaña haiwa hemac.

² Ni acna qaiyu ac hiabia acguc ménda zéwa niñ yéwécnna imi muñguc yandizac.

³ Nuac ewa qerina geriwiguc wanju qerinanéñ zénimba hiñgacma éséyu qeri biric yaru ezelañnanéñ yomuhuc zézu;

⁴ Yawe, kekecnawac tetecgia zéma nalénawac séha imi nézéna niñsarima nuac kekecna dodowima hazac imi niñtegicmanj niñac ku nénnna.

⁵ Geñ mia nuac naléna imi méra tawé ésécnec mehotoñina nuac kekecnanéñ guac kicgaiguc ménda hezac tanec wanzac. Icy a icya nanjelima kecanzu, néñ hofac ésécnec aucgéanzu. (Ohec)

⁶ Hélaacnec, ic neñac neñac imi héla qahac, néñ uña tanec keñha wamma ai enjomawac keñkésa hakésa wamma iwawai mihicñima saméñaguc haini emma hezac, néñ hélaacnec mérénén iwawai imi nonagicma késamac imi acguc ménda niñasarima kecanziñ.

⁷ Miñ Kewu ni erac némac iwawai niñac niñkumuma mambéc kecmaj? Nuac niñkumuna imi guacnec hezac.

⁸ Ni késpedesna moczoñ imuacnec metecgé némma galenagé némma, ewa soho ic ienen zébiri qébiri wañ némbu niñac.

⁹ Wañu Miñ Kewunén haka imi wañ néñzac zéma nimma acna qaiyu kuana ménda auanzua.

¹⁰ Guac numindiñ nuac muru hezac imi nuagicma gilina keñu. Méraganén nuna ni qeka meka wanzua.

¹¹ Geñ ac zéénécmima ic unu qindiñianzanj nalé imuaru iwawaigina eeyaguc imi wañ énécmima gisicnéñ neyu qahac wañanzac éscnec qahac wanzac. Imuac icya icya imi wésésé éscnec wanzu. (Ohec)

¹² Yawe nuac zéweleca niñnémma nuac qacsilaciguc gezac hainénna. Kic masina maanzac nalé imuaru acga ménda qaimac. Ni imi yandahéca éscnec ic kian tanec, ic qañ tanec giguc kecua.

¹³ Késpedesnacwac ménda héñsosloma, hafina mehiaru némma kekeca komocdia dac mehorugina ségiségi nimmaguc hu-muwa.

40

Méra mimac niñ zéwelerec.

¹ (Legic galenawac; Dawidiac legic zéra.) Ni Yaweac mambécnéñ mambéc kecha gezac haima zésiacna niñec.

² Inén ni baec sésén biriqiria igucnec hérénénu éréwa hénana zamanziñ hilañeniguc nopocma keñkeñ hahana imi meseli néñec.

³ Legic qelia Anutuac mepé qepésiac buña, kuanaiguc haiyu ic embac sasalanén némma bac yandi yandi wamma Yaweac muru héima nammu.

⁴ Yaweac héima namma séwi enen ic zéma ac ikociguc lukenj luha wañanzu imi onac kichihi ménda wañanzu imi enen zézé ségiségi ginaguc.

⁵ Yawe nuac Anutuna, wawanj meme welic welicgia geñ wannec imi sasala. Wañu niñingá nonac niñ wamma niñna hiñgacanzac imi acguc sasala wañu ni olomma zémanjac séc qahac wanzac.

⁶ Geñ mia gezacnaiguc nézéna héiyu yomuhuc niñi; Ni mulumananj zéma seseac ewa hia ménda nimma hofac oo zéma

késpedes waiwaiac olémbañ imuac ménda wañanzua.

⁷ Imuhuc zéna imuaru ni yomuhuc zéyi; Ni hazua, nuac ac ooya imi kiwi limbi limbinaiguc hezac.

⁸ O, nuac Anutu, ni guac ewa siñ niñtohomaj zé ségiségi wañanzua! Imuac guac hénac acnéñ nuac ewa qerinaiguc heanzac.

⁹ Ni hénaoñj yandaiguc guac solanj dindiñaga imuac buña suruc ségiségiyaguc imi zéau énécmianzua. Niñzanj, Yawe ni kua taséna ménda héiwa enj heanzac imi gi nindaczanj.

¹⁰ Ni guac solanjga imi nuac ewa qerinaiguc ménda musanjgéwa heyec, néñ guac haka héla imi zéma anjgén titi imi zéau énécmima goi héihéiga zéma hakaga héla imi hénaoñj yandaiguc ménda musanjgé énécmianzua.

¹¹ Yawe guac ewa biricga imi ménda hézigéna susucnec mayu. Wañu goi héihéiga zéma hakaga héla iminénj ni nalé séc néñgalenj wañ némbésémanj.

¹² Biria gelec malec qahac ni lelecgé néñu nuac késpedesnacnéñ méramma nuaru hayu kic hima gémmañac séc qahac. Késpedes imuac zanjgégina imi nuac oruc zucna ogicma heyu nuac ewananénj sohodaczac.

¹³ Yawe ewa biric wañ némma anjgénna tina. Yawe focdac méra némbésémanj.

¹⁴ Nuac kekec uñana mihicñima mebirni némbiñ zé wanzu imi moczoñ gamu qeqe zéma gamu mamasuñ mihicñi énécmina. Wañu zéna zérabéra hicñinéñu ségiségi wanzu imi moczoñ néñgacma kemma gamu qeqe mihicñimu.

¹⁵ Wañénécmina nuac niñac ahaec zéma desianzu ienen enañ gamugina héñtegiticma aurimu.

¹⁶ Wañénécmina, guac hochoc wamma mihicñianzu imi enen guac niñac ségiségi wammu. Wañu guac anjgén titiac qerinéñ wammianzu imi enen nalé séc Yawe imi kuneñ yanda kuneñ zému.

¹⁷ Ni imi maqeqeya kecma imuac me imuac hocanzua. Imuac niñac Yawe imi nuac niñnémmac. Gi imi nuac méra néñénj zéma metec metec miñna. Anutuna, nalé ménda mehorugina.

41

Hafiya mehiaru mimac niñ zéwelerec.

¹ (Legic galenawac; Dawidiac legic zéra.) Kuc mama wamma kecanzu ionac niñkewu wañ énécmianzac ic imi zézé ségiségiyaguc, nalé biriaiguc Yawenénj hénaya méwéréngéyu orima kemmac.

² Yawenénj demin memima kekecya galenagé miyu baeciguc zézé ségiségiyaguc

* 41:2: Hebirao aciguc; kekec uñaginawac.

kecmac. Waŋu hazéc onac ewa siŋguc* i ménda waimimac.

³ Hafi kiyu heyu Yawenéh nanǵémimac, Hehe taticiguc hafiya mehiaru midacmac.

⁴ Waŋu neŋ yomuhuc zéyi; Yawe, ewa hia niŋnéna. ni guac kicgaiguc kápésicna mihicŋizua. Nuac kekec uŋana mehiaruna.

⁵ Hazéc hécnanéh nuac zébiri némma némac naléiguc ic imi humuyu qara eluŋ nunudacmac zézu.

⁶ Ni némbiŋ zé hama ac gorosoŋa wamma néwéc ewa qeriginaiguc zébiri qébiri niŋtocgéma amana igucnec hiŋgacma kemma zésaigic keŋanzac.

⁷ Mézétiti waŋ nénzú ieneŋ moczoŋ nuac andé ac zéma mebiru némbiŋ zé arenǵéma yomuhuc zéanzu;

⁸ Hafi biria késazac imuac ic imi hema muŋguc ménda yacmac.

⁹ Ala sorocna niŋzénǵé miwa nuac saméh momacnec neaŋic i acguc hazéc wannémma sou andianéh qéfacǵé néhec.

¹⁰ Waŋu Yawe Miŋ Kewuna ni ewa hia niŋnémma hafi igucnec metecǵé néna bakia meleŋ énécmimaŋ.

¹¹ Hazécnanéh hia ménda nogiczac imuac gi nuac ségiségi wanzaŋ imi ni niŋzua.

¹² Ni qerina mesolananima kecba naŋǵé némma kecnec. Kumu néna wéségaiguc hémbénaŋa nammaŋ.

¹³ Miŋ Kewunina, Israelac Anutu hénihénia qahac, tetcgia qahac, mepési mimia wammac, hélacnec! hélacnec!

Kiwi 2

42

(Legic 42–72)

Anutuac ewa siŋsiŋ wamma kekec.

¹ (Legic galeŋawac; Korawac qelihéra ionac legic zéra niŋtegic qinǵegicyaguc.) Anutu, dia yaŋ déméŋa qanǵararaŋ qeyu hakhac géma doku téfara niŋac hocanzac ésécnec nuac kekec uŋananéh guac ewa ewa waŋanzac.

² Nuac kekec uŋananéh Anutu kekec miŋinawac déméŋa kérékasia wanzaŋ. Ni némac naléiguc kemma Anutu wésiaiguc wininimaŋ.

³ Ic embac eneŋ kaiwe herec nuac ac zénémma guac Anutu imi dimia zéma zézé qesi waŋ néŋgic nuac kic masinéŋ siŋi kaiwe nenena éséc wananzac.

⁴ Ni becnec nalé téréyawac tacniniŋ kecaŋgic iniguc momacnec keŋha wamma zézé ségiségi wamma mepé qepési legic héima onagicma kemma Anutuac ocmuŋ téréyaguc onopocaŋi. Waŋu deguc haka silicna imuac niŋqelima ewa biric wamma ewa howucna qocǵéza.

⁵ Kekec uŋana, gi némac niŋac niŋméima waizalaŋ nukeczanaŋ? Gi imi Anutuac

niŋkumu wambésémaŋ. Ni imi iwac aŋǵéh titiac kic tanera niŋac néwéc i mepésimimaŋ.

⁶ Anutuna, kekec uŋananéh qerinaiguc niŋméima mayu, ni Yodan baec zéma Herimon zéma Miza baec boŋaiguc gi niŋqeli gémmaŋ.

⁷ Guac konduŋ dokunéh qaru konduŋ hiŋgac hiŋgaranéh qac héhéli amugic, guac doku renduŋanéŋ zéma doku temboŋa limbima hama hoturu nénzac.

⁸ Kaiweiguc Yawenéh goi héihéiya waŋ némma siŋyaiguc legicnéŋ nuac muru henéh, kekecnawac Anutu zéwelec mi-maŋ.

⁹ Zamaŋziŋna Anutu, yomuhuc zéza; Némac niŋac nuac eluŋ guzac? Némac niŋac hazéc hécnanéh helanzi néŋgic ewa biric wamma keŋha waŋanzua me?

¹⁰ Sounéh sicna nézac ésécnec hazéchécna eneŋ zébiri qébiri wannémma Anutuga imi dimia? zéanzu.

¹¹ Kekec uŋana, némac niŋac kucmama wamma, némac niŋac qerinaiguc siroŋ qaroŋ wamma keczaŋ? Gi imi Anutuac niŋkumu wambésémaŋ. Ni imi kilen kic tanecna meyac néŋanzac Anutu i mepési mimaŋ.

43

Réwéri qeriaiguc zéwelec wammiyec.

¹ Anutu ni niŋgési némma, baec yanda eega ménda héigéŋanzu ionac muru, acna imi héipuc wannémma meselima, ikoc ic, hena ac logilogi ic ionac murunec ni metecǵé némbésémaŋ.

² Gi imi Anutu nuac hoc baŋecna kecmaguc némac niŋac ni héŋacna mena hazéchécna ieneŋ helanzi néŋgic ewa biric wamma keŋha waŋanzua?

³ Guac asac mararaŋga zéma acga héla mélina hama ni qindiniŋ némma nuagicma kemma guac baec boŋa téréya zéma haliga téréya imuaru nopocmac.

⁴ Imuac mia ni Anutuac zaki téréyaguc keremma, nuac Anutu, zézé ségiségina, nuac ewa hiawac buŋa, guac muru harémaŋ. Anutu, Anutuna, ni waŋgoŋna hésiaguc imi qema gi mepésigémaŋ.

⁵ Kekec uŋana, némac niŋac kuc mama wamma némac niŋac qerinaiguc waizalaŋ numa keczaŋ? Gi imi Anutuac niŋkumu wambésémaŋ. Ni imi néwéc kic tanecna meyac néŋanzac Anutu i mepési mimaŋ.

44

Baec yandagina imi aŋǵéŋa timac niŋ zéwelecǵic.

¹ (Legic galeŋawac; Korawac qelihéra ionac legic, niŋgic hiŋgac hiŋgara.) Anutu geŋ becnec yanda hécnina ionac naléiguc

haka silic wannec imuac suruc imi nénézégic gezacninanéh niñij.

² Gi imi baera baera hicñjsai wamma kegcic imi méraganéh nesi énécmima kengic, yanda hécnina imuaru ic hésa ésécnec himic énécminec. Hicñjsaia hicñjsaia tosara imi yéwéri mihicñj énécmima, yanda hécnina imi méndéh énécmigic baecgina séc kemma késagic

³ Ieneñ souginanéh baec imi ménda késagic. Eñañ méraganéh yaréguc ménda onogicgic, néñ geñ mia ewa hia niñénécmima hénia imuac niñac guac méraga zéma huaga zéma kic tanecgawac asac mararajanéh imuhuc wañ énécminec.

⁴ Anutu imi nuac ic kewuna, imuac Yakoboac niñac wamma yaréiguc onogicdactu zéma zéteccéneç.

⁵ Nini guac muru héima namma hazéchécnina helanzí énécmima nunuwij zé yacgic séc guac qacganéh tidacgé énécmianzñj.

⁶ Ni imi tewinawac ménda héima nammañ. Sou acguc hia ménda metecgé némmac.

⁷ Gi sac hazéchécna ionac murunec añgéhñina tinénécmima mézétiti wañ nénécmianzu imi onac gamu qeqe mihicñj énécmianzñj.

⁸ Nini kaiwe herec Anutuac niñac zézé ségiségi wanzñj. Nini Anutuac qara hémbéñañ ewa hia ac wammiwñj.

⁹ Kileñdac deguc imi geñ mia héñacnina mema gamuiguc memama wañ nénécmima téññij ic hécnina iniguc momacnec ménda keñha wañañañ.

¹⁰ Geñ imuhuc wanna nini hazéchécnina wéséinaiguc lilingéma néñgac énécmimi, hazéc wañ nénécmianzu imi eneñ eñañ siñginawac nunuma iwawainina nonagicdaczu.

¹¹ Geñ mia nini rama qeqeyawac buña ésécnec nonopocna, baera baera héndéh qéndéh rouc wamma kecñj.

¹² Geñ ic embachéçga boñteçic hai énécmima megic, néñ imuac boña méñ ménda géñgic mezan.

¹³ Geñ imi lelec lelec tacyachéra ionac mérainaiguc nonopocna gamu mema kecni leleçgéma nanzu imi eneñ zédesi wañ nénécmima isocfagociguc nonopocanzu.

¹⁴ Geñ baera baera ionac sugçinaiguc gamu mamasuñac nonopocna kuaginaiguc eñanzñj. Wañ sugçinaiguc oruc héinénc mimiaiwac buña imuac sésécya wamma kecñj.

¹⁵⁻¹⁶ Séwi eneñ wamma ac wañ némma zébiri qébiri wañ nénzu ionac niñac zéma hazéchécna tasé melené némbij zé wanzu imi onac niñac, isocfagocnánéh kaiwe herec wéséinaiguc henéñu gamunanéh musuna hoturu néñzac.

¹⁷ Haka silic imuhucya moczoné hicñj nénécmiyec, néñ guac eluñ háha nunuyunec guac sisipac ac imi ménda logianzñj.

¹⁸ Ewa qerinanéh héñacga ménda mema lilingéyec. Wañu keñkeñ háha ninaiguc imi guac hénia imi ménda waiwñj.

¹⁹ Geñ imi haséh kazuac baec kisiaiguc hézéza nénécmima humucac tunumaññéh hoturu nénécmianzñj.

²⁰ Nini Anutuac qara eluñ nunuyeciguc me méranina ic enia ionac anutu héçgina ionac muru sulu mérañ waññjiguc imi

²¹ Anutu inéh ewa qerinaiguc niñij saña hezac imi nindaczac, imuac niñac hénia imi hia menzamma mihicñjwacnec.

²² Nini kaiwe herec guac niñac humuciguc nonopocgic kecanzñj. Wañu rama qehumumawac buña ésécnec wañanzñj.

²³ Miñ Kewu gi yacna, némac niñac gau hekeçañ? Yacma nañña. Nini hémbéñañ héñacnina ménda mewésémañ.

²⁴ Némac niñac kic tanecga musanggé nénécmima zérabéranina zéma helanzí nénécmimia imuac eluñ guyu kecçañ?

²⁵ Kekec uñañana imi baec gizonjiguc mama héima hezac. Séwinina imi baeciguc mékétama hezac.

²⁶ Gi yacma méra nénécmiwésémañ. Guac goi héihéigawac niñac wamma nini boñ hérenina menénéc mina.

45

Ic kewuac zammaréh legic.

¹ (Legic galeñawac; Korawac qeli méññéh legic zéra niñu hiñgac hiñgara yomi oyec. Sosannim wañgoñ hésiaguc. Ic kewuac kikiya mema siñ nimmima legic yomi héigic.) Ewa qerina igucnec ac hiabianéh kuaya qema mayu ic kewuac zéareñgéyiac hezac imuac zéman. Ezelañña imi kiwi oo ic qacguc méñac kirifi ésécnec wanzac.

² Ic kewu gi imi baec ic ionac nañhéçgina moczoné onogicma hiabia soroc wanzañ. Wañu ewa hia acnéñ kuaga igucnec qocgéma maanzac. Imuac Anutunéh nalé séc gi mériañ mihicñj géñanzac.

³ Kuc miñña gi, souga zikina hénaga kembañiguc hiñgaru, ic kewuac asac mararaj zéma qac buña séwi usu ésécnec héina.

⁴ Ic kewu gi, ac héla zéma gum bénzénzéh zéma haka solañawac wamma edamugaguc becosic qahaiguc tacma kemma yaréiguc onogicbésémañ. Guac méra héiganéh gi haka welic welicgia kugémmac.

⁵ Ic kewu, guac zakonğanéh zéra qizilic, guac hazéchéçga ionac wéiwéçgina nézéggáma kerémmac. Ic embac momac yanda guac wéséigaiguc simiñ héigémmu.

⁶ Anutu guac tatabga edamuyaguc imi héribána, baec héngalen wawañawac ic kewu qarucganéh hína ac dindiñanec meselimac.

⁷ Gi imi haka solañawac siña nimma haka biriawac mézéga tianzac. Imuac Anutu, ic kewu guac Anutunéh zézé ségiségiac halécnéh météré gémma guac qocgégémma meyac géñu alahéca onogiczañ.

⁸ Guac séwi usuga imi moczoñ hémbánaña guac hiabia, ziniñ kizubera sañkara imuac héméña héimimia wañu elefante yanac zuñanéh memeya guac ama kewuya igucnec gita kulele qacma mehiaru géñanzañ.

⁹ Guac iniñhéca eeginaguc ionac sugcinañic imi baera baera ic kewu ionac bérac hécginañéh keczu. Guac iniña qéziánéh Ofiri baecac golinéh mezeric amuma guac méra héigaiguc nanzac.

¹⁰ Béracna, gezac qema niñna, gi geñga ic embachéca zéma mañgocgawac ama areña yanda imuac eluñ gumac.

¹¹ Imuhuc wanna ic kewunéh guac tanec héñ sorocya imuac ewa siñsiñ wanjémmac. Inéh mia guac miñga wanzac imuac sigé miwésémañ.

¹² Ic kewu guac imi Tirowac bérañanéh* sese eeyaguc haigémma. Wañu imuac ic embac zuña masapu ginaguc imi eney ewa hia wañ énécmiac niñac hulunja késama yaizézé ac wanjémmu.

¹³ Guac béracganéh zuña masapuyaguc kecmac.

Iwac séwi usuya imi golinéh bilonjéma memeya.

¹⁴ Béracga séwi usu kiwiyaguc imi wagiru guac muru hamac. Alahéra embac serañ imi eney momacnec onagiru hamu.

¹⁵ Wañu onagiru ségiségi wamma ewa hia nimma ama kewuyaiguc keremmu.

¹⁶ Guac nanjhéca ieney guac yandahéca mératécgina mema nanjic geñ imi baera baera imuac baec galen buña onopochésémañ.

¹⁷ Ni wañ énécmiwa ic kewu guac qacga hicñisaiya hicñisaiya niñqelimu. Imuac baec séc ic embac ieney ic kewu gi hémbánaña mepési gémmu.

46

Anutunéh ic embachéra zéma ama baecginawac saiwa meénécmianzac.

¹ (Legic galenawac; Korawac qelihéra ionac legic, Alamot legic imuac ewaiguc héihéiya.) Anutu imi sañgi sañginina zéma

* 45:12: Ama areñ yanda imuac ic embachéra. * 46:6: Baec ic eney bacgina yandizac. * 47:5: Dimuaru enec zéma eminiñgic ac zéra haréwéc wañec; 1) Sésépac acwac katapa huama Zioniguc engic imuac niñqeli mimia (2Sa 6:1-19). 2) Anutunéh mama yaréiguc Israel méra énécmima munjuc kurumenju enec. 3) Yesu mama aiya metecgéma kurumenjuc enec.

kucnina. Méra nénéñnina soroc yéwéri qeriaiguc ha nénécmimia.

² Imuac baecnéh melenju baec boñanéh qekez qeha wamma konduñguc hiñgacmaciguc me

³ konduñ dokunéh qac silacma yacma sépéc sépéra lonju baec boñanéh sicsuc wamma hirimaciguc imi ni kilen bac yandi yandi ménda wammañ. (Ohec)

⁴ Imuac doku téfara imi téma séra sasala wamma eñeña miñina Anutuac ama areña yanda, ocmuñ téreya imi ségiségi mihicñi mianzu.

⁵ Anutunéh ama areña yanda imuac suraiguc keru ama areña yanda imi seligima ménda hirimac. Wañu ama gijañimac imuaru Anutunéh méra mimac.

⁶ Baera baera qewelon qegic héngalen ama areña yanda imuac miñina eney zénéñgina hirizac. Wañu inéh ac zéyu baecnéh pépélima mazac.*

⁷ Kurumenjac téñgic ic tausenja tausenja imuac miñina Yawenéh niniguc momacnec keczac. Yakoboac Anutu iminéh neñan hoc bañec eñeña wanzac. (Ohec)

⁸ Hama Yaweac wawañ meme imi hémmu. Inéh baec melenju kérasizac.

⁹ Wañu inéh baec tetcgia séc yaré metecgéma tewigina kuma luacgina hézénjéma becasicac karisi imi gericnéh odarec.

¹⁰ Zéyecnéh gi imi bénzéh kecma ni Anutu wanzua imi héñ tegicbésémañ. Ni baera baera zéma baec séc ic embac ionac sugcinañic meyac nénéña wammac.

¹¹ Ic téñgija tausenja tausenja ionac Yawenéh niniguc keczac. Yakoboac Anutu imi neñan hoc bañec eñeña wanzac. (Ohec)

47

Anutunéh galenagé énécmianzac.

¹ (Legic galenawac; Korawac qelihéra ionac legic zéra.) Ic embac momac yanda ini méragina qema ewa ségiségiyaguc qacma Anutu mepésimu.

² Eñeña miñina Yawenéh kuc buña eeyaguc kecma baec séc ic embac ionac ic kewu wañ énécmima keczac.

³ Yawenéh baec séc ic embac momac yanda imi nonac muru onopocma, baera baera ic embac imi welej qenécmimu niñac hénanina duandiaiguc onoporec.

⁴ Neñan niñac wamma mératécac baec imi gésimá anjé tiyec. Imi mia siñ niñmianzac Yakobo iwac zézé ségiségiyawac buña wanzac. (Ohec)

⁵ Anutu ségiségi legic héimini enǵazac. Tomuǵ hihini qacma enǵazac.*

⁶ Mepésimigic, Anutu mepésimigic, mepésimigic, ic kewunina mepésimigic.

⁷ Hénia imi yomuhuc; Anutunéh baec ic embac momac yanda neǵaǵ ic kewu keczac. Legic zéra niǵtegic qinǵtegicyaguc mepésimimu.

⁸ Anutunéh baera baera inicgaleǵ wamma ic kewu tatac téréyaiguc taczac.

⁹ Saiwa baec séc hezac imi moczoǵ Yaweac buǵa. Inéh eǵeǵa miǵina wanǵzac. Imuac mia baera baera imuac baec galeǵhéra, Abarahamac Anutu iwac ic embachéra wamma tocgogic.

48

Anutuac baec boǵa Zion.

¹ (Korawac qelihéra ionac legic zéma legic zéra.) Yawe imi kuney yanda, Anutuni-nawac ama areǵa yanda demin seliaguc, baec boǵa téréya imuaru i kuney yanda mepési mimia wammac.

² Zion baec boǵa, ic kewu yandawac ama areǵa yanda, baec wanǵoǵa Not iguc nanǵac imi nanaǵa eǵeǵa zéma héǵ soro-cya. Wanǵu baec séc ic embac ieneǵ imuac zézé ségiségi wanǵu.

³ Ic kewuac ama areǵa yanda demin seliaguc imuac qeria séc Anutunéh keczac. Kecma eǵeyaoc imi aǵǵéǵ tinénéǵ mimi-awac neǵu kiroǵ wanǵac imi zéauzac.

⁴ Niǵzu, imuaru ic kewu eneǵ azoroma momacnec ototoǵ qema keǵǵic.

⁵ Ieneǵ ama areǵa yanda imi hémma au-rima bac yanidi yandi wamma néǵǵacǵic.

⁶ Wanǵu zénéǵ hirihirinéh énépésiyu embacnéǵ azi kiyu merac mihicǵianǵzac éscnéǵ geriwanéh kuney yanda onoyec.

⁷ Gi imi luhuc Is igucnec hahayanéh Tarasiac zéic imi moczoǵ qéséǵdacnec.

⁸ Gezac ninanéǵ niǵiǵ éscnéǵ, téǵǵiǵ ic tausenǵ tausenǵ miǵina Yawe iwac ama areǵa yanda demin seliayaguc, neǵaǵ Anutuac ama areǵa yanda demin seliayaguc imuaru kicinanéǵ héǵiǵ. Anutunéh ama areǵa yanda imi hémbénaǵa meselimimac. (Ohec)

⁹ Anutu, nini guac ocmuǵ téréya imuac suraiguc guac goi héihéigawac niǵiǵ.

¹⁰ Anutu guac qacǵa éscnéǵ mepé qepésiga imi acǵuc baec tetecǵia kereǵdaczac. Wanǵu guac méra héigaiguc imi haka solananéǵ sécǵéma hezac.

¹¹ Guac zéǵésigési niǵac Zion baec boǵanéǵ ségiségi wanǵzac. Yuda baecac ama areǵa kuney kuney séc* imi eneǵ ségiségi wammu.

¹² Ini imi Zion baec boǵa imi baec hénia tima kereǵdacma lelecǵéma kemma aw-iawi ama horua imuac zanǵǵéǵina olommu.

¹³ Demin seli imuac tanera héǵyacǵéma ic kewuac ama imi moczoǵ héndacma énézégic bian hicǵisaia hicǵisaia hema kec-mac imi suruc imi acǵuc hema kecmac.

¹⁴ Anutu imi hémbénaǵa neǵaǵ Anutu kecmac. Qindinǵi nénécmimacnec keru nalé tetecǵia hamac.

49

Baecac iwawaiǵuc héima nanaǵa imi ewa soho haka.

¹ (Legic galeǵawac; Korawac qelihéra ionac legic zéra.) Ic embac momac yanda ini gezac qema niǵǵic. Gezacǵina nuac muru haima niǵǵic.

² Ic eǵeǵa me mamaya, ic zuǵa mas-apuyaguc me ic maqeqeya ini moczoǵ niǵǵic.

³ Kuananéǵ niǵtegic qinǵtegic ac zéma ewananéh hénia héiqelima nimmanǵ.

⁴ Ni qeqain ac imuac gezacna haima gita kulele qema legicǵuc haima nuac qelumbeac ac imi measarimanǵ.

⁵⁻⁶ Ic tosara imi iwawai kindindin he énécmimia zéma saméh bipiyaguc imuac héima namma séwi eǵeǵ wanǵanǵu, hazéchécna imuhucya ionac haka qarin qarinǵianéh méndac némma lelecǵé némmac nalé imuaru ni némac niǵ bac yandi yandi wammaǵ?

⁷ Ic méǵnéǵ méǵ dac munaya méǵac kekecya boǵ hére war mimacac séc qahac. Wanǵu iwac niǵ wamma Anutuac muru mulu memeac soukiwa méǵ haimacac séc qahac.

⁸ Hénia imi yomuhuc; Kecec uǵawac mulu meme imi eeyaguc wanǵzac. Souki-wanéǵ hémbénaǵa boǵ mewinǵac séc qahac.

⁹ Houhouya ménda mihicǵi mimia hémbénaǵa kecmacac niǵ méra mimia-wac séc qahac.

¹⁰ Méǵnéǵ méǵ hémma hénia yomi niǵtegicmac. Niǵtegic qinǵtegic ic imi humumu, wanǵu ic qelaǵa zéma ic zampalilina imi momacnec humuqai wandacmu. Humugic iwawai saméh bipiyaguc he énécmimia imi ic méǵnéǵ késaanǵu.

¹¹ Wanǵu qeriginanéǵ niǵǵic amagina imi hémbénaǵa heyu baec tacyac wanǵanǵu imi hicǵisaiya hicǵisaiya hema emma kecmac tanec wanǵu baec imi qac waséǵina haim-ima qacanǵu.

¹² Baec ic imi eeginagucnéǵ hémbénaǵa ménda kecanzu. Yanqesi éscnéǵ hu-muanǵu.

* 48:11: Hebiraiǵo aciguc; bérachéra.

13 Haka silicgina imi ionac ninij sic-saocya zéauanzac, néj qelihécgina hahaya ienej ionac ackuažéc imuac mepésimu. (Ohec)

14 Rama ésécnecc ienej humucac buja zéénémimía. Humucnéj ionac galejgina wammac. Ama gianjyu ic solarja ionac méra bacginaiguc kecmu. Wanju ionac haihaka hérsoroc sorocya imi humuc ac buja wandaru ama dungiña imuhucyanec qahac wandacmac. (Ohec)

15 Néj Anutunéj ni népésimac. Imuac nuac kekec unjána imi humuc igucnec bojhéré menémmac. (Ohec)

16 Ic méjnéj iwawai samér bipiyaguc hemiyu amaya imi yandima eeyaguc wanju gi kilej bac yandi yandi ménda wammiwésémaj.

17 Ic imi humumac nalé imuaru iwawai méj ménda mema kemmac. Qac bujaya acguc ménda méndacmima kemmac.

18 Inéj kekec unjaguc kecmanec mepési amuma mezeric amuyu ic embac enej iwac ninjic emmac, néj

19 yandahécgina ionac muru lilingéma kemma toroqe énécmimac. Wanju hémbénaña kaiwe asaha hémmacac séc qahac wammac.

20 Eneja kecma kekecac hénia ménda ninjtegicanzu imi enej haséj yanj ésécnecc humumu.

50

Mulu ai héla anjé timacac séha.

1 (Asafeac legic zéra.) Anutu, Yawenénj Is igucnec Wes igucnej baec séc ic embac énézéma unuruyec.

2 Zion baec boja hérsoroc sorocya imuarunec Anutunéj asaha qetagaliju kenzac.

3 Anutunina imi hama hétér qahac ménda keczac. Iwac wésiaiguc imi qécgé énécmimawac geric bélananéj nanju wiliñ wiliñ luhucnéj lelecgémima humumia qeanzac.*

4 Anutunéj ic embachéra zégési énécmimaj zé ou kurumeñjiguc zéma baeciguc zéau énécmima yomuhuc zéyec;

5 Nuac météré ic hécna mulu meme aiguc niguc sisipac ac megic imi nuac wésénaiguc unuruna hadacmu.

6 Anutu imi zégésigési ai minjina wanzac. Imuac ninjac kurumeñnéj iwac solarja measarimac. (Ohec)

7 Ic embachéca gezac qema ninjic nej énézémañ. Israel, nej héipuc ac wanj énécmimaj. Ni imi Anutu, enaj Anutu keczua.

8 Hofac ooginanéj nalé séc wésénaiguc hezacnec imuac mia ni zaki téréyawac iwawai ninjac ac ménda wanj énécmimaj.

9 Ni imi amaginaiguc burumakao iwa me demingina qeriaiguc nonij iwa imi ménda onagicmaj.

10 Hénia imi yomuhuc; Haséñjiguc wiri yanj zéma zéléj boja bojaiguc burumakao hezac imi moczoñ nena.

11 Baec bojaiguc nei hénia hénia imi moczoñ nej kampititi nindacba hezu. Baec kisiaiguc kenja wanjanzu imi acguc moczoñ nuac buja.

12 Wanju baec kurumeñj zéma iwawai imuaru sécgéma hezac imi moczoñ nena buja, yaka ninj wanj némbacnec qesi énécmiwinec.

13 Ninjic, ni burumakao busia nema nonij sawa neanzua tanec wanzac me?

14 Ewa hia acginanéj hofac oo ésécnec Anutu haimima eneja minjina iwac muru zézé seli acgina megic imi wamma mema melej midacgic.

15 Wanju zéra béra naléiguc nurugic metecgé énécmiwa qac bujana meyac némmu.

16 Ic biria ionac imi Anutunéj yomuhuc zézac; Gi dimuhuc nuac hénia ac zéau énécmima nuac sisipac ac imi guac kuaga taségaiguc opocna enanzac?

17 Geñ imi ac pakeñnawac mézégá tiyu acna andégaiguc gilina mazac?

18 Kowu nene ic inicma toroqe énécmima kaisero ic iniguc ala wanjamuma

19 kuaga haka biriawac buja qemima ezelanja zéma ac ikocga dércégéma zéanzaj.

20 Tacma dac munahécca hazéc ac wanj énécmima, nejgocgawac nanja zébiri mianzanj.

21 Gi haka imuhucya wanjanzanj, néj ni acna qaiyu kecca, gi imi nuac ninja gi ésécnec wanjec. Wanju nej gi ac wanjgéma képécigca guac kicgaiguc qer-erema areñgéwa hémbésémañ.

22 Anutuac eluj unuyu keczanzu ini deguc haka yomuac qeriginanéj ninjic, imuhuc ménda wammuiguc imi nej ini meric qeric wanj énécmiwa méjnéj méj metecgé énécmimacac séc qahac wammac.

23 Ewa hia acnéj hofac onénzu imi enej mia nuac qac bujana meyac néjanzu. Wanju haka silic dindinjanec wamma meanzu imi onac mia nej Anutuac anjéñ titi énézéwa hémmu.

51

Ac qeqe hakayawac tasia waimac ninjac zéwelerec.

¹ (Legic galenawac; Dawidiac legic, inéŋ Batsebaguc heyicguc Anutuac tilinŋ tilinŋ ic Natannéŋ hayec nalé imuaru* legic zéŋa yomi oyec.) O Anutu, goi héihéigawac séhaiguc ewa hiawac waŋnéŋna. Ewa biricga zékéŋanéŋ acqeqe hakana auna qahac waŋu.

² Hakana qarinq qarinqia imi moczoŋnec zuacnéŋdacna, kápésicna solanjanec zuacnéŋna.

³ Nuac kápésicna imi nalé séc wésénaiguc heyu ni ac qeqe hakana ninŋtegicanzua, imuac mia imuhuc zézua.

⁴ Ni guac, guacnec sac, kápésic wamma, guac kicgaiguc haka biria waŋi. Imuac ninŋac acga zéŋa nimba solanŋa wanzac, zégésina nimba dindinŋa wanzac.

⁵ Héŋna! Ni hakana qarinq qarinqiaguc hicŋiyi. Neŋgocnawac héri qeriiguc keru nalé imuaru acguc kápésicna qeriaiguc keru.

⁶ Ewa qerinaiguc ac héla hemac ninŋac ewa ewa waŋanzanŋ. Qerinaiguc geŋgaoc ninŋtegic qinŋtegic ku némma mihicŋi néŋzanŋ.

⁷ Ic hésa haréŋanéŋ zuacnéŋna, ni lalac lalac wammaŋ. Zuacnéŋna ni komboc sanŋeŋa lalac lalac imi ogicma lalac qeqe wammaŋ.

⁸ Zéhiaŋu néŋna nimma zézé ségiségi wammaŋ. Sicna hézénŋénéŋc imi* qelima ségiségi wammaŋ.

⁹ Kápésicnawac musuqeqe imi waima kápésicna imi moczoŋu auna.

¹⁰ Anutu nuac qerinaiguc ewa lalac lalac mihicŋi némma qeri uŋana seligima nanaŋa imuhucyawac meqeli némbésémaŋ.

¹¹ Guac wéséga igucnec ménda nesinéŋna. Uŋaga téréya ménda nuagicna.

¹² Guac aŋgénéŋ titiac zézé ségiségi imi meqeli néŋna. Wésé polanŋac qeri uŋana qenanŋgé néŋna.

¹³ Ni ac qeqe ic ionac guac héna ku énécmiwa, kápésic ic ieneŋ guac liliŋgéma hamu.

¹⁴ Anutu, aŋgénéŋ titiac Anutu, sac naec énécmiawac kápésicna igucnec kératacneŋ metecgé néŋna. Ezelanŋanéŋ hakaga solanŋawac qacma mepésigémaŋ.

¹⁵ Miŋ Kewu kuana meefina aŋgéma legicga héima zéau énécmimanŋ.

¹⁶ Gi imi hofac oo ninŋac ségiségi ménda waŋanzanŋ. Imuhuc wambaŋnec bec hofac ogémbineŋc. Gi imi hofac oo imuac ewa hia ménda ninŋanzanŋ.

¹⁷ Hofac oo Anutunéŋ ninŋkumuanŋzac imi ewa biric nimma kekeŋ. Anutu gi imi qerinéŋ ewa biric wamma kápésic ninŋac zésiac wawaŋa imi memati ménda waŋanzanŋ.

¹⁸ Guac hiagawac Zion mehiaruma Yerusalemac deminŋa imi meyacgéna.

¹⁹ Nalé imuaru imi gi mulu solanŋa zéma hofac oo solanŋa zéma hofac oo howiawac ségiségi wanna ieneŋ burumakao iwa hofac ogémmu.

52

Ikoc ic zégési énécmiawac ara.

¹ (Dawidiac Héŋgésigésiac legic zéŋa, Edom ic Doeknéŋ ic kewu Sauloac amaiguc hama Dawidinéŋ Ahimeleŋac amaiguc hayec zéma ézéyec nalé imuaru oyec.) Kaiziliweŋ ic gi, dimuhuc haka biria ninŋareŋgéma imuac zézé ségiségi wanzanŋ? Anutuac goi héihéianéŋ hémbéŋanŋa heanzac.

² Ezelanŋanéŋ haka biria téŋgénéŋ zéareŋgéma sou zéŋa ésécnec ikoc waŋanzanŋ.

³ Gi imi haka hiabia imuac ninŋa mayu haka biriawac ninŋa eru ac solanŋa waima ac ikorawac siŋa ninŋanzanŋ. (Ohec)

⁴ Ezelaŋ ikora miŋina gi imi ac qéŋgé énécmimia imuhucyawac siŋa ninŋanzanŋ.

⁵ Imuac Anutunéŋ gi hémbéŋanŋa mebiru gémma gépésima guac ama igucnec héréma baec tacyac waŋanzanŋ imuacnec hérégéŋu gété zaligaguc éréwésémaŋ. (Ohec)

⁶ Ic solanŋa eneŋ haka imi hémma bac yandi yandi wamma ic imuac zédesi wammima yomuhuc zému;

⁷ Ic imi Anutuac nuac sanŋi sanŋinawac banŋec imuhuc ménda zénimma hinacyawac héima namma eneŋa haka birianéŋ meseli amuyec.

⁸ Néŋ ni imi oliwa ic téŋŋiŋa Anutuac amaiguc nanŋzac ésécnec Anutuac goi héihéiyaguc hémbéŋanŋa héima nammanŋ.

⁹ Ni imi haka silic wamma menec imuac wamma ewa hia ac gézémanŋ. Waŋu guac qacgaiguc héima nammanŋ. Qacga imi hiabia imuac ninŋac météréŋ ichécga ionac kicŋinaiguc imuac mambéŋaŋ.

53

Anutunéŋ ic solanŋawac horec.

¹ (Legic galenawac; Dawidiac legic zéŋa ninŋa hiŋŋac hiŋŋara, Mahalat legic imuac ewaiguc héihéiya.) Ic qelaŋ imi ewa qerinanéŋ zéma Anutu ménda keczac zéanzac. Ic imuhucya eneŋ houdacma haka ewa loloŋawac waŋanzu. Imuac haka hiabiawac waŋanzac imi méŋ ménda keczac.

² Anutunéŋ ic ninŋtegic qinŋtegicyaguc, Anutuac hochoc ai meanŋzac méŋ taczac me qahac imi hémmaŋ zé, kurumenŋ igucnec baec icac nanŋhéra neŋanŋ ninŋac kic hiyu mazac.

* 51:8: Kápésicac ninŋac ninŋa ewa howuc waŋu geriwa imi sicya zéŋgéyec tanec waŋec.

³ Hénu momac yanda andé andé kemma momacnec biridacgic, imuac haka hiabia wanjanzac méñ ménda kerec, qahac ténggén wanju horec.

⁴ Képésic wamma saméñ neanzu ésécnec nuac ic embachéna neénémima Anutugini ni ménda nuruanzu imi eney niniñgina qahac kecanzu me?

⁵ Onac yaré qewiñ zé arengéma nanzu imi onac siggina imi Anutunéñ héndéñ énécmiyec, imuac niñac ieneñ zénéñ hirihiriac iwawai méñ ménda heyec imuaru zénéñ hirihiri yanda wanjic. Anutunéñ ionac héñacgina meyc imuac niñac gi gamu qeqe mihicñi énécminec.

⁶ Israelac angén titi miñinanéñ Zion igucnec hamac. Anutunéñ ic embachéra hésa qatégina igucnec onagiru lilíngemu nalé imuaru Yakobonéñ zézé ségiségi wanju, Israelnéñ ewa hia nimmac*

54

Héipuc wammimac niñac zéwelerec.

¹ (Legic galeñawac; Dawidiac legic zéra niñu hiñgac hiñgara, gita kuleleginaguc, 3ip ic eney Sauloac hama ézéma, Dawidinéñ sucninaiguc ménda sanjima taczac? zéñic nalé imuaru oyec.)* Yawe qacganéñ angéñna tima kucganéñ wanj néna solanjanimañ.*

² Anutu zéweleca nimma kuana igucnec acna gezac qema niñna.

³ Ic enianéñ yacma nuwiñ zé wanju. Helanzí tilanzí wannéñzu ieneñ nuac kekec uñanawac hochoc wanju, imuac niñac guruzua. Ieneñ imi Anutuac ewa éréhéc ménda wanjanzu.† Ohec

⁴ Héñgic! Anutu imi nuac héipuc icna keczac, Miñ Kewuna imi kekec uñana qenanjé némma kecanzac.

⁵ Inéñ hazéchéna bakia biria meénémimac. Miñ kewu, hakaga héla iminéñ unuhumuna.

⁶⁻⁷ Geñ zérabéra hénia hénia igucnec metecgé néñna hazéchéna ieneñ bakia meñic kicanéñ iniri, imuac niñac ni ewa siñnawac sese haigémmañ. Qacga imi hiabia imuac niñac, Yawe guac qacga qacma mepési gémmañ.

55

Alayanéñ andé qeyu imuac ac zéraguc zéyec.

¹ (Legic galeñawac; gita kuleleguc héihéiya, Dawidiac legic zéra, niñu hiñgac hiñgara.) Anutu zéwelecnawac gezac qena. Guruhéliwa ménda sanjiwésémañ.

* 53:6: Israel imi Yakoboac qara qelia Anutunéñ qacmimia, wanju qara imi iwac qelihéra ionac qac yanda wanzac.

† 54:1: 1Sa 23:19 * 54:1: Hebraio aciguc; Ségési néñna. † 54:3: Hebraio aciguc; Anutu wéséñinaiguc ménda

opocgic kecanzac. * 55:9: Hebraio aciguc; ezelanjina.

² Gezacga qema acna bakia melenéñ néñna. Ni niñ yéwérima waizalanj wamma zésilac mezua.

³ Imi mia hazéchéna ionac ewa hétéñ zéma ic biria ionac helanzí néñéñna niñac imuhuc wanjanzu. Ieneñ yéwéri mihicñi némma qeri biric wamma niñiñ hazérawac héwiña meanzu.

⁴ Qerinaiguc ewa qerina geriwa noyu humucnéñ hosucgé néñu zénéñna hirizac.

⁵ Bac yandi yandi zéma zénéñ hirihirinéñ hicñinéñu humucnéñ tericgé néñzac.

⁶ Ni yomuhuc zézua; Ni kembo nei ésécnec qeñqañna henémbacnec putitima kemma bénezñnec tac hiaruwinec.

⁷ Lakec putitima kemma baec kéra kérésiaiguc kemma kecbinec. (Ohec)

⁸ Sasanjiaiguc focdac kemma murayo luhuc zéma yowaro luhucnéñ qizizijgé néñu kecbinec.

⁹ Ni neñañ ama areña yanda neñ kiropo seliaguc imuac qeriaiguc kaizilíweñ zéma euqeqe hicñiyu héñi. Miñ Kewuna mebirí énécmima acgina* héndéñ énécmína.

¹⁰ Ieneñ siñi kaiwe neñ kiropo seli imuac qahaiguc kerña wanjic imuaru haka qaríñ qaríñgia zéma réwéri hicñianzac.

¹¹ Kisikiyon zéma helanzí énécmimia zéma ac ikocnéñ sombeñ yandagina imi ménda waima kenzac.

¹² Ac geriwaguc wannéñec imi hazéna qahac. Hazécnanéñ imuhuc wanj némbacnec hia bisiqatéñ wammíwínece. Nuac hama séwi eney wanju imi hazéna qahac. Hazécnanéñ imuhuc wambacnec néñgacma sanjibinec.

¹³ Ic imi mia nuac séc. Wanju alahéna, alahéna enomia qahac, néñ nekawu qéqéhéréñ wamma kecanjic imi mia.

¹⁴ Niri nekawu siña nimma zéemi nimma ic embac tosarina iniguc momacnec Anutuac ocmuñ téréyaiguc eney mama wanjñ.

¹⁵ Haka biria humumianéñ ionac suginaiguc acguc he énécmizac, imuac niñac wanj énécmína, humucnéñ élanzanjñec ionac muru haénécmiyu ménda humumanec kicsuanjiguc hiñgacmu.

¹⁶ Ni imi Anutu qachéhéliwa Yawenéñ angéñna timac.

¹⁷ Siñiya zéma siñunec zéma kaiweiguc ni niñyéwécnaguc zésilacba Yawenéñ qacsilacna imi niñnémma.

¹⁸ Sasalanéñ hazéc wanj néñgic, inéñ yaré mihicñi néñéñna imuacnec luae qema uñana boñhéñ menéñec.

¹⁹ Becarunec kerecac keczac Anutu im- inénj acna niñnémmac ohec wahec. Ewag- ina ménda melemma Anutu eeya ménda héimianzu imi onac tasia melej énécmimac.

²⁰ Ic imi ic tosara luae qema momacnec kecanzu imi zikiziki ac logima méria meya- acma unuyec.

²¹ Kua dokuya imi namu haléc ogicma susurac wanzac, néj ewa qeriaiguc imi yaré dongéma keczac. Ac zéanzac imi moczoñ haléc ogicma bénzérja wanzac, néj imuac héla imi sou bec meyacma nananj éscécneq wanzac.

²² Guac yéwécga Yaweac muru hetecgé haina, inénj ic solanjanénj hémbénanja keñqe haqe ménda wammac niñjac késaselimac.

²³ Anutu zéna, ieney hnumucac baec sésénjiguc hiñgacmu. Sac naec énécmima ikoc waj énécmianzu imi eney kekec nalégina bakia ménda kecma humudacmu, néj ni imi guac muru niñkinzérja haima kecmanj.

56

Qenesi mimia imuac qeriaiguc Anutuac niñkumuma kekec.

¹ (Legic galeñawac; Yonawac legic Kembo nei lakecaru héténj qahac tatara imuac ewaiguc, Dawidiac legic zéra Miktam tana- raiguc, Fileset ic eney Gat baeciguc i késagic nalé imuaru oyec.) Anutu, ewa biric waj néna. Ic imi qécgég némmanj zéma kaiwe herec numa helanzj nénzac.

² Hazéc hécananénj kaiwe herec qécgég némbiñj zé wanzu. Waju séwi eney wamma nuanzu ionac zanjégina imi sasala imuac niñjac.

³ Bac yandi yandi wammanj nalé imuaru guac muru héima nammanj.

⁴ Ni Anutuac muru héima namma ackuazécya mepési mimanj. Ni Anutuac muru héima nanzua imuac bac yandi yandi ménda wammanj. Baec icnéñj némac haka hia waj némmu?

⁵ Ieney kaiwe herec acna megic qarinj qarinjia waju nuac niñgic nininjina areñareñgia imi moczoñ biria wañanzac.

⁶ Ieney qeriiiguc ésé ésé waj énécmiyu euqeqe wañanzu. Nuac kekecna mebiriwiñj zéma eñaoq tocgo amuma sanjgima héna titinawac awima keczu.

⁷ Ieney haka qarinj qarinjia wamma dimuhuc tasiawac hia qizizinjégma kemmu me? Anutu qeri biric wamma ic embac imi memaénécmina.

⁸ Néngacma lelecgéma keñha wamba gi yéwécna imi oloñniñnec. Nuac kic masi imi guac kiruñiguc haina hiñgaru. Haka imi guac kiwiiguc ooyawac hezac imuac oloñnimbésémanj.

⁹ Ni gi gurumanj nalé imuaru hazéchéna ieney héréamuma kemmu. Anutunénj nuac keczac imi ni ninzua.

¹⁰ Ni Anutuac muru héima namma ackuazéc imi mepésima Yaweguc héima namma ackuazécya mepésimanj.

¹¹ Anutuac muru niñkinzérja haizua. Imuac ni bac yandi yandi ménda wammanj. Baec icnéñj némac haka hia waj némmu?

¹² Anutu ni ac zéselyiac hezac. Ac imi meselima ni ewa hiawac sese haigémmanj.

¹³ Geñ nuac kekec uñana humuc iguc- nec metecgé nénnec imuac mia imuhuc zézua. Ni Anutu wéségaiguc kekec asa- haiguc keñha wammanj niñjac geñgaoc héna galeñgé néna tisuqisura ménda wanj, imi gi qahac waju méré?

57

Qenesi mimia imuac qeriaiguc Anutu mepésimiyec.

¹ (Legic galeñawac; Ménda mebiru nénécmina, Dawidiac legic zéra Miktam taneraiguc, Saulo inénj qemanj zéyu néngacma kemma banjeciguc sanjiyec nalé imuaru oyec.) Ewa biric waj néna, Anutuna, kekec uñananénj néngacma guac muru sanjgima hezac imuac niñjac, ewa biric waj néna. Zéra béranénj nogicma kemmac nalé imuac suraiguc séc ni néngacma qeñganjgawac amiaiguc hama kecmanj.

² Ni eneyja miñja Anutu, nuac niñ wamma iwawai moczoñ meseligianzac iwac mia qachéhélizua.

³ Inénj kurumenj igucnec méramma ni qécgég némbiñj zé wanzu ionac murunec metecgé némmac. (Ohec) Anutunénj iwac goi héihéi zéma haka héla imi waj néñu hiñjinémmac.

⁴ Ni laion waj hémbaoc wamma qécgég énécmianzu ionac sucginaiguc kecanzua. Imi mia baec ic mia,* néj zécgina imi luac zéma zakon zéra ésécneq, waju ezelanjina imi sou zéraqac ésécneq.

⁵ Anutu, meyac génni ou kurumenjiguc kecbésémanj. Guac edamuganénj baec séc ic embac ionac qacginaiguc ou meenmimia wammac.

⁶ Ieney nuac keñkeñ hahanaiguc ufc haigic hezac. Imuac qerinanénj† memamimiawac hezac. Waju ieney wésénaiguc baec sésénj éséma miñicjigic, néj eñaoq imuaru hiñgacgic unuyec. (Ohec)

⁷ Qeri uñana imi béñ qema hezac. O Anutu, qeri uñananénj keñqe haqeya qahac. Ni mepési gémma legic héigémmanj.

* 57:4: Hebiriaio aciguc; icac nanjhéra † 57:6: Kekec uñana.

⁸ Neñ gianñiaña imi mindiwa yacmac. Nuac qeri uñana gi yacna,[‡] gita kulelena iri yaric.

⁹ Ic embac momac yanda ionac suginaiguc ewa hia ac gézemañ. Baera baera ionac suginaiguc legic héigemmañ.

¹⁰ Guac goi héihéiganéñ imi kurumenjiguc sécgéma heyu, guac haka héla iminéñ ou hosusuiguc sécgéma hezac.

¹¹ Anutu gi meyac géñgéña wamma ou kurumenjiguc kecbésemañ. Guac edamuganéñ baera baera ionac qacginaiguc hemac.

58

Hazéchéra bakia melenj énécmimac niñac zéwelerec.

¹ (Legic galeñawac; legic ‘Ménda mebirí nénécmína’ imuac ewaiguc, Dawidiac legic zéra Miktam taneraiguc.) Icac nayhéra* ini, ini héna ac solañanec zéañzu? Ini hénaorñj hécgina kenkésaya qahac zégési énécmianñac?

² Qahacgucnec, ini qeriginaiguc haka biria wamma baeciguc enañ méraginawac kaiñliwéñ imuac yéwéria imi sasala korohemma énécmianñac.

³ Ic zipiliñ zapalaña imi neñgoc hériiguc kecmanec kemma rouc wanñgicac hicñjima imuarunec bec qizizñjgéma kemma ikoc ac zéma kecañzu.

⁴ Ionac sacmasi biria imi mokoleñac sac masi biria ésécnec. Wanñ ieneñ gezac héñ qaté mokoleñ gezacgina hézicgé énécmimacia ésécnec wanñ.

⁵ zina icnéñ ac wanñ ménda niñañzac. Gété manirawac kuhanéñ haréña wanñañzac.

⁶ Anutu ionac kuaginaiguc zécgina imi kuna. Laion sac qeli zérawac erinña imi kuna mayu.

⁷ Waiénécmína ieneñ doku téfara focfoc kenñañac ésécnec kenñ qahac wammu. Zakonña muigic zéñgéañzac ésécnec zéñgédacmu.

⁸ Wanénécmína, gulucnéñ kenkecma loloma humuanñu ésécnec wammu. Wanñ kokocnéñ naléya heyunec hicñjima asac mararañ ménda hémmanc humuanñu ésécnec wammu.

⁹ Ic hésa waiyaguc imuac geric bélanañéñ kuzi zeyu geriwiguc ménda wanñunec nene qelikñj zéma geric bélanaguc momacnec luhuc neñgocyanéñ mihilanagñyú éléñnec kenñañac ésécnec auénécmimac.

¹⁰ Ic solaña ieneñ ic biria enéñ bakia meñic inicna ségiségi wammu. Ionac saciguc hénagina zuacmu.

¹¹ Nalé imuaru ic embac ieneñ yomuhuc zému; Hélacnec ic solaña imi tasia hiabia ku énécmianñac. Hélacnec baeciguc Anutunéñ zégési nénécmianñac.

59

Hazéchéra méragina igucnec metecgé mimac niñ zéwelerec.

¹ (Legic galeñawac; Dawidiac ‘Ménda mebirí nénna.’ Miktam tanera, Saulonéñ Dawidi qehumunañ zé amayawac awima tacmu niñ énézéyec nalé imuaru oyec.) Anutuna hazéchéna ionac murunec ni metecgé némma, yacma nuwiñ zé wanñu ionac muruenc ni ou meyac néñna.

² Haka biria wanñzu ionac murunec metecgé néñna. Siñña nimma sac naec énécmianñu ionac murunec kekecna añgéñ tina.

³ Teneñ nuac kekecna mebiriwñj zé héima tacma mambécañzu. Ic kawali enéñ tocgéma ni nuwiñ zé wanñu. Yawe, imi mia ac qeque hakana me késpedesna niñac qahac.

⁴ Hakana qarñjqarñjgia qahac, néñ ieneñ kucnec hama enñaoz zéréñ qéréñ wandacñu. Gi kic qeli kecma méra némmañ zé nuac awima tacbésemañ.

⁵ Téñgñj ic miñjina Yawe Anutu, Israelac Anutu, yacma baera baera bakia melenj énécmína. Andé qeque ic biria ionac ewa biric ménda wanñ énécmína. (Ohec)

⁶ Ieneñ ama siñjiyu liliñgéma hama kazu enéñ ésécnec qacma ama areña yanda séc lelecgéañzu.

⁷ Kua taséginaiguc sou zéraguc heyu Kuaginaiguc ac zéraguc géérénc mericma méréneñ gezac qema acnina hia nimmac imuhuc zéañzu.

⁸ Yawe geñ zédesi énécmína, baera baera zédesi énécmína.

⁹ Anutu, nuac neunñ kiropona selia, nuac kuc miñjina, guac kic hihi wamma kecmañ.

¹⁰ Nuac Anutunéñ goi héihéiyaguc tétécgé némma. Wanñ hazéchéna bakia meñic nézéyu kicanéñ inicmañ.

¹¹ Gi imi ménda unuhumuna ic embachéna ieneñ eluj unuwac niñac.

Saiwanina Miñ Kewu, kucganéñ héndéñ énécmima memaénécmína.

¹² Ezelanñinawac ac imi kuaginawac késpedes wanñzac. Saec ac zéma ikoc ac zéañzu imuac niñac waina séwi enéñ wamma kecñicnec énénc énépésia wammac.

¹³ Qeri gericganéñ onona, qahac wammucac séhaiguc onona. Hémma Anutunéñ Yakoboac qelihéra suginaiguc inicgaleñ kezcac imi niñasarimu. (Ohec)

¹⁴ Wanñu ieneñ ama siñjiyu liliñgéma hama kazu ésécnec qacma lelecgéañzu.

[‡] 57:8: Hebraico aciguc; uñanina imi Anutu arunec hahaya imuac niñac uñana ménda oma edamuna ogic hezac.

* 58:1: Me ic kewu kucñinaguc.

¹⁵ Ienej nene niḡac hocma lelecgégic tomenḡina ménda qeyu lelecgémanec kecḡic ama ḡianḡanḡac.

¹⁶ Ni imi ḡuac kuḡca mepésigémma siḡunec ḡuac goi héihéiḡa meyaḡma legic héigémman. Gi imi nuac demij selina baec boḡaiguc nanaḡa. Waḡu zérabéra naléiguc saḡji saḡḡina wanḡaḡ.

¹⁷ Nuac kuḡna, ni gi mepésigémman. Anutu imi neuj kiropo selina baec boḡaiguc nanaḡa. Anutu imi ewa biric waḡ neḡanḡac.

60

Anutuac héima nammu.

¹ (Legic galenawac; 'Sésépac acac baorac zariḡ.' imuac ewaiguc héihéiḡa, Dawidiac legic zéra Miktam taneraiguc pakeḡ ac waḡ énécmimanḡ zé oyec. Dawidinéḡ Aram Naharaim* zéma Aram Zobaguc† yaré wamma yéwéri mihiḡiyecac eneya kawali ic Yoapnéḡ yaré ic énépésima liliḡéma hama Edom ic 12,000 imuac séc baec boḡa wéḡwéḡḡia sei heyec imuaru unugic nalé imuaru oyec.) Anutu héḡacnina mema héndéḡ nénécmima qeri biric waḡ nénécminec. Waḡu deguc mehiaru nénécmina.

² Geḡ wanna baec mimiḡzalizac, geḡ wanna baecnéḡ tézac. Téma hirizac imuac niḡac toroḡema qotona.

³ Geḡ imi geḡḡa ic embachécḡa nalé yéwéria mihiḡji nénécmizan. Waiḡ tarac turuc mihiḡji nénécmimia gumu nénécmina neyiḡ.

⁴ Néḡ eega héianzu ionac filac énécmima énézéna ac hélawac meyaḡcic eḡec. (Ohec)

⁵ Goi héihéi waḡ énécmianḡaḡ neḡaḡ metecḡé nénécmimanḡ zé acnina melenḡ nénécmima méra héiganéḡ metecḡé nénécmina.

⁶ Anutunéḡ ocmuḡ téréyaiguc nénézéyec imuac séciḡuc; Ni Dawidinéḡ técgéma aria memaḡ. Sikem baec méndémma Sukot baec wéḡwéḡḡia imuac sécy a olommaḡ.

⁷ Gileade imi nuac, Manase imi imuhucyanec nuac, Eferaim imi nuac aiḡ opocna, Yuda imi ic kewu qarucna.

⁸ Moabi imi nuac naec naecac doku pakena, Edom baeciguc imi héna usuna ḡiliwa hemac, Fileset baec imi nuac wamma qacmac.

⁹ Méréneḡ nuagicma ama neuj kiropo seliaguc keremmac? Méréneḡ Edomoac héna nézéyu hémmaḡ.

¹⁰ Anutu geḡ nini ménda wai nénécmizan me? Anutu gi neḡaḡ téḡḡiḡ ic iniguc momacnec ménda kezanḡ.

¹¹ Méra nénécmina hazéchécnina unuwij. Ic onac aḡḡéḡ titi ai imi gorosoḡa wanḡac.

¹² Imuac nini Anutuac muru héima namma efima kembiḡ. Inéḡ mia hazéchécnina tidacḡé énécmimac.

61

Anutunéḡ aḡḡéḡa timac zéma ninzéḡḡéyec.

¹ (Legic galenawac; waḡḡoḡ hésiaguc qema héihéiḡa, Dawidiac legic zéra.) Anutu nuac qaḡacna nimma zéwelecnawac gezac haina.

² Ewa qerina imi helanzi mimia waḡu baec tetcḡia igucnec ḡuac qaḡma héhélizua.

Nuagicma hoc yanda ni nogiczac imuaru keḡ nopocna.

³ Gi imi nuac saḡji saḡḡina, neuj kiropona selia hazéchécnina héziḡcḡé énécmimia.

⁴ Ni hémbénaḡa ḡuac halliguc kecmaḡ. Néḡḡacma qeḡḡaḡḡawac amiaiguc hama kecmaḡ.

⁵ Anutu zézé seli acna nimma eega héianzu ionac ai buḡa imi nuac qenénec.

⁶ Ic kewu iwac kekecy a imi mehorugina yawuḡa yawuḡa ogicma emma kecmaḡ.

⁷ Inéḡ hémbénaḡa Anutuac wésiaiguc ic kewu waḡ énécmima kecmaḡ. Goi héihéiḡa hémbénaḡa zéma hakaga héla zéréḡ qéréḡ wamma wammima héḡgalenḡ wammiwésémaḡ.

⁸ Imuhuc wanna ni ḡuac qaḡca nalé tetcḡia qaḡac mepésima kaiweya kaiweya zézé seli acna meselima wammaḡ.

62

Anutu arunec sac héima nammaḡ.

¹ (Legic galenawac; Yédudun tanera méndacma ooya, Dawidiac legic zéra.) Qeri uḡananéḡ bēnzéḡnec Anutuacnec sac niḡkumuma kecmaḡ. Nuac aḡḡéḡ titi imi iwarunec haanḡac.

² Inéḡ sac nuac zamanziḡna, aḡḡéḡ titina, demij selina baec boḡa eḡeḡaiguc nanaḡa, imuac ni kunenḡ yanda keḡqe haqe ménda wammaḡ.

³ Nalé dahecac séc ini ic demij qasima nanaḡa zéma demij mimiḡzalia imuhucya ni nuwiḡ zé momacnec néfacḡé némbiḡ zé wanzu?

⁴ Ieneḡ dimuhuc wammimi ou eḡeḡa igucnec mama qemac zéma niḡareḡḡéma ac ikoc efima zéanzu. Kuaginanéḡ mériaḡ ac zéma qeriginanéḡ saec ac zéanzu. (Ohec)

⁵ Niḡkumuma kekecac kuha imi Anutu arunec sac haanḡac. Imuac niḡac qeri

* **60:1**: Mesopotamiawac Not Wes iguc Aram ic kecḡic ionac qaḡcina. † **60:1**: Siria baec namuḡaiguc Aram ic kecḡic ionac qaḡcina.

uñana gi imi béñzérñec iwacnec sac niñ kumuma kecbésémañ.

⁶ Inérñ sac nuac hoc saiwana zéma anğérñ titina zéma demin selina baec boñaiğuc nanañ, imuac ni keñqe haqe qahac kecmañ.

⁷ Anğérñ titina zéma edamunanérñ Anutuac muru hezac. Nuac zamanziñna selia zéma sanji sanjina imi acguc Anutuac muru hezac.

⁸ Anutunérñ neñañ sanji sanjinina imuac mia, ic embac ini, naléya naléya iwac muru héima namma iwac wésiaiguc ewa qerigina zéqolacgégic mayu. (Ohec)

⁹ Hélañec baec ic maqeqeya* imi héla qahac,† ic eneña acguc ac ikocginaguc, momac yanda enañ eegina imuac qétéya imi komodia dac, korohénni wéséséac réwéria ménda ogicmac.

¹⁰ Hénia qahac hélanzi énécmimia haka imuhucyawac héima namma iwawai onagicma késagic imuac nimbupuc héla qahac imuhucya ménda wammu. Wañu hinacgina yandima kunen yanda he énécmizaciguc kilen imuac ménda niñkinzérñ wammu.

¹¹ Anutunérñ hatac éréhécnérñ mérñ zéyu yomuhuc niñi; Kuc imi Anutuac buña wanzac.

¹² Miñ Kewu, geñ icya icya wamma meanzu séc bakia meleñ énéncmianzanñ imuac niñac goi héihéi imi acguc guac buña.

63

Anutu niñzénğéma ewa béñzérñ mihicñyec.

¹ (Dawidiac legic zéra, baec kisiaiguc kerec nalé imuaru oyec.) Anutu, gi imi nuac Anutu, kekec uñananérñ moczoññec guac hochoc wamma baec kéra kérésia, kic gilgili mihicñi nénéña imuaru gi niñ héhéli gémma kecha nuac séwina acguc guac siñsiñ wañ néñu kecza.

² Ni guac kuçga zéma edamuga hémmañ zé yomuhuc ocmuñga téréyaiguc kichihí wamma kecza.

³ Guac goi héihéiganérñ kekec ogiczac imuac kua tasénanérñ mepési gémmac.

⁴ Imuac kekecnawac séc gi mepési gémma guac qacgaiguc mérana meyacma zéwelecmañ.

⁵ Anaroroc zéma haléc sic qeriaiguc heheya neanzu ésécñec nuac qeri uñananérñ sécgémimia wañu kua tasénanérñ ségiségi wamma gi mepési gémmac.

⁶ Ni hehe tatacnaiguc gi niñqeli gémma siñyaiguc kicqeli kecma qerinanérñ guac zénimmañ nalé imuaru imuhuc wammañ.

⁷ Gi nuac héipucna wañ néñec imuac niñ imuhuc wammañ. Ni guac qeñganğawac amiaiguc ségiségi wamma legic héimañ.

⁸ Nuac kekec uñananérñ qéhérénğaiğuc nañu méra héiganérñ népési seligianzanñ.

⁹ Kekec uñana mihicñima qewiñ zé wañzu imi enen baec sésérñ hiñğac hiñğaraiguc hiñğacmu.

¹⁰ Sounérñ énériyu hasérñ kazuc neneya wandacmu.

¹¹ Néñ ic kewu inérñ* imi Anutuac ségiségi wammac. Wañu guac zéseligénğic séc zézé bipi ac wañğémmu, néñ ac ikoc zéanzu ionac kuagina imi wézéc qéénécmimac.

64

Anğérñ timac niñac zéwelecec.

¹ (Legic galeñawac; Dawidiac legic zéra.) Anutu, niñyéwécñawac ewa hétéñ imi nimma hažéc hécnawac bac yandi yandi yandi igucñec metecgé némbésémañ.

² Gi ni musanğé némma ic biria ionac niñareñ arenğia sanja imuacñec zéma tilic qilic ic ionac qewelon igucñec ni musanğé némma.

³ Ieneñ ezelañğinawac zéra imi sou ésécñec qericma acgina howura zakonñ ésécñecñérñ muinéñanžu.

⁴ Sasanğiaiguc ic solaña unuwin zé bac yandi yandi ménda wamma éléññec unuanžu.

⁵ Ieneñ haka biria wambin zé niñkumugic heheya imuac selianec kesa anğétima sasanğiaiguc bétac haiwin zé eminimma mérénérñ hia ninicmac zéanzu.

⁶ Héna ac logilogiac haka imuac hohoc ai mema neñañ héna diwi qiwiliña qacguc niñareñ gédacziñ zéanzu. Hélañec enaç enaç ionac ewa siñgina zéma ewa qerigina imi hiñğac hiñğara.

⁷ Néñ Anutunérñ ini unumac. Éléññec zakonñérñ unuyu biridacmu.

⁸ Enañ ezelañ ginanérñ wañu qonzononğéma maunuyu birianžu. Wañu inicanžu séc orucgina gilianžu.

⁹ Ic momac yanda bac yandi yandi wamma Anutuac ai zéauma haka silicya qerianérñ hiñğac hiñğarawac nimmu.

¹⁰ Ic solaña enen Yaweac niñac wamma zézé ségiségi wamma néñğacma iwac muru kemmu. Qeri solañ keczu séc ségéra herec wammu.

65

Mériañ hemiyu ewa hia ac zéyec.

¹ (Legic galeñawac; Dawidiac legic zéra, 'Legic'.) Anutu, mepé qepésiac legicnérñ Zioniguc guac mambéc hezac. Ic enen zézé seli acgina meselima wandacmu.

* 62:9: Baec icac nañhéçina. † 62:9: Hebraio aciguc; wésésé. * 63:11: Dawidinérñ eneya niñac zézac.

² Anutu gi zéwelecna niñanẓaŋ. Ic séwiginaɣuc moczoŋ guac muru hamu.

³ Képésicnéŋ nonogiczac. Gi kápésicnina aunénécmina.

⁴ Ic embac geŋ unuruna hosucgaiguc hama kecanzu imi eneŋ ségiségi ginaguc. Guac amaga, guac ocmuŋ téryawac tanec hénsoroc sorocgia imi héŋni zézé ségiséginéŋ sécgé nénécmimac.

⁵ Miŋ Kewu geŋ mia haka solañja méndacma haka silicga welicgianéŋ acnina melej nénécmianẓaŋ. Neŋaŋ aŋgéŋ titinina Anutu, baec tetcgia zéma konduŋ lakec aruncnéŋ guac muru héima nammuc hezac.

⁶ Gi kucga imi rikun ésecnec zikima kucganéŋ baec boŋa miyacgéneç.

⁷ Konduŋac hétéŋa zéma temboŋawac hétéŋa zéma ic embac ionac qewelon yanda imi mebélac géanzan.

⁸ Baec tetcgiaiguc kecanzu imi eneŋ guac asé kiwiga mérera niñac bac yandi yandi waŋanzu. Wainénécmina ama gianŋianawac naguya zéma ama mariyawac naguyaiguc séc ic embac keczu momac yanda neŋaŋ ségiségi legic héiwiŋ.

⁹ Mac goiya héima doku haimima halécya mihicŋjima Anutuac doku téfaraiguc doku tina sécgéanzac. Baec imuhuc mindinjima nene yaka* mihicŋj nénécmianẓaŋ.

¹⁰ Geŋ mia ai takarenjiguc doku sécy a haimima baec boŋa héimindinjima kia silic silicyanéŋ héiyu qérawia qeanzac.

¹¹ Ai yawuŋnina imi guac ewa hiawac mériaŋnéŋ ic kewuac opoc héimina, tiker tih waŋanzan baec imuac séc halécyaiguc waŋanzac.

¹² Baec kisia, baec lulucyaiguc imi acguc halécyaiguc waŋu, baec boŋa komoc komocnéŋ zézé ségiségiac séwi usuginaguc† wanzu.

¹³ Baec lulucyaiguc ramanéŋ hoturu mima hezac. Baec wéŋwéŋgia kondonaguc imi padinéŋ hoturuma hezac. Imuac momac yanda ieneŋ ségiségi wamma qacma legic héizu.

66

Anutuac hiaya niñac mepésimigic.

¹ (Legic galeŋawac; Legic méŋac legic zéra.) Baera baera Anutu zézé ségiségi wammigic.

² Qac buŋayawac edamuya imuac legic héimima mepé qepési edamuyaguc héimigic.

³ Anutu yomuhuc ézégic; Yei guac aiga imi eeyaguc yéwéria. Guac kucga yanda

niñac hazéchécga eneŋ méra bacgaiguc keczu.

⁴ Waŋu baera baera eneŋ simiŋ héima legic héigemma guac qacga mepési géŋzu. (Ohec)

⁵ Hama haka silic Anutunéŋ wamma meyec imi héŋgic. Baec ic neŋaŋ niñac wamma meyec imi eeyaguc yéwéria.

⁶ Anutunéŋ konduŋ melenju baec waŋec. Waŋu doku téfara qeriru baec héna doku néwéc hagic. Hama iwac niñac ségiségi waŋiŋ.

⁷ Inéŋ kuhanéŋ hémbénaŋa ninicgaleŋ waŋ nénécmima kicyanéŋ baera baera hénsosolianzac. Imuac ac qeŋe ic ini séwi eneŋ ménda wammu. (Ohec)

⁸ Ic embac momac yanda ini Anutu mepésima legic héimigic. Ewa hétéŋ iminéŋ héiyu nimmac.

⁹ Inéŋ kekeç uŋanina galeŋgé nénécmiyu kekeçninaguc kecanzin. Waŋu inéŋ nanŋgé nénécmiyu hénaninanéŋ tisuqisura ménda waŋanzin.

¹⁰ Anutu gi imi manam batuc waŋ nénécmima siliwa oanẓu ésecnec mezeric nénécmineç.

¹¹ Imuhuc wamma nonagicma ufciguc nonopocma yéwéri qacninaiguc hai nénécmineç.

¹² Waŋu wai énécmima ic embac ieneŋ orucnina tidacgéma keŋha waŋgic. Nini geric zéma doku yanda qericma hani geŋ mia héré nénécmima baec halécyaiguc imuhucgeŋ nonopocnec.

¹³ Ni hofac ooac buŋa mema amaga téryaiguc emma zézé seli acnawac tasia imi melej gémmaŋ.

¹⁴ Imi mia kua tasénanéŋ zéseliyi. zérabéra naléiguc nuac kuananéŋ zéseliyi.

¹⁵ Ni rama iwawac wéréŋaguc zéma halécyaiguc hofac ogemma burumakao iwa zéma noniŋ momacnec haigemmaŋ. (Ohec)

¹⁶ Anutuac bac yandi yandi wamma kecanzu ini moczoŋ hama niŋgic. Anutunéŋ kekeç uŋanawac ai meyec imuac zéau énécmiman.

¹⁷ Neŋ nena kuananéŋ qacmima ezelaŋnanéŋ legic héimiman.

¹⁸ Ni qerinaiguc kápésic doŋgéma kecbineç inéŋ ménda niŋ némbacnec, néŋ

¹⁹ inéŋ hélacnec niŋnémma nuac zéwelecnaawac gezac qeyec.

²⁰ Anutu mepésimigic, inéŋ zéwelecna ménda elicgéma goi héihéiya ménda aŋgé tinéŋec.

67

Anutu mepésimimu.

* 65:9: Hebraio aciguc; seŋŋon padi. † 65:12: Hebraio aciguc; rikunŋinaguc.

¹ (Legic galeñawac; wanjon hésiaguc, legic méñac legic zéra.) Anutu, goi héihéi wanj nénécmima mérianj nénécmima kic tanecga asahagucnéj ninicna. (Ohec)

² Imuhuc wamma guac héna imi baeciguc, guac añgérj titiác buña imi baera baera énézéna nimmu.

³ Anutu wai énécmima baec séc ic embac tuña tuña gi mepési gémmu. baec séc ic embac momac yanda ienenj legic héigémmu.

⁴ Énézéna baera baera ségiségi wamma ewa hia nimma legicya héimu. Inénj ic embac kenkésa hakésaya qahac zégési énécmima baec qahaiguc ic embac hénia hénia imi galeñgé énécmimac. (Ohec)

⁵ Anutu wai énécmima baera baera ic embac ienenj gi mepési gémmu. Ic embac momac yandanénj gi legic héigémmu.

⁶ Baecnénj héla haizac. Anutunénj nenñj muru mérianj nénécmimac.

⁷ Anutunénj mérianj nénécmiyu baec tetcetecga séc moczonj Anutu eeya héimu.

68

Mepé qepési zéma ewa hia ac.

¹ (Legic galeñawac; Dawidiac legic zéra, Legic.) Anutu yaru, hazéchéra héndénj énécmiyu tuidacmu. Héñara meanzu ionac wanj énécmiyu moczonj iwac murunec néñgacma kendacmu.

² Luhucnéj hofac mihilanjéyu kenjanzac éscnec nesi énécmiyu kendacmu. Geriguc kendolnéj pépélíma maanzac éscnec ic biria enej Anutuac wésiaiguc humu qai wandacmu.

³ Ic solanja enej ségiségi wamma Anutuac wésiaiguc técgéma aria mema ewa hia nimma ségiségi wammu.

⁴ Anutuac muru legic héimima iwac qara mepésimimu. Hosusuiguc tacma baec kéra kérésiaiguc kenja wanñec ic meyacmigic.* Iwac qara imi Yawe, wésiaiguc técgéma aria memu.

⁵ Rara téréyaiguc kecanzac Anutu iminénj gupañ merac onac manjoc zéma embac malé onac zégésigési ic kiwa wanzac.

⁶ Anutunénj ninjumbi ninjupñ keczu imi ama géséhéra mihicñi énécmima hésa amaiuguc keczu imi metecgé énécmima kekecgina mébéringgé énécmianzac. Néñ acqeqe ic ionac tacyacac buña imi baec kérakérasia wanñazac.

⁷ Anutu, ic embachéca wéséinaiguc walac kenñec nalé imuaru, baec kéra kérésia qericma kenñec nalé imuaru, (Ohec)

⁸ baecnénj hiriyu kurumenénj mayec.† Wanju Sinai baec boña acguc Israelac Anutu guac wéségaiguc hiriyec.

⁹ Anutu geñ kia sécyá haina mayec. Guac mératéc buñahécanénj météqététanj wanñic meseli énécminec.

¹⁰ Imuhuc wamma guac héniaorinj hécca imuaru onopocna kecñic. O Anutu, geñga hiaga ninñac mageqeya ionac imi iwawai mihicñi énécminec.

¹¹ Geñ ackuazécc nénézéna embac gezac qézénj ac zéauanzu imi tuñj yandaguc wanzac.

¹² Téñginj ic tuña tuña ionac ic kewu héccinanénj ichéra iniguc néñgacma kendacñic, embac amaiuguc kecñic ienenj‡ acguc téñginj ic onac ama baec saocyaiuguc iwawai mema hama méndénj énécmiyec.

¹³ Ini rama deminj qeriaiguc hegic tanera imi kembo nei qeñganja siliwanénj oso osoya, nei zucya goli qeoranénj oso osoya éscnec wanñec.

¹⁴ Wandac wandac medac medac minjanénj ic kewu héndénj énécmiyu Zalmoniguc komboc efefia luhucnéj mihilanjéyu sicsaoc maanzac tanec wanñic.

¹⁵ Basanac baec boña imi Anutuac buña. Basanac baec imi eñeña yanda.

¹⁶ Baec boña eñeña eñeña ini némac ninja baec boña§ Anutunénj tacyac wammanj zé wanzac inuac nimbupuc wamma héñ sosolizu? Hélacnec Yawenénj baec boña imuaru hémbénaña kecñac.

¹⁷ Anutuac yaré qequeac becasicac karesi imi zanjgégina tausenja tausenja wanzu. Minj Kewunénj sugcinaiguc keru héñni Sinai baec boña tacyacac buña téréyaiguc kecñac éscnec wanzac.

¹⁸ Gi ou eñeñaiguc eñnec nalé imuaru hésa ic énépésinec imi héré énécmima kemma ic onac murunec me acqeqe ic ionarunec acguc momacñec sese menec. Mema Yawe Anutunénj imuaru tacyac wammanj zé eñec.**

¹⁹ Kaiweya kaiweya yéwérinina nonag-icma bisianzac Minj Kewu Anutunina imi mepésimimu. (Ohec)

²⁰ Anutu imi añgérj titi minjina. Humuc igucnec qizizinjégema kenñeña imi Anutuac murunec.

²¹ Hazéchéra ionac orucgina, nalé séc kérépésicac héna tima kenja wanñanzu imi onac oruc zuc ic kewuac opoc tanec mezericñic heheya imi Anutunénj qésémma unumac.

* **68:4:** Kiwi tosaraiguc; 'meyacmigic' ménda oma 'héna yanda haimigic' ooyawac hezac. † **68:8:** Anutunénj Mose héna ac mimañ zé mayec nalé imuaru gururu mericma parandanj pilitic qeyu hosusu zapéla mayec inuac ninñelima zézac. ‡ **68:12:** Hebiraio aciguc; embac méñ amaiuguc kerec. § **68:16:** Zion baec boña ninñac zézac. ** **68:18:** Zion baec boñaiguc eñec.

²² Miñ Kewunéj zézac; Neñ wañ énécmiwa ieneñ Basan igucnec lilingéma hamu. Wañu kondun hinggac hinggara igucnec munçuc lilingéma érému.^{††}

²³ Hagic eneñ humunia unuma sacginaiguc hénagina tindunçégic kazugina acguc sacgina nemu.

²⁴ Anutuna, ic kewuna gi ocmuñ téréyaiguc kereñna ieneñ géjgic.

²⁵ Walac legic héihéi ic eneñ hocma keñgic imuac andiaiguc wañgoñ ic eneñ embac serañ tambariñ ginaguc ionac sugcinaiguc méndac énécmima keñgic.

²⁶ Israel hénaroiñ sugcinaiguc Miñ Kewu Anutu mériañ ac wammigic. Israelac doku hogocya igucnec hicñihicñiya ini imuhuc wammigic.

²⁷ Imuaru imi ziaquina Benzaminac sac taséhéra ieneñ kiwa wañ énécmima kecgic. Wañu Yudawac galenéhéra zéma Sebulonac galenéhéra zéma Naftaliac galenéhéra ieneñ momacnec kecgic.

²⁸ Anutunéñ kucgina zéhiaru énécmizac. O, Anutu neñañ niñac wañ nénéç minec imi meseligina.

²⁹ Ocmuñga Yerusalem taczac imuac niñac wamma ic kewu eneñ guac sese mema hamu.

³⁰ Zéléñ baeciguc haséñ yañ zéma burumakao iwa tunaguc zéma baera baera imuac burumakao merawa imi ac geriwaguc wañ énécmima. Anutunéñ ic yaréac siña niñanzu imi héndéñ énécmima siliwagina tidacgéyec.

³¹ Ic kuney eneñ Izipte baeciguc éréçic, Etiopia ic eneñ focdac méragina meyacma Anutuaru opocamumu.

³² Baecac héngalen ama areña yanda moczoñ Anutu legic héimimu. Miñ Kewu mepésimimu. (Ohec)

³³ Inéñ kurumen kerecac keçzac imuac qahaiguc tacma parandanéñ éscnec ac zéanzac.

³⁴ Anutuac kuha zéau énécmigic. Iwac eeya yéwériañéñ Israel qacginaiguc hezac. Iwac kuhanéñ kurumeniguc hezac.

³⁵ O Anutu ocmuñgaiguc kecanzanéñ gi imi welic welicgiaguc. Israelac Anutu imi eñeya ic embachéra ionac kuc énécmima meseli énécmianzac. Anutu mepésimigic!

69

Qenesi wawaña igucnec metecgé mimac niñ welerec.

¹ (Legic galenawac; 'Baorac zariñ' ewaiguc, Dawidiac legic zéra.) O Anutu ni metecgé némma. Dokunéñ déméñnaiguc* éréma séçgézac.

² Ni hauruc gizon dumuñ qahac imuac qeriaiguc hinggacmanec kecza. Ni doku hinggac hinggaraiguc hinggacba, temboñ yandanéñ hoturu nénzac.

³ Guac qacma kecba kucba kucna qahac wañu, déméña kérakérasia wañzac. Anutunawac mambéc kecba kicna acguc méiméiya wañzac.

⁴ Héniana qahac mézétiti wannénzu imi oruc zucna ogicma sasala wañzu. Héniana qahac numa mebiri némbiñ zé wañzu imi eneñ gelec malec qahac. Iwawai ni kowu ménda meyi, wañu meñéñ énécmianéñ niñac téñésima qesinéñgic énécmianéñ hezac.

⁵ Anutu, gi imi ni ic témpiañ kecza héniana imi niñan. Imuac képésicna kicgaiguc winiñu hezac.

⁶ Kurumenéñ téñgiñ ic tausenja tausenja Anutu Yawe, guac niñkumuma kecanzu imi eneñ nuac niñac wamma gamugina nimbu niñac. O Israelac Anutu, guac hochoc ai meanzu imi eneñ nuac niñac mematiti mihiñjiwu niñac.

⁷ Gamunéñ kic tanecna osonéñzac. Wañu ni guac niñ wamma imi bisiqatéñ wañza.

⁸ Ni nuac dac munahéna ionac muru ic méréra éscnec wamma kecza. Sac taséhéçna ionaru ic enia tanec kecza.

⁹ Imi mia guac amagawac siñniñ henénzac iminéñ geric bélan éscnec noyu imuhuc wañza. Zébiri géñanzu ionac zébiri qébirinéñ nuac qacnaiguc mazac.

¹⁰ Ni nene ziki kecma kekec uñana memaamuma kecba ic embac eneñ zédesi wañ nénzuc.

¹¹ Ni ewa biricac séwi usuna héima kecba ic embac ieneñ isocfagociguc nopoczuc.

¹² Ama areñ yanda imuac sançulaniguc taczu imi eneñ zédesi wañ nénzuc. Doku seli nema ewa soho keczu imi eneñ acguc legiciguc nopocma zédesi wañ nénzuc.

¹³ O Yawe, ewa hiagawac naléiguc zéwelec géñza. O Anutu, zéwelecna niñnémma guac goi héihéiga yandanéñ mehiaru némbésémañ.

¹⁴ Ni gizon hinggac hinggara igucnec metecgé némma hinggacbi niñac. Hazéc wañ nénzuc ionac murunec zéma doku yanda igucnec metecgé némma.

¹⁵ Doku yandanéñ hoturu némma qéçgé néñu dumuñgaiguc hinggacbi niñac. Gizon hinggac hinggaraiguc hinggacba kuayanéñ qacnaiguc ha kizicgéwac niñac.

¹⁶ Yawe guac goi héihéi imi hiabia. Imuac acna meñéñ némma guac ewa biric yanda niñac nuac lilingéwésémañ.

¹⁷ Guac kic tanecga imi welen qeçe icga ménda musañgé némbésémañ. Ni zérabéra qeriaiguc tacza focdac acna nimbésémañ.

^{††} 68:22: Hénia imi Anutuac hazéchéra eneñ néñgacma kemmuac séç qahac wañu baec boña zuñ igucnec me Kondun Humunia imuacnec lilingéma hamuac hezac. * 69:1: Hebraio aciguc; kekec uñanaiguc.

¹⁸ Qeri uñanawac hosucgé némma mulu menémma hazéhcna ionac murunec bonjhéré menémbésémanj.

¹⁹ Gi imi nuac gamuna zéma zébiri qébiri imi nindaczanj. Nuac hazéhcna imi moczonj wéségaiguc keczu.

²⁰ Zébiri qébirinéj nuac ewa qerina mebiriyu niñywécna imi sécgénéju kic hima hocba ewa biric wanj nénéja méj ménda keczac. Wanju kic hima hocba mebélacgé nénéja méj ménda keczac.

²¹ Tenej sacmasi biria imi nemanj nijac néngic. Déméjna zicgéyu doku howuraguc nemanj nijac néngic.

²² Wanjénémna wéségaiguc neneac tatacnéj hénagina dérécgéyu luaeginanéj bétac wamma iniyu.

²³ Wanjénémna kicginanéj siñindéngéyu hémmuac séc qahac wammac. Kembanj ginanéj kuha qahac wanju hirimu.

²⁴ Qeri biricga qacginaiguc qocgéna mayu. Guac qeri biric bélanagucnéj ionaru suluma kemma énépésimac.

²⁵ Tacyacginawac bujanéj biridaru ama kisia wandamac.

²⁶ Tenej imi ic geñ ununec imi muñguc ununesi wanj énécmima, ic geric miñicñi énécminec imuac suruc siña nimma wanzu.

²⁷ Hakagina qarinj qarinjia imuac qahaiguc hakagina qarinj qarinjia muñguc toroqe énécmima, guac zégésigési solanaguc ménda keremmu.

²⁸ Qacgina imi kekec hémbénaña imuac kiwiiguc auna ic solaña ionac qacginaiguc momacnec ménda hemac.

²⁹ Ni imi maqeqeya wamma zérabéraiguc qenzej manzej qema keczu. Anutu guac anjgéh titiganéj meyac némbésémanj.

³⁰ Ni legiciguc Anutuac qara héimimanj. Ewa hia ac ézéma Anutuac qac bujaya meyandimanj.

³¹ Iminéh mia burumakao ilihaguc zéma haséraguc imuhucya ogicma Yawe ségiségi miñicñi mimac.

³² Gumbénzénzéh icnéj imi hémma ségiségi wanzu. Anutuac hochoc wananzu ini imi ewa qerigina meqeligic kekecginaguc wammac.

³³ Yawe imi maqeqeya niñénémima eñya hia nijac wamma hésa ic keczu imi mematiti ménda wanj énécmimac.

³⁴ Baec kurumeñnéj i mepésimiyic, konduj zéma doku yanj imuaru sécgéma hezu imi moczonj i mepésimu.

³⁵ Anutunéh Zionac anjgéhja tima Yuda ama areña kuney kuney meyacgémac. Wanju hénarinj hécga imuaru kecma niñjina wammu.

³⁶ Iwac welenj qeqe ichéra ionac qelihéra ienej Zion baec imi mératéc memu. Qara siñ nimmianzu imi enej imuac qeriaiguc kecmu.

70

Hazéhcéra ionarunec metecgé mimac nijac zéwelerec.

¹ (Legic galeñawac; Dawidiac legic zéra, haka méñac niñqelima ooya.) Anutu focdac ni metecgé néna, Yawe focdac méra némbésémanj.

² Wanjénémna nuac kekec uñanawac hochoc wananzu imi enej gamu qeqe zéma gamu mamasuñ miñicñimu. Mebirí némbinj zé wananzu imi wanj énécmima andé andé kemma gamu miñicñimu.

³ Ahaec, ahaec zéma desizu imi wanj énécmima gamugina nijac wamma andé andé kendacmu.

⁴ Guac hochoc wananzu imi moczonj wanj énécmima guac niñ wamma ségiségi wamma ewa hia nimmu. Wanju guac anjgéh titiac niñkumuma kecanzu imi wanj énécmima nalé séc Anutu imi kuney yanda! zémanec kecmu.

⁵ Ni maqeqeya zéma météqététanj keczu. Anutu focdac hawésémanj.

Gi imi nuac héipucna. Ni metecgé nénéña imuac miñjina, sosola ménda wamma focdac hawésémanj.

71

Saiwa memima méra mimac nijac zéwelerec.

¹ Yawe ni néngacma guac muru hazua. Hémbénaña gamunaguc ménda wammaj nijac galeñgé néna.

² Hakaga solananj metecgéma hulac némbésémanj. Gezac qenimma metecgé némbésémanj.

³ Gi imi nalé séc sanji sanjinawac banec wambésémanj. Gi imi nuac zamanzinj zéma deminj seli baec boñaguc nananja, imi anjgéhna timac nijac zéna hicñjima hezac.

⁴ Anutuna ic biriawac méria igucnec metecgé néna. Kaiziliwenj zéma biria meme icnéj népésiyu méria igucnec metecgé néna.

⁵ Hénia imi yomuhuc; Miñ Kewu Yawe, Nuac niñkumuna imi guaru hezac. Komočna igucnec guac muru héima namma kecanza.

⁶ Neñgocnawac hériiguc kecbanec népésinecac népésianzanj. Neñgocnawac tomenaguc kecha geñ nuagicna mayi. Mepé qepésina zéngé toroya qahac imi guac buja wanzac.

⁷ Ic tuñagucnéj nuac niñgic ic témpinja tanec wanju néñsologic. Wanju geñ mia nuac sanji sanji selina wananzanj.

⁸ Nuac kuananéj kaiwe herec guac edamuga zéauwa mepé qepésiganéj sécgéanzac.

⁹ Ic yanda wamma kecmanj nalé imuaru ménda wainémbésémanj. Kucna audacba mamaya wanju ménda wai némbésémanj.

¹⁰ Hazéhcéčna ienenj nuac zéemi ninzu. Wanju kekec ujanawac awima taczu imi enenj nuwijn zé zéarenj wamma yomuhuc zégic imuhuc zéwelecza;

¹¹ Anutunénj i waimizac metecgé mimiawac ic mérj ménda keczac, nesima késani.

¹² Anutu lakec ménda néngac némma kembésémanj. Nuac Anutuna focdac méra némbésémanj.

¹³ Wanjénécmina qeri ujanawac hazéc wannénzu imi enenj gamu qeçe zéma humuc mihicnjimu. Wanjénécmina mebirí némbijn zé wanju imi zédesi zéma memattinénj hoturu énécmimac.

¹⁴ Ni imi nalé séc guac ninjukumuma gi séc mérj meemma mepési gémmaj.

¹⁵ Ni guac haka solanja oloj olojawac séc qahac imi zéma guac anjéj titiac ai imi kaiwe herec zéau énécmimaj.

¹⁶ O Miñ Kewu Yawe, ni guac hama guac wawanj memega kuhaguc imi mepési gémmaj. Ni guac haka solanja imuacnec sac ninjelima zémanj.

¹⁷ Anutu gi imi ni komocna igucnec ac pakenj ku nénnecac néñanzanj imuac mia ni érema deguc guac wawanj memega welicgia imi zéau énécmianzua.

¹⁸ O Anutu ni ic yanda wamba oruc zucna lalac lalac wammac nalé imuaru acguc ni ménda wainémbésémanj. Ni kucga imi hicnjsai méndacma hahaya ionac énézédacmanj imuac nalé sura séc ménda wainémma niguc kecbésémanj.

¹⁹ Anutu guac haka solanja imi eñeja yanda. Anutu gi haka silic kunenj yanda menec, imuac mérénénj gi éscnec wammac.

²⁰ Zérabéra réwéria sasala mihicni nénnec Miñ Kewu geñ mia ni muñguc meqeli némma baec dumuc sira hiñgac hiñgara igucnec muñguc hérénénja éremañ.

²¹ Ni séc mérj meyandi némma. Lilingéma ewa qerina mebélacgé némma.

²² Anutuna ni gita kulelenénj gi mepésima guac haka héla imuac mepésigémmaj. Israaelac Miñ Kewu téréya ni gita kulelenénj gi mepési gémmaj.

²³ Gi mepési gémba, kua tasénanénj ségiségi wamma qacmac. Wanju kekec ujanawac anjéñja tynec imi acguc imuhuc wanjémmac.

²⁴ Nuac ezelayña acguc kaiwe herec guac haka solanja zéaumac. Imi mia mebirí némmaj zé wanju imi enenj gamu mihicnjima sicsaoc wanju imuac mia imuhuc wanjémmaj.

72

Ic kewu nanjégéma galengé mimac ninj zéwelerec.

¹ (Solomonac legic zéra.) Anutu guac ninjési gésigawac kuha imi ic kewu iwac miwésémanj. Solanjanec galengé énécmiawac kuha imi ic kewuac nanja mina.

² Inénj ic embachécga solanjanec ninjésima maqeçe hécga héna ac méndacma dindijanec zégési énécmimac.

³ Inénj imuhuc wanju baec boña eñeja eñejanénj ic embac ionac méríanj mihicni énécmimu. Wanju baec boña komoc komoc acguc imuhuc wanj énécmimu.

⁴ Wanju inénj ic embac maqeçeya héipuc wanj énécmima météqététanj ic anjéñgina tima helanzí énécmianzu imi hézénjgé énécmidacmac.

⁵ Inénj kaiwe zéma maso nanjicnec nanjelima hicnjsaiya hicnjsaiya inicgalenj wammac ninjac wammiwésémanj.

⁶ Inénj qézézac qegic mama heheya imuaru kianénj mazac éscnec, wanju kia yanda baec mézécgéanzac éscnec wanj énécmimac.

⁷ Iwac naléiguc imi ic solanja enenj yandi saima kecgic maso asaha nanjunec luae sécgé énécmima hemac.

⁸ Inénj konduj hénihénia igucnec tetcgiawac séc, doku téfara Yufurata igucnec baec tetcgiawac séc galengé énécmimac.

⁹ Baec zélénjaiguc kecanzu imi enenj iwac wésiaiguc sigémigic hazéchéra enenj seitoñ ezelayñ ginanénj bézéma nemu.

¹⁰ Tarasisi zéma konduj baec komoc komoc imuac ic kewu ienenj takis haimimu. Arabia zéma Ediopia* ic kewunénj sese eeyaguc mema hamu.

¹¹ Ic kewu momac yanda wésiaiguc sigémigic baera baera i welenjemimu.

¹² Inénj ic embac iwawai ninjac osiqosi kecanzu imi enenj qacgic metecgé énécmima maqeçeya héipuc ichécgina qahac imi metecgé énécmianzac.

¹³ Inénj maqeçeya zéma météqététanj kekec ionac ewa biric wanj énécmima iwawai ninjac hochoc ai mema kecanzu imi humuc igucnec metecgé énécmianzac.

¹⁴ Inénj ic embac helanzí énécmianzu ionac murunec zéma kaiziliwenj ic ionac murunec sacginawac ninju eeyaguc wanju kekec ujanawac anjéñgina tiénécmianzac.

¹⁵ Inénj kekecyaguc keru Sebowac goli mema hama iwac muru haimimu ninjac wanzua. Wanju ic embac ienenj iwac ninjac wamma nalé séc zéwelecma kaiwe herec legic héimimu ninjac wanzua.

¹⁶ Baec séc padinénj sécgéma hemimac. Baec boña qahaiguc acguc padí heyu

* 72:10: Hebraio aciguc; Shewa zéma Sewa.

luhucnéh mihilanjéyu Lebanonac ic hésa éscécne hirima nammac. Ama arenja yandaiguc imi ic embac enej imi baec kisiaguc zélénj éscécne kucginaguc saima kemmu.

¹⁷ Qara imi hémbénaña, kaiwe éscécne hehe seli hemac. Ic embac ionac imi iwac niñac wamma méríañj énécmiyu memu. Baera baera ic embac ieneñ iwac mia méríañaguc zémimu.

¹⁸ Momacguc eneyanec wawañj meme welic welicgia wañanzac Israelac Anutu, Yawe mepésimimu.

¹⁹ Qara zézé bipiyaguc imi hémbénaña mepésimimu. Baec séc iwac edamuyanénj sécgéma hemac, hélacnec, hélacnec!

²⁰ Yesiac nañja Dawidiac zéwelec méhénj yow hama tecgézac.

Kiwi 3

73

(Legic 73–89)

Hélanzi énécmianzu ionac méra igucnec hulac énécmimac niñj zéwelerec.

¹ (Asafeac legic.) Anutunéh Israel ionac succinaiguc ewa qerigina lalac lalac kecanzu ionac muru hía wañj énécmianzac.

²⁻³ Néñj ni imi kaižiliwenj ic ionac kekec méríañaguc imi hémma séwi enej ic ionac nimbupuc wañj imuac niñac hénana tisugisurac wamma manumanj zé wañec. Wañj nanañnawac qambaña imi keñ sanjimanj zé wañec.

⁴ Ieneñ imi humucac naléiguc acguc hafi geriwa qahac kucginaguc kecma humuanzu.

⁵ Tosara ionac éscécne zérabéra ménda mihicijima yéwéri ménda mihicijianzu.

⁶ Imuac séwi enejginanénj soronjina wañj kaižiliwenj ginanénj ionac séwi usu wañanzac.

⁷ Ieneñ haléginaguc wañj kicgina gégélianzac. Wañj iwawai ewa sinjinawac séc ogicma késa keczu.

⁸ Ieneñ zédesi wañj énécmima zébiri qébirí wañj énécmima séwi enejginaiguc tericgé énécmima helanzi énécmianzu.

⁹ Kuagina imi kurumenjac séc emma keczac. Wañj ezelanjina imi baec séc lelécgéanzac.

¹⁰ Imuac ic embac ieneñ lilingéma keñ toroqe énécmima dokugina kuaya qeqeya moczoñj qécgéanzu.

¹¹ Anutunéhj dimuhuc niñtegicmac? Eñeña niñjina imi niñjaguc wambacnec zéanzu.

¹² Inictegicgic. Ieneñ imi ic biria ionac héníagina imi ewa érhéc ménda wamma kecma hinacgina meyardianzu.

¹³ Ni ewa qerina galenjë kecha lalac lalac wañj mérana zuacma képésicna qahac zéma kecanj imi héra qahac wanzac.

¹⁴ Ni kaiwe herec zérabéra mihicijima sinunec séc zéqindinj wañnéñj kecanj.

¹⁵ Ni imuac zéaumanj zé zéwíneñ miñ kewuac nambérac héra ikoc wañj énécmiwinec

¹⁶ Dimuhuc hénia imi niñasarimanj zéma batucgéma nimba sécna ogicma yéwéria wañec.

¹⁷ Wañj Anutuac ocmuñj qeriaiguc keremma nimmaguc kekecgínawac tetecgia imi niñsariyi.

¹⁸ Hélacnec geñ mia ic biria ini baec susuraciguc onopocma humucac buñja gili énécmianzanj.

¹⁹ Ieneñ dimuhuc élénj nec birianzu? Tericgé énécmina aurigic, usuñénécmina qahac wañanzu.

²⁰ Ic neñañj gau igucnec yacma gau héñij imuac ninni enomia wañanzac éscécne gi yacbésemanj nalé imuaru ionac niñna enomia wandacmac.

²¹ Ewa biric wamba wéiwéncnaiguc néyu

²² ni sicsaoc niñjina qahac kecha kicganénj néna wéségaiguc hasénj yanj éscécne wañj.

²³ Wañj geñ mia nuac méra héinaiguc késana ni nalé séc giguc kecanzua.

²⁴ Geñ pakeñ acganénj zéqindinj némma bianj kecma edamugaiguc nuagicma kembésémanj.

²⁵ Gi qahac wañj mérénj kurumenjiguc kecnénzac? Gi qahac wañj, baeciguc méñac méñ niñkumuma kecmanjac séc qahac.

²⁶ Séwi qerina imi qasima kenzac, néñ Anutu gi imi ewa qerínawac kuha* zéma buñjana hémbénaña wanzanj.

²⁷ Anutu héñacya mema lakec keczu imi enej moczoñj biridacmu. Gi waigémma kenjic séc mebiri énécmianzanj.

²⁸ Anutuac hosuraiguc kekec iminénj nuac méríañna wanzac. Gi imi nuac sanji sanjina imuhuc zéma nimma wawañj memega moczoñj zéau énécmimanj.

74

Héngalenj ama arenj yandaginawac zéwelecgic.

¹ (Asafeac legic zéra.) O Anutu gi némac niñac hémbénaña wai nénécmizanj? Dimuhuc ramahécca galenjë nénécmianzanj ionac qeri biricac hofac qéfaccgé nénécmizanj?

² Hénaorij hécca ionac kisc arenj tunja tunja becarunec añgérj tima metecgé énécminec imi niñqeli énécmima guac

* 73:26: Hebraio aciguc; zamanjñj.

baec boŋa téréya Zion imi momacnec niŋqeliwéséman.

³ Hémbénaŋa mebiru mimia imuaru hénaga liliŋgéma hana, hazéchécca eney ocmuŋga téréyaiguc kaižiliweŋ hénia hénia wamma keczu.

⁴ Hazéchécca eney imi geŋ mihični nénécminec ama areŋa yanda imuaru hériaŋ héima filacgina imuaru kumugic nanzac.

⁵ Ieneŋ imi naka meyacma ic zuŋ héianzu ésécnec waŋ nénécmima keczu.

⁶ Deguc ieneŋ imi naka zéma aiŋ hamaŋeŋ ocmuŋac méra kiwi imi héiqéséŋ wamma

⁷ ocmuŋga geric higic zeyu guac qacga heyec imi zapi qema hezac.

⁸ Qeriginanéŋ imi qéséŋni qahac wandacmac zéma Anutuac azoazoro amaya amaya baec yomuaru nanŋic imi moczoŋ kumugic zedarec.

⁹ Kiwi méréra méŋ ménda hénziŋ Anutuac tiliŋtiliŋ ic muŋguc ménda keczac. Nalé dahecac séc imuhuc mehorugima kecmac imi sucninaiguc méŋnéŋ méŋ ménda niŋzac.

¹⁰ Nalé dahecac séc hazéccganéŋ zédesi waŋgémmac? Inéŋ hémbénaŋa gi zébiri gémmac?

¹¹ Némac niŋac méraga, guac méra héiga imi aŋgétima zikima keczaŋ? Méraga imi tétécca igucnec hulacma méra némbéséman.

¹² Anutu gi imi becarunec nuac ic kewu kecneccac keczaŋ. Waŋu ic embac suginaiguc aŋgéŋ tinénéc mimiawac ai imi meŋnec.

¹³ Gi imi kucganéŋ konduŋ doku qericka éréhéc waŋec. Doku qeriaiguc mokolen yandawac oruha qéséŋnec.

¹⁴ Oawac oruha* hézéhéŋéma imi zéléŋ yaŋ baec kéra kérésiaiguc kecanzo ionac nene buŋa énécminec.

¹⁵ Baŋa zéna téyu doku yanda mayec. Doku téfara hémbénaŋa keŋkeŋa imi zéna zicgédarec.

¹⁶ Siŋi kaiwe imi moczoŋ guac. Geŋ mia maso† zéma kaiwe zéna hičniyoc.

¹⁷ Baecac suc séré mihičniŋima kaiwe nalé zéma kia nalé zéhičniŋec.

¹⁸ Hazéc héccganéŋ zébiri gémma ic embac niŋŋina qahac ieneŋ guac qacga zébiri qébiri wammizu imi niŋ asariwéséman.

¹⁹ Kembo neiac kekec uŋa‡ imi haséŋ yaŋ ménda énécmina, guac ic maqeqeya ionac kekec imi hémbénaŋa eluŋ ménda gumac.

²⁰ Baec tosara siŋidéhéŋzác imuaru kaižiliweŋ ic ionac baŋec séccéma

hezu. Imuac niŋac sisipac acga imi niŋqeliwéséman.

²¹ Helanži énécmimia ieneŋ gamuginaguc andé andé ménda kemmu niŋac waŋ énécmina. Maqeqeya zéma iwawai niŋac osiqosi kecanzo imi eney mepésigémmu niŋac waŋ énécmina.

²² Anutu yacma zé solanjanina. Ic témpina imuhucyanéŋ kaiwe herec zébiri qébiri waŋgéŋzu imi niŋqeliwéséman.

²³ Hazéchécca ionac ewa hétéŋ imuac eluŋ ménda gumac. Yacma hazéc waŋgéŋzu imi onac qeweloŋ acginanéŋ nalé séc guac muru haanzac.

75

Anutuac haka welic welicgiawac ewa hia ac wammigic.

¹ (Legic galenawac; Ménda mebiru nénécmina. Asafeac legic zéra.) Ewa hia ac gézézij, o Anutu nini ewa hia ac gézézij. Guac qacga qacni hosucninaiguc kecma meŋéŋ nénécmianzaŋ. Ic eney guac wawaŋ meme welic welicgiawac zéaiguc guac qacga gezac ninaiguc heyu niŋanzaŋ.

² Gi yomuhuc zézaŋ; Naléya imi mewa hezac, ni hénia aciguc dindiŋanec zégési énécmimanŋ.

³ Baec zéma imuac tacyachéra imi hirimu, néŋ neŋ imi baecac tandéya késaseligima kecza.

⁴ Séwi eney ic ionac séwi eney ménda waŋŋic zéma kaižiliweŋ ic ionac ilicgina ménda meyacgic enu zézua.

⁵ Ini ilicgina meyacgic ou ménda emmac. Waŋu séwi eneyac déméŋginanéŋ ac ménda zému.

⁶ Meyac énécmimia imi baec waŋgoŋa Is me Wey me Saut igucnec hahaya qahac.

⁷ Zégésigési miŋina Anutunina Yawenéŋ méŋac meyacmima méŋac memamianza.

⁸ Yaweac mériaiguc sokoc taru waŋ hénia hénia lelecgégéya imuac sépéc sépéra qétima érezac. Waŋu imi inéŋ qocgéyu mazac. Mayu waŋu imi imuac gocya momacnec baeciguc ic biria ieneŋ nedacmu.

⁹ Ni imi Yakoboac Anutu imi hémbénaŋa zéau énécmima mepésimimanŋ.

¹⁰ Waŋu kaižiliweŋ ic ionac ilicgina imi moczoŋ mericdacma ic solana ionac ilicgina meyac énécmimanŋ.

76

Zégésigési miŋina Israelac Anutu.

¹ (Legic galenawac; Gita kuleleginaguc, Asafeac legic zéra marayaguc.) Anutu imi Yuda baeciguc niŋmimia. Waŋu qara imi Israel suginaiguc niŋŋic kuneŋ yanda waŋanza.

* 74:14: Izipe ic ionac zézéya. † 74:16: Kiwi tosaraiguc; asac mararaŋ ooyawac hezac. ‡ 74:19: Mété qététaŋ icac kekec uŋa.

² Haliya imi Salem héngalenj ama areñaiguc, tacyacwac ama duña imi Zioniguc hezac.*

³ Imuaru inéj yaréac iwawai zakonj gericyaguc zéma saíwa zéma sou imi qéséñu gahac wandarec. (Ohec)

⁴ Gi imi baec boña yaré qema onag-icna saocga wanec imuaru edamugaguc wanzañ.

⁵ Ic kawali imi unuyu mama hezu. Méñnéj méj méragina meyacmac ac séc qahac wanzañ.

⁶ Yakoboac Anutu gi ac waj énécmína yaréac karisi zéma becotic imi moczonj gau yanda hezu.

⁷ Gi momacguc sac bac yandi yandi wanjgégéñawac buña keczañ. Geñ qeri biric wanna mérénéj guac wéségaiguc hía nanjselimac?

⁸ Gi kurumeñiguc zétecgéna baecnéj zénéj hirihiri wamma néj qema hezac.

⁹ Imi mia, o Anutu geñ baeciguc gum béñzénzérj ic anjéñgina timañ zé yacnec nalé imuaru imuhuc hicñjyec. (Ohec)

¹⁰ Gi biriawac qeri biric wanna ic embac ienej mepési géñzu. Qeri biricga saméña hegénzac imi rikuj ésécnec zikiamuna hezac.

¹¹ Ini imi Yawe Anutugina sisipac ac memima ac imi meselima melej mimu. Lelec lelec keczu ini acguc moczonjrec eeya héimimiawac hezac iwac mia sese haimimu.

¹² Inéj kawali wéségina makikia wésé qonqonj miñicñj énécmiyu ic kewu momac yanda bac yandi yandi wammizu.

77

Anutuac haka silic kuhaguc imi niñqeliyec.

¹ (Legic galeñawac; Asafeac legic zéra Yédudun ewaiguc héihéiya.) Ni nuac ewananéj Anutuac muru qacmañ. Inéj gezac qenémnac.

² Nuac zérabéra naléiguc ni Anutuac hochoc wamma siñyaiguc mérana meyacma ménda memayi. Nuac kekec uñananéj ic onac héibélac qéibélac imuac héñara meyec.

³ Anutuac nimma ewa goro wamma niñyéwériwa nuac qerinanéj birima kemma qiritic numañac zé waj nénzac. (Ohec)

⁴ Kicna héméñzalimañ zéwa ménda wainénna niñyéwériwa acna zémañac séc qahac wanec.

⁵ Becnecac naléna niñqelima

⁶ legic méj siñj méñu héiyi imuac nimba qerinanéj hiñgaru kekecac héniawac hocma zéyi;

⁷ Miñ Kewunéj hémbénaña wai nénécmimac me? Ewa hia muñguc ménda waj nénécmimac?

⁸ Iwac goi héihéianéj hémbénaña teggézac me? Inéj hémbénaña ménda niñnéncmimac me?

⁹ Eluj qeyu ewa hiawac ménda waj nénécmianzac me? Qeri biricnéj goi héihéiya hézicgézac me? (Ohec)

¹⁰ Waju muñguc yomuhuc zéyi; Ewana mayu nimba birizac. Ni eneja miñjawac méra héiyawac nalé* imuac niñqelimañ.

¹¹ Ni Yaweac, wawañ memeya becnec wanec imi niñqelima haka wanec imi zéaumañ.

¹² Imuacnec toroqema ai menec imi moczonj nimba hiñgaru guac wawañ memega imi hiñgac hiñgarawac nimmañ.

¹³ Yawe guac hénna imi téréya yanda. Anutu méj gi éséc kunéj yanda méj ménda keczac.

¹⁴ Gi imi Anutu haka welic welicgia wawaña. Imuac hicñjaiya baeciguc keczu imi onac kucga imi énézéna hémmu.

¹⁵ Guac kucganéj guac ic embachéçga Yakobo zéma Yosefeac qelihéra boñhére meénec minec. (Ohec)

¹⁶ Anutu doku yanda yandanéj gi géñgic. Gémma bac yandi yandi wamma doku dumuñanéj hiriyeç.

¹⁷ Hosusunéj kia qocgéyu mayu sawanéj buñ parandanj héiyu piliticga acguc zakonj ésécnec néwéc néwéc mayec.

¹⁸ Luhuc neñgocya qeriaiguc guac parandanj qaru pilitic asahanéj baec séc qetagalíyu baecnéj hirima keñha wanec.

¹⁹ Guac hénna dunaganéj konduj doku yandaiguc heyec. Waju hénna tawégawac uñaya imi hocanzinj.

²⁰ Ic embachéçga rama tuñ ésécnec Mose zéma Aron iorac méragiranéj onagicma hayoc.

78

Israel ic eneñ Anutuac hiaya ménda nimmigic.

¹ (Asafeac Masikil legic zéra.) Ic embachéçna ac pakeñna nimma gezacgina kuanaguc haigic.

² Kuana anjéma qeqainj aciguc héima ac saña becarunec imi zéau énécmimañ.

³ Imi yanda hécninanéj nénézéçic gezacninanéj nimma niñteçicma kecziñ imi mia.

* 76:2: Becnec Melkisedec naléiguc imi Yerusalem baecac Salem zéañgic. Zion imi acguc Yerusalem baec boña imuac qara. Dawidinéj zéyu imuaru Anutuac hénna acac katapa imi huama hagic. * 77:10: Anutunéj méra héiyawac kuha mewininima Israel ic Izipte baec igucnec énépésima hayec imuac naléya.

4 Nini imi qelihécgina ionac ménda musanjgé énécmima Yaweac qac buña zéma kuha zéma haka welic welicgia imi hicnjsai hahaya ionac énézéni hema kecmac.

5 Héna ac imi Yawenéh Yakoboac niñac kumuyu nanzac. Zézé seli ac imi Israel onac énézéyec. Wañu yanda hécninanéh héna ac imi qeli hécgina ku énécmimu niñac énézéyec.

6 Imi mia qelihécgina bianguc hicnji saima kecmu imi onac énézégic nimma ienené acguc imuhucyanec wañgic hema kecmac niñac imuhuc énézéyec.

7 Wañu qelihécgina ienené Anutuac niñkumuma Anutuac wawañ meme imuac eluñ ménda unuyu héna ac imi niñtohoma kecmu.

8 Yandahécgina ewa seli wamma ac qeçe wamma ewa qeriginanéh eñeñ mama wañu keñhéi hañéi wamma Anutu solajanec ménda weleñ qemigic ionac ésécnecc ménda wamma kecmu niñac imuhuc wañ énécmiyec.

9 Eferaim* qelihéra imi tewigina zéma yaréac iwawai tosara késa kecgic, néñ yaré hicnji énécmiyu andé andé kendagic.

10 Ienené Anutuac sisipac ac ménda niñtohoma héna acwac héñara mema ménda méndacma keñgic.

11 Imuhuc wamma haka welic welicgia Yawenéh wañec zéma énézéyu héngic imuac eluñ unudarec.

12 Becnec Anutunéh Izipte baec yanda Soan baec kondonaiguc haka welic welicgia yandahécgina kicginaiguc wañec.

13 Inéh konduñ qeriru dokunéh néwéc néwéc qauqau emma nañu onagiru sucnéh suc keñgic.

14 Wañu kaiweiguc imi hosusunéh, siñi herec imi geric bélanjanéh walac andu wañ énécmiyec.†

15 Baec kéra kérésiaiguc imi baña qeriru dokunéh doku hogocya hiñgac hiñgaraiguc éréanzac ésécnecc éreyu doku sécgina gumu énécmiyec.

16 Wañu doku imi baña imuacnec éréma doku téfara ésécnecc wamma keñec.

17 Wañu kileñ ienené imi toroqemanec képésic wamma baec kéra kérésiaiguc eñeña miñina andé qegic.

18 Ienené ionac séwiac siñ méndacma nene yaka niñ qesima ewa qeriginanéh Anutu manam batuc wammigic.

19 Imuacnec toroqema, Anutuac hazéc wammima ac zéma Anutunéh baec kéra kérésiaiguc neneac tatac imi hia hai énécmimacac séc? zégic.

20 Inéh Moseac mérianéh baña qema doku mihicnji énécmiyu doku téfara ésécnecc luma keñec, néñ ienené muñguc Anutu zégicniñ megicniñ zémima inéh saméh zéma yañ busia hia mihicnji énécmimac ac séc? zégic.

21 Wañu Yawenéh nimma qeri biric wamma Yakoboac qeri biric geriwaguc wammima Israel onac hazéc eñeña wañ énécmiyec.‡

22 Imi mia Anutu ménda ninzéhégimima iwac angéñ titi ai imuac ménda héima nañgic imuac mia imuhuc wañ énécmiyec.

23 Wañu néwécgeñaiguc inéh ou sawa ézéma kurumenac nagu auma

24 ionac muru Mana^S imi kia ésécnecc haiyu mayec. Mayu kurumeña nene haima gumu énécmiyec.

25 Baec inéh kuc miñina ionac** saméh negic. Anutunéh nene énécmiyu sécgé énécmiañec.

26 Inéh zéyu baec wañgoña Is igucnec luhucnéh yacma hayec. Wañu iwac kuhanéh baec wañgoña Saut igucnec luhuc wagicma hayec.

27 Imuhuc wamma ionac yañ busia imi seitotoñ ésécnecc haiyu mayec. Nei putitima keñkeñanéh mama konduñ sakasac ésécnecc sécgéma heyec.

28 Tacyac wawaña imuaru mama sel haligina lelecgéma heyec.

29 Wañu ienené negic sécgé énécmiyec. Anutunéh séwiac siñgina séc hai énécmiyec.

30 Wañu ienené séwiac siñ imuac héñacya ménda mema keñgic kuaginauc nene he énécmiyenec,

31 Anutunéh ionac hazéc wañ énécmima suggina igucnec haléginaguc†† imi unuyu Israelac sacqeli ienené tendiñgéma mama humudagic.

32 Imuhuc wañ énécmiyec, néñ ienené néwéc képésic susucnec wamma kileñ haka welic welicgia imi ménda ninzéhégic.

33 Anutunéh kekecac nalégina eñ mesoho énécmima wañ énécmiyu zénéñ hirihiri waizalaniguc nañgicnec yawuña yawuña hama keñec.

34 Anutunéh tosara unuhumuyec nalé imuaru tosara ienené zéwelecmima

* **78:9:** Yakobonéh walac Ruben mihicnima imuac andiaiguc Eferaim mihicniñyec. Wañu mériané ac mérécc meracwac buña imi Ruben waima Eferaimac mozocgéma ézéyec. † **78:14:** Hosusu imi hazéchéra hénagina nezicgé énécmima

Israel ic amia mihicnji énécmima kaiwe geriwa imi nezicgé énécmima néma naléiguc waima kemmu me zikima namu imuac énézéma qindiniñ énécmiyec. Geric bélanja imi siñi tunumañ measari énécmima siñgic sanjeña igucnec mehocniñ énécmiyec. ‡ **78:21:** Israel imi Yakoboac qara mén Anutunéh qacmimima, wañu kiwi yomuaru imi qeli hécginauc imuhuc qacénécmizac. § **78:24:** Nene mén kurumenjiguc mayec imuac qara, qac imuac héna imi Imi némac?

** **78:25:** Kiwi tosaraiguc; Anutuac kua meme uñohéra ogic hezac. †† **78:31:** Kiwi tosaraiguc; kucginauc.

lilingéma hama Anutuac hochoc wammigic.

³⁵ Imuhuc wamma Anutunéj enaj zamanziñ hilañej keczac imi zéma añgérj titi miñjina keczac imi niñqeligic.

³⁶ Néj ienej kuaginanéj haléc ac wammima ezelañ ginanéj ikoc ac wammigic.

³⁷ Ewa qerigina Anutuac muru heyec iminéj keñhéi hahéi wañu sisipac acyaiguc hélacnec ménda héima nañgic.

³⁸ Wañu kileñ Anutunéj ewa biric wañ énécmima képésicgina wai énécmima moczoñ ménda unu humudacma hatac sasala qeri biria imi waima qeri geric moczoñnec ménda pocgé énécmiyec.

³⁹ Ienej imi baec ic kecma luhuc ésécnec kemma muñguc ménda hamu imi niñqelima imuhuc wañ énécmiyec.

⁴⁰ Baec kéra kérésiaiguc ienej yei hatac dahec acqeqe wamma ewa biric miñicñi migic?

⁴¹ Ienej muñguc muñguc Anutu manam batuc wammima Israelac téréya miñjina qeri biric miñicñi migic.

⁴² Ienej iwac kuha ménda niñqelima hazéc hécgina ionac murunec metecgé énécmiyec imuac naléya acguc ménda niñqelima kecgcic.

⁴³ Nalé imuaru Anutunéj Izipte baec Soan baec kendoñaguc haka welic welicgia imi miñicñi énécmima

⁴⁴ doku téfara yanda me komora melenju sac wañu hima nemuac séc qahac wandarec.

⁴⁵ Sék tunaguc méli énécmiyu hama awénécmima inigic taña méli énécmiyu hama mebiré énécmigic.

⁴⁶ Wañu padi imi kambin onac buña qeyec. Wañu aiguc hicñjima heyec imi zikoñ onac buña qeyec.

⁴⁷ Wañu wain ic imi kombocnéj, sañsañ ic imi siñunecac doku sañgeñanéj unuyec.

⁴⁸ Wañu ama yañhécgina imi kombocac buña, rama yañhéra imi piliticac buña onoporec.

⁴⁹ Qeri biric geriwiguc zéma qeri geric, zérabéra, tasé kukuac kua memé unjahéra imuhucya méli énécmiyec.

⁵⁰ Inéj qeri biric imi mewininimanj zé hénaya areñgéma méndarec. Wañu humucnéj qizizñgéma kemmu niñac ménda wamma kekecgina imi wizi selia kuhaiguc onoporec.

⁵¹ Izipte baeciguc méréc merac, kucginawac héñihénia wawaña, Ham wac^{††} ama hali séc kecgcic imi moczoñ unuhumudarec.

⁵² Imuhuc wamma eñeya ic embachéra imi rama ésécnec énépésima hama baec

kéra kérésiaiguc rama tunj ésécnec qindinji énécmiyec.

⁵³ Bénzérñec walac andu wañ énécmiyu zénéj hirihiri qahac kecgcic, néj hazéc hécgina ienej imi konduniguc dokunéj ténggé énécmiyec.

⁵⁴ Wañu baec téréya eñeya méra héiyawac kuhanéj onagirec baec boña yomuaru ic embachéra imi onagicma hayec.

⁵⁵ Wañu baera baera imuac miñjina imi wéséginaiguc nesi énécmiyu keñgic baec buñagina ic sunj qema méndéj énécmima Israel areña areña ama hali imuaru onoporu tacyac wangic.

⁵⁶ Néj kileñ imi enej eñeña miñjina Anutu batucgéma acqeqe wamma hénac acya imi ménda niñtoho wangic.

⁵⁷ Yandahécgina ésécnec andé qeqe wamma haka biria wangic. Tewi merawa qarinj qarinjgia muigic qelu qeluluma sigima keñanñac ésécnec andé qema keñgic.

⁵⁸ Kemma baec boña eñeña eñeña séc oc-muñ meycagéma méraginanéj banjarawac ireha meycagéma haima qeri biric miñicñi migic.

⁵⁹ Wañu Anutunéj nimma qeri biric wamma Israel hazéc kuneñ yanda wañ énécmiyec.

⁶⁰ Wañu Siloac ama hali téréya baec ic onac sugcinaiguc hésicgéyec imi héñara mema

⁶¹ eñeya kuha zéma eñeya edamu asahawac buña hénac acac katapa imi hazéc hécgina ionac méraginaiguc haiyu mema keñgic.

⁶² Wañu souac buña onopocma eñeya buña ionac qeri geric wañ énécmiyec.

⁶³ Qapé wilingina yaréac gericnéj onoyu humugic imuac niñac serañja ionac muru zammareñjac legic hétéña imi qahac wandarec.

⁶⁴ Ionac hofac oo ic imi sou zéraiguc onoporu humudacgcic. Wañu neuñ héiénécmiyu embac maléhécgina zésiac méñ ménda wangic.*

⁶⁵ Wañu nalé imuaru Miñ Kewunéj gau igucnec yacanzu ésécnec yacma ic kawali wain doku selianéj wammiyu qacanzu ésécnec

⁶⁶ hazéchéra ununesi wañ énécmima gamu qeqe hémbéñaña miñicñi énécmiyec.

⁶⁷ Yosefac ama hali imuac mézétiti wamma Eferaim areña imi ménda énépésima

⁶⁸ Yuda areña zéma héñsoroc wammimia Zion baec boñanec sac énépésima

^{††} **78:51:** Ham imi Noawac méréc merac Sem wac bawaguc hicñjicñjya. Izipte ic embac ienej imi Hamwac qelihéra wangu. * **78:64:** 1Sa 4:19-22

⁶⁹ eņeya ocmuņ téréya imi baec boņa eņeņa ésécneć, baec hémbénaņa hemac niņ haiyec ésécneć meycagéyec.

⁷⁰ Waņu eņeya welenj qeçe icya Dawidi gésimimaņ zé rama demiņ qeriaiguc késayec.

⁷¹ Waņu rama namu nene imuac galeņa imi wagicma eņeya ai buņa Yakoboac qelihéra Israel gumu énécmimac niņac oporec.

⁷² Waņu Dawidi inéņ qeri hélanéņ héngaleņ waņ énécmima méria welic welicgianeņ galeņgé énécmiyec.

79

Yerusalem ewa biric wammimac niņ welerec.

¹ Anutu, baera baera ieneņ guac buņaiguc haréma ocmuņa téréya imi mezapi qema Yerusalem mebiridacgic.

² Ieneņ welenj qeçehéćga ionac qamoc imi sawa nei onac neniawac énécmima méteré ichéćga ionac séwigina imi yaņ onac énécmigic neanzu.

³ Sacgina imi Yerusalem leleclelec doku ésécneć qocgéćic mayec. Waņu qamocgina téngémuac icya méņ ménda kerec.

⁴ Ama yanda lelec lelec imuac miņjina ionac zébiri qébiri imuac buņa kecziņ. Ieneņ zédesi waņ nénécmima isocfagociguc nonopocanzu.

⁵ Yawe nalé dahecac séc? Hémbénaņa qeri biric waņ nénéć miwésémaņ? Qeri biricganeņ geric bélaņ ésécneć nonomac me?

⁶⁻⁷ Ieneņ Yakoboac ama baecya imi mebirianzu imuac niņac Héngaleņ amaya amaya gi ménda niņgéņaņzu imi onac zéma baera baera guac qacga ménda guruanzu ionac mia qeri biricga qocgé énécmiwésémaņ.

⁸ Yanda hécninawac késpedesigina niņqelima nonac muru ménda melenj nénécmiwésémaņ. Nini maqeqeya gamu qeqeninaguc wamma kecziņ. Ewa biric waņ nénécmima tétéćgé nénécmima.

⁹ Anjgér titi miņjina Anutu, guac qac buņaagawac niņac méra nénécmima, guac qac buņağa niņac wamma metecgé nénécmima késpedesicnina waina.

¹⁰ Dimuhuciguc wai énécmima baera baera ieneņ Anutugina imi dimia zénénzu? Welenj qeçehéćga sac naec nénécmigic imuac bakia kicniņaiguc baera baera meénécmima gi tasé kuku miņjina kecanzaņ imi niņtegicmu.

¹¹ Waina hésa ic ionac zésilacgina imi guac wéségaiguc hia harémac. Humucac buņa qeénécmimia imi kucga yandanéņ anjé tiénécmima kecmu.

¹² Baera baera ic embac lelec lelec keczu zébiri qébiri waņgéņaņzu ionac imi taségina hatac 7ac séc meycandima melenj énécmima.

¹³ Imuhuc wanna ic embachéćga rama héngaleņ waņ énécmimia nini hémbénaņa ewa hia ac gézéma guac qac buņağa hicņisaiya hicņisaiya énézení hema emma kecmac.

80

Israel meqeli énécmimac niņac welerec.

¹ (Legic galeņaawac; Asafeac legic zéra, Legic 'Ewa momacac baorac' imuac ewaiguc.) Yosefeac qelihéra rama tuņ ésécneć héngaleņ waņ énécmianzaņ, Israelac rama galeņ gi, gezac qema niņnécmima. Kua meme uņa Kerubim iorac suggiraiguc kecanzaņ gi, asac mararaņa qetagali nénécmima.

² Eferaim zéma Benjamin zéma Manase ionac wéségaiguc kucga meqelima mehiaru nénécmimaņ zé hawésémaņ.

³ Anutu acnina melenj nénécmima, guac kic tanecga asahagucnéņ ninicna, anjgér titi guac murunc hahaya mihićniwiņ.

⁴ Kurumeņać téngiņ ic tausenja tausenja ionac Anutu Yawe, ic embachéćga ionac zéwelecgina ménda niņénécmima nalé dahecac séc qeri biric niņnéć miwésémaņ?

⁵ Geņ imi kic masigina imi nene ésécneć gumu énécmima kic masi sasala gumu énécmianzaņ.

⁶ Baera baera ic embac lelec lelec keczu ionac muru tohaliac buņa nonopocna hažéc hécnina ieneņ eņawu tacma desi nénécmianzaņ.

⁷ Kurumeņać téngiņ ic tausenja tausenja ionac Anutu, acnina melenj nénécmima guac kic tanecga asahagucnéņ ninicna anjgérnina tinénécmimia wammac.

⁸ Geņ waiņ ic momacguc Izipte baec igucnec mema hama baera baera ic embac imi nesina keņgic baec imuaru himicnec.

⁹ Geņ walac zéréņqéréņ wandacnec imuac niņac zalianéņ emu hiņgacma baec késama séćgéyec.

¹⁰ Imuac amianéņ baec boņa hoturu énécmima imuac hawaya hawaya imi Anutuac yéménzéc ic tanec wanzac.

¹¹ Hawa imi suluma kemma konduņ késazac. Imuac hésia imi doku téfara Yufurataac séc kereņzac.

¹² Némac niņ gi demija imi hézérgeņa henaiguc keņha wanzu imi eneņ imuac héra gocmia metecgeanzaņ?

¹³ Waņu haséņ bericnéņ mebirigic haséņ yaņ eneņ neanzu.

¹⁴ Kurumeņać téngiņ ic tausenja tausenja ionac Anutu, zéwelecgeņziņ. Liliņgema kurumeņ igucnec kic hina mayu hémma waiņ ic imi héngaleņ wammiwésémaņ.

¹⁵ Wariha imi méra héiganéñ himicnec. Wanju imi mia guac niñac wamma meseli mimia wanjec.

¹⁶ Imi mia deguc qericma gericiguc ooya wanjac. Geñgaoc ac wanj nénécmima ic embachéçga imi biridaczu.

¹⁷ Guac méra héigaiguc tacyac wawañ, guac niñac wamma meyacna nanjac ic iwac qahaiguc méraga haimina.

¹⁸ Imuhuc wanna nini imi guac murunec ménda waima kembiñ. Meçeli nénécmima nini qacga qacbiñ.

¹⁹ Kurumenjac ténggiñ ic tausenja tausenja ionac Anutu Yawe, melen nénécmima guac kic tanecga asahagucnéñ ninicna, nini añgégñina tinénécmimia wammac.

81

Israel ic ewa seli ménda wanjic.

¹ (Legic galeñawac; Gitit wanjoñguc héimu. Asafeac legic zéra.) Kucnina Anutu imi ségiségi wamma kucnec qacma legic héimiwiñ. Yakoboac Anutu ségiségi wamma hériañ héimiwiñ.

² Legic zéra zéauma tambariñ qema gita kulele momacnec hiabianec qemu.

³ Maso qeliawac témuiñ qemu. Maso bakianéñ yandima howia wanju kendoñ aria naléiguc imuhuc wammu.

⁴ Imi mia Israelac zézé seli ac, Yakoboac Anutu iwac héna wanjac.

⁵ Anutunéñ Izipte baec unumañ zé keñec nalé imuaru Yosefeac areñ ionac sugcnaiguc zézé seli ac imi kumuyu najec.

Ni imuaru ac méréra ménj yomuhuc niñj;

⁶ Ni huaya igucnec hinac hetecgéma wagicmañ. Méria igucnec kodoc wagicba efima kecmac.

⁷ Gi zéra béraiguc qac héhélinea metecgé gémma parandañ hetéñaguc acga melen gémma Meriba doku giñgiñaguc batucgé géñi. (Ohec)

⁸ Ic embachéçna gezac qema niñgic neñ gorogina qema énézéçua. Israel ini acna nimmu niñac wançua.

⁹ Sugcnaiguc anutu tosara ménda onopocgi kecmu. Baera baera ionac anutuhéçgina ménda sigé énécmigic.

¹⁰ Ni imi ini Izipte baec igucnec énépésima hayi onac Anutu Yawe wançua. Kuagina kuneynec añgégic kuaya qeénécmimañ.

¹¹ Nuac ic embachéçna ieneñ acna ménda niñnémmu. Israel imi nuac niñ ménda efimu.

¹² Imuac ni ewa qerigina selia imi hezac séç wai énéçmiwa hakagina siñginawac sicsaoc wammu.

¹³ Ic embachéçna imi eneñ ni niñtoho wanj némmu niñac wançua. Israel eneñ nuac héna wamma memu niñac wançua.

¹⁴ Imuhuc wanjic ni focdac hazéc héçgina helançi énéçmima mérana melemma hazéc héçgina unumañ.

¹⁵ Yaweac mézétiti wanjançu imi eneñ ikoc wamma sigçémimu, néñ taségina hémbénaña he énéçmimac.

¹⁶ Wanju onac imi padi hiabia gumu énéçmima morombazecac dokuya gumu énéçmiwa niñgic séçgémac.

82

Héna ac dindiñanec hiçñitegicmac niñac zéwelerec.

¹ (Asafeac legic zéra.) Anutu imi nemu ionac sugcnaiguc nammac. Wanju anutu tosara sugcnaiguc namma zégési énéçmimac.

² Ini héna solañanec ménda zégési énéçmima nalé dahecac séç ic biria ionac muru keñhéi hahéi wammu? (Ohec)

³ Maqeqeya zéma gupañ merac onac niñac wamma zégési wammu. Yéwériginaguc zéma iwawai niñac osiqosi wamma kecanzu imi onac héna solañanec zégési énéçmimu.

⁴ Maqeqeya zéma mété qététañ kecanzu imi añgéggina tima kaiçliwiñ ic ionac murunec metecgé énéçmimu.

⁵ Ic biria imi eneñ niñtegic qañtegicgina qahac kecma siñj qeriaiguc keñja wanjic baec qambaña moczoñ hirima kecçac.

⁶ Ni énézéma ini moczoñ anutu, eneña miñinawac nanjhéra zéyi,

⁷ néñ ini ic enjomia éscnec humuma baec galeñ tosara éscnec maunudacmac.

⁸ Anutu yacma baec séç ic embac imi zégési énéçmima baera baera ic embac imi moczoñ guac buña wandacmu.

83

Israelac hazéçhéra zégési énéçmimac niñac zéwelerec.

¹ (Legic. Asafeac legic zéra.) Anutu, ac qahac ménda keçbéçmañ. Acga ménda qaimac; ménda néñ qemac.

² Guac hazéçhécga ieneñ hériañ haizu. Hazéçhécga ieneñ orucgina meyacma keczu.

³ Ieneñ ic embachéçga unuwiñ zé imuac héna humumia niñareñgéma geñ musañgé énéçmima keczu imi unuwiñ zé enawu eminimma keczu.

⁴ Wanju yomuhuc zéañçu; Mebiri énéçmini ionac héñgaleñ aya areña yanda imi muñguc ménda meyacgému. Israelac qara imi eluj unudacmac.

⁵ Ieneñ ewa momac wamma eminimma gi hazéc wanjémma acgina zikizu.

⁶ Ieneñ imi Edomac ama hali zéma Isimael ic zéma Moap zéma Hagiri ic

⁷ zéma Gebal zéma Ammon zéma Amalek zéma Tirowac tacyachéra,

⁸ wañu Asiria acguc iniguc toroqema Lot iwac qelihéra méra énécmizu. (Ohec)

⁹ Gi imi Midian ic wañ énécminec ésécnecc, wañu Kison doku téfaraiguc Sisera zéma Yabin onac wañ énécminec ésécnecc ionac acguc imuhuc wañ énécmína.

¹⁰ Ieneñ imi Endoroiguc maunuyu baec sézéh wandacgic.

¹¹ Ionac ic eñeña imi wañ énécmína, Oreñ zéma Zeep ésécnecc wammú. Galeñhécgína imi Zeba zéma Zalmunna ésécnecc wandacmu.

¹² Ieneñ yomuhuc zéañzu; Nini Anutuac rama baec imi onagicni nonac buñ wammac.

¹³ Anutuna wañ énécmína ieneñ imi luhuc neñgocyanéh seitotoñ meyarú melen qeleñ wañanzac ésécnecc wammú.

¹⁴ Gericnéñ ic zuñ zeanzac ésécnecc, wañu geric bélaña baec boña zeanzac ésécnecc

¹⁵ guac luhuc selianéh nesi énécmína guac luhuc humumianéh tericgé énécmína.

¹⁶ Yawe, wañ énécmína gamunéh kic tanecgínaiguc séccgé énécmimac. Imuhuc wañ énécmína ieneñ guac qacgawac hoc hoc wammú.

¹⁷ Wañénécmína gamuginaguc wamma aurima hémbénaña humu qai wammú.

¹⁸ Qacga imi Yawe wanzac imi zéma gi sac baec séc ionac eñeña miñina kecanzan imi niñtegicdacmu.

84

Ama téréyaiguc mepé qepési ai imi ségiségigaguc.

¹ (Legic galeñawac; Korawac sac taséhéra ionac legic zéra.) Kurumeñac téñgij ic tausenja tausenja Yawe, yei guac ama haliga imi héñsorocya yanda.

² Nuac kekec uñananéh guac ama yanda deminaguc imuac niñkumuma kecha séwi qerina momacnecc kuc qahac wañu kic qeli kecanzac Anutu guac guru héhéli wanzua.

³ Nuac ic kewu, nuac Anutu, kurumeñac téñgij ic tausenja tausenja Yawe, guac ocmuniguc rezorezo nei acguc haecgína miñicñianzu.

⁴ Guac amaiguc tacyac wañanzu imi eneñ zézé ségiségi ginaguc. Ieneñ imi nalé séc gi mepési gémma kecanzu.

⁵ Guac murunec kuc mema ewa qerigína meefigic Zionac héna yanda béréñgé énécmiyu kecanzu imi eneñ ségiségi ginaguc.

⁶ Ieneñ imi baec wocwocya qara Baka* imuacnecc keremmu nalé imuaru doku

hogocya sasala miñicñianzu. Wañu kia nalé ménda ducñiyunec hahaya imi acguc doku zékéña miñicñi énécmianzac.

⁷ Ieneñ imi kuc mema toroqema ogicma mema eñac eñac keremmu guac baec boña Zioniguc, Anutuac wésiaiguc wininima wammú.

⁸ Kurumeñac téñgij ic tausenja tausenja Yawe, zéweleccna niñnéna. Yakoboac Anutu, gezac qema niñna. (Ohec)

⁹ Saiwanina Anutu, gi halécnéñ météré mimia iwac kic tanera imi hémma nimbésémañ.

¹⁰ Guac ama yandagaiguc ai meme momacguc kekera iminéñ ama tosaraguc ai meme tausenja kekec imi qeyu mazac. Ic biria ionac ama yandaiguc kekec imuac nimba omaya wanzac, néñ guac amagawac sangulañ imuac galeñdac wamma kekec imuac nimba eeyaguc wanzac.

¹¹ Yawe Anutu imi kaiwe zéma saiwanina wañanzac. Yawenéh ewa hía wañ nénécmima kekec eeyaguc miñicñi nénécmianzac. Ikoc qahac kecanzu ionac iwawai hiabia ménda añgé tiénécmianzac.

¹² Kurumeñac téñgij ic tausenja tausenja Yawe, guac héima nananzu imi eneñ zézé ségiségi ginaguc.

Anutunéh munjuc ewa hía wañ énécmimac niñ zéwelerec.

85

¹ (Legic galeñawac; Korawac sac taséhéra ionac legic zéra.) Yawe, gi baecga yomuc ewa hía wammima Yakoboac areñ hésa ic keczu imi onagicna liliñgéma hagic.

² Ic embachécga kápéscigína imi wai énécmima kápéscigína moczoñ oso énécminecc. (Ohec)

³ Qeri biricga imi moczoñ waina keñu, kimbeñga imi qizizingéna keñu.

⁴ Añgéh titiac Anutu, acnina melen nénécmína. Qeri biricga nonac muru hahaya imi waina qahac wañu.

⁵ Geñ imi hémbénaña qeri biric wañ nénécc mima hazéc wañ nénécc miwésémañ me?

⁶ Meqeli nénécmína ic embachécga guac niñ wamma ségiségi wambij.

⁷ Yawe goi héihéiga mewininina hémbij. Wañu añgéhina tina.

⁸ Ineñ ic embachéra eñeya météré ichéra luae qeénécmimac. Imuhuc wamma ieneñ munjuc kápéscigína wambij zé ménda liliñgému niñac meseli énécmimac. Imuac niñac ac imuac me imuac Yawe Anutunéh zémañ zé wanzac imi ni moczoñ niñtoho wammañ.

* 84:6: Baka imi baec wocwocya mén Palesitainiguc hezac imuac qara. Wañu qac imuac héna imi 'zésiac wawaña'.

⁹ Héllacnec iwac anjéñ titi ai imi eeya héimianzu ionac muru hosuru hezac. Imuac niñac odamuyanér neñan baeciguc hemac.

¹⁰ Goi héihéi hémbéñaña zéma haka héla iminéñ anjanzaoc. Haka solaña zéma lu-aenéñ kiricne amuzao.

¹¹ Ac héla imi baeciguc doku éréanzac ésécnec érézac. Haka solaña miñinanér kurumenjuc kicya hiyu maanzac.

¹² Yawenéñ iwawai hiabia nénécmiycu baecninanér imuac héla gocmia haimac.

¹³ Haka solañanéñ wéséyaguc kemmac. Kemma iwac kenkej hahayawac héna héimindiñi wammac.

86

Hazéchéra ionac méra igucnec metecgé mimac niñac zéwelerec.

¹ (Dawidiac legic zéra.) Yawe, ni cucna qahac, maqeqeya kecza. Gezac qema niñnéna.

² Eega héima kekera nuac qeri uñana galeñgé néna. Miñ Kewu Anutuna guac muru héima nanjanza. Welenj qeqe icga ni anjéñña tina.

³ Ni kaiwe herec guac guru héhélizua, imuac wamma goina héina.

⁴ Miñ Kewu, kecec uñanawac kiwanér hiwa éréyu génzua. Welenj qeqe icga qeri uñana ségiségi miñicñi néna.

⁵ Gi imi hiabia, ségiségi wamma késpedes wai énécmianzan. Wanju guac guru héhélima kecanzu ionac goigina héianzan imuac niñac imuhuc zéwelecza.

⁶ Yawe, nuac zéwelecnaiguc gezac qema niñña. Zéwelecna selia niñsima gézézua imi niñnéna.

⁷ Nuac zérabéra naléiguc ni guac guru héhélizua. Gi nuac niñnémbésémanj zéma niñzénjézua.

⁸ Miñ Kewu Anutu nemu ionac sugcnaiguc guac séc méñ ménda keczac. Méñnéñ méñ wawaj memega imuac séc méñ ménda wammac.

⁹ Héñgaleñ ama areña areña geñ zéna hicñjima hezac moczoñ wéségaiguc hama odamuga mepési gémmu.

¹⁰ Gi imi kuney yanda imuac kiwi welic welicgja meanzan. Gi sac Anutu keczan.

¹¹ Yawe guac héna nézéna niñarenjémanj, ni guac ac héla méndacma kemmanj. Ewana momacguc wanju qacga eeya héigémmanj niñac méra néna.

¹² Nuac Anutu, ni ewa moczoñnec legic héigémma hémbéñaña guac qacga mepési gémanj.

¹³ Imi mia goi héihéiga nuac hezac imi kuney yanda wanju kecec uñana humucac

déc igucnec metecgé nénécmiycu imuac niñac mia imuhuc wanjémmanj.

¹⁴ Anutu, séwi enej ic enej yacma ni nuwiñ zé wanju. Kaiñiliwenj ic tunagucnéñ qeri uñanawac hochoc ai megic. Wanju ienenj guac niñac niñ éréhéc ménda wanju.

¹⁵ Wanju gi imi goi héihéiac Anutu, qeri biric focdac ménda wamma goi héihéi zéma haka héla iminéñ guac muru sécgéma hezac.

¹⁶ Nuac lilingéma hama welenj qeqe icga ni meseli némma guac welenj qeqe embacgawac nanja ni imi humuc igucnec metecgé néna.

¹⁷ Ewa hiagawac asé kiwiya imi mewininina hémba. Imuhuc wanj néna hazéc wanj néñzu imi enej gamugina nimmu. Yawe gi imi méra némma mebélacgé néñanzan.

87

Zioniguc tacyac wawaja imi ségiségiyaguc.

¹ (Korawac sac taséhéra ionac legic zéra.) Inéñ baec boña téréyaguc tacyac wanjanzac.

² Yawenéñ Yakoboac tacyacac buña tosara onogicma Zionac nagu imuac siña niñanzac.

³ Anutuac ama areña yanda, guac zéma edamugaguc zéanzu. (Ohec)

⁴ Ni niñnéñanzu ionac sugcnaiguc Rahab* zéma Babilon hezaoc zémanj. Filisitia, Turo zéma Kusi imi acguc imuhucyanec Zion igucnec hicñihicñiya zéénécmimanj.

⁵ Eñeña miñjina eñeyaoz Zion imi meyacgémac imuac niñac Zionac yomuhuc zému; Ic yomi me imi imuacnec hicñi hicñiya.

⁶ Yawenéñ ic embac qacgina oma zanjégina olomma ic yomi acguc imuacnec zémac. (Ohec)

⁷ Legic héima hirianzu imi enej yomuhuc zému; Doku kiwana imi moczoñ guac muru hezac.

88

Qeri mamaiguc méra mimiawac zéwelerec.

¹ (Legic galeñawac; Korawac sac taséhéra ionac legic zéra, Kunjaguc.) Yawe, nuac anjéñ titiac Anutu, ni siñi kaiwe wéségaiguc guru héhéliananza.

² Nuac zéwelecnanér guac wéségaiguc érémac niñ wanza. Guru héhéliwa gezac qema niñnéna.

³ Kecec uñana imi yéwérinéñ sécgé nénu, kececna imi humucac déciguc hezac.

* 87:4: Izpiiteac qara mén. Qac yomi yan kuney yanda kondunjuguc kekera imuac qara.

⁴ Nuac niŋgic ic kic suaniguc hiŋgac hiŋgarawac tanec kuc mama wanzac.

⁵ Ni imi humuc ic ionac sugcinaiguc gilinénéŋa ésécnec. Nuhumugic kic suan qeriaiguc heheya ésécnec. Humuc ic imi guac méra igucnec elicgé énécmimia, imuac niŋac gi imi ionac ménda niŋqeli énécmianzan.

⁶ Gi imi ni baec séséŋ horua dumuc sira tunumaniguc nopocnec.

⁷ Guac qeri biricganéŋ ni réwérianec helanzi nénzac. Doku tembonganéŋ nuagiceŋ nuagicha waŋ nénzac.

⁸ Ni niŋnéhanzu imi moczoŋ énézéna lakec kendacgic. Wainéŋna kekecnawac niŋgic qaorac qeŋeya wanzac. Ni imi nagu héinéŋna waŋu, néngacma kemmanac séc qahac wanzac.

⁹ Niŋ yéwériŋna kecha kicna mugu mizac. Yawe ni naléya naléya guac guru héhélima kecma méra éréhéčna meyacma kecanzua.

¹⁰ Gi imi dimuhuc humuc ic ionac kiwi welic welicgia waŋ énécmia hia hémmu? Uŋaŋinanéŋ yacma gi hia mepési gémmu me?

¹¹ Guac goi héihéiga imi kic suan qeriaiguc, waŋu guac haka héla imi humuc ic ionac sugcinaiguc hia zéau énécmimia wammac me?

¹² Tunuman qeriaiguc guac haka welic welicgia, waŋu baec eluŋ unuunuyaiguc guac haka solanŋa imi hia nimmu me?

¹³ Yawe ni guacnec sac guru héhéli génzua. Siŋunec nuac zéwelecnanéŋ guac muru érémac.

¹⁴ Yawe némac niŋac nuac qeri uŋana imi waizan? Némac niŋac guac kic tanecga musanŋgé nénzac?

¹⁵ Ni komocna igucnec yéwéri mihicŋima hakecma deguc humucac décigic kecza. Bac yandi yandi mihicŋi néŋna niŋkinzéŋna imi héla qahac wanzac.

¹⁶ Guac qeri biricnéŋ hoturu nénzac. Guac nimba zénéŋ hirihirinanéŋ bacna mésénzac.

¹⁷ Haka imuhucya imuhucyanéŋ doku ésécnec kaiwe herec lelecgé némma momacnec hoturu nénzac.

¹⁸ Geŋ imi ala sorochéčna nuac murunc elicgé énécmia lakec kendaczu. Tunumanŋnéŋ nuac ala sorochéčna ésécnec niguc qéqéheréŋ kecanzac.

89

Sésépac ac Anutunéŋ Dawidiguc memeya.

¹ (Ezera ic qara Etanac Masikil legic.) Ni Yaweac goi héihéiya imi nalé tetcgia qahac

legic héigemmaŋ. Guac haka héla imi kuananéŋ énézéwa hicŋisaiya hicŋisaiya hema emma kecmac.

² Ni yomuhuc zéau énécmimanŋ; Goi héihéiga hémbénaŋa seligima nanzanac. Hakaga héla imi kurumeniguc kumuna seligima nanzanac.

³ Waŋu geŋ yomuhuc zéneŋ; Ni nuac gésimimia i guc sisipac ac memaŋ. Welenqeqe icna Dawidiac sipacgéma yomuhuc zéyi;

⁴ Neŋ qelihécca meseli énécmima guac ic kewu tatacga edamuyaguc imi kumuwa hicŋisaiya hicŋisaiya hema emma kecmac. (Ohec)

⁵ Yawe guac haka welic welicgia imi kurumenen mepésimu. Waŋu hakaga héla imi météré énécmimia ieneŋ kurumenac hénaorin sugcinaiguc mepésimu.

⁶ Sawaiguc méréneŋ Yaweac séc wammac? Uŋa kucginaguc ionac sugcinaiguc méréneŋ Yaweac séc wammac?

⁷ Anutunéŋ kurumenac météré ic ionac azoazoroiguc eeyaguc yanda waŋu lelecgé mimia moczoŋ onogicma bac yandi yandi wammiiwiŋac hezac.

⁸ Yawe, kurumenac téŋgiŋ ic tausenŋ tausenŋa ionac Anutu, méréneŋ gi éséc kuhaguc wammac? Haka hélanéŋ lelecgé gémma hezac.

⁹ Geŋ mia kondun tembonaguc galengéanzan. Tembon yaru geŋ zéna néŋ qeanzac.

¹⁰ Gi Rahab* imi qegic bec humuma hayec ésécnec efeŋianec qéséŋnec. Hazéchécca imi méragawac kuhanéŋ héndéŋ énécminec.

¹¹ Kurumen imi guac, baec imi acguc guac. Baec kurumen zéma imuac qeriaiguc iwawai sécgéma hezac imi moczoŋ geŋ zéna hicŋidarec.

¹² Baec waŋgoŋa Not zéma Saut imi geŋ zéna hicŋiyec. Saut baec boŋa Taboro zéma Not baec boŋa Helmon imi qacgawac niŋac ségiségi wanzaoc.

¹³ Guac méraga imi kuha yanda, guac méraga imi selia, waŋu méra héiga imi eneŋa.

¹⁴ Hakaga solanŋa zéma zégésigésiga solanŋanéŋ tatacga edamuyaguc imuac qambaŋa wanzac. Goi héihéiga hémbénaŋa zéma hakaga héla iminéŋ wéségaiguc heanzac.

¹⁵ O, Yawe hériaŋ héigemma imuac hénia niŋteganzu imi eneŋ ségiségi ginaguc. Ieneŋ imi kic tanecga asahaiguc kenŋa wanzu.

¹⁶ Imuhuc wamma kaiwe herec qacgawac zézé ségiségi wanzu. Waŋu imi eneŋ

* 89:10: Izipteac qara mén imi kondun yan yanda méŋac waséya mema Rahap zéanzu.

imi hakaga solañja niñac meyac énécmimia wanzac.

¹⁷ Gi imi ionac kucginawac edamuya wanzañ imuac niñac imuhuc wanzanzu. Ilicininanéh† ewa hiaga niñac yandima eñanzac.

¹⁸ Saiwanina imi Yaweac muru hezac. Ic kewunina imi Israelac téréya miñjina iwac buña wanzac.

¹⁹ Becnec qeri unjawac haka méñ hicñi énécmiyu héngic imuacnec météré ichécga yomuhuc énézénec; Ni méra énécmiawac kuha ic kawali méñac mima i ic embachéra ionac suginaiguc meyacba eñec.

²⁰ Ni welen qeçe icna Dawidi mihicñjima haléc téréya qocgémiyi.

²¹ Mérananéñ iguc zéñgé toroya qahac hemac. Huananéñ meseli mimac.

²² Ic imi hazéya méñnéñ méñ eñeya méra bawaiguc opocmacac séc qahac. Ic biria méñnéñ méñ helanzí mimacac séc qahac.

²³ Ni wésiaiguc hazéchéra mebiri énécmima hazéchéra unudacmañ.

²⁴ Hakana héla zéma goi héihéinanéñ i guc momacnec hemac. Qacnawac niñac ilihanéñ yandimac.

²⁵ Ni méria meyacba kondun qaha zéma doku téfara séc qahaiguc hemac.

²⁶ Imuhuc wammiwa inéñ nuac nézéma zémac; Gi imi nuac manjocna, nuac Anutu, anjéñ titiac zamanziñja.

²⁷ Ni imi i méréc meracna kumuwa inéñ baec séc ic kewu ionac orucgina wammac.

²⁸ Iwac niñ wamma goi héihéi wammima kecmañ. Sisipac ac ic imiguc memeya imi selianec meseligiwa hekecmac.

²⁹ Wanju qelihéra wan énécmiwa hémbénañja hicñjsai wamma kecmu. Wanju ic kewu tatacya naléya mehorugiwa kurumeñja kurumeñanéñ nalé horua heanzac éscnec horua hemac.

³⁰ Qelihéra ieneñ héna acna waima zézé seli acnawac séc niñtoho ménda wamma

³¹ héna acna mesohoma zézé seli acna ménda niñtoho wamnuiguc imi

³² qarucnanéñ képésic ginawac unumindinji énécmima hihilocnéñ haka biriagina unumindinji énécmimañ.

³³ Wanju kileñ goi héihéina moczoñ ménda wagicma hakana héla wammima ikoc ménda wammimañ.

³⁴ Sisipac acna ménda auma ac kuananéñ zéhicñiyi imi ménda melemmañ.

³⁵ Hakana téréyanéñ hatac momacguc zéseliwa heyecac hezac. Dawidi ac ikoc ménda wammimañ.

³⁶ Qelihéra imi eneñ hémbénañja hicñjsai wamma kecmu. Ic kewu tatacyanéñ kaiwe

éscnec wésénaiguc nalé tetcgia qahac hema kecmac.

³⁷ Wanju sawawac héipuc ic‡ qeken qehaya qahac nanañja maso éscnec hémbénañja seligima nammac. (Ohec)

³⁸ Néñ gi kileñ halécnéñ météré mimia imi qeri biric kuneñ yanda wamma zésure wammima héñara menec.

³⁹ Welen qeçe icgawac sisipac ac imuac mézéga tiyu ic kewu opocya imi baeciguc gilina qaurac qezac.

⁴⁰ Wanju deminja imi hézén gédacma neun kiropo selia imi mebiridaczan.

⁴¹ Imuac héna keñken haha wanzanzu imi eneñ kisikiyoñ qemigic ama lelec lelec ieneñ imi isocfagociguc opocanzu.

⁴² Geñ imi hazéchéra ionac méra héigina imi meyac énécmima eñu hazéc eneñ moczoñ ségiségi wanzu.

⁴³ Wanju iwac souya mebirina zéra qahac wanju yaréiguc kemmacac séc qahac wanzac.

⁴⁴ Edamuya auna tecgéyu ic kewu tatacya imi melenja baeciguc mazac.

⁴⁵ Iwac sac qeli naléya imi meducñjima gamunéñ qacyaiguc haina eñzac. (Ohec)

⁴⁶ Yawe nalé dahecac séc me? Geñgaoc hémbénañja musanjé amuwésémañ? Nalé dahecac séc qeri biricga geric bélañja téma zeanzac éscnec wan némbésémañ?

⁴⁷ Yei naléna hotoña dac wanzac imi niñqeliwésémañ. Gi imi baec ic moczoñ mihicñi énécmima imuhuc wai énécmima kekecgina yei gorosonja éscnec wanzac.

⁴⁸ Méréñéñ kecma humuc ménda mihicñjima hémma eñeya qeri unjaya humucac kuha igucnec hia metecgé amumac? (Ohec)

⁴⁹ Miñ Kewu hakaga héla iminéñ Dawidi sisipac ac wamminec. Wanju imuac goi héihéi becneç hearjec imi dimuaru keñ sangizac?

⁵⁰ Welen qeçe ichécga zébiri qébiri wammianzu imi niñqelina, kucginaguc hicñi saima keczu momac yanda ionac zébiri qébiriginanéñ nuac wésénaiguc hezac.

⁵¹ Yawe zébiri qébiri imi mia hazéc héçganéñ guac halécnéñ météré wammimia inéñ tima keñec héna imuac mia zébiri qébiri wammizu.

⁵² Yawe, hémbénañja mepésimini, hélacnec! hélacnec!

Kiwi 4

90

(Legic 90–106)

Kekec hémbénañja imi Anutuac muru hezac.

† 89:17: Ic kewugina kuha iwac niñac zézéya. ‡ 89:37: Maso imi tunumañ qeriaiguc ninicanzac imuac niñac héipuc ic zézac.

¹ (Anutuac icya Moseac zéwelec welec.)
Mij Kewu, guac nijni gi imi hicnjisaiya
hicnjisaiya nonac tacyacninawac ama oc-
muñ wanzan.

² Baec bonja ménda hicnjigicnec, baec ku-
rumenj ménda zéna hicnjiyunec hémbénaña
igucnec hémbénaña gi imi Anutu kecanzan.

³ Geñ zéna ic embac enej lilingéma seito-
tonj wanzan. Geñ mia baec ic ini lilingéma
kemma zéne.

⁴ Kicgaiguc yawuñ tausēja imi oranj
ésécnec hotonja wanu sinj bakia tanec
wanzac.

⁵ Geñ mia doku qaonj ésécnec luma
usuñéncmima kenanzan. Ienej imi gau
héhéj ésécnec, zariñ sinjunc zuria qeanzac
ésécnec wanzu.

⁶ Zariñ imi sinjunc zuria qema heyu kai-
wenéñ qeyu mariyaiguc sélécgéanzac.

⁷ Nini imi guac qeri gericnéñ nonoyu
zema qahac wanzin. Wanu guac qeri ger-
icnéñ hoturu nénécmizac.

⁸ Geñ mia képésicnina wéségaiguc haima,
hakanina biria sanja imi kic tanecgawac
asahaiguc haianzan.

⁹ Nalénina moczonj imi qeri biricgawac
qeriaiguc qahac wanzan. Kekecnina
howianéñ wésénina ésécnec tecgéanzac.

¹⁰ Yawuñnina imi 70, wanu tosara kucgi-
naguc imi 80 wanzac. Wanu imuac surucya
imi bisi qatéñ zéna zésiac. Wanu imi
focdac kenju nini putitima kenj humuanzin.

¹¹ Mérénéñ qeri gericgawac kuha hia
niñtegicmac? Mérénéñ héniaga séha
niñtegicma bac yandi yandi wammac?

¹² Ku nénécmina nalénina hia olomma
niñtegic qinjegic ewa qerininanéñ
donjéma kecinj.

¹³ Yawe, némac naléiguc hawésémañ?
Focdac lilingéma hana. Welenqege ichécca
goi héihéi wan nénécmina.

¹⁴ Sinjunc guac goi héihéiganéñ meséccé
nénécmina kekecninawac nalé howia séc
zézé ségiségi wamma kecinj.

¹⁵ Yéwéri mihicñi nénécminec imuac
naléya moczonj zéna qeri biric wan
nénécminec imuac yawuñ moczonj toro-
qema imuac séc zézé ségiségi mihicñi
nénécmiwésémañ.

¹⁶ Wawanj memega welen qege ichécca
ionac muru mewinini énécmima guac
edamuga imi qelihéccina ionac muru
mewinini énécmima.

¹⁷ Mij Kewu Anutuninawac ewa hia imi
neñan muru haina mayu. Méraninanéñ
wamma meanzin imi meselígina nam-
mac. O, méraninanéñ wamma meanzin imi
meselígina nammac.

91

*Anutunéñ saiwa wammimac
zéma ninzéggéyec.*

¹ Eñeja miñinanéñ hoturumiyu sanjima
kecanzac imi wandac wandac miñinawac
amiaiguc kecmac.

² Ni Yaweac yomuhuc zéanzua; Inéñ
sanji sanjina, zéma neuj kiropo selina;
Anutu iwac muru mia héima nananzua.

³ Imuac mia inéñ nei késakésa ic ionac
ufic igucnec zéma yajhafi warihaguc hu-
munia imuacnec metecgé gémmac.

⁴ Inéñ gi kuruc neñgocya ésécnec qeñganj
zucyanéñ hoturugéñu qeñganja bawaguc
kemma sanjiwésémañ. Imuhucyanec iwac
haka héla iminéñ saiwaga zéma asamañja
ésécnec hézicgé gémmac.

⁵ Gi imi sinjiyawac zéna imuac bac yandi
yandi zéma kaiweac zakonj muigic hahaya
imuac zénéñ hirihiri ménda wambésémañ.

⁶ Yajhafi wariha tunumanjiguc hahaya
zéma kisi kiyonj kaiweiguc hicñi hicñiya
imuhucyawac bac yandi yandi ménda
wambésémañ.

⁷ Tauseñ me 10 tauseñnéñ wésé
andégaiguc mama humuwu, néñ gi
imi saec imuhucyanéñ ménda hosucgé
gémmac.

⁸ Gi imi kaijiliwenj ic ieneñ bakia megic
kicganéñ inichésémañ.

⁹ Gi imi Yawe anjétna sanji sanjiyawac
buñ wanzac. Eñeja miñina anjétna tacy-
acgawac ama ocmuñja wanzac.

¹⁰ Imuac nijac zérabéra guac muru
ménda haréma yanj hafinéñ ama haliga
hosuraiguc ménda hosucgémac.

¹¹ Inéñ guac wamma kua meme unjéhéra
énézéyu hénja kenkenj haha wanzanzan
imuaru galeñgé gémmu.

¹² Ieneñ méragananéñ gépésigic hénaga
imi hocnéñ ménda héimac.

¹³ Gi imi laion zéma qaté mokolenj
tidacgéwésémañ. laion sacqeli zéma
mokolenj hénaga bawaguc tidacgé
énécmiwésémañ.

¹⁴ Anutunéñ yomuhuc zézac; Inéñ goina
héianzac imuac anjéña timañ. Inéñ qacna
nijñéanzac imuac i meyacmimañ.

¹⁵ Inéñ zéwelecnéñu acya meñj mimañ.
Zérabéra naléiguc i guc momacnec kecma
metecgé mima méra miwa eebipi yawac
wammac.

¹⁶ Yawuñja mehorugiwa niñu séccgémac.
Wanu anjéñ titiac ai ézéwa hémmac.

92

*Héipuc wammiyu ewa hia
ac ézéyec.*

¹ (Legic zéna, Sabata naléiguc
héihéiyawac legic.) Eñeja miñina Yawe,

ewa hia ac gézéma guac qacga kikicmelon legiciguc héigéngéna imi hiabia.

² Sinjunc goi héihéiga zéauma sinjyaiguc hakaga héla imuac zéauauya imi hiabia.

³ Gita kulele zéma wanjon qema mepési géngéna imi hiabia soroc.

⁴ Yawe, wawan memeganéh ségiségi mi-hicji nénzanj. Ni méragawac haka silic niñac ewana meyacma mepési génzua.

⁵ Yawe, wawan memega imi yei kuney yanda. Guac niñga imi yei kuney yanda wanzac.

⁶ Ic diwi qiwiliña imi ménda niñasarianzac. Ic sicsaocya imi ménda niñtegicanzac.

⁷ Ic biria imi qézézac ésécnecc saigic. Kaižiliweñ ic eney kindindiñ ginaguc wanžu, néñ kecma hémbénaña birima qahac wandacmu.

⁸ Yawe, gi imi hémbénaña eneyña miñina wanzanj.

⁹ Niñzanj? Hazéchécca, O, Yawe, hazéchécca ieney kileñ biridacmu. Képésic meme ic imi héndéñ qéndéñ waj énécmimia wammac. Imuac mia imuhuc zézu.

¹⁰ Waju geñ imi ilicna haséñ burumakao ésécnecc meyac néñzanj. Haléc hiabia orucnaiguc qocgé nénzanj.*

¹¹ Hazéchéccna haka biriawac bakia megic kicananéñ inicanzua. Yacma nuanžu imi tasia biria mezu zégic gezacnanéh niñanzua.

¹² Ic solaña imi yéménzéc ic ésécnecc lonjo biacbiac wamma Lebanonjac sida ic ésécnecc yandimu.

¹³ Yaweac ama, Anutuninawac ama yandaiguc himicgic lonjo biacbiac wamma nanžu.

¹⁴ Waju ic yanda wammaguc kileñ héla haianzu. Dokugina ménda žicgéyu téngiñ téngiñ wanzanj.

¹⁵ Yawe hakaga dindiña imi mewinina. Yawe imi nuac zamanziñ. Iwaru imi késpedes méñ ménda hezac.

93

Anutuac héngalen ai imi edamuyaguc.

¹ Yawenéh héngalen wamma eneyaac héngalen aiac kuha héiamuyu eeyaguc wanzac. Yawe imi kuhanéh séwi usuya zéma rikunja héiamuzac. Imuac baec kurumeñ kumuyu qeken qehaya qahac seligima nammac.

² Gi imi nalé hémbénaña igucnec kecnecc keczanj. Ic kewu tatacga imi becarunec héitumuna seligima taczac.

³ Yawe doku yandanéh luma yaczac. Doku yandanéh luma hétéña meyaczac. Doku yandanéh luma géreréc mericzac.

⁴ Ou eneyña tacanzanj, Yawe guac kucga imi doku qara zéma kondun tembonj yanda ogicma kuney yanda wanzac.

⁵ Yawe, ackuazéccga imi héla téngéñ. Téréyaganéh amaga mezericna sécywa waju hémbénaña hema kecma.

94

Anutunéh ic solaña ionac hazéc héccgina bakia melen énécmimac.

¹ Yawe, tasé kuku miñina Anutu, bakia melenmelen miñina Anutu, geñ asac mararan qetagaliwésémarj.

² Yacna, baec yandawac zégésigési miñina gi. Yacma séwi eney ic tasé ku énécmina.

³ Yawe, ic biria eney nalé dahecac séc hériañ haimu? Némac naléiguc haka imi tecgémac?

⁴ Ieney séwi eney wamma zébiri qébiri wanjanzu. Biria meme ieney moczonj séwi eney wamma keczu.

⁵ Yawe, ieney ic embachécca qézénggé unuma guac buña imi helanzi énécmianzu.

⁶ Embac malé zéma, ic kian unuhumuma, gupanj merac unuhumuanzu.

⁷ Imuhuc wamma yomuhuc zéanzu; Yawe imi ninicmacac séc qahac. Yakoboac Anutu imi niñija qahac.

⁸ Ic embac sugginaiguc ic qelaña keczu ini qeriginanéñ niñgic. Niñingina qahac ini, némac naléiguc niñtegic qinjegic ginaguc wammu?

⁹ Gezacnina meycagé nénécmiyec inéh acnina hia ménda nimmac me? Kicnina meycagé nénécmiyec inéh hakanina hia ménda hémmac me?

¹⁰ Baera baera bakia meénécmima ic pakenj ac ku nénécmianzac inéh niñija qahac zéma ninžu me?

¹¹ Yawenéh ic onac niñingina nindaczac. Niñingina imi gorosonja wanzac imi nindaczac.

¹² Yawe, gi zéqindiñi mianzanj ic imi zéze ségiségiyaguc. Héna acganéh pakenj ac wammianzanj ic imi ségiségiyaguc.

¹³ Ic imi zérabéra naléiguc metecgé mima luaeiguc opocna kerunec, ic biria ionac imi baec séséh éséénécmimia wammac.

¹⁴ Yawenéh ic embachéra ménda wai énécmianzac. Waju eneyña buña héncgina ménda meanzac.

¹⁵ Zégésigési imi haka solanjaiguc lilingéma hamac. Hayu ewa qerigina solanjañec kecanzu imi eney moczonj qeriginanéñ méndacmimu.

¹⁶ Mérénehñ nuac niñ yacma biria meme ic unumac?

* 92:10: Halécneñ météré mima kuc buña qemima Israelac ic kewu kumu mimiawac zézéya.

17 Yawenéh ménda méra némbacnec kekec ujananéh bec humuma nér qema kecbacnec.

18 Yawe, hénana tisoracgéyi nalé imuaru go héihéiganéh ni népésinec.

19 Qerinaiguc ninij sasala hicjinénu guac mebélac qebélac ainéh kekec ujanaguc ségiségi mihicni nénganzaj.

20 Héna aciguc koroma haka biria wananzac gésigési ic kiwa biria imuhucyanéh dimuhuc giguc ala kekec wammac?

21 Ienej tocgéma ic solanjawac kekecya qewinj zé wamma ic késpedesya qahac imi késpedesraguc zéma zétecgéma sac naecmianzu.

22 Yawe imi neuj kiropo selia baec bojaguc nanaja. Nuac Anutu imi zamanzij selia, réwéri igucnec néngacma imuaru sanjianzij.

23 Késpedesgina melej énécmína ionac muru lilingéma kemmac. Haka biriagina nijac mebiri énécmína qahac wandacmu. Yawe Anutunanéh mebiri énécmimac.

95

Mepésimima ninjtoho wammiwij zé nunuruzac.

1 Hagic nini Yawe legic héimima, nejan angéh titiac zamanzij ségiségi wamma legic héimiwij.

2 Ewa hia ac ézéma wésiaiguc kemma legic zéra zéni iwac muru kemmac.

3 Yawe imi Anutu kuneh yanda, anutu moczoj ionac qacginaiguc ejeja keczac.

4 Baec hijgac hijgara imi mériaiguc hezac. Baec boja ejeja acguc iwac bunja wanzac.

5 Konduj imi iwac, inéh zéyu hicnijec. Wanu baec acguc mérianéh meyec.

6 Hagic nini sicgéma mepésimima, kekec-nina mihicni nénécmiyec Yawe iwac muru simij héimiwij.

7 I imi Anutunina, nini imi ic embachéra, rama tunja mériaiguc ono onopora.

Ini nalé yomuaru ewaya nimbij zé wanzuiguc imi;

8 Meriba zéma baec kérékérasia Masa imuac nalé ésécnec ewa qerigina seliseli ménda wammu.

9 Nalé imuaru yandahécgina ni batucgé némma awinémma wawan memena imi héngic.

10 Ni yawuj 40 séc hicnisai imuac nijyéwécnaguc wamma zéyi; Ienej imi ic embac ewagina soho sohoya, nuac héna imi ménda ninzu.

11 Imuac ni qeri biric wamma zéselima zéyi. Ienej nuac tac hahiaruiguc harémuac séc qahac.

96

Zégési nénécmimanj zé hahaya Anutu i mepésimimi.

1 Legic qelia Yawe héimigic. Baec séc ic embac Yawe legic héimigic.

2 Yawe legic héimima qara mepési migic. Angéh titi ai imuac naléya naléya zéau énécmigic.

3 Edamuya imi baera baera ionac. Wanu kiwi welic welicgia imi ic embac momac yanda ionac zéau énécmigic.

4 Yawe imi kuneh yanda, imuac nijac hélacnec mepésimimu. Anutu tosara moczoj onogicma eeya héimimu.

5 Anutu baera baera keczu imi moczoj enjomia. Tosara qahac, nér Yawe inéh mia kurumenj zéyu hicnijec imuac mia imuhuc zézua.

6 Eeya ejeja zéma ic kewuac qarucnéh iwaru hezac. Kuha zéma hénsorocyanéh iwac ocmuj téréyaiguc hezac.

7 Yawe zézé ségiségi wammigic. Baera baerawac ic embac hénia hénia ini, edamuya zéma kuha imuac Yawe zézé ségiségi wammigic.

8 Yaweac qara eeyaguc imuac sécguc edamuyawac zézé ségiségi wammigic. Sesegina mema iwac ama yandaiguc keremmu.

9 Hénsorocya* zéma téréya nijac wamma Yawe mepési mimu. Baera baera iwac wésiaiguc zénéj hirihiri wammu.

10 Baera baera succinaiguc ini yomuhuc zému; Yawenéh héngalej wanzac imuac baec momac yandanéh seligima qekenj qeha ménda wammu. Inéh ic embac momac yanda héna ac hezac séc dindijanec zégési énécmimac.

11 Kurumenj imi ségiségi wanu baec imi zézé ségiségi wanu konduj zéma iwawai imuac qeriaiguc sécgéma hezac imi hérianj haimimu.

12 Nene ai lépaya lépaya zéma iwawai imuaru hezac imi moczoj ségiségi wammu. Imuhuc wanjic zunjiguc ic hésa acguc Yaweac wésiaiguc ségiségi wamma legic héimu.

13 Inéh hamac. Baec zégési énécmimanj zé hamac. Inéh solanjanéh baec yanda zégési énécmima ikoc qahac, nér hélacnec ic embachéra zégési énécmimac.

97

Anutuac héngalej ai imuac edamuya.

1 Yawenéh héngalej waj énécmimac. Imuac baecnéh ségiségi wanu kondunjiguc baec komoc komoc imi acguc zézé ségiségi wammu.

* 96:9: Ic kewunéh zuri zambayaguc nanu hénsoroc wammianjic ésécnec.

² Hosusu zéma tunumanjnéj lelecgémizac. Haka solanja zéma zégésigési solanja iminéj ic kewu tatacyawac qambaña wanzac.

³ Geric bélanjanéh wésia igucnec hicnjima hazéchéra yanda lelec lelec keczu onodacmac.

⁴ Iwac piliticnéj baec séc keñ qetagalayu baecnéh hémma zénéja hirizac.

⁵ Baec boñaya boñaya iminéj Yawe baec yanda minja iwac wésiaiguc kufan ésécnec pépélma mazac.

⁶ Kurumenjnéj iwac solanj dindija zéauyu ic embac moczoñ edamuya héñanzu.*

⁷ Anutu méraginánéh seima memeya welenj qemima iwawai enomia niñac séwi enej wanzanzu imi enej moczoñ gamuginaguc wammu. Anutu sasala ini Yawe mepésimigic.

⁸ Yawe guac zégésigési imi Zionac hénaoñej enej nimma ségiségi wanzu. Yudawac ama arenja kunej kunej séc* ienej imuac wamma zézé ségiségi wanzu.

⁹ Yawe gi imi baec séc enejja keczañ. Anutu momac yanda qacginaiguc onogicma keczañ.

¹⁰ Yawe sinñij wammianzu ini, biriawac mézégina tiyu. Inéh hénaoñej héra galeñgé énécmima ic biria ionac méragina igucnec metecgé énécmianzac.

¹¹ Ic solanja onac asac mararanj zilaloña qesa énécmima qerigina dindija kecanzu ionac ségiségiac gocmia qesa énécmianzac.

¹² Ic solanja ini Yaweac niñac ségiségi wamma qara téréyawac ewa hia ac zémigic.

98

Baec zégési mimiawac mepésimigic.

¹ (Legic zéra.) Yawenéh haka welic welicgia wanec imuac niñac legic qelianéh mepési migic. Iwac méra héiya zéma hua héiya téréyanéh onogicma kawali wanec.

² Yawenéh anjéñ titi ai imi énézéyu héngic. Wanju iwac solanj dindija imi baera baera ionac kicginaiguc kawé qema mewininiyec.

³ Inéh goi héihéiya zéma haka héra imi Israel héra géséhéra ionac niñac wamma sisipac acya niñqelima imuhuc wanec. Wanju baec zécgéria séc Anutuac anjéñ titi ai imi héñdacgic.

⁴ Baera baera ini ségiségi wamma Yawe hétérj héimigic. Ewagina meyacma ségiségi wamma legic héima mepési migic.

⁵ Gitanéh Yawe mepésigic. Gita zéma ewaginanéh mepési migic.

⁶ Tomuj mimisuleac hétérjanéh ic kewu Yaweac wésiaiguc ségiségi wamma hérianj haimu.

⁷ Kondunj zéma iwawai imuaru sécgéma hezac imi zéma baec zéma imuaru tacyac wanzanzu imi moczoñ hérianj haimimu.

⁸ Yaweac wésiaiguc dokunéh luma méra qeque wanjic baec boñanéh momacnec ségiségi wamma legic héimigic.

⁹ Inéh mia baec zégési énécmianj zé hamac. Inéh solanj dindijayanéh baec zégési énécmima, kenkésa hakésaya qahac ic embachéra zégési énécmimac. Hénia imuac niñac mia imuhuc mepé qepési wammigic.

99

Anutuac hénia téréya imuac wamma mepésimigic.

¹ Yawenéh hénggaleñ wanj énécmizac, ic embac momac yanda zénéñ hirihiri wanjic. Yawenéh Kerubim kua meme unja qacginaiguc taczac. Baecnéh hiriyu.

² Yawenéh Zioniguc kunej keczac. Icembac hénia hénia ionac qacginaiguc meyac mimiawac kecanzac.

³ Énézéna ienej qacga yanda welic welicgia imi mepésimu. Inéh téréya wanzac!

⁴ Ic kewunina imi kuhaguc. Inéh zégésigési dindijawac sinja niñanzac. Inéh haka kenkésa hakésaya qahac imi kumuyec. Yakoboac ichéra ionac sugcinaiguc hénia aciguc nananj seli zéma haka solanja kumuyec.

⁵ Ini Yawe Anutunina meyacmima iwac héniaiguc mepésimu. Inéh téréya wanzac.

⁶ Hofac oo ichéra ionarunec imi Mose zéma Aron, wanju Anutuac qara qacanzu ionarunec imi Samuel, ic imuhucyanéh ewagina moczoñnec Yawe zéwelecmigic acgina niñénécmiyec.

⁷ Yawenéh hosusu tandéyaiguc namma ionac énézéyu hénia ac zéma zézé seli ac imi niñtoho wanjic.

⁸ Yawe, Anutunina, gi imi acgina niñénécminec. Nalé tosiaiguc bakia melej énécminec, néñ gi imi késpedes waiwaiac Anutu kecanzanj.

⁹ Ini Yawe Anutunina meyacmima baec boña téréya imuaru i mepési mimu. Yawe Anutunina imi téréya wanzac.

Baera baera Anutu mepésimimu niñac unuruyec.

100

¹ (Ewa hia zémimiawac legic zéra.) Baera baera momac yanda, ségiségi wamma Yawe onhérianj haimigic.

² Ségiségi wamma Yawe welenj qemima legic héima iwac wésiaiguc kerengjic.

³ Yawe imi Anutunina wanzac imi ini niñasarigic. Inéh zéyu nini hicnjima kecziñ.

* 97:6: Rom 1:20 * 97:8: Hebiraio aciguc; bérachéra.

Wañu nini imi iwac buña. Iwac ic embachéra zéma rama inéj ninicgalerj wañ nénécmiyu kekera.

⁴ Ewa hía ac ézéma sangulañaiguc keremmu. Legic héimima ama yandayaiguc keremmu. Keremmu ewa hía ac wammima legic héima qara meyac mimu.

⁵ Yawe imi hiabia. Goi héihéiya hémbénaña imi nalé teteggia qahac heanzac. Hakaya héla imi hicñisaiya hicñisaiya ionac muru hema emma kecmac.

101

Ic kewu zéma sisipac acya.

¹ (Dawidiac legic zéra.) Ni goi héihéiya zéma zégési gésigawac legic héimañ. Yawe, ni gi gita kulele qehéi wañgémmañ.

² Ni héná solañawac ewama kecmañ. Néma naléiguc nuac hanémbésémañ? Ni amanaiguc ewa solañanec hakana wamma kecmañ.

³ Iwawai biria imi imuac me imuac kicnaiguc ménda haiwa hemac. Héna ac andé qema kecanzu ionac mézétiti wamma kecha haka iminéj ménda qéqéhéréj wañnémmac.

⁴ Ewa qerigina qarñj qarñgia ieneñ nuac murunec lakec kemma kecmu. Ni haka biria héñara mema kecmañ.

⁵ Méñnéj méñ alahéra sasañgiaiguc zébiri qébiri wañ énécmianzac imi mebirí énécmiwa qahac wandacmu. Ségéra herec zéma séwi eñej imi bisiqatéh ménda wañ énécmimañ.

⁶ Kicna hima baec yomuaru ic héla imuhucya mihicñj énécmima énézéwa niguc momacnec kecmu. Héna solaña tima keñanzu imi kumu énécmiwa welen qenémmu.

⁷ Ikoc ic imi méñnéj méñ amanaiguc ménda kecmac. Ikoc ac zéanzu imi eneñ kicnaiguc ménda wai énécmiwa nammu.

⁸ Siñunec séc ni baec yomuaru ic biria moczoñ mebirí énécmiwa qahac wandacmu. Biria meme ieneñ Miñ Kewuac ama areña yandaiguc qahac wandacmu.

102

Méra mimac niñac zéwelecma Ic kewu hémbénaña ézézec.

¹ (Yéwéri mihicñjima ewa biric wamma niñyéwécya imi Yawe ézéma zéwelerec.) Yawe, zéwelecwelecna niñnéna. Waina guru héhéliwa qaqacnanéh guac muru haréyu.

² Helanzi nénéñawac kecha nalé imuaru kic tanecga ménda musañgé némbésémañ. Guru héhélimañ imuaru gezac qema focdac acna kitiwa melej némbésémañ.

³ Kekecnawac naléya imi hofac ésécnec emma sohoanzac. Sicnanéh geric lokora ésécnec zéanzac.

⁴ Ni eluj nuyu nene ménda neanzua. Ewa qerina imi baec kérékériawac qézézac ésécnec zigcézac.

⁵ Zésilacna niñac séwinanéj sicnaiguc qékétazac.

⁶ Ni imi baec kéra kériasiaiguc guae nei ésécnec, baec kisiaiguc kouterañ nei ésécnec wanzua.

⁷ Siñjiiguc kic qeli kecha ama bauyaiguc maulalac nei ésécnec wanzua.

⁸ Hazéchécna eneñ kaiwe herec zébiri qébiri wañ némma meeqesac memaqesac wañ némma sésécac wammac niñac qacna imi saeciguc haianzu.

⁹ Sigic* newa nenena ésécnec wañu doku newa kic masina mayu momacnec neanzua.

¹⁰ Hénia imi yomuhuc; Guac qeri biric zéma qeri geric niñac imuhuc wanzua. Gi ni népési yacmaguc duña gilina nuanzac.

¹¹ Naléna imi tecgémañ zé mariawac amia ésécnec melemma mazac. Qézézac ésécnec zañgéma kenza.

¹² Néñ Yawe gi imi hémbénaña kecanzañ. Qacga imi niñqeligic hicñisaiya hicñisaiya hema emma kecmac.

¹³ (13a) Deguc imi Zion wéséniniñ wañmimiawac naléya. Nalé niñna hezac imi ducñjac.

¹⁴ Wañu welen qeçe ichéçga nini Zionac hoc banec niñac ségiségi waññj. Wañu imuac seitotodac imuhucya acguc siña nimmianziñ. (13b) Imuac niñac geñ yacma Zion ewa hía wammiwésémañ.

¹⁵ Baera baera ic embac imi Yawe guac qacga nimma bac yandi yandi wammu. Baec séc ic kewuhéra ieneñ edamugawac eeya héimu.

¹⁶ Yawenéj Zion miyacgéma eñeya edamuya qeriaiguc wininiyu imuhuc wammu.

¹⁷ Yawenéj maqeqeya inic sosoli wañ énécmima zéwelecgina mematiti ménda wañ imuhuc wammu.

¹⁸ Haka imi bianac hicñisai ionac ogic heyu ic embac bian hicñjimu imi eneñ Yawe mepési mimu.

¹⁹⁻²² (21) Wañu hésa ic ionac zésilacgina nimma humucac buña qeénécmimia hu-lac énécmiyu. (22) Ic embac hénia hénia zéma héjgalerj ama areña yanda Yawe mepésimiwiñ zé tocgému nalé imuaru, (21) Yaweac qara imi Zioniguc, wañu qac buñaya imi Yerusalemiguc zéau énécmimu niñac (19) Yawenéj ocmuñ téreya eñeña imuaru kic hiyu mayu ninicanzac. Inéj kuru-menéj igucnec baec héngalerj wañanzac.

* 102:9: Ewa biric mihicñjima sigic naecangic.

²³ Inéh kecec hénanawac suraiguc nuac kucna memama kekecnawac nalé imi mehotoñiyec.

²⁴ Wanju ni yomuhuc zéyi; Anutuna, Anutuna, naléna kembangan ménda nuagicna. Guac yawunğa imi hichisai lépaya lépaya hema emma kecmac.

²⁵ Geñ mia becnecec baec qambaña hainec. Kurumenj acguc méraganéñ mihicñjinec.

²⁶ Baec kurumenj imi hia qahac wammac, néñ gi imi hémbénaña kecanzanj. Iwawai imuhucya imi séwi usu ésécnec méiméiyya wamma tegicanzac. Wanju séwi usu ésécnec hainetec wanjanzanj.

²⁷ Gi imi ménda melemma imuhucyanec kecanzanj. Yawunğa imi tectecgia qahac.

²⁸ Welenj qeqhécgina ionac qelihécgina imi nalé séc kecmu. Qelihécgina imi wéségaiguc seligima nammu.

103

Anutuac hiyawac niñac ewa hia ac wammiyec.

¹ (Dawidiac legic zéra.) Kecec uñana, Yawe zéhiaru mina. Qerinaiguc heheya ini moczonj qara téreya zéhiaru migic.

² Kecec uñana, Yawe zéhiaru mima, ewa hiawac buña iwarunec hahaya moczonj imuac elunj ménda gumac.

³ Inéh kápéscga moczonj augemma yanħafiga moczonj mehiaruma

⁴ kekecgga imi humuc igucnec metecgé gémma goi héihéia zéma wésé nininjanéñ ic kewu opoc héigémmac.

⁵ Wanju iwawai hiabianéñ ewa sinğa mesécgé gémmac. Wanju séwigawac sac qeli imi meqeligiñju kunta nei ésécnec kucgaguc wambésémañ.

⁶ Yawenéh haka solanğa wamma mema helanzj énécmimia ionac niñac wamma hazéc hécgina héna acac séhaiguc zétecgé énécmianzac.

⁷ Imuhuc wamma hakaya Moseac muru, wanju wawanj memeya imi Israel qelihéra énézéyu niñjic.

⁸ Yawe imi wésé nininjanéñ énécmimia ewa hia wanj énécmima qeri biric focdac ménda niñénécmima goi héihéi kuaya qeqeya wanj énécmianzac.

⁹ Inéh kápéscinawac nalé séc tualefic ac ménda wanjanzac. Wanju qeri biric nalé horua ménda donğéanzac.

¹⁰ Kápésc ninawac séc ménda melenj nénécmima, haka biriawac bakia howiacnec ménda melenj nénécmianzac.

¹¹ Hénia imi yomuhuc; Kurumenjnéñ baec igucnec ou eñeña hezac ésécnec, goi héihéiyya imi eeya héimianzu ionac muru kuneñ yanda he énécmianzac.

¹² Baec wanğonğa Is néñ Wes igucnec lakec hezac ésécnec, inéh ac qeqe wawanjanina imi qetecgéyu lakec keñec.

¹³ Manğocnéñ nambérac héra ionac wésé nininjanéñ énécmianzac ésécnec, Yawe imi eeya héimianzu imi onac wésé nininjanéñ énécmianzac.

¹⁴ Inéh séwininawac hénia nimma, nini imi seitotonj wanziñ imi niñqelima imuhuc wanj nénécmianzac.

¹⁵ Baec ic kekecninawac nalé imi qézézac ésécnec. Edamunina imi baec kisiawac zariñ zuria ésécnec.

¹⁶ Imuhucya imi luhuc geriwagucnéñ qacginaiguc qeyu qahac wanju, baec kisanéñ zariña hocanzac.

¹⁷ Néñ Yaweac goi héihéianéñ eeya héimianzu ionac hémbénañajiguc hémbénaña hema emma kecmac. Solanğ dindiñaya imi qelihécgina lépaya lépaya he énécmima kecmac.

¹⁸ Imi mia sisipac acya niñtoho wamma héna acya niñqelima wamma meanzu ionac mia imuhuc wanj énécmianzac.

¹⁹ Yawenéh ic kewu tatacya kurumenjiguc meycagéma, héngalenj kuhanéñ kecec momac yanda galenğé énécmianzac.

²⁰ Kucginaguc wamma Yaweac ackuazéc meselima, ac ewaya niñtohoanzu kua meme uña ini Yawe zéhiaru migic.

²¹ Yawe welenj qemima iwac ewa sinj wamma meanzu kua meme uña ini Yawe zéhiaru migic.

²² Yawenéh zéhicñj énécmiyya baec imuaru me imuhuc inéh héngalenj wanjanzac séc kecnazu ini moczonj Yawe zéhiaru migic. Kecec uñana Yawe zéhiaru mina.

104

Baec kurumenj miñina Anutunéh héngalenj wanj nénécmianzac.

¹ Kecec uñana, Yawe zéhiaru mina. Yawe Anutuna, gi imi kuneñ yanda, eega eñeña zéma edamuga imi maleku ésécnec héima kecanzanj.

² Inéh asac mararaña imi séwi usu ésécnec héima, kurumenj imi sel hali ésécnec héréténj haiyu hezac.

³ Dokuiguc amayawac nandunj kumuma hosusu ézéyu kareya wanju luhuc ézéyu qeñganğa wanju keñha wanjanzac.

⁴ Luhuc oporu eñeña ai icya wanzac, wanju, geric oporu eñeña ai icya wanzac.

⁵ Baec imi qambaña qahaiguc haimiyya hémbénaña qekenj qeha ménda wanzac.

⁶ Geñ baec imi kondunj doku yandanéñ séwi usu ésécnec hoturuna baec bonğa qahaiguc nançec.*

⁷ Wanju geŋ mia ac wamma dokunéj néŋgacma keŋec. Parandanja qaru foc foc keŋec.

⁸ Keŋu baec boŋanéj eŋu baec wéŋwéŋgíanéj hiŋgacma imuac me imuac zémínecc séc mekemma hezac.

⁹ Wanju dokunéj muŋguc ménda hama hoturumu niŋ ménda logimu zéma qanjan silic hai énécmínecc.

¹⁰ Yawenéj zéyu doku hogocyanéj baec boŋa wéŋwéŋgia séc hiŋjima éréma baec boŋa namuŋ ginaiguc téfara wamma keŋanžu.

¹¹ Kemma baec kisiaiguc haséj yaŋ sécgina séc gumu énécmiyu haséj becosic enej acguc negic déméŋgina qanjararaja imi méwécgéyu hiaruanažac.

¹² Sawa nei acguc imuac giŋgiŋaiguc aségina haima ic hawaiguc tacma ewa hétéj waŋanžu.

¹³ Inéj ou ai amayaiguc tacma baec boŋa séc doku haiyu aiyawac héla imi baeciguc sécgéma hezac.

¹⁴ Inéj wanju ama yaŋ onac qézézac zéma ic neŋaŋ niŋac zuažua yandianžac. Wanju inéj zéyu baeciguc nene yaka hiŋŋianžac.

¹⁵ Icac ewa qeriaiguc zézé ségiségi mi-hicŋi mimia waiŋ zéma icac kic tanera measari mimia haléc zéma icac ewa qeriaiguc kuha mihiŋi mimia nene yaka imi inéj zéyu hiŋjidarec.

¹⁶ Yaweac ic hésa dokunéj sécgé énécmiyu hezac. Lebanonac yéménzéc ic imi inéj himiru hezac.

¹⁷ Nei enej imuaru haegina haianžu. Zanžan nei enej imi kumbu* iciguc amia mihiŋianžu.

¹⁸ Baec boŋa eŋeŋa imi haséj noniŋ ionac buŋa, wanju hoc baŋec imi nehec qéranderŋ ionac sanŋi sanŋiac buŋa wanžac.

¹⁹ Inéj maso haiyu baec ai memeyawac naléya zéanžac. Wanju kaiwe imi naléya nimma hiŋgacanžac.

²⁰ Geŋ mia tunumaŋ mihiŋjina ama siŋiyu haséj yaŋ hénia hénia mama keŋha waŋanžu.

²¹ Laion sac qelinéj neneyawac buŋa nesima qacma neneyawac Anutu guru héhélima kecanžu.

²² Kaiwe éréyu kemma teŋginaiguc heanžu.

²³ Duŋa ic enej mama kuc qema ai mema kecgic ama siŋianžac.

²⁴ Yawe ai geŋ menec imi yei sasala yanda wanžac! Geŋ mia niŋteŋic qinŋteŋganéj kekec imi moczoŋ mihiŋjina mériaŋganéj baec séc sécgéma hezac.

²⁵ Eri kondun hilaneŋ kuneŋ yanda hezac. Wanju imuac qeriaiguc imi, iwawai bacginanéj héima keŋha waŋanžu zéma

doku yaŋ kuneŋ komora hénia hénia zangégina ménda oloŋ oloŋawac séc hezac.

²⁶ Zéicnéj imuac qahaiguc keŋha wanŋic geŋ zéhiŋci mimia kondun yaŋ oa gažugažua enej doku imuac qeriaiguc lelecgéanžu.

²⁷ Imuhucya ieneŋ moczoŋ nalégina séc méndacma geŋ nene gumu énécmiwésémaŋ niŋac guac kichihi wamma kecanžu.

²⁸ Gumu énécmína neanžu. Méraga auna iwawai hiabia sécgé énécmianžac.

²⁹ Kic tanecga musangéna ieneŋ zénéj hirihiri wamma kecanžu. Wanju geŋ wéségina onagicna humuma baec iguc-nec hiŋŋigac imuac muŋguc liliŋgéma keŋanžu.

³⁰ Wanju geŋ uŋaga téréya mélina hama kekec hezac séc mihiŋci énécmiyec. Wanju inéj baec séwiya imi muŋguc meqelianžac.

³¹ Yaweac edamuya imi hémbénaŋa hema emma kemmac. Yawenéj eŋeŋa ai niŋac zézé ségiségi wammac.

³² Inéj baec héŋu baecnéj hirianžac. Wanju baec boŋa osiyu hofacnéj yacanžac.

³³ Kekecnawac séc Yawe legic héimimaŋ. Kic qeli kecanŋ imuac sura séc Anutuna gita kulele qemimaŋ.

³⁴ Zézé niŋiŋnanéj ségiségi mihiŋci mimac niŋac wanžua. Ni imi Yaweac niŋac zézé ségiségi wammanŋ.

³⁵ Zéna képésic ic baeciguc humuc qai wanŋic, kaižiliweŋ ic imuaru muŋguc ménda kecmu. Kekec uŋana, Yawe mepé qepési wamma, haleluya ohec wahec!

105

Miŋ kewunina imi hakaya hélanéj galenŋé nénécmianžac.

¹ Yawe ewa hia ac ézéma qara qacma ézégic. Ic embac momac yanda succginaiguc wawaŋ memeya imi zéau énécmimu.

² Legic héimima i mepésigic. Haka welic welicgia waŋec imi moczoŋ zéau énécmigic.

³ Qara téréya mepésigic. Yawe hochoc waŋanžu imi ewa qeriginaiguc ségiségi he énécmimac.

⁴ Yawe zéma kuhawac niŋkewu wanŋic. Kic tanecyawac nalé séc niŋkewu wanŋic.

⁵⁻⁶ Welen qeŋeya Abarhamac qelihéra, Yakoboac qelihéra, gési énécmimia ini haka welic welicgia zéma kiwi méréra zéma kuayaiguc zégésigési ac inéj wamma meyec imuac niŋqeligic.

⁷ I imi Yawe Anutunina wanžac. Iwac zégésigésinéj baec séc sécgéma hezac.

⁸ Inéj sisipac ac hiŋŋisai lépaya tausenja imuac buŋa qeénécmima zéselima zéyec imi hémbénaŋa niŋqelima kecanžac.

* 104:17: Me yéménzéc.

⁹ Imi mia sisipac ac Abarahamac zémiyec imi zéma zézé seli Isaka wammiyec imi mia.

¹⁰ Wañu inéñ Yakoboac muru imi hénac acwac buña meseligiyu Israelaac sisipac ac hémbénaña wanecac hezac.

¹¹ Zéyecnéñ; Ni Kanaañ baec imi ic suc gema gémba mératécgina wammac.

¹² Wañu nalé imuaru imi zañgégina sasala qahac efefia komodia dac téngén ic kian wamma kecgcic.

¹³ Kecma hincjsai méñac murunec méñac muru, héngalen ama arenja yanda méñac murunec méñac muru kian wamma lelecgégic.

¹⁴ Néñ ic eneñ mebiru énécmimu niñac ménda wai énécmiyec, hélanec ionac niñac wamma ic kewuya ic kewuya ac geriwiguc wañ énécmima yomuhuc zéyec;

¹⁵ Nuac haléc qocgémimia imi ménda osigic, nuac tilij tilij ic imi ménda mebirigic.

¹⁶ Inéñ baec imuaru béti zéhicñi énécmima saméñ padi imuac ura imi moczoñ hézégéyu qahac wañec.

¹⁷ Béti igucnec añgégina timañ zé ic méñ méliyu walacgina mema keñec. Qara imi Yosefe, welen qeque buña qeyu, mamboñ mema wagicma keñgic.

¹⁸ Hénaya imi iwawai sou zérugucnéñ kima heyec. Séwiyá* imi señ hésanéñ dérécgégic migic heyec.

¹⁹ Yaweac ackuazécnéñ hélaguc wandacmac nalé imuac sura séc, Yaweac ackuazécnéñ† Yosefe manam batuc wañ mimanec kerec.

²⁰ Keru baec imuac ic kewunéñ icya mélimima hulacmiyec. Baera baera ic embac ionac ic kewunéñ imuhuc wammiyec.

²¹⁻²² Ic kewu inéñ eñeya ewa siña méndacma galen ichéra dérécgégic énécmima hésa amaiguc onopocma ic yanda niñtegic qañtegic ku énécmimac zéma Yosefe oporu héngalen ama arenja yanda imuac galenja wamma iwawaiya moczoñ galenjegéyc.

²³ Nalé imuaru Israelnéñ‡ Iziptec baeciguc kereñec. Yakobonéñ§ Ham baeciguc** ic kian kerec.

²⁴ Yawenéñ Israelaac ic embachéra imi kunéñ yanda mesai énécmiyu kucgina imi hazéc hécgina ionac kucgina ogirec.

²⁵ Wañu Anutunéñ hazéc hécgina ionac ewa qerigina melen énécmiyu ic embachéra ionac mézétiti wañ énécmigic. Anutuac welen qeque ichéra diwi qiwilij wañ énécmigic.

²⁶ Wañu welen qeque icya Mose zéma ic gésimimia Aron méli énécmiyec.

²⁷ Ierenj imi ic embac ionac sugcinaiguc asé kiwiyawac haka énézéyc héngic. Ham baeciguc haka welicwelicgia wañoc.

²⁸ Yawenéñ tunumañ méliyu siñjindénggéyc. Wañu ierenj ara qema niñtohojic

²⁹ Anutunéñ doku melemma sac mi-hicñjima lambéc unuhumudarec.

³⁰ Wañu baec imuaru tanjanéñ sasala saima sécgéma kecgcic. Ic kewuhécgina ionac ama qeriaiguc acguc sécgéma kecgcic.

³¹ Yawenéñ zéyu sék tunagucnéñ hagic. Wañu baec yanda imuac qeria séc imiñ sasala sécgéma kecgcic.

³² Kiawac melemma komboc luhuc hai énécmiyu mayec. Wañu buñ parandanj geric bélanagucnéñ baecgina séc qocgégic énécmiyec.

³³ Qocgéma ionac wain ic hésa zéma fik ic qeyu humudarec. Wañu ic hésa lelec lelec imi héiyu madarec.

³⁴ Yawenéñ zéyu gaoc zéma kambij eneñ gelec malec qahac harégic.

³⁵ Haréma baec imuac zuazua moczoñ nedacma aiguc héla gocmia heyec imi nedacgic.

³⁶ Yawenéñ baec imuac méréc merac moczoñ unuyu humudacgic. Ieneñ imi ionac séwiginawac kucya imuac hénihénia.

³⁷ Wañu ic embachéra énézéyu siliwa goli medacgic onagiru érégic. Wañu arenja arenja séc méñnéñ méñ météqététanj méñ ménda wañgic.

³⁸ Iziptec ic eneñ ionac zénéñ hirihiri wañgic imuac niñac waima hagic ségiségi wañgic.

³⁹ Yawenéñ hosusu imi kaiweiguc amingawac, wañu geric bélanja imi siñjiguc asahaginawac lémbéc énécmiyec.††

⁴⁰ Wañu ieneñ zéwelecgic zéyu koneñ nei hagic. Wañu kurumeñ nene mayu negic sécgé énécmiyec.

⁴¹ Wañu baña kuaya auyu doku mama baec kéra kérésaiguc doku téfara ésécnec hama keñec.

⁴² Imi mia eñeya ackuazéc téréya zéma welen qequeya Abaraham niñqelima imuhuc wañ énécmiyec.

⁴³ Ic embachéra wañ énécmiyu ségiségi wamma mama hagic. Gési énécmimia ieneñ legic héima mama hagic.

⁴⁴ Héngalenj ama arenja yanda imuac baec imi onagicma énécmiyec. Baera baera ic embac ieneñ ai yanda

* **105:18:** Hebirao aciguc; Kekec uñaya. † **105:19:** Ackuazéc inéñ gauiguc hémma niñec imi manam batuciguc ménda waima niñzégéyec. ‡ **105:23:** Yosefeac manjoc. § **105:23:** Israelaac qara wahala. ** **105:23:** Iziptec ic ieneñ Hamac qelihéra hénia imuac niñac Iziptec baecac qacma Ham baec zéañgic. (Hén 10:6) †† **105:39:** Hebirao aciguc; Hoturu énécmiyec.

mema mihicnjigic imi moczonj ionac buja qeénecmiyec.

⁴⁵ Imi mia ienej héna ac imi ninjtohoma zézé seli ac imi méndacmu ninjac imuhuc wanj énécmiyec. Haleluya ohec wahec!

106

Israelac kápésic.

¹ Haleluya, Yawe imi hiabia. Wanju goi héihéiya imi hémbénaña. Imuac ninjac ewa hia ac ézégic.

² Mérénéj Yaweac wawanj meme kuhaguc imi hia énézéma qac bunjaya moczonj hia zéau énécmimac?

³ Héngalenj wawanjawac héna ac tohodacma nalé séc haka solanja wanjanzu imi enej ségiségi ginaguc.

⁴ Yawe, ic embachécga ewa hia wanj énécmiwésémanj nalé imuaru ni ninjqeli néna. Angéngina tiwésémanj nalé imuaru nuac hanémbésémanj.

⁵ Wainénna guac gési énécmimia ienej mériangjinaguc kecgcic inicmanj. Inicma héngalenj ama arenja yandagawac mératéc buja ninjac ségiségi wamma mératécgawac zézé ségiségi wammanj.

⁶ Nini yanda hécnina wanjigic éséc haka biria wamma kaijiliwenj wamma kápésic mihicnjijinj.

⁷ Yanda hécninanénj Izipte baeciguc hakaga welic welicgia imuac hénia ménda ninjtegcima goi héihéiga yanda imi ménda ninjqelima kondunj, kondunj pésia imuaru ac qeqe haka wanjigic.

⁸ Wanju Yawenénj enjeya qac bunjaya ninjac wamma angéngina tiénécmiyec. Imi mia kuha yanda imi énézéyu héjntegicmu ninjac imuhuc wanj énécmiyec.

⁹ Imuhuc nimma kondunj pésia imi ac wammiyu focdac ziggéyu ic embachéra onagiru kondunj dumuc sira imi baec kékakérasia ésécnec tima hagic.

¹⁰ Imuhuc wamma hazéc hécgina ionac méragina igucnec angéngina tiénécmima ununesi wanj énécmigic ionac méragina igucnec bojhéré meénécmiyec.

¹¹ Wanju hazéc hécgina imi mia dokunénj hoturu énécmiyu moczonj humuqaigic méjnénj méj ménda kerec.

¹² Imuacnec ienej ackuazéc imi ninzéggéma legicya héimigic.

¹³ Wanju ienej nalé sosola ménda wanjunc haka imi elunj unuyu iwac zéarenj arengiawac ménda mambéc wanjigic.

¹⁴ Imuhuc wamma baec kéra kérésiaiguc hémbaoc kunenj yanda wamma baec sakasacya imuaru Anutu batucgégic.

¹⁵ Yawenénj zéwelecgcic séc énécmiyec, néj kecec unjaginawac imi hafi mihicnjigic énécmiyu zanjgéma kehec.

¹⁶ Ienej baec méj tacyac wanjigic imuaru Mose zéma Yaweac météré ic Aron iorac nimbupuc wanjigic.

¹⁷ Imuhuc wanjigic baecnénj téma Datan qéccgé mima Abiramac tohotoho ichéra imi hoturu énécmiyec.

¹⁸ Wanju geric bélananéj tohotoho ic tunj imi késama onodarec.

¹⁹ Ienej Horep baec bojaiguc burumakao merawa ireha meycagégcic. Goli opépélima qocgéma memeya baniara imi mepésimigic.

²⁰ Imuhuc wamma Anutuac asac mararanj imi melengic qézézac nema keкера burumakao tanec wanjigic.

²¹ Izipte baeciguc haka kunenj yanda wanjigic angéj titi minjina Anutu imi elunj unuyec.

²² Inénj Ham baeciguc kiwi méréra zéma kondunj pésiaiguc haka welic welicgia wanjigic imi mia.

²³ Imuac Yawenénj unuhumumanj zéyec, néj gésimimia Mosenénj Anutu zéma icembac héra téamuma nanjigic imuac sugcinaiguc Anutuac wésiaiguc namma ménda unumac ninjac qeri biria mebélacgéyec.

²⁴ Wanju ienej ackuazécya ménda ninzéggéma baec hiabia imi mematiti wammigic.

²⁵ Haliginaiguc zébiri qébiri wamma Yaweac ackuazéc imi ménda ninjtohogic.

²⁶ Imuhuc wanjigic inénj zéselima zéyec; Nejj wanj énécmiwa baec kéra kérésiaiguc maunudacmac.

²⁷ Wanju qelihécgina imi héndénj énécmiwa baera baera ic embac ionac sugcinaiguc kemma maunudacmac.

²⁸ Ienej Peol baec bojawac Baal iwac muru toroqema baniara kekecy qahac imuac wamma nene saménj ohai wammigic imi mema negic.

²⁹ Imuhuc wamma wawanj meme iminénj Minj Kewu qeri biric yanda mihicnjigic migic yanj hafi humumianénj saima énépésiyec.

³⁰ Nalé imuaru Pinehasinénj yacma Anutuac ewa sinja méndacma acqeqe ic imi bakia melej énécmiyu saec buja imi tecgéyec.²⁹

³¹ Imuhuc wanju Anutunénj iwac ninju ic solanja wanjigic imi hémbénaña ninjacgéwinjac hezac.

³² Wanju ienej imi Meriba dokuiguc Yawe qeri biric mihicnjigic migic haka imuac ninjac wamma yéwéri méj Moseac muru hicnjimiyec.

³³ Imi mia ienej Anutuac unjawac ac qeqe wammigic Mose imi kua tasianénj ac sicsao-cya zéyec imuac ninjac imuhuc hicnjiyec.

³⁴ Wanju ienej Yaweac zézé seli imi ménda tohoma ic enia ménda unugic.

³⁵ Imuhuc wamma iniguc momacnec tacyac wamma hakagina biria imi niñarenjéma késagic.

³⁶ Késama baniarawac ireha imi mepésigic iminén ionac muru bétac éscénc wañec.

³⁷ Ienen nambérac hécgina baniarawac mulu buña hai énécmigic.

³⁸ Sac solaña késpedesya qahac, nambérac héra ionac sac imi qocgéma Kanaañ ic ionac baniarawac mulu buña hai énécmigic baec imi sac iminén mezapi qeyec.

³⁹ Ienen imi wawañ meme iminén mezapi qeamuma kaiseroac haka wangic.

⁴⁰ Hénia imuac niñac Yawenén eñeya ic embachéra qeri biric kuneñ yanda niñénécmima eñeya buña mézétiti wañ énécmiyec.

⁴¹ Imuhuc nimma baera baera ic embac ionac méraginaiguc onoporu mézétiti wañ énécmianzu imi onac méra bacginaiguc keggic.

⁴² Hazéchécgina ienen helanzi énécmigic ionac méra bacginaiguc welen qeqe ic keggic.

⁴³ Yawenén hatac sasala mehiaru énécmiyec, néñ ninjgina qarinqarinqia méndacma andé qegic. Wañu enjañ késpedes niñac memaénéc nimia wañec.

⁴⁴ Wañu Yawenén ionac qachéhéli imi niñénécmiyec nalé imuaru zénañgé énécmiyec.

⁴⁵ Wañu ionac niñac wamma sisipac ac imi niñqelima goi héihéiya zékéñaguc imi méndacma ewaya melenjec.

⁴⁶ Melemma ionac wañ énécmiyu hésa ic énépésigic ienen moczoñ ewa biric wañ énécmigic.

⁴⁷ Yawe Anutunina añgéhina tima baera baera igucnec tocgé nénécmima qacga téréyawac ewa hia nimma qac buñaga mepési gémbiñ.

⁴⁸ Yawe Israelac Anutu hémbénaña igucnec hémbénaña mepésimigic. Ic embac momac yandané 'Hélaacne!' zému. Halleluya ohéc wahec!

Kiwi 5

107

(Legic 107-150)

Añgéhina tiyu ewa hia ac zégic.

¹ Yawe imi hiabia, wañu goi héihéiya imi hémbénaña imuac niñac i ewa hia ac zémigic.

² Yawenén boñhére meénécmiyu keczu imi enej imuhuc zému. Ini Yawenén hazéc hécgina ionac méragina igucnec mulu meénécmiyec.

³ Baec wañgoña Is, Wes, Saut zéma Not igucnec tocgé énécmiyec.

⁴ Baec kéra kérésaiguc rouc wamma tacyacwac tauña méñ ménda mihicñima

⁵ nene doku niñac humugic déméngina kérakérasia wañec. Wañu imuac niñac kekec uñaginanén kuc mama wandacgic.

⁶ Imuac ienen qeri yéwéc nimma Yawe qachéhéligic yéwéri igucnec metecgé énécmiyec.

⁷ Wañu héna dindiña mihicñi énécmima tacyacwac tauñ méñiguc kemma onoporec.

⁸ Yaweac goi héihéi zéma baec ic onac niñac wamma haka welic welicgia inén wañec imuac niñac i mepésimigic.

⁹ Inén doku niñ humuanzu imi mesécgé énécmima yaka niñac humuanzu imi iwawai hiabia gumu énécmianzac.

¹⁰ Tunumañ zéma humucac amiaiguc tacgic yéwéri zéma señ hésanéñ dérécgé énécmiyu keczu imi

¹¹ Anutuac ackuaazéc andé qema eñeña miñinawac ewa siñ imi mematiti wañgic imuac mia imuhuc hicñi énécmiyec.

¹² Imuac zérabéra yéwéria mihicñi énécmiyu maunuyec, néñ méñnéñ méñ méra ménda énécmigic.

¹³ Imuaru ienen yéwéc qeriaiguc Yawe qachéhéligic, inén zérabéra igucnec añgéhina tiyec.

¹⁴ Inén tunumañ zéma humucac amia igucnec énépésima hésa dérécgé énécmima heyec imi qéséñu bororoñanec madarec.

¹⁵ (15a) Yaweac goi héihéi zéma haka welic welicgia baec ic onac wañec imi zéma

¹⁶ inén nagu aipnéñ memeya imi qésémma aip wétéya imi kuyec imuac wamma (15b) i ewa hia ac zémigic.

¹⁷ Tosara imi acqege wamma ic diwi qiwiliña wamma keggic. Kecma késpedesgina niñac zérabéra mihicñigic.

¹⁸ Ienen imi nene yaka moczoñ héñacya mema kecma humucac sañgulañiguc hosucgégic.

¹⁹ Nalé imuaru ienen yéwérigina niñac Yawe qachéhéli wammigic. Wañu inén helanzi énécmiyec yéwéri imuacnec añgéhina tiénécmiyec.

²⁰ Inén ackuaazécya mélima humucac déc igucnec metecgé énécmiyec.

²¹ Yaweac goi héihéiya imuac ewa hia ac zémigic. Haka welic welicgia ic onac wañec imuac ewa hia ac zémigic.

²² Ewa hiawac mulu haimima zézé ségiségic legic héima wawañ meme Yawenén wañec imi ic embac momac yanda énézégic.

²³ Tosara zéiciguc kemma kondun yandaiguc nénnagémba ai meanzu imi enej

²⁴ Yaweac wawañ meme zéma haka welic welicgia kondun hiñgac hiñgaraiguc héngic.

²⁵ Yawenén zéyu luhuc selianén yacma kondun temboña meyarec.

²⁶ Yaru ienen ou kurumenjiguc emmaguc duña emu dumuc siraiugic hinjacgic. Wanu haka iminén tericgé énécmiyu ewa qerigina imi pépélima mayec.

²⁷ Wanu ienen tendin tendin kemma qeken qeña wamma duña wain dokunén wan énécmiyu wananzu éséc nec sic-saoc qasiken qasiba wanjic ninjegic qintjegicgina aulanjéyec.

²⁸ Wanu ienen nin yéwérima Yawe qachéhéligic yéwéri helanzi énécmimia imuac nec metecgé énécmiyec.

²⁹ Wanu luhuc selia imi ézéyu nén qema qahac wanu kondun tembona ézéyu nén qeyec.

³⁰ Nén qeyu ienen bénzén kecec imuac ségiségi wangic Yawenén zéic ala imuaru me imuaru kembin zé ninjukuma kecgc imuaru onagícma kenanzac.

³¹ Yaweac goi héihéi zéma haka welicwelicgia ic onac wanec imuac ewa hia ac zémigic.

³² Ic embac azoazoroiguc i mepési mima galeñ ionac azoazoroiguc legic héimigic.

³³ Yawenén doku téfara melemma baec kérékérasia mihicñianzac. Wanu doku hogocya melemma baec témbañ mihicñianzac.

³⁴ Tacyachéra ionac biria ninjac baec halécya melemma baec kérékérasia mihicñianzac.

³⁵ Wanu baec kérékérasia melemma doku zékén mihicñima baec témbañ melemma doku hogocya mihicñianzac.

³⁶ Wanu maqeqeya imi imuaru onoporu tacyacwac taujgina meanzu.

³⁷ Wanu aiiguc iwawai gocmia qesama wain ai galeñgema héla mihicñianzu.

³⁸ Wanu mérían mihicñi énécmiyu zanjégina saima sasala wananzu. Wanu ama yanhécgina zanjégina imi ménda maanzac.

³⁹ Wanu duña munjuc yéwéri helanzi énécmimia zéma zérabéra zéma yanhafinéñ wan énécmiyu zanjégina maanzac.

⁴⁰ Yawenén galeñ ionac qacginaiguc gamu qolacgé énécmimia baec kérékérasia héna qahac imuhucgeñ onoporu rouc wananzu.

⁴¹ Wanu nówéc maqeqeya imi météqétetan iguc nec meyac énécmimia sac taséhéra rama tun éséc nec mesai énécmianzac.

⁴² Ic dindina imi haka imi hémma zézé ségiségi wananzu, nén ic biria momac yanda enej enañ kuagina wézéc qema ac qahac kecgc.

⁴³ Enañ ninjac ninjic ninjegic qintjegic ginaguc wanziuguc Yaweac haka imuhucyawac hénsosolima iwac goi héihéi imi ninjegicgic.

108

Méra mimac ninjac Anutu ewa hia ac zéma zéwelerec.

¹ (Dawidiac legic zéra.) Anutu, ewa qerina imi kenje haqeya qahac, qeri unana moczon nec legic héima mepési gémmañ.

² Gita kulele zéma wanjonña, ini yacgc. Ni gianjiana imi mindiwa yacmac.

³ Yawe ni ic embac momac yanda ionac sugginaiguc ewa hia ac gézéma baera baera ionac sugginaiguc gi mepési gémmañ.

⁴ Guac goi héihéiga ou kurumenjiguc kuneñ yanda wanzac. Wanu guac haka héla iminén ou hosusu igucgeñ sécgéma hezac.

⁵ Anutu, ou kurumenjiguc meyac géngéña wammac. Asac mararanga imi baec séc ic embac ionac qacginaiguc meyac yara wammac.

⁶ Méra héiganén anjéña tima zéweleca ninña. Goi héihéi wan énécmianzan ionac muru anjéñ titi hicñimac.

⁷ Anutunén ocmun téréyaiguc zézac. Ni técgéma técgéma aria memañ. Sekem méndéma Sukot baec wérwéngia imuac qetéya memañ.

⁸ Gileate imi nuac, Manase imi acguc nuac, Eferaim imi nuac orucnawac opoc selia. Yuda imi héngalen ainawac qarucya wanzac.

⁹ Moap imi nuac doku naec pakeya wanzac. Edomiguc nuac héna usuna giliwa hemac wanu Filisitia qahaiguc ni hérian haimañ.

¹⁰ Mérénené nuagicma ama neñ kiropo seliaguc imuaru keremmac? Mérénené Edomac héna nézéyu hémmañ?

¹¹ Anutu gi imi wai nénécmizan me? Anutu gi imi némac ninjac téngin icnina iniguc momac nec ménda kenanzan?

¹² Méra nénécmia hazéhcncina unuwñ. Baec icnéñ méra nénécmigic gorosona wananzac.

¹³ Nini Anutuaru héima namma bac yandi yandi qahac kembin. Inén hazéhcncina tidacgé énécmimac.

109

Zésolananima hazéchéra bakia zéruguc meénécmimac ninjac zéwelerec.

¹ (Legic galeñawac; Dawidiac legic zéra.) Nuac mepé qepésiac Anutu, acga ménda qaiyu.

² Ienen imi kua biria zéma kua ikora anjéma ni zébiri nénzu. Ezelanjina ikoranén ac wainéñanzu.

³ Wanu méztiti ac wamma helanzi némma héna qahaciguc zébiri qébiri wannénzu.

4 Ni imi ala waŋ énécmianzua nérj ienej imi nówéc hazéc wannénzu imuac ni zéwelec sac waŋanzua.

5 Ienej haka birianénj hakana hiawac bakia melenj nénzu. Waŋu nuac ala sinjawac bakiawac mézétiti waŋ nénzu.

6 Ienej yomuhuc zégic; Kaiziliweŋ icac mériaiguc opocna helanzi mimac. Hazécya mihicji mina méra héiyaiguc namma aciguc opocmac.

7 Aciguc emmac nalé imuaru waina kápésicyaguc zémimia wammac. Waina zéwelecya acguc melemma kápésicya wammac.

8 Kekecyawac yawuŋ imi meducŋima ai buŋaya imi wagicma ic tosara énécmia.

9 Waiénécmia nambérac héra ienej gu- paŋ merac wandacmu. Iniŋa imi malé wammac.

10 Nambérac héra enej lelegéma yaka niŋac zéqesi énécmia kecmu. Amagina kisiya waŋu waima météqététaŋ wamma kecmu.

11 Soukiwa kosa meme icnéŋ iwawaiya moczoŋ wagicmu. Iwawai inéŋ kuc qema mihicŋiyec imi ic tosanénj medacmu.

12 Ic méŋnéŋ méŋ iwac ewa hiawac susucnec ménda wammimac. Gupaŋ mer- achéra ionac méŋnéŋ méŋ ewa biric ménda waŋ énécmimac.

13 Qelihéra humuŋai wandacmu. Kecma qacgina imi moczoŋ eluŋ unudacmac.

14 Yawe imi yandahéra ionac kápésic imi nimmanec kecmac. Neŋgocginawac kápésic imi ménda auna.

15 Kápésicgina imi nalé séc Yaweac wésiaiguc waina hemac. Qac buŋaya imi auna baeciguc qahac wammac.

16 Imi mia inéŋ goi héihéi waŋénéc mimiawac haka imuac niŋ éréhéc ménda wamma maqeqeya zéma mété qététaŋa zéma ewa biric mihicŋima kecaŋzu imi ununesi wamma unuhumumaŋ zé waŋec imuac mia imuhuc zéziŋ.

17 Inéŋ siŋa nimma saec ac énézéyec. Waŋu iminéŋ eŋeya muru liliŋgéyc. Mériaŋ ac zémaŋ zé mézétiti waŋec imuac mériaŋnéŋ héŋacya mema lakec keŋec.

18 Inéŋ séwi usu héianzac éséc saec ac waŋ énécmiyec. Waŋu saecnéŋ doku ésécnec qeriaiguc hiŋgaru haléc ésécnec sira mézécgéma késayec.

19 Wammina saecnéŋ séwi usu zéma rikunja ésécnec nalé séc héi ziki waŋu hemi- mac.

20 Qeri uŋana hazéc wammima zébiri qébiri imuhuc wammianzu ionac imi Yawenénj bakia imuhucyanec melenj énécmimac niŋac wananza.

21 Yawe qacga niŋac wamma goina hiabi- anec héina. Guac goi héihéiga hiabia imuac niŋac wamma metecgé néna.

22 Ni imi maqeqeya météqététaŋ wamma kecba ewa qerinanénj birizac imuac mia.

23 Kekecna imi mariyawac amia ésécnec melemma mazac. Waŋu gaoc dac imuhucya luhucnéŋ mihilaŋgéyu kenzu ésécnec efefianec kenzac.

24 Nene sigi kecba simiŋŋa kuha qahac séwina mazac.

25 Ni imi ionac zébiri qébiriac buŋa waŋzua. Ienej ni némma oruc gilianzu.

26 Yawe Anutuna, méra néŋna goi héihéigawac niŋac ni metecgé néna.

27 Imuhuc wanna ienej haka iminénj guac méraga waŋzac imi héŋtegicmu. Yawe geŋ imuhuc waŋ nénnec imi niŋtegicmu.

28 Ienej saecnec sac zénémmu, nérj geŋ mia mériaŋ mihicŋi némbésémaŋ. Ienej hazéc waŋ némma yacmu imuaru gamu- ina mihicŋimu, nérj guac wlenj qeqega imi ségiségi wammaŋ.

29 Waŋénécmia hazéchécna ienej zébiri qébiri séwi usu ésécnec héima kecmu. Gamugina imi sanŋeŋa maleku ésécnec he énécmimac.

30 Ni kuananéŋ Yawe ewa hia kunerj yanda zémima ic embac tuŋaguc ionac sugginaiguc legic héimimaŋ.

31 Inéŋ maqeqe icyawac méra héiyaiguc nammac. Namma iwac qeri uŋayawac kápésiraguc zéwiŋ zé waŋzu ionac méragina igucnec aŋgéŋa timac.

110

Anutuac hofac oo ic hélanénj, ic kewu waŋ énécmimac.

1 (Dawidiac legic zéra.) Yawenénj Miŋ Kewuna yomuhuc ézéyec; Gi mérana héiyaiguc tacnanec ni hazéchécga hénagaiguc héna titigawac buŋa onopoc- maŋ.

2 Yawe geŋ Zion igucnec ic kewu qarucga kuhaguc imi mérana kemmac. Miŋ Kewu gi hazéchécga sugginaiguc inicgaleŋ wambésémaŋ.

3 Héŋgaleŋ kucgawac naléiguc hénaoriŋ hécga séwi usu météré mimiaguc ségiségi wamma welenj qema kegcic. Giaŋ giaŋawac héri igucnec sac qelihécga séŋéréc ésécnec hiŋjima guac muru hamu.

4 Yawenénj zéselima méŋzé méŋzéya ménda waŋanzac. Inéŋ mia yomuhuc zéyec; Gi Melikisedekac* areŋ méndacma hofac oo ic hémbénaŋa wambésémaŋ.

5 Miŋ Kewuna guac méra héigaiguc keczac inéŋ qeri geric nimmac nalé imuaru

* 110:4: Hén 14:18, Heb 7:3

ic kewu momac yanda unuyu wizi kukuginaguc wandacmu.

⁶ Baera baeraiguc zégési énécmiyu gamocnéñ ionacmuru sécgéma hemac. Orucgina qésémma unudacmac.

⁷ Unudacmaguc héna giñgiñaiğuc doku téfara nema usuñja meqelima oruha meyacmac.

111

Anutuac ai welic welicgiawac mepésimiyec.

¹ Haleluya, ni ic solañ dindiña ionac azoazoroiguc zéma hénaoññ ionac azoazoroiguc ewa qerina moczoññec Yawe ewa hía ac ézémañ.

² Yaweac wawañ meme imi kuney yanda, imuac ségiségi wañanzu imi eney moczoñ hénia imuac niñarené géanzu.

³ Wawañ memeya imi eeya eñeña, héngalen kuc buñayaguc. Wañu solañ dindiñanéñ hémbénaña heanzac.

⁴ Haka welic welicgia imi ic embac wañ énécmiyu niñqelimanec keczu. Yawe imi ewa hía wañ nénécmima goi héihéi wañ nénécmianzac.

⁵ Yawe imi eeya héimianzu ionac nene yaka gumu énécmima sisipac acya hémbénaña nimmanec kecmac.

⁶ Inéñ baera baera imi ic embachéra énécmima wawañ memeyawac kuha énézéyu héngic.

⁷ Mériawac wawañ meme imi héla zéma gésigési aiyu imi solaña. Héna acya imi niñkinzéñaguc.

⁸ Imi mia hémbénañawac buña qemimia, wañu ewa héla zéma solañ dindiñanec wamma memeya.

⁹ Yawenéñ ic embachéra boñhére meénécmima sisipac ac hémbénañawac buña kumu énécmiyec. Imuac niñac qara imi téreya zéma welic welicgiaguc.

¹⁰ Yaweac bac yandi yandi wawaña imi niñtegic qinñtegicac hénihénia wanzac. Héna acya niñtoho wañanzu imi eney moczoñ niñtegic qinñtegic ginaguc. Yawe mepé qepésiac haka imi ionac muru hémbénaña heanzac.

112

ic solañ dindiñawac muru ségiségi hemimac.

¹ Haleluya, Yawe eeya héimima héna acyawac ségiségi kuney yanda wañanzac imi zézé ségiségiyaguc.

² Qelihéra ieney baeciguc kuçginaguc kecmu. Ic solañ dindiña ionac qelihéçgina ieney zézé ségiségi ginaguc.

³ Amayaiguc mériañ hemimac. Hakaya solañ dindiñanéñ hémbénaña hemimac.

⁴ Ic solañ dindiña ionac imi tunumanñ qeriaiguc asac mararaññéñ éréanzac. Asacmararañ iminéñ ewa hía zéma ewa biric zéma haka solañ dindiña wañ énécmianzac.

⁵ Ewa hía wañ énécmima iwawaiyanéñ ic tosara méra énécmianzac imi hiaruñzac. Inéñ ai memañ zé héna ac séciguc dindiñanec meanzac.

⁶ Inéñ qeken qehaya qahac. Ic solaña imi hémbénaña niñqeli mimia wammac.

⁷ Inéñ gezac qézéñ ac biriawac bac yandi yandi ménda wañanzac. Ewa qeria imi Yaweac héima nanju waizalaja qahac.

⁸ Ewa qerianéñ seligima heyu zénéñ hirihiri ménda wammanec keru Hazéchéra bakia megic inicmac.

⁹ Inéñ iwawaiya méndémma maqeqeya ionac énécmiyec. Haka solaña imi hémbénaña heyu iliha imi zézé bipiyaguc meyac nimia wammac.

¹⁰ Kaiçiliweney ic imi haka imi hémma aric aric kima pépélima qahac wammac. Kaiçiliweney ic ionac ewa siñgina imi gorosona wandacmac.

113

Anutunéñ météqétetan wamma kecanzu i méra énécmianzac.

¹ Haleluya, Yaweac welen qeqehéra, Yaweac qara mepésigic!

² Degucmuacnec hémbénaña Yaweac qara mepésigic.

³ Baec wañgoña Is igucnec Wes ac séc Yaweac qara mepési mimia wammac.

⁴ Yawe imi baera baera moczoñ yanda imuac qaçginaiguc eñeña keczac. Edamuya imi eñeña ou kurumeniguc hezac.

⁵ Méréñéñ Yawe Anutunina éséc? Inéñ ou eñeña keczac.

⁶ Wañu eñeyagoc memaamuma kiwa hiyu mayu baec kurumeney héñanzac.

⁷ Hémma maqeqeya seitotoñ igucnec meyac énécmima météqétetan ic muñguc senduruñ igucnec meyac énécmianzac.

⁸ Wañu onoporu ic kiwa, ic embac ionac galeñhéçgina iniguc momacnec nanñanzu.

⁹ Wañu embac héñña mehiaru miyu amaiguc bénzéñ kecmu nambérac héra mihiçjima neñgoc wañ énécmima ségiségi wamma kecanzu. Haleluya, Yawe mepésigic.

114

Anutuac haka welic welicgia.

¹ Israel, Yakobo zémimia iwac ic embachéra ieneŋ Izipte baeciguc acgina méŋ zéaŋgic ionac murunec érégic.*

² Nalé imuaru Yuda imi Yaweac ocmuŋ téréya waŋec. Israel imi iwac ama baera waŋec.

³ Konduŋ imi hémma néŋgacma keŋec. Waŋu Yodan doku acguc héréma andé andé keŋec.

⁴ Baec boŋa imi eneŋ rama iwa éséc nec técgéma aria megic. Baec boŋa komoc komoc imi rama merawa éséc nec imuhuc waŋgic.

⁵ Konduŋ doku gi némac niŋac néŋgacma keŋec? Yodan doku gi némac niŋac héréma andé andé keŋec?

⁶ Baec boŋa ini némac niŋac rama iwa éséc nec técgéma aria megic? Baec boŋa komoc komoc ini némac niŋac rama merawa éséc nec técgéma aria megic?

⁷ Baec ini imi miŋ kewuninawac kiwaiguc, Yakoboac Anutu iwac wésiaiguc zénéŋ hirihiri wammu.

⁸ Inéŋ baŋa hilaŋeŋ melemma doku zékéŋ mihicŋjima hoc selia melemma doku hogocya mihicŋjanzac.

115

Anutu imi kuney yanda.

¹ Yawe, goi héhiéga zéma hakaga héla imuac niŋac guac qaŋgaiguc edamu yanda hemac. Nonac muru qahac, nonac muru qahac, guac muru hegemma.

² Némac niŋac baera baera ic embac ieneŋ Anutugina dimia zéma zédesi waŋ nénécmianzu?

³ Anutunina imi kurumeniguc kecma imuac me imuac siŋa hemizac séc waŋjanzac.

⁴ Néŋ ionac* baniara imi siliwa zéma goli mema ic onac méraginanéŋ memeya.

⁵ Kuaginaguc, néŋ ac zézégina qahac, kicŋinagucnéŋ kic hihigina qahac.

⁶ Gezacŋinaguc, néŋ ac nimmuac séc qahac. Suŋguruŋ ginaguc, néŋ wéréŋa nimmuac séc qahac.

⁷ Méraginaguc, néŋ késa nimmuac séc qahac. Héraginaguc, néŋ keŋha wammuac séc qahac. Waŋu déméŋginaguc, néŋ ewa hétéŋ wammuac séc qahac.

⁸ Baniara meyacéaŋzu imi eneŋ zéma imuaru héima nanŋanzu imi eneŋ moczoŋ imuhucyanec.

⁹ Israel, Yaweac muru héima nammu. Inéŋ méra énécmima saiwa waŋ énécmianzac.

¹⁰ Aronac ama momachéra ini, Yaweac muru héima nammu. Inéŋ méra énécmima saiwa waŋ énécmianzac.

¹¹ Yawe eeya héimianzu ini, Yaweac muru héima nammu. Inéŋ méra énécmima saiwa waŋ énécmianzac.

¹² Yawenéŋ niŋnécmima mériaŋ mihicŋi nénécmianzac; Israelac ama imuhucyanec, Aronac ama imuhucyanec.

¹³ Kuney komora momacnec Yaweac muru héima nanŋanzu imi onac mériaŋ mihicŋi énécmimac.

¹⁴ Yawenéŋ ini zéma qelihécgina séc méŋ meemma mesai énécmimac niŋac wanzua.

¹⁵ Ini imi baec kurumeŋ zéyu hicŋiyec Yawenéŋ mériaŋ mihicŋi énécmimac niŋ wanzua.

¹⁶ Kurumeŋ imi Yaweac buŋa. Waŋu baec imi ic neŋaŋ buŋa qenéncmiyec.

¹⁷ Humuc icnéŋ Yawe mepési mimuac séc qahac. Méréneŋ hiŋgacma néŋ qema hema hia mepési mimac.

¹⁸ Nini imi deguc muacnec hémbénaŋa Yawe mepési miwiŋ.

116

Haŋya hiaruyu ewa hia ac ézéyec.

¹ Yawenéŋ ac ewana zéma zéwelecna selia niŋnéŋanzac imuac ni siŋa niŋanŋzua.

² Gezac qema niŋnéŋec imuac kekecnawac séc zéwelec wammimanŋ.

³ Humucac hésanéŋ dérécgé néŋu kic-suaŋac zéra béranéŋ nuac muru hayu zérabéra zéma ewa biric mihicŋiji.

⁴ Waŋu ni Yaweac qaraiguc yomuhuc zéweleri; Yawe zéwelec géŋzua qeri uŋana metecgé néŋna.

⁵ Yawe imi ewa hia zéma solanŋ dindiŋayaguc. Anutu imi goi héhiéiyaguc.

⁶ Yawe imi ic ewa éréhéc ménda wawaŋa galeŋgé énécmianzac. Ni mematiŋi waŋ nénéŋawac kecha aŋgéŋna tiyec.

⁷ Kecec uŋana, liliŋgéma hama bénzéŋ kecbésémaŋ. Yawenéŋ goihéihéi waŋgéŋzac.

⁸ Inéŋ kecec uŋana imi humuc igucnec zéma kicna imi kic masi igucnec, waŋu hénaŋa imi qonzoŋtoŋ igucnec metecgé néŋec.

⁹ Kekecninaguc kecanziŋ baec yomuaru ni imi Yaweac wésiaiguc keŋha wammaŋ.

¹⁰ Ni yéwéri kuney yanda mihicŋizua imuhuc zéma keru nalé imuaru niŋzéŋgéma keru.

¹¹ Focdac nimba ménda sécgéyu ic momac yanda imi ikoc ic zéyi.

* **114:1:** Israel imi Yakoboac qara qelia Anutunéŋ zémimia. Ic embac acgina méŋ zéaŋzu imi Izipte ic ionac imuhuc zézac. Kembraŋa 2 iguc Yakoboac qelihéra qaŋgina qaŋma Yuda zéma muŋguc melemma Israel zézac. Yakobonéŋ Yudawac mériaŋ ac sasala zéma areŋ imuacnec ic kewu sasala hicŋimac zéyec imi niŋqelimu. * **115:4:** Izipte ic ionac.

¹² Ewa hiawac buŋa Yawenéh néhéc imi némac iwawainéh bakia melenmimanə?

¹³ Ni kekecna anghéh tinénéŋawac sokoc mema Yaweac qara qacma

¹⁴ Yaweac ic embachéra momac yanda ionac wéséginaiguc zézé selinawac tasia imi Yawe melen mimanə.

¹⁵ Météré ic méŋnéh humuyu Yawenéh niŋu eeyaguc waŋanəzac.

¹⁶ Yawe ni hélacnec welen qeŋe icga wanzua. Guac welen qeŋe embacgawac naŋa guac welen qeŋe ic wanzua. Geŋ mia dérécgéh nénéŋa imi hulac nénec.

¹⁷ Ni guac muru ewa hiawac mulu haigémma Yawe guac qacga qacmanə.

¹⁸ Ni Yaweac ic embachéra momac yanda ionac wéséginaiguc zézé seli acnawac tasia Yawe guac muru melen gémmənə.

¹⁹ O Yerusalem, tacyachécga ionac suginaiguc, Yaweac ocmuŋ téréyaiguc taséna melen mimanə, haleluya!

Baec séc tacyachéra, Anutu mepésigic.

117

¹ Baera baera icembac ini Yawe mepésimigic. Ic embac momac yanda ini zéhiaru migic.

² Anutuac goi héihéi imi nonac muru kuneŋ yanda he nénécmizac. Waŋu Yaweac haka héla imi hehe seli naŋselimac, haleluya!

118

Yawe mepé qepési mimiawac legic.

¹ Yawe ewa hia ac zémigic. Inéh hiabia waŋu goi héihéiya imi hémbénaŋa heanzac.

² Israel ini goi héihéianéh hémbénaŋa zéma zémimu.

³ Aronac ama ini goi héihéianéh hémbénaŋa zéma zémimu.

⁴ Yawe eeya héimianəzu ini goi héihéianéh hémbénaŋa zéma zémimu.

⁵ Ni qenəŋ manəŋeniguc Yawe qachéhéli miwa Yawenéh acna melen némma ni baec kondonə yandaiguc hulac néhéc.

⁶ Yawe imi niguc keczac. Ni bac yandi yandi ménda wanzua. Baec ic mérénéŋ némac waŋnémmac?

⁷ Yawenéh niguc keczac. Méra nənəŋəzu ionac suginaiguc keczac. Imuac hazéc waŋ nənəzu imi bakia melen énécmiyu hémmənə.

⁸ Yaweac muru héima nanaŋ imi ic onac héima nanaŋ ogiczac.

⁹ Néŋgacma Yaweac muru kenəŋə imi galeŋ ionac niŋkinəŋə wawaŋa imi ogiczac.

¹⁰ Baera baera icembac ienenə ni lelecgéh nənəzu, néh ni Yaweac qaraiguc qeric énécmimanə.

¹¹ Ienenə ni lelecgéma wésé andu lelecgéh nənəzu imuac ni Yaweac qaraiguc qeric énécmimanə.

¹² Ienenə morombazec ésécnec ni lelecgéh nənəzu, néh sécmanə imuac geric bélaŋə ésécnec focdac zedacmu. Ni Yaweac qaraiguc qeric énécmimanə.

¹³ Néfacgéh néŋgic manumanə zé waŋec, néh Yawenéh méra néhéc.

¹⁴ Yawe imi nuac kucna zéma mepé qepésina. Waŋu inéh nuac anghéh titina wanzac.

¹⁵ Ic solanəwac halliiguc zézé ségiségi, anghéh titiac hériaŋ hiçŋima hezac. Yaweac méra héiyanéh kuc yanda mihiçŋima

¹⁶ Yaweac méra héiya imi ou meyac mimiawac hezac. Yaweac méra héiyanéh kuc mihiçŋi nənəzac.

¹⁷ Ni ménda humuma kicqeli kecma Yaweac wawaŋ memə imi zéau énécmimanə.

¹⁸ Yawenéh yéwéria humumia mihiçŋi némma mindi qindŋi néhéc, néh humucac buŋa ménda noporec.

¹⁹ Haka solanəwac naguya naguya audacgic, ni keremma Yawe ewa hia ac zémimanə.

²⁰ Nagu imi Yaweac sanəlanə, ic solanəŋənéh imuacnec keremmu.

²¹ Inéh acna melen némma nuac anghéh titina waŋec. Imuac ni miŋ kewu mepésimimanə.

²² Mericqə ic ienenə hoc méŋ héŋara mema giŋgic kenəŋə iminéh ama waŋəŋəiguc ama imuac hoc oruha waŋec.

²³ Haka imi Yawenéh waŋec. Waŋu hénni kicninaiguc haka welic welicgia wanzac.

²⁴ Nalé yomi Yawenéh meyu heyec. Nalé imuaru nini zézé ségiségi wammanec ségiségi wambinə.

²⁵ Yawe zéwelec gənəŋi; Anghénina tina. Nini zéwelecgənəŋi; Mehiaru nénécmina.

²⁶ Yaweac qaraiguc hahaya imi mérianəguc. Nini Yaweac ocmuŋ téréyaiguc mériaŋ ac waŋgənəŋi.

²⁷ Yawe imi Anutu, nənəŋ muru qətagali nénécmiyec. Ic hésa harəŋə mema ségiségiac areniguc toroqema naŋgic, zaki téréya ilihaiguc kerembin.*

²⁸ Gi imi Anutuna, ewa hia ac zégémmanə. Gi imi Anutuna, ni meyac gémmənə.

²⁹ Yawe ewa hia ac ézégic! Goi héihéiya imi hémbénaŋa heanzac.

* 118:27: Ac iliha yomi Yesuac asé kiwiya wanzac. Képésicnina niŋac hofac oo ic eneh méragina merawa saciguc tindunəgéma zaki téréya imuac ilihaiguc zuacgic ésécnec Yesunéh nənəŋ niŋac wamma sacya qocgéma kápésicnina zuac nénécmiyec.

119

Héna ac edamuyaguc Anutuac murunec hahaya.

1 Wawanj meme solanjanec Yaweac héna ac méndacma wamma meanzu imi enej ségiségi ginaguc.

2 Yaweac héna ac niñtohoma ewa qeri moczoñnec Yaweac ewama kecanzu imi enej ségiségi ginaguc.

3 Ieneñ haka biria ménda wamma iwac héna acya wamma meanzu.

4 Geñ héna ac zéseli nénécmima imi niñtohodacbiñ niñac nénézénec.

5 Kekecac hénananéñ imuhucyanec hemac niñac wanzua. Héna acga kenhéi hahéi qahac niñtohomañ niñac wanzua.

6 Guac héna acga moczoñ nimma héiqelima kecmañ imi gamunaguc ménda wammañ.

7 Zégésigési aiga solaña niñarenjémanj imuaru ewa qeri solanjanec mepési gémmañ.

8 Ni guac zézé seliga wamma medacmañ. Ni moczoñ ménda wainémbésémañ.

9 Sac qeli ménéñ némacnéñ enjeya wawanj memeya lalac lalac galenjéma kecmaç? Imi mia ackuazéçga méndacma keca imuhuc wammac.

10 Ni ewa qeri moczoñnec guac hochoc ai meanzua. Méra néna guac héna acga ménda waima kemmañ.

11 Ni guac muru késpedes ménda wammañ niñac ackuazéçga ewa qerinaiguc haiwa hezac.

12 Yawe, gi imi zéhiaru géngéña wanzac. guac héna ac imi ku néna.

13 Kuagawac zézé seli ac moczoñ kuananéñ zéauanzua.

14 Ni baecac iwawai niñac ségiségi wañanzua ésécneç guac héna acgawac ségiségi wañanzua.

15 Ni héna acga nimba hiñgaru héna acga héñ sosolianzua.

16 Ni guac zézé seli acga moczoñ imuac me imuac ségiségi wamma ackuazéçgawac eluj ménda numac.

17 Welenj qeçe icga hiabia wañ néna kecmañ. Imuhuc wañ néna ackuazéçga niñtohomañ.

18 Uñanawac kiwa mebéréngéna héna acgawac héna welic welicgia imi héntegicmañ.

19 Baeciguc ic kian wamma kecçua, héna acga imi ménda musanjé néna.

20 Héna acgawac nalé séc niñkumuma keca kekec uñananéñ kuha qahac wanzac.

21 Séwi enej ic saecginaguc héna ac waima kenjanzu imuhucya ac geriwiguc wañ énécmanzanj.

22 Ni guac ackuazéç niñtohoanzua. Imuac zébiri qébirigina zéma mema titigina imi nuac murunec nesina kenju.

23 Galenj enej acguc tacma zébiri qébiru wannéñgic, néñ welenj qeçe icga ni imi héna acga nimma héiqeliyi.

24 Guac héngalenj héna ac imi ségiségina zéma zéqindiniñ icna wanzac.

25 Qeri uñananéñ gizozñguc héma hezac, ackuazéçga méndacma ni meqeli némbésémañ.

26 Wawanj memena gézéwa acna melej nénnec. Imuac guac héna ac imi ku néna.

27 Méra néna zézé seli acgawac héna niñtegicmañ. Imuhuc wañ néna guac haka welic welicgia imi nimma héiqelimañ.

28 Kekec uñana imi helanzi mimia wañu pépélima mazac. Ackuazéçga méndacma ni meyac néna.

29 Haka ikora, wawanj memena ikora metecgéna kenju. Héna acga imi ewa hi-awac bénzéñnec ku néna.

30 Ni héna héla méndacma héna acga wésénaiguc haianzua.

31 Ni guac héngalenj héna ac imuaru qéqéhéreñ kecanzua. Yawe ménda wainénna gamunaguc wambi niñac.

32 Ewa qerina meyandina hilanenj yanda wañu zézépañ acgawac hénaiguc usuñnec kemmañ.

33 Yawe guac zézé seli acgawac héna imi ni ku néna niñtohomanec kemma kecma humumañ.

34 Méra néna niñtegicma héna acga niñtohoma ewa qerina moczoñnec wamma memañ.

35 Héna acga hezac imuac héna nézéna hémma tima kemmañ. Ni imuac ségiségi wañanzua imuac mia imuhuc zéçua.

36 Ewa qerina melejña hémbaoc qahac, néñ héna acgawac niñkumu wammañ.

37 Kicna melej néna iwawai gorosoñawac kic hihi ménda wammañ. Kekeca imi ackuazéçga méndacma galenjé néna.

38 Eega héianzu ionac guac sisipac acga zéselinec imi welenj qeçe icga nuac muru meselina.

39 Guac héna acga imi hiabia imuac niñac ionac mema titigina zénéñ hirihiri miñicñi nénéña imi nesina kenju.

40 Pakenj acgawac niñkumuma kecanzua. Solañ dindinaganéñ ni héiqeli néña.

41 Ackuazéçgawac séciguc goi héihéiga imi zéma anjéñ titiga imi hainémbésémañ.

42 Imuhuc wañ néna zébiri qébiru wañ néñanzu ionac ac bakia miñicñima énézémanj. Ni ackuazéçga imuaru héma nananzua imuac mia imuhuc zéçua.

43 Ni héna acgawac niñkumuma kecanzua, imuac mia nanjé néna ac hélanéñ

kuana igucnec komodia mérj ménda waima kemmac.

⁴⁴ Ni héna acga nalé séc hémbénaŋa niŋtoho wammaŋ.

⁴⁵ Ni héna acgawac zéwelecanzua imuac solanajima keŋha wammaŋ.

⁴⁶ Waŋu ic kewu momac yanda ionac wéséginaiguc guac héna ac zémanj nalé imuaru gamunaguc ménda wammaŋ.

⁴⁷ Ni guac zézé seli acgawac niŋsiŋsiŋ waŋanŋzua imuac niŋac imuaru ségiségi mihiŋŋianzua.

⁴⁸ Zézé seli acga hénia hénia niŋsiŋsiŋ waŋanŋzua. Imuac mérana meyacma mepési génzua. Ni héna ac imi nimma héiqelianzua.

⁴⁹ Ackuazéc welenj qeŋe icgawac zéneŋc imuac niŋqeliwésémaŋ. Geŋ ac imi zéma ewa qerinaiguc niŋkumu kumuna mihiŋŋi nénnec.

⁵⁰ Iminéŋ yéwéri qeriaiguc ewana mehiaruŋzac. Ackuazécganéŋ kekec wésé polanaguc mihiŋŋi nénzac.

⁵¹ Tétéc qeŋe ic enej gelec malec qahac zédesi néŋgic, néŋ ni guac héna ac imi ménda waiyi.

⁵² Yawe ni héna ac wahala imi niŋqelima ni nenaoc mehiaru amuyi.

⁵³ Ic biria héna acga andé qegic ionac niŋac qeri geric kunerj yandanéŋ népésizac.

⁵⁴ Ama méŋu ic kianj wamma tacba héna acganéŋ legic zéra hénia hénia waŋu héianzua.

⁵⁵ Yawe, ni siŋjyaiguc qacga niŋqelizua. Héna acga imi niŋtoho wamma kecmaŋ.

⁵⁶ Héna acga niŋtohowa kekec iminéŋ nuac mériaŋna wanzac.

⁵⁷ Yawe, gi imi nuac bujana ni ackuazécga imi niŋtohomaj.

⁵⁸ Ni ewa qerina moczoŋnec kic tanecgawac zéwelecŋzua. Ackuazécga zéneŋc séc ewa hia niŋnéna.

⁵⁹ Ni wawaŋ memena niŋgésima hénana melemma héna acgaiguc hazua.

⁶⁰ Nalé ménda mehorugima héna acga focdac niŋtohomaj.

⁶¹ Kaiŋiliweŋ ic ionac hésanéŋ ni qaté néŋec, néŋ ni héna acgawac eluj ménda nuyec.

⁶² Guac héna ac solanŋa niŋac siŋjyaiguc yacma ewa hia ac gézémanj.

⁶³ Ni imi bac yandi yandi waŋgémma guac héna acga niŋtohoanŋu ionac alagina wanzua.

⁶⁴ Yawe, goi héihéiganéŋ baeciguc sécgéma hezac. Héna acganéŋ ni ku néna.

⁶⁵ Yawe, ackuazécga zéneŋc séc welenj qeŋe icga ni hiabia waŋ néna.

⁶⁶ Ni héna acga niŋzérŋgézua. Niŋteŋgic qintegic zéma niŋiŋ ku néna.

⁶⁷ Zérabéra qahac keru imuaru imi ni sicsaoc wamma keru, néŋ deguc imi ackuazécga tohoma wamma meanzua.

⁶⁸ Gi imi hiabia imuac wawaŋ meme hiabia waŋanŋarj. Héna acga nézéma ku néna.

⁶⁹ Tétéc qeŋe ic enej ikoc mihiŋŋima mebiri némbiŋ zé waŋanŋu, néŋ ni imi ewa qeri moczoŋnec héna acga niŋtoho waŋanŋzua.

⁷⁰ Ionac ewa qerigina imi haléc dépaŋ yanda ésécnec,* néŋ ni imi héna acgawac ségiségi waŋanŋzua.

⁷¹ Zérabéra imuac nimba méra nénéŋa wanzac. Iminéŋ waŋnéŋu ni héna acga niŋareŋgéyi

⁷² Kuagawac héna acnéŋ siliwa goli sasala ogiczac.

⁷³ Méraganéŋ ni mihiŋŋima kumu nénnec. Imuac méra néna niŋteŋgicma héna acga niŋareŋgémanj.

⁷⁴ Ac kua zécgawac niŋac niŋkumuma kecba eega héigéŋanŋu imi enej ni némma ségiségi waŋanŋu.

⁷⁵ Yawe, ni zégésigésiga imi solanŋa wanzac imi zéma hakaga héla imuaru héima namma yéwéri mihiŋŋi nénnec imi niŋzua.

⁷⁶ Zéwelec génzua, welenj qeŋe icga sisi-pac ac waŋ nénnec séc méndacma waŋ néna goi héihéiganéŋ ewana mehiarumac.

⁷⁷ Guac ewa biric wawaŋawac hakanéŋ wannémma humuc igucnec meqeli néna. Héna acga imi nuac zézé ségiségina wanzac imuac mia imuhuc zézua.

⁷⁸ Tétéc qeŋe ic enej héniana qahaciguc yéwéri mihiŋŋi néŋzu. Gamugina mihiŋŋi énécmina. Ni imi héna acga zénimma kecmaŋ.

⁷⁹ Eega héigéŋanŋu imi waŋ énécmina nuac liliŋgéma hamu. Imuhuc wanna ieneŋ héipuc acga imi niŋasarimu.

⁸⁰ Ewa qerina mehiaruana héna acgawac séc kérépésicna qahac waŋu gamunaguc ménda wammaŋ.

⁸¹ Kekec uŋananéŋ aŋgéŋ titigawac nalé herec niŋkumu wamma kecma qiritic qezac, néŋ ni héna acgawac niŋkumu wammaŋ kecmaŋ.

⁸² Kicna imi sisi-pac ac imuac hélawac mambéc kecma kucmama wanzac. Qe-sigénzua, gi némac naléiguc ewa qerina mehiaru némbésémaŋ?

⁸³ Tanecna imi kiruŋ yanj séwélanéŋ memeya imi hofac qeriaiguc zapi qeyec ésécnec wanzac, néŋ guac héna acga imi eluj ménda nuanzac.

* 119:70: Anutuac ackuazéc técyá ménda niŋanŋu ionac zézéya.

84 Welen qeqe icgawac naléya imi dahec hezac? Nunesi wanjéranzu imi némac naléiguc ac geriwiguc wanj énécmiwésémanj?

85 Tétéc qeqe ic héna acga ménda tohoanzu. Imi enej meбири némbij zé baec séséj ésézu.

86 Ienej héniana qahaciguc ni nunesi wanj nénzú, Méra némbésémanj. Guac héna ac imi moczoj hélacnec!

87 Ienej imi baec igucnec metecgé némbij zé humumia nugic, néj ni guac héna acga ménda waiyi.

88 Goi héihéiga niñac wamma meqeli néna. Imuhuc wanj néna kuagawac héipuc ac imi niñtoho wammanj.

89 Yawe, guac ackuazécgga kurumenjiguc hémbénañja seligima hezac.

90 hakaga héla iminéj hicñisaiya hicñisaiya hema emma kecmac. Baec imi genj hainecac nalé séc seligima heanzac.

91 Iwawai imi moczoj méra bacgaiguc hezac imuac mia baec kurumenjnéj kuaga tohoma heyecac hezac.

92 Héna acganéj ségiségi ménda miñicñi némbacnec qenzej manzej qeriaiguc bec humuwinec.

93 Gi héna acnéj kekecna galejgéna kecanzua imuac ni héna acgawac hémbénañja eluj ménda numac.

94 Ni imi guac buñja. Imuac mehiaru néna. Ni héna acgawac hochoc wamma kecanzua.

95 Kaiziliweñ ic ienej nuhumuwij zé néjsosolima kecanzu, néj ni guac héna ac nimma kecmanj.

96 Neñ hémba iwawai solañja zézéya imi moczoj qétégina olombiñac séc, néj héna acga imi hilañej yanda qétéya olombiñac séc qahac.

97 Yei ni héna acga kunej yanda niñsiñsiñ wanjanzua. Ni kaiwe herec imuac nimma héiqeliñanzua.

98 Héna acganéj nalé séc niguc hema méra néñju hazéchéna onogicma niñtegic qinjegicna kunej yanda wanzac.

99 Ni héna acga nimma héiqeliwa kiwi ichéna moczoj onogicma niñtegic qinjegicna kunej yanda henéñzac.

100 Héna acga niñtohowa ic yanda moczoj onogicma niñtegic qinjegicna kunej yanda henéñzac.

101 Ni ackuazécgga niñtoho wammanj zé hénana neñj héima héna biria hénia hénia ménda kereñj.

102 Geñ héna ac ku nénnec imuac niñac ni héna ac ménda waianzua.

103 Ackuazécgga imi yei siñja kunej yanda, kuanaiguc morombazecac dokuya ogiczac.

104 Héna acgawac niñac niñtegic qinjegicnaguc wanzua. Imuac haka ikora hénia hénia imuac mézéna tianzac.

105 Ackuazécgganéj hénanawac kifa wamma baec hénawac asaha wanzac.

106 Héna acga solañja imi niñtohomanj zé zéselima acna selianec zikizua.

107 Qenzej manzejña imi gelec malec qahac imuac ackuazécgawac séc galeñgé néna kekecnaguc kecmanj.

108 Yawe, zéwelec géñzua. Mepé qepésiac legic kuana igucnec imi añgétima héna acganéj ni ku néna.

109 Kekecna imi nalé séc humucac déciguc hezac, néj guac héna ac imi eluj ménda nuanzac.

110 Kaiziliweñ ic ienej meбири némbij zé bétac haigic hezac, néj ni héna acga ménda waizua.

111 Héna acga imi hémbénañja mératécnawac buñja opocba hezac. Iminéj ewa qerinañac zézé ségiségi wanjanzac.

112 Ni héna acga tetecgia qahac niñtohomanj zé ewa qerinanéj donjéma kecanzua.

113 Ni ewa éréhéc wanjanzu ionac mézézé titi wamma héna acga imuac siñja niñanzua.

114 Gi imi nuac sanjja sanjina, nuac saiwa, ni ackuazécgawac niñkumu wamma kecanzua.

115 Biria meme ini wainémma kenjic. Ni imi Anutunawac héna ac niñtoho wammanj.

116 Ackuazécgawac séc ni népésima meqeli néna kecmanj. Galeñgé néna niñkumunanéñ gamuyaguc ménda wammac.

117 Népésima añgéñña tina héna acgawac nalé séc kic hihi wamma kecmanj.

118 Héna acga waima kenzu imi gi elicgé énécmianzanj. Imi mia hakagina ikora imi gorosojña wanjanzac imuac mia imuhuc wanj énécmianzanj.

119 Gi imi baeciguc ic biria imi nenesic ésécnec gilina kenjanzac. Imuac ni héna acga siñja niñanzua.

120 Séwinanéñ guac bac yandi yandi wamba hirizac. Ni zégési gésigawac bac yandi yandi wanjanzua.

121 Ni haka solañja wamma héna acac séc wamma kecanzua. Helanzj néñanzu ionac méraginaiguc ménda nopocna.

122 Meseli néna mériañnaguc kecba, tétéc qeqe ic enej ni hia ménda helanzj némmu.

123 Guac añgéñ titi zéma guac ackuazécg solañawac kic hihi wamma kecba kicananéñ birizac.

124 Goi héihéiga méndacma welenj qeqega ni hia wanj némma héna acga ku néna.

125 Ni imi guac welenj qeqe icga. Niñtegic qinjegic miñicñi néna héna acga niñasarimanj.

126 Ic embac enej hēna acga qegic madaczac. Deguc imi guac ai memegawac nalé wanzac.

127 Imuac ni imi hēna acga goli, goli solaja ogicma eeya héianzua.

128 Imuac ni wawanj memenawac séc hēna acac nimba dindija waju haka ikora moczonj imuac nimba mézétitiyaguc wajanzac.

129 Héna acga imi welic welicgia imuac kekec ujananénj ninjtoho wajanzac.

130 Ic diwi qiwilijanénj ackuazéc auma oloju qetagalimiyu ninjtegic qinjtegicyaguc wajanzac.

131 Kazunénj doku nijac ezelaja tacgéyu kuaya anjgēma wésésé kucnec héianzac ésécnec ni hēna acgawac ninjcumuma imuhuc wajanzac.

132 Qacga eeya héianzu ionac haka wajj énécmianzajj ésécnec nuac lilijgēma ewa biric wajj néna.

133 Hénana ackuazécgaiguc meseligima képésic méra bacyaiguc ménda nopocna.

134 Ic embac helanzj nénécmianzu ionac murunec ni metecgé néna, ni hēna acga hia ninjtoho wammanj.

135 Kic tanecga asahagucénj ni némma hēna acganénj ni ku néna.

136 Ic embac enej hēna acga ménda ninjtohoanzu imuac kic masinanénj doku téfara ésécnec maanzac.

137 Yawe, gi imi solaja, guac zégésigésiga imi hélanc.

138 Héna acga zéselinec imi solaja zēma hēla téngéj.

139 Hazéc hécnanénj ackuazécga eluj unuyu ni guac ackuazécgawac ninjkewu wamba geric bélanj ésécnec nozac.

140 Ackuazécga imi solaja imuac guac welerj qeje icganénj imuac ninjsinjinj wajanzac.

141 Ni ic mamaya kecha mema titi wajj nénzu. Néj hēna acga imuac eluj ménda nuanzac.

142 Dindijaga imi dindija hehe selia, waju hēna acga imi hēla.

143 Nunesj zēma ninjwécnanénj népésizac, néj kilenj zézé seli acganénj ségiségi mihicinj néhanzac.

144 Guac zéauauganénj hehe seli solajanec hema kecmac. Ninjtegictegic mihicinj néna kekecnaguc kecmac.

145 Ni qeri howiacnec guru héhélizua, O Minj Kewu ninjnéna ni hēna acga imi ninjtohomanj.

146 Ni Minj Kewu gi guru héhélizua ni metecgé néna zéauau acga imi wamma mema kecmac.

147 Ni ama ménda gianjyunec yacma gu-ruanzua, guruma acgawac mambéc kecanzua.

148 Guac ackuazécga imi hinjac hinjarawac nimmanj zé sinj ménda horugiyunec kic qeli yacanzua.

149 Goi héihéigawac wamma ewa hétérna ninja. O Minj Kewu zéqindinjigawac séciguc kekecna hénggalenj wanna.

150 Haka biria méndacma wajanzu imi enej hosucnu nesinénzu. Ienenj imi hēna acga andé qema kecanzu.

151 Minj Kewu gi mia hosucgé némma keczanj. Waju hēna acga imi moczonj hélanc.

152 Zéauau acga imi becarunec ninjarengéyi. Guac ac imi hehe seli hemac ninj hainec.

153 Zéra waizalajna hémma metecgé néna, ni hēna acgawac ménda eluj nuanzac.

154 Nuac héipuc ac énézēma bojhére ménémbésēmanj waju zézé seli acgawac séciguc kekec qelia hainémbésēmanj.

155 Kajziliwenj ic ienenj ac seligawac hochoc ai ménda meanzu. Imuac ninjac ionac imi anjgēj titiganénj ménda hosucgé énécmianzac.

156 O Minj Kewu, gi qeri bénzérnga yéwéria imuac zémindi mindinjigawac séciguc kekecna meqeli néna.

157 Sasalanénj nunesi wamma hazéc wajjnéhanzu. Waju ni mia zéauau acga ménda waianzua.

158 Ni acqeqe ic inicba Ienenj hēna acga ménda tohoanzu imuac ninjac lommanj zé wanzua.

159 Ni hēna acga dimuhuc ninjsinjinj wammianzua imi kicga hina mayu hēna. Yawe, goi héihéiga séciguc kekecna meqeli néna.

160 Acga moczonj hēla wanzac. Waju zégésigésiga dindija moczonj hehe seli hema emma kecmac.

161 Galenj enenja ienenj téhésima nunesi wanzu. Néj qerinanénj ackuazécgawac eeya héimianzac.

162 Ni imi hinac yanda onagicma ségiségi wajanzu ésécnec ni zézé seli acgawac ségiségi wanzua.

163 Ni ikocwac mézéna tiyu ewa lolonj wajj néhanzac, néj hēna acgawac sinja imi ninjac ninjanzua.

164 Gésiségi acga imi dindija, imuac ninj kaiwe séc hatac 7 mepési géhanzua.

165 Héna acgawac sinja ninjanzu ienenj luae kunenj yanda mihicnjanzu. Ionac muru imi iwawai qonzontonjgé énécmimia méj ménda hezac.

166 Yawe, ni guac anjgēj titiac kic hihi wamma guac hēna acga tohoanzua.

167 Kekec ujananénj zéauau acga méndacanzac. Ni imuac sinja kilenj yanda ninjanzua.

168 Hénana imi moczon kicgaiguc hedaczac, imuac ni guac héna acga zéma zéauau acga tohoanzua.

169 O Yawe qac héhelinané wéségaiguc érémac niñac wanza. Wanju acgawac séciguc niñtegic qinñtegic hainéna.

170 Welec welecnané wéségaiguc érémac. Ackuazécgawac séciguc metecgé némbéséman.

171 Geñ héna acga ku néñanjan imuac niñ kua taséna igucnec zézé ségiségi dunñaguc maanzac.

172 Zézépan acga imi moczon solañanec. Imuac ezelañané ackuazécgawac zézé ségiségi wammac.

173 Ni héna acga anjétiyi imuac niñ méragané méra némmac.

174 O Yawe, ni anjéñ titigawac qerina héñgeñ héñgeñ waj néñanzac. Wanju héna acgawac ewa hia niñanzua.

175 Qeri unjana meqeli néna zéhiaru gémmac. Héna acgané méra némmac.

176 Ni rama soho sohoya ésécnec rouc wamma kecza. Néñ ni héna acgawac eluñ ménda nuanzac imuac welen qeçe icga ni mihicñi némbéséman.

120

Anjéña timac niñac zéwelerec.

1 (Ocmuñ téréyaiguc enñawac legic.) Ni zérabéra qeriaiguc kecma kewu yomuhuc welecniwa niñnéñec;

2 O, Miñ Kewu ic kua taséya ikora zéma ezelañ ikora igucnec metecgé némbéséman.

3 Ezelañ ikoraguc gi, Anutunéñ némac wanjémmac? Némac toroqema wanjémmac?

4 Ic kawaliac tewi merawa zéraguc zéma zunipa ic geric weñweñagucnéñ bakia melené gémmac.

5 Ewa biric, Meseké baeciguc kekera nidac imuhucya, ewa biric Kedarawac hali-iguc kekera nidac imuhucya.*

6 Ni nalé horua luaeac mézégina tianzac ic imuhucya iniguc kecañza.

7 Ni luaeac wamma ac zéwa ieneñ yaré qewiñ zé wanza.

121

Anutuwac anjéñ titi iguc nanañ selia.

1 (Ocmuñ téréyaiguc enñawac legic.) Ni kicna hiwa baec boñaguc enzac. Méra nénéña imi dimuarunec hamac?

2 Méra nénéña imi baec kurumeñ mihicñiyec Yawe iwarunec hamac.

* 120:5: Kiwi oo icyawac hazéchéra ionac arenjinawac qara. Méñ imi Not iguc méñ imi Saut iguc hezac. (Hén 10:2, 25:13) * 121:6: Kaiweac geriwa me masoac sañgeña. * 122:1: Sel hali téréya héna acac katapa téréya heyec imuac zézéya.

3 Inéñ niñu hénaga ménda tsurac géwéséman. Galenja iminéñ gau niñac sicgéturuc ménda wammac.

4 Israel héñgalen wammianzac inéñ sicgéturuc me gau yanda ménda hemac.

5 Yawe imi galenja kecañzac. Yawe imi amiaga, héigaiguc nanañ.

6 Imuac kaiweiguc kaiwenéñ ménda mebiru gémmac. Wanju siñiguc masonéñ acguc ménda mebiru gémmac.*

7 Yawenéñ galenje gémma zérabéra moczon yanda imuacnec anjéñ tigeñanzac. Wanju kecec unja imi galenjeanzac.

8 Yawenéñ keñkeñ hahaga imi deguc muacnec hénima hémbénañ galenjeamac.

122

Mepé qepési zéma zéwelec ac Yerusalem niñac wawañja.

1 (Ocmuñ téréyaiguc enñawac legic, Dawidinéñ oyec.) Ic enéñ Yaweac ocmuñiguc* enni zéma nézégic nimma ségiségi wanji.

2 O Yerusalem! Hénaninanéñ guac demin qeriaiguc tima nanziñ.

3 O Yerusalem, tanecga imi héiqelima megic amaya amaya toroqema qin héima taczac ésécnec.

4 Ama areñ yanda imuaru mia Yaweac qara mepési miwiñ zé Miñ Kewuac hénarorin Israel énézéyec imuac séciguc enzu.

5 Hénia imi yomuhuc; Imuaru mia zégésigésiac tatac eeyaguc imi sasala haiyecac tacma kenzac. Imi mia tatac eeyaguc Dawidiac ama imuac buña qemimia.

6 Yerusalemwac luae niñac zéwelecgi. Yerusalem guac siñga niñanzu imi enéñ ewa déñ wamma kecmu.

7 Deminja qeriaiguc luae hema kecmac. Ama areñga demin seliaguc imuac qeriaiguc mériañ hema kecmac.

8 Ala sac taséhéchna ionac niñac wamma zéman; Deminja qeriaiguc luae hekecmac.

9 Anutunina Yaweac ocmuñ niñac wamma Yerusalem gi mériañaguc wambéséman niñac wanza.

123

Zé siac ac goi héhéya niñac zézéya.

1 (Ama téréyaiguc enñawac legic.) Kurumeñiguc tacyac wananzan Miñ Kewu guac mia ni kicna hiwa érezac.

2 Niñzan, welen qeçe merac enéñ miñginawac mériaiguc kic hianzu ésécnec,

wañu welen qeqe embac enej embac kunejginawac méraiguc kic hianzu éséc kicinina imi Miñ Kewu Anutuninawac himanec kecni ewa hia wañ nénécmimac.

³ Yawe ewa hia wañ nénécmina. Mematiti humumianéñ kuaya qequeya sécge nénécmizac.

⁴ Yéwéri qahac bénzéñec kecanzu ieneñ zédesi nénécmima mema titi wañ nénécmigic kekec uñaninaiguc sécge ma hezac.

124

Ewa hia ac Israelac añgéñ titi niñac zézéya.

¹ (Dawidiac ocmuniguc eñeñawac legic.) Nonac muru kec nénécmianec imi Yawe qahac zéma ninzaniguc, Israel imi yomuhuc hia zémac;

² Ic ieneñ hazéc wañ nénécmima yacgic nalé imuaru Miñ Kewunéñ nonac muru ménda kecnéncmiyec iguc,

³ ionac qeri biricginawac bélanjanéñ zeyec nalé imuaru nini qeliqeli kerijñec focdac qécgé nénécmiwunec.

⁴ Wañu imuaru doku qaonjanéñ qacninaiguc hoturu nénécmima nénépésima kerembacnec. Wañu doku dundujanéñ qeri uñanina hoturu nénécmiyu hinjacbijñec.

⁵ Wañu doku dundujanéñ tétéc qeamuma hoturu nénécmiwacnec.

⁶ Zécginaiguc nini neneginawac buña ménda hai nénécmiyec Miñ Kewu imi mepésiwijñ.

⁷ Neinéñ zañ meme ic ionac bétac igucnec néngacanzac ésécnec bétac imi tegiru néngacdaczijñ.

⁸ Méra nénécmimia imi baec kurumen zéyu hicñiyec Yawe iwac qaraiguc hezac.

Anutuac hénaorij héra imi ménda hirima qij héima kecmu.

125

¹ (Ocmuniguc eñeñawac legic.) Yaweac héima nananzu imi enej Zion boñanéñ Yerusalem lelecgémima ménda hirima hémbénaña qij héima tacselizac ésécnec wammu.

² Baec boña imuac sia yandanéñ Yerusalem lelecgéma nanzac ésécnec Yawenéñ hénaorij héra deguc muacnec hémbénaña lelecgé énécmima kecmac.

³ Ic solaña ieneñ késpedes wambijñ zé méragina suluwu niñac Anutunéñ imuhuc wañ énécmianzac. Ic biria ionac ic kewuac qarucnéñ ic solaña ionac buña qeénécmimia baec imuaru ménda galeñgé énécmima kecmac.

⁴ Yawe gi ic hiabia zéma ic qeri solanj kecanzu ionac mia hiabia wañ énécmina.

⁵ Eñañ héna qarij qarinjgiawac lilingéma keñanzu imi onac imi Yawenéñ wañ énécmiyu biria meme ic iniguc momacnec kemmu, néñ Israel ionac muru imi luae hema kecmac niñac wanzua.

126

Ai yawuniguc metocgo metocgoac ségiségi.

¹ (Ama téréyaiguc eñeñawac legic zéra.) Yawenéñ hésa ic imi onagicma amagina Zioniguc lilingéma hayec nalé imuaru nini haka imi hénni gau tanec wañec.

² Nalé imuaru imi kuanina imi zédesi yandanéñ sécgeyec. Ezelañnina imi legicnéñ sécgeyec. Wañu baera baera ic embac ieneñ Yawenéñ ionac niñac wamma haka kuneñ yanda meénécmizac zéma zéigic.

³ Yawenéñ nonac niñ wamma haka kuneñ yanda wañec imuac nini ségiségi wañanzijñ.

⁴ O Yawe, hésa ichécnina melen nénécmima, kia hayu baec wañgoña Saut iguc doku téfaranéñ luma keñanzac ésécnec focdac hadacmu.

⁵ Iwawai gocmia siacma himicanzu imi enej ségiségi legicya héima imuac héla metocgé wammu.

⁶ Siacma gocmia eeyaguc qesamanj zé mema kenzac imi kileñ imuac héla dérec dérecgiaguc ségiségi wamma huama hamac.

127

Anutuac mériañ amaiguc hicñihicñiya.

¹ (Solomonac legic, ama tétéyaiguc eñeñawac legic.) Yawenéñ ama ménda memaciguc imi ama meme ic ionac ai imi eñomia wammac. Yawenéñ ama areñ yanda imuac demija ménda galeñ gémaciguc imi galeñ meme ic ionac kicqeli wamma kekec imi eñomia wammac.

² Siñunec yanda yacma ai mema kecmu gau nalé ogicma hema qenzer manzer qema héla mihicñima neanzu imi eñomia wanzac. Héna imuac mia Yawenéñ ala wañ énécmimia ionac imi gaugina siñaguc énécmianzac.

³ Niñzu, nanhécgina imi Yawenéñ onac buña énécmimia. Héri qeriguc hicñima keczac imi bakia hiabia iwarunec hahaya.

⁴ Kucginaguc kecmu merachécgina mi-hicñi énécmigic merachécgina ieneñ imi ic kawali ionac méraiguc tewi merawa ésécnec wammu.

⁵ Ic méñ tewi zakonéñ héneñaguc sécge ma hezac ésécnec nanjhéra keczu imi

* 127:5: Hebraio aciguc; sañgulaniguc.

zézé ségi ségiyaguc. Imuac niñac hazéchéra iniguc ac gésigési ic ionac* kemma ac wammu nalé imuaru gamuyaguc ménda wammac.

128

Ic hélawac hēna géséhēra imi ségiségi ginaguc.

¹ (Ama téréyaiguc enenawac legic zéra.) Yawe eeya héimima iwac hēna acwac wamma meanzac inén ségiségiyaguc.

² Méraganérj ai mena imuac hēla hicjigéju newésēmanj. Ai méñac méñ meanzajj séc hiarudaru ségiségiyaguc wammac.

³ Amaga qeriaiguc ininğa imi waiñ ic hēla mériañaguc ésécñec waju, nambérac hécga zaega lelecgēma tacma kenzu imi enej olivanj ic séra qeqeya ésécñec wammu.

⁴ Niñzu, Yaweac eeya héimianzac imi hélacñec imuhuc mériañaguc wanjanzac.

⁵ Yawenérj Zioniguc kecma mériañ haigēmmac. Waju Yerusalemac mériañ imi kic qeli kecbésēmanj nalé imuac suraiguc séc hēmbésēmanj.

⁶ Esahécga hicjigic inichésēmanj. Israel hēna géségaiguc luae hemac.

Israelac hazéc hécgina ménda nanşeligimu niñac zéweleccic.

129

¹ (Ama téréyaiguc enenawac legic.) Israel imi deguc yomuhuc hia zémac; Ienenj komocna igucñec haisisiric enenja wanj néñanğic.

² Ienenj komocna igucñec haisisiric wanj néñanğic waju kilenj ménda nogicğic.

³ Ienenj baec aiiguc takareñ ésēanzu ésécñec gemacnaiguc wizi horua mihicñi néñğic.

⁴ Waju Yawe imi solanğa keczac imuac niñ kaijziliwenj ic ienenj qaté nénécmigic heyec hēsa imi héricma hulac nénécmiyec.

⁵ Zionac mézé titi wanjanzu imi gamu qeqe mihicñi énécmiyu moczonj yanda andé andé kemma baecginaiguc liliñgēma kendacmu.

⁶ Ienenj imi ama qahaiguc qézézac hicñima ménda yandimanec qasianzac ésécñec wammu.

⁷ Qinzinj imuhucya imi komocdiadac imuac niñac dérécgēanzac iwac tétéyaiguc me qericanzac iwac mériaiguc hia ménda sécgēmac.

⁸ Ic imuhucya ionac imi ic kian kenğa wanjanzu imi enej acğuc inictegicma mériañ ac yomuhuc ménda énézéanzu; “Yaweac mériañnerj onac muru hema

kecmac!” “Yaweac qaraiguc mériañ ac wanj énécmizijn!”

130

Anutuac boñhéré ai niñac mambécma kecmu.

¹ (Ama téréyaiguc enenawac legic.) Yawe, ni yéwérinawac dumuc siraiguc ği guruzua.

² Miñ Kewu, ewa hétéñna niñna. Zéwelecnā hélacñec imuac gezac haina.

³ Yawe, ği kápésicnina hēñsosoli wambanñec mérénérj hia nanşeliwacñec?

⁴ Képésic waiwai imi guaru hezac, imuac mia nini eega héiğēñanzijn.

⁵ Ni, kekec uñananérj Yaweac mambéc kecanzua. Iwac ackuazéc niñac niñhéhélima kecanzua.

⁶ Siñi galenj enenj ğianj ğianawac mambécanzu imuac séha ogicma kekec uñananérj Miñ Kewuac mambéc kecanzac. Hélacñec siñi galenñerj ğianğianawac mambéc kecanzu imuac séha ogiczac.

⁷ Israel ini Yaweac mambéc wanğic. Iwaru imi gum bēnzénzérj zéma boñhéré hakanérj sécgēma hezac.

⁸ Inénj mia Israel hénagésé kápésicgina moczonj yanda imuacñec metecgé énécmimac.

Waižalanj ménda wamma Anutuac niñkumuyec.

131

¹ (Dawidiac legic zéra, ocmuñ téréyaiguc enenawac legic.) Yawe, ni qeri enenj ménda kecanzua. Waju iwawai méñac méñ sécna ogicma hezac imuac kic hihi ménda wanjanzu. Ni ai qac bunğayaguc me ai tosara nuac séc ogiczac imuac mia nimbupuc ménda wanjanzu.

² Hélacñec ni qerina* kuma mama mebelacğéwa kokoc namu nema sécgēmiyu nenğocyawac tawéiguc heanzac imuac séc qerinanérj nérj qema hezac.

³ Israel ini degucmuacñec hēmbéñanğa Yaweac niñkumu wammu.

132

Anutunérj Zioniguc hēmbéñanğa kecmac.

¹ (Ocmuñ téréyaiguc enenawac legic.) Yawe, Dawidiac niñac wamma inénj yéwéri hēnia hēnia bisiqatérj wanğic imi niñqeliwésēmanj.

² Inénj Yawe zépañgé mima Yakoboac wandac wandac miñina zéseli mima yomuhuc zéyec;

³ Ni hélacñec amanaiguc ménda emmanj. Hehe duñnaguc ménda emma hemanj.

* 131:2: Kekec uñana.

⁴ Wanju kicna galenǵéwa gau niñ ménda wammac, wanju kicna amia ménda waiwa mamac.

⁵ Imuhuc wammanec kecma ama geric mérj Yawe guac buña mewa tecǵémac. Yakoboac wandac wandac miñina, ama mérj guac buña mewa tecǵéyuguc mia kicna waiwa gauya hemac.

⁶ Nini Efarata amaiguc tacma sisipac acgawac katapa imuac zéǵic niñiñ. Wanju Yarim baec kisiaiguc mihicñiyiñ.

⁷ Hagic iwac tacyac wawanawac amaya imuaru kerenni, keremma héna titiya imuac wésiaiguc sigémini.

⁸ O Miñ Kewu ki yacma tacniniñ amaiguc hama embésémañ. Gi zéma sisipac acgawac katapa kuhaguc imi momacnec.

⁹ Wanjénecmina héfac oo ichéca ienen haka solañanéh séwi usugina ésécnec héigic hiñgacmac. Wanju ichéca téréya ienen ségiségi wamma qacmu.

¹⁰ Welen qeqe icga Dawidiac niñmiwésémañ. Guac haléc naecmimiaga imi ménda nesimina kenju.

¹¹ Yawenéh Dawidiac ac héla yomuhuc zépañǵemiyec. Inéh imi ménda andé qema kemmac; Guac sac igucnec hicñimu ionarunec mérj tatacga edamuyaguc imuaru opocba tacmac.

¹² Nanjécga enej zikiziki ac zéma héipuc acna ku énécmimañ imi tohoma wammuiguc imi nanjécgina ienen imuhucyanec tatacga edamuyaguc imuaru tecgia qahac tacmu.

¹³ Yawenéh Zioniguc* tacyac wammanj zé ama imi megésima yomuhuc zéyec;

¹⁴ Yomi mia nuac tac niniñ wawanawac buña hémbénaña wanzac. Ni imuac wanj imuac mia yomuaru tacyac wammanj.

¹⁵ Ni imuac nene yaka kindindiña mesaima imuac ic embachéra maqeqeya gumu énécmiwa sécgé énécmimac.

¹⁶ Wanju hofac oo ichéra anǵéñ titina imi maleku ésécnec héiénécmimañ. Ocmuñ imuac téré ichéra ienenj ségiségi wamma hémbénaña legic héima kecmu.

¹⁷ Neñ zéwa ama imuaru Dawidiac niñac wamma iliha mérj† éréma yandimac. Wanju ni nenaoc halécnéñ météré mimia iwac niñ wamma kifa mézézéǵéwa héñtegitmu.

¹⁸ Neñ iwac hazéchéra ionac imi gamu qeqenéh séwi usugina ésécnec héiénécmiwa hiñgacmac, néñ iwac imi ic kewuac opoc haimiwa asarimac.

133

Ala siñ wanjamuma kekec imi mériañaguc.

* 132:13: Yerusalem taczac baec boña imuac qara. † 132:17: Ac iliha imuac hénia imi kuc yanda, wanju yomuaru imi ic kewu mérj hicñimac niñ zéyéya. * 133:3: Kiwi tosaraiǵuc; sénéréc.

¹ (Ocmuñ téréyaiguc enejawac legic.) Niñzu, dacmuna momac yanda azoroma ewa momac wamma kekera imuac hi-abiaña zéma inicisoroc sorocya imi yei dimuhucya wanzac!

² Tanera imi mia haléc Aronac orucyaiguc qocǵégic ewa zucya igucnec mama malekuya horua imi mézécgéma mama zécǵériaiguc momacnec naecmiyec ésécnec.

³ Wanju Herimon baec boñawac tutu-lucnéñ* Zion baec boñaya boñayaiguc mama mebélac géanzac ésécnec. Imuac hénia imi yomuhuc; Baec imuaru Yawenéh mériañ ac zéyec. Imi mia kekec hehe seliawac mériañ ac.

134

Siñi qeriaiguc mepé qepési wammimu.

¹ (Ocmuñ téréyaiguc enejawac legic.) Siñiaiguc Yaweac amaiguc welen qema nanñanžu Yaweac welenqeqe ichéra ini moczorñ Yawe mepésimu.

² Méragina meyacǵic ocmuñ téréyaigucgeñ kendaru Yawe mepésigic.

³ Baec kurumenj zéyu hicñiyec Yawe inéh mia Zion igucnec mériañ ac gézémac.

Anutuac kuha zéma hiaya niñac mepésimigic.

135

¹ Haleluya, Yaweac qara mepésigic, Yaweac welen qeqe ichéra ini i mepésigic.

² Yaweac ocmuñ, Anutininawac ocmuñ imuac sombenjiguc nanžu ini

³ Yawe mepésigic. Yawe imi hiabia, wanju qara imi niñsoroc sorocya, imuac niñac qara imi mepésigic.

⁴ Yawenéh eneya niñac wamma Yakobo, qara mérj Israel i anǵétiyu iwac buña wanjec.

⁵ Ni niñzua, Yawe imi kunej yanda, wanju nemu momac yanda onogiczac.

⁶ Yawe imi haka niñu sécgéyu séc wananzac. Kurumenjiguc zéma baeciguc, wanju konduñiguc zéma zékéñ hiñgac hiñgara horuaiguc.

⁷ Inéh zéyu baec zécǵériaiguc hosusu yacanzac. Wanju kia mihicñimañ zé pilitic mihicñianzac. Wanju luhuc ézéyu hofiya igucnec éréma haanzac.

⁸ Inéh mia Izipte baeciguc méréc merachécgina ic zéma yanjécgina momacnec unudarec.

⁹ Izipte baec, guaru mia Yawenéh haka sésécyaguc zéma haka welicwelicgia méliyu Farao zéma ichéra momac yanda ionac hayec.

¹⁰ Inérj baera baera sasala unuma ic kewu kucginaguc unuhumuyec.

¹¹ Qacgina imi Amori ic ionac ic kewu Sihon zéma, Basan ic kewu Ok zéma, Kanaan baecac ic kewuya ic kewuya momac yanda.

¹² Wanju baecgina imi Israel ic embachéra ionac buña qema énécmiyec.

¹³ Yawe, guac qacga imi hémbénaña hema kecmac. Yawe, guac qacga imi hémbénaña niñqeli mimia wammac.

¹⁴ Yawenérj enjeya ic embachéra zénañjé énécmimac. Wanju welenj qeqe ichéra ewa biric niñénécmimac.

¹⁵ Baera baera imuac nemu imi siliwa zéma goli, ic méranénj memeya.

¹⁶ Kua ginagucnérj ac ménda zéanzu, kicginagucnérj kic hihigina qahac.

¹⁷ Gezac ginagucnérj ac ménda niñanzu. Wanju kua ginaigucnérj wéséségina qahac.

¹⁸ Imuhucya meanzu ini zéma imuaru héma nananzu ini imi moczorj imuhucyanec wamma kecmu.

¹⁹ Israel héná gésé ini, Yawe mepésigic. Aronac héná gésé ini Yawe mepésigic.

²⁰ Lewi héná gésé ini Yawe mepésigic. Yawe eeya héimianzu ini Yawe mepésigic.

²¹ Yerusalemiguc tacyac wananzac Yawe imi Zioniguc mepésimimia wammac. Haleluja!

136

Goi héihéiya niñac Anutu ewa hia ac ézégic.

¹ Yawe imi hiabia, wanju goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac i ewa hia ac ézégic.

² Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac nemu momac yanda onogicma Anutu keczac i ewa hia ac ézégic.

³ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac miñ kewu momac yanda onogicma Miñ Kewu kecanzac i ewa hia ac ézégic.

⁴ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac enjeyao nec kiwi welic welicgia kunerj yanda meanzac i ewa hia ac ézégic.

⁵ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac niñtegic qinñtegicyanérj kurumeña kurumeña zéyu hicñjadarec i ewa hia ac ézégic.

⁶ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac doku qahaiguc baec lémbécma haiyec i ewa hia ac ézégic.

⁷ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac asac mararaj kunerj kunerj zéyu hicñjadarec i ewa hia ac ézégic.

⁸ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac kaiwenérj kaiwe séc galenj nammac niñac zéyu hicñjyec i ewa hia ac ézégic.

⁹ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac maso zéma ménni sikilunérj sinji galenj nammuac niñ zéyu hicñjadarec i ewa hia ac ézégic.

¹⁰ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac Izipte baeciguc méréc merachécgina unuyec i ewa hia ac ézégic.

¹¹ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac Izipte ic ionac suggina igucnec Israel héná gésé onagicma hayec i ewa hia ac ézégic.

¹² Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac méraya kuhagucnérj suluma nanjé nénécmima nonagicma hayec i ewa hia ac ézégic.

¹³ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac konduj pésia qeriru néwéc néwéc nanjoc i ewa hia ac ézégic.

¹⁴ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac Israel hénáorinj goigina héima konduj namunajiguc onagicma hayec i ewa hia ac ézégic.

¹⁵ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac Faraó zéma téñginj ichéra konduj pésia imuaru hoturu énécmiyu melemma hiñgacgic i ewa hia ac ézégic.

¹⁶ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac ic embachéra onagicma baec kéra kériasia qericma keñec i ewa hia ac ézégic.

¹⁷ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac ic kewu kunerj kunerj unuyec i ewa hia ac ézégic.

¹⁸ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac ic kewu qac buñaginaguc unuhumuyec i ewa hia ac ézégic.

¹⁹ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac Amori ic ionac ic kewu Sihon qehumuyec i ewa hia ac ézégic.

²⁰ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac Basanac ic kewu Ogo qehumuyec i ewa hia ac ézégic.

²¹ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac baecgina onagicma ic embachéra ionac buña qeénécmiyec i ewa hia ac ézégic.

²² Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac welenj qeqe ichéra Israel ionac wamma baec iwawai buña qeénécmiyec i ewa hia ac ézégic.

²³ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac maqeqeya kecni niñnécmiyec i ewa hia ac ézégic.

²⁴ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac hazéchécnina ionac méragina igucnec metecgé nénécmiyec i ewa hia ac ézégic.

²⁵ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac séwiginaguc kecanzu ionac nene yaka gumu énécmianzac i ewa hia ac ézégic.

²⁶ Goi héihéiya imi hémbénaŋa heanzac imuac niŋac kurumeŋac Anutu ewa hia ac ézégic.

137

Yerusalemiguc kisikiyoŋ hicŋiyu zésiac waŋgic.

¹ Nini Babilon baecac doku téfara zécgériaiguc tacma Zion niŋqelima siariŋ.

² Imuaru suruŋ ic nanju hawaiguc gita kulelenina koroni naŋec.

³ Héna imi yomuhuc; Hésa icac nénépésigic ieneŋ imuaru legic héiwiŋ niŋac nénézégic imuhuc waŋiŋ. Amanina kisikiyoŋ qenénécmigic imi eneŋ Zionac legic méŋ héigic nimma ségiségi wanni zégic imuhuc waŋiŋ.

⁴ Nini dimuhuciguc Yaweac legic imi baec méréraiguc kecma héiwiŋ?

⁵ Yerusalem ni guac eluŋ numaciguc imi méra héina imi gita qeŋeac héniawac eluŋ gemac.

⁶ Guac eluŋ numaciguc, waŋu Yerusalemac nimba ségiségina tosara onogicma eneŋa ménda wammaciguc imi legic ménda héimaŋ niŋac ezelaŋnanéŋ owuruŋnaiguc mékétamac.

⁷ Yawe gi Yerusalem imi zérabéra mi-hicŋiyec nalé imuac niŋqelima Edomac qelihéra ununa. Héna imi ieneŋ imi yomuhuc zégic; Héndéŋ qéndéŋgic, ama wotuŋa momacnec hérédacma kisikiyoŋ qegic.

⁸ Kisikiyoŋac buŋa embac biria, Babilon baec gi, méŋnéŋ méŋ geŋ waŋ nénécminecac séc imuhucyanec waŋgémmac imi ségiségiyaguc wammac.

⁹ Méŋnéŋ méŋ kokochéŋcga hociguc qéséŋ énécmimac imi ségi ségiyaguc wammac.

138

Dawidiac ewa hia ac zéma mepé qepési ac.

¹ Ni qeri howiacnec ewa hia ac gézézua. Nemu ionac kicginaiguc gi mepésigénzua.*

² Ni ocmuŋga téréyawac† sicgégémba hazac. Waŋu goi héihéiga zéma hakaga héla imuac niŋ guac qacgawac ewa hia ac gézémaŋ. Imi mia gi qacga zéma zézé seli acga meyacna iwawai moczoŋ qehoturuma onogicma eŋec imuac mia imuhuc waŋgénzua.

³ Ni guruyi nalé imuaru acna meleŋnec, waŋu kekec uŋanawac kuha meyandi nénnec.

⁴ Baecac ic kewu moczoŋ ieneŋ kuaga igucnec acga niŋgic imuac niŋac ieneŋ Miŋ Kewu gi zéhiaru gémmu.

⁵ Yaweac edamuya imi eneŋa yanda imuac ieneŋ Yaweac hakayawac mepésimimu.

⁶ Yawe imi eneŋa. néŋ mamaya hia inic-galeŋ waŋ énécmianzac, waŋu tétéc qeŋe ic imi acguc lakec kecma hia inictegicanzac.

⁷ Ni zéra waiya qeriaiguc kenha wamba gi kekecna héngaleŋ waŋanŋaŋ. Waŋu hazéchécna ionac qeri gericgina igucnec méraga suluma méra héiganéŋ metecgé néŋanŋaŋ.

⁸ Yawenéŋ nuac wamma eneŋa ewa siŋ hezac séc wandacmac. Yawe guac goi héihéiganéŋ hehe seli hema kecmac. Ai méraganéŋ memeya imi ménda waiwésémaŋ.

139

Anutuac kiwa igucnec néŋgacbiŋac séc qahac.

¹ (Legic galeŋawac; Dawidiac legic zéra.) Yawe gi ésé hindihindi wannémma niŋtegic néŋanŋaŋ.

² Tacyacna nimma lakec kecma nininŋa niŋtegicanŋaŋ.

³ Héna kekecna zéma hehena héngaleŋ wamma wawaŋ memena imi moczoŋ niŋteginecac niŋtegicanŋaŋ.

⁴ Ac méŋ ezelaŋnaiguc ménda hicŋi tegirunec Yawe geŋ bec howiacnec niŋtegicanŋaŋ.

⁵ Gi wésé andu lelecgé némma méraga nuac qacnaiguc hainéŋanŋaŋ.

⁶ Nininŋ imuhucya imi eebipiya séc méŋ eneŋa waŋu nimmaŋ zéma nimbipizua.

⁷ Ni uŋaga waima dimia méŋ hia kemaŋ? Kic ségéraga néŋgacmima dimuaru méŋ saŋgiwinec?

⁸ Kurumenjiguc embinec imi imuaru gi keczaŋ. Humuc amaiguc hiŋgacma hehe tatacna lémbécbinec imi imuaru acguc gi keczaŋ.

⁹ Siŋunec imi asoŋ héiyu qeŋgaŋnaguc putitima kemna konduŋ tetecgiaiguc keremma tabinec

¹⁰ imuaru acguc méraganéŋ nuagicma méra héiganéŋ selianec nénépésiwésémaŋ.

¹¹ Siŋi panamaŋnéŋ hoturunéŋu asac mararaŋ lelecgé némma hezac imi siŋidéŋgédaru zéwinec,

¹² guaru imi siŋi zéma kaiwe imi héniagira momacguc waŋzac imuac niŋac guac kicgaiguc imi siŋinéŋ iwawai mén

* **138:1:** Héna imi eŋefianec niŋasariwiŋac séc qahac. Néŋ nininŋ ic tosara imi yomuhuc héniaya zéanŋu; Nemu tosara ménda mepési énécmima guacnec sac mepésigénzua. † **138:2:** Yerusalem ocmuŋ imi ménda megic heyec. Imuac niŋ yomi imi sel hali héna acac katapa haigic heyec imuac zézéya.

ménda musanǵémac. Wañu sıñı imi kaiwe éśécneć asaǵaguc wammac.

¹³ Geñ mia séwinawac qeriaiguc séwi taséna momac momac mihićnjidacneć. Neñǵocnawac héri qeriaiguc geñǵaac mia séwına toro toroya moczoñ areñǵéma mihićnjı nénnec.

¹⁴ Ni imi hiabianec welic welicgianec mihićnjı nénnec imuac niñ ewa hia ac gézézua. Wawañ memega imi welic welicgiaguc imi qeri uñana acguc héñtegićanzac.

¹⁵ Sasañǵiaiguc menéma baec dumuc siraiguc welic welicgianec menénneć nalé imuaru nuac séwi busuc iwawai imi guac kicǵa igucneć ménda sanǵima heyec.

¹⁶ Séwinawac tanera ménda hićnjı te-girunec qérawa imi kicǵanéh bec hénnec naléna ménda ducñiyunec bec séwinawac tasia hićnjima keñec séć kiwiǵaiguc ona hedaczac.

¹⁷ O Anutu niñǵa imi nimba eebipiǵaguc eñeña wanzac. Qétéya imi acguc yei eñeña wanzac.

¹⁸ Némacnanéh olombineć, qétéǵina imi sakasac ogiczac. Ni gau igucneć yacmañ imuaru acguc ġiguc kećmañ.

¹⁹ O Anutu kaiziliweñ ic unuwanneć, sac nene ieneñ wainéma kembunec.

²⁰ Ieneñ guac zébiri qébiri wanǵeñanzu. Hažéchéćga ieneñ kicǵaiguc iwawai eñomiawac séwi eñeñ wanǵanzu.

²¹ O Miñ Kewu guac mézéǵina tianzac imi onac ni acguc mézéna tianzac. Wañu ġi zébiri ġeñanzu ionac imi ewa loloñ wañ neñanzac.

²² Ieneñ hažéchéćna wanzu imuac ionac niñ biric hélacneć késa keczuca.

²³ O Anutu néñsosloma batucǵé némma qerınawac hénia niñna. Batucǵé némma niñiñna niñtegićna.

²⁴ Néñǵésina nuaru wawañ meme biria méñ hezaciguc ġindiñi némma héna hémbénañawac bunja imuaru nuagicna.

140

Hažéchéra ionac murunec metecǵé mi-mac niñ zéwelereć.

¹ (Legic galenawac; Dawidiac legic zéra.) Yawe ic biria ionarunec metecǵé néna. Kaiziliweñ ic ionac murunec saiwa menénna.

² Ieneñ qeriginanéñ haka biria niñareñ mema nalé séć yaré mihićnjanzu.

³ Ieneñ mokoleñ éśécneć ezelañǵina qer-icǵic zéraguc wanǵanzac. Wañu ezelañǵina bawaiǵuc imi qaté mokoleñac kua doku zéraguc he énéćmizac. (Ohec)

⁴ O Yawe galenǵé néna. Kaiziliweñ ic méraginaiguc embi niñac. Yaré qeǵe

ic ionarunec hetecǵé néna. Ieneñ imi néfacǵé némbiñ zé wanzu.

⁵ Séwi eñeñ ic ieneñ mebirı némbiñ zé bétac hainéma hésanéh ufic mema héna ewiaiguc haima baec séśéñna éśéǵic hezac. (Ohec)

⁶ Ni Yawe yomuhuc zéma gézézua; ġi Anutuna, O Yawe, guru héhélinawac gezac haina.

⁷ Nuac anǵeñ titi Miñ Kewu Yawe, ġi yaré naléiguc orucnawac saiwa menénneć.

⁸ Yawe kaiziliweñ icac ewa sıñ imi ménda nimmina. Manambatucac niñiñ biria imi muñǵuc ménda seligimac. Qahac wañu séwi eñeñ wambu niñac. (Ohec)

⁹ Lelecǵé neñanzu imi eñeñ orucǵina meyacǵic, zéna eñañ ezelañǵinawac zéranéh liliñǵéma eñañ hoturu énéćmimac.

¹⁰ ġeric lokocnéñ ionac mama hoturu énéćmimac niñ wanzuca. ġericiguc néfacǵé énećmina baec séśéñ imuaru hiñǵacma muñǵuc ménda érému.

¹¹ Zébiri qébiri ic ieneñ baeciguc ménda seligima nammu. Yaré qeǵe ic imi birianéh méndacmima kemma inimac.

¹² Ni niñzua Yawenéñ zérabéra mihićnjima keczu ionac acǵina goiya héianzac. Wañu maqeqeña ieneñ aciguc eñǵic zédiñi énéćmianzac.

¹³ Hélaćneć ic solañja ieneñ guac qac-gawac ewa hia ac zému. Ic dindiña ieneñ kicǵaiguc tacyac wammu.

141

Kaiziliweñ igucneć anǵeña timac niñac zéwelereć.

¹ (Dawidiac legic zéra.) Yawe ni guru héhéliżua, focdac hanéñna. Guruwa ewa hétéññawac gezac haina.

² Zéwelećnawac niñna hofac héméña hiabia éśécneć wammac. Mérana meyacba iminéñ siñiyawac mulu ai éśécneć wammac.

³ Yawe kuanawac galenñ meme ai ic meñ opocna nañu. Kua tasénawac naguya galenǵéma kećbésémañ.

⁴ Imuhuc wañ néna qerinanéh haka biriaiguc ménda qasima mamac. Képésic meme ic iniguc momacneć haka biria ménda wammañ. Wañu ionac nene halécyaguc imi ménda nemañ.

⁵ Wañu ic solañanéñ orucnaiguc numindiñi néñu nimba goi héhéiya éśécneć wammac. Wañu ġindiñi néñu nimba orucnawac météré haléc éśécneć wañu orucnanéh imuac héñacya ménda memac. Ionac haka biria imuac niñac kileñ ni zéweleć ai memañ.

* 141:6: Saulo zéma ichéra. † 141:6: Anutuac ackuazéc Dawidinéñ zéauyc imuac zéyéña.

⁶ Wañu galeñhécgina* hocnérj unugic mama unuyu, ic embac ienérj ackuazéčna[†] imi sinjaguc wanžac imi niñtegicmu.

⁷ Wañu ienérj ackuažéc yomi niñqelimu; Ai icnérj baec patoma hoc sira giligic hezac ésécnec sicniña imi kicsuañ kuayaiguc héndérj qéndérjgiawac hezac.[‡]

⁸ Miñ Kewu Yawe kicna hiwa guaru hayu néngacma guac hazua. Qeri uñana imi katanec ménda waimina nammac.[‡]

⁹ Ni galeñgé némma biria meme ic ienérj népésimañ zé bétac haigic imuacnec zéma ionac baec sésérj igucnec metecgé nérjña.

¹⁰ Ic biria ienérj wai énécmiña eñaj bétacñiaiguc momacnec hiñgacñic inimac, nérj ni imi técgéma ogicmañ.

142

Zérabéra igucnec metecgé mimac niñ zéwelerec.

¹ (Dawidiac Masikil tanera legic. Bañec méñac qeriaiguc sanjima zéwelec ac yomi zéyec.) Ni Yaweac qachéhélizua. Ni Yaweac qacma zéwelecmizua.

² Ni ewa gorona wésiaiguc qocgéwa mazac. Wañu nuac zéra waiya imi zéhicñi mizua.

³ Qerinaiguc qeri uñananérj kic gili gili wañec séc, gerj mia hénaña bétacya qahac imi niñdacma miñicñi nénnec.

Ni héna agalenj keriiuguc ienérj sanjima bétac hainérjgic.

⁴ Nuac héinaiguc hima hénaña, méñérj méñ héniñana ménda niñnéñu hoczua. Hainezic méñ ménda hayu hoczua. Méñérj méñ qeri uñana ménda galeñgé néñu hoczua.

⁵ O Yawe ni zésiác wañgémma zézuá. Miñ Kewu gerjgac imi hainezicna zéma kicqeli kekec baec yomuaru gi imi nuac buña wanžañ.

⁶ Zésiácna niñña, ni maqeqeya wamma kecañzua, nunesi wañnéñanžu ionac méra igucnec metecgé nérjña, ienérj kucgina eñeña nuac séc qahac.

⁷ Qeri uñana imi hésa ama igucnec hulac nérjña, qacgawac ewa hia ac zémañ. Goi héihéi wañ néna, ic solañja ienérj lelecgé némma nammu.

143

Hazéchéra méragina igucnec metecgé mimac niñ zéwelerec.

¹ (Dawidiac legic.) Yawe gi zéwelečna niñña. Guru héhélinauwac gezac haina. Héniñaga héla zéma héniñaga solañawac séciguc acna niñña.

² Guac kicgaiguc imi baec ic méñérj méñ képésic solañ ménda keczac. Imuac niñac welenj qeqe icga niguc ac ai ménda mena.

³ Hazécnanérj qeri uñanawac zuñ mezac. Kekecna qéziyu baeciguc maqezac. Sinji tunumaru qeriaiguc noporu becaru humugic ionac séc wanžua.

⁴ Imuac qerinaiguc qeri uñananérj kic gili gili wañ néñu wésé bacna imi témañ zé wanžac.

⁵ Ni nalé wahalawac nimba kenžac. Ai menec imi qerinanérj nimma taczua. Wañu iwawai méraganérj wamma menec imi nimma

⁶ mérana guac murugerj suluzua. Baec irec irecgianérj doku niñ humuanžac imuac séc kekec uñananérj guac wammizac. (Ohec)

⁷ Yawe gi acna foc niñnéna. Qeri uñana kuha mazac. Kic tanecga ménda musañgé néna. Baec sésérjiguc hiñgacanžu ionac séc wambi niñac.

⁸ Niñkinzérjña imi guaru hezac imuac niñ sinjunc goi héihéigawac ackuažéc nézéna nimba. Kekec uñana guaru nañgéwa érézac imuac mia héna kecmañ niñ niñžañ imi ku néna.

⁹ Yawe hazéchécna ionac méragina igucnec metecgé néna, ni guac méraga bawaiuguc sanjizua.

¹⁰ Gi nuac Anutu kecžañ, imuac niñac ku néna guac ewa sinja méndacma wammañ. Uñaga imi hiabia, imuac héna kondonaiuguc nuagicma kembésémañ.

¹¹ Yawe qacgawac wamma kekecna meqeli nérjña. Solañ dindiñagawac séciguc zéra waiya igucnec népésina éréwa.

¹² Wañu goi héihéiga nuac hezac imuac séciguc hazéchécna qeric énécmiña qahac wañgic. Neñ guac welenj qeqe icga keczua. Imuac niñ qeri uñana yéwéri miñicñi mianžu imi moczoñ auénécmiña qahac wandacmu.

144

Baec yanda imi anğérja timac niñac zéwelerec.

¹ (Dawidiac legic.) Yawe hainezicac zamanziñña i zéžé ségiségi wammimañ. Inérj mérana yaréac meefima mérana merawa yaré qeqeac héniña kumiyec.

² Yawe imi goi héihéina, zamanziñña zéma banecna, inérj neuñ kiropo selina zéma metec metecna zéma saiwana, ni imi ic embac héčna méra bacnaiguc onopocanzac iwaru mia héiseliañzua.

³ Yawe, gi ic imi némac hiaya niñac eeya héianžañ? Miñ Kewu gi baec icac ninna némaria wañu niñmianžañ?

* 141:7: Yes 26:19

‡ 141:8: Ac yomuac héniña imi; Ménda wainérjña kec humuwi niñac.

⁴ Ic imi kua wésésé ésécneç hotonadac kecma qahac wammac, wanju kekec naléyanéñ amia timima keñançac ésécneç focdac hama kemmac.

⁵ Miñ Kewu gi kurumeñ misicgéma tima mana. Baec boña séc onosina hofac téma yacmac.

⁶ Hazéchéçga pilitic giliénécmina héndérj énéçmina. *Zakoña** muima héndérj énéçmina keñgic.

⁷ Ounec méraga suluma népésina éréwa. Doku qauñ kuhaguc imuacnec zéma ic mérrera ionac méragina igucnec metecgé néna.

⁸ Ieneñ kua taséginanéñ ikoc ac zéma méra héiginanéñ manam batuc ai meanzu.

⁹ O Anutu ni legic qelia héima gita hésia 10 imi qema legic héigénçua.

¹⁰ Geñ meseli énéçmina ic kewuya ic kewuya yaréginaiguc onogicanzu. Welenj qeqe icga Dawidi sou zéra igucnec metecgé néñançan] guac mia legic héigénçua.

¹¹ Ic enia ionac méragina igucnec ni metecgé néñna. Ieneñ kua taséginanéñ ikoc ac zéma méra héiginanéñ manam batuc ai meanzu.

¹² Naj héçnina imi ic hésa komoranéñ kecma séha séc yandiançac ésécneç wammu. Wanju bérac héçnina ieneñ ic kewuac ama yanda meanzu imuac hénia méndacma méra kiwi héimimlia ama kewuac wotuñja hocnéñ memeya imuhucya ésécneç wammu.

¹³ Hofi amaninaiguc nene mérian] kuaya qeyu rama héçnina ieneñ baec kisiaiguc saigic zañgégina imi tausenja tausenja zéma 10 tausenja 10 tausenja wammu.

¹⁴ Burumakao héçnina iwa ieneñ haléginaguc réwéria wammu. Nununesi ménda hicñiyu ama sombenjina iguc zésiac mérj ménda hicñimac.

¹⁵ Ic embac aren] imuhucya imi zézé ségiségi ginaguc. Ic embac Yawenéñ Anutu kecénécimimlia imi zézé ségiségi ginaguc.

145

Anutuac hiaya zéma kewuya.

¹ (Dawidiac mepé qepési ac.) Ic kewu Anutuna, ni zézé ségiségi wanjégma qacga nalé tetcgia qahac mepési gémmañ.

² Ni kaiweya kaiweya zézé ségiségi wanjégmmañ. Wanju qacga tetcgia qahac mepési gémmañ.

³ Yawe imi kuner] yanda imuac kuner] yanda mepésimimlia wammac. Kuner] yandayawac séha imi qétéya olombiñac séc qahac.

⁴ Hicñisaia hicñisaia emma kemma guac wawan] memega imi mepésima haka silicga kuhaguc imi zéau énéçmimu.

⁵ Qac buñaga eebipiyaguc zéma edamugaguc imi zéma guac haka welic welicgia imi qerinanéñ zénimma kecmañ.

⁶ Hakaga welic welicgia imuac kuha imi zéau énéçmimlia wammac. Ni acguc héniağa kuner] yanda imi zéau énéçmimañ.

⁷ Ieneñ guac sese kuner] yanda imuac buña zéma guac héniağa solan]a imuac legic héimu.

⁸ Yawe imi ewa hiawac wan] énéçmima ewa biric wan] énéçmima qeri geric foc foc ménda wamma goi héihéi kuner] yanda wan] énéçmiançac.

⁹ Yawe imi kekec momac yanda hiabia wan] énéçmima zéyu hicñjima kecçu séc goi héihéi wan] énéçmiançac.

¹⁰ Yawe geñ zéna hicñjima kecçu imi moczoñ guac ewa hia ac zému. Guac muru météré amuma kekec ieneñ gi mepésigémmu.

¹¹ Ieneñ guac héngalen] ama aren]a yanda imuac edamuya zéauma guac kucga zéeminij] wammu.

¹² Guac ai kuhaguc imi zéma héngalen] ama aren]a yandagawac qac buñayawac edamuya imi ic onac qelihéçgina énézégic nimmu.

¹³ Guac héngalen] ama aren]a yanda imi héngalen] ama aren]a yanda hémbénañja. Wanju héngalen] aiga imi hicñjsai lépaya lépaya hema emma kecmac. Miñ kewu imi zéyu hicñjima kecçu imi moczoñ goigina héima méñzé méñzéya qahac zikiziki acya moczoñ méndacançac.

¹⁴ Yawe imi tendiñgéwiñ] zé wan]ançu ionac nanjé énéçmiançac. Wanju mema titi wan] énéçmimlia imi meyac énéçmiançac.

¹⁵ Kekec momac yandanéñ guaru kic hiançu. Geñ nalé zézéya méndacma nene yaka gumu énéçmiançan].

¹⁶ Wanju méraga suluma iwawai kekecginaguc imi moczoñ galen]gé énéçmina séçgé énéçmiançac.

¹⁷ Yawe imi wawan] memeya moczoñ solan] dindiñ]a wan]ançac. Haka silicya moczoñ ewa hiawac wan]ançac.

¹⁸ Yawe imi zéwelec wammimlia hélacnec zéwelecançu séc hosucgé énéçmiançac.

¹⁹ Inéñ mia eeya héimiançu séc ewa siñginawac séçgé énéçmiançac. Wanju ionac qac héhéligina imi nimma an]géhingina tiançac.

²⁰ Yawe imi goi héihéi wammiançu séc héngalen] wan] énéçmiançac, néñ kaiçiliwen] ic imi moczoñ mebir] énéçmiançac.

²¹ Kuananéñ Yaweac qac buñaya zéaumañ. Wanju séwiginaguc momac yanda ieneñ qara téréya imi tetcgia qahac mepésimu.

* 144:6: *Zakoñ* imi piliticac sésc ac wanzac.

146

Anutunéh méra miyu mepésimiyec.

¹ Haleluya, kekec unjana Yawe mepésina.

² Ni keema emma kecmanj séc Yawe mepésimanj. Kecma emma kecmanj séc Anutuna legic héimimanj.

³ Ini ic eneja ionaru ménda lahenjému. Baec ic ienej méra énécmiuac kuc ménda he énécmizac.

⁴ Ienej imi unjagina wai énécmiyu baeciguc lilinjéma kemmu. Kenjic kaiwe imuaru mia ionac nijarej arenjia imi moczoj qahac wandacmac.

⁵ Yakoboac Anutunéh méra mimac imi ségi ségiyaguc. Wanju Yawe Anutuyawac nijkumuma kecanzac imi zézé ségi ségiyaguc.

⁶ Yawe imi baec kurumenj zéma iwawai imuaru sécgéma hezac imi moczoj zéyu hicjidacgic. Wanju hémbénaña qeri héla késa kecanzac.

⁷ Inéh hédacgé énécmiawac kecanzu imi héna acac séc zédinj énécmima yaka nij humuanzu séc nene yaka gumu énécmianzac.

Wanju Yawenéh qaté énécmimia imi hulac énécmianzac.

⁸ Yawenéh kic hilic onac kic hihhi meénécmianzac. Yawe imi mema titi wanj énécmimia imi meyac énécmianzac. Wanju Yawe imi ic solaña goi héihéi wanj énécmianzac.

⁹ Yawe imi ic kianja héngalenj wanj énécmianzac. Wanju qawéc gupanj énépésima nanjé énécmianzac. Wanju kaiziliwerj ic ionac hénagina imi mebiri énécmianzac.

¹⁰ Zion ama areña yanda, Yawe guac Anutunéh hicnjisai lépaya lépaya hémbénaña héngalenj wanjémmac. Haleluya!

Anutunéh Yerusalem héngalenj wammianzac, mepésimini.

147

¹ Anutunina legic héimimia imi hiabia. Wanju imi nijsorocya zéma niju sécgémac. Imuac nijac Yawe mepésini, haleluya!

² Yawenéh Yerusalem meyacgéanzac. Inéh mia Israel héndéj qéndéj wanj énécmigic keczu imi qutulanjé énécmianzac.

³ Inéh ewa biric wamma keczu séc mehiaru énécmima wizigina oso énécmianzac.

⁴ Inéh ménni sikilu qétégina oloj énécmima qacgina qacénécmianzac.

⁵ Minj Kewunina imi kunej yanda, kuc yandayaguc. Wanju nijtegic qinjtegicya séha imi olombinjac séc qahac.

⁶ Yawenéh memaamuma kecanzu imi énépésima nanjé énécmianzac. Wanju kaiziliwerj ic imi giliyu baeciguc maunudacmac.

⁷ Saiwop zémima Yawe legic héimimu. Gita kulelé qema Anutu legic héimigic.

⁸ Inéh hosuyu haima kurumenj osoanzac. Wanju baecac wamma kia imi hofiaiguc haiyu heanzac. Wanju kia haiyu baec bonjaiguc qézézac éréma yandianzac.

⁹ Inéh haséj yanj zéma koeckoec nei merawanéh qacma kecgic nenegina mihicnj énécmianzac.

¹⁰ Yawe imi becosiac kuhawac nijkumuma kenzu ionac singina ménda nijanzac. Wanju ic méj eneja héna kuhawac nijkumuma kenjanzac imuac ménda hénsorocanzac.

¹¹ Inéh eeya héimima goi héihéiyawac kic hihhi wanjanzu ionac mia ewa hia nijanzac.

¹² Yerusalem gi Yawe legic héimina. Zion gi Anutuga legic héimina.

¹³ Inéh amagawac nagu wétéya imi meseligianzac. Wanju ama imuac qerigaiguc merachécgga mérianj mihicnj énécmianzac.

¹⁴ Inéh baecgawac suc séré yanda imuac qeriaiguc luae qegéru heanzac. Wanju nene héla gocmia hiabianéh gumu géru sécgéanzac.

¹⁵ Inéh zézé seli acya baeciguc méliyu ackuazéic iminéh foc foc kenjanzac.

¹⁶ Inéh komboc rama zucya imuhucya éséc nec giliyu maanzac. Wanju komboc bororona baeciguc hicnj hicnjia imi qesayu bucgazerj éséc nec heanzac.

¹⁷ Inéh saméh bororona éséc nec komboc giliyu maanzac. Mérénéj sanjena imi ogicma hia ménda téténggarimac?

¹⁸ Wanju inéh zéyu komboc imuhucya imi pépélima doku wanjanzac. Inéh luhuc ézéyu qeanzac. Wanju doku ézéyu kenjanzac.

¹⁹ Inéh ackuazéicya Yakobo zéhicnj miyec. Wanju héna acya zéma pakenj acya imi Israaelac zéhicnj miyec.

²⁰ Baec méjac ic arej tosia ionaru imi imuhuc méj ménda wanj énécmiyec. Imuac ienej Anutuac héna ac imi ménda nijnu. Haleluya!*

Anutuac edamuya imi baec kurumenj sécgéma hezac.

148

¹ Haleluya, kurumenjguc keczu ini Yawe mepésigic. Yawe mepésigic, ou enejaiguc keczu ini i mepésigic.

² Kua memé unjéhéra ini moczoj i mepésigic. Kawali arenjéhéra ini i mepésigic.

* 147:20: Hebraio ac yomuac hénia imi; Yawe mepésigic!

³ Maso kaiwe iri i mepésiyic. Sikilu asarianzu ini moczoŋ i mepésigic.

⁴ Kurumenjac kurumenj ini acguc i mepésigic. Sawaiguc doku hedaczac ini acguc i mepésigic.

⁵ Momac yanda inéŋ zéyu hicŋjima hezu imi wai énécmigic Yaweac qara mepésimu.

⁶ Inéŋ méŋnéŋ méŋ ménda logimac niŋ qaŋaŋ silic hai énécmima imuhucya imuhucya hémbénaŋa kumu énécmiyu nanzu.

⁷ Baec igucnec Yawe mepésigic, kondunjac mokoleŋ yanda zéma kondunj zékéŋa zékéŋa ini momacnec.

⁸ Geric zéma komboc zéma komboc boboroŋa zéma hosusu dépaŋ zéma luhuc kuaya tohoanzu ini acguc imuhucyanec.

⁹ Baec boŋa zéma baec qindij qindija moczoŋ, ic gocmiaguc zéma yéménzéc ic moczoŋ imuhucyanec,

¹⁰ haséŋ yaŋ moczoŋ yanda zéma ama yaŋ moczoŋ zéma gisic zéma nei qeŋgaŋginaguc moczoŋ imuhucyanec.

¹¹ Baera baera ic kewu moczoŋ zéma ic embac areŋa areŋa moczoŋ zéma ic eŋeŋa zéma baecac zétegeticic ic moczoŋ imuhucyanec,

¹² ic qaré, embac serana, ic embac yanda zéma nambérac moczoŋ imuhucyanec.

¹³ Iwac qara momacgucnec sac eŋeŋa yanda wanzac. Wanju edamuya imi baec kurumenjiguc keczu imi moczoŋ onogicma eŋeŋa wanzac, imuac niŋac momac yanda ini Yaweac qara mepésimu.

¹⁴ Inéŋ mia héna géséhéra ilicgina meyac énécmiyec imuac niŋac i imi qéhéréŋgé mima kecanzu météré énécmimia Israel ic ionac mepé qepésiac buŋa wanzac. Haleluya!

Anutuac haka hiabia ic embachéra ionac muru hezac.

149

¹ Haleluya, legic qelianéŋ Yawe mepésigic. Météré ichéra* ionac azoazoroiguc legic héimigic.

² Israel imi eŋeya mihiŋji miyec iwac niŋac wamma ségiséŋi wammac. Zionac nanjhéra ieneŋ eŋaŋ ic kewu niŋac wamma ségiséŋi wammu.

³ Legic hirima qara mepésigic. Wanjoŋ zéma gita qema legic héimigic.

⁴ Yawenéŋ eŋeya ic embachéra niŋac ségiséŋi wananzac. Wanju ic embac memaamuma kecanzu séc aŋgéŋgina tima kiwi méréra héŋsoroc sorocya meénécmianzac.

⁵ Météré énécmimia ieneŋ imi edamuya qeriaiguc ségiséŋi wamma eŋaŋ hehe tat-aciguc legic héimimiu.

* 149:1: Hénaorin Anutu niŋzéŋgéanzu momac yanda ionac qacgina.

⁶ Kuaginaiguc imi Anutuac mepé qepési acnéŋ hemac. Wanju méraginaiguc sou bawa andia zéraguc imi he énécmimac.

⁷ Wanju iminéŋ mia baera baera ic bakia meŋeŋ énécmima ic embac areŋa areŋa tasé ku énécmimiu.

⁸ Wanju ic kewuhécgina imi seŋ hésanéŋ, ic eŋeŋa hécgina imi aiŋ bétacnéŋ hénagina helanzí énécmimiu.

⁹ Zétegetic tegic ac ooyawac hezac imuac séciguc imuhuc wanj énécmimiu. Ai eeyaguc imuhucya imi météré énécmimia ionac méraginaiguc hai énécmiyu hezac. Haleluya!

Kewunina yanda Anutu.

150

¹ Haleluya, ocmuŋaiguc Anutu legic héimigic. Kuha héima hezac kurumenj imuaru legic héimigic.

² Wawaŋ memeya kuhaguc imuac niŋac legic héimigic. Héniaya, kunéŋ yanda edamuyaguc imuac niŋac wamma legic héimigic.

³ Tomuŋ qema legic héimigic. Kulele zéma gita qema legic héimigic.

⁴ Tambariŋ qema legic hirima mepésigic. Kuŋa zéma gitanéŋ legic héimigic.

⁵ Aiŋ hilaŋa qara kunéŋ yanda imuhucya qema mepésigic. Aiŋ hilaŋa hétéŋ ou eŋeŋawac qema mepésigic.

⁶ Kua wésésé héima kecanzu séc Yawe legic héimigic. Haleluya!

Mataio

Yesuac esañ ambéchéra ionac qacgina.

¹ Abaraham zéma Dawidiac qeli, Kristo Yesuac sac kitichéra.*

² Abarahamnén Isaka mihicniyec. Isakanén Yakop mihicniyec. Yakobonén Yuda zéma iwac dac munahéra mihicni énécmiyc.†

³ Yudanén Tamari iwarunec Feresi zéma Zara mihicni érécmiyc. Feresinén Hesiron mihicniyec. Hesironnén Aram mihicniyec.

⁴ Aramnén Aminadap mihicniyec. Aminadapnén Nason mihicniyec. Nasonnén Salmon mihicniyec.

⁵ Salmonnén Rahap iwarunec Boasi mihicniyec. Boasinén Rut iwarunec Yobedi mihicniyec. Yobedinén Yesi mihicniyec.

⁶ Yesinén ic kewu Dawidi mihicniyec.

Wañu Dawidinén Uriawac iniña iwarunec Solomon mihicniyec.

⁷ Solomonnén Rehoboam mihicniyec. Rehoboamnén Abia mihicniyec. Abianén Asafe‡ mihicniyec.

⁸ Asafenén Yosafat mihicniyec. Yosafatnén Yoram mihicniyec. Yoramnén Uzja mihicniyec.

⁹ Uzianén Yotam mihicniyec. Yotamnén Ahazi mihicniyec. Ahazinén Hezekia mihicniyec.

¹⁰ Hezekianén Manase mihicniyec. Manasenén Amosi§ mihicniyec. Amosinén Yosia mihicniyec.

¹¹ Wanju Babilon baeciguc onagicma kenkenja nalé imuaru Yosianén Yekonia zéma dac munahéra mihicni énécmiyc.

¹² Wanju Babilon baeciguc onagicma kenjicguc Yekonianén Salatiel mihicniyec. Salatielnén Zorobabel mihicniyec.

¹³ Zorobabelnén Abiut mihicniyec. Abiutnén Eliakim mihicniyec. Eliakimnén Azori mihicniyec.

¹⁴ Azorinén Sadok mihicniyec. Sadoknén Akim mihicniyec. Akimnén Eliut mihicniyec.

¹⁵ Eliutnén Eleazari mihicniyec. Eleazarinén Matan mihicniyec. Matannén Yakop mihicniyec.

¹⁶ Yakopnén Mariawac euya Yosefe mihicniyec. Wanju Maria iwarunec mia Yesu Kristo** zémimia imi hicniyec.

¹⁷ Imuac Abaraham igucnec éréma Dawidiguc hayu hicnisaiaic qétégina imi 14 wanzac. Wanju Dawidi igucnec éréma Babiloniguc onagicma kenkenjawac naléiguc hayu hicnisaiaic qétégina imi 14 wanzac. Wanju Babiloniguc onagicma kenkenjawac nalé imuarunec éréma Kristoac naléiguc hayu hicnisaiaic qétégina imi 14 wanzac.

Halécnéñ météré mimia Yesuac hicnihicniya imuac suruc.

¹⁸ Wanju Kristo Yesuac hicnihicniya imi yomuhuc; Iwac nengocya Maria imi Yosefeac buja wammac niñ zéérécmimia wanec, néñ ekawu momacnec ménda kerincnec Uña Téréyanén kiwi meyu héryaguc wanju héñec.

¹⁹ Wanju iwac eu buja Yosefe imi ic dindiña kerec. Imuac niñ, ara zéauyu kicginaiguc gamuyaguc wambac niñac, éléñec waimiyu kemmac zé nimma niñarenégéyc.

²⁰ Imuhuc nimma keru Miñ Kewuac kua meme uña méñnéñ gauiguc hicnimima yomuhuc ézéyec; Dawidiac qeli Yosefe, iniñ bujaga Maria wagicmaj zé zénéñga ménda hiriyu, tomenaiyuc taczac imi Uña Téréyawac murunec.

²¹ Inén nanjawac mihicnimac. Mihicniyu inén kecma eñeya ic embachéra képésicgina igucnec añgégina timac, imuac niñac qara Yesu zéwésémanj.

²² Haka hicniyec imi Miñ Kewuninanén kua meme icya kuaya mema ac yomuhuc zéyec imi moczoñ meselimanj zé imuhuc hicniyec;¶

²³ Niñzu, embac serañanén héri haima naja meyu iwac qara Immanuel zéma (Hénia imi Anutunén neñajuc keczac).

²⁴ Imuhuc zéyu Yosefenén gau igucnec yacma Miñ Kewuac kua meme uñanén zéyec séc wamma iniñ bujaya wagicma hayec.

²⁵ Wanju inén i guc momacnec heyac ménda wamma kerunec embac imi méréc merac naja mihicniyec. Mihicniyu Yosefenén qara Yesu zéyec.

2

Niniñ ic ienen Yesu hémbiñ zé hacig.

¹ Ic kewu Herodeac héngalen naléiguc Yesunén Yuda baec Betelehem ama areña yandaiguc hicniyec. Gezac qema niñgic, hicniyu Is igucnec niniñ ic tosara Yerusalem hama yomuhuc zégic;

* **1:1:** Ac oruha yomi imi kiwi Mataioac ac oruha qahac, néñ kembangan 1:2-17 imuac ac oruha wanzac. Kiwi térya yomuaru ic embac onac qacgina sasala hezac imi owiñ zé Zipilalec ac me Nei ac qahac, néñ Girik ic me Hebraio ic ewagina méndacma ooyawac hezac. † **1:2:** Yudawac dachéra imi 3, munahéra imi 8, néñ tosara waima iwac qara ooyawac hezac imuac hénia imi Hén 49:10 imuaru hezac. ‡ **1:7:** Kiwi méranén ooya tosaraiguc Asafeac qara méñ imi Asa. § **1:10:** Kiwi méranén ooya tosaraiguc Amosiac qara méñ imi Amon. ** **1:16:** Hebraio aciguc; Mesia imuac hénia imi halécnéñ météré mimia. ☆ **1:22:** Yes 7:14

² Merac Yuda ic onac ic kewu buña hicnjyec imi dimia? Nini Is iguc iwac widi méñ hémma mepésimiwiñ zé hazij.

³ Imuhuc zégic ic kewu Herodenéñ ac imi niñu ewayaiguc niñkéndéñaguc wajec. Imi mia inéñnec qahac, Yerusalem miñina i guc kecgic ieneñ moczoñ imuhuc wangic.

⁴ Wanu inéñ hofac oo ic kiwahécgina zéma hénaoñ ionac hénac acac kiwi ic unuruma Kristo* dimuaru hicñima keczac imuac qesiéncmiyac.

⁵ Qesiéncmiyu yomuhuc ézégic; Yuda baec Betelehemiguc. Imi mia Anutuac tilij tilij ic méñnéñ yomuhuc oyecac hezac hénia yomuhuc niñac imuhuc zégic;

⁶ Betelehem ama areña, guac murunec galeñ méñnéñ hama nuac hénaoñ Israel imi rama galeñ ésécnec galeñgé énécmimac. Imuac niñ gi imi Yuda baeciguc ama areña yanda kuney kuney hema kenzac imuac sugcinaiguc komodia ménda wanñaj.

⁷ Imuhuc zégic nimma Herodenéñ ninij ic éléñnec unuruyu hagic eñacnec tacma widi hicnjyec imuac naléya dindinaneñ qesiéncmima niñec.

⁸ Qesiniñu tecgéyu Betelehem ama areña yandaiguc méli énécmima yomuhuc énézýec; Kemma merac imuac dindinaneñ qesinimmu. Wanu mihicñjmuiguc liliñgéma hama nézégic, ni acguc kemma mepési mimañ.

⁹ Ic kewunéñ imuhuc zéyu niñgic tecgéyu, hénagina méngucnec toroqema keñgic. Wanu gezac qema niñgic, widi Is imuaru héngic iminéñ munguc hicñi énécmima walac walac kemma moczoñ merac heyec ama imuaru kemma héiselima tarec.

¹⁰ Wanu ieneñ widi imi muñguc hémma ségiségi kuney yanda wangic.

¹¹ Wanu ama imuaru haréma merac imi neñgocya Mariaguc momacnec iricma simij héima mepési migic. Imuhuc wamma géségina auma sese mema hagic goli, libanosi ic tutuha héméñaguc zéma sacmasi haléc héméñaguc imi sécgina séc haimigic.

¹² Wanu gauiguc Herodeac muru ménda kemmu niñ énézýec. Énézýu nimma hénac méñ igucnec ama baecginaiguc liliñgéma keñgic.

Yosefe inij meracyaguc Izipte baeciguc néñgacma keñgic.

¹³ Liliñgéma keñgic, niñzu, Anutuac kua meme uñanéñ gauiguc Yosefe hicñimima yomuhuc ézýec; Herodenéñ merac yomi qeman zé hochoc ai mezac, imuac gi yacma merac zéma neñgocya oragicma Izipte†

baeciguc néñgacma kemma kecna muñguc gézémañ.

¹⁴ Imuhuc zéyu Yosefenéñ sinjyaiguc yacma merac zéma neñgocya oragicma Izipte baeciguc keñec.

¹⁵ Kemma imuaru kerunec Herode humuyec. Imi mia Miñ Kewuninanéñ eñeya kua meme ic méñac kuaya mema zéma yomuhuc zéyec ac yominéñ héla héimac niñ imuhuc hicnjyec; Izipte baec igucnec nanña qac hérémizua.*

Yesu qewiñ zé wamma namu nene tosara unuhumugic.

¹⁶ Wanu Herode imi ninij ic ieneñ ikoc wammigic imi niñtegicma qeri biric kuney yanda wajec. Wanu yaré ic méli énécmiyu kemma Betelehem ama areña yanda zéma ama areñ yanda yanda ho-suraiguc tacma keñec imuac qeriaiguc merac kecgic imi ninij ic qesiéncmima naléya niñec imi méndacma yawuñgina éréhéç zéma bawaiguc moczoñ unugic humudacgic.

¹⁷ Imuhuc wangic kua meme ic Yere-mianéñ yomuhuc zéyec ac imi héla héiyec;

¹⁸ Ewa hétéñ méñ Rama ama areña yandaiguc hicñiyu niñgic. Ewa biric yanda zéma zésiác yandanéñ hicñiyu niñgic. Rahelnéñ merachéra ionac niñ siaczac. Merachéra qahac wandaczu imuac niñ mebélac gémuac séc qahac wajec.

Izipte baec igucnec liliñgéma hagic.

¹⁹ Wanu Herode humuyu, niñzu, Miñ Kewuac kua meme uña méñnéñ Izipte baeciguc Yosefe gauiguc hicñimima yomuhuc ézýec;

²⁰ Meracac kekecyu qewiñ zé hogcic ieneñ humudaczu, imuac gi yacma merac imi zéma neñgocya oragicma Israel baeciguc liliñgéma kenna.

²¹ Imuhuc zéyu Yosefenéñ yacma merac neñgocyauguc oragicma Israel baeciguc keñec.

²² Néñ Akelaonéñ mangocya Herodeac tatac késama Yuda baec galeñgézac imuhuc zégic nimma imuaru kemman zé zénéña hiriyc. Wanu gauiguc kua meme uñanéñ ézýu nimma Galilaia baeciguc keñec.

²³ Kemma tauñ méñ Nazarete zéanzu imuaru kerec. Haka imi mia kua meme ichéra kuagina mema ac yomuhuc zéyec imi hélaguc wammac niñ imuhuc hicnjyec; Nazarete ic zémimu.

3

Yohaneac héipuc ac.

* 2:4: Hebraio aciguc; Mesia imuac hénia imi halécnéñ météré mimia. † 2:13: Girik aciguc; Aigiptos. ✪ 2:15:

¹ Nalé imuaru doku naec haka ic Yohanenéh hama Yuda baec kisiaiguc yomuhuc zéauyec;

² Kurumenjac héngalen ama arenja yandánéh hosucninu hazac, imuac niñ ewa qerigina melenjic.

³ Wañu ic iwac mia kua meme ic Yesaiawac kuaya mema yomuhuc zéyec; Ic méñ baec kisiaiguc qaczac, iwac ewa imi yomuhuc; Miñninawac hénaya zérén qérén wamma megic, iwac hénaya héimindinjic dindinja wañu.

⁴ Yohane i imi maleku kamele zuanéh memeya imi héima rikunja yan séwélanéh memeya imi kembanganiguc zikima kerec. Wañu iwac neneya imi gaoc zéma haséh morombazecac dokuya.

⁵ Wañu imuhuc zéauyu Yerusalem zéma Yuda baec séc zéma Yodan doku nówéc nówéc ic embac moczon iwac muru kendacgic.

⁶ Kemma késpedesigina zéaugic Yodan Dokuiguc doku naec énécmiyec.

⁷ Wañu doku naec énécmiyec imuaru Farisaio ic zéma Sadukaio ic sasala hagic inicma yomuhuc énézéyec; Qaté mokolenjac qelihéra qeri geric hahaya imuacnec néngacmu niñac mérénéh goro ac énézéyec?

⁸ Ewa melenj melenjac séciguc héla mi-hicnjic.

⁹ Wañu enjañ qeriginanéh Abaraham imi neñañ yandanina imuhuc ménda zéma nimmu. Ni énézéwa niñgic, Anutunéh hoc yomi hia énézéyu yacma Abarahamac qelihéra wandacmu.

¹⁰ Ic hésa sasala imuac héniaiguc naka bec haiyu hedaczac. Héla hiabia ménda haianzac séc héiyu mayu gericiguc giliyu hiñgacdacmac.

¹¹ Ni imi qerigina melemmu niñac dokunéh naec énécmianzua, néñ nuac andénaiguc hakeczac inéh kuc yandayaguc ni nogiczac. Nidac imuhucyanéh hena usuya metecgéma késamañac séc qahac. Inéh Uña Téréya zéma geric bélananéh naec énécmiac.

¹² Iwac méraiguc sarac yanda iminéh héla gocmia imi tocgéma hofiiguc haimac, néñ gorosonja imi héiusun wamma geric bélan tectecgia qahac imuaru giliyu zemac.

Yesu doku naec haka wammiyec.

¹³ Wañu nalé imuaru Yesunéh Galilaia baec igucnec Yodan dokuiguc hama Yohanenéh doku naecmimac niñ ézéyec.

¹⁴ Ézéyu Yohanenéh qetalimima yomuhuc zéyec; Geñ ni doku naec némbésémañ niñac wanžua, néñ geñ nuac muru hazañ?

¹⁵ Yesunéh melemma zéyec; Deguc imi acna niñnéna imuhuc wamma nekan haka solanja moczon meseliwic, imuhuc zéyu ara nimmiyec.

¹⁶ Nimmima doku naecmiyu Yesu imi doku igucnec éréyec. Éréyu kurumenj anjgéyu Anutuac Uña Téréya kembo nei ésécnec mama hama iwac orucyaiguc nanu hénec.

¹⁷ Wañu kurumenj igucnec ewa méñ yomuhuc hicnyec; Yomi imi nuac Nanja. Iwac siñ kunej yanda niñanzua. Iwac niñ ewa qerinanéh ségiségi yanda wanžanzac.

4

Yesu manam batuc wammiyec.

¹ Wañu Yesu Biria miñinawac ala batuciguc emmac niñ Uña Téréyanéh wagiru baec kisiaiguc kenjec.

² Kemma siñj kaiwe 40 imuac séc nene zikima zéwelecma kecma andiaiguc yaka niñ humuyec.

³ Ara batuc miñinanéh Yesuac muru hama yomuhuc zéyec; Gi Anutuac Nanja wanžanjiguc zéna hoc sasala yominéh melemma saméh wammac.

⁴ Imuhuc zéyu Yesunéh melemma zéyec; Yomuhuc mia ooyawac hezac; Icnéh saméh sac qahac, néñ ackuazéc Anutuac kuaya igucnec haanzac imi moczon nimma kekecyaguc kecma.

⁵ Imuhuc zéyu Biria miñinanéh Yesu wagicma Yerusalem kiropoc téréyaiguc emma ama téréya imuac witiyaiguc oporu nanjec.

⁶ Nanu yomuhuc ézéyec; Inéh guac wamma kua meme uñahéra énézéyu ieneñ méraginánéh gi gépésima osogéngic hocnéñ hénaga ménda nézégémac. Imuhuc ooyawac hezac, imuac mia gi Anutuac Nanja wanžanjiguc yomuacnec luma emu hiñgacna.

⁷ Zéyu Yesunéh munjuc yomuhuc ézéyec; Yomuhuc ogic hezac; Néñ Miñ Anutuga ménda batucg miwésémañ.

⁸ Imuhuc zéyu Biria miñinanéh wagicma baec boña eneña yandaiguc emma héngalen ama arenja yanda sasala baec séc hema kenkeña imi zéma imuac edamuya ézéyu héndarec.

⁹ Héñu yomuhuc ézéyec; Gi simiñ héima mepési némbésémañiguc iwawai imi moczon guac géndacmañ.

¹⁰ Imuhuc zéyu Yesunéh melemma zéyec; Biria miñina,* gi néngacna! Yomuhuc mia ogic hezac; Miñ Anutuga simiñga héimima mepési miwésémañ, wañu iwacnec sac welenj qemiwésémañ.

¹¹ Imuhuc zéyu Biria miñinanéh Yesu waimima kenjec. Kenj kua meme uña enenj haréma Yesu welenj qemigic.

* 4:10: Girik aciguc; Satana.

Yesunéj Galilaia baeciguc aiya hénima meyec.

¹² Wanju Yesunéj Yohane hésa amaiguc opogcig imuac buña suruc nimma Galilaia baeciguc keñec.

¹³ Wanju Nazarete ama waima Kafanaum amaiguc kemma kerec. Ama imi Zabulon zéma Naftali baec suciguc zékéj yanda hezac imuac giñgiñaguc taczac.

¹⁴ Imi mia Anutuac tilintilij ic Yesaiawac kuaya mema ac yomuhuc zéyec imuac héla héimac niñac imuhuc hicñiyec;

¹⁵ Zabulon baec, Naftali baec, Yodan doku néwécgen kondun giñgiñaguc hénia zéma ic enia ionac baec Galilaia imuaru,

¹⁶ ic embac tunumanjiguc taczu enej asac mararanj yanda hicñiyu héñgic. Wanju humucac tunumanjiguc kegcig ionac muru asac mararanj qetagali énécmizac.

¹⁷ Wanju nalé imuaru mia Yesunéj aiya hénima yomuhuc zéauma énézéyec; Anutuac héngalenj ama arenja yanda hosucginu hazac, imuac mia ewa qerigina melenjic.

Yesunéj hénima tohotoho ichéra un-uruma énépésiyec.

¹⁸ Wanju Yesunéj Galilaia kondun giñgiñaguc keñkecma hénu Simon, Petero zémimia imi zéma iwac munaya Anderea ierenj kondunjiguc ufcigira gilimanec nanoc. Wanju ierenj imi lambéc héréhéré ic keroc.

¹⁹ Wanju iricma yomuhuc érézéyec; Hama ni méndacnéñjic, neñ ai ménj érécmiwa iri ic embac héréhéré ic wammaoc.

²⁰ Imuhuc zéyu focnec ufcigira waiyic taru Yesu méndaroc.

²¹ Wanju imuacnec keñkecma hénu dac muna éréhéc Zebedaioc nanj héréra, Yokobo zéma iwac munia Yohane ierenj manjocgira Zebedeguc enawu zéiciguc ufcigina qotoma tacgic mihicñj érécmima ururuyec.

²² Ururuyu focnec zéic zéma manjocgira imi waima Yesu méndacmiyoc.

Yesunéj ic embac tunaguc ackuazéc ku énécmiyec.

²³ Wanju Yesunéj Galilaia baec séc kereñ haré wamma tocgotocgo amaginaiguc Anutuac héngalenj ama arenja yandawac buña suruc hiabia imi zéauma ku énécmima ic embac sugcinaiguc ic embac tosara hafi zepaginaguc hénia hénia imi moczonj mehiaru énécmiyec.

²⁴ Imuhuc wanju iwac qac buñaya imi Siria baec séc saima kendarec. Kendaru ic embac ienenj hafi ic hénia hénia; hafi zepaginaguc, uña biriaginaguc, humuc turucginaguc, zéma hénia méraqina séléc sélécgia imi onagicma hagic mehiaru énécmiyec.

²⁵ Wanju Galilaia, Dekapoli, Yerusalem, Yuda, zéma Yodan doku néwéc igucnec ic embac tunja tunja hama méndacmijic.

5

Ic zézé ségiséjiyaguc.

¹ Wanju Yesunéj ic embac tunja tunja imi inicma baec boñaiguc emma tarec. Taru tohotoho ichéra ienenj iwac muru hagic.

² Wanju kuaya auma ku énécmima zéyec;

³ Uña qerigina maqeqeya kecanzu imi enej ségiséji ginaguc, kurumenajc héngalenj ama arenja yanda imi ionac buña wanzac.

⁴ Zé siac wamma kecanzu imi enej ségiséji ginaguc, Anutunéj ewa hia qéénécmimac.

⁵ Gumbénzénzénj kecanzu imi enej ségiséji ginaguc, baec yanda baec imi mératéc énécmiyu késamu.

⁶ Yaka zéma doku niñ humuanzu éséc haka solanjawac wanjanzu imi enej ségiséji ginaguc, sécgé énécmimia wammac.

⁷ Goi héihéi wanj énécmianzu imi enej ségiséji ginaguc, Anutunéj goigina héimac.

⁸ Ewa qerigina qala qala imi enej ségiséji ginaguc, ienenj Anutu hémmu.

⁹ Luae qeqe ic imi enej ségiséji ginaguc, Anutuac nambérac héra zéénécmimu.

¹⁰ Haka solanjawac unuhéi wanj énécmigic birizu imi enej ségiséji ginaguc, kurumenajc héngalenj ama arenja yanda imi ionac buña wammac.

¹¹ Nuac niñac zéma zébiri qébiri wanj énécmima unuhéi wanj énécmima ikoc wamma ac biria hénia hénia onac séwiginaiguc haimu imi ségiséji ginaguc,

¹² Anutuac kua meme ic walac hama kegcig imi imuhucyanec unuhéi wanj énécmigic. Imuac niñac ewa hia nimma ségiséji wammu. Imuac kitiwa kurumenajiguc heheya imi kunenj yanda imuac niñac imuhuc zézua.

Sei zéma asac mararanj.

¹³ Ini imi baec ic ionac sei keczu. Wanju seinéj siña qahac wammaciguc némacyanénj iwawai ménj hésiyo siñaguc wammac? Qahacgucnec, iwawai omaya wamma iwawai ménj ménda mehiarumac, néñ momacguc wanjmimiawac séc imi gililigic ic embac enej tizizamu.

¹⁴ Wanju ini imi baec ic ionac asac mararanj, ama arenja yanda ménj baec boñaiguc imi musanjémacac séc qahac.

¹⁵ Kifa imi acguc otorima kewuc guandiaiguc ménda haianzu, qahac, imi mia tataraguc haigic taru asahanénj ama qeriguc ic embac asari énécmianzac.

¹⁶ Imuac onac asac mararanj ginanénj imuhucyanec ic onac kicginaiguc measari énécmimac. Wanju ienenj onac

wawañ meme hiabia imi héngic hiaruyu Mañgocgina kurumenjiguc keczac imi mepési mimu.

Héna ac zéma Anutuac tilinjilij ic.

¹⁷ Ninjic ni héna ac zéma kua meme ic ionac ac imi mesohomañ zé mazua tanec ménda wammac. Ni imi mesohomañ zé ménda mayi, néñ meseligimañ niñac mayi.

¹⁸ Ni hélacnec énézéua, héna ac igucnec ac kiwi siliha me hororomadac méñ eñ hema ménda qahac wammac, néñ moczoñ hélagucnec wandaruguc mia baec kurumenj imi hia qahac wammac.

¹⁹ Imuac ic méñnéñ méñ héna ac imuarunec komocdiadac méñ logima tosara imuhucnec wammu niñ ku énécmimac imi, kurumenjac héngalen amaiguc ic mamaya zémimac. Wanu méñnéñ méñ wawañ memeyaiguc haima héna ac imi imuhyanec tosara ku énécmimac imi, kurumenjac héngalen amaiguc ic eneña zémimac.

²⁰ Imuac énézéua ninjic, onac haka so-lañanéñ héna acac* kiwi ic zéma Farisaio ic ionac hakagina ménda ogicmac imi, kurumenjac héngalen amaiguc keremmuac séc qahac.

Qeri geric hakawac goro ac.

²¹ Yandahécgina yomuhuc énéc énézéya; Ic ménda qehumuwésémañ, wanu méñnéñ ic qehumumac imi acac buña wammacac hezac, ac imi ini ninjicac nindaczu.

²² Néñ neñ yomuhuc énézéua; Méñnéñ méñ hénia qahac alaya qeri biric niñmizac imi acac buña wammac. Méñnéñ méñ imi alayawac niñac, ic qelañ† zémizac imi kua meme ic ionac kaunsol iguc onopocmu. Méñnéñ méñ alayawac moroc zémizac imi geric siawac buña wammac.

²³ Imuac gi zaki téréyawac sese mema hama alaganéñ guac niñac hazéc ac méñ késa keczac imi niñqelizanjiguc

²⁴ sesega imi zaki téréya wésiaiguc haina taru walac alagawac kenna luae qegéñuguc bec liliñgéma hama sesega imi haimiwésémañ.

²⁵ Gi hazécgaguc hénaiguc kemmanec focdac ewa momac wammaoc. Imuhuc ménda wanna hazécganéñ gésigési icac muru goporu gésigési ic iminéñ téñgij ic kunenjinawac mériaiguc waigénu hésa amaiguc gopocmac.

²⁶ Goporu, ni hélacnec gézéua niñna, alagawac kitic imi moczoñ ménda kudacma imuarunec mawésémañac séc qahac wammac.

Kaisero haka.

²⁷ Yandahécgina yomuhuc énéc énézéya; Kaisero ai ménda mewésémañ, ac imi ninjicac nindaczu.

²⁸ Néñ ni yomuhuc énézéua; Ic méñnéñ embac méñ hémma ewayaiguc hémbaoc wammizac imi mia ewa qerianéñ bec kaisero wanzac.

²⁹ Kicga héligucnéñ biriawac simbaiguc goporu, imi néfindiñgéma gilina kemmac. Séwi taséga momacguc qahac wanu séwiga yanda imi geric siaiguc ménda giliyu hingacbésemañ iminéñ hia wammac.

³⁰ Méraga héligucnéñ biriawac simbaiguc goporu, imi hericma gilina kemmac. Séwi taséga momacguc qahac wanu séwiga yanda geric siaiguc ménda giliyu hingacbésemañ iminéñ hia wammac.

Eu inij waiwai haka.

³¹ Zézéya méñ imi yomuhuc; Ic méñnéñ méñ iniña waimimac imi wai amuamuac kiwi oma mimac.

³² Néñ ni yomuhuc énézéua; Ic méñnéñ méñ iniña kaiseroac qahac, néñ yéwéri tosara niñac waimizac imi, inéñ embac imi kaiseroiguc opoczac. Wanu ic méñnéñ embac waimimia imi mezac imi, i acguc kaisero wanzac.

Zézépañ ac.

³³ Wanu munjuc, yandahécgina yomuhuc énéc énézéya; Gi Anutuac kiwaiguc acga eñ ménda zéseliwésémañ, néñ guac zézépañ acga imi kewuac kiwaiguc wandacbésemañ.

³⁴ Wanu ni yomuhuc énézéua; Anutuac kiwaiguc ac méñ méndagucnec zéselimu. Kurumenj qacma ménda zéselimu. Kurumenj imi Iwac ic kewu tatac wanzac.

³⁵ Wanu baec acguc ménda qacma zéselimu. Baec imi Anutuac héna titiya wanzac. Wanu Yerusalem acguc ménda qacma zéselimu. Imi ic kewu enenjawac ama arenja yanda wanzac.

³⁶ Wanu orucgaiguc acguc ménda korama zéseliwésémañ. Imi mia gi oruc zucga melejña méñac méñ lalac me zapéla wammacac séc qahac imuac niñac imuhuc zéua.

³⁷ Imuac bénzén dac, hélacnecac imi hélacnec, qahacwac imi qahac sac zému. Ac toroqeqeya imi Biria miñinawac murunec hahaya.

Bakia melenj énécmiawac haka.

³⁸ Ac zézéya méñ yomuhuc niñanzu; Kiwawac kitiwa imi kiwa, zécyawac kitiwa imi zécya.

³⁹ Wanu neñ yomuhuc énézéua; Haka biria kétic imuac nuna guwa ménda wammu. Méñnéñ hulunja otomac imi, nénéwécgenja hia melenj mina qemac.

* 5:20: Moseac héna ac. † 5:22: Girik aciguc; Raka.

⁴⁰ Wanu méhñéñ geŋga maleku niñac aciguc guagicma keñu sañgeña malekuga imi momacnec wai miwésémañ.

⁴¹ Méhñéñ héna hosuru guagicma kemmanac zéyu horua méndacmima kembésémañ.

⁴² Méhñéñ iwawaiga méñ guagicman zé me lagulawac késamañ niñac welecgeñu enjac ménda mélina kemmac.

Hazéc onac goigina héimu.

⁴³ Alaga siñ nimmima hazécga mézétiti wammiwésémañ ac zézéya méñ imuhuc niñanžu,

⁴⁴ néñ neñ mia yomuhuc énézézua; hazéc hécgina siñgina niñénécmimu. Wanu un-unesi wañ énécmianžu ionac niñac wamma zéwelec wammigic goigina héimac.

⁴⁵ Imuhuc wamma kurumeñ Mañgoc ginawac nambérac wamma kecmu. Kurumeñ Mañgocginanéñ kaiwe zéyu ic hia biria momacnec asari énécmianzac. Wanu kiaya imuhucyanec ic hia biria momacnec énécmianzac.

⁴⁶ Siñ niñénécmianžu ionacnec sac goigina héiénécmimu imi, némac kitiwa hiabia he énécmimac? Takis meme ic acguc haka imuhucya hia ménda wañanžu me?

⁴⁷ Wanu alahécgina ionacnec sac ac qacguc wañ énécmimu imi, némac iwawai kuneñ yanda wanžu wammac? Ic enia eneñ haka imuhucya hia ménda wañanžu me?

⁴⁸ Imuac mia kurumeñ Mañgocgina imi solaña keczac séc ini imuhucnec solaña kecmu.

6

Méra énécmiawac haka.

¹ Técgina nimma kecmu. Haka solaña imi ic ieneñ hémmu niñac zéma kicg-naiguc wambu niñac. Imuhuc wammuiguc kurumeñ Mañgoc ginanéñ bakia hiabia ménda melen énécmimac.

² Kicac welen qeçe imi ieneñ tocgotocgo amaiguc zéma héna yanda séc kemma icnéñ mepési énécmimu niñac témuiñ hianžu. Néñ hélacnec zéwa niñgic; Ic imi eneñ baec icnéñ mepési énécmigic bakiagina bec medaczu. Gi imi geñga wéségaiguc imuhuc ménda wambésémañ.

³ Néñ maqeqeya iwawai méñ énécmiwésémañ nalé imuaru méra héiganéñ némac haka wanžac imi méra kanaganéñ ménda nimmac.

⁴ Imuac niñ halen haihaiga imi sasangiaiguc wambésémañ. Wanu Mañgocga sasangiaiguc géñanžac inéñ imuac bakia melenjémmac.

Zéwelec ai.

⁵ Wanu zéwelec wambésémañ imuaru ninžéñ ninžéñ ic ikora ieneñ wañanžu

ésécnec ménda wambésémañ. Ieneñ mia inicmu niñac tocgotocgo amaiguc zéma héna yanda séc namma zéwelec wawaña imuac siña niñanžu. Ni hélacnec énézézua; Ieneñ imi boña bec késagic tecgézac.

⁶ Gi zéwelecbésémañ imuaru ama-gaiguc emma naguga héima mañgocga sasangiaiguc kecanzac iwac muru zéwelec wambésémañ. Wanu mañgocga sasangiaiguc hémma niñanžac inéñ bakia imi melenjémmac.

⁷ Ini zéwelecbiñ zé ic enia ésécnec ac héla qahac sasala ménda olommu. Ieneñ mia ac sasala zéniñguc niñénécmimac imuhuc zéma niñanžu.

⁸ Mañgocgina imi zéwelec ménda wañgicnec iwawai hocanžu imi bec nindaczac. Imuac ini ionac séc ménda wammu.

⁹ Imuac ini yomuhuc zéma zéwelec wammu; Kurumeñ Mañgocnina guac qacga mepésini téreyá hemac.

¹⁰ Guac héngalen ama arenña yanda mama hamac; Kurumeñiguc hezac ésécnec baeciguc guac ewa siñga wandac wandara wammac.

¹¹ Gi deguc kaiwe yomuac nene sécnina nénécnina.

¹² Nini ic ionac kápésicgina wai énécmiziñ, imuhucyanec kápésicnina wai nénécnina.

¹³ Nini ménda wai nénécnina ala batuciguc kerembiñ niñac. Néñ Biria miñinawac murunec metecgé nénécnina.

¹⁴ Ini ic ionac kápésic waimuiguc kurumeñ Mañgocginanéñ onac kápésic imuhucyanec waimac.

¹⁵ Wanu ini ic onac kápésic ménda waimuiguc mañgoc ginanéñ kápésicgina imuhucyanec ménda waimac.

Nene zikima zéwelec wawaña.

¹⁶ Wanu nene zikima zéwelec wammuiguc ninžéñ ninžéñ ic ikora ieneñ wañanžu ésécnec ewa biric tanec ménda wammu. Némac niñ ieneñ imi tanecgina wininiyu inictegicmu niñac imuhuc wañanžu. Hélacnec énézézua; Ieneñ imi bakiagina séha imi bec megi tecgézac.

¹⁷ Geñ mia nene zikima zéwelecbésémañ imuaru orucga haléc naec mima kic tanecga zuacbésémañ.

¹⁸ Wanu nene zikima zéwelecma keczañ imi ic ionac muru qahac, néñ Mañgocga sasangiaiguc kecanzac iwac muru sac wininiyu géñtegitmac. Wanu Mañgocga sasangiaiguc iwawai hicñiyu héñanžac inéñ bakia melenjémmac.

Iwawai eeyaguc kurumeñiguc haigic emmac.

¹⁹ Ini hinac iwawaigina eeyaguc imi baeciguc ménda tocgéiguc emmac. Imuaru

mia gurenj zéma hufenanéh mebiriwac niñac. Wanju imuaru imi kowu nene ienen hézégéma hinjacma kowu memu.

²⁰ Néh hinac iwawaigina eeyaguc imi kurumenjiguc qutulanjégic emmac. Imuaru imi gurenj zéma hufenanéh ménda mebirimac. Wanju imuaru kowu nene ienen ménda hézégéma hinjacma kowu memu.

²¹ Hinac iwawaiga eeyaguc hemac imuaru mia ewa qeriga acguc hemac imuac niñac imuhuc zézua.

Kifanina asahaguc me qahac?

²² Kicga imi séwigawac kifaya. Kicga hiabia hezaciguc asahanéh séwiga moczonj yanda sécgémac.

²³ Néh kicga birizaciguc imi tunumañnéh séwiga moczonj yanda sécgémac. Wanju asac mararañ ewa qerigaiguc hezac iminéñ sijjindéngézaciguc siñj tunumañ dimuhucyanéh hicñjigémmac?

Anutu iwacnec sac welenj qemimu.

²⁴ Ic momacgucnéñ ic kewu éréhéc welenj qeérécmimacac séc qahac. Méñac mézétiti wammima méñac siñ nimmimac, me méñac eeya héima méñac niñméimac. Ini Anutu zéma soukiwa momacnec welenj qeque wanj érécmimacac séc qahac.

Nene me séwi usuginawac ewa goro ménda wammu.

²⁵ Imuac bec énézéwa; Némac dokuac me neneac newiñ zéma kekecginawac qeri yéwéri ménda wammu. Séwiginawac némac iwawai héiwiñ zéma qeri réwéri ménda wammu. Kekecganéñ nenega ogicma eeyaguc ménda wanzac me? Séwiganéh malekuga ogicma eeyaguc ménda wanzac me?

²⁶ Ini sawaiguc nei inicgic. Ienenj héihimic ménda wanjanzu. Wanju nene mequtulanj me hofiiguc haihai ménda wanjanzu. Wanju onac kurumenj Manjocnéñ gumu énécmianzac. Wanju ini nei onogicma eeginaguc ménda wanju me?

²⁷ Wanju onarunec méréneh qeri réwéri wamma kekecginawac naléya komora méñ hia mehorugimac?

²⁸ Wanju ini némac niñac malekugina niñac qeri réwéri wanjanzu? Sombenac baorac zurigina inicgic dimuhuc érema yandianzu? Ienenj malekugina niñac hésadac méñ taranj ménda héianzu.

²⁹ Wanju énézéwa niñgic; Solomonnéñ edamuyaguc mezeric amuma kerec, néñ zuria yomi ionarunec méñ ménda ogirec.

³⁰ Anutunéh baec kisiawac qézézac deguc you heyu oranjuc gericiguc giligic hinjacmacac hezac zariñdac imuhucya imi imuhuc haioso meénécmianzac iguc, yei

niñzéh niñzéhgina komodia ini, Anutunéh ini imi zuriadac imuhucya onogicma ménda haioso meénécmimac me?

³¹ Imuac mia, némac neneac me dokuac newiñ me némac iwawai héiwiñ zéma qeri réwéri ménda wammu.

³² Imi mia ic enia enenj imuac wanjanzu. Wanju kurumenj Manjocginanéñ iwawai imuhucyawac hocanzu imi nindaczac.

³³ Imuac bec walac imi Anutuac héngalenj ama areña yanda zéma iwac haka solanja* niñac wamma zéwelecmu. Iwawai tosara imi moczonj momacnec toroqe énécmidacmac.

³⁴ Imuac imi oranjac qeri réwéri ménda wammu. Oranjac qeri réwéri imi oranj enjeya buña. Ai meme enac enac imi enjeya réwéria sécya hemizac.

7

Niñgési énécmimawac haka.

¹ Ménda gési énécmimu imi, ini acguc imuhucyanec ménda gési énécmimia wammac.

² Imi mia gési énécmianzanj imuhucyanec gésigéngéña wammac. Wanju ac wanj énécmianzanj imuhucyanec ac wanjéngéngéña wammac, hénia imuac niñac imuhuc zézua.

³ Gi némac niñac alagawac kiwaiguc gocya hémma geñga kicgaiguc ic zékalanja imuac mia ménda niñtegicanzanj?

⁴ Geñgac kicgaiguc ic zékalanja heyunec, gi alagawac dimuhuc waina kicgaiguc gocya imi mewa mayu zéma hia ézézésémanj?

⁵ Niñzéh niñzéh ic ikora gi, walac ic zékalanja geñga kicgaiguc imi mena mayuguc alagawac kiwaiguc gocya imi hiabianec hémma auwésémanj.

⁶ Ini iwawai téréya imi kazu ménda énécmimu. Wanju décnañ boña enenaguc imi beric onac ménda gilimu. Imuhuc wammuiguc imi iwawai imi hénaginanéh tizizama liliñgéma enanj kiricqiric wanj énécmiwu niñac.

3éqesi ai, hochoc ai, zéma nagu qeque ai.

⁷ Zéwelec wanñgic énécmimac. Hochoc ai mema mihiñjim. Qoñqoñ qegic nagu auénécmimac.

⁸ Méréneh méñ zéwelec wanjanzac séc, énécmiyu meanzac. Méréneh méñ hochoc ai meanzac séc, mihiñjianzac. Wanju méréneh méñ qoñqoñ qeanczac séc, nagu aumimia wammac.

⁹ Onarunec méñnéñ nana saméh niñac weleru hoc hia mema mimac me?

¹⁰ Lambéc niñac weleru qaté mokolenj hia mema mimac me?

* 6:33: Anutunéh ewa qerigina manjoc wanj énécmiyu iguc qéhéringéma kecmu niñac.

11 Ini imi ic birianéj iwawai hiabia nambérac hécgina énécmiawac hénia nindaczu. Wanju Mangogcina kurumenjiguc keczac inéj welecmanzu ionac iwawai hiabia sécgina ogicma ménda énécmimac me?

12 Némac haka wangémmu niñ niñanzan séc ionac muru imuhucyanec wanj énécmi. Ac iminéj hénia ac zéma kua meme ic ionac ac imi moczoñ dérécgédacma hezac.

Nagu komora.

13 Ini nagu géngéna imuaru keremma kemmu. Imi mia hénia yomuhuc niñac imuhuc zézu; Nagu onagicma kisikiyonjiguc kenkenja imi kunéj yanda. Wanju hénaya imi lanhahala yanda, imuac mia imuaru ic embac kilenénéj kereñanzu.

14 Nagu zéma hénia kekeciguc nonagicma kenzac imi komora zéma géngéna. Imuac niñac ic embac éréhécdacnéj imi mihicñianzu.

Ic hésa zéma imuac gocmia.

15 Kuameme ic ikora ionac galeñ mema kecmu. Ienej imi rama séwi hamu, néj qerigina imi haséñ kazu yaréya.

16 Héla gocmiagina hémma héniaquina inictegicmu. Ini imi hésa waiyagucnéj wanj gocmia haiyu meanzu me? Wanju qézézacnéj fik ic gocmia haiyu meanzu me?

17 Qahacgucnec, imuac mia ic hésa hiabianéj héla hiabia haianzac, néj ic hésa birianéj héla biria haianzac.

18 Ic hésa hiabianéj héla biria ménda haianzac. Wanju ic hésa birianéj héla hiabia ménda haianzac.

19 Imuac ic hésa héla hiabia ménda haianzac imi qericma geric qeriaiguc gilianzac.

20 Imuac niñ hélagina hémma héniaquina inictegicmu.

Ikoc wanjamuma kekec.

21 Nuac niñac Miñ Kewuna, Miñ Kewuna zénéñanzu séc moczoñ kurumenjac hénggaleñ ama arenja yandaiguc kereñdacmuac ménda hezac. Mangocna kurumenjiguc kecanzac iwac ewa siñ tohoanzac inéj sac keremmac.

22 Ic sasalanéj nalé yandaiguc yomuhuc zému; Miñ Kewuna, nini guac qacgaiguc bianjac ara ménda énézéyij me? Guac qacgaiguc tiliñtiliñ biria ménda nesi énécmiñij me? Guac qacgaiguc kiwi méréra yanda sasala ménda meyiñ me?

23 Imuhuc zégic ni yomuhuc zéasarimaj; Ni méndagucnec niñénécmiñi, hénia

ac logima ai meanzu ini nuac muru néngacgic!

Gezacnéj sac niniña zéma niñ tohotoho haka.

24 Imuac mérénéj méñ nuac acna yomi nimma tohoma wanjanzac imi, niñtegic qinñtegic icnéj amaya zamanziñ qahaiguc meyec tanec wanjac.

25 Kia kiyu doku luyu luhuc qema ama lukunziyec, néj ménda hucgéyec. Ama séranj qambaña imi zamanziñ qahaiguc ésékumuyec imuac niñac imuhuc wanjec.

26 Wanju mérénéj méñ nuac acna yomi nimma ménda tohoma wanjanzac imi ic niñtegic qinñtegicya qahac. Inéj amaya sakasac qahaiguc meyec tanec wanjac.

27 Kia mayu doku luyu luhucnéj qema ama qeyu kunéj yandanec hézénj qézéñgéma mayec.

28 (28a) Yesunéj ac imuhuc zédaru tecgéyu ic embac tunj yanda imi eneñ niñgic

29 hénia acac kiwi ic ésécnec qahac, néj ic kuc bunjac ésécnec ku énécmiyec imuac niñac (28b) ku énécmi zézéya imuac welicgéyc.

8

Yesunéj lepra wizi selia mehiaruyec.

1 Yesunéj baec boña igucnec mayu ic embac tunj sasala yandanéñ méndacmigic.

2 Wanju ic méñ wizi seliayagucnéj* hama siggémima yomuhuc ézéyec; Miñ kewuna gi mehiaru némmañ zé wanjanjiguc imuhuc hia wambésémañac séc.

3 Imuhuc zéyu Yesunéj méria suluma séwélaiguc haima zéyec; Ni siñna imuac wanjac, hiaruna. Imuhuc zéyu imuarunec mia wizi seliayi imi solañaniyec.

4 Wanju Yesunéj yomuhuc ézéyec; Ic méñac méñ ménda énézéwésémañ, néj kemma hofac oo ic ézéna séwiga héñu, Mosenéj énézéyec séc sese haina kicgicnaiguc héipuc acga ésécnec wanju hémma niñtegicmu.

Yesunéj yaré ic 100 ionac orucgina méñac welen qeqe icya mehiaruyec.

5 Wanju Yesunéj Kafanaum ama arenja yandaiguc kereñu yaré ic 100 ionac orucgina méñnéj iwac muru hama méra mimac niñac zéwelec wammima yomuhuc zéyec;

6 Miñ kewuna, welen qeqena méñ imi séwiya humudaru amaiguc qenzenj manzenj réwéria qema hezac.

7 Zéyu Yesunéj yomuhuc ézéyec; Neñ kemma mehiaru mimañ.

8 Imuhuc zéyu yaré ic 100 ionac galenjanéñ ac yomuhuc melemma zéyec;

* 8:2: Girik aciguc; lepra imi lepra wizi selia zéma wizi selia tosara mutulanjéma zéañgic.

Miñ kewuna gi hana nidac imuhucya nuac ama baenanéñ logigémmacac séc qahac, imuac acnec sac zéna, nuac welen qeqena imi hiarumac.

⁹ Ni acguc enenja hécna ionac méra bawu kecba, nena ewa bacnaiguc yaré ichécna keczu. Wañu méñac niñ kenna zéwa kenanzac. Wañu méñac niñ hana zéwa haanzac. Wañu welen qeqena méñac yomi wanna zéwa wananzac.

¹⁰ Yesunéñ ac imi nimma welicgéyec. Wañu méndacmima kecgic ionac yomuhuc énézýec; Ni hélacnec énézýeua. Israel ic sugcnaiguc ic ninzén ninzén kunen yanda imuhucyaguc méñ ménda mihicniyi.

¹¹ Ni énézýeua, Is igucnec zéma Wes igucnec ic embac sasalanéñ haréma kurumenjac héngalen ama areña yandaiguc Abaraham, Isaka zéma Yakop iniguc tacma momacnec nezéleléñ wamma.

¹² Néñ becarunec kurumenjac héngalen ama areña yanda imuac buña kecanzu ienen imi sénganjen sinji tunumanjiguc giliénécmyu hingacdacmu. Hingacma imuaru mia zésiac yanda wamma zécgina aric aric kimu.

¹³ Wañu Yesunéñ yaré ic galenjena yomuhuc ézýec; Amagaiguc kenna, ninzéngezan imuac séc hicnjémmac. Wañu welen qeqe imi nalé imuarunec mia hiaruyec.

Yesunéñ Peteroac amaiguc ic embac sasala mehiaru énécmiyec.

¹⁴ Yesunéñ Peteroac amaiguc emma héñu Peteroac howuhaya imi séwi geric yanda wamma dunajiguc hekerec.

¹⁵ Hekeru mériaiguc késayu hafiya waimiyu embac imi yacma Yesu welen qemiyec.

¹⁶ Ama mari wañu uña birianéñ énéc énépésia sasala onagicma iwac muru hagic uña biria imi acyanéñ zéma nesi énécmima hafiginaguc moczoñ mehiaru énécmiyec.

¹⁷ Imuhuc wañu kua meme ic Yesaianéñ ac méñ yomuhuc zýec imi héla héiyec; Inéñ kucmama qeka mekanina nonagirec. Wañu yanhafinina bisima keñec.

Yesuac tohotoho ichéra wamma kekec.

¹⁸ Yesu imi ic tunagucnéñ lelecgémigic inicma tohotoho ichéra zékén yanda néwécgeñaguc kemmu niñac énézýec.

¹⁹ Wañu héna acac kiwi ic méñnéñ iwac muru hama zýec; Kiwi ic, dimia dimia kembésémañ imi ni méndac gémmañ.

²⁰ Zéyu Yesunéñ ac yomuhuc ézýec; Hasén kazu imi tenjinaguc sawaiguc nei imuhucnec haecginaguc, néñ Icac Nanja imi oruha haihaiyawac ama dunja méñ ménda hemizac.

²¹ Wañu tohotoho icya méñnéñ yomuhuc ézýec; Miñ kewuna, waina walac kemma manjocna téngémaguc hawa.

²² Zéyu Yesunéñ yomuhuc ézýec; Gi waima méndacnéna, humuc ic enjaocnec humuc ichécgina téngé énécmimu.

Yesunéñ zéyu luhuc yandanéñ niñtoho wammiyec.

²³ Imuhuc zéma zéiciguc enu tohotoho ichéra méndacma emma kenjic.

²⁴ Kenjic nalé sosola qahac luhuc yandanéñ qeyu temboñ yanda yacma zéic hoturumanj zé wanjec. Wañu Yesu imi gau hekerec.

²⁵ Wañu tohotoho ichéra enen kemma mindima ézégic; Miñ kewunina, anjénrina tina, nini humuwij zé wanziñ.

²⁶ Zéigic acgina melemma zýec; Ini ninzén ninzénjena komocdiac. Némac niñac bacgina yandizac? Imuhuc zéma yacma luhuc zéma temboña ac wanj érécmiyu moczoñ néñ qeyoc.

²⁷ Wañu ic enen welicgéma yomuhuc eminjic; Imi némac ic méñ imuhucya? Luhuc zéma kondun acguc ara tohozaoc?

Yesunéñ ic méñ mehiaruma kuwi nesiyu keñec.

²⁸ Yesu zéma tohotoho ichéra ienen zékén qericma néwécgeñ Gadara baeciguc kereñgic ic éréhéç uña birianéñ éréç érépésiya imi kicsuan igucnec hama Yesu mihicniyoc. Ic éréhéç imi qeri yarégira enenja, imuac niñac méñnéñ imuacnec kemmuac séc qahac wanjec.

²⁹ Wañu ieren kucnec qacma yomuhuc zýec; Guac némac méñ norac muru heyu hazan? Anutuac nanja, nalé ménda ducñiyunec zéra waiya nércémimanj zé hazan?

³⁰ Wañu baec imuaru mia lakec ésécdac kemma beric tunjinaguc gumu énécmigic nanjic.

³¹ Imuac uña biria ienen Yesu welecmima zégic; Nesi nénécmimanjac zé méli nénécmima beric ionac qeriginaguc hingacbiñ.

³² Zéigic yomuhuc zýec; Kenjic! Wañu Yesunéñ imuhuc énézýeu uña biria imi mama kemma beric ionac qeriginaguc hingacdacgic. Wañu, ninzu, beric imi moczoñ yanda siaiguc gindindingéma kemma zékéniguc hingacma humudacgic.

³³ Beric galenjë énécmigic imi enen usunjec néngacma taunjiguc keremma suruc imi moczoñ zéma ic uña birianéñ éréç érépésia iorac suruc momacnec wanj énécmidacgic.

³⁴ Wañu tauñ imuac ic embac moczoñ imi Yesu mihicniwij zé hadacgic. Hama hémmaguc baec imi waima kemmac niñac welecmigic.

9

Yesunéh ic héna méria séléc sélécgia méné mehiaruyec.

¹ Waŋu Yesunéh zéiciguc emma kondun qericma eŋeya tauŋiguc hayec.

² Haréyu ic méné héna méria humumia sasanjiguc haima huama iwac muru hagic. Waŋu Yesunéh ninzéh ninzéhŋina hémma ic héna méria humumia yomuhuc énzéyec; Naŋ, ewa qeriga déŋ, Képésicga waigéndac géndara wanzac.

³ Imuhuc zéyu, héna acac kiwi ic tosia ieneŋ qeriginaiguc yomuhuc ninjic; Ic yomi Anutu zébiri qébiri wammizac.

⁴ Waŋu Yesunéh qerigina ninjtegicma yomuhuc zéyec; Ini némac niŋac ewa qeriginaiguc ninin biria imuhucya ninkeczu?

⁵ Ac diminéh efefia wanzac? Képésicga waigéndac géndara iminéh me Yacma kenna imi?

⁶ Waŋu Icac Naŋa imi baeciguc késpedes waiwaiyawac kuc buŋa hemizac imi hémma ninjtegicmu. Imuhuc zéma ic hénia humumia yomuhuc zéma ézéyec; Yacma sasanja mema amagaiguc kenna.

⁷ Imuhuc zéyu ic imi yacma amayaiguc keŋec.

⁸ Waŋu ic tunjinaguc ieneŋ haka imi hémma welicgégic. Waŋu kuc buŋa imuhucya baec ic énécmiyec imuac niŋac Anutu mepési migic.

Takis meme ic Mataio ézéyu méndacmiyec.

⁹ Waŋu Yesunéh imuacnec kemma hénu ic méné qara Mataio imi takis meme amaiguc taru hémma ézéma zéyec; Gi hama méndacnéna. Imuhuc zéyu yacma méndacmiyec.

¹⁰ Méndacmiyu iwac amayaiguc emma nene nema tarec. Taru takis meme zéma biria meme sasalanéh hama Yesu zéma tohotoho ichéra iniguc momacnec tacma nene negic.*

¹¹ Imuhuc waŋjic Farisaio ic ieneŋ icma tohotoho ichéra yomuhuc énézégic; Némac niŋac kiwi icgina imi takis meme ic zéma biria meme ic iniguc nene nezac?

¹² Imuhuc zégic, Yesunéh nimma yomuhuc zéyec; Yaŋ hafigina qahac ieneŋ mehiariu ic ionac niŋ ménda wanjanzu, néŋ hafiginaguc ieneŋ mia ionac niŋ wanjanzu.

¹³ Kemma ac yomuhuc hezac imuac hénia dimuhuc imi niŋareŋgému; Ni imi mulu meme imuac qahac, néŋ goi héihéi imuac wanjanzua. Imuac ni ic embac solanja unurumaŋ zé ménda mayi, néŋ késpedes ic unurumaŋ zé mayi.

Nene waima zéwelec wamma kekec imuac tualefic ac hiŋjuyec.

¹⁴ Nalé imuaru Yohaneac tohotoho ichéra ieneŋ Yesuac muru hama yomuhuc qe-sigic; Nini zéma Farisaio ic nalé séc nene zikima zéwelecangin. Waŋu guac tohotoho ichéca imi ieneŋ némac niŋac nene zikima zéwelecwelec ai imi ménda wanjanzu?

¹⁵ Zégic Yesunéh yomuhuc énézéyec; Zammaréh ic buŋawac méŋac ic qar ieneŋ dimuhuc ic imi iniguc kerunec ewa biric wammu? Naléya hayu ic buŋa onagicma keŋjicguc nene zikima zéwelecmu.

¹⁶ Ic ménéŋ méné séwi usu walaha bobogélaiguc qelia dépana ménda nékétama qotomac. Imuhuc waŋu nékétatara iminéh icgéma wahala imi héré muzucgéyu kuneŋnec tegicmac.

¹⁷ Waiŋ qelia imi gésé wahalaiguc ménda tianzu. Imuhuc wammuiguc imi luhucyanéh itiracgéyu téyu waiŋ imi qocgéma madacmac. Waŋu gésé acguc biridacmac. Imuac niŋ waiŋ qelia imi gésé qeliaiguc kisigic hiŋgacanzac. Imuhuc waŋu waiŋ zéma gésé imi momacnec hiabianec hemaoc.

Embac seraja zéma embac neŋgia méné iorac hafigira mehiaruyec.

¹⁸ Yesu ac imi énézémanec naŋu qer-iawac galen ménéŋ iwaru hama héniaiguc sicgémima zéyec; Béracna degucdacmi hu-muzac, néŋ gi hama méraga qahaiguc haimina qelima kecmac.

¹⁹ Imuhuc zéyu Yesu yacma iguc keŋoc. Keŋjic tohotoho ichéra imuhucyanec waŋjic.

²⁰ Keŋkecmac kecgic embac méné yawuŋ 12 séc embac hafi wamma kecanec imi Yesuac andiaiguc hama malekuya susuria osiyec.

²¹ Imuhuc wamma ewayanéh yomuhuc niŋec; Malekuya sac osiwa mehiaru némmac.

²² Waŋu Yesunéh liliŋgéma hémma zéyec; Bérac, ewaga déŋ. Ninzéh ninzéhŋanéŋ mehiaru génzac. Imuhuc zéyu imuarunec mia embac imi hiaruyec.

²³ Waŋu Yesu imi qer-iawac galen imuac amayaiguc kemma hénu kuŋa hihi ic zéma ic tunjinaguc eneŋ héisiac wamma hétéh yanda wamma tacgic.

²⁴ Waŋu énézéyec; Ini yacma hiŋgacdacgic embac komoc imi ménda humuzac, néŋ enj gau hezac. Waŋu imuhuc zéyu desimigic.

²⁵ Desimima hiŋgacdacgic ama qeriaiguc emma embac komoc imi mériaiguc késayu yarec.

²⁶ Waŋu imuac buŋa surucya imi baera baera saima kendarec.

* 9:10: Yuda ic hakagina imi maréŋginanéŋ héima hema nene neaŋjic.

Kic hilic éréhéc mehiaru érécmiyec.

²⁷ Wañu Yesu imi baec imi waima kenju ic kic hilic éréhéc ierenj méndacmima kucnec yanda qacma zéyoc; Dawidiac qeli, gi norac ewa biric wanna.

²⁸ Wañu Yesu imi ama qeriaiguc enju kic hilic ic éréhéc imi iwac muru hayic qesiéércmiyec; Qesiéércmima yomuhuc érézéyec; Iri imi nenj ai imi hia memañ ninjac ninzéhézaoc? Zéyu ierenj melemma zéyoc; Oo, Minj kewunira.

²⁹ Imuhuc zéyic, kicgiraiguc osima zéyec; Ninzéhézaoc séc hicnj éércmiyu.

³⁰ Imuhuc zéyu kicgira hiaruyec. Wañu Yesunénj zéseli éércmima zéyec; Ninzaoc, yomuac suruc imi ic méñac méñ ménda zéyic nimmu.

³¹ Wañu ierenj kemma kilenj suruc imi zésaiyic baec imuaru sécgédarec.

Ik méñ ac zézéya qahac imi mehiaruyec.

³² Wañu ic éréhéc imi sénganjen kenjic duña ic méñ uña birianénj késayu ac ménda zéañec imi wagicma Yesuac érégic.

³³ Wañu uña biria imi nesiyu néngaru ic ara qahac imi ac zéyec. Zéyu ic embac tunjinaguc hémma nanjic imi enenj welicgéma zégic; Haka imuhucya méñ Israel baeciguc ménda hicniju hénjij.

³⁴ Wañu Farisaio ic ienenj Yesuac yomuhuc zégic; Imi uña biria ionac kunenjanénj kuc buña miyu uña biria nesi énécmizac.†

Ai sasala hezac, néñ ai ic sasala qahac.

³⁵ Yesu imuhuc imuhuc wamma ama arenja yanda yanda zéma komoc komoc séc kendacma tocgotocgo amaginaiguc emma héngaleñ ama arenja yanda imuac buña suruc hiabia imi zéau énécmima ku énécmiyec. Imuhuc wamma wizi kukuginaguc zéma yanj hafiginaguc imi moczoñ mehiaru énécmiyec.

³⁶ Wañu ic embac tunjinaguc imi iniru rama galeñgina qahac kecanzu ésécnec kucgina qahac tuima kecgic ewa biric wañ énécmiyec.

³⁷ Imuhuc inictégicmaguc tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Ai yawuñ imuac héla imi sasala, wañu imuac ai ic imi efiadac.

³⁸ Imuac ninj ai ic méli énécmiyu aiyaguc kemmu ninjac metocgo tocgoac ai yawuñ minjina zéwelec wammigic.

10

Yesuac tohotoho ichéra 12.

¹ Yesu imi tohotoho ichéra 12 eneya muru unuruyu hagic uña biria nesi énécmima

wizikuku zéma yanjhafi moczoñ mehiaru énécmimu ninj imuac kuc buña énécmiyec.

² Yesuac Méliméli ic 12 ionac qacgina imi yomuhuc; Walac Simon Petero zémimia, iwac munia Anderea, zéma Zebedaioac nanja Yakobo zéma munia Yohane.

³ Wañu Filipino zéma Batolomaio, Toma zéma takis meme ic Mataio, Alfaioac nanja Yakobo, wañu Tadaio,*

⁴ Kanaan ic Simon^o zéma Yuda Karioto, wañu inénj mia kecma Yesu andé qemiyec.

12 ionac ai buñagina qeénécmiyec.

⁵ Yesu tohotoho ichéra 12 imi méli énécmima pakenj ac yomuhuc énézéyec; Ic enia ionac ménda kemmu. Wañu Samaria ic ionac tauñ imi imuaru me imuaru méñ ménda keremmu.

⁶ Rama roucya Israel ic ionac sac kemmu.

⁷ Kenjekma imuac séc yomuhuc zéma zéaumu; Kurumeñac héngaleñ ama arenja yanda imi hosucgé énécmizac.

⁸ Wañu yanjhafi ginaguc imi mehiaru énécmimu. Humuc igucnec meqeli énécmimu. Wizi seliginaguc imi meso-lañani énécmimu. Wañu tiliñtiliñ biria nesi énécmimu. Wañu boña qahac enj késazu imuac enj énécmimu.

⁹ Owo géséginaiguc soukiwa haréña zéma gocmia lalaha me pésia méñ ménda tima kemmu.

¹⁰ Hénawac gésé me maleku saméña me héna usu me tacgina imi ménda mema kemmu. Ai ic imi nene yaka boña qahac énécmimuac hezac.

¹¹ Ama arenja yanda me ama arenja hocma keremmu ama minjina méñac ninjic sécgéyu iwac ama igucnec sac heyac wamma opocma kemmu.

¹² Wañu ama imuac emma yomuhuc énézému; Luac onac muru hemac.

¹³ Anutunénj ama imuac minjinawac ninj sécgéyu luac qeçe acginawac héla imi ionac muru hama hemac. Néñ ménda sécgéyu luac qeçe acginawac hélanénj enañ muru liliñgémac.

¹⁴ Méñnéñ méñ ménda héihéré énécmimac me acgina ménda nimmaciguc imi ama me tauñ imi hénaginaiguc seitotoñ qesagic mayu waima kemmu.

¹⁵ Ni hélacnec énézéwa, gésigési nalé yandaiguc Sodom Gomora baec ic ionac taségina imi tauñ yomuac ic ionac taségina ogicma meefiyu huahuayawac séc wammac.

Qacna ninjac ununesi wañ énécmimu.

¹⁶ Ninzu, ni ini hasénj kazu sugcinaiguc rama ésécnec méli énécmizua. Imuac

† 9:34: Kiwi méraganénj ooya tosaraique kembanja 34 yomi ménda hezac. * 10:3: Kiwi méránénj ooya tosaraique; Lebaeus me Lebaeus Tadaio zémimia. ✱ 10:4: Luk 6:15, Mél 1:13

nijtegic qijtegcigina mokolenac séc kecmá nembó neiac séc kápésic solarj kecmu.

¹⁷ Ic ionac nij, galejgina mema kecmu. Ienej mia ac gésigési ic ionac muru onopocgic, tocgotocgo amaiguc kocbijnéj unumu.

¹⁸ Wañu nuac nijac wamma ini baec galej zéma ic kewu wéséginaiguc onag-icma kemmu. Kenjic ionac muru zéma ic enia ionac muru nuac héipuc ic wamma nammu.

¹⁹ Néj énépésimu imuaru némac ac zéwiñ me dimuhuc zéwiñ imuac ewa goro ménda wammu. Nalé imuaru némac ac zému imi énécmimia wammac.

²⁰ Ac zézé ic imi enej qahac, néj Manjoc ginawac Uñanéj ac imi kuaginaiguc hai énécmiyu zému.

²¹ Wañu dac muna ekaocnec andé qeamuma méjnéj méj késama humuciguc opocmac. Wañu manjoc méjnéj naja imuhucyanec wammimac. Wañu nambérac enej héna ac topec qema neñjoc manjoc hécgina humuciguc onopocmu.

²² Nuac nijac ic embac moczoñ yanda ienej ini mézétiti wañ énécmimu, néj mérénéj méj deguc muacnec hénima emma nalé tetcgia hamac imuac séc nanjeligima kecmac imi késayu kekec hémbénaña kecmac.

²³ Wañu unuhéi wañ énécmigic tauñ imuarunec néñgacma baec méñjiguc kemmu. Ni hélacnec énézézu. Israel ama areña kunej kunej séc ménda kendacgicnec Icac Naja hamac.

²⁴ Kiwi merac méjnéj kiwi icya ménda ogiczac. Wañu welenj qeçe ic méjnéj imuhucyanec miñina ménda ogiczac.

²⁵ Kiwi meracnéj kiwi icya ésécnec wañu sécgémac. Wañu welenj qeçe icnéj miñina séc wañu sécgémac. Amawac galeña imi Beelzebub* zémigiciguc tohotoho ichéra dimuhuc ogicma zébiri énécmimu?

Mérac téngénj bac yandi yandi wamma kecbij?

²⁶ Imuac ionac nijac bacgina ménda yandimac. Iwawai méj musañ musañgia imi auyu winiñu ménda hemacac séc méj ménda hezac.†

²⁷ Tunumanjiguc zézua ac imi kaiwe asahaiguc zému. Wañu gezacginaiguc zéwa ninzu ac imi ama bauyaiguc namma zéaudacmu.

²⁸ Séwigina qehumumu, néj qeri uñagina hia ménda qemuac séc wanzu ionac nijac bac yandi yandi ménda wammu. Néj uña zéma séwi momacnec geric siaiguc hia mebirimac iwac nij mia bac yandi yandi wammu.

²⁹ Sirikic nei dac éréhéç imi soukiwa momacgucnéj boj ménda meanzu me? Wañu Manjocginanéj ménda nijuguc baeciguc méj ménda mama qemac.

³⁰ Onac imi oruc zucginawac qétéya acguc oloñ nindac nindara wanzac.

³¹ Imuac ini bac yandi yandi ménda wammu. Ini imi sirikic nei sasala onog-icma eebipiginaguc wanzu.

Luae qahac, néj sou zéra mihicñimuac hezac.

³² Méj ic onac kicginaiguc nimmizua zéma zéaunéñu ni acguc kurumenej Manjocnawac kiwaiguc nimmizua zéma zéaumimanej.

³³ Néj méjnéj méj ic onac kicginaiguc ni qaecgé néñu ni acguc kurumenej Manjocnawac kiwaiguc i qaecgé mimanej.

³⁴ Nuac nij baeciguc luae qemanj zé mayec gezanj imuhuc ménda zéma nimmu. Luae qahac, néj sou énécmimanej zé mayi.

³⁵ Ni imi naja méj eñeya manjocyawac murunec, bérara méj eñeya neñjocyawac murunec, wañu erañiya méj eñeya erañiya wac murunec héric énécmiwa téamumu nijac mayi.

³⁶ Wañu ic méñac sac taséhéranéj eñeya hazéchéra wammu.

³⁷ Méjnéj méj neñjocyawac me manjocyawac mia sécna ogicma ewa siña eñeña nijércmimac imi nuac ai ic buñawac séc qahac. Wañu méjnéj méj nanjawac me bérarawac nij sécna ogicma ewa siña eñeña nimmimac imi acguc nuac ai ic buñawac séc qahac.

³⁸ Wañu méjnéj méj imi eñeya ic héñgeña wéndara ménda huama méndac némmac imi imuhucyanec nuac ai ic buñawac séc qahac.

³⁹ Méjnéj méj eñeya kekecyá añgétiyu kekecyá imi sohomac. Wañu méjnéj méj nuac nijac wamma kekecyá waimac imi kekecyá mihicñimac.

Bakia hiabia.

⁴⁰ Ic méjnéj ini héihéré énécmimac imi ni héihéré néñzac wammac. Wañu ni héihéré némmac imi méli néñec i héihéré mizac wammac.

⁴¹ Méjnéj méj kua meme ic méj kua meme ic keczac imuac nijac héihéré mimac imi kua meme icac séciguc bakia memac. Wañu méjnéj méj ic solañ méj ic solañ keczac imuac nij héihéré mimac imi ic solañawac séciguc bakia memac.

⁴² Wañu hélacnec énézéwa nijgic. Méjnéj méj ic mamaya youmi ionarunec méj nuac tohotoho ic keczac imuac nij doku dac sanjeña méj himimac imi boñtegic méj ménda heselimac.

* 10:25: Mat 12:24 † 10:26: Hénia imi; moczoñ wininidacmac.

11

¹ Yesunéh tohotoho ichéra 12 paken ac imuhuc énézéyu tecgéyec. Tecgéyu Galilaia baec ama arenja yanda yandaiguc ackuazéc zéau énécmima ku énécmimanj zé imuacnec waima kenjec.

Doku naec haka ic Yohanenéh ac haiyu hayec.

² Wanju Yohane imi hésa amaiguc tacma Yesunéh ai meyec imuac buŋa nimma tohotoho ichéra méli énécmiyu kenjic.

³ Kemma yomuhuc zéma qesimigic; Hanénécmimac niŋac zézéya imi gi mia me méŋac mambéc kecbinj?

⁴ Imuhuc zégic Yesunéh yomuhuc énézéyec; Ini lilingéma kemma iwawai hémma niŋzu imuac buŋa surucya wamma Yohane yomuhuc ézému;

⁵ Kic hiličnéŋ kicgina hima hénzu. Héna méragina humumianéh héna kenzu. Wizi seliginaguc ieneŋ séwigina solanja wanzu. Gezacgina héhégianéh ac niŋzu. Humuc icnéŋ qelima keczu. Wanju maqeqeya ionac buŋa suruc hiabia énéc énézéya wanzac.

⁶ Ic méŋ nuac niŋ nimma ménda maqeanzac imi ségiségiyaguc.

⁷ Wanju Yohaneac tohotoho ichéra ieneŋ lilingéma kenjic imuaro Yesunéh Yohaneac niŋ ic embac yomuhuc hénima énézéyec; Ini baec kisiaiguc némac hémbinj zéma kenjic? Uŋ téfara luhucnéŋ mihilangéyu kenja wamma hezu imuac hémbinj zéma kenjic?

⁸ Qahaciguc, némac iwawai hémbinj zéma kenjic? Ic méŋ séwi usuya hiabia hima nanju imuac hémbinj zéma kenjic? Séwi usugina hiabia hianzu imi eneŋ ama kewuyaguc tacyac wanjanzu.

⁹ Wanju némac iwawai hémbinj zéma kenjic? Anutuac tiliŋ tiliŋ ic méŋac me? Iminéh mia héla wanzac! Ni énézéwa, ic imi kua meme ic tosara onogicma séc méŋ wanzac.

¹⁰ Iwac niŋac mia yomuhuc ogic hezac; Niŋzan, ni kua meme icna méŋ méliwa wéségaiguc walac kemmac, kemma inéh mia guac hénaga héimindinj wamma zéréŋqéréŋ wammac.

¹¹ Ni hélacnec énézéwa, embac igucnec hicŋihicŋiya ionarunec méŋnéŋ méŋ doku naec haka ic Yohane ménda ogiczac. Néŋ kurumeŋac héŋgaleŋ ama areŋ yandawac qeriaiguc imi ic mamaya ginanéŋ i hia ogiczac.

¹² Doku naec haka ic Yohane iwac nalé igucnec érékecma deguc kurumeŋac héŋgaleŋ ama arenja yanda imi seliseliguc kereŋaŋgicac keremmanec nanzu. Wanju seliseli wamma kereŋanzu ieneŋ imi aŋgétianzu.

¹³ Anutuac tiliŋ tiliŋ ic moczoŋ zéma Moseac héna ac moczoŋ yanda bianjac ara zéaŋgic imi Yohaneac muru hama tecgédarec.

¹⁴ Wanju ac yomi késawinj zé qerigananéŋ wanzaciguc zéwa niŋgic; Elia hamac niŋ zézéya imi Yohane ic yomi mia wanzac.

¹⁵ Imuac gezawagucnéŋ ac imi nimmac.

¹⁶ Nalé yomuac hicŋisai imi némaciguc séc héiéncmimanj? Yomi eneŋ imi mia nambérac eneŋ nénnagémba sombenjiguc tacma alahécgina unuruanzu éscnec;

¹⁷ Nini onac kuŋa hihhi wannini ini ménda hirizu. Ewa biric legic héini ini zésiác ménda wanzu.

¹⁸ Séséc imuhucyanec Yohanenéh hama nene me doku ménda nema zéwelec wamma keru hémma uŋa biriayaguc zémigic.

¹⁹ Wanju Icac Nanja mama nene doku neyu hémma zucnunguŋ zéma miŋgoŋ ic, wanju takis meme zéma késpedes ic ionac alagina zémianzu. Wanju nintegic qŋtægic ac imi imuac wawaŋ memeyanéŋ* meso-lanjan mimac.

Ama areŋ yanda ewa meleŋ ménda wawaŋa imi saecyaguc.

²⁰ Wanju kiwi méréra sasala ama areŋ tosara onogicma meyec ama arenja yanda yanda imuac miŋina ieneŋ ewagina ménda meleŋgic. Imuac Yesunéh ionac yomuhuc ac waŋ énécmiyec;

²¹ Korasin zéma Betsaida miŋina ini imi saecginaguc. Kiwi méréra icnéŋ ménda memeya sasala onac muru meénécmimia imi Tiro zéma Sidoniguc mewa hicŋiwacnec, ieneŋ becarunec ewa biricac toma héigic qacŋinu eŋu siacma ewa biri wamma ewagina melembunec.

²² Énézéwa niŋgic, gésigési nalé yandaiguc, Tiro zéma Sidon baec ic ionac taségina imi ama areŋ yomuac ic ionac taségina ogicma meefiyu bisiqatéŋ hia wammuc séc wammac.

²³ Wanju Kefanaum ama arenja geŋ meeŋ amuma kurumeŋiguc embésémaŋ me? Qahacgucnec, gi humumia ionac baec dumŋaiguc hiŋgacbésémaŋ.

Kiwi méréra guaru hicŋiyec iminéh Sodom ama areŋiguc hicŋiwacnec ama areŋ imi ménda qahac wamma deguc youmi tacbacnec.

²⁴ Imuac zéwa niŋgic, gésigési nalé yandaiguc Sodom baec miŋina ionac taségina imi ama areŋ yomuac ic ionac taségina ogicma meefiyu bisiqatéŋ hia wammuc séc wammac.

Yesunéh Manjocya ewa hia ac ézéyec.

* 11:19: Kiwi méranéh ooya tosaraiguc; iwac nambérac héranéh.

²⁵ Wañu nalé imuaru Yesunéñ yomuhuc zéyec; Baec kurumenñ miñina, gi ackuazécga imi niñtegic qinñtegic ic zéma nininñ ic ionac muru musañgé énécmianzanñ, néñ nambérac komoc komoc ionac mia énézéna héñanžu. Mañgoc, imuac mia gi mepésigénzua.

²⁶ Oo, Mañgoc, yominéñ ewa sinğa heyec imi mia wanzac.

²⁷ Mañgocnanéñ iwawai moczoñ méranaiguc haidarec. Ic méñ Naña ménda niñmizac, néñ Mañgocyanéñ sac niñmizac. Wañu méñnéñ méñ Mañgoc ménda niñmizac, néñ Naña zéma Nañanéñ énézéyü hémmu imi eneñ sac niñmizu.

²⁸ Qekameka zéma iwawai réwéria bisiqatéñ wamma keczu imi moczoñ nuac muru hadacgic. Neñ tac nininñ miñicñi énécmimanñ.

²⁹ Ni imi ewa qerinanéñ gum bénzénzénğa zéma memaamu kekera, imuac nuac muru hagic. Hama boñ zurana mema qacginu haïma nuac murunec niñareñ wañgic. Kecec uñqaginanéñ tacnininñ miñicñimac.

³⁰ Nuac boñ zurana imi hañ qeqeya wañu nuac hinana imi efefia.

12

Yesu imi Sabata imuac miñina.

¹ Nalé imuaru Yesunéñ Sabata naléiguc wit ai qericma keñec. Keñu tohotoho ichéra ieneñ yaka niñ humuma wit héla tosara kuma negic.

² Negic Farisaio ic eneñ inicma Yesu ézéma zégic; Inicna! Tohotoho ichécga eneñ Sabataiguc haka ménda wawañawac wanzu.

³ Zégic yomuhuc énézégic; Dawidi zéma méndacmimia ieneñ yaka niñac humuma némac haka wañgic imi ini méñ ménda oloñanžu?

⁴ Inéñ Anutuac ocmuñ qeriaiguc emma méndacmimia iniguc saméñ téréya imi negic. Haka hofac oo ic ieneñ sac wawañawac séc imi wañgic.

⁵ Me Sabata séc hofac oo ic ieneñ ocmuñ téréyaiguc héna ac logima ai mema kendonñ gesaulianžu, néñ kápésic solarñ keczu imi ini héna aciguc ménda oloñanžu?

⁶ Neñ imuac énézéwa niñgic, ocmuñ téréya ogicma eneña wanzac imi youmi nanzua.

⁷ Ac kiwi méñ yomuhuc hezac; Ni mulumanañ qahac, néñ wésé nininñac ewa siñna heanzac. Ini ac imuac héna nimbunec kápésic ginaguc ménda zéénécmiwunec.

⁸ Imi mia Icac Naña imi Sabata kendonñ imuac miñina keczac imuac niñac imuhuc zézua.

Ik méria séléc sélécgia.

⁹ Imuhuc zéma baec imuacnec kemma tocgotocgo amaginaiguc eñec.

¹⁰ Wañu imuaru ic méñ méria séléc sélécgia tarec. Taru ic embac eneñ Yesu aciguc opocbiñ zé héna hocma qes-imigic; Sabata kendonñguc hafi mehiaru énécmiawac hezac me?

¹¹ Zégic Yesunéñ yomuhuc énézégic; Onac murunec méñnéñ rama momacguc késakeru Sabata kendonñguc baec séséñguc hiñgaru ménda késahéréyü érémac me?

¹² Icnéñ rama ogicma kunéñnec eeyaguc wanzac, imuac Sabata kendonñguc goi héhéi ai imi hia wammacac hezac.

¹³ Imuhuc zéma ic imuac, Méraga suluna, zéyü méria suluyü moczoñ kecec tataru wamma néwécyawac séc wañec.

¹⁴ Imuhuc wañu Farisaio ic ieneñ hiñgacma Yesu dimuhuc qewiñ zéma sasañgiaiguc zéareñ wañgic.

Anutuac welenqeqe ic.

¹⁵ Wañu Yesu imi niñtegicma ama baec imi waima baec méñu keñec. Keñu ic embac sasalanéñ méndacmigic. Wañu yañ hafiginaguc imi moczoñ mehiaru énécmidarec.

¹⁶ Mehiaru énécmima eneña héna ménda zéaumu niñac neñ héinécmiyec.

¹⁷ Imi mia Anutunéñ Yesaiawac murunec bianaç ara yomuhuc zéyec imi héla héimac niñac imuhuc wañec;

¹⁸ Youmi imi welen qeqena, neñ i gésimiyi. Nuac qeri uñanéñ iwac siñ niñmima ségiségi yanda wanzua. Ni Uñana iwac muru haima inéñ ic enia kecec solarña zéau énécmimac.

¹⁹ Wañu inéñ tohalicya qahac, qac silacya qahac. Méñnéñ méñ héna yandaiguc ac ewaya ménda nimmac.

²⁰ Uñ kétéñaguc imi ménda kumac. Kifa zéra bouc bouc wanzac imi ménda hiwécgémac. Imuhuc wammanec kecma kecec solarña qinñinima keñu ogicogira wandacmac.

²¹ Wañu ic enia ieneñ ewagina kewugina Yesuac qaraiguc korodacmu.

Yesu zéma Beelzebul.

²² Wañu nalé imuaru ic méñ tilinñtilinñ birianéñ késayu kic hilic wañu ara qahac kerec imi Yesuac muru wagic keñgic. Wañu Yesunéñ mehiaru miyu ac zéma kiwa hima keñec.

²³ Wañu ic embac moczoñ welicgéma zégic; Youmi Dawidiac qeli me deic?

²⁴ Zégic Farisaio ic eneñ ac imi nimma yomuhuc zégic; Uña biria ionac kunéñgina Beelzebul iminéñ kuc ménda miyu uña biria nesimacac séc qahac.

²⁵ Wañu Yesunéñ nininñgina niñtegicma yomuhuc énézéma zéyec; Héñgaleñ ama areña yanda méñac ic embachéranéñ

enjaocnec héndérj amugic héngalenj ama arenja yanda imi kisi wammac. Wanju ama arenja yanda me ama méñac ic embachéranénj enjaocnec héndérj amuma hia ménda nanjselimu.

²⁶ Biria minjanénj Biria minjina elicégzaciguc ekaocnec téamuzaoc. Imuhuc wanju iwac héngalenj ama arenja yanda imi dimuhuc nanjselimac?

²⁷ Wanju ni Beelzebulnénj kuha néruj uña biria elicég énécmianzuaiguc, nanjhécginanénj mérac kuhaiguc nesi énécmianzu? Imuac bec enjaoc ninjésgisigé wammuc hezac.

²⁸ Wanju Anutuac Uñanénj kuha néruj uña biria nesi énécmianzuaiguc, Anutuac héngalenj ama arenja yanda imi bec onac muru ha énécmizac.

²⁹ Méñnéj méñ walac ama minjina selia ménda késa qatémaguc dimuhuc amayaiguc emma iwac iwawaiya wagicma kemmac?

³⁰ Ic méñ niguc ménda kecanzac imi andianénj nuanzac. Ic méñ niguc mequtulanj ménda wanjanzac imi héndérj qéndénjanzac.

³¹ Imuac énézéwa ninjic, késpedes hénia hénia zéma Anutu zébiri qébiri wammimia imi waiwaiyawac séc wammac, néj Uña Téréya zébiri qébiri wammimia imi waiwaiyawac séc qahac.

³² Méñ Icac Nanja zébiri mimaciguc késpedesica imi waiwaiyawac séc. Wanju méñ Uña Téréya zésure wammimac imi késpedesica imi deguc baeciguc me baec bianjuc hahaya imuaru momacnec ménda waiwaiyawac séc.

Ic hésa zéma imuac héli gocmia.

³³ Ini ic hésa méñac hiabia zéma hélaya ninjac imuhucyanec hiabia zému. Wanju ic hésa méñac biria zéma hélaya ninjac imuhucyanec biria zému. Ic hésawac hénia imi imuac hélanéj zéauanzac.

³⁴ Qerigina igucnec qesalecgéma mayu kuaginanénj zéanzu imuac ninjac qaté mokoleñac qelihécgina ini némaciguc ac hiabia méñ hia zému?

³⁵ Ic hiabianénj qerawac hofia igucnec iwawai hiabia wiriru éréanzac. Wanju ic birianénj qerawac hofiyaguc iwawai birirawac wiriru éréanzac.

³⁶ Zéwa ninjic gésigési nalé yandaiguc ac sicsaocya zéanzu imuac hénia moczonj zéasaridacmu.

³⁷ Imuac ninjac geñga acganéñnec mesolanjani géñgéña wammac. Imuhucyanec geñga acganéñnec késpedescaguc zégéñgéña wammac.

Yonawac séséc.

³⁸ Imuhuc zéyu, Farisaio ic zéma hénia acac kiwi ic tosara ienénj ac yomuhuc

melenjmigic; Kiwi ic nini guac murunec séséc méréra méñ hémbinj zé wanziñ.

³⁹ Imuhuc zégic melemma énézéyec; Hicñjsai biria téñgénj zéma kaiseroac bunja yominénj séséc méréracwac hémbinj zé zéwelec wanzu. Wanju asé kiwiac séséc tosara qahac, néj kua meme ic Yonawac sésécya sac mihicñi énécmimia wammac.

⁴⁰ Yona imi sirñ kaiwe haréwéc kondunj yan tomenja qeriaiguc heyec, imuhucyanec icac nanja imi sirñ kaiwe haréwéc baec omoñaguc hemac.

⁴¹ Niniwe ic embac ienénj Yonawac ackuazéc nimma ewagina melenjic, néj méñ Yona ogicma enenja wanzac imi youmi namba ewagina ménda melenzu. Imuac ninjac gésigési naléiguc Niniwe ic embac ienénj hicñjsai yomi iniguc namma hicñjsai yomuac késpedesc ginaguc zéénécmimu.

⁴² Baec wanjoña Saut imuac embac garatanénj Solomonac ninjtegic qinjtegic ac nimmanj zé baec tetegcia igucnec hayec, néj méñ Solomon ogiczac imi youmi namba gezacgina ménda qeanzu. Imuac ninjac gésigési naléiguc embac garata iminénj hicñjsai yomi iniguc namma késpedesc ginaguc zéénécmimac.

Uña biria lilingéma hahaya.

⁴³ Uña birianénj ic méñac qeria igucnec éréma tachiarumanj zé baec kisiaiguc lelecgéma kemma hocbipiyec.

⁴⁴ Imuhuc wamma yomuhuc zéyec; Ama waima hayi imuhucgeñj lilingéma kemmanj. Imuhuc zéma lilingéma kemma héñu ama imi minjina qahac qeusunj wamma mezeriru en nanjec.

⁴⁵ Imuhuc hémma kemma uña biria 7 eneyja ogicma moczonj biriqiria wanzu imi onagiru hama ama imuaru hinjacma tacyac wanjic. Imuhuc wanjic ic imuac kekecyawac tetegcia imi kekecyac walac kerec imi ogicma moczonj biridaczac. Haka silic imuhucyanec hicñjsai biria yomi onac muru hicñi énécmimac.

Yesuac sac taséhéra héli.

⁴⁶ Yesunénj ac imi ic embac tunjginac énézémanec nanju nenjoc munahéca ienénj ac ézéwinj zé hama séñganenj nanjkegcic.

⁴⁷ Imuhuc wanjkegcic ic méñnéj ézéma zéyec; Ninzanj, nenjoc munahéca ienénj gicuc ac zéwinj zé séñganenj nanzu.

⁴⁸ Imuhuc zéyu Yesunénj yomuhuc énézéyec; Méré méré enenj nuac nenjoc munahéca wanzu?

⁴⁹ Imuhuc zéma méria suluyu tohotoho ichéra ionac muru kenju zéyec; Iñicgic, nuac nenjoc dac munahéca imi youmi taczu.

⁵⁰ Méñnéj méñ Kurumenj Manjocna iwac ewa sirñ tohoma wamma mezac imi mia

nuac nenjoc naujra zéma dac muna wanzu.

13

Iwawai gocmia qesaanzu imuac qelumbec ac.

¹ Ai meme imuaru Yesu ama igucnec mama zékénj zécgériaiguc kemma tarec.

² Tackeru tocgégic imi enej tunj yanda imuac ninj Yesu enjyaoc imi zéiciguc emma tarec, néj ic embac tunjinaguc imi moczonj zékénj ginjinja sakasaciguc nanjic.

³ Nanjkegcig inénj qeqainj aciguc ackuazéc sasala énézéma zéyec; Gezac haigic! Héihimic ic méjnénj iwawai gocmia qesamanj zé aiguc kenjic.

⁴ Qesamanec kenju tosara imi héna ginjinjaiguc mayec. Mayu nei enej hama héima qécgédacjic.

⁵ Wanju tosara imi hoc sisic, baera hanjqeqeya imuaru mama héiyec. Wanju baec dépanja imi komora wanju qérawia imi focdac nézénjéma éreyec.

⁶ Néj zaligina ménda hinjac yacgéyu kaiwenénj éréma qeyu uririma humudarec.

⁷ Wanju tosara imi héféréréc qeriaiguc mama héiyu héférérécnénj yandima hédacgéyec

⁸ Wanju tosara imi baec hiabiaiguc mama héima ura méjnénj 100, méjnénj 60, méjnénj 30 imuac séc héla sasala haidacjic.

⁹ Méj gezawagucnénj ac yomi nimmac.

Qelumbec ac imuac hénia.

¹⁰ Wanju tohotoho ichéra enej hosuraiguc kemma qesimigic; Némac ninjac ac qeqainjiguc haima énézékeczan?

¹¹ Zégic melemma énézéyec; Kurumenjac héngalenj amawac nininj sanja imi onac muru énécmimia wanjec, néj ionac muru imi qahac.

¹² Ic méréénj hemizac imi toroqema miyu ogicma hemimac. Wanju ic méréénj ménda hemizaciguc imi iwawai éréhécdac hemizac imi acguc momacnec wagiru qahac wandacmac.

¹³ Ienenj kicgina hibipima hénganzu, néj ménda héntegicanzu. Wanju gezacginanénj ac ninjanzu, néj ménda ninjtegicanzu. Hénia imuac ninj qeqainj aciguc énézéanzua.

¹⁴ Yesaianénj bianjac ara zéyec imuac héla imi ionac muru héizac. Zéyecnénj; Gezacginanénj nimmu, néj méndadac ninjtegicmu. Kic hima hémmu, néj méndadac héntegicmu.

¹⁵ Ic embac yomi onac ewa qerigina imi mehénjgé énécmimia wanju, gezacginanénj ninjhipima kicgina héménjzaligic. Imi mia kicginanénj héntegicma gezacginanénj ninjtegicma ewa qeriginanénj ninjasarima lilihgégic mehiaru énécmiwi ninjac imuhuc wanjic.

¹⁶ Enej imi kicginanénj héntegicma gezacginanénj nintegicanzu imuac kic gezacgina imi mérianjacuc.

¹⁷ Ni hélacnec énézéwa ninjic; Kuameme ic zéma ic embac solanja sasalanénj ini hénzú imuac hémbinj zé mambéc kecanjic, néj ménda héngic. Wanju ini ninzu imuac nimbinj zé mambéc kecanjic, néj ménda ninjic.

Gocmia qesaqesa imuac hénia.

¹⁸ Imuac bec héihimic icac muru qeqainj ac imuac hénia zéwa ninjasarimu.

¹⁹ Méjnénj méj héngalenj ama arenja yanda imuac ackuazéc nimmaguc ménda ninjasariyu iwac ewa qeriaiguc qesayu hezac imi Biria minjanénj hama paktak wagicma kemmac. Ic imuhucya imi iwawai gocmia héna ginjinjaiguc mama héianzac ésécnec.

²⁰ Wanju gocmia hoc siraiguc qesayu mama héiyec ic imuhucyanénj ackuazéc nimma ségiségi wamma ewa qeriaiguc focdac késama keczanac.

²¹ Wanju ewa qeriaiguc gétéya ménda késayacgéyu nalé hotojanec nanjselimac, néj ackuazéc imuac ninjac zérabéra me ununesi hicniju focdac maqeanzac.

²² Wanju qesayu héféréréc qeriaiguc héiyec ic imuhucyanénj ackuazéc ninjanzac, néj baecac ewa goro zéma hinawac ikocnénj hézicgéyu gorosnja wanjanzac.

²³ Wanju qesayu baec halécycaguc mayec ic imuhucyanénj ackuazéc nimma hénia ninjasariyu ménjac héla 100, ménjac 60, wanju ménjac 30 imuhuc haianzac.

Qézézac wit suginaiguc hicjihicjiya imuac hénia.

²⁴ Wanju Yesunénj qeqainj ac méj yomuhuc énézéyec; Kurumenjac héngalenj ama arenja yanda imi ic méjnénj aiyaiguc iwawai gocmia hiabia qesayec ésécnec.

²⁵ Wanju ic embac héra moczonj gaugina hedacjic hazéranénj hama neneac gocmia qeriaiguc qézézac gocmia qesama néngacma kenjic.

²⁶ Wanju gocmia imi yandima héla haiyu duja qézézac imi acguc wininiyec.

²⁷ Wanju ama minjanawac welenj qeqehéra enej imi hémma mingina ézéma zégic; Minj Kewunina gi aigaiguc gocmia hiabiawac qesanec, néj qézézac imi dimuacnec?

²⁸ Qesimigic melemma énézéyec; Hazéna méjnénj imuhuc wanjec. Wanju welenj qeqehéra ienenj qesima zégic; Nini kemma qézima mutulanjgéwijn ninjac wanjénzac?

²⁹ Zégic, qahac zéma zéyec; Imuhuc wanjecma padi imi momacnec hérégic éréwac ninjac.

³⁰ Imuac ninjac ini waigic momacnec yandima yacmu. Wanju héla meme

naléyauiguc héla meme ic énézéwa hama walac qézézac imi qézima gericiguc omu niñac dérécgému. Wanju neneya imi tocgéma hama hofinaiguc haidacmu.

Gocmia komodia imuac qelumbec ac.

³¹ Wanju qeqaiñ ac méñ yomuhuc énézéma zéyec; Kurumenjac héngalenj ama areña yanda imi ic méñnéñ saiwa gocmia méñ mema aiyauiguc himirec ésécneç.

³² Imi iwawai gocmia ionac komorag-ina téñgérj. Wanju yandimac imuaru ai-iguc ichésa tosara onogicma kuneñ yanda wanñazac. Wanju sawawac nei enej hama hawaiñguc haecgina haima kecanzu.

Yis imuac qelumbec ac.

³³ Wanju qeqaiñ ac méñ muñgucneç énézéma zéyec. Kurumenjac héngalenj ama areña yanda imi yis embac méñnéñ mema paði uha sasala imuac qeriaiguc haima lelecgéyu tackecma moczoñ sécgéðaru yandianzac ésécneç.

Qelumbec aciçuc zéanzac imuac hénia.

³⁴ Yesunéñ ackuazéc imi moczoñ qeqaiñ acguc qemanec ic embac tuñaguc énézéðarec. Qeqaiñ ac qahac méñ ménda énézéyec.

³⁵ Imuhuc wanju Anutunéñ kua meme icyawac* murunec ac méñ yomuhuc zéyec imi, héla héiyec; Ni kuana auma qeqaiñ ac zémanj. Baec kurumenj zéyu hicñiyec imuarunec sasañgiaiguc hema éréyec imuac mia zéaumanj.

Yesunéñ qézézac imuac hénia zéasariyec.

³⁶ Wanju Yesunéñ ic embac tuñaguc imi méli énéçmima ama qeriaiguc enjec. Enju tohotoho ichéra ieneñ iwac muru hama zégic; Qézézac aiiguc éréyec qeqaiñ ac imuac hénia zéasarina ninni.

³⁷ Zégic melemma énézéyec; Iwawai gocmia hiabia qesayec imi Icac Naña.

³⁸ Ai imi baera baera. Ic gocmia hiabia imi kurumenjac héngalenj ama areña yanda imuac nañhéra. Wanju qézézac imi Biria miñinawac nañhéra.

³⁹ Wanju iwawai biria qesayec imi Biria miñina imi mia. Hélawac ai yawuñ imi mia baec yomuac nalé tetcgia. Wanju héla meme ic imi kua meme uña enej.

⁴⁰ Wanju qézézac mutulañgéma gericiguc oañzu ésécneç baec yomuac nalé tetcgiaiguc haka imuhucya hicñimac.

⁴¹ Icac Nañanéñ kua meme uñahéra méli énéçmiyu hama héngalenj ama areña yanda igucnec iwawai képéç mihicñianzu imi zéma ic héna ac logianzu imi moczoñ gési énéçmidacmu.

⁴² Gési énéçmidacma geric yanda qeriaiguc gilic hingaçdacmu. Hingaçma

imuaru zésiac wamma zéçgina aric aric kimu.

⁴³ Wanju ic solañanéñ Mañgoc ginawac héngalenj ama areña yandaiguc kaiwe ésécneç asarima kecmac. Ic geza-wagucnéñ, ac yomi nimmac.

Qelumbec ac haréwéc.

⁴⁴ Kurumenjac héngalenj ama areña yanda imi iwawai eeyaguc ai qeriaiguc sañgima heyu ic méñnéñ mihicñima muñguc musañgéma ségiségi wamma kemma iwawai hemimia imi moczoñ haidacma soukiwa mihicñima baec imi boña meyc ésécneç.

⁴⁵ Wanju muñguc méñ imi yomuhuc; Kurumenjac héngalenj ama areña yanda imi nénnagémba ic méñnéñ hoc welic welic-giawac hohoc ai meanzac ésécneç.

⁴⁶ Keñkeçma méñ boña eneña séçya mihicñiyec imuaru kemma iwawai hemiyec séç moczoñ haidacma soukiwa mihicñima iwawai imi boñ meyc.

⁴⁷ Wanju muñguc méñ imi yomuhuc; Kurumenjac héngalenj ama areña yanda imi ufc konduniguc gilic hingaçma lambéc hénia hénia énépésiyc ésécneç.

⁴⁸ Wanju ufc imi kuaya qeyu hérégic kondunj élélahu enju mama tacma hiabia imi nenjeniguc tigid hingaçrec, néñ biria imi gilic keñec ésécneç.

⁴⁹ Baec yomuac nalé tetcgiaiguc haka silic imuhucyanéñ hicñimac. Kua meme uña ieneñ hama biria meme ic imi ic solañ ionac suggina igucnec gési énéçmimu.

⁵⁰ Gésiénéçmima geric yandaiguc gilic hingaçma imuaru mia zésiac wamma zéçgina aric aric kimu.

Iwawai eeyaguc wahala zéma qelia.

⁵¹ Imuhuc zéma qesiénéçmiyec; Ini ac imi moczoñ niñasaridaczu? Zéyu zégic; Oo Miñ Kewunina.

⁵² Wanju énézéma zéyec; Imuac bec hénia acac kiwi icya icya kurumenj amawac hénia ku énéçmiyu tohotoho ic héla wamma keczu imi ama miñina méñ iwawai eeyaguc hénia hénia qelia zéma wahala momacnec hofi amaya igucnec mema maanzac ésécneç.

Nazarete ama areña yanda imuac miñina enej Yesuac héñgacya megic.

⁵³ Yesunéñ qeqaiñ ac imuhuc zéðaru tetcgéyu imuacnec waima keñec.

⁵⁴ Wanju eneña tauniguc hama toçgo-toçgo amaginaiguc ackuazéc hénima ku énéçmiyec. Kuénéçmiyu welicgéma qesi-muma zégic; Ic imi niñtegic qinjegic zéma kuc imuhucya yomi dimuacnec meyc?

⁵⁵ Wanju ic yomuac hénia hiadac nindacziñ. Imi kamundawac naña,

* 13:35: Asafe (Leg 78:2).

nenjogcyawac qara Maria, wanju munahéra, Yakobo, Yosefe, Simon zéma Yuda.

⁵⁶ Nauhéra imi nenjanjuc ménda kecanzin? Wanju ic yomi ninin zéma kuc imuhucya dimuacnec meyec?

⁵⁷ Wanju ninin imuhucyanénj batucgé énécmiyo ninzénngé mimuac séc qahac wanjec. Wanju Yesunénj yomuhuc zéma énézéyec; Anutuac tilin tilin ic méjnénj enjeya ama arenajuc zéma taséhéra sugcinaiguc sac imi eebipiyaguc ménda wanzazac.

⁵⁸ Wanju ninzénj ninzénngina qahac imuac ninjac ama arenj imuaru kiwi méréra kuhaguc sasala ménda meénécmiyec.

14

Doku naec ic Yohane humuc suruc.

¹ Nalé imuaru baec galen Herodenénj Yesuac buja suruc imi ninjec.

² Nimma welen qeqhéra énézéma zéyec; Ic imi doku naec haka ic Yohane. Inén mia humuc igucnec qelima yaczac! Imuac ninjac kuha sasala imuhucyanénj iwac muru ai mezac.

³ Becnec Herodenénj munaya Filipoac inija qawéra Herodiawac ninjac wamma Yohane késa qatéma hésa amaiguc oporu tarec.

⁴ Hénia imi Yohanenénj, Gi embac qawécca menec imi hénia qahac, imuhuc zéma ac zémianjec imuac ninjac imuhuc wammiyec.

⁵ Nalé imuaru Herodenénj Yohane qehumunanj zé wanjec, néj ic embac enenj iwac ninjac Anutuac kua meme ic wanju ionac ninjac ninjéwérima waiyec.

⁶ Wanju Herodeac hicnjicni naléya hayu nezélélénj aria mekeccig Herodiawac béraranénj sugcinaiguc legic hiriyu Herodenénj hémma ségiségi wanjec.

⁷ Ségiségi wamma némac iwawai ninjac qesiyu hia midacmanj zéma zéseliyec.

⁸ Wanju nenjocyanénj zéqindinji wammiyu yomuhuc ézéyec; Doku naec haka ic Yohaneac orucya youmi zéiciguc haima néna.

⁹ Imuhuc zéyu ic kewu imi nimma ewa biric wanjec. Wanju ic embac i guc momacnec tacgic ionac zéma ac zéselima zéyec imuac wamma qesiyec séc wammimu ninjac énézéyec.

¹⁰ Énézéma ichéra méli énécmiyu Yohane hésa amaiguc taru déména qericgic.

¹¹ Qericma oruha imi zéiciguc haima mehama embac seranj iwac migic duja nenjoccyawac mekenj miyec.

¹² Wanju Yohaneac tohotoho ichéra enenj hama qamora mekenj téngéma kemma Yesu ézégic.

Ic 5,000 nene gumu énécmiyec.

¹³ Zégic nimma enjeyanec zéiciguc emma baec kisiaiguc kenjec. Wanju ic embac tunjagucnéj imuhuc nimma taun igucnec séc méndacmima baec hénia kenjic.

¹⁴ Wanju Yesunénj hama ic embac tunjaguc imi inicma ionac ninj ewa biric wamma yanj hafiginaguc imi méhiaru énécmiyec.

¹⁵ Ama mari wanju tohotoho ichéra ienenj hama zégic; Yomi imi baec kisia, wanju nalé bec tecgézac. Imuac ic embac méli énécmima ama arenjiguc kemma enjaooc nenegina boj memu.

¹⁶ Imuhuc zégic énézéyec; Kemmu ninjac ménda ninzua. Enjaooc énécmigic negic.

¹⁷ Imuhuc énézéyu ézégic; Nini you imi saménj méra ménj zéma lambéc éréhéc sac he nénécmizac.

¹⁸ Imuhuc zégic zéyec; Imi mema you nuac muru hagic.

¹⁹ Wanju ic embac imi qézézaciguc mama tacmu ninj énézéyec. Wanju saménj méra ménj imi zéma lambéc éréhéc imi mema kiwa kurumenjiguc hiyu enj mérianj ac zéyec. Zéyu tecgéyu saménj imi mésémma tohotoho ichéra énécmiyu duja ienenj mema ic embac énécmic.

²⁰ Wanju ic embac moczonj yanda negic sécgé énécmidarec. Wanju Yesuac tohotoho ichéra ienenj saménj bororoja waigic heyec imi tocgégic nenjenj 12 kuagina qedarec.

²¹ Saménj negic imi embac zéma nambérac imi ménda olomma ic sac olonjic zanjégina 5,000 zézéya séc wanjec.

Yesu imi kondun doku qahaiguc tima kenjec.

²² Imuhuc wanjic tecgéyu nalé imuarunec focdac Yesunénj ic embac onopocma nanunec tohotoho ichéra zéiciguc emma walac walac zékénj nénéwéc kemmu ninjac énézéyec.

²³ Wanju inénj ic embac onoporu kendacgicguc zéwelec wammanj zé enjeyanec baec bojnayaiguc enjec. Emma keru ama sinjiyu i enjeyanec sac imuaru kerec.

²⁴ Wanju zéic imi bec baec zéccgéria waima lakec kemma zékénj namunajiguc kenkeru luhucnéj wéségina igucnec hayu kondun temboja yaru ai yanda mekeccig.

²⁵ Ama ewia 3 kilok zéma 6 kilok sura imuaru Yesu imi zékénj qahaiguc tima tima ionac muru hayec.

²⁶ Hayu tohotoho ichéra ienenj héngic bacgina zazagiya zénéngina hiriyu kucnec qacma zégic; Kuwic erimi!

²⁷ Qacgic Yesu focnec énézéma zéyec; Bacgina ménda yandiyu! Yomi nenaoc, zénéngina ménda hiriyu.

²⁸ Zéyu Peteronénj melemma zéyec; Minj kewuna genjaooc wanzanjiguc zéna doku zékénj qahaiguc guac hawa.

²⁹ Imuhuc qesiyu hia hana zéyec. Zéyu Peteronéh zéicigunec mama doku qahaiguc tima tima Yesuac murugen kejec.

³⁰ Keju luhuc yandanéh hayu hémma bawa yandiyu hénilma hingacma qarec; Min kewuna hama népésina!*

³¹ Zéyu Yesunéh focnec méria suluma késayu éréyu zéyec; Ninzéh ninzéhnga komocdiadac! Némac niñac ewa éréhéc wanzan?

³² Imuhuc zéma késayu ekawu zéiciguc enjic luhuc imi néh qeyec.

³³ Wanju zéiciguc tacgic enej sicgémima zégic; Gi hélacnec Anutuac Nanja.

Genesarete ama arenjiguc hafi ic mehiaru énécmiyec.

³⁴ Wanju zékéh handi handi qericma Genesarete baeciguc keremma zéic igucnec magic.

³⁵ Magic ama arej imuac minjina enej Yesu héntegicma ac haigic ama arej lelec lelec tacgic séc kendaru ic embac enej tosara yan hafiginaguc imi moczon onag-icma iwac muru haigic.

³⁶ Hama Yesunéh niñénécmiyu yan hafi ginaguc enej iwac malekuya susuriadac imi enjad osimu niñac zéwelec wammigic. Wanju késagic séc hiarudagcic.

15

Yanda onac haka silic.

¹ Wanju dunja Yerusalemnec Farisaio ic zéma héna acac kiwi ic enej Yesuac muru hama yomuhuc qesimigic;

² Némac niñac tohotoho ichécga enej yanda hécnina ionac haka silic imi logima méragina ménda zuacma nene nezu?

³ Zégic Yesunéh melemma énézéyec; Wanju ini acguc némac niñac enja haka silic niñac wamma Anutuac héna ac lo-gianzu?

⁴ Anutunéh yomuhuc zéyec;* Neñgoc manjogoca eegira héiwéséman. Wanju mérénehéj méj neñgoc me manjocyawac zébiri mimac imi humucac buña wammac.

⁵ Néj ini yomuhuc zéanzu; Méjnéj méj neñgoc me manjocya ézéma iwawai hezac imi guac gémbinec nanjé gémbacnec, néj imi Anutuac buña qemimia, imuhuc zémuiguc

⁶ iwawai iminéj neñgoc manjocya eegira efima ménda héiyu hia wammac zéma enja haka silic imuac mia wamma Anutuac ackuazéc† imi qizizihégic zécgériaiguc keñanzac.

⁷ Ini ic ikora! Yesaianéh onac bianjac ara yomuhuc zéyec imi hélacnec;

⁸ Ic embac youmi kua taséginanéj sac mepési néjanzu. Wanju qerigananéj néngac némma lakec hezac.

⁹ Ic enja paken ac zéma héna ac ku énécmima ni imi héla qahac en mepési néjanzu.

Iwawai mebiru hélacnec énécmimia.

¹⁰ Wanju Yesunéh ic embac unuruyu ho-suru haigic énézéma zéyec; Gezacginanéj nimma niñasarigic.

¹¹ Iwawai ic méjac kuaya igucnec hingacanzac iminéj ménda mezapi qemianzac, néj iwawai kuaya igucnec maanzac iminéj mezapi qemianzac.

¹² Wanju tohotoho ichéra ienen hosuru hama qesimigic; Acganéj Farisaio ic qeri yéwéc mihiñi énécmizac imi nintegiczan?

¹³ Imuhuc zégic acgna melemma zéyec; Ic hésa kurumén Manjocnanéh ménda himirec imi moczon gété zaliginaguc qézidacmac.

¹⁴ Waigic sinjinawac wanjic. Ic imuhucya imi galen kicgina hilic hilicgia. Ic méj kiwa hilic hilicgianéh kichilic méjac galengéma wagiru kemmaco imi, ekawu momacnec baec séséñguc hingacmaoc.

¹⁵ Wanju Peteronéh ara melemma zéyec; Qeqain ac imi nonac zéasari nénécmima ninni.

¹⁶ Zéyu Yesunéh yomuhuc zéyec; Ini niñtegic qinñtegicgina qahacnec keczu?

¹⁷ Iwawai ic kua igucnec tomenjiguc hingacanzac imi moczon muñguc héna igucnec maanzac imi ini ménda héntegiczu?

¹⁸ Wanju iwawai kua igucnec éréanzac imi ewa qeria igucnec éréanzac. Wanju iminéj mia ic imi mezapi qemianzac.

¹⁹ Ewa qerigina igucnec éréanzac imi yomuhuc; Ninin biria, ic qeqe, kaisero, kaisero ewa ewa, senjowu, héipuc ac ikora, zébiri qébiri.

²⁰ Iwawai imuhucyanéh ic imi mezapi qemianzac. Wanju méra ménda zuacma nene nenia iminéj ic imi ménda mezapi qemianzac.

Kanaaj embac iwac ninzéh ninzéh.

²¹ Wanju Yesunéh baec imi waima Tiro zéma Sidon baeciguc kejec.

²² Gezac haigic, Kanaannec embac méj baec su imuaru kecañec inéh Yesuac muru hama qacma yomuhuc zéyec; Minj Kewu, Dawidiac nanja, nuac niñ ewa biric wanna. Béracna imi uña birianéh gelec malec qahac lafenjé mianzac.

²³ Imuhuc zéyu, Yesunéh nimma ac méj ménda melenec. Imuac tohotoho ichéra

* 14:30: Girik aciguc; anjénna tina!. * 15:4: Me zéseliyec. † 15:6: Kiwi méranéh ooya tosaraiguc; héna ac.

ienej iwac hama hinocgémima zégic; Embac imi andéninaiguc qacmanec hazac imuac mélina keñu.

²⁴ Zégic melemma zéyec; Ni imi Israel amawac rama sohogic ionac sac méli néñu hayi.

²⁵ Imuhuc zéyu embac imi haréma wésiaiguc sicgémima zéyec; Miñ Kewu, méra néñna.

²⁶ Wañu Yesunéñ ara melemma zéyec; Nambérac ionac saméñ mema kazu énécmimia imi hiabia qahac.

²⁷ Imuhuc zéyu embac iminéñ yomuhuc zéyec; Oo, Miñ Kewu imi hélacnec, néñ kazu acguc nene bororoña miñhécgina ionac zae igucnec mayu neanzu.

²⁸ Imuhuc zéyu, Yesunéñ ezéma zéyec; Owec embac, gi ninzén ninzénna kuney yanda. Zéwelec wanzan séc hicñigémac. Imuhuc zéyu nalé imuarunec dindiña bérara imi hiaruyec.

Yesunéñ ic embac sasala hafigina mehiaru énécmiyec.

²⁹ Yesunéñ baec imi waima Galilaia zékén ginçinac kemma baec boñaya méñguc emma tarec.

³⁰ Taru ic embac tuña tuñanéñ zeke puriña, kic hilic, acgina qahac, hén méragina biria, zéma tosara kilen onagicma haréma Yesuac wésiaiguc onopocgic hegic. Wañu inéñ mehiaru énécmiyec.

³¹ Ic acgina qahac imi ac zégic. Zeke puriña imi hiarugic. Hénagina biria imi hiaruma keñha wañgic. Kic hilic imi kicgina hima héngic. Wañu ic embac tuñaguc eney haka imuhuc hémma welicgéma Israelac Anutu mepésigic.

Ik 4,000 nene gumu énécmiyec.

³² Yesunéñ tohotoho ichéra unuruyu horu hagic énézéma zéyec; Ni ic embac tuñ yomi onac ewa biric wanzua. Ieneñ niguc toroqema kecgic bec ai meme haréwéc wañu iwawai neniawac méñ ménda he énécmizac. Imuac yaka niñac humugicguc eñnec méli énécmiwa kemmu niñac ménda wanzua. Keñkecma hénaiiguc qiritic unuwac niñac.

³³ Zéyu tohotoho ichéra ieneñ ara melemma zégic; Baec kisia yomuhucgen saméñ sasala imuhucya dimuacnec miñicñima ic embac tuñ yanda yomuhucya hia gumu énécmiwíñ?

³⁴ Zégic qesiénécmima zéyec; Onac muru saméñ dahec he énécmizac? Zéyu melemma zégic; Saméñ 7 zéma lambéc éréhécdac sac he nénécmizac.

³⁵ Imuhuc zégic ic embac tuña imi baeciguc mama tacmu niñac énézéyec.

³⁶ Imuhuc énézéma saméñ 7 imi zéma lambéc imi mema ewa hia ac zéyu tecgéyu

kuma tohotoho ichéra énécmiyu duña ieneñ mema ic embac énécmigic.

³⁷ Ic embac moczoñ negic sécgc énécmidarec. Wañu nene bororoña waigic tarec imi tocgégic neñgen yanda 7 kuagina qedarec.

³⁸ Ic nene negic ionac zañgégina imi 4,000. Embac zéma nambérac imi ménda oloñ énécmigic.

³⁹ Yesunéñ ic embac méli énécmiyu kendacgic zéiciguc emma Magadan baeciguc keñec.

16

Sésécac kiwi mérera méñ hémbiñ zé welecmigic.

¹ Farisaio ic zéma Sadukaio ic ieneñ hama Yesunéñ séséc kurumeñ igucnec hahaya méñ meyu hémbiñ zé batucgéma qesimigic.

² Qesigic melemma zéyec; Ama mari wañu kurumeñ pésigiñu hémma kurumeñ pésigizac imuac orañguc kaiwe qemac zéanzu.

³ Wañu sinunec yacma héngic kurumeñ pésic pésic wamma hosusunéñ nezicgéyu, kia kimac zéanzu. Kaiwe kiwa imuhuc héñtegicma hélacnec zétecgéanzu, néñ nalé yomuac séséc imi hia ménda niñtegicanzu?

⁴ Hicñisai biria zéma kaiseroya imuhucyanéñ séséc icnéñ ménda memeya imuhucyawac hémbiñ zé wanzanzu. Wañu ionac séséc imi tosara qahac, néñ Anutuac tilin tilin ic Yonawac séséc imi sac meyu hémmu. Yesu imi imuhuc zéma wai énécmima keñec.

Farisaio zéma Sadukaio ionac yis imuac goro ac.

⁵ Kemma tohotoho ichéra iniguc zékén néwéc keñgic. Wañu tohotoho ichéra ieneñ elun unuyu saméñ méñ ménda mema keñgic.

⁶ Wañu Yesunéñ yomuhuc énézéyec; Ini Farisaio ic zéma Sadukaio ic ionac yis niñac técgina nimma galen memu.

⁷ Imuhuc zéyu sugcinaiguc yomuhuc niñgésima eminiñgic; Saméñ ménda mema hazin imuac niñ imuhuc zézac.

⁸ Yesunéñ hénia niñasarima yomuhuc zéma énézéyec; Ninzén ninzéngina komocdiadac, saméñ ménda mema hazu imuac némac niñac zé eminiñ wañkeczu?

⁹ Saméñ 5 imi ic 5,000 sécgc énécmiyuguc nene bororoña tocgégic neñgen dahec kuagina qedarec imi ini méndagucnec niñasarizu? Wañu némac niñac méndadac niñqelizu?

¹⁰ Wañu saméñ 7 imi ic 4,000 sécgc énécmiyuguc neñgen dahec metocgégic?

¹¹ Saméñ niñ ménda zézuu, néñ Farisaio ic zéma Sadukaio ic ionac yis niñac galen

memu niñac zézia imi némac niñ ménda niñasarizu?

¹² Imuhuc zéyu yis saméñiguc haianzu imuac galeñ memu niñ ménda zéyec, néñ Farisaio ic zéma Sadukaio ic ionac pakeñ ac niñac imuhuc zéyec imi niñasarigic.

Petero Yesuac héniaya ninzénégéma zéauyec.

¹³ Yesu Kaisarea Filipi baec tasiaiguc haréma tohotoho ichéra qesiéncmima zéyec; Ic embac ieneñ Icac Nanjawac méré zéanzu?

¹⁴ Qesiéncmiyu melemma zégic; Tosara imi doku naec haka ic Yohane zéanzu, tosara imi Elia, Tosaranéñ Yeremia me Anutuac tilin tilin ic ionarunec méñ zéanzu.

¹⁵ Imuhuc zégic qesiéncmima zéyec; Wanju enjaoc, nuac niñac méré zénéñanzu?

¹⁶ Imuhuc qesiéncmiyu Simon Peteronéñ zéyec; Gi imi Kristo, Anutu kekecyaguc iwac Nanja.

¹⁷ Imuhuc zéyu Yesunéñ melemma zéyec; Yohaneac nanja* Simon, gi imi mériañgaguc! Zézanj imi séwi zéma sac igucnec hahaya qahac, néñ kurumen Manjocnanéñ zéhicñi génzac.

¹⁸ Imuac gézéwa niñna, gi imi Petero† wanju zamanziñ imuac qahaiguc hénaorinña meyacgémanñ. Wanju humumia ionac baec dumunja imuac kuhanéñ méndaqunc nec onogimac.

¹⁹ Wanju ni kurumenac héngaleñ amawac nagu auayawac kuha imi gi gémmañ. Némac iwawai baeciguc zikina kurumeniguc momacnec zikizikia wammac. Wanju némac iwawai baeciguc hulacna kurumeniguc momacnec hulachulara wammac.

²⁰ Imuhuc zéma enjeyao Kristo‡ wanzac imi méñac méñ ménda énézému niñac tohotoho ichéra zéseli énécmiyec.

Yesunéñ enjeya humuc zéma humuc igucnec yacyac imuac bian ac zéyec.

²¹ Nalé imuaru héniima i Yerusalem kenju ic kuneñ zéma hofac oo ic kiwahécgina zéma hénac acac kiwi ic ionac méraiguc emma qenzerñ manzerñ sasala mihicñiyu qegic humuyu ai meme haréwéc wanju humuc igucnec qelima yacmacac hezac imi tohotoho ichéra zéasari énécmiyec.

²² Imuhuc énézéyu Peteronéñ wagicma qizizingéma kemma ac yomuhuc zémiyec; Miñ kewuna, goiga héina, haka imuhucya méndaqunc nec hicñigémmac.

²³ Imuhuc zéyu Yesu imi lilingéma Petero ézéyec; Biria miñina, andénaiguc kemma nanna. Gi imi tisuqisurac qaméñ, nuac hénana hézicgé nénzanj; Gi imi Anutuac

ewa siñ ménda méndacma ic onac ewa siñ méndaczanj.

²⁴ Imuhuc zéma dunja tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Ic méñnéñ ni méndac némmañ zé enjeya qaecgé amuma enjeya ic héñgeña wéndaraya huama méndac némmac.

²⁵ Ic méñ kekecy a ngétiyu sohomac, néñ nuac niñ wamma kekecy a waimac imi mihicñimac.

²⁶ Ic méñnéñ baecac iwawai momac yanda ngétiyuguc dunja kekecy a sohomac imi némacnéñ iwac muru hiabia wammac? Me némacnéñ kekecyawac kitiwa hia kumacac séc wammac?

²⁷ Icac Nanja imi Manjocyawac edamuiguc kua meme unahéra iniguc hama wawanj memeginawac séc kitic ku énécmimac.

²⁸ Imuac hélacnec énézézua, yomi nanju onac murunec tosara eneñ ménda humugicnec Icac Nanja imi Ic Kewu qac bunjayaguc hamac.

17

Yesuac kic tanera imi melemma tanera méñ wañec.

¹ Ai meme 6 tecgéyu Yesunéñ Petero, Yakobo zéma Yakoboac munia Yohane onagiru baec boñaguc enjacnec enjic.

² Wanju kicginaiguc tanera méñ wañec. Kic ségéria imi kaiwe ésécnec asariyu, séwi usuya imi asac mararaj yanda ésécnec wañec.

³ Wanju ninzu, Mose zéma Elia hicñi énécmima Yesuguc ac wanjic.

⁴ Peteronéñ haka imi hémma Yesu yomuhuc ézéyec; Miñ Kewunina, neñaj you kecziñ imi nimba hiabia wanzac. Siñganéñ imuac wanju hali haréwéc meni, méñ guac, méñ Moseac, méñ Eliawac wammac.

⁵ Imuhuc zémanec nanju, ninzu, hosusu asahagucnéñ hoturu énécmiyec. Wanju ninzu, ewa méñ hosusu igucnec yomuhuc zéyec; Youmi imi nena Nanj sorocna. Iwac niñ ségiségi yanda wanzua. Imuac ara niñtoho wammu.

⁶ Tohotoho ichéra ieneñ imuhuc nimma bacgina kuneñ yanda yandiyu baeciguc mama sigéma kicgina musañgéma hegic.

⁷ Wanju Yesunéñ hosucginu hama onosima zéyec; Yacgic, bacgina ménda yandiyu.

⁸ Imuhuc zéyu kicgina hima meyacma héngic méñ qahac, néñ Yesunéñ sac nanju héngic.

⁹ Boña igucnec mawin zé mama Yesunéñ zéseli énécmima zéyec; Haka deguc héñzu

* 16:17: Girik aciguc; Bayohane. † 16:18: Neñaj aciguc zamanziñ. ‡ 16:20: Me Hebraio aciguc; Mesia.

imi ménda énézégicnec kenkecma Icac Naja humuc igucnec yacmac.

¹⁰ Zéyu tohotoho ichéra ienen qesimima zégic; Imuhuc wañu némac niñac hénac acac kiwi ic ienen Elianéñ walac hamacac hezac zéanzu?

¹¹ Yesunéñ acgina melemma zéyec; Imi hélacnec, Elia hama iwawai moczoñ héiqeli wammac.

¹² Wañu énézéwa niñgic Elia imi bec hayec. Wañu ienen ménda héñtegicma siñginawac iwawai hénia hénia wammigic. Imuhuyaneac Icac Naja imi acguc méraginaiguc emma qenzerñ manzerñ nimmac.

¹³ Imuhuc zéyu tohotoho ichéra ienen doku naec haka ic Yohaneac zéyec imi niñasarigic.

Yesunéñ merac ménñ uññ biriaguc mehiarumiyec.

¹⁴ Wañu ic embac tuñ ionac muru kenigic ic méñnéñ Yesuac muru hama wésiaiguc simiñ héimiyc.

¹⁵ Wañu yomuhuc zéyec; Miñ Kewu, nuac nanñawac niñ ewaga biriyu, humuc turucya gelec malec qahac wammiyu naléya naléya gericiguc me dokuiguc hiñgacanzac.

¹⁶ Tohotoho ichéga ionac muru wagicma hawa ienen mehiaru mimuac séc qahac wañec.

¹⁷ Imuhuc zéyu Yesunéñ melemma zéyec; Oh! hicñisai yomi niñzénñ niñzénñgina qahac, kaiñziliwerñ ginaguc imi, nalé dahecac séc kechoruma ini bisiqaténñ wañ énécmimanñ? Ic merac imi you nuac muru wagicma hagic.

¹⁸ Imuhuc zéyu wagicma hagic Yesunéñ uññ biria ac geriwaguc wammiyu ic merac iwac murunec éréma hama keñec. Wañu imuarunec mia merac imi hiaruyec.

¹⁹ Wañu tohotoho ichéra ienen Yesu eneyacneciguc élérñec hicñimima qesimigic; Némac niñac nini uññ biria nesimiwiñac séc ménda wañec?

²⁰ Qesimigic melemma zéyec; Ini niñzénñ niñzénñgina moczoñ komocdiadac imuac niñac nesimuac séc qahac wañec. Ac hélawac zéwa niñgic, ini niñzénñ niñzénñgina komocdiadac saiwa gocmia séc késa kecmu imi baec boña yomuac mia yomuacnec yacma eri kenna zégic hia yacma kemmac. Ionac muru iwawai ménñ osiosiya ménda wammac.

²¹ Wañu imuhucya imi nene zikima zéwelec ménda wammuiguc imi waima kemmacac séc qahac.

Yesu imi eneyñ humuc zéma humuc igucnec yacyac imuac muñguc bianñ ac zéyec.

²² Wañu Galilaila baeciguc enjawu haréma imuaru Yesunéñ yomuhuc énézéyec; Icac Naja imi andé qemigic ic ionac méraiguc emmac.

²³ Enñ qegic humumac. Wañu ai meme haréwéc wañu humuc igucnec meyac mimia wammac. Imuhuc zéyu tohotoho ichéra ienen ewa biri kuneyñ yanda wangic.

Yesu zéma ocmuñ téréyawac takis.

²⁴ Yesu zéma tohotoho ichéra eney Kafanaum ama areña yandaiguc harégic ocmuñ téréyawac ai yawuñac takis meme ic ienen Peteroac muru hama qesimigic. Kiwi icgina imi ocmuñ téréyawac takis* ménda haianzac me?

²⁵ Zéyu, Peteronéñ haianzac zéma ama qeriaiguc éréyu Yesunéñ bec niñtegicma yomuhuc qesimiyec. Simon, gi dimuhuc niñzanñ? Mérac murunec baecac ic kewu ienen takis meanzu? Nanñécgina ionac murunec me tosara ionac murunec?

²⁶ Qesiyu Peteronéñ melemma zéyec; Tosara ionac murunec. Imuhuc zéyu Yesunéñ zéyec; Imuhuc wañu nanñécgina ienen enñ kecmu.

²⁷ Wañu imuhuc wannu niñgic biriwaac niñac, imuac zékénjiguc kemma hawic gilina lambéc ménñ walac kimac imi héréna éréyu kuaya mesacgéma hénna qeriaiguc soukiwa gocmia momacguc† heyu mema kemma genja zéma nuac buña haina hiñgaru.

18

Ic eneyñ héla.

¹ Nalé imuaru tohotoho ic eney Yesuac hosucgéma zégic; Mérenéñ kurumenac héngalenñ ama areña yandaiguc kuneygina wanñac?

² Imuhuc zégic merac komoc ménñ qaru hayu oporu sugcinaiguc nanñec.

³ Nanñu yomuhuc zéyec; Ni hélacnec énézézu, ini qerigina melemma nambérac ionac séciguc ménda wammu imi, kurumenac héngalenñ amaiguc ménda keremmu.

⁴ Imuac bec mérenéñ merac komoc yomuhucya éséc memaamuma kecmac iminénñ mia kurumenñ amaiguc kuneygina wammac.

⁵ Wañu mérenéñ ménñ nambérac komoc yomuhucya nuac qacnaiguc héihéré mizac imi mia ni héihéré néñzac.

* 17:24: 2 Dirakima; Ic ménñac ai meme momacgucac ai boña imi 1 Dirakima, wañu Yuda ic imi miñ séc ocmuñac takis yawuñ séc 2 Dirakima haiangic. Imi mia Izpitae baec igucnec éréma Sainai baec boñaiguc zanñégina olongic nalé imuarunec hénima kekecgina anjgéhñ tiénécmiyec Anutuac muru kekecginauwac boña zéma haiangic. † 17:27: Giritk aciguc; Statira imi soukiwa golinéñ memeya. Wañu 4 Dirakimawac séc waju ic éréhéac ocmuñ takis imuac séha wanñac.

Képésicac ewa ewa.

⁶ Wañu mérénén méñ merac komoc komoc ni ninzénégé nénzu ionac sugcina igucnec méñ hinocgémiyu késpedesic wammaciguc ic hinocgémiyec imi mia déménjaiguc hoc yandanéh qatémima konduniguc giligic dumunjaiguc hinjacmac imi bakia efefia wanzac.

⁷ Yei ewa biric yandanéh manam batuc ai ninjac baeciguc heanzac! Manambatuc imi hamacac hezac, néñ méñnéñ méñ manam batuc wañ énécmimac iwac muru imi saec hemimac.

⁸ Imuac méraganéh me hénaganéh manam batuc wañgérju hericma gilina keñju. Wañu purinénéñ kekec seliiguc kerembésémañ iminéh ninja efefia wammac, néñ héná méraga éréhécnec geric hémbénañjaiguc giligic hinjacbésémañ iminéh ninja réwéria wammac.

⁹ Imuac kicganéh manam batuc wañgérju késpedesic wañanzañiguc kicga néfindingéma gilina kemmac. Kicga momacgucnéñ kekec hémbénañjaiguc kerembésémañ iminéh guac hia wammac. Wañu kicga éréhécnec geric siaiguc giligic hinjacbésémañ iminéh ninja réwéria wammac.

Rama rouc wawañawac qelumbec ac.

¹⁰ Técgina nimma kecgic, nambérac komoc komoc yomuhucyawac ninjic mamaya wambac ninjac. Zéwa ninjic, ionac kua meme uñagina imi kurumenjiguc nalé séc kurumén Mañgocnawac kic ségéria hémma kecañzu.

¹¹ Icac Nañanéñ rouc wamma kekec késpedesicgina igucnec metecgé énécmimañ zé hayec.

¹² Deic ninzu? Ic méñ ramaya 100 hemizac zéwiñ. Wañu sugcinaiguc méñnéñ sohoma kemmaciguc ramaya 99 imi onoporu nangic baec boñjaiguc kemma rama sohoyec imi ménda mihicñimañ?

¹³ Ni hélacnec énézézua sohoyec imi mihicñizaciguc imuac ninñ mia 99 ménda sohogic ionac ninjac ségiségi wanzac imuac séha ogicqogic wamma ségiségi yanda wammac.

¹⁴ Imuhucyanec Mañgocgina kurumenjiguc keczac iwac kiwaiguc komoc komoc yomi ionarunec méñnéñ méñ birima qahac wammac ninjac ewa sinja ménda hemizac.

Ic méñac késpedesic zégési mimia.

¹⁵ Hénaorin ionarunec alaga méñnéñ késpedesic wañ gémmaciguc kemma ekacneciguc késpedesicya imi ézéna hémmac. Wañu acga ninzaciaguc imi alaga biria igucnec munjuc wagiczañ wanzac.

¹⁶ Wañu acga ménda ninzaciaguc, ic momacguc me éréhécnec oragicna enjawu kemma héipuc ic éréhécnec iorac kuagiranéh alagawac ara momacguc momacguc meseligic ménda qaecgémac.

¹⁷ Wañu ewa seli wamma acgina ménda nimmaciguc hénáorin énézégic nimmu. Wañu hénáorin ionac ac imuhucyanec ménda nimmaciguc, ic enia me takis meme ionac wañ énécmiwu ésécnec wammimu.

¹⁸ Ni hélacnec énézézua, némac iwawai ini baeciguc zikimu imi kurumenjiguc zikizikia wammac. Wañu némac iwawai baeciguc hulacmu imi kurumenjiguc hulachulara wammac.

¹⁹ Wañu munjuc énézéwa ninjic, baeciguc onarunec éréhécnéñ iwawai méñ ninjac ewa momac wamma qesimaoc imi Mañgocna kurumenjiguc keczac inéh ninñ moczon orac muru wandac wandara wammac.

²⁰ Wañu éréhécnéñ me haréwécnéñ nuac qačnaiguc tocgézu imi ni acguc imuaru sugcinaiguc kecza.

Késpedesic waiwaiyawac haka.

²¹ Wañu Peteronéh Yesuac hama yomuhuc qesiyec; Miñna, alananéh biria wañnéñ hatac dahec késpedesicya waimimañ? Keñkecma hatac 7 imuac séc waimimañ?

²² Qesiyu yomuhuc melemma zéyec; Gézéwa ninja, hatac 7 sac qahac, néñ tunñ 70 imi arec 7 imuac séc waimiwésémañac zéza.

²³ Imuac kuruménjac héngalen ama arenja yanda imi ic kewu méñ welen qeqhéra iniguc taségina héimindinñ wammañ zé wañec sécnec.

²⁴ Ic kewu imi héimindinñ ai imi héniyec. Héniyu ic méñ iwac muru taséya 10 tausenñ Talanti* hemiyec imi wagicma érégic.

²⁵ Wañu ic iwaru soukiwa méñ ménda hemiyu kumacac séc qahac wañec. Imuac ninjac ic kewunéh ic imi eneya zéma inin merachéra zéma iwawaiya hemiyec imi moczon haigic boñ meçic soukiwa iminéh tasé imi kumac ninñ zéyec.

²⁶ Imuhuc zéyu welen qeqe ic imi wésiaiguc mama sicgémima welecma zéyec; Bénzérñ mambéc wañnéna ni taséna moczon kugémañ.

²⁷ Imuhuc zéyu welen qeqe ic iwac minjananéñ ewa biric wamma tasé imi audacma waimiyu keñec.

²⁸ Wañu ic iminéh mama kemma ai ic momacya méñ taséya 100 Denarion† hemiyec imi mihicñima déménjaiguc

* **18:24:** 1 Talanti imi soukiwa golinéh memeya, ic méñac ai meme momacgucac ai boñja 1 Denarion imuac 6,000 ogicma eeyaguc wañec. † **18:28:** 1 Denarion imi ic méñac ai meme momacgucac ai boñja imuac séha.

késama melanzima zéyec; Guac tasé nuac muru hegénzac imi kuma nénna.

²⁹ Wañu ai momacya imi ic iwac héniaiguc mama simiñ hémima welecma zéyec; Bénzérñ mambéc wañnéna kugémmanñ.

³⁰ Wañu imuac ménda wamma taséya kudacmaguc mamac niñac hésa amaiguc oporec.

³¹ Wañu ai ic tosara ieneñ haka hicñiyec imi hémma niñgic biri qiria wañu kemma haka hicñiyec imi moczonñ miñgina ézédacgic.

³² Imuhuc zégic miñginanéñ ic imi qarú enu yomuhuc ézézec; Gi welenñ qeçe biria kétik téngénñ! Welec nénna guac tasé imi moczonñ audari.

³³ Neñ guac wañi éséc nec gi acguc ai momacga goiya hémiwésémañac ménda heyec me?

³⁴ Imuhuc zéma hazéc yanda wamma taséya imi kudaru hulacmimu niñac hésa ama galeñ ionac méraginaiguc oporec.

³⁵ Imuac niñac méñnéñ méñ alaginawac kápésic imi ewa qeriginanéñ ménda waimimuiguc kurumey Mañgocnanéñ imuhucyanec mia wañ énécmimac.

19

Eu iniñac hénna dindiña.

¹ Yesu ac imi zéyu tecgéyu Galilaia baec waima Yodan doku néwéc Yuda baec sugic keñec.

² Keñu ic embac tuñ yandanéñ méndacmima keñgic baec imuaru hañgicnaguc imi mehiaru énécmiyec.

³ Wañu Farisaio ic ieneñ hama batucgéma qesigic; Ic méñnéñ hénia imuac me imuac iniña hía waimimacac hénna méñ hezac me?

⁴ Zégic melemma zéyec; Mihicñi mihicñi miñjinanéñ hénihéniaiguc ic momacguc zéma embac momacguc meéércmima ac yomuhuc zéyec imi ini ménda oloñniñanzu?

⁵ Hénia imuac niñac icnéñ neñgoc mañgocya wai éércmima kemma iniñawac muru qékétayu éréhécnéñ momacguc wammaoc.

⁶ Imuac iereñ imi éréhécnéñ qahac, néñ séwi momacguc, imuac Anutunéñ toroqe éércmiyec imi icnéñ ménda méndéñ éércmimu.

⁷ Imuhuc énézéyu ieneñ yomuhuc zégic; Wañu hénia némac niñac Mosenéñ héric amuamuyawac kiwi omima mélina keñu zéyec?

⁸ Imuhuc zégic, Yesunéñ melemma énézéyec; Mosenéñ ewa qerigina selia

imuac niñ wamma wai énécmiyec, néñ hénihénia igucnec imi imuhuc qahac.

⁹ Ni énézézua, mérenéñ méñ iniña sanjima haka biria ménda wañeciguc hénia tosara niñac waimima embac méñ memac imi kaisero wanzac.*

¹⁰ Imuhuc zéyu tohotoho ichéra ieneñ yomuhuc ézégic; Ic méñnéñ iniñaguc hénna ac imuhucya tohomacac hezaciguc embac ménda mema kecmac iminéñ hía wammac.

¹¹ Zégic Yesunéñ melemma zéyec; Ac imi ic momac yandanéñ niñtohomuac séc qahac, néñ imuhuc meéércmimia sac imuhuc wammu.

¹² Ic tosia ieneñ neñgoc héri igucnec héññ wamma hicñianzu. Wañu méñ imi icnéñ wañ énécmigic héññ wamma kecanzu. Wañu tosia ieneñ kurumeyac héñgaleñ ama niñac enaoc héññ ic éséc nec wamma kecanzu. Ac imi tohomuac séc imi eney hía tohomu.

Yesunéñ nambérac komoc komoc zéhiaru énécmiyec.

¹³ Wañu Yesunéñ méria orucginaiguc haima zéwelec énécmimac niñ ic embac tosara ieneñ nambérac komoc komoc onagicma hagic tohotoho ichéra ieneñ qetali énécmima ac wañ énécmigic.

¹⁴ Imuhuc wañgic Yesunéñ yomuhuc zéyec; Nambérac komoc komoc imi wai énécmigic nuac hagic, neñ ménda héiénécmigic. Kurumeyac héñgaleñ ama imi komoc komoc imuhucya ionac burña wanzac.

¹⁵ Imuhuc zéma méria ionac orucginaiguc hai énécmimaguc baec imi waima keñec.

Sac qeli sokiwa yandayaguc.

¹⁶ Wañu niñzu? Ic méñnéñ iwac muru hosuru hama yomuhuc qesimiyec; Kiwi ic, ni némac haka hiabia wamma kecec hémbénaña imi memañ.

¹⁷ Zéyu Yesunéñ yomuhuc zéyec; Némac niñ haka hiabiawac qesinénzanñ? Hiabia wanzac imi momacguc sac keczac. Wañu gi kecec hémbénañaiguc keremmanñ zé wanzanjiguc imi hénna ac tohowésémañ.

¹⁸ Imuhuc zéyu zéyec; Némac hénna ac niñac zézanñ? Zéyu Yesunéñ melemma zéyec; Ic ménda qehumuwsémañ. Kaisero ménda wambésémañ. Kowu ménda mewésémañ. Héipuc ac ikora ménda zéwésémañ.

¹⁹ Neñgoc mañgocga eegira héiwésémañ. Wañu geñga siñ niñamuanzanñ éséc nec alaga siñ niñmiwésémañ.

²⁰ Zéyu zéyec; Ni imi moczonñ tohodacma kecanza, imuac némacnéñ méñ nuac muru ménda sécgézac?

* 19:9: Kiwi méranéñ ooya tosaraiguc; Kaiseroiguc opoczac tanec wanzac.

²¹ Imuhuc zéyu Yesunéh ézéma zéyec; Gi solanjanimañ zé kemma hinac iwawaiga imi haina boña megic soukiwa iminéh maqeqeya énécmiwésémañ. Imuhuc wanna kurumenjiguc iwawai eeyaguc hegémac. Wañu geñga imi hama ni méndac némbésémañ.

²² Imuhuc zéyu ac imi nimma ic merac imi hinac zéma soukiwaya yanda hemiyec imuac niñ ewaya biriyu keñec.

²³ Kenju Yesunéh tohotoho ichéra énézéma zéyec; Ni hélacnec énézézua, ic hinac yanda ginaguc ieneñ kurumenac héngalen amaiguc kerembij zé osimu.

²⁴ Ni muñguc énézézua, kamele yaññéh qodu kifañaguc kereñkereña imi bénzéñadac, néñ ic hinac yanda ginagucnéñ Anutuac héngalen amaiguc kereñkereña imi osiosiya.

²⁵ Imuhuc zéyu tohotoho ichéra ieneñ nimma bacgina kuneñnec yandiyu zégic; Imuhuc wañu méréñéh añgéh timimiawac séc wammac?

²⁶ Zégic Yesunéh inicma énézézec; Imi ic eneñ memuac séc qahac, néñ Anutuguc imi iwawai moczoñ yanda medac medara.

²⁷ Imuhuc zéyu Peteronéh melemma zéyec; Ninzañ, nini méndac gémbij zé iwawai moczoñ waidariñ, imuac némac iwawai késawiñ?

²⁸ Qesiyu Yesunéh énézézec; Hélacnec énézézua, baec yomuac hainetec wawaña naléiguc Icac Naña imi eñeya edamuya imuac ic kewu tataraguc tacmac imuaru méndac néñanžu ini imi momacnec tatac 12 imuaru tacma Israelac kisic 12 imi niñgésima galeñgé énécmimu.

²⁹ Wañu méréñéh méñ nuac qacnawac wamma amaya me dara munia me nauña me neñgoc mañgocya me merachéra me baec aiya waizaciguc imuhucya imi 100 imuac séc ogicma mema kekec hémbénaña imi mératéc memu.

³⁰ Néñ walac wanžu ionarunec sasalanéh andia wammu. Wañu andia wanžu ionarunec sasalanéh walac wammu.

20

Wañ aiguc ai meme imuac qeqaiñ ac.

¹ Kurumenac héngalen ama areña yanda imi ai miñina méññéh wañ aiyaguc ai memu niñac ai ic énépésimañ zé sinunec yanda yacma keñec éscnec.

² Kemma ai meme momacguc imuac boña Denarion* momacguc eñac eñac énécmimañ zéyu ewa momac wañgic méli énécmiyu wañ aiyaguc kereñgic.

³ Wañu sinunec 9 kilok séc wañu nénnagémba sombenjiguc kemma ic tosara iniru eñ nañgic

⁴ yomuhuc énézézec; Ini acguc nuac wañ aiguc kemma ai megic boña séhaiguc énécmimañ zéyu nimma kereñgic.

⁵ Wañu 12 kilok zéma maria 3 kilok imuac séc imuaru muñguc kemma imuhuyanec wañec.

⁶ Ama sijima 5 kilok séc wañu kemma iniru ic tosara muñguc ai qahac eñ nañgic yomuhuc énézézec; Némac niñac kaiwe herec ai ménda mema eñ nanžu?

⁷ Zéyu melemma zégic; Méññéh méñ ai icac ménda néñépésizac. Zégic ini acguc nuac wañ aiguc kereñgic zéma énézézuc kereñdacgic.

⁸ Ama sijima hayu ai miñinanéh hama galeñgina ézéma zéyec; Ai ic unuruna tetcgiaiguc hazu ionac murunec hénima ai boña énécmima keñkecma walac hazu ionac énécmima tecgémac.

⁹ Zéyec séc wañu maria 5 kilok imuaru hagic ieneñ hama Denarion momacguc momacguc késagic.

¹⁰ Késagic walac walac hagic ieneñ hama hémma boñgina meemma néñécmiyu késawiñ zéma niñgic, néñ ini imuhucyanec Denarion momacguc sac eñac eñac énécmiyu késagic.

¹¹ Imuhuc késama ai miñinawac niñdic niñduc ac zéma ac yomuhuc zémigic;

¹² Anduguc hagic ieneñ kaiwe kiwa 1 aua sac ai mezu. Wañu neneñ mia ai yéwéria ai meme momacgucac séc kaiwe geriwaiguc namma meziñ, néñ ionac aigina boña imi nonac séc énécmizañ.

¹³ Imuhuc zégic ai miñinanéh ionarunec méñ yomuhuc ézézec; Ala Denarion momacguc niñac acnira ménda zikizic me? Ni képésic méñ ménda wañgénzua.

¹⁴ Imuac boñgawac mema kenna, andu hagic ionac aigina boña onac séciguc énécmimañ iminéh ewa sijina wanžac.

¹⁵ Nena iwawainanéh ewa sijinawac wammañac hénna ménda hezac me? Hakana hiabia imi kicginanéñ hémma nimbupuc wanžu?

¹⁶ Suruc imuac séc andianéh walac wammu, wañu walacnéñ andia wammu.†

Humuc igucnec yacyacwac zéyu hatac haréwéc wañec.

¹⁷ Wañu Yesu imi Yerusalem kemman zé kemma hénaguc tohotoho ichéra 12 eñacnec énépésima yomuhuc énézéma zéyec;

¹⁸ Ninžu, neñañ Yerusalem enziñ. Imuaru Icac Naña imi hofac oo ichécgina zéma hénna acac kiwi ic ionac méraginaiguc

* **20:2** Romawac soukiwa; ic méñac ai meme momacgucac ai boña imuac séha. † **20:16** Kiwi méranéh ooya tosaraiguc; Sasala unuruyec, néñ érehécnéh méñ añgé tiénécmiyec.

opogic ienen humucac buñawac zétecgé mimu.

¹⁹ Wañu zédesi wammima hihilocnéñ qericma qema ic héñgeña wéndaraiguc qegic humumac niñ ic enia ionac muru melenmigi kemmac. Wañu ai meme haréwéc wañu humuc igucnec yacmac.

Sebedeac iniñanéñ nanhérérawac niñac Yesu zéwelecmiyec.

²⁰ Nalé imuaru Zebedaioc iniñanéñ nanhéréra iriguc hama Yesuac muru sicgémima iwawai méñ niñac welecmiyec.

²¹ Welecmiyu ézéma zéyec; Gi némac iwawai niñac wanñan? Zéyu embac iminéñ yomuhuc zéyec; Nuac nanhérécna yomi niñércmina guac héñgaleñ ama areñ yandaiguc méñnéñ héigaiguc méñnéñ kanaiguc tacmaoc.

²² Imuhuc zéyu Yesunéñ melemma zéyec; Ini hénia ménda nimma imuhuc qesinéñzu. Ni doku howuraguc neman zé wanñua imi iri hia nemaoc? Zéyu zéyoc; Imi sécnira.

²³ Zéyic Yesunéñ zéyec; Imi hélacnec, iri doku howuraguc neman imi nemaoc, néñ héinaiguc zéma kananaiguc tatara imi neñ niñérec mimiaiwac ménda henénzác. Tatac imi mérac méré manjocnanéñ mézézéñgé érecmiyec iorac buña wammac.

²⁴ Imuhuc wanñac tohotoho ichéra 10 ieneñ ac imi nimma dara munia iorac niñgic biriyec.

²⁵ Wañu Yesunéñ unuruyu hagic énézéyec; Ic enia ionac galenhécgina ieneñ siñginawac galengé énécmianzu. Wañu ic kunéñ hécgina ieneñ ic kewu wañ énécmianzu imi ini hia niñzu.

²⁶ Néñ sugcinaiguc imi imuhuc qahac, néñ onarunec méñnéñ méñ kunéngina wamman zéma sugcinaiguc welen qeqe kecmac.

²⁷ Wañu mérénéñ méñ walac wamman zé wanñaciguc welen qeqe icgina wammac.

²⁸ Icac Nanja imi welen qemimu niñac ménda mayec, néñ welen qeéncmiman zé mayec. Wañu eñeya kekecyac ic embac sasala ionac énécmima doegina memañ zé mayec.

Kic hilic éréhéc mehiaru érecmiyec.

²⁹ Wañu ieneñ Yeriko ama areña yanda waima kenñgic imuaru tun yanda Yesu méndacmima kenñgic.

³⁰ Kenñgic, niñzu, kichilic ic éréhécnéñ héna giñgñaiguc tacma niñic Yesu imi hama orogicma kenñ qacma zéyoc; Miñ Kewunira Dawidiac qeli, wéséga niñ nércmina.

³¹ Imuhuc qaric, ic tun ieneñ ac geriwiguc wañ érecmima qetali érecmima acgira qaimac niñac ac wanjérmigic,

néñ ieneñ munñuc yanda qacma zéyoc; Miñ Kewunira, Dawidiac qeli, wéséga niñnércmina!

³² Qaric Yesu tilanzima namma ururuma zéyec; Iri némacac wañ érecmiman niñac wanñac?

³³ Qesi érecmiyu zéyoc; Miñnira, niri kicnira hima hémbi niñac wanñic.

³⁴ Imuhuc zéyic Yesunéñ ewa biric wañ érecmima kicgira osiyu imuarunec kicgira hima Yesu méndaroc.

21

Yesu Yerusalem enu hériañ memigic.

¹ Yesu zéma tohotoho ichéra ieneñ Yerusalem hosuraiguc kenñgic nalé imuaru, Oliwa boñaiguc Betfage ama areña taru imuaru keremma Yesunéñ tohotoho ichérra éréhéc méli érecmima yomuhuc zéyec;

² Iri eri wéségraiguc ama areña taczac imuaru kemma nalé idacmuarunec doñki méñ merawaguc qatégic nanñ iricmaoc. Iricma imi hulacma oragicma nuac muru hamaoc.

³ Wañu méñnéñ ara méñ érezémuiguc Miñ Kewunéñ imuac niñac wanñac imuhuc zéyic imuarunec doñki éréhéc imi méli érecmimac.

⁴ Wañu imi moczon kua meme ic méñac ackuazécc yomuhuc zéyec imi hélaguc wammac niñac imuhuc hicñiyec;

⁵ Béracna Zion yomuhuc ézégic; Héna! Ic kewuganéñ guac hazac. Inéñ gum béñzénzéñ wamma doñki qahaiguc tacma hazac, doñki merawa qahaiguc.

⁶ Wañu tohotoho ic éréhéc ieneñ kemma Yesunéñ érezéyec séc wanñoc.

⁷ Wamma doñki zéma merawa imi oragicma hayic séwi usugina imi iorac qacgiraiguc lémbéccgic Yesu imuac qacgiraiguc tarec.

⁸ Wañu ic embac tun yandanéñ malekugina hetecgéma hénaiguc lémbéccgic kenñec. Wañu tosanéñ ic hawa haréñaguc imi kuma hénaiguc témbéccgic.

⁹ Wañu ic tun yanda walac andu wammima kenñgic imi eneñ yomuhuc zéma hériañ haimigic; Ohec wahec! Dawidiac qelia! Ohec wahec! Mériañgaguc, Miñ Kewuninawac qaraiguc hahaya! Ohec wahec, kurumeñ ouac ouyaguc!

¹⁰ Wañu hama Yerusalem kereñu ama miñina momac yanda ieneñ aurima welicgéma qesima zégic; Ic yomi mérénéñ?

¹¹ Qesigic ic tun yandanéñ énézéma zégic; Yomi kua meme ic Yesu, Galilaia baec Nazarete ama areña igucnec.

Yesunéh ocmuniguc haka biria wanjic nesi énécmiyu madacgic.

¹² Yesunéh ocmunj téréyaiguc emma imuac sombenjiguc iwawai nénnagémba wamma nanjic imi nesi énécmima soukiwa meamugic ionac zae zéma kembo nei haigic ionac tatac imi melenju madarec.

¹³ Imuhuc wamma yomuhuc énézéyec; Ac kiwi yomuhuc oyecac hezac; Nuac amana imi zéwelec welecac ama zému zéyec, néj ini imuhuc wanjic kowu nene ionac banjec éscéc nec wanzac.

¹⁴ Wanju kic hilic zéma ic purinja ienej ocmunj téréyaiguc iwaru hagic mehiaru énécmiyec.

¹⁵ Wanju hofac oo ic kiwahécgina zéma héna acac kiwi ic ienej haka welic welicgia Yesunéh wanjec imi zéma nambérac ienej ocmunj téréyaiguc qacma, Ohec wahéc, Dawidiac qeli! zégic inicgic qerigina biriyc.

¹⁶ Wanju qesima zégic; Gi nambérac ienej némac ac zézu imi hia ninzan? Imuhuc zégic, Ninzua zéma énézéyec; Ini imi ac yomuhuc hezac imi méj ménda olonjic? Nambérac zéma namu nene ionac kuaginaguc mepé qepési hai énécminec.

¹⁷ Imuhuc zémaguc wai énécmima ama areña yanda deminaguc imuacnec mama kemma Betania ama areñaiguc kemma sinjya imuaru kerec.

Yesunéh fik ic saec ac wammiyu humuyec.

¹⁸ Sinjunc ama areña yanda imuaru lilinjéma kemmanj zé kemma hénaiguc nene ninjac wanjec.

¹⁹ Imuhuc wamma hénu héna ginginajiguc fik ic méj nanu imuaru kemma hocma héla méj qahac, néj haréna sac hémma fik ic imuac zéyec; Nalé tetcgia qahac guarunec héla méj ménda hicnjimac. Imuhuc zéyu fik ic imi nalé imuarunec humuyec.

²⁰ Tohotoho ichéra ienej haka imi hémma welicgéma zégic; Fik ic yomi dimuhuciguc focdac humuzac?

²¹ Zégic Yesunéh acgina melemma énézéyec; Ni hélacnec énézézua, ini ewa éréhéc ménda wamma ninzénjgému imi haka fik ic imiguc hicnjyec imuhucya sac qahac, néj baec bonj yomucac nin yacma kemma konduniguc hingacna zégic imi acguc hia hicnj énécmimac.

²² Ini zéwelec aiguc iwawai imuac me imuac ninzénjgéma zéwelecgic imi moczonj ninjénécmiyu medacmu.

²³ Wanju kenkecma Yesunéh ocmunj téréyaiguc emma ackuazéc ku énécmima keru hofac oo ic kiwa hécgina zéma galenj ienej iwaru kemma yomuhuc zéma

qesimigic; Gi némac kuc bujanéh ai imi meanzan? Méréneh kuc buja imi géjec?

²⁴ Zégic Yesunéh ac yomuhuc zéma melenj énécmiyec; Ni acguc ac momacguc qesi énécmiwa nézéyc nimmaguc nejj imuhucyanec némac kuc bujanaguc ai yomi meanzua imi énézémanj.

²⁵ Yohaneac doku naec haka imi dimuacnec hayec? Kurumenj igunec me ic igunec? Imuhuc zéma Yesu ienej enjawu ac yomuhuc eminingic; Kurumenj igunec hayec zéni némac ninjac ménda ninzénjgégé migic zémac.

²⁶ Wanju ic embac ienej Yohaneac Anutuac kua meme ic zéma ninzénjgéganzu imuac ninj ic igunec hayec zéwinj zéni ionac ninjac zénéhngina hirizac.

²⁷ Imuhuc zéma Yesu yomuhuc ézégic; Ménda ninzj. Imuhuc zégic dunja Yesunéh yomuhuc énézéyec; Ni imuhucyanec némac kuc bujanaguc iwawai yomi wanjanzua imi ménda énézémanj.

Ninj tohotoho hakawac qeqainj ac zéyec.

²⁸ Ini dimuhuc ninzu? Ic méhénéj nanjhééra keric, nanja walac iwac kemma ézéyec; Nanja gi erac kemma wainj ai mena.

²⁹ Imuhuc zéyu melemma zéyec; Ménda kemmanj. Imuhuc zémaguc dunja eway melemma kenjec.

³⁰ Wanju manjoc imi nanja méjac muru kemma imuhucyanec ézéyec. Zéyu melemma zéyec; Manjocna hia kemmanj. Wanju inéh imuhuc zémaguc ménda kenjec.

³¹ Suggiraiguc méréneh manjocac ewa sinj méndacma wanjec? Zéyu melemma zégic nanja walac. Zégic Yesunéh énézéyec; Ni hélacnec énézézua, takis meme ic zéma héna yanda embac enej ini onogicma walac Anutuac héngalenj amaiguc keremmu.

³² Yohananéh haka solanawac héna énézémanj zé hayec. Wanju ini ménda ninzénjgégic, néj takis meme zéma héna yanda embac enej ninzénjgégic. Wanju ini haka imi hémmaguc kilenjad ewagina ménda melemma ménda ninzénjgégic.

Soukiwa ai ic biria

³³ Qeqainj ac méj zéwa ninjic; Ai minjina méhénéj baec ménjic wainj ai medacma deminj meyu lelecgéyec. Wanju wainj héla dokuya memeyawac hogoc méj meyacgéma imuaru galenj meme ama héngalenj lesu heréc méj megic enec. Imuhuc wamma bonj meme ai ic ionac méraginaiguc haima baec ménu kenjec.

³⁴ Kemma keru héla metocgémuc naléya ducnjyu welenj qeqe ichéra ienej héla memu ninjac bonja meme ai ic ionac muru méli énécmiyu kenjic.

³⁵ Boŋa meme ai ic ieneŋ welenŋ qeŋe ic énépésima méŋ humumia qeŋic, méŋ qehumugic, méŋŋac hocnéŋ héigic.

³⁶ Imuhuc wanŋic munŋuc welenŋ qeŋe ichéra zangégina walac kenŋic imi ogicma méli énécmiyu kenŋic. Wanŋu séc imuhucyanec wanŋ énécmigic.

³⁷ Wanŋu tetecgiaiguc nanŋa mélisma yomuhuc zéyec; Ieneŋ nanŋa imi eeya héimimu.

³⁸ Wanŋu boŋa meme ai ic ieneŋ nanŋa hémma yomuhuc zéma eminiŋ wanŋic; Ic yomi kecma ai yomucac mératéc meme ic wammac imuac hagic ŋeni humuyu mératéc aiya yomi neŋaoc mewinŋ.

³⁹ Imuhuc zéma wainŋ ai igucnec késama héréma séŋganŋeŋ hiŋgacma qehumugic.

⁴⁰ Imuac nalé méŋŋac wainŋ ai miŋinanéŋ liliŋgéma hama imi boŋa meme ai ic imi dimuhuc wanŋ énécmimac?

⁴¹ Imuhuc zéyu melemma zégic; Ai ic biria imi humuc zérabéra mihiŋji énécmima wainŋ ai imi ai ic qacguc ai yawuŋ nalé séc héla hianec haimimuac séc ionac méraginaiguc soukiwa niŋŋac ai imi hai énécmimac.

⁴² Yesunéŋ munŋuc toroŋema zéyec; Ini kiwi téréyaguc ac méŋ yomuhuc hezac imi ménda oloŋanŋu? Mericŋe ic eneŋ hoc méŋ héŋara mema gilic kenŋeŋa iminéŋ ama imuac hoc oruha wanŋe. Haka imi Miŋ Kewuac murunec hiŋjiyu kicninanéŋ hénni welic welicgiaguc wanŋac.

⁴³ Imuac niŋŋac ni énézéŋua, Anutuac héŋgaléŋ ama areŋa yanda imi méragina igucnec onagicma baera méŋŋac ic embac héla mihiŋjimu ionac méraginaiguc hai énécmiyu memu.

⁴⁴ Ic méŋnéŋ méŋ hoc imuac qahaiguc mayu zéŋgédacmac. Wanŋu hoc iminéŋ ic méŋŋac qahaiguc mayu qéséŋu bororoŋa wammac.*

⁴⁵ Wanŋu hofac oo ic kiwahécgina zéma Farisaio ic ieneŋ qeqaiŋ ac imi eŋaŋ niŋ imuhuc zéyec imi niŋtegiŋic.

⁴⁶ Wanŋu ieneŋ imi héna méŋ mihiŋjima Yesu késawiŋ zé hochoc ai méŋic. Wanŋu ic embac ieneŋ Yesu imi kua meme ic zéma nimmigic imuac niŋŋac zénéŋgina hiriyeŋ.

22

Zammaréŋ memeac qeqaiŋ ac.

¹ Yesunéŋ acgina melemma munŋuc qeqaiŋ ac wamma yomuhuc énézéyec;

² Kurumeŋŋac héŋgaleŋ ama areŋa yanda imi ic kewu méŋnéŋ nanŋawac zammaréŋ aria wammizac ésécneŋ.

³ Zammaréŋ ariacwac hamu niŋŋac kiwi oénécmiyec imi onac unurugic hamu niŋŋac

welenŋ qeqehéra méli énécmiyu kemma énézéyec, néŋ ieneŋ hawiŋ zé ménda wanŋic.

⁴ Wanŋu welenŋ qeŋe tosara munŋuc méli énécmima yomuhuc énézéyec; Héihéré énécmiyi imi onac yomuhuc énézéyu; Niŋzu! Ni mariawac nene yanda oma nuac burumakao zéma beric yanŋ haléc yandaguc qe oma iwawai moczoŋ zéréŋqéréŋ wamma haidaczua imuac zammaréŋ ariaciguc hagic.

⁵ Zéyu kemma énézéyec, néŋ gezac qeŋe ménda wamma méŋnéŋ aiyaguc kenŋu, méŋnéŋ nénnagémba ai niŋŋac kenŋe.

⁶ Wanŋu tosara eneŋ ic kewuac welenŋ qeqehéra imi énépésima zédesi énécmima unuhumugic.

⁷ Imuhuc wanŋic ic kewu iminéŋ qeri biric nimma yaré ic tuŋa méŋ méli énécmiyu kemma sac nene ic imi unudacma ama areŋgina kumugic zedarec.

⁸ Wanŋu welenŋ qeqehéra énézéma zéyec; Zammaréŋ aria imi bec mézézéŋgéwa hezac, néŋ ic unuruyi imi eneŋ eeginaguc ménda wanŋu.

⁹ Imuac héna séraiguc kemma ic embac mihiŋjimu séc unurugic zammaréŋ ariacwac hamu.

¹⁰ Imuhuc zéyu welenŋ qeŋe ic eneŋ hénaiguc séc kemma ic embac hia me biria mihiŋji énécmigic séc onagicŋic hagic. Hama tacma kenŋic zammaréŋ aria ama imi kuaya qeyec.

¹¹ Wanŋu ic kewunéŋ ic embac hama tacŋic imi inicmaŋ zé éréma héŋu ic méŋnéŋ owo malekuya séha ménda haima hama tarec.

¹² Taru ézéyec; Ala gi némac niŋŋac zammaréŋ ariacwac maleku ménda héima hazanŋ? Imuhuc qesimiyu ic imi ac méŋ zémaŋ zé osiyec.

¹³ Wanŋu ic kewu iminéŋ welenŋ qeŋe ic yomuhuc énézéyec; Héna méria dérécgéma séŋganŋeŋ siŋi tunumanŋic gilic, imuaru siacma zéra kima tacmac.

¹⁴ Sasala unurugic, néŋ gési énécmima énépésimacac séha imi éréhédcac.

Takis haihaiyawac qesiqesi ac.

¹⁵ Yesunéŋ imuhuc zéyu tecgéyu Fariŋsaio ic ieneŋ amaginaiguc kemma azoroma acnéŋ simba méŋ dimuhuc meni kimac zéma niŋareŋgéŋic.

¹⁶ Niŋareŋ géma eŋaŋ tohotoho ichécgina zéma Herodeac ichéra tosara momacnec méli énécmigic Yesuac hama zégic; Kiwi ic, gi imi ic héla, Anutuac haka imi hélacnec ku nénécmianŋaŋ. Gi ic inicmaŋ zé séwiginawac ménda héŋanŋaŋ imuac ic

* 21:44: Kiwi méranéŋ ooya tosaraiguc kembaja 44 yomi ménda hezac.

eneña me mamaya ionac kicginaiguc ewa éréhéc ménda wañanjan.

¹⁷ Imuac efima zéna ninni. Geñ niñna Kisawac* takis haianzin imi héna ac logizac me qahac?

¹⁸ Zégic Yesunéh ionac qeri biric imi niñtegicma zéyec; Ikoc ic ini némac niñac acnéñ simba menénzu?

¹⁹ Takis buñawac soukiwa méh nézéna hémba zéyec. Zéyu Denarion momacguc mema hagic.

²⁰ Wañu yomuhuc qesi énécmiyec; Yomi mérac ireha zéma némac kiwi ogic hezac?

²¹ Zéyu zégic; Kaisawac, imuhuc zégic énézéyec; Imuac Sisawac buña imi Sisa mima, Anutuac buña imi Anutu mimu.

²² Imuhuc zéyu ieneñ welicgéma waima kenjic.

Humuc igucnec yacyac imuac qesiqesi ac.

²³ Ai meme imuaru Sadukaio ic humuc igucnec yacyac ménda hezac zéanzu imi eney Yesuac muru hama yomuhuc qes-imigic;

²⁴ Kiwi ic, Mosenéh yomuhuc nénézéyec; Ic méh nambéracya qahac humumac imi munianéh qawéra mema darawac buña qeli mihicñimac.

²⁵ Wañu sucninaiguc dac muna 7 kecgc dacginanéh embac mema nambéracya qahac kecma humuyu, iwac iniña muniawac mériaiguc opocma kenjec.

²⁶ Andia zéma andiawac andia imuhucyanec wañjic kenju 7 moczon imuhuc wandacgic.

²⁷ Imuac tetcgiaiguc embac imi acguc imuhucyanec humuyec.

²⁸ Wañu ieneñ momac yanda embac imi megic imuac niñ embac imi humuc igucnec yacyarawac naléyaguc 7 ionac murunec mérac iniña wammac?

²⁹ Zégic Yesunéh yomuhuc melemma énézéyec; Ini kiwi téréya me Anutuac kuha imi ménda niñasarima dindinjanec ménda niñyaccézu.

³⁰ Humuc igucnec yacyarawac naléiguc imi ic me embac ménda meamum. Imuaru imi zammaréhac buña qeénécmimia imi ménda hemac, néñ kurumenjac Anutuac kua meme uña ésécnec kecmu.

³¹ Wañu eney humuc igucnec yacyarawac Anutunéh ac yomuhuc énézéyec imi ménda oloñjic?

³² Ni Abarahamac Anutu, Isakawac Anutu, Yakopac Anutu zéyec imi ménda oloñ héñanzu? Anutu imi humuc ic ionac Anutu qahac, néñ kic qeli ic ionac Anutu keczac.

³³ Ic tunj yanda ieneñ Yesunéh imuhuc ku énécmiyu nimma welicgéic.

Héna ac eneña.

³⁴ Yesunéh acnéñ Sadukaio ic menéhqe énécmiyu ara melemmuac séc qahac wañec. Wañu imuac surucya imi Farisaio ic ieneñ nimma azorogic.

³⁵ Azoroma ionarunec héna acac kiwi ic méñnéñ Yesu batucgé mima yomuhuc zéyec;

³⁶ Kiwi ic, héna ac sugcinaiguc némac acnéñ eneña wanzac?

³⁷ Zéyu Yesunéh yomuhuc ézéyec; Gi ewa qeriga moczonjhec qeri uñaqa moczonjhec zéma niñinğa moczonjhec Miñ Kewu Anutuga siña nimmiwéséman.

³⁸ Héna ac iminéh walac wanzac.

³⁹ Séha imuhucyanec méh hezac imi yomuhuc; Gi genjac niñac siñniñ wañamuanzanj séc alagawac siñniñ wammiwéséman.

⁴⁰ Héna ac éréhéc imuaru mia héna ac tosara moczonj zéma kua meme ic ionac ac moczonj imi koro koroyawac nanzac.

Dawidiac naña imuac qesiqesi ac.

⁴¹ Farisaio ic azoroma kecgc Yesunéh yomuhuc qesi énécmiyec;

⁴² Ini Kristoac† dimuhuc niñanzu? Mérac qelia? Zéyu zégic; Dawidiac qelia.

⁴³ Zégic Yesunéh énézéyec; Imuhuc wañu Dawidi i Uñanéh ézéyu dimuhuc niñjac Kristoac, Miñ Kewuna zémima yomuhuc zéyec?

⁴⁴ Miñ Kewunéh‡ nuac Miñ Kewuna ézéyec; Guac hazéchécca hénağawac duandiaiguc togo énécmidacba tecgémac nalé sura imuac séc gi hama hénaiguc tacbéséman.

⁴⁵ Dawidinéh Kristoac Miñ Kewuna zémiyeciguc némaciguc iwac qelia wammac?

⁴⁶ Imuhuc zéyu ic méh ara méh ménda melenjec. Wañu nalé imuarunec éréma emma méñnéñ méh ac méh efima ménda qesimigic.

23

Yesunéh Moseac héna acac kiwi ic zéma Farisaio ic aciguc onoporec.

¹ Wañu Yesunéh ic tunj zéma tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec;

² Héna acac kiwi ic zéma Farisaio ic imi Moseac taticiguc tacanzu.

³ Imuac niñ ac zéanzu imi moczonj nimma tohodacmu, néñ wawañ memegina imi ménda méndacma wammu. Héna imi yomuhuc; Ieneñ ackuazéc imi kuanéh sac zéma ménda tohoanzu.

* 22:17: Qac imuac héna imi; Romawac ic kewu. Qac imuac héna imi; Romawac ic kewu. † 22:42: Mesiaiwac.

‡ 22:44: Hebraio aciguc; Yawenéh.

⁴ Wañu ienen hinac réwéria bisiqatén wawañawac séc qahac imuhucya dérécgéma ic onac huaginaiguc haimaguc eñac imi iwawai imuhucya meyacbinj zé méragina merawa méné ménda haianzu.

⁵ Iwawai wawañanzu imi moczoñ icnéñ inic-soromu niñac sac wawañanzu. Pakaginaiguc kiwi téréyawac katapaya meyandima zéwelecac nininj héiqeli qeliac susuria imi maleku ginaiguc horuacnec meyandima haianzu.

⁶ Wañu ariaciguc azoroma tatac ou walac taczac imuac siña nimma tocgotocgo amaiguc ic kiwawac tatac imuaru tacbinj zé wawañanzu.

⁷ Nénnagémba sombenjiguc méra qeqe wañ énécmima kiwi ic zéénécmimu niñac wawañanzu.

⁸ Wañu ini imi kiwi ic zéénécmimu mimuac ménda wammu. Kiwi icgina imi momacguc sac keczac. Ini imi moczoñ dacmuna wanzu.

⁹ Wañu baeciguc ic méñac niñ mañgoc ménda zémimu. Onac mañgocgina imi momacguc sac kurumenjiguc kecaczac.

¹⁰ Wañu galen zéénécmimu niñ ménda wammu. Galen momacguc sac keczac imi mia Kristo.

¹¹ Onarunec kunenjanéñ tosar ionac welen qeqe ic wammu.

¹² Méñnéñ méñ eñeya niñac niñu eñu imi memamimac. Méñnéñ méñ eñeya niñac niñu mamac imi meemmimac.

¹³ Saecginaguc, ini hénac acac kiwi ic zéma Farisaio ic! Ini ikoc ic. Ic embac ionac kicginaiguc ini kurumenjac héñgalen ama areña yandawac naguya imi hézicgéma namma eñañ ménda keremima ic tosar kerembinj zé wanzu imi imuhucyanec ménda wai énécmigic kereñanzu.

¹⁴ (Ménda hezac.)*

¹⁵ Saecginaguc, ini hénac acac kiwi ic zéma Farisaio ic! Ini ikoc ic. Ini ewa qeri melen melen ic momacguc mihicñiwij zé baec zéma kondun tiricma keñanzu, néñ méñnéñ ewaya melenj wagicma mebirigic sécgina onogicma geric siawac buña wawañanzac.

¹⁶ Saecginaguc, ini ic kiwa, kicgina hilichilicgia! Ini yomuhuc zéanzu; Ocmunjiguc koroma zéselimuiguc hénac qahac wammac, néñ soukiwa goli ocmunjiguc hezac imuaru koroma zéselimuiguc imi ac iminéñ sipacgé énécmimac.

¹⁷ Ic qelana zéma kic hilic ini! Némac iwawainéñ kunen wanzac? Goli me goli météré mianzac ocmunj imi mia?

¹⁸ Wañu méñ yomuhuc zéanzu; Zaki téréyaiguc koroma zézé seli ac zéyu hénac

qahac wammac, néñ zaki téréya qahaiguc haihaiya sese imuac koroma zéseliyu ac iminéñ sipacgémmimac.

¹⁹ Kic hilic ini, némac iwawainéñ kunen wanzac? Sese me sese météré mianzac zaki téréya imi mia?

²⁰ Imuac méñnéñ zaki téréyaiguc koroma zéselimaciguc zaki téréya zéma iwawai moczoñ imuac qahaiguc hezac imuac momacnec koroma zéselizac wammac.

²¹ Wañu méñnéñ ocmunjiguc koroma zéseliyec imi ocmunj zéma méñ ocmunjiguc kecaczac iorac muru koroma zéseliyec wanzac.

²² Wañu méñnéñ méñ kurumenjiguc koroma zéselimac imi Anutuac tatac zéma imuac qahaiguc tacanzac i acguc momacnec koroma zéselizac tanec wanzac.

²³ Saecginaguc, ikoc ic ini, hénac acac kiwi ic zéma Farisaio ic! Ini miñsupe zéma zuazua hénac hénac imi méndéñgic méra éréhéç waju imuacnec momacguc Miñ Kewuac buña haianzu. Wañu néwécgeña hénac acac hénac yéwéria tosar, kekec solaña zéma goi héihéi zéma ninzén ninzén imi waidacgic. Wañu méñ néwécgeñawac tohoma méñ néwécgeñawac héñacya ménda memuac heyec.

²⁴ Ic kiwa, kicgina hilichilicgia! Ini gisic iwawai kaiwe momacguc kecma humumia imuhucya imi Anutuac gésima gilicgic keñanzu, néñ kamele yan kunen yanda imuhucya imi eñac hémbaoc wamma qéçgé énécmianzu.

²⁵ Saecginaguc ikoc ic, hénac acac kiwi ic zéma Farisaio ic ini! Ini zéic sokoc séwéla sac zuacma imuac qeriaiguc imi hémbaoc zéma séwiac siñ imi tigic kuaya qeanzac.

²⁶ Farisaio ic, kicgina hilichilicgia! Ini sokoc zéma zéic imuac qeria imi walac zuacsorocgéna séwéla imuhucyanec lalacnec wammac.

²⁷ Saecginaguc ikoc ic, hénac acac kiwi ic zéma Farisaio ic ini! Ini imi kic suañ mandéc ooya éscnec séwéla imi héñsoroc sorocgia, néñ qeriginaiguc ic humumia ionac sigcina zéma iwawai gizon bazona hénac hénianéñ kuaya qema hezac.

²⁸ Ini imuhucyanec séwiginéñ ic kicginaiguc solañanima keczu, néñ qerigina imi ikoc zéma hénac ac logilogi imi koya qema hezac.

²⁹ Saecginaguc ikoc ic ini, hénac acac kiwi ic zéma Farisaio ic! Ini kua meme ic ionac kic suañ meyacgéma ic solaña niñqeli énécmimawac iwawai imi hiabianec mezericma kumugic nañanzac.

* 23:14: Kiwi méranéñ ooya tosaraiaguc yomuhuc ooyawac hezac; 23:14 Hénac acac kiwi ic zéma Farisaio ic, kic welen wawaña ini! Ini malé ionac ama gericgina qéçgéma kic welen wamma zéwelecgina mehorugima zéanzu. Imuac niñac ini saecginaguc! Képésic ginawac bakia kunen yanda melen énécmimac.

³⁰ Imuhuc wamma ini yomuhuc zéanzu; Yanda hécnina kecgic nalé imuaru kecbijnec ienerj kua meme ic unugic toroqema méránina ménda énécmiwiñec.

³¹ Ini haka imuhuc wamma enjaoc kua meme ic unuañgic ionac qelihécgina keczu imuac hénia imi kawéya qema zéasari amuzu.

³² Yanda hécgina kápésic wañgic imuac séciguc wañgic kuaya qeyu!

³³ Mokoleñ, qaté mokoleñ imuac qeli ini, dimuhuc geric siawac buña zétecgé énécmimia imuacnec qizizijñgema ogicma kemmu?

³⁴ Imuac mia ni nenaoc onac muru kua meme ic zéma niñtegic qññtegic ic zéma hénia acac kiwi ic imi méli énécmiwa hagic ionarunec tosara unuhumugic tosara iciguc unuhumugic tosara tocgotocgo am-aginaiguc kémbijnéñ unuma tauñ méñ igucnec tauñ méñu ununesi wañ énécmima kemmu.

³⁵ Imuac niñac ic solañja Abelac sac igucnec hénima éréma ocmuñ téréya zéma zaki téréya suggiraiguc qegic humuyec Bakaraiawac nañja Zarakiawac sac mayec nalé imuac suraiguc baeciguc sac solañja madarec imuac kitiwa moczoñ onac muru liliñgema hamac.

³⁶ Ni hélacnec téñgéñ énézéwa, haka imuac bakia moczoñ hicñjsai youmi onac muru liliñgema hamac.

³⁷ Yerusalem, Yerusalem, kua meme ic unuhumuma, méli énécmiyu hahaya imi hocnéñ énérianzanj. Kuruc neñgianéñ merachéra qeñgəñanéñ tizozo énécmianzac éscnec neñ hatac dahec guac qelihécgə tocgé énécmimanj zé wanj? Wañ ini imuac ewa siñsiñ ménda wañañgic.

³⁸ Héñgic imuac niñ amagina imi kisia wandaczac.

³⁹ Zéwa niñgic, ini hocnémma keñkecma keñkecgic naléya ducñiyu némma yomuhuc zému; Ohec wahec, Miñninawac qaraiguc hahaya!

24

Ocmuñ téréya imi kisi kiyonj wandacmac zéyec.

¹ Yesunéñ ocmuñ téréya igucnec mama keñju tohotoho ichéra ienerj ocmuñ téréya ézégic hémmac niñac iwaru hagic.

² Imuhuc wañgic inéñ ac yomuhuc melemma énézéyec; Hélacnec énézéwa niñgic; Ini iwawai imi moczoñ hia hénzu? Wañu kecma imi moczoñ hézəñgégic madaru hoc méñnéñ hoc méñac qahaiguc ménda hemac.

Nalé tetcgiawac asé kiwiya.

³ Wañu Yesunéñ Oliwa ic baec boñaguc emma taru tohotoho ichéra enjacnec élérñec hama zégic; Zéna ninni. Némac naléiguc haka imi hicñjmac. Wañu guac hahagawac zéma baec yomuac nalé tetcgiawac sésc imi dimuhuc hicñjiyu hémbijnj?

⁴ Imuhuc zégic Yesunéñ yomuhuc énézéyec; Kecma méñnéñ ikoc ménda wañ énécmimu niñac galeñ memu.

⁵ Ic sasalanéñ nuac qacnaiguc hama Ni Kristo* mianéñ zéma ic embac sasala ikoc wañ énécmimu.

⁶ Wañu yaré hélawac suruc zéma imuac luhuc ac momacnec nimmu. Wañu auriwu niñac galeñ mema kecma. Iwawai imuhucya kiləñdac hicñjmacac hezac, néñ imi tetcgia qahacnec.

⁷ Baec méñac ic embac ienerj yacma baec méñac ic embac hazéc wañ énécmimu. Héñgaleñ ama méñac ic embac ienerj yacma héñgaleñ ama méñac ic embac hazéc wañ énécmimu. Wañu baera baeraiguc béti hicñjiyu nañ memac.

⁸ Wañu haka imi moczoñ azi kikiyawac hénihénia.

⁹ Wañu nalé imuaru ic embac enej ini zérabéraiguc onopocma unuhumumu. Wañu ini nuac qacna niñac wamma baec séc ic embac enej hazéc wañ énécmimu.

¹⁰ Wañu nalé imuaru ic embac sasalanéñ manan batuciguc mama unumac. Wañu enjaoc hésa amaiguc opocamuma hazéc wañamumu.

¹¹ Wañu kua meme ic ikora sasala hicñjma ic embac sasala ikoc wañ énécmimu.

¹² Wañu hénia ac logilogi haka imi saiyu ic embac sasala ionac goi héihéigina iminéñ sanğej qedacmac.

¹³ Wañu méñnéñ méñ nañseligiyu tetcgia hayu késayu kecec hémbénanja kecmac.

¹⁴ Wañu kuruməñac héñgaleñ amawac buña suruc hiabia iminéñ baec séc ic embac ionac muru zésaigic kendacmaguc imuaru mia nalé tetcgia hamac.

Anutu zébiri qébiri wammimia.

¹⁵ Imuac niñ ini kua meme ic Danielnéñ zéyec séc Biria miñina iwawai mebirianzac iminéñ ocmuñ téréyaiguc nañu hémma niñtegicmu. (Olonzu ini hénia imi niñ asarimu.)

¹⁶ Nalé imuaru Yuda baeciguc kecma imi enej baec boñaguc héñgacdacmu.

¹⁷ Méñnéñ méñ ama qahaiguc nañkecma imi iwawai ama qeriaiguc hezac imi memanj zé ménda mama emmac.

* 24:5: Hebraio aciguc; Mesia imi halécnéñ météré mimia.

18 Wañu mérñérñ mérñ aiguc kecmac imi maleku andiaiguc hezac imi memañ zéma ménda lilingémac.

19 Nalé imuaru imi embac héringinaguc zéma namu gumu énécmianzu ionac muru yéwéri yanda hicñj énécmima hemac.

20 Ini zéwelectmigic, kia naléya me Sabata naléiguc haka imi hicñjwac niñac.

21 Némac niñ nalé imuaru réwéri kuney yanda hicñjmac. Réwéri imuhucya imi baec kurumey zéyu hicñjyec imuarunec éréma deguc mérñ ménda hicñjyec. Wañu imuac andiaiguc kecmá muñguc mérñ imuhucya ménda hicñjmac.

22 Wañu nalé imi ménda mehotoñjwacnec séwiguc ic moczoñ humudacmunec. Wañu gési énécmimia ionac niñ wamma nalé imi meducñjmac.

23 Wañu nalé imuaru mérñérñ mérñ énézéma Héngic, Kristo† i you, me Kristo i erimi zégic, ménda ninzéngému.

24 Kristo ikora zéma kua meme ic ikora sasala hicñjima séséc kuney yanda zéma haka méréra memu. Wañu wammuc séc wañu gési énécmimia momacnec mesoho énécmiwñj zé batucgé énécmimu.

25 Ninzu ni haka imi ménda hicñjyunec walac énézéua.

26 Imuac mia baec kisiaiguc Kristo hicñjima nanzac zémuiguc ménda kemmu. Wañu Kristo imi ama mérñac qeriiguc taczac zégic imi acguc ménda ninzéngému.

27 Piliticnéñ néwéc Is iguc hicñjima néwécgeñ Wes iguc kerezñac ésécnec Icac Nañawac hama hicñj énécmimia imi tanec imuhucyanec wammac.

28 Qamoc hezac imuaru kunta nei eney tocgému.

Icac Nañawac hahaya.

29 Qenzej manzej yanda imi tecgémac nalé idacmuaru imi kaiwe sinjéngéyu maso acguc asaha qahac wammac. Wañu ménni sikilu kurumey igucnec tecgéma madacñic kurumeyñac kuhanéñ hirimac.

30 Nalé imuaru Icac Nañawac sésécnéñ kurumeyñic wininiyu hémmu. Nalé imuaru baera baera ic embac eney siacma qacma namma Icac Nañanéñ kuc yanda zéma kiwi asahaguc hosusuiguc mayu héndacmu.

31 Inéñ témuñ hétéñ yandaguc kua meme uñahéra méli énécmiyu hamu. Hama gési énécmimia imi kurumey néwéc néwéc baec wañgoñ kemboñ qahac igucnec moczoñ tocgé énécmimu.

Fik icac pakeñ ac.

32 Fik icac séséc imi niñareñgému. Hawanéñ dokuyaguc bébélacgia wañu

haréña hicñjiyu nalé geriwiguc ducñjac imi niñasarianzñj.

33 Imuhucyanec ini haka imuhucya imi hicñjiyu héndacma Icac Nañá hosucginu hama naguiguc nanzac imi niñtegicmu.

34 Ni hélacnec énézéua. Hicñjsai youmi ménda qahac wandacmunec haka imi moczoñ hicñjidacmac.

35 Baec kurumey qahac wammac, néñ nuac ackuazéc imi ménda qahac wammac.

Técnina nimma kecbñjac hezac.

36 Wañu imuac ai memeya zéma kaiwe kiwa imi ic mérñérñ ménda ninzac. Kurumeyñac kua meme uña me Nañá acguc ménda ninzac, néñ Manjoc eñeyanec sac ninzac.

37 Icac Nañawac hahaya imi Noawac naléiguc hicñjyec ésécnec hicñjmac.

38 Ic embac eney nene zéma wañ doku nezéleléñ wamma ic embac meamumanec kecgic doku qaoñ hicñjiyu Noanéñ zéiciguc eñjec.

39 Ic embac eney ménda niñasarimanec kecgic doku qaoñ luma kisañénécmima keñec. Icac Nañawac hahaya imi acguc imuac séiciguc hicñjmac.

40 Nalé imuaru ic éréhéc aiguc kerac mérñ wagicma mérñ waiyu tacmac.

41 Embac éréhéc hoc hilañanéñ héla qésémma taric mérñ wagicma mérñ waiyu tacmac.

42 Miñ Kewuginanéñ némac naléiguc‡ hamac imi ini ménda ninzu imuac ini zenzej qeli qeli kecmu.

43 Ini hénia yomuhuc niñanzu; Ama mérñac miñjanéñ némac naléiguc kowu nene eney hamu imi nimbacnec zenzej qeli qeli keru ama imi ménda hézénjéwunec.

44 Wañu ini acguc zéréñ qéréñ wamma kecmu. Ini ménda nimmanec kecgic Icac Nañanéñ hamac.

Welenj qeqe ic héla zéma ikora.

45 Mérénéñ welenj qeqe solaña zéma niñtegic qñjtegicyaguc wañu gésimiyu miñjanawac murunec amayawac héna géséhéra énépésima naléya méndacma nene yaka méndéñ énécmimac?

46 Miñjanéñ hama welenj qeqe ic imi haka imuhuc wamma keru hémmaciguc welenj qeqe iwac muru mérían hemimac.

47 Ni hélacnec énézéua, imuhuc wañu miñjanéñ iwawaiya moczoñ welenj qeqe iwac mériaiguc haimidacmac.

48 Néñ welenj qeqe biria kecmá qerianéñ miñña imi focdac ménda hamac zéma,

49 ai momachéra unuhéi wamma alahéra iniguc doku seli nema kecmac imi

† 24:23: Mesia. ‡ 24:42: Me nalé kiwaiguc.

⁵⁰ nalé méné ménda nimma kekera imuaru, waŋu kaiwe kiwa méné ménda niŋtegirec imuaru welen qe qe iwac miŋinanéné hamac.

⁵¹ Hama elicgémima^S ikoc ic ionac séciguc bakia melen miyu imuaru ewa biric wamma siacma zéra aric kima kecmac.

25

Embac buŋa qéénécmimia.

¹ Kurumeŋac héngalen ama imi embac serañ méra éréhécnéŋ eu buŋagina miŋicŋiwiŋ zé kifagina késama keŋgic éscénc.

² Waŋu ionac murunec embac serañ méra méné imi qelañ, waŋu embac serañ méra méné imi niŋtegic qŋtegic ginaguc.

³ Qelañ ienen kifagina megic, néŋ dokuya ménda mema keŋgic.

⁴ Waŋu embac niŋtegic qŋtegic ginaguc ienen imi kiruŋguc dokuya tima kifaginaguc momacnec késama keŋgic.

⁵ Waŋu eu buŋagina imi naléya mehorugima éséŋ éséŋ hayu embac enen moczoŋ gaunéné qéléléŋgé énécmiyu mama hegic.

⁶ Hegic siŋi namuŋaiguc qac méné yomuhuc hiŋiyec; Héŋgic, eu buŋagina hazac! Focdac mama hama héihérmigic.

⁷ Imuhuc zégic embac serañ enen moczoŋ qelima yacma zéréŋ qéréŋ wamma kifagina mindiŋgic.

⁸ Waŋu qelañ ienen niŋtegic qŋtegic ginaguc ionac yomuhuc énézégic; Kifanina imi békémaŋ zé wanzac imuac dokugina kisma méndéŋ nénécmigic.

⁹ Imuhuc zégic embac niŋtegic qŋtegic ginaguc enen yomuhuc melemma énézégic; Méndemma haini ménda sécgé nénécmiyu neŋaŋ moczoŋ osiwiŋ niŋac. Imuac ini qŋsicnec amaiguc kemma sécgina boŋ megic.

¹⁰ Imuhuc zégic ienen kifa dokuya boŋ mewiŋ zéma kemma kecgicnec suraiguc eu buŋa imi haréyu embac serañ zéréŋ qéréŋ wamma kecgic ienen eu buŋaginaguc momacnec zammaréné ariaciguc kerengic naguya héigic.

¹¹ Imuac andiaiguc embac serañ tosara hama zégic; Miŋ Kewunina Miŋ Kewunina nagu imi aunénécmima.

¹² Zégic zéyec; Hélacnec énézéwa niŋgic neŋ ini ménda niŋénécmizua.

¹³ Hénia imuac niŋ ini zenzeŋ qeli qeli kecmu. Ini imi némac naléiguc icac naŋa hamac imuac kaiweya zéma kaiwe kiwa ménda ninzu.

Ai memec sese Anutunéŋ ewa hiawac nénécmiyec.

¹⁴ Imi mia ic méŋnéŋ baec méru kemmaŋ zé welen qe qe ichéra unuruma iwawaiya hai énécmiyec éscénc.

¹⁵ Ai memec sécginawac énécmima méŋac imi goli soukiwa méra méné, méŋac imi éréhé, méŋac imi momacguc énécmima keŋec.

¹⁶ Méra méné meyec inéŋ focdac kemma soukiwa iminéné iwawai boŋ mema nénnagémba ai mema méra méŋac séc mesaiyec.

¹⁷ Éréhé meyec i acguc imuhucyanec wamma éréhécac séc mesaiyec.

¹⁸ Waŋu momacguc meyec inéŋ kemma baec éséma miŋinawac soukiwa imi musaŋgéyu heyec.

¹⁹ Nalé horua tecgéyu welen qe qe ionac miŋinanéné liliŋéma hama iniguc momacnec tacma aigina dimuhuc megic imuac hénia zé qesiniŋ waŋec.

²⁰ Méra méné meyec inéŋ méra méŋac séc mesaima mema hama yomuhuc ézéyec; Miŋ Kewu gi nuaru goli soukiwa méra méné nénnec, hénna neŋ méra méné muŋguc mesaima mezu.

²¹ Imuhuc zéyu miŋinanéné zéyec; Hiabia waŋnec, welen qe qe hiabia zéma ic héla, gi ai komora imi hiabianec menec, imuac ni iwawai sasala haigémba guac miŋga nuac ségiséigiuc toroqe néna.

²² Soukiwa éréhé meyec i acguc hama zéyec miŋna nuaru éréhé nénnec, hénna you muŋguc éréhécac séc mesaizua.

²³ Zéyu miŋinanéné zéyec; Hiabianec waŋnec welen qe qe hiabia zéma ic héla, gi ai komora hiabianec menec imuac neŋ iwawai sasala haigémba guac miŋga nuac ségiséigiuc toroqe néna.

²⁴ Waŋu momacguc meyec inéŋ hama yomuhuc zéyec; Miŋna gi imi ic selia, ménda himicma mema, ménda méndéŋ énécmima tocgoanzan imi ni niŋasariyi.

²⁵ Imuac zénéŋ hiri wamma kemma guac soukiwa imi baec qeriaiguc musaŋgéwa heyec. Guac iwawaiga yomi hénna.

²⁶ Imuhuc zéyu miŋinanéné telemma zéyec; Welen qe qe biria mézé titigaguc, gi nuac ninna ménda himicma mema, ménda méndéŋ énécmima tocgoanzua tanec waŋec?

²⁷ Imuhuc ninneciguc gi nuac soukiwa imi kilendac hofi amaiguc haiwaŋnec ni liliŋéma hama soukiwa neŋgocya zéma sisia momacnec mewinec.

²⁸ Imuhuc zéyu tecgéyu ai ic kiwa yomuhuc ézéyec; Momacguc iwarunec wagicma méra éréhé késa keczac iwac mina.

²⁹ Iwawai hemimia inéŋ méŋac késayu kindindiŋa wammac. Waŋu ménda

hemimia inéh komodia hemiyec imi acguc wagiru qahac wandacmac.

³⁰ Welen qeçe eñomia yomi sénganjen sinji tunumanjiguc nesigic hiñgacma imuaru ewa biric wamma siacma zéra aric aric kima kecmac.

Baera baera zégési énécmimac.

³¹ Icac Naña eneya kiwi asahaguc kua meme uña moczon iniguc lilingéma hama eneya tatac asahaguc imuaru tacmac.

³² Tacma baera baera ic embac hénia hénia eneya kic ségériaiguc tocgé énécmima rama galejnéh rama zéma noniñ gési énécmianzu éséc nec gési énécmiyu enjac enjac nammu.

³³ Gési énécmima rama imi héiyaiguc noniñ imi kanayaiguc onopocmac.

³⁴ Nalé imuaru ic kewunéh héiyaiguc nanzu ionac yomuhuc énézémac; Nuac Mañgocnawac mérian énécmimia ini haréma héngalen ama arenja yanda baec kurumenej zéyu hicnjyec nalé imuaru bec onac niñ wamma walac meyecac hezac imi mératéc késamu.

³⁵ Neñ yaka niñ humuwa gumu néngic. Wañu doku niñ humuwa doku hima néngic neyi. Wañu ic kian kecba héihéré néngic.

³⁶ Maleku niñac hocba maleku héinéngic. Hafi niyu néngalen wannéngic. Hésa amaiguc kecba hama néngic.

³⁷ Imuhuc zéyu ic embac solaña enej zégic; Miñ Kewu nini némac naléiguc gi yaka niñ humuna gémma gumugéñij? Némac naléiguc gi doku niñ humuna gémma doku hima géñij.

³⁸ Némac naléiguc gi ic kian kecba gémma héihéré géñij? Némac naléiguc gi maleku niñac hocna gémma maleku héigéñij?

³⁹ Némac naléiguc hafi giyec me hésa amaiguc tacna hagéñij?

⁴⁰ Imuhuc zégic ic kewunéh melemma zémac; Ni hélacnec énézéwa niñgic, ini ninzéh ninzéh dacmuna hécna you nanzu ionarunec mamayagina méñac iwawai wammigic imi nuac wanjic tanec wanzac.

⁴¹ Wañu inéh kanayaiguc nanjic ionac yomuhuc énézémac; Saecginaguc, ini wainémma Biria miñina zéma iwac kua meme uñahéra ionac niñac geric hémbénaña walac meyu heyecac hezac imuaru hiñgacgic.

⁴² Ni yaka niñ humuwa ini yaka méñ ménda gumu néngic. Doku niñ humuwa ini doku méñ ménda hima néngic.

⁴³ Ic kian kecba ménda héihéré néngic. Maleku niñac hocba maleku méñ ménda héinéngic. Hafi niyec me hésa amaiguc tacba ménda hama néngic.

⁴⁴ Wañu ieneñ imuhucyanec melemma zému; Miñ Kewu némac naléiguc génni yaka niñ humunec me doku niñ wannec me

ic kian wamma hanec me séwi usu niñac wannec me yan hafi giyec me hésa amaiguc tacna méra ménda géñij?

⁴⁵ Imuhuc zégic Ic kewunéh yomuhuc melemma zémac; Ni hélacnec énézéwa, mamaya yomi ionarunec momacguc yomuac iwawai ménda wammigic imi mia nuac niñ ménda wanjic wanzac.

⁴⁶ Ini zérabéra tetcgia qahaciguc kerengic, ic solaña yomi enej kecec hémbénañaiguc keremmu.

26

Yesu qehumuwiñ zé sasangiaiguc eminimma niñarenjégic.

¹ Yesunéh ac imi moczon zédaru tecgéyu tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec;

² Ini ninzu éséc nec ai meme éréhéc hama kenju nagu sacyaguc ogicma kenkenja imuac kendoñ wamamc. Wañu Icac Naña ic héngeneja wéndaraiguc qemu niñac wamma wai énécmimu.

³ Wañu nalé imuaru hofac oo ic eneña zéma ic embac ionac galeñ hécgina ieneñ hofac oo ic kiwagina Kayafawac ama kewuyaiguc togégic.

⁴ Tocgéma ikoc wammima Yesu imi élér nec késama qewiñ zéma sasangiaiguc eminiñgic.

⁵ Eminimma yomuhuc zégic; Kendoñ yandaiguc imuhuc ménda wambiñ, ic embac ieneñ qeweloneja qema qetali nénécmiwi niñac.

Yesu Betania amaiguc halécnéñ naecmimia wanec.

⁶ Wañu Yesunéh Betania ama areñaiguc séwi wizi ic zémimia Simonac amaiguc tarec.

⁷ Tacma nene neyu embac méñnéñ iwac muru kemma haléc héméña hiabia, boña yanda imi iwac oruhaiguc qocgéma naecmiyec.

⁸ Imuhuc wañu tohotoho ichéra ieneñ héngic qerigina biriyu zégic; Némac niñac imi en audaczac?

⁹ Iminéh boña eneña mema ic maqeqeya énécmimacac séc wambacnec.

¹⁰ Imuhuc zégic Yesunéh bec niñtegicma yomuhuc énézéyec; Ini némac niñac embac zéhési wammizu? Embac imi iwawai hiabia wañ néncac.

¹¹ Ic maqeqeya imi nalé séc iniguc kecmu, néñ ni mia nalé séc iniguc ménda kecmaj.

¹² Embac imi haléc héméña hiabia séwinaiguc qocgé némma humuwa téngénémmu imuac mia zéréñ qéréñ wañ néncac.

¹³ Ni hélacnec énézézua, baecac qahaiguc imuac me imuac buña suruc hiabia yomi

zéauma kemmu séc haka embac yominéñ wanzac imi acguc énézégic niñqelimimu.

Yudanéñ Yesu méraginaiguc opocmanj zé ewa momac wajec.

¹⁴ Nalé imuaru tohotoho ichéra 12 ionarunec méñ qara Yuda Kariot inéñ hofac oo ic kiwa ionac muru kemma qesima énézéyec;

¹⁵ Ni Yesu méraginaiguc opocba némac iwawai némmu. Imuhuc énézéyu ienen soukiwa siliwa 30 migic.

¹⁶ Wanju ic imi nalé imuarunec Yesu méraginaiguc opocmanj zé naléyawac horec.

Nagu sacyaguc ogicma kenkenja imuac kendoniguc momacnec tacgic.

¹⁷ Saméñ yisya qahac imuac kendon ducñiyu tohotoho ichéra eneñ Seiyaiguc Yesu qesimima zégic; Nini deguc ama dimuaru nagu sacyaguc ogicma kenkenja kendon imuac yaka omézézéñ wanjémbinj?

¹⁸ Imuhuc zégic yomuhuc énézéyec; Ini ama areñ yandaiguc keremma ic méñac yomuhuc ézému; Kiwi icninanéñ yomuhuc zézac; Naléna ducñizac imuac niñ tohotoho ichéna iniguc nagu sacyaguc ogicma kenkenja imuac kendon imi guac amaiguc tacmanj.

¹⁹ Wanju tohotoho ichéra eneñ Yesu zéyec séc nagu sacyaguc ogicma kenkenjawac kendon imuac nene imi memézézéñ wanjic.

²⁰ Ama sinjiyu Yesu imi tohotoho ichéra 12 iniguc momacnec nene newiñ zé tacgic.

²¹ Nene nema tacma yomhuc énézéyec; Ni hélacnec énézézua, onac murunec mérñéñ andé numac.

²² Imuhuc zéyu tohotoho ichéra ienen ewa biric kuney yanda wamma enac enac qesimima kemma yomuhuc zégic; Miñ Kewu, hélacnec ni qahac, imi ni me?

²³ Wanju inéñ yomuhuc énézéyec; Niguc momacnec zéiciguc yaka tindungzéc inéñ mia andé numac.

²⁴ Icac Nanja imi kiwi téréyaiguc ooyawac hezac séc kemmac, néñ Icac Nanja andé qemac inéñ saacyaguc wammac. Ic imi ménda hichjiwacnec hia wambacnec.

²⁵ Imuhuc zéyu Yuda kecma Yesu andé qeyec inéñ yomuhuc melemma zéyec; Kiwi ic, hélacnec ni qahac, imi ni me? Imuhuc zéyu yomuhuc zéyec; Genjaoc imuhuc zézanj.

Miñ Kewuac saméñ zéyu héniyec.

²⁶ Wanju yaka nema tacgic Yesu saméñ mema mozoc ac zéma méndémma tohotoho ichéra énécmima zéyec; Mema negic, yomi imi nuac séwi busuna.

²⁷ Imuhuc wammaguc sokoc mema ewa hia ac zéma énécmima zéyec; Ini moczonj yomi negic.

²⁸ Yomi sisipac acac sacna. Képésic wai énécmimanj zé ic embac sasala onac niñac pocgé énécmimia.

²⁹ Zéwa niñgic, ni deguc muarunec wainj ic hésawac gocmia yomi muñguc ménda nema kecma nalé imuhucgenj Manjocnawac héngalenj ama arenja yandaiguc iniguc wainj qeliawac nemanj.

³⁰ Wanju mepé qepési legic méñ héigic tecgéyu yacma Oliwa baec bonjaiguc kenjic.

Yesunéñ Petero bianjac ara ézéma goroc ac wammiyec.

³¹ Wanju imuaru kemmanec Yesunéñ yomuhuc énézéyec; Ac méñ yomuhuc ooyawac hezac; Ni rama galenjina imi qewa rama tunja imi qeqelalanj qedacmu. Imuac niñ deguc sinjiya ini moczonj wainémma kendacmu.

³² Wanju humuc igucnec yacmaguc nenj mia kiwa meénécmima Galilaia baeciguc walac kemmanj.

³³ Imuhuc zéyu Petoronéñ ara melemma zéyec; Tosara eneñ moczonj waigémbu, néñ ni méndagucnec waigémmanj.

³⁴ Imuhuc zéyu Yesunéñ zéyec; Ni hélacnec gézézua, sinji yomuaru kuruc ménda qarunec gi hatac haréwéc qaecgé némbésémanj.

³⁵ Imuhuc zéyu Petoronéñ zéyec; Giguc humuwic zé hia humuwic, ni ménda qaecgé gémmmanj. Inéñ imuhuc zéyu tohotoho ichéra tosia moczonj imuhuyanec zédacgic.

Yesunéñ Gesemane baec bonjaiguc zéwelerec.

³⁶ Imuhuc zéma kemma kisi méñ qara Gesemane imuaru keremma Yesunéñ tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Ni eri kemma zéwelec wamma kecbanec ini yomuaru tackecmu.

³⁷ Imuhuc zéma Petero zéma Zebedaioac nanjhééra énépésima kenjec. Kemma niñyéwérima ewa biric wanjec.

³⁸ Wanju énézéma zéyec; Ewa qerinanéñ humucac déciguc hosuc gémacac séc ewa biric kuney yanda wanzac. Imuac ini you niguc kic qeli tacmu.

³⁹ Imuhuc zéma enjeyaoc komodia méñ kemma mama sicgéyu kic ségéria baeciguc mayu yomuhuc zéma zéwelerec; Manjocna, hia wawanawac séc wanju qenzey manzey sokoc yomi ni nogicma kemmac. Wanju nuac sinjawac qahac, néñ genja sinjawac séc wambésémanj.

⁴⁰ Wanju imuacnec liliñgéma tohotoho ichéra ionac hama iniru gau hekeccig Petoro qesimima zéyec; Ini niguc kaiwe

kiwa momacgucac séc zenzen qeli qeli kec-muac séc qahac wanjec?

⁴¹ Manambatuciguc maunuwac ninjac, kic qeli kecma zéwelec wanjic. Ewa qeriginané efizac, néné séwiginané kuha qahac wanjac.

⁴² Imuhuc zémaguc munjuc kemma yomuhuc zéweleru hatac éréhéc wanjec; Manjocna, qenzen manzenjac sokoc yomi ménda newaguc ménda nogicmacac hezaciguc, guac ewa sinja seligimac.

⁴³ Wanju lilingéma iniru kicgina yéwéria yanda wanju gaugina hekecgic.

⁴⁴ Imuhuc inicma onopocma munjuc kemma ac imuacnec zéma welerec. Weleru hatac haréwéc wanjec.

⁴⁵ Weleru tecgéyu lilingéma tohotoho ichéra ionac hama énézéyec; Ini gaugina hezunc? Héngic nalé bec ducnyu Icac Nanja imi andé qema képésic ic ionac méraginaiguc oporu emmac.

⁴⁶ Yacgic kenni! Andé qeqe icna you hazac.

Andé qemiyu Yesu késagic.

⁴⁷ Ac imuhuc énézémanec nanju, tohotoho ichéra 12 ionarunec ménj, Yuda imi hayec. Wanju i guc momacnec ic tunj yanda, hofac oo ic kiwa zéma galej enej méli énécmigic tewi luacginaguc hagic.

⁴⁸ Wanju andé qeqe ic iminéj séséc arej mindinjadacma bec yomuhuc énézéyu nimma hagic; Ic ménj kiric nemiwa imi mia zéma késamu.

⁴⁹ Wanju ic imi focdac Yesuac muru hama Ohec wahec! Kiwi icna zéma kiric nemiyc.

⁵⁰ Imuhuc wanju Yesunéj yomuhuc ézéyec; Ala, néma haka wammanj zé hazanj haka imuac mia wambésémanj. Imuhuc zéyu ic hagic imi enej hama Yesu késagic.

⁵¹ Imuhuc wanjic Yesuguc nanjic ionarunec ménénéj méramma souya kupenja igucnec héréma hofac oo ic kunenjac welenj qeqeya ménjac gezawa qeriru mayec.

⁵² Imuhuc wanju Yesunéj zéyec; Souga kupenjaiguc haina hinjaru. Ménénéj ménj sougina hérému imi sou zéraiguc humudacmu.

⁵³ Ini ninjic nej Manjocna ézéwa deguc-dacmi kua meme unahéra tunj yanda 12 ogicma méli némmacac séc qahac wanjac me?

⁵⁴ Wanju nej imuhuc wambinec, ackuazéc téréyanéj imuhuc hicnjimac zézac iminéj dimuhuc héla héiwacnec?

⁵⁵ Imuhuc zéma ic tunj ionac yomuhuc énézéyec; Ini némac ninjac sac nene énépésianzu ésécnec legic tewiginaguc hama népésiwij zé wanju? Ni kaiweya kaiweya ocmunj téréyaiguc tacma ic embac ku énécmianj, wanju ini ménda népésigic.

⁵⁶ Wanju haka yomi kua meme ic ionac kiwi imi héla héimac ninjac yomuhuc hicnjizac. Imuhuc zéyu tohotoho ichéra ienenj moczonj Yesu waimima néngacdacgic.

Yesu hofac oo ic enejaginawac wésiaiguc nanjec.

⁵⁷ Yesu késagic ienenj héréma hofac oo ic kunenjina Kayafawac ama kewuyaiguc kenjic. Wanju imuaru mia héna acac kiwi ic zéma galej enej tocgéma tacgic.

⁵⁸ Wanju Peteronéj andéginu Yesu lakec méndacmima hofac oo ic kunenjina iwac deminj qeriaiguc kerejic. Keremma deminj galej ionac sugcinaiguc tetecgiaiguc dimuhuc wammimu imi hémanj zé tarec.

⁵⁹ Wanju hofac oo ic kiwahécgina zéma ic kiwa moczonj Yesu qehumuwiw zé ikoc ac tosara qemuac séc ménj mihicnijiw zé hochoc ai megic.

⁶⁰ Wanju héipuc ic ikora sasala wéséginaguc hama nanjic, nénéj ara ménj ménda mihicnjigic. Wanju imuac andiaiguc ic éréhéc wéséginaguc hama nanoc.

⁶¹ Namma yomuhuc zéyoc; Ic yominéj yomuhuc zéyec; Ni Anutuac ocmunj téréya héwuratima ai meme haréwéc imuac qeriaiguc munjuc memizicgémanjac séc.

⁶² Imuhuc zéyic nimma hofac oo ic kunenj imi yacma Yesu qesimima zéyec; Ac bakia ménj ménda zéwésémanj? Hazéc wanjémma zézac ac imi némac ac?

⁶³ Qesiyu Yesu imi ara qaiyu nanju hofac oo ic kunenjinanéj ézéma zéyec; Anutu kerecac keczac iwac qaciguc hélacnec zéselimacaguc zéna ninni, Gi imi Anutuac Nanja Kristo me qahac?

⁶⁴ Qesiyu Yesunéj melemma zéyec; Genj mia bec zézanj, wanju zéwa ninjic andiaiguc Icac Nanja ni imi Kuc bunayaguc iwac méra héi igucnec tacma kurunenjac hosusu qahaiguc namma hawa néndacmu.

⁶⁵ Imuhuc zéyu hofac oo ic kunenjinanéj malekuya muzuracgéma zéyec; Ic yomi Anutu zébiru mizac, imuac némac ninjac munjuc héipuc ic tosara mihicnijiw zé wambinj? Ninju, eneyaoc mia Anutu zébiru miyu nindacju.

⁶⁶ Imuac ini dimuhuc ninju? Qesiyu ienenj zéginénéj; Ic yomi humucac bunja.

⁶⁷ Wanju Yesuac kic ségériaiguc sépécgé héima méragina misicgéma qégic. Wanju tosananéj nekanjaiguc otoma zégic;

⁶⁸ Gi Kristo wanjanjiguc zéhicnija, mérénéj guzac?

Peteronéj Yesu qaecgé miyec.

⁶⁹ Nalé imuaru Petero imi deminj qeriaiguc tarec. Taru welenj qeqe embac ménénéj iwac muru hama zéyec; Gi acguc Galilaia ic Yesuguc kecnec.

⁷⁰ Wanu inéj tacgic moczoj yanda ionac kicginaiguc qaecgéma zéyec; Gi némac arawac zézanj imi ni ménda ninjacgézua.

⁷¹ Imuhuc zéma sanjulañaguc kenj embac méjnéj hémma ic embac imuaru nanjic imi énézéma zéyec; Ic yomi Nazarete ic Yesuguc kecañec.

⁷² Imuhuc zéyu Peteronéj munjuc zéselima zéyec; Ni ic imi ménda ninzua.

⁷³ Imuhuc zémaguc komora méj nanj tosarua imuaru nanjic ienen hosuru kemma Petero ézégic; Hélawac gi ionac areñ igucnec, némac niñ acgawac taneranéj zéhicñi géñzac.

⁷⁴ Imuhuc zégic inéj hénima saecgé amuma zéselima zéyec; Ni ic imi ménda nimmizua. Imuhuc zétecgéyu nalé idacmuaru kuruc qarec.

⁷⁵ Qaru Petero imi Yesunéj ac yomuhuc ézéyec imi ninqeliyec; Kuruc ménda qarunec hatac haréwécac séc ni qaecgé némbésémanj. Imuhuc ninjelima sénganjenj hingacma siac hnwuc siac siarec.

27

Yesu Pilatoac muru wagicma kenjic.

¹ Ama ewiaiguc hofac oo ic kiwahécgina zéma galeñ enej ewa momac wamma Yesu humuciguc opocbiñ zé tocgéma eminiñjic.

² Wanu zétecgémaguc dércégéma héréma kemma baec galeñ Pilatoac méraiguc opocgic.

³ Nalé imuaru Yuda, Yesu andé qeyec inéj héyu Yesu imi képésiraquc zéma zétecgégic ninju ewaya liliñgéyu nimbiri amuma siliwa soukiwa 30 imi hofac oo ic kiwahécgina zéma galeñ ionac muru mema kenjec.

⁴ Kemma yomuhuc énézéyec; Ni ic képésic qahac iwac sac haima boña mema képésic wanji. Imuhuc zéyu ienenj imi nonac ai qahac genjgac mindinjina zégic.

⁵ Imuhuc zégic siliwa soukiwa imi giliyu ocmuj téreyaiiguc enju kemma eneya ewa sac neyec.

⁶ Wanu hofac oo ic kiwa ienenj soukiwa imi medacma zégic; Soukiwa yomi imi sac boña, sokociguc haiwiñ imi hénac ac sigimac.

⁷ Imuhuc zéma ewa momac wamma soukiwa iminéj kewuc meme ic méñac baec méñ ic kian ionac kicsuanj bunjawac boñ megic.

⁸ Hénia imuac niñac nalé imuacnec éréma hama deguc baec imuac Sac Baera zéanzu.

⁹ Haka imuhuc hicñiyu kua meme ic Yeremianéj zéyec ac yominéj hélaguc

wañec;* Israel ic enej bonjawac zéyec siliwa soukiwa 30 imi mema

¹⁰ Miñnanéj nézéyec éscnec kewuc meme ic méñac baec boña niñac haimigic.

Pilatonéj Yesu qesimiyec.

¹¹ Wanu Yesu imi Pilatoac kiwaiguc nanju qesimima zéyec; Gi ta Yuda ic ionac ic kewu me? Imuhuc zéyu Yesunéj melemma zéyec; Genjgac zézanj.

¹² Wanu hofac oo ichécgina zéma galeñ ienenj ac séwélaiguc haima zégic acgina ménda meñjec.

¹³ Wanu Pilatonéj qesimima zéyec; Gi hazéc wanjémma héipuc ac sasala zézu imi ménda ninzanj?

¹⁴ Zéyu ara méñac méñ, ac bakia méñ ménda zéyec. Imuhuc wanu baec galeñ imi kilen welicgéyec.

Baraba me Yesu?

¹⁵ Kendonj séc baec galeñ iminéj ic embac ionac ewa sinj tohoma hésa ic méñ hulacmiyu hingacañec.

¹⁶ Wanu nalé imuaru hésa ic méñ qara kenjkenja kerec, iwac qara imi Baraba.

¹⁷ Wanu ic tocgodacma nanjic Pilatonéj qesiéncmiyec; Mérac hulac énécmimanj niñac wanju, Baraba me Yesu Kristo zéanzu imi mia?

¹⁸ Ic imi Yuda ic ienenj Yesu enj nimbupuc wamma iwac muru opocgic imi ninjegicma imuhuc qesiéncmiyec.

¹⁹ Wanu Pilato imi zégési tatacyaiguc tacmanec keru ininjané ac haima zéyec; Gi ic solanja iwac mia haka méñ ménda wammiwésémanj, ni deguc sinja gau hémma iwac niñac niñyéwéri kunenj yanda mihicñizua.

²⁰ Wanu hofac oo ic kiwahécgina zéma galeñ ienenj Baraba hulac énécmima Yesu qegic humumac niñac ic embac tunjaguc zéqafenj wanj énécmima zégic.

²¹ Wanu baec galeñnéj munjuc qesiéncmima zéyec; Sucgira igucnec mérac mia onac niñ wamma hulacmimanj zé wanju? Zéyu zégic; Baraba!

²² Zégic Pilatonéj énézéyec; Wanu Yesu Kristo zémianzu i deic wammimanj? Imuhuc zéyu moczoj zégic; Imi iciguc birinñéj qegic.

²³ Imuhuc zégic baec galeñnéj munjuc qesiéncmiyec; Némac képésic niñ? Imuhuc zéyu ienenj munjuc yanda qac gigilangéma zégic; Iciguc qegic!

²⁴ Imuhuc wanjic Pilatonéj mebélacgé énécmimanj zé osiyec, néñ néwécgenja qewelonñéj hénima yacmanj zé wanju ic embac kicginaiguc dokuguc méria zuacma zéyec; Iwac sac kitiwa imi enjgac huamu.

* 27:9 Yer 18:3, 32:6

²⁵ Imuhuc zéyu, ic embac moczonj yanda melemma zégic; Iwac sac kitiwa imi melenja nenja zéma qelihécnina qacni-naiguc enj.

²⁶ Imuhuc wanjic Baraba imi ionac nij wamma hulacmima Yesu likuj zérugucnéj qegic iciguc qemu nijac ténginj ic ionac méraginaiguc oporec.

Ténginj ic enej Yesu zédési wammigic.

²⁷ Imuhuc wanju baec galenac ténginj ichéra ienej Yesu wagicma baec galenac ama kewuya imuac deminj qeriaiguc emma zégic ténginj ic moczonj iwac muru hama lelecgéma nanjic.

²⁸ Wanju séwi usuya moczonj hetecgéma maleku pésiانع méj héimigic hinjarec.

²⁹ Hinjaru hésa waiyaguc imi misicgéma oruhaiguc haigic hinjarec. Wanju uñ qaulalea méj miyu méra héiyanéj késama nanjec. Imuhuc wammima wésiaiguc siminj héima zédési wammima zégic; Ohec, Yuda ic ionac ic kewu!

³⁰ Imuhuc wamma sépéccgé héimima uñ qaulalea imi wagicma iminéj oruhaiguc qegic.

³¹ Qema zédési wammigic tecgéyu maleku pésiha imi hetecgéma enjeya séwi usu imi héimima iciguc qewinj zé wagicma kenjic.

Yesu ic héngenja wéndaraiguc qegic.

³² Wagicma kemma hénaiugic ic méj mihicnjigic qara Simon Kirene ama areñ igucnec imi seliseli wammigic Yesuac ic héngenja wéndara wagicma huayec.

³³ Wanju kemma baec méj qara Golgota (Nenja aciguc oruc sic) imuaru kenjic.

³⁴ Kemma imuaru wainj doku selia howuraguc mesohoma Yesu gumuwinj zégic nenimma waiyec.

³⁵ Wanju iciguc birinjnéj qegic nanju malekuya imi sumbic néma méndémma késagic.

³⁶ Wanju mama tacma galenj memima kecgic.

³⁷ Wanju oruha hanecgenj héniaya yomuhuc ogic heyec; Yomi Yesu Yuda ic ionac ic kewu.

³⁸ Wanju Kowu nene ic éréhéc imi Yesuguc momacnec iciguc uruma méj imi ic héngenja wéndara méria héiugucenj, méj imi ic héngenja wéndara méria kanaiguc genj urugic nanjoc.

³⁹ Wanju ic embac hénai imuaru kenja wanjic imi enej orucgina gilima zébiri migic.

⁴⁰ Genj mia Anutuac ocmuñ téréya hénuratima muñguc ai meme haréwécac qeriaiguc memizicgémanj zénecc. Gi Anutuac Nanja wanzanjiguc metecgé amuma ic igucnec mana.

⁴¹ Wanju hofac oo ichéccgina ienej aguc hénai acac kiwi ic zéma qeria galen iniguc momacnec imuhuyanec zébiri mima zégic.

⁴² Ic imi ic tosara anjéngina tiénéccmianjec, néj enjeya anjéna tiamumacac séc qahac wanzac. Inéj mia Israel ionac Ic Kewu wanzac, imuac ic igucnec mayu hémma ninzénjgé miwinj.

⁴³ Inéj Anutuac muru héima namma ni Anutuac Nanja zéanjec imuac waini inéj iwac ségiségi wanzaciguc metecgé mimac.

⁴⁴ Wanju dunja kowu ic éréhéc Yesuguc momacnec birinjnéj iciguc urugic imi eren imuhuyanec zébiri miyoc.

Yesu humuyec.

⁴⁵ Wanju gau komoc wanju baec yanda baec sijidénjgéma kenjkeccma maria haréwéc wanjec.

⁴⁶ Wanju kaiwe kiwa haréwéc imuaru Yesunéj kucnec qacma zéyec; Eli Eli lama sabaktani. Hénia imi Anutuna Anutuna némac nij wainénzanj?

⁴⁷ Wanju imuaru nanjic ionarunec tosaraneñ nimma zégic; Ic yomi Eliawac qaczac.

⁴⁸ Wanju ionarunec méjnénj nimma usuñnec kemma kondunj kagali méj mema wainj howuraiguc tindunjgéma uñ tasiaiguc haima Yesu gumuyec.

⁴⁹ Gumuyu tosaraneñ zégic waina Elianeñ hama metecgémac me qahac imi hénai.

⁵⁰ Wanju Yesu muñguc kucnec qarunja waimiyec.

⁵¹ Waimiyu ocmuñjiguc maleku nezic nezicgia yanda imi ounecc zuracgéma mama emu tecgéyu éréhécnec wanjoc. Wanju nanj meyu baec hiriyu hocnéj téma mayec.

⁵² Wanju kic suanj hema kenjec imi kuaya anjéyu ic téréya becnecc humugic ionarunec sasalanéñ qelima yacgic.

⁵³ Wanju Yesu imi humuc igucnec yaruguc ieneñ kicsuanj igucnec éréma ama areña yanda téréyaiguc keremma ic sasala hicñi énéccmigic.

⁵⁴ Ténginj ic galenjingina zéma ichéccgina Yesuac galen nanjic ieneñ imi nanj meyec imi zéma haka hicñiyec imi hémma namma zénéngina kuneñ yanda hiriyu zégic; Ic yomi hélacnec Anutuac nanja kerac.

⁵⁵ Wanju embac sasalanéñ Galilianeñ Yesu welenj qemima méndacmima hagic imi enej lakecaru hémma nanjic.

⁵⁶ Sugcnaiguc imi Maria Makdalanec zéma Maria méj Yakobo Yosefe iorac nenjocgira zéma embac méj Zebedaioac nanjhérra iorac nenjocgira momacnec kecgic.

Yesu kic suanjiguc haigic.

⁵⁷ Ama mari wanu Arimataia ama igucnec ic mēh Yosefe zémimia hayec. Ic imi soukiwa zéma hinac yandayaguc, wanu i acguc Yesuac tohotoho icya kerec. Qara imi Yosefe.

⁵⁸ Inéh hama Pilatoac kemma Yesuac qamoc imi nénna zéma qesimiyu Pilatonéh mimuac niñ énézéyec.

⁵⁹ Wanu Yosefenéh qamoc imi mema kemma maleku lalaha qelianéh osoyec.

⁶⁰ Osoma eneya kic suaŋa qelia hociguc kifana mihicŋima mézézéngéyu heyec imuaru haima hoc yanda mēh qililingéyu kic suaŋ kuaya nezigéyu waima keŋec.

⁶¹ Wanu Maria Makdalanec zéma Maria mēh iereŋ kic suaŋ imuaru kemma imuac néwécgeŋaiguc tacma héŋoc.

Kic suaŋ imi awima naŋgic.

⁶² Sabata naléyawac zéréŋqéréŋ naléya imi siŋjima gjanjyu ai meme mēh wanec. Nalé imuaru hofac oo ichécgina zéma Fariŋaio ic azoroma Pilatoaru keŋgic.

⁶³ Kemma zégic; Miŋ Kewu, ic ikora imi qeli qeli kerec nalé imuaru yomuhuc zéyec imi niŋqelima niŋziŋ; Ai meme haréwéc imuac andiaiguc humuc igucnec qelima yacmaŋ.

⁶⁴ Imuac zéna, kic suaŋ imuac ai meme haréwéc séc galeŋ memu. Tohotoho ichéra ieneŋ kemma qamoc imi kowu mema kemma inéh humuc igucnec qelima yarec zéma ic embac énézémuiguc imi manam batuc andiaiguc hicŋimac iminéh becneŋ hicŋiyec imi ogicbac niŋac.

⁶⁵ Imuhuc zégic Pilatonéh melemma zéyec; Onac muru galeŋ meme ic keczu imuac kemma kucginawac séc galeŋ mema nammu.

⁶⁶ Imuhuc zéyu ieneŋ enaŋ galeŋ meme icgina iniguc kemma hoc hilana asé kiwi haima galeŋgégic.

28

Yesu imi humuc igucnec qelima yarec.

¹ Sabata kendoŋ tecgéyu Sondaiguc ama gjanjimaŋ zé wanu Maria Makdalanec zéma Maria mēh iereŋ kicsuaŋ hémbic zéma keŋoc.

² Keŋic naŋ yanda, naŋ geriwiguc meyu Miŋ Kewuninawac kua meme uŋanéŋ kurumeŋ igucnec mama kicsuaŋiguc hoc yanda imi qililingéyu keŋu imuac qahaiguc emma tarec.

³ Tanera imi qilitik asaha ésécneŋ, malekuya imi komboc ésécneŋ lalac lalac wanec.

⁴ Wanu galeŋ meme ic galeŋ mema naŋgic imi zénéŋgina hiriyu awacwalima ic humumia éséc wandacgic.

⁵ Wanu kua meme uŋanéŋ embac érézéma zéyec; Iri imi bacgira ménda

yandiyu, Yesu iciguc qegic iwac mia hocma hazaoc imi ni niŋzua.

⁶ I you qahac, énézéyec séc bec yaczac. Hama duŋa heyec imi héŋic.

⁷ Hémma foc tohotoho ichéra ionac kemma yomuhuc énézéma zémaoc; Yesu humuc igucnec yacma bec Galilaia baeciguc walac keŋzac, imuaru kemma mihicŋi mimu. Gezac qézéŋ ac imuac mia érézéwa niŋzaoc.

⁸ Imuhuc zéyu embac éréhéŋc imi zénéŋgira hirima heyunec ségiségineŋ sécgé érécmiyu tohotoho ichéra énézéwic zé usunec keŋoc.

⁹ Imuhuc wamma keŋkeric Yesu eneyaoc hicŋi érécmiyec. Luae orac muru zéma érézéyu iereŋ iwac muru kemma héna selianec késama sicgémima mepési miyoc.

¹⁰ Imuhuc wanjic Yesunéh érézéma zéyec; Bacgira ménda yandiyu. Kemma dac munahécna Galilaia baeciguc kemmu niŋ énézémaoc. Imuaru mia ni némmu.

Galeŋ meme ic eneŋ suruc wan énécmigic.

¹¹ Embac éréhéŋc imi hénaiguc keŋicneŋ galeŋ meme ic tosaraneŋ ama areŋa yandaiguc keremna haka hicŋiyec imi moczoŋ hofac oo ic kiwa éréhéŋgina érézédacgic.

¹² Héfac oo ic kiwa iereŋ galeŋ iniguc tocgéma ominimma galeŋ meme ic soukiwa eneŋa énécmima yomuhuc zégic;

¹³ Ini yomuhuc mia zému; Siŋjya gau heni tohotoho ichéra ieneŋ hama i kowu huama keŋgic.

¹⁴ Wanu ac suruc iminéh baec galeŋac muru keŋu nimmaciguc imi neneŋ ewaya meni niŋu sécgémac. Imuac mia ini ewa goro ménda wammu.

¹⁵ Imuhuc zégic galeŋ meme ic imi soukiwa imi mema zéqindinji wan énécmigic séc zégic éréma deguc ac iminéh Yuda ic ionac muru saima hezacneŋ.

Tohotoho ichéra ai memu niŋac méli énécmiyec.

¹⁶ Wanu tohotoho ichéra 11 imi Galilaia baeciguc kemma baec boŋa mēh Yesunéh énézéyec imuaru enjic.

¹⁷ Emma Yesu hémma mepésimigic, néŋ toŋara imi niŋ éréhéŋc wanjic.

¹⁸ Wanu Yesu hosucginaiguc hama zéyec; Baec kurumeŋ imuac kuc buŋa imi moczoŋ néndac néndara wanzac.

¹⁹ Imuac ini kemma baera baera ic embac Maŋgoc zéma Naŋa zéma Uŋa téréya qacninaiguc doku naec énécmima

²⁰ ackuazéc énézéyi imi moczoŋ ku énécmigic imuac séciguc kecma tohotoho ic wandacmu. Niŋzu, ni iniguc nalé séc kecba nalé tetcgia hamac.

Mareko

Doku naec ic Yohanenêj Yesuac hénaya meyec.

¹ Anutuac Naŋa, Kristo Yesuac buŋa suruc hiabia imuac hénihéniya.

² Anutuac tilij tilij ic Yesaianêj yomuhuc oyec hezac; Ninna, neŋ ac welen qeqena méliwa, walac hama guac hena memac.

³ Ic mén baec kisiyaiguc qaczac iwac ewa imi yomuhuc; Iwac hénaya megic, iwac hénaya héimindijigic kondonja waŋu.

⁴ Oyec hezac imuac séc, Yohanenêj baec kisiyaiguc wininiyec. Wininima Anutunêj ic embac kápésicgina wai énécmimac niŋac ewa qeri meleŋ melenac ara zéau énécmima doku naec énécmiyec.

⁵ Waŋu Yuda baec séc zéma Yerusalemiguc tunj yanda kecgc ienen moçonj iwaru kemma kápésicgina zéaugic Yodan dokuiguc doku naec énécmiyec.

⁶ Yohane i maleku kamele yaŋ zuacnénnec meyacgéjic imi héima rikunja yaŋ séwéla néŋnec meyacgéjic imi kembanjaiguc zíkima gaoc zéma morombazecac dokuya nema kecaŋec.

⁷ Waŋu inêj yomuhuc zéma zéauyec; Andénaiguc hamac iwac kucyanêj ni nogiczac. Waŋu nidac imuhucyanêj sigéma iwac hena usuyawac hésaya hulacmaŋac séc qahac.

⁸ Ni dokunêj naec énécmizua waŋu inêj hama Uŋa Téréyanêj naec énécmimac.

Yohanenêj Yesu doku naecmiyu Anutuac murunec héipuc ac mén mayec.

⁹ Waŋu nalé mén suraiguc Yesu Galilaia Nazarete ama areŋa waima hayu, Yohanenêj Yodan dokuiguc doku naecmiyec.

¹⁰ Waŋu doku igucnec éréyu imuarunec kurumeŋ anjéyu Uŋa imi kembo nei ésécnec wamma iwaru mayu héŋec.

¹¹ Waŋu kurumeŋ igucnec ac mén yomuhuc mayec; Gi nuac Naŋna, guac muru ewana kuneŋ yanda hezac. Guac niŋ ewa qerinanêj ségiségi yanda wanzac.

Biria miŋinanêj Yesu batucgéyec.

¹² Waŋu nalé imuaru Uŋanêj Yesu wagiru baec kisiyaiguc keŋec.

¹³ Waŋu baec kisiyaiguc siŋi kaiwe 40 keru Biria miŋinanêj batucgéyec. Waŋu hasêj yaŋ iniguc keru kua meme uŋa enen galenggé migic kerec.

Yesunêj aiya hénima tohotoho ichéra hénima énépésiyec.

¹⁴ Waŋu Yohane hésa amaiguc opocgc kerec. Imuac andiaiguc Yesunêj Anutuac

buŋa suruc hiabia zéauma zéauma Galilaia baeciguc keŋec.

¹⁵ Waŋu inêj yomuhuc zéyec; Nalé imi ducŋiyu Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yanda hosucginu hazac imuac ewa qerigina melemma buŋa suruc hiabia imi ninzêŋgéjic.

¹⁶ Kecma Yesunêj Galilaia doku kondunŋiŋiŋa wagicma keŋec. Keŋu Simon zéma iwac munia Anderea ierenj ufcigiria kondunŋiguc gilima nanjic irirec. Ic éréhéc dac muna imi lambéc héréhéré ic, imuac niŋac ai imi mema keroc.

¹⁷ Waŋu Yesunêj yomuhuc érézéma zéyec; Hama ni méndacnéjic ic embac héréhéré ai érécmiwa.

¹⁸ Zéyu imuarunec ierenj ufcigira waima méndacmiyoc.

¹⁹ Waŋu baec imuarunec komora mén kemma Zebedaioc nanhéréra, Yakobo zéma munia Yohane iriru, ierenj zéiciguc ufcigira qalicgéma taroc.

²⁰ Taric nalé sosola qahac ururuyu, maŋgocgira Zebedaioc zéma ai ic tosara énépésigic imi zéiciguc wai énécmima méndacmiyoc.

Yesunêj uŋa biria mén nesiyec.

²¹ Waŋu ienenj Kafanaum ama areŋa yandaiguc keŋgc. Kemma Yesunêj Sabata nalé téréya bec hayu toçgotocgo amaiguc emma ackuazéc ku énécmiyec.

²² Kuénécmiyu niŋgc tanera imi hena acac kiwi ic ésécnec qahac, néŋ ic kuc buŋa yandayaguc ésécnec ku énécmiyec. Imuac niŋ ic embac ienenj ac zézéyawac niŋac welicgéjic.

²³ Waŋu nalé imuaru toçgotocgo amagina qeriaiguc ic uŋa biriaguc mén kerec. Waŋu inêj yomuhuc zéma qarec;

²⁴ Yesu Nazarete ama areŋa igucnec, gi niniguc némac wammaŋ zé wanzan? Gi nini mebiru nécnécmimaŋ zé hazan? Ni ninzua gi méré, gi Anutuac ic téréya imi mia.

²⁵ Imuhuc zéyu Yesunêj ac geriwiguc zémima zéyec; Acga qaiyu ic iwarunec éréma kenna.

²⁶ Imuhuc zéyu uŋa birianêj ic hérékeŋ héréha wammima qac biricbiric qacma éréma keŋec.

²⁷ Éréma keŋu ic embac ienenj welicgéma eminiŋ qeminiŋ wamma zéjic. Haka imi némac haka? Ku nénécmiyu ninni tanera mén wanzac. Imi sac qahac, kuha eŋeŋa, ic imi kuc buŋa yandayaguc. Uŋa biria ac énézéyu ienenj kuaya tohoanŋu.

²⁸ Waŋu iwac ac surucya imi Galilaia ama baec séc focdac sécgédarec.

Yesunêj ic embac sasala hénima mehiaru énécmiyec.

²⁹ Wañu tocgotocgo amagina waima kemma Yakobo zéma Yohane iriguc Simon zéma Anderea iorac amauguc enjgic.

³⁰ Wañu Simon howuhaya séwi geric wammiyu heyec. Wañu Yesu amauguc enju foc ézégic.

³¹ Ézégic iwaru kemma mériauguc késama méra miyu, séwi geric imi waimiyu yacma nene gumu énécmiyec.

³² Wañu kaiwe kiwa sima hiñgaru ama siñiyec. Siñiyu ic hafginaguc zéma ic uña biriaginaguc moczoñ onagicma iwaru hagic.

³³ Wañu ama areña yanda imuac hénaoriñ moczoñ nagu kuayaiguc tocgédacgic.

³⁴ Wañu inéñ ic sasala hafi hénia héniauguc mehiaru énécmiyec. Énécmima uña biria sasala momacnec neñ énécmiyu mama kenjgic. Wañu uña biria ieneñ héniaña niñgic, imuac niñ héniaña ménda zéaumu niñac neñ héiéncmiyec.

Yesunéñ baec kisiaiguc welerec.

³⁵ Siñunec yanda siñi bakia tarunec, Yesu imi yacma hiñgacma baec kisiaiguc kemma welerec.

³⁶ Weleru Simon zéma ic tosara i guc kecgic ieneñ Yesu hocma kenjgic.

³⁷ Kemma mihiñjima yomuhuc ézégic; Ic embac moczoñnec guac hocgémma keczu.

³⁸ Imuhuc zégic énézéma zéyec; Neñarñ baec méñu kenni. Kemma tauñ tosara hosuc hosuc hezac séc lelecgéwiñ. Lelecgéma imuaru momacnec neñ ackuazéc zéaumañ. Ni imuac mia mayi.

³⁹ Wañu inéñ Galilaia ama séc lelecgéma tocgotocgo amaya amayaiguc ackuazéc énézéma ic embac tosara uña biriagina nesi énécmiyu mama kenjgic.

ic méñ wizi seliauguc mehiaruyc.

⁴⁰ Wañu ic méñ wizi seliaugucnéñ* iwaru hama simiña héima welecma yomuhuc ézéyec; Ninna hia wañu, hia mehiaru némbésémañ.

⁴¹ Imuhuc zéyu Yesunéñ wésia kileñ wañu méria suluma ic imi osima yomuhuc ézéyec; Ni imuac wanzua, hiaruna.

⁴² Imuhuc zéyu imuarunec lepra wizi selia imi waimiyu séwiya hia wanjec.

⁴³ Wañu imuarunec Yesunéñ ic imi mélima ac zézé selia yomuhuc wammima zéyec;

⁴⁴ Niñzarñ, gi imuac ac suruc ic méñ ménda énézéwésémañ. Gi deguc hofac oo ic iwac muru kemma ézéna hémmac. Wañu Mosenéñ ackuazéc zéyec hezac ésécnec sese haimiyu Anutu héfac omiyu hémma ic enej hafga hiaruyec imi niñtegcimu.

⁴⁵ Wañu ic inéñ kemma efefianec zéauyu suruc imi sécgédacma kenjec. Wañu hénia imuac niñ Yesu imi tauñ séc winiñu ménda kemma kecma sénganñen baec kisiaiguc kerec. Keru kilenñdac ic embac ieneñ néwéc néwécnec iwac muru hagic.

2

Yesunéñ puriñ ic méñ mehiaruyc.

¹ Wañu ai meme tosara tecgéyu Yesunéñ muñguc Kafanaum ama areña yandaiguc kemma ama méñiguc emma taru surucya saima kenjec.

² Wañu sasalanéñ tocgéma ama kuaya qema naguya momacnec hézicgéyc titiña qahac wanjec. Wañu inéñ ackuazéc énézéyec.

³ Wañu ic kembonñ qahac ieneñ ic hénia méria humumia méñ huama iwaru hagic.

⁴ Wañu ic embac sasalanéñ hézicgéyc hosuraiguc kemmuac séc qahac wanjec. Imuac ama qahaiguc emma Yesu oruha igucnec ama bauya augic kifañña hiññiyu, imuacnec hehe duña ic hénia méria humumia heyec imi haigic hiñgarec.

⁵ Hiñgaru Yesunéñ niñzéñ niñzénjgina hémma ic hénia méria humumia yomuhuc ézéyec; Nañ, kápésicga waigénzua.

⁶ Imuhuc zéyu hénia acac kiwi ic tosara imuaru tacgic ieneñ qeriginanéñ yomuhuc niñgic;

⁷ Ic imi dimuhuc niñac ac imuhuc zézac? Míñ Kewu zébiri qébiri wammizac! Anutu qahac wañu, ic mérénéñ mia kápésicnina hia waiwacnec?

⁸ Imuhuc eminimma kecgic Yesunéñ qeri uñayaiguc focdac niñtegcima zéyec; Némac niñ qeriginaiguc ac imuhucya zéniñzu?

⁹ Ic hénia méria humumia ézémañ zéma, némac acnéñ efefia wammac? Képésicga waigénzua ac iminéñ efefia wammac me, Yacma hehega mema kenna, ac iminéñ efefia wammac?

¹⁰ Icac Naña i baeciguc kápésicgina waimac niñac kuc buñaya yanda hemizac imi héñtegcimu! Imuhuc zéma ic hénia méria humumia yomuhuc ézéyec;

¹¹ Ni gézézua, yacma hehe duña mema amagaiguc kenna.

¹² Imuhuc zéyu i imuarunec kicginaiguc yacma hehe duña mema kenju ic ieneñ welicgéma Anutu mepé qepési wammima zégic; Nini haka imuhucya ménda héñarññ.

Yesunéñ soukiwa meme ic Lewi héihéré wammiyec.

¹³ Wañu Yesunéñ méñgucnec kondunñ giñgiñac kemma kenjec. Kenju ic embac tuñagucnéñ iwaru hagic ackuazéc ku énécmiyec.

* 1:40: Kiwi tosaraiguc; lepra wizi.

¹⁴ Wanju inéj imuacnec kemma Alfaioac naja Lewi soukiwa meme amaiguc taru hémma ézéyec; Hama méndacnéna imuhuc zéyu, inéj yacma méndacmima keñec.

¹⁵ Wanju Yesunéj Lewiac amaiguc emma tarec. Wanju soukiwa meme zéma biria meme sasalanéj Yesu méndacmima keñgic imuac nin ienej Yesu zéma tohotoho ichéra iniguc momacnec tacma nene negic.

¹⁶ Wanju Farisaio ic ionac héna acac kiwi ic tosara ienej Yesu imi soukiwa meme zéma biria meme iniguc tacma nene neyu hémma tohotoho ichéra yomuhuc énézégic; Némac niñac ic imi soukiwa meme zéma biria meme iniguc tacma nene nezac?

¹⁷ Imuhuc zégic nimma Yesunéj yomuhuc zéma énézégic; Ic hafigina qahac ienej mehiahiaru ic niñac ménda wanjanzu, néj hafiginaguc ienej mia imuac wanjanzu. Ni ic hiabia unurumanj zéma ménda mayi, néj késpedesic ic unurumanj zéma mayi.

Yesuguc kecgic ienej nene waima siacma welecmuac séc qahac.

¹⁸ Yohaneac tohotoho ichéra zéma Farisaio ic ienej nene zikima zéwelecmac kecgic. Wanju ic tosara ienej Yesuaru hama yomuhuc qesimigic; Yohaneac tohotoho ichéra zéma Farisaio ic ionac tohotoho ichécgina ienej nene zikima Anutuaru welecmac keczu. Wanju héna némac niñac guac tohotoho ichécgina ini imuhuc ménda wanzu?

¹⁹ Zégic Yesunéj yomuhuc énézégic; Ic qaj tosara ic méj embac memanj zé wanzac ic imiguc keczu ienej dimuhuc nene zikima zéwelec wammu? Ienej i guc momacnec keczunec nene zikima zéwelec wammuac séc qahac.

²⁰ Kecma ic embac mezac i késama kemmu nalé imuaru ienej nene zikima zéwelec wammu.

²¹ Ménéjnéj méj maleku walaha tegicte-giraiguc maleku susuria qelia ménda haianzac. Imuhuc wambacnec maleku susuria qelianéj wahala héréyu tegicma titinja yanda hicñimac.

²² Wanju ménénéj méj wainj doku qelia yaj séwélanéj gésé memeya wahalaiguc ménda tianzac. Imuhuc wambacnec wainjnéj gésé imi hézuracgéyu wainj zéma gésé momacnec birimaoc. Imuac wainj qelia imi gésé qeliaiguc tianzac.

Sabata nalé téréyawac Miñina Yesu.

²³ Sabata nalé téréya ménjiguc Yesu zéma tohotoho ichéra ienej wit ai namuñaguc héna komora méj heyu imuacnec méndacma keñgic. Kemma tohotoho ichéra ienej héla momac momac méraginanéj mericgic.

²⁴ Imuhuc wanjgic Farisaio ic ienej Yesu yomuhuc ézégic; Inicna, némac niñ Sabata nalé téréyaiguc héna ac logizu?

²⁵ Imuhuc zégic Yesunéj melemma yomuhuc énézégic; Dawidi zéma ichéra ienej nene niñ humuma imuaru haka wanjgic imi ini ménda olomma niñanzu?

²⁶ Inéj hofac oo ic ionac eñeñagina Abi-ata iwac ai meme naléyaiguc Anutuac ama qeriaiguc emma saméj téréya Anutuac buña haihaiya imi mema neyec. Saméj imi hofac oo ic ienej sac nemuac niñ zéénécmimia. Wanju inéj ichéra momacnec énécmiyu negic.

²⁷ Wanju muñguc énézégic; Sabata nalé téréya imi ic embac onac niñ wamma zéyu hicñiyec. Wanju Sabata nalé téréya niñac wamma ic embac ménda miñicñi énécmiyec.

²⁸ Imuac niñ Icac Naja imi Sabata imuac Miñina keczac.

3

Yesunéj Sabata nalé téréyaiguc ic méj mehiaruyec.

¹ Wanju inéj muñguc tocgotocgo ama qeriaiguc eñec. Eñj imuaru ic méria séléc sélécgina méj tarec.

² Wanju ic tosananéj Yesu aciguc opochñj zé késpedesira hocma kecgic imuac niñac Sabata nalé téréyaiguc ic imi mehiarumac me imuhuc zéma hosuraiguc galenj mema kecgic.

³ Kecgic inéj ic méria sélécégyec i yomuhuc ézégic; Yacma suginaiguc nanna.

⁴ Imuhuc zéma qesiénécmiyec; Némacnéj héna ac séciguc? Sabata nalé téréyaiguc iwawai hiabia wambñj me iwawai biria wambñj? Kekec imi mehiaruwñj me qehumuwinj? Imuhuc zéyu acgina qaiyec.

⁵ Acgina qaiyu inéj qeria biriyu hima iniru qeri seligina niñac ewaya birima goro wanju muñguc ic imuac ézégic; Méragasuluna. Wanju suluyu méria hiaruyec.

⁶ Wanju Farisaio ic ienej séngañgenj hñgacma imuaru Herodeac ichéra iniguc tocgéma dimuhuc wamma qehumuwinj zéma sasangiaiguc eminiñgic.

Ic tuñ yanda Yesu méndacmigic.

⁷ Imuhuc eminiñgic Yesunéj tohotoho ichéra iniguc waima kondunjguc keñgic. Wanju Galilaia baec igucnec ic tuñ yanda hama méndac énécmigic.

⁸ Wanju Yuda, Yerusalem, Idumea, zéma Yodan nówéc igucnec, wanju Tiro zéma Sidon gñjgñgira igucnec ic tuñ yanda ienej Yesu kiwi memeyawac buña nimma iwaru harégic.

⁹ Wanju ic tuñ yandanéj haréma épépéngéma elicgémiwu niñac tohotoho

ichéra yomuhuc énézéyec; Zéic komoc méh hosucnaiguc mambéc tacmac.

¹⁰ Imi mia inéh ic sasala mehiaru énécmiyu hafi wiziginagucnéh héfacgé amuma méragina suluma osiwih zé wanjic imuac nih imuhuc zéyec.

¹¹ Wanju uña biringinaguc ienen i héngic séc hénayaiguc mama hema kucnec qacma yomuhuc zéangic; Gi Anutuac Nanja.

¹² Wanju inéh héniaya ménda zéaumu nihac qetali énécmianec.

Yesunéh tohotoho ichéra 12 énépésiyec.

¹³ Wanju baec boña méhiguc emma ichéra qerianéh énépésianec ionac énézéyu iwaru hagic.

¹⁴ Hagic ic zangégina 12 énépésima ai buña qeénécmiyec. Imi mia i guc nalé séc kecgc méliénémiyu ackuazéc zéaumu nihac énépésiyec.

¹⁵ Wanju kuc buña qeénécmiyu mema kuwi nesi énécmimu nihac énépésiyec.

¹⁶ Ic 12 énépésiyec imi yomuhuc; Simon (Qara qelia Petero zémiyec),

¹⁷ Zebedaioac nanja Yakobo, Yakoboac munaya Yohane, (Iorac qacgira Boanege zéyec; Hénia imi parandan nanj héréra.)

¹⁸ wanju Anderea, Filipino, Batolomaio, Mataio, Toma, Alfaioac nanja Yakobo, Tadaio, Kanaan ic Simon,*

¹⁹ zéma Yuda Karioto, wanju inéh kecma Yesu andé qeyec.

Kuha yanda imi dimuacnec?

²⁰ Wanju Yesunéh hama ama méhac qeriaiguc enju ic tun yandanéh méhngucnec tocgégic. Imuac nihac Yesu zéma tohotoho ichéra enacnec nene méh nemuac séc qahac wanjec.

²¹ Wanju ic tosara ienen Qeria sicsaoc wanzac imuhuc zégic sac taséhéra ienen imi nimma késawih zéma kenjic.

²² Wanju hénia acac kiwi ic Yerusalemnec mama hagic ienen iwac nih yomuhuc zégic; Kuwic ionac kunejgina Beelzebuhnéh iwac qahaiguc enju iwac kucyanéh kuwic nesi énécmianzac.

²³ Imuhuc zégic Yesunéh unuruma qelumbec ac yomuhuc zéma énézéyec; Biria minjanéh dimuhuc Biria minjina nesimimac?

²⁴ Ic kewu méhac héngalen ama arenja yanda imi, imuac ichéranéh héndéh héndéh wan amuanziguic iwac héngalen ama arenja yanda imi hia ménda nanjselimac.

²⁵ Wanju ama méh imi imuac ic zéma inih merahéra ienen héndéh amuanziguic ama imi hia ménda nanjselimac.

²⁶ Wanju Biria minjanéh yacma hazéc wanjamuma héndéh amuanziguic hia ménda nanjselimu, néh bec qahac wammu.

²⁷ Wanju ic méhénéh walac ic kawali ménda ziki mimaguc amayaiguc emma hinaya wagicnacac séc qahac. Walac ic kawali imi zikimimaguc hinaya wagicma memac.

²⁸ Ni hélacnec énézéwa, ic onaru késpedescina zéma ac biria imi hia waiwaiya hezac.

²⁹ Wanju ic méhénéh Uña Téréyawac zésure mimaciguc iwac késpedes imi waiwaiyawac séc ménda hezac. Késpedesiya imi tetecgiya qahac hemacac hema kecmac.

³⁰ Imi mia Yesuac nih, Inéh Qeriaiguc kuwic biria késa keczac, imuhuc zémigic ac imuhuc melemma énézéyec.

Yesuac nenjoc munahéra.

³¹ Wanju nenjoc munahéra harédacma ama sombenjiguc namma ic méh méligic emma qarec.

³² Qaru ic tun yanda lelecgémima tacgic ienen yomuhuc ézégic; Ninzan, guac nenjocga zéma munahécga ienen gi gémbih zé wanzu.

³³ Imuhuc zégic inéh melemma yomuhuc énézéyec; Mérénéh nuac nenjoc munahécna wanzu?

³⁴ Imuhuc zéma ic lelecgéma tacgic ionaru kic hima zéyec; Inicgic, nuac nenjoc dac munahécna youmi taczu.

³⁵ Méhénéh méh Anutuac ackuazéc tohoanzu imi enen mia nuac nauj munana zéma nenjocna wanzu.

4

Anutuac héngalen ama arenja yanda imuac qelumbec ac.

¹ Wanju Yesunéh kondun gingijaiguc munjuc ackuazéc ku énécmian zé hénima zéyec. Zéyu ic tun yanda iwaru haréma tocgégic. Imuac nih inéh zéic méhiguc emma kondunjug tarec. Taru ic tun yanda ienen moczon baeciguc tacgic.

² Wanju inéh qelumbec ac zéma iwawai sasala ku énécmiyec. Wanju ku énécmima yomuhuc zéyec;

³ Énézéwa ninjic, ai ic méhénéh iwawai gocmia himicman zé aiguc kenec.

⁴ Kemma qesayu, gocmia tosanaréh héniaiguc mama héiyu nei enen haréma nedacgic.

⁵ Wanju gocmia tosanaréh hoc sira baec komocdia dac heheya imuaru héiyu qérawia focdac qema éréyec. Wanju imuaru baec sasala ménda heyec.

⁶ Imuac nihac zalianéh baec ménda késayacgyu kaiwenéh éréma qeyu humuyec.

* 3:18: Qara méh imi Simon Selote; Seloteac hénia imi seliseli.

7 Wañu gocmia tosaraneñ ic hésa waiyaguc imuac qeriaiguc héiyu haséñnéñ yandima nezicgéyu héla ménda haiyec.

8 Wañu gocmia tosaraneñ baec halécyaiguc imuaru héiyu qérawia éréma nézénégéma héla haiyu yandiyec. Yandiyu méñac 30, méñac 60, zéma méñac 100 mesaiyec.

9 Wañu inéñ toroqema zéyec; Ic méñ gezawagucnéñ ac imi niñasarimac.

10 Wañu ic embac opocma kendaçgic eñeyanec taru tohotoho íchéra zéma tosara leleçgémima taçgic ienen qelumbec ac imuac hénia qesimigic.

11 Qesimigic inéñ énézéyec; Onac imi Anutuac héñgaleñ ama areña yanda imuac ac saña zéasari énécmianzua. Wañu ic embac demin séñganeñiguc kecçu ionac imi iwawai moczon qelumbec aciguc énézéanzua.

12 Imuhuc wamba, hémmu wañu hia ménda héñteçgicmu. Nimmu wañu hia ménda niñteçgicmu. Qahac wañu ienen ewa qerigina melençgic Anutunéñ késpedesgina wai énécmiwacnec.

13 Wañu Yesunéñ yomuhuc zéma énézéyec; Qelumbec ac zézia imuac hénia ménda niñzuiguc qelumbec ac sasala dimuhuc hia niñteçgicmu?

14 Ai icnéñ gocmia qesazac imi Anutuac ackuazéc.

15 Gocmia tosara héniaiguc héiyec sécy a imi yomuhuc; Ackuazéc niñgic Biria niñinanéñ foc haréma qerigina igucnec mema néñgacançac.

16 Wañu gocmia tosara hoc siraiguc héiyec imuac sécy a imi yomuhuc; Ackuazéc nimma ségiségi wamma focdac késaançu.

17 Wañu qeriginaiguc zalía ménda hiñgac késa yacgéyu nalé hotoña dac mema kecma ackuazéc imuac niñac manam batuc me hazéc mihiçnima focdac bélaçgéma wai-ançu.

18 Wañu gocmia ic hésa waiyaguc imuac qeriaiguc héiyec imuhucyanéñ ackuazéc niñçu.

19 Néñ baecac niñyéwécya, hinawac iwawai ikora zéma iwawai hénia hénia wac siñginanéñ qeriginaiguc hiñgacma ackuazéc imi héihumuyu héla ménda haiançac.

20 Wañu gocmia baec halécyaiguc héiyec imuhucyanéñ ackuazéc nimma késama héla 30, 60, zéma 100 imuhuc mesaima haiançu.

21 Inéñ muñguc énézéma zéyec; Kifa imi kuçi me tatac duandiaiguc haiwiñ zé mema haiançu? Imi zae qahaiguc ménda haiançu me?

22 Iwawai sasañgiaiguc hezac imi augic wininimacac musañgéyec. Wañu iwawai

sasañgiaiguc hezac imi augic hémmuac musañgéyec.

23 Ic méñ gezawagucnéñ ac imi niñasarimac.

24 Wañu inéñ ac toroqema yomuhuc zéyec; Ini ac niñanzu imi niñgésimu. Eñaoc ic embac ac néndénggé énécmima zéanzu imuac bakia sécy a liliñgéyu nimmu. Wañu imi sac qahac muñguc toroqema énécmimac.

25 Méñ iwawai hemizac inéñ méñ muñguc memac. Wañu méñ ménda hemizaciguc imi komocdia dac hemizac imi wagiru qahac wammac.

26 Inéñ muñguc toroqema zéyec; Anutuac héñgaleñ ama areña yanda imi yomuhuc; Ic méñnéñ baec aiiguc iwawai gocmia qesaañzac.

27 Qesama sinji kaiwe heyac wañu gocmia imi nézénégéma éréanzac. Wañu imuac hénia imi ménda niñanzac.

28 Baec i eñeyaoñec héla mihiçniançac. Wañu walac qérawia, andiaiguc merawa, andiaiguc héla haiançac.

29 Wañu kecma héla waçi yu imuarunec kuma héla meançac. Imi mia héla memeyawac naléya ducniyu imuhuc wai-ançac.

30 Wañu muñguc toroqema zéyec; Anutuac héñgaleñ ama areña yanda imi dimuhuc éséc zéwa séçgémac? Zéasariman zé qelumbec ac dimuhucya zéman?

31 Anutuac héñgaleñ ama areña yanda imi saiwa ic gocmia imuhucya ésécnec. Baeciguc himicançu imi komodia soroc. Ic gocmia tosara ionac mamayagina.

32 Wañu baeciguc haini, hiçni yandima icya icya hezu imi moczon onogicma ic yanda wammac. Wañu nei sawaiguc kecçu ienen haréma ic imuac amiaiguc haecgina hia haimu.

33 Yesunéñ hia niñasarimac sécyawac qelumbec ac sasala zéma ackuazéc énézéyec.

34 Wañu inéñ ic embac ackuazéc énézéman zé qelumbec aciguc sac zéma énézéañec. Wañu tohotoho íchéra iniguc sac eñacnec kecma qelumbec ac imuac hénia y moczon zéasari énécmiançec.

Luhuc yandanéñ Yesuac kuaya tohoyec.

35 Wañu kaiwe imuarunec ama mari wañu, tohotoho íchéra yomuhuc énézéyec; Neñañ kondun néwécçeniguc kerenni.

36 Imuhuc zéyu, tohotoho íchéra ienen ic tuñ yanda ini méli énécmigic, Yesu bec zéiciguc emma taru, emma wagicma keñgic. Keñgic zéic tosara momacnec i guc keñgic.

37 Keñkeçgic, luhuc kuney yanda méñnéñ haréma qeyu, sirinéñ zéic qeriaiguc hiñgacma kuaya qeman zé wañec.

³⁸ Wanju Yesu enjeya imi zéic andiaiguc gau heyec. Wanju tohotoho ichéra ienen mindima yomuhuc ézégic; Kiwi ic nini humuwij zé wanziñ imuac gi ewa éréhéc ménda wanzañ?

³⁹ Imuhuc zégic inéñ yacma luhuc ac zémima kondun yomuhuc ézéyec; Gi néñ qema hena. Imuhuc zéyu luhucnéñ tecgéyu sirinéñ néñ qeyec.

⁴⁰ Wanju inéñ tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Ini némac niñac zénéngina imuhuc hirizac? Ini ninzén ninzénngina mén ménda késa keczu?

⁴¹ Wanju ienen zénéngina kilen hiriyu eminiñ geminiñ wamma yomuhuc zégic; Ic imi némac ic wanju luhuc zéma kondun ieren kuaya tohozaoc?

5

Yesunéñ ic uña biriayaguc mén mehiaruyec.

¹ Wanju ienen kondun qericma nénéwécgen Gerasa* baeciguc kerengic.

² Keremma Yesunéñ zéic igucnec mayu, imuaru ic mén uña biriayagucnéñ kic suañ namuña igucnec haréyu mihicñiyec.

³ Ic iminéñ kic suañ namuñaguc heyac wamma kecañec. Wanju méñnéñ mén zikimimacac séc ménda wanjec. Wanju inéñ señ hésa momacnec kilenñdac metecgéañec.

⁴ Hatac sasala señ hésanéñ dérécgéma iwawai yéwéria hena mériaiguc zikigic qerianec. Wanju méñnéñ hia meselimiyyu béñzén tacmacac séc qahac wanjañec.

⁵ Wanju siñi kaiwe séc kic suañ namuñaguc me baec tewac tewaraiguc kecma qacma hocnéñ héricamuñañec.

⁶ Wanju ic inéñ Yesu lakecnec hémma usujnec hama wéséyaguc simiñ hémiyec.

⁷ Imuhuc wamma inéñ selianec qacma zéyec; Anutu, Eñeña yandawac Naña Yesu, gi zéma ni imi nekac nekac, Anutuac qaraiguc meseli gémba ménda mebiri némbésémañ.

⁸ Imi mia Yesunéñ bec, Uña biria, gi ic iwarunec éréma kenna, imuhuc ézéma zéyec imuac niñac imuhuc welerec.

⁹ Weleru qesimiyyec, Qacga méré? Qesiyu melemma zéyec; Nini sasalanéñ kecziñ imuac niñac qacna imi yaré ic tunja zéanzua.

¹⁰ Imuhuc zéma seli seli wamma baec imuarunec ménda nesi énécmiyu kemmu niñ zéwelerec.

¹¹ Wanju tewac tewara maréñaguc beric sasala yanda hosuru kecgc.

¹² Wanju kuwic ienen seli seli wamma Yesu welec migic, Beric ionaru méli nénécmina kembij, wai nénécmina kemma ionac qeriginaiguc hñgacbiñ.

¹³ Zégic inéñ hia zéma wai énécmiyu uña biria ienen ic iwarunec éréma kemma beric qeriginaiguc hñgacgc. Hñgacgc beric ienen usujnec kemma siaiguc hñgacma kondun qeriaiguc hñgacdagic. Beric tunjaguc qténgina 2,000 ienen kondun dokunéñ hoturu énécmiyu wésésé unudarec.

¹⁴ Unudaru beric galen ienen néngacma kemma ic tosara ama areña yanda me ama areña komoraiguc kecgc ionac suruc wan énécmigic ic ienen haka hicñiyec imi hémbij zéma hagic.

¹⁵ Hama Yesuac muru harédacma ic yaré ic tunjanéñ késa kerec imi héngic hiaruma malekuya héma taru zénéngina hiriyec.

¹⁶ Wanju haka héngic ienen ic uña biriayaguc kerec iwaru haka imi dimuhuc hicñiyec imuac ac suruc énézéma bericac ac suruc imi momacnec énézégic.

¹⁷ Zégic ic enen Yesu baecgina waima kemmac niñac héñima welecmingic.

¹⁸ Welecmingic Yesu zéiciguc enju ic uña biriayaguc kerec inéñ méndacmima kemman zé welecmiyec.

¹⁹ Weleru inéñ qetali mima yomuhuc ézéyec; Gi sac taséhécga ionac niñac wamma amagaiguc kemma Anutu Eñeñanéñ goi héihéi dimuhuc wanjémma némac ai megénzac imuac ac suruc énézéwésémañ.

²⁰ Imuhuc zéyu ic imi waima kemma Yesunéñ dimuhuc wammiyec imuac ac suruc Dekapoli ama komoc komoc séc zéauma zéauma kenju nimma welicgéigic.

Embac méñnéñ ninzénngéma Yesuac malekuya késama hiaruyec.

²¹ Wanju Yesu imi zéic komoraiguc kondun qericma munjuc nénéwéciguc kemma doku giñgijaguc taru ic sasalanéñ iwaru tocgégic.

²² Wanju tocgotocgo ama galen mén qara Yairo inéñ hama i hémma héniaiguc siggémiyec.

²³ Siggémmima seli seli wamma welec mima zéyec; Nuac béracna komora imi humumañ zé wanzac. Hama méraga iwac qahaiguc haina hafiya hiaruyu kecmac.

²⁴ Imuhuc weleru Yesunéñ i guc kenjic ic sasala yanda ienen méndacma hofac hofac amuma kemma osigic.

²⁵ Wanju embac mén sacya mayecac mama keru hafiyawac yawuña imi 12 wanjec.

²⁶ Wanju mehiahiaru ic sasalanéñ mebipigic qenzer manzer qema kecañec. Keru imuac bonjawac iwawai iwaru hemiyec imi moczoñ énécmiyu qahac wandarec. Wanju hafiya ménda efiyec, néñ munjuc yéwériyec.

* 5:1: Qara mén; Gadara (Mat 8:28)

²⁷ Wañu embac inéñ Yesuac suruc nimma imuarunec sugcinaiguc haréma iwac andia igucnec malekuya osiyec.

²⁸ Osima yomuhuc zéma niñec; Malekuya sac késawa hia hiaru némmac.

²⁹ Imuhuc wañu imuarunec sacya focdac zicgéyu iwac qeriaiguc hafi biria heyec imi hiaruyu niñec.

³⁰ Wañu Yesunéñ kuhanéñ ai meyu ewa qerianéñ focdac nimma sugcina igucnec lilingéma zéyec; Méréñéñ malekuna osizac?

³¹ Imuhuc zéyu tohotoho ichéra eney yomuhuc ézégic; Ic sasala yanda eney lelecgé gémma nanñic hénzan, wañu némac niñac Méréñéñ nosizac zézan?

³² Wañu Yesunéñ ic méñ haka imuhuc wañec i hémmanj zé kic hiyu kenja wañunec nanjec.

³³ Imuhuc qesimanec nanju embac imi séwiyaiiguc haka hicñiyec imi nimma zénéña hiriyu iwaru hama héniaiguc siggéma ac suruc moczoñ hélacnec zéauyec.

³⁴ Zéauyu inéñ yomuhuc ézéyec; Bérac, ninzén ninzénaganéñ mehiaru génzac. Ewa bénzén nimma kenna, qenzej manzenja igucnec hulacgénzua.

Yesunéñ embac komoc méñ humuc igucnec meqeliyec.

³⁵ Embac ac imuhuc ézéma nanjunec togotocgo ama galen iwac ama igucnec ic tosara hama zégic; Béracga bec humuzac. Némac niñ kiwi ic yéwéri muñguc mikecbésémanj?

³⁶ Zégic Yesunéñ acgina gezacnec sac ej nimma togotocgo ama galen yomuhuc ézéyec; Zénéñga ménda hiriyu, ej ninzénagéna.

³⁷ Imuhuc zéma tosara ménda méndacmimu niñac neuñ héiénécmima Petero, Yakobo, zéma Yakoboac munaya Yohane sac onagiru kenjic.

³⁸ Kemma togotocgo ama galenac amayaiguc emma iniru ic embac ieneñ qewelonj yanda wamma zésiác wamma kegcic.

³⁹ Siacma kegcic sugcinaiguc kemma énézéyec; Ini némac niñ zésiác yanda wañkeczu? Embac merac imi ménda humuzac, néñ gauya hezac.

⁴⁰ Imuhuc zéyu ieneñ desimigic. Wañu énézéyu hiñgadacñic nenñoc mangocya zéma tosara i guc kegcic imi onagiru embac merac heyec imuaru kerenjic.

⁴¹ Keremma embac merac iwac méria késama zéyec; Talita koun. (Neñanj aciguc hénia imi yomuhuc; Embac merac gézézua, yacna.)

⁴² Zéyu imuarunec embac merac yacma kenjekñ haha wañec. (Embac merac iwac

yawuñja imi 12 wañec.) Wañu ieneñ kilen yanda welicgéñic.

⁴³ Welicgéñic Yesunéñ ic ménda énézému niñac neuñ héiénécmiyec. Wañu embac merac nene migic nemacac niñac énézéyec.

6

Nazarete ic embac ieneñ Yesu eeya ménda héñic.

¹ Wañu inéñ baec imi waima eneya tauñaguc kenjec. Wañu tohotoho ichéra i méndacmima kenjic.

² Kemma keru Sabata nalé téréya wañu togotocgo amaiguc emma ac hénima ku énécmiyec. Wañu ic sasala ieneñ iwac ackuazéc nimma welicgéma zégic; Nininñ imi dimuacnec meyec? Nininñ hemizac imi némac nininñ? Wañu mérianéñ haka méréra icnéñ ménda memeya momacnec meanzac imi némac haka?

³ Ic imi mericqe ic, Mariawac nanja, Yakobo, Yose, Yuda zéma Simon ionac dacgina, imi hélacnec qahac me? Wañu iwac nauñhéra you nenñaguc ménda kecziñ? Imuhuc zéma niñgic biriyec.

⁴ Imuhuc zégic Yesunéñ yomuhuc énézéyec; Anutuac tilinñ tilinñ ic méñ imi eneya tauñ ichéra zéma sac taséhéra zéma ama momachéra sac mianéñ ménda mepési mianzu.

⁵ Wañu imuaru haka icnéñ ménda memeya méñ ménda meyec, néñ ic hafiginaguc érehécdac sac mérayanéñ haima mehiaru énécmiyec.

⁶ Wañu ionac ninzén ninzéngina qahac imuac niñac welicgéyec.

Yesunéñ tohotoho ichéra 12 méli énécmiyec.

Welicgéma ama séc lelecgéma ku énécmiyec.

⁷ Yesunéñ tohotoho ichéra 12 unuruma érehéc érehéc méli énécmima uña biria nesi énécmimu niñac kuc buña énécmiyec.

⁸ Wañu Yesunéñ zézé seli ac selianec énézéma zéyec; Kenja wambinñ zéma tacgina sac mema kemmu. Héna mauñ me gésé me kononjiguc soukiwa imi ménda mema kemmu.

⁹ Wañu héna usugina imi hia haima zikimu. Wañu maleku saméña méñ ménda mema kemmu.

¹⁰ Imuhuc zéma énézéyec; Baec méñjiguc keremma ama geric méñjiguc emmuiguc imuaru tacyac wañkecmu, wañu baec méñu kembinñ zémaguc ama geric imi waimu.

¹¹ Ama méñ ala ménda waj énécmima acgina ménda nimmuiguc, héna usugina tawéyaiguc seitotonñ tacmac imi qegic mayu kemmu. Wañu ieneñ onac hakagina imi hémma niñasarimu.

¹² Zéyu tecgéyu ienej kemma ic embac qerigina melemmu niñac ackuazéc zéau énécmigic.

¹³ Wañu ienej uña biria sasala nesi énécmima ic embac hafaginaguc sasala haléc naec énécmima mehiaru énécmigic.

Yesunéh kuha yandaguc ai meyu surucya saima kenec.

¹⁴ Yesuac qac buña imi saima kenkecma ic kewu Herodearu haréyu niñec. Wañu ic tosaraneñ yomuhuc zégic; Yohane doku naec énécmiyec i Anutunéh humuc igucnec meqelimiyu yarec imuac niñ i Kuha yandaneñ ai imuhucya meanzac.

¹⁵ Ic tosaraneñ zégic; Ic imi Elia. Wañu tosaraneñ yomuhuc zégic; Imi Anutuac kua meme ic becnecc kecgc imuhucya.

¹⁶ Wañu Herodeneñ nimma yomuhuc zéyec; Yohane démeña qeriri i humuc igucnec meqelimiyu yacma keczac.

¹⁷ ^(17a) Becnec Herodeneñ munaya Filipino iwac iniña Herodia wagirec.

¹⁸ Wagiru Yohaneñ Herode yomuhuc ézéyec; Gi munagawac iniña menec imi hena ac logi logiya wanzac. ^(17b) Imuhuc zéyu Herode eneyaoac embac iwac niñac wamma téngiñ ichéra énézéyu Yohane késama dérecgéma hésa amaiguc opocgic.

¹⁹ Opocgic Herodianeñ Yohaneac qeri biric nimma qehumumañ zéma zéniñec, néñ osiyec.

²⁰ Imi mia Herodeneñ Yohaneac ic so-laña, ic téréya imuhuc zéma zénéña hiriyu galengé mianhec. Wañu kuaya igucnec ac niñu qeria imi yéwérianec. Wañu iwac ackuazécya imi siña nimma niñanhec hénia imuac niñac osiyec.

²¹ Wañu kecma nalé hia méñ hayec. Herode inéh eneya hicni hicni naléya hayu ic kewuhéra zéma yaré ic ionac galenhéra zéma Galilaia baec igucnec ic eneyña qutulangé énécmidaru welen qeçe ichéra eney nene doku oma gumu énécmigic.

²² Énécmiyu Herodiawac béracyaneñ ionac muru emma wéséginaiguc legic hiriyec. Hiriyu Herode zéma ichéra ieneñ hémma ségiségi wançic. Wañu Herodeneñ embac meracwac yomuhuc zéma ézéyec; Siñgawac iwawai méñ niñac zéma qesina neñ hia gémmañ.

²³ Imuhuc zéma ac selianec zikima ézéyec; Iwawai méñac méñ qesina nuac héngalen ama arena yanda imi suc igucnec hia méndémma gémmañac séc.

²⁴ Imuhuc zéyu inéh kemma nençocya qesimiyec; Ni némac iwawai niñac qesimimañ? Zéyu nençocyanéñ ézéyec; Doku naec ic Yohaneac oruha niñac ézéna.

²⁵ Imuhuc zéyu embac merac inéh ara mema focdac ic kewuac muru kemma zéyec; Gi degucmi doku naec haka ic Yohaneac orucya zéiciguc haima néna.

²⁶ Imuhuc zéyu ic kewu imi qeria muñguc yanda yéwériyec. Wañu eneya zézé seliseli-awac zéma ichéra i guc momacnec tacgic ionac niñac qahac zéman zé osiyec.

²⁷ Wañu inéh focdac yaré ic méñ ken Yohaneac oruha mehamac niñac ézéma méliyu inéh kemma hésa ama qeriaiguc Yohaneac démeña qerirec.

²⁸ Qericma orucya zéiciguc haima mema hama embac merac miyu embac meracnéñ nençocya miyec.

²⁹ Wañu Yohaneac tohotoho ichéra suruc imi nimma hama qamocya mema kemma hoc kifañaiguc haigic.

Yesunéh ic zangégina 5,000 nene gumu énécmiyec.

³⁰ Wañu Yesuac Méliméli ic ieneñ lilingéma hama Yesuaru tocgéma wawañ memegina zéma ackuazéc ku énécmigic imuac surucya ézégic.

³¹ Wañu ic embac sasalanéñ kenña wançic nene nemuac séc qahac wançec imuac niñ inéh tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Ini enacnec éléñ hagic baec kisi-aiguc kenni, kemma bénzén tachiarugic.

³² Wañu enacnec éléñ zéiciguc emma baec kisiaiguc kençic.

³³ Kençic sasalanéñ inictegicma ama arena kuney kuney séc unuruma baec hena usunec kemma imuaru walac kereñdacic.

³⁴ Kereñdacic Yesunéh hama ic embac sasala yanda iniru rama galengina qahac tanec kecgc ewa biric wamma iwawai sasala ku énécmiyec.

³⁵ Kuénécmiyu bec kaiwe kiwa sima hiñgacmañ zé wançec. Wañu tohotoho ichéra ieneñ iwaru kemma zégic; Baec yomi baec kisiaiguc lakec kecni kaiwe kiwa bec sima hiñgacmañ zé wanzac.

³⁶ Imuac méli énécmima ama komoc komociguc me ama lelec lelec taczac imuaru kemma ençaoc nenegina mihiçnima boña mema nemu.

³⁷ Zégic yomuhuc énézéyec; Ençaoc gumu énécmigic nemu. Imuhuc énézéyu zégic; Nini kemma saméñ 200 Denarionac* sécyu boña mema hama gumu énécmiwin niñac zézan?

³⁸ Zégic inéh énézéyec; Saméñ dahec késa keczu imuac kençic héngic. Zéyu ieneñ kençic hémma ézégic; Saméñ méra méñ zéma konduñ yan énehéc he nénécmizac.

³⁹ Zégic Yesunéh luluc téngiñ téngiñaiguc tunja tunja tacmu niñac arençé énécmiyec.

* 6:37: Denarion momacguc imi ic méñac ai meme momacgucac ai boña, imuac maso 8 imuac ai boña sécyu wanzac.

⁴⁰ Arengé énécmiyu tunj méri 100, tunj méri 50 imuhuc imuhuc tacma kenjic.

⁴¹ Wanju saméri méra méri zéma lambéc éréhéc mema kurumenjiguc hiyu enj Anutuac mérian njac welerec. Welecma saméri kuma tohotoho ichéra énécmiyu ienenj méndémma énécmigic. Wanju imuhucyanec kondunj yanj momacnec méndémma énécmigic.

⁴² Énécmigic ienenj moczonj negic sécgé énécmiyec.

⁴³ Wanju saméri bororona zéma kondunj yanj tasia tac kenjic imi mema nenjenj yanda 12iguc tigid kuagina qedarec.

⁴⁴ Wanju saméri negic imi ic ionacnec sac qétégina olojgic 5,000 wanjic.

Yesunéri kondunj qahaiguc tima tima kenjic.

⁴⁵ Wanju Yesunéri tohotoho ichéra zéiciguc emma nówécgenj Betsaida baec kisiaiguc walac hénima kemmu njjac focdac wai énécmiyu kemma kecgic enjeya imi ic embac onopocma najkerec.

⁴⁶ Nanjekma onopodaru kendacgic inéri zéwelecmanj zé baec bojaiguc enjeyanec enjic.

⁴⁷ Wanju ama hénima sinjiyu zéic imi kondunj doku namunjaiguc kereju i enjeyanec baeciguc kerec.

⁴⁸ Wanju luhuc yandanéri qeyu Yesu tohotoho ichéra ienenj zéic puli qema ai yanda mema tacgic ninjtegirec. Wanju ama gjanjmanj zé wanju Yesunéri doku qahaiguc tima tima kenjekma ic hosucgé énécmima onogicmanj zé wanjic.

⁴⁹ Wanju doku qahaiguc kenju ienenj hémma Kuwic mia imuhuc zéma qac sambigégic.

⁵⁰ (Ienenj momac yanda i hémma zénéngina hiriyec imuac njjac imuhuc wanjic.) Qacgic inéri focdac ac hénima énézéyec; Qerigina bénzéri heyu, yomi nenj mia. Zénéngina ménda hiriyu.

⁵¹ Imuhuc zéma zéic qeriaiguc ionac muru enju luhucnéh néri qema qahac wanjic. Wanju ienenj kilenj yanda aurima welicégic.

⁵² Imi mia nene gumu énécmiyec imuac hénia ménda njjasarigic ewa qerigina sipacgémanec heyu imuhuc aurigic.

⁵³ Wanju kondunj qericma ogicdacma Genesarete baeciguc harédacma zéic zikigic tarec.

⁵⁴ Taru zéic igucnec magic ic embac ienenj focdac Yesu héntegicgic.

⁵⁵ Héntegicma ama séc usujnec kemma ic hafiginaguc tataciguc haima hua énécmima imuaru me imuaru kereciguc qesininma kenjic.

⁵⁶ Wanju inéri ama arenja yanda me ama arenja yandaiguc kerejdaru ic hafiginaguc

nénagémma sombenjiguc haigic hegic, malekuya susuria késamu njjac qesimigic. Wanju késagic séc hiarudacgic.

7

Iwawai hiabia zéma iwawai biria.

¹ Wanju Farisaio zéma hénia acac kiwi ic tosara Yerusalemnec harégic ienenj Yesuaru tocgégic.

² Tocgéma iwac tohotoho ichéra tosara ienenj méragina ménda zuacma saméri negic inicgic.

³ (Farisaio ic zéma Yuda ic ienenj moczonj yandahécgina ionac haka silic tohoma méragina ménda zuacmaguc nene ménda neanjic.

⁴ Wanju nénagémma sombenj igucnec lilingéma hama méragina ménda zuacmaguc nene ménda neanjic. Wanju yandahécgina ionac haka tosara momacnec késakecma méndacanjic imi yomuhuc; Sokoc, kasonj, kewuc nomunj, zéic, zéma hehe tatak me zae zuaczuara.)

⁵ Wanju Farisaio ic zéma hénia acac kiwi ic ienenj Yesu yomuhuc qesimigic; Némac njjac tohotoho ichécgina ienenj yanda hécnina ionac haka silic imi ménda tohoma méragina ménda zuacma saméri imi nezu?

⁶ Zéigic inéri yomuhuc énézéyec; Yesianéri ikoc ic onac njjac mia ac sécya imi yomuhuc andiawac zéyec; Hénia orinj yomi kua taséginanéri sac mepési nénanzu, néri qeriginanéri lakec heanzac.

⁷ Wanju ic enjanj hénia acac kuamuma ni imi enj mepési nénanzu.

⁸ Ini Anutuac hénia ac waigic mayu ic enjanj haka silic késakecanzu.

⁹ Imuhuc zéma toroqema zéyec; Enjanj haka silicgina imi tohoma kecmu njjac Anutuac hénia ac imi hiabianec andé qeanzu.

¹⁰ Mosenéri ac yomuhuc zéyec; Gi nenjgoc manjgoc éréhécgina eegira héiwésémanj. Wanju méri nenjgoc manjgoc éréhécgina zébiri érécmimac imi qegic humumac.

¹¹ Wanju ini yomuhuc zéanzu; Ic méri nenjgoc manjgocya iorac iwawai méri érécmimanj zé osizaciguc Anutuac bunja zéma érézémac.

¹² Wanju ac imi meselima nenjgoc manjgoc haleh hai érécmimia imuac neunj héiénécmianzu.

¹³ Imuhuc wamma yanda ionac haka silic imi tétécgéma Anutuac ackuazéc héfacgéanzu. Wanju ini haka imuhucya sasala wanjanzu.

¹⁴ Imuhuc zéma munjguc ic embac tunjinaguc imi unuruma énézéyec; Ini moczonj énézéwina njjac. Nimma ac yomi njntegicmu.

¹⁵ Iwawai méné negic hiŋgacanzac iminén ménda mebiri énécmianzac, néŋ qerigina igucnec iwawai éréanzac iminén mebiri énécmianzac.

¹⁶ Ménéŋ méné gezacginaguc eneŋ ac imi niŋteŋicmu.

¹⁷ Waŋu inén ic embac wai énécmima imuac andiaiguc ama ménjiguc eŋec. Eŋu tohotoho ichéra ieneŋ qelumbec ac imuac qesimigic.

¹⁸ Qesimigic énézéyec; Ini momacnec ménda niŋasarizu? Iwawai negic tomeŋginaiguc hiŋgacanzac iminén ic hia ménda mebirianzac hénia imi ini ménda niŋasarizu?

¹⁹ Waŋu iminén ewa qeriginaiguc ménda hiŋgacanzac, néŋ tomeŋginaiguc hiŋgaru gésiyu maanzac. Imuhuc zéma Yesunén nene hénia hénia imi moczoŋ hia newiŋac séc zéma hénia imi zéseliyec.

²⁰ Waŋu méné yomuhuc toroqema zéyec; Qerigina igucnec iwawai éréanzac iminén mebiri énécmianzac.

²¹ Ic qerigina igucnec ninin biria éréanzac imi yomuhuc; Kaisero ai, kowu nene, euqeqe,

²² embac mewai, hémbaoc, qeri biric, ikoc, siŋ biria, kic séséc, andé ac, séwi eneŋ, kaižiliwen.

²³ Iwawai biria imi moczoŋ ic qerigina igucnec éréma ic mebiri énécmianzac.

Siropoinikia embac iwac ninzéŋ ninzéŋa.

²⁴ Waŋu inén yacma ama baec imi waima Tiro ama areŋa yandaiguc kemma ama ménac qeriaiguc eŋec. Emma imuhucgeŋ taczac imi ic ménŋnéŋ méné ménda nimmacac niŋec, néŋ sasaniŋia kekerawac séc ménda wanec.

²⁵ Eŋu imuarunec embac méné bérara uŋa birianén késayec iminén surucya nimma focdac haréma iwac muru simiŋ hémiyec.

²⁶ Embac imi Girik embac, Sirofoinikia ic ionac sac kiticgina. Waŋu bérara uŋa biria nesimimac niŋac welecmiyec.

²⁷ Welecmiyu yomuhuc ézéyec; Waina nambérac hécna ieneŋ walac negic sécgémac. Ionac nene imi onagicma kazu ionac gilimaŋ iminén hiabia qahac.

²⁸ Imuhuc zéyu melemma ézéyec; Miŋ Kewuna, imi hélacnec! Waŋu kazu ieneŋ acguc zae duandiaiguc nambérac ieneŋ nene negic bororoŋa mayu neanzu.

²⁹ Imuhuc zéyu Yesunén yomuhuc ézéyec; Ac imuhuc zézan imuac niŋ hia liliŋgéma kenna, uŋa birianén béracga bec waimizac.

³⁰ Zéyu embac imi liliŋgéma kemma hénu uŋa birianén bec waimiyu béracya imi heheyaiguc bénzéŋ heyec.

Ic gezac héhéŋa méné mehiaruyec.

³¹ Waŋu Yesu i Tiro ama areŋa yanda imi waima Sidon ama areŋa yanda namuŋanec qericma kemma Dekapoli baec qericma Galilaia konduŋiguc keŋec.

³² Imuaru kereŋu ic tosara ieneŋ ic méné gezawa héhéŋia zéma ara hia ménda zéaŋec imi Yesuac muru wagicma hama mérianén haimimac niŋac welecmicig.

³³ Welec migic ic imi wagicma wai énécmima ekacnec sura méŋu kemma méria merawanén gezawaiguc nénéwéc nénéwéc haimaguc sépcgéma ezelaŋa osiyec.

³⁴ Osima kurumeŋiguc hiyu eŋu wéséséya héima, Efata! zéma ézéyec, ac imuac hénia imi 'Béréngéna!'

³⁵ Zéyu gezawa béréŋgéyec, waŋu ezelaŋa hularu ac didiŋanec zéyec.

³⁶ Waŋu Yesunén suruc imi ménda zéaumu niŋac neuŋ héiéncmiyec. Waŋu muŋguc muŋguc qetali énécmiyec, néŋ ieneŋ muŋguc muŋguc kileŋdac zéau énécmigic keŋec.

³⁷ Ieneŋ kileŋ welicgéma yomuhuc zégic; Iwawai moczoŋ yanda hia mehiaruanzac. Gezac héhéŋ meyu ac niŋanzu, waŋu acgina qahac meyu ac zéanzu.

8

Yesunén ic 4,000 nene gumu énécmiyec.

¹ Nalé imuaru muŋguc ic tun yanda iwaru tocgéma nene qahac kecgic. Yesunén tohotoho ichéra unuruma énézéyec;

² Ic embac ieneŋ ai meme haréwéc niŋuc keczu. Waŋu nene méné ménda he énécmizac. Imuac niŋ ni ic ionac wéséna wanzac.

³ Waŋu tosara ieneŋ lakecnec hagic imuac niŋ yaka niŋ humugicguc eŋ amaginaiguc méli énécmiwa héniaiguc kemma qiritic unuwac niŋac.

⁴ Imuhuc zéyu tohotoho ichéra ieneŋ melemma zégic; Baec kisia yomuaru mérenén dimuacnec nene saméŋ sécgina hia mihiŋjima gumu énécmimac?

⁵ Imuhuc zégic qesiénécmima zéyec; Onaru hénia mauŋ dahec he énécmizac? Zéyu melemma 7 zégic.

⁶ Zégic nimma areŋgé énécmiyu baeciguc mama tacgic mauŋ qétéya 7 mema ewa hia ac ézémaguc énécmimu niŋac kuma tohotoho ichéra énécmiyu tohotoho ichéra ieneŋ weléŋ qema énécmigic.

⁷ Waŋu lambéc komoc komoc taru imuhucyanec Anutuac mériaŋ niŋac welecmaguc méndémma énécmimu niŋac énézéyec.

⁸ Waŋu ic embac ieneŋ nene imi negic sécgé énécmidarec. Waŋu nene bakia waigic tarec imi mutulaŋgéma neŋgeŋ yanda 7iguc tigic kuagina qedarec.

⁹ Wanju ic imuaru kecgic ionac qétégina imi 4,000. Wanju inéj méli énécmiyu kendacgic.

¹⁰ Kendacgic imuarunec tohotoho ichéra iniguc zéiciguc emma kenkecma Dalmanuta baeciguc* kerenjic.

¹¹ Kerenjic Farisaio ic ienej Yesuguc em-inimbij zé haréma séséc kurumenj igucnec méj meyu hémmu nijac wamma batucgé migic.

¹² Batucgé migic qeriaiguc wésésé héima zéyec; Némac nij ic embac nalé yomuarunec imi kiwi méréra hémbij zé hocabzu? Ni hélacnec énézéwa nijgic; Onaru kiwi méj ménda mewa hémmuac séc.

¹³ Imuhuc zéma wai énécmima tohotoho ichéra onagiru munjuc zéiciguc emma kon-dunj nénéwécgenjaguc kerenjic.

Farisaio zéma Herode ic ionac ikoc ac.

¹⁴ Wanju tohotoho ichéra ienej eluj un-uyu héna mauj sécgina ménda mema hagic. Wanju zéic qeriaiguc momacguc sac he énécmiyec.

¹⁵ Wanju Yesunéj yomuhuc selianec énézéyec; Ini Farisaio ic zéma Herode ic ionac yis nijac héngalenj qacguc wammu.

¹⁶ Énézéyu enjaocnec eminiñ wamma zégic; Imi nini héna mauj qahac imuac nij nénéwéczac gezanj.

¹⁷ Zégic inéj nijasarima énézéyec; Héna mauj ménda he énécmizac imuac nij némac nij eminiñ qeminiñ wankeczu? Ini méndagucnec nijtegcizu me wanju méndagucnec nijasarizu? Qeriginanéj selizac me?

¹⁸ Ini kic ginagucnéj iwawai imi ménda hénganzu? Ini gezac ginagucnéj kilendac ac ménda ninzu me? Wanju ini ménda nijqelizu me?

¹⁹ Ni mauj méra méj méndemma ic qétégina 5,000 gumu énécmiwa bororoña nenjenj yanda dahecac séc hingacma kuag-ina qeyu megic? Imuhuc qesiénécmiyu, nenjenj 12, zégic.

²⁰ Wanju mauj 7 imi méndemma ic qétégina 4,000 gumu énécmiwa bororoña heyu nenjenj yanda dahecac séc kuagina qeyu megic? Imuhuc zéyu, 7, zégic.

²¹ Zégic énézéyec; Ini kilendac ménda nijasarizu?

Yesunéj kic hilic méj mehiaruyec.

²² Wanju kenkecma Betsaida ama arenja yandaiguc† kerenjic ic ienej ic kic hilic méj Yesuaru wagicma hama mérianéj haimimac nijac welecgic.

²³ Welecgic ic kic hilic imi mériaiguc késama ama yanda waima sénganjenjiguc hingacma kiwaiguc sépécgéma méria iwac qahaiguc haima yomuhuc qesimiyec; Iwawai méj hénganzu?

²⁴ Qesimiyu kic hilic inéj hima yacma zéyec; Ni ic embac inicba ic hésa tanec wamma kenja wanju.

²⁵ Zéyu inéj munjuc mérianéj kiwaiguc haiyu ic imi kic selianec hima hénu hiaryu iwawai moczonj dindinjanec héntegicdarec.

²⁶ Wanju Yesunéj amayaiguc mélimima yomuhuc ézéyec; Gi ama yandaiguc ménda lelecgéma kembésémanj.

Peteroac ninzénj ninzénj ac.

²⁷ Yesu i tohotoho ichéra énépésiyu Kaisarea Filipi baeciguc ama arenja yanda yanda séc kembij zéma kenjic. Kenkecma hénaiguc tohotoho ichéra qesiénécmima zéyec; Ic embac ienej nuac nij méré zéanzu?

²⁸ Qesiyu zégic; Ic embac tosara ienej doku naec haka ic Yohane imi mia imuhuc zéanzu, wanju tosara ienej Elia, tosara ienej mia Anutuac kua meme ic ionarunec méj zéanzu.‡

²⁹ Zégic munjuc qesiénécmiyec; Wanju enjaoc nuac nij méré zéanzu? Zéyu Peteronéj yomuhuc ézéyec; Gi Kristo.‡

³⁰ Imuhuc zéyu inéj ic tosara ménda énézému nijac neuñ héiénécmiyec.

Yesunéj dimuhuc humuma yacmac imuac ara énézéyec.

³¹ Wanju inéj yomuhuc hénima ku énécmiyec; Héna imi yomuhuc hezac; Icac Naja imi kecma qenzenj manzenj kilenj nimmac. Nij ic galenj zéma hofac oo ic kunenj éréhécgina zéma héna acac kiwi ic ienej andé qemigic qegic humumac. Humuyu kaiwe haréwéc wanju humuc igucnec qelima yacmac.

³² Inéj ac imuhuc zéayyu Peteronéj Yesu késama qetalimima ac wammiyec.

³³ Wanju inéj melemma merac ionac muru kiwa hima Petero qetali mima ézéyec; Biria minjina gi hocma andénaiguc nanna, gi Anutuac ackuazéc nijac ménda wamma ic onac iwawai nijac wamma keczanj.

³⁴ Wanju Yesunéj ic tunj yanda kecgic imi zéma tohotoho ichéra momacnec un-uruma yomuhuc énézéyec; Ic méjnénj ni méndac némmanj zémaciguc andé qea-muma enjeya ic héngenja wéndara huama méndac némmac.

³⁵ Ic méjnénj méj kekecy aña timanj zé wanju kekecy imi sohomic. Wanju ic

* 8:10: Romawac héngalenj baec yanda imuac distrik méjac qara, Aderia kondunj imuac Is iguc taczac; 2Ti 4:10.

† 8:22: Yodan doku imuac Is iguc genj taczac. ‡ 8:28: Mrk 6:14,15 ‡ 8:29: Halécnénj météré mimia; Hofac oo ic me ic kewu kumu énécmiwinj zé imuhuc wanjic. Yesu imi nenjanj hofac oo ic yanda zéma ic kewunina oporec.

ménhénh méné nuac zéma buña suruc hiabia imuac niñ wamma kekecya waiyu kekecya imi ménda sohomac.

³⁶ Ic ménhénh baecac iwawai moczon késama keru uñaya waimiyu iwawai iminénh dimuhuc nanngé mimac?

³⁷ Ic ménhénh némac iwawaiyanéh uñayaguc amuwagic wañu sécgémac?

³⁸ Ic ménhénh qeli yackumu kaiseroya zéma képésic ginaguc ionac ségéra ginaiguc ni zéma acna niñac gamuya ninzaciguc imuhucyanec Icac Naña iminénh Mañgocyawac edamuyaiguc kua meme uñahéráguc lilingéma hamac nalé imuaru iwac niñ gamuya nimmac.

9

Anutuac edamuya Yesuac muru mama hoturumiyec.

¹ Wañu inéh yomuhuc énézéyec; Ni hélanec énézéwa ningic; You nanzu onarunec tosara ini humucnéh ménda énépésiyunec Anutuac héngaler, ama areña yanda imi kuhaguc hayu hémmu.

² Wañu ai meme 6 tecgéyu Yesunéh Peto zéma Yakobo zéma Yohane onagiru baec boña yandaiguc engic. Emma imuaru enjacnec kecgic. Wañu inéh imuaru kicginaiguc melemma tanera ménéh wañec.

³ Wañu iwac malekuya imi lalac koñac koñac wañec. Baeciguc ic méné iwawai ménhénh zuaru imuhucya wammacac séc qahac.

⁴ Wañu baec imuaru Mose zéma Elia ieren ionac kicginaiguc wininima Yesuguc acac wañgic.

⁵ Imuhuc wañgic Peteronéh Yesu ézéyec; Kiwi ic you keczin imi hiabia soroc. Nénézéna hali haréwéc meénécmimi méné guac, méné Moseac, méné Eliawac wammac.

⁶ Merac ienen bagina yandiyec imuac niñac Peteronéh némac ac zéman zéma hocma imuhuc zéyec.

⁷ Wañu hosusunéh mama oso énécmiyu imuac qeria igucnec ac méné yomuhuc mayec; Yomi imi nañna, héñsorocanzua, iwac ara nimmu.

⁸ Wañu lilingéma héngic élanzanñec aulanhéyic Yesunéh sac nañec.

⁹ Wañu boña igucnec mama hama Yesunéh ac yomuhuc énézéma zéseliyec; Iwawai hénzu imuac ac suruc imi méné ménda énézému, kecma bian Icac Naña humuc igucnec yaruguc.

¹⁰ Imuhuc énézéyu merac ienen ac imi qeriginaiguc haima humuc igucnec yacyac imuac hénia hocma enjaocnec eminin qeminin wañgic.

¹¹ Wañu ienen Yesu yomuhuc qesimima zégic; Némac niñ hénia acac kiwi ic ienen Elia walac hamac imuhuc zéanzu?

¹² Imuhuc qesimigic énézéyec; “Hélanec Elia i walac hama iwawai moczon meqeliyuguc. Wañu némac niñ Icac Naña i andé qemigic qenzen manzen kilen nimmac imuhuc ogic hezac me?”

¹³ Wañu énézéwa ningic; Elia i hélanec hama keru iwawai iwac niñ kiwiiguc ogic hezac imuac sécya ienen ewa sinjinawac wammigic.”

Yesunéh merac méné uña biritayaguc mehiariyec.

¹⁴ Wañu merac tosara wai énécmigic kecgic ionac muru haréma inicgic ic embac sasala oso énécmima nanngic hénia acac kiwi ic tosara merac iniguc tualefic emigic.

¹⁵ Wañu ic embac ienen nalé qahacgucnec Yesu hémma kilen welicgéma usuñnec kemma ewa hia ac zémigic.

¹⁶ Zémigic inéh qesiénécmiyec; Ini némac niñac tualefic emikeczu?

¹⁷ Zéyu suggina igucnec ménhénh melemma ézéyec; Kiwi ic meracna uña birianéh késayu ara qahac kecanzac imuac niñac wagicba guaru hazic.

¹⁸ Merac imi dimucgen dimucgen uña birianéh késama hérékeñ héréha wamma baeciguc giliyu kua hololoña mayu zéra aric aric kiyu hénia méria séréngéanzac. Wañu tohotoho ichéca ienen nesimu niñac énézéwa nesimuac séc qahac wañec.

¹⁹ Zéyu Yesunéh yomuhuc énézéyec; O! Nalé yomuac hicñisaiya ini ninzéh ninzéhgina qahac. Ni iniguc nalé dahecac séc kecanñ? Nalé dahecac séc ini bisiqatéh wañ énécmimanñ? Merac imi nuaru wagicma hagic.

²⁰ Imuhuc zéyu merac iwaru wagicma hagic uña biria inéh Yesu hémma merac hérékeñ héréha yanda wammiyu téténgéma baeciguc mama héma heyu kua hololoña mayec.

²¹ Wañu Yesunéh merac mañgocya qesimima zéyec; Iwawai imi némac naléiguc hicñimiyecac kecanñac? Zéyu zéyec; Imi kokocya igucnec hicñimiyecac kecanñac.

²² Inéh merac imi nalé momac momac mebirimanñ zéma geric bélanaguc me dokuiguc gilianzac. Iwawai méné wambésémanñac séciguc ewa biric wamma méra nérécmina.

²³ Imuhuc zéyu Yesunéh ac yomuhuc melemma ézéyec; Hénia némac niñac wambésémanñac séciguc imuhuc zézanñ? Ic méné ninzéh ninzéhagucnéh iwawai moczon hia wandacmac.

²⁴ Zéyu imuarunec mia merac mañgocyanéh ac qacma yomuhuc zéyec; Ni ninzéhgezua, geñgaoc ninzéh ninzéhna bébélacgia imi meseli néna.

²⁵ Wañu ic embac ienen usuñnec tocgéma hagic inicma uña biritawac yomuhuc

ézéyec; Ac qahac kekerawac uŋaya zéma gezac héhénac uŋaya, ni gézézua, iwarunec éréma imuaru muŋguc ménda hiŋgacbésemaŋ.

²⁶ Zéyu uŋa birianéh qacsilacma selianec héréma qefacgé mima éréma kenju merac imi hélanec humumia tanec heyec. Heyu ic embac sasalanéh hémma, Humuzac, zégic.

²⁷ Waŋu Yesunéh iwac mériaiguc késama héréyu yacma nanjec.

²⁸ Waŋu Yesu imi ama qeriaiguc enju tohotoho ichéra ieneŋ sasangaiguc qesima zégic; Nini némac niŋac nesiwiŋac séc qahac wanjec?

²⁹ Imuhuc zégic melemma énézéyec; Imuhucya imi iwawai tosara méŋnéŋ nesi énécmiwiŋac séc qahac, néŋ zéwelecginanéh* sac hia nesi énécmimu.

Yesunéh humuma yacmac imuac suruc zéyu hatac éréhéc wanjec.

³⁰ (30a) Waŋu ieneŋ ama imi waima kemma Galilaia baec qericma kenjic.

³¹ (31a) Waŋu Yesunéh tohotoho ichéra ku énécmimaŋ zéma (30b) i zéma tohotoho ichéra dimuaru keczu imi méŋnéŋ méŋ ménda nimmu niŋac wanjec. (31b) Waŋu yomuhuc ku énécmiyec; Icac Nana i ic ionac méraiguc enju qegic humumac. Humuma ai meme haréwéc waŋu yacmac.

³² Waŋu ac imuac hénia ménda niŋasarima qesimiwiŋ zé niŋgic yéwériyec.

Yesunéh ic kiwa kekerawac hénia ac énézéyec.

³³ Waŋu kenkecma Kafanaum ama areŋa yandaiguc haréma ama méŋ qeriaiguc emma tacma imuaru tohotoho ichéra qesiénécmiyec; Hénaiguc némac iwawai niŋac tualefic emikeczu?

³⁴ Imuhuc qesiénécmiyu ieneŋ neŋaŋ murunec mérénéŋ kiwanina keczac imuhuc zéma tualefic emizu imuac niŋac ara hia ménda meŋgic.

³⁵ Waŋu mama tacma 12 ini unuruma énézéyec; Méŋ i kiwagina kecmaŋ zémaciguc, tosara ionac mamayagina keca welen qeqegina wammac.

³⁶ Imuhuc zéma merac komora méŋ wagicma sugcinaiguc haiyu naŋu tétéccgé mima énézéyec;

³⁷ Méŋnéŋ merac yomuhucya nuac qacnaiguc ewa hia wammizac imi ni ewa hia wannénzac wanzac. Méŋnéŋ ni ewa hia wannénzac imi nuac qahac, néŋ méli néŋec i ewa hia wammizac wanzac.

Ic méŋ neŋaŋ hazéc ménda wanzac imi neŋaŋ alanina.

³⁸ Waŋu Yohanenéh yomuhuc ézéyec; Kiwi ic, nini ic méŋnéŋ guac qacga qacma

uŋa biria nesi énécmiyu ménda méndac nénécmianzac imuac niŋ neun hémiyiŋ.

³⁹ Zéyu Yesunéh yomuhuc énézéyec; Ménda qetali mimu. Méŋ i nuac qacna qacma ai kucyaguc mezac imuhucyanéh nalé hotona imuac qeriaiguc efima zébiri némmacac séc qahac.

⁴⁰ Némac niŋac? Méŋ neŋaŋ andé ménda nunuanzac iminéŋ hazécina qahac.

⁴¹ Ni hélacnec énézéwa; Ic méŋnéŋ ini Kristoac ichéra keczu imuac niŋ nuac qacnaiguc doku méŋ hima gumu énécmimac imi iwac boŋa imi kilenjac ménda qahac wammac.

Biriawac ala batuc.

⁴² Waŋu méŋnéŋ nambérac komoc komoc ni ninzéŋgé néŋanzu ionarunec méŋ manam batuc wammiyu biria memac imi hoc yanda ic iwac déméŋaiguc zikimima konduniguc nanjégic hiŋgacmac iminéŋ hia wammac.

⁴³ Waŋu méraganéŋ biriaiguc goporu méraga imi héricbésemaŋ. Gi méra éréhéccgaguc geric sia tetcgia qahaciguc hiŋgacbaŋ niŋac, puriŋ wamma kekec hémbénaŋaiguc kerembésemaŋ iminéŋ hia.

⁴⁴ (Ménda hezac.)

⁴⁵ Waŋu hénaganéh biriaiguc goporu héricbésemaŋ. Héna éréhéccgaguc kecma geric siaiguc gilic hiŋgacbaŋ niŋac, puriŋ wamma kekec hémbénaŋaiguc kerembésemaŋ iminéŋ hia.

⁴⁶ (Ménda hezac.)

⁴⁷ Waŋu kicganéh biriaiguc goporu kicga imi metecgéna. Gi kic éréhéccgaguc geric siaiguc gilic hiŋgacbaŋ niŋac, kicga momacguc kecma Miŋ Kewuac héŋgaleŋ ama areŋa yandaiguc kerembésemaŋ iminéŋ hia.

⁴⁸ Imuaru ionac nanecgina imi ménda humumac, waŋu geric bélaŋa imi ménda békémac.

⁴⁹ Mulu memec buŋa mesolananiwiŋ zé sei hésianzu imuhucyanec ic momac yanda geric bélaŋanéŋ mezeric énécmimac.

⁵⁰ Sei imi qacguc, néŋ siŋa qahac waŋu némacnéŋ mindiŋgic siŋaguc wammac. Sugcinaiguc sei hésigic luae heyu enawu kecmu.

10

Eu iniŋ waiwai imuac ara.

¹ Yesunéh imuarunec yacma Yodan néwécgeŋ Yuda baeciguc haréyu ic sasala yandanéh muŋguc iwaru tocgégic. Waŋu wanjaŋec imuhucyanec muŋguc ackuazéc ku énécmiyec.

² Waŋu Farisaio ic ieneŋ hosuru haréma manam batuc wammima qesimigic; Ic

* 9:29: Kiwi wahala qac bunjaginaguc tosaraiguc; Nene zikima zéwelec wawaŋaiguc.

mérñénj inija waimimac imi héna acac sécy me qahac?

³ Zégic melemma énézéyec; Mosenénj deic zéma énézéyec?

⁴ Énézéyu zégic; Mosenénj yomuhuc oaec zénéécmyec; Embac waimaj zéma waia muamuac kiwi omima waimimac.

⁵ Imuhuc zégic Yesunénj énézéyec; Mose i ewa seligina nijac wamma héna ac imi oma énécmiyec.

⁶ Nénj hénihéniaiguc imi Anutunénj ic zéma embac meérécmyec.

⁷ Imuac nijac ic mérñénj nejjoc zéma manjocya wai érécmima iniñawac muru háiselimac.

⁸ Héiseliyu éréhécnénj séwi momacguc wammaoc, wanju bec ierenj éréhécn qahac, nénj momacguc.

⁹ Imuac nijac iwawai mérñ Anutunénj dérécgégyc imi ic mérñénj ménda méndénj érécmimac.

¹⁰ Wanju ama qeriaiguc emma tohotoho ichéra ienenj ac imuac nijac munjuc qesimigic.

¹¹ Qesimigic inénj melemma énézéyec; Ic mérñénj inija waima mérñ memaciguc imi mia inija kaisero wammizac tanec wammac.

¹² Wanju embac mérñénj euya waimima ic mérñ memac imi imuhucyanec kaisero wanzac wammac.

Yesunénj nambérac ionac mérianj ac énézéyec.

¹³ Wanju ic embac ienenj Yesunénj mérianénj osiéncmimac nijac nambérac hécgina onagicma iwac muru hagic. Wanju tohotoho ichéra ienenj ac zéénécmima zéqeqetali wanj énécmigic.

¹⁴ Wanju Yesunénj hénu qeria biriyu énézéyec; Waigic nambérac nuaru hagic. Zéqeqetali ménda wanj énécmigic. Anutuac héngalenj ama arenja yanda imi nambérac imuhucya ionac buja.

¹⁵ Hélacnec énézéwa; Mérñénj Anutuac héngalenj ama arenja yanda qeriaiguc emmaj zé nambérac ésécnec ménda wammaciguc inénj imuac qeriaiguc kilendac ménda keremmac.

¹⁶ Imuhuc zéma tétécgé énécmima méria ionac qacginaiguc haima mérianj ac zéma énézéyec.

Ic hina yandayaguc.

¹⁷ Wanju Yesunénj héniaiguc kemma keru ic mérñénj usurñec iwaru hama iwac muru siminj héimima qesimima zéyec; Kiwi ic hiabia, ni dimuhuc wamma kekec hémbénaña imi késamanj.

¹⁸ Zéyu Yesunénj ézéyec; Némac nij ic hiabia zénénzanj? Ic mérñénj hiabia qahac. Anutu momacguc sac hiabia.

¹⁹ Gi héna ac yomuhuc niñanzanj; Kaisero ménda wambésémanj. Eu qeqe ménda wambésémanj. Kowu ménda newésémanj. Héipuc ac zémanj zé ikoc ac ménda zéwésémanj. Ikoc wanj énécmima iwawai mérñ ménda onagicbésémanj. Nejjoc manjoc éréhécgca eegira héiwésémanj.

²⁰ Zéyu melemma yomuhuc ézéyec; Kiwi ic ni imi moczonj komocna igucnec tohoma keriac kecza.

²¹ Wanju Yesunénj hémma iwac sinj nimmima yomuhuc zéma ézéyec; Haka hiabia momacgucnénj guaru ménda hegénzac. Kemma iwawai hegénzac imi haina boña géngic, mema ic maqeqeya énécmima, kurumenjiguc héla hegémmac. Wanju hama ic héngalenj wéndara imi huama ni méndac némbésémanj.

²² Wanju soukiwa zéma iwawai yéwéria hemiyec. Imuac nij, nij yéwériyu tanera mérñ wanju waima kejjec.

²³ Kenju Yesunénj kiwa hiyu lelecgéyu tohotoho ichéra yomuhuc zéma énézéyec; Ic soukiwa zéma hina yanda ginagucnénj Anutuac héngalenj ama arenja yanda qeriaiguc kerembinj zégic yéwériyu hia ménda efima keremmu.

²⁴ Wanju tohotoho ichéra ara imi nimma welicgégic. Wanju inénj munjuc toroqema énézéyec; Merachéna, Anutuac héngalenj ama arenja yandaiguc enenja imi yéwéria yanda.

²⁵ Yanj yanda kamelenénj qodu kifanja komoraiguc keremmac imi eafia, nénj soukiwa yanda zéma iwawai yanda ginagucnénj Anutuac héngalenj ama arenja yandaiguc keremmac iminénj yéwéria yanda.

²⁶ Imuhuc zéyu tohotoho ichéra ienenj nimma kilej yanda aurima enjaoc eminij qeminiñ wanjamuma zégic; Imuhuc wanju, mérac késayu kekec hémbénaña hia memac?

²⁷ Yesunénj inicma zéyec; Ic enenj imi meselimuac séc qahac, wanju Anutunénj hia, Anutunénj iwawai moczonj imi hia memac.

²⁸ Zéyu, Pateronénj hénima ézéyec; Ninna, nini iwawainina moczonj waima gi méndac géñanzinj.

²⁹ Zéyu, Yesunénj melemma zéyec; Ni hélacnec énézéwa, mérñénj nuac nij zéma buja suruc hiabia nijac wamma ama geric me dac muna me nejjoc manjoc me nanja me bérara me baec ai imi waimac imi,

³⁰ you baeciguc ama geric, dac munahéra, nejjoc manjochéra, nambérac héra, zéma baec aya sasala yanda imi qété 100 imuac séc ogicma memac. Wanju hazéc ac me yaré momacnec miñicjimac. Wanju bianjuc kurumenj amaiguc kekec seli memac.

³¹ Waṅu walac walac ionac murunec sasalanéṅ andia wammu. Waṅu andia ionac murunec sasalanéṅ walac walac wammu.

Yesunéṅ humuma yacmac imuac ara zéyu hatac haréwéc waṅec.

³² Kecma Yerusalem ekemma kecma Yesunéṅ walac walac kemma keru tohotoho ichéra ieneṅ bacgina yandiyec. Waṅu nesí énécmigic ieneṅ zénéṅgina hiriyec. Waṅu Yesunéṅ tohotoho ichéra 12 qutulañgé énécmima iwawai hicṅjimimac imuac ac énézéma zéyec;

³³ Héṅgic, neṅaṅ Yerusalem enziṅ. Enni imuaru Icac Naṅa imi andé qemiyu hofac oo ic kiwa zéma héna acac kiwi ic ionac méraginaiguc eṅu, késpedesiraguc zéma humucac buṅa zétecgéma ic enia ionac muru haimu.

³⁴ Haigic ieneṅ zéberi mima séspedesic mima rikunṅ zéragucnéṅ héimaiguc qehumumu. Waṅu kaiwe haréwéc waṅu, inéṅ humuc igucnec qelima yacmac.

Yakobo zéma Yohane iorac welec welec.

³⁵ Zéyu Zebedaioac nanhéra Yakobo zéma Yohane iereṅ Yesuac muru hosuru hama zéyoc; Kiwi ic, niri iwawai imuac me imuac niṅac wamma qesigémbic imi geṅ hia menéréc miwésémaṅ niṅac zéma ninziṅ.

³⁶ Zéyic érézéyec; Néma iwawai meérécmimaṅ niṅac wanzaoc?

³⁷ Waṅu iereṅ zéyoc; Gi edamuga winini géṅu, nururuna, méṅ héigaiguc méṅ kanaigaiguc tacbic.

³⁸ Zéyic Yesunéṅ érézéyec; Iri héna ménda niṅasarima imuhuc weleczaoc. Ni sokoc mema nemaṅ imi iri hia mema nemaoc? Waṅu doku naecnémmu imuac iri hia naecmaoc?

³⁹ Zéyu, iereṅ zéyoc; Oo, imi hia wambic. Zéyic, Yesunéṅ yomuhuc érézéyec; Ni sokoc mema nemaṅ imi iri hélacnec nemaoc. Waṅu doku naecnémmu imi iri naecmaoc.

⁴⁰ Waṅu nuac hénaiguc me kananaiguc tatara imi énécmimia imi nuac ai qahac. Imi méṅac méṅ zéénécmiyec ionac énécmiyu késama tacmu.

⁴¹ Tohotoho ichéra 10 ieneṅ ac imi nimma Yakobo zéma Yohane iorac niṅgic ewagina biriyec.

⁴² Waṅu Yesunéṅ unuruma énézéyec; Ic enia ionac ic kewu ieneṅ ic embac énépésigic, ic embac ieneṅ welenṅ qéénécmianzu. Waṅu eṅeṅa ieneṅ mamaya méra bacginaiguc onopocma ic kewu waṅ énécmianzu imi ini ninzu.

⁴³ Waṅu onaru imi héna imuhuc ménda hezac. Onarunec méṅnéṅ kunengina wammaṅ zéma alahéra ionac welenṅ qeqe kecmaoc.

⁴⁴ Onarunec méṅnéṅ walac walac kecmaṅ zéma alahéra ionac ai merac kecmaoc.

⁴⁵ Icac Naṅa i welenṅ qemimu niṅac ménda mayec. I eṅeyaoc welenṅ qeqe ai mema ic sasala onac niṅ mulu memaoc iwawai éscéc nec kekecy a énécmimaṅ zé mayec.

Yesunéṅ kic hilic méṅ mehiaruyc.

⁴⁶ Waṅu ieneṅ hakecma Yeriko taunṅiguc harégic. Waṅu inéṅ tohotoho ichéra zéma ic sasala yanda iniguc ama areṅa yanda imi waima keṅkecgic, ic kic hilic méṅ gara Bati-maio, Timaiuac naṅa inéṅ héna giṅgiṅaiguc iwawai niṅac welecma tarec.

⁴⁷ Waṅu inéṅ ic imi Yesu Nazarete ama areṅa igucnec imuhuc zéṅic nimma hénima qarec; Dawidiac qeli Yesu, gi nuac niṅ ewa biric waṅ néna!

⁴⁸ Zéyu ic sasalanéṅ ac waima tacmac niṅac zéqeqetali wammigic. Waṅu inéṅ seli seli wamma selianec qacsilarec; Dawidiac naṅa, gi nuac niṅ ewa biric waṅ néna!

⁴⁹ Qac keru, Yesunéṅ hénaiguc namma zéyec; Héihéré migic. Imuhuc zéyu, ic ieneṅ kic hilic ézégic; Efima yacma hana! Inéṅ héihéré génzac.

⁵⁰ Waṅu kic hilicnéṅ malekuya gilima técgéma yacma Yesuac muru hayec.

⁵¹ Waṅu, Yesunéṅ ac bakia zéma qesimiyec; Némac waṅgémmaṅ niṅac wanzaṅ? Zéyu, kic hilicnéṅ ézégic; Kiwi ic, ni kicna hima hémmaṅ niṅac wanza.

⁵² Zéyu, Yesunéṅ ézégic; Gi kenna, ninzég niṅzégganéṅ mehiaru génzac. Imuhuc zéyu, imuarunec kiwa béréṅgéyu hima héṅec. Waṅu hénaiguc Yesu méndac mima keṅec.

11

Yesunéṅ donṅki qahaiguc tacma Yerusalem eṅec.

¹ Waṅu Yerusalem hosuraiguc hama Oliwa baec bonaiṅguc Betfage ama areṅa yanda zéma Betania ama areṅa taroc imuaru dodowigic. Dodowima Yesunéṅ tohotoho ichéra méli érécmiyec.

² Waṅu méli érécmima yomuhuc érézéyec; Ama wéségiraiguc taczac imuaru keṅic, donṅki merawa méṅ icnéṅ qahaiguc ménda tacanzu imi qatégic naṅu focdac mihiṅcṅimaoc. Mihiṅcṅima imi hulacma késama hamaoc.

³ Hularic ic méṅnéṅ, Némac niṅ imuhuc wanzaoc? Imuhuc zéyuguc, yomuhuc ézémaoc; Minṅ Kewuniranéṅ imuac wanzaoc. Imuhuc zéic focdac haiyu yomuaru hamaoc.

⁴ Zéyu tecgéyu, iereṅ kemma donṅki merawa ama deminawac saṅgulaṅ séṅgaṅgeṅ hénaiguc qatégic naṅu mihiṅcṅima hularoc.

⁵ Hularic ic nanjic ionarunec tosanenē yomuhuc érézégic; Iri donjki merawa imi némac niñac hulaczaoc?

⁶ Imuhuc zéyu Yesu ac érézéyec imuhucyanec melemma énézéyoc. Énézégic wai érécmigic hayoc.

⁷ Wanju ierenj Yesuaru donjki wagicma hayoc. Hama qahaiguc malekugina haigic inēj emma tarec.

⁸ Wanju ic sasalanenē malekugina hēnaiguc témbécgic. Wanju tosanenē ai igucnec ic hawa harēna zéma zuriaguc mericma hēnaiguc lémbécgic.

⁹ Wanju ic tunj yanda ienenj walac andu wamma qacgic; Hosanna, ohec wahec! * Miñ Kewuac qac buñaguc hazac ic imi zézé bipiyaguc.

¹⁰ Ambéc sakoñnina Dawidiac héngalenj ama arenja yanda ima Miñ Kewuac qac buñaguc hazac imi zézé bipiyaguc. Hosanna, ohec wahec! Anutu ou kurumenjiguc enēna keczac.

¹¹ Wanju Yesunenē Yerusalem keremma ocmuñ téréyaiguc enēc. Emma iwawai moczoñ lelecgéma hénu, bec ama mari mari wanju, tohotoho ichéra 12 iniguc Betania ama arenjaiguc kenjic.

Yesunenē fik ic ménj zébiri miyec.

¹² Ama gianjiyu ienenj Betania ama arenja waima kenjic. Kenjekcma Yesu nene niñac wanjic.

¹³ Wanju fik ic ménj harénjaguc lakec nanju hémma héla taczac me deic imuhuc zéma kemma horec. Wanju fik ic imuac naléya qahac imuac niñac harénjanec nanjic.

¹⁴ Wanju hémma fik ic imi yomuhuc zéma ézégic; Deguc muacnec hénima hélaga ic ménjénj muñguc ménda nemac. Imuhuc zéyu tohotoho ichéra ienenj ac imi niñgic.

Yesunenē ocmuñ téréya mehiariyec.

¹⁵ Wanju Yerusalem kereñgic, Yesunenē ocmuñ téréyaiguc emma ic embac imuaru iwawai néna gémba zéma nanjic, imi nesi énécmima ic tosara zae haima tacma soukiwa gocmianenē soukiwa harénja amuanzu ionac zae zéma kembo haima imuac boña meanzu ionac tatic imi melenj daru hiñgarec.

¹⁶ Wanju ocmuñ téréya qeriaiguc iwawai imuhucya ménda késa kenja wammu niñac qegetali ac wanj énécmiyec.

¹⁷ Wanju yomuhuc ku énécmima zéyec; Amanawac niñac baec séc ic embac onac zéwelec welec ama zému. Imuhuc kiwi-iguc ménda ogic hezac me? Wanju ini imuhuc wanjic kowu nene ionac banjic tanec wanzac.

¹⁸ Imuhuc zéyu hofac oo ic kiwahécgina zéma hēna acac kiwi ic ienenj niñgic. Wanju ic embac sasalanenē actuazégic niñac welicgémigic enēna wanjic. Imuac niñac zénénggina hiriyu dimuhuc wamma qeni zéma hēna hogcic.

¹⁹ Wanju ama mari wanju Yesu zéma ichéra ienenj ama arenja yanda imi waima kenjic.

Fik ic imi humuyec.

²⁰ Wanju ama muñguc gianjiyu ienenj muñguc yacma kenjic. Kenjekcma fik ic imi héngic hénia igucnec humuma nanjic.

²¹ Wanju Peteronenē niñqelima ézégic; Kiwi ic, hénna, fik ic zébiri minec, imi humuma nanzac.

²² Imuhuc zéyu Yesunenē melemma énézéyec; Anutu niñzénjégic.

²³ Hélañec énézéwa, ménj i boña youmi bacgéma kondunjiguc hiñgacna zéma qer-iaiguc ewa éréhéc ménda wamma ara zézac imuac héla hicñjmac zéma niñzénjégic imi hicñjmac.

²⁴ Imuac niñac énézéwa niñgic, ini iwawai imuac me imuac niñac welecmu imi bec meziñ zéma niñzénjégic. Imuhuc wanjic zézu imuac sécyá hicñj énécmimac.

²⁵ Wanju yacma welecmu nalé imuaru ic ménjac ninij biria ménj késa kecziuguc késpedesira imi waimimu. Imuhuc wanjic Manjocgina kurumenjiguc keczac inēj imuhucyanec onac késpedesicgina wai énécmimac.

²⁶ (Wanju ini késpedesic imi ménda waim-imuiguc onac Manjocgina kurumenjiguc keczac inēj imuhucyanec onac késpedesicgina ménda wai énécmimac.) †

Yesu imi qac buñaya dimuacnec meyec?

²⁷ Wanju ienenj muñguc Yerusalem liliñgéma hagic. Hama Yesunenē ocmuñ téréyaiguc emma lelecgéma keru hofac oo ic kiwa zéma hēna acac kiwi ic zéma ic kiwa meme ienenj iwac muru hagic.

²⁸ Hama yomuhuc qesimima zégic; Néma qac buñaguc ai imi meanzanj? Mérénēj gézéyu ai imi meanzanj?

²⁹ Imuhuc zégic Yesunenē melemma énézéyec; Ni imuhucyanec ac ménj yomi qesiénciwa melemmu. Meleñgicuc neñ néma qac buñanaguc ai imi meanzua imi zéaumanj.

³⁰ Imuhuc zéma yomuhuc qesiéncimiyec; Melemma zégic nimba, Yohaneac doku naec ai imi kurumenj igucnec me ic onarunec?

³¹ Imuhuc énézéyu enjaocnec eminiñ qeminiñ wamma zégic; Neñjaoc kurumenj igucnec zéni, Némac niñ i ménda niñzénjégic migic? Imuhuc zémac.

* 11:9: Ac yomuac hénia imi; Anjégnina tina! † 11:26: Kiwi tosaraiguc kembanja yomi ménda hezac.

³² Wañu ic igucnec zéwiñ zéma niñgic, ic embac moczoñ Yohaneac niñac ic imi Anutuac kua meme ic héla imuhuc zéma nimmgic, imuac niñac ic embac ionac niñ bacgina yandiyec.

³³ Imuhuc zénimma Yesu ézégic; Nini ménda ninziñ. Imuhuc zégic Yesunéñ énézéyec; Imuhucyanec néma qac buñanaguc ai imi meanzua imi ménda énézéman.

12

Ai ic biria.

¹ Yesunéñ hénilma qelumbec ac mén yomuhuc énézéyec; Ic méñnéñ baec méñguc waiñ ic himicma lelecgéma imuac demña meyec. Mema waiñ gocniawac dokuya gésiwinaç zéma baec éséma kifañja yanda meyec. Mema imuaru galeñ meme ama lesu herec méñ meyu eñec. Eñu ai imi ai ic ionac méraginaiguc haima baec méñguc keñec.

² Kemma keru yawuñ ducñiyu héla memac niñac welen qeçe ic méñ mélimiyec.

³ Mélimiyu, i késama qema nesigic eñec liliñgéyec.

⁴ Liliñgéyu miñinanéñ welen qeçe merac méñ muñguc méliyu keñec. Keñu oruha hocnéñ qésémma gamu qeçe wammima nesigic keñec.

⁵ Wañu méñ méñgucnec mélimiyu keñu ic imi qegic humuyec. Wañu imuhucyanec welen qeçe ic sasala méli énécmiyu ai ic ieneñ tosara zépé unugic tosara humumia unugic.

⁶ Wañu momacguc kecmiyec imi eñeya nañ sorocya ewayanéñ añgé tima kerec imi. Tetecgiaiguc i imuhucyanec mélimima yomuhuc zéyec; Nuac nañna imi eeya héimu.

⁷ Wañu ai ic ieneñ eñaoc yomuhuc eminiñgic; Inéñ mia kecma ai imuac mératéc ica wammac imuac niñ neñañ qeni humuyu ai youmi neñañ buña wammac.

⁸ Imuhuc zéma késama qegic humuyu ai imuac demñ séñgañgñgic giligic.

⁹ Wañu ai miñina imi dimuhuc wammac me? I hama ai ic imi unudacma aiya imi ai ic méñ énécmimac.

¹⁰ Ini kiwi téréyaguc ac yomuhuc ooyawac heyu ménda oloñanzu? Mericqe ic ieneñ hoc méñ hépara mema giligic keñkeña iminéñ ama wañgoñaguc ama imuac hoc oruha wañec.

¹¹ Iwawai imi Miñ Kewunéñ wañu imuhuc hicñiyu, kicininanéñ haka imi hénni, hiabia soroc wanzac.

¹² Imuhuc zéyu ieneñ qelumbec ac imi ionac niñ zéyec imi niñasarima késawinaç zéma hénaya hocgic. Wañu ic tunj yanda

ionac niñac bacgina yandiyu waimima keñgic.

Takis haimiwiñ me qahac zéma Yesu batucgé migic.

¹³ Kemma ieneñ Yesunéñ ac zébiriyu hémmu niñac Farisaio ic tosara zéma Herodeac hénaroiñ héra méli énécmigic hagic.

¹⁴ Ieneñ Yesuac muru hama yomuhuc ézégic; Kiwi ic, gi ic héla imi nini ninziñ séwi tanecginawac ménda héñanzañ, imuac niñ ic méñac niñac bacga ménda yandianzac. Wañu Anutuac ac hélacnec ku énécmianzañ. Wañu Kaisawac soukiwa mimia imi héna ac séciguc me qahac?

¹⁵ Nini iwac miwiñ me ménda miwiñ? Zégic Yesunéñ ikocgina hoturu amuma kecgcic imi niñasarima yomuhuc énézéyec; Némac niñ ni batucgé néñzu? Soukiwa gocmia méñ meme hagic hémba.

¹⁶ Yesunéñ zéyu mema hama ézégic héñec. Hémma yomuhuc qesiéncmima zéyec; Irec zéma kiwi yomi mérac? Imuhuc zéyu melemma Kaisawac zégic.

¹⁷ Imuhuc zégic énézéyec; Kaisawac buña imi Sisa mimu. Wañu Anutuac buña imi Anutu mimu imuhuc zéyu welicgéycic.

Humuc igucnec yacyarawac hénia zéasaruyec.

¹⁸ Wañu Sadukaio ic humuc igucnec yayac imi ménda hezac zéañgic ieneñ Yesuaru hama yomuhuc zégic;

¹⁹ Kiwi ic, Mosenéñ nonac niñ wamma yomuhuc oyec; Ic méñnéñ embac mema qeli ménda miñicñima humuyu munayanéñ qawéra imi mema qeli miñicñiyu darawac qac mema yacma kecmac.

²⁰ Wañu nalé méñu dac muna 7 kecgcic, dac walacginanéñ embac mema qeli qahac kecma humuyec.

²¹ Humuyu andianéñ qawéra imi mema imuhucyanec qeli qahac kecma humuyu andia méñnéñ imuhucnec wañec.

²² Imuhucnéñ imuhuc dac muna 7 ieneñ embac imi mema qeli qahac kecma humudacgic. Humudacgic tetecgiaiguc embac malé imi momacnec humuyec.

²³ Wañu ic 7 ieneñ momac yanda embac imi medacgic, imuac niñ yacyarawac naléyaguc embac imi mérac iniña wammac?

²⁴ Zégic Yesunéñ melemma énézéyec; Ini kiwi téréya me Anutuac kucya imi ménda niñacgézu imuac niñac ini sic saoc nimma zéanzu.

²⁵ Kecma humuc igucnec yacmu nalé imuaru imi ic me embac ménda memu. Wañu ieneñ kua meme uña kurumenjiguc kecanzu imuhucya wamma kecmu.

²⁶ Wañu humuc igucnec yacyarawac zéwa niñgic. Moseac kiwiiguc Anutunéñ

ic waiyaguc imuac bélaŋa qeriaiguc, Ni Abaraham zéma Isaka zéma Yakop ionac Anutu, imuhuc ézéyec. Ini ac imi ménda oloŋanŋu?

²⁷ Inéŋ ic humumia ionac Anutu qahac, kic qeli kekec ionac Anutu.* Ini imi ac hénia hia ménda niŋasarizu.

Héna Ac walac walac.

²⁸ Imuhuc eminiŋ qeminiŋ wamma kecgic, hénia acac kiwi ic onarunec méŋnéŋ hama nimma Yesunéŋ ac bakia hiabianec melemma zéyec imi niŋasarima yomuhuc qesimiyec; Némac hénia acnéŋ walac walac wanŋac?

²⁹ Imuhuc qesiyu Yesunéŋ melemma ézéyec; Oo, Israel! Ini niŋgic, Héna ac walac walac imi yomuhuc hezac; Miŋ Kewu Anutunina imi Miŋ Kewu Momacguc.

³⁰ Imuac ewa qeriga moczoŋnec, qeri uŋaga moczoŋnec, niniŋga moczoŋnec, kucga moczoŋnec Miŋ Kewu Anutugawac siŋ niŋmiwésémaŋ.

³¹ Héna ac éréhécc imi yomuhuc; Gi geŋga siŋ niŋamuŋanŋaŋ imuac séciguc alagawac siŋ niŋmiwésémaŋ. Héna ac méŋnéŋ ac zézuu imi orogicmacac séc qahac.

³² Zéyu hénia acac kiwi ic inéŋ yomuhuc ézéyec; Anutu imi momacguc, waŋu méŋ ménda keczac. Imuac niŋ, kiwi ic, acga zézaŋ imi hélacnec wanŋac.

³³ Ewa qeriga moczoŋnec, niniŋga moczoŋnec zéma kucga moczoŋnec Miŋ Kewugawac siŋ niŋmiwésémaŋ imi zéma geŋga siŋ niŋamuŋanŋaŋ imuac séciguc alagawac siŋ niŋmiwésémaŋ iminéŋ hofac oo ai me mulu meme ai tosara imi onogiczaoc.

³⁴ Ic imi imuhuc niŋasarima zéyu Yesunéŋ nimma yomuhuc ézéyec; Gi Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yanda lakeciguc ménda keczanŋ. Imuhuc zéyu qesiqesi muŋguc méŋ ménda qesimigic.

Ic kewu Dawidiac Miŋ Kewu Yesu.

³⁵ Waŋu Yesunéŋ ocmuŋ téréya qeriaiguc ac ku énécmima yomuhuc qesiyec; Némac niŋ hénia acac kiwi ic ieneŋ Kristo i Dawidiac qeli imuhuc zéanŋu?

³⁶ Dawidi i eŋeyaoc Uŋa Téréyanéŋ hinocgémiyu yomuhuc zéyec;† Miŋ Kewunanéŋ nuac Miŋ Kewuna yomuhuc ézéyec; Gi nuac héinaiguc tacnanec hažéchécca hénagawac duandiaiguc qutulaŋgé énécmimaŋ.

³⁷ Dawidi inéŋ Kristoac niŋac Miŋ Kewuna zémiyec imuac niŋ Kristo inéŋ dimuhuc wamma iwac qeli wammac?

Imuhuc ku énécmiyu ic embac ieneŋ siŋa nimma niŋgic.

Héna acac kiwi ic ionac hakagina.

³⁸ Waŋu Yesunéŋ toroqema ac ku énécmima yomuhuc zéyec; Ini hénia acac kiwi ic ionac técgina nimma kecmu. Ieneŋ maleku horua héima keŋha wambiŋ zé wanŋanŋu. Waŋu nénnagémba sombenjiguc inicma mepési énécmimu niŋac wanŋanŋu.

³⁹ Waŋu tocgotocgo amaiguc me nezéléléŋ aria amaiguc ic kuneŋ tataciguc tacmu niŋac wanŋanŋu.

⁴⁰ Ic imuhucya ieneŋ embac malé ionac ama igucnec iwawai onagicma hémbaoc wamma neanŋu. Waŋu ikocgina hoturuma zéwelec welec horua wanŋanŋu. Waŋu ieneŋ kecmu kitiwagana yéwéria memu.

Embac malé méŋac hakaya hiabia.

⁴¹ Yesu inéŋ soukiwa haihai imuac hosuraiguc tacma iniru ic embac ieneŋ soukiwa haigic hiŋgarec. Waŋu ic soukiwa yanda ginaguc ieneŋ soukiwa yéwéria haigic hiŋgarec.

⁴² Waŋu embac malé maqeqeya méŋnéŋ hama soukiwa pésia éréhéccac haiyu hiŋgarec.

⁴³ Waŋu Yesunéŋ tohotoho ichéra unuruma énézéyec; Ni hélacnec énézéwa, embac malé yominéŋ soukiwa haizac imi tosia ionac qeyu mazac.

⁴⁴ Tosia ieneŋ héla yanda he énécmiyu imuarunec mema haizu waŋu embac malé inéŋ qahac igucnec kekecyawac komodia késakeczac imi moczoŋ haidaru qahac wanŋac.

13

Yesunéŋ nalé tetecgiawac séséc zéasariyec.

¹ Waŋu Yesunéŋ ocmuŋ téréya igucnec mama keŋu tohotoho ichéra ionarunec méŋnéŋ ocmuŋ imi hémma yomuhuc ézéyec; Hénnia, hoc yanda yanda imi dimuhucya, ama kuneŋ kuneŋ imi dimuhucya!

² Zéyu Yesunéŋ melemma yomuhuc ézéyec; Gi ama kuneŋ kuneŋ imi héŋzanŋ? Hoc imi moczoŋ netec qetecgéigic madaru hoc méŋnéŋ hoc méŋac qahaiguc ménda hemac.

³ Waŋu Yesu ocmuŋ téréya néwécgeŋ Oliwa bonaiiguc emma taru Petero, Yakobo, Yohane zéma Anderea ieneŋ eŋawunec qesimigic.

⁴ Nénézéna, haka imuhucya imuhucya imi némac naléiguc hicŋjmac? Waŋu

* **12:27:** Yesu ac zéyec imuac hénia imi yomuhuc; Kic qeli ionac Anutunéŋ Ni Abaraham zéma Isaka zéma Yakoboac Anutu zéyec. Imuac niŋac imi eneŋ humuc igucnec yacma Anutuguc kic qeli keczu. † **12:36:** Hebraio aciguc; Yawenéŋ Miŋ Kewuna yomuhuc ézéyec.

ac imi seligimanj zéyu haka dimuhucya dimuhucyanéj hicnjimac?

⁵ Wañu Yesunéj yomuhuc énézéyec; Técgina nimmaguc kecmu. Ewa qerigina mesoho waj énécmiwu niñac.

⁶ Ic sasalanéj nuac qacnaiguc hama ikoc wamma ni imi mia zéma ic embac sasala ionac ewa qerigina mesohomu.

⁷ Wañu yaré héla me imuac luhuc acya zégic nimma bacgina ménda yandimac; Iwawai imuhucya imuhucya imi kiléjdac hicnjimac. Wañu imi nalé tetcgia qahac-nec.

⁸ Baera baera ic embac ienen euqac wajamuwij zé yacmu. Baec tosaranej baec tosara unuwij zé yacmu. Wañu baera baera naj memac. Wañu béti saec hicnjimac. Wañu imi azi kiki imuac hénihéniya.

⁹ Ini enjaocnec héngalej wajamuma kecmu. Ienen ini aciguc onopocmu. Wañu tocgotocgo amaiguc hihilocnéj unumu. Wañu imi sac qahac, onagicma kenjic baec galej tosara zéma ic kewu tosara ionac kicginaiguc namma nuac héipuc ac énézému.

¹⁰ Wañu walac imi buñja suruc hiabia zéaugic baec séc ic embac nindacmu.

¹¹ Wañu onagicma aciguc haigic ac dimuhuc zéwiñj zéma walac ménda niñyéwérimu. Nalé imuaru qeriginaiguc ac haimac imi sac zému. Zézé ic imi ini qahac, néj Uñja Téréya.

¹² Dac muna ekaocnec hazéc wajamuma humumacac zétecgé amumaoc. Wañu manjocnéj nañja imuhucnec wammimac. Wañu nambérac ienen nejgoc manjoc hécgina hazéc waj énécmima humumu niñac onopocmu.

¹³ Wañu nuac qacna niñac ic moczonj yanda hazéc waj énécmimu. Wañu méjnéj selima nanjkeru tetcgia waj Miñ Kewunéj késama kekec hémbénañjaiguc opocmac.

3ébiri qébiri icnéj hama kisikiyon mi-hicnjimac.

¹⁴ Kecma Biria minjina iwawai mebirianzac iminéj ocmuñj téréyaiguc naju, (Olonzu ini ac imuac hénia niñjasarimu.) hémma Yuda baec igucnec ic embac ienen néngacma baec boñjaiguc kemmu.

¹⁵ Wañu ic méj ama qahaiguc taczac inéj mama iwawai méj ama qeriaiguc hezac imi memañ zé ménda mama emmac.

¹⁶ Ic méj aiiguc keczac inéj malekuya andiaiguc hezac imi memañ zéma ménda liliñgémac.

¹⁷ Nalé imuaru embac tosara hérginaguc zéma nejgoc tosara merac namu gumu

énécmianzu ienen qenzen manzen yanda mihicnjimu!

¹⁸ Yéwéri imi kia naléyaiguc ménda hicnjimac niñac welecmmimu.

¹⁹ Nalé imuaru qenzen manzen mérera méj hicnjimac imuac niñac imuhuc zézu. Qenzéj manzen imuhucya imi Anutunéj baec kurumenj zéyu hicñiyecac hezac imuac suraiguc méj ménda hicñiyec. Wañu kecma imuac andiaiguc imuhucya imi munjoc ménda hicnjimac.

²⁰ Nalé imi becneç Miñ Kewunéj focdac ménda metecgéwacnec imi ic méjnéj selima nanjkeru késamacac séc qahac wambacnec. Ichéra gési énécmiyec ionac niñac wamma nalé imi meducñiyu hotoñja wajec.

²¹ Wañu nalé imuaru méjnéj Kristo you nonac muru hicñizac me Kristo eri ionac muru hicñizac imuhuc zéyu ménda niñzéhégému.

²² Imi mia Kristo ikora zéma kua meme ic ikora hicñima hia wammuac séc waju gési énécmimia imi ikoc waj énécmiwij zé séséc zéma haka mérera baec ic enej memuac séc qahac imuhucya memu imuac niñac imuhuc zézu.

²³ Ac imi walac walac énézézua imuac héngalej wamma kecmu.

²⁴ Wañu nalé imuaru, qenzen manzen yanda imuac andiaiguc kaiwe asac mararaja békéma sinjidéñgéyu maso asaha qahac wammac.

²⁵ Wañu ménni sikiluc imi kurumenj igucnec madaru kuc yanda yanda kurumenjiguc hezac iminéj hirimac.

²⁶ Wañu duña Icac Nañja hosusu qahaiguc kuc yandayaguc zéma edamu yandayaguc hayu ic embac ienen héndacmu.

²⁷ Wañu nalé imuaru inéj kua meme unjahéra méli énécmima ic embac gési énécmimia ini baec zéçgeria kembroñ qahac igucnec zéma baec kurumenj néwéc néwéc igucnec qutulanjé énécmimac.

²⁸ Fik ic imi hémma qelumbec ac hénia imi yomuhuc niñareñ gému; Imuac hawa bébélacgia éréma imuarunec séra qeyu hémma kaiwe naléya hosuru wanzac imuhuc zéanzñj.

²⁹ Ini imuhucyanec iwawai imuhucya imuhucya hicñiyu hémma inéj hosucgé nénécmima nagu andiaiguc nanzac imuhuc niñtegitcmu.

³⁰ Ni hélacnec énézéwa baeciguc hicñisaiya keczu ini ménda qahac wajgicnec ac imuac héla hicñjadcmac.

³¹ Baec kurumenj imi qahac wammac, néj nuac acna imi ménda qahac wammac.

Zégésigési yanda imuac kaiweya zéma kaiwe kiwa imi ic méjnéj ménda niñzac.

³² Wañu imuac kaiweya zéma kaiwe kiwa imi ic méñnéñ ménda ninzac. Kurumenjac kua meme unja imi enej ménda ninzu. Nanja acguc ménda ninzac. Mañgoc eneyanec téngéñ ninzac.

³³ Nalé ménda ninzu imuac niñ técgina nimma kecmu.

³⁴ Ic méñnéñ amaya waima baec horu kemmac niñac welej qegehéra iwawai galeñgému niñac énézéma aigina méndéñ énécmima nagu galeña i kawaliya mema kecmac niñac ai buña énécmiyec ésécneec.

³⁵ Ama miñina imi némac naléyaiguc hamac? Mariya me sinji yanda me kuruc qacanzac imuaru me sinunec imi ini ménda ninzu. Imuac niñ ini técgina nimma kecmu.

³⁶ Wañu gau yanda hekecgic élanzarñec hama inicbac niñac.

³⁷ Ewa qeli qelinec kecmu. Ac zézuwa imi onac sac qahac, ic embac tosara ini momacneec.

14

Yesu qewiñ zéma hénaya hogcic.

¹ Nagu sacyaguc ogicma kenjic imuac tac ninñ zéma saméñ yisya qahac imuac tac ninñ imi ai meme éréhéc heyu bec hamac. Nalé imuaru hofac oo ic ionac kiwa zéma hénac acac kiwi ic ieneñ Yesu dimuhuc ikoc wammima késama qemu niñac hochoc ai megic.

² Mema yomuhuc zégic; Tac ninñ naléyaiguc qahac, ic tosara ieneñ qewelon qewu niñac.

Embac méñnéñ Yesu haléc naecmiyec.

³ Wañu Yesunéñ Betania ama areñaiguc kemma ic méñ qara Simon becneec wizi seli-ayaguc* kerec iwac amaiguc emma nene nema tarec. Taru embac méñnéñ nadaac halécya héméña hiabia boña eneña imi kiruñaguc mema hama qésemma orucya qahaiguc moczon qocgémíyec.

⁴ Qocgémíyu ic tosara tacgic ieneñ niñgic biriyu enjaocneec eminiñ wamma yomuhuc zégic; Némac niñ haléc imi enñac audaczac?

⁵ Iminéñ kiriru soukiwa ic méñjac yawuñac ai boña ogicmacac séc imi mema ic maqeqeya énécmiwacneec! Imuhuc zéma embac imi ac zémigic.

⁶ Wañu Yesunéñ yomuhuc énézéyec; Ini embac imi waigic taru. Ini némac niñ embac imi yéwéri mizu? Embac imi ai hiabia menénzac.

⁷ Ic maqeqeya imi nalé séc iniguc kecgic méra énénécmiwiñ zéma nalé tosia hia méra énécmimu. Wañu ni mia iniguc nalé séc ménda kecman.

⁸ Embac imi kucyawac séciguc wanjac. Ni humuwa téngé némmu imuac wamma haléc héméñagucnéñ walac naecnénzac.

⁹ Ni hélacneec énézéwa, ini baec séc baec imuaru me imuaru buña suruc hiabia imi zéau énécmiuguc embac yomi niñqeli mima haka wanec imuac surucya imi momacneec zéau énécmimu.

Yudanéñ Yesu hofac oo ic ionac méraginaiguc opocmanj zé ac zikiyec.

¹⁰ Wañu tohotoho ic ionarunec méñ, Yuda Karioto, inéñ Yesu ic onac méraginaiguc opocmanj zéma hofac oo ic kuaya ionac muru kenec.

¹¹ Kemma zéyu nimma ségiségi wamma soukiwa gémbiñ zéma zéseligic. Wañu inéñ Yesu méraginaiguc opocmanj zéma imuac naléyawac mambéc wanec.

Nagu sacyaguc ogicma kenjic imuac kendonj hayec.

¹² Saméñ yisya qahac imuac kendonj hénihéñiaiguc nagu sacyaguc ogicma kenjic imuac kendonj niñac rama un-uanjic. Imuac naléyaiguc tohotoho ichéra ieneñ Yesu qesimima zégic; Singa dimuaru hezac? Ama dimuaru kemma nagu sacyaguc ogicma kenjic imuac kendonj niñac rama imi oma haigéñni newésémanj?

¹³ Imuhuc zégic merac éréhéc méli érécmima zéyec; Iri ama areña yandaiguc kenjic ic méñ kewuciguc doku hima huama kenju miñicñjima méndac mimaoc.

¹⁴ Méndac miyic ama méñgic enju imuaru emma ama miñina yomuhuc ézémaoc; Kiwi icnéñ yomuhuc zézac; Ama qeria dimuaru tohotoho ichéna iniguc nagu sacyaguc ogicma kenjic imuac kendonj niñac rama imi newiñ?

¹⁵ Imuhuc ézéyic ama qeria kuner yanda méñ qacyaiguc hezac imuaru oragicma kenju duñ tatic iwawai imi lémbécma areñgégic heyu hémma imuaru nonac iwawai imi mindiñjimaoc.

¹⁶ Imuhuc zéyu merac éréhéc iereñ ama areña yandaiguc keremma Yesu zéyec séc imi miñicñjima nagu sacyaguc ogicma kenjic imuac kendonj niñac iwawai mézézéngéyoc.

¹⁷ Wañu maria wañu kaiwe kiwa hiñgaru Yesu tohotoho ichéra 12 iniguc harégic.

¹⁸ Wañu nene nema tacma Yesunéñ yomuhuc énézéyec; Ni hélacneec énézéwa, onarunec méñ niguc nene nema taczac iminéñ andé numac.

¹⁹ Imuhuc zéyu ieneñ ewagina goro wañu enjac enjac qesimima yomuhuc ézégic; Hélaecneec, ni qahac! Gi nuac zézanj?

* 14:3: Kiwi tosaraiguc; lepra wizi.

²⁰ Zégic yomuhuc énézéyec; Tohotoho ic 12 onarunec méné niguc zéic momacguciguc saméné quduŋgéma nezac imi mia.

²¹ Icac Naja i iwac niŋ ogic hezac imuhucnec kemmac. Waŋu ic méné andé qemimac iminéŋ bakia yéwéria memac! Ic imi neŋgoc héri qeri igucnec ménda hicŋiwacnec iminéŋ hia wambacnec.

Yesunéh sisipac ac qelia zénéécmiyec.

²² Waŋu nene nema tacma Yesunéh saméné mema ewa hia ac ézéma kuma énécmima zéyec; Megic yomi nuac séwi busuna.

²³ Imuhuc zéma waiŋ sokoc mema ewa hia ac ézéma énécmiyu i moczoŋ nedacgic.

²⁴ Negic énézéyec; Sac yomi nuac ziki ziki ac qelia imuac sacya, imi ic embac sasala onac niŋ wamma qocgéyi.

²⁵ Ni hélacnec énézéwa, Ni waiŋ méné muŋguc ménda nema kecma Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yanda qeriaiguc méné qeliawac nemanŋ.

²⁶ Waŋu ienenj legic méné héima ama imi waima Oliwa baec boŋaiguc eŋgic.

Peteronéh Yesu dimuhuc qaecgémimac imuac ara zéauyec.

²⁷ Waŋu Yesunéh yomuhuc énézéyec; Ni rama galeŋ qehumuwa rama héndémma kenha wammu.

Ac imi ackuazégicug oyec hezac. Imuac niŋ deguc sinjya ini momac yanda wainémma néŋgacdacmu.

²⁸ Waŋu humuc igucnec yacma Galilaia baeciguc onac miha mema kemmanŋ.

²⁹ Imuhuc zéyu Peteronéh yomuhuc ézéyec; I momac yanda wai gémmu gezanŋ. Waŋu ni qahac.

³⁰ Zéyu Yesunéh yomuhuc ézéyec; Ni hélacnec gézéwa, deguc sinjya kurucnéŋ hatac éréhéc ménda qarunec gi hatac haréwéc qaecgé némbésémanŋ.

³¹ Zéyu Peteronéh seli seli wamma zéyec; Ni ménda wai gémmannŋ. Giguc humumanŋ zé humumanŋ. Waŋu kiléŋdac ménda qaecgé gémmannŋ. Imuhuc zéyu tosara moczoŋ imuhucnec zédacgic.

Yesunéh Gesemane baec boŋaiguc zéwelerec.

³² Waŋu ienenj baec méné qara Gesemane imuaru hagic. Hama Yesunéh tohotoho ichéra énézéyec; Ini yomuaru tacgic ni kemma zéwelecbac.

³³ Imuhuc zéma Petero, Yakobo zéma Yohane onagiru keŋgic qeria yéwériyu ewaya goro wanec.

³⁴ Waŋu énézéma zéyec; Ni humumanŋac séc ewananéh ewa biric yanda wanzaa, imuac ini yomuaru gau ménda hema zenzenj qeli qeli kecmu.

³⁵ Imuhuc zéma komora méné kemma baeciguc mama sicgéma nalé yéwéria imi hia ogicmimacac niŋ zéwelerec.

³⁶ Waŋu yomuhuc zéyec; Aba Manŋocna, gi iwawai moczoŋ hia medacanzanŋ. Nuac sokoc yomi nuarunec nuagicna, waŋu nuac sinŋna qahac guac sinŋanéŋ seligimac.

³⁷ Waŋu inéh lilingéma hama iniru gau hegic Petero yomuhuc ézéyec; Simon, gau hezanŋ? Nalédac hotonŋa imi zenzenj qeli qeli hia ménda keczanŋ?

³⁸ Kic qeli kecma zéwelecgic, qahac waŋu manam batuciguc mama unuwac niŋac. Qeriginanéŋ imuac wanzac, néŋ séwiginanéh bébélacgia.

³⁹ Imuhuc énézéma muŋguc lilingéma walac zéyec esécnec zéma zéwelerec.

⁴⁰ Méŋguc lilingéma hama iniru gaunec hegic. Waŋu ienenj gau igucnec yacgic, néŋ kicgina yéwéria wanec. Waŋu néma ac zéwiŋ zéma osigic.

⁴¹ Waŋu muŋguc lilingéma hayu hatac haréwéc waŋu énézéyec; Ini gaugina he-manec keczu? Imi sécgézac, nalé imi ducŋzac. Héŋgic Icac Naja andé qemima oporu biria meme ionac méraginaiguc eŋzac.

⁴² Yacgic kenni. Héŋgic, andé qeqe icnéŋ hosucninu hazac.

Hazéc ienenj Yesu késagic.

⁴³ Imuhuc énézémanec nanju tohotoho ichéra ionarunec méné, Yudanéh wininiyec. Waŋu inéh sac qahac, hofac oo ic kuaya zéma héna acac kiwi ic zéma galeŋ ienenj ic tuŋ méné méli énécmigic sou legicginaguc hagic.

⁴⁴ Andé qeqe ic inéh bec yaré ic iniguc séséc imi yomuhuc énézéma areŋgéyec; Mérac keric nemia hémma imi mia zéma késama galéŋgéma kemmu.

⁴⁵ Waŋu inéh haréma focnec iwaru kemma, Kiwi icna! zéma keric nemiyec.

⁴⁶ Nemiyu méragina suluma késagic.

⁴⁷ Késagic maréŋaiguc nanŋic ionac murunec méŋnéŋ souya héréma hofac oo ic kiwawac welenj qeqe ic ménéŋac gezawa qeriru mayec.

⁴⁸ Waŋu Yesunéh yomuhuc énézéyec; Nuac niŋgic kowu nene ic waŋu népésiwiŋ zéma sou legicginaguc hazu?

⁴⁹ Ni kaiweya kaiweya iniguc kecma ocmuŋ téréyaiguc ku énécmiwa ménda népésigic. Waŋu ackuazéc kiwi téréyaiguc hezac imuac héla héimac.

⁵⁰ Waŋu tohotoho ichéra moczoŋ waimima néŋgacgic.

⁵¹ Waŋu sac qeli méné gau hehe maleku sac aturuma Yesu méndaru késagic

⁵² gau hehe maleku imi hetecgé gilima katanec néŋgarec.

Yesu kua meme ic ionac méraginaiguc opocgic.

⁵³ Wanju ineney Yesu késama hofac oo ic kiwawac amaiguc kenjic. Wanju ama imuaru hofac oo ic kiwa moczonj zéma galejhécgina zéma héna acac kiwi ic ineney tocgégic.

⁵⁴ Wanju Petero i lakec lakec méndacmima kemma hofac oo ic kiwawac ama demin qe-riaiguc keremma welen qe qe ionac sug-
naiguc geric zonemma tarec.

⁵⁵ (55a) Wanju hofac oo ic kiwa moczonj zéma kua meme ic ineney Yesu opocgic gemu ninjac héipuc ac ninjac hocgic.

⁵⁶ Wanju ic sasalanéj ac ikoc sasala zégicac imi tanera momacguc ménda wanju (55b) méj ménda mihicnjic.

⁵⁷ Tosaranéj namma ac ikoc yomuhuc zégic;

⁵⁸ Nini ninni, yomuhuc zéyec; Ni ocmunj téréya méranéj memeya yomi héndémma kaiwe haréwécac qeriaiguc méj memanj. Wanju imi méranéj memeya qahac.

⁵⁹ Wanju ac imi zégic imi aguc acgina momacguc ménda wanjec.

⁶⁰ Wanju hofac oo ic enejaginanéj sugcina igucnec yacma Yesu qesimima zéyec; Gi ac bakia ménda zéwéséman? Ic eneney héipuc wanjamuma guac ac zézu. Imi némac ac?

⁶¹ Wanju inéj enj namma ac méj ménda zéyu hofac oo ic enejanéj munguc qesimima zéyec; Gi mia mepésianzjin iwac Nanja Kristo me qahac?

⁶² Wanju Yesunéj zéyec; Ni imi mia, wanju imi Icac Nanja i Kuc Minjina iwac héiyaguc tackecma kurumenjac hosusuiguc hayu hémmu.

⁶³ Imuhuc zéyu hofac oo ic enejaginanéj eneya malekuya muzuracgéma énézéyec; Némac ninjac héipuc ic méj ninjac hoc kecbinj?

⁶⁴ I Anutu zébiri qébiri wammima ac imi zéyu nindaczin. Wanju dimuhuc ninzu? Imuhuc qesiénécmiyu ic eneney kua séc zétécgégic humucac bunja wanjec.

⁶⁵ Imuhuc zéma tosara ineney sépécgéma kiwa osoma méragina kuma qema zégic; Gi kua meme ic keczanjiguc mérénéj guzac imi zéna. Wanju welen qe qe ineney méra tawé tawénéj otogic.

Peteronéj Yesu zéqac wammiyec.

⁶⁶ Wanju Petero i emu sombenjiguc keru hofac oo ic enejaginawac welen qe qe embac méjnénj hosuru hayec.

⁶⁷ Hama Petero geric zonemma taru hémma ézégic; Gi Yesu Nazaretenecc i guc momacnec kecnecc.

⁶⁸ Zéyu Peteronéj qaecgéma yomuhuc zéyec; Némac acac zézanj imi ni ménda ninzua. Wanju imuac hénia imi ménda ninjasarizua. Imuhuc zéma néngacma

somben méj ama kuaya hosuraiguc heyec imuaru hinjarec.

⁶⁹ Wanju welen qe qe embac inéj imuaru i munguc hémma ic embac lelecgéma nanjic ini yomuhuc énézéyec; Ic yomi imi ionarunec.

⁷⁰ Wanju inéj munguc qaecgégic. Wanju nalé ménda horugiyu ic embac hosuru nanjic ineney munguc Petero ézégic; Gi hélacnec ionarunec, gi Galilaia ic.

⁷¹ Zégic i eneyaoc zébiri amuma zéselima zéyec; Ic mérac ninj zézu imi ni ménda ninzua.

⁷² Zéyu imuarunec kuruc qarú hatac éréhéc wanjec. Wanju Yesunéj Kurucnéj hatac éréhéc ménda qarú genj haréwéc qaecgé némbésémanj imuhuc ézégic imi Peteronéj ninjqelima siarec.

15

Yesu Pilatoac muru wagicma kenjic.

¹ Ama gianjiyu imucgenj nec hofac oo ic kiwahécgina ineney galej tosara zéma héna acac kiwi ic tosara zéma kua meme ic moczonj iniguc focdac tocgéma ewa momacguc wamma zéarenj wandacma Yesu dérécgéma wagicma kemma Pilato iwac muru opocgic.

² Opocgic Pilatonéj qesimiyec; Gi Yuda ic ionac ic kewu me? Zéyu inéj melemma zéyec; Genjgoc zézanj.

³ Wanju hofac oo ic kiwa ineney késpedesira sasala zémigic.

⁴ Pilatonéj munguc qesimima zéyec; Ninzanj? Ineney guac késpedesic sasala zézu. Némac ninjac kitiwa méj ménda zézanj?

⁵ Zéyu Yesunéj ac méj munguc ménda melenju Pilatonéj welicgégic.

⁶ Nagu sacyaguc ogicma kenjic imuac Kendonj séc Yuda ic ineney hésa ama ic ménjac qara qacma hulacmimac ninjac Pilato welecmgic inéj ionac ninj wamma méj hulacmianjec.

⁷ Wanju nalé imuaru ic tosara ic embac onac qeri kumu wamma yaré meyacma wawanj meme imuac suraiguc ic méj qehumugic énépésima hésa amaiguc onopocgic kecgc, ionac sugginaiguc ic méj kerec, iwac qara imi Baraba.

⁸ Wanju ic embac tunj yanda ineney haréma Pilatonéj haka wanjanjec séciguc munguc wanj énécmimac ninjac qesimigic.

⁹ Qesimigic Pilatonéj melemma zéyec; Yuda ic onac ic kewu imi wai énécmimanj ninjac wanju?

¹⁰ Inéj hofac oo ic kiwa ineney Yesu enj nimbupuc nimmima iwaru haigic imi ninjasaridarec. Imuac imuhuc qesiénécmiyec.

¹¹ Wanju hofac oo ic kiwa ineney ic embac qeri kumu wanj énécmigic ineney yomuhuc

qacma zégic; Yesu waina taru Baraba hulacna mayu!

¹² Wañu Pilatonén munçuc qesiéncmiyec; Imuhuc zézuiguc Yuda ic onac ic kewu zémianzu i dimuhuc wammiman?

¹³ Zéyu ienen munçuc qacma zégic; Ic imi ic héngenja wéndaraiguc qena!

¹⁴ Zégic Pilatonén melemma énézéyec; Némac niñac? Némac késpedesac wañec? Imuhuc zéyu selianec qacma zégic; Ic héngenja wéndaraiguc qena!

¹⁵ Wañu Pilatonén ic embac niñic sécgémac niñac Baraba hulac énécmima Yesu i mia hihilocnéñ qema ic héngenja wéndaraiguc qemu niñac yaré ic onac méraginaiguc haiyec.

Yaré ic ienen Yesu zédesi wammigic.

¹⁶ Wañu yaré ic ienen Yesu wagicma baec galeñac ama kewuya imuac demin qeriguc keremma yaré ic tunj méné énézégic moczoñ hama qutulañgégic.

¹⁷ Wañu yaréac maleku qouc qoucgia Yesu héimima hésa waiyagucnéñ ic kewuac opoc méné mizima orucyaiguc héimigic.

¹⁸ Héimima mepésima zégic; Ohec Yuda ic ionac ic kewu!

¹⁹ Imuhuc zéma unj qaulaleanéñ orucyaiguc qema sépéccé mima simin héima tacma sicgémigic.

²⁰ Zézerec wammidacma yaréac maleku qouc qoucgia imi hetecgéma eneya malekuya héigic hiñgacmiyu ic héngenja wéndaraiguc qemu niñac wagicma séngañgenj mama kençic.

Yesu ic héngenja wéndaraiguc qegic.

²¹ Kemma hénaiçuc ic méné ama arenja méné komora igucnec haréyu mihicñigic. Iwac qara imi Simon, Kirene taun igucnec, Aleksande zéma Rufu iorac mañçogira. Wañu yaré ic enen ic héngenja wéndara Yesuarunec wagicma seli seli wamma migic huayec.

²² Huayu Yesu wagicma baec méné qara Golgota (Neñan aciguc; Oruc sic) imuaru kerengic.

²³ Wañu baec imuaru wain dokuiguc sacmasi qara mér imi haima lelcgéma Yesu migic inén waiyec.

²⁴ Wañu ienen i ic héngenja wéndaraiguc qedacma malekuya méréneñ méré késamu imi hémma nimbinj zéma sumbic néma sécgina méndémma késagic.

²⁵ Wañu kaiwe kiwa 9 kilok wañu qegic.

²⁶ Qema ou iwac oruha hanecgenja iguc ic kitiwu emma nanu imuaru ac wammigic séçya yomuhuc oma qegic nañec, Yomi Yuda ic ionac ic kewu.

²⁷ Wañu kowu nene ic éréchéc momacnec ic héngenja wéndaraiguc urugic méné héiyaiguc méné kanayaiguc nañoc.

²⁸ Wañu kiwi téréyaiguc ackuazéc heyu héra héiyec iminéñ yomuhuc; Biriá meme ic qétégina oloñgic imuaru i momacnec olommigic.

²⁹ Wañu ic embac baec imi ogicma kenja wañgic ienen orucgina gilima yomuhuc zébiri mima zégic; Aaha, gi ocmunj téréya héndémma kaiwe haréwéc imuac qeriaiguc mekizicgémanj zéanzan imi mia.

³⁰ Deguc gençgacnec ic héngenja wéndara igucnec metecgé amuma mana!

³¹ Wañu hofac oo ic kiwa zéma héra acac kiwi ic ienen imuhucnec zédesi wammima enawunec eminimma zégic; Ic tosara añgégina tiénécmiyec, néñ eneya añgéra hía ménda tiamuzac.

³² Kristo Israel ic onac ic kewu inén ic héngenja wéndara igucnec mayu hémmaquc ninzéhégwinj. Ic urugic iguc momacnec nañgic ieren imuhucnec ac imuhuc zéma zébiri miyoc.

Yesu unjaya waimiyec.

³³ Kecma kaiwe kiwa 12 kilok wañu sinjinén baec sécgéma heyu kenkecma maria 3 kilok wañu tecgéyec.

³⁴ Mariya 3 kilok imuaru Yesunén selianec qacma zéyec; Eloi eloi lama sabaktani? Ac imuac hénia imi yomuhuc; Anutuna Anutuna némac niñac wainéanzan?

³⁵ Wañu ic hosuru nañgic ionarunec tosananéñ nimma zégic; Niñgic, Elia héihéré mizac.

³⁶ Wañu ic ménéñ foc kemma kondun kagalic méné doku howura winigaiguc qundugéma ic sunj susuriaiguc zikima Yesu gumuma zéyec; Waigic mambéc hénni, Elianéñ hama wagicma mamac me qahac.

³⁷ Wañu Yesu i munçuc kucnec qaru unjaya waimiyec.

³⁸ Waimiyu maleku horua yanda zaki téréya nezicgéma nañañec imi namunja igucnec ounec zuracgéma emu héniaiguc tecgéyu éréhéç wañec.

³⁹ Wañu yaré ic qété 100 ionac galengina méné Yesuac wésiaiguc namma héñu humuyu yomuhuc zéyec; Hélacnec, ic yomi Anutuac Nañja kerec.

⁴⁰ Embac tosara enen momacnec lakec namma héngic. Wañu ionac suginaiguc Maria Makdalanec* zéma Yakobo komora zéma Yose iorac neñçogira Maria zéma Salomé i momacnec nañgic.

⁴¹ Ienen Galilaia baeciguc Yesu méndacmima welenj qemima kecañgic. Wañu embac sasala tosara Yesuguc

* 15:40: Aram ac Migdala; Neñan aciguc neun kiropo ama Iesu herec enenja.

Yerusalem éréma hagic ieneḡ momacnec imuaru nanḡic.

Yesu hoc kifajaguc haigic.

⁴² Oraḡ imi Sabata tac ninḡ, deguc imi imuac zérénḡ qérénḡ naléya, imuac ninḡ ama siḡimanḡ zé waḡu,

⁴³ ic mérḡ qara Yosefe Arimataia ama areḡa yanda igucnec inéḡ bawa ménda yandiḡu Pilatoaru kemma Yesu qamocya ninḡac qesiyec. Waḡu ic imi kua meme tuḡ ionac kiwa eḡeḡa kecma Anutuac héḡgalerḡ ama areḡa yanda imuac mambéc kecaḡec.

⁴⁴ Waḡu Pilatonéḡ Hélaacnec bec humuzac? Imuhuc zéma nimma yaré ic qétégina 100 ionac galeḡgina zéyu hayu yomuhuc zéma qesimiyec; Ic imi bec humuzac?

⁴⁵ Imuhuc qesimiyu yaré ic qétégina 100 ionac galeḡginanéḡ ézéyu ninḡasarima Yosefenéḡ qamoc imi hia mema kemmac ninḡac zéyec.

⁴⁶ Waḡu Yosefenéḡ kemma maleku qara linen imi boḡa mema Yesu qamora imi metecgéma maleku iminéḡ osoma mema kemma kic suaḡ hoc yanda qéséma kifaja yanda meyacgéḡic imuaru haima hoc mérḡ qililiḡgéyu kemma kuaya nézicgéyec.

⁴⁷ Nézicgéyu Maria, Makdalanec zéma Maria, Yoseac nenḡocya iereḡ Yesu qamora dimucḡeḡ haigic heyec imi hima héḡoc.

16

Yesu humuc igucnec qelima yarec.

¹ Sabata nalé téréya tecgéyu, Maria, Makdalanec zéma Maria, Yakobo nenḡocya zéma Salome i Yesu qamora naecmimu ninḡac haléc hémeḡaguc boḡa medacḡic.

² Waḡu Sondaiguc ama gjanjima kaiwe kiwa éréyu kic suaḡiguc kereḡic.

³ Waḡu keḡkecma yomuhuc eminingic; Kicsuaḡ kuaya igucnec mérénéḡ hoc imi qililiḡgé néneḡcimamac?

⁴ Imuhuc zéma kic hima héḡic hoc imi qililiḡ gégéyawac heyec, waḡu hoc imi kunéḡ yanda.

⁵ Waḡu kic suaḡ qeriaiguc keremma héḡginaiguc geḡ ic merac mérḡ maleku horua lalac lalacyaḡuc taru hémma aurigic.

⁶ Waḡu inéḡ énézéyec; Zénéḡgina ménda hiriyu. Ini Yesu Nazareteneḡ, ic héḡgeḡa wéndaraiguc qegic i hémbiḡac zéma hazu imi ni ninzua. Inéḡ bec qelima yarec. Yomuaru ménda hezac. Hehe duḡa haigic yomi héḡic.

⁷ Ini kemma tohotoho ichéra zéma Petoero yomuhuc énézému; Inéḡ énézéyec séc

walac Galilaia baeciguc kenzac. Imuaru kemma hémmu.

⁸ Zéyu embac ieneḡ zénéḡgina hiriyu welicgéma kic suaḡ qeria igucnec focdac mama néḡgama kenḡic. Waḡu bacgina yandiḡu ac imi ic mérḡ ménda énézéḡic.

Yesunéḡ hicḡi énécmima ai memu ninḡac meseli énécmiyec.

⁹ Yesunéḡ Sonda gjanḡ gjanḡacnec qelima yacma Maria Makdalanec, becnec uḡa biria 7 nesi énécmiyec embac imi walac hicḡimiyec.

¹⁰ Hicḡimiyu kemma ic tosara Yesuguc kecaḡic ieneḡ siacma keḡic suruc waḡ énécmiyec.

¹¹ Waḡu ieneḡ Yesu qelima yacma embac hicḡimiyec suruc imi nimma ménda ninzéḡgéḡic.

¹² Waḡu imuac andiaiguc ionarunec ic éréhéḡ ama ménḡiguc keḡoc. Hénaiguc Yesunéḡ kic tanera melemma hicḡi érécmiyec.

¹³ Hicḡi érécmiyu kemma tosara énézéyec imi imuhucnec ménda ninzéḡgéḡic.

¹⁴ Imuac andiaiguc tohotoho ichéra 11 tocḡéma nene nema tacḡic hicḡi énécmiyec. Waḡu Yesu qelima yaru héḡic ieneḡ imuac ac suruc énézéḡic. Waḡu qerigina seligiḡu ménda ninzéḡgéḡic ninḡ ménda sécḡéyu ac waḡ énécmiyec.

¹⁵ Waḡu toroqema yomuhuc énézéyec; Ini baera baera kemma ic keczu séc buḡa suruc hiabia imi énézému.

¹⁶ Ninzéḡgéma doku naecmac imi Anutunéḡ késayu kekec hémbénaḡa kecma. Waḡu ménda ninzéḡgému imi képésicgina ninḡac zéteḡgé énécmimac.

¹⁷ Ninzéḡgému i haka icnéḡ ménda memeya yomuhucya méndac énécmimac; Nuac qacnaiguc uḡa biria nesi énécmimu, waḡu ac méréra zému.

¹⁸ Mokoleḡ késama doku kumiḡaguc negic ménda mebiru énécmimac, ic haḡiginaguc ionac orucginaiguc méragina haigic haḡgina qahac wammac.

Anutunéḡ Yesu wagicma eḡec.

¹⁹ Miḡ Kewu Yesunéḡ ac énézédaru Anutunéḡ i wagiru kurumenḡiguc emma Anutuac héyaiguc tarec.

²⁰ Waḡu tohotoho ichéra ieneḡ kemma ama baec séc ackuažéc imi zéaḡic Miḡ Kewunéḡ iniguc momacnec ai meyu haka icnéḡ ménda memayanéḡ hicḡi énécmima ackuažéc imi meseliyec.

²¹ (Ménda hezac)*

²² (Ménda hezac)

* **16:21:** Kiwi tosaraiguc kiwi yomuac tetcgiaiguc yomuhuc ooyawac hezac; Embac imi fodac Petoero zéma iwac alahéra haka hicḡiyec imi énézéyec. Imuac andiaiguc, Yesunéḡ ic embac dimuhuc aḡgéḡ tiéneḡcimamac buḡa suruc téréya zéma hémbénaḡa imi énézému ninḡac tohotoho ichéra méli énécmiyu baec néwéc néwéc kenḡic.

Luka

Yesuac suruc yomi Lukanéh Tiofiluac oma miyec.

¹ Neñaj sucninaiguc haka hélacnec hicñi nénécmiyec imuac ac suruc imi areñgéma owiñ zé sasalanéh batucgéma aigina hénigic.

² Imi mia hénihéniya igucnec kicginanéñ hémma ackuazéc imuac héipuc ic zéma ai ic kecgic ieneñ nénézégic séc dindiñanec ogic.

³ Ni acguc haka imi moczoñ hénihéniya igucnec dindiñanec niñgésima hicñi hicñjima éréyec séc areñgéma oma ic kewu eñjana Tiofilus guac haiwa hamac iminéh hia wammac zéma niñj.

⁴ Imuac mia kiwi yomi olomma ackuazéc gézégic imi hélacnec zéma nimbésémañ.

⁵ Herodenéh Yuda baec imuac ic kewu kerec nalé imuaru ic méñ kerec, qara imi Zakaraia. Inéh hofac ooić méñ qara Abiya iwac ai areñ igucnec. Wañu Zakaraiaiwac iniñja imi Aronac sac kitic igucnec. Wañu iwac qara imi Elisabete.

⁶ Iereñ imi Anutuac kiwaiguc solañanec kecañoc. Kecma Miñ Kewuac zézé seli zéma hénac ac moczoñ képésic qahac tohoma kecañoc.

⁷ Wañu Elisabete imi héñjñac kecañec imuac niñ iereñ qeligira qahac kecma ic embac yanda wañoc.

⁸ Nalé sura méñu Zakaraianéh eñeya ai ic tuñja ionac ai nalégina ducñjiyu hofac oo ai imuac galeñ wamma Anutuac wésiaiguc ai mema kerec.

⁹ Wañu hofac oo ic eñaj hakagina tohoma sumbic négic Zakaraiaiwac ai buñja wañu Miñ Kewuac ama téryaiguc emma héfac héméñaguc héimiyec.

¹⁰ Héimiyu hofac oo ai imuac suraiguc ic embac moczoñ yanda ieneñ séñganñegñiguc zéwelec welec ai mema nañgic.

¹¹ Wañu Miñ Kewuac kua meme uña méñnéñ iwaru wininima hofac oo zaki térya imuac héyaiguc nañec.

¹² Nañu Zakarianéh héñu qeri yéwéc wammiyu bac yandi yandinéh sécgémiyec.

¹³ Imuhuc wañu kua meme uñanéñ yomuhuc ézéyec; Zakaraia, bac yandi yandi ménda wanna, zéwelec welecga imi niñgégéñja wañec. Imuac iniñja Elisabetenéh héri haima merac méñ megémmac. Megéñu iwac qara Yohane zéwésémañ.

¹⁴ Wañu guaru ségiségi yanda hicñjñimac. Hicñjiyu ic embac sasala ieneñ iwac hicñi hicñjiya niñac ségiségi wammu.

¹⁵ Ségiségi wammu imi hénia yomuhuc niñac; Inéh Miñ Kewuac kiwaiguc kunéñgina wamma kecma. Wañu

inéh waiñ zéma doku selia imuhucya méndagucnec nemac, néñ neñgocyawac héri qeriiguc heyunec Uña Téréyanéh ewa qeria sécgémima hemac.

¹⁶ Sécgémiyu Israelac qelihéra sasala meñéñ énécmiyu Miñ Kewugina Anutuac muru lilingéma hamu.

¹⁷ Qeri uña zéma kuhanéh Eliawac séc hemiyu, Miñ Kewu ménda hayunec miha mema hama manñoc ionac qerigina meñju nambérac ionac lilingémac. Ewa seli ic meñéñ énécmiyu ic solañja ionac niñj areñ imuac wamma lilingému. Imuhuc wamma Miñ Kewuac hénaoññ sécyu zémindiñi énécmiyu iwac mambéc kecmu.

¹⁸ Kua meme uñanéñ imuhuc ézéyu nimma Zakaraianéh ac kitiwa yomuhuc meñec; Ni imi ic yanda, wañu iniñja acguc yawuñja sasala yanda, imuac dimuhuc acga imi niñjasarimañ?

¹⁹ Zéyu kua meme uñanéñ yomuhuc ézéyec; Ni qacna Gabiriél, Anutuac kiwaiguc nanañja imi miha. Anutunéh buñja suruc hiabia yomi gézéma zéau gémmañ zé méli néñu mazua.

²⁰ Niñzan, acna zéwa ménda niñzégézan, imuac niñ degucmuacnec gi ac zéwésémañac séc qahac wamma ac qahac kecnanec haka imi hicñjñimac. Naléya ducñjiyu acna imuac héla hicñjñimac.

²¹ Wañu Zakaraianéh Anutuac ocmuñ térya qeriaiguc nalé ogicma keru, ic embac ieneñ iwac mambéc kecma welicgégitic.

²² Imuhuc wañkecgic inéh ionac muru mayec. Wañu ac zémacac séc qahac wañec. Wañu ic embac ieneñ imi inéh ocmuñ térya qeriaiguc iwawai tanec méñ héñec imi niñtegitic. Wañu inéh méranéh sésec sac wañ énécmima ara qahacnec kerec.

²³ Wañu weñj qeyayawac ai meme sasala imi weñj qeyu tecgédaru amayaiguc lilingéma keñec.

²⁴ Kemma keru ai meme tosara hama keñu iniñja Elisabetenéh hériyaguc wamma maso méra méñ sanjima kerec.

²⁵ Kecma yomuhuc zéyec; Sura yomuac Miñ Kewunéh nuac wannémma ic embac sugñinaiguc gamuna qahac wammac niñac haka imuhuc wannéñec.

Kua meme uñanéñ Maria hicñjñimiyec.

²⁶ Maso 6 wañu Anutunéh kua meme uña Gabiriél Galilaia baec Nazarete tauñjiguc mélimiyec.

²⁷ Mélimiyu embac serañja méñ qara Maria iwac muru keñec. Wañu embac imi ic méñ qara Yosefe Dawidiac hicñjñisai areñja imuarunec iwac iniñ buñja qemigic kerec.

²⁸ Wañu hosucgé mima yomuhuc ézéyec; Ohec wahec! Anutuac héñsorocya, Miñ Kewunéh jiguc keczac.

29 Imuhuc zéyu Marianéh kuney yandanc niñbipima yomuhuc niñec; Némac niñ imuhuc yai zézéna zézac?

30 Wañu kua meme uñanéñ yomuhuc zéyec; Maria, Anutunéh ewa hía wañgéyu héñzan imuac niñ gi bacga ménda yandiyu.

31 Ninzan, gi héri haima nanğa mewésémañ. Wañu qara imi Yesu zéwésémañ.

32 Inéh Miñ Kewu wamma keru, iwac qara imi Eñeña miñinawac Nanğa zémimu. Wañu Miñ Kewu Anutunéh iwac sakonğa Dawidiac tatak edamuyaguc imi iwac miyu tacmac.

33 Wañu Yakopac qelihéra ionac ama séc ic kewu wañ énécmima keru, iwac héñgaleñ ama areña yanda imi nalé hémbénaña tetcgia qahac hema emma kecmac.

34 Imuhuc zéma zéyu, Marianéh kua meme uña yomuhuc ézéyec; Ni ic hénia ménda nimmanec seraña kecdua, imuac niñac haka imuhucyanéh dimuhuc hicñi némmac?

35 Zéyu kua meme uñanéñ ac kitiwa yomuhuc melemma ézéyec; Uña Téréyanéh guaru mayu Eñeña miñinawac kuhanéh hoturu gémmac. Imuac niñac merac mewésémañ imi téréya. Wañu iwac mia Anutuac Nanğa zémimu.*

36 Ninzan, sac kiticga Elisabete héfiña zémimianéh yawuña sasala yanda wammaguc merac méñ héri haima keru, bec maso 6 wanzac.

37 Némac niñ, Anutuaru imi haka osiosiya méñnéñ méñ ménda hezac.

38 Imuhuc zéyu, Marianéh yomuhuc ézéyec; Ni Miñ Kewuac welen qeçe embac, imuac zézan imuac séc hía hicñi némmac. Imuhuc zéyu kua meme uña iminéh waima keñec.

Marianéh Elisabeteac kemma ara niñec.

39 Keñu sura méñ imuaru, Marianéh yacma kemma Yuda baec bonğa méñu Yuda tauñiguc focdac ekeñec.

40 Ekemma Zakaraiaiwac amaiguc emma Elisabete yaizézac ac wammiyec.

41 Wammiyu Elisabetenéh Mariawac yaizézac ac niñec imuarunec, merac qeriaiguc heyec iminéh qitic qeyec. Wañu Uña téréyanéh Elisabeteac ewa qeriaiguc sécgé miyec.

42 Sécgé miyu ewaya meyu enu kucnec qacma yomuhuc zéyec; Embac, gi embac tosara sucninaiguc guagiru mérian yandagaguc wanzan. Wañu héri qerigawac héla gocmia imi acguc mérian yandayaguc wanzac.

43 Miñ Kewunawac neñgocyanéh nuaru hazac. Haka yomi némac hiana niñac wamma hicñinénzac me?

44 Zéwa ninna, yaizézanéh gezacnaiguc hiñgaru, kokocnanéh qerinaiguc qitic qema ségiségi wanzac.

45 Ackuazéc ézéyec imi hélaguc wandacmacac hezac hénia imuac niñac niñzéhégéyec embac imi mérianaguc.

Mariawac mepé qepésiac legic.

46 (46a) Wañu Marianéh yomuhuc zéyec; (46a) Inéh eñeña welen qeçe embac nidac imuhucyawac kiwa hinéñec. (46b) Imuac niñ qeri uñananéh Miñ Kewu mepésizac.

47 Qeri uñananéh Anutu nuac anğéh titi miñina iwac niñ wamma ségiségi wanzac.

48 (48b) Zéwa niñic, tetcgia qahac emma kemma ic embac hicñisaiya moczon yanda imi nuac niñ mérianaguc zénémmu.

49 Kuc miñinanéh nuaru kiwi yanda mezac, wañu iwac qara imi Téréya!

50 Anutu sigémimia ionac muru Anutuac goi héihéi yandanéh qeli yackumu emma emma he énécmimac.

51 Inéh méria suluma wawan meme kuhaguc yanda wañanzac. Inéh ewa niñinginaiguc séwi eñeñ niñanzu ic imuhucya héndén énécmianzac.

52 Inéh ic kewu tatak igucnec ic kuc buñaginaguc imi memaénc mianzac, qeri memaamuma kekec imi meyac énécmianzac.

53 Ic yaka niñ humuanzu ionac imi iwawai hía bia tiénécmianzac, néñ iwawaigina sasala he énécmimia imi méragina héla qahac nesi énécmiyu eñ keñanzu.

54 (54a) Inéh eñeña wésé nininğa niñqelima

55 (55a) yanda hécnina zikiziki ac énézéyec séc (54b) welen qeçe ichéra Israel imi méra énécmiyec. (55b) Wañu Abaraham zéma iwac qelihéra ionac imi tetcgia qahac wañ énécmianzac.

56 Wañu Maria imi Elisabetequc keric, maso haréwéc tecgéyu, lilingéma amayaiguc keñec.

Yohane hicñiyec.

57 Wañu bec Elisabetenéh naléya hayu nanğa meyec.

58 Wañu ama momachéra zéma eñeña sac kitichéra ieneñ Miñ Kewunéh goiya kuney yanda héimiyec imi nimma iguc momacnec ségiségi wañic.

59 Ai meme 8 wañu meracac séwi taséya hericbiñ zé hama mañgocyawac qac imi mama Zakaraia zéwiñ zé wañic.

60 Wañu neñgocyanéh qetali énécmima zéyec; Qahac, qara imi Yohane zéwiñ.

* 1:35: Me Merac mewésémañ. Wañu iwac mia Téréya, Anutuac nanğa zémimu.

⁶¹ Zéyu zégic; Ee, sac kitichécgina sucginaiguc qac imuhuc zémimia méj ménda keczac.

⁶² Zégic ménda sécgéyu maŋgocyanéh méré zémimia wammac zé ninzac? Imuhuc zéma nimma qesinimbij zé, méranéh séséc wammigic.

⁶³ Imuhuc waŋgic inéh hilanej zéma zékalaŋa niŋac waŋec. Waŋu keŋ mehama migic, qara imi Yohane imuhuc oyu, hémma welicgégic.

⁶⁴ Waŋu duŋa kuaya zéma ezelaŋa momacnec hulacmimia waŋu, acac wamma Anutu mepési miyec.

⁶⁵ Waŋu ic ama lelec lelec kecgcic imi enej ac imi nimma zénéŋgina hiriyec. Waŋu Yuda baec boŋa séc haka imuac eminimma kecgcic.

⁶⁶ Waŋu Miŋ Kewuac mérianéh iwaru imuhuc heyec imuac niŋac, suruc imi niŋgic séc ac imi qeriginaiguc késa kecma yomuhuc zéaŋgic; Merac imuhucyanéh yandima ic dimuhucya wammac me?

Zakarianéh bianjac ara zéma Miŋ Kewu mepésiyec.

⁶⁷ Waŋu maŋgocya Zakarianéh Uŋa téréyanéh qeria sécgéyu bianjac ara yomuhuc zéyec;

⁶⁸ Anutu i mama hama ic embachéra neŋaŋ doenina meyec. Mepé qepésinina imi neŋaŋ Miŋ Kewunina Israelac Anutuac muru hemac.

⁶⁹ Waŋu nonac niŋ wamma welen qe-qeya Dawidi iwac ama arenhéra neŋaŋ muru aŋgéh titiac ilicya† meyac kumu nénécmiyec.

⁷⁰ Imi mia baec yomuac nalé hama keŋec sura imuaru eŋeya ichéra téréya Anutuac tilij tilij ic ionac kuagina mema ackuazéc séciguc

⁷¹ hazécnina ionac murunec zéma nibiri waŋ nénécmianzu ionac méragina igucnec metecgé nénécmima aŋgéhŋnina tiyec.

⁷² Inéh yanda hécnina goi héihéi waŋ énécmimaŋ zé iniguc sisipac ac téréya zéseliyec imi mia niŋqeliyec.

⁷³ Imi mia sisipac ac yandanina Abaram hazelimiyec imi mia.

⁷⁴ Bac yandi ménda wamma eŋeya mepésimiwiŋ niŋac hazéc hécnina ionac méragina igucnec metecgé nénécmiyu,

⁷⁵ Miŋ Kewuac wésiaiguc kecma météré amuma képésic solanj kecma kekecnina séc welen qemiwiŋ niŋac zéseliyec.

⁷⁶ Merac gi Eneŋa yandawac kua meme ic zégéŋgéhna wammac. Miŋ Kewuac wésiaiguc miha mema kemma iwac héna mézézéŋg géwésémaŋ.

⁷⁷ Imuhuc wamma aŋgéh titiac niniŋa képésic waiwai igucnec hahaya imi Miŋ Kewuac ic embachéra énézéna niŋasarimu.

⁷⁸ Anutuninawac wésé niniŋ imi bénzéŋa, imuac niŋac ou kurumeŋ igucnec kaiwe ésécnec neŋaŋ muru éréma ha nénécmimac.

⁷⁹ Mama hama siŋi zéma humucac tunumaŋiguc tatara neŋaŋ measari nénécmima hénanina luaeac hénaiguc qindiŋi nénécmimac. (Zakariaianéh imuhuc zéyu tecgéyec.)

⁸⁰ Waŋu merac imi séwiya yandiyu ewa qeria momacnec meseli mimia waŋec. Waŋu baec kisiaiguc kerecac Israel ic onacmuru wininiyec.

2

Yesuac hiŋhihiŋiya.

¹ Nalé imuaru Roma ic* eŋeŋagina Kaisa Augusitonéh ic embachéra ionac qacgina mema odacmu niŋac zézé seli ac oma haiyu eŋeya héŋgaleŋ baera séc kendarec.

² Waŋu ic kewu Kirinionéh méra bawu kecma Siria baec yanda imi galeŋgéyec. Waŋu nalé imuac suraiguc ic embac qac areŋgina megic hatac momacguc waŋec.

³ Waŋu ic embac ieneŋ moczoŋ qacgina zégic oénécmimu niŋac eŋaŋ tauŋgina séc lilingéma kendacgic.

⁴ Yosefe imi Dawidiac sac kitic igucnec imuac niŋ, i acguc imuhucyanec Galilaia baec Nazarete tauŋ imi waima Yuda baeciguc Dawidiac ama areŋa yanda qara Betelehem imuaru

⁵ eŋeya qara zéyu omimu niŋac iniŋ buŋa qemimia Maria hériyaquc imi wagiru ekawu ekeŋoc.

⁶ Ekemma kerac Maria merac meme naléya imi waŋec.

⁷ Waŋu embac iminéh naŋa méréc merac meyec. Waŋu ic kian amaiguc iorac ama duŋ méj ménda he ércémiyu, merac imi malekunéh osoma burumakao wedeyaiguc haiyu heyec.

Rama galeŋhéra zéma Anutuac kua meme uŋahéra.

⁸ Waŋu nalé imuhucgeŋ baec imuhucgeŋ rama galeŋ tosara baec kisia lulucyaquc imuaru tacyac wamma siŋi imuaru ramahécgina héŋgaleŋ wamma kecgcic.

⁹ Waŋu Miŋ Kewuac kua meme uŋa méŋnéŋ wininima hosucginu naŋu Miŋ Kewuac edamuyanéh asac mararaŋ ésécnec hoturu énécmiyu bac yandi yandi kuneh yanda waŋgic.

¹⁰ Waŋu kua meme uŋaneŋ yomuhuc énézéyec; Bacgina ménda yandiyu. Niŋzu, ni ségiségiac buŋa suruc hiabia onac muru

† 1:69: Hénia imi kucya. * 2:1: Girik aciguc; Kaisa.

zéau énécmizua. Wañu ac yomi baec séc ic embac moczoñ eñañ buña wammac.

¹¹ Erac Dawidiac ama areña yandaiguc añañéñ titi miñina hicñi énécmizac. Imi mia Miñ Kewu Kristo.

¹² Ini kemma burumakao wedeyaiguc merac sacsac méñ malekunéñ oso osoya hezac imi miñicñimu. Wañu haka iminéñ ac imuac asé kiwiya wañ énécmimac.

¹³ Imuhuc zéyu imuaru kurumenjiguc miñina kua meme uña tuñ yandanéñ kua meme uña iwac muru élanzañec wininima Miñ Kewu mepésima yomuhuc zégic;

¹⁴ Ou kurumenjiguc Miñ Kewuac muru mepé qepési hezac. Wañu you baeciguc, ic embac Anutunéñ inicsoroc wanzac ionac muru luae hezac.

¹⁵ Imuhuc zémaguc kua meme uña ieneñ wai énécmima kurumenjiguc enjic. Wañu nalé imuaru rama galeñ ieneñ eñaoc yomuhuc eminiñgic; Betelehem ama areñaiguc haka méñ hicñiyu Miñ Kewunéñ zéau nénécmizac, kemma hénni.

¹⁶ Imuhuc zéma foc foc kemma Maria, Yosefe zéma merac sac burumakao wedeiguc heyec imi miñicñi énécmigic.

¹⁷ Wañu inicma ackuažéc merac iwac niñac zéyu niñgic imi zésaigic kerñu nindagic.

¹⁸ Wañu ic embac suruc imi niñgic séc haka rama galeñéñ énézégic imuac nimma welicgéñic.

¹⁹ Wañu Maria eñeyaoc imi haka imi moczoñ qerianéñ doñgé nimma kerec.

²⁰ Rama galeñ ieneñ ac zéyu niñgic imuac séc hicñi énécmiyu héla hémma niñgic imuac niñac Anutu mepésima edamuyawac zéhiarumima liliñgéma kenjic.

Yesu wagicma ocmuñ téréyaiguc enoc.

²¹ Wañu séwi tasé hericheric memec naléya ai meme 8 hahéiyu qara Yesu zémiyoc. Wañu qac imi merac imuac hériyaguc ménda wañunec kua meme uñanéñ zémiyec imi mia.

²² Wañu Moseac héna ac heyec séciguc météré amuma kegcig naléya sécgéyu, ieneñ merac imi wagicma Miñ Kewuac buña qemiwic zéma Yerusalem ekenoc.

²³ Imi mia Miñ Kewuac héna aciguc yomuhuc ooyawac heyec imi tohoma imuhuc wañoc; Embac méñnéñ héri haima merac ic méréc mérérawac memac séc, Miñ Kewuac buña téréya qemimu.*

²⁴ Wañu Miñ Kewuac héna aciguc zézéya heyecac hezac imuac séc kembo susuc éréhéc me kembo nei sac qelia éréhéc* mulu manañ omiwiç zéma ekenoc.

²⁵ Wañu Yerusalem imuhucgeñ ic méñ kerec, qara imi Simeon. Ic imi ic solaña wañu Anutuac ewa siñsiñ wammanc kecañec. Wañu Israel ionac héibélaç qéibélaç niñac mambéc keru, Uña Téréyanéñ i guc kecañec.

²⁶ Wañu Uña téréyanéñ i ménda humuyunec Miñ Kewuac Kristo hicñiyu hémmac zéma zéauyu niñec.

²⁷ Wañu ic imi Uñanéñ tilingémiyu ocmuñ téréyaiguc enjic. Eñu imuaru mia merac Yesu iwac nenjoc mañgocya ieneñ merac imuac niñac wamma héna acac haka tohoma éreyoc.

²⁸ Éréyic Simeonnéñ merac imi wagicma tétécgéma namma yomuhuc zéma Miñ Kewu mepésiyec;

²⁹ (29a) Miñ Kewuna, gi deguc welen qeqe icga ni ackuažécga nézénec séciguc

³⁰ nena kic éréhécnanéñ angéñ titiga hénzua, (29b) imuac niñac, deguc hia waina luaeiguc guac hamañ.

³¹ Añañéñ titiga imi baec séc ic embac neñañ kicninaiguc nénézéna hénziñ.

³² Merac yominéñ ic enia ionac muru héniağa zéau énécmiawac asacmararaña wanzac. Wañu guac Israel nonac edamunina wanzac.

³³ Imuhuc zéyu Yosefe zéma nenjocya ieneñ merac iwac niñac zézéya wañec ac imuac mia welicgéyoc.

³⁴ Wañu Simeonnéñ mozoc ac zéénécmima nenjocya yomuhuc ézéyec; Héna, merac yomi Israel sucninaiguc ic embac sasalanéñ yacmu me mama unumac niñac Anutunéñ kumuyu asé kiwi ésécnec nañu, hazéc ac wammimuwac niñu hezac.

³⁵ (Imuhuc wañgic sounéñ gerña ewa geriga nézéhégmac tanec wammac.) Wañu inéñ ic embac sasala ionac ewa qerignaiguc niniñgina hezac imi usuya auyu hémma nindacmu.

³⁶ Wañu ama yanda imuaru Anutuac kua meme embac méñnéñ embac yanda wamma kerec. Qara imi Ana. Inéñ Banuelac bérara, wañu Aseriac areñ igucnec. Inéñ icya mema yawuñ 7 imuac séc euyaguc keroc.

³⁷ Wañu euya humuyu malé wamma keru yawuña 84 wañec.† Inéñ nalé séc ocmuñ téréya ménda waima siñi kaiwe séc nene zikima zéwelec wamma Anutu mepésima kecañec.

³⁸ Wañu nalé imuaru embac iminéñ éréma Anutuac ewa hia ac ézéyec. Ézéma ic embac tosara Anutunéñ Yerusalem ic embac doegina memac niñac mambécma kegcic imi onac muru merac iwac hénia zéasari énécmiyu nindagic.

* 2:23: Mmh 13:2, 12

* 2:24: Lew 12:8

† 2:37: Kiwi tosaraiguc; yawuñ 84 imuac séc malé wamma kerec.

Yesuguc Nazarete ama areñaiguc lilingéma kenjic.

³⁹ Yosefe zéma Maria ierenj Minj Kewuac héná ac tohoma ai imi moczoñ meyc tecgédaru, Galilaia baeciguc lilingéma mekemma ekanj taungina Nazarete kenjoc.

⁴⁰ Wañu Merac imi séwiya yandiyu meseli mimia wañu niñtegic qñntegicyanénj sécgémiyec. Wañu Anutuac goi héihéianénj iwaru hemiyec.

Merac Yesu ocmuñ qeriaiguc enjec.

⁴¹ Wañu Yesuac nenjoc manjocya ierenj imi yawuñ séc nagu sacyaguc ogicogira imuac kendoña ducñiyu, Yerusalem ekenajoc.

⁴² Wañu kenjekcma Yesuac yawuñja 12 wañec nalé imuaru imuhucyanec kendoñj imuac hakaya tohoma Yerusalem ekenjic.

⁴³ Ekemma ai meme sécya kecgic tecgédaru lilingéma ama areña yandagiraiguc mekenjoc. Wañu merac Yesu inénj Yerusalemiguc waima kerec. Wañu Yosefe zéma nenjocya ierenj imi ménda niñtegiroc.

⁴⁴ Imuac niñ ic kianj sugcinaiguc kenzac zéma nimma héná imi ai meme momacgucac séc kemma sac taséhécgira zéma alahécgira ionac sugcinaiguc horoc.

⁴⁵ Wañu ménda mihicñjima mihicñjiwi zé hocmanec Yerusalem ekenjoc.

⁴⁶ Imuhuc hocma kerac ai meme haréwéc tecgéyuguc ocmuñ téréyaiguc emma imuaru mia mihicñjiyoc. Mihicñjima héñjic héná acac kiwi ic ionac sugcinaiguc tacma acgina nimma qesiénécmima tarec.

⁴⁷ Wañu iwac ara niñjic séc niñ asac asaria niñac zéma zéqesiqesi ginawac héla énézéyu nimma welicgéjic.

⁴⁸ Wañu nenjoc manjocya ierenj imi hémma auriyoc. Wañu nenjocyanénj yomuhuc ézéyec; Nanja, gi némac niñac haka imuhucya wañj nérécmizan? Nirična, manjocga zéma ni nekawu kunenj yanda niñyéwérima hocgémma kecziç.

⁴⁹ Imuhuc zéyu Yesunénj ac bakia yomuhuc melenj érécmiyec; Iri némac niñac ni hoc néñzaoc? Ni Manjocnawac amaiguc kecmanac hezac héná imi ménda niñtegiroc?

⁵⁰ Imuhuc zéyec, néñ ierenj ac érézéyec imuac héná imi ménda niñsariyoc.

⁵¹ Wañu Yesunénj yacma iriguc mekemma Nazarete ama areñaiguc hagic. Hama imuaru acgira tohoma kerec. Wañu nenjocyanénj Yesuac ara imi moczoñ qerianénj eeya héima késakerec.

⁵² Yesu imi nininja zéma séwiya yandiyu, Anutu zéma ic embac ienenj hémma héñsorocjic.

3

Yesuac héná meme ic Yohane.

¹ Ic kewu enenjogina Kaisa Tiberionénj Roma galeñgéma keru yawuñ 15 wañec. Wañu nalé imuaru Pontio Pilatonénj Yuda baec galeñ keru, Herodenénj Galilaia baec galeñ kerec. Wañu munia Filiponénj Iturea zéma Trakoniti baec galeñ kerec. Wañu Lisanianénj Abilene baec galeñ kerec.

² Wañu nalé imuaru Hanasi zéma Kayafa ierenj hofac oo ic kiwa keroc. Wañu nalé imuaru Anutuac ackuazéc méññeñ baec zéléñaiguc Zakariawac nanja Yohane iwac muru mayec.

³ Mayu Yohanenénj Yodan doku téfara néwéc néwéc ama séc hama képéscgina qahac wammacac niñ ewa qeri melenj melenjac doku naec imuac héná zéau énécmiyec.

⁴ Anutuac tilin tilin ic Yesaiawac kiwiiguc yomuhuc oyecac hezac; Baec zéléñaiguc ic méññeñ qarú ac ewaya yomuhuc hicñjac; Minj Kewuac héná héimindiñj wangicguc. Iwac niñ wamma hénaya mindinjic didinja wañu.

⁵ Baec wéñwéñgia séc tilogi érédaru. Baec boña zéma baec héñgenj héñgenja imi moczoñ madaru. Wañu héná kukenj kuha imi didinja wandaru, wañu héná enenj mamaya imi solanja wandaru.

⁶ Wañu baec ic embac momac yanda Anutuac anjénj titi imi hémmu.*

⁷ Yohanenénj ic embac tunj yandanénj doku naec énécmimac niñac harégic, inicma yomuhuc énézéyec; Qaté mokolenj ionac qelihécgina Anutuac qeri geric hahaya imuacnec néñgacmu niñac mérenénj goro ac wañj énécmiyec?

⁸ Néñgacmuac séc qahac imuac, ewa qerigina melemma héla imuac séc haimu. Imuhuc ménda wamma ewa qerigananénj Abaraham imi nenñanj yandanina imuhuc ménda zému. Ni énézewa niñjic, Anutunénj hoc yomuac zéyu melenj dacma Abarahamac qelihéra hia wandacmu.

⁹ Bec ic héniaiguc naka haiyu hezac. Imuac ic méñac méñj héla hiabia ménda haihaiya imi, héima geric bélanjiguc giliyu hiñgacdacmac.

¹⁰ Imuhuc zéyu, ic tunj enenj qesima zégic; Imuhuc zéna dunja nenenj dimuhuc waññiguc sécgémac?

¹¹ Zégic yomuhuc melemma énézéyec; Ic méñj malekuya éréhéc késama keczac inénj méndemma ic méñj malekuya qahac keczac iwac méñj mimac. Wañu nenenyagucnénj imuhucyanec wañj énécmimac.

¹² Takis meme enenj acguc doku naec énécmimac niñac hama zégic; Kiwi ic nini dimuhuc wambinç?

* 3:6: Yes 40:3-5

¹³ Zégic zéyec; Ini soukiwa, qété zézéya imi ménda ogicma memu.

¹⁴ Ténjij ic enej imuhucyanec haréma zégic; Wañu nini dimuhuc wambin? Zégic yomuhuc énézéyec; Ini ic ménda tericgé énécmima iwawaigina ménda onogicma héipuc ac ikora ménda zéma maso séc ai bonjina imuac ninjic sécgémac.

¹⁵ Wañu icya icya Kristoac mambéc kecma ewa qeriginanéh Yohaneac nimma ic imi Kristo* gezan zéma ninjumbi ninjun wanjanjic.

¹⁶ Wañu Yohanenéh acgina kituwa melemma ic embac momac yanda yomuhuc énézéyec; Ni dokunéh naec énécmianzua, néh ic méj ni nogicma kuc yanda késa keczac iminéh hamac. Nidac imuhucyanéh iwac héná usuyawac hésiya imi hulacmañac séc qahac. Inéh mia Uña Téréya zéma geric bélanéh kápésicgina zuac énécmimac.

¹⁷ Inéh mériaiguc sarac yanda késama keczac. Wañu sombená imi moczon usuj héréracgéma héla gocmia imi qutulángéma hofiyaiguc haidacmac. Imuhuc wamma inéh gorosoná imi geric bélaná méwécgwiñac séc qahac imuaru giliyu zemac.

¹⁸ Inéh toroqema ac sasala imuhucya imuhucya énézéma qerigina meseli énécmima buña suruc hiabia imi ic embac zéau énécmiyec.

¹⁹ Wañu nalé imuaru baec galen Herodenéh muniawac iniña Herodia meyec. Wañu imi sac qahac, haka biria hénia hénia momacnec wanjec. Imuac ninjac, Yohanenéh ac geriwiguc zémiyu ninjec.

²⁰ Nimma toroqema haka biria méj wamma Yohane késama hésa amaiguc oporec.

Yohanenéh Yesu doku naec haka wammiyec.

²¹ Hésa amaiguc ménda kerecne Yohanenéh ic embac moczon doku naec énécmiyec, Yesu imuhucyanec iwac muru hayu, doku naecmiyec. Naecmiyu zéwelecma nanu imuarunec kurumen naguya anjéyec.

²² Anjéyu Uña Téréyanéh kembo nei ésécne hényaguc mama iwac qahu mayu kurumen igucnec ewa méj yomuhuc mayec; Gi nena nan sorocna ni guac nin ségiségi wanjanzua.

²³ Wañu Yesunéh yawuná 30 imuac séc wanu aya hénima meyec. Wañu ic embac ienéh iwac ninjic Yosefeac naná wanjec. Wañu Yosefeac mangocya imi Eli.

²⁴ Eliac mangocya Matata, Matataac mangocya Lewi, Lewiac mangocya Melki, Melkiac mangocya Yannai, Yannaiaac mangocya Yosefe,

²⁵ Yosefeac mangocya Matadia, Matatiawac mangocya Amosi, Amosiac mangocya Nahum, Nahumac mangocya Esili, Esiliaac mangocya Nanjai,

²⁶ Nanjaiac mangocya Maati, Maatiaac mangocya Matadia, Matatiawac mangocya Semein, Semeinac mangocya Yosek, Yosekac mangocya Yoda,

²⁷ Yodawac mangocya Yoanan, Yoananac mangocya Resa, Resawac mangocya Zorobabel, Zorobabelac mangocya Salatiel, Salatielac mangocya Neri,

²⁸ Neriac mangocya Melki, Melkiac mangocya Adi, Adiac mangocya Kosam, Kosamac mangocya Elmadam, Elmadamac mangocya Eri,

²⁹ Eriac mangocya Yesua,† Yesuawac mangocya Eliezere, Eliezereac mangocya Yorim, Yorimac mangocya Matata, Matatawac mangocya Lewi.

³⁰ Lewiac mangocya Simeon, Simeonac mangocya Yuda, Yudawac mangocya Yosefe, Yosefeac mangocya Yonam, Yonamac mangocya Eliakim,

³¹ Eliakimac mangocya Melea, Meleawac mangocya Menna, Mennawac mangocya Matata, Matadawac mangocya Natan, Natanac mangocya Dawidi,

³² Dawidiac mangocya Yesi, Yesaiac mangocya Obedi, Obedac mangocya Boasi, Boasiac mangocya Salmon, Salmonac mangocya Nason,

³³ Nasonac mangocya Aminadap, Aminadapac mangocya Adimin, Adiminac mangocya Arini, Ariniac mangocya Hesiron, Hesironac mangocya Feresi, Feresiac mangocya Yuda,

³⁴ Yudawac mangocya Yakobo, Yakopac mangocya Isaka, Isakawac mangocya Abaraham, Abarahamac mangocya Tara, Tarawac mangocya Nahori,

³⁵ Nahoriac mangocya Serugu, Serukac mangocya Ragau, Ragauac mangocya Pelek, Pelek iwac mangocya Eberi, Eberiac mangocya Sala,

³⁶ Selawac mangocya Kainan, Kainanwac mangocya Arafaksat, Arafaksatac mangocya Sem, Sem wac mangocya Noa, Noawac mangocya Lamek,

³⁷ Lamekac mangocya Metusela, Metuselalac mangocya Enoko, Enokoac mangocya Yaret, Yaretac mangocya Mahalale, Mahalaleac mangocya Kainan,

³⁸ Kainamac mangocya Enosi, Enosiac mangocya Set, Setac mangocya Adam,

* **3:15:** Me Mesia. † **3:29:** Sisipac ac wahalaiguc Yesua zéma sisipac ac qeliaiguc Yesu imi Hebraio ac zéma Girik aciguc momacguc, nén Nei ac me Zipilalec ac méndacma ooyawac heyu ekac ekac wanzac.

Adamwac manjocya Anutu,

4

Yesu manam batuc wammiyec.

1 Wañu Uña Téréyanéh Yesu sécgémiyu, Yodan doku igucnec lilingéma hama baec kisiaiguc sinji kaiwe 40 keru, Uña Téréyanéh wagiru keñha wañoc.

2 Wañu ai meme 40 imuac séc Biria miñinanéh ala batuc wammiyec. Wañu iwawai méñ ménda nema keru nalé imi moczoñ tecgéyu yaka niñ humuyec.

3 Yaka niñac humuma keru, Biria miñinanéh hama ézéyec; Gi Anutuac Nanja wanzañiguc zéna hoc yominéh melemma nene wañu.

4 Zéyu melemma zéyec; Kiwi téréyaiguc ac yomuhuc ogic hezac; Ic méñnéñ séwíac nene sac nema ménda keczac.*

5 Imuhuc meleñu Biria miñinanéh Yesu wagicma ou emma héngalen ama areña yanda baec séc hema keñzac imi moczoñ focnec ézéyu héndarec.

6 Wañu ézéma yomuhuc zéyec; Iwawai moczoñ yanda imuac kuc buña yanda zéma edamuya imi neñ guac waigémmañ zé wanzua. Imi mia nuac méranaiguc haihaiya imuac neñ méñac méñ mimañ zé hia mimañac séc.

7 Imuac gi simiñ héima mepési némbésémañiguc iwawai imi moczoñ guac buña wandacmac.

8 Imuhuc zéyu Yesunéh melemma zéyec; Yomuhuc mia ooyawac hezac; Miñ Kewu Anutuga mepésima iwacnec sac welen qemiwésémañ.*

9 Imuhuc zéyu Biria miñinanéh i muñguc wagicma Yerusalem keñoc. Kemma ama téréya imuac witiyaiguc ou oporu nanju yomuhuc ézéyec; Gi Anutuac Nanja wanzañiguc yomuarunec luma emu hiñgacbésemañ.

10 Zéyu zéyec; Ac méñ yomuhuc ooyawac hezac; Anutunéh guac wamma galeñgé gémmu niñac kua meme uñahéra énézémac.

11 Wañu kua meme uña eneñ gi ménda mama gumac niñac méraginanéh lolongéma gépésigic hénaga hocnéñ ménda héimac.*

12 Imuhuc zéyu Yesunéh muñguc melemma zéyec; Yomuhuc ooyawac hezac; Miñ Kewu guac Anutuga ménda batucgé miwésémañ.*

13 Imuhuc zéyu Biria miñinanéh manam batuc ai imi metecgéma waimima kemma nalé méñac mambéc kerec.

Yesunéh Galilaia baeciguc welen qeénécimima ai hénima meyc.

14 Wañu Yesunéh Uña Téréyawac kuciguc Galilaia baeciguc lilingéma keñu iwac surucya imi ama lelec lelec tacma keñec séc saima kendarec.

15 Wañu Yesu eneyac tocgotocgo amaya amaya emma ackuazéc ku énécmiyu ic embac momac yanda ieneñ mepésimigic.

16 Wañu Yesunéh Nazarete ama areñaiguc kereñec. Inéh ama areña yanda imuaru mia yandiyc. Wañu Sabata nalé méñu haka wañañec ésécnec tocgotocgo amaiguc emma kiwi téréya olommañ zé nañec.

17 Anutuac tiliñ tiliñ ic Yesaiawac kiwi limbi limbiña miyu hutuma kiwi ooya yomuhuc miñicñiyec;

18 Ic maqeqeya ionac buña suruc hiabia imi énézémañ niñac Anutuac Uña téréyanéh ni halécnéñ naecnéma méteré néñec. Wañu hésa ic ionac ziki sipacgina metecgé énécmima kichilic ionac kichihi meénécimima welen qeqe ic ionac yéwérigina metecgé énécmimañ niñac inéh ni méli néñec.

19 Wañu Miñ Kewuac goi héihéi yanda imuac yawuñu hazac zéma zéau énécmimañ niñac méli néñec.*

20 Imuhuc olomaguc kiwi imi limbima imuac galeña mima mama tarec. Taru tosara tocgotocgo ama imuac qeriaiguc tacgic ieneñ héñsosaliguc.

21 Wañu Yesunéh hénima ac yomuhuc énézéyec; Deguc kiwi ooya olomba gezacgimanéh niñgic imi hélaguc wanzac.

22 Ieneñ moczoñ héipuc ac zémima kuaya igucnec ackuazéc hiabia zéhicñiyu nimma welicgéma yomuhuc zégic; Ic yomi Yosefeac nanja ménda wanzac?

23 Wañu Yesunéh énézéyec; Niñtegic qññtegic ac méñ yomuhuc hezac; Mehihiaru ic gi geñgac séwiga mehiaruna. Ini imi ac imi mema tinduc yomuhuc nézému; Kafanaum amaiguc kiwi mena surucga zégic niññ. Wañu haka imuhucya you geñga tauñgaiguc mena hénni.

24 Imuhuc zéma toroqema yomuhuc zéyec; Hélacnec énézéwa niñgic, Anutuac tiliñ tiliñ ic méñac méñ eneya tauñgaiguc imi zézé ségiségi wammimia méñ ménda hezac.

25 Hélacnec énézéwa niñgic, Elia kerec imuaru yawuñ haréwec zéma maso 6 séc kurunen zikiyu, baec séc béti yanda hiññiyec. Wañu nalé imuaru Israel baec yandaiguc embac malé sasala kecgic.

26 Wañu Anutunéh Elia imi méñac méñ ménda mélimiyec, néñ Sidon baec Sarepta ama areña yandaiguc embac malé méñ kerec iwac sac mélimiyu keñec.

* 4:4: Hén 8:3 * 4:8: Hén 6:13 * 4:11: Leg 91:1, 12 * 4:12: Hén 6:16 * 4:19: Yes 61:1-2

27 Wañu Anutuac tilij tilij ic Elisa kerec nalé imuaru Israel baec yandaiguc ic wizi warihaguc sasala kecgic, néñ sugcinaiguc méñac méñ ménda mehiaruyc, néñ Siria ic Naman sac mehiaruyc.

28 Imuhuc zéyu tocgotocgo amaiguc tunjaguc tacgic enej ac imi ninjic qeri biricnéñ sécgé énécmiyec.

29 Wañu ieneñ yacma taun heyec baec imuac tetecgiaiguc sia yanda nanec imuaru Yesu nanjégic hinjacmac niñ nesimima taun imuac sénganjenjiguc héréma kenjic.

30 Wañu inéñ sugcinaiguc qeric énécmima kenjec.

Yesunéñ Kuwic méñ nesiyu éréma kenjec.

31 Wañu Yesunéñ Galilaia baec Kafanaum ama areña yandaiguc mama hama imuaru Sabata naléiguc ackuazéc ku énécmima kerec.

32 Wañu ninjic ara imi qac buñayaguc wañu welicgégic.

33 Wañu tocgotocgo ama imuaru ic méñ kuwic zapi qeqeyaguc* méñnéñ tacma qac genjelañgéma qarec.

34 Aa, Nazarete Yesu gi zéma nini imi neñac neñac. Wañu gi mebirí nénécmimanj zé hazan? Ni ninzua gi méré, gi imi Anutu arunec Téréya.

35 Imuhuc zéyu Yesunéñ qetalimima zéyec; Acga qaiyu ic iwarunec éréma mana. Imuhuc zéyu kuwic iminéñ ic imi ic tunj imuac sugcinaiguc héréken héréha wammima éréyu ic iminéñ mama qeyec, néñ séwiyá méñ ménda biriyec.

36 Wañu haka imi hémma ic embac moc3onj welicgéma éminimma zégic; Ackuazéc imi dimuhucya! Kuc buña zéma kuc yandayaguc! Kuwic zapi qeqeya ézéyu ara tohoma érezac!

37 Wañu Yesuac surucya imi ama aren lelec lelec hezac séc saima kendarec.

Yesunéñ ic embac hafiginaguc sasala mehiaru énécmiyec.

38 Wañu Yesunéñ yacma tocgotocgo ama imuacnec mama kemma Simonac amaiguc enjec. Enju Simonac howuhaya imi séwi geric yandanéñ késayu heyu, ic embac enej iwac niñ wamma Yesu welecmigic.

39 Welecgic Yesunéñ hosuraiguc namma séwi geric imi qetalimima zéyec. Zéyu hafi imi waimiyu embac iminéñ nalé sosola qahac yacma welej qeénécmiyec.

40 Kaiwe hinjacmanj zé wañu ic embac ieneñ ic tosara hafigina hénia hénia zéma zepaginaguc imi onagicma harégic. Wañu harégic séc Yesunéñ méria hai énécmima mehiaru énécmiyec.

41 Wañu uña birianéñ momacnec ic embac sasala ionarunec éréma qacma zégic; Gi imi Anutuac Naña. Imuhuc zégic uña biria ieneñ Yesu imi Kristo wanzac hénia imi ninjic imuac niñac Yesunéñ qetali énécmima ac ménda zému niñac neñj héiénécmiyec.

42 Wañu ama gianjiyu Yesunéñ sénganjenj mama baec kisia méñ hétéña qahac imuaru kemma tackeru, ic tunj enej hocma mi-hicnima ménda wai énécmima kemmac niñac zéqetali wammigic.

43 Imuhuc wanjic Yesunéñ yomuhuc énézéyec; Ama yanda tosara imuac ic embac ionac imuhucyanec Anutuac héngalenj ama areña yandawac buña suruc hiabia imi énézemanjac hezac. Ni imi ai imuac mia méli néju mayi.

44 Imuhuc zéma kemma Yuda baeciguc† tocgotocgo amaya amayaiguc ackuazéc énézéyec.

5

Yesunéñ hénima ai ichéra énépésiyec.

1 Yesunéñ Genesarete zékéñ yanda* ginjinaiguc nanjeru tunj yandanéñ Anutuac ackuazéc nimbij zé héfacgé amuma hosuraiguc lelecgé migic.

2 Wañu Yesunéñ hénu zékéñ ginjina imuaru zéic komora éréhéc taroc. Taric lambéc héréhéré ic ieneñ imuacnec mama uficgina zuacma kecgic.

3 Wañu Yesunéñ zéic méñiguc enjec. Wañu zéic imi ic méñ qara Simon iwac zéic. Yesunéñ Simon ézéyu zéic imi nanjéyu élélahunec† komora dokuguc mekemma taru imuaru tacma tunj yanda imi ku énécmiyec.

4 Kuénécmiyu tecgéyu Simon yomuhuc ézéyec; Gi doku hinjac hinjaraiguc kemma uficga haima lambéc héréna.

5 Zéyu Simonnéñ melemma zéyec; Kiwi ic nini sinjiaiguc ai yanda meni ama gianjzac, néñ méñ ménda mihicnjizij. Wañu zézanj imuac wamma uficna moc3onj muñguc haiwa hinjacdacmu.

6 Imuhuc zéma Yesu zéyec séc wamma lambéc sasala yanda héréyu uficgina hénima tegirec.

7 Wañu alahécgina zéic méñiguc kecgic enej hama méra énécmimu niñac méra kaec ku énécmima welec énécmigic. Wañu ieneñ hama zéic éréhécnec tigid kuagira qeyu zéic éréhéc imi doku qeriaiguc hinjacbi zé wanjoc.

8 Wañu Simon Peteronéñ haka imi hémma Yesuac siminja igucgenj sicgéma

* 4:33: Girik ic ionac ninjinaiguc uña imuhucya imi ewa soho, hafi tosara, zéma ziki sipac ai imuhucya mihicniji énécmima ic mebirí énécmianec. Kembanja 36 imuaru aguc ac imi hezac. † 4:44: Yuda ic ionac baec; kiwi méranéñ ooya tosaraiguc Galilaia. * 5:1: Imi mia, Galilaia kondun. † 5:3: Baec igucnec.

yomuhuc zéyec; Miñ Kewu ni imi kápésic ic, imuac wainémma kembésémanj.

⁹ Imi mia enjeya zéma ic tosara i guc kecgic enej moczoñ lambéc hérégic imi hémma welicégic hénia imuac niñ imuhuc zéyec.

¹⁰ Wañu Zebedaioac nanhérera Simonac ai momac Yakobo zéma Yohane imuhucyanec welicégyc.

Wañu Yesunéñ Simon yomuhuc ézéyec; Zénéñga ménda hiriyu, kecma gi ic embac énépésiwésémanj.

¹¹ Wañu ieneñ zéic héréma élélahu[‡] haima iwawai moczoñ imuaru waidacma Yesu méndacma kenjic.

Yesunéñ ic méñ wizi selia warihaguc mehiaruyec.

¹² Yesunéñ ama areña yanda ménjiguc kerec. Keru ic méñ wizi seli séwiyas[§] sécgémiyu kerec inéñ Yesu hémma sigéma welecma zéyec; Miñ Kewu, nuac ewa síñga hegérñu ni hía mesolanj némbésémanjac séc.

¹³ Zéyu Yesunéñ méria suluma osimima yomuhuc zéyec; Ni imuac wanua, solañja wanna. Imuhuc zéyu wiziya imi bec qahac wanjec.

¹⁴ Wañu Yesunéñ ic imi neuj héimima yomuhuc ézéyec; Ic méñac méñ ménda zéwésémanj, néñ kemma hofac oo ic séwiga ézéna hémma solañja wanjanj imi héñu Mosenéñ zéyec séc Anutuac buña haina ogéñu haka iminéñ héipuc wanj énécmiyu ninzégému.

¹⁵ Wañu Yesuac qac buñanéñ muñguc yanda saima kenju ackuazécyá nimma hafigina mehiaru énécmimac niñ ic embac tuñaguc sasala tocgéma hamanecc hagic.

¹⁶ Wañu Yesunéñ elinjé amuma enjeyanec baec kisiaiguc kemma zéwelerec.

Yesunéñ ic purinj méñ mehiarumiyc.

¹⁷ Kaiwe méñu Yesunéñ ic embac ac ku énécmimanec nanju Galilaia ama areña areña zéma Yuda baec zéma Yerusalemec Farisaio ic zéma hénia acac kiwi ic enej hama momacnec tacgic, Anutuac hafi mehiariuac kuhanéñ iwaru hemiyc.

¹⁸ Wañu ic tosanéñ ic purinj méñ sasanjiguc huama hama Yesuac wésiaiguc haiwinj zé wagicma embinj zé wanjic.

¹⁹ Néñ tuñ yanda tacma hénaya hézicégic titinja qahac wanjec. Imuac ama qahaiguc emma ama bauya augic kifañja hicñjiyu ic purinja imi sasanjaguc ic embac sugcinaiguc Yesuac wésiaiguc haigic hinjarec.

²⁰ Yesunéñ ionac ninzénj ninzéggina imi hémma yomuhuc ézéyec; Ic ala guac kápésicga waiwaiya wanjac.

²¹ Imuhuc zéyu hénia acac kiwi ic zéma Farisaio ic enej qeriginanéñ yomuhuc niñgic; Ic yomi mérénéñ Anutu zébiri qébiri wammima imuhuc zézac? Baec ic méñnéñ méñ nenjan kápésicnina aumacac séc qahac! Imi mia Anutunéñ sac wammacac séc.

²² Imuhuc eminingic Yesunéñ imi niñtegicma melemma zéyec; Ini qeriginaiguc némac ac emininzu?

²³ Ic hénia méria humumia ézémanj zéma ac diminéñ efefia wammac? Kápésicga waizua iminéñ efefia me yacma hehega mema kembésémanj imi?

²⁴ Icac Nanja ni imi baeciguc kápésicgina wai énéc mimiawac kuc buñana henénzac imi héñtegicmu. Imuhuc zéma ic hénia méria humumia i yomuhuc ézéyec; Ni gézézua, yacma sasanja mema amagaiguc kembésémanj.

²⁵ Imuhuc zéyu ic imi zélandac kicginaiguc yacma iwawai hearjec imi mema Anutu mepésima enjeya amaiguc liliñgéma kenjec.

²⁶ Kenju ic embac moczoñ kilen yanda welicégéma Anutu mepésigic. Wañu zénéñgina hiriyu zégic; Deguc nini haka méréra hénzñj.

Yesunéñ Lewi qaru méndacmiyc.

²⁷ Imuac andiaiguc Yesunéñ hinjagcma kemma héñu takis meme ic méñ qara Lewi** inéñ ai amayaiguc taru hama ni méndac nénná zéma ézéyec.

²⁸ Zéyu inéñ yacma iwawai moczoñ andé qedacma méndac miyc.

²⁹ Lewinéñ Yesuac eeya héima amayaiguc aria yanda wanju takis meme ic tosara zéma ic embac sasala tosara momacnec hama nene newinj zé tacgic.

³⁰ Wañu Farisaio ic zéma ionac kiwi oo ic enej Yesuac tohotoho ichéra ñidic ñuduc ac wanj énécmima zégic; Ini dimuhuc takis meme ic zéma kápésic ic iniguc nene doku nema taczu?

³¹ Zégic Yesunéñ melemma zéyec; Ic hafigina qahac ieneñ dokta ninjac ménda wanjanzu, néñ hafiginaguc ieneñ mia imuac wanjanzu.

³² Ni mia ic solañja unurumanj zéma ménda mayi, néñ biria meme ic ewa qerigina melemmu niñac unurumanj zé mayi.

Nene waima zéwelecwelec imuac ara.

³³ Imuhuc zéyu ieneñ Yesu yomuhuc ézégic; Yohaneac tohotoho ichéra ieneñ hatac sasala nene zikima zéwelecanzu. Wañu Farisaio ic ionac tohotoho ichéccina imi imuhucyanec wanjanzu. Wañu guac tohotoho ichéccga imi enej nalé séc nene doku neanzu.

[‡] 5:11: Girik aciguc; baeciguc. [§] 5:12: Girik aciguc séwi wizi hénia hénia imuac lepra zéaniguc. ** 5:27: Mataio zémimia.

³⁴ Zégic Yesunéh melemma énézéyec; Ic qañ tosara ic méñ embac memañ zé wanzac i guc kecziuguc nene zikima zéwelec ai memu niñac hia énézémuac séc me?

³⁵ Imi qahac, néñ kecma nalé imi ducnyiu euya imi wagicma kenjic qahac wañuguc nalé imuaru mia nene zikima zéwelecmu.

³⁶ Imuhuc zéma toro qema séséc ac yomuhuc zéma énézéyec; Méñnéñ méñ maleku qelia mericma maleku wahalaiguc ménda qotoañzac. Imuhuc wammaciguc maleku qelia imi mebirimac, néñ susuria qelia imi maleku wahalaiguc haimac imi, séc ménda héimac.

³⁷ Wañu méñnéñ méñ waiñ doku qelia yañ séwélanéh gésé memeya wahalaiguc ménda tianzac. Imuhuc wammaciguc waiñ qelianéh melemma waiñ selia wammañ zé wéséséya mihicñjima gésé imi épépéñgéyu tegiru waiñ imi mama biriyu, gésé imi momacnec biridacmac.

³⁸ Imuac waiñ doku qelia imi gésé qeliaiguc timacac hezac.

³⁹ Waiñ imi nalé horua heheyawac waiñ qacguc zéañzac imuac niñac méñnéñ waiñ wahala kuhaguc imi nemaguc waiñ qelia kuha qahac méñ niñac ménda wañanzac.

6

Sabata nalé miñjina Yesu.

¹ Sabata nalé méñu Yesunéh padi ai namuñgina igucnec qericma kenjec. Kenju tohotoho ichéra ienenj méndacma kemma padi héla momac momac kuma mema méraginanéh asañgéma negic.

² Imuhuc wanjic Farisaio ic tosara enenj yomuhuc zégic; Némac niñ haka Sabata naléyaiguc ménda wawañja imuhucya wanzu?*

³ Zégic Yesunéh acgina melemma zéyec; Ini Dawidi zéma ichéra ienenj yaka niñ humugic nalé imuaru, néma haka wañec imi ménda oloñ niñanzu?

⁴ Inéh Anutuac ama qeriaiguc emma saméh haimimia, tosara qahac, néñ hofac oo ic ienenj sac nemuac héna aciguc hezac imi mema neyec. Nema ichéra i guc kecgic imi acguc énécmiyu nedacgic.

⁵ Yesunéh imuhuc zéma ac yomuhuc toroqema zéyec; Icac Naña imi Sabata naléyawac miñjina wanzac.

⁶ Wañu Sabata nalé méñu Yesunéh tocgotocgo amaiguc emma ackuazéc ku énécmiyec. Wañu imuaru ic méñ tarec. Wañu iwac méra héiya imi sélec sélécgia.

⁷ Héna acac kiwi ic zéma Farisaio ic ienenj Yesu aciguc opocbiñ zé képésira méñ mihicñjiwiñ zéma Sabataiguc hafi ic mehiaru-mac me qahac zéma awima kecgic.

⁸ Wañu Yesunéh ewa qerigina niñtegicma ic méraya sélec sélécgia ézéma zéyec; Yacma sucninaiguc nanna. Zéyu inéh yacma nañec.

⁹ Nañu Yesunéh yomuhuc énézéyec; Qesiénécmizua. Diminéñ héna acwac séciguc? Sabata naléiguc haka hiabia wambiñ me haka biria wambiñ? Kecec imi mehiaruwiñ me qehumuwiñ?

¹⁰ Imuhuc zéma hénaorinj lelecgéma inicmaguc ic iwac mia yomuhuc ézéma zéyec; Méraga suluna. Imuhuc zéyu méria suluyu hiaruyec.

¹¹ Imuhuc wañu ienenj qerigina geric bélanjanéh sécgé énécmiyu, Yesu dimuhuc wammiiwiñ zéma eminiñjic.

Yesuac Méliméli ic 12.

¹² Wañu nalé imuaru Yesunéh zéwelec wammañ zéma baec boñaiguc keremma siñi herec séc tacma Anutu zéwelecmiyec.

¹³ Wañu ama gianjiyu tohotoho ichéra unuruma sugginaiguc 12 énépésima qacgina Yesuac Méliméli ic zéénécmiyec.

¹⁴ Yesuac Méliméli ic ionac qacgina imi Simon (Petro zémimia, hénia imi zamanziñ.) zéma iwac munia Anderea, wañu Yakobo, Yohane, Filipino, Batolomaio,

¹⁵ Mataio (qara méñ Lewi), zéma Toma, Alfaioac naña Yakobo, Simon Zelote zémimia,

¹⁶ Wañu Yakoboac naña Yuda, zéma Yuda Karioto, wañu ic yominéh mia kecma Yesu andé qeyec.

Mozoc ac zéma saec ac.

¹⁷ Wañu Yesunéh tohotoho ichéra iniguc baec boña igucnec mama baec kondoñaiguc nañec. Nañu tohotoho ic tosara tunaguc zéma ic tunj kunenj yandanéh Yuda baec ama lelec lelec zéma Yerusalem zéma Tiro zéma Sidon zékénj yanda giñgiña igucnec

¹⁸ ackuazéc nimbiñ zé me hafigina mehiaru énécmimac niñac hagíc. Wañu Yesunéh ic tosara uña zapi qeqeyanéñ mebirí énécmiyu qenzer manzer qegic imi momacnec mehiaru énécmiyec.

¹⁹ Wañu Yesuarunec kuc yandanéh éréma icya icya moczoñ mehiaru énécmidarec. Wañu imuac niñ ic embac moczoñ méraginanéh Yesu osiwiñ zé wanjic.

²⁰ Yesunéh kiwa hima tohotoho ichéra inicma yomuhuc zéyec; Anutuac héngalenj ama arenja yanda imi ic maqeqeya onac buña, imuac niñ, ic maqeqeya ini imi ségiségi ginaguc.

²¹ Sécgé énécmimac, imuac niñ deguc yaka niñ humuzu ini imi ségiségi ginaguc. Ségiségi wamma desimu, imuac niñ deguc siacma keczu ini imi ségiségi ginaguc.

* 6:2: Niñjic ai tanec wañu imuhuc zégic.

²² Icac Naja iwac niñac ic embac ienen hazéc wañ énécmima elicgé énécmima zébiri énécmima onac qac burja imi biria zéma wai énécmimu nalé imuaru ini ségiségi ginaguc.

²³ Nalé imuaru imi ini ségiségi wamma ewa hia nimma legicgina hirimu. Héngic! Kurumey amaiguc onaru bakia hiabia imi kuney yanda he énécmimac. Haka biria imuhucya imi yandahécgina eney Anutuac tilij tilij ic ionac acguc imuhuc wañ énécmianjgic hénia imuac niñac ini imuhuc wammuc hezac.

²⁴ Saecginaguc, iwawai saméña heénécmimia ini. Ini imi bec zézé ségiségi he énécmidaru tecgézac.

²⁵ Saecginaguc, deguc tomenjgina qeaznac ini. Ini imi Kecma yaka niñ humumu. Saecginaguc, deguc desi yanda wañanzu ini. Ini imi kecma ewa biric yanda wamma siacmu.

²⁶ Ic embac moczoñ ienenj onac zézé ségiségi wañ énécmianzu iguc, ini imi saecginaguc. Yanda hécgina ienenj Anutuac tilij tilij ic ikora ionac mia imuhuc wañ énécmianjgic.

Hazéchécgina goigina héimu.

²⁷ Wañu gezacgina haima niñzu onac zézu; Hazécgina ala wañ énécmigic. Wañu ic tosara nimbiri énécmianzu ionac haka hiabia wañ énécmimu.

²⁸ Saecgé énécmianzu imi onac mia moczogé énécmimu. Wañu gamu qeqe ac wañ énécmianzu ionac niñac wamma zéwelec wammu.

²⁹ Méñnéñ nekanjga qeyu nekanjga néwécgeña imi imuhucnec melejna qemac. Méñnéñ guac sanjgeña malekuga guagiru maleku qeriaiguc héihéiya imi acguc waimina.

³⁰ Méñnéñ méñ iwawai méñ niñac welec géñu hia miwésémañ. Méñnéñ guac iwawaiga mema kenju melerj néñna ménda zéwésémañ.

³¹ Haka hiabia méñac méñ alahécginanéñ wañ énécmimuc wanzuiguc haka imuhucya imi enjaoc walac wañ énécmimu.

³² Ini ic tosara ala wañ énécmianzu ionac sac ala wañ énécmianzu iguc imi némac hiabianéñ he énécmiwacnec? Képésic ic ienenj acguc ic tosara ala sij wañ énécmianzu ionac ala sij wañ énécmianzu.

³³ Ic méñnéñ méñ haka hiabia wañ énécmianzu ionac mia haka hiabia wañ énécmianzu iguc imi némac hiabianéñ he énécmiwacnec? Képésic ic eney acguc imuhuc wañanzu.

³⁴ Ini bakia mewij zé iwawai méñ alahécgina méra mizuiguc imi némac hiabianéñ he énécmiwacnec? Képésic ic ienenj

acguc bakia séha mewij zé niñkumama késpedesic ic méñac méñ méra énécmianzu.

³⁵ Imuac ini hazéc hécgina ala wañ énécmima goi héihéi wañ énécmiwij zé bakia niñac ménda wamma enjac méra énécmimu. Imuhuc wañanzuiguc imi bakia héla yanda he énécmiyu. Eñeña minjnwac nambérac héra wammu. Inéñ mia ewa hiawac énécmimia imi ménda niñtegcianzu ionac zéma kaijziliweñ ic ionac imi, séc imuhucyanec goi héihéi wañ énécmianzac.

³⁶ Onac kurumey Manjocnéñ wéséséya niñénécmianzac imuac séciguc ini imuhucyanec wéségina niñénécmimu.

Niñ gésiségiac haka.

³⁷ Ménda zégési énécmigic, ménda zégési énécmimia wammac. Késpedesicginaguc ménda zéénécmigic, késpedesic ginaguc ménda zéénécmimia wammac. Wañu alahécgina ionac késpedesicgina wai énécmigic, enjaj késpedesicgina imuhucyanec wai énécmimia wammac.

³⁸ Eñ énécmigic, enj énécmimia wammac. Iwawai géséginaiugic tiyu, hiñgacma kuaya qeyu, hélanzima tima méndéñu kenja wañu hiñgaru, muñguc tiyu kuaya qema mayu, onac énécmiyu tétécgéma memu. Enej géségina tima énécmigic imuac sécyaiugic tima melerj énécmiyu memu.

³⁹ Wañu inéñ muñguc séséc ac wamma yomuhuc zéyec; Kic hilicnéñ kic hilic méñ hia hérémimac me? Imuhuc wammaciguc imi, érhéc ekawu baec séséñjiguc ménda hiñgacmaoc me?

⁴⁰ Tohotoho icnéñ kiwi icya ménda ogicma keczac, néñ méñac méñ kiwi icyanéñ niñiña moczoñ didiñanec kumiyu niñareñ gédacmaciguc, inéñ mia kiwi icya éséc dac wamma kecmac.

⁴¹ Némac niñac alagawa kiwaiuguc goc héñtegcima geñac kicgaiguc ic kembraña hezac imi ménda niñtegcianzanj me?

⁴² Gi imi guac kicga qeriaiguc ic kembraña hezac imi ménda héñtegcima dimuhuc guac alagawac zéma Alana wainénna neñ guac kicga qeriaiguc goc hezac imi memañ zéwésémañ me? Ic ikora gi walac guac kicga qeriaiguc ic kembraña hezac imi memaguc iwawai guac alagawac kiwa qeriaiguc hezac imi hiabianec hémma mewésémañ.

⁴³ Némac niñ? Ic hésa hiabia méñnéñ héla gocmia biria haimacac séc qahac. Wañu ic hésa biria méñnéñ héla gocmia hiabia haimacac séc qahac, imuac mia imuhuc zézu.

⁴⁴ Ic hésa imi imuac héla gocmia hémma hénia héñtegcianzij. Ic hésa waiyaguc imuarunec fik ic gocmia ménda mihicñianzij. Wañu sanjanjiguc wainj gocmia ménda mihicñianzij.

⁴⁵ Ic embac enej iwawai ewa qerig-iaiguc qauqau haigic hezac imuacnec mema kuaginanénj ac zéanzu, imuac niñac ic hiabianénj ewa qeriaiguc nininj hiabia qauqau haigic hezac imuacnec mema ac hiabia zéhicñianzac. Wañu ic birianénj nininj biria ewa qeriaiguc kuaya qema hezac imuacnec mema ac bira zéhicñianzac.

⁴⁶ Ini imi nuac niñ Miñ Kewu, Miñ Kewu zénémmanec dimuhuc ac zéanzua imi ménda tohoma wañanzu?

⁴⁷ Méñnéñ méñ nuaru hama nuac acna nimma tohoanzu ienenj ic dimuhucya wanzu imi séséc ac zéma énézéwa hémmu.

⁴⁸ Ic imuhucya imi ama memañ zé baec hiñgac hiñgarawac éséma baña mi-hicñjima imuac qahaiguc simenj haima mezac ésécnec. Doku yanda luma ama imi qeyec, néñ hiabianec seligima nanjec imuac niñ ménda mehiriyc.

⁴⁹ Wañu nimma ménda tohoanzac inénj baec bébélagcia baña qahac imuaru amaya meyec ésécnec. Doku yandanénj luma qeyu ama imi focdac zéngéma kunenj yanda biriyc.

7

Téñginj ic galeñ méñac ninzénj ninzénja.

¹ Yesunénj ackuazéc imuhuc moczonj énézéyu gezacginanénj niñgic tecgéyu, Kafanaum ama arenja yandaiguc kereñec.

² Imuaru téñginj ic 100 ionac galeñgina méñac welenj qeque ic héñ soroc wammimia méñnéñ hafi kiyu humumañ zé wañec.

³ Wañu galeñ iminénj Yesuac suruc nimma Yesunénj hama welenj qeque icya imi mehiaru mimac niñ qesimimu niñac Yuda ic ionac galeñ tosara méli énécmiyec.

⁴ Méli énécmiyu kemma Yesuaru qeriginanénj moczonj yomuhuc welecmingic; Galeñ imi ara niñmiwésémañac séc ic héla kecanczac.

⁵ Inénj Yuda ic nonac ala siñ wañ nénécmima tocgotocgo amanina menéncmiyec.

⁶ Imuhuc zégic Yesunénj iniguc momacnec keñec. Kemma ama imi lakec qahac zézéyawac séc keñkeru, téñginj ic 100 ionac galeñginanénj alahéra Yesuaru méli énécmima ac yomuhuc haiyec; Miñ Kewu, gi ai yanda ménda mewésémañ. Ni dac imuhucya nuac ama baenjanénj logi gémmacac séc qahac.

⁷ Ni nena niñ nimba ménda sécgéyu guaru hamañ zé osizua. Imuac niñ gi imuaru kecma enj zéna welenj qeque icna imi hiarumac.

⁸ Ni ic eñeñana ionac méra bacgnaiguc kecanczua. Wañu nuac bacnaiguc imuhucyanec téñginj ic hécna kecanczu. Wañu neñ méñac kenna zéwa keñu, méñac

hana zéwa haanzac. Wañu welenj qeque icnawac, ai yomi mena zéwa meanzac.

⁹ Ara imuhuc zégic nimma Yesunénj welicgéma ic tuñ méndacmingic ionac muru lilingéma yomuhuc énézéyec; Ni énézéwa niñgic, Israel ic onarunec ninzénj ninzénj séha imuhucya méñ ménda mihiçñiyi.

¹⁰ Wañu méli énécmiyu hagic ienenj lilingéma amaiguc kemma héngic welenj qeque ic inénj hiaruma séwiya hia kerec.

Yesunénj embac malé méñac nanja humuc igucnec meqelimiyc.

¹¹ Kecma Yesunénj tauñ méñ qara Nain imuaru keñu tohotoho ichéra zéma ic tuñ yandanénj méndacmima keñgic.

¹² Wañu tauñ imuac sanjgulaña ho-suraiguc kereñu qamoc méñ huama magic. Wañu humuyec imi embac malé méñac nanja. Nanja imi momacguc sac kerec. Wañu tauñ imuac ic embac sasalanénj embac malé i guc momacnec magic.

¹³ Wañu Miñ Kewunénj embac malé imi hémma ewaya biriyc zéyec; Ménda siacna.

¹⁴ Imuhuc zéma hosuru kemma katapa osiyu ic wagicma keñkecgic ienenj béñzénj zikima nanjic yomuhuc zéyec; Merac ni gézézua, yacna.

¹⁵ Imuhuc ézéyu humuc ic iminénj yacma acac hénima zéyec. Wañu Yesunénj i neñgocya miyec.

¹⁶ Wañu ic enej moczonj imi hémma zénéngina hiriyu Anutu mepésima yomuhuc zégic; Anutuac tilinj tilinj ic kunenj yanda méñnéñ sucninaiguc hicñiyecac keczac. Tosara enej zégic; Anutunénj ichéra niñnéncmima hazac.

¹⁷ Wañu Yesuac surucya iminénj Yuda baec séc zéma baec néwéc néwéc saima kendarec.

Yesunénj Yohaneac hénia zéyec.

¹⁸ Yohanenénj hésa amaiguc tackeru iwac tohotoho ichéra enej haka hicñiyec imi moczonj ézédacgic. Wañu ac imi nimma tohotoho ic éréhéc héihéré érécmima

¹⁹ Miñ Kewu yomuhuc zéma qesimimaoc niñ méli érécmiyec; Ha nénécmimac niñ zézéya imi gi mia me méñac mambéc kecbiñ?

²⁰ Wañu ierenj Yesuaru kemma zéyoc; Doku naec haka ic Yohane yomuhuc zéma méli nérécmizac; Hanénécmimac niñ zézéya imi gi mia me méñac mambéc kecbiñ?

²¹ Wañu nalé idacuaru Yesu imi ic hafi zepaginaguc zéma ic uña biriaguc imi sasala mehiaru énécmima kic hilic sasala imi kichihí meénécmiyec.

²² Wañu imuhuc qesiyic yomuhuc melemma érézéyec; Iri kemma iwawai hémma niñanzaoc imuac suruc Yohane wammima yomuhuc ézémaoc; Kic hilicnénj kicgina hima héñanzu, purinj enej hénia

kenzu, wizi seliginaguc imi solanjanima keczu, gezacgina héhénzia ienej gezacginanéj ninzu, humuc ic enej qelima yaczu, waju maqeqeya ionac buja suruc hiabia imi énézézac.

²³ Waju méhénéj méj nuac niñ niñ éréhécguc ménda qonzoñ tonjézac imi ségiségiyaguc.

²⁴ Imuhuc zéyu Yohaneac kua meme ichérera iereñ lilingéma keñoc. Keñic Yesunéj Yohaneac zéma yomuhuc énézéyec; Ini baec kisiaiguc némac iwawai hémbiñ zé keñgic? Uñ méj luhucnéj qeyu hirima waju hémma niñac keñgic?

²⁵ Imi qahac waju némac iwawai hémbiñ zé keñgic? Ic méj malekuya hiabia héima keczac imuac hémbiñ zé keñgic? Qahac, ic maleku hiabia héima iwawaigina hiabia sasala késa kecanzu imi enej ama kewuyaiguc kecanzu.

²⁶ Waju imi qahac waju, némac iwawai hémbiñ zé keñgic? Anutuac tiliñ tiliñ ic méñac me? O, imi hélacne! Énézéwa niñgic; Ic imi kua meme ic onogicdacma séc méj wanzac.

²⁷ Iwac mia ac kiwi méj yomuhuc oyec hezac; Héngic, ni kua meme icna méj méliwa walac kemma hénaga mindinimac.

²⁸ Énézéwa niñgic; Embac igucnec hicñihicñiya tosara yanda ionarunec méhénéj méj Yohaneac ménda ogiczac, néj Anutuac héngaleñ ama areña yanda qeriaiguc mamayagina méhénéj Yohane i hia ogiczac.

²⁹ Ic momac yanda zéma takis meme ic ienej Yohaneac doku naecgic imuac niñac ackuazéc imi nimma Anutu imi solanjan zéma zéaugic.

³⁰ Waju Farisaio ic zéma héna acac kiwi ic ienej sac Yohaneac doku ménda naecma Anutuac ewa siñ enañ niñac heyec imuac héjara megic.

³¹ Yesunéj toroqema zéyec; Nalé yomuac hicñisai imi iwawai némaciguc séc héiman? Ienej dimuhucya ésécne zéman?

³² Imi nambérac tosara nénnagémba sombenjiguc aria meanzu ésécne. Nambérac ienej sombenj imuaru tacma ac yomuhuc zékeñ zéha wajanzu. Nini onac niñac kuña héiénémini ini legic ménda hirizu, nini soñgoñac legic héini ini ménda zésiac wanzu!

³³ Hénia imi yomuhuc; Doku naec haka ic Yohaneñéj hama nene ménda nema zéwelectma waiñ doku ménda neyu, enej hémma uña birianéñ késazac zégic.

³⁴ Waju Icac Nanjanéñ hama nene nema waiñ doku neyu, enej yomuhuc zéanzu; Héngic inéj hémbaoc wamma nene nema doku selia siña nimma nema takis meme ic zéma biria meme ic ionac alagina keczac.

³⁵ Waju niñtegic qinjegic imi imuac nambérac héra ienej méndacma wamma hénia solanjan mewininianzu.

Embac méhénéj siacma Yesuac héniya halécnéj naecmiyec.

³⁶ Farisaio ic méhénéj eneyaguc nene nemac niñac Yesu héihéré miyu Yesunéj iwac amaiguc emma nene nema tarec.

³⁷ Tackeru ama areña yanda imuaru biria meme embac méj kerec inéj Yesunéj Farisaio ic iwac amaiguc emma tarec imi nimma alabasita kiruñ halécyaiguc imi mema hama éréyec.

³⁸ Éréma Yesu hénaya suluma tackeru iwac qéhéréñaiguc hénaya haiyec imuhucgeñ namma siarec. Siacma tacma eneya kic masinéj hénaya naecmima oruc zucyanéñ kereñ meyu zicgéyu kuayanéñ hénaya kiricne mima haléc hémeña hiabia imi imuac qahaiguc qocgémiyec.

³⁹ Qocgéyu Farisaio ic Yesu héihéré miyec inéj hémma qerianéñ yomuhuc niñac; Ic yominéñ Anutuac tiliñ tiliñ ic kecbacnec eneya hénia osizac embac imi biria meme embac imuac niñ embac imi méréñéñ me dimuhucya imi niñ tegicbacnec.

⁴⁰ Imuhuc niñu, Yesunéj imi niñtegicma yomuhuc melemma zéyec; Simon, neñ ac méj zémanac niñzua. Zéyu zéyec; Kiwi ic, hia zéna nimba.

⁴¹ Zéyu Yesunéñ yomuhuc zéyec; Ic éréhécnéñ soukiwa ic méñac murunec soukiwa meyc méñac muru tasia yawuñ momacguc zéma maso éréhécc imuac ai boña séc hemiyu, méñac muru tasia maso éréhécc imuac ai boña séc hemiyec.

⁴² Waju ic éréhécc ekaoc taségira meñ mimaocac séc qahac waju soukiwa ic iminéñ tasé iorac muru hezac imi moczoñ auérécmiyec. Waju sugiraiguc méréñéñ iwac siñ kuneñnec ogicma nimmimac?

⁴³ Imuhuc qesiyu Simonnéñ melemma yomuhuc zéyec; Neñ nimba taséya kuneñnec aumimia wañec inéñ mia siñ kuneñnec nimmimac. Zéyu zéyec; Gi dindinanec niñgésizañ.

⁴⁴ Imuhuc zéma embacac muru lilingéma Simon yomuhuc ézéyec; Embac yomi hénzan? Neñ amagaiguc éréwa geñ hénana zuacmanac doku méj ménda nénzan. Néñ embac yominéñ eneya kic masinéñ hénana naecnéma oruc zucyanéñ kereñ menénzac.

⁴⁵ Geñ ménda kiricne menénzan, néñ embac yominéñ éréwa imuarunec héniama hénana kiric nemanec keczac.

⁴⁶ Geñ orucnaiguc oliwa halécdac méj ménda naecnénzan, néñ embac yominéñ haléc héméñaguc alabasanéñ hénanaiguc naecnénzac.

47 Hénia imuac niñ neñ gézéwa ninna; Embac yominén siñ kunerñ yanda hemizac imuac niñ kápésicya kunerñ yanda aumimia wanzac, néñ kápésic komodia dac aumimia wanzac inén siñ komodia hemizac.

48 Imuhuc zéma embac imi yomuhuc ézéyec; Embac, kápésicga waigéngérña wanzac.

49 Imuhuc zéyu ic momacnec nene nema tagcic enej qeriginaiguc yomuhuc ninjic; Yomi némac icnéñ kápésicya waizac?

50 Wañu Yesunén embac yomuhuc ézéyec; Ninzénñ ninzénñ guac muru hezac iminén gi añgérña tigénzac imuac luaeiguc kembésémanñ.

8

Gocmiawac séséc ac.

1 Imuac andiaiguc Yesunén ama arenñ yanda yanda zéma ama arenña arenña lelecgéma Anutuac héngaleñ ama arenña yandawac buña suruc hiabia imi zéau énécmiyu tohotoho ichéra 12 ienen momacnec keñjic.

2 (2a) Wañu embac tosara Yesunén uña biria nesi énécmima hafigina mehiaru énécmiyec

3 (3a) imi enej iniguc momacnec kemma enañ iwawaiquina mema welenñ qeénécmigic. (2b) Qacgina imi yomuhuc; Makdala embac Maria, Yesunén becneç iwac murunec uña biria 7 nesi énécmiyec imi zéma (3b) Herodeac soukiwa galeñ ic Kuza iwac iniña Yoana zéma Susana zéma embac tosara sasala.

4 Ama arenña yanda igucnec séc ic embac enej tocgéma Yesuac muru hagic tuñ yanda wañu, Yesunén séséc ac yomuhuc énézéyec;

5 Ai ic méñnéñ iwawai gocmia qesamanñ zé keñjec. Kemma qesayu gocmia tosara imi héna zécgériaiguc mama héiyec. Héiyu tosara ic embac ienenñ tigiç biriyec. Tosara nei ienenñ hama nedacgic

6 Tosaranénñ banña qahaiguc mama héiyec. Héiyu qérawia éréyec, néñ dokuya qahac wañu sélécgédarec.

7 Wañu gocmia tosanenénñ héna waiyaguc sasala imuac qeriaiguc mama héiyec. Héiyu héna waiyagucnéñ momacnec yandima hézigégic.

8 Wañu gocmia tosanenénñ baec halécyaiguc imuaru mama héiyec. Héiyu qérawia éréma 100 mesaiyec. Yesunén ac imi zémaguc qacma yomuhuc zéyec; Gezaccinaguc ienenñ nimmu.

9 Tohotoho ichéra enej sésécac imuac hénia imi dimuhuc wammac zéma qesimigic.

10 Qesimigic zéyec; Onac imi wai énécmiyu Anutuac héngaleñ ama arenña yandawac hénia sasangia imi hia niñasarimuac hezac. Wañu tosara ionac imi imuhuc qahac; Hémmu, néñ hia ménda héñtegcimu. Wañu nimmu, néñ hia ménda niñtegcimuac niñ qeqainñ aciguc énézéanzua.*

Yesunénñ séséc acwac hénia zéasari énécmiyec.

11 Séséc ac imuac hénia imi yomuhuc; Gocmia imi Anutuac ackuazéc.

12 Gocmia héna zécgériaiguc mama héiyec imi ic embac tosara ackuazéc ninjic Biria minjanenénñ hama ic imi enej ninzénngégic añgérñ tiénécmiwac niñac ackuazéc imi qerigina igucnec onagicanzac imuac sécyu.

13 Gocmia tosara banña qahaiguc héizac imi ic embac tosara ackuazéc imi nimma ségiségi wamma késajic. Wañu zalía ménda hiñgac késayacgéyu nalé dahecac séc ninzénngéma kegcic manam batuciguc onoporu waima keñanzu imuac sécyu.

14 Gocmia tosara héna waiyaguc imuac qeriaiguc mama héiyec imuhucyanénñ ackuazéc ninzu wañu baecac niñyéwéria me hinac yanda me séwias siñanénñ héziggéyu ninzénñ ninzénngina séha ménda yandianzac imuac sécyu.

15 Wañu gocmia tosara baec halécyaiguc imuaru héiyec imi ic embac tosara ewa héla zéma ewa hiabia kecmu ackuazéc nimma selianec késama seliseli wamma héla haianzu imuac sécyu.

Lambe zae qahaiguc haihaiya.

16 Méñnéñ méñ lambe otorima kewucnéñ ménda hoturumac me duñ tatac bawu ménda haimac, néñ ic embac ama qeriaiguc érému enej asaha imi hémmuac wamma zae qahaiguc haianzac.

17 Iwawai saña imi moczonñ ayu hémmacac séc wañu iwawai sasangiaiguc hezac imi moczonñ meyu wininimacac séc.

18 Imuac ini gezaccinaneññ dimuhuc niñanzu haka imuac héngésimu. Méñnéñ méñ ackuazéc késakeczac imi toroqemimia wammac. Wañu méñnéñ méñ ackuazéc ménda késakeczac imi iwawai henénzac zéma niñzac imi momacnec wagiru qahac wandacmac.

Yesuac sac kitichéra héla.

19 Yesuac neñgoc munahéra ienenñ hagic. Wañu ic embac tuñ yanda niñac horsuraiguc kembinjac séc qahac wajec.

20 Wañu ic méñnéñ Yesu yomuhuc ézéyec; Guac neñgoc munahécga ienenñ gémbinñ zé hama séñganerñ nanzu.

* 8:10: Yes 6:9

²¹ Zéyu Yesunéh melemma zéyec; Anu-tuac ackuaazéc nimma tohoma séciguc ke-canzu youmi eney mia nuac neŋgoc muna hécna wanzu.

Yesunéh luhuc yanda ézéyu néh qeyec.

²² Kaiwe ménu Yesunéh tohotoho ichéra iniguc zéiciguc emma yomuhuc énézéyec; Doku zékéh néwécŋeŋac kenni. Zéyu ienen eŋawu zéic nesima hénima keŋgic.

²³ Kemma kecgic Yesu gauya heyec. Heyu nalé imuaru luhuc yandanéh kon-duŋ imuaru mama qeyu doku temboŋnéh éréma zéic qeriaiguc hiŋgaru zéicnéh kon-duŋiguc hiŋgacmaŋ zé waŋec.

²⁴ Yesuac tohotoho ic tosaranéh Yesuac muru kemma yomuhuc zéma mindigic; Galeŋnina, galeŋnina, nini humuqai wambij niŋac.

Zéig Yesunéh gau igucnec yacma luhuc zéma konduŋ temboŋ zéqetali érécmiyu néh gema heyoc.

²⁵ Heyic tohotoho ichéra ionac yomuhuc énézéyec; Ninzéh ninzéhina dimia?

Imuhuc zéyu zénéŋgina hiriyu welicgéma eŋaocnec eminimma zéigic; Ic yomi méré waŋu, luhuc zéma doku ac érézéyu ara tohozaoc?

Yesunéh uŋa biria nesi énécmiyu beric qeriginaiguc hiŋgacdacgic.

²⁶ Ienen nesima kemma Galilaia doku qericma néwécŋeŋaciguc Gerasa baeciguc keŋgic.

²⁷ Keremma Yesunéh imuacnec mama élélahu* eŋu ama areŋa yanda imuac miŋina ic kuwiraguc méŋnéh hama Yesu mihiŋiyec. Waŋu ic iminéh nalé horua owo maleku ménda héima ama gericiguc ménda kecma kic suaŋ sugcinaiguc heaŋec.

²⁸ Inéh Yesu hémma qacma iwac wésiaiguc mama sigéma kucnec qacma yomuhuc zéyec; Eŋeŋa miŋina Anu-tuac Naŋa Yesu, gi zéma ŋi nekac nekac, welecŋenzua, yéwéri ménda menémbésémaŋ.

²⁹ Ac imi mia Yesunéh i hémma uŋa birianéh iwarunec éréma kemmac niŋac bec ézéyu nimma ara imuhuc melemma zéyec. Ic imi uŋa zapí qeqeyanéh hatac sasala késayu seŋ hésanéh hénia qatémima galeŋgéigic, néh qericma ŋa birianéh hérémigic séc baec kisiaiguc kemma lelcgéaŋec.

³⁰ Imuhuc zéyu Yesunéh qesimima zéyec; Gi qacga méré? Qesimiyu zéyec; Tuŋ yanda.

Imi mia iwac qeriaiguc uŋa biria sasalanéh hiŋgacma kecgic imuac niŋ imuhuc zéyec.

³¹ Imuhuc zéma Yesunéh uŋa biria ionac baec dumuŋaiguc ménda nesi énécmiyu hiŋgacmu niŋac welecmigic.

³² Waŋu baec boŋa imuaru beric sasalanéh gété kulumma kecgic uŋa biria eney wai énécmiyu beric ionac qeriginaiguc hiŋgacmu niŋac welecmigic niŋénécmiyec.

³³ Niŋénécmiyu uŋa biria ienen ic iwarunec éréma kemma beric qeriginaiguc hiŋgacgic beric tuŋ yanda ienen usunec kemma sia yanda igucnec hiŋgacma dokuiguc hiŋgacgic dokunéh hoturu énécmiyec.

³⁴ Ic tosara beric galeŋgéma kecgic ienen haka hiŋiyec imi hémma focdac néŋgacma ama areŋa yanda zéma ai ama lelecl-elec heyec imuaru kemma ac suruc imi énézégic.

³⁵ Zéigic nimma ic embac ienen haka hiŋiyec imi hémbij zéma Yesuac muru hagic. Hama héŋgic ic uŋa biria ienen éréma kencagcic ic iminéh Yesuac héniaiguc malekuya héima solananecc wamma bénzéh tackeru zénéŋgina hiriyec.

³⁶ Ic uŋa biriaguc kerec iminéh dimuhuc hiaruyec imi héŋgic imi eney tosara suruc énézégic niŋgic.

³⁷ Énézégic nimma Gerasa baec imuac miŋina ienen zénéŋgina kuney yanda hiriyu wai énécmima kemmac niŋac Yesu welecmigic. Inéh zéiciguc emma baec imi waima keŋec.

³⁸ Waŋu ic uŋa biria waimima keŋec inéh Yesuguc kecmaŋ zé welecmiyec, néh Yesu imi yomuhuc ézéma mélimiyec;

³⁹ Gi amagaiguc lilingéma kemma Anutunéh guac muru haka kuney yanda dimuhucya waŋgézac imuac suruc imi énézézésémaŋ. Imuhuc zéyu ic iminéh waima kemma Yesunéh némac iwawai wammiyec imuac suruc imi ama areŋa yanda séc lelcgéma énézédarec.

Yesunéh embac serana méŋ humuc igucnec meqeliyec.

⁴⁰ Waŋu Yesunéh doku néwéc lilingéma hayu ic embac tuŋ yandanéh Yesuac mambéc kecgic imuac niŋac zézé ségiségi wammima hérémigic.

⁴¹ (41a) Waŋu héŋgic, ic méŋ qara Yairo zémimia inéh hayec. Ic imi mia tocgotocgo ama méŋac galeŋ kerec.

⁴² (42a) Waŋu iwac muru bérara embac serana momacguc sac kerec. Embac imi yawuŋa 12 waŋec. Waŋu inéh hafi kiyu humumaŋ zé waŋec. (41b) Imuac niŋac ic iminéh hama Yesuac héniaiguc sigémima eŋeya amaiguc hama niŋac welecmiyec. (42b) Weleru Yesunéh amayaiguc keŋu ic

* 8:27: Girik aciguc; baeciguc.

embac tunj yandanéj lelecgémima momac-nec kenjic.

Hafi embac méjnéj ninzénjéma Yesuac malekuya késama hiaruyec.

⁴³ Kenjkecgic sugcinaiguc embac méj kerec inéj yawun 12 imuac séc sacya mayu hafi wamma kecajec. Wanju inéj soukiwa iwawaiya késakerec imi moczoj séwi galej ic énécmima audarec, néj méjnéj méj mehiaru mimacac séc qahac wanec.

⁴⁴ Wanju inéj Yesuac andiaiguc hosuru kemma malekuya susuriaiguc osiyec. Osiyu imuarunec sac maanjec imi zicgéyec.

⁴⁵ Wanju Yesunéj qesima mérénej nosizac zéma zéyec. Wanju moczoj qaecgéjic, Peteronéj yomuhuc ézéyec; Mij Kewunina, tunj yandanéj lelecgéma qefacgé génzu.

⁴⁶ Zéjic Yesunéj melemma zéyec; Méjnéj nosiyu kucnanéj éréma ai meyu ninzua.

⁴⁷ Imuhuc zéyu embacnéj qaecgémacac séc qahac wanec imi ninjasarima bac yandi yandi wamma hama mama siggéma hénia némac ninj osiyec imi zéauma, osiyu hafiya imuarunec bec tecgéyec imi ic embac moczoj kicginaiguc ézédarec.

⁴⁸ Imuhuc zéyu Yesunéj ézéyec; Béracna, genja ninzénj ninzénjanéj mehiaru génzac. Imuac gi ewaga luae wanju bénzénj kembésémanj.

⁴⁹ Imuhuc zémanec nanju tocgotocgo amawac galej iwac amaya igucnec ic méjnéj hama Yairo yomuhuc ézéyec; Guac béracga bec humuzac imuac ninj kiwi ic yéwéri ménda miwésémanj.

⁵⁰ Imuhuc zéyu Yesunéj nimma yomuhuc ézéyec; Zénénja ménda hirimac. Wanju ninzénjéma béracga imi hiarumac.

⁵¹ Imuhuc zéma iwac amaiguc kemma ic embac tosara qetali énécmima Petero, Yohane, Yakobo zéma embac seranja iwac nenjoc manjocya sac onagiru enjic.

⁵² Enjic ic embac ienej embac merac iwac ninj wamma zésiác yanda wamma qewelonej wanjic Yesunéj énézéyec; Ménda siacgic embac merac yomi ménda humuzac, néj gauya hezac.

⁵³ Imuhuc zéyu bec humuzac imi ninjtegicgic imuac ninj zédesi wammigic.

⁵⁴ Wanju Yesunéj embac merac iwac mériaiguc késama qacma zéyec; Meracna yacma nanna.

⁵⁵ Imuhuc zéyu unjayanéj lilingéyu imuarunec yacma nanjec. Nanju nene mimu ninjac énézéyec.

⁵⁶ Wanju nenjoc manjocyanéj hémma welicgéyoc. Welicgéyic Yesunéj haka hicnjyec imi méjác méj ménda zému ninjac neunj héiérecmiyec.

9

Yesunéj tohotoho ichéra 12 ai memuac méli énécmiyec.

¹ Yesunéj tohotoho ichéra 12 unuruma unja biria moczoj nesi énécmima hafi mehiaru énécmimu ninjac kuc bunja zéma qac bunja énécmiyec.

² Anutuac héjgalej ama arenja yanda imuac énézéma hafi zepa wanju imi mehiaru énécmimu ninjac méli énécmiyec.

³ Wanju méli énécmima yomuhuc énézéyec; Ini kenja wambin zéma iwawai yomuhucya méj ménda mema enjad kemmu, tac me gésé me hénia mauj me soukiwa me maleku saména imuhucya.

⁴ Kemma ama geric méjiguc emmuiguc imuaru tacyac wanjkecmu, wanju baec méju kembin zémaguc ama geric imi waimu.

⁵ Ic embac enej ménda héihéré énécmimuiguc tauj imi waima kemmu. Wanju waima kembin zé imuaru hénia usuginaiguc seitonej tacmac imi qegic mamac. Wanju ienej hakagina imi hémma imuac hénia imi ninjasarimu.

⁶ Imuhuc zéyu tohotoho ic ienej kemma ama arenj yanda yanda lelecgéma ama arenj séc bunja suruc hiabia imi énézéma hafi ic embac mehiaru énécmigic.

Herodenéj Yesuac hénia ninjasarimanj zé wanjec.

⁷ Wanju haka méréra imi hémma ic embac tosanéj Yohananéj humuc igucnec qelima yarec, imuac ninj kuha imuhucya wininizac zéjic. Imuac ninj Perea bac galej Herodenéj iwawai imi moczoj nimma nimbipiyec.

⁸ Wanju tosara imi Elianéj munjuc winin-ima kezac zéjic, néj tosara imi Anutuac tilinj tilinj ic walaha ionarunec méjnéj humuc igucnec qelima yarec imuhuc zéjic.

⁹ Herodenéj zéyec; Yohane imi becne nejj déména qeriri. Wanju suruc imuhucya imuhucya imi mérac ninjac zéma imuhuc zéanju? Imuhuc zéma Yesu imi hémmanj zé wanjec.

Yesunéj ic zanjégina 5,000 nene gumu énécmiyec.

¹⁰ Wanju Yesuac Méliméli ic ienej lilingéma hama ai megic imuac suruc moczoj Yesu ézégic. Yesunéj suruc imi nimma onagicma enjawu baec imi waima Betsaida ama arenja yandaiguc kenjic.

¹¹ Wanju ic embac ienej ninjtegicma méndac énécmima hagic. Hagic Yesunéj unuruma Anutuac héjgalej ama arenja yandawac ackuažéc énézéyec. Wanju hafigina qahac wammac ninjac wanjic mehiaru énécmiyec.

¹² Kaiwe kiwa hinjacmanj zé wanju Yesuac Méliméli ic 12 ienej Yesuac muru hama

ézégic; Nini you baec kisiaiguc kecziñ imuac niñ ic embac méli énécmína ama arenja me ama komoc komoc lelec lelec hezac imuaru kemma nenegina zéma hehe duñ tatacgina miñicñimu.

¹³ Imuhuc zégic acgina yomuhuc melemma zéyec; Eñaoç nene gumu énécmigic nemu. Zéyu zégic; Nini kemma ic embac ionac nene boñ ménda mewinñiguc nonaru imi saméñ méra méñ zéma lambéc éréhéc sac he nénécmizac.

¹⁴ Imi mia suginaiguc ic ionacnec zanñégina oloñgic 5,000 imuac séc wañec imuac niñ imuhuc zégic. Wañu Yesunéñ 50 imuac séc tuñja tuñja nene newiñ zé tacmu niñac tohotoho ichéra énézéyec.

¹⁵ Énézéyu zéyec séc wangic ic embac moczoñ nene newiñ zé tacadgic.

¹⁶ Wañu Yesunéñ saméñ méra méñ zéma lambéc éréhéc imi mema kiwa hiyu eñu mozoc ac zéma mésémma ic embac ionac wéséginaguc hai énécmimu niñac tohotoho ichéra énécmiyec.

¹⁷ Wañu hai énécmigic moczoñ negic sécgé énécmiyec. Wañu tohotoho ic ieneñ bororoña waigic heyec imi tocgégic nenñen yanda 12 kuagina qedarec.

Peteronéñ Yesu niñac Kristo zéma ninzéñ ninzéña zéauyec.

¹⁸ Nalé méñguc Yesunéñ sasañgiaiguc kecma zéwelec wañu tohotoho ichéra i guc momacnec kecgic. Wañu inéñ yomuhuc qesiénécmiyec; Ic embac ieneñ nuac niñ méré zéanzu?

¹⁹ Zéyu melemma zégic; Tosaranéñ doku naec haka ic Yohane zéanzu, wañu tosaraneñ Elia zéanzu, wañu tosaraneñ Anutuac tilinñ tilinñ ic wahala becneç kecgic sugina igucnec méñnéñ lilingéma hiñjizac imuhuc zéanzu.

²⁰ Zégic zéyec; Wañu eñaoç imi nuac niñ méré zéanzu? Zéyu Peteronéñ ara melemma zéyec; Anutuac Kristo.*

Yesunéñ humuma yacmac imuac ara zéyec.

²¹ Imuhuc zéyu ac imi ic méñac méñ ménda énézému niñac neuñ héiéncmiyec.

²² Wañu toroqema zéyec; Icac Nañanéñ qenzerñ manzerñ sasala nimma qeriawac galeñ zéma hofac oo ic kiwa hécgina zéma hénac acac kiwi ic ieneñ waimigic qegic humumac. Wañu ai meme haréwéc wañu tinduc qelima yacmacac hezac.

²³ Imuhuc zémaguc Yesunéñ ic embac moczoñ ionac yomuhuc énézéyec; Ic méñnéñ ni méndac némmarñ zémaciguc eñeya memaamuma naléya naléya eñeya ic héñgeña wéndara imi huama méndac némmac.

²⁴ Ic méñnéñ méñ kekecyac anñé timarñ zé wañu kekecyac imi sohomac. Wañu ic méñnéñ méñ nuac niñ wamma kekecyac waimaciguc kekecyac anñé timac.

²⁵ Ic méñnéñ baec imi moczoñ anñé timaguc eñeya kekecyac sohomac me waguñ qahac wañu, iwawai iminéñ dimuhuc nanñémimac?

²⁶ Méñnéñ méñ ni zéma nuac ackuazéçna niñac gamuya nimmaciguc Icac Nañja imi Manñoc zéma kua meme unjahéra téréya zéma eñeya edamuyaiguc lilingéma hamac nalé imuaru imuhucyanec ic iwac niñ mia gamuya nimmac.

²⁷ Ni hélacnec énézéwa niñgic, you nanzu onarunec tosara ini humucnéñ ménda énépésiyu Anutuac héngaleñ ama arenja yanda imi hémmu.

Yesuac séwiyaneñ melemma tanera méñ wañec.

²⁸ Ac imi zéyec imuac andiaiguc ai meme 8 wañu Yesunéñ Petero zéma Yohane zéma Yakobo onagicma zéwelecmanñ zé baec boñaguc eñec.

²⁹ Inéñ zéwelecma kerunec séwiyaneñ melemma tanera méñ wañu malekuya melemma pilitic asaha éséçnec asariyec.

³⁰ Imuaru mia ic éréhéçnéñ Yesuguc ac eminimma nanñgic. Imi mia Mose zéma Elia.

³¹ Asac mararañguc hiñjyic eñawu kecma Yesunéñ Yerusalemiguc humumac imuac ara eminñgic.

³² Wañu Petero zéma i guc momacnec kecgic ieneñ gau réwéria niñ qeça meka wamma tacgicac moczoñnec yacma Yesuac edamuya zéma ic éréhéçnéñ i guc nanñgic imi inicgic.

³³ Wañu ic éréhéçnéñ waima kenñic Peteronéñ Yesu ézéyec; Kiwi ic nini you kecziñ imi hiabia soroc. Imuac nini hali haréwéc meénéçmini, méñ Miñ Kewu guac, méñ Moseac, méñ Eliawac wammac. Wañu ac imi némac ac zékerec imuac hénia ménda niñasarima imuhuc zéyec.

³⁴ Wañu ac imi zémanec nanñ hosusunéñ mama hoturu énécmiyec. Hoturu énécmiyu hosusu qeriaiguc kecgic zénéngina hiriyec.

³⁵ Wañu hosusu qeriaiguc ewa méñ hiñjima yomuhuc zéyec; Ic yomi nena nanña imi nenaoc gésimiya. Ini iwac ackuazéç imi niñtohomu.

³⁶ Ac imi zéyu tecgéyu héngic Yesu eñeyanec nanñec. Wañu tohotoho ic ieneñ iwawai héngic imi nalé imuac suraiguc méñac méñ ménda énézégic.

Yesunéñ uña biria nesima merac méñ mehiaruyec.

* 9:20: Me Mesia.

³⁷ Ama gianjiyu Yesunéh baec boña imuarunec mama hayu ic embac tuñ yandanéh mihicñi migic.

³⁸ Tuñ imuac sugcinaiguc ic méñnéñ qacma yomuhuc zéyec; Kiwi ic, ni welecgénzua nuac nanñawac hama hénna. Imi mia nuac merac momacguc ténggéh.

³⁹ Wañu uña birianéh élanzanñec késayu imuarunec qacma qeme qeyu kua hololoña mayu séwiya mebiri qebiri wammima waimañ zé waibipianzac.

⁴⁰ Wañu nesigic kemmac niñ tohotoho ichécga welec énécmiwa ieneñ batucgégic ménda sécgéyec.

⁴¹ Imuhuc zéyu Yesunéh melemma zéyec; Yai hicñisai ninzéh ninzéhñina qahac qarñ qarññia yomi. Nalé dahecac séc iniguc kecma bisiqatéh wañ énécmimañ? Guac nanña you wagicma hana.

⁴² Wañu merac imi wagicma hamaneñ nanu imuarunec uña birianéh mema baeciguc giliyu hiñgacma qeme qeyec. Qeyu Yesunéh uña zapí qeqeya imi qetalimima merac imi mehiaruma melemma manñocya miyec.

⁴³ Wañu ic embac moczoñ Anutuac kuha niñac welicgégic.

Ieneñ moczoñ iwawai Yesunéh mema wañec imuac welicgéma nanñic Yesunéh tohotoho ichéra yomuhuc énézézec;

⁴⁴ Ac yomi zémanñ imi gezac haima hiabi-anec nimmu. Icac Nanña imi kecma ic ionac méraginaiguc opocopora wammac.

⁴⁵ Wañu ieneñ ac imuhuc zéyu nimma hénia ménda niñtegicgic. Imi mia hénia ménda niñtegicmu niñac musañgé énécmiyec imuac niñ hénia ménda niñasarigic. Wañu bac yandi yandi wamma hénia ménda qesimigic.

Yesunéh ic kiwa kekerawac hénia ac énézézec.

⁴⁶ Wañu tohotoho ic ionac sugcinaiguc mérénéñ kunehñina wanzac me zéma tualefic hénima emigic.

⁴⁷ Emigic Yesunéh qerianéh ninññina niñtegicma merac komoc méñ wagicma qéhéññaguc haiyu nanñec.

⁴⁸ Nanu yomuhuc énézézec; Méñnéñ méñ qacnaiguc merac komoc yomi héihéré mizac imi ni héihéré néñzac wanzac. Méñnéñ méñ ni héihéré néñzac imi méli néñec i héihéré mizac wanzac. Sugcinaiguc mamayagina keczac iminéñ mia enññagina wammac.

Méñnéñ méñ hazéc ménda wañ énécmizac iminéñ alagina wanzac.

⁴⁹ Wañu Yohanenéh yomuhuc ézézec; Kiwi ic, nini ic méñnéñ guac qacga qacma uña biria nesi énécmiyu hémma ménda méndac nénécmianzac imuac niñ neññ héimiyñ.

⁵⁰ Imuhuc zéyu Yesunéh yomuhuc zéyec; Ménda qetalimimu méñnéñ méñ hazéc ménda wañ nénécmizac inéh nonac wamma keczac.

Samaria ic ieneñ qeqetali wammigic.

⁵¹ Yesunéh enñyaoc kurumenñiguc emmac imuac naléya hosuru ducñiyu Yerusalem emmañ zé niñseliyec.

⁵² Nimma kua meme ichéra walac méli énécmiyu kenñic. Kemma iwawai mézézéh géwiñ zé Samaria ic ionac ama areñ komora méññiguc kereññic.

⁵³ Néñ Yesunéh Yerusalem kemmañ zé wañec hénia imuac niñ ama miñina eneh ménda héihéré énécmigic.

⁵⁴ Imuhuc waññic tohotoho ic Yakobo zéma Yohane ieneñ haka imi hémma yomuhuc zéyoc; Miñ Kewu nini geric bélanña kurunenñ igucnec mama onomac niñ zéwelecbiñ niñac wanzañ me qahac?†

⁵⁵ Imuhuc zéyic Yesunéh liliñgéma iricma ac geriwaguc wañ érécmiyec.

⁵⁶ ‡ Wañu ieneñ ama areñ méññiguc kenñic.

Yesunéh tohotoho ic ionac pakeñ ac énézézec.

⁵⁷ Héna kenñecgic ic méñnéñ Yesuac yomuhuc ézézec; Gi dimia me dimia kembésémañ imi ni kileñ méndac gémma kemmañ.

⁵⁸ Imuhuc zéyu Yesunéh melemma zéyec; Haséh kazu ieneñ tenññaguc. Sawa nei ieneñ haecññaguc, néñ Icac Nanña imi oruc qeheheac ama duña méñ ménda hemizac.

⁵⁹ Wañu Yesunéh ic méññac yomuhuc zéyec; Gi hama méndac néñna. Wañu inéh ara yomuhuc melemma zéyec; Waina ni walac kemma manñocna ténggémaguc.

⁶⁰ Imuhuc zéyu Yesunéh melemma zéyec; Waina humumia ieneñ qamocgina imi ténggégic, néñ geñ imi kemma Anutuac héññaleñ ama areña yandawac énézézésémañ.

⁶¹ Wañu ic méñnéñ muññuc ézézec; Miñ Kewu, neñ gi méndac gémma kemmañ, néñ waina walac liliñgéma kemma sac kitichécna ewa gezacgina énézézé qemaguc hawa.

⁶² Imuhuc zéyu Yesunéh énézézec; Méñnéñ méñ baec méséh méséhñac kinonñ § mériaiguc késama kemma liliñgéma

† 9:54: Kiwi méranéh ooya tosaraiguc; Elia wañec ésécnec.

‡ 9:56: Kiwi méranéh ooya tosaraiguc, inéh zéyec; néñ mehiaru énécmimañ zé mayi. Imuac nimba, ini Uña

§ 9:62: Yuda ic eneh kinonñ imi burumakaiguc qatégic

héréyu méraginanéh kesa nesima baec patoanñic.

andiaiguc héngzac imuhucyanéh Anutuac héngaléh ama arenja yandawac ai méng memacac séc qahac.

10

*Yesunéh tohotoho ic 70 buña suruc hi-
abia énézému niñac méli énécmiyec.*

¹ Imuac andiaiguc Miñ Kewunéh tohotoho ic tosara 70* kumu énécmima baera baera, ama arenja kunéh kunéh séc enjeyacoc kemmarjac niñec imuaru éréhéc éréhéc méli énécmiyec.

² Méli énécmima yomuhuc énézéyec; Héla memeyawac séc imi sasala wazima hezac, néñ ai ic sasala qahac imuac ini ai miñina Anutunéh ai ic méli énécmimac niñac zéwelec wammimu.

³ Zéwa niñgic, neñ ini méli énécmima nimba rama komoc komoc haséh kazu sugcinaiguc méli énécmimawac tanec wanjac. Bec yacma kenjic.

⁴ Ini soukiwa konoñ me gésé me héna usu imi ménda mema kemmu. Kemma hénaiguc ic embac mihicñi énécmimuiguc yaizézé ac ménda wamma kemmu.

⁵ Kemma ama méñguc emmuiguc walac yomuhuc énézému; Ama yomuaru luac hemac.

⁶ Imuaru luac ic méñ keczaciguc luac geénécmizu imi iwac muru hemac. Wanju qahac wanju onac muru lilingéma hamac.

⁷ Wanju ama imuaru tacyac wangic iwawai gumu énécmigic efima nemu. Ai icnéñ ai boña memuac hezac. Wanju ama arenj méñac qeriaiguc amaya amaya lelecgéma tacyac ménda wammu.

⁸ Ama arenja yanda méñguc kereñgic héihéré énécmimuiguc wéséginaguc nene haigic hemac imi efima nemu.

⁹ Nema bec hafic ic mehiaru énécmima Anutuac héngaléh ama arenja yanda hosucginu hazac imuhuc énézému.

¹⁰ Ama arenja yanda méñguc kereñgic ménda héihéré énécmimuiguc imuac héna yanda séc keremna yomuhuc énézému;

¹¹ Onac tauñguc sei totoj nonac hénaiguc hezac imi geni onac muru mazac. Wanju ini Anutuac héngaléh ama arenja yanda imi hosucginu hazac imi niñasarimu.

¹² Neñ énézéwa niñgic; Nalé tetecgiaiguc ama arenja imi bakia yéwéria yanda Sodom tauñ meyec imi ogicma memu.

Ewa qerigina ménda melemmu ionac muru yéwéri yanda he énécmimac.

¹³ O, ewa biric! Korasin ama arenja miñina. O, ewa biric! Betsaida tauñ yanda miñina, onacmuru kuc yanda baec icnéñ ménda memeya measariyi imi moczoñ

Tiro zéma Sidon ama arenja yandaiguc wambinec imuac ama miñina ieneñ bec-
nec sonjoñac maleku héima toma qahaiguc tacma siacma ewagina bec melembunec.

¹⁴ Gésigési naléiguc Tiro zéma Sidon ama arenja yanda miñinanéh onogicma képésic ginawac bakia efefia memu.

¹⁵ Kafanaum ama arenja yanda miñina ini enjañac niñgic emma kurumenj késamanj zé wanjac me? Anutunéh memaénéc miyu humumia ionac baec dumuñaguc emu hingacmu.

¹⁶ Tohotoho ichéna zéwa niñgic; Méñnéñ méñ onac ackuazéc niñzac imi nuac ackuazéc niñzac wanjac. Wanju méñnéñ méñ onac andé unuzac imi ni andé nuzac wanjac. Wanju méñnéñ méñ andé nuzac imi méli néñec i andé qezac wanjac.

Tohotoho ic 70 ieneñ lilingéma hagic.

¹⁷ Tohotoho ic 70[†] ieneñ ségiségi wamma lilingéma hama yomuhuc ézégic; Miñ Kewu, guac qacgaiguc uña biria enej acnina tohogic.

¹⁸ Imuhuc zégic acgina melemma zéyec; Neñ hémba Biria miñinanéh kurumenj iguc-
nec pilitic ésécnec baeciguc mama qeyec.

¹⁹ Neñ ini mokolenj zéma girisonañ tima hazéc ionac kucgina moczoñ onogicmu niñac qac buña énécmizua. Iwawai méñnéñ méñ hia ménda mebiric énécmimac.

²⁰ Néñ uña biria ieneñ acgina tohozu, imuac niñ ségiségi ménda wammu, néñ qacgina kurumenjiguc oyu hezac imuac niñ mia ségiségi wammu.

*Yesunéh ségiségi wamma Anutu
mepésiyec.*

²¹ Nalé imuarunec Yesunéh Uña Téréyaguc ségiségi wamma yomuhuc zéyec; Manjoc, baec kurumenjac miñina, iwawai imi musangéna ninij zéma niñtegic qinjegicac kuha ginaguc enej ménda héngzu, néñ nambérac ionac auénécmima héñanžu imuac ewa hia ac gézézua. Oaec, Manjoc, guac ewa sinjanéh imuac mia heyec.

²² Manjocna geñgaoc mia iwawai moczoñ nuac nénnec. Wanju gi qahac wanju, méñnéñ méñ méréñéñ Nanja wanjac imi ménda niñzac. Wanju méñnéñ méñ qahac, néñ Nanjanéh enjeya ewa sinjiguc auénécmiyu héngzu ieneñ sac Manjoc gi méré imi niñzu.

²³ Imuhuc zémaguc tohotoho ichéra ionac muru lilingéma inicma ionacnec sac ewaya meyu mayu yomuhuc énézéyec; Iwawai ini héngzu imi momacnec héngzu ionac kicginanéñ mérianaguc wanjac.

²⁴ Énézéwa niñgic; Kwameme ic sasala zéma ic kewu ieneñ iwawai ini héngzu

* 10:1: Kiwi tosaraiguc; 72. † 10:17: 10:1 Imuac héngic.

imi hémbiñ zé wanjic, néñ ménda héngic. Wanju iwawai ini ninzu imi nimbiñ zé wanjic, néñ ménda niñgic.

Dac muna héla ionac ala kekec.

²⁵ Héna acac kiwi ic méñnéñ yacma Yesu batucgéma yomuhuc qesimiyeec; Kiwi ic, ni némac iwawai wamma kekec hémbénaña imi mihicñimañ?

²⁶ Zéyu Yesunéh ara yomuhuc melemma qesimiyeec; Héna aciguc néma ac heyu gi dimuhuc oloñ niñanñañ?

²⁷ Zéyu zéyec; Ewa qeriga moczoñnec, kekecga moczoñnec, kucga moczoñnec zéma ewa siñga moczoñnec Miñ Kewu guac Anutu goi héihéi wammiwésémañ. Wanju gi geñga siñ niñamuanzañ ésécnec alagawac siñ nimmiwésémañ.^{*}

²⁸ Imuhuc zéyu Yesunéh ara melemma zéyec; Ac bakia melenzañ imi dindiña. Imuhuc tohoma kekec hémbénaña mewésémañ.

²⁹ Imuhuc zéyu ic imi Yesunéh iwac niñ niñu hiarumac niñac yomuhuc qesimiyeec; Wanju, mérénéñ nuac alana wanzac?

³⁰ Imuhuc zéyu Yesunéh séséc ac méñ yomuhuc zéyec; Ic méñ Yerusalemnec yacma Yeriko kemmañ zé hingarec. Hingacma hénaiguc kowu nene ic mihicñi énécmiyu kowu nene ic ieneñ malekuya hetegéma humumianec qema waima kenjic.

³¹ Nalé imuhucgeñ hofac oo ic méñnéñ héna imuacnec hingacma ic imi hémma héna néwécgeñacnec qizizñ géma keñec.

³² Wanju Lewi ic méñnéñ imuhucyanec imuaru haréma ic imi hémma héna néwécgeñacnec qizizñ géma ogicma keñec.

³³ Wanju Samaria ic méñnéñ ic kiañ wamma kemma imuaru keremma ic imi hémma wéséniniñ wammiyec.

³⁴ Wanju hosuraiguc kemma haléc zéma doku selia wiziyaiguc qocgéma naecmima osomiyeec. Osomima donkiya qahaiguc haima ic kiañ ama méñguc wagicma kemma galeñgé miyeec.

³⁵ Ama gianjiyu Romawac soukiwa Denarion[‡] éréhéc ic kiañ ama imuac miñjina mima yomuhuc zéyec; Ic yomi galeñgé miwésémañ. Imuac me imuac wammimañ zé soukiwa imi ogicma kiriwésémañ imi lilingéma hamañ imuaru taséga meler gemmañ.

³⁶ Imuhuc suruc wandacma Yesunéh yomuhuc qesimiyeec; Geñ ninna ic haréwéc ionac sugginaiguc mérénéñ mia kowu nene méraqinaiguc eñec iwac ala wanzac me?

³⁷ Zéyu ara melemma zéyec; Ic goi héihéi wammiyec imi mia. Imuhuc zéyu Yesunéh

yomuhuc ézéyec; Gi kemma imuhuc wambéséañ.

Yesunéh Mata zéma Maria iorac amaiguc keñec.

³⁸ Héna kenjicma Yesunéh ama areñ komora méñguc kereñec. Kereñu embac méñ qara Matanéñ héihéré miyu iwac amaiguc eñec.

³⁹ Wanju iwaru munia kerec, qara imi Maria. Inéh Yesuac hénaiguc tacma iwac ackuazéc niñec.

⁴⁰ Wanju Mata imi ai yanda meyu ai yandanéh ewayu mesohoyec. Wanju Yesuac muru hama yomuhuc ézéyec; Miñ Kewu nuac munananéh wainéñu ni nenacnec ai mema nanzua. Wanju gi imuac ewa biric ménda wañ nénñañ? Ézéna hama méra némmac.

⁴¹ Zéyu Miñ Kewunéh ara melemma zéyec; Mata, Mata, gi iwawai hénia hénia niñac niñyewéri wanna ewaga goro wanzac.

⁴² Néñ éréhéc dac sac mewésémañ, qahac wañ momacdac imi sécgmec. Marianéh héna hiabia gésima anjéñac imuac imi iwarunec wagicmañac séc qahac wanzac.

11

Yesunéh zéwelec welecac hénia ku énécmiyec.

¹ Yesunéh baec méñguc zéwelerec. Zéweleru tecgéyu tohotoho ichéra ionarunec méñnéñ yomuhuc ézéyec; Miñ Kewu doku naec ic Yohanenéh tohotoho ichéra dimuhuc zéwelecmu imuac hénia ku énécmiyec. Gi imuhucyanec zéwelec welecac hénia ku nénécmina.

² Zéyu zéyec; Ini zéwelecbiñ zéma yomuhuc zéwelecmu; Manjocnina, guac qacga mepésini téréya hemac. Guac héngalen ama areña yanda imi mama hamac.

³ Gi kaiweya kaiweya imuac nene sécnina nénécmiwésémañ.

⁴ Nini ic tosara biria wañ nénécmigic séc késpedesina wai énécmiziñ, imuac gi imuhucyanec késpedesina wai nénécmina. Wanju namam batuciguc ménda nonopobésémañ.

⁵ Imuhuc zéma inéh yomuhuc toroqema zéyec; Suggina igucnec méñnéñ alayaguc wañu alaya iminéh siñi yandaiguc iwac muru kemma yomuhuc welecmimac; Alana, saméh haréwéc néna bianjuc melemmañ.

⁶ Ic kiañ alana méñnéñ nuaru hazac. Wanju nene méñ gumu mimañ zéma hoczua.

* 10:27: Hén 6:5, Lew 19:18 ‡ 10:35: 1 Denarion imi ic ménac ai meme ménac ai bona.

⁷ Imuhuc zéyu alayanéh ama qeria igucnec yomuhuc melemma zémac; Gi gau qeli qeli nunuzaj, ni ama naguya bec héima nambérac hécna iniguc gau niñac wamma heziz imuac niñ yacma yaka gémmanac séc qahac.

⁸ Wanju zéwa niñgic, ama miñinanéh ic imi alaya wanžac imuac wamma ménda yacma nimmimac, néñ ic imi seliseli wamma welecma nanu imuac niñac mia yacma iwawai méñ niñac wawañja imuac sécy a mimac.

⁹⁻¹⁰ Méñnéñ méñ weleru miyu meanžac. Wanju méñnéñ méñ hochoc ai mama miñicnižac. Wanju méñnéñ méñ nagu qeyu aumimia wanžac. Imuac niñac zéwa niñgic; Welecgic énécmimac. Hochoc ai mama miñicnimu. Naguya qegic auénécmimac.

¹¹ Guac nanžanéh lambéc niñac qesigéñu mañgoc onac sugcina igucnec mérénéñ lambécac tasia qaté mokoleñ mimac?

¹² Wanju kuruc gocmia niñac welecgéñu mérénéñ tasia girisonañ mimac?

¹³ Ini ic biria, néñ kilen iwawai hiabia nambérac hécgina gumu énécmianžuiug onac kurumenñ Mañgocginanéh welecmanžui onac Uña Téréya séc ogicqogicma dimuhucya énécmimac?

Yesu zéma Beelzebul.

¹⁴ Wanju Yesunéh uña biria ara qahac imi nesimiyu éréma kenju merac imi ac zéyec. Zéyu ic embac tuñ ieneñ imi hémma welicgéjic.

¹⁵ Wanju sugcinaugic tosananéñ yomuhuc zégic; Inéh kuwic ionac ic kewugina Beelzebula kuha mema uña biria nesi énécmianžac.

¹⁶ Wanju ic tosananéñ Yesu batucgémima séséc baec icnéñ ménda memeya kurumenñ igucnec mamaya méñac meyu hémbinñ niñac welecmiçic.

¹⁷ Welecmiçic Yesunéh ionac niniñgina niñtegicma yomuhuc zéyec; Héngaleñ ama yandawac miñinanéh eñaocnec euhéndén wanžamuzu séc kisi wanžac. Wanju ama méñac miñinanéh eñaocnec euhési wanžamuanžu imi mama birianžac.

¹⁸ Neñ Beelzebula kuha mema uña biria nesi énécmianžua imuhuc zénéñžu, néñ Biria miñinanéh eñaocnec héndén amuanžuiug ionac héngaleñ ama arenja yandanéh dimuhuc nanšelimac?

¹⁹ Neñ Beelzebula kuha mema uña biria nesi énécmizuaugic imi nanhécgina ieneñ mérac kuha mema uña biria nesi énécmianžu? Imuac nanhécgina eñaoc mia zégési énécmimu.

²⁰ Néñ neñ Anutuac méria merawanéh uña biria nesi énécmianžuiug Anutuac

héngaleñ ama arenja yandanéh bec onacmuru mama hazac.

²¹ Ic kawalinéh tewi maleku séha meyu kiyunec amaya galenğéyu ama imi luaeiguc hia heanzac.

²² Wanju ic kawali kuha eñeña méñnéñ hama ic imi ogicžaciguc tewi maleku selia niñkumuma mekeczac imi mocžon wagicma iwac hinacya momacnec wagicma sécgina méndemma énécmianžac.

²³ Méñnéñ méñ niguc ménda keczac inéh andé nuzac. Wanju iwawaina niguc ménda tocgžac inéh iwawaina héndénžac.

²⁴ Uña biria méñnéñ ic méñac murunec éréma kemma baec kisiaiguc kenja wamma tachiarumanñ zé wanju ménda sécgžac. Ménda sécgéyu inéh yomuhuc zézac; Ni amana éréma hazua imuaru lilingémañ.

²⁵ Imuhuc zéma lilingéma hama héñu ama imi usurjma mindinijecac hiabia hezac.

²⁶ Heyu kemma uña biria kawalihéra 7 onagiru hama hiñgacma kecgic walac birima kerec imi muñguc yanda ogicqogic wamma kunehñec birima keczac.

²⁷ Ac imuhuc zémanec nanju tuñ yanda imuac sugcina igucnec embac méñnéñ qacma zéyec; Gi héri haima megémma namu gumugéñec neñgoc iminéh ségiségiyaguc!

²⁸ Imuhuc zéyu Yesunéh melemma zéyec; Ic méñ Anutuac ackuažéc nimma tohoanzac iminéh mia ségiségiyaguc wanžac.

Séséc ac Yonawac muru héiyec imuac hénia.

²⁹ Ic tuñ muñguc yanda toroqe énécmima nançic Yesunéh hénima yomuhuc énézéyec; Nalé yomuac hiñçisai imi hiñçisai biria, séséc mérerawac hémbinñ zé wanžanžu, néñ séséc méñ qahac, néñ Yonawac muru haka hiñçiyec imi sac hiñçi énécmimac.

³⁰ Yonanéh Niniwe ama arenja yanda imuac miñhéra ionac muru séséc wançic ésécnec, Icac Nanja imuhucyanec nalé yomuac hiñçisai onac muru imuhuc wammac.

³¹ Héngaleñ ama yanda méñ baec wanjoña Saut iguc hezac imuac embac garata méñnéñ Solomonac niñtegic qinžtegicac kuha nimmanñ zé baec teteçgia igucnec hayec, néñ nalé yomuac hiñçisai eneñ Solomonac Kuneña neñ you kecma énézéwa ménda niñnéñžu. Imuac zégéçigési naléya ducniyu embac garata iminéh ini zégési énécmimac.

³² Niniwe ic eneñ Yonawac ackuažéc nimma ewagina melegic, néñ nalé yomuac hiñçisai eneñ Yonawac Kuneña neñ you kecma énézéwa ménda niñnéñžu

imuac niŋ zégésigési naléyaguc Niniwe ic ieneŋ ini zégési énécmimu.

Séwiac lambe.

³³ Méŋnéŋ méŋ lambegina otorima sasangiaiguc me kewuc bawaguc ménda haianzu, néŋ qémbéŋ qahaiguc haianzu. Imi mia ic embac ama qeriaiguc érému eneŋ asaha hémmu niŋac imuhuc wanŋanzu.

³⁴ Waŋu néwécŋeŋac zéwa niŋgic; Guac kicganéŋ séwigawac lambe wanzac. Kicganéŋ hia keczaciguc séwiga moczoŋ asahanéŋ sécgémimia wanzac. Waŋu kicganéŋ birizaciguc séwiga moczoŋ siŋinéŋ sécgémimia wanzac.

³⁵ Imuac ewa qerigaiguc asac mararaŋ hezac imi ménda siŋidéŋgézac me qahac imi niŋgésina.

³⁶ Imuac guac séwiga asaha sécgégéŋu siŋi méŋ ménda hegéŋu lambeac asahanéŋ asarigéŋanzac ésécnec kekecga moczoŋ asahaguc wammac.

Saec 6.

³⁷ Yesunéŋ ac imuhuc zémanec naŋu Fariŋsaio ic méŋnéŋ eŋeŋaguc momacnec tacma nene neman niŋac Yesu welecniyu emma tarec.

³⁸ Néŋ nene neman zé wamma méria ménda zuaru Fariŋsaio ic iminéŋ hémma ewa éréhéc wanŋec.

³⁹ Waŋu Yesunéŋ yomuhuc zéŋec; Fariŋsaio ic ini sokoc zéma zéic séwéla imi hiabianec zuacanzu, néŋ ewa qerigina imi hémbaoc haka zéma kaiziliwen hakanéŋ kuaya qema hezac.

⁴⁰ Niniŋgina qahac ini, séwéla mihiŋciŋyec inéŋ qeria momacnec mihiŋciŋyec imi ménda niŋteŋgiczu?

⁴¹ Waŋu qerigaiguc hegénzac séciguc haleŋ énécmima iwawai moczoŋ solanaŋ wanŋémmac.

⁴² Néŋ saecŋinaguc ini Fariŋsaio ic, ini miŋsupe zéma zuazua héméŋa hiabia tosara imi méndéŋgic méra éréhéc wanŋu momacguc mema Anutuac buŋa haianzu. Néŋ haka dindiŋa zéma goi héihéi Anutuac buŋa haihaiya imi giligic qahac wanzac. Méŋ ménda waima imuac me imuac momacnec wandacmu iminéŋ hia wammac.

⁴³ Saecŋinaguc ini Fariŋsaio ic, ini tocgotocgo amaiguc tatac ou eŋeŋa hezac imuaru tachiŋ niŋac wanŋanzu. Waŋu nénnagémba sombenjiguc zézé ségiségi wanŋ énécmimu niŋac wanŋanzu.

⁴⁴ Saecŋinaguc ini imi kicsuaŋ suaŋa qahac kondona heheya ésécnec wanŋu, ic embac ieneŋ imuac qahaiguc tima namma héniagina ménda niŋteŋgicanzu.

⁴⁵ Imuhuc zéŋu héna acac kiwi ic méŋnéŋ Yesu yomuhuc melemma zéŋec; Kiwi ic

gi imuhuc zéma nini momacnec mutu-langéma zébiri nénécmizaŋ.

⁴⁶ Saecŋinaguc héna acac kiwi ic ini, iwawai yéwéria yanda sécgina ogicogicya imi ic tosara ionac hai énécmigic bisianzu, néŋ ini eŋaoc imi méragina merawa méŋ ménda suluma osianzu.

⁴⁷ Saecŋinaguc ini, eneŋ Anutuac tilinŋ tilinŋ ic becnec yanda hécgina ieneŋ unugic ionac kicsuaŋ imi meŋacgéanzu, néŋ ackuazéc imi ménda tohoanzu.

⁴⁸ Yandahécgina Ieneŋ Anutuac tilinŋ tilinŋ ic unugic Fariŋsaio ic eneŋ imi kua meme ic ionac kicsuaŋ meŋacgézu. Imuhuc wamma ini yanda hécginaŋac ai imuac ewa momac wanzu imuac héipuc ac zéauzu.

⁴⁹ Imuac niŋ Anutunéŋ niŋteŋgic qinŋteŋgicac kuhaiguc yomuhuc zéŋec; Néŋ ionac muru walac zézé ichécna zéma méliméli ic méli énécmimanŋ, wanŋu ionarunec tosara unuhumumu, wanŋu tosara ununesi wanŋ énécmimu.

⁵⁰ Baec kurumeŋ zéŋu hiŋciŋyec imuarunec héniama éréma kecma deguc imuac suraiguc Anutuac tilinŋ tilinŋ ic unugic sacgina mayec imuac bakia moczoŋ nalé yomuac hiciŋisai ionac qacginaiguc emmac.

⁵¹ Imi mia Abelac sac igucnec héniama éréma kecma zaki téreŋa sombenjiguc nanŋec imi zéma ama téreŋa imuac géŋgéŋaiguc qegic humuyec ŋakaraia iwac sacya imuac bakia moczoŋ nalé yomuac hiciŋisai eneŋ mia bisidacmu.

⁵² Saecŋinaguc héna acac kiwi ic ini, ini imi niniŋac nagu wéŋéŋa késa kecma eŋaoc ménda emma imuhucyanec naguya hézicgéma nanŋic ic embac embiŋ zé wanzu imi eneŋ momacnec emmuac séc qahac wanzac.

⁵³ Imuhuc zémaguc Yesu ama imi waima kemmanŋ zé mayu Fariŋsaio ic zéma héna acac kiwi ic ieneŋ héniama hazéc geriwaguc wammima acgina melemmac niŋac selianec hinocgémima zéqesiqesi sasala wammigic.

⁵⁴ Imuhuc wamma ac kápésira méŋ zéŋu késawiŋ zéma galenŋ megic.

12

Yesunéŋ qeqaiŋ ac zéma meme seli ac énézéŋec.

¹ Suraiguc ic embac tunŋ yanda tausenŋa tausenŋa tocgéma héniagina tiloc paloc tima nanŋic. Yesunéŋ walac tohotoho ichéra yomuhuc énézéŋec; Fariŋsaio ic qeri ikocŋinaguc ionac yis imuac galenŋ memu.

² Iwawai méŋnéŋ méŋ, usuyaguc hezac imi ménda auyu hemacac séc qahac, sasangiaiguc hezac imi ménda niŋmimiawac séc qahac.

³ Imuac niŋ iwawai siŋjiug zégic imi moczoŋ kaiweac asahaiguc zéaugic nindacmu. Waŋu iwawai ama qeriaiguc zégic imi moczoŋ ama bauyaiguc namma zéaugic nindacmu.

Anutu momacgucac sac zénéŋgina hirimac.

⁴ Alahécna onac énézézua, séwigina sac unuhumuma imuac andiaiguc iwawai mén toroqema waŋ énécmimuac séc qahac ionac niŋ zénéŋgina ménda hirimac.

⁵ Mérac kileŋ zénéŋgina hirimac imi zéasariwa niŋgic. Unuhumuma imuac andiaiguc geric siaiguc gili énécmimacac kuc buŋaya hemizac iwac mia zénéŋgina hirimac. Owec, énézézua, iwac mia zénéŋgina hirimac.

⁶ Sirikic méra méŋac boŋa soukiwa Toya* éréhécdac ménda haianzu? Waŋu Anutuac kiwaiguc sirikic nei ionac murunec méŋac niŋ eluŋ ménda qeanzac.

⁷ Ini imi Anutunéh oruc zuçgina zaŋgéya acguc moczoŋ oloŋ nindaczac, imuac zénéŋgina ménda hirimac. Eŋac eŋac kekecgina imi sirikic nei sasala onogicma eŋeŋa wanzac.

⁸ Waŋu ni énézéwa niŋgic; Méŋnéŋ mén ic embac kicginaiguc zéauma ni ninzéŋgé némmaciguc ni imuhucyanec Anutuac kua meme uŋa kicginaiguc zéauma i ninzéŋgé miman.

⁹ Ic embac kicginaiguc ni qaecgé nénzac imi ni Anutuac kua meme uŋahéra kicginaiguc qaecgé miman.

¹⁰ Méŋnéŋ mén Icac Naŋa zébiri mizaciguc képésic imi waimimacac hezac, néŋ Uŋa Téréyawac zébiri wammizaciguc képésic imi ménda waimimac.

¹¹ Ic embac tosaraneŋ imi toçgotocgo amaiguc me galeŋ zéma ic kewu tosarara qac buŋaginaguc ionac muru onagicma keŋgic ac bakia dimuhuc melemma ac dimuhucya zéwiŋ zéma ewa goro ménda wammu.

¹² Nalé imuaru mia Uŋa Téréyanéh némac ac zému imi ku énécmimac.

¹³ Waŋu tuŋ imuarunec ic méŋnéŋ yomuhuc zéyec; Kiwi ic nuac dacna ac ézéna mangoc niranéh iwawai mératéc wainérécmiyec imi niguc méndémma mewic.

¹⁴ Zéyu Yesunéh ézéyec; Ic méréneh ni iwawaigira méndéh érécmiman niŋac zégésigési ai icgirawac kumunéhçç?

¹⁵ Imuhuc zémaguc inéh ic embac yomuhuc énézéyec; Iwawai méŋac mén hémbaoc ménda wamma niniŋ biria imuac galeŋ memu. Ic méŋac kekecyia imi iwac iwawaiya sasala imuaru qélumbac hezac.

¹⁶ Imuhuc zéma inéh zémenda ac mén yomuhuc énézéyec; Soukiwa ic mén kerec.

Keru iwac aiguc héla gocmia kindindina hiçŋmiyec.

¹⁷ Hiçŋmiyu ewa qeriaiguc yomuhuc niŋec; Nuaru héla gocmia imi haihaiyawac titiŋa mén ménda hezac. Imuac dimuhuc wammaŋ?

¹⁸ Imuhuc zéma zéyec; Ni yomuhuc wammaŋ, nuac hofi ama komora imi hericma kuney yanda qelia mén meyacgéma nuac ai yawuŋac héla zéma iwawai hiabia imi moczoŋ imuaru haiwa hemac.

¹⁹ Imuhuc wamma nuac uŋanawac yomuhuc zéman; Nuac qeri uŋana, iwawai ai yawuŋ sasalawac sécyia qolacgéma haiwa hezac. Imuac gi bénzéh tacnimma nene kuluŋ nema ségiségi wamma kecbéséman.

²⁰ Néŋ Anutunéh yomuhuc ézémac; Ic, gi imi niŋtegic qihçtegicga qahac, deguc siŋiya guac qeri uŋaga guagicba iwawai qutulahgéma haina hezac imi moczoŋ mérac wammac me?

²¹ Ic imuhucya imi eŋeyawac iwawai sasala tiloyu emma hezac, néŋ Anutuac muru imi saméh bipiyaguc ménda hemiyu keczac.

Ewa goro ménda wambéséman.

²² Imuhuc zéma tohotoho ichéra énézéyec; Imuac néwécçençac yomuhuc énézéwa niŋgic; Kekecgina niŋac némac iwawai nemu, séwigina niŋac némac iwawai héimu imuac ewa goro ménda wammu.

²³ Kekec imi nene ogiczac. Waŋu séwigina imi malekugina ogiczac.

²⁴ Koecoc nei imuac niŋgic, iwawai mén ménda héhimic wamma meanzu. Waŋu ama saméŋa me hofi amaya mén ménda he énécmizac, néŋ kileŋ Anutunéh gumu énécmianzac. Ini imi nei kuney yanda ogicma eeginaguc wanzu.

²⁵ Sugginaiguc méréneh ewa goro wamma kekecyia[†] komodia mén mehorigimacac séc wanzac me?

²⁶ Iwawai komodia mén imuhucya hia mindiŋiwésémançac séc qahac waŋu dimuhuc ménçac mén ewa goro wambésémanç?

²⁷ Baorac zariŋac niŋgic, imi dimuhuc yandianzu? Ieneŋ ai ménda meanzu waŋu hésa mén ménda meyacçeanzu waŋu énézéwa niŋgic, Ic kewu Solomonnéŋ maleku héiyec imuac edamuya moczoŋ imi zariŋ méŋac asaha ogicmacac séc qahac waŋç.

²⁸ Deguc keru oraŋguc qema oanzu zariŋdac imuhucyawac Anutunéh imuhuc hiabianec héi énécmianzac. Imuhucya imuhuc waŋ énécmianzac iguc onac imi ogicçogic wamma ménda héinécmimac me?

* 12:6: Girik aciguc; Asarion. † 12:25: Séwiga witiya.

O! ic embac, ninzérj ninzérjgina imi komocdia dac.

²⁹ Ini némac iwawai newiñ zéma ewa goro ménda wammu, wañu imuac ménda zéwelecmu.

³⁰ Baecac ic enia ienen mia iwawai moczoñ imuhucya niñac wamma welecanzu. Onac Mañgocginanéñ ini iwawai imuac me imuac osizu imi bec niñdacazac.

³¹ Ini mia iwac héngalenj ama arenja yanda imuac hochoc wammu. Imuhuc wañgic iwawai tosara imi toroqema énécmimac.

³² Ic tuñ komora ini zénéngina ménda hiriyu, Mañgocnéñ héngalenj ama arenja yanda imi énécmimanj zé ewa hia ninzac.

³³ Iwawaigina haima soukiwa miñicñjima maqeqeya ionac énécmigic. Gesé tegictegira qahac kurumenjac buña miñicñjima imuaru mia iwawai boña eñeña imi tígic hemac. Imuaru imi kowu nene hosuru kenkenawac séc qahac, wañu gisic zinañgoc nemuac séc qahac.

³⁴ Iwawaigina boña eñeña hezac imuaru onac ewa singina heanzac imuac niñac imuhuc zézua.

Técgina nimma kecmu.

³⁵ Kembanj ginaiguc rikuñgina zikima kifagina otorigic zeyunec nankecmu.

³⁶ Ini imi ic tosara miñginanéñ zammaréñ meme ariac igucnec liliñgéma hama nagu qeyu focdac yacma nagu auwiñ zé mambéc kecanzu éscnec wamma kecmu.

³⁷ Miñginanéñ hama kic hihi kecgic inicmaciguc welenj qeqehéra imuhucya imi ségiségi ginaguc wammu. Hélaecnec énézéwa niñgic, miñginanéñ rikuña zikima namma énézéyu tacgic hosucginu hama welenj qeénécmimac.

³⁸ Inéñ sinjyawac 12 kilok me 3 kilok imuaru hama iniru imuhuc wamma kecmuiguc imi ségiségi ginaguc wammu.

³⁹ Ini ninzu éscnec ama miñginanéñ némac naléiguc kowu nene hamu imi niñañegicuc awima taru amaya imi ménda hésemma embunec.

⁴⁰ Imuac niñ ini acguc técgina nimma kecmu. Ménda nimma kecmu nalé imuaru Icac Naña imi hamac.

⁴¹ Imuhuc zéyu Peteronéñ yomuhuc qesimiyc; Gi séséc ac imi nonac niñ sac zézanj me nini moczoñ niñac zézanj?

⁴² Zéyu Miñ Kewunéñ melemma zéyec; Wañu mérénéñ ai ic niñkumu mimia zéma niñtegic qinjegicaguc wamma miñinawac welenjqeqe ichéra galenjë énécmima naléya ducñju séc nene yakaginawac buña méndéñ énécmiammac?

⁴³ Wañu miñinanéñ hama héñu imuhuc wamma keru, welenj qeqe imuhucya imi ségiségiyaguc wammac.

⁴⁴ Ni hélaecnec énézéwa niñgic; Miñinanéñ ic imuhucya imi iwawaiya moczoñ galenjëmac niñac opocmac.

⁴⁵ Wañu welenj qeqe icnéñ imuhuc ménda wamma ewa qeriaiguc eñeya miñinanéñ bénzéñ bénzéñ hamac zéma iwawai hémbaoc wamma nema doku selia nema niñgoñ wamma welenj qeqe ichéra zéma embachéra hénima unumac imi

⁴⁶ nalé méñ kic hihi ménda wamma kecmac imuaru, wañu kaiwe kiwa méñ ménda nimma kecmac imuaru mia miñinanéñ hama bakia réwéria melenj mima ic ninzérj ninzérjgina qahac iniguc momacnec onopocmac.

⁴⁷ Miñinawac ewa siñ imi dimuhuc hezac imi niñtegicmaguc kilenj técyá ménda nimma iwac ewa siña tohotoho ménda wammac imi sasalanec qemac.

⁴⁸ Ménda niñtegicma haka biria wanzac imi efefia qemac. Iwawai sasala meyec iwac muru sasala memañ zé hocmac. Wañu ai buña sasala késayec iwac muru imi iwawai sasala miñicñjimanj zé qesimimac.

⁴⁹ Ni baeciguc geric zéc gilimanj zé mayi. Wañu bec zezaciguc némac iwawai méñ niñac wammanj?

⁵⁰ Ni météré naec ai‡ méñ wañ némmuac hezac. Qeri yéwéri dimuhucyanéñ kilanzí némma kenkeruguc yéwéri imi moczoñ tecgénemmac!

⁵¹ Ini niñgic ni baeciguc luae qeénécmimanj zé hayi tanec wanzac me? Énézéwa niñgic; Imi qahac, méndéñ énécmimanj zé hayi.

⁵² Kecma ama momacgucac qeria igucnec ic embac méra méñ kecma haréwécnéñ éréhéc hazéc wañ érécmigic éréhécnéñ haréwéc hazéc wañ énécmiyic méndéñ amuma kecmu.

⁵³ Mañgocnéñ nañaguc, nañanéñ mañgocyaaguc, neñgocnéñ béraraguc, béraranéñ neñgocyaaguc, eranjyanéñ eranjyaaguc héndéñ amuma añañ qacgé amumu.

⁵⁴ Imuhuc zéma toroqema zéyec; Ini hosusunéñ kondunj igucnec hayu hémma kia focdac hamac zégic imuhuc wañanzac.

⁵⁵ Wañu Saut baec kisia igucnec luhucnéñ éréyu hémma geriwaguc wammac zégic imuhuc wañanzac.

⁵⁶ Ic ikocginaguc ini baec kurumenjac tanera imi héñtegicma dimuhuc nalé yomuac hakaginawac tanera imi ménda niñtegicanzu?

‡ 12:50: Météré naec ai; Ic héngena wéndaraiguc qeyu humumac imuac séséc ac wanzac.

⁵⁷ Wanju némac niñac némac hakanén solanja wanzac imi moacnec ménda niñgésianzu?

⁵⁸ Gi ic hazéccaguc zégésigési icac muru kemmaoc imuaru hénaiçuc ara mindinimañ zé meefima luae ac zémaoc. Imuhuc ménda wanna, inéj gésigési ic iwac muru hérégemma keñu gésigési icnéj téngin ic ionac méraginaiguc goporu téngin ic ienej hésa amaiguc giligemma gopochu niñac.

⁵⁹ Gézéwa ninna, kitiwa melemma Toya[§] tetcgiawac méj acguc moczoñ ménda melejña tecgéyu hia ménda mama hawan niñac.

13

Ewa qerigina melemmu me humumu?

¹ Nalé imuaru tosanenén Yesuac muru hama Pilatonén Galilaia ic embac tosara unuhumugic sacginanéj mama ionac zucmanañ ginawac sacguc momacnec sicsaoc wamma keñec.*

² Zéçic Yesunén acgina melemma zéyec; Ini imi Galilaia ic ienej haka imuhucya mihicnjigic inicma niñgic ienej Galilaia ic tosara onogicma késpedes yanda wançic ésécnec wanzac me?

³ Ni énézéwa niñgic, imi qahac, ewa qerigina ménda melemmuiguc moczoñ yanda ini acguc imuhucyanec qahac wandacmu.

⁴ Wanju ic embac 18 Siloam ama arenaiçuc awiawi ama héngena horua herec imi mama qeyu imuac bawaiçuc humugic. Wanju enej ionac niñgic késpedesgina imi Yerusalem imuac miñhéra tosara ionac késpedesgina ogiczac ésécnec wanzac me?

⁵ Ni énézéwa niñgic, imi qahac, moczoñ yanda ini acguc ewa qerigina ménda melejñic imuhucyanec humuma qahac wandacmu.

⁶ Imuhuc zéma séséc ac méj yomuhuc zéyec; Ic méñnéj waiñ aiiguc fik ic méj himiru heyu hama imuac gocmia niñac horec, néj méj ménda mihicnjyec.

⁷ Wanju inéj imuac ai ic yomuhuc ézéyec; Ni ai yawuñ haréwéc hama fik ic yomuac gocmia niñac hocma héla ménda mihicnjañsua. Imuac ic hésa imi héina qahac wammac. Némac niñac baec imi ençac késama nammac?

⁸ Zéyu zéyec; Miñ kewuna waina ai yawuñ momacguc méj nau neñ giñgijaiguc baec imi éséma guwec haima héwiña héimanj.

⁹ Héiwa kecmá biançuc héla haimac niñac, kilençac héla ménda haimaciçuc nalé imuhucgeñ zéna héiwa qahac wammac.

¹⁰ Wanju Yesunén Sabata naléiguc toçotocgo ama méñgic emma ackuazéç ku énécmima nañec.

¹¹ Wanju ninzu, embac méj yawuñ 18 imuac séc hafi uñanéj késayu gemara momacnec licgémiyecac dindinaneç namacac séc qahac kecañec.

¹² Wanju Yesunén hémma zéyu hama kicginaiguc nauñ ézéyec; Embac gi hafi zepaga igucnec hulacgé géngéña wanzac.

¹³ Imuhuc zéma méria haimima zéweleru embac iminéj imuarunec gemara mindinima dindinaneç namma Anutu mepésiyc.

¹⁴ Toçotocgo amawac galeñnéj Yesunén Sabataiguc hafi mehiaru énécmiyu hémma qeri biric nimma ic tuñ yomuhuc énézéyec; Ai meme 6 hezac, imuac niñ imuac suraiçuc hagiç mehiaru énécmimac, néj Sabataiguc imi qahac.

¹⁵ Imuhuc zéyu Miñ Kewunén melemma zéyec; Ic onac kiciçuc welenj qeçe ic ini sugcina igucnec méñnéj méj Sabata naléiguc enjeya burumakao me donki héréma kemma doku ménda gunuanzac me?

¹⁶ Abarahamac bérara embac yomi Biria miñinanén késayu yawuñ 18 ziki sipacyaguc kecañec. Wanju Sabata naléiguc ziki sipacya imi hulac mimiawac ménda hezac?

¹⁷ Yesunén imuhuc zéyu ic embac hazéç wammigic imi enej moczoñ niñgic gamuginaguc wañec, néj ic tuñ yanda tosanenén haka moczoñ kuc buñayaguc imi meyu hémma ségiségi wançic.

Héngalenj ama yandawac séséc ac.

¹⁸ Anutuac héngalenj ama arenja yanda imi némac iwawai ésécnec wanzac? Neñ dimuhuciguc séc héima zémanj?

¹⁹ Imi mia, ic hésa méj qara zunzuañ imuac gocmia ésécnec, ic méñnéj gocmia imi momacguc mema kemma aiiguc himiru yandima ic yanda wamma nauñ nei sawaiçuc kecañu imi enej imuaru haecgina haigic.

²⁰ Inéj muñçuc toroçema zéyec; Ni Anutuac héngalenj ama arenja yanda imi némac iwawaiiguc séc héimanj?

²¹ Imi mia embac méñnéj saméj oman zéma fulawa uha sasala[†] imuac qeriaiguc yis haiyu moczoñ séçgémiyec ésécnec.

²² Wanju Yesunén Yerusalem kemmanj zé kemma hénaiçuc ama arenja arenja, ama

[§] 12:59: Girik aciguc; Lepton. * 13:1: Galilaia ic ienej mulu ai mema nañgic Pilatoac téngin ichéra ienej hama unuhumugic ic zéma mulu yançac sacginanéj momacnec sicsaoc wamma keñec. † 13:21: Girik aciguc; Sata haréwéc imi 22 lita zézéya.

areña kunerj kunerj séc lelecgéma ackuazéc ku énécmimanec kejec.

²³ Wañu ic méjnérj yomuhuc qesimiyec; Miñ Kewu, ic embac efefia dac humucac buña igucnec angéj tiénécmimac me? Imuhuc zéyu melemma zéyec;

²⁴ Énézéwa niñgic, embiñ zé wanjic ionac murunec sasalanérj meselimuac séc qahac wammac, imuac niñac nagu komoraiguc embiñ zé seliseli wammu.

²⁵ Ama miñinanérj yacma nagu héiyuguc ini sénganjerj namma nagu imi qema Miñ Kewu nagu aunénécmima zégic, inérj melemma yomuhuc énézémac; Ini dimuacnec imi ni ménda niñénécmizua.

²⁶ Imuhuc zéyu ini yomuhuc hénima zému; Nini wéségaiguc nene zéma kuluj neyij. Wañu gi nonac ama areñ imuac hénia yandaiguc ackuazéc ku nénécminec.

²⁷ Zégic inérj yomuhuc énézémac; Ni imi ini dimuacnec imi ménda niñénécmizua. Biru meme ic ini moczoñ néngacgic.

²⁸ Yesunérj toroqema zéyec; Abaraham, Isaka, Yakop zéma Anutuac tiliñ tiliñ ic moczoñ Anutuac héngalerj ama areña yanda imuaru kecgc icnicmu, inicma duña liliñgéma héngic ini erjaoc imi nesi énécmimia wañu sénganjerj hiñgacma imuaru zésiac yanda wamma zécgina aric aric kima tacmu.

²⁹ Wañu ic embac enerj baec wañgoña kembon qahac imuacnec hama Anutuac héngalerj ama areña yandaiguc tacma nene nemu.

³⁰ Niñzu, andu tosaraneñ walac wammu, wañu walac tosaraneñ andu wammu.

³¹ Wañu nalé imuaru Farisaio ic tosaraneñ hama Yesu ézégic; Hiñgacma ama areñ yomi waima kembésémañ. Herodenérj gi gumañac zé wanzac.

³² Imuhuc zégic melemma zéyec; Kemma hasérj kazu imi yomuhuc ézégic; Ni deguc zéma orañ urja biria nesi énécmima hafigina mehiaru énécmimaguc weruguc[‡] imi aina moczoñ metecgémañ.

³³ Néñ Anutuac tiliñ tiliñ icnéñ Yerusalem imuac sénganjerjiguc humumacac séc qahac. Imuac ni deguc, orañ zéma weru imi hénana zénéjerc imi kilenjac tima kemañac hezac.

³⁴ Yerusalem, Yerusalem, Anutuac tiliñ tiliñ ic unuma onac muru méli énécmimia hocnéñ unuañzan. Kuruc nengocyanérj qeñgaña bawaiuguc eneya merachéra tizozo énécmianzac ésécnec ni guac nambérac hécgatocgé énécmimañ zé aina mewa hatac dahec wanzac? Néñ ini imuac ménda wañanjerjic.

³⁵ Héngic amagina imi kisi wammac. Énézéwa niñgic, ini ni ménda némma kecgc-

icnec nalé méñ hayu ini yomuhuc zéma legic héinémmu; Miñ Kewuac qaraiguc hahaya imi mériañaguc.*

14

Yesunérj Farisaio ic méñac amaiguc emma tarec.

¹ Yesunérj Sabata méñgic Farisaio ic galengina méñac amayaiguc nene nemañ zéma enec. Eñu tosaraneñ Yesuac awima nanjerjic.

² Wañu niñzu, imuaru iwac wésiaiguc ic méñ nénémerij hicñjimimia méñ tarec.

³ Yesunérj Farisaio ic qesiénécmima zéyec; Sabataiguc hafí mehiaru énécmimia imi niñgic hia wanzac me qahac?

⁴ Imuhuc zéyu ieneñ acgina qaiyu tackecgic, Yesunérj ic imi késa osimima mehiaruma méliyu kejec.

⁵ Keñu Yesunérj ac bakia melemma yomuhuc zéyec; Sugcinaiguc méñnéñ Sabataiguc naja me burumakaoyaneñ baec sésénjiguc hiñgaczaciguc ménda héréyu éremac me?

⁶ Imuhuc qesiyu ieneñ ac bakia melemmuac séc qahac wañec.

⁷ Héihéré énécmimia enerj tatac eneña késa tacgc inicma séséc ac yomuhuc énézéyec;

⁸ Méñnéñ zammaréñac ségiségiiguc héihéré énécmiyu kemmuiguc tatac eneñaguc ménda tacmu. Ic kunerj gi gogiczac méñ héihéré miyu hawac niñac.

⁹ Hamaciguc miñina gi zéma i héihéré érécmiyec iminéñ hama tatacga imi ic yomuac wai miwésémañ zéma gézéyu imuaru gi gamuga nimma tatac teteccgia hezac imuaru kemma tacbañ niñac.

¹⁰ Imuac héihéré géñu kemma tatac teteccgiaiguc hezac imuaru tacbésémañ. Imuhuc wanna ic héihéré géñec iminéñ hama guac zéma alana eri emma tacna zéyu momacnec tacgc ionac kicginaiguc eebipigaguc wambésémañ.

¹¹ Méñnéñ méñ eneyaoc mepési amuyu memamimac. Wañu méñnéñ méñ eneyaoc meamaamuyu meemmimac.

¹² Wañu miñina Yesu héihéré miyec iwac yomuhuc ézéyec; Gi gau komoc me mariaiguc nene gumu énécmimañ zé alahécga, dac munahécga, sac kitichécga, zéma soukiwa ic ménda héihéré énécmiwésémañ. Imuhuc wambañnec ieneñ imuhucyanec héihéré géngic bakia guac liliñgéyu késawañ niñac.

¹³ Imuac ségiségi hai énécmimañ zé maqegeya, hénia ména séléc sélécgia, puriñ zéma kichilic ionac héihéré énécmiwésémañ.

[‡] 13:32: Ac yomuac hénia méñ imi nalé ménda horugiyu.

* 13:35: Leg 118:26

14 Imuhuc wambésémanjiguc ienen bakia melenj gémmuac séc qahac wammac. Imuac ninj gi zézé ségiségigaguc wambésémanj. Wanju kecma ic solanja ionac yacyac naléiguc bakia melenjgérnu mewésémanj.

Ségiségi ariacwac séséc ac.

15 Imuhuc zéyu momacnec tacgic sugcina igucnec méjnénj ac imi nimma yomuhuc zéyec; Anutuac héngalenj ama arenja yandaiguc nene nemu imi enenj ségiségi mihicnj énécmimia wammac.

16 Imuhuc zéyu Yesunénj yomuhuc zéyec; Ic méjnénj nene yanda gumu énécmimanj zé ic embac sasala héihéré énécmiyec.

17 Wanju imuac naléya ducnyiu héihéré énécmimia ionac muru welenj qeqe icya mélimiyu kemma yomuhuc énézéyec; Hagic iwawai moczonj mézézénj gédaczjnj.

18 Wanju ic embac moczonj yomuhucyanec hénima héikenjzé héihazé wandacgic. Ic walac walacnéj yomuhuc zéyec; Ni erac héihimic baec ménj bonj mezua. Zéwelec énécmizua, waina kemma ai imi hémmanj zé wanzua.

19 Wanju méjnénj yomuhuc zéyec; Ni imi ai memeac burumakao iwa 10 bonj mezua. Imuac kemma ai hia mezu me qahac batucgé énécmimanj zé wanzua. Imuac bénzéjndac ninjénna.

20 Wanju ic méjnénj yomuhuc zéyec; Ni embacna degucmi mezua imuac hamanjac séc qahac wanzac.

21 Imuhuc zégic welenj qeqe icnéj lilinjéma hama minjina ézéma hicnyiec séc ézéyu nimma qeri biric nimma welenj qeqe icya yomuhuc ézéyec; Focdac tauj imuac hénia yanda zéma hénia komora séc kemma ic maqeqeya zéma hénia méragina séléc sélécgia zéma kichilic zéma purinj keczu séc onagicma hamu.

22 Wanju welenj qeqe ic inénj zéyec séc wandacma yomuhuc ézéyec; Minja zézanj éséc wandaczua wanju tatac imi sasala hezacnec.

23 Zéyu ézéyec; Hénia séra tosara zéma deminj ginjinja séc kemma ic embac qeriganénj moczonj héihéré énécmima amana imi kuaya qemu.

24 Ni gézéwa ninna, becne héihéré énécmiyi ionarunec méjnénj ménj nuac ohaihaina imi ménj ménda batucgéma nemac.

Yesuac tohotoho ic ionac haka silicgina.

25 Ic tunj yandanénj Yesu méndacmima kenjic Yesunénj ionac lilinjéma yomuhuc énézéyec;

26 Méjnénj ménj nuac muru hama imi eneya nejjoc manjocya, iniinj merachéra, dac munahéra, naujhéra zéma eneya kekec imi momacnec hazéc ménda wanj

énécmimac iguc imi nuac tohotoho ic wammacac séc qahac.

27 Méjnénj ménj eneya ic héngenja wéndara imi ménda huama méndac némmac imi nuac tohotoho ic wammacac séc qahac.

28 Onarunec méjnénj galenj meme ama héngenja horua ménj memanjac zé ninjaciguc inénj iwawai késakeczac iminénj ai imi moczonj metecgémacac sécy a wanzac me qahac imi ninjésimanj zé walac soukiwa ménda tacma olonjimmac me?

29 Imuhuc ninjési ménda wamma hénia sac meyacgéma metecgémacac séc qahac wanju ic embac enenj hémma yomuhuc zédesi wammiwu ninjac;

30 Ic yomi amaya meyacgémanj zé aiya héniyec, nénj metecgémacac séc qahac wanjec.

31 Wanju ic kewu méjnénj ic kewu ménj qemanj zé yaréiguc kemmanj zéma walac tacma yaré ichéra 10 tausenj iminénj hazécya yaré ichéra 20 tausenjaguc hazac imi hia qemanjac séc me qahac zéma ménda ninjésimac me?

32 Wanju ninju ménda sécgéyu hazécya lakec hamanec nanju kua meme ic mélimima luae qemaoc ninjac welecmmac.

33 Imuhucyanec onarunec méjnénj iwawaiya moczonj ménda waimaciguc nuac tohotoho ic wammac ac séc qahac.

34 Sei imi iwawai qacguc, nénj sinja qahac wanju némacnéj mindinjigic sinjaguc wammac?

35 Imi mia baec aiguc me guwec qahaiguc haimuac séc qahac wanju giligic kendacmac. Gezacginaguc ienenj ac imi nimmu.

15

Rama sohosohoya imuac qepainj acya.

1 Takis meme ic zéma biria meme ic enenj moczonj ackuazéc nimbinj zéma hosucgémigic.

2 Wanju Farisaio ic zéma hénia acac kiwi ic enenj andé lukuc qema yomuhuc zégic; Biria meme ic héihéré énécmima iniguc momacnec nene nezac.

3 Zégic Yesunénj qepainj ac yomuhuc énézéyec;

4 Onarunec mérénenj rama 100 késa keru sugcina igucnec méjnénj sohozaciguc, 99 imi qézézac baeciguc wai énécmima momacguc sohozac imuac mihicnjimacac séc ménda kemma hocmac me?

5 Wanju mihicnjimaciguc ségiségi wamma huama hamac.

6 Wanju amaiguc hama alahéra zéma ama arenj momachéra héihéré énécmima yomuhuc zémac; Ramana ménj sohoju mihicnjizua. Imuac niguc ségiségi wannj.

7 Énézéwa ninjic, imuhucyanec biria meme ic méjnénj ewaya melenju kurumenjiguc ségiségi kuney yanda hicnjimac. Wanju ségiségi iminénj ic solanja 99 ewa qerigina melemmuac ménda hezac ionac ninj ségiségi wanjanzu imi ogicmac.

8 Embac méñac muru soukiwa 10* hemiyu suggina igucnec méñj sohozaciguc mihicnjimajac zéma kifa otorima ama usujma ménda hocma kecmac me? Imuhuc wamma kenjwecma mihicnjimagic hochoc ai imi waimac.

9 Mihicnjizaciguc alahéra zéma ama arenj momachéra héihéré énécmima, Niguc ségiségi wannu, ni siliwa soukiwa momacguc sohoju hocma mihicnjizua, zéma énézémac.

10 Énézéwa ninjic, hénia imuhucyanec biria meme ic méjnénj ewaya melenju Anu-tuac kua meme uja ionaru ségiségi yanda hicnj énécmimac.

11 Imuhuc zéma Yesunénj munjuc toro-qema zéyec; Ic méñaru nanjhérra keroc.

12 Keruc munianénj manjocya yomuhuc ézéyec; Manjoc, guac iwawaiga imuarunec nuac buja hezac imi néna. Imuhuc zéyu manjocyanénj iwawai imi méndéma érécmiyec.

13 Wanju ai meme sasala ménda kenju munayanénj iwawai moczonj haima soukiwaya mema baec méjniguc lakec kemma imuaru kaijiliwerj wamma iwawaiya imi moczonj enjad sicsaoc gilidarec.

14 Gilidaru qahac wanju baec imuaru béti yanda hicnjiyec. Hicnjiyu inénj maqeqeya wamma iwawai ninjac wamma horec.

15 Hocma ama arenja yanda imuac minjina ionarunec méñac muru qékétama keru inénj ic imi beric galejgé énécmimac ninjac baec kisiaiguc mélimiyu kenec.

16 Kemma nene beric enej neanjic† imi neyu tomenja hélaguc wammac ninjac ninjec. Wanju méjnénj méñj iwawai méñj ménda miyec.

17 Imuac ewaya melemma yomuhuc ninjec; Manjocnawac ai ichéra imi da-heac séc sasala kecmma nene negic sécgé énécmiyu saméñaguc heanjac, wanju ni you béti wamma humumarj zé wanjua.

18 Ni yacma manjocnawac kemma yomuhuc ézémarj; Manjoc ni kurumenj‡ zéma guac kicgaiguc haka biria wanji.

19 Degucmuacnec hénima guac nanja zénémmuac séc ménda wanjua, imuac nuac ninj ninna soukiwa ai icga wammanj.

20 Imuhuc zéma nimma inénj yacma manjocyawac muru lilingéma kenec.

Kemma lakec hama nanjunc manjocyanénj i héjtegicma wéséninij wamma usujnec kemma ewayaiguc giliyu meyu tétécgéma kiric nemiyec.

21 Kiric nemiyu nanjanénj yomuhuc Manjoc ézéyec; Ni kurumenj zéma manjocna guac muru kápésic mihicnjiji. Deguc muacnec nuac ninj guac nanja zénémbésémañac séc ménda wanjac.

22 Imuhuc ac zéyec. Wanju manjocyanénj welenj qeqe ichéra yomuhuc énézéyec; Maleku hiabia mema hama héimima méria merawaiguc binenj haimima hénia usuya héimigic.

23 Wanju kemma burumakao merawa halécyaguc méñj héréma hama qegic oma nema ségiségi wannu.

24 Nanja yomi humuyec, néñj qelizac, wanju sohojec, néñj hicnjinéñzac imuhuc zéyu, nimma ségiségi wanjic.

25 Wanju mérec merac nanjanénj aiiguc kecmma lilingéma hama ama hosuraiguc hama legic hirigic imuac hétérja ninjec.

26 Nimma welenj qeqe ic méñac qaru hayu qesimiyec; Haka wanju imi némac ninj?

27 Qesiyu yomuhuc melemma zéyec; Guac munaganénj yan hafi qahac, néñj hia lilingéma hayu manjocganénj burumakao merawa halécyaguc méñj qezac.

28 Imuhuc zéyu inénj qeri biric wamma ménda emmanj zé wanju manjocyanénj mama zéwelecmiyec.

29 Wanju inénj melemma manjocya yomuhuc ézéyec; Ni yawurj sasala welenj qegémma guac kuaga tohoma kecanzua, néñj nuac imi ala hécna iniguc aria mewin ninjac nonin merawa méñj méndadac nénnec.

30 Wanju nanja yomi guac iwawaiga mema kemma hénia yanda embac iniguc nedacma lilingéyu iwac ninj wamma burumakao merawa halécyaguc méñj qezanj.

31 Imuhuc zéyu manjocyanénj yomuhuc zéyec; Gi imi nalé séc niguc kecanzanj imuac nuac iwawai imi moczonj guac wanjac.

32 Wanju guac munaga yominénj humuyec, néñj qelizac. Sohojec, néñj hicnjinéñzac. Imuhuc nenjanj zézé ségiségi wamma ariac wambinjac hezac.

16

Ama galeñ biriawac qepain acya.

1 Yesunénj tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Ic soukiwa yandayaguc méñac ama galeñ méñj keroc. Wanju ai ic iminénj

* 15:8: Girik aciguc; 10 Dirakima, 1 Dirakima imi ic méñac ai meme méñac ai boñawac séha, néñj ic méjnénj embacya memanjac zé 10 Dirakima hésaiguc qererema manjic. Imuac soukiwa yomi imi soukiwa enjomia qahac. † 15:16: Zipilalec aciguc; Carob icac gocmia neyec. ‡ 15:18: Anutu kurumenjiguc kecanzac iwac mia imuhuc zéanzu.

miñinawac iwawaiya enj auanzac zégic miñinanénj niñec.

² Nimma miñinanénj ic imi héihéré mima ézéyec; Guac ac zégic ninzua imi némac ac? Ama galeñ ai imi muñguc ménda mewésémañ, imuac ai dimuhuc galeñ menec imuac hénia imi oma nénna.

³ Imuhuc zéyu ama galeña imi qerianénj yomuhuc niñec; Miñinanénj ama galeñ ai imi nuagiru dimuhuc wammañ? Usujna qahac imuac baec ésémañac séc qahac. Wañu iwawai niñac welecmañ zé gamuna ninzua.

⁴ Owec! Némacac wammañ imi niñasarizua. Imuhuc wamba aina nuagimac imuac andiaiguc ieneñ enañ amaginaiguc ni héihéré némmu.

⁵ Inénj imuhuc zéma ic embac miñinawac taséya he énécmizac séc unuruyu ic méñ walac hayu yomuhuc qesimiyec; Guac muru miñinawac taséya dahec hegénzac me?

⁶ Qesiyu zéyec; Oliwa hénénj baña yanda 100* meyi. Imuhuc zéyu zéyec; Focdac tacma you guac tasé kiwiga yomi mema 50 imi sac ona heyu.

⁷ Zéyu tecgéyu ic méñac qesimiyec; Gi guac muru tasé dahec hezac? Qesiyu zéyec; Wit padi gésé yanda 100 meyi. Imuhuc zéyu zéyec; Gi tasé kiwiga yomi mema imuaru 800 sac ona hemac.

⁸ Miñinanénj ama galeñ biria iminénj ai imi imuhuc niñtegic qinñtegicyaguc meyu mepésimiyec. Imuac, baec yomuac nambérac héra enañ baec yomuac asac mararañac nambérac héra onogicma enañ hicñisai sugcinaiguc niñtegic qinñtegic ginaguc ai meanzu.

⁹ Imuac yomuhuc zéwa niñgic; Baecac soukiwa iminénj alahécgina méra énécmigic baecac iwawai imi qahac wammac nalé imuaru kekec hémbénaña ama imuaru héihéré énécmimu.

¹⁰ Méñnéñ méñ ai komodiawac hélanec meanzac iminénj ai kunenñ yandawac imuhucyanec hélanec memac. Ai komodiawac ikoc ikoc wañanzac iminénj ai kunenñ yandawac imuhucyanec ikoc ikoc wammac.

¹¹ Ini baecac iwawai méraginaiguc haigic hélanec ménda galeñ géanzuiguc mérenénj iwawai héla méraginaiguc hai énécmimac?

¹² Ini ic tosara ionac iwawai hélanec ménda galeñ géanzuiguc mérenénj enañ buña énécmimac.

¹³ Welenqeqe momacnéñ miñ kewu éréhéc welenñ qeérécmimacac séc qahac. Imuhuc wammaciguc méñac hazéc wammima méñac eeya héimimac. Wañu méñac niñu enañ wañu méñac niñu

mamaya wammac. Imuac ini baecac iwawai zéma Anutu momacnec mepési érécmimuac séc qahac.

¹⁴ Farisaio ic, soukiwa niñac hémbaoc wawaña, ieneñ imi moczoñ nindacma des-imigic.

¹⁵ Desimigic Yesunénj yomuhuc énézéyec; Ini enaoc ic embac kicginaiguc mepési amuanzu. Wañu Anutunénj ewa qerigina ninzac. Wañu ic embac sugcinaiguc mepési énécmiyu enañ wañu, néñ Anutuac ki-waiguc imi ewa lolonaguc wammac.

¹⁶ Héna ac zéma Anutuac tilij tilij ic ionac naléya imi érema Yohane hicñiyu tecgéyec. Imuac andiaiguc érema deguc Anutuac héngaleñ ama areña yandawac buña suruc hiabia énézégic icya embacya imuaru seliseli wamma kereñañzu.

¹⁷ Baec kurumeñ imi hía aulangémac, néñ héna ac imi kiwi kiticya méñ ménda qahac wamma hélaguc wandacmac.

¹⁸ Mérenénj iníña waima embac méñ mezac imi kaisero wañzac. Mérenénj embac waimimia imi mezac imi imuhucyanec kaisero wañzac.

¹⁹ Baec ménu soukiwa ic méñ kerec. Inénj maleku qouc qoucgia zéma maleku qara linén hiabia imi héima naléya kekec qaquila kecañec.

²⁰ Wañu soukiwa ic iwac demíñac nagu andiaiguc welec welec ic méñ kerec. Qara imi Lazaro. Wañu inénj wizi selianénj kima hoturumiyu imuaru heañec.

²¹ hema soukiwa ic iwac zae igucnec nene boporoña mayu nemañ zé wamma heañec. Imuacnec sac qahac, kazu enenñ acguc hama wiziya bézéañgic.

²² Wañu kenñecma welec welec ic imi humuyu kua meme uña enenñ wagicma emma Abarahamac qéhéréñgic opocgic taru soukiwa ic imuhucyanec humuyu téñgégic.

²³ Inénj humumia ionac baec dumuñgic qenzenñ manzenñ nimma kiwa hima héñu ou lakecnec Abaraham taru iwac qéhéréñgic Lazaro taru irirec.

²⁴ Iricma yomuhuc zéyec; Manogcna Abaraham wéséga niñnémma Lazaro mélina méria susurianénj dokuiguc tindungéma hama ezelañgic héiyu sarñenñ qeyu. Ni you geric bélañ qeriaiguc qenzenñ manzenñ yanda qezua.

²⁵ Imuhuc zéyu Abarahamnénj ézéyec; Merac, gi imi baeciguc kecnec imuaru iwawai hiabia géñu késa kecna, Lazaronénj qenzenñ manzenñ qeriaiguc kerec imi niñyacgévésémañ. Deguc ic yomi ewaya mehiaru miyu taru gi imuaru imuhucyanec qenzenñ manzenñ qema keczañ.

* 16:6: 800 galon (3,000 litera) imuac séc.

²⁶ Imi sac qahac, nini zéma ini sucni-naiguc sia yanda haiyu hezac. Imuac niñac yomuacnec imuaru kembij zé wanžu enej kemmuac séc qahac. Wanju imuacnec you hawij zé wanžu ienen aguc hamuac séc qahac.

²⁷ Imuhuc zéyu melemma zéyec; Imuhuc wanju mañgoc welecgémba niñénna, Lazaro mélimina nena mañgocnawac amaiguc kemmac.

²⁸ Ni dacmuna hécna méra méné kecžu imi énézémac. Qahac wanju kecma qenzen manženac geric sia yomuaru ienen aguc hawu niñac.

²⁹ Imuhuc zéyu Abarahamnéné zéyec; Ionac muru Moseac héna ac zéma Anutuac tiliñ tiliñ ic ionac kiwi téréya he énécmizac, waina imuac oloñgic nimmu.

³⁰ Zéyu ara melemma zéyec; Imi qahac, mañgoc Abaraham, humuc ic ionarunec méjnéné liliñgéma kemma énézémaciguc kilendac nimma ewagina melemmu.

³¹ Imuhuc zéyu melemma zéyec; Mose zéma kua meme ic ionac kuagina ménda tohozuiguc humuc ic ionac murunec méjnéné qelima kemma hinocgé énécmimaciguc ménda ninzénngému.

17

Haka birianéñ ainina mebirianzac.

¹ Imuhuc zémaguc Yesunéñ tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Manambatuc imi qahac wammacac séc qahac. Wanju méjnéné méné manam batuc miñicñi énécmianzac imi saecyaguc.

² Nambérac komoc komoc yomuhucya sugcina igucnec méné manam batuc wammima mebirimacac hezaciguc imuac bakia ménda mema hoc yanda déméñaguc zikimima nanjémigic konduñguc hiñgacmac iminéné séc méné efefia wammac.

³ Imuac enaoc galeñ meamumu. Guac ninzén ninzén dac munahécga ionarunec méjnéné képésic wanju ac zémimu. Wanju ewaya melemmaciguc képésicya imi waiwésémañ.

⁴ Kaiwe momacgucac qeriaiguc hatac 7 haka biria wamma guaru hatac 7 muñguc muñguc hama ewa qerina melenzua zéyu kilendac képésicya imi waidacbéémañ.

⁵ Wanju Yesunéñ imuhuc zéyu, Yesuac Méliméli ic ienen Miñ Kewu yomuhuc ézégic; Ninzén ninzénrina meyandi néncmiwésémañ.

⁶ Imuhuc zégic melemma zéyec; Ninzén ninzénngina imi delañ gocmiawac sécyac komodia he énécmiyu, sañsañ ic yomuac hérema kemma konduñguc hiñgacma

nañna zéna iminéné guac ac imuhuc bec tohowacnec.

⁷ Welen qeque icga méné kinonéñ baec ai éséanzac me rama galeñgéanzac imuhucya késa kecžuiguc onarunec méréñéñ ic imi ai igucnec liliñgéma hayu hama hosucnu tacma nene newésémañ zéma ézémac me?

⁸ Qahac, imuhuc ménda zéma néwécgeñac yomuhuc ézémac; Rikuñga zikima nenena ohaima welen qenénna. Gi imi ni newa tecgéyuguc newésémañ.

⁹ Wanju welen qeque icnéñ zézac séc tohoma wanju, miñinanéñ ewa hía ac wammimac me? Qahac imuhuc ménda wammac.

¹⁰ Imuhucyanec ini aguc ai zéénecmimia imi moczorñ wandacmuiguc yomuhuc zédacmu; Nini imi welen qeque enomia. Nonac ai buña mewinac zézéya hezac imi mia meziñ.

¹¹ Yesunéñ Yerusalem kemman zé Galilaia zéma Samaria baec sugiraiguc kenec.

¹² Kenkecma ama areñ komora méñguc kereñu wizi selia warihaguc ic méra éréhécnéñ Yesu miñicñima lakec nañgic.

¹³ Namma ewagina meñic enu yomuhuc qacma zégic; Kiwi ic Yesu, nonac niñ wéséga wanju!

¹⁴ Zégic inicma énézéyec; Ini kemma séwigina hofac oo ic énézéyic hémmu. Imuhuc zéyu nimma kemma hénaiguc solañ wandacñic.

¹⁵ Wanju ionarunec méjnéné hiaruyec imi hémma liliñgéma ewaya kunéñ yandanec meyacma Anutu mepé qepési wañ mi-manec hayec.

¹⁶ Hama Yesuac hénayaiguc mama sicgéma pakaya baeciguc héima ewa hía ac ézéyec. Wanju ic imi Samaria ic.

¹⁷ Wanju Yesunéñ qesimima zéyec; Ic 10 moczorñ hiaruzu, néñ ic 9 imi dimia?

¹⁸ Ic enia yomi qahac wanju Anutu mepésimañ zé méjnéné méné ménda hayu hénzua.

¹⁹ Imuhuc zéma ic imi yomuhuc ézéyec; Yacma kenna, guac ninzén ninzénnganéñ anjénnga tizac.

²⁰ Farisaio ic tosananéñ Anutuac héngaleñ ama areña yanda imi némac naléiguc hamac niñac Yesu qesimigic, inéñ yomuhuc melemma zéyec; Anutuac héngaleñ ama areña yanda imi héhéñac séc ménda hamac.

²¹ Imuac you taczac me eri taczac imuhuc zéwinac séc qahac. Anutuac héngaleñ ama areña yanda imi sugcinaiguc* taczac.

²² Imuhuc zéma toroqema tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Nalé méné hayu ini Icac Naña iwac naléya momacgucdac

* 17:21: Me; qeriginaiguc.

hémbinj zé ewa ewa wammu, waju ménda hémmu.

²³ Nalé imuaru ic embac enej, Héngic you taczac. Héngic, eri taczac zému, nér ini ménda keñ inicmu me ménda méndac énécmimu.

²⁴ Piliticnéñ asariyu kurumeñac bawaiñuc néwécñec néwéc moczoñ asarianzac éséñec Icac Nañanéhñ naléyaiguc† imuhucyanec hayu héñdacmu.

²⁵ Wañu inéhñ walac qenzen manzen sasala hicñimiyu niñu nalé yomuac hicñisainéhñ andé qemimu.

²⁶ Icac Nañu iwac naléya hayu haka Noawac naléyaiguc hicñiyec imuhucyanéhñ hicñimac.

²⁷ Ic embac ieneñ nene zéma doku selia siña nimma nema icnéñ embac meyu embacnéñ ic mema kecñic Noanéhñ zéic yanda qeriaiguc eñec. Eñu doku luma unuma hoturu énécmidarec.

²⁸ Wañu nalé imi imuhucyanec Lotac naléya éséñec wammac. Lot kerec imuaru ic embac enej nene zéma doku seli nema néñnagémba wamma iwawai himicma amagina megic.

²⁹ Imuhuc memanec nañgic, Lot inéhñ Sodom ama areña imi waima keñec kaiwe imuaru, kurumeñ igucñec geric zéma salfanéhñ kia yanda éséñec mama unuyu qahac wandacñic.

³⁰ Icac Nañu hicñimac nalé imuaru haka imuhucya hicñimac.

³¹ Nalé imuaru ic méñnéñ ama qahaiguc nammaciguc iwawai ama qeriaiguc hezac imi memañ zé ménda mama emmac. Ic méññ aiguc nanzac imi acguc iwawai méñ niñac ménda lilingéma kemmac.

³² Ini haka Lot iniñawac muru hicñiyec imi niñyacgému.

³³ Méñnéñ méñ eñeya kekecy añgé timañ zé wañu kekecy imi sohomac, nér méñnéñ kekecy waimac iminéhñ kekecy añgé timac.

³⁴ Énézéwa niñgic, siñi imuaru ic éréhéç ekawu gau heyc méñ késama méñ waimac.

³⁵ Embac éréhéçnéñ hoc hilañanéhñ wit gocmia hézézama taric méñ késama méñ waimac.

³⁶ Ic éréhéçnéñ baec aiguc keric méñ késama méñ waimac.

³⁷ Imuhuc zéyu qesimigic; Miñ Kewunina, imi baec dimuaru hicñimac? Wañu Yesunéhñ melemma zéyec; Qamoc hemac imuhucgenñ mia kunta tocgému.

18

Zéwelecc qepainj ac.

¹ Nalé séc zéweleccma kucmama ménda wammu niñac Yesunéhñ qepainj ac yomuhuc zéma énézéyec;

² Ama areña yanda méñgic zégégigési ic méñ kerec. Inéhñ Anutu ehéihéi ménda wammianec. Wañu ic embac ionac imuhucyanec eegina ménda héianec.

³ Wañu ama areña yanda imuaru embac malé méñ kerec. Inéhñ hatac sasala gésigési ic iwac muru kemma yomuhuc zéma weleccmanec; Héna aciguc zésolanjima nuac hazéçna kitiwa wammiwésémanj.

⁴ Imuhuc weleru suraiguc inéhñ ara nimman niñ ménda wanec, nér inéhñ teteçgiaiguc i eñeyaoc yomuhuc zéma niñec; Hélaçñec, ni Anutuac niñac zénéñña ménda hirianzac. Wañu ic embac ionac ehéihéi ménda wañ énéçmianzua.

⁵ Néñ embac malé yomi zézé meme wañ néñanzac imuac hazéçyawac kitiwa memiwa muñguc ménda hama pipinémmac.

⁶ Séséç ac imuhuc zéma Miñ Kewunéhñ énézéyec; Gésigési ic birianéhñ ac zézac imuac gezac qema niñgic.

⁷ Wañu Anutunina hiabianéhñ eñeya gési énéçmimia enej siñiya siñiya kaiweya kaiweya qacma weleccmigic ménda niñénéçmimac me? Inéhñ seli seli wamma hia qeqetali wañ énéçmimac me?

⁸ Énézéwa niñgic, inéhñ acgina focdac niñénéçmimac. Wañu Icac Nañu hamac imuaru inéhñ baeciguc niñzéhñ niñzéhñ komodia méñ he énéçmiyu hia inicmac me?

⁹ Wañu ic embac eñañ haka niñac nimma dindiña zéma niñzéhngéma ic embac tosara memaéñéç mianzu ionac niñ Yesunéhñ séséç ac yomuhuc énézéyec;

¹⁰ Ic éréhéçnéñ zéweleccbic zé ocmuñ téreyaiñguc eñoc. Iorarunec méñnéñ Fariçaiio ic, wañu méñnéñ takis meme ic.

¹¹ Fariçaiio ic iminéhñ namma eñeyawac yomuhuc zéma zéwelerec; Anutu, ni imi ic tosara ikoc wañ énéçmima iwawai onagicanzu imuhucya, me biria meme ic, me kaisero ic, me takis meme ic yomuhucya éséçñec qahac imuac niñ guac ewa hia ac gézézua.

¹² Ni imi Sonda séc ai meme éréhéç nene zikima zéweleccanzua. Wañu imi sac qahac iwawai mema méndémba 10 wañu sugçinaiguc momacguc imi guac buña zéma haigéñanzua.

¹³ Wañu takis meme ic iminéhñ lakeçñec namma kiwa hima Anutu hémmañ zé osima eñeya tétéçya qema yomuhuc zéyec; Anutu wéséniniñ wañ néñna ni imi képéçic ic.

¹⁴ Zéwa niñgic, méñ eñeyawac mema eñu Anutunéhñ memamimac. Wañu méñ

† 17:24: Kiwi méranéhñ ooya tosaraiguc; naléyaiguc imi ménda hezac.

eneyawac mema mayu Anutunéh meem-mimac. Hénia imuac niñ Farisaio ic qahac, néñ takis meme ic iwac mia Anutunéh wésia nimmima solañja zéyu nimma liliñgéma keñec.

¹⁵ Ic embac eney Yesunéh mérianéh osiénécmimac niñjac merac komoc komoc onagicma hagic tohotoho ichéra eney zéqetali wañ énécmigic.

¹⁶ Wañu Yesunéh merac komoc komoc imi unuruyu hosuru hagic yomuhuc énézéyec; Waigic nambérac nuac muru hamu, ménda qetali énécmimu. Anutuac héngaleñ ama areña yanda imi imuhucya ionac bunja wanzac.

¹⁷ Ni hélacnec énézéwa niñgic, méñnéñ Anutuac héngaleñ ama areña yanda imi merac komocac séciguc ménda tétécgémaciguc imuaru emmacac séc qahac.

¹⁸ Imuhuc zéyu galeñ méñnéñ yomuhuc qesimiyec; Kiwi ic hiabia, ni néma haka wamma kekec hémbénaña imi mératéc késamañ?

¹⁹ Zéyu zéyec; Gi dimuhuc nuac niñ hiabia zénénzan? Tosara qahac, néñ Anutu momacugnén sac hiabia wanzac.

²⁰ Gi hénia ac imi niñzan, kaisero ménda wambésémañ, ic kekecyá ménda qehumwésémañ, kowu ménda mewésémañ, héipuc ac zémañ zé ikoc ac ménda zéwésémañ, neñgoc mañgocga eegira héiwésémañ. ✧ Imuhuc hezac.

²¹ Imuhuc zéyu ara melemma zéyec; Imi mia ni komocna igucnec tohoanzua.

²² Imuhuc zéyu nimma Yesunéh yomuhuc zéyec; Haka hiabia momacugnén guaru ménda hezac. Kemma iwawai hegénzac imi moczoñ haina boña géñgic mema ic maqeqeya méndén énécmima. Imuhuc wanna kurumén amaiguc guac muru iwawai héla hiabia hegémmac. Imuhuc wammaguc hama ni méndacnéna.

²³ Wañu ic imi soukiwa zéma iwawai yéwéria hemiyu ackuazéc imi nimma ewa biric eneyña wañec.

²⁴ Imuhuc wañu Yesunéh hémma ewa biric yanda wamma yomuhuc zéyec; Ic soukiwa zéma hinac yanda ginaguc eney Anutuac héngaleñ ama areña yandaiguc kerembñ zé niñyéwérima osimu.

²⁵ Yañ yanda kamelenéh qodu kifañaiguc ogicma kemmac imuac nimba bénzéra wanzac. Wañu ic soukiwa yandayagucnén Anutuac ama yandaiguc keremmac imuac nimba séc méñ ogicma yéwéria wanzac.

²⁶ Wañu ac imi niñgic eney yomuhuc melemma zéygic; Imuhuc wañu mérac késayu anjéñ titi hia miñicñimac?

²⁷ Zéygic zéyec; Haihaka ic eney wamma memuac séc qahac imi Anutunéh hia wamma memacac séc.

²⁸ Imuhuc zéyu Peteronéh yomuhuc melemma zéyec; Ninicna, nini iwawainina imi moczoñ waima Miñ Kewu gi méndac géñanzñ.

²⁹ Imuhuc zéyu melemma zéyec; Ni hélacnec énézéwa niñgic; Anutuac héngaleñ ama areña yanda niñac ama geric, me iniña, me dac muna, me neñgoc mañgocya, me nambérac héra wai énécmiyc imi

³⁰ Baec yomuhuc naléyaiguc sasala me-saima miyu memac. Wañu kecma ama baec hémbénaña hahaya imuaru kekec hémbénaña imi késamac.

³¹ Yesunéh tohotoho ic 12 onagicma yomuhuc énézéyec; Niñzu, nini Yerusalem kembñ. Kenni iwawai Anutuac tilinñ tilinñ ic eney Icac Naña niñac ogic hezac imi moczoñ hélaguc wandacmac.

³² Icac Naña ic enia ionac méraginaiguc opocgic gamu qeqe wammima zébirimima sépécgémimu.

³³ Imuhuc wamma hihilocnén qemaguc qehumugic ai meme haréwéc wañu humuc igucnec qelima yacmac.

³⁴ Imuhuc zéyu niñgic, néñ tohotoho ichéra eney ac imuac hénia imi komodia méñ ménda niñasarigic. Imi mia musanjé énécmimia wañu ac zéyec imi ménda niñasarigic.

³⁵ Yesunéh Yeriko ama hosuraiguc hayu kic hilic méñnéñ héniaiguc iwawai niñac welecma tarec.

³⁶ Inén ic tunñ méñ ogicma keñgic hétén nimma hénia qesiénécmiyc.

³⁷ Qesiyu Nazarete Yesunéh hama kenzac imuhuc zéygic niñec.

³⁸ Imuhuc zéygic kic hilicnén qacma zéyec; Dawidiac qeli Yesu, gi nuac niñ ewa biric wanna.

³⁹ Némac wañu, ic tosara walac walac keñgic eney ic imi qetalimima ac waima tacmac niñac ézégic. Wañu inén muñguc yanda qacma, Dawidiac qeli, gi nuac niñ ewa biric wanna! zéyec.

⁴⁰ Qaru Yesunéh namma wagicma hamu niñac énézéyec. Wañu inén hosuraiguc hayu qesimiyc.

⁴¹ Némac iwawai wañgémmañ niñac wanzan? Zéyu zéyec; Miñ Kewu ni kicna hima hémmañ zé wanzua.

⁴² Zéyu Yesunéh ézéyec; Héna, guac niñzén niñzén ganén gi mehiaru géñzac.

⁴³ Imuhuc zéyu focnec kiwa hima héñec. Hémma Anutu mepésima Yesu méndacmiyu ic embac moczoñ haka imi hémma Anutu mepésimigic.

19

Takis meme ic Zakaio.

¹ Yesunéh Yeriko ama arenja keremma ogicma keñec.

² Wañu imuaru ic méj kerec, qara imi Zakaio. Ic imi takis meme ic kiwagina kerec. Wañu ic imi hinac yandayaguc.

³ Inéh Yesu imi méré zéma kic tamera hémmañ zé wañec. Wañu ic imi ic hotoñadac, imuac niñac ic embac sasala nanjic hémmacac séc qahac wañec.

⁴ Wañu inéh hémmañ zéma usuñnec kemma héná Yesu hama kemmac imuaru sanñan ic méj nanju imuac qahaiguc eñec.

⁵ Eñu Yesunéh imuaru hama kiwa hiyu eñu hémma ézézec; Zakaio, focdac mama hana ni deguc guac amagaiguc giguc tachic.

⁶ Imuhuc zéyu inéh focdac mama hama ségiségi wamma wagiru keñoc.

⁷ Ic embac tosaraneñ iricma andéluku ac yomuhuc zégic; Inéh biria meme ic iwac amaiguc tachiarumanj zé enzac.

⁸ Wañu Zakaionéh namma Miñ Kewu yomuhuc ézézec; Miñ Kewu ninñan, nuac iwawaina imi sura igucnec hésemma bakia imi ic maqeqeya énécmimanj. Ni méñac muru iwawai méj ikoc wañ énécmima wagiriiguc iwawai wagicma késayi imuac sécya kembon qahac mesaima melenj mimanj.

⁹ Zéyu nimma Yesunéh yomuhuc zéyec; Ic yomi acguc Abarahamac qeli wanñac imuac niñ deguc añgéh tiénécmimia imi ama yomuaru hichñzac.

¹⁰ Icac Nanja imi ic soho sohoya hocma mihichñma mehiarumanj zé hayi.

¹¹ Ic embac ienenj ac imi nimma yomuhuc zéma niñjic; Yesu imi Yerusalem hazac imuac Anutuac héñgaleñ ama arenja yanda deguc mihichñj nénécmimac. Wañu imuhuc niñjic, séséc ac yomuhuc toroqema énézézec;

¹² Ic eñeña méñnéñ ic kewuac qac bunja mema hamanj zéma bunja memec baec lakec heyec imuaru keñec.

¹³ Nalé imuaru welenj qeqe souhéra méra éréhéc unuruma siliwa soukiwa 10 énécmima yomuhuc zéyec; Soukiwa yominéh nénnagémba ai galenjéma memaneñ kecgcic ni liliñjéma hamanj.

¹⁴ Wañu ic embachéra ienenj hazéc wammima kua meme ic méj melimigic andiaiguc méndacmima kemma yomuhuc ézézec; Nini imi ic yominéh ic kewu wañ nénécmimac niñac ménda wanñin.

¹⁵ Wañu tinduc ic eñeña imi ic kewu kumumigic kuc bunja mema liliñjéma hama siliwa énécmiyu késagic imi enej mesaisai ai dimuhuc megic imi hémmañ zéma unruyec.

¹⁶ Héihéré énécmiyu ic méj walac hayec iminéh yomuhuc zéyec; Miñ Kewu guac siliwa momacguc iminéh mesaiwa 10 wanñac.

¹⁷ Zéyu miñinanéh zéyec; Hia wannec! Welenj qeqe hiabia, geñ ai komodia imi ewaga hélanéñ menec imuac ai memec qac bunjaga gémba ama arenja yanda 10 galenjéwésémanj.

¹⁸ Zéyu tecgéyu andunéh hama zéyec; Miñ Kewu guac siliwa momacgucnéñ mesaiwa 5 wanñac.

¹⁹ Imuhuc zéyu miñinanéh iwac imuhucyanec, Ama arenja yanda 5 galenjéna zéma ézézec.

²⁰ Wañu ic méñnéñ hama yomuhuc zéyec; Miñ Kewu, guac siliwa momacguc imi you, ni usunéh osowa heyec.

²¹ Imi mia gi ic qeri gericgaguc imuac niñ ni zénéña hiriyu imuhuc wañi. Gi imi ménda hainecac meanñan. Wañu ménda himicnecac metocgo wanñanñan.

²² Imuhuc zéyu miñinanéh zéyec; Welenj qeqe biria ni genja acga iminéhñec ac wanñémmanj. Gi imi nuac ninna neñ ménda haima mema ménda himicma metocgoanzua me?

²³ Imuhuc ninneñciguc némac niñac nuac siliwa imi hofi amaiguc ménda hainec? Gi imuhuc wambaññec ni hama siliwa imi imuac héla kosiaguc mewinec.

²⁴ Imuhuc zéma ic tosara iwac qéhéréñaguc nanjic ionac yomuhuc énézézec; Siliwa momacguc imi wagicma ic siliwa 10 késa keczac iwac migic késamac.

²⁵ Imuhuc zéyu melemma zégic; Miñ Kewu, iwac muru imi bec siliwa 10 hezac.

²⁶ Ni énézéwa niñjic, iwawai késa keczac iwac imi muñguc yanda miyu késamac. Wañu iwawai ménda késa keczac iwac imi komocdia késa keczac imi acguc wagiru qahac wammac.

²⁷ Imuhuc zéma énézézec; Wañu hazéchéna ni ic kewuac bunja memanj niñac ménda wanñic imi onagicma you hama kicnaiguc unuhumugic.

Yesunéh donkiiguc Yerusalem ekeñec.

²⁸ Yesunéh ac imuhuc zéyu tecgéyu Yerusalem kemmanñac zé walac mema ekeñec.

²⁹ Yesunéh baec boña qara Oliwa imuaru Betfage zéma Betania ama hosucgiraiguc kemma tohotoho ichéra sugcinaiguc éréhéc méli érécmima yomuhuc ézézézec;

³⁰ Ama areñ wéségiraiguc taczac imuaru keñic. Kemma kereñic donki merawa ic méñnéñ qahaiguc ménda emma tarec imi qatégic nanju hémmaoc. Hémma imi hulacma wagicma hamaoc.

³¹ Ic méjnéj némac niñ hulaczaoc zéma qesi érécmiaciguc yomuhuc melemmaoc; Miñ Kewunéj imuac wanzac.

³² Wanju méli érécmimia ierenj kemma zéyec séc mihicñiyoc.

³³ Mihicñjima donki merawa imi hularic imuac miñhéra ienenj zégic; Némac niñ donki merawa imi hulaczaoc?

³⁴ Zégic melemma zéyoc; Miñ Kewunéj imuac niñ wanzac.

³⁵ Imuhuc zéma donki imi héréma hama malekugira imuac qahaiguc haima Yesu ézégic emma tarec.

³⁶ Tacma keñu tohotoho ichéra enej walac andu kemma malekugina hetecgéma héna yandaiguc lémbécgic keñec.

³⁷ Oliwa boñaguc haréma héna hiñgac hiñgara imuac hosuraiguc keñu tohotoho ichéra ienenj moczoñ kiwi baec icnéj ménda memeya sasala meyu héñgic imuac niñac ségiségi wamma qacma Anutu mepésimigic.

³⁸ Mepésima yomuhuc zégic; Miñ Kewuac qac buña mema hazac,* ic kewu imi ségiségiyaguc. Ou eñeñaguc edamuya hezac.

³⁹ Imuhuc zégic tunj ionarunec Farisaio ic tosaraneñ Yesu yomuhuc ézégic; Kiwi ic guac tohotoho ichéçga qetali énécmima.

⁴⁰ Zégic melemma zéyec; Ic embac imi enej acgina qaiyu kecgcic, hoc sasala yominéj imuhuc qacmu.

⁴¹ Wanju Yesunéj Yerusalem hosuru hama ama areña yanda imi hémma siarec.

⁴² Siacma yomuhuc zéyec; Gi nalé yomuac luaeac iwawai héñ tegicbañnec hía wambacnec, kicga hilicgéyu musañgé géñgégawac hezac.

⁴³ Nalé ducñiyu guac hazéchéçga ienenj hama demij mema leleçgé géñgic imuac me imuac séc kembij zé osimu.

⁴⁴ Deguc gi Anutu hahayawac nalé imi ménda niñtegiczanj, imuac gi zéma guac nambérac héçga demijga qeriaiguc kecçu imi gilic mama unuyu hoc méjnéj hoc méñac qahaiguc ménda waigic tacmac.

Yesunéj ocmuñ téreyawac hénia zéau énécmiyec.

⁴⁵ Yesunéj ocmuñ téreyaiguc emma nénnagémba ic imi moczoñ nesi énécmiyec.

⁴⁶ Nesi énécmima yomuhuc énézéyec; Ac méñ yomuhuc ooyawac hezac; Nuac amana imi zéweleac amaya wammac.*

⁴⁷ Yesunéj kaiweya kaiweya ocmuñ téreyaiguc ackuazéc ku énécmiyu, hofac oo ic kiwagina ienenj zéma héna acac kiwi ic ienenj zéma ic embac ionac galeñ héçgina ienenj Yesu imi qehumuwiñ zé héna niñac hohoc ai megic.

⁴⁸ Wanju ic embac moczoñ leleçgémma gezacgina haima niñgic imuac niñ héna méñ ménda mihicñjima osigic.

20

Yesuac qac buñaya imi dimuacnec zéma qesimigic.

¹ Kaiwe méñguc Yesunéj ocmuñ téreyaiguc ic embac buña suruc hiabia imi zéau énécmima ku énécmiyu hofac oo ic ionac kiwagina zéma héna acac kiwi ic ienenj qeriaawac galeñ iniguc hosuru hagic.

² Hama yomuhuc zégic; Nénézéna ninni, gi haka imi némac qac buñaguc meanzanj? Méreñéñ qac buña imi géñec?

³ Zégic melemma zéyec; Ni acguc qesiqesi méñ qesiwa ini walac melenj néñgicguc.

⁴ Yohaneac doku naec haka imi dimuacnec hayec? Kurumenj igucnec me baec ic ionarunec?

⁵ Zéyu ienenj eñacnec eminimma zégic; Kurumenj igucnec zéwiñguc yomuhuc zémac; Imuhuc wanju némac niñ ic imi ménda niñzéggé migic?

⁶ Ic embac moczoñ Yohaneac niñ Anutuac kua meme ic zéma niñzéggézu imuac doku naec haka imi ic ionarunec zéwiñguc ienenj hocnéñ nénérimu.

⁷ Imuhuc eminimma yomuhuc melemma zégic; Dimuarunec hayec imi nini ménda niñzñj.

⁸ Imuhuc zégic Yesunéj yomuhuc zéyec; Ni acguc néma qac buñaguc ai imuhucya meanzua imi ménda énézémanj.

Ai miñjina zéma soukiwa ai ic.

⁹ Imuhuc zéma ic embac séséc ac yomuhuc énézéyec; Ic méjnéñ wainj ai mema ai ic tosara soukiwa ai memu niñac ac zikima ai buña qeénécmima baec méñguc kemma nalé horua kerec.

¹⁰ Nalé ducñiyu wainj ai imuac héla bakia migic memac niñac welenj qeçe icya ai ic ionac muru mélimiyec. Wanju ai ic enej welenj qeçe ic imi yéwéria qema eñ mélimigic liliñgéyec.

¹¹ Liliñgéyu muñguc welenj qeçe méñ mélimiyu ic imi imuhucyanec yéwéria qema gamu qeçe wammima eñ mélimigic liliñgéyec.

¹² Liliñgéyu muñguc welenj qeçe méñ mélimiyu hatac haréwéç wañec. Wanju ic imi imuhucyanec qema séwíya mebirima séngganerj nesigic keñec.

¹³ Imuhuc wanjic wainj ai miñinanéñ yomuhuc zéma niñec; Dimuhuc wammañ? Nuac nañ sorocna yomi mélimañ. Ic yomi mia ehéihéi wammimu gezanj.

¹⁴ Wanju ai ic ienenj ic imi hémma eñacnec eminimma yomuhuc zégic; Ic

* 19:38: Leg 118:26 * 19:46: Yes 56:7 * 19:46: Yer 7:11 Wanju ini imuhuc wanjic kowu nene ionac bañec ésécnec wanzac.

yominér mia kecma ai yomuac mératéc ic wammac imuac qehumuni iwac mératécya imi neñaj mératécina wammac.

¹⁵ Imuhuc zéma nesimigic waiñ ai imuac séñgajñeñgic keñu imuaru qegic humuyec. Wañu waiñ ai imuac miñjanénér dimuhuc wañ énécmimac me?

¹⁶ Inén hama ai ic imi moczoñ unuhumuma waiñ ai imi ai ic mén énécmimac. Imuhuc zéyu ic embac ieneñ nimma yomuhuc zégic; Haka imuhucya ménda hicñiyu.

¹⁷ Yesunénér ic embac inicma yomuhuc zéyec; Imuhuc wañu kiwi ooya yomuac hénia imi némac? Mericqe ic ieneñ hoc mén héñara mema gilicic keñkeña iminénér ama wañgoñaguc ama imuac hoc oruha wañec.*

¹⁸ Méñnéñ mén hoc imuac qahaiguc maqeyu zéñgédacmac. Wañu hoc iminénér ic méñac qahaiguc mamac imi qototoriyu toma ésécneñ wandacmac.

¹⁹ Imuhuc zéyu hénia acac kiwi ic zéma hofac oo ic kiwa eneñ ac imi eñaj niñac zéyec imi niñasarima focdac késawin zé wañgic, néñ ic embac ionac niñac zéñéñgina hiriyu waigic.

Takis haihaiyawac manam batuc.

²⁰ Imuac ieneñ hosuraiguc galeñ mema baec galeñnéñ galeñgémac niñac iwac méra bawaguc Yesu opocbiñ zéma kic galeñ meme ic méli énécmigic kemma ac késpedesraguc mén zéyu mihicñiwaiñ zéma ic héla ésécneñ ikocgina hoturuma galeñ megic.

²¹ Imuhuc wamma qesimima zégic; Kiwi ic, nini ninni, gi ic héla, ic séwi tanecginawac ménda héñanzaj, wañu Anutuac ac hélacneñ ku énécmianzaj.

²² Nini Kaisawac takis mimia imi hia wawañawac séc me qahac?

²³ Imuhuc zégic Yesunénér diwi qiwiliñgina imi niñtegicma yomuhuc zéyec;

²⁴ Soukiwa momacguc nézégic hémba, mérac irec ogic hezac? Zéyu zégic; Kaisawac.

²⁵ Zégic zéyec; Kaisawac buña imi Kaisawac mimu. Anutuac buña imi Anutuac haimimu.

²⁶ Imuhuc zéyu ieneñ ic embac kicgicnaiguc iwac késpedesra mén mihicñiyuac séc qahac wañec. Wañu iwac ac bakia niñac acgina qaiyu welicgéic.

Humuc igucnec qelima yacbiñ.

²⁷ Sadukaio ic ieneñ humuc igucnec yayac imi ménda hezac zéma niñzén géañgic. Wañu ionarunec tosranéñ Yesuaru hagic.

²⁸ Hama yomuhuc qesimigic; Kiwi ic Mosenénér kiwi yomuhuc oma nénécmiyec; Ic méñac daranénér embac mema qeli qahac kecma humuyu ic iminénér* iwac qawéro† imi mema merac ic mén mihicñiyu darawac buña wammac.

²⁹ Wañu ama areña méñjiguc dac muna 7 kegcic. Kecma walacginanéñ embac mén mema qeli qahac kecma humuyec.

³⁰ Humuyu iwac andia zéma

³¹ andiaawac andianénér embac imi meyc. Wañu imuhucyanec wamma dac muna 7 imi moczoñ qeligina qahac kecma humudagcic.

³² Wañu imuac andiaiguc embac imi acguc humuyec.

³³ Imuac 7 imi moczoñ embac imi megic imuac yacyacwac naléiguc embac imi sugcina igucnec mérac iniña wammac?

³⁴ Imuhuc zégic Yesunénér zéyec; Baecac hicñisai eneñ ic embac meamuanzu.

³⁵ Wañu ic embac ama baec hémbéñaña hahayawac buñahéra zéma humumia sugcina igucnec yacyawac buña qeénécmimia ieneñ imi ic embac ménda meamumu.

³⁶ Ieneñ imi yacyarawac buña wamma Anutuac nambérac wamma kua meme uña ésécneñ kecmu imuac muñguc humumuac séc qahac.

³⁷ Mose acguc ic hésa waiyaguc imuac suruc oma Miñ Kewuninawac zéma Abaramac Anutu, Isakawac Anutu, Yakopac Anutu imuhuc zéma humuc igucnec yacyac hezac imi nénézéyec.*

³⁸ Hénia imi yomuhuc; Ic embac Anutuac muru keczu imi moczoñ kekecginaguc. Imuac niñ Anutu imi ic humumia ionac Anutu qahac, néñ ic embac kekecginaguc ionac Anutu keczac.

³⁹ Hénia acac kiwi ic ionarunec tosranéñ yomuhuc zégic; Kiwi ic, ac zézan imi hélacneñ!

⁴⁰ Wañu ieneñ iwawai méñac mén muñguc qesimiwiñ zé niñyéwérigic.

⁴¹ Wañu Yesunénér ionac yomuhuc énézéyec; Dimuhuc ic embac eneñ Kristoac niñac Dawidiac qeli zéanzu?

⁴² Legicigic Dawidi eneyaoc yomuhuc zéyec; Miñ Kewunénér nuac Miñ Kewuna yomuhuc ézéyec;

⁴³ Gi nuac héinaiguc tacnanec hazéchécga hénagawac duandiaiguc qutulangé énécmiwa guac hénia titiya wammu.*

⁴⁴ Dawidinénér Kristoac niñ Miñ Kewuna zéyec imuac dimuhuc iwac qelihéra wammac?

⁴⁵ Imuhuc zémaguc ic embac moczoñ

* 20:17: Leg 118:22

* 20:28: Munianénér.

† 20:28: Embac malé.

* 20:37: Mmh 3:6

* 20:43: Leg 110:1

nimma kecgic kicginaiguc Yesunéh toho-toho ichéra yomuhuc énézéyec;

⁴⁶ Héna acac kiwi ic ionac niñ técgina nimma kecmu. Ieneñ imi maleku horua héima kenja wammu niñac wañanzu. Wañu nénnagémba sombenjiguc yaizézé ac wañ énécmigic nimmu niñac wañanzu. Wañu tocgotocgo amaiguc zéma ségiségi ariaciuguc tatac eñeñaguc tacmu niñac wañanzu.

⁴⁷ Ieneñ embac malé ionac iwawai imi onagicma qécgéma ikocgina hoturu amuma zéwelecma ac horuanec zéanzu imuac niñ bakiagina yéwéria énécmimac.

21

Embac malé méñac seseyawac ara zéyec.

¹ Yesunéh kic hima héñu soukiwa sasala he énécmimia ieneñ hama sese sokociguc sesegina haigic hiñgarec.

² Wañu imuhucyanec embac malé maqeqeya méñnéñ hama soukiwa pésiha éréhéc haiyu hiñgaru héñec.

³ Hémma yomuhuc énézéyec; Hélañec énézéwa niñgic, Embac malé maqeqeya yominéñ ic tosara onogicma kuney yanda haizac.

⁴ Tosia ieneñ imi iwawai yanda he énécmiyu imuarunec mema haizu, néñ embac malé yominéñ mia kekecyawac komodia hemizac imi moczoñ mema hama haidaczac.

Ocmuñ téréyawac ara.

⁵ Ic tosanéñ ocmuñ téréya imi hémma banja howi howia kuney yanda hiabia imi zéma iwawai mezeric zerira Anutuac bunawac haigic imuac welicgéma zégic.

⁶ Wañu Yesunéh nimma yomuhuc zéyec; Nalé méñ ducñiyu ocmuñ téréya hénzu imi moczoñ netec qetecgégic hoc méñnéñ hoc méñac qahaiguc ménda hemac.

Yéwéri hahaya imuac ara.

⁷ Imuhuc zéyu qesimigic; Kiwi ic, imuhuc zézanñ duna némac naléiguc haka imuhucya hicñimac? Wañu haka imuhucya hicñimarñ zé néma séséc walac hicñiyu hémma niñtegicbiñ?

⁸ Zégic zéyec; Ini manam batuciguc ménda keremmu niñac técgina nimma kecmu. Ic sasalanéñ nuac qaciguc hama, Ni imi mia, nalé imi bec hosuru hazac, imuhuc zému, néñ ménda tohomu.

⁹ Yaré me qeweloy yanda hicñizac zéma suruc zégic nimma zénéngina ménda hir-imac. Haka imuhucya walac hicñimacac hezac, néñ nalé tetecgia imi focdac ménda hamac.

¹⁰ Imuhuc zéma toroqema zéyec; Baec yanda méñac ic embacnéñ baec yanda méñac ic embac ionac, héñgaleñ ama areña yanda méñac ic embacnéñ héñgaleñ ama areña yanda méñac ic embac ionac unuwññ zéma yacmu.

¹¹ Baera baera nanñ yanda zéma nene béti yanda zéma hafi zepa warihaguc hicñimac. Wañu haka tosara zénéñ hirihiriya zéma séséc yanda kurumenjiguc hicñimac.

¹² Iwawai imi moczoñ ménda hicñiyunec nuac qacna niñac méraginanéñ énépésima yéwéri énécmima tocgotocgo amaiguc zéma hésa amaiguc onopocgic onagicma kemma ic kewu zéma baec galeñ ionac muru onopocgic nammu.

¹³ Wañu haka imi mia niñzéñ niñzégina zéau énécmimu niñac hicñi énécmimac.

¹⁴ Imuac ini némac acnéñ nezicgé amuwññ zéma ewa qeriginanéñ walac ménda niñareñgému.

¹⁵ Héña imi mia neñ kuaginaiguc ac hai énécmima niñtegic qñtegic miñicñi énécmiwa onac hazécgina moczoñ ac melenéñ énécmima iniguc tualefic wammuac séc qahac wammac.

¹⁶ Wañu neñgoc mañgocgina zéma dac munahécgina zéma sac kitichécgina zéma alahécgina ieneñ ini hazéc ionac méraginaiguc onopocgic onarunec tosara unuhumumu.

¹⁷ Wañu ic embac moczoñ ieneñ nuac qacna niñac hazéc wañ énécmimu.

¹⁸ Wañu onac oruc zucgina méñ ménda birimac.*

¹⁹ Wañu nañselimanec kecma kekec uñagina memu.

Yerusalem kisi wawañawac ara.

²⁰ Wañu yaré ic ieneñ Yerusalem lelecgémigic hémmu imuaru ama areña yanda kisikiyoñ qemu imuac nalé imi hosuru hazac imi niñtegicmu.

²¹ Nalé imuaru ic embac Yuda baeciguc kecanzu imi eney baec boñaiguc néngacdacmu. Ic embac ama areña yandaiguc kecanzu imi eney waima kemmu. Ama areñ komoraiguc kecanzu imi eney ama imuaru ménda keremmu.

²² Imi mia tasé kukuac naléya, imuac niñ ogic hezac imi moczoñ nalé imuaru hélaguc wandacmac.

²³ Nalé imuaru baeciguc qenzenñ manzenñ yanda hicñimac. Wañu ic embac yomi ionac muru Anutuac hazéc yanda hicñi énécmimac, imuac embac héri haihaiya zéma namu gumu énécmimu ionac muru yéwéri kuney yanda hicñi énécmimac.

²⁴ Imi sou zéranéñ unugic humumu. Wañu énépésima kemma baera baera séc

* 21:18: Héña imi; Ewa goro ménda wammu.

onopocgic welen qeéncmimu. Wanju Yerusalem imi ic enia ienen tizizama kecgic ic enia ionac nalé zézéya imi wanjuguc tecgédacmac.

Icac Nanja hamac.

²⁵ Wanju kecma kaiwe, maso zéma ménisikilu imuaru séséc hicnjimac. Wanju baeciguc imi ic enia ienen kondunac enen mamaya zéma imuac tembojanén qaru aurima sicsaoc wammu.

²⁶ Kurumenac kuhanén hirimac,† imuac nin ic ienen iwawai baeciguc hicnjimac imi walac ninjtegicgic qiritic unumac.

²⁷ Nalé imuaru mia Icac Nanjanén kuha zéma edamuya yandaguc hosusuiguc mama hayu hémmu.

²⁸ Haka imuhucyanén hénima hicnjiju onac anjén tiéncmimiawac nalé imi bec hosuru ducnjizac imuac nin yacma orucgina hima yacma nammu.

Fik icac séséc ac.

²⁹ Imuhuc zéma Yesunén séséc ac yomuhuc zéyec; Fik ic zéma ic hésa tosara hémmu.

³⁰ Imuac hawa bébélacgia bec éréma séra qeyu hémma kaiwe naléya bec ducnjizac imi ninjtegicanzu.

³¹ Imuhucyanec haka imuhucya imuhucya hicnjima kenju hémmuiguc Anutuac héngalej ama areña yanda imi hosuru hazac imi ninjtegicmu.

³² Ni hélacnec énézéwa ninjic; Nalé yomuac hicnjisai imi ménda qahac wanjicnec iwawai imi moczon hélaguc wandacmac.

³³ Baec kurumen imi aulangéma qahac wammac. Wanju nuac ackuazécna imi ménda qahac wammac.

³⁴ Ini enjaoc técgina nimma kecmu. Qahac wanju iwawagina sicsaoc gilima doku seli nema kecgic kekecac ewa goronén hélanzj énécmiyu ménda nimmanec kecgic nalé imi élanzanj nec haénécmimac.

³⁵ Nalé imi mia baec séc ic embac moczon yanda ionac muru bétac ésécnec ménda ninjicnec ha énépsimac.

³⁶ Imuac ini imi haka focdac hicnj énécmimac moczon yanda imuarunec efe-fianec qizizinjéma kemma Icac Nanja iwac kiwaiguc nammuc séc nalé séc zéwelectma zenzenj qeli qeli kecmu.

³⁷ Wanju Yesunén kaiwe séc ocmun téréyaiguc emma ackuazéc ku énécmima sinjya séc Oliwa baec bojaiguc emma kecanec.

³⁸ Imuhuc wanju ic embac moczon yanda ackuazécya nimbinj zé sinjunec

focdac ocmun téréyaiguc emma iwac muru haréangic.

22

Yudanén Yesu qehumuwinj zé ac sanja zéyec.

¹ Samén yisya qahac imuac kendonj, qara mén nagu sacyaguc ogicogira imuac kendonj zéanzu imi hosuru hayec.

² Hofac oo ic kiwa éréhécgina* zéma héna acac kiwi ic ienen ic embac ionac zénéngina hiriyec imuac héna dimuhuciguc Yesu qewinj zéma eminingic.

³ Wanju Biria minjanénj tohotoho ic 12 ionarunec mén qara Yuda Karioto iwac qeriaaiguc hingarec.

⁴ Hingaru Yudanén hofac oo ic kiwa éréhécgina zéma ocmun téréyawac awiawi ic ionac kiwa hécgina ionac muru kemma dimuhuciguc méraginaiguc Yesu opocmanj zéma eminingic.

⁵ Wanju ienenj ségiségi wamma soukiwa mimu ninjac acgina zikigic.

⁶ Zikigic Yudanén ewa momac wamma ic embac Yesuguc ménda kecmu imuaru Yesu méraginaiguc opocmanj zé nalé hi-awac mambéc kerec.

Yesunén tohotoho ichéra iniguc tacma nene negic.

⁷ Wanju samén yisya qahac imuac kendonj hayec. Hayu kendonj imuaru nagu sacyaguc ogicogira imuac kendonj ninjac rama qemuac heyec.

⁸ Yesunénj Petero zéma Yohane méli érécmima yomuhuc érézéyec; Kemma nenjanj nin nagu sacyaguc ogicogira kendonj imuac nene ohaihai wanjic newinj.

⁹ Zéyu qesimiyoc; Ama dimuaru ohaihai wambicac ninzanj?

¹⁰ Qesiyic zéyec; Ninzaoc, iri ama arenja yanda kerejic ic méjnénj kewuciguc doku hima huama hamac. Hayu iguc ewagic amuma méndacmima kemma ama i emmac imuaru emmac.

¹¹ Emma ama minjina yomuhuc ézémac; Kiwi icnéj guac yomuhuc zézac; Ni tohotoho ic hécna iniguc ama qeria dimuaru nagu sacyaguc ogicogira imuac nene newinj?

¹² Imuhuc zéyic inénj ama qeria kunenj yanda mén qacyaiguc tatara imi lémbécma arenjégic hezac imi érézéyu hémma imuaru ohaihai wammaoc.

¹³ Imuhuc zéyu ierenj waima kemma zéyec séc mihicnjima nagu sacyaguc ogicogira kendonj imuac nene ohaihai wanjoc.

Mij Kewuac samén téréya.

† 21:26: Becnec ic embac enen ménisikilu imi unjaginaguc zéma ninjénggic. * 22:2: Mén imi Roma ic kewunén zéyu nanju, mén imi hofac oo ic enen hakagina méndacma sumbic néma kumugic nanjec.

14 Nalé wañu Yesu imi imuaru emma nene newiñ zé taru Yesuac Méliméli ic 12 ieneñ i guc momacnec tacgic.

15 Tacgic Yesunéñ yomuhuc énézéyec; Ni qeñzeñ manzeñ imi ménda mihiñjimanec nagu sacyaguc ogicogirawac kendorj yomuac nene iniguc momacnec nemanj zé imuac ewa ewa wamma kerí.

16 Zéwa ninjic; Ni nene yomi muñguc ménda nemanec nagu sacyaguc ogicogira imuac kendorj imi ou Anutuac héngalenj ama areña yandaiguc hélaguc wammac.

17 Imuhuc zéma sokoc mema ewa hia ac zéma énézéyec; Sokoc yomi mema momacnec amuma negic.

18 Ni énézéwa ninjic; Degucmuacnec ni iwawai wañic imi imuarunec hichñihicñiya imi muñguc ménda nemanec kecha Anutuac héngalenj ama areña yanda imi hamac.

19 Imuhuc zéma muñguc saméñ mema ewa hia ac zéma méndemma énécmima yomuhuc énézéyec; Yomi nuac séwi busuna, onac wai énécmimia, ini ni niñqeli némma haka yomi wammu.

20 Saméñ imi nemaguc imuac andiaiguc inéñ sokoc imi imuhucyanec mema yomuhuc zéyec; Sokoc yomi sisipac ac qelia nuac sacnéñ memeya, onac qocgé énécmimia.

21 Wañu héngic, ni andé numac iwac méria imi niguc momacnec zae yomuac qahaiguc haiyu hezac.

22 Icac Naña imi héna zétecgéyec séc kemmac, néñ ni andé numac ic imi saecyaguc.

23 Imuhuc zéyu ieneñ eñaoñc qesia-mugic; Mérénéñ haka imuhucya wammac?

Séwi eñeñac tualefic ac.

24 Ac imuhuc zéma sugina igucnec mérénéñ kunegina keczac zéma tualefic emigic.

25 Imuhuc wañgic Yesunéñ zéyec; Ic enia ionac ic kewu ieneñ ic embac hécgina énépésima kewu wañ énécmianzu. Wañu ic tosara ai memaac qac buña ginagucnéñ sinjinawac galengé énécmima enañ méra énécmiawac ic zéamuazu.

26 Wañu ini imi imuhuc qahac. Kuney ginanéñ ai merac ésécñec kecmu. Galenginanéñ welenj qeque ic ésécñec wamma kecmu.

27 Mérénéñ kuney wanzac? Tacma nene nezac imi me namma welenj qeénécmizac imi? Tacma nezac iminéñ kuney wanzac. Néñ ni you suginaiguc nammanec welenj qeénécmizua.

28 Ini imi ala batuc naléna imuaru nalé séc ménda wainemma niguc kecanzu.

29 Nuac Manjocnanéñ héngalenj ama areña yanda imi nuac muru wainéñec ésécñec ni imuhucyanec onac muru imi wai énécmizua.

30 Nuac héngalenj ama areña yandaiguc kecmu nuac zaeiguc lelecgéma tacma nene nema tatac edamuyaguc imuaru tacma Isra-elac kisc areñhéra 12 imi héngalenj wañ énécmimu ninjac imi onac wai énécmizua.

Yesuac tohotoho ichéra ieneñ manam batuciguc emmuac heyec.

31 Simon, Simon, Biria minjananéñ padi gorosoña ésécñec ini hitacgé énécmimanj zé qesinézac.

32 Wañu ni guac niñ wamma guac ninzéñ ninzéñga imi ménda sélécgémac ninjac Anutu zéwelec mizua. Imuac ewaga melemma hawésémanj nalé imuaru guac ninzéñ ninzéñ dac munahéçga imi meseli énécmiwésémanj.

33 Imuhuc zéyu inéñ yomuhuc melemma zéyec; Miñ Kewuna, hésa ama zéma humuciguc kenna giguc momacnec kemmanj zé eñzua.

34 Zéyu zéyec; Petero gézéwa ninna, deguc kuruc ménda qarunec gi niñnéñzanj imi hatac haréwéc qaecgéwésémanj.

Soukiwa gésé zéma gésé yanda zéma sou.

35 Imuhuc zéma yomuhuc énézéyec; Ni becñec ini soukiwa gésé zéma gésé yanda zéma héna usu qahac méli énécmiwa keñangic. Wañu nalé imuaru iwawai méñ ninjac hocma météqététanj wañgic me qahac? Imuhuc qesiyu, Qahac! zégic.

36 Wañu degucmuacnec soukiwa gésé imi mema kemmu, gésé yanda imi momacnec, wañu sougina qahac imi eneñ malekugina haima soukiwaya mema sou boñ memu.†

37 Ni énézéwa ninjic, ac tosara nuac niñ ogic hezac imi naléya bec hama héizac imuac ninjac méñ yomuhuc ogic hezac imi nuac kekecnaiguc deguc héla héimacac hezac; Biria meme ic qetégina olonjic imuaru i momacnec olommigic.

38 Imuhuc zéyu ieneñ yomuhuc zégic; Miñ Kewunina, you sou éréhéc hezac. Imuhuc zégic, Yesunéñ, Imi hia, sécgézac, zéyec.

Yesu zéwelec ai meyec.

39 Yesunéñ hiñgacma wañañec ésécñec oliwa ic boñaiguc keñu tohotoho ichéra eneñ acguc méndacmigic.

40 Imuaru kereñdacma inéñ yomuhuc énézéyec; Ini manam batuciguc ménda keremmu ninjac zéwelecmu.

† 22:36: Soukiwa gésé, zéma gésé yanda zéma sou; Imuhucya imi yéwéri mihiñjiwu ninjac késama keñha wañangic. Yesunéñ yéwéri hahayawac téçgina niimma keñha wammu ninjac imuhuc ac wañ énécmiyec.

41 Imuhuc zéma wai énécmima hoc giligic kembac imuac séc lakec zézé kemma simiñ héima zéwelerec.

42 Zéwelecma yomuhuc zéyec; Manḡoc, guac ewa siñ hezaciguc, sokoc yomi nuag-icna kemmac.‡ Wañu nuac siñna qahac, néñ guac siñga selimac.

43 Imuhuc zéweleru kua meme uñanéñ kurumenñ igucnec iwac muru wininima meselimiyec.

44 Yesunéñ qeri yéwéc kunenñ yanda mihicñima ewaya moczoñnec zéweleru néñgéya imi sacnéñ baeciguc téñgac téñgac mazac tanec wanec. §

45 Wañu inéñ zéwelec igucnec yacma tohotoho ichéra ionac muru kemma iniru ienenñ imi ewa biricgina niñac gaugina hegic.

46 Wañu Yesunéñ énézézec; Dimuhuc niñac gaugina hezu? Manambatuciguc ménda keremmu niñac yacma zéwelecma.

Yesu késa dérécgéma wagicma kenjic.

47 Imuhuc zémanec nanu ic tuñ méñ hagic. Wañu 12 ionac sugcina igucnec méñ qara Yuda inéñ wéséginaiguc walac walac hayu tosara méndacma hagic. Wañu Yudanéñ Yesu kircic nemimanñ zé hosuru hayec.

48 Hayu Yesunéñ yomuhuc ézézec; Yuda, gi kircic nenémma andé nuzañ?

49 Wañu tosara Yesuac maréñaiguc néwéc néwéc nanjic imi enenñ néma haka hicñimac imi héñtegicma Yesu qesimigic; Miñ Kewunina nini sounéñ unuwññ?

50 Imuhuc zéma sugcina igucnec méñnéññ hofac oo ic kiwa ménac welenñ qeque ic méñ sounéñ qema gezawa héiyaiguc imi qeriru mayec.

51 Mayu Yesunéñ énézézec; Waigic, haka imi muñguc ménda wammu. Imuhuc zéma gezawa mérianéñ osima mehiarumiyec.

52 Imuhuc wamma Yesunéñ hofac oo ic kiwa éréhécgina zéma ocmuñ téréyawac awiawi ic ionac galeñgina zéma galeññ tosara eñeya késawiñ zé hagic ionac yomuhuc énézézec; Ini kaiñjiliwenñ ic ménac késaanzu ésécnec sou qarucginaguc hazu?

53 Ni naléya naléya iniguc ocmuñ téréyaiguc keru nalé imuaru ini méragina ménda suluma nosigic. Wañu deguc imi siñi tunumañac miñjina zéma onac nalé wanzac.

Peteronéñ ménda ninzua zéma Yesu qaecgé miyec.

54 Wañu ienenñ Yesu késama wagicma hofac oo ic eñeñawac amaiguc kereñgic. Wañu Peteronéñ lakecnec méndac énécmima kenjec.

55 Wañu ic embac enenñ sombenñ deminaguc imuac namuñaguc geric higic zeyu lelecgéma tacgic Petero imuhucyanec sugcinaiguc tarec.

56 Taru welenñ qeque embac serañña méñnéññ Peteronéñ geric bélaña hémma taru héñsosolima ézézec; Ic yomi acguc i guc momacnec kecañec.

57 Imuhuc zéyu Peteronéñ qaecgéma zéyec; Embac, ni ic imi ménda nimizua.

58 Nalé ménda horuyu ic méñnéññ ic imi hémma zéyec; Gi imi imuhucyanec tuñ imuarunec. Imuhuc zéyu Peteronéñ melemma zéyec; Ic ala, ni qahac!

59 Wañu kaiwe kiwa momacguc éséc kenju, ic méñnéññ ewa éréhécc ménda wamma zéseliyec; Ic yomi Galilaia ic, imuac niñ yominéññ hélacnec i guc kecañec.

60 Imuhuc zéyu Peteronéñ yomuhuc zéyec; Ic ala, néma ac zézanñ? Ni imi acga ménda niñacgézu. Imuhuc zémanec nanu nalé imuaru kuruc qarec.

61 Qaru Yesunéñ liliñgéma héñu Petero imi Miñ Kewunéñ, Kuruc ménda qarunec gi ni hatac haréwéc qaecgé némbésémañ, zéma zéyec Miñ Kewuac ara imi niñqeliyec.

62 Wañu inéñ séñganñgic hiñgacma siac howuc howuc siarec.

63 Wañu galeññ mema kecgcic ienenñ Yesu zédesimima qegic.

64 Qema iwac kiwa osoma yomuhuc qesimigic; Gi Anutuac tiliññ tiliññ ic keczanñgic mérenéññ guzac imi zéhicñina.

65 Wañu imi sac qahac, ac tosara sasala zéma zébirimigic.

Qeriawac galeññ ienenñ Yesuac ara zégésima qesimigic.

66 Ama gianjiyu ic embac ionac qeriawac galeññ, hofac oo ic kiwa éréhécc zéma héna acac kiwi ic ienenñ azoroma énézégic Yesu wagicma kaunsol ionac muru emma opocgic nanec.

67 Nanu qesimima zégic; Gi Kristo wanzanñgic nénézéna ninni. Imuhuc zégic melemma zéyec; Zéwa ménda ninzégému.

68 Wañu nenñ qesiénécmiwa ini kilenñ ménda melemma zému.

69 Wañu degucmuacnec Icac Nanu iminéññ Kuc miñjina Anutuac héiyaiguc tacmac.

70 Imuhuc zéyu moczoññ qesimima zégic; Imuhuc wañu gi imi Anutuac Nanu? Zégic zéyec; Enenñ mia ni imi mia zézu.

71 Imuhuc zéyu ienenñ yomuhuc zégic; Némac niñ nini héipuc ac méñ niñac hochoc ai mewññ? Nini nenñac kuaya igucnec nindaczññ.

‡ 22:42: Sokoc yomi qenzerñ manzerñac sokoc. § 22:44: Kembraña 43,44 imi kiwi méranéññ ooya tosaraiguc ménda hezac.

23

Ic kewu Pilatonéj Yesuac hénia nimman zé zéqesi wammiyec.

¹ Imuhuc zéma ic embac moczonj yacma Pilatoac muru Yesu wagicma kenjic.

² Kemma késpedesira zéhicnjimima yomuhuc zégic; Nini ic yomi hénni, nonac ic embac ikoc wanj énécmima Kaisawac takis ménda miwiñ niñac qetali nénécmima enjeya niñac ic kewu Kristo zéanzac.

³ Imuhuc zégic Pilatonéj Yesu yomuhuc qesimiyec; Gi Yuda ic ionac ic kewu wanzan? Imuhuc qesiyu yomuhuc melemma zéyec; Genjaoc zézanj.

⁴ Pilatonéj Hofac oo ic kiwa éréhécgina zéma tunj imi énézéyec; Ni hémba ic yomi késpedesira qahac wanzac.

⁵ Imuhuc zéyu tunj ieneñ muñguc yanda seliseli wamma zégic; Inéñ Yuda baec séc ac imi ku énécmima ic embac qerigina netuanzac. Imuhuc wamma Galilaia baeciguc hénima hama hama you hazac.

Yesu wagicma ic kewu Herodeac muru kenjic.

⁶ Imuhuc zégic nimma Pilatonéj Ic imi Galilaia ic me qahac imuac qesiniñec.

⁷ Qesinimma Yesu imi Herodeac héngalenj baec igucnec imi niñasarima Herodeac* muru méliyec. Wanju nalé imuaru Herodenéñ Yerusalem hama tarec.

⁸ Herodenéñ iwac buña nimma nalé horua ic imi hémma haka baec icnéñ ménda memeya méñ meyu hémmanj zé ic imi mihiñimanj zé wanjanec. Imuac niñ Yesu hémma ségiségi yanda wanec.

⁹ Wanju qesiqesi sasala wammiyec. Néñ Yesunéñ ac méñ ménda melenjiyec.

¹⁰ Wanju hofac oo ic kiwa éréhécgina zéma hénac acac kiwi ic ieneñ namma ac geriwaguc zéma acnéñ qatémigic.

¹¹ Herodenéñ enjeya yaré ic iniguc Yesu memamima zédesi wammima maleku hiabia asac asaria héimima Pilatoac muru melemma mélimiyu kenec.

¹² Herode zéma Pilato iereñ becneç hazéc wanjamuma ekac ekac kecanjoc. Wanju nalé imuaru ai imuhuc nanjé amuma mema ala wanjoc.

Yesu zétecgégic humucac buña wanec.

¹³ Wanju Pilatonéñ ic embac ionac hofac oo ic kiwa éréhécgina zéma galenj hécgina zéma ic embac tocgé énécmiyec.

¹⁴ Tocco énécmima yomuhuc zéyec; Ini ic yomuac niñac ic embac qerigina netuanzac zéma wagicma hagic. Ni kicginaiguc qesinimma niñgésima késpedesic méñ ara imuac sécyá ménda mihiñizua.

¹⁵ Qahac ténggérj, Herode imuhucyanec ara nimma muñguc mélimiyu wagicma hagic. Niñzu haka inéñ wanec imi humucac sécyá qahac.

¹⁶ Imuac qemindiñi wammima hulacmiwa mama kemmac.

¹⁷ (Kendoñ séc hésa ic méñ hulac énécmimacac heyec imuac miá imuhuc zéyec.)

¹⁸ Imuhuc zéyu tunj eneñ momacnec qacma yomuhuc zégic; Ic imi qahac wammac. Wanju iwac tasia Baraba hulacmiwa nonac muru mayu.

¹⁹ Baraba imi becneç ama areña yanda imuaru gawamanj hazéc wammima yaré yanda mihiñjigic imuac suraiguc ic méñ humuyec imuac niñac késama hésa amaiguc haigic tarec.

²⁰ Wanju Pilatonéñ Yesu hulacmimanj zé ac muñguc énézéyec.

²¹ Wanju ieneñ qacmanec namma yomuhuc zégic; Ic héngenja wéndaraiguc gena humuyu! Ic héngenja wéndaraiguc gena humuyu!

²² Wanju Pilatonéñ muñguc yomuhuc zéyu hatac haréwéc wanec; Ic yomi néma késpedesic wanec? Ni imi késpedesic humucac sécyá méñ ménda mihiñizua. Imuac qemindiñi wammima hulacmiwa mama kemmac.

²³ Imuhuc zéyu ieneñ muñguc yanda kucnec qacma ic héngenja wéndaraiguc qemu niñac hinocgéma selianec welecma zéseligic.

²⁴ Imuhuc wanjic Pilatonéñ zéqaqacfenj acgina imi niñénécmimu niñac zétecgéyec.

²⁵ Wanju ic embac ieneñ ic méñ becneç ic embac hinocgé énécmima ac qegetali wamma ic méñ qehumuyu hésa amaiguc opocgic tarec imuac welecgic imuac niñ Pilatonéñ ewa sinjina tohoma ic imi hulacmiyec.

Yesu ic héngenja wéndaraiguc biriñnéñ qegic.

²⁶ Wanju Roma ic ieneñ Yesu wagicma kenjic. Kemma hénaciguc ic méñ qara Simon Kirene† imi ama areñ méjunec haréyu mihiñjima késama ic héngenja wéndara huayaiguc haigic huama Yesu méndacma kenec.

²⁷ Wanju ic embac tunj yanda méndacma kenjic. Wanju sugginaiguc embac sasala ieneñ Yesuac niñac zésiac wamma méndacma kenjic.

²⁸ Wanju Yesunéñ ionac muru lilingéma énézéyec; Yerusalemac bérachéra ini nuac niñ qahac, néñ enanj niñac zéma enanj namberac hécgina ionac niñac wamma siacmu.

* 23:7: Herode Antipasi, Ic Kewu Yanda Herodeac nanja.

† 23:26: Kirene ic Simon.

²⁹ Hénggic, nalé biria hayu ic embac ieneḡ yomuhuc zému; Embac héfiḡa zéma embac merac ménda memeya, merac namu ménda gumugumuya ieneḡ efima ségiségi wammu.

³⁰ Waḡu nalé imuaru ic embac ieneḡ baec boḡa hémma nonac qacninaiguc bacgéma mana zému. Waḡu baec hénggeḡ hénggeḡa hémma mama nini hoturu nénécmína zému.

³¹ Ic hésa téngiḡ téngiḡa nuac haka imuhucya waḡ nénziuguc ic hésa humumia onac imi haka dimuhucya hiḡjimaḡ?

³² Waḡu nalé imuaru biria meme ic éréhéḡ humucac buḡa zétécgé érécmigic Yesuguc momacnec onagicma keḡgic.

³³ Waḡu baec qara méḡ Orucsic imuaru keremma imuaru Yesu ic hénggeḡa wéndaraiguc biriḡnéḡ qema biria meme ic éréhéḡ imuhucyanec biriḡnéḡ urugic méḡ Yesuac héiyaiguc méḡ kanayaiguc naḡoc.

³⁴ Waḡu Yesunéḡ yomuhuc zéma zéwelerec; Maḡgoc, ieneḡ imi eḡaoc néma haka waḡu imi ménda waḡteḡiczu imuac képésicgina waina. Waḡu téngiḡ ic ieneḡ sumbic néma Yesuac malekuya imi méndémma késgaic.

³⁵ Waḡu ic embac ieneḡ hémma naḡgic. Waḡu Yuda ic galéngina ieneḡ acguc imi Yesu zédesi wammima yomuhuc zégic; Ic imi ic tosara aḡgéḡ tiénécmiyec, waḡu ic imi Anutuac buḡa qemímia Kristo waḡzaciḡuc eḡeyaoc aḡgéḡ tiamuma mawacnec.

³⁶ Waḡu yaré ic ieneḡ imuhucyanec kemma yomuhuc zédesimima waiḡ howuraguc miḡic;

³⁷ Gi Yuda ic ionac ic kewu keczaḡiguc gi kekecgā aḡgéḡ tima mana.

³⁸ Waḡu iwac orucya hanecgeḡa iguc ou kiwi méḡ yomuhuc oma qegic naḡec; Yuda ic ionac ic kewu.

³⁹ Waḡu biria meme ic urugic naḡoc iorarunec méḡnéḡ yomuhuc zéma Yesu ac geriwaḡuc zémiyec; Gi Kristo qahac me? Geḡḡa zéma norac kekecnina imi aḡgéḡ tinénécmína.

⁴⁰ Waḡu biria meme méḡnéḡ qetalimima yomuhuc ac zémiyec; Gi imi humucac buḡa bakia séc momacḡuc imuhucya zétécgé géḡgic. Waḡu Anutuac zénéḡḡa ménda hirizac?

⁴¹ Waḡu niri imi haka waḡic imuac bakia sécnira mezc, imuac sécgézac néḡ ic yominéḡ haka biria méḡ ménda waḡec.

⁴² Inéḡ imuhuc zéma Yesu yomuhuc ézéyec; Yesu, gi guac héḡgaleḡ ama areḡa yandaiguc kemma nidac imuhucya niḡnémbésémaḡ.

⁴³ Imuhuc zéyu Yesunéḡ yomuhuc melemma zéyec; Ni hélacnec gézéwa ninna,

deguc gi niguc baec hafi zepaya qahac imuaru kemma kecbic.

⁴⁴ Waḡu kaiwe kiwa imi gau komoc waḡec, néḡ kaiwe imi siḡi déngéyec. Waḡu baec séc siḡinéḡ hoturumanec keru maria 3 kiloc waḡu tecgéyec.

⁴⁵ Waḡu ocmuḡ téréya qeriaiguc maleku horua naḡec imi namuḡa igucnec zuracgéyec.

⁴⁶ Yesunéḡ kucnec qacma yomuhuc zéyec; Maḡgoc nuac uḡana guac méragaiguc haizua. Waḡu imuhuc zéyu uḡaya waimiyec.

⁴⁷ Waḡu yaré ic 100 ionac galéngina iminéḡ haka imi hémma Anutu mepésimima yomuhuc zéyec; Ic yomi hélacnec ic solaḡa kerec.

⁴⁸ Ic embac héipuc wamma hémbiḡ zé hagic ieneḡ imuhucyanec haka imuhuc hiḡjiyu hémma ewa biric wamma tétécgina qema lilingéma keḡgic.

⁴⁹ Ic tosara Yesuac niḡnécmímia zéma embac tosara Galilaianec Yesu méndacma hagic imi momacnec lakecnec namma haka imi héndacḡic.

Yesu kicsuaḡiguc haigic.

⁵⁰ Waḡu luac ic solaḡa méḡ qara Yosefe[‡] kerec. Inéḡ Yuda ic ionac ac gésigési ic kaunsol ionarunec.

⁵¹ (Waḡu ic iminéḡ Yesuac ara zégic nalé imuaru oaec ménda zéénécmiyec.) Inéḡ mia Yuda baec Arimataia ama areḡ yanda imuac miḡina. Waḡu Anutuac héḡgaleḡ ama areḡa yandawac mambéc kecaḡec.

⁵² Waḡu inéḡ Pilatoac muru kemma Yesuac qamoc memaḡ zé welerec.

⁵³ Waḡu kemma qamora metecgéma maleku qara lineḡ iminéḡ osoma mema kemma baḡa kifaḡa ésé oraragic qamoc méḡ ménda haigic qelianec heyec imuaru haiyec.

⁵⁴ Waḡu nalé imi Nenḡoc, Sabatawac zéréḡqéréḡ naléya, Waḡu Sabata imi bec héniḡaḡ zé waḡec. §

⁵⁵ Waḡu embac tosara Galilaia baec igucnec Yesuguc momacnec hagic ieneḡ méndacma kemma kifaḡa imi zéma qamocya dimuhuc haiyec imi hénggic.

⁵⁶ Hémma lilingéma kemma haléc héméḡa hiabia zéma iwawai héméḡa hiabia imi mehahai wandacmaḡuc héna ac tohoma Sabatawac tac niḡgic.

24

Yesu humuc igucnec qelima yarec.

¹ Sabata nalé tecgéyu ama siḡjima ḡiaḡjiyu Sonda waḡec. Waḡu embac eneḡ ḡiaḡḡiaḡa igucgeḡ séwi haléc héméḡaḡuc hiabia bec

[‡] 23:50: Yosefe, Arimataia ama igucnec.

§ 23:54: Sondagie maria waḡu tecgéanzac.

§ 23:54: Sabata imi Nenḡociguc kaiwe hiḡnacmaḡ zé waḡu héniḡa

mutulangégic heyec imi mema kic suanjiguc kenjic.

² Kemma héngic hoc yanda imi kifanja igucnec qiliqililin géyawac heyec.

³ Heyu emma héngic Minj Kewu Yesuac gamoc imi ménda heyu hocgic.

⁴ Hocma ewa goro wammanec nanjic. Wanju ninzu, ic éréhécnénj maleku lalac-lalac edamuyaguc héima qéhérénginaiguc élanzanj nec nanj iricgic.

⁵ Iricma embac enej zénéngina hiriyu sicgé érécmima musugina baeciguc mema magic. Wanju ic éréhécné ierenj yomuhuc zéyoc; Némac ninj ic kekecyaguc imi ic humumia ionac suginaiguc mihicnjiwinj zé wanzu?

⁶ Inénj you qahac, néj humuc igucnec meqelimiyou yaczac. Inénj Galilaia baeciguc kerec nalé imuaru dimuhuc énézéyec imi ninjyaccému.

⁷ Inénj mia yomuhuc énézéyec; Icac Nanja imi biria meme ic ionac méraginaiguc opocgic ic héngenja wéndaraiguc qegic ai meme haréwéc waju kilenj munjoc yacmacac hezac.

⁸ Imuhuc zéyu ienenj Yesuac ackuazéc imi ninjqeligic.

⁹ Ninjqelima kicsuanj imi waima lilingéma kemma iwawai imi moczoj Yesuac Méliméli ic 11 zéma ic embac tosara énézédacgic.

¹⁰ Wanju Yesuac Méliméli ic ac imi énézégic embac ionac qacgina imi yomuhuc; Makdala Maria, Yoana, Yakoboac nenjocya Maria zéma embac tosara.

¹¹ Imuhuc zégic Yesuac Méliméli ic ienenj ninjic ac ewa sohoya éscnec waju ménda ninzénngégic.

¹² Wanju Peteronénj yacma kicsuanjiguc usunj nec kemma lolocgéma kifanjaiguc kiwa hima hénu linej maleku sac heyec. Wanju iwawai hicnjyec imuac qerianénj ninjumbi ninjunj wamma lilingéma kenjec.

¹³ Wanju ninzu, tohotoho ic ionarunec éréhécnénj Emmausi ama arenj komoraiguc kembacac zé kenjoc. Wanju ama imi Yerusalemnec 11 kilomitawac séc.

¹⁴ Wanju ierenj imi haka hicnjyec imuac ac suruc imi moczoj wammanec wamma kenjoc.

¹⁵ Imuhuc ac suruc emininj wammanec kenjic Yesunénj hosucgiraiguc kenju momacnec kenjic.

¹⁶ Wanju kicgira imi ménda béréngéyu ménda héntegiroc.

¹⁷ Wanju Yesunénj yomuhuc qesiérécmiyec; Iri héna kemma ekawu suruc zékenj zéha wanzaoc imi némac surucyawac wanzaoc? Imuhuc zéyu ierenj ewa biric kicic wamma nanjoc.

¹⁸ Namma iorarunec ménj qara Keleopa inénj melemma yomuhuc zéyec; Yerusalem kecma suraiguc haka hicnjyec imi ic enia gi momacguc sac ménda ninzanj?

¹⁹ Zéyu zéyec; Imi némac haka? Zéyu melemma zéyec; Nazarete ic Yesuac suruc mia, inénj Anutuac kiwaiguc zéma ic embac ionac kicginaiguc kua meme ic kerec. Wanju zézéya zéma wawanja imi kuha yandaguc wanjec.

²⁰ Nenjanj hofac oo ic kiwa éréhécnina zéma galenj hécnina ienenj humucac bunja opocgic ic héngenja wéndaraiguc qegic humuyec.

²¹ Nini imi ic iminénj Israel doenina menénécmimac ninjac mambéc kerinj. Imi sac qahac, haka imi hicnjyecac deguc ai meme haréwéc wanzac.

²² Wanju sucninaiguc embac tosara ienenj meauri nénécmigic. Ienenj sinjunc yanda kicsuanjiguc kenjic.

²³ Kemma iwac gamora imi ménda mihicnjima hocma hama zégicnénj; Kua meme unjanénj hicnj énécmiyic iricgic.

²⁴ Imi sac qahac alahécnina tosaranej kicsuanjiguc kemma embac enej zégic éscnec heyu héngic, néj Yesu ménda mihicnjigic.

²⁵ Imuhuc zéyic nimma Yesunénj yomuhuc zéyec; Ewagira qahac, qerigira makikia waju iri Anutuac tilinj tilinj ic ionac zézéya imi ninzénngéwic zé ewa qerigiranénj ésénj ésénj wanzac.

²⁶ Kristonénj enjeya edamuyaiguc keremmac ninj qenzénj manzenj imuhucya mihicnjimacac hezac imi iri ménda ninzao?

²⁷ Imuhuc zéma Moseac kiwi igucnec hénima Anutuac tilinj tilinj ic ionac kiwi moczoj mema enjeya ninjac kiwi téryaiguc ogic heyec imi moczoj zéasari érécmiyec.

²⁸ Wanju ama arenja imuac wamma kenjoc imuaru kendaric Yesunénj ama arenja imi ogicma kemmanj zé wanjec.

²⁹ Wanju ierenj seliseli wamma yomuhuc qesimiyoc; Kaiwe sima hinjaru ama bec sinjimanj zé wanzac imuac niriguc momacnec tacbinj. Imuhuc zéyic momacnec tacbinj zé iriguc enjoc.

³⁰ Wanju ic iriguc momacnec nene nemanj zé tacma saménj ménj mema ewa hia ac zéma mésémma érécmiyec.

³¹ Érécmiyu kicgira béréngéyu Yesu imi héntegiroc. Héntegicma hényic aulanjgéyec.

³² Aulanjgéyu ierenj yomuhuc zéyoc; Hénaiguc ackuazéc nérézéma kiwi térya zéasari nérécmiyu ewa qerinira zeyec.

³³ Imuhuc zéma nalé sosola qahac yacma munguc Yerusalem lilingéma kenjoc. Kemma iniric Yesuac Méliméli ic 11 zéma ic embac tosara iniguc tocgéma tackecgic.

³⁴ Tacma yomuhuc zégic; Imi hélacnec! Minj Kewuninanéh qelima yacma Simon mi-hicji miyec.

³⁵ Imuhuc zégic ic éréhéc ierenj hénaiug iwawai hicji érécmiyec imuac suruc zéma Yesu saméh qésémma érécmiyu dimuhuc hénjtegiroc imuac suruc énézéyoc.

³⁶ Ienenj ac imi zémanec tacgic Yesu enjyaoc suginaiguc hicjima namma zéyec; Onac muru luae hemac.

³⁷ Imuhuc zéyu ienenj aurigic zénéngina hiriyu uña méné hénzinj zéma ninjgic.

³⁸ Wañu Yesunéh énézéyec; Némac ninj zénéngina hiriyu, ewa qeriginanéh ewa éréhéc wanzu?

³⁹ Nuac mérana zéma hénana hémma néhjtegicgic. Méraginanéh ni nosinimma néngic, uña imi séwi busu zéma sira qahac, néh ni iminaguc.

⁴⁰ Ac imuhuc zéma méria zéma hénaya énézéyu héndacgic.

⁴¹ Hémma ségiségi kilenj yanda wañgic. Wañu ségiséginéh sécgé énécmiyu méngucnec ewa éréhéc wañgic. Imuhuc wañgic Yesunéh nene tosara taczac me qahac zéma qesiéncmiyec.

⁴² Imuhuc zéyu lambéc kembraña méné zezeya momacguc migic.

⁴³ Wañu mima hémma nañgicnec kicgicnaiguc mema neyec.

⁴⁴ Nema toroqema yomuhuc zéyec; Ac yominéh mia ni iniguc keru nalé imuaru énézéyi ac imi mia; Moseac kiwi zéma kua meme ic ionac kiwi zéma Legiciguc nuac ninj ogic hezac imi moczonj héla wammacac hezac.

⁴⁵ Imuhuc zéma ewa qerigina naguya auénécmima kiwi téréya ku énécmiyu ninjasarigic.

⁴⁶ Wañu inéh toroqema zéyec; Méné imi yomuhuc ooyawac hezac; Imuhucyanec Kristonéh qenzenj manzenj nimma ai meme haréwéc wañu humuc igucnec yacmacac hezac.

⁴⁷ Wañu Yesuac qaraiguc ewa qerigina melengic késpedesgina zuac énécmimac imuac buña suruc hiabia imi Yerusalem igucnec hénima baera baera zésai énécmigic nimmu imi moczonj ogic hezac.

⁴⁸ Wañu ini imi haka moczonj yanda imuac héipuc ic wanzu.

⁴⁹ Héngic, ni Mañgocnanéh ac ziki énécmiyec imi* onac méliman. Imuac ini kuc yanda onec mama hoturu énécmimac nalé sura imuac séc ama areña yanda yomuaru kecgic.

⁵⁰ Yesunéh énépésima Betania baeciguc kemma méria meyu enj mozoc ac énézéyec.

⁵¹ Mozoc ac zémanec nañu sugcina igucnec wagicma kurumenjguc enec.

⁵² Wañu ienenj i mepésima ségiségi yanda wamma Yerusalem lilingéma kenjgic.

⁵³ Kemma nalé séc ocmunj téréyaiguc kecma Anutu mepésimigic.

* 24:49: Uña téréyawac imuhuc zéyec.

Yohane

Ackuazécyanéh séwi busuguc hicjiyec.

¹ Nalé Hénihéniaguc ackuazéac iminéh kerec. Wañu ackuazéac iminéh Anutuguc kerec. Wañu ackuazéac iminéh Anutu.

² Inéh nalé hénihéniaguc Anutuguc kerec.

³ Iwawai momac yanda imi iwarunec hicjidarec. Wañu iwawai hicjidarec imi moczoñ i qahaciguc méh ménda hicjiyec.

⁴ Iwac qeriaiguc kekec imi heyec. Wañu kekec iminéh ic embac ionac asac mararañ kerec.

⁵ Wañu asac mararañ imi sinji qeriaiguc asarianzac. Wañu sinjinéh ménda héjtegirec.

⁶ Ic méh Anutunéh méliyu iwarunec hayec. Iwac qara imi Yohane.

⁷ Inéh eñeya héipuc ac niñac ic momac yanda asac mararañ imi ninzéñgému niñac asac mararañac héipucya wammañ zé héipuc ic wamma hayec.

⁸ I eñeya imi asac mararañ imi qahac. Wañu i asac mararañ imuac héipucya wammañ zé hayec.

⁹ Asac mararañ héla ic embac momac momac asari nénécmianzac imi baeciguc hamanecc kerec.

¹⁰ Wañu inéh baec kurumenj yomuac qeriaiguc kerec. Wañu baec kurumenj imi iwac murunec hicjiyec. Wañu baec ic ieneñ i ménda héjtegigic.

¹¹ Inéh eñeyaoc medarec imuaru mayec. Wañu ic embachéra ieneñ i ménda héihéré wammigic.

¹² Néñ héihéré wammima ninzéñgémic séc Anutuac nambérac wammu niñac qac buña énécmiyec.

¹³ Ic imuhucya imi ic sac busu igucnec qahac, séwíac sinj igucnec qahac, wañu ic méñac ewa sinj igucnec qahac, néñ Anutu arunec hicjiyec.

¹⁴ Wañu ackuazéac imi mia séwi busuguc hicjiñima sucniñaguc kerec. Keru neñañ iwac edamuya imi hénni, Naña téñgéh momacguc kurumenj Manjogocarunec hahaya iwac tanec wañec. Wañu ewa hiawac buña zéma ac hélanéñ iwac muru kuaya qema heyec.

¹⁵ Yohanenéh iwac héipucya wamma yomuhuc qacma zéauyec; Ic yomuac zéma yomuhuc zéyi; Andénaiguc hazac imi ni ménda hicjiwa becnec kerec. Imuac niñ inéh ni nogiczac.

¹⁶⁻¹⁷ Héna ac imi Moseac muru nénécmiyec, néñ ewa hiawac buña zéma ac héla imi Yesu Kristoac murunec hicjiyec

imuac niñac neñañ momac yanda iwac ewa hía imi qauqaunec meyiñac meanziñ.

¹⁸ Anutu imi ic méñnéñ méh ménda héñañec, néñ Anutu hicñi hicñiya momacguc Manjogocyawac qéhéréñaguc kecanzac iminéh i nénézéyu héñiñ.

¹⁹ Wañu Yohaneac, Gi méré zéma qesimimu niñ Yuda ic Yerusalem igucnec ieneñ hofac oo ic zéma Lewi ic méli énécmigic hagic inéh héipuc ac yomuhuc énézéyec;

²⁰ Ni Kristo qahac. Inéh imuhuc zéma ac ménda qaecgéma zéauyec.

²¹ Zéyu ieneñ qesimigic; Wañu gi némac ic, gi Elia me? Wañu melemma zéyec; Ni i qahac. Zéyu munjuc zéyic; Gi Anutuac tilinñ tilinñ ic hamac zéyec* imi mia me? Zéyic zéyec, Qahac.

²² Imuhuc zéyu munjuc qesimigic; Wañu gi méré? Méli nénécmigic hazinñ, imuac kemma ac bakia dimuhuc énézéwinñ? Gi genña niñ dimuhuc zéañañ?

²³ Zéyic Yohanenéh yomuhuc zéyec; Ni imi Anutuac tilinñ tilinñ ic Yesaianéh zéyec ésécnec ic méh baec kisiaiguc qacma Minñ Kewuac héna mindinñigic dindinña wañu zézac ewa hétéh imi mia.

²⁴ Wañu méli énécmigic hagic imi Farisaio ic.

²⁵ Wañu ieneñ qesimima zéyic; Gi Kristo qahac, Elia qahac, Anutuac tilinñ tilinñ ic imi qahac, wañu némac niñ ic doku naec énécmianzanñ?

²⁶ Zéyic Yohanenéh yomuhuc énézéyec; Ni dokunéh naec énécmianzua. Wañu succinaiguc ic méh nañu ini ménda héjtegiczu.

²⁷ Inéh andénaiguc hama* keczac. Wañu ni mamaya imuhucyanéh iwac héna usu hésaya lolacmarñac séc qahac.

²⁸ Wañu haka imi Yodan doku nénéwéc Yohanenéh doku naec énécmima kerec, Betania ama arenña imuaru hicjiyec.

Anutuac Rama, Yesu.

²⁹ Ama sinjima gianjiyu Yohanenéh héñu Yesu iwac murugeñ hayu yomuhuc zéyec; Héñgic, Anutuac rama baec séc ic embac ionac képéscigina metecgéma kenkenña imi erimi.

³⁰ Iwac mia nimma yomuhuc zéyi; Andénaiguc hazac imi ni ménda hicjiwa becnec kerec imuac niñ inéh ni nogiczac.

³¹ Ni nenaoc i ménda niñyacgé miyi, wañu Israel ic ionac wininñinaiguc iwac kawéya qewa hémmuac niñ hama doku naec énécmianzua.

³² Wañu Yohanenéh yomuhuc héipuc wamma zéyec; Ni Uña Téréya imi kembo nei tanec wamma kurumenj igucnec mama

* 1:21: Hén 18:15

* 1:27: Héniá imi hicjiñima keczac. Kembaña 30 imuac héñgic.

iwac orucya hanecgerja iguc putitima nanu héjji.

³³ Ni ménda ninjacgé miyi, néj ni doku naec énécmimanj ninac méli néjec iminéj yomuhuc nézéyec; Ic méj orucya qahaiguc Ujanéj mama nammac, ic iminéj Uja Téréyanéj naec énécmimac.

³⁴ Ni imuac mia héjji, hémma Ic yomi Anutuac Nanja zéma héipuc wammiji.

Yesuac tohotoho ic méréchéra.

³⁵ Ama sinjima gianjiyu, Yohanenéj ai ic éréhéra iriguc munjuc baec imuarunec nanjic.

³⁶ Wanju Yesu imuaru hama keju, hémma yomuhuc zéyec; Héjgic, Anutuac rama erimi.

³⁷ Zéyu merac éréhéra ierenj ac imi nimma Yesuac andiaiguc méndacma kejoc.

³⁸ Kejic Yesunéj lilingéma iriru méndacma hayic qesierécmiyeec; Iri némac niñ wanzaoc? Wanju ierenj zéyoc; Rabi, (Neñaj aciguc kiwi ic) gi dimuaru kecanzanj?

³⁹ Zéyic, Hama héjic zéma érézéyec. Zéyu ierenj méndacma kemma ama kecanj imi hémma kaiwe imuaru momacnec tagcic maria 4 kilok wajec.

⁴⁰ Ic éréhé Yohaneac ac nimma Yesu méndaroc iorarunec ic méñac qara imi Anderea, Simon Peteroac munaya.

⁴¹ Inéj walac dara Simon hocmima yomuhuc ézéyec; Niri Mesia mihicjizic. (Mesia imi Hebraio ac, Girik aciguc Kristo[†])

⁴² Imuhuc zéma wagiru Yesuaru kejoc. Wanju Yesunéj hémma zéyec; Gi Simon, Yohaneac nanja, kecma guac Kefa zégémmu. (Kefa imi Girik aciguc melemma zéni Petero.)[‡]

⁴³ Ama sinjima gianjiyu, Yesu Galilaia baeciguc kemmanj zé wamma Filipino mihicjima ézéyec; Hama méndac némma.

⁴⁴ Filipino imi Anderea zéma Petero iorac ama arenja yanda Betsaida imuacnec.

⁴⁵ Wanju Filipino Natanael mihicjima yomuhuc ézéyec; Mosenéj ic méñac héna aciguc oyec, wanju kua meme ic ienenj momacnec iwac ogic, ic imi mia nini mihicjizij. Imi Yesu, Yosefeac nanja, Nazarete taun igucnec.

⁴⁶ Zéyu Natanael inéj yomuhuc qesimiyeec; Nazarete taun igucnec iwawai hiabia méj hia hicjimacac séc qahac. Zéyu Filipino yomuhuc zéyec; Hama héna.

⁴⁷ Wanju Yesunéj héju Natanael iwac muru hama nanu yomuhuc ézéyec; Héjgic, ic yomi Israel ic héla, qeriaiguc ikoc méj ménda hezac.

⁴⁸ Imuhuc zéyu, Natanael inéj qesimima zéyec; Dimuhuc ninnéñzanj? Wanju Yesunéj zéyec, Filipino ménda héihéré géjunc fik ic hénaiguc tackecna géñzua.

⁴⁹ Zéyu Natanael inéj yomuhuc ézéyec; Kiwi ic, gi Anutuac Nanja Israel ic nonac Ic kewu.

⁵⁰ Zéyu, Yesunéj zéyec; Fik ic hénaiguc tacna géñzua, imuhuc gézéwa ninzéñgé néñzanj? Kecma haka méréra ogicqogira kunej kunej hémbésémanj.

⁵¹ Imuhuc zéma énézéyec; Ni ac héla gézéwa ninjic; Ini kurumenj anjéyu Anutuac kua meme unjhéra ienenj Icac Nanjawac muru ou kurumenj igucnec enenj mama wanjic inicmu.

2

Yesunéj zéyu dokunéj wain wajec.

¹ Ai meme haréwéc wanju Galilaia baec Kana ama arenjaiguc zammarénj ai meérécmiwinj zéma azorogic. Wanju Yesuac nenjocya imuaru momacnec kerac.

² Yesu zéma tohotoho ichéra acugc momacnec imuaru héihéré énécmigic.

³ Wanju wainj qahac wanju nenjocyanéj Yesu ézéma zéyec; Wainjina qahac wanzac.

⁴ Zéyu Yesunéj yomuhuc ézéyec; Nenjoc, imi guac me nuac mazac qahac, naléna ménda hazacnec.

⁵ Wanju Yesuac nenjocyanéj ai merac yomuhuc énézéyec; Ac méñac méj énézéyu tohoma wandacmu.

⁶ Wanju ama imuaru doku nomuj hocnéj memeya 6 tarec. Imi Yuda ic ienenj haka silicgina tohoma méragina zuacmu ninjac haigic tarec. Wanju doku nomuj imi hénérj banja 90 sécyu wajec.*

⁷ Wanju Yesunéj ai merac yomuhuc énézéyec; Nomuj séc doku qocgéic kuagina qemac zéyu ienenj nomuj séc doku qocgéic kuaya qedarec.

⁸ Wanju Yesunéj Degucguc doku kitiwa hima aria galeñaru mema keñgic zéma énézéyu mema keñgic.

⁹ Wanju aria galeñnéj dokunéj wain wajec imi nema sinja nimma wain imi dimuacnec hazac imi ménda ninasariyec. Wanju ai merac doku mema hagic ienenj sac ninjic. Wanju aria galeñnéj ic embac meyec i héihéré miyec.

¹⁰ Héihérémma inéj yomuhuc ézéyec; Ic embac tosanenéj walac wain hiabia gumu énécmiyu nekecgic qerigina sicsaoc wanju andiaiguc wain biria gumu énécmianzu. Wanju guaru imi wain hiabia soroc imi anjéj tina heyu deguc gumu nénécmizanj.

¹¹ Yesu i Galilaia baec Kana ama arenjaiguc kiwi méréra walacgina imi

[†] 1:41: Wanju nenjañ nenjañ aciguc Halécnéj météré mimia. [‡] 1:42: Nenjañ aciguc melemma zéni Zamanzij.

* 2:6: 100 lita zézéya.

wamma edamuya mewininiyu tohotoho ichéra ienenj hémma ninzéhégémigic.

Yesunéh ocmuñ téréya mesolanjiyec.

¹² Imuac andiaiguc Yesunéh nençoc muna zéma tohotoho ichéra momacnec Kafanaum ama areña yandaiguc hiñgacma imuaru ai meme éréhécdac kecçic.

¹³ Yuda ic ionac Nagu sacyaguc ogicma kenjkenja imuac kendorj hosuru ducñiyu Yesunéh Yerusalem ekenjec.

¹⁴ Ekemma iniru ic embac ocmuñ téréya deminj qeriaiguc rama, burumakao zéma kembo nei nénnagémba wanjçic. Wanju soukiwa meamu ic enenj taticiguc tack-ecçic.

¹⁵ Imuhuc wanjçic Yesunéh lewakanj miñiyu zikaya wanju iminéh rama zéma burumakao moczoñ nesi énécmiyu hiñgacdacçic. Wanju soukiwa amukeççic ionac soukiwagina imi héndéh qéndémma zaeçgina melenjçic.

¹⁶ Imuhuc wamma ic kembo nei haigic ionac yomuhuc énézéyec; Ini yomi mema yomuaru néngacçic. Mañgocnawac ama ménda mebirigic nénnagémba ama ésc wambac niñac.

¹⁷ Wanju tohotoho ichéra i enenj kiwi téréyaiguc ac yomuhuc hezac imi niñqeligic; Guac ama niñ wamba wésé polañnanéh zericnézçac.

¹⁸ Wanju Yuda ic ienenj yomuhuc melemma ézéçic; Gi haka imuhucya wanjanj imuac némac asé kiwi méréra méné séha mena hémbiñj?

¹⁹ Zéçic Yesunéh melemma yomuhuc énézéyec; Ama téréya yomi héricçic, ai meme haréwéciguc nenj mewa yacmac.

²⁰ Zéyu Yuda ic enenj yomuhuc zéçic; Ama téréya yomi yawuñ 46 kecma miñçicçic. Wanju genj ai meme haréwéciguc hia mena yacmac?

²¹ Wanju Yesunéh ocmuñ téréya zéyec imi enjeya séwiya niñ zéyec.

²² Kecma humuc igucnec meqelimiyyu yaru, tohotoho ichéra ienenj Yesuac ac imi niñqelima kiwi téréya zéma ara zéyec imi ninzéhégégic.

²³ Yesu i nagu sacyaguc ogicma kenjçic imuac kendonjçic Yerusalem kecma kiwi méréra hénia hénia meyu ic sasalanéh hémma iwac qara ninzéhégégic.

²⁴ Wanju Yesunéh ic inictegicdarec imuac niñ ionac muru ménda héiyec.

²⁵ Inéh ic onac ewa qeriginaiguc iwawai hezac imi niñtegicdarec imuac ic méñac héniaya nimmanj zé ic onac héipuc ac niñac ménda wanjçic.

¹ Farisaio ic sugcinaiguc ic méñ kerec, qara imi Nikodemo. Ic imi Yuda ic ionac galençgina méñ.

² Inéh siñjiyaiguc Yesuaru hama zéyec; Kiwi ic, gi kiwi ic méñ Anutu arunec manec imi nini niñziñ. Némac niñ, sésc méréra hénia hénia meanzanj imi Anutu momacnec ménda kebcacnec ic méñnéñ imuhuc memacac séc qahac.

³ Yesunéh melemma zéyec; Ni ac héla gézéwa niñna, méñ ménda qelima hiñjimaciguc imi Anutuac héngalenj ama areña yanda imi hia ménda hémmac.

⁴ Zéyu Nikodemonéh ézéyec; Ic méñnéñ ic yanda wammaguc dimuhuc qelima hiñjimac? Dimuhuciguc nenjçocyawac héri qeriaiguc muñguc hiñgaru memac?

⁵ Zéyu Yesunéh melemma zéyec; Ni hélacnec téngéh gézéwa, méñ i doku zéma Uñaiguc qelia ménda hiñjima Anutuac héngalenj ama areña yandaiguc hia ménda keremmac.

⁶ Séwiiguc hiñjizac imi séwi, Uñaiguc hiñjizac imi uña.

⁷ Ini kilençdac qelima hiñjimu zézua imuac ménda auriwésémañ.

⁸ Luhucnéñ enjeya siñyawac kenja wanjanzac. Urumenjçac niñanzanj wanju dimuacnec hama dimuaru kenjanzac imi ménda niñanzanj. Uña igucnec hiñjizac imi imuhucyanec.

⁹ Zéyu Nikodemonéh ara melemma yomuhuc ézéyec; Haka imuhucya imi dimuhuc hia hiñjimac?

¹⁰ Zéyu Yesunéh ara melemma ézéyec; Gi Israel ic ionac kiwi icnéñ iwawai imi ménda niñasarizanj?

¹¹ Ni hélacnec téngéh gézéwa, nini iwawai niñanzanj imuac énézéma iwawai héñanzanj imuac héipucya wanjanzanj, néñ ini héipuc acnina imi kilenj ménda késaanzu.

¹² Ni baecac iwawai énézéwa ini ménda niñzéh géanzuiguc kurumenjçac iwawai énézémanjçic dimuhuc ninzéhégému?

¹³ Icac Nanja kurumenj igucnec mayec i qahac wanju ic méñnéñ méñ kurumenjçic ménda enjçac enzac.

¹⁴ Mosenéh baec kisiaiguc mokolenj séséçya iciguc hesanjçama meyaru nanjçic imuhucyanec Icac Nanja meyacçic nammac.

¹⁵ Imi mia ninzéhégému ienenj kekec hémbénaña memuac niñ imuhuc hiñjimac.

¹⁶ Anutu i baec ic embac nenjanj séha imuhuc goinina héima Nanja momacguc téngéh nénécmiyec. Imi mia méñ i ninzéhégézac inéh ménda humuma kekec hémbénaña memac niñac imuhuc wanj nénécmiyec.

¹⁷ Anutunéh Nanja ic nenjanj képésicnina zéteçgé nénécmimac niñac ménda méliyu

3

Yesunéh Nikodemo ac kumiyec.

mayec, nérj baec ic embac neñaj kápésicnina igucnec anjéñnina timac niñac méliyu mayec.

¹⁸ Mérij Naña ninzégéanzac i kápésicyaguc ménda zémimac. Wanju méñ i naña ménda ninzégéanzac iwac imi inéñ Anutu naña momacguc téñgérj iwac qara ménda ninzégéanzac hénia imuac niñac kápésicyaguc bec zémizac.

¹⁹ Asac marararñéñj baec ic embac sugc-naiguc hazac, nérj wawanj memegina biria imuac niñac asac marararñj imuac mézétiti wamma siñjac wamma kecgic haka im-inéñ mia kápésicyaguc zézéya imuac hénia wanjac.

²⁰ Mérij i haka biria wanñanzac imi asac marararñj imuac mézétiti wamma wawanj memeya hicñjasariwac niñac asac marararñj imuac ménda haanzac.

²¹ Mérij i ac héra tohoanzac inéñ wawanj memeya Anutuac qaraiguc wanñanzac imi asariyu hémmu niñac asac marararñj imuac haanzac.

Doku naec ai ic Yohanenérj Yesuac héipucya wamma zéyec.

²² Wanju kecma Yesu zéma tohoto ichéra ienéñ Yuda baeciguc kemma kecgic. Imuaru inéñ iniguc kecma ic embac doku naec énécmiyec.

²³ Salim hosuru Aion baeciguc doku sasala heyu Yohane imuhucyanec imuaru doku naec énécmiyec ic embac ienéñ toro-qema hagic doku naec énécmiyec.

²⁴ Imi mia Yohane hésa amaiguc ménda opogic nalé imuaru hicñjyec.

²⁵ Wanju Yuda ic méñnéñ Yohane tohoto ichéra iniguc doku naec naec imuac haka niñac zéminiñ wanjac.

²⁶ Wanju merac ienéñ Yohanearu kemma yomuhuc ézégic; Kiwi ic gi Yodan néwécgeñaciguc kecna ic méñ giguc keru héniaja zéasarima nénézénec. Wanju ninzanj, inéñ mia doku naec haka wanj énécmiyu ic embac moczorj iwac muru kemmanec kenzu.

²⁷ Zégic Yohanenérj yomuhuc acgina melemma zéyec; Kuc buña imi kurumenj igucnec ménda miyu ic méñnéñ memacac séc qahac.

²⁸ Ni Kristo qahac, nérj méli néñju iwac miha mema hayi imuhuc énézény. Acna imuac imi eñaoec hécipuc wammu.

²⁹ Embac buña qeénécmimia imi eu buñayawac wanjac. Alaya méñ méra mizac inéñ iwac niñ mambéc wamma gezac qeqe wanjac. Wanju eu buñawac ewaya nimma ségiségi yanda wanjac. Imuac nuac ségiségi imi deguc sécgéma hezac.

³⁰ Iwac buñanéñ yandi saima kemmac, nérj nuac buñanéñ héréma mamac.

³¹ Ounec mazac inéñ iwawai moczorj onogicma eñeja keczac. Méñ i baecarunec hicñjac inéñ baecac buña ésécnec zéanzac. Wanju kurumenj igucnec mazac inéñ iwawai moczorj onogicma eñeja keczac.

³² Inéñ iwawai hémma niñañec imuac héipucya wamma zéanzac. Wanju ic ienéñ iwac héipuc ac ménda anjéñ tianzu.

³³⁻³⁴ Anutunéñ méliyec inéñ Anutunéñ Uña imi qétéya qahac waimiyu Anutuac ackuazéc sac zéanzac. Méréñéñ méñ iwac héipuc ac anjéñ tizac iminéñ Anutu imi héra wanjac imuac oaec zémizac.

³⁵ Manjoc imi Nanjawac niñ wamma iwawai momac yanda imi iwac mériaiguc haidarec.

³⁶ Mérij i Naña ninzégéanzac i kecec hémbénaña mezac. Wanju méñ i Naña andé qezac imi kecec imi ménda mihicñjamac. Wanju Anutuac qeri gericnéñ iwac qacyaguc hezac.

4

Yesunérj Samaria embac méñac héniaja zéauyec.

¹ Tohotoho ichéra Yesunérj énépésima doku naec énécmianzac imi Yohaneac tohotoho ichéra ionac zanjégina onogiczac zégic Farisaio ic ienéñ niñgic imi Yesunérj niñasariyec.

² Héra téñgérj imi Yesu eñejaoc doku ménda naec énécmiyec, nérj iwac tohotoho ichéra ienéñ naec énécmigic.

³ Wanju Inéñ imuhuc niñasarima Yuda baec waima Galilaia baeciguc munjuc lilingéma keñec.

⁴ Wanju Samaria baec héra tima huanjénj imuaru kemmanj zé niñec.

⁵ Kemma Samariawac ama areña yanda méñ qara Sika imuaru kereñec. Ama imi Yakopnéñ eñeja naña Yosefe baec waimiyec imuac hosuraiguc tarec.

⁶ Wanju imuaru Yakopac doku hogocya heyec. Heyu Yesunérj héra hakerec imuac niñ kucya qahac wanju baec doku hogocya imuac hosuraiguc mama tarec. Taru bec nalé imi gumpiti ésécnec wajec.

⁷⁻⁸ Wanju tohotoho ichéra ienéñ nene boña mewin zéma ama areña yandaiguc kemma ménda hagicnec Samaria embac méñnéñ doku himañ zé hayu Yesunérj yomuhuc ézégic; Gi doku hia gumu némbésémanj?

⁹ Wanju Yuda ic zéma Samaria icnéñ ménda ala wanjamuma eñac eñac kecañgic imuac niñ embac inéñ yomuhuc zéyec; Gi Yuda icnéñ dimuhuc Samaria embac nuaru doku niñ qesinéñzanj?

¹⁰ Wanju Yesunérj yomuhuc ézégic; Gi Anutuac sese zéma doku niñac gézézac iwac hénia momacnec niñtegcbanjec

welec mina kekec hémbénañawac doku gémbacnec.

¹¹ Zéyu embacnéñ yomuhuc ézéyec; Miñ Kewu, gi doku hihiga qahac waju doku hogocya imi hingac hingara imuac niñ kekec hémbénañawac doku imi dimuacnec hiwésémañ?

¹² Gi yandanina Yakop imi ogiczañ? Inéñ doku hogocya yomi nénécmiyec. I enjyaoc zéma nanhéra zéma ama yanhéra momacnec imuarunec hima nema kecangic.

¹³ Zéyu Yesunéñ ara melemma yomuhuc zéyec; Méñnéñ doku yomi nemaciguc munçuc doku niñac wammac.

¹⁴ Wañu méñnéñ doku méñ neñ miwa nemaciguc tetcgia qahac doku niñ ménda wammac. Wañu doku iminéñ iwac qeraiçuc nalé tetcgia qahac érema hemimac.

¹⁵ Zéyu embacnéñ ézéyec; Doku imuhucya néñna nema doku niñac munçuc ménda wammañ. Wañu doku himañ zé yomuaru munçuc ménda hamañ.

¹⁶ Zéyu Yesunéñ yomuhuc ézéyec; Kemma guac euga wagicna hamaoc.

¹⁷ Embac imi ara melemma Euna qahac imuhuc ézéyec. Wañu Yesunéñ yomuhuc ézéyec; Euna qahac zézan imi hélacnec.

¹⁸ Gi ic tosara bec mema waidacnec. Wañu ic méñ degucmi mema keczañ imi guac euga qahac, imuac niñ ac zézan imi hélacnec.

¹⁹ Zéyu embac iminéñ zéyec; Miñ Kewu, gi imi Anutuac tiliñ tiliñ ic méñ imi ni niñasarizua.

²⁰ Yanda hécnina ieneñ boña yomuac qahaiguc Anutu mepésigic. Wañu Yuda ic ieneñ yomuhuc zéselianzu; Anutu mepésimimia imuac ama téréya imi Yerusalem iguc hezac.

²¹ Zéyu Yesunéñ ézéyec, Embac zéwa ninzéngéna. Nalé méñ hayu baec boña youmi me Yerusalem qahac, néñ baec tosaraiguc Mañgocac mepé qepési wammu.

²² Ini iwawai ménda ninzu imuac mepésianzu. Wañu késpedes igucnec angéñ titi imi Yuda ic nonarunec. Imuac niñ nini iwawai niñasarizin imuac mepésianziñ.

²³ Nalé méñ hamac imi mia deguc, imuaru mepé qepési ic héla ieneñ Uña Téréya zéma ac hélanéñnec Mañgoc mepésimu. Mañgocnéñ imuhuc mepési mianzu ionac niñac kic hihi wañanzac imuac mia imuhuc zézua.

²⁴ Anutu imi Uña, imuac i mepésianzu ieneñ uña zéma ac hélanéñnec mepésimu.

²⁵ Zéyu embacnéñ ézéyec; Mesia, Kristo zéanzu, iminéñ hamac imi ni ninzua. Inéñ hama iwawai moczoñ zéasari nénécmimac.

²⁶ Wañu Yesunéñ ézéyec; Ac gézézua ni imi mia.

Yesuac tohotoho ichéra ieneñ ama areña igucnec lilingéma hagic.

²⁷ Imuhuc zéma keru tohotoho ichéra ieneñ lilingéma hagic. Hama Yesunéñ embac ménguc ac waju hémma welicgéçic. Wañu némac iwawai niñ wanzañ me némac héña niñac i guac ac zézan zéma méñnéñ hia ménda qesimiyec.

²⁸ Wañu embac iminéñ yacma doku nomuñja waima ama areña yandaiguc lilingéma kemma yomuhuc énézéyec.

²⁹ Hagic! Hama ic méñ haka ni meani imi moczoñ zédaczac imi héngic. Iminéñ Kristo wanzac me deic?

³⁰ Zéyu ieneñ ama areña yanda waima Yesuaru hagic.

³¹ Suraiguc tohotoho ichéra eneñ yomuhuc zéma welecmigic; Kiwi ic, nene nena.

³² Wañu inéñ yomuhuc énézéyec; Nene méñ ini ménda ninzu imi henéñzac.

³³ Imuhuc zéyu tohotoho ichéra ieneñ enjaocnec zéçic; Ic méñnéñ nene méñ mehama mizac me?

³⁴ Wañu Yesunéñ yomuhuc énézéyec; Mélinéçec iwac ewa siña tohoma iwac aiya metecgémañ iminéñ nenena wanzac.

³⁵ Enjaoc maso 4 tecgéyu nene héla hicñimac imuhuc ménda zéanzu? Kicgina hima ai sasala imi héngic bec qaoc qaoc waju memeyawac séc wanzac.

³⁶ Metocgotocgo miñinanéñ ai héla metocgoanzac imi boñaya bec késama ai héla imi mutulançéma kekec hémbénañaçiguc onopoczac. Imuhuc waju himichimic ic zéma tocgotocgo ic imi momacnec séçiségi wammu.

³⁷ Imuac niñ, Méñnéñ himiru méñnéñ mema tocgézac, zéanzu ac iminéñ héla wanzac.

³⁸ Neñ enjaoc ai yanda ménda megic imuac ai héla imi memu niñac méli énécmizua. Ini méñnéñ ai mema qenzer manzer niñçic imuaru toroçema héla mema tocgézu.

Samaria ic sasala Yesu ninzéngégic.

³⁹ Wañu embac iminéñ ic imi haka ni wañañi imi moczoñ zédaczac imuhuc zéyu Samaria ama areña yanda igucnec ic sasala ieneñ Yesu ninzéngégic.

⁴⁰ Imuac niñ Samaria ic ieneñ Yesuaru kemma iniguc kecmac niñac welecmigic inéñ kaiwe éréhéc i iniguc kerec.

⁴¹ Wañu iwac ackuazéc niñac ic embac sasalanéñ ninzéñ ninzéñ ic wañçic.

⁴² Wañu ieneñ embac yomuhuc ézégic; Deguc imi nini guac suruc niñac sac qahac, néñ neñjaoc ackuazéc kuaya igucnec nimma ninzéngéziñ. Hélacnec! Inéñ Kristo, baec séc ic neñañ angéñ titi ic wanzac.

Yesunéh baec galeñ eñeñawac nañja méñ mehiaruyec.

⁴³ Kaiwe éréhéc tecgéyu inéñ Galilaia baeciguc keñec.

⁴⁴ Kemma Yesu eñeyaoc yomuhuc zéauyec; Anutuac tilij tilij ic méñ eñeya ama baeciguc keru ménda mepési mianzu.

⁴⁵ Wañu Galilaia ic imi eneñ becñec nagu sacyaguc ogicma keñgic imuac kendorjiguc Yerusalem momacñec kemma Yesunéh ai meyec imi moczoy héngic imuac niñac inéñ Galilaia baeciguc hayu héihéré migic.

⁴⁶ Wañu inéñ munjuc Galilaia baec Kana ama areñaguc keñec. Baec imuaru becñec doku meleru waiñ wañec. Wañu ama imuaru baec galeñ eñeñ méñ kerec. Wañu iwac nañja méñ hafi kiyu Kafanaum ama areña yandaiguc hekerec.

⁴⁷ Merac imi humumañ zé wañec imuac niñ ic imi Yesu liliñgéma Yuda baec igucñec Galilaia hazac imuhuc zégic nimma iwaru kemma hama nañja mehiarumac niñac welecmyec.

⁴⁸ Wañu Yesunéh yomuhuc ézéyec; Ini séséc méréc mérera zéma kic méréc mérera ménda hémmuiguc kilerñdac ménda ninzégému.

⁴⁹ Wañu baec galeñ eñeñanéñ zéyec. Miñ Kewu nañja ménda humuyunec focdac mama hawéséna.

⁵⁰ Zéyu Yesunéh melemma zéyec; Kenna, nañja imi hiaruzac. Wañu ic imi ac Yesunéh zéyec imi ninzégéma waima keñec.

⁵¹ Mekemma keru weler qeqehéra hama hénaiguc mihicñjima yomuhuc ézéma zégic; Nañja imi hiaruma keczac.

⁵² Wañu néma naléiguc hiaruyec imuac qesi énécmiyu, Orañ kaiwe kiwa momacñuc wañu hafi geriwa imi békéyec zéma ézégic.

⁵³ Wañu manjoc imi nalé imuaru Yesunéh mélimima, Nañja imi hiaruzac zéyec imi niñasarima eñeya zéma taséhéra momacñec Yesu ninzégégic.

⁵⁴ Yesunéh Yudanec Galilaia liliñgéma hama kiwi mérera imi meyu hatac éréhéc wañec.

5

Betsaida zékéñjiguc Yesunéh ic méñ mehiaruyec.

¹ Andiaiguc Yuda ic onac kendorj méñ ducñjyu Yesunéh Yerusalem ekeñec.

² Wañu Yerusalemiguc nagu méñ nañec, qara imi Rama nagu, wañu imuac hosuraiguc zékéñ méñ heyu Hebiraió aciguc Bezada zéangic. Wañu zékéñ imuac giñgiñaguc hali méra méñ lelecgéma tacgic.

³ Hali imuac qeriaiguc hafi ic sasala; kic hilic, ic héna méragina biria zéma ic puriñ eneñ heangic.

⁴ (Ménda hezac.)

⁵ Wañu ic méñ sugñaiguc heyec imi puriñ keru yawuñ 38 wañec.

⁶ Wañu Yesunéh ic hekerec imi hémma nalé horua heañec imi niñyacgéma qesimiyec; Gi hiarumañac zé wanzañ?

⁷ Zéyu hafi ic iminéñ melemma zéyec; Kuneñ, doku temboña yaru nalé imuaru ic méñ ménda nañgé nénzac. Imuac niñac nenaoc hiñgacamañ zéma méñnéñ nogicma walac hiñgacanzac.

⁸ Zéyu Yesunéh ézéyec, Yacna! yacma hehega mema kenna.

⁹ Zéyu hafiya nalé imuarunec hiaruyu inéñ heheya mema keñec.

Wañu nalé imi mia Sabata.

¹⁰ Imuac niñ Yuda ic eneñ ic hiaruyec iwac yomuhuc ézégic; Deguc imi Sabata, hehega mema kenzañ imi héna ac logilogiya.

¹¹ Wañu inéñ yomuhuc melemma énézéyec; Mehiaru nénzac inéñ hehega mema kenna imuhuc nézézac.

¹² Zéyu qesimigic; Méréñéñ hehega mema kenna zéma gézézac?

¹³ Wañu ic sasala kecgic sugñaiguc Yesu bec waima keñu ic hiaruyec inéñ hocma méréñéñ imi mia zéma nimma nimbipiyc.

¹⁴ Imuac andiaiguc Yesunéh ocmuñ téréyaguc ic imi mihicñjima ézéyec, Niñzañ, gi séwiga hiaruzac. Képésic ménda wambéséman, kecma iwawai biria ogicqogira méñnéñ hicñigémbac niñac.

¹⁵ Wañu ic imi kemma Yuda ic yomuhuc énézéyec; Ic mehiaru nénzac iwac qara imi Yesu.

¹⁶ Yesunéh Sabataiguc ai imuhucya imuhucya meañec imuac niñ Yuda ic ieneñ hazéc wammigic.

¹⁷ Wañu Yesunéh yomuhuc énézéyec; Manjocna imi nalé séc ai meyu érékecma deguc. Wañu ni acguc imuhucyanec ai mekeczua.

¹⁸ Yesunéh Sabata héna ac logima Anutuac niñ Manjocna zéma iwac séciguc wañec, imuac niñ Yuda ic ieneñ munjuc méñgucñec qehumuwiñ zé wañgic.

¹⁹ Imuhuc wañgic Yesunéh ac bakia yomuhuc énézéyec; Ni ac hélacñec énézézua, némac iwawai Manjocnéñ meañzac imuac séc Nañanéñ imuhucyanec meañzac. Imuac niñ Nañja imi eñeyaoc ai méñ ménda meañzac. Manjocnéñ meyu hémma imi sac meañzac.

²⁰ Manjoc imi Nañja héñsorocanzac. Imuac niñ aiya meañzac imi moczoy ézéyu héñanzac. Anutunéh kiwi mérera sasala mema Nañja ézéyu hémmac, wañu kiwi

iminér iwawai héñanžu imi ogicdaru ini hémma aurimu.

²¹ Mañgoc imi ic humumia meqeli énécmima kekec énécmianzac. Imuhucyanec Naña imi ic méñac ewa hia nimma kekec imi mimañ zé hia mimac.

²² Mañgoc imi ic méñ ménda gésianzac. Wañu imuac ai imi moczoñ Naña midarec.

²³ Imi mia ic embac moczoñ Mañgoc ehéihéi wammianžu imuhucyanec Naña imi ehéihéi wammimu niñac imuhuc wammiyec. Méñnéñ Naña ehéihéi ménda wammianzac iminér Mañgoc i méliyec imi ehéihéi ménda wammianzac.

²⁴ Ni hélacnec ténggér énézézua, méñnéñ acna nimma méli néñec i ninzéggézac iminér bec kekec hémbéñaña mezac. Wañu képésiraguc ménda zémimac. Inér bec humuc igucnec qericma kekeciguc kerezac.

²⁵ Hélacnec ténggér énézézua, nalé méñ hamaneç hazac wañu imi mia deguc. Imuaru humumia ieneñ Anutuac Nañawac ewaya nimmu. Wañu nimma tohomu imi eneñ moczoñ qelima kecmu.

²⁶ Mañgoc eñeya muru kekec hezac, wañu inér Naña kekec imi miyu iwac muru imuhucyanec hemizac.

²⁷ Wañu inér Icac Naña keczac, imuac niñ ic gési énécmiawac qac buña miyec.

²⁸ Ac yomuac ménda aurimu. Nalé méñ ducñiyu kicsuanjiguc heanzu ieneñ moczoñ iwac ewaya nimmu.

²⁹ Nimma haka hiabia wañangic ieneñ kekecyaguc yacyarawac yacma éréçic, haka biria wañangic ieneñ zégési énécmiawac yacma érému.

³⁰ Ni nenaneç iwawai méñ hia ménda memañ. Gezacnanér niñanzua séçiguc zégési énécmianzua. Nenac ewa siñ niñac qahac, néñ méli néñec iwac ewa siñ méndacma wañanzua. Imuac niñ nuac gésigési ac imi solaña wañanzac.

Yesuac héniaya.

³¹ Ni nenaoc nuac héipuc ac zéwa héipuc acna imi héla qahac wammac.

³² Héipuc ic méñ keczac imi mia nuac niñ wamma héipuc acna zézac. Wañu iwac héipuc ac imi héla wañac imi ni ninzua.

³³ Ini Yohaneac muru ic tosara méli énécmigic keñgic inér ac hélawac héipuc wamma énézézec.

³⁴ Wañu ic méñarunec nuac héipuc ac memañac zéwa ménda zézua. Wañu ini kekec hémbéñaña memu niñac imuhuc énézézua.

³⁵ Yohane imi kifa wamma zema asari énécmiyu ini nalé hotoña iwac asahaiguc ewa hia nimma keçgic.

³⁶ Wañu nuaru héipuc ac méñ Yohaneac héipuc ac ogicogira henénzac.

Mañgocnanér néñu metecgéman zéma ai meanzua iminér Mañgocnéñ méli néñec imi héipuc wañ néñzac.

³⁷ Wañu méli néñec Mañgoc i eñeyaoc mia nuac héipuc wañ néñzac. Wañu ini ewaya zéma tanera komoradac méñ ménda hémma niñgic.

³⁸ Ini méliyu hayec i ménda ninzéggézu imuac niñac iwac ackuazéc imi qeriginaiguc hia ménda haigic heanzac.

³⁹ Ini kiwi téréya igucnec kekec hémbéñaña meanzñ imuhuc nimma kiwi téréya imi oloñ nimma kuamuanžu. Wañu kiwi iminér mia nuac héipucna wañ néñzac.

⁴⁰ Wañu kekec hémbéñaña késamu niñ nuac muru hawñ niñac ménda wanzu.

⁴¹ Ni ic ieneñ mepési némmu niñ ménda wañanzua.

⁴² Wañu qeriginaiguc Anutuac siña ménda heanzac imi ni ninzua.

⁴³ Ni Mañgocnawac qaraiguc hazua wañu ini ménda héihéré néngic. Wañu ic méñnéñ eñeya qaraiguc hamaciguc imi ini kilendac héihéré mimu.

⁴⁴ Ini eñaoçnec mepési amuanžu. Wañu Anutunér hiabia zéénécmiyu nimmu niñac ménda wañanzu. Imuac niñ dimuhuc ni ninzéggé némmu?

⁴⁵ Wañu nuac niñ inér Mañgocac wésiaiguc aciguc nonopocmac imuhuc ménda zému. Ewa qerigina haimianžu Mose inér mia aciguc ini onopocanzac.

⁴⁶ Wañu Mosenér kiwi oyec imi nuac oyec. Imuac niñ ini Mose ninzéggé miwunec imi ni ninzéggé némbunec.

⁴⁷ Wañu ac kiwi inér oyec imi ménda ninzéggézu imuac niñ acna zézua imi dimuhuc ninzéggému?

6

Yesunér ic 5,000 nene gumu énécmiyec.

¹ Nalé imuac andiaiguc Yesunér Galilaia konduj, qara méñ Tiberia konduj imi qericma néwécgeñ kereñec.

² Wañu hafi ic mehiaru énécmima kiwi méréra hénia hénia meyu héñangic imuac niñ ic embac sasalanér méndac migic.

³ Wañu Yesunér baec boñaiguc emma tohotoho ichéra iniguc tacgic.

⁴ Wañu nalé imuaru Yuda ic onac kendoñ méñ nagu sacyaguc ogicma keñgic imuac kendoñnéñ hosuru hayec.

⁵ Wañu Yesunér kiwa hima héñu ic embac sasala iwac muru éréma keçgic Filipoac qesimiyec; Nene dimuacnec boña mema ic tuñ yanda imi gumu énécmi ni nemu?

⁶ Wañu Yesunér eñeyaoc némac haka memac imi niñasarima i batucgéman zé imuhuc qesimiyec.

* 6:7: Girik aciguc 200 Denarion.

7 Zéyu Filiponéh melemma zéyec; Ai ic ménéac maso 8 imuac ai bonawac* sécyá saméh boña mewihñec imi komoc komoc nemuac séc qahac wambacnec.

8 Zéyu tohotoho ichéra suggina igucnec méh Simon Peteroac munaya Andereanéh yomuhuc zéyec;

9 Merac komoc méné youmi imi neneyaguc iwaru bali saméh méra méné zéma lambéc éréhéc hemizac, Wanu imuhucyanéh tun yanda imi onac dimuhuc séccgé énécmimac?

10 Zéyu Yesunéh zéyec; Énézégic tacmu. Wanu imuaru luluc sasala heyu tacgic ic zangégina 5,000 imuhuc éséc wanec.

11 Wanu Yesunéh saméh imi mema ewa hía ac ézémaguc méndémma ic tacgic séccgina énécmiyec. Wanu lambéc imuhucyanec wamma énécmiyec.

12 Negic séccgé énécmiyu inéh tohotoho ichéra mocéyéyec; Nene tosara waigic taczac imi moczon togému, komora méné ménda waimu.

13 Zéyu bali saméh méra méné imi negic bororona taru tocgégic sasac 12 kuaya qe-qeya wandarec.

14 Wanu ic embac ienéh asé kiwi méréra imi hémma yomuhuc zégic; Hélañec ic yomi Anutuac tilih tilih ic baeciguc hamac zégic imi mia.

15 Wanu Yesunéh ic ienéh hama wagicma seliseli wamma enah ic kewugina kumuwin zé wançic inictegicma wai énécmima eneyanec boña ménéiguc munçuc enec.

Yesunéh kondun qahaiguc tima keñec.

16 Ama mari wanu tohotoho ichéra kondun giñgiñaguc hiñgacgic.

17 Hiñgacma imuacnec kondun nénéccgen Kafanaum ama areña yandaiguc kembih zéma zéiciguc ençic ama siñiyec. Wanu Yesunéh ionac muru ménda hayunec enacnec keñgic.

18 Wanu luhuc yandanéh qeyu kondun temboña yarec.

19 Yaru 5 me 6 kilomita puli qema keñgic Yesunéh doku qahaiguc tima tima zéic hosuraiguc hayu héngic zénéngina hiriyec.

20 Wanu Inéh énézéyec; Ni mia, zénéngina ménda hirimac.

21 Zéyu ienéh ewa hía nimma zéiciguc wagichih zégic, zéicnéh baec kembih zé wançic imuaru bec kendarec.

22 Ama gianjiyu ic embac sasala nénéccgen kondun giñgiñaguc nançic ienéh yomuhuc niñasarigic; Orañ mariya zéic tosara qahac, néh momacguc sac keru Yesunéh tohotoho ichéra iniguc zéiciguc ménda enunec enacnec emma keñgic.

23 (Wanu Yesu ewa hiawac ac zéma saméh gumu énécmiyu negic imuac hosuraiguc Tiberianec zéic tosara hagic.)

24 Wanu imuaru Yesu me tohotoho ichéra ienéh ménda tacgic imi niñasarima Yesu hocbih zéma zéiciguc emma Kafanaum amaiguc keñgic.

25 Wanu ienéh kondun nénécciguc Yesu mihicñima yomuhuc qesimigic; Kiwi ic némac naléiguc you hazan?

26 Zégic Yesunéh yomuhuc énézéyec; Hélañec téngéh énézézua, ini nuac niñ wananzu imi asé kiwi méréra wamba héngic imuac niñ qahac, néh nene gumu énécmiwa negic séccgé énécmiyec imuac niñ nuac hochoc ai mezu.

27 Nene houanzac imuac aiyá ménda memu. Wanu kekec hémbénañawac nene imuac aiyá memu. Anutu Mangocnéh niñu séccgéyu Icac Naña iwac mia eneya qara oyu hezac imuac niñac kekec hémbénañawac nene imuhucya imi Icac Nañanéh énécmimac.

28 Imuhuc zéyu ienéh qesimigic, Anutuac aiyá mewih zéma némac ai mewih?

29 Zégic zéyec; Anutunéh méli miyu hayec iwac ninzéngému iminéh Anutuac ai wanzac.

30 Zéyu yomuhuc qesimigic; Némac asé kiwi méréra méné mena hémma gi ninzéngé gémbiñac hezac me? Gi némac ai meanzan?

31 Mosenéh† kurumeñ igucnec saméh gumu énécmiyu negic^c imuhuc ogic hezac imuhucyanec neñah Yanda hécninanéh baec kisiaiguc saméh qara mana imi negic.

32 Zégic Yesunéh énézéyec; Hélañec téngéh zézua, kurumeñ igucnec saméh gumu énécmiyec imi Mose qahac, wanu kurumeñ igucnec saméh héla gumu énécmianzac imi nuac Mançocna imi mia.

33 Imi mia ic kurumeñ igucnec hama baec séc ic embac kekec énécmianzac inéh mia Anutuac saméh wanzac imuac niñac imuhuc zézua.

34 Zéyu ienéh zégic, Miñ Kewu, saméh imi nalé séc gumu nénécmia.

35 Zégic zéyec; Ni kekecac saméh. Méné nuaru hamac inéh saméh niñ ménda humumac. Wanu méné ni ninzéngé nénzac inéh doku niñ ménda humumac.

36 Wanu ni yomuhuc énézéyi; Ini néhanzu wanu ménda ninzéngé néhanzu.

37 Wanu ic embac Mançocnéh néñec ienéh moczon nuaru hadacmu. Wanu ménéñéh méné nuaru hamac imi ni méndagucnec nesimiwa kemmac.

38 Imi mia Kurumeñ igucnec mayi imi nena siña méndacmañ niñ qahac, méli néñec iwac siña méndacmañ niñ mayi imuac niñac imuhuc zézua.

† 6:31: Girik aciguc; Inéh. * 6:31: Mmh 16:4, Neh 9:15, Leg 78:24, 25

³⁹ Iwac siŋa imi yomuhuc mia hezac; Ic embac néhec sugcinaiguc méŋac méŋ ménda méwétécgémaŋ. Nalé tetcgŋiya ducŋiyu meqeli énécmiwa yacmu.

⁴⁰ Imi mia Maŋgocnawac siŋa imi méŋnéŋ méŋ Naŋa hémma ninzéhégémac imi kekec hémbénaŋa memacac niŋ heyu nalé tetcgŋiya ducŋiyu neŋ humuc igucnec meqeli miwa yacmac imuac niŋac imuhuc zézuu.

⁴¹ Waŋu, Ni saméŋ kurumenŋ igucnec mayi imi mia imuhuc zéyec imuac niŋ Yuda ic ieneŋ ac diric doroc zégic.

⁴² Zéma yomuhuc zégic; Ic yomi Yosefeac Naŋa Yesu. Waŋu neŋgoc maŋgocya nini niŋércmizij. Waŋu dimuhuciguc, Ni kurumenŋ igucnec mayi zézac?

⁴³ Waŋu Yesunéŋ yomuhuc énézéyec; Ini ŋindic ŋunduc ac imi waigic!

⁴⁴ Maŋgoc méli néhec inéŋ ménda hérémiyu, méŋnéŋ nuaru hamacac séc qahac. Waŋu ic méŋ nuaru hamac imi nalé tetcgŋiaiguc meqeliwa yacmac.

⁴⁵ Anutuac tilij tilij ic ionac kiwiiguc yomuhuc ogic hezac; Ic embac moczoŋ Anutunéŋ ku énécmiyu nimmu.* Méŋnéŋ méŋ Maŋgoc arunec ara nimma niŋareŋgé amumac imi nuaru hamac.

⁴⁶ Ic méŋnéŋ Maŋgoc ménda héŋec, néŋ Anutu arunec mayec inéŋ sac héŋec.

⁴⁷ Ac héla énézézuu; Méŋnéŋ méŋ ninzéhégézac inéŋ kekec hémbénaŋa késa keczac.

⁴⁸ Ni imi kekecac saméŋ imi mia.

⁴⁹ Yanda hécginanéŋ baec kisiaiguc mana negic, waŋu nema humudacgic.

⁵⁰ Waŋu ni imi saméŋ méŋ kurumenŋ igucnec mama hahaya imi mia, méŋnéŋ nemac imi ménda humumac.

⁵¹ Ni imi saméŋ kekecyaguc kurumenŋ igucnec mama hahaya. Méŋnéŋ saméŋ imi nemaciguc inéŋ nalé tetcgŋiya qahac kecmac. Waŋu saméŋ imi nuac séwi busuna, neŋ baec séc ic embac kekec hémbénaŋa énécmimaŋ zé wai énécmimaŋ imi mia.

⁵² Imuhuc zéyu Yuda ic ieneŋ sugcinaiguc eŋawunec tualefic geriwiguc wamma yomuhuc zégic; Ic youmi séwi busia dimuhuc nénécmiyu newiŋ?

⁵³ Yesunéŋ énézéyec; Ac héla énézézuu, ini Icac Naŋawac séwi busia zéma sacya ménda nemu imi qeriginaiguc kekec ménda késa kecmu.

⁵⁴ Méŋnéŋ méŋ nuac sac busuna neanzac imi kekec hémbénaŋayaguc. Waŋu neŋ nalé tetcgŋiaiguc meqeli miwa yacmac.

⁵⁵ Nuac séwi busuna iminéŋ nene héla. Waŋu nuac sacna iminéŋ doku héla wanzac.

⁵⁶ Méŋnéŋ méŋ nuac sac busuna neanzac iminéŋ nuac qerinaiguc keru neŋ iwac qeriguc keczaua.

⁵⁷ Kekec miŋjina Maŋgocnéŋ méli néŋu ni iwac kuhaiguc keczaua imuhucyanec méŋnéŋ séwi busuna neanzac iminéŋ nuac kucnaiguc kecmac.

⁵⁸ Saméŋ imi kurumenŋ igucnec mayec imi mia. Yanda hécginanéŋ mana negic, waŋu humudacgic. Néŋ méŋnéŋ saméŋ nuarunec imi neanzac iminéŋ tetcgŋiya qahac kecmac.

⁵⁹ Ac imi mia Yesunéŋ Kafanaum tocgotogo amaiguc ku énécmima énézéyec.

Tohotoho ichéra sasalanéŋ Yesu andé qema keŋgic.

⁶⁰ Imuhuc zéyu nimma tohotoho ichéra sasalanéŋ yomuhuc zégic; Ac imi niŋni yéwéria yanda, méréneŋ hia angtimac?

⁶¹ Yesunéŋ tohotoho ichéra ieneŋ diric doroc ac zégic imi niŋasarima yomuhuc énézéyec; Ac iminéŋ meyéwéri énécmizac?

⁶² Icac Naŋa imi liliŋéma bec kerec imuaru eŋu hémmuiguc dimuhuc zému?

⁶³ Uŋa téréya iminéŋ kekec énécmimac, waŋu séwi imi ménda méra énécmimac. Ackuazéc énézéanzua iminéŋ Uŋa zéma kekec wanzac.

⁶⁴ Waŋu Yesunéŋ méréneŋ ménda ninzéhégézac imi zéma méréneŋ andé qemimac imi hénihéniya igucnec moczoŋ nindarec imuac niŋ yomuhuc énézéyec; Sugcina igucnec tosara ini ménda ninzéhégézu.

⁶⁵ Waŋu toroqema zéyec; Ni imuac niŋ, méŋac méŋ Maŋgocnéŋ ménda niŋmiyu nuaru hamacac séc qahac imuhuc bec énézézuu.

⁶⁶ Nalé imuarunec tohotoho ichéra sasalanéŋ andé qema kemma Yesu muŋguc ménda méndacgic.

⁶⁷ Keŋgic Yesunéŋ tohotoho ichéra 12 yomuhuc qesiénécmiyec. Ini momacnec wainemma kembij zé wanzu?

⁶⁸ Zéyu Simon Peteronéŋ melemma zéyec; Miŋ Kewu guaru kekec hémbénaŋawac ac héla hegénzac, imuac nini mérac muru hia kembijneŋ?

⁶⁹ Nini yomuhuc niŋasarima ninzéhégézij; Gi imi Anutuac ic téréya Momacguc.

⁷⁰ Waŋu Yesunéŋ zéyec; Neŋ ini 12 ménda énépésiŋi me? Waŋu sugcinaiguc momacguc imi ic biria wanzac.

⁷¹ (Ac imi Simon Karioto iwac naŋa Yuda niŋ imuhuc zéyec. Inéŋ 12 sugcina igucnec, waŋu kecmac Yesu andé qemimacac heyec.)

* 6:45: Yes 54:13

7

Yesunéh Hali kendorj niñac Yerusalem ekeñec.

¹ Imuac andiaiguc, Yuda ic ieneñ Yesu qe-humuwiñ zé wanñic, imuac niñac Yesunéh Yuda baeciguc ménda kenja wammañ zéma nimma Galilaia baeciguc lelecgéyec.

² Wanju Yuda ic ionac kendorj méñ qara Sel hali kendorj* imi hosuru hayec.

³ Hayu Yesuac munahéra ieneñ yomuhuc ézégic; Gi baec yomi waima Yuda baeciguc kenna imuaru guac tohotoho ichécga ieneñ kiwi méréra meanzanñ imi hémmu.

⁴ Mérénéh hicñj tegicmanñ zéma sasanjiaiguc ai ménda meanzac. Gi ai imuhucya meanzanñ, imuac niñac baec séc ic embac guac hénia énézéna hémmu.

⁵ Munahéra imi momacnec i ménda ninzéhégic imuac niñac imuhuc ézégic.

⁶ Zégic Yesunéh yomuhuc énézéyec; Nuac nalé imi ménda hazac, wanju onac nalé imi nalé séc hama heanzac.

⁷ Baec ic ieneñ onac hazéc wanñ énécmimuac séc qahac. Wanju ni imi waway memegina imi biria zéma héipuc ac zéanzua imuac niñ hazéc wanñ nénzu.

⁸ Ini kendorj imuac ekeñec, nuac naléna dindiña imi ménda ducñizac imuac niñ ni ménda ekemmanñ.

⁹ Imuhuc zéma inéh Galilaia baeciguc waima tarec.

¹⁰ Wanju munahéra kendorjac kendacñic andéginaiguc i acguc momacnec ekeñec, wanju winiñ qahac eñeyacnec sanjima ekeñec.

¹¹ Wanju kendorjiguc Yuda ic ieneñ iwac wamma yomuhuc qesiamugic, ic imi dimia taczac?

¹² Wanju ic tunñ yanda sugcinaiguc iwac ac sanñec sasala zégic. Wanju tosaraneñ ic imi ic hiabia zégic, wanju tosaraneñ zéqetali wamma zégic; Qahac, ic iminéh ic embac ikoc wanñ énécmianzac.

¹³ Wanju Yuda ic ionac niñac bacgina yandiyu mérénéh méñ winiñ iwac ac méñ ménda zéauyec.

Yesunéh kendorjiguc ackuazéc ku énécmiyec.

¹⁴ Wanju kendorj imi namuñja éséc kenju degucuc Yesunéh ocmuñ téréyaiguc emma ku énécmiyec.

¹⁵ Kuénécmiyu Yuda ic ieneñ welicgéma yomuhuc zégic; Inéh kiwi amaiguc ménda kerec, néñ ninñj imi dimuhuc késa keczac?

¹⁶ Yesunéh melemma yomuhuc zéyec; Kuénécmianzua imi nena qahac, néñ méli néñec iwarunec.

¹⁷ Mérénéh Anutuac ewa sinjawac wammañ zé wanñac iminéh ackuazécna zézua imi Anutu arunec me nuarunec imi niñasarimac.

¹⁸ Méñ eñeya ninñj tohoma zéanzac imi eñeya séwiya mepésimimu niñac imuhuc wanñazac. Wanju méñ mélimiyec imi mepésimimanñ zé ai meanzac imi mia ic héla. Iwaru késpedesira méñ ménda hezac.

¹⁹ Mosenéh hénia ac imi ménda énécmiyec me? Wanju kilenñ sugcinaiguc mérénéh méñ hénia ac imi ménda tohoanzac. Ini némac niñ nuwiñ zé wanñu?

²⁰ Zéyu ac bakia melemma zégic; Gi unñ biria méñ késakeczanñ, mérénéh gumanñ zé wanñac?

²¹ Yesunéh énézéyec; Ni kiwi méréra momacguc sac wamba imi moczoñ aurizu.

²² Mosenéh séwi heric haka imi zéénécmiyu ini Sabataiguc ic méñac séwiya hericanñu. Wanju haka imi Mosearunec qahac, imi yanda onarunec.

²³ Moseac hénia ac ménda logimuac Sabataiguc séwi heric haka imi wanñanñu. Imuhuc wamma némac niñ Sabataiguc ic méñac séwiya moczoñ meñiaru miyi imuac hazéc wanñ nénzu?

²⁴ Iwawai winiñ hezac imuac sac hémma ac ménda zétecgégic. Néñ zétecgictegic ac imi dindiñanec zégic.

Yesu imi Anutu arunec mayec.

²⁵ Wanju Yerusalem miñja tosaraneñ yomuhuc zéma qesiamugic; Qewiñ zé wanñu imi ic yomi me?

²⁶ Ic imi ac winiñ zéma you nanñac. Wanju ieneñ ara ménda zézu. Galeñ hécnina ieneñ ic yomi Kristo zéma hélacnec nim-mizu me?

²⁷ Kristo hayu dimuacnec hazac imi ic mérénéh ménda nimmac. Wanju ic yomi dimuacnec imi nini ninñj.

²⁸ Yesunéh ocmuñ téréya qeriaiguc ku énécmima selianec zéyec; Ini ni zéma ni dimuacnec hayi imi ninñu, néñ ni nena siñ niñac ménda mayi. Méñ méli néñec iminéh héla. Wanju ini ménda nimmizu.

²⁹ Wanju ni imi inéh méli néñu iwarunec mayi imuac niñ ni imi i nimmizua.

³⁰ Imuhuc zéyu ieneñ késawinñ zé wanñic. Wanju naléya ménda ducñiyu mérénéh méñ méraginaneñ méñ ménda osigic.

³¹ Wanju sugcina igucnec sasalanéh i ninzéhégema yomuhuc zégic; Kristo hawacnec imi ic yominéh kiwi méréra meanzac imi ogicma kiwi méréra sasala hia mewacnec?

³² Imuhuc zéma Yesuac ac sanñec imuhucya imuhucya zégic Farisaio ic ieneñ nimma hofac oo ic kiwahécgina iniguc Yesu

* 7:2: Baec kéra kérésaiguc sel haliginaiguc kecñic Anutunéh galeñgé énécmima gumu énécmiyec imi ninñelima tacninñ kecangic.

késamuac niñ ocmuñac galenj meme ai ic tosara méli énécmigic.

³³ Wañu Yesunéñ zéyec; Ni nalé ho-tonjadac iniguc kecmaguc méli néñec iwac muru kemmanj.

³⁴ Ini hocnémmu wañu ménda mihicñi némmu. Ni kecmannj imuhucgeñ ini hamuac séc qahac.

³⁵ Zéyu Yuda ic ieneñ yomuhuc zéma eminiñ wanjic; Ic yomi dimuaru keñu hocbiñ? Alahécnina Girik ic sugcinaiguc héndémma keczu ionaru kemma Girik ic ku énécmimannj zé imuhuc zézac me?

³⁶ Hocnémmu wañu ménda mihicñi némmu. Ni kecmannj imuhucgeñ hamuac séc qahac zézac ac imuac hénia imi némac?

³⁷ Kendonj kunuha, nalé yandaiguc Yesunéñ namma selianec zéauyec; Méñnéñ méñ doku niñac humuzaciguc nuaru hama nemac.

³⁸ Kiwi téréyaiguc* yomuhuc ogic hezac; Méñ ni ninzéñgé némmac imi qeria igucnec doku kekecyaguc iminéñ éréma luma kemmac.

³⁹ Imuhuc Zéyec imi méñnéñ méñ i ninzéñgémac imi kecma Uñja késamac, imuac niñac Uñawac niñ imuhuc zéyec. Nalé imuhucgeñ Yesunéñ kurumenjiguc ménda emma edamuyaguc ménda wanec imuac niñ Uñja ménda méliyu mayecnec.

⁴⁰ Ac imi nimma ic tosara ieneñ yomuhuc zégic; Hélacnec ic yomi Anutuac tilinñ tilinñ ic imi mia.

⁴¹ Tosaranéñ Ic imi Kristo wanzac imuhuc zégic. Wañu tosaraneñ yomuhuc zémanec qesigic; Kristonéñ Galilaia baec ama méñ igucnec hia hicñimacac séc? Imi qahacgucnec.

⁴² Kristo imi Betelehem ama arenja yanda Dawidi kerec imuarunec iwac qeli onac sugcina igucnec hicñimac imuhuc imi kiwi téréyaiguc ménda hezac me?

⁴³ Imuhuc zéma ic ieneñ Yesuac niñ méndéñ amugic.

⁴⁴ Ic tosaraneñ késawinñ zé wanjic wañu méñnéñ mérianéñ i ménda osiyec.

Yuda ic onac galenjhécgina tosara Yesu ménda ninzéñgéigic.

⁴⁵ Ai merac ieneñ lilingéma hofac oo ic kiwahécgina zéma Farisaio ic ionaru hagic yomuhuc qesiéncmigic; Némac niñac Yesu ménda késama eñ hazu?

⁴⁶ Zégic ocmuñac galenj meme ai ic ieneñ melemma zégic; Ac imuhucya méñnéñ méñ ménda zéauyu niñanñi.

⁴⁷ Zégic Farisaio ic ieneñ yomuhuc énézégic; Ini acguc ikoc wanñ énécmizac?

⁴⁸ Galenñ zéma Farisaio ic nonarunec méñnéñ i ninzéñgé mizac me qahac?

⁴⁹ Ic enjomia hénia ac ménda niñacgézu ini saecginaguc.

⁵⁰ Wañu sugcinaiguc méñ becñec Yesuaru keñec qara Nikodemo inéñ yomuhuc qesiéncmiyec;

⁵¹ Hénia acñinanéñ ic méñac ara me hakaya meyec imi walac ménda nimmagucnec késpedesraguc zéanzac me qahac?

⁵² Zéyu zégic; Gi momacñec Galilaia baec igucnec me? Kiwi oloñ hénna. Hémma Galilaia baec igucnec Anutuac tilinñ tilinñ ic méñ ménda hicñimac imi niñ asariwésémanñ.

⁵³ Imuhuc zégic tecgéyu eñac eñac amaginaiguc kendacgic.

8

Héna yanda embac méñ Yesuaru wag-icma hagic.

¹ Yesunéñ Oliwa bonjaiguc eñec.

² Wañu ama gianjiyu inéñ ocmuñ téréyaiguc muñguc eñec. Eñu ic embac moczonñ iwac muru hagic tacma ku énécmiyec.

³ Wañu hénia acac kiwi ic zéma Farisaio ic ieneñ embac méñ kaisero wammanec keru késagic imi wagicma hama sugcinaiguc hagic nanec.

⁴ Nanu Yesu ézégic; Kiwi ic, embac yomi kaisero wamma keru imuhucgeñ késagic.

⁵ Mosenéñ hénia aciguc embac imuhucya imi hocnéñ héihumuwinñ niñac zéseli nénécmiyec. Wañu geñ mia dimuhuc zéwésémanñ?

⁶ Wañu ac imi batucgéma késpedesira mihicñima aciguc opocbiñ zéma imuhuc qesimigic. Wañu Yesunéñ siggéma baeciguc mérianéñ kiwi oma tarec.

⁷ Imuhuc taru ieneñ qesima qesi wanjic inéñ dindinaneñ namma yomuhuc énézégic; Onarunec méñnéñ késpedes qahac kecanzagicuc inéñ walac hénima hocnéñ héiyuguc.

⁸ Imuhuc zéma muñguc siggéma baeciguc kiwi oyec.

⁹ Oyu ieneñ ac imi nimma ic yanda méñ hénima keñu, gi méñ ni méñ wai érécmima kendacgic Yesu zéma embac sugcinaiguc nanec ieneñ ekacñec nanoc.

¹⁰ Yesunéñ dindinaneñ namma héñu kendacgic embac imi momacguc eñeyaneñ nanu yomuhuc qesimiyec; Embac, ic moczonñ imi dimia? Késpedescaguc zégénzac méñ ménda nanzac me?

¹¹ Zéyu zéyec; Qahac, Minñ Kewu. Zéyu Yesunéñ ézégic; Ni acguc késpedescaguc ménda zégénzua. Kemma deguc muacñec késpedes muñguc ménda wambésémanñ.

Yesuac héipuc ac imi hélaguc.

* 7:38: Yes 43:20, 44:3, 55:1, 58:1, Ezk 47:1-12, Yoe 3:18

12 Yesunéh munꞩuc ac yomuhuc énézéyec; Ni baec séc ic embac onac asac mararaj. Méj ni méndac némmac imi sijn qeriaiguc munꞩuc ménda keremmac. Wañu kekecac asaha késakecmac.

13 Imuhuc zéyu Farisaio ic ienej yomuhuc ézégic; Geñgaoecne guac héipuc wañamuanzanj imuac nij guac héipuc ac imi héla qahac.

14 Zégic Yesunéh yomuhuc melemma zéyec; Ni imi dimuacnec hama dimuaru kemmaj imi ni ninzua, imuac nijac ni nenaoc nuac héipuc acna wañamuma zézu, néj imi hélacnec wanzac. Wañu ini imi ni dimuacnec hama dimuaru kemmaj imi ménda ninzu.

15 Enej ic onac ninij igucnec niñgésianzu. Wañu nej imi ic méjac ménda niñgési mianzua.

16 Ni nenacnec qahac, Mañgoc méli néjrec i guc momacnec niñgésianzic, imuac nij ni niñgésimaj iguc, nuac niñgésigésina imi hélacnec wammac.

17 Héna acginaiguc yomuhuc hezac; Ic éréhécnéj héipuc ac zéyic imi héla wammac.

18 Méj imi ni nenawac héipuc wañamuanzua, wañu héipuc icna méj imi Mañgoc méli néjrec imi mia.

19 Imuhuc zéyu ienej qesimigic; Guac mañgocga imi dimia? Zégic Yesunéh melemma énézéyec; Ini ni me Mañgocna ménda niñnércmizu. Ni niñnémbunec imi Mañgoc imuhucnec nimmiwunec.

20 Ac imi ocmuj téréyaiguc soukiwa haimimiawac katapa tarec imuaru ku énécmima zéyec. Wañu naléya ménda ducnijec imuac nijac méjnéj méj i ménda késayec.

21 Wañu inéh munꞩuc énézéma zéyec; Ni kema ini hocnémma késpedes ginaguc humumu. Wañu kemma kecmañ imuhucgeñ ini hamuac séc qahac.

22 Imuhuc zéyu Yuda ic ienej emi-nij wanjic; Ni kemmaj imuhucgeñ ini hamuac séc qahac imuhuc zézac. Héna imi némac? Eñeyaoc euma humumac me?

23 Zégic inéh énézéyec; Ini younec, wañu ni imi ou kurumenj igucnec. Ini baec igucnec, wañu ni imi imuarunec qahac.

24 Imuac nijac ini késpedesgina qeriaiguc humumu imuhuc zézu. Ni imi i wanzua imi ménda ninzérj gézuiguc késpedes ginawac qeriaiguc humumu.

25 Imuhuc zéyu ienej yomuhuc qesi migic; Gi méré? Wañu Yesunéh énézéyec; Ni héniana nalé séc énézéanzua.

26 Ni onac ac sasala zéma zégésigési ac sasala késakeczua, néj méli néjrec imi héla

miñina, imuac nijac inéh nézéyec imi sac baec ic embac énézéanzua.

27 Inéh Mañgocyawac imuhuc zéma énézéyec. Wañu ienej imi ménda niñtegicic.

28 Imuac nij Yesunéh yomuhuc zéyec; Ini Icac Naña imi meyacmu nalé imuaru ni imi mia i* zéma niñasarimu. Wañu ni nena ewa siñnawac iwawai méj ménda meanzua, néj Mañgocnéj iwawai ku néjrec imi sac énézéanzua imi niñtegicmu.

29 Mélinéjrec imi niguc kecanzac. Ni nalé séc ai tosara Anutunéh héju sécgéanzac ai imuhucya sac meanzua. Imuac nij inéh nenacnec ménda wainéjanzac.

30 Imuhuc zéyu bec sasalanéh ninzérjémigic.

Abarahamac qelihéra.

31 Wañu Yuda ic ninzérjézu ionac yomuhuc énézéyec; Ini nuac ackuazéc qeriaiguc hémbénaña kecmuiguc hélacnec nuac tohotoho ichéna wammu.

32 Wañu ini ac héla niñacgéic ac héla iminéh ziki sipacgina hulac énécmimac.

33 Zéyu ac yomuhuc melejic; Nini Abarahamac qeli, méjnéj ziki sipac ménda waj néncmigic. Wañu némac nij ziki sipacgina hulac énécmimac zézanj?

34 Yesunéh melemma énézéyec; Héla nec téngéj énézézu, méjnéj méj késpedes wanjanzac imi imuac welenj qeꞩe ic wanzac.

35 Wañu welenj qeꞩe icnéj miñinawac amaiguc nalé séc ménda kecmañ, néj nañanéj tetecgia qahac kecmañ.

36 Imuac nij Nañanéj hulac énécmiyu ini hélacnec ziki sipacgina qahac kecmañ.

37 Ini Abarahamac qeli imi ni ninzua. Wañu qeriginaiguc nuac ackuazécnawac tatacya méj ménda he énécmizac. Imuac nij nuhumuwij zé wanzu.

38 Ni Mañgocnawac wésiaiguc héj imuac énézéanzua. Wañu ini mia mañgocgina iwarunec niñjic imuac wanjanzu.

39 Zéyu zégic, Nonac mañgoc imi Abaraham. Wañu Yesunéh melemma énézéyec; Abarahamac qeli wambunec haka Abaraham waneꞩc imuhucya wambunec.

40 Ni Anutu arunec nimma ac héla énézéwa nuhumuwij zé wanzu. Wañu Abaraham inéh haka imuhucya ménda wanjrec.

41 Ini enaj mañgocgina iwac haka imi wanjanzu, imuhuc zéyu ienej melemma zégic; Nini kaisero haka igucnec ménda hicñijij. Nonac mañgoc imi momaguc sac keczac imi Anutu.

42 Yesunéh yomuhuc zéyec; Ni Anutu arunec hicñima mayi. Ni mayi imi nena ewana nij qahac, inéh méli néjrec

* 8:28: Ni imi mia Kristo zéma niñasarimu.

mayi, imuac niñ Anutu imi onac mañgoc wambacnec imi ala wañ némbunec.

⁴³ Dimuhuciguc nuac ackuazéc imi ménda niñasarizu? Imi mia acna gezacginanéñ nimmuac séc qahac imuac niñac ménda niñasarizu.

⁴⁴ Ini mañgocgina Biria miñina iwarunec hiñjigic, imuac niñ iwac ewa siña tohowiñ zé wanžu. Inéñ nalé hénia igucnec euqaqac ic kerecac keczac. Wañu iwac qeriaiguc ac héla méñ ménda hemiyu ac hélaiguc ménda nanjanzac. Inéñ mia ic ikora wañu ikoc acwac mañgocya keczac, imuac niñ ikoc ac zéman zé eñeya niñiñ késama zéanzac.

⁴⁵ Wañu ni ac héla zéanzua imuac niñ ini ménda niñzéhégé nénzu.

⁴⁶ Onarunec méñnéñ nuac képésicna méñ hia mihiñjimaç? Ac héla énézézuaguc némac niñ ménda niñzéhégé nénzu?

⁴⁷ Méñ Anutuac buña keczac imi Anutuac ac niñzac. Wañu ini Anutuac buña ménda keczu, hénia imuac niñ ini ménda niñtohoanzu.

Yesunéñ eñeya héipuc ac zéyec.

⁴⁸ Zéyu Yuda ic ieneñ yomuhuc melemma zégic; Niñi guac yomuhuc zéma niñanzñi; Gi Samaria ic dac, uña biria kesa keczan. Zéziñ imi hélacnec me qahac?

⁴⁹ Wañu Yesunéñ melemma zéyec; Ni uña biria méñ ménda késakeczua. Wañu ni Mañgocna eeya héianzua wañu ini ni mematiti wañ nénzu.

⁵⁰ Ni nenaoc nuac eena héinémmuac niñ ménda wañanzua, néñ méñnéñ imuac niñ wamma gésima keczac.

⁵¹ Hélaçnec téngéñ énézézu, Méñnéñ méñ nuac ackuazéc tohoma kecmaciguc inéñ ménda humumac.

⁵² Imuhuc zéyu bec Yuda ic ieneñ zégic; Gi uña biria késakeczan imi deguc niñasarizñi. Abaraham zéma Anutuac tilñ tilñ ic ieneñ moczoñ humudacgic, néñ geñ mia méñnéñ méñ guac ackuazéc tohoma kecmaciguc inéñ kilenjac ménda humumac zékeczan me?

⁵³ Gi mañgocnina Abaraham humuyec i ogiczan me? Anutuac tilñ tilñ ic ieneñ acguc humudacgic. Wañu gi geñga niñ niñna méré wanzac me?

⁵⁴ Yesunéñ melemma zéyec; Ni nenawac eena héiwa nuac eena imi héla qahac wamnac. Neñan Anutu zéanzu Mañgocna iminéñ eena héianzac.

⁵⁵ Ini i ménda nimmizu, wañu neñ i nimmizua. I ménda nimmizua zéwinec imi ini éscnec ic ikora wambinec. Wañu ni i nimmima iwac ackuazéc tohoanzua.

⁵⁶ Onac mañgoc Abaraham inéñ naléna hémanñ zé ewa hia nimma kecma hémmaç ségiségi wañec.

⁵⁷ Imuhuc zéyu Yuda ic ieneñ zégic; Gi yawunğa 50 ménda késazan. Wañu Abaraham bec héñnec?

⁵⁸ Zégic zéyec; Hélaçnec téngéñ énézézu, Abaraham ménda hiçñiyec nalé imuarunec keriac kecza.

⁵⁹ Imuhuc zéyu ieneñ qewiñ zéma hoc megic. Wañu Yesunéñ sanjima ocmuñ téreya imi waima hiñgacma keñec.

9

Ic méñ kic hilicyaguc hiçñiyec imi mehiaruyec.

¹ Yesunéñ héniaiguc kemma ic méñ kic hilicyaguc hiçñima kerec imi héñec.

² Wañu tohotoho ichéra ieneñ qesima zégic; Kiwi ic, ic mérenéñ képésic wañu inéñ kic hilicyaguc hiçñiyec? I eñeyaoc me neñgoc mañgocya iereñ?

³ Zégic Yesunéñ yomuhuc énézéyec; Eñeyaoc me neñgoc mañgocyanéñ képésic ménda wañic. Wañu Anutuac ai méñ imi iwac kekeçiguc wininiyu hémmu niñac imi hiçñimiyec.

⁴ Mélinéñec iwac ai imi kaiwe nanzac imuac séçiguc mewiñ. Wañu siñiya hayu méñnéñ méñ ai memacac séc qahac.

⁵ Ni baeciguc kecanzuanec baecac asac mararanñ wanza.

⁶ Imuhuc zémaguc, baeciguc sépéçgéma sépéçnéñ gizon meyacgéma iwac kiwaiguc haiyec.

⁷ Haima yomuhuc ézéyec; Siloam zékéñguc kemma zuacna. (Siloam imuac hénia imi; Mélimiyec.) Zéyu inéñ kemma zuaru kiwa hiaruyu hémma amayaiguc liliñgéma keñec.

⁸ Wañu ic ama momachéra zéma ic tosara ic imi zéwelec énécmiyu héñançic ieneñ yomuhuc qesigic; Ic yomi héniaiguc tacma iwawai niñac qesinéncmiançec iminéñ me qahac?

⁹ Tosaranéñ inéñ mia zégic. Wañu tosaraneñ qahac, i éscnec zégic. Wañu i eñeyaoc yomuhuc selima zéyec; Ni ic imi mia.

¹⁰ Zéyu ieneñ qesimima zégic; Kicga dimuhuc hiaruzac?

¹¹ Zégic zéyec; Ic méñ Yesu zémianzu inéñ gizon meyacgéma nuac kicnaiguc haima Siloam zékéñguc kemma zuacna zéyu kemma zuacba hiaruyu héñanzua.

¹² Zéyu ézégic; Ic imi dimuaru keczac? Wañu melemma zéyec; Ni ménda niñzua.

Farisaio ic ieneñ kic hilic mehiaruyec imuac ara zégic.

¹³ Wañu ic becnec kic hilic kerec imi wagicma Farisaio ic ionaru keñic.

¹⁴ Wañu Yesunéñ gizon meyacgéma kiwa mehiaruyec imuac naléya imi Sabata.

15 Imuac niñ Farisaio ic ienen imuhucyanec iwac kiwa dimuhuc hiaruyec zéma qesimigic. Wañu ic imi yomuhuc melemma zéyec; Inéñ gizon nuac kicnaiguc haiyu zuacba hiaruyu héñanzua.

16 Farisaio ic tosanéñ zégic; Ic imi Sabata logianzac imuac niñ Anutu arunec qahac. Wañu tosanéñ késpedesic ic méñnéñ dimuhuc kiwi méréra imuhucya mewacnec imuhuc zéma méndéñ amugic.

17 Wañu kic hilic imi muñguc qesimigic; Ic iminéñ kicga mewérénggézac, geñ iwac niñ némac ac zéwéséman? Zégic zéyec; Ic imi Anutuac tilij tilij ic.

18 Wañu Yuda ic ienen ic imi kic hilic kerec igucnec hiaruyec imi ménda ninzégéma iwac neñgoc mañgocya héihéré érécmigic.

19 Érécmima yomuhuc zéma qesiércmigic; Ic yomi orac meracgira me? Wañu ic yomuac kic hilicyaguc hicñiyec zézaoc? Wañu deguc imi dimuhuc héñanzac?

20 Zégic neñgoc mañgocya ieren yomuhuc melemma zéyoc; Ic yomi norac nañnira imi zéma kic hilicyaguc hicñiyec imi niri ninzic.

21 Wañu dimuhuciguc kiwa hiaruzac imi zéma méréñéñ iwac kiwa méwérénggéyc imi niri ménda ninzic. Wañu i imi yawuñja sasala imuac niñ qesimigic eñeyaoc eñeya surucya énézémac.

22 Yuda ic ienen méñnéñ Yesu imi Kristo zéma ninzégémac imi Anutuac hénaorin sucnina igucnec nesimiwiñ imuhuc zéma bec ewa momac wañgic imuac niñ ieren ionac niñac bacgira yandiuyu imuhuc zéyoc.

23 Imuac niñac iwac neñgoc mañgocyanéñ; I komora qahac, qesimigic, imuhuc énézéyoc.

24 Wañu muñguc ic kic hilic kerec imi héihéréma ézégic; Anutuac eeya héiwéséna. Ic imi késpedesiraguc imi nini ninzic.

25 Zégic inéñ melemma zéyec; Ic imi késpedesiraguc me qahac imi ni ménda ninzua. Momacguc ninzua imi yomuhuc; Becnec ni kic hilic kerí, néñ deguc imi héñanzua.

26 Zéyu zégic; Dimuhuc wañgéñec? Inéñ dimuhuc kicga méwérénggéyc?

27 Inéñ melemma énézéyec; Ni bec zédaczua, néñ gezacginanéñ ménda nimma némac niñac muñguc nimbñ zé wanzu? Ini momacnec iwac tohotoho ichéra wambñ zé wanzu?

28 Imuhuc zéyu hahali mima zégic; Gi imi iwac tohotoho icya. Wañu nini imi Moseac tohotoho ichéra.

29 Anutunéñ Mose ac ézégic imi nini ninzic. Wañu ic imi dimuarunec imi nini ménda ninzic.

30 Zégic ic iminéñ yomuhuc énézéyec; Ic imi kicna mehiaruyec wañu dimuacnec hayec imi ini ménda niñasarimanec keczu. Imuac mia ni welicgé énécmizua.

31 Nini yomuhuc niñanzic; Anutunéñ késpedesic ic ionac gezac ménda haianzac, néñ ic solañja Anutuac ackuazéc tohoanzac iwac mia gezac haianzac.

32 Ic méñ kic hilicyaguc hicñiyecac keru kiwa mébérenggéyc ac suruc imuhucya imi nalé hicñjima hama éréyec imuac suraiguc méñ ménda zégic niñic.

33 Ic imi Anutu arunec ménda mawacnec ai imuhucya méñ hia ménda mewacnec.

34 Zéyu zégic; Gi késpedesic qeriaiguc téngéñ hicñinec, néñ ac ku nénécmizan? Imuhuc zéma nesigic keñec.

Ninzéñ ninzéggina qahac imi kic hilic ésécnec.

35 Ic imi néfacgéyc mayec imi Yesunéñ niñec. Nimma ic imi mihicñjima qesi miyec; Gi Icac Nañja imi ninzégézan?

36 Wañu ic iminéñ zéyec; Miñ Kewu, ic zézan imi méré? Nézéna ic imi ninzégéwa.

37 Yesunéñ zéyec; Geñ deguc hémma nanzan. Giguc ac zézac iminéñ ic imi mia.

38 Wañu ic iminéñ Miñ Kewu ni ninzégézu zéma mepési miyec.

39 Wañu Yesunéñ yomuhuc zéyec; Ni niñgési énécmiman zé baeciguc mayi. Imuac wañ énécmiwa kic hilicnéñ hémmu, néñ kicginagucnéñ kic hilic wammu.

40 Farisaio ic tosara momacnec kecgc ienen imuhuc zéyu nimma zégic; Nini momacnec kic hilic me?

41 Wañu Yesunéñ énézéyec; Ini kic hilic kecwunec imi késpedescgina ménda he énécmiwacnec. Wañu deguc héñanzic zéyu, imuac niñ késpedescgina he énécmizacnec.

10

Rama zéma rama galen.

1 Ni hélacnec téngéñ zéyu, méñ rama onac demin qeriaiguc emman zéma nagu igucnec ménda emma hena méñunec logimac imi kowu nene zéma kaiziliweñ ic.

2 Méñ nagu igucnec emmac iminéñ ramawac galenja.

3 Awiawi icnéñ iwac niñac naguya auanzac. Wañu rama ienen ara hia niñyacgéyc inéñ ramahéra qacgina unuruma onagiru séñganjen mamu.

4 Rama ienen ara hia niñyacgézu imuac niñ onagiru madacgc eñeya walac keñu méndacmima keñanzu.

5 Wañu ic enia méñac ara imi ienen ménda niñtegicanzu. Imuac niñ waima héñqacgéma kemmu.

6 Yesunéñ séséc ac imi énézéyu niñgic, néñ ac hénia imi ménda niñasarigic.

⁷ Imuac nij Yesunérj muṅguc énézéyec; Hélaacnec téngérj énézéuza; Ni rama ionac nagu.

⁸ Ni ménda hawa walac hagic imi enej moczoṅ kowu nene zéma kaiziliwerj ic. Imuac nijac rama ienej acgina ménda niṅgic.

⁹ Ni nagu mianérj, méjnéj nuac muru keremmac imi aṅgérja tiwa, nagu imuacnec enej mama wamma nene mihičjamac.

¹⁰ Kowu nene imi ej ménda hamac, néj rama sasanjgiaiguc énépésima kemma mebirima unuhumumac nijac sac haanzac. Ni mia rama ienej kekec imi sécgina mema kuaya qeqe memu nijac hayi.

¹¹ Ni imi rama galej hiabia. Galej hiabianérj rama ionac nij kekecyia hia wai énécmianzac.

¹² Waṅu galej soukiwa nijac ai meanzac iminérj galej héla qahac. Waṅu rama imi eneya qahac, imuac nij hasérj kazu hayu hémma rama wai énécmima néngaru hasérj kazunérj inima néndérj énécmianzac.

¹³ Ic imi soukiwa nijac ai meanzac imuac nij néngacanzac. Waṅu inérj rama nijac ewa éréhécc ménda waṅanzac.

¹⁴ Ni rama galej hiabia. Ramahécna niṅénécmiwa niṅnézju.

¹⁵ Imi mia Maṅgocnéj ni niṅnéju nej Maṅgoc nimmianzua imuhuc éséccnec. Imuac nij ni rama ionac nijac kekecna waizua.

¹⁶ Nuaru ramahécna méj kecju imi demij yomuacnec qahac. Waṅu ini momacnec onagicma éréwa nuac ewana nimmu. Niṅgic rama tuṅ momacguc kecgic galej momacguc kecénécmimac.

¹⁷ Kekecna muṅguc memaj zéma waizua imuac nij Maṅgocnéj nuac goina héianzac.

¹⁸ Kekecna imi méjnéj ménda nuagicmac. Waṅu ni nenaoc waizua. Kekecna gilimanj me muṅguc memaj imuac kuc buṅa imi nuaru henénzac. Zézé seli imi Maṅgocna iwac murunec hayu késayi.

¹⁹ Ac imuac nij Yuda ic ienej muṅguc héndérj amugic.

²⁰ Waṅu sugcinaiguc sasalanérj yomuhuc zégic; Inérj uṅa biria késayu qeria sicsaoc wanzac. Némac nij ara ninzu?

²¹ Waṅu tosanérj yomuhuc zégic; Ac imi ic méj uṅa biriyaguc imuhucyawac ac qahac. Uṅa birianérj ic kic hilic méjrac kiwa hia mehiarumac me?

Yuda ic ienej Yesu ménda ninzéhémigic.

²² Yerusalemiguc ocmuṅ téréyawac naguya augic imuac yawuṅ* imi sanjeṅa naléyiaiguc ducjnyec.

²³ Yesunérj ocmuṅ téréya demij qeriaiguc luhuc ama yanda méj qara Solomon taru imuac qeriaiguc lelecgéma nanec.

²⁴ Waṅu Yuda ic ienej lelecgémima yomuhuc zéma zégic; Némac nalé ducjnyuguc ewa éréhécc ménda waṅgémbiṅ? Gi Kristo keczanjiguc zéasarima nénézéna.

²⁵ Zégic Yesunérj yomuhuc énézéyec; Ni énézéyi, néj ménda ninzéhéganzu. Kiwi méréra nuac Maṅgocnawac qaraiguc meanzua iminérj nuac héipuc ac zéénécmizac.

²⁶ Waṅu ini imi nuac ramahécna qahac imuac nij acna ménda ninzéhégézu.

²⁷ Ramahécna imi ewana niṅanzu. Waṅu ni ionac niṅénécmiwa ienej méndac nénganzu.

²⁸ Nej kekec hémbénaṅa imi énécmiwa méndagucnec humumu. Méjnéj méj nuac méréra igucnec ramahécna nuagicmacac séc qahac.

²⁹ Nuac hainéjrec Maṅgocna inérj momac yanda onogicdacma kunerjgina keczac, imuac nij méjnéj Maṅgocnawac méria igucnec iwawai méj paktak wagicmacac séc qahac.

³⁰ Ni zéma Maṅgoc niri momacguc.

³¹ Imuhuc zéyu muṅguc Yuda ic ienej héiwiṅ zéma hoc megic.

³² Yesunérj yomuhuc énézéyec; Kiwi méréra icnéj ménda memeya imi hénia hénia Maṅgocna iwarunec mema énézéwa hénzu. Waṅu imuac sugcinaiguc némac iwawai méj nijac hocnéj nuwiṅ zé wanzu?

³³ Zéyu Yuda ic ienej melemma zégic; Iwawai imuac me imuac nij qahac, gi baec ic kecma Anutu wanzua zéma Anutu zébiri qébiri wammianzarj ac haka imuac mia hocnéj guwiṅ zé wanzuṅ.

³⁴ Yesunérj melemma énézéyec; Héna acginaiguc, Neṅ ini anutu zéénécmizua* imuhuc ménda ogic hezac me?

³⁵ Kiwi téréya imi augic qahac wammacac séc qahac. Anutunérj ic tosara ara zéhicṅi énécmianec ionac nij anutu zéénécmiyec.

³⁶ Méj Maṅgocnéj kekecyia météré wammima baeciguc mélimiyec iminérj Ni Anutuac Naṅa zéyu, némac nij, Téréya zébiri qébiri wammizac, zénénzuz?

³⁷ Maṅgocnawac ai ménda meanzuaiguc ménda ninzéhégé némmu.

³⁸ Néj aiya meanzuaiguc imi, ni qahac, néj kiwi méréra imi miadac kilen ninzéhégému. Imuhuc wammuiguc Maṅgocnéj nuac qerinaiguc keru ni iwac qeriaiguc kecanzua imi hia niṅasarimu.

* 10:22: Kendonj imuac, Hanukah zéanzu. ✧ 10:34: Leg 82:6

³⁹ Ienej munjuc késawin zé wanjic, wanju inéj méragina igucnec néjgacma keñec.

⁴⁰ Wanju Yesunéh Yodan doku néwécgej becneç Yohanenéh doku naec énécmiyec imuaru kemma kerec.

⁴¹ Wanju ic embac sasalanéh imuaru hama zégic; Yohanenéh bec kiwi méréra méj ménda meyec, néj ic yomuac ac sasala zéyec iminéh moczoj héla wanzac.

⁴² Wanju baec imuaru sasalanéh Yesu ninzégégic.

11

Yesunéh Lazaro humuc igucnec meqelimiyeç.

¹ Ic méj hafi kiyu heyec. Qara imi Lazaro. Inéj Maria zéma iwac embac dara Mata iorac ama arenja Betania igucnec.

² Maria yomi Miñ Kewuac qahaiguc haléc hémeña hiabia pocgéma eneya oruc zucyanéh hénaya naecmiyec imi mia. Wanju Lazaro hafi heyec iminéh mia Maria iwac nauj dara.

³ Wanju naujhérama ienej Yesuaru ac yomuhuc haiyic keñec; Miñ Kewu, ic sinja niñmianzanj imi hafi kiyu hezac.

⁴ Wanju Yesunéh suruc imi nimma yomuhuc zéyec; Hafi imuac tetcgia imi humuc qahac. Imi mia Anutu mepé qepési miñicij mimuac niñac hiçjizac. Wanju imuarunec Anutuac Nanja acguc mepésimimu.

⁵ Yesunéh Mata zéma iwac embac munaya zéma Lazaro ionac singina niñajeç.

⁶ Wanju Lazaro hafi hezac zégic nimmaguc kerec imuaru waimanec keru ai meme éréhéç keñec.

⁷ Keñu tohotoho ichéra énézéma zéyec; Neñaj lilingéma Yuda baeciguc kembin.

⁸ Zéyu ienej zégic; Kiwi ic, Yuda ic ienej hocnéj guwinj zé wanjic imi ai meme sasala ménda tecgézac. Wanju imuaru munjuc kembésémañ?

⁹ Yesunéh melemma zéyec; Kaiwe éréma hiñgacanzac imuac naléya 12 ac séc ménda hezac me? Méjnéj kaiweiguc kenja wammaciguc baec kurumenjac asac mararanjiguc hémma ménda qonzonzoj gémac.

¹⁰ Méjnéj sinjiiguc kenja wanju iwac qeriaiguc asac mararanj qahac wanju mama qemac.

¹¹ Imuhuc zémaguc andiaiguc yomuhuc énézéyec; Neñaj alanina Lazaro gauya hezacnec. Ni kemma mindiwa yacmac.

¹² Wanju iwac tohotoho ichéra ienej zégic; Miñ Kewu, gau hezaciguc hiarumac.

¹³ Yesunéh iwac humuc niñac imuhuc zéyec, néj iwac tohotoho ichéra ienej gau hehe niñac imuhuc zézac zéma niñjic.

¹⁴ Wanju Yesunéh zéasarima zéyec; Lazaro imi humuyec.

¹⁵ Onac niñ wamma nimba imuaru ménda keru iminéh hia wanju ségiségi wanzua. Imuhuc wamba ini ninzégégmu. Neñaj iwac muru kenni.

¹⁶ Wanju ic méj Toma, Didimo (Héi séwi séwi) zémianzu, inéj tohotoho ic tosara yomuhuc énézéyec; Neñaj momacnec kemma i guc humuwinj zé humuwinj.

Yesu imi humuc igucnec yacyac imuac miñjina.

¹⁷ Yesunéh ama imuaru hayu Lazaro imi ténggégic kicsuanj qeriaiguc heyu ai meme kembonj qahac wanzac zégic niñec.

¹⁸ Betania ama arenja imi Yerusalem horsuraiguc taru hénaya imi 3 kilomitawac séc wajeç.

¹⁹ Wanju Yuda ic sasalanéh nauñgirawac soñgoj iricma soñgoj ac wanj érecmiwinj zé Mata zéma Maria iorac muru hagic.

²⁰ Wanju Yesu hazac zégic nimma Matanéh i hémmañ zé keñec. Wanju Marianéh amaiguc tarec.

²¹ Miñ Kewu! Matanéh ézéyec; Gi you kecbanj nec nauj dacrira imi ménda humuwacnec.

²² Wanju ninzua, deguc acguc némac iwawai niñac Anutu welec mina Anutunéh hia niñgémmac.

²³ Zéyu Yesunéh yomuhuc ézéyec; Guac nauj dacga imi munjuc yacmac.

²⁴ Zéyu Matanéh melemma zéyec; Nalé tetcgia wanju, humuc igucnec yacyac hiçjiyu munjuc yacmac imi ni ninzua.

²⁵ Zéyu Yesunéh ézéyec, Ni imi humuc igucnec yacyac zéma kekec imuac miñjina, méjnéj méj ni ninzéggé nénzac imi kekecyaguc kecmac. Wanju humumaciguc kilenjac kekecyaguc kecmac.

²⁶ Wanju méj qeliqeli kecma ni ninzéggé nénzac imi kilenjac humucya qahac kecmac. Gi imi ninzéggézanj me qahac?

²⁷ Zéyu embacnéj zéyec; Oo, Miñ Kewu, ni ninzéggéza. Gi Kristo, Anutuac Nanja baeciguc hahaya.

²⁸ Imuhuc zémaguc lilingéma kemma embac munaya Maria qaru hayu iwacnec ézéyec; Kiwi ic imi hama guac guruzac.

²⁹ Zéyu Marianéh nimma focdac yacma iwac muru keñec.

³⁰ Wanju Yesu imi ama arenja yanda qeriaiguc ménda hayec, néj Mataguc azoroyoc imuhucgeñ nanjecnec.

³¹ Wanju Marianéh geriwaguc yacma keñu, Yuda ic amaiguc i guc tacgic ienej hémma siacmañ zé kic suanjiguc kenzac gezanj imuhuc zéma i méndacmigic.

³² Wanju Marianéh Yesu nanjec imuaru hama hémma iwac hénayaiguc mama sigéma ézéyec; Miñ Kewu, gi you

tacbanjec nauj dacnira ménda humuwac-nec.

³³ Imuhuc zéma siaru Yuda ic i guc hagic momacnec siacgic Yesunéh iniru qeri unyaya yéwériyu wésia témanj zé wanjec.

³⁴ Wanju, Dimucgej haigic zéma qesiyu, Miñ Kewu, hama hémma zégic.

³⁵ Wanju Yesu kic masiya mayec.

³⁶ Wanju Yuda ic ienenj hémma zégic; Héngic, Lazaro iwac sinja dimuhuc nim-mianjec!

³⁷ Ic tosanánéh yomuhuc zégic; Kic hilic imi mehiaruyec. Wanju ic yomi ménda humumac niñ méra mimacac séc qahac wanjec me?

Yesunéh Lazaro humuc igucnec meqeliyec.

³⁸ Wanju Yesunéh wésia munjuc yanda wamma kicsuanjiguc kenjec. Wanju kic-suanj imi hoc kifanja, kuaya imi hocnénj hézicgégic heyec.

³⁹ Yesunéh zéyec; Hoc imi qililingégic kenju. Zéyu ic humuyec iwac embac nauja Matanéh yomuhuc ézéyec; Miñ Kewu, ai meme kembonj qahac wanjac, imi bec héménaguc wanjac.

⁴⁰ Zéyu Yesunéh ézéyec; Gi ninzéhégéma Anutuac edamuya hémbésémanj imuhuc ménda gézézua me?

⁴¹ Wanju hoc qililingégic kenju Yesunéh kiwa hima hémma zéyec; Manjoc gi acna ninzanj imuac niñac ewa hia ac gézézua.

⁴² Gi nalé séc nuac niñanzanj imi niñj. Wanju zézua imi ic you nanzu ienenj geñ ni méli nénnec imi ninzéhégému niñac ionac niñ wamma imuhuc gézézua.

⁴³ Imuhuc zéma Yesunéh kucnec qarec; Lazaro, mama hana!

⁴⁴ Zéyu ic humumia iminénj mama hayec. Wanju hena méria imi linénj malekunéh osogic heyu musuya imi kereñnéj osogic heyec.

Yesunéh énézéyec; Hulacmigic kenja wanju.

Farisaio ic enej Yesu qewinj zéma ac sanjec wanjic.

⁴⁵ Imuac niñac Yuda ic sasala Maria iwac hagic ienenj ai Yesunéh meyec imi hémma ninzéhégic.

⁴⁶ Wanju tosanánéh Farisaio ic ionac muru kemma ai Yesu meyec imuac ac suruc wanj énécmigic.

⁴⁷ Hofac oo ic kiwahécgina zéma Farisaio ic ienenj kaunsol tocgo énécmima yomuhuc énézégic; Neñan dimuhuc wanjeczinj? Ic imi kiwi mérera hénia hénia yanda wanjanjac.

⁴⁸ Neñan i imuhuc waimini, ic embac moczonj ninzéhégé mimu. Ninzéhégé migic Roma ic ienenj hama baec yandanina zéma ic embac hécnina imi nonagicmu.

⁴⁹ Zégic sugcina igucnec hofac oo ic méñ gara Kayafa yawuj imuaru enejagina kerec iminénj yomuhuc énézéyec; Ini niningina qahac ténggñ!

⁵⁰ Ic méñnéj ic embachéra moczonj ionac niñ wamma humuyu ic embachéranéh ménda humumu iminénj onac muru hia wammac imi ménda niñyacgézu?

⁵¹ Ac imi enejyawac ewaya niñac ménda zéyec. Inéh yawuj imuac enejagina kerec imuac niñ Yesu imi Yuda ic onac humu-macac niñ andiawac ara imuhuc zéyec.

⁵² Baec yandagina imuac sac qahac Anutuac nambérac héra baec séc tuima keczu imi momacnec tocgé énécmiyu tunj mo-macguc wammac niñac imuhuc zéyec.

⁵³ Wanju nalé imuarunec Yesu qemu niñac ac sanjec wanjic.

⁵⁴ Imuac niñac Yesunéh Yuda ic sugci-naiguc wininj munjuc ménda lelecgéyec. Wanju zélénj baec hosuraiguc taunj méñ gara Eferaim taru, tohotoho ichéra iniguc imuhucgeñ kemma kegcic.

⁵⁵ Yuda ic ionac nagu sacyaguc ogicma kenjic imuac kendonj hosuru hayu ic embac sasalanéh kendonj imi ménda hayunec imuac météré haka wambinj niñac amaya amaya igucnec yacma Yerusalem ekenjic.

⁵⁶ Wanju ienenj ocmunj téréya sombenjiguc namma Yesuac kic hihi wamma yomuhuc qesiaumigic; Ini dimuhuc ninzu? Kendonj niñac ic imi hélacnec ménda hamac me?

⁵⁷ Wanju hofac oo ic kiwahécgina zéma Farisaio ic ienenj bec yomuhuc zéseli wanj énécmigic; Méñnéj Yesu dimuaru keru nin-zaciguc kiléndac nénézéyu késawinj.

12

Marianéh Yesu haléc naecmiyec.

¹ Ai meme 6 tecgéyu nagu sacyaguc ogicma kenjic imuac kendonj imi hamac. Yesu Betania ama areña becneq Lazaro meqelimiyyu humuc igucnec yacma kecanjec imuaru hayec.

² Imuaru Matanéh Yesuac eeya héima nene oma gumu énécmiyec. Wanju ic tosanánéh lelecgéma tacgic Lazaro inéh sugcinaiguc Yesuguc momacnec tarec.

³ Tacgic Marianéh haléc soroc héménaguc bonja eneña yanda gara nada imi hénéh banja 5 séc mema hama Yesuac hena qahaiguc qocgéma oruc zucyanéh kereñ memiyec. Wanju haléc imuac héménanéñ ama qeriaiguc sécgédarec.

⁴ Wanju tohotoho ichéra sugcinaiguc kecma Yesu andé qemacac heyec Yuda Kariotonéh yomuhuc zéyec;

⁵ Haléc héménaguc imi maso haréwécac ai bonja haiyu bonj megic soukiwa imi mema ic maqeqeya énécmimac iminénj hia

wambacnec, némac niñ imuhuc ménda wanjec?

⁶ Wanju inéj ic maqeqeya ionac niñac wamma imuhuc ménda zéyec. Ic imi kowu nene, gésé késakeru soukiwa haigic éléj meajec imuac niñac imuhuc zéyec.

⁷ Wanju Yesunéj zéyec; Waina taru. Inéj téjgénémmu imuac nalé niñac wamma haléc hémeñaguc imi haiyu tarecac taczac.

⁸ Ic maqeqeya ienej iniguc nalé séc kecmu, wanju ni imi iniguc nalé séc ménda kecmanj.

⁹ Wanju imuaru tackecgic Yuda ic sasalanéj Yesu imuaru taczac imi niñtegicma hagic. Wanju Yesuac niñac sac qahac, néj Lazaro inéj meqeliyu yarec imi acguc hémbin j zé hagic.

¹⁰⁻¹¹ Wanju Lazaro niñac Yuda ic sasalanéj Yesuaru kemma niñzégégic imuac niñ hofac oo ic kiwahécgina ienej Lazaro imi momacnec qehumuwiñ jé imuac ac sañec zéjic.

Yesunéj donki qahaiguc Yerusalem ekejec.

¹² Ama gianjiyu ic sasala kendoñac hagic ienej Yesu Yerusalem haman jé hénaiuc hazacnec zéjic nimma

¹³ ewañ ic haréña mema i hémbin j zé kemma yomuhuc qacgic; Ohec wahec! Zéhiaru mimia! Miñ Kewuac qaraiguc hahaya! Zéhiaru mimia! Israel neñaj Ic Kewu.

¹⁴ Yesu imi donki merawa méré mihicñima imuac qahaiguc tarec. Imi mia kiwi téryaiguc ogic hezac ésécnec;

¹⁵ O, béracna Zion, bacga ménda yandimac. Héna, guac Ic Kewuga hazac. Donki merawa qahaiguc taczac.

¹⁶ Wanju nalé imuaru iwac tohotoho ichéra ienej haka imuac hénia imi ménda niñsarigic. Wanju kecma Yesunéj edamuyaiguc eñuguc ac imi iwac ogic heyec imuac niñ ienej haka imuhuc wammigic imi niñqeligic.

¹⁷ Ic tunj Yesuguc kecma Lazaro kic-suanj igucnec qacma humuc igucnec meqeli miyu yaru héjgic imi enej ac suruc muñguc muñguc zésaigic keñec.

¹⁸ Wanju ic embac sasalanéj asé kiwi icnéj ménda memeya imi meyec imuac surucya nindacgic imuac niñ tunj yandanéj i hémbin j zé mama keñgic.

¹⁹ Wanju Farisaio ic ienej eñacnec yomuhuc eminiñgic; Niñzu, ai yanda meni héla qahac wanjac. Baec séc ic embac moczonj iwaru méndacmima kendaczu.

Girik ic ienej Yesuac qac buña nimma hagic.

²⁰ Wanju Anutu mepésiwiñ jé kendoñ niñac éréjic imi onac sugcinaiguc Girik ic tosara kecgic.

²¹ Ienej ic méré Galilaiawac ama areña yanda méré Betsaidanec hahaya Filipino iwac muru kemma yomuhuc qesimigic; Ic kunej, nini Yesu hémbin j zé wanziñ.

²² Zéjic Filiponéj hama Anderea ézéyu Anderea zéma Filipino ienej hama Yesu ézéyoc.

²³ Ézéyic Yesunéj nimma yomuhuc zéyec; Icac Naña mepési mimu imuac naléya hazac.

²⁴ Ni hélacnec téjgéréj énézéwa, iwawai gocmia méñnéj baeciguc ménda mama humumaciguc gocmia momacguc imi imuhucyanec hemac. Wanju humumaciguc imi héla sasala haimac.

²⁵ Méré kekecyawac añgéré timaciguc kekecyu imi sohomac. Méré baec yomuac qeriaiguc kekecyawac waizalanj wan mi-maciguc kekec hémbénaña imi késa kec-mac.

²⁶ Méjnéj méré welenj qenéñanzaciguc ni kilenj méndac némmac. Wanju ni kecdua imuhucgenj nuac welenj qeje ic imi momacnec kecmac. Wanju Mangocnéj méjnéj méré welenj qenéñanzac iwac eeya héimimac.

²⁷ Degucmi qerina* yéwérizac. Wanju imuac dimuhuc zémanj? Manjoc gi nalé yomi nogicmac niñac añgérna tina zémanj me? Qahac, ni imuac niñ nalé yomuac hayi.

²⁸ Manjoc guac qac buñaga edamuyaguc wammac. Imuhuc zéyu kurumenj igucnec ewa méj yomuhuc mayec; Qacnawac edamuya mihicñiyi, wanju muñguc edamuya mihicñimaj.

²⁹ Ic tunj momacnec namma niñgic ionarunec tosaranej, Parandanj héizac, zéjic. Wanju tosaranej, Kua meme uñanéj ac ézézac zéjic.

³⁰ Yesunéj énézéyec; Imi nuac niñac qahac, onac méra énécmimaj zé hicñizac.

³¹ Deguc imi baec ic embac ionac gésigési naléya. Baecac kuc miñina imi nesimiyu kemmac.

³² Ni baeciguc meyac néjgic emma baec séc ic embac moczonj nuaru héihéré énécmimaj.

³³ Ac imi mia inéj dimuhuc humumac imi énézéyu hémmu niñac imuhuc zéyec.

³⁴ Wanju ic tunj yandanéj yomuhuc zéjic; Héna ac igucnec yomuhuc zéjic niñanziñ; Kristo imi tecgija qahac kecmac. Wanju gi dimuhuc Icac Naña meycagcic emmac zézanj? Icac Naña imi méré?

³⁵ Wanju Yesunéj zéyec; Asac mararanj imi iniguc nalé hotoñadac sac he énécmimac. Siñinéj ménda

* 12:27: Kecec uñana.

hoturu énécmiyunec, asac mararaj he énécmiyunec kenja wanjic. Ic méjnénj sinj qeriaiguc kenja wanjac imi dimuaru kenjac imi ménda ninjac.

³⁶ Asac mararaj he énécmiyunec asac mararaj imi kilenj ninzénngégic. Ninzénngéma asac mararajac nambérac héra wammu. Yesunénj imuhuc zémaguc wai énécmima sanjgiyec.

³⁷ Kiwi méréra hénia hénia sasala kicginaiguc meanjec. Wanju ienej i méndagucnec ninzénngégic.

³⁸ Imuhuc wangic Anutuac tilinj tilinj ic Yesaiawac ac yuminénj héla wanjec; Minj Kewu, ackuazécnina imi mérénénj nimma ninzénngézac? Minj Kewuac méra imi mérac muru wininju hicnj mizac?

³⁹ Hénia imuac ninjac ninzénngémuac séc qahac wanjec. Imi mia Yesaianénj ac méj yomuhuc zéyu imuhuc zézua;

⁴⁰ Kicginanéj héntegicbu ninjac, qeriginanénj ninjegicbu ninjac, wanju qerigina melemma hagic mehiaru énécmiwac ninjac inénj ini kic hilic zéma qeri seli meénécmiyec.

⁴¹ Imi mia Yesaianénj Yesuac kiwi asaha hémma iwac ninjac imuhuc zéyec.

⁴² Wanju Galen yanda sugcina igucnec sasalanénj i ninzénngégic. Wanju Farisaio ic ienej Anutuac hénaorinj sugcina igucnec nesi énécmiwu ninjac ninzénj ninzénngina imi ménda zéaugic.

⁴³ Imi mia ienej ninjic ic ionac mepé qepési imi eneja wanju, Anutuac mepé qepési imi mamaya wanjanec imuac ninj imuhuc wanjic.

⁴⁴ Wanju Yesunénj kucnec zéauyec; Ic méj ni ninzénngé nénzac imi ni sac qahac méli néjic i momacnec ninzénngé mizac wanjac.

⁴⁵ Mérénénj méj ni nénzac imi méli néjic i hénzac.

⁴⁶ Ni baeciguc asac mararaj wamma mayi imuac ninjac méjrac méj ni ninzénngé nénzac imi sinj qeriaiguc ménda keczac.

⁴⁷ Ni baec ic ini zégési énécmimanj zé ménda mayi, néj anjéngina timanj zé mayi. Imuac ninjac méjnénj acna nimma imi ménda tohozaciguc imi ni i ménda ninjgési mimanj.

⁴⁸ Ic méj ni andé numa acna ménda késazaciguc ackuazéc énézéyi iminénj ninjgésigési icya wamma nalé tetecgiaiguc késpedesiraguc zémimac.

⁴⁹ Ni ac imi nena ewa sinjanawac ménda zézua. Manjoc méli néjic inénj némac ac dimuhuc zémanj imi nézéyec.

⁵⁰ Iwac héna ac imi kekec hémbénajanawac buja wanjac imi ni ninzua. Imuac ninjac ac méjrac méj zéanzua imi Manjocnéj nézéyec imuhucyanec zéanzua.

13

Yesunénj tohotoho ichéra hénagina zuacénécmiyec.

¹ Ai meme momacguc tecgéyu bec nagu sacyaguc ogicma kenjic imuac kendonj imi hamac. Yesunénj baec yomi waima Manjocaru kenkenawac naléya hosucgéma hayu ninjegicma hénaorinj héra baeciguc keczu ionac goigina héimanec keru eneya nalé tetecgia hayec.

² Ama mari wanju nene gumu énécmigic Biria minjanénj bec Simon Kariotoac nanja Yudawac qeriaiguc Yesu andé qemimac ninjac nininj biria haiyec.

³ Wanju Yesu imi Manjocnéj iwawai moczonj iwac kucya bawaiguc haidaczac imi zéma Anutu arunec hayecac bec lilingéma Anutuaru kemmac imi ninjec.

⁴ Imuhuc nimma nene waiyu taru yacma malekuya méj metecgéma kerejnénj eneya kembanganiguc zikiyec.

⁵ Zikimaguc doku zéiciguc qeyu hinjaru tohotoho ichéra hénagina hénima zuacma kerej zikiyu heyec iminénj hénagina kerej meénécmiyec.

⁶ Zuacma kenkecma Simon Petero iwaru kereju Peteronénj yomuhuc ézéyec; Minj Kewu gej nuac hénana zuacbésemanj?

⁷ Zéyu Yesunénj zéyec; Haka wanjua imuac hénia imi gi deguc ménda ninjasaranz, wanju bianjuc ninj asariwésémanj.

⁸ Zéyu Peteronénj ézéyec; Gi nuac hénana méndagucnec zuacbésemanj. Zéyu Yesunénj yomuhuc ézéyec; Nejj hénaga ménda zuacmanjiguc gi amunec qamunec ménda wambésémanj.

⁹ Zéyu Simon Peteronénj zéyec; Minj Kewu hénana sac qahac, néj orucna zéma mérana momacnec zuacnéna.

¹⁰ Zéyu Yesunénj melemma zéyec; Méjnénj doku bec naeczac imi hénaya sac zuaru moczonj nec qala qala wammac. Ini qala qala wanju, néj ini moczonj ninjac imuhuc ménda zézua.

¹¹ Yesunénj ic mérénénj andé qemimac imi bec ninjasariyec imuac ninjac enanj moczonj qala qala wanju ménda zémanj zéyec.

¹² Hénagina zuacdacma yacma malekuya mema héma tatacyaiguc lilingéma kemma yomuhuc zéyec; Ini haka wanj énécmizua imi hia ninjasarizu?

¹³ Ini nuac ninjac Minj Kewu, kiwi ic zéanzu. Imi hélacnec, ni imuhuc keczu.

¹⁴ Ni onac kiwi ic zéma Minj Kewunénj mia hénagina zuac énécmizua. Imuac ini acguc hénagina kilenj zuacamumu.

¹⁵ Ini momacnec haka onac wanj énécmizua imuhucyanec wammu ninjac nejj onaru séséc wamba hénju.

¹⁶ Ni hélacnec ténggér énézéwa, welen qeçe ic ménnéh méh kewuya ménda ogiczac. Méh mélimiyu hayec imi acguc mélimiyec imi ménda ogiczac.

¹⁷ Imi niņasarima sécginaiguc wammuiugc ségiségi ginaguc wammu.

¹⁸ Ni qutulanjé énécmima ménda zézua. Ic énépésiyi imi moczoñ niñtegic énécmizua. Wanju imi mia kiwi téréya youmi héla wammac niñac zéyec; Ic méh nuarunec nene mema nezac iminéñ hénaya meyacma nuyec.

¹⁹ Kecma imi hicñju imuaru ni imi i nalé tetegia qahac kecancac imi mia zéma ninzéhégé némmu niñac haka imi ménda hicñjyunec walac énézézua.

²⁰ Ni hélacnec ténggér énézéwa, méñac méh mélimiwa hayu héihérimizac imi ni héihéré néñzac wanzac. Wanju méñnéñ méh ni héihéré néñzac imi méli néñec i héihéré mizac wanzac.

²¹ Yesunéh ac imi zéyu qeri uñaya yéwériyu héipuc wamma zéyec; Ni hélacnec ténggér zéwa niñgic, onac suggina igucnec méñnéñ ni andé numac.

²² Imuhuc zéyu tohotoho ichéra ieneñ añamma mérac niñ zéyec imi hia ménda niñyaccégic.

²³ Tohotoho ichéra suggina igucnec méh Yesunéh siña nimmianec iminéñ iwac tétéyalguc héima tarec.

²⁴ Taru Simon Petero orucyanéh séséc wamma ézéyec; Mérac niñac zézac imuac qesimina.

²⁵ Wanju tohotoho icya imi Yesuaru héima tacma qesiyec; Miñ Kewu, mérénéñ imi mia?

²⁶ Wanju Yesunéh yomuhuc zéyec; Saméh yomi tindunjégma mimañ, ic imi mia. Imuhuc zéma saméh mema zéiciguc tindunjégma Simon Kariotoac najña Yuda Karioto miyec.

²⁷ Miyu saméh Yesuac méra igucnec wagiru imuaru Biriá miñinanéh qeriaiguc hiñgarec. Wanju Yesunéh ézéma zéyec; Ai memañ zé wanzań imi focdac mewésémañ.

²⁸ Zéyu lelecgéma tagic ieneñ moczoñ hénia némac niñ Yesu ac imi zéyec imi ménda niñtegicgic.

²⁹ Yudanéh soukiwa galenj kerec imuac niñ tosaraneñ kendoñ yanda niñac me maqeqeya énécmimañ zé iwawai méh boñ memac niñac ézézac imuhuc zéma niñgic.

³⁰ Yudanéh saméh bakia imi mema focdac waima keñec. Wanju ama bec sinjiyec.

Yesunéh Petero dimuhuc wammac imi niņasarima zéyec.

³¹ Kenju Yesunéh zéyec; Degucmi Icac Najña imi edamuyaguc wanzac. Wanju Anutu imuhucyanec Najawac hia niñac edamuyaguc wanzac.

³² Anutunéh iwac muru edamuya mihicñjaciguc inéh eñeya muru Najña edamuya mihicñj mimac. Wanju degucdacmi edamuya mihicñj mimac.

³³ Nambérac hécna ni iniguc nalé hotonjadac kecmañ. Yuda ic énézéyi ésécnec deguc énézéwa niñgic, ini nuac wammu, wanju ni kemmañ imuhucgeñ ini hamuac séc qahac.

³⁴ Youmi héna ac qelia énécmizua; Goigina héiamumu. Neñ onac goigina héiénécmianzua imuhucyanec ini goigina héiamumu.

³⁵ Ini eñaocnec goigina héiamugic ic embac moczoñ inicma ini nuac tohotoho ichécna wanju imi niņasarimu.

³⁶ Zéyu Simon Peteronéh qesiyec; Miñ Kewu, gi dimucgeñ kembésémañ? Yesunéh melemma zéyec; Gi ni kemmañ imuhucgeñ deguc ménda méndac némbésémañ, néñ biantguc méndac némbésémañ.

³⁷ Zéyu Peteronéh yomuhuc qesiyec; Miñ Kewu némac niñac gi hia méndac gémmañ ac séc qahac wanzac? Ni guac niñac kekecna waizua.

³⁸ Yesunéh melemma ézéyec; Gi hélacnec nuac niñac kekecga waiwésémañ? Hélacnec ténggér gézéwa niñña; Kuruc ménda qarunec hatac haréwéc nuac niñ ménda nimmizua zéwésémañ.

14

Yesunéh tohotoho ichéra meseli énécmiyec.

¹ Ewa biri ménda wammu. Anutu ninzéhégéma ni momacnec ninzéhégé némmu.

² Nuac Mañgocnawac amaiguc ama qeria sasala hezac. Qahac wambacnec bec énézézwinec. Ni amagina mindinijamañ zé kemmañ.

³ Kemma onac ama dunjina mézézéhégéma liliñgéma hama onagibca kemma ni kecanczua imuhucgeñ niguc kecbiñ.

⁴ Ini héna ni kenzua imi hia ninzu.

⁵ Imuhuc zéyu Tomanéh qesimiyec; Miñ Kewu, gi dimuaru kembésémañ imi ménda ninziñ imuac dimuhuciguc héna imi nimbiñ?

⁶ Yesunéh melemma zéyec; Ni héna imi zéma ac héla imi zéma kekec imi wanza. Imuac nuarunec qahaciguc méñnéñ méh Mañgocnawac hia ménda hamac.

⁷ Ni niññéñanzuiguc imi nuac Mañgocna momacnec nimmimu. Degucmuacnec ini nimmima héndaczua.

⁸ Wanju Filiponéh zéyec; Miñ Kewu, Mañgoc nénézéna héñni iminéñ sécgé nénécmimac.

⁹ Yesunéh melemma zéyec; Filipino, ni sugcinaiguc nalé horua sécyá kecañzua, wanju ni ménda niñnéñzan? Méné ni néñjegicug Manjocna momacnec héñec. Wanju dimuhuciguc Manjoc nénézéna héñni zézan?

¹⁰ Ni iwac qeriaiguc i nuac qerinaiguc keczac imi gi ménda ninzéhégézan? Ac énézézanzua imi nuac ewa siñña igucnec qahac imi Manjoc nuac qerinaiguc kecma eñeya aiya meanzac iwarunec.

¹¹ Ni Manjocac qeriaiguc kecha Manjocnéñ nuac qerinaiguc keczac zéwa ninzéhégé néñgic. Niñgic ménda sécgéyu, aina niñac kilen ninzéhégé néñgic.

¹² Héñacnec téñgéh énézéwa niñgic, ni Manjocnawac kemmanj imuac niñ méñnéñ méné ni ninzéhégé néñzac imi acguc ai meanzua imuhucyá hía memac. Wanju inéh iwawai ni meanzua imi ogicma memac.

¹³ Nuac qaciguc némac iwawai niñac qesigic wamma meéñcmimanj. Imuhuc wamba Nañawac qaraiguc Anutu mepésimu.

¹⁴ Nuac qaciguc némac iwawai niñac ni qesinéñgic wamma meéñcmimanj.

¹⁵ Ini nuac goina héinénzuiuguc nuac héna ac imi méndacmu.

¹⁶ Ni Manjoc qesimiwa onac Héipuc ic méñ méli énécmiyu hama iniguc tetecgia qahac kecmac.

¹⁷ Imi mia ac héñawac Uña, baecnéh i nimmac me hémmacac séc qahac imuac niñ baec icnéñ i ménda késamacac séc. Wanju i iniguc keamma qeriginaiguc kecañzac imuac niñ ini i nimmizu.

¹⁸ Ni ini gupañ merac ésécnec ménda wai éñécmimanj. Ni onaru hamanj.

¹⁹ Wanju nalé hotoñadac tecgéyu baec icnéñ ni méndagucnec némmu. Wanju ni kekecnaguc kecañzua. Ini acguc kekecginaguc kecmu imuac niñac ini ni némmu.

²⁰ Nalé imuhucgeñ enej ni Manjocnawac qeriaiguc kecha ini nuac qerinaiguc kecgic neñ onac qeriginaiguc keczaa imi niñasarimu.

²¹ Méñnéñ méñ nuac héna ac añgéh tima tohozac iminéh nuac goina héizac. Wanju méñnéñ méñ goina héinénzac imi Manjocnanéh iwac goiya héimimac. Wanju ni imuhucyanec iwac goiya héimima nena ézéwa némmac.

²² Yudanéh (Yuda Karioto qahac) ézéyec; Miñ Kewu némac niñac baec ic ionac qahac, néñ nonacnec sac nénézéna hémmbij?

²³ Yesunéh melemma ézéyec; Méñnéñ méñ nuac goina héizaciguc imi inéh nuac ac tohoyu Manjocnanéh iwac goiya héimiyu niri iwaru hama iwac qeriaiguc amanira mema i guc kecbij.

²⁴ Méñnéñ méñ nuac goina ménda héizac iminéh nuac ackuazéc imi ménda tohomac.

Wanju nuac ackuazéc ini niñanzu imi nena qahac, néñ méli néñec Manjocna iwac ackuazéc wanjac.

²⁵ Iniguc tacmanec ac yomi énézéua.

²⁶ Wanju Manjocnéñ nuac qaciguc Héipuc icgina, Uña Térya méliyu mamac. Inéh hama iwawai moczoñ ku énécmima ac énézéua imi moczoñ héiqeli énécmimac.

²⁷ Luac onac muru wai énécmiwa iniguc he énécmimac. Nena luac énécmizua. Ni énécmizua imi baecnéh énécmianzac imuhucyá qahac. Imuac niñac ewa qeriginanéh ménda yéwérimac. Wanju zénéñgina ménda hirimac.

²⁸ Bec yomuhuc énézéua niñzu; Ni kemmaguc onaru liliñgéma hamanj. Nuac Manjocnawac kuha imi nuac kucna ogiczac imuac niñac ini goina héinénzuiuguc ni Manjocnawac muru kemmanj imuac ségiségi wambunec.

²⁹ Kecma andiaiguc hicñiyu ninzéhégé némmu niñac deguc haka imi ménda hicñiyunec énézéua.

³⁰ Baecac kuc miñinanéh hazac imuac niñ ni iniguc nalé horua ac ménda zémanj. Wanju iwac kucya imi nuac kucna ogicmacac séc qahac.

³¹ Wanju baec icnéñ ni Manjocna goiya héimianzua imi niñtegicmu niñac ni Manjocnanéh nézéyec séciguc iwawai wanjanzua. Hagic waima kenni.

15

Waiñ ic zéma hawa.

¹ Ni waiñ ic héla, wanju nuac Manjocna imi ai ic wanjac.

² Inéh hawana méñac méñ héla ménda haianzac imi moczoñ qericanzac, wanju hawana méñnéñ méñ héla haianzac imi séc méñ sasala haimacac niñ tanjheréréh memianzac.

³ Ini imi ackuazéc énézéua iminéh bec tanjheréréh meéñécmizac.

⁴ Nuac qerinaiguc kecgic onac qeriginaiguc kecmanj. Hawa méñnéñ waiñ ic uraiguc ménda mékétamaciguc eñeyanec héla haimacac séc qahac. Imuhucyanec nuac qerinaiguc ménda kecmuiguc ini acguc héla haimuac séc qahac.

⁵ Ni imi waiñ ic ura ini imi hawahéna. Méñnéñ méñ nuac qerinaiguc keru ni iwac qeriaiguc kecha imi héla sasala haimac. Wanju ini ni qahaciguc iwawai méñ wammucac séc qahac.

⁶ Méñnéñ méñ nuac qerinaiguc ménda keczaciguc ic hawa éséc metecgéma giliyu dokuya zicgémac. Wanju ic hawa imuhucyá imi togéma qerigicug giliyu zamac.

⁷ Ini nuac qerinaiguc kecgic nuac ackuazéc qeriginaiguc hezaciguc imi

iwawai mérj niñac wamma zéwelecgic imi niñénécmiwa memu.

⁸ Ini héla sasala haimu iminérj nuac Mañgocna edamuya mihihcij mimac. Wañu ini nuac tohotoho ichéna wammu.

⁹ Mañgocnéj nuac goina héinéñanzac imuhucyanec neñ onac goigina héianzua, imuac niñ nuac goi héihéi imuac qeriaiguc kecmu.

¹⁰ Neñ Mañgocnawac héna ac méndacma iwac goi héihéiya qeriaiguc kecanzua imuhucyanec ini nuac héna ac méndacmuiguc nuac goi héihéina qeriaiguc kecmu.

¹¹ Nuac ségiségi imi qeriginaiguc heyu onac ségiségi imi kuaya qesalecgémac niñac ac imi énézézua.

¹² Nuac héna ac imi yomi mia; Neñ onac goigina héinéncmianzua imuhucyanec ini eñaoecneq goigina héiamumu.

¹³ Ic mérjnéj alahéra méra énécmianj zé efima humumac imi iwac goi héihéiya imi eñeñja yanda. Goi héihéi mérjnéj imi ogimacac séc qahac.

¹⁴ Héna ac énézézua imi tohoma wammuiguc ini nuac alahéna ténggérj wammu.

¹⁵ Welenj qeqenérj iwac miñjina némac ai meanzac imi ménda zéyu niñanzac imuac niñ ni onac niñac welenj qeqe héna ménda zéma imuhuc ménda unurumañ. Ni iwawai Mañgocnawac murunec niñj imi moczoñ énézéwa nindacgic imuac niñac onac niñ alahéna zéma unuruzua.

¹⁶ Eneñ ni ménda népésigic, néñ neñ ini énépésiyyi. Imi mia ini héla hémbénañja heheya haima nuac qaciguc Mañgoc imuac me imuac qesigic énécmiyyi késamu niñac kumu énécmiyyi.

¹⁷ Héna ac youmi énécmizua; Eñaoecneq goigina héiamumu.

Yesu hazéc wammigicac tohotoho ichéra momacnec hazéc waj énécmimu.

¹⁸ Baec icnéñ hazéc waj énécmimuiguc walac ni hazéc waj néñgic imi niñtegicmu.

¹⁹ Ini baecac buñja wambunec imi baec icnéñ ionac buñja wanjgic goigina héi énécmiwunec, wañu ini ionac buñja qahac. Wañu ini baecarunec gési énécmiyyi imuac niñac baec icnéñ hazéc waj énécmianzua.

²⁰ Ac zézua yomi nimma nimma kecmu; Welenj qeqe ic mérjnéñ miñjina ménda ogicmac. Ni hazéc waj néñgiciguc ini imuhucyanec waj énécmimu. Wañu nuac actuazéc nimma tohogiciguc onac actuazéc imuhucyanec nimma tohomu.

²¹ Mérénérj méli néñec imi ménda niñzu imuac niñac ieneñ nuac qacna niñac iwawai imi moczoñ waj énécmimu.

²² Neñ ionaru ménda mama zéauwinec imi ieneñ képésicgina qahac kecwunec.

Wañu deguc képésicgina niñac acgina zésolarjimuac séc qahac.

²³ Mérjnéñ mérj ni hazéc waj néñzac imi Mañgocna momacnec hazéc wammizac wammac.

²⁴ Ni succinaiguc iwawai ic tosaraneñ ménda memeyawac séc imi ménda mewinec imi ieneñ képésicgina qahac kecwunec. Wañu ieneñ Mañgocna zéma ni momacnec nircma hazéc waj nércmizu.

²⁵ Ieneñ héna qahaciguc ni eñ hazéc waj néñzu, imuhuc héna aciguc ogic hezac imi héla wammacac niñ imuhuc wañzu.

²⁶ Onac Héipuc ic mérj Mañgoc arunec mélimiwa hamac. Imi mia ac hélawac Uñja Anutu arunec mama haanzac iminérj héipucna waj némmac.

²⁷ Ini hénihénia igucnec niguc kecgicac keczu imuac niñ ini acguc nuac héipucna waj némmu.

16

Baec icnéñ hazéc waj énécmimu.

¹ Ini ménda qonzon tonjému niñac imuhuc énézéyiac énézézua.

² Ieneñ Anutuac hénaorij succina igucnec nesi énécmigic mamu. Nalé mérj hayu imuaru ieneñ ini unuma Anutuac welenj qeqe ai meziñ imuhuc zéma nimmu.

³ Ni me Mañgoc ménda niñnércmizu imuac niñac haka silic imuhucya waj énécmimu.

⁴ Naléya hayu, O Miñ Kewunérj youmi nénézéyu niñj zéma niñyacgému niñac ac imi énézézua. Iniguc keru imuac niñac hénihéniaiguc ac yomi ménda énézéyi.

⁵ Degucmi ni méli néñec iwac muru liljnéma kemmanj zéwa onarunec mérjnéñ mérj; Dimucgeñ kembésémañ, zéma ni ménda qesinéñzu.

⁶ Wañu ac imuhucya imuhucya énézéwa qeriginaiguc ewa biricnéñ sécgézac.

⁷ Wañu ac héla zéwa niñgic; Ni ménda kombinec imi onac muru Héipuc ic ménda hawacnec. Wañu ni kemmanjiguc nenaoc onac muru i méliwa hamac. Imuac niñac ni wai énécmima kemmanj imi onac hiagina niñac.

⁸ Inérj hamac nalé imuaru képésic zéma haka solaña zéma gésigési imuac mia baec séc icembac zéqindij ac waj énécmimac.

⁹ Képésicgina niñac zéma ni ménda niñzénjé néñzu imuac ara zéénécmimac.

¹⁰ Haka dindiña niñac zéma ni Mañgocnawac emba ini munjuc ménda némmu imuac énézémac.

¹¹ Wañu gésigési niñac zéma baec yomuac kuc miñjina saecyaguc zémiyec imuac énézémac.

¹² Ni iwawai sasalawac ara henénzac, wanju deguc énézédacba hia bisiqatén wammucac séc qahac wammac.

¹³ Ac hélawac Uña téréyanén hamac nalé imuaru inén ac hélaignic ini héihéré énécmimac. Inén eņeya ewa siņiguc ménda zémac, néj ac niņanzac imi zéma iwawai andiaiguc hahaya imuacnec sac énézémac.

¹⁴ Inén ackuazéc nuarunec imi mema énézémac imuac niņ inén edamuna mihicņi némmac.

¹⁵ Iwawai Maņgocaruru hezac imi moczoni nuac, imuac niņ Uña Téréyanén ackuazéc nuarunec imi mema énézémac imuhuc zézuu.

¹⁶ Ini nalé hotoņadac tacma ni ménda némmu duņa nalé herec ménda keņu muņguc ni némmu.

¹⁷ Imuhuc zéyu tohotoho ichéra tosara ieneņ eņaoņnec qesiamugic; Ni Maņgocnawac kemmaņ imuac ni nalé hotoņadac tacma ménda némmu, néj duņa nalé herec ménda keņu muņguc némmu imuhuc nénézézac ac imuac hénia imi dimuhuc?

¹⁸ Imuac ieneņ zégic; Nalé hotoņadac zézac imuac hénia imi némac? Nini ac zézac imi ménda niņasarizij.

¹⁹ Yesunén ieneņ qesimiwiņ zé wanju imi nimma énézéyec; Ini nalé hotoņadac ménda némmu, néj duņa nalé herec ménda keņu muņguc némmu zéwa ac imuac mia eņaoņnec qesiamuga keczu?

²⁰ Hélañec téngén énézéwa niņgic; Ini siacma ewa biric wammu, néj baec séc ic embac ieneņ ségiségi wammu. Ini ewa biric wammu, néj ewa biricgina néj melenju ségiségigina wammac.

²¹ Merac memeyawac naléya ducņiyu embacnéj qenzen manzen qemac, néj merac imi hicņiyu merac qelia méj baeciguc hicņizac imuac ségiségi niņac qenzen manzen imi eluņ qemac.

²² Imuhucyanec deguc ewa biric imi onaru hezac, néj muņguc inicba ewagina ségiségi wanju ségiségi imi méjnéj méj onagicmacac séc qahac wammac.

²³ Nalé imuaru ini iwawai méj niņac ménda qesinémmu. Hélañec téngén énézéwa niņgic; Iwawai imuac me imuac nuac qaciguc qesigic Maņgocnéj énécmimac.

²⁴ Éréma kecma nuac qaciguc iwawai méj niņac ménda welecanzu. Néj welecgic énécmiyu onac ségiségi imi sécgémac.

²⁵ Séséc aciguc ac youmi énézézua, néj nalé méj hamac imuaru Maņgocac zémaņ zé séséc ac ménda zéma bénzénanec zéasari énécmiman.

²⁶ Nalé imuaru nuac qaciguc welecnu. Ni onac niņ wamma Maņgocaruru welecmaņ imuhuc ménda énézézua.

²⁷ Imi mia yomuac niņac, ini nuac goina héinéma ni Anutu arunec hayi imi niņzénégic imuac niņ Maņgoc eņeyaoc onac goigina héinémimac.

²⁸ Ni Maņgocarunec mama baec yomuhucgen hayiac muņguc baec yomi waima Maņgocaruru kemmaņ.

²⁹ Zéyu tohotoho ichéra ieneņ zégic; Degucmi séséc ac ménda zéma bénzénanec zéasarizaj.

³⁰ Gi iwawai moczoni niņasarianzaj imuac niņ méjnéj méj ménda qesigénunec ac bakia zéanzaj imi deguc niņtecgicma gi Anutu arunec hanec imi niņzénégic géņziņ.

³¹ Ini degucdacmi niņzénégic néņzu imuhuc zéma Yesunén melemma zéyec.

³² Wanju naléya hayu ini wainéma tuima kendacgic ni momacguc kecmaņ. Wanju nalé imi bec hazac. Wanju nenacnec qahac, Maņgocnéj niņguc kecma.

³³ Nuac qerinaiguc ini ewa bénzéniginaguc kecmuac niņ ac imuhucya imuhucya énézézua. Wanju baec yomuac qeriaiguc zérabéra nimmu. Wanju ewa bénzénig kecmu, ni baecac kuha imi ogicdaczuu.

17

Yesunén eņeya niņac welerec.

¹ Yesu ac imi zétecgéma kicya kurumeniguc hima yomuhuc welerec; Maņgoc, nalé imi bec hazac. Nanğa edamuya mihicņi mina, Nanğanén gi edamuga mihicņigémmac.

² Ic embac gengaoņc minec imi moczoni yanda kekec hémbénaņa énécmimac niņac baec séc ic embac moczoni galeņgé énécmimawac qac buņa imi minec.

³ Anutu héla momacguc gi zéma guac mélimimia Yesu Kristo niņéréc mimia iminén kekec hémbénaņa wanzac.

⁴ Ni ai memaņac zé nénnec imi bec metecgedacma baeciguc gi edamuga mihicņigénzua.

⁵ Maņgoc, baec kurumen ménda hicņiyecnec giguc edamuna késa keru imi degucmi kicgaiguc némma edamuna mihicņi néna.

Yesunén tohotoho ichéra ionac niņ welerec.

⁶ Baecarunec ic embac nénnec ionaru ni qac buņağa zéau énécmizua. Ieneņ imi guac buņa, wanju ni nénnec. Wanju ieneņ guac ackuazécga imi tohoanzu.

⁷ Wanju ieneņ iwawai moczoni gi ni nénnec imi guac murunec hayec imi deguc niņzu.

⁸ Ackuazéc nénnec imi énécmidacba késadaczu. Imuac ni guarunec hayi imi hélañec niņasarima geņ méli nénnec imi niņzénégézu.

⁹ Ni ionac nij welecza, wañu baec séc ic ionac nijac qahac, nêñ ic embac nénnec ionac nijac welecza. Imi mia yomuac nij, ini imi guac buña.

¹⁰ Ic embac nuaru hezac imi moczon guac. Wañu ic embac guaru hezac imi moczon nuac. Wañu ionarunec edamuna hanêñu mezua.

¹¹ Ni baeciguc nalé komodia mêná mêná kecmañ. Wañu ieneñ imuarunec kegcic ni guaru hamañ. Mañgoc Téréya, Nekañ momacguc kezcic ésécnece ieneñ momacguc wamma nijac qacga nénnec iminêñ añgêñ tiénécmiwésémañ.

¹² Ni iniguc kecma guac qacga nénnec iminêñ añgêñ tiénécmiyi. Wañu sugcina igucnec mênêñ mên kisikiyoy mêná mi-hicñigic, nêñ hêna ac héla wammacac nij mên kisikiyoyac buña wanec inêñnec sac kisikiyoy mihicñiyec.

¹³ Wañu degucni ni guac hazua. Nuac ségiségina iminêñ ionac qeriginaiguc sécgémac nijac ac youmi baec yomuhucgen gézêzua.

¹⁴ Ni guac ackuazéc imi énécmiwa, ni baec séc ic ionaru mêná toroqe énécmima kecanza éscénece ieneñ acguc ionaru mêná toroqe énécmima kegcic baec séc ic eney hazéc wañ énécmizu.

¹⁵ Baec yomuhuc genec énépésiwésémañac nij mêná welecgênza, nêñ biria igucnec añgêñ tiénécmiwésémañ nijac gézêzua.

¹⁶ Ni baec yomuac buña qahac ésécnece ieneñ baec yomuac buña qahac.

¹⁷ Guac ackuazécga iminêñ ac héla wanzac. Ac héla iminêñ météré énécmiwa.

¹⁸ Geñ ni baec ic sugcinaiguc méli nénnec ésécnece neñ i baec ic sugcinaiguc méli énécmizua.

¹⁹ Ac hélanéñ météré énécmimacac nij ionac nij wamma ni nena météré amuzua.

Yesunêñ ninzêñ ninzêñ ic ionac nijac welerec.

²⁰ Ni ionac nijac sac mêná welecza, nêñ ackuazéc énézégic nimma ninzêñgé némmu ionac nijac momacnec welecgênza.

²¹ Mañgoc gi nuac qerinaiguc keca ni guac qerigaiguc keczua imuhucyanec ieneñ momacguc wamma nekañ qerinaiguc kegcic baec séc ic ieneñ gi ni méli nénnec imi ninzêñgému.

²² Niri momac kezcic imuhucyanec ini momacguc wamma nijac ni edamuna nénnec imi ionac énécmizua.

²³ Ieneñ momacguc téngêñ wamma kecmu nijac neñ ionac qeriginaiguc kecha geñ nuac qerinaiguc keca. Imuhuc wanzic baec séc ic embac ieneñ geñ ni méli néna hayi imi zéma nuac goina

héinéñanzan ésécnece ionac goina héi énécmianzan imi héñteccigmu.

²⁴ Mañgoc, ic embac geñ nénnec ieneñ ni dimucgen kecmañ imuhucgen niguc momacnec kecmuac nij wanzua. Imuhucgen baec kurumen mêná heyunec nuac siñ nijanzan imuac nij edamuna mihicñi nénnec imi momacnec hémmu.

²⁵ Mañgoc, nuac solaña miñina, baec séc ic embac ieneñ mêná niñgênzu. Wañu neñ gi niñgêmba tohotoho ichéna ieneñ geñ ni méli nénnec imi ninzu.

²⁶ Neñ guac qac buñaga measari énécmiwa niñgênzu. Ai imi memañac toroqema mewa guac siñga nuac muru hezac iminêñ ionac muru hemac. Wañu ni acguc ionac qeriginaiguc momacnec kecmañ.

18

Oliwa aiiguc Yesu kêsagic.

¹ Zêweleru tecgéyu tohotoho ichéra iniguc baec imi waima Kidoron doku qericma keñgic. Néwecgeña imuaru oliwa ai heyu Yesunêñ tohotoho ichéra iniguc imuac qerigaiguc kerengic.

² Yesunêñ ai imuhucgen tohotoho ichéra iniguc tocgéangic imuac nij Yuda Iskarioto Yesu andé qemiyec inêñ ai imi niñec.

³ Imuac hofac oo ic kiwahécgina zéma Farisaio ic ieneñ ai ichéra tosara méli énécmigic Yudanêñ ai ichéra imi zéma yaré ic tuñ onagicma ionac hêna meénécmiyu ieneñ kifa zéma lambe zéma yaréac iwawai kêsama imuaru hagic.

⁴ Yesunêñ iwawai hicñimimac imi bec moczon nindacma ionaru kemma qesiénécmiyec; Ini mérac hoczu?

⁵ Ieneñ melemma zégic; Yesu Nazaretenece iwac. Yesunêñ melemma zéyec; Ni imi mia. Wañu andé qeçe ic Yuda Iskarioto i acguc iniguc momacnec nanñic.

⁶ Wañu Yesunêñ, Ni imi mia, zéyu ieneñ andé andé kemma baeciguc mama unuyec.

⁷ Yesunêñ munñuc qesiénécmiyec; Ini mérac hoczu? Zéyu zégic; Yesu Nazaretenece iwac.

⁸ Yesunêñ melemma énézêyec; Ni imi mia zéma bec énézêzua. Imuac ini ni hocnênzuiguc ic tosara youmi waigic kemmu.

⁹ Imi mia, Gi nénnec imuacnec mêná mêná méwétécgêwa sohozac, zéyec ac imi héla wammacac nijac imuhuc zéyec.

¹⁰ Simon Petero souyagucnêñ sou imi héréma hofac oo ic eneyawac ai merac mêná qema gezawa héyiaiguc heriru mayec. (Ic iwac qara imi Malko.)

¹¹ Yesunêñ Petero ézêyec; Souga usuyaiguc tina. Sokoc Mañgocnêñ néñec imi ni mêná nemanac zé niñzan?

Yesu wagicma Anasi iwac kenjic.

¹² Yaré ic tuñ onac taséhécgina zéma ionac galeñgina zéma Yuda ic ionac ai ic ieneñ Yesu késama dérécgégic.

¹³ Dérécgéma wagicma walac Hanasi iwaru kenjic. Wanju Anasi imi Kayafa yawuñ imuhucgeñ hofac oo ic eñeñagina kerec iwac yéfeya.

¹⁴ Kayafa iminén mia becneç yomuhuc zéma Yuda ic zémindiñi énécmiyeç; Ic mocmacgucnéñ ic embac sasala onac niñ humumac iminén hia wambacnec.

Peteronén Yesu qaecgé miyeç.

¹⁵ Simon Petero zéma Yesuac tohotoho icya mén Yesu méndaroc. Tohotoho ic mén imi hofac oo ic eñeñanéñ nimmianec imuac niñ kemma moczon Yesuguc iwac sombenjiguc eñoc.

¹⁶ Wanju Peteronén demin séngganen nagu kuayaiguc nañec. Nanu dunja ai merac mén hofac oo ic eñeñanéñ nimmiyeç inén kemma awiawi embac mén naguiguc nañec imi ézéma Petero wagiru demin qeriaiguc éréyoc.

¹⁷ Awiawi embac naguiguc nañec iminén Petero qesima zéyeç; Gi ic imuac tohotoho icya mén me qahac? Zéyu Peteronén zéyeç; Ni qahac.

¹⁸ Ama sanjen qeyu welen qeçe ic tosar zéma ai ic ieneñ geric higic zeyu lelecgéma zonemna nanjic Petero i acguc iniguc mocmacnec geric zonemna nañec.

Hofa oo ic eñeñanéñ hénia nimmaj zé Yesu qesimiyeç.

¹⁹ Hofac oo ic eñeñanéñ iwac tohotoho ichéra ionac zéma ac ku énécmiyeç imuac Yesu qesiyeç.

²⁰ Yesunén yomuhuc melemma zéyeç; Ni baec séc ic onac winiñu énézéañi. Ni nalé séc azaoro amaiguc me ocmuñ téréyaiguc zéwa Yuda ic acguc moczon haanjic. Ni sasanjaiguc ac mén ménda zéyi.

²¹ Imuac némac niñac qesinénzan? Ic embac gezac qema niñanjic imi onac muru acna qesiéncmina. Némac ac zéañi imi ieneñ niñzu.

²² Ac imuhuc zéyu ai ic mén hosuraiguc nañec iminén méra tawéyanén otoma zéyeç; Héna imuhuc mia hofac oo ic eñeñ ara melemma zézan?

²³ Wanju Yesunén zéyeç; Ac mén késpedesiraç zézuaiguc késpedesira imuac zéauna. Wanju ni ac héla zézuaiguc némac niñac nuzan?

²⁴ Imuac Hanasinén Yesu qatéma hésayaguc méliyu hofac oo ic eñeñ Kayafa iwac muru kenjic.

Peteronén muñguc muñguc Yesu qaecgé miyeç.

²⁵ Simon Peteronén gericiguc zonemna nanju tosaranén qesima zégic; Gi acguc ic imuac tohotoho ic mén me qahac? Wanju Peteronén Ni qahac zéma héla qaecgéyeç.

²⁶ Wanju hofac oo ic eñeñawac ai merac mén, Petero gezawa herirec iwac sac tasia méñnéñ Petero yomuhuc zéyeç; Gi eri ai-guc i guc kerac ni ménda iriczua me?

²⁷ Wanju Petero muñguc, Qahac! zéma héla qaecgéyu nalé sosola ménda wanju kuruc qarec.

Yesu Pilato wésiaiguc nañec.

²⁸ Ama gjanjanac Yesu wagicma Kayafawac ama kewuya imuac demin qeriaiguc kereñgic. Wanju Yuda ic ieneñ ménda mezapi qeamuma nagu sacyaguc ogicma kenjic imuac kendori nene téréya imi efima newin zéma baec galeñac ai amaiguc ménda engic.

²⁹ Imuhuc wangic Pilatonén yacma séngganen ic embac ionac muru hiñgacma qesiéncmiyeç; Ic youmi némac hénia niñac késama hazu?

³⁰ Zéyu zégic, I biria ménda wambacnec imi guaru ménda wagicma hawinjec.

³¹ Zégic Pilatonén énézéyeç; Eñac wagicma kemma eñaj héna aciguc gésimigic. Zéyu Yuda ic ieneñ zégic; Nini ic mén qe-humuwiñac kuc buña ménda késa kecziñ.

³² Haka imuhucya imi Yesunén eñeyaoc dimuhuc humumac imuac ara zéyeç imi héla wammac niñac hiçñiyeç.

³³ Pilatonén muñguc baec galeñac ama kewuya imuac qeriaiguc emma Yesu qaru eñu qesimiyeç; Gi Yuda ic ionac ic kewu me?

³⁴ Wanju Yesunén dunja qesimiyeç; Qesiqesi imi genjacarunec me méñnéñ nuac niñac gézézú?

³⁵ Zéyu Pilatonén melemma zéyeç; Ni Yuda ic me? Guagicma nuac muru hazu imi genja hénariniñ héçga zéma hofac oo ic kiwahéçga imi enen. Gi némac haka wanjec?

³⁶ Wanju Yesunén yomuhuc zéyeç; Nuac héngalen ama arenja yandana imi baec yomuacnec qahac. Nuac héngalen ama arenja yanda imi yomuacnec wambacnec imi nuac welen qeçe hécnanéñ anjén tinémma yaré qegic Yuda ic ieneñ ménda népésiwunec. Wanju deguc nuac héngalen ama arenja yanda imi baec yomuacnec qahac.

³⁷ Imuhuc wanju gi ic kewu qahac me? Imuhuc zéma Pilatonén qesimiyu Yesunén zéyeç; Gi nuac niñac Ic Kewu zézan imi hélacnec. Ni imuac niñac baec yomuaru hiçñiyi. Ac hélawac héipuc wammañ zéma mayi. Imuac ic mén ac hélawac buña keczaciguc imi nuac ewana nimmac.

³⁸ Zéyu Pilatonéŋ qesiyec; Ac héla imi némac? Imuhuc qesimaguc muŋguc sénganŋen Yuda ic ionac muru hiŋgacma yomuhuc énézéyec; Iwaru késpedesic méri ménda mihicŋizua.

³⁹ Naguc sacyaguc ogicma keŋgic imuac kendorŋ séc hésa ic momacguc hulac énécmianŋ imi onac hakagina. Imuac Yuda ic onac ic kewu imi hulacmiwa hamac niŋac wanŋu me qahac?

⁴⁰ Zéyu muŋguc qacma zégic; Qahac! Ic imi qahac! Barabawac wanŋin! Wanŋu Baraba imi mia kaiŋiliwenŋ ic zéma kowu nene.

19

Pilatonéŋ Yesu iciguc qemuac zétecgéyec.

¹ Wanŋu Pilatonéŋ Yesu wagicma hihlocnéŋ qeyec.

² Wanŋu yaré ic ieneŋ hésa waiyagucnéŋ ic kewuac opoc méri muŋzima orucyaiguc héimima yaréac maleku qouc qoucŋia héimigic.

³ Héimigic tecgéyu wésiaiguc hama zégic; Ohec wahec, Yuda ic onac ic kewu. Imuhuc zéma méra tawéginanéŋ otogic.

⁴ Wanŋu Pilatonéŋ méŋgucnec sénganŋen hiŋgacma zéyec; Niŋzu, ni késpedesira méri ménda mihicŋizua imi nimmu niŋac ic imi onac muru wagicma mazua.

⁵ Yesu maleku qouc qoucŋia zéma opoc waiyaguc mama nanŋu Pilatonéŋ énézéyec; Héŋgic, ic youmi.

⁶ Zéyu hofac oo ic kiwahécŋina zéma ai ic ieneŋ i hémma qacma, Ic héŋgeŋa wéndaraiguc qena! Ic héŋgeŋa wéndaraiguc qena! zégic. Zégic Pilatonéŋ zéyec; Ni késpedesiya méri ménda mihicŋizua imuac eŋaoc wagicma kemma ic héŋgeŋa wéndaraiguc qegic.

⁷ Wanŋu Yuda ic ieneŋ melemma zégic; Nonac muru héna ac he nénécmizac. Inéŋ, Ni Anutuac Nanŋa zéyec imuac niŋ héna acnina tohoma wammini i humucac buŋa wanŋac.

⁸ Pilatonéŋ ac imi nimma zénéŋa muŋguc yanda hiriyec.

⁹ Pilatonéŋ muŋguc baec galenŋac ama kewuya imuac qeriaiguc emma ézéyec; Gi dimuacnec? Zéyu Yesu ac kitiwa méri ménda zéyec.

¹⁰ Wanŋu Pilatonéŋ muŋguc qesimiyec; Gi nuac ac bakia ménda melembésémaŋ? Ni hulacgémmaŋ zé hia hulacgémmaŋ wanŋu Ic héŋgeŋa wéndaraiguc gumaŋ zé hia gumanaŋac séc kuc buŋana imi henénzac imi gi ménda niŋasarizaŋ?

¹¹ Zéyu Yesunéŋ melemma zéyec; Ounec ménda géŋuiguc kuc buŋaganéŋ ménda nogicmac. Imuac niŋ ic méri népésima

guac muru haiyec iwac késpedesiya imi guac késpedesicŋa ogicma kunenŋ yanda wanŋac.

¹² Ac imi zéyu nimma Pilatonéŋ Yesu dimuhuc hulacmiyu kemmac imuac hénaya horec. Wanŋu Yuda ic ieneŋ yomuhuc zéma qacmanec nanŋic; Gi ic imi waina mama hamaciguc gi Kaisawac alaya qahac. Méŋnéŋ méri eŋeya niŋac Ni ic kewu zémac imi Kaisawac hazécya wammac.

¹³ Pilatonéŋ ac imi nimma Yesu wagiru somberŋ hocnéŋ haigic hoturuyec imuhucgeŋ hiŋgacma gésigési tataciguc tarec. Séŋgagénŋ somberŋ imuac qara imi Hebiraiio aciguc Gabata.

¹⁴ Oraŋ imi nagu sacyaguc ogicma keŋgic imuac kendorŋ wammac, deguc imi imuac zéréŋqéréŋ naléya, wanŋu kaiwe kiwa bec gumpiti wanŋu Pilatonéŋ Yuda ic yomuhuc énézéyec; Héŋgic, onac ic kewu.

¹⁵ Zéyu qacŋic; Wagicma kenna, wagicma kenna. Ic héŋgeŋa wéndaraiguc qena. Zégic Pilatonéŋ qesiénécmiyec; Ni ic kewugina ic héŋgeŋa wéndaraiguc qemaŋ? Zéyu hofac oo ic kiwahécŋina ieneŋ zégic; Ic kewunina imi Kaisa, méri ménda keczac.

¹⁶ Tetecgiaiguc Pilatonéŋ ic héŋgeŋa wéndaraiguc qemu niŋac oporec.

Yesu ic héŋgeŋa wéndaraiguc qegic.

Oporu yaré ic eneŋ Yesu wagicŋic.

¹⁷ Yesunéŋ eŋeyaoc ic héŋgeŋa wéndara huama baec boŋa méri qara Orucsic (Hebiraiio aciguc Golgota.) imuhucgeŋ keŋec.

¹⁸ Imuhucgeŋ Yesu ic héŋgeŋa wéndaraiguc qegic. Wanŋu i guc ic éréhéŋ momacnec uruma néwéc néwéc hai érécmigic nanŋic Yesu imi sugiraiguc nanŋec.

¹⁹ Pilatonéŋ kiwi méri oma ic héŋgeŋa wéndara qahaiguc qeyu heyec. Wanŋu yomuhuc ooyawac heyu oloŋgic; Yesu Nazareteneŋ, Yuda ic onac ic kewu.

²⁰ Baec Yesu qegic nanŋec imi ama arenaŋ yanda hosuraiguc heyec imuac niŋ Yuda ic sasalanéŋ kiwi imi oloŋgic. Wanŋu kiwi imi Hebiraiio ac zéma Latin ac zéma Girik aciguc ogic heyec.

²¹ Wanŋu Yuda ic ionac hofac oo ic kiwahécŋina ieneŋ hama Pilato qetalimima zégic; Yuda ic ionac ic kewu imuhuc ménda oma, Ic yomi zézacnéŋ; Ni Yuda ic onac ic kewu, imuhuc owéséna.

²² Zégic Pilatonéŋ melemma zéyec; Némac ac ozua imi neŋ imuhuc ozua.

²³ Yaré ic eneŋ Yesu ic héŋgeŋa wéndaraiguc qegic nanŋu malekuya mema méndéŋgic kemborŋ qahac wanŋu sécŋina momac momac késagic. Maleku qeria méri heyec imi toroya qahac. Ounec hénima héigic emu hiŋgacma tecgéyu usuya momacguc wanŋec.

²⁴ Imuac niŋ ieneŋ eŋaoc yomuhuc eminiŋgic; Yomi ménda muzuracgéni taru mérac wammac imi sumbic néma hénni. Haka youmi kiwi téréyaiguc ac yomuhuc ogic hezac imi héla wammacac niŋ hicŋiyec; Ieneŋ malekuna sucŋinaiguc méndémma késagic. Waŋu nuac malekuna késawiŋ zéma sumbic négic. Yaré ic ieneŋ waŋgic imi, imi mia.

²⁵ Waŋu Yesuac ic héŋgeŋa wéndara ho-suraiguc neŋgocya zéma neŋgoc komocya zéma Klopawac iniŋa Maria zéma Makdala Maria eneŋ naŋgic.

²⁶ Yesunéŋ neŋgocya zéma tohotoho icya méŋ siŋ nimŋiaŋec imi hosuraiguc naŋjic iricma eŋeya neŋgocya ézéyec; Embac héŋna guac naŋga imi.

²⁷ Waŋu iwac tohotoho icya ézéyec; Héŋna, guac neŋgocga imi. (Nalé imuhuc geŋnec tohotoho icya iminéŋ Yesuac neŋgocya waŋicma iwac amaiguc kemma keroc.)

Yesu humuyec.

²⁸ Imuhuc zéma Yesunéŋ iwawai moczoŋ sécgédarec imi nimma kiwi téréyaiguc ac hezac imi héla wammac niŋac, Owuruŋna qaŋgararaŋ qezac, zéyec.

²⁹ Waŋu imuaru kiruŋ méŋ waiŋ howuragucnéŋ kuaya qeyu tarec. Taru ieneŋ konduŋ kagalic qundunŋéma zoroc susuriaguc koroma Yesuac kuayaiguc nauŋgégic eŋec.

³⁰ Yesu imi nema yomuhuc zéyec; Tecgézac. Imuhuc zéyuguc orucya sicgéma mayu uŋaya waimiyec.

³¹ Ai meme imi Sabata imuac mambéc naléya, waŋu oraŋ imi Sabata kendoŋ yandayaguc, imuac niŋac qamoc imi ic héŋgeŋa wéndaraiguc imuhuc ménda nammu niŋac Yuda ic ieneŋ Pilato yomuhuc qesimigic; Héŋagina sira kuma qamocgina metecgéic mamu.

³² Waŋu yaré ic ieneŋ hama ic éréhéic Yesuguc momacnec urugic naŋoc walac méŋac héŋaya sira kumaguc andiaiguc méŋac imuhucyanec kugic.

³³ Yesuac hama héŋgic inéŋ bec humuyu héŋaya sira ménda kugic.

³⁴ Waŋu yaré ic méŋnéŋ luacyanéŋ iwac maréŋa nézéŋgéyu nalé imuarunec sacya zéma dokuya mayec.

³⁵ Méŋ kiwanéŋ imi héŋec inéŋ héipucya wamma zézac. Waŋu iwac ac imi hélacnec. Waŋu ac héla zézac imi eŋeyaoc niŋzac. Imi mia ini momacnec niŋzéŋgému niŋac héipucya wanzac.

³⁶ Imi mia kiwi téréyaiguc ac yomuhuc ogic hezac imi héla wammac niŋac hicŋiyec; Sira méŋ ménda kugic zéŋgémac.

³⁷ Waŋu kiwi téréya méŋ imi yomuhuc ogic hezac; Ieneŋ i nézéŋgéic iwac kicgina hima hémmu.

Yesu téŋgéic.

³⁸ Yesuac tohotoho ic méŋ Yosefe Ari-mataia ama areŋ yanda igucnec imi Yuda ic ionac bawa yandiŋ sanggima niŋzéŋgéyec. Inéŋ Yesuac qamora memac niŋac Pilato qesiŋu Pilatonéŋ oaec zémiŋu kemma Yesuac qamora mema keŋec.

³⁹ Waŋu becneŋ siŋiyaiguc Yesuac muru hayec Nikodemo i acguc haléc mér zéma aloe imi 30 kiloac séc mutulanŋéma lelecgéma mema hayec.

⁴⁰ Waŋu Yesuac qamora mema Yuda ic ieneŋ qamoc téŋgéaŋgic imuac haka méndacma haléc hémeŋaguc imi héima héima malekunéŋ osoyoc.

⁴¹ Waŋu Yesu qégic imuaru kisi méŋ heyec. Waŋu imuac qeriaiguc baŋec méŋ qelia ésé oraragic heyec. Imuhucgeŋ qamoc méŋ ménda haigicnec heyec.

⁴² Waŋu Yuda ic onac Sabatawac zéréŋqéréŋ naléya imuac niŋ baŋec hosuru heyec imuhucgeŋ Yesuac qamora haiyoc.

20

Yesu humuc igucnec yarec.

¹ Sonda siŋunec ama ewiawac Maria Makdala inéŋ kic suaŋ baŋeciguc kemma héŋu hoc yanda imi kuaya igucnec qiliŋgégic aŋgéma naŋec.

² Waŋu Simon Petero zéma tohotoho icya méŋ Yesunéŋ siŋ nimŋiaŋec iorac muru usuŋnec hama yomuhuc érézéyec; Miŋ Kewuac qamocya imi kic suaŋ igucnec mema keŋgic. Waŋu dimucgeŋ haizu imi ménda niŋziŋ.

³ Zéyu Petero zéma tohotoho ic méŋ ekaocnec yacma kic suaŋ baŋeciguc keŋoc.

⁴ Waŋu ekawu usuŋnec keŋic tohotoho ic méŋ imi Petero ogicma focdac kemma bec walac eri kicsuaŋ baŋeciguc kendarec.

⁵ Kemma sigéma qeria héŋu lineŋ maleku heyu héŋec waŋu qeriaiguc ménda kereŋec.

⁶ Simon Peteronéŋ méndacma hama baŋec qeriaiguc kemma héŋu malekunec heyec.

⁷ Waŋu kereŋ orucya osogic imi momacnec kuma lakec haigic maleku qara lineŋ imiguc ekac ekac heyoc.

⁸ Waŋu tohotoho ic méŋ kic suaŋiguc walac hayec iminéŋ degucguc keremma hémma ara niŋzéŋgéyec.

⁹ (Waŋu kiwi téréyaiguc humuc igucnec qelima yacmac imuhuc ogic hezac imi ménda niŋasariyocnec.)

¹⁰ Waŋu muŋguc liliŋgéma amagiraiguc keŋoc.

Maria Makdala inéh Yesu mihicnyiec.

¹¹ Wañu Maria kic suañ bañec kuayaiguc siacmanec nañec. Namma siacma kiwa hiyu ou bañec qeriaiguc eñec.

¹² Hima héñu kua meme uña éréhéc malekugira lalac lalacnec qamoc heyec imuaru méññéñ héniaiguc méññéñ orucyaiguc taroc.

¹³ Wañu qesimiyoc; Embac némac niñac siaczan? Qesiyic zéyec; Ieneñ Miñ Kewuna mema keñgic. Wañu dimucgeñ haizu imi ménda ninzua.

¹⁴ Imuhuc zéma lilingéma héñu Yesu imuhucgeñ nañec. Wañu embac inéh i imi Yesu imi ménda héñtegreic.

¹⁵ Wañu Yesunéh yomuhuc qesimiyec; Embac némac niñ siaczan? Gi mérac hoc keczan? Wañu embac inéh niñu ai miñina éscénc wañu qesimiyec; Ic kunen* geñ iwac qamora mema kenzaniguc i dimucgeñ haizañ imi nézéna kemma mewa.

¹⁶ Zéyu Yesunéh zéyec; Maria. Zéyu nimma muñguc lilingéma Hebiraioc aciguc Raboni! zéyec. (Neñañ aciguc kiwi ic.)

¹⁷ Wañu Yesunéh zéyec; Ménda nosina ni Mañgocnawac muru ménda enzuanec. Dac munahéna ionac muru kemma yomuhuc énézéna; Mañgocna, onac Mañgocgina momacnec, Anutuna, onac Anutugina momacnec wawaña iwac muru emmañ.

¹⁸ Zéyu Maria Makdala inéh ac suruc imi mema tohotoho ichéra ionac muru keñec. Kemma ni hélacnec Miñ Kewu héñzua Miñ Kewunéh yomuhuc nézézac zéma ac suruc wañ énécmiyec.

Yesunéh tohotoho ichéra ionac muru hicñi énécmiyec.

¹⁹ Sonda maria kaiwe hiñgaru tohotoho ichéra Yuda ic ionac niñac bacgina yandiyu nagu héima tacgic Yesu wininima succinaiguc namma zéyec; Luaenéh iniguc heyu.

²⁰ Ac imuhuc zéma méria zéma maréña imi énézéyu héñgic. Tohotoho ichéra ieneñ Miñ Kewugina héñtegcima ségiségi yanda wañgic.

²¹ Wañu Yesu muñguc énézéma zéyec; Luaenéh iniguc heyu. Mañgocnéñ ni méli néñzac éscénc neñ ini méli énécmizua.

²² Ac imuhuc zémaguc kua wéséséya ionaru hihima énézéyec; Uña Téréya megic.

²³ Ini méñac méñ képésicgina wai énécmizuguc képésicgina imi qahac wanzac. Ini képésicgina ménda wai énécmizuguc képésicgina imi hezac.

Yesunéh Tomawac muru hicñimiyec.

²⁴ Yesuac tohotoho ichéra 12 sugcina igucnec méñ qara Toma (Didimo†

zémiangic) iminéh Yesu hayec nalé imuaru iniguc ménda tarec.

²⁵ Tohotoho ichéra tosaraneñ, Nini Miñ Kewu héñziñ, zéma ézégic Tomanéh yomuhuc zéyec; Mériaiguc birin lépécya imi ménda hémma mérana merawanéh birin hiñgaroc imi ménda osima mérananeñ iwac maréñaiguc ménda osin-immaniguc imi ni ménda ninzégémáñ.

²⁶ Ai meme 8 tecgéyu Yesuac tohotoho ichéra muñguc ama imuac qeriaiguc tacgic nalé imuhucgeñ Tomanéh i iniguc momacnec tacgic. Nagu imi héima wété sulugic heyec, wañu Yesunéh haréma sugcinaiguc namma zéyec; Luaenéh iniguc heyu.

²⁷ Imuhuc zéma Tomawac niñ zéyec; Méragawac merawanéh yomuhucgeñ sulum mérana osima hémma maréñaiguc méraga haina hiñgaru osima niñna. Wañu ewa éréhéc ménda wamma ninzégéna.

²⁸ Tomanéh melemma zéyec; Nuac Miñ Kewuna zéma nuac Anutuna!

²⁹ Zéyu Yesunéh ézéyec; Gi kicganéh némmaguc ninzégé néñzan? Wañu méññéñ méñ ménda némmañec ninzégé némmu imi eneñ ségiségi ginaguc wammac.

³⁰ Yesunéh tohotoho ichéra ionac kicginaiguc asé kiwi icnéñ ménda memeya sasala méñ acguc meyec, néñ imi moczoñ kiwi yomuc qeriaiguc ménda odacba hezac.

³¹ Ini Yesu imi Kristo Anutuac Naña keczac imi ninzégéma iwac qaraiguc kekec késa kecmuac niñ kiwi youmi ozua.

21

Tohotoho ichéra ieneñ Yesuac ara tohoma kondun lambéc sasala hérégic.

¹ Imuac andiaiguc Yesunéh muñguc Tiberia konduniguc tohotoho ichéra ionac muru wininiyec. Haka imi yomuhuc hicnyiec;

² Simon Petero zéma Toma (Didimo* zémiangic) zéma Natanael Galilaia baec Kana imuacnec zéma Zebedaioc nañhérera zéma Yesuac tohotoho ic éréhéc méñ iereñ momacnec kegcic.

³ Wañu Simon Peteronéh énézéyec; Ni kondun lambéc késamañ zé konduniguc kemmañ. Zéyu ieneñ Nini imuhucyanec giguc kembin zégic. Wañu hiñgacma kemma zéiciguc emma keñgic. Wañu sinj imuaru iwawai méñ ménda késagic.

⁴ Kaiwe kiwa deniñ deniñ éréyu Yesu doku giñgiña sakasaciguc nañec. Wañu tohotoho ichéra ieneñ Yesu nañec imi ménda héñtegcigic.

* 20:15: Girik aciguc; Miñ kewu. † 20:24: Didimo imi; Neñañ aciguc Héi séwi séwi.

† 20:24: Didimo imi; Neñañ aciguc Héi séwi séwi.

* 21:2: Didimo imi; Neñañ aciguc Héi séwi séwi.

⁵ Wañu Yesunéh énézéyec; Merachéna, kondun lambéc méñ késazu me qahac? Zéyu, Qahac, zégic.

⁶ Wañu énézéma zéyec; Uficgina héiginaigucgeñ gilima tosara késamu. Zéyu imuac séc wangic kondun lambéc sasala kuaya qeyec. Imuac niñac hérémuac séc qahac wañec.

⁷ Wañu tohotoho ic méñ Yesunéh sin nimmianec iminéñ Petero ézéyec; Imi Miñ Kewu! Wañu Simon Peteronéh, Imi Miñ Kewu zéyec imi nimma malekuya ménda héima kerec imuac niñac malekuya foc-dac kembanganic zikima kondunjugic luma hingarec.

⁸ Kondun giñgina igucnec kemma nangic baec igucnec 100 mita imuac séha ménda wañec. Imuac niñac tohotoho ichéra tosara ienen zéiciguc ufc kondun lambéc kuaya qeqeyaguc imi héréma hagic.

⁹ Baeciguc éréma héñgic geric zema nanu imuac qahaiguc kondun lambéc tosara zéma saméh tosara tarec.

¹⁰ Wañu Yesunéh énézéyec; Kondun lambéc degucmi késazu imi tosara mema hagic.

¹¹ Imuhuc zéyu Simon Peteronéh zéic qahaiguc emma ufc héréma séñganñgic haiyec. Wañu kondun yan kuneñ kuneñ kuaya qegic qétéya 153 imuac séc wañec. Kondun yan sasala imuhucyanec, néñ ufc imi ménda tegirec.

¹² Wañu Yesu unuruma zéyec; Hama nene negic. Wañu ienen ic imi Miñ Kewu-ina imi nindacgic imuac niñ méñnéñ méñ, Gi méré? zéma ménda qesimiyec.

¹³ Wañu Yesu hama saméh mema énécmima lambéc imuhucnec énécmiyec.

¹⁴ Yesunéh humuc igucnec yacma tohotoho ichéra winini énécmiyu yomi bec hatac haréwéc wañec.

Yesunéh Petero ai bunja qemiyec.

¹⁵ Nene nedacgic Yesunéh Simon Petero qesimiyec; Simon Petero, Yohaneac nanja, gi iwawai youmi onogicma nuac siñna niñanzan? Zéyu Simon Peteronéh melemma zéyec; O, Miñ Kewu, neñ guac siñga niñanzua imi gi ninzan. Zéyu Yesunéh zéyec; Nuac rama komoc komoc hécna imi gumu énécmiwésémañ.

¹⁶ Wañu Yesunéh munjuguc ézéyec; Simon Yohaneac nanja, gi nuac siñna niñanzan? Zéyu inéh melemma zéyec; O, Miñ Kewu ni guac siñga niñanzua imi gi ninzan. Zéyu Yesunéh ézéyec; Nuac rama imi galenñé énécmiwésémañ.

¹⁷ Wañu hatac haréwéc munjuguc qesimiyec; Simon, Yohaneac nanja, gi nuac siñna niñanzan? Wañu, Gi nuac siñna niñanzan, zéma hatac haréwéc qesimiyu Peteronéh niñ yéwérima zéyec; Miñ Kewu

gi iwawai moczon nindaczan ni guac siñga niñanzua imi gi ninzan. Zéyu Yesunéh zéyec; Nuac rama imi gumu énécmiwésémañ.

¹⁸ Ni hélacnec teñgéh gézéwa, gi sac qeli kecneciguc geñgacnec rikunja zikima siñga tohoma keñha wañanñec. Wañu ic yanda wambésémañ imuaru imi gi méraga suluna ic méñnéñ rikunjanéh kembangaguc zikima baec méñac ménda kemman zé ninzan imuaru guagicma kemmac.

¹⁹ Ac imi zéyec imi Peteronéh dimuhuc humuma Anutu mepésimimac imuac séciguc héima zéyec. Imuhuc zémaguc, Ni méndacnéna zéyec.

²⁰ Wañu Peteronéh lilingéma andiaiguc héñu merac méñ Yesunéh sin nimmianec iminéñ méndac érécmima hayec. Inéh siñya méñgic nene nema tacgic imuaru Yesuac tétéycaguc lalingéma héima tacma, Miñ Kewu mérenéh andé gumac? zéyec imi mia.

²¹ Peteronéh ic imi hémma Yesu qesiyec; Miñ Kewu, ic yominéh dimuhuc wammac?

²² Yesunéh ézéyec; Lilingéma haman nalé sura imuac séc kecmac niñ wambinec imi guac ai wammac me? Geñ imi, méndac néna!

²³ Wañu suruc iminéñ dac muna hécnina ionac gezacginaiguc hingacdaru yomuhuc zésaigic; Merac youmi ménda humumac. Wañu Yesunéh Inéh ménda humumac imuhuc ménda zéyec, néñ lilingéma haman nalé sura imuac séc kecmac niñ wambinec imi guac ai wammac me? imuhuc zéyec.

²⁴ Yesuac tohotoho icya iminéñ mia iwawai yomuac héipuya wamma kiwi yomi oyec. Wañu héipucya wamma zéyec imi hélacnec wanzac imi nini ninzin.

²⁵ Wañu Yesu haka tosara méñ sasala yanda wañec. Imi moczon owacnec baec kurumenñgic kiwi imi moczon hia ménda haihaiyawac séc wambacnec.

Mélíméli icac ai

Anutunéj Yesu wagicma enec.

¹ Tioflus, nuac kiwina walac ogénj imuaru, Yesunéj aiya hénima haka wamma ackuazéc ku énécmima kenkecma naléya hayu

² Mélíméli ic énépésiyec ionac nin wamma Uŋa Téréya méliyu hama énézéma meseli énécmiyu Anutunéj i wagicma enec, imuac suraiguc haka hicniyec imuac suruc imi moczon odari.

³ Qenzén manzenj qema humuyec imuac andiaiguc inéj ai meme 40 imuac suraiguc winini énécmiyec. Waŋu qelima kerec imuac héipuc wamma ninzénj ninzénj mihicni énécmimacac séc sasala hicni énécmima Anutuac héngalenj ama arenj yandawac énézéyec.

⁴ Waŋu ic iniguc momacnec kerec nalé imuaru yomuhuc zéseli énécmiyec; Yerusalem ménda waima kemmu. Waŋu Anutuac sisipac ac énézéwa ninjic imuac héla ninjac mambéc kecmu.

⁵ Yohanenéj dokunéj naec énécmiyec, néj ini imi ai meme sasala ménda kenjunc Anutuac Uŋa Téréyanéj ewa qeriginaiguc naec énécmimac.

⁶ Imuhuc zéyu ienenj tocgéma Yesu qes-imigic; Minj Kewu, gi némac naléiguc héngalenj ama arenj yanda imi Israel ic embac nenaj muru meqeli nénécmiwésémanj?

⁷ Zégic inéj melemma énézéyec; Ai meme zéma naléya imi, enej nimmuac séc qahac. Nalé imi Manjoc eneya kucyaiguc meyu hezac.

⁸ Waŋu Uŋa Téréya onac muru mamac nalé imuaru ini kuc mema Yerusalem zéma Yuda zéma Samaria zéma baec teteccia séciguc kemma nuac héipuc ic hécna wammu.

⁹ Ac imi zéyu tecgéyu hémmanc nangic Anutunéj wagiru ou enec. Enj hosusunéj i osoma musanjéyu kicginanéj hémmuac séc qahac wanec.

¹⁰ Imuhuc enj ienenj kurumenjiguc kicgina hima héj sosolimanec nangic ic éréhécc malekugira lalacnec ienenj hosucginu wininima nanoc.

¹¹ Namma yomuhuc zéyoc; Galilaia ic! Ini némac ninj kurumenjiguc kicgina himanc nanzu? Yesu onac murunec wagiru kurumenjiguc enzac. I kurumenjiguc enj hénzu imuhucyanec lilingéma mamac.

Matia kumugic Yudawac tatac késayec.

¹² Imuhuc zéyu ienenj baec boŋa ménj Oliwa zéangic imuarunec lilingéma Yerusalem hagic. Baec boŋa imi mia Sabata naléiguc kenkenjawac séc Yerusalem hosuraiguc tarec.*

¹³ Taru hama ama qeria ménj qacyaiguc heyu tacyac wanangic imuhucgenj enjic. Waŋu imuaru tocgéic ionac qacgina imi yomuhuc; Petero, Yohane, Yakobo zéma Anderea, Filipino zéma Toma, Batolomaio zéma Mataio, Alfaioac nanj Yakobo zéma Simon Zelote,† wanj Yakoboac nanj Yuda, imuhuc.

¹⁴ Ic imi enej ewa momacguc wamma zéwelec ai imi ai meme sasala toroqema memanc kecgc. Waŋu embac tosara zéma Yesuac nenjocya Maria zéma Yesuac munahéra ienenj acguc momacnec toroqema kecgc.

¹⁵ (Ic embac tocgéic ionac zangégina imi 120 imuac séc wanec.) Nalé imuhucgenj Peteronéj sugcinaiguc yacma yomuhuc zéyec;

¹⁶ Dac munahécna, becnc Uŋa Téréyanéj Dawidiac kuaya mema Yudawac ninj zéyec ac iminénj héla wammacac ninj heyec. Yuda imi ic tosara Yesu késagic ionac héna meyec ic imi mia.

¹⁷ Waŋu ic imi 12 sucninaiguc kecma Minj Kewuac ai yomuac bakia meanjec.

¹⁸ (Waŋu ic iminénj hakaya biriawac boŋanéj baec ménj boŋ meyec, imuac andiaiguc orucyanéj melemma hingacma qeyu tomenja qésénja kera tomenja madaru humuyec.

¹⁹ Waŋu haka imi zésaigic kenj ic embac Yerusalem kecgc ienenj moczonj nindacma baec imuac Akeldama zéangic. Waŋu ac imuac hénia imi Sac baera.)

²⁰ Imuac mia kiwi Legiciguc yomuhuc oyec hezac; Iwac baec imi kisi wanj méjnénj ménj imuhucgenj ménda kecmac. Waŋu ic méjnénj iwac ai buŋa imi késamac.

²¹ Imuac ninj Yohanenéj Yesu doku naecmiyec imuhuc genj ec éréccma Anutunéj Yesu sucninaiguc wagicma enec nalé imuac suraiguc ic tosara Yesunéj sucninaiguc tacyac wanajec imuac séc

²² niniguc kecgc ionarunec ménj kumuni niniguc Yesuac yacyarawac héipuc ic wambin.

²³ Imuhuc zéyu ic éréhécc mihicni érécmigic. Qacgira imi Yosefe zéma Matia. Waŋu Yosefe iwac Basaba me Yusito zémianjic.

²⁴ (24a) Waŋu ienenj yomuhuc zéma zéwelecgc; Minj Kewunina, gi ic embac nenaj qeri héhéjnina keczanj.

* **1:12:** Yuda ic ienenj Sabataiguc héna horua ninjic ai tanec wawana imuhucya ménda kenja wanangic. † **1:13:** Girik ac yomuac hénia imi seliseli wawana, imi mia Yuda ic ionac tunj ménjac qara, ienenj Roma gawamanj imuac mézégiti wamma seliseli wamma euqac wanangic.

²⁵ (25a) Yudanéh ai buŋaya imi waima eneya hénayaiguc keŋec. ^(24b) Imuac ic éréhéc youmi iorac muru mérac késana ^(25b) tatacyac mema welenj qeŋe ai zéma Mélíméli icac ai memac imi nénézéna hénni.

²⁶ Imuhuc zéma sumbic néma héngic Matia iwac muru héiyu inéh Mélíméli ic 11 ionac muru toroqeyec.

2

Ai meme 50 imuac kendoŋaiguc Uŋa Téréya mayec.

¹ Ai meme 50 imuac kendoŋa* ducniju ienenj moczoŋ ama méŋu momacnec tocgégic.

² Waŋu kurumenj igucnec hétéh yanda méŋ élanzaŋnec luhuc selia qeanzac ésécnec mama ama tacgic imuac qeria séc scégédarec.

³ Waŋu iwawai méŋ tanera geric bélanja ésécnec imuhucyanéh tuima ic embac tacgic orucgina séc mama héiyec.

⁴ Waŋu ic embac ienenj moczoŋ Uŋa Téréyanéh qeriginaiguc scégéma ac méréra hénia hénia énécmiyec séc hénima zégic.

⁵ Nalé imuaru kurumenj bawaiguc baera baera heyec imuhucgenj Yuda ic Anutu méndacma kecaŋgic ienenj Yerusalem hama tacyac waŋgic.

⁶ Hétéh imi hicniju tuŋ yanda imuaru tocgéma ninjgic acgina séc zégic imuac niŋac ninjgina sicsaoc waŋu témpinj waŋgic.

⁷ Waŋu ienenj kilenj yanda welicgéma zégic; Ic embac ac zézu yomi Galilaia baec miŋina zéma ninziŋ.

⁸ Waŋu dimuhuciguc ienenj zégic neŋaŋ acninaiguc séc ninziŋ?

⁹ Neŋaŋ youmi Pada ic, Mede ic, Elam ic, Mesopotamia miŋina, Yuda ic zéma Kapadokia ic, Ponto ic zéma Asia ic,[†]

¹⁰ Firiŋia ic, Pamfilia ic, Izipte ic, ic tosara Kirene hosura Libia baec yandaiguc baec bakia bakia hezac imuacnec, ic kianj tosara Romanec, (Imi mia Yuda ic zéma ic tosara Yuda ic ionac ninzéh ninzéh ginaiguc toroqegic imi mia.)

¹¹ Krete ic zéma Arabia ic, neŋaŋ imuhucyanéh kiwi hénia hénia Anutunéh meyec imi zéaiguc acninaiguc séc ninziŋ.

¹² Ienenj moczoŋ welicgéégic ewagina sicsaoc waŋec. Waŋu eŋaocnec qesiamuma zégic; Imuac hénia imi dimuhuc?

¹³ Waŋu ic tosara enenj zézerec waŋ énécmima zégic; Ic youmi doku seli siŋaguc imuac kuhanéh qerigina scégézac.

Peteronéh kiwi baec icnéŋ ménda memeya imuac hénia énézéyec.

¹⁴ Imuhuc zégic Peteronéh Yesuac Mélíméli ic 11 iniguc namma ewaya mema yacma yomuhuc énézéyec; Yuda ic alahéna zéma ic embac Yerusalem kecaŋzu imi moczoŋ, neŋ hénia zéasari énécmima ac zémaŋ imuac gezacgina haima niŋgic.

¹⁵ Ini ninzu ésécnec qahac. Ic youmi doku selinéh ménda mesoho énécmizac. Kaiwe kiwa imi siŋunec 9 kiloc sac wanzac.

¹⁶ Qahac, iwawai imi Anutuac tilinj tilinj ic Yoelénéŋ zéyec ésécnec hicŋizac.

¹⁷ Miŋ Kewunéh yomuhuc zézac; Kecma nalé tetecgiaiguc ni Uŋana ic embac momac yanda séc pocgé énécmiwa nambérac hécgina ienenj iwawai kecma hicŋimac imuac ara zéaumu. Waŋu sac qeli enenj Anutuac tilinj tilinjiguc séséc hicŋi énécmiyu hémmu. Waŋu ic embac yanda ienenj gau hémmu.

¹⁸ Waŋu nalé imuaru ni Uŋana imi welenj qeŋe ic me embachéna pocgé énécmiwa ienenj iwawai kecma andiaiguc hicŋimac imuac ara zéma.

¹⁹ Waŋu énézéwa ou kurumenjiguc kiwi welic welicgia, emu baeciguc asé kiwiac haka héniya héniya hémmu. Imi mia sac zéma geric bélanj zéma hofac konduŋ wéséséya.

²⁰ Kaiwe kiwanéh melemma siŋi waŋu maso kiwa imi sac sac waŋuguc Miŋ Kewuac nalé yanda asaŋaguc imi hamac.

²¹ Waŋu méŋnéŋ méŋ Miŋ Kewuac qara qacaŋzuiguc kápésic igucnec aŋgéhgina tiénécmimaŋ.

²² Israel ic embac, ac youmi niŋgic; Ini ninzu ésécnec, Anutunéh sugginaiguc haka kuc yandayaguc zéma kiwi méréra héniya héniya zéma asé kiwiac haka héniya héniya imi Yesuac muru mema Yesu Nazareteneŋ ic héipucya wammiyec.

²³ Ic imi mia, Anutunéh haka imi ménda hicŋiyecnec nimma ewaya dérécgéyu heyec séc onac muru oporu enenj ic Moseac hénia ac ménda niŋgic ionac méraginaiguc haigic birinénéŋ qegic humuyec.

²⁴ Waŋu humucnéŋ i késamacac séc qahac waŋu Anutunéh humucac zéra igucnec hulacmima meqeli miyec.

²⁵ Dawidinéh iwac niŋac yomuhuc zéyec; Ni hémba Miŋ Kewunéh nalé séc wésénaiguc kecaŋzac. Waŋu inéh nuac héinaiguc naŋu ni qeka meka ménda wammaŋ.

²⁶ Imuac niŋ ewana ségiségi waŋu ezelaŋnanéh mepési miyu séwina

* **2:1:** Pentikost imi Yuda ic ionac kendoŋ méŋ; Nagu sacyaguc ogicma kekeŋa imuac kendoŋa tecgéyuguc érama ai meme 50 waŋu Yuda ic ienenj kendoŋ tacangic, waŋu nalé imuaru mia Uŋa téréya mayec. [†] **2:9:** Asia komora zéanzŋj imi deguc Téki taczac baec imuac qara.

imuhucyanec yacyarawac mambéc kec-mac.

²⁷ Hénia imi yomuhuc; Gi ni humu-mia ionac baec dumuñaguc ménda waina hemañ. Wañu guac Icga Téréya ménda waimina houmac.

²⁸ Geñ nézéna, keckecac hénaya héñi. Geñ wéségaiguc ségiségi imi nuac qerinaiguc haina sécgémac.

²⁹ Dac munahécna ni ac yomi efima hia énézemañac séc; Yandanina Dawidinéh humuyu ténggégic iwac kic suaña imi sucninaiguc heyecac érékema deguc hezacnec.

³⁰ Wañu i imi Anutuac tilij tilij ic kerec imuac niñ Anutunéh iwac qelihéra sucnina igucnec méñ kumuyu iwac ic kewu tataciguc tacmac niñac ac selianec zikima ézéyu niñec.

³¹ Iwawai hicñimac imi héñtegicma Kristoac yacyawac niñac yomuhuc zéyec; I humumia ionac baec dumuñaguc ménda waimiyu heyec. Iwac séwiyanéñ ménda houyec.

³² Anutunéh Yesu imi meqeliyu yarec. Wañu neñañ moczon haka imuac héipuc ichéra wamma kecziñ.

³³ Anutunéh meyacmiyu inéh iwac héiyaiguc emma ac ziki nénécmiyec séc Mañgocac murunec Uña Téréya mema pocgé nénécmiyu iwawai imi mia hémma niñzu.

³⁴ Dawidi inéh kurumeñiguc ménda eñec. Wañu inéh yomuhuc zéyec; Miñ Kewunanéh[‡] nuac Miñ Kewuna[§] yomuhuc ézéyec; Nuac héinaiguc tacna.

³⁵ Tacnanec neñ guac hazéchécga onopocha guac hénagawac hena titiga wammu.

³⁶ Imuac niñ Israel ama séc ic embac moczon yomuhuc niñ yacgému; Ini Yesu ic héñgeña wéndaraiguc qegic Anutunéh i Miñ Kewu zéma Kristo kumuyec.

³⁷ Imuhuc zéyu ic embac ieneñ ac imi niñgic qerigina néyu Petero zéma Yesuac Mélíméli ic tosara ionac énézéma zégic; Dac munahécnina, nini dimuhuc wambin?

³⁸ Imuhuc zégic Peteronéh melemma zéyec; Ini moczon yanda, ewa qerigina meñgic késpedesgina wai énécmimacac niñ Yesu Kristoac qaraiguc doku naec énécmi ewa hiawac Uña Téréya énécmiyu memu.

³⁹ Sésépac ac imi, ini zéma qelihécgina zéma ic embac lakec keczu séc Miñ Kewu Anutuninanéh héihéré énécmimac ionac buña wammac.

⁴⁰ Imuhuc zéma inéh ac sasala méñ toroqema héipuc wamma meseli énécmima zéyec; Eneñ hicñisai biria yomi onarunec anjégngina tiénécmiyu érému!

⁴¹ Imuhuc zéyu ic embac tosara iwac ara késagic séc doku naec énécmigic nalé imuhucgeñ zañgégina 3,000 imuhuc ésécnec tunjinaiguc toroqe énécmigic.

⁴² Wañu Yesuac Mélíméli ic ieneñ ku énécmigic imuac séciguc selianec nammanec ala wañamuma saméh kuma nema zéwelec ai imuac opocamuma kecgic.

⁴³ Wañu ic embac moczon zénéngina hiriyec. Wañu Yesuac Mélíméli ic ieneñ kiwi mérera hénia zéma asé kiwiac haka mérera sasala megic hicñiyec.

⁴⁴ Wañu niñzéh niñzéh ic ieneñ momacnec tacyac wamma iwawaigina imi nuaru qahac guaru qahac momacnec mema kecañgic.

⁴⁵ Kecma méñnéñ méñ iwawai méñ niñac osigiciguc aigina me iwawaigina haima soukiwaya mema sécgina énécmiañgic.

⁴⁶ Wañu nalé séc ewa momacguc wamma ocmuñ téryaiguc tocgéañgic. Wañu amagina séc ewa hia zéma ewa héla nimma saméh kuma amunec qamunec wamma neañgic.

⁴⁷ Haka imuhuc wamma Anutu mepésigic ic embac ieneñ eegina héiéncmigic kecañgic anjéh tiénécmimia ionac zañgégina imi Miñ Kewunéh toroqe énécmiyu eñec.

3

Peteronéh ic puriñ méñ mehiaruyec.

¹ Zéwelecac kaiwe kiwa maria 3 kilok imuhucgeñ Petero zéma Yohane iereñ ocmuñ téryaiguc eñoc.

² Wañu ic méñ neñgocyawac qeria igucnec puriñ hicñima kekera imi ic tosananéñ duñaguc huama hagic. Ic imi mia ic tosara ocmuñ téryaiguc eñeñ mama wañgic iwawai méñ niñac qesiénécmimac niñ kaiweya kaiweya nagu méñ Naguc soroc zéañgic imuaru haigic tacañec.

³ Ic iminéñ Petero zéma Yohane iereñ ocmuñ téryaiguc embiñ zé wañic iricma iwawai niñac welec érécmiyec.

⁴ Weleru Peteronéh Yohaneguc héñsosolima yomuhuc ézéyec; Niri nirična.

⁵ Zéyu inéh iorarunec iwawai méñ memañ zé mambécma iricosoliyec.

⁶ Iriuru Peteronéh yomuhuc zéyec; Siliwa zéma goli imi ni ménda kesa kecdua, wañu iwawai késakecdua imi gémmañ. Nazarete ic Yesu Kristoac qaraiguc yacma kenna.

⁷ Imuhuc zéma méra héiyaiguc késama méra miyu imuhuc geñnec hena tawéya zéma hénayawac giniña imi kuhaguc wañec.

⁸ Imuhuc wamma seligiyu técgéma yacma hénima kemma iriguc ocmuñ

[‡] 2:34: Hebirairo aciguc; Yawe. [§] 2:34: Hebirairo aciguc; Adonai.

téréyaiguc emma tima kemma técgéma kemma Anutu mepésiyeac.

⁹ Waŋu inéŋ tima kemma Anutu mepésiye ic embac moczoŋ yanda ienen i héŋgic.

¹⁰ Hémma ic iminéŋ Nagu sorociguc tacma iwawai niŋac welec énécmiaŋec ic imi mia zéma héŋtegiacma haka hiŋŋimiyec imuac muŋguc yanda welicgéma aurigic.

Peteronéŋ welicgéma tocgégic imi onac ac énézéyeac.

¹¹ Ic iminéŋ Petero zéma Yohane érépésima keŋu ic embac ienen aurima Solomonac luhac ama yanda imuaru usuŋnec hama ionac muru tocgégic.

¹² Waŋu Peteronéŋ inicma énézéyeac; Israél ic embac, némac niŋac haka imuac aurizu? Ini niŋgic nerenŋ norac kucnira zéma hakanira hia bianéŋ ic yomi mehiazuzic esécnec waŋu niriŋ sosolima nanzu?

¹³ Imi nerenŋ qahac, néŋ Yesu enenŋ Pila-toac mériaiguc opocgic Pila-tonéŋ hulacmi-manŋ zéma ewaya zikiyec. Waŋu ini iwac kic ségériaiguc Yesu qaecgémigic. Waŋu yanda hécnina Abaraham zéma Isaka zéma Yakop ionac Anutunéŋ eŋeya welenŋ qeŋe ic Yesuac qac buŋa meyaŋec;

¹⁴ Eneŋ ic solanŋ zéma téréya ménda nimmima sac naec ic méŋ hulacmimac niŋac zéwelec migic.

¹⁵ Eneŋ kekec miŋina qehumugic. Waŋu Anutunéŋ ic humumia sugcina igucnec i meqeli miyec. Waŋu neŋaŋ imuac héipuc ic wanziŋ.

¹⁶ Ic youmi hémma nimmizu, iminéŋ Yesuac qara niŋzéhégéyu niŋzéh niŋzéhŋa iminéŋ séwiya meselimizac. Yesuac qara zéma niŋzéh niŋzéh iwac murunec hiŋŋimizac iminéŋ ic youmi ini moczoŋ yanda kicgic-ŋaiguc séwiya solanŋ mihicŋi mizac.

¹⁷ Waŋu deguc ni yomuhuc niŋzua; Ini ménda niŋasarima imuhuc waŋgic. Waŋu galenhécgina ienenŋ imuhucyanec.

¹⁸ Waŋu Anutunéŋ eŋeya kua meme ic ionac kuagina mema eŋeya Kristonéŋ qeŋzeŋ manzeŋ nimmac imi ménda hiŋŋiyunec zédarec ac imi imuhuc meseliyec.

¹⁹ Imuac ewa qerigina melemma Anutuac muru hagic onac képésicgina zuac énécmiye.

²⁰ Imuhuc waŋgic Miŋ Kewuac murunec tac hiahiaŋuac naléya hamac. Hayu inéŋ Yesu Kristo becneac kumuyec i aguc onac méli énécmimac.

²¹ Anutunéŋ baec yomuac naléya hama keŋec imuac suraiguc eŋeya kua meme ic téréya ionac kuagina mema zéyeac séc kurumeŋnéŋ Yesu tétécgéma heyunec iwawai moczoŋ meqelimac.

²² Mosenéŋ yomuhuc zéyeac; Miŋ Kewu Anutuginanéŋ onac niŋac dac munahécgina ionac sugcina igucnec kua meme ic méŋ ni esécnec kumuyu nammac. Waŋu inéŋ ac imuhucya me imuhucya énézéyu imi moczoŋ niŋtohodacmu.

²³ Méŋnéŋ méŋ Anutuac kuaya meme ic iwac ara ménda niŋtohomac imi ic embac sugcina igucnec elicgéyu qahac wandacmac.

²⁴ Anutuac tilinŋ tilinŋ ic Samuel igucnec namma éréma kua meme ic tosara ai imuac areŋiguc namma zégic imi enenŋ moczoŋ nalé sura yomuac niŋac walacnec zégic.

²⁵ Eneŋ imi Anutuac tilinŋ tilinŋ ic ionac qelihécgina zéma Anutunéŋ yanda hécginaŋ ac zikiyec zikiŋzi ac imuac qelihéra. Anutunéŋ Abaraham yomuhuc ézéyeac; Baec séc ic embac tuŋa tuŋa moczoŋ guac qeliga iwac murunec mériaŋ memu.

²⁶ Eŋac eŋac képésicgina igucnec melenŋ énécmima mériaŋ qéénécmimanŋ zéma Anutu eŋeya welenŋ qeŋe icya kumuma walac onac muru méliyeac.

4

Petero zéma Yohane hésa amaiguc oropocgic.

¹ Petero zéma Yohane ierenŋ ic embac ac énézéma nanjic hofac oo ic zéma ocmuŋ téréyawac deminŋ galenŋ kuneŋgina zéma Sadukaio ic ienenŋ iorac muru hagic.

² Ierenŋ ic embac ku énécmima Yesuac muru humuc igucnec yacyac hezac zéma zéauyic qerigina biriyeac.

³ Biriyeu érépésigic ama bec sinjyec imuac niŋ hésa amaiguc oropocgic heycnec ama gjanjyec.

⁴ Waŋu acgira niŋgic ionac sugcina igucnec sasalanéŋ niŋzéhégic ic embac zanŋgégina 5,000 eséc waŋec.

⁵ Ai meme imuhucŋen séwiac galenŋ zéma qeriac galenŋ zéma hēna acac kiwi ic tosara Yerusalem amaiguc tocgégic.

⁶ Héfac oo ic kuneŋgina Hanasi, zéma Kayafa, Yohane, Aleksande zéma hofac oo ic kuneŋgina iwac sac kitichéra ienenŋ momacnec kecgic.

⁷ Ierenŋ Petero zéma Yohane sugcinaiguc oropocgic nanyic yomuhuc qesiércmigic; Némac kuc zéma mérac qaciguc ai imi mezaoc?

⁸ Qesigic Petero imi Uŋa Téréyanéŋ qeriaiguc kuaya qeyu yomuhuc énézéyeac; Hénaorinŋ neŋaŋ séwiac galenŋ zéma Israél neŋaŋ qeriac galenŋ hécnina,

⁹ Ic puriŋa imi haka hiabia wammiyic imuac némaciguc mehiazuyoc zéma niri deguc aciguc gési nérécmizuiguc,

¹⁰ Ini zéma Israel ic embac moczon yomuhuc niņasarimu; Ini Yesu Kristo Nazareteneç i ic héngenja wéndaraiguc qehumugic Anutunéj humuc igucnec meqelimiyeç. Waņju iwac qaraiguc mia ic youmi habia soroc wamma kicginaiguc nanzac.

¹¹ Yesu imi meriqe ic eņaoc hoc méj héņara mema giligic keņkeņa iminéj mia ama waņğonaiguc ama imuac hoc oruha waņeç.

¹² Képésic igucnec aņgérj titi imi méņaru méj ménda hezac. Kurumenj bawaiğuc ic neņaj muru aņgérj tinéncmimacac qac méj ménda nénécmiyu hezac.

¹³ Petero zéma Yohane ierej imi ic omaya, kiwi amaiguc ménda eņoc imuhuc zéma niņgic. Waņju efima kucnec zéyic nimma aurigic. Waņju becneç Yesuguc ke-roc imi iricteçigic.

¹⁴ Waņju ic hiaruyec iminéj iriguc momacneç naņu hémma zéqetali waņ éréçmiwiņ zéma osigic.

¹⁵ Waņju érézégic gésigési ic ionac murunec waima hiņgaric eņaocnec yomuhuc emininma zégic;

¹⁶ Neņaj ic éréhéc imi dimuhuc waņ éréçmiwiņ? Kiwi méréra eņeņa waņic ic embac Yerusalem keczu ienej moczon buņa imi nindacgic. Waņju neņaj imuac qaecgéwiņjac séc qahac wanzac.

¹⁷ Ic embac ionac sugginaiguc iwawai imi ménda saima kemmac niņjac Yesuac qaraiguc ic méņac méj, ac méj muņguc ménda zémaoc niņjac zétericgé éréçmima zéseli éréçmiwiņ.

¹⁸ Imuhuc zémaguc muņguc héihéré éréçmima Yesuac qaraiguc méndağucnec zéma ku énéçmimaoc niņjac zéseli éréçmigic.

¹⁹ Zégic Petero zéma Yohane ierej yomuhuc melemma zéyoc; Anutuac kic ségériaiguc Anutuac ara waima onac acgina méndacbic iminéj hia me qahac imi eņaoc niņgésigic.

²⁰ Niri imi iwawai hémma niņic imi ménda zéauwicac séc qahac.

²¹⁻²² Mehiahiaruac asé kiwiya hiçniçmiyeç ic iwac yawuņa imi 40 ogirec imuac niņac ic embac moczon haka hiçniyeç imuac Anutu mepésigic. Imuac dimuhuc yéwéri éréçmiwiņ zé osima muņguc zétericgé éréçmima wai éréçmigic keņoc.

Ninzérj ninzérj ic ienej zéweleç waņgic.

²³ Kemma Petero zéma Yohane ierej ekaņ ic embac ionac muru liliņgéma kemma hofac oo ic kiwa zéma qeriawac galeņ ienej ac érézégic imi moczon énézédaroc.

²⁴ Zéyic ienej nimma momac yanda ewa maracgina meyacma Anutu weleçmima zégic; Miņ Kewu yanda, Anutu! Geņ

baec kurumenj zéma kondurj zéma iwawai moczon yanda imuac qeriaiguc hezac imi zéna hiçniyeç.

²⁵ Geņ Uņaga Téréya mélimima welenj qe-qega Dawidi, neņaj yandanina iwac kuaya mema yomuhuc zéneç; Némac niņac baera baera i hazéc wammizu? Waņju imuac ic embac ienej aigina héla qahac imuhucya mewiņ zé sasaņgiaiguc ac zézu?

²⁶ Anutu zéma iwac haléçnéj météré mimia iorac hazéc waņ éréçmiwiņ zéma baecac ic kewuhéra ienej yacma nanzu, waņju séwiac galeņ enej momacnec toçgézu.

²⁷ Hélaçnec, imuac séçiguc ama arenja yanda yomuhucgeņ Herode zéma Pilato ierej baec méņunec méņunec ic embac zéma Israel ic embac iniguc guac welenj qeçe icga téréya Yesu haléçnéj métérémineç i hazéc wammima toçgégic.

²⁸ Imi enej geņğawc iwawai méj hiçniçmacac zéma guac ewa siņa zéma méraga kuhanéj becneç niņarenjéneç imuac mia wambiņ zéma toçgégic.

²⁹ Miņ Kewu deguc zéteric tericgina imi hémma guac welenj qeçhéçga naņgé nénéçmima zénéçniņa ménda hiriyu ackuazéçga imi zéauwiņ.

³⁰ Waņju méraga suluma hafi mehiaruma waina kiwi méréra zéma asé kiwiac haka hénia hénia guac welenj qeçe icga téréya Yesuac qaraiguc hiçniçmac.

³¹ Imuhuc zéma weleçgic tecgéyu ama toçgéma tacgic iminéj hiriyu ienej moczon Uņa Téréyanéj qerigina kuaya qeyu zénéçgina ménda hiriyu Anutuac ackuazéç zéaiguc.

Ninzérj ninzérj ic ienej ewa momac wamma keçgic.

³² Ic tuņ ninzérjégic ienej ewa qeri momacguc wamma méņnéj méj iwawaigina méj niņac guaru qahac nuaru qahac ménda zéma momacnec mema kecaņgic.

³³ Waņju Mélíméli ic ienej kucgina seliağuc Miņ Kewu Yesuac yacyarawac héipucya wamma toroçqema zéaiguc Anutuac ewa hianéj qacginu heyec.

³⁴ ^(34a) Heyu naléya naléya ic embac baec me ama gericginaguc ienej iwawai imi haigic meçic soukiwaya mema haaņgic.

³⁵ Hama Yesuac Mélíméli ic ionac hénağinu haigic méndéma ic tosara iwawai méj niņac osigic séc énéçmigic, ^(34b) sugginaiguc méņnéj méj iwawai méj niņac ménda osigic.

³⁶ Waņju Rewi ic méj qara Yosefe, Kipuro baec zékéņa igucnec keru Mélíméli ic ienej iwac Banaba zémiiaņgic. (Imuac hénia imi ewa qeri meme seli waņ énéçmimawac naņa.)

³⁷Inérj ai mérj késa kerec imi haiyu megic soukiwaya mema hama Mélíméli ic ionac hénaginaiguc haiyec.

5

Anania zéma iniña Safira.

¹ Wañu ic mérj gara Anania inérj iniña Safira i guc iwawaigira haima sokiwa meyc.

² Wañu inérj boña bakia musangéyu heyu, iniñanérj momacnec niñec. Wañu bakianec mema hama Mélíméli ic ionac hénaginaiguc haiyec.

³ Haiyu Peteronérj zéyec; Anania, némac niñac Biria miñinanérj qeriga sécgéyu Uña Téréya ikoc wammima baecgawac boña bakia musangézan?

⁴ Iwawai hegérjec imi geñga buña ménda heyec me? Wañu haima soukiwa menec imi geñga buña ménda heyec me? Imi moczoñ geñga, nérj némac niñac haka imuhucya guac qerigaiguc niñareñgéma kecnec? Ic ionac qahac, nérj gi Anutu ikoc wammizan.

⁵ Imuhuc zéyu Ananianérj nimma humuma mama qeyec. Wañu haka hicñiyec imi niñgic séc zénéñgina kunerj yanda hiriyc.

⁶ Humuyu sac qeli merac enerj hama gamocya osoma huama kemma téngégic.

⁷ Kaiwe kiwa 3 kilok keñu iwac iniñanérj haka hicñiyec imi ménda niñtegicma hama éréyec.

⁸ Éréyu Peteronérj qesimiyec; Nézéna youmi gi zéma Anania baec imi wai énécmima boña meyc imuac sécyá wanzac me? Zéyu inérj zéyec; Oo imi sécyá wanzac.

⁹ Zéyu Peteronérj ézéyec; Dimuhuc Miñ Kewuac Uña Téréya batucgéwic zéma ewa momac wanoc? Inicna, ic tosara euga téngéma liliñgéma hama naguiguc nanzu. Wañu ienerj gi momacnec huagémma kemmu.

¹⁰ Zéyu imuhuc geñnec i acguc humuma iwac hénayaiguc mama qeyec. Wañu sac qeli merac ienerj éréma héngic qamoc mérj hicñijma heyu hémma huama mama kemma iwac euyawac qéhéréñgaic téngégic.

¹¹ Hénaorinj zéma ic embac haka imuac surucya niñgic séc zénéñgina kunerj yanda hiriyc.

Mélíméli ic enerj ic embac hafiginaguc sasala meñiaru énécmigic.

¹² Mélíméli ic ienerj méragina suluma ic embac sucginaiguc asé kiwiac haka zéma kiwi méréra héniya héniya megic hicñiyu ic embac sasala ewa momac wamma Solomonac luhuc ama yandaiguc tocgéañgic.

¹³ Wañu tosanerj ionac muru ménda efima toroqegic. Wañu ic embac ienerj Mélíméli ic ionac niñgic eñeña wanec.

¹⁴ Wañu ic zéma embac momacnec tuña tuña muñguc yanda ninzérjgéma Miñ Kewuac muru toroqegic.

¹⁵ Imuac niñ Peteronérj hama keñu irecyanérj osiénécmimacac niñ ic embac hafiginaguc onagicma hama hena yandaiguc hehe dungina me aturu heheginaiguc onopocgic hegic.

¹⁶ Wañu ic embac sasala ama areña kunerj kunerj séc Yerusalem lelec lelec tacma keñec imuacnec ienerj imuhucyanec ic embac hafiginaguc zéma tosara uña biri-anérj wañu qeñzeñ manzeñ qeañgic imi onagicma hagic. Wañu hagic séc moczoñ hiarudacgic.

Kua meme uñanérj Yesuac Mélíméli ic hésa ama igucnec hulac énécmiyu magic.

¹⁷ Wañu hofac oo ic eñeña zéma tosachéra Sadukaio tuñaguc kecgic imi enerj qeri biric nimma yaçgic.

¹⁸ Yacma Yesuac Mélíméli ic énépésima ic embac kicginaiguc hésa amaiguc onopocgic.

¹⁹ Wañu sinjyaiguc Miñ Kewuac kua meme uñanérj hésa amawac naguya naguya auma onagicma mama yomuhuc énézéyec;

²⁰ Kemma ocmuñ téréyaiguc namma kekecac ackuazéc imi moczoñ ic embac énézédadcmu.

²¹ Imuhuc zéyu ama gianj gianjaiguc ocmuñ téréyaiguc emma ackuazéc ku énécmigic. Wañu hofac oo ic eñeña zéma tosachéra hama Sanhederin kaunsol zéma Israel qerawac galeñ moczoñ énézéygic tocgégic. Wañu Yesuac Mélíméli ic onagicma hamu niñac ic tosara hésa amaiguc méli énécmigic.

²² Wañu ocmuñ téreyawac galeñ meme ic ienerj kemma hésa amaiguc ménda miñicñi énécmima liliñgéma hama énézéygic.

²³ Énézéma yomuhuc zégic; Kemma hénni hésa ama imi naguya žikigic taczacnec. Wañu awiawi ic ienerj nagu séc nanjic. Wañu qeri séwélawac naguya naguya auma qeriaiguc ic mérj ménda miñicñizij.

²⁴ Ama ocmuñ téreyawac demij galeñ kunerjgina zéma hofac oo ic kiwa hécgina ienerj acgina nimma haka imi yandima némac tanec wammac zéma niñgic sicsaoc wanec.

²⁵ Wañu ic mérñérj hama énézéma zéyec; Ninzu, ic tosara hésa amaiguc onopocgic imi enerj ama téreyaguc namma ic embac ackuazéc ku énécmizu.

²⁶ Zéyu galeñ iminérj ai ichéra iniguc kemma onagicma hagic. Wañu ic embac

ieney hocnéj nunuwu niñac zéma bacgina yandiyyu bénzérnec onagicma hagic.

²⁷ Hama onopocgic kaunsol kicginaiguc nanjic hofac oo ic eñeñaginánérj qe-siénécimma zéyec;

²⁸ Ic iwac qaraiguc ic embac ackuazéc ménda ku énécmimu niñac selianec zéseli énécmiyñ. Wañu ini héna acgina imi ku énécmigic Yerusalem ama séc sécgédaczac. Wañu ic iwac sacya niñac Anutunérj imuac bakia melej nénécmiyu neñaooc bisiwññ niñ wanzu?

²⁹ Zégic Petero zéma Yesuac Mélíméli ic tosara ieney yomuhuc melemma zégic; Ic onac ackuazéc tohowññ zé Anutuac ackuazéc waiwiññac séc qahac.

³⁰ Eney Yesu ic héñgenja wéndaraiguc gehumugic. Wañu imi mia yanda hécnina ionac Anutunérj meqeliyyu yarec.

³¹ Israel ic embac ewa qerigina melengic kápésicgina wai énécmimacac niñ Anutunérj méra héiyanérj i wagicma emma ic kewu zéma añgérñ titi icninawac kumuyec.

³² Nini haka imuac héipuc ic wanzññ. Wañu Anutunérj méñnéñ méñ ara tohogic ionac Uña téréya énécmiyu Uña Téréya im-inérj imuhucyanec héipuc wanzac.

³³ Imuhuc zégic niñgic qerigina kilen yanda biriyu unuhumuwiññ zé wanjic.

³⁴ Imuhuc wanjic méñnéñ sugcina igucnec yarec. Ic imi Farisaio ic, qara Gamaliel, Héna acac kiwi ic, wañu ic embac moczoññ yanda eeya héianjic. Inérj Yesuac Mélíméli ic onagicma komora méñ séñgəñgəñ kemma nammu niñac énézéyec.

³⁵ Imuhuc wammaguc yomuhuc énézéyec; Israel ic, ic imi onac iwawai méñac méñ wañ énécmiwiññ zé haka imuac hiabianec niñgésimu.

³⁶ Héniá zéwa niñgic, becneç Teuda hicñjima eñeya niñ méñac séciguc séwiya meemma zéyu iwac muru ic zanjégina 400 imuac séc toroqegic. Wañu qegic humuyu ic méndacmigic séc héndérj amuma kendacgic, héla qahac wañec.

³⁷ Imuac andiaiguc qac meme naléyaiguc Galilaia ic Yudanérj hicñjima ic tunj yanda héihéré énécmiyu méndacmigic. Wañu i imuhucyanec humuyu méndacmigic ieney héndérj amuma kendacgic.

³⁸ Imuac ni degucguc énézézua, ic ionac murunec lakeç namma wai énécmigic kecgic. Niniñ areñgia zéma aigina iminérj ic ionac murunec hicñzaciaguc birima maqemac.

³⁹ Wañu Anutuac murunec hazaciguc eney mebirimuac séc qahac wammac, néñ Anutuguc eumu tanec wambac niñac.

⁴⁰ Imuhuc énézéyu ara tohoma Yesuac Mélíméli ic unurugic érégic kémbiññérj

unuma Yesuac qaraiguc ac méñ ménda zému niñac zéselima wai énécmigic keñgic.

⁴¹ Wañu Yesuac Mélíméli ic eney Sanhed-erín kaunsol wai énécmima kemma Anutunérj niñu nini Yesuac qara niñac mema titi wañ nénécmiww ésec wanzac zéma nimma ségiségi wanjic.

⁴² Wañu ieney méndagucnec waigic, néñ kaiweya kaiweya ocmuññ téréya me amagina séciguc Yesu imi Kristo zéma zéauma buña suruc hiabia ku énécmianjic.

6

Yesuac Mélíméli ic ieney ai ic 7 kumu énécmigic.

¹ Wañu nalé imuhucgəñ Yesuac tohotoho ichéra zanjégina toroqema eñec. Eñu Yuda ic tosara Hebraio ac zéanjic ieney naléya naléya maqeqeya galeñgə énécmima Yuda ic tosara Girik ac zéanjic ionac maléhéçgina méragina ménda énécmigic. Wañu Yuda ic Girik ac zéanjic ieney eñacnec ewa hétéñgina memama haka imuac Hebraio ic zébirí énécmigic.

² Imuhuc wanjic Mélíméli ic ieney tohotoho ichéra tocgé énécmima zégic; Nini Anutuac ackuazéc ménda zéauma nene yaka méndérj énécmimanec kecbiññ imi haka hiabia qahac.

³ Dac mnahanéçnina sugcinaiguc ic 7 Uña Téréya zéma niñtegic qññtegic sécgé énécmiyu eegina héiénécmianzu imi mi-hicñj énécmigic neneney ai imuac kumu énécmiwiññ.

⁴ Wañu neneney imi zéwelec ai zéma ac téreyawac ai sac toroqema mema kecbiññ.

⁵ Zégic ac iminérj hénaorññ moczoññ yanda ionac ewagina mehiaru énécmiyu ieney ic youmi mihicñj énécmigic; Niñzérñ niñzérñ zéma Uña téréya sécgémimia Stefano imi zéma Filipino, Porokoro, Nikano, Timon, Pamena, zéma Antiokia ic Nikolao, wañu Nikolao inérj becaru melemma Yuda hénaiguc toroqema kekera.

⁶ Wañu ic imi Yesuac Mélíméli ic ionac kic ségéra ginaiguc hai énécmigic nanjic walac zéwelectmaguc méragina orucginaiguc hai énécmima mozocgé énécmigic.

⁷ Wañu Anutuac ackuazécénérj saima keñu Yesuac tohotoho ichéra ionac zanjéginanérj Yerusalemguc kuney yanda toroqema eñec. Wañu hofac oo ic sasalanérj niñzérñ niñzérñ imi tohogic.

Stefano késama aciguc haigic.

⁸ Ewa hía zéma kuc sécgémimia Stefano inérj ic embac sugcinaiguc kiwi welicwelic-gia zéma asé kiwiac haka icnérj ménda memeya imi sasala meyec.

* 6:9: Yuda ic tunj méñ Roma baec yandaiguc ziki sipacgina qahac kekera.

⁹ Waŋu tocgotocgo ama méŋac hénaorin qacgina Ic hulac énécmimia* ionac murunec tosara Kirene, Aleksandria, Kilikia, zéma Asia baec igucnec hagic ienen momacnec yacma Stefanoguc zéén zéma wamma ac zégic.

¹⁰ Waŋu Stefanonéŋ Uŋa Téréyaguc ac hiabianec niŋareŋ wamma zéyu ieneŋ ara melemmuac séc qahac waŋec.

¹¹ Waŋu ieneŋ ic tosara zénaŋgé énécmigic yomuhuc zégic; Nini hénni Stefanonéŋ Mose zéma Anutu zébiri érécmizac.

¹² Imuhuc zéma ic embac zéma qeriwac galeŋ zéma héna acac kiwi ic ionac qerigina éségic iwac muru hama késama kaunsol onac muru wagicma keŋgic.

¹³ Kemma héipuc ic ikora onopocgic namma yomuhuc zégic; Ic youmi imi oc-muŋ téréya zéma héna ac imuac nalé séc zébirianzac.

¹⁴ Nini imi inéŋ Yesu Nazareteneŋ iminéŋ ama youmi hézégéma haka silic Mosenéŋ mema mama nénécmiyec imi melenŋ qelia wammac imuhuc zéyu niŋanzin.

¹⁵ Zégic kaunsol moczoŋ yanda imuaru tacgic imi eneŋ Stefanocac hémma héŋ waŋgic iwac kic tanera imi kua meme uŋa ionac kic tanec ésécnec waŋec.

7

Stefanonéŋ Yesuac hénia zéasariyec.

¹ Waŋu mulu memec icya ionac eŋeŋaginaneŋ qesimima zéyec; Ac imi hélacnec me?

² Zéyu Stefanonéŋ yomuhuc zéyec; Dac munahécna zéma maŋgoc hécna acna zéwa niŋgic; Yandanina Abaraham Haran baeciguc ménda kemma kecma Mesopotamia baeciguc kerunec Anutu odamuyagucnéŋ hiŋimiyec.

³ Hiŋjimima yomuhuc ézéyec; Gi ama baecga zéma arenhécgga wai énécmima neŋ baec méŋ gézéwa hémbésémaŋ imuaru kembésémaŋ.

⁴ Imuhuc ézéyu inéŋ Kaldia ic ionac baec imi waima Haran baeciguc kemma kerec. Keru maŋgocya humuyuguc Anutunéŋ eneŋ deguc keczu baec yomuaru wagicma hayec.

⁵ Hama inéŋ baec yomuaru iwawai méŋ ménda waimima baec titiŋa méŋ ménda miyec. Waŋu Anutunéŋ Abaraham meracya méŋ qahac kerunec eŋeya zéma andiaiguc qelihéra ieneŋ baec yomi késamu niŋac ac zikimiyec.

⁶ Waŋu ac Anutunéŋ ézéyec imi yomuhuc; Iwac qelihéra ieneŋ ic méréra ionac baeciguc ic kian kemma kecmu. Kecgic baec miŋina ieneŋ welen

qeénécmimuac niŋ énépésima yawuŋ 400 séc ziki sipacgé énécmimu.

⁷ Waŋu welenŋ qemuac niŋ énépésimu ionac baec yanda imuac ic embac imi niŋgési énécmima bakia melenŋ énécmimaŋ. Waŋu imuac andiaiguc qelihéra ieneŋ baec imi waima hama baec yomuaru ni welenŋ qenémmu.

⁸ Waŋu Inéŋ Abaraham séwi tasé hericheric imuac sisipac ac imi zémiyec. Waŋu naŋa Isaka héri haima mema keru kaiweya 8 waŋu séwi taséya hericheric imuac haka waŋec. Waŋu Isakanéŋ Yakop mihiŋjnyec. Waŋu Yakobonéŋ yanda hécnina 12 mihiŋji énécmiyec.

⁹ Waŋu yanda hécnina ieneŋ Yosefeac nimbupuc wammima soukiwa niŋac waimigic késama Izipte baeciguc keŋgic Anutunéŋ i guc kerec.

¹⁰ Kecma zéra béra moczoŋ imuac qaha igucnec metecgéma ewa hia nimmima niŋtegic qinŋtegicac kuha miyu Izipte ic kewu Faraonéŋ héŋu hiaruyu Izipte héngaleŋ ama arenŋa yanda zéma eŋeya ama séc héngaleŋ wammac niŋac kumuyec.

¹¹ Nalé imuaru Izipte zéma Kanaan baec séc béti hiŋjnyu qeŋzeŋ manzeŋ he énécmiyu yanda hécnina imi nenegina qahac kecgic.

¹² Waŋu Yakopnéŋ Izipte baeciguc nene hezac imuhuc zégic nimma yanda hécnina méli énécmiyu keŋgic.

¹³ Waŋu muŋguc keŋgic Yosefenéŋ eŋeya héniaya zéasari énécmiyu dac munahéra ieneŋ héniaya niŋgic. Waŋu Farao ézéyu inéŋ Yosefeac arenhéra héniagina wininiyu inicma niŋec.

¹⁴ Waŋu Yosefenéŋ dac munahéra tosara méli énécmiyu maŋgocya Yakop zéma sac kitichéra moczoŋ ic embac 75 onagicgic.

¹⁵ Waŋu Yakopnéŋ Izipte baeciguc mekemma kecma humuyu yanda hécnina imuhucnec humudacgic.

¹⁶ Kecma qamoc hécgina Sekemiguc mema hama baec méŋ Abarahamnéŋ becneŋ Sekem baeciguc Hamoroac qelihéra ionarunec kicsuaŋac buŋa soukiwa énécmima meyec imuaru téŋgé énécmigic.

¹⁷ Waŋu Anutunéŋ Abaraham ac zikimiyec imi seligimac imuac naléya ducŋiyu Izipte baeciguc arenhécnina ionac zaŋgégina imi muŋguc yanda saima eŋec.

¹⁸ Waŋu kecma ic kewu méréra méŋ Yosefeac hénia ménda niŋinaneŋ Izipte baecac galeŋ waŋec.

¹⁹ Waŋu ic kewu inéŋ mia arenŋ hécnina tiwiŋiwiliŋ waŋ énécmima zéra béraiguc onoporec. Waŋu yanda hécnina zéseli énécmiyu qelihécgina kokoc humumu niŋac demin séŋgaŋgenjiguc wai énécmianjgic.

²⁰ Nalé imuaru mia Mose hicñiyec. Wañu Anutunéh héñu sécgéyec. Sécgéyu mañgocyawac amaiguc namu gumuyu maso haréwéc wañec.

²¹ Wañu kecma winiñu waigic Farao béracyanéh wagicma galeñgéyu iwac nanja wañec.

²² Wañu Mose imi Izipte ic ionac niniñgina imi moczoñ kumigic ara zéma wawañ memeya imi kucyaguc wañec.

²³ Kecma yawuñu 40 imuac séc wañu kemma Israelac qeli, dac munahécna inicmañ zéma qerianéh niñec.

²⁴ Kemma Izipte ic méñnéñ Israel ic méñ eñ qeyu iricma ic méñ yéwériyaguc iwac saiwa wammima Izipte ic imi bakia melerñmima qehumuyec.

²⁵ Wañu inéh dac munahécna ieneñ Anutunéh mérananéh yéwérigina igucnec metecgé énécmimac imi niñasarimu imuhuc zéma niñec, néñ ieneñ imi ménda niñtegicic.

²⁶ Wañu ama siñjima gianñyu Israel ic éréhéc euyic muñguc winini érécmima ieneñ ewa momacguc wammaoc niñac yomuhuc érézéyec; Ic éréhéc iri dara munia, wañu némac niñac mebiru amuzac?

²⁷ Zéyu ic alaya eñ qeyec iminéh Mose qéfacgé mima yomuhuc zéyec; Mérénéh gi nonac galeñ zéma gésigési ic kumugéñec?

²⁸ Orañ Izipte ic qehumunec imuhucyanec ni numañ zéma wanzañ?

²⁹ Zéyu ac imuac niñac Mosenéh néñgacma Midian baeciguc ic kian wamma kecma baec imuhucgeñ nanhéréraguc wañec.

³⁰ Wañu yawuñ 40 imuac tetcgia wañu, Sinai baec boña imuac hosuraiguc baec kéra kérésiaiguc Miñ Kewuac kua meme uña méñnéñ ic hésa waiyaguc imuac geric bélanja qeriaiguc iwac muru wininiyec.

³¹ Wininiyu Mosenéh hémma kiwi imuac welicgéyec. Nimma héñ sosolimañ zéma hosuraiguc keñu Miñ Kewuac ac ewaya yomuhuc mayec;

³² Ni yanda hécgá ionac Anutu; Abarahamac Anutu, Isakawac Anutu, Yakopac Anutu. Imuhuc zéyu Mosenéh bac yandi yandi wamma zéñéñ hiriñyu efima hémmacac séc qahac wañec.

³³ Wañu Miñ Kewunéh yomuhuc ézéyec; Baec tima nanzañ imi baec téréya imuac héna usuga imi hénaga igucnec hetecgéna.

³⁴ Ic embahécna Izipte baeciguc kecgic mematiñ wañ énécmigic hémma héñanzua. Wañu ionac zésiaccinanéh nuruyu nimma hulac énécmimañ zéma mazua. Deguc hana neñ gi Izipte baeciguc méligémba.

³⁵ Imi mia ieneñ Moseac mérénéh gi galeñ zéma gésigési ic kumugéñec imuhuc zéma

waimigic. Néñ Anutunéh ic imi mia ionac galeñ zéma anjéñ titi icgina wammac niñac kua meme uña méliyu ic hésa waiyaguc imuac qeriaiguc hicñimima Mose méliyec.

³⁶ Méliyu ic iminéh kemma Izipte baeciguc zéma Konduñ pésiaiguc zéma baec kéra kérésiaiguc haka welic welicgia zéma asé kiwi haka hénia hénia imi yawuñ 40 imuac séc meyu héñgic onagicma hayec.

³⁷ Wañu Mosenéh mia Israelac qelihéra yomuhuc énézéyec; Anutugina Miñ Kewu iminéh dac munahécgina ionac suc igucnec kua meme ic méñ ni éséc imuhucya meyacmimac.

³⁸ Mose inéh baec kéra kérésiaiguc azorogic sugginaiguc yanda hécnina zéma kua meme uña méñ Sinai baec boñaiguc ac ézéyec imi iniguc momacnec kerec. Wañu inéh mia ac kekecyaguc imi nénécmimañ zé meyec.

³⁹ Yandahécna ieneñ acya ménda tohoma qéfacgéma suggina igucnec elicgéyec ewa qerigananéh Izipte baeciguc liliñgéyec.

⁴⁰ Wañu Aron yomuhuc ézégic; Gi anutuac irecya méñ mena iminéh walac walac keñu méndacbiñ. Mose Izipte baec igucnec nonagicma hayec imi youmi iwac muru némac iwawai hicñiyec imi nini ménda niñziñ.

⁴¹ Imuhuc zéma sura imuhucgeñ burumakao merawa imuac banaraya mema iwac muru yan qema héfac héimigic. Wañu méragananéh megic iwawai imuac ségiségi wañgic.

⁴² Imuhuc wañgic Anutunéh andé unuma wai énécmiyu ieneñ kurumenjac iwawai* mepési énécmigic. Imuac mia kua meme ic ionac kiwiiguc ac yomuhuc hezac; Israel ama miñina eneñ yawuñ 40 imuac séc baec kéra kérésiaiguc kecma yan méñ qema lémbañ méñ onéñgic me qahac?

⁴³ Ini Molok imuac* ocmuñ zéma baniara Refan imuac méñni sikilu zéma irec tosara mepési énécmimu niñac mesorocgéma megic imi mepési énécmiañgic, imuac ni Babilon baec emañgeñ ini nesi énécmimañ.

⁴⁴ Yandahécna ieneñ baec kéra kérésiaiguc héipuc ac haliginaguc kecañgic. Hali imi Anutunéh imuac tanera Mose ézéyec séc megic.

⁴⁵ Wañu hali imi mia yanda hécninanéh bisima keñkecma kecgic. Wañu Anutunéh kicginaiguc ic enia nesi énécmiyu ionac baec késaguc nalé imuhucgeñ yanda hécnina Yesua méra bawaguc kecgic imi eneñ iwawai imi bisima hagic tac énécmiyunec Dawidi galeñgé énécmiyec imuac naléya hayec.

⁴⁶ Wañu Dawidi inéh Anutuac ewa hia iwac muru hemiyu Yakopac qelihéra onac

* 7:42: Kembanja 43 iguc hénia imi ooyawac hezac. ✱ 7:43: 2Ki 23:10

nin wamma Anutuac amaya memac nin welerec.

⁴⁷ Wañu i qahac, néñ Solomonnéñ iwac ocmuñ téréya meyec.

⁴⁸ Wañu Eñeña yanda iminéñ amaya amaya ic méranéñ megic imuaru ménda kecanzac. Imuac mia kua meme icnéñ yomuhuc zéyec;

⁴⁹ Kurumén imi nuac ic kewu tatacna, wañu baec imi nuac héná titina. Imuac ninjac ini ama dimuhucya hia menémmu? Wañu baec dimuhucyanéñ nuac tac nininjac sécyá hia wammac me?

⁵⁰ Wañu iwawai momac yanda imi mérananéñ ménda mihicñjiyi me?

⁵¹ Ini imi ewagina selia, qeri gezacgina ménda hericgic béréñgéyec. Eneñ yanda hécgina wañangic ésecnec nalé séc Uña Téréya andé qeqe wammianzu.

⁵² Némac kua meme ic ménac onac yanda eneñ ménda qehéi wañgic kerec? Ic solañá méñ hamac zégic sac unudacgic. Deguc ini imi ic solañá imi mia andé qema qehumugic.

⁵³ Wañu kua meme uña eñeyaoc hama héná ac imi énécmiyec, néñ kilenjad ménda tohoanzu.

Stefano qegic humuyec.

⁵⁴ Ac imuhucya zéyu ninjac qerigina yaru iwac nin zécgina kizéñgéyc.

⁵⁵ Stefano imi Uña téréyanéñ qeriaiguc kuaya qeyu kurumenjiguc hiyu Anutuac kiwi asaha zéma Yesu Anutu méra héyaiguc nañu hémma

⁵⁶ yomuhuc zéyec; Ninzu, ni kurumenj añgéyu Icac Naña Anutu méra héyaiguc nañu hénzua.

⁵⁷ Imuhuc zéyu ac qewelon yanda qema gezacgina hézicgéma momac yanda yacma iwac muru usunec kemma qefacgéma

⁵⁸ ama areñ yanda demin seliaguc imuac sénganjenjiguc wagicma kemma hocnéñ héigic héipuc ic tosanéñ malekugina hetecgéma sac qeli mén qara Saulo iwac héniaiguc haigic.

⁵⁹ Wañu hocnéñ héima kecgic Stefanonéñ welecma ac yomuhuc zéyec; O! Min Kewu Yesu, gi qeri uñana kéšana.

⁶⁰ Imuhuc zémaguc simin héima kucnec yanda qacma zéyec; Min Kewu gi képésicgina ionac qacginu ménda haina enju, imuhuc zémaguc gau seli heyec.

8

Yesuac hénarinj hazéc mihicñima néngacma kenja wañgic.

¹ Stefano humuyu Saulonéñ qehumugic imuac ewa momac wañec. Wañu nalé imuaru Yesuac hénarinj Yerusalem kecgic ieneñ hazéc yanda mihicñima Yuda zéma Samaria baec séc néngacma kendacgic.

Kenjic Yesuac Mélíméli ic enjacnec ménda néngacma Yerusalemiguc kecgic.

² Wañu Anutu ee héihéi wammianzu ieneñ Stefano héisiac yanda wammima téñgéyc.

³ Saulo inéñ amaya amaya emma ic zéma embac momacnec énépésima qatéhéré wañ énécmima hénarinj mebiru énécmima hésa amaiguc onoporec.

Filiponéñ Samaria ama areña areña séc ackuazéc énézéyec.

⁴ Héndéñ énécmimia imi eneñ baera baera kemma ackuazéc imi zéau énécmigic.

⁵ Imuhuc wañgic Filiponéñ Samaria ama areña yandaiguc hinjacma Kristoac héniaya zéau énécmiyec.

⁶ Wañu Filiponéñ kiwi hénia hénia mema ackuazéc énézéyu tuñ yanda ieneñ ewa momac wamma hémma nimma acyawac wamma gezacgina haigic.

⁷ Hénia imi yomuhuc; Inéñ zéyu kuwic biria sasalanéñ ic tosa sipacgé énécmima kecgic ionac murunec qewelon yanda qema éréyc. Wañu purinj zéma hénia méragina biria sasala mehiaru énécmiyec.

⁸ Wañu ama areña yanda imuaru ségiségi kuner yanda hicñiyec.

Séwi galeñ ic Simonnéñ Uña Téréya bon memañ zé wañec.

⁹ Wañu ama areña yanda imuaru séwi galeñ mén kerec. Iwac qara imi Simon. Inéñ kuwi kuhanéñ ai ikora meyu Samaria ic embac ieneñ hémma welicgéyc eñeya ninjac ic kuner zéamua kecanjec.

¹⁰ Wañu eñeña mamaya momacnec iwac gezacgina haima, Ic youmi Anutuac kuc kuner yanda késaकेczac zéañgic.

¹¹ Wañu nalé horua yanda gétye manira ai iminéñ ewagina mesoho énécmiyec méndac miangic.

¹² Wañu Filiponéñ Anutuac héngaleñ ama areña yanda zéma Yesu Kristoac qac buña zéau énécmiyu ninzénagéyc ic embac momacnec doku naec énécmiyec.

¹³ Imuhuc wañu Simon imuhucnec ackuazéc ninzénagéyu doku naecmiyu Filipo méndacmiyu Filiponéñ séséc hénia hénia zéma kuc yanda mewininiyu hémma welicgéyc.

¹⁴ Yesuac Mélíméli ic Yerusalem kecgic ieneñ imi Samaria ic tuñ ieneñ Anutuac ackuazéc késaninj wañgic zégic nimma Petero zéma Yohane ionac muru méli énécmigic kenjoc.

¹⁵⁻¹⁶ (Wañu imuaru hénarinj imi hakecma ménac mén Uña téréyanéñ ménda mayecnec, ieneñ Yesuac qaraiguc dokunec sac naecgic,) imuac nin ieneñ mekemma Uña téréyaguc wammu ninjac zéweleroc.

17 Wañu Yesuac méliméli ic éréhéc ieren méragira orucginaiguc haiyic Uña Téréya megic.

18 Simon imi Yesuac méliméli ic ieren méragira orucginaiguc haiyic Uña Téréya énécmiya hémma soukiwa érécmiyec.

19 Érécmima yomuhuc érézéyec; Kuc buña imuhucya ni momacnec néñic ic embac méñac méñ orucginaiguc mérana haiwa Uña téréyaguc wammac.

20 Imuhuc zéyu Peteronéñ yomuhuc ézéyec; Gi Anutuac sese imi soukiwanéñ bonja hia memañac zéma ninzan, imuac soukiwaga imi gíguc momacnec biridac-maac.

21 Guac ewa qeriga imi Anutuac ki-waiguc dindiña qahac. Imuac hénac ac yominéñ guac iwawai me ai buñaga ménda wammac.

22 Qeri biricga imi melemma Miñ Kewu welec mína qerigaiguc niniñ imuhucya késakeczañ imuac késpedesga waigémmac gezan.

23 Gémba biriawac houhouyanéñ qeriga sécgéyu késpedesganéñ pipigémma hezac.

24 Zéyu Simonnéñ melemma zéyec; Iri ekaoc nuac niñ wamma Miñ Kewu welecmyic iwawai zézaoc imi nuaru mén ménda hicñi némmac.

25 Wañu Yesuac Mélíméli ic ieren Miñ Kewuac ackuazéc imi héipuc wamma selima zéau énécmimaguc Samaria baec komoc komoc sasalaiguc buña suruc hiabia imi zéau énécmima zéau énécmima hama Yerusalem liliñgéma kenjoc.

Filiponéñ Etiopia ic méñ Yesuac hénac ac ézéyec.

26 Miñ Kewuac kua meme uñanéñ Filipino yomuhuc ézéyec; Gi yacma emanñgeñgeñ baec wangoña Saut iguc hiñgacma hénac méñ Yerusalemnec hénima Gaza amaiguc hiñgaczac imuaru kembéséman. Wañu hénac imi baec kéra kérésiaiguc heyec.

27 Imuhuc zéyu Filiponéñ yacma kenju Etiopia héñgaleñ ama areña yandawac Embac garata Kandake iwac welen qeque icnéñ Yerusalemiguc Anutu mepésíman zé eñec igucnec mayec. Wañu ic imi héñgaleñ ama areña yanda imuac sou kiwa moczon galengémac niñac kuc yanda hemiyec.

28 Wañu inéñ liliñgéma eñeya karisi yanda imuac qacyaiguc tacma Anutuac tiliñ tiliñ ic Yesaiawac kiwi imi olomma kerec.

29 Wañu Uña téréyanéñ Filipino yomuhuc ézéyec; Karisi imuac hosuraiguc kemma kenna.

30 Zéyu Filiponéñ usuñec kemma kua meme ic Yesaia iwac kiwi imi oloñu

nimma qesimiyec; Ac olonzan imuac hénia ninzan?

31 Wañu inéñ zéyec; Méñnéñ hénia ménda meyu nimma dimuhuc niñasaríman? Imuhuc zémaguc éréma tacmacac niñ Filipino héihéré miyec.

32 Embac kewuac welen qeque iminéñ ac kiwi olonçec imi yomuhuc; Rama merawa méñ qehéric wammu niñ héréma kenjanzu ésécnec hérémigic kenec. Wañu rama méñ zucya héric héric ic méñac wésiaiguc hétéñ qahac wamma taczac imi ésécnec kuaya méñ ménda añgéyec.

33 Wañu mamaya wañu didiñanec ménda zétecgé migic. Wañu baec igucnec kekecyac wañu gicgic qahac wañec imuac méréñéñ iwac qeliheraguc wammac hia zéwacnec?

34 Wañu garatawac welen qeque icnéñ melemma Filipino ézéyec; Qesigémba nézéna. Anutuac tiliñ tiliñ icnéñ mérac niñ imuhuc zézac, eñeya niñac me ic mén niñac?

35 Qesiyu Filiponéñ kuaya añgéma ac imuaru toroqema Yesuac hénia ézéyec.

36 Wañu hénac kenkecma doku méñiguc kereñic garatawac welen qeque icnéñ zéyec; Doku you hezac imuac némacnéñ ziki héñu doku ménda naec némbéséman?

37 (Ménda hezac.)

38 Imuhuc zéma nesinesi ic énézéyu karisi yanda imi zikigic nanju Filipino zéma garatawac welen qeque ic ieren ekawu dokuiguc mekenic Filiponéñ doku naecmiyec.

39 Wañu doku igucnec éréyic Miñ Kewuac Uñanéñ Filipino wagicma kenju welen qeque ic iminéñ i muñuc ménda hémma ségiségi wamma hénaya méndacma kenec.

40 Wañu Filipino inéñ Azoto* tauniguc wininima lelecgéma ama areña kuney kuney séc séc buña suruc hiabia énézéma hama Kaisarea† hadarec.

9

Miñ Kewunéñ Sauloac hicñimiyec.

1 Saulo imi Miñ Kewuac ai ichéra tericgé énécmima unuhéi wañ énécmimacac niñ qeria geriwiguc wañu wéséséya héiyu érémanec nanju hofac oo ic eñeña iwac muru kenec.

2 Kemma méñnéñ méñ hénac qelia imi méndacma keczuiguc mihicñi énécmima ic me embac moczon méragina dérécgéma Yerusalem éréman zé Damasiko ama areña yanda imuac tocgotocgo ama séc kenkenawac oaec kiwi niñac welecmyec.

3 Welecmyu omiyu mema kenkecma Damasiko ama areña yanda hosuraiguc kenec. Nalé imuhucgeñ kurumen igucnec

* 8:40: Qara mén; Asidot. † 8:40: Ama areña yanda méñ zéic alayaguc.

asac mararañ méñnéñ élanzañ nec mama qatagalima lelecgémiyec.

⁴ Lelecgémiyu baeciguc tendiñgéma maqeyu hema ac ewa méñ yomuhuc zéyu niñec; Saulo, Saulo, gi némac niñac nunesi wannemma kecañzañ?

⁵ Zéyu Saulonéñ qesimima zéyec; Miñ Kewu, gi méré? Zéyu zéyec; Ni Yesu geñ genesi wammima kecañzañ imi mia.

⁶ Gi yacma ama areña yandaiguc kerenna, imuaru némac ai kilerñ mewésémañ imuac ara gézéyu nimbésémañ.

⁷ Zéyu ic i guc keñgic ieneñ hétéñ imi niñgic, néñ ic méñ ménda héngic imuac niñ acgina qahac nañgic.

⁸ Wañu Saulonéñ baec igucnec yacma kiwa himanec nañec, néñ iwawai méñ hémmacac séc qahac wañu ichéra ieneñ mériaiguc késama wagicgic Damasiko ama areña yandaiguc kereñgic.

⁹ Wañu ai meme haréwéc kiwa hilicgémanec taru nene me doku méñ ménda neyec.

Ananianéñ Saulo doku naecmiyec.

¹⁰ Damasiko ama areña yandaiguc Yesuac ai ic méñ kerec. Qara imi Anania. Wañu Miñ Kewunéñ tiliñ tiliñguc hicjimima ézéyec; Anania! Zéyu melemma zéyec; Oo, Miñ Kewu.

¹¹ Zéyu Miñ Kewunéñ ézéyec; Niñzañ, ic méñnéñ welecma taczac, imuac niñ gi yacma héna qara Héna Dindiña imuaru kemma Yudawac amaiguc emma ic méñ qara Saulo. Taso ama areña yanda igucnec iwac hocma mihicñiwésémañ.

¹² Inéñ irec méñ tiliñ tiliñguc hicjimiyu ic méñ qara Ananianéñ eñeya muru hama méria qacyaiguc haiyu muñguc kic hihiyaguc wañec imi héñzac.

¹³ Zéyu Ananianéñ melemma zéyec; Miñ Kewu, ic embac sasalanéñ iwac niñ zéma Yerusalemiguc guac hénaoriñ hécga haka biria hatac dahec wañ énécmiyec imuac suruc zéyic niñançua.

¹⁴ Wañu yomuaru imuhucnec guac qacga guruangizñ nini moczoñ méranina dércgé nénécmimac niñac hofac oo eñeñagina iwac murunec kuc buña imi mama hayec.

¹⁵ Imuhuc zéyec, néñ Miñ Kewunéñ yomuhuc ézéyec; Gi tinduc kenna, baera baera ic embac zéma ic kewu zéma Israelac nambérac héra ionac muru nuac qac buñana wagicma kemmacac niñ késawa ic imi nuac ai ic wançac.

¹⁶ Qac buñanawac wamma zéra béra yéwéria dimuhucya mihicñjamac imi ézéwa hémmac.

¹⁷ Wañu Ananianéñ kemma ama imuaru emma Sauloac oruhaiguc méria haima zéyec; Saulo, munana, gi muñguc kic hihi

wamma Uña Téréya sécégéñu kecbésémañ niñac Miñ Kewu Yesu hénaiiguc hicñigéñec inéñ mia méli néñu hazua.

¹⁸ Zéyu nalé sosola qahac kiwa igucnec iwawai sekec sekec éscéncneñ taima mayu kicya muñguc hima hémma yacma nañu doku naecmiyec.

¹⁹ Wañu nene nema kuhaguc wañec. Inéñ Yesuac ai ichéra Damasiko ama areña yandaiguc kecgic iniguc ai meme tosara kecgic.

Saulonéñ hénima buña suruc hiabia zéayyu zéra béra qahaiguc opocgic.

²⁰ Kecma nalé sosola qahac Yuda ic ionac tocgotocgo amaiguc emma Yesu imi Anutuac Naña keczac zéma zéau énécmiyec.

²¹ Énézéyu niñgic imi eneñ moczoñ welicgéma yomuhuc zéyic; Ic yomi Yerusalem imuaru qac imi qacangic ini mebiri énécmianec imi qahac me? Wañu ic embac imuhucya qaté énécmima hofac oo ic ionac muru énépésima kemmanñ zé hayec.

²² Wañu Saulo inéñ muñguc yanda kuhaguc wamma Yesu imi Kristo téñgéñ wançac imi héipuc wamma Damasiko ama areña yandaiguc Yuda ic kecgic énézéyu niñgic sicsaoc wañec.

²³ Imuhuc wamma keru ai meme sasala keñu Yuda ic eneñ Saulo qewiñ zéma zéeminijñ wançgic.

²⁴ Wañu ac sarña hazéra imi Saulo gezanéñ niñec. Wañu ieneñ Saulo qehumuwiñ zé siñi kaiwe séc nagu yanda séc awima nañgic.

²⁵ Imuhuc wançgic iwac tohotoho ichéra ieneñ sinjyaiguc neñgeñguc Saulo tima hésanéñ neñgeñ qatéma demijñ yanda andia luhuc memec kifañaguc nañgéyic hiñgacma néñgarec.

²⁶ Kemma Yerusalem keremma Yesuac ai ichéra ionaru toroqemac niñ batucgé énécmiyec, néñ ieneñ moczoñ Yesuac ai ic wançac imi ménda niñzéñgéyic imuac iwac zénéngina hiriyec.

²⁷ Wañu Banabanéñ Yesuac Mélíméli ic ionaru wagicma kemma Saulonéñ hénaiiguc Miñ Kewu dimuhuc héñu Miñ Kewunéñ dimuhuc ac ézéyu Damasiko ama areña yandaiguc inéñ Yesuac qaraiguc kucnec zéma dimuhuc zéayyec imuac ac suruc wañ énécmiyec.

²⁸ Wañu inéñ iniguc momacnec kecma Yerusalem eñeñ mama wamma Miñ Kewu Yesuac qaraiguc ackuazéc selianec zéayyec.

²⁹ Wañu Yuda ic tosara Girik ac zéañgic iniguc ac wançgic acginanéñ eñeñ mama wañec. Wañu ic ieneñ Paulo qewiñ zé wançgic.

³⁰ Wañu ai momachéra ieneñ nimma Kaisarea ama areña yanda zéic alayaguc imuaru wagicma hiñgacma kemma méligic Taso ama areña yandaiguc keñec.

³¹ Imuac niñ Yesua hénaoññ Yuda, Galilaia zéma Samaria baeciguc kegcig ionaru luae he énécmiyu nanan seli mi-hicñi énécmimia wañu Miñ Kewuac ehéihéi wammima Uña Téréyanéñ ewa qeriginaguc dongé énécmiyu zanñgégina saima keñec.

Peteronéñ ic méñ mehiaruyec.

³² Peteronéñ baec séc lelecgéma kecma Yesuac hénaoññ Lida ama areña yandaiguc kegcig ionac muru keñec.

³³ Wañu imuaru ic méñ mihicñiyec, qara imi Ainea, inéñ puriñ wamma hehe tat-aciguc hema keru yawuñ 8 wañec.

³⁴ Wañu Peteronéñ yomuhuc ézéyec; Ainea Yesu Kristonéñ mehiaru géñzac imuac niñ yacma hehe tatacga imi geñgaoc mindinjina zéyu nalé imuarunec yarec.

³⁵ Yaru Lida zéma Saron ama areña yanda igucnecnéñ i hémma ewagina melemma Miñ Kewuac hagic.

Peteronéñ Tabita humuc igucnec meqeliyec.

³⁶ Yope ama areña yandaiguc Yesuac tohotoho embac méñ kerec, qara imi Tabita, neñañ aciguc Noniñ, wañu inéñ ai hiabia sasala mema ic embac maqeqeya méra énécmiañec.

³⁷ Wañu nalé imuhucgeñ Tabita i hafi hicñimiyu humuyu qamocya naecmima ama qeria méñ qacyaiguc heyec imuaru haigic heyec.

³⁸ Lida ama areña yanda imi Yope ama areña yanda hosuru tarec. Wañu Yesuac ai ic embac ieneñ Peteronéñ imuaru taczac zégic nimma ic éréhéc iwaru méli érécmigic iereñ kemma nalé sosola qahacnec foc hamacac niñ qesimiyoc.

³⁹ Zéyic Peteronéñ yacma iriguc momacnec keñgic. Kemma kendacgic iereñ ama qeria méñ qacyaiguc heyec imuaru i wagicric eñgic. Eñgic embac malé sasala ieneñ ic iwac marépaiguc namma siacma zari maleku Tabitanéñ iniguc kecma meyacgéyec imi ézégic héñec.

⁴⁰ Wañu Peteronéñ énézéyu hiñgacdacgic simiñ héima zéwelerec. Zéweleru tecgéyu qamocac muru melemma namma yomuhuc ézéyec; Tabita gi yacna zéyu kiwa héitegicma Petero hémma yacma tarec.

⁴¹ Taru Peteronéñ mériaiguc késama héréyu yacma nañec. Nanu Yesuac hénaoññ zéma embac malé unuruyu eñgic Tabita qelizac imi énézéyu héñgic.

⁴² Wañu Yope ama areña yanda imuac miñina ieneñ haka imi zésaigic nimma sasala ieneñ Miñ Kewu niñzanñgégic.

⁴³ Wañu Peteronéñ Yopeiguc ic méñ qara Simon yañ séwéla meme iwac amaiguc ai meme sasala kerec.

10

Kua meme uña méñnéñ Konelio hicñimiyec.

¹ Kaisarea zéic alawac ama areña yandaiguc ic méñ kerec, qara Konelio. Inéñ yaré ic 100 ionac galenñ kerec. Wañu inéñ tuñ méñ Italia yaré ic tuña zéañgic imuacnec.

² Wañu inéñ eñeya ama taséhéra iniguc Anutuac wamma nalégina zéma usunñgina qemima ee héihéi wammima kecma ic embac maqeqeya ionac ewa biric wañ énécmima haleñ sasala hai énécmima Anutu zéwelec wammima kecañgic.

³ Kaiwe méñ maria 3 kilok imuaru inéñ héñu Anutuac kua meme uña méñnéñ tiliñ tiliñguc hicñimima Konelio, zéma qarec.

⁴ Wañu inéñ héñsosloma zénéña hiriyu zéyec; Miñ Kewu, hénia némac niñ? Zéyu zéyec; Haleñga ic embac maqeqeya ionac haianzanñ imi zéma zéwelecga iminéñ Anutuac muru haréyu haihakaga imi niñqelima niñgénzac.

⁵ Imuac deguc gi Yope ama areña yandaiguc ic tosara méli énécmima kemma ic méñ qara Simon Petero zémimia i héihéré mimu.

⁶ Ic imi yañ séwéla meme ic, Simonac amaiguc tacyac wañanzac. Wañu ama imi konduñ giñgicñiguc taczac.

⁷ Kua meme uñañéñ ac imuhuc ézéma keñu weleñ qeque ic éréhéc zéma yaré ic sugcina igucnec méñ Konelio eñeya méndacmima Anutu ee héihéi wammianzac i momacnec unuruyec.

⁸ Unuruma ac suruc imi wañ énécmidacma Yope amaiguc méli énécmiyu keñgic.

Miñ Kewunéñ Petero tiliñ tiliñguc ézéyu héñec.

⁹ Ama siñjima gianñyu kaiweya méñ keñkecma gau komoc wañu ieneñ keñkecma ama imuac hosuraiguc kereñgic. Wañu nalé imuaru Peteronéñ zéwelec wammañ zé ama qacyaiguc eñec.

¹⁰ Wañu inéñ yaka niñ humuma nene nemanñ zé wamma énézéyu otocgo wammanec kegcig Uñañéñ qéléléñgé miyec.

¹¹ Miñu héñu kurumeñ añgéyu gésé méñ maleku éscnec wañgoña kembonñ qahac imi zíkima nanñgégic baec qahaiguc mayu héñec.

¹² Héñu qeriaiguc yañ hénagina kembonñ qahac hénia hénia zéma gisic zinañgoc, zini mokolenñ, zéma nei hénia hénia heyec.

¹³ Wañu ac méñ yomuhuc mayec; Petero, yacma unuma nena.

¹⁴ Wañu Peteronéh zéyec; Miñ Kewu, qahac téngéh! Ni ménda neneya sic saocya zéma iwawai biria méndaqumcneq neanzua.

¹⁵ Zéyu ac méñ yomuhuc hicñiyu hatac éréhéc wañec; Iwawai Anutunéh zézuaczac imuac geñ qakolayaguc ménda zéna.

¹⁶ Haka imi munçuc hicñiyu hatac haréwéc wañu imuacnec gésé imi hérégic kurumenjiguc eñec.

¹⁷ Wañu Petero iwawai héñec imuac hénia imi dimuhuc zéma eñeya ewayanéh nimma niñ éréhéc wañec. Wañu ic tosara Konelionéh méli énécmiyec ienen naguyaiguc namma Simonac ama niñac qesigic.

¹⁸ Qesima qacma yomuhuc zégic; Simon Petero zémimia imi yomuaru taczac me?

¹⁹ Wañu Petero i iwawai héñec imuac hénia niñ areñgémanc keru Uña téréyanéh yomuhuc ézéyec; Ninzañ, ic haréwéc haréma gi hogénzu.

²⁰ I ini neñ méli énécmiwa hazu. Imuac gi yacma hiñgacma ewa éréhéc ménda wamma iniguc kembésémañ.

²¹ Zéyu Peteronéh ionac muru hiñgacma zéyec; Ic hocma hazu imi ni yomi mia. Hénia némac niñ you hazu?

²² Zéyu zégic, Yaré ic 100 ionac galengina Konelionéh ic solaña kecma Anutu ee héihéi wammianu Yuda ic ienen ee héihéi wammianu. Kua meme uña téréya méñnéñ gi iwac amaiguc héihéré gémma guac murunec ac nimmac niñ ézéyec.

²³ Imuhuc zéyu Peteronéh onagiru ama tacyac wañañec imuaru emma heñic ama gianjiyu yacma iniguc keñgic. Wañu Yope amaiguc niñzéh niñzéh dacmuna tosara ienen acguc i guc momacnec keñgic.

Peteronéh ic enia Konelioac amaiguc keñec.

²⁴ Ienen héniaiguc siñi méñ hema keñkecma Kaisarea zéic alawac ama areña yandaiguc kereñgic. Wañu Konelionéh sac kitichéra zéma ala hiabia keccgi tosara unuruyu tocgéma mambéc keccgi.

²⁵ Peteronéh amaiguc eñu Konelionéh iwac muru hama iwac hénayaiguc mama sigéma mepésimiyec.

²⁶ Mepésimiñ Peteronéh mema yacma yomuhuc ézéyec; Yacna, ni acguc ic kecza.

²⁷ Yaru i guc ac wamma ama qeriaiguc emma iniru ic embac sasala tocgéma tacgic.

²⁸ Wañu inéh ac yomuhuc hénima énézéyec; Ini niñdaczu éscnec Yuda ic méñnéñ ic enia méñ ala wammima momacnec azorogic zézé seli ac logizac wammac. Wañu Anutunéh ic méñac méñ

qakola me zapi qeqeya ménda zémanac zé nézéyec.

²⁹ Imuac niñ héihéré néngic acna waima hazua. Wañu qesiéncmiwa, ini hénia némac niñ héihéré néñzu?

³⁰ Zéyu Konelionéh yomuhuc ézéyec; Haka yomi hicñiyuguc bec ai meme kembon qahac tegézac. Maria yomuhucgeñ, maria 3 kilok imuaru amanaiguc tacma zéwelecha ic méñ malekuya lalacnéñ kic ségéranaiguc wininima nanec.

³¹ Namma yomuhuc zéyec; Konelio, welecwelecca zéma haleñga ic embac maqeqeya ionac haianzañ iminéh Anutuaru haréyu haihakaga imi niñqelima niñgénzac.

³² Wañu gi Yope amaiguc ic tosara méli énécmima kemma ic méñ qara Simon Petero zéanzu i héihéré mimu. Ic imi yan séwéla meme ic Simonac amaiguc tacyac wañañzac. Wañu ama imi kondun giñgiñgiñguc taczac.

³³ Imuhuc zéyu nalé sosola qahac ic tosara méli énécmiyi. Hazañ imi hiabia! Nini moczon youmi Miñ Kewunéh ac gézéyec imi moczon nimbij niñac Anutuac kiwaiguc tocgéma tacziñ.

Peteronéh Konelioac hénia géséhéra ackuazéec énézéyec.

³⁴ Zéyu Peteronéh kuaya auma énézéyec; Deguc ni héla méñ niñasarizua. Anutunéh ic neñañ séwinina igucgeñ ménda ninicma nénépésianzac.

³⁵ Ic embac baera baera keczu suggina igucnec méñnéñ méñ Anutu ee héihéi wammima haihaka solaña wañañzu imi hía énépésimacac séha wañzu.

³⁶ Anutunéh luaeac ackuazéec imi Yesuac murunec Israelac qelihéra onac énécmiyec. Wañu Yesu iminéh iwawai momac yandawac Miñ Kewu wañzac.

³⁷ Yohanenéh doku naec hakawac zéauyuguc imuac andiaiguc Galilaia baec igucnec hénima Yuda baec séc néma iwawai hicñiyec imi ini niñzu.

³⁸ Anutunéh Yesu Nazarete ama areña igucnec i Uña Téréya zéma kuc buña imi haléc éscnec pocgémima i guc momacnec kerec, Imuac niñ inéh leleccgéma haka hiabia wamma ic embac tosara uña birianéh helanzé énécmima yéwéri énécmimia imi mehiaru énécmiyec.

³⁹ Nini imi inéh Yuda ic nonac baec yanda zéma Yerusalemguc haka wañec imi moczon kicninanéh hémma héipuc wañziñ. I imi ic héñgeña wéndaraiguc qegic humuyec.

⁴⁰ Wañu ai meme haréwéc wañu Anutunéh meqeliyu wininiyu héñjñ.

⁴¹ Wañu ic embac moczon yanda ionaru qahac, néñ humuc igucnec yaruguc héipuc

ic wambij zé Anutunéh becneç gési nénécmiyu i guc nene doku neyij nonac muru sac wininiyec.

⁴² Anutunéh ic embac kic qeli zéma ic embac humumia zéteçgé nénécmimacac niñ ic méñ kumuyec imi Yesu imi mia zéma imuac héipuc wamma ic embac ackuazéc zéau énécmiwij niñac Yesunéh nénézéyec.

⁴³ Wañu Anutuac tiliñ tiliñ ic ieneñ acguc iwac héipuc wamma yomuhuc zégic; Ic embac i ninzéhégému moczoñ iwac qara niñac kérépicgina zuac énécmimac.

Uña Téréyanéh ic enia ionac muru mayec.

⁴⁴ Peteronéh ac imuhuc zémanec nanju Uña Téréyanéh ic embac moczoñ ara nimma tacgic séc qacginaiguc mayec.

⁴⁵ (45a) Mayu ninzéh ninzéh ic tosara séwi tasé hericheric ginaguc Peteroguc kenjic ieneñ Anutunéh ic enia ionac Uña Téréya qocgé énécmiyu

⁴⁶ enjañ ac waima ac méréraiguc zéma Anutu mepésigic nimma ^(45b) kileñ yanda aurigic.

⁴⁷ Wañu Peteronéh zéyec; Neñanñ meyiñ ésécneç ic youmi ieneñ Uña Téréya mezu imuac mérénehñ doku ménda naec énécmiwij niñac neuñ héinéneç mimacac séc wammac?

⁴⁸ Imuhuc zéma Peteronéh Yesu Kristoac qaraiguc doku naec énécmimu niñac énézéyec. Wañu ic embac ieneñ ai meme tosara méñ iniguc tacyac wammu niñac Petero welecmigic.

11

Peteronéh ai meyec imuac surucya zéasari énécmima Yuda ic énézéyec.

¹ Yesuac Mélíméli ic tosara zéma ninzéh ninzéh dacmuna Yuda baec séc kegcic ieneñ ic enia ieneñ Anutuac ackuazéc anjgéh tigic imuac suruc niñjic.

² Imuac Peteronéh Yerusalem liliñgéma eñu séwi tasé hericheric ginaguc ieneñ Petero mematiti wammigic.

³ Wammima yomuhuc ézégic; Gi némac niñac ic enia ionac amaiguc emma iniguc momacneç nene nenec?

⁴ Zégic Peteronéh areñgéma yomuhuc zéasari énécmiyec;

⁵ Ni Yope ama yandaiguc zéwelecmac keçba Anutunéh tiliñtiliñjiguc nézéyu yomuhuc héñi; Gésé méñ maleku yanda ésécneç kitiwa kembon qahac imuaru zikima kurumeñ igucneç nanjgégic ségéranaiguc mayec.

⁶ Mayu qeriaiguc héñ sosoliwa baec yan héñagina kembon qahacginaguc héña héña zéma haséh yan zéma gisic zinanjoc, zini mokoleñ zéma sawawac nei hegic iniri.

⁷ Inicma ewa méñ nimba yomuhuc nézéyec, Petero, yacma unuma nena.

⁸ Zéyu neñ zéyi, Miñ Kewu, qahac téñgéh! Ni iwawai qakolayaçuc zéma iwawai zapi qeçeya imuhucya méñ kua-naiguc méndaçneç haiwa hiñgarec.

⁹ Imuhuc zéwa kurumeñ igucneç ewa méñ yomuhuc melenju hatac éréhéneç mayec; Iwawai Anutunéh zézuaczac imuac geñ iwawai zapi qeçeya ménda zéna.

¹⁰ Iwawai imi hicñju hatac haréwéc wañjuguc imuacneç iwawai imi moczoñ héregic kurumeñjiguc eñec.

¹¹ Wañu nalé sosola qahac ic haréwécneñ ama hema kecañi imuaru hama naguyaiguc nanjic. Imi mia Kaisarea zéic alawac ama areña yanda imuarunec nuac muru méli énécmiyu hagic.

¹² Hagic Uña Téréyanéh yomuhuc nézéyec; Gi ewa éréhéç ménda wamma iniguc kembésémañ. Imuhuc zéyu ni zéma ic 6 yomi neñawu kemma méli énécmiyec iwac amaiguc eñji.

¹³ Enni inéh haka dimuhuc hicñimiyec imuac surucya zéma yomuhuc nézéyéyc; Kua meme uña méñéhñ nuac amaiguc wininima namma yomuhuc nézéyu niñi; Gi Yope amaiguc ic tosara méli énécmima kemma ic méñ qara Simon, Petero zémimia i héihéré mimu.

¹⁴ Inéh hama ackuazéc énézéyu ackuazéc iminéh gi zéma héna géséhéçga moczoñ kérépicgina igucneç anjgégina timac.

¹⁵ Imuhuc zéyu ni ackuazéc imi héñima énézéwa Uña Téréya neñanñ muru mayec imuhucyanéh ionac muru mayec.

¹⁶ Mayu hémma Miñ Kewunéh ac yomuhuc zéyc imi niñ qeliyi; Yohanenéh dokunéh naec énécmiyec, neñ ini mia Uña Téréyanéh naec énécmimac.

¹⁷ Anutunéh neñanñ Miñ Kewu Yesu Kristo ninzéhégéyiñ nalé imuaru sese nénécmiyec. Wañu inéh sese imuhucyanec ionac énécmiyec. Imuac ni dac imuhucyanéh némaciguc Anutu neuñ héimiwinec.

¹⁸ Imuhuc zéyu ieneñ ac imi nimma ac héténggina waima Anutu mepésima yomuhuc zégic; Ic enia ionac muru kekeç memuac ewa qeri meleñ melenac buña énécmiyec.

Antiokia ama areña yandaiguc Yesuac hénaorij hicñiyec.

¹⁹ Stefano niñac ununesi hicñju ic embac tosara ieneñ héndéh héndéh amuma Foinike zéma Kipuro zéma Antiokia ama séc kemma ic tosara qahac, neñ Yuda ic embac ionac sac ackuazéc énézéyc.

²⁰ Wañu sugginaiguc tosara Kipuro baec zéma Kirene baec igucneçneñ Antiokia ama areña yandaiguc keremma Girik ic ionac

muru acguc Miñ Kewu Yesuac buña suruc hiabia énézégic.

²¹ Wañu Miñ Kewuac mérayanéñ iniguc heyu ic embac sasalanéñ ninzéggéma Miñ Kewuac muru lilingéma hagic.

²² Wañu Yerusalemiguc hénaorin kecgic ieneñ imuac suruc nimma Banaba méligic Antiokia ama areña yanda imuaru keñec.

²³ Kemma Anutuac ewa hia he énécmiyu hémma ségiségi wañec. Wañu ewa sinjina yandaguc Anutuaru qékétama kecmu ninjac ic embac moczon acnéñ meseli énécmiyec.

²⁴ Banaba imi ic hiabia, wañu Uña Téréya zéma ninzén ninzén yanda sécgémima heyec. Imuac ninjac ic embac tun yandanéñ Miñ Kewuac muru toroqegic.

²⁵ Wañu Banabanéñ Saulo mihicinjimanj zé Taso ama areña yandaiguc keñec.

²⁶ Kemma mihicinjima wagiru Antiokia ama areña yandaiguc hayoc. Hama yawuj momacguc ekawu kecmu Yesuac hénaorin mihicinj énécmima ic embac sasala ackuazéc ku énécmiyic Antiokia ama areña yanda imuaru mia walac walac Yesuac hénaorin ionac qacma Kristoac ic zéénécmigic.

Yesuac hénaorin Yuda baeciguc ionaru soukiwa haigic keñec.

²⁷ Nalé imuaru Anutuac tilin tilin ic tosara Yerusalem nec Antiokia ama areña yandaiguc hagic.

²⁸ Wañu ionarunec mén qara Agabonéñ Uña Téréyanéñ tilingémiyu baec séc béti yanda hicnjimac nin andiawac ara énézéyec. Wañu béti yanda imi ic kewu yanda Klaudio kerec nalé imuaru hicnjyec.

²⁹ Hicnjyu Yesuac hénaorin ieneñ kucgina he énécmiyec séc iwawai qutulangéma Yuda baeciguc ninzén ninzénac dacmuna hécgina kecgic ionaru haleñgina haigic kemmac nin zétecgégic.

³⁰ Zétecgégic imuhucyanec haleñ imi Banaba zéma Saulo iorac méragiraiguc haima, ninzén ninzénac dacmuna hécgina ionac muru haigic keñec.

12

Herodenéñ Yakobo qehumuma Petero hési amaiguc oporec.

¹ Nalé imuaru ic kewu Herodenéñ hénaorin tosara ununesi énécmimanj zé méra méyacma énézéyec.

² Inéñ Yohaneac dara Yakobo késama sounéñ héiyu humuyec.

³ Imuhuc wañu Yuda ic ieneñ haka imuac ségiségi wangic inictegicma Petero acguc késamanj zé wañec. (Wañu haka imi saméñ yisya qahac imuac kendonjiguc hicnjyec.)

⁴ Wañu nagu sacyaguc ogicma keñgic imuac kendonj tecgéyu hérémima ic embac

kicginaiguc haiyu nanu ara zétecgémacac nin hési amaiguc oporu tarec. Taru yaré ic 16 imi tunhéra 4 méndéñ amuma galengému ninjac ionac méraginaiguc oporec.

⁵ Petero hési amaiguc galengégic heyu hénaorin ieneñ iwac nin wamma ewa qerigina hélacnéñ Anutu welecmigic.

Kua meme uña méñnéñ Petero hulacmiyec.

⁶ Herodenéñ i wagicma hamuac ninjec imuac naléya imi ama gianjyu ducnjimac. Wañu ménda gianjyunec sinji imuaru Petero señ hési éréhécnéñ qatégic téngin ic éréhéc iorac sugciraiguc gauya hekerec. Keru galeñ meme ic tosara nagu sénganjenjiguc galeñ mema nanjgic.

⁷ Wañu héngic Miñ Kewuac kua meme uña méñnéñ wininiyu hési ama imuac qeriaiguc asac mararanj méñnéñ asariyec. Wañu kua meme uñanéñ Petero maréñgaiguc qema mindima zéyec; Fodac yacna. Zéyu nalé imuarunec Petero méria igucnec señ hési néñ loloma madarec.

⁸ Wañu kua meme uñanéñ ézéyec; Rikuñga zikima hési usuga héina hinjaru. Imuhuc zéyu inéñ imuhuc wañec. Wañu kua meme uñanéñ muñguc ézéyec; Séwi usuga horua imi héina hinjaruguc méndac némma hana.

⁹ Zéyu Peteronéñ méndacmima keñec. Wañu kua meme uñanéñ iwawai hélacnec wammiyec, néñ ménda ninjasarima gau hénzua imuhuc zéma ninjec.

¹⁰ Wañu iereñ galeñ meme ic nagu sénganjenjiguc nanoc imi walac nanaña zéma andu nanaña orogicma keremma demin yandawac ain naguya ama areña yanda wésiaiguc nanaña imuaru hayoc. Hayic nagu imi eñeyao nceñ anjgé érécmiyu mama hési yandaiguc keñoc. Keñic kua meme uña iminéñ élanzanjec waimima eñec.

¹¹ Eñu Peteronéñ niniña béréñgéyu yomuhuc zéyec; Deguc ni ninzua. Haka yomi hélacnec téngéñ. Miñ Kewunéñ kua meme uñaya mélima Herodeac méria zéma ai areñ Yuda ic ionac ewa qeriginaiguc hezac imuarunec nuagicma hazac.

¹² Imuhuc ninjtegicma Yohane, Mareko zémima iwac nenjocya Mariawac amaiguc keñec. Wañu imuaru ic embac sasalanéñ tocgéma zéwelec wamma tagic.

¹³ Kemma Peteronéñ naguguc qeyu welenj qeqe embac mén qara Rodenéñ ewaya nimmanj zé hosuru hayec.

¹⁴ Hama Peteroac ewaya ninjasariyec. Wañu ségiségi yandanéñ ewa soho wammiyu nagu ménda auma eñ usujnec ama qeriaiguc emma Petero naguiguc hama nanjac imuhuc qacma énézéyec.

¹⁵ Énézéyu ieneñ nimma zégic; Gi ewaga sohozac. Wañu inéñ imuhuc seli qema zémanec nanju ieneñ zégic; Imi iwac kua meme unyaya gezan.

¹⁶ Wañu Peteronéñ nagu imi qemanec nanju ieneñ nagu auma i hémma aurigic.

¹⁷ Wañu acgina qaimac niñ méranéñ séséc wañ énécmima Miñ Kewunéñ hésa ama igucnec wagiru mama éréyec imuac ac suruc wañ énécmidacma ac suruc imi Yakobo zéma ninzén ninzéñac dac munahéra énézémuac niñ énézéma ama imi waima baec méñguc kenec.

Miñ Kewunéñ Herode bakia meñ miyu humuyec.

¹⁸ Ama gianyiu yaré ic ieneñ Petero hocma iwawai dimuhuc hicñimizac imi ménda niñasarima qewelon yanda wañgic.

¹⁹ Wañu Herodenéñ hocma ménda mihicñima awiawi ichéra zéqesi wañ énécmimaguc humuciguc onopocmu niñac énézéyec. Wañu Herodenéñ Yuda baec waima Kaisarea baeciguc hiñgacma imuaru kerac.

²⁰ Herodenéñ Tiro zéma Sidon ama miñina hazéc yanda wañ énécmiyec. Wañu ama imuac miñina ieneñ nene yaka ic kewu iwac murunec hicñianzac imi mema kecañgic imuac niñ ewa momac wamma ic kewu iwac muru haréma Bilasito ic kewu imuac hehe tatacya mindinima welen qemianec i mebélacgé mima luae niñac welec migic.

²¹ Wañu Herodenéñ nalé meyec imi ducñyiu ic kewuac maleku héima tatac edamuyaguc imuaru mama tacma ic embac ac énézéyec.

²² Ic momac yanda ieneñ hérian haima yomuhuc zégic; Ewa imi icac ewa qahac, néñ Anutuac ewaya.

²³ Wañu Herodenéñ mepé qepési ac imi Anutuac muru ménda melenju eñec, imuac niñ Miñ Kewuac kua meme unanéñ qeyu nanecnéñ kigic nalé sosola qahac humuma qahac wañec.

²⁴ Wañu Anutuac ackuazécnéñ munçuc yanda yandi saima kenec.

²⁵ Wañu Banaba zéma Saulo ieneñ Yerusalemiguc halen énécmiawac ai imi metecgéma Yohane, Mareko zémimia i wagiric Yerusalem waima lilingéma kençic.

13

Buñ zéauau ai niñac Banaba zéma Saulo méli érécmigic.

¹ Antiokia hénaorin sugcinaiguc Anutuac tilin tilin ic zéma qeriawac kiwi ic yomuhuc keçgic; Banaba, Simeon qara méñ Nigere, Lukio Kirene ama igucnec, Manaen (Ic kewu Herode i guc namu momacnec nema yandiyoc), zéma Saulo.

² Wañu kaiwe méñguc nene zikima zéwelec wamma Miñ Kewu mepésima keçgic Unja Téréyanéñ ac yomuhuc zéyec; Banaba zéma Saulo iri ai tosara memaoc niñ ururuyi imuac niñ iri ai imuac gésiérécmigic.

³ Zéyu imuac nene zikima zéwelecmaçuc méragina qacgiraiguc hai érécmima méli érécmigic.

⁴ Ic éréhéç imi Unja Téréyanéñ méli érécmiyu Silukia amaiguc mekemma imuarunec zéiciguc Kipuro amaiguc kençoc.

⁵ Kemma Salami ama areña yandaiguc haréma Yuda ic ionac togotocgo amaiguc Anutuac ackuazéc énézéyoc. Wañu Yohanenéñ iriguc keçma méra érécmiyec.

⁶ Kondun baec komoc komoc sugcinaiguc qericma kemma Pafu amaiguc keremma imuaru Yuda ic séwi galeñ Bayesu mihicñigic. Wañu ic imi Anutuac kua meme ic ikora.

⁷ Wañu inéñ Baec galeñ méñ Serigio Paulo i guc keroc. Serigio Paulo inéñ nininaguc. Wañu inéñ Banaba zéma Saulo ururuma Anutuac ackuazéc nimman niñ zé wañec.

⁸ Wañu Elima zé mimia (Imuac hénia imi séwi galeñ.) inéñ hazéc wañ énécmima baec galeñ imi ninzén ninzén andé qema kemmac niñ seliseli wamma ézéyec.

⁹ Wañu Saulo qara méñ Paulo inéñ Unja Téréyanéñ qeria sécgémiyu Elima imi hén sosolima yomuhuc zéyec;

¹⁰ Gi imi unja biriawac merac, iwawai dindinjo moczon yanda imuac hazécya. Ikoc zéma manam batuc hénia hénia imi qerigaiguc kuaya qema hezac. Miñ Kewuac hénia dindinjo imi meqarñ géanzan. Haka biria imi ménda waiwéséman me?

¹¹ Imuac degucguc Miñ Kewuac mérianéñ guyu gi kic hilic wamma nalé sura imuhucgen gi kaiwe ménda hémbéséman. Imuhuc zéyu nalé imuarunec doku wéséséya zéma sinji yandanéñ hoturumiyu mérayanéñ mezan qezan wamma kenha wamma méraya mema méra mimuac niñ wañec.

¹² Wañu baec galeñ néñ iwawai hicñiyec imi hémma ninzényéyec. Wañu Miñ Kewunéñ imuhuc hénia kumiyu auriyec.

Paulonéñ Pisidia Antiokia ama areña yandaiguc Yuda ic buñ suruc hiabia énézéyec.

¹³ Paulo zéma ichéra i guc momacnec kenha wañgic ieneñ Pafu ama areña waima zéiciguc emma Pamfilia baec Perege amaiguc kereñgic. Wañu baec imuaru Yohanenéñ wai énécmima Yerusalem amaiguc lilingéma kenec.

¹⁴ Kenju ieneñ Perege ama igucnec kenkeçma Pisidia baec Antiokia ama areña

yandaiguc kemma kecgic Sabata ducnyiu toctogotgo amaiguc emma tagcic.

¹⁵ Wañu ienen Moseac héna ac zéma Anutuac tilij tilij ic ionac kiwi téréya imi oloñgic ama imuac galen'héra ienen ic tosara méli énécmima yomuhuc qesi énécmigic; Dacmuna hécnina, meseli nénécmimu zé ackuazéc mérj nimma keczuiguc zégic nijni.

¹⁶ Wañu Paulonéj yacma méranéj séséc wamma yomuhuc énézéyec;

Israel ic zéma ic embac Anutu ee héihéi wammianzu ini ackuazéc zéwa nijgic.

¹⁷ Israel ic neñañ Anutunéj esañambéc hécnina gési énécmiyec. Ienen Izipte baeciguc ic kian kecgic, néj Anutunéj eegina héima kuha yandanéj onagimca hayec.

¹⁸ Zéléj baeciguc yawuñ 40 imuac séc hakagina biria hémma bisiqatén wañ énécmima kecañec.

¹⁹ Wañu Kanaan baeciguc kisic arenj yanda 7 unuhumuma ionac baec imi onac buñja zéma wai énécmiyec.

²⁰ (Moczonj toroqema zéwa yawuñ 450 séc ic kian kecgic.) Imi tegéyu zémindij mindij ic énécmiyu keñ kecma Anutuac tilij tilij ic Samuelac naléya hayec.

²¹ Wañu ic kewu nijac welecjic Anutunéj Benzaminac qelihéra ionarunec Kisiac nañja Saulo énécmiyu inéj yawuñ 40 imuac séc galen'gé énécmiyec.

²² Wañu i auma Dawidi ic kewugina kumu énécmima iwac ac yomuhuc zéyec; Ni Yesi nañja Dawidi mihicñiwa ewana kunerj yanda hemizac. Inéj mia ewa siñja tohoma iwawai moczonj meselimac.

²³ Wañu Anutunéj ac zikiyec séc Dawidi iwac qelihéra ionarunec Israel ic neñañaru añgén titi ic Yesu méliyu hayec.

²⁴ Wañu Yesunéj sucninaiguc hicñi asarimacac nij walac Yohanenéj ewa melenjac doku naec haka imi Israel ic embac momac yanda zéau nénécmiyec.

²⁵ Yohane i héna zémiyec séc itecgéma ic embac yomuhuc énézéyec; Imi nuac méré zéma ninzu? Ni Kristo qahac, néj andénaiguc hama keczac iminéj imi mia wanjac. Nidac imuhucyanéj héna usuyawac hésaya hulacmañac séc qahac.

²⁶ Dac munahéna, Abarahamac qelihéra zéma ic embac Anutu ee héihéi wammianzu ini ac yomuac nijgic; Añgén titiac gezac qézéj ac yomi nonac muru haiyu hayec.

²⁷ Yerusalemu imuac ic embachéra zéma ionac galen' hécnina enej Yesu zéma Anutuac tilij tilij ic ionac ackuazéc Sabata nalé séc oloñ nijañzu imuac hénia imi ménda nijasarigic. Hénia imuac nijac Yesuac zéma késpedesraguc zétecgégic Anutuac tilij tilij ic ionac ackuazéc imi hélaguc wanjac.

²⁸ Ienen késpedesira humucac sécyá ménda mihicñigic, néj tinduc qehumumac nijac Pilato welecñigic.

²⁹ Imuhuc wamma kiwi téréyaiguc iwac nij ogic hezac imi moczonj wammidacjic. Imuac andéyaiguc ic igucnec metecgéma hoc kifañaguc haigic.

³⁰ Wañu Anutunéj humumia sugcina igucnec i meqeliyec.

³¹ Meqeliyu inéj ic embac sasala Galilaia baec igucnec Yerusalemu kenjic ionac muru ai meme sasala hicñi énécmiyec. Hicñi énécmiyu ienen ic embac ionac muru iwac héipuc ic wamma keczu.

³² Nini acguc zikiziki ac esañambéc hécnina énécmiyec imuac zéau énécmizij.

³³ Imi mia Anutunéj Yesu meyaru sisipac ac iminéj qelihécnina neñañaru hélaguc wanjac. Imuac mia kiwi téréya Legic lépaya éréhéc imuaru ac yomuhuc ogic hezac; Gi imi nuac Nañna. Neñ degucmi mihicñigéñi.

³⁴ Wañu Anutunéj Yesu meqeliyu yaru andiaiguc muñguc ménda houmacac nij imuac ara yomuhuc zéyec; Ni sisipac ac téréya Dawidiac muru meyi imi meseli énécmimanj.

³⁵ Imuac Legic lépaya ménjiguc ac yomuhuc hezac; Gi icga téréya ménda waina houmac.

³⁶ Wañu Dawidinéj naléyaiguc Anutuac ewa siñj tohoma ai metecgéma gau seli heyu esañambéc héra ionac muru toroqema haigic houyec.

³⁷ Wañu mérj Anutunéj meqeliyec iminéj ménda houyec.

³⁸ Imuac nijac iwac murunec késpedes waiwaiac buñ suruc hiabia imi zéauénécmiyu ninzu imi nijasarimu.

³⁹ Moseac héna acnéj késpedesic momac yanda imuarunec ménda mesolanj énécmiyec. Wañu Yesuac nij wamma ninzégégic séc yéwéria moczonj yanda igucnec metecgé énécmima késpedescigina qahac zéénécmimac.

⁴⁰ Imuac nij Anutuac tilij tilij ic ionac ackuazéc zéraguc yomuhucyanéj onaru hélaguc ménda wammacac nij galen' memu.

⁴¹ Ni onac naléjinaiguc iwawai mérj memañ. Wañu iwawai imi hémma énézégic ninzégégimacac séc qahac imuhucya. O! zédesi ic ini héñqacgéma humuqai wammu.

⁴² Zéyu tegéyu Paulo zéma Banaba toctogotgo ama igucnec mamaneñ nañu ic enej Sabata oumuac acguc ackuazéc imi nénézému zéma zégic.

⁴³ Wañu hénaorij imi héndéj amuma madacjic kecma Yuda ic sasala zéma ic embac tosara Anutu ee héihéi wammima Yuda ic ionac hénaiguc toroqegic ienen sasala Paulo zéma Banaba méndac

érecmigic iniguc ac zéma Anutuac ewa hiaiguc kecmu niñ meseli énécmiyoc.

⁴⁴ Wañu Sabata munguc ducñju ama imuac miñjina moczoñ yanda Anutuac ackuazéc imi nimbiñ zéma hadacgic.

⁴⁵ Hagic Yuda ic ieneñ inicgic nimbupuc kuaya qeénécmiyu Paulo ac mematiti wammima zébiri migic.

⁴⁶ Imuhuc wangic Paulo zéma Banaba ieren kicginaiguc zénéngira ménda hiriyu yomuhuc énézéc; Anutuac ackuazéc imi walac Yuda ic onac muru énéc énézéc yawac hezac, néñ eñaoç niñgic ini kekec hémbénaña imuac buña wammuac séc qahac wañu waizu. Imuac niñ wai énécmima baera baera ic embac ionaru kembic.

⁴⁷ Imuac mia Miñ Kewunéñ yomuhuc zénércmiyec; Neñ baec tetcgía séc ic embac ionac añgérñ titi niñac iri ic enia ionac asacmararañ kumu érecmizua.

⁴⁸ Imuhuc zéyic ic enia ieneñ moczoñ ac imi nimma ségiségi wamma Miñ Kewuac ackuazéc ee héihéi wammigic. Wañu kekec tetcgía qahac imuac buña wammu niñ gési énécmiyec séc niñzégégic.

⁴⁹ Wañu Miñ Kewuac ackuazécñéñ baec imuhucgeñ saima keñec.

⁵⁰ Wañu Yuda ic ieneñ Paulo zéma Banaba urunesi wañ érecmimu niñac embac eñeñagina tosara Anutu ee héihéi wammiangic ini zéma ama imuac ic kunéñ ini hinocgé érecmigic baec imuacnec nesi érecmigic keñoc.

⁵¹ Kemma ic iereñ hémma hénia niñ asarimu niñ sésécya wamma hénia titigiraugic seitotoña qeyic mayuguc Ikonion ama areña yandaiguc keñoc.

⁵² Keñic Yesuac ai ic embac baec imuaru hicñgic ieneñ ewa hia zéma Uña Téréyanéñ sécgé énécmiyec.

14

Ikonion ama areña yandaiguc ackuazéc zéyoc.

¹ Wañu Ikonion ama areña yandaiguc Yuda ic onac togotocgo amaiguc emma ackuazéc imuhucyanec zéyic Yuda ic zéma Girik ic sasalanéñ Yesu niñzégégic.

² Wañu Yuda ic tosara ackuazéc ménda tohogic ieneñ ic enia tosara néndéñ énécmigic niñzérñ niñzérñac dacmuna nimbiri énécmigic.

³ Imuac niñ nalé horua togotocgo ama imuaru kecmu Miñ Kewuaru héima ackuazéc zénéngira ménda hiriyu zéauyoc. Zéauic Miñ Kewunéñ séséc baec icnéñ ménda memeya zéma kiwi welic welicgia hénia hénia méragiranéñ memaoc niñ nanjé érecmima ackuazéc eñeya ewa hiawac nénécmimia imi measariyec.

⁴ Wañu ama yanda imuac ic embac ieneñ méndéñ amuma tosara Yuda ic iniguc, tosara Yesuac Mélíméli ic iniguc kecgic.

⁵ Wañu ic enia zéma Yuda ic ieneñ galen hécginauguc zébiri érecmima hocnéñ uruwñ zé usuhñec harégic.

⁶ Harégic niñtetcgicma néngacma Likaoña baec Listera ama areña yanda yanda zéma Debe ama areña yanda zéma ama areña tosara lelecgéma heyec imuaru keñoc.

⁷ Kemma imuaru buña suruc hiabia énézéc.

Lisitera ama areña yandaiguc Paulo zéma Banaba iorac niñ Anutu zéérecmigic.

⁸ Wañu Listera ama areña yandaiguc ic méñ neñgocac héri qeria igucnec hénia éréhécyá séléc sélécgíya hicñjima hénia kenhaya qahac tacañec.

⁹ Wañu Paulonéñ ackuazéc zéyu nimma taru héñsosolima iwaru niñzérñ niñzérñ hafiya mehiaru mimacac séc hemizac imi niñtegirec.

¹⁰ Niñtegicma ac kucnec zéma yomuhuc ézéc; Gi hénaganéñ tima héñgeñec yacma nanna. Imuhuc zéyu inéñ técgéma yacma keñha wañec.

¹¹ Wañu ic tuñ yanda ieneñ Paulonéñ ai meyec imi hémma kuagina séc Likonia acginaiguc yomuhuc zégic; Anutu iereñ ic séwiguc wamma sucninaiguc mama hazaoc.

¹² Wañu ieneñ Banaba i Zeusi zémima Paulo i ac galen kerec imuac niñ Hereme zémigic.

¹³ Wañu ama yanda imuac séñganñeñgic anutu Zeusiac ocmuñ tarec. Taru imuac hofac oo icnéñ burumakao zéma iwawai zuria mema ama areñ yandawac nagu yandaiguc hama ic embac iniguc lémbañ owiñ zé wañgic.

¹⁴ Wañu Yesuac Mélíméli ic éréhéc Banaba zéma Paulo iereñ nimma malekugira muzurac gémaguc tuñ yanda sucginaiguc usuhñec kemma qacma yomuhuc énézéc;

¹⁵ Ic mandac, ini némac niñ haka imuhucya wanzu? Niri imi ini éséc icnec. Nereñ imi ini iwawai héla qahac imuhucya waima Anutu baec kurumeñ zéma iwawai moczoñ imuac qerigiraugic hezac imi zéyu hicñjyec i imi hénihéniaya zéma tetcgíaya qahac kecanzac iwac muru lilingéma hamuac niñ ackuazéc imi énézéc.

¹⁶ Anutunéñ becñec baec séc ic embac wai énécmiyu eñañ hénagina méndacma keñha wañañgic.

¹⁷ Wañu eñeya hénia imi ménda zéauyu asariyec me? Qahacgucnec. Hélacnec zéasari énécmiyec. Inéñ

kia kaiwe énécmima héla memeyawac naléya meénécmima, goi héihéi énéczéyu héngan̄gic. Wan̄u nene yaka sasala mihic̄n̄i énécmima ségiségi yanda ewa qeriginaiguc tiénéc̄miyec.

¹⁸ Ieren̄ ac imuhuc zéma ai yanda mema qetali énécmiyic lémban̄ oérécmimiawac ai imi waigic.

Paulo hocnéh héigic.

¹⁹ Imuhuc wamma kerac Antiokia ama aren̄a yanda zéma Ikonion ama aren̄a yanda imuacnec Yuda ic ienen̄ hérama ic embac énépésima Paulo hocnéh héigic. Héima nin̄gic humuyec éséc̄nec wan̄u ama yanda séngan̄gen̄iguc héréma kemma giligic.

²⁰ Wan̄u Yesuac ai ic ienen̄ keremma lelegéma nan̄gic imuarunec inéy yacma mun̄guc ama yandaiguc keremma heyec. Heyu ama gian̄iyu Banaba i guc Debe ama yandaiguc ken̄oc.

²¹ Ama yanda imuaru bun̄a suruc hi- abia imi zéyic ic sasalanéy Yesuac toho- toho ic wan̄gic. Wan̄u imuarunec mun̄guc lilingéma Lisitera zéma Ikonion zéma An- tiokia ama aren̄a yandaiguc ken̄oc.

²² Yesuac hén̄aorin̄ nin̄zéh̄ nin̄zéh̄ nin̄selima kecmu zéma meseli énécmima yomuhuc zéyoc; Anutuac héngalen̄ ama aren̄a yandaiguc kerembin̄ zé nen̄an̄ zéra béra kilen̄ yanda mihic̄niwin̄.

²³ Zéyu tecgéyu hén̄aorin̄ tun̄a tun̄a séc galen̄héc̄gina mihic̄n̄i énécmima nene zikima zéwelecma nin̄zéh̄ nin̄zéh̄ min̄jina Min̄ Kewuac muru onoporoc.

²⁴ Wan̄u Pisiaia baec qericma ken̄kecm̄a Pamfilia baeciguc kereñoc.

²⁵ Keremma Perege amaiguc bun̄a suruc énézéma Atalia amaiguc hin̄garoc.

²⁶ Imuarunec zéiciguc emma ken̄kecm̄a Antiokia ama aren̄a yandaiguc kereñoc. Ama imuaru mia bec̄nec doku naec ienen̄ Anutuac ewa hiaiguc ai ic éréhéc̄ imi oropoc̄gic.

²⁷ Keremma hén̄aorin̄ tocgo énécmima Anutunéy nan̄gé érécmiyu ai meyc ic enia ionac nagu auénécmiyec imuac ac surucya moczon̄ wan̄ énécmiyoc.

²⁸ Wan̄u imuaru Yesuac hén̄aorin̄ iniguc nalé horua keroc.

15

Paulo zéma Banaba ieren̄ ac eminimbin̄ zé Yerusalem en̄oc.

¹ Yuda baec igucnec ic tosara Antiokia ama aren̄a yandaiguc mama hama ackuazéc̄ ku énécmima yomuhuc zégic; Ini Moseac haka tohoma séwi taségina ménda heric̄muiguc an̄géḡgina ménda timac.

² Imuhuc zégic Paulo zéma Banaba ieren̄ iniguc zéer̄ zéma wamma qeqetali

yanda wan̄gic. Wan̄kecm̄a yomuhuc acgina zikima zégic; Paulo zéma Banaba ieren̄ ic tosara ionarunec iniguc en̄awu Yesuac Mélíméli ic zéma galen̄ tosara Yerusalem kec̄zu ionac muru zézé qesiqesi ac imi mema kemmu.

³ Imuhuc zéma hén̄aorin̄ ienen̄ méli énécmigic ken̄gic. Kemma Foinike zéma Samaria baec qericma kemma ic enia sasalanéy ewa qerigina melen̄gic imuac suruc nin̄zéh̄ nin̄zéh̄ dacmuna énézégic. Zégic nin̄gic ionaru ewa hia kunen̄ yanda hic̄niyec.

⁴ Wan̄u ken̄kecm̄a Yerusalem kereñgic hén̄aorin̄ héra zéma Yesuac Mélíméli ic zéma galen̄héra ienen̄ zézé ségiségi wan̄ énécmigic. Wan̄u Anutunéy iniguc ai meyc imuac ac suruc moczon̄ wan̄ énécmigic.

⁵ Wan̄u nin̄zéh̄ nin̄zéh̄ dac muna tosara Farisaio tun̄ ionarunec̄néy yomuhuc nin̄zéh̄ngéma zégic; Ic enia ionac séwi taségina heric̄ma Moseac hén̄a ac toho- muac nin̄ ku énécmiwin̄ac hezac.

Peteronéy ac énézéyec.

⁶ Zégic Yesuac Mélíméli ic zéma galen̄ ienen̄ imuac ara zéwin̄ zéma en̄acnec tocégic.

⁷ Tocgéma ac sasala zézé qesiqesi wan̄kecgic̄guc Peteronéy yacma yomuhuc énézéyec; Dac munahéc̄na ini nin̄zu éséc̄nec Anutunéy ic enia ienen̄ nuac kuana igucnec ackuazéc̄ imi nimma nin̄zéh̄ngému nin̄ac becarunec suc̄nina igucnec ni gésinéyec.

⁸ Wan̄u qeri héhéy Anutunéy Yuda nen̄an̄ nin̄ wan̄ nénécmiyec éséc̄nec ic enia ionac acguc Un̄a Téréya énécmima énépésiyec imi measari nénécmiyec.

⁹ Inéy nin̄zéh̄ nin̄zéh̄nginanéy qerigina zuacénécmiyu ini zéma nini nen̄ac nen̄ac qahac wanzac.

¹⁰ Imuac ini némac nin̄ac iwawai réwéria esan̄ambéc̄ hécnina zéma nen̄aoc huabip- ianzin̄ imi Yesuac hén̄aorin̄ ionac qac̄gi- naiguc haima Anutu batoc̄géwin̄ zé wanzu?

¹¹ Nini zéma ic enia ini momac̄nec Min̄ Kewu Yesuac ewa hiawac an̄géḡnina tiyu kec̄zin̄ imi ni nin̄zéh̄ngéza.

¹² Wan̄u tocégic ienen̄ acgina qaima en̄ tacma Banaba zéma Paulo ieren̄ Anutunéy nan̄gé érécmima ic enia ionac suc̄ginaiguc séséc̄ ai zéma iwawai welic̄ welic̄ina meyc imuac suruc wan̄ énécmiyic nindac̄gic.

¹³ Énézéyic tecgéyu Jakobonéy ac yomuhuc énézéyec; Dac munahéc̄na acna zéwa nin̄gic,

¹⁴ Walac Anutunéy ic enia en̄eya bun̄ahéra wammu nin̄ac dimuhuc winini énécmiyec imi Simeonnéy nénézéyec.

¹⁵ Anutuac tilin̄ tilin̄ ic ionac ackuazéc̄néy ai imi yomuhuc zéma nan̄gézac;

16-17 Ic munduŋa tosara, ic enia nuac qac buŋanaguc zéénécimíia imi moczoŋ Miŋ Kewu qac hoc wammimuac niŋ neŋ bianŋuc liliŋgéma hama Dawidiac ama zénzéhŋgia, ama sauha muŋguc meyacgéma héi qelimaŋ.

18 Miŋ Kewu iwawai imuhucya moczoŋ nénézéyu baec yomuac naléya hama keŋec imuac suraiguc baec ic neŋaŋ héŋgicac héŋaŋziŋ inéŋ mia ac imuhuc zézac;

19 Imuac niŋ ni yomuhuc niŋgésima zézuac; Ic enia Anutuac muru liliŋgéma hahaya ionac iwawai réwéria ménda énécmiwiŋ.

20-21 Moseac héna ac imi becarunec ama yanda séc zéaugic niŋaŋzu. Waŋu Sabata séc tocgotocgo amaya amayaiguc oloŋgic niŋaŋzu imuac niŋ ieneŋ nemu me imuac irehawac buŋa haihaiya imi zéma kaisero ai zéma yaŋ déméŋa miŋicgéma qehumugic imi zéma sac imi waima lakec kecmu imuac sac kiwi oma énécmiwiŋ iminéŋ hia wammac.

*Yerusalemnec kiwi haigic
baec séc keŋec.*

22 Waŋu Yesuac Mélíméli ic zéma galen zéma hénaoriŋ momac yanda ieneŋ sugcina igucnec ic éréhéac Paulo zéma Banaba iriguc Antiokia ama areŋa yandaiguc méli énécmigic kemmu niŋ acgina zikima niŋzéh niŋzéh dacmuna ionac galen Yuda Basaba zémimia imi zéma Sila gésiérécigic.

23 Waŋu kiwi imi yomuhuc oma méraginaiguc haigic; Dac muna hécgina kecziŋ Yesuac Mélíméli ic zéma galen tosara nini niŋzéh niŋzéh dacmuna hécnina baec méŋ Antiokia ama areŋa yanda zéma Siria ama yanda zéma Kilikia baeciguc keczu baec méŋunec dacmuna imi zézé ségiségi waŋ énécmima kiwi yomi hai énécmiziŋ.

24 Sucnina igucnec ic tosanéŋ acnina ménda mema eŋ onaru hama ac énézéma qerí yéwéri meénécmigic imuhuc zégic niŋiŋ.

25 (25a) Waŋu nini ic éréhéac imi gési érécmima ala téŋgéh éréhécnina Banaba zéma Paulo,

26 Miŋ Kewunina Yesu Kristo iwac niŋ wamma kekecgira waiyoc (25b) iriguc momacnec méli énécmiwiŋ zé ewa momac wanziŋ.

27 Hénia imuac niŋ nini Yuda zéma Sila méli érécmimi hama kuagiranéŋ kiwi yomuac héipuc wamma énézémaoc.

28 Uŋa Téréya zéma nini iwawai tosara qahac, néŋ iwawai kilenŋdac memeyawac séc yomi sac hai énécmiwiŋ niŋac ewa momac wanziŋ.

29 Nemu me imuac irehawac buŋa haihaiya imi zéma sac zéma kaisero zéma yaŋ déméŋa miŋicgéma qehumugic imi

waima imuacnec lakec kecmu. Ini iwawai imuacnec hia lakec kecmuac séc zéma niŋzéhŋgézini. Yaizézé waŋ énécmima imdacmi sac oénécmiziŋ.

30 Haigic ieneŋ kiwi imi mema wai énécmima mekemma Antiokia ama areŋa yandaiguc keremma hénaoriŋ tocco énécmima kiwi imi énécmigic.

31 Énécmigic meme seli ac oma énécmigic imuac oloŋ niŋ wamma ségiségi waŋgic.

32 Waŋu Yuda zéma Sila ieneŋ acguc Anutuac tiliŋ tiliŋ ic keroc imuac niŋ ac sasala zéma meseli énécmiyoc.

33 Waŋu ieneŋ nalé tosara iniguc keriguc niŋzéh niŋzéh dac muna ieneŋ luac ac érézéma oropocgic keŋoc. Kemma méli érécmigic ionaru liliŋgéma keŋoc.

34 (Ménda hezac.)

*Paulo zéma Banaba ieneŋ
méndéh amuyoc.*

35 Paulo zéma Banaba ieneŋ Antiokia ama areŋa yandaiguc toroqema kecma ic tosara iniguc momacnec Miŋ Kewuac ackuazéc ku énécmima zéaugic.

36 Ai meme tosara hama keŋu Paulonéh Banaba yomuhuc ézéyec; Nekaoc ama yanda tosara becnecc Miŋ Kewuac ackuazéc zéauyic imuaru muŋguc liliŋgéma kemma niŋzéh niŋzéh dacmuna hécnina inicma dimuhuc keczu imi hémbiŋ.

37 Zéyu Banabanéh Yohane Mareko zémimia i wagiric eŋawu momacnec kemmu niŋ waŋec.

38 Waŋu Marekonéh becnecc Pamfilia baeciguc wai érécmima ménda toroqema ai meyec. Imuac niŋ Paulonéh wagicma kemmac niŋ niŋu ménda sécgéyec.

39 Waŋu Banabaguc zéqeqetali yanda waŋkecma méndéh amuyoc. Méndéma Banabanéh Mareko wagicma zéic késama Kipuro amaiguc keŋoc.

40 Waŋu Paulonéh Sila megésiyyu niŋzéh niŋzéh dacmuna ieneŋ mériaŋ ac ézéma Miŋ Kewuac ewa hiaiguc oropocgic keŋoc.

41 Kemma Siria zéma Kilikia baec qericma kemma Yesuac hénaoriŋ meseli énécmiyec.

16

*Timoteonéh Paulo zéma Sila
ioraru toroqeyec.*

1 Paulonéh keŋkecma Debe zéma Lisitera ama areŋa yandaiguc kereŋec. Waŋu Lisitera ama areŋa yanda imuaru Yesuac tohotoho ic méŋ kerec qara imi Timoteo. I neŋgocya imi Yuda embac, néŋ niŋzéh niŋzéh embac waŋec. Waŋu maŋgocya imi Girik ic.

2 Lisitera zéma Ikonion ama areŋa yanda igucnec niŋzéh niŋzéh dac muna ieneŋ Timoteoac eeya héigic.

³ Wañu imuaru Yuda ic kemma kecgic ienenj iwac mañgocya imi Girik ic imi nindacgic. Imuac niñ Paulonéñ i wagicma kemmanj zé wamma iwac séwélaiguc séwi tasé hericheric haka wammiyec.

⁴ Wañu ama areña kunenj kunenj séc lelecgéma Yesuac Mélíméli ic zéma galenj enenj Yerusalemiguc ac zikima héna ac me ma oigic imi tohomu niñac énécmiyoc.

⁵ Imuhuc wamma ai meycic hénaorinj ienenj ninzéréñ ninzéringina seligiyu kucgina mema kaiweya kaiweya zañgégina torogema kenec.

Paulonéñ Makedonia ic méñnéñ tilinj tilinjiguc wininyu héñec.

⁶ Wañu Uña Téréyanéñ Asia baeciguc ackuazéc ménda zéaumuc niñ énézéyu Firigia zéma Galatia baec orogicma kenjic.

⁷ Kenjekcma Misia baec giñgiñaguc keremma Bitinia baeciguc kerembinj zégic Yesuac Uñanéñ imuhucyanec oaec ménda zéénécmiyec.

⁸ Imuac ienenj Misia baec giñgiñanec kenjekcma Troa amaiguc mekenjic.

⁹ Sinjyaiguc Paulonéñ tilinj tilinjiguc héñu Makedonia ic méñnéñ iwaru wininima namma welecma yomuhuc zéyec; Gi doku qericma kondurj néwécgeñ Makedonia baeciguc hama méra nénécmiwésémanj.

¹⁰ Paulonéñ tilinjtilinjiguc séséc hémma zéyu, Anutunéñ ionac buñj suruc hiabia énézéwinj niñ nénézézac zéma ninzérngéma nalé sosola qahac kondurj qericma Makedonia kembinj niñac zéréñ qéréñ wañinj.

Maleku meme embac Lidia.

¹¹ Zéiciguc emma Troa ama areña yanda imi waima qericma didinaneñ kemma Samotera kondurj baec komociguc kereñinj. Ama gianjiyu imuacnec kenjekcma Neapoli ama areña yandaiguc kereñinj.

¹² Imuaru zéic igucnec mama kenjekcma Filipai ama areña yandaiguc kereñinj. Filipai imi Makedonia imuac ama areña yanda tosara onogicma kuneñgina wawanja. Roma ic enenj ama areña yanda imi añgéhñ tima galenjéma kecgic. Wañu ama areña yanda imuaru ai meme tosara kerinj.

¹³ Sabata ducñiyu ama areñj imuac nagu yanda séñganjenjiguc doku méñ heyec imuaru zéwelec welecac tatarawac séc méñ hezac me qahac imi hémbinj zéma kenjij. Kemma imuaru tacma embac tocgoma tagcic ionac ackuazéc énézéñj.

¹⁴ Wañu niñgic ionac sugcina igucnec embac méñ gara Lidia kerec. I imi maleku qouc qoucña meme embac. Wañu Tiatira ama yanda igucnec. Inéñ Anutu ehéihéi wammianjec. Wañu Miñ Kewunéñ qeria mebéréñgényu ackuazéc Paulonéñ zéyec imuac wamma niñec.

¹⁵ Wañu eneya zéma héna géséhéra moczoñ doku naec énécmiñi nalé imuaru inéñ amayaiguc héihéré nénécmima yomuhuc zéyec; Enej mia nuac niñgic ninzérñ ninzérñ embac wamma Miñ Kewuac qeriaiguc kecñuaiguc hama nuac amaiguc tacyac wammu.

Paulo zéma Sila hésa amaiguc oropocgic.

¹⁶ Nalé méñu zéwelec welecac kawéiguc kembinj zé kenkeñi welenj qeque embac méñ kuwicyagucnéñ miñicñi nénécmiyec. Embac imi biañac ac zéénécmima miñhéra ionac soukiwa sasala miñicñi énécmianjec.

¹⁷ Wañu inéñ mia Paulo zéma nini méndac nénécmima ac qacma yomuhuc zéyec; Ic yominéñ Anutu eneña yanda iwac welenj qequehéra kecma añgéhñ titiac héna zéau énécmianzu.

¹⁸ Kaiweya kaiweya imuhuc wañ nénécmima keru ai meme sasala tecgéyec. Paulonéñ niñu aiya kilenj yanda héricmiyu lilingéma kuwic yomuhuc ézégic; Ni Yesu Kristoac qaraiguc gézézua, embac iwac qeria igucnec éréma kenna. Imuhuc zéyu imuarunec éréma kenec.

¹⁹ Wañu welenj qeque embac iwac miñhéra ienenj soukiwa hia miñicñimuac séc qahac wañec imi héñtegicma Paulo zéma Sila érépésima galenj miñicñi énécmiwinj zé néñnagémba sombenjiguc hére érécmima kenjic.

²⁰ Galenj ionacmuru hére érécmima yomuhuc zégic; Ierenj Yuda icnéñ amani-naiguc hama mebirí nénécmiyic qeweloneñ yanda miñicñizinj.

²¹ Wañu haka méréra Roma ic neñañ ménda wamma mema kekera imuac mia nénézézaoc.

²² Wañu ic tunj yanda nañgic ienenj nañgé amuma momacnec hazéc ac wañ érécmigic galenj ienenj séwi usugira hetec qetecgéma hihilocnéñ urumu niñac énézégic.

²³ Zégic ienenj hihilocnéñ kilenj yanda urumaguc hésa amaiguc oropocma nagu meselima hiabianec awima nammac niñ galenj meme ic ézégic.

²⁴ Ézégic nimma hésa ama qeria méñ suraiguc taczac imuaru oropocma héñagira ic kemañja dépañ yanda éréhéc imuac namuñaguc qatéyu kilanziyu heyoc.

Hésa ama galenj meme ic doku naec miyec.

²⁵ Sinjiya namuñaguc Paulo zéma Sila ierenj Anutu legic héima zéwelec welec wammiyic hésa ic tosananéñ imi niñgic.

²⁶ Wañu élanzanjec nañ yanda geriwagucnéñ mema hésa amawac héña mehiriyu hésa amawac naguya moczoñ añgédarec. Wañu ic momac yanda señ hésagina loloma madarec.

²⁷ Wanju galeñ meme icnéñ gau igucnec niñqelima héñu nagu anjéma nandaru hésa ic néñgacdaczu imuhuc zéma nimma souya héréma eumanj zé wanec.

²⁸ Imuhuc wammanj zéyu Paulonéñ qacma zéyec; Séwya ménda mebirina nini moczonj you tacziñ.

²⁹ Wanju galeñ meme icnéñ kifa niñac qacma emma zénéña hiriyu Paulo zéma Sila iorac wéségiraiguc sicgé érécmiyec.

³⁰ Wanju oragicma éréma qesiéércmima zéyec; Ic kewu éréhéçna ni dimuhuc wamba Anutunéñ anjéña timac?

³¹ Zéyu ierenj yomuhuc ézéyoc; Miñ Kewu Yesu niñzégéna gi zéma héna géséhéçga anjéngina timac.

³² Wanju ierenj i zéma héna géséhéra Miñ Kewuac ackuazéc énézéyoc.

³³ Énézéyic galeñ meme icnéñ siñj imuaru nalé sosola qahac oragicma wizigira hicñiyec imi zuac érécmiyec. Wanju nalé sosola qahac eñeya zéma héna géséhéra doku naec énécmiyoc.

³⁴ Wanju i eñeyaoc ama qeriaiguc oropocma nene hai érécmiyec. Wanju i zéma hénagéséhéra moczonj hama Anutu niñzégégic imuac niñ ségiségi yanda wanec.

³⁵ Ama gianjiyu galeñ ienenj ai ic tosara méli énécmigic hama yomuhuc zéégic; Ic éréhéç imi hulac éréçmína.

³⁶ Zégic galeñ meme icnéñ nimma Paulo yomuhuc ézéyec; Galeñ éréhéçna ienenj ai ic tosara méli énécmigic hama hulac éréçmína zézu imuac iri ewa bénzénj nimma kemmaoc.

³⁷ Zéyu Paulonéñ yomuhuc ézéyec; Niri Roma ic kecziç wanju kápésicnina ménda zéteçgéma ic tunj yanda kicginaiguc eñ nuruma hésa amaiguc noropocgiç. Wanju deguc éléñ méli nérécmiwiñj zé wanzu? Imuhuc qahac, eñyaoc hama noragicgiç kembinñ.

³⁸ Wanju ai ic ienenj liliñgéma kemma galeñ énézéégic. Énézéégic ienenj ic éréhéç imi Roma ic wanzaoc imi niñsariima aurigic.

³⁹ Aurima ic éréhéç mebélacgé érécmiwiñj zé iorac muru hama hésa ama igucnec oragicma éréma ama areña yanda imi waima kemmaoc niñ érézéégic.

⁴⁰ Wanju ierenj hésa ama igucnec éréma duña Lidia iwac amaiguc kemma imuaru Yesuac niñzénj niñzénj dac muna inicma meseli énécmimaguc ama yanda imi waima keñoc.

17

Paulo zéma Sila ierenj Tesalonika ama areña yandaiguc keñoc.

¹ Wanju Paulo zéma Sila ierenj Amfipoli zéma Apolonia ama areña yanda orogicma Tesalonika ama areña yandaiguc kereñoc. Wanju imuaru Yuda ic onac toçgotocgo ama ménj tarec.

² Wanju Paulonéñ hakaya méndacma toçgotocgo amaiguc emma Sabata haréwéc séc iniguc kiwi téréya olomma eminiñgic.

³ Imuhuc wamma héña zéasarima héipuc wamma yomuhuc zéyec; Kristo i qenzej manzej qema humuma humuc igucnec yacmac niñac kiwi téréyaiguc ogic hezac. Wanju ni énézéançua Yesu iminénj Kristo wançac.

⁴ Zéyu sugçinaiguc tosara zéma Girik ic tunj yanda Anutu ehéihéi wammianjgic imi enenj zéma embac eñeña éréhéçdac qahac, néñ sasala momacnec niñzégéma Paulo zéma Sila iorac muru toroqegic.

⁵ Wanju Yuda ic enenj nimbupuc niñ éréçmima nénnagémba sombenjiguc kemma kaiçiliwenj ic tosara onagicma tunjinaiguc wamma héñima ama areña yanda qeriaiguc qewelonj yanda wanjgic. Wanju Paulo zéma Sila mihiçni éréçmima ic embac sugçinaiguc héréma kemma oropocbiñj zé Yasonac amaiguc usuñec keñgic.

⁶ Wanju ménda mihiçni éréçmigic. Imuac niñ Yason zéma niñzénj niñzénj dacmuna tosara énépésima unuruma ama galeñ ionac wéséginaiguc kemma qacma zégic; Baera baera ic embac ionac qerigina mesoho énéçmianzaoc imi erenj mia nonac muru hayoc.

⁷ Hayic Yasonnéñ héihéré éréçmiyecac éréçmima kecziç. Ienenj Roma ic kewuac ac logima Ic kewu ménj kecziç, imi mia Yesu zéançaaoc.

⁸ Zéyic ama areña yanda ichéra zéma galeñ ienenj ac imi nimma qewelonj yanda wanjgic.

⁹ Wanju galeñ enenj Yason zéma alahéra ionac murunec soukiwa mema oropocgiç keñoc.

Paulo i Berea ama areña yandaiguc ackuazéc énézéyec.

¹⁰ Wanju siñjiyaiguc niñzénj niñzénj dac muna ienenj Paulo zéma Sila méli éréçmigic Berea taunjiguc kemma Yuda ic ionac toçgotocgo amaiguc eñoc.

¹¹ Wanju Berea ama areña yanda miñina ionac hakagina imi Tesalonika ama areña yanda miñina ionac hakagina ogicma bénzénja wanec. Imuac ackuazéc imi siña nimma késama anjéñ tigiç. Anjéñ tima açgira imi hélacnec me deic zéma kaiweya kaiweya kiwi téréya imi olomma niñgésigic.

¹² Imuhuc wamma ionarunec sasalanéñ niñzégégic. Wanju Girik embac eñeña zéma

Girik ic embac efefia qahac, nérj sasala ninzénjgégic.

¹³ Yuda ic Tesalonika ama arenja yanda igucnec ienenj Paulonénj Berea ama arenja yandaiguc acguc Anutuac ackuazéc zéauyec imi nimma Berea ama arenj yandaiguc hama imuac miñja qeriginaiguc netu énécmima aigira qeri qaon qeénécmima yéwéri mihicñj énécmigic.

¹⁴ Imuhuc wanjic ninzénj ninzénj dac muna ienenj Paulo kondunj heyec imuhucgenj lakec kemma kecmac niñac mélimigic. Wanju Sila zéma Timoteo ierenj imuaru* waima keroc.

¹⁵ Wanju ic tosara ienenj Paulo wagicma Aten ama arenja yanda tarec imuhucgenj lakec kenjic. Wanju Paulonénj Sila zéma Timoteo enjeya muru foc méli érécmigic hamaoc niñ énézéyu gezac qézénj ac imi mema lilingéma kenjic.

Paulonénj Aten ama arenja yanda yandaiguc buñja suruc hiabia énézéyec.

¹⁶ Wanju Paulo i Aten ama arenja yandaiguc iorac mambéc tac kecma ama arenja yanda imuac qeriaiguc baniara sasala nanjic hémma qeri geric wanjic.

¹⁷ Wanju Yuda ic onac togotocgo amaiguc Yuda ic zéma Girik ic tosara Anutu ehéihéi wammianzu ionac ackuazéc énézéyec. Wanju nénnagémba sombenjiguc kaiweya kaiweya ic mihicñj énécmiyec séc imuhuc wanj énécmiyec.

¹⁸ Wanju Epikue ninij ic zéma Stoike ninij ic ienenj acguc i guc ac eminiñgic. Wanju Paulonénj Yesu zéma humuc igucnec yacyac imuac ac zéyec. Imuac niñ tosaraneñ Pauloac niñ kua doku ic yominénj néma ac zémanj zé wanjac me imuhuc zégic. Wanju tosaraneñ ic yomi mia baec méñac nemu mérérawac suruc zézac gezanj imuhuc zégic.

¹⁹ Imuhuc zéma Areopago kaunsol sombenjiguc wagicma kemma zégic; Iwawai qelia zézanj imi nini hia niñarenj géwiñac séc wanjac me?

²⁰ Geñ ackuazéc méréra zéna ninzinj imuac héniaya nimbinj zé wanzinj.

²¹ Imi mia Aten ic zéma ic kianj imuaru kecgic ienenj ac méréra nimma ac imuacnec zéma zé wamma nalégina auanjic imuac niñ imuhuc qesimigic.

Mij Kewu mérérawac hénia énézéyec.

²² Wanju Paulo imi Areopago kaunsol sombenj yanda namunjaiguc namma ic yomuhuc énézéyec; Aten ic mandac, ni yomuhuc hémma ninzua, Ini mepé qepési ic keczu. Iwawai moczonj yanda mepési énécmianzu.

²³ Ni ama arenja yandagina imi lelecgéma kicna hima onac mepé qepésic iwawai inicba zaki téréya méñjiguc kiwi yomuhuc heyu olonzua; Nemu méréra ménda ninzinj iwac zaki téréya. Deguc ni nemu méréra ménda nimma mepésimianzu, i énézéwa niñtecgicmu.

²⁴ Anutu baec kurumenj zéma imuac qeriaiguc iwawai momac yanda hezac imi zéyu hicñidarec inénj mia baec kurumenj imuac miñja keczac imuac niñ inénj oc-munj téréya méraninanénj memeya imuac qeriaiguc ménda keczanac.

²⁵ Wanju I enjeyac ic embac moczonj yanda kecec zéma wésésé zéma iwawai moczonj yanda nénécmianzac imuac niñ iwawai méñ niñac wanju méraninanénj haimiwiñac séc qahac.

²⁶ Inénj ic momacguc mihicñjima iwarunec ic tunja tunja hicñjima kemma baec séc kecmuac niñ ézéyec. Wanju nalénina zéma kekecac qañanj sililicnina zénéécmiyec.

²⁷ Imi mia ic neñanj iwac niñ wamma qerininanénj mété qététanj wamma kemma Anutu enjeya mihicñjiwinj niñac nimma imuhuc wanjic. Wanju inénj ic momac momac neñanj murunec lakec ménda keczanac.

²⁸ Neñaac iwac kuhaiguc kecec wamma kenja wanjanzinj. Onac legic zéra meme ic tosaraneñ yomuhuc zégic; Neñanj Anutuac qelihéra.

²⁹ Imuhucyanec Anutuac qelihéra keczinj imuac niñ Anutuac ninni goli me siliwa me hocnéñ ninijnina tohoma irec ooya méndacma meyacgéanzinj séc ménda wammac.

³⁰ Anutunénj ménda nimma kekecac naléyaguc ménda ninicma taambuam wanjic. Wanju deguc mia baec séc ic momac yanda qerinina melembinj niñac nénézézac.

³¹ Anutunénj baec ic embac solanjanec gési nénécmianj zé naléya meyecac heyu ic méñ ai imi mia memac niñac kumuyec. Wanju ic imi mia humuc igucnec meqelima héipuc yanda baec ic moczonj ninzénjgémuac sécyá nénécmiyec.

³² Paulonénj imuhuc zéyu ic tosaraneñ humuc igucnec yacyac imuac zédesi wanjic. Wanju tosaraneñ nalé méñac ac suruc imuac munjguc zéna nimbinj imuhuc zégic.

³³ Imuhuc wanjic Paulonénj wai énécmima kenjic.

³⁴ Ic sasala qahac, nérj tosara Paulo ala wammima ninzénjgégic. Ionarunec éréhéc imi Areopagoac gésigési ic Dionisio zéma embac Damari, wanju tosara méñ kecgic.

* 17:14: Berea ama arenja yandaiguc.

18

Paulo inéŋ Korinti ama areŋa yandaiguc ackuazéc ai meyc.

¹ Imuac andiaiguc Paulonéŋ Aten ama areŋa yanda waima Korinti ama areŋa yandaiguc keŋec.

² Imuaru Yuda ic méŋ mihiŋiyec, qara imi Akila. I Ponto baeciguc hiŋiyec. Ic kewu Klaudionéŋ Yuda ic imi Roma ama areŋa yanda waima kemmu niŋac énézéyec. Imuac niŋ inéŋ ininŋa Priskilaguc* Italia baec igucnec Korinti ama areŋa yandaiguc qelia hayoc. Waŋu Paulonéŋ iricmaŋ zé keŋec.

³ Iereŋ imi aigira momacguc imuac niŋ momacnec kecma ai meyc. Waŋu iereŋ yaŋ séwélanéŋ sel meycagéyu boŋ mearoc.

⁴ Waŋu Paulo i Sabata nalé séc Yuda ic ionac tocgotocgo amaiguc emma Yuda ic zéma Girik ic iniguc ac eminimma meme seli ac waŋ énécmiaŋec.

⁵ Waŋu Sila zéma Timoteo iereŋ Makedonia waima hayoc. Nalé imuaru ackuazécnéŋ Paulo késayu ewa moczoŋnec Yesu imi Kristo téŋgéŋ zéma imuac héipuc wamma Yuda ic zéasari énécmiyec.

⁶ Waŋu Yuda ic ieneŋ hazéc wammima zébiri migic séséc wamma séwi usuya miminŋzaliyu seitotoŋa mayu yomuhuc énézéyec; Onac sacnéŋ onac orucginaiguc liliŋgéma hamac, néŋ ni aina mema solananiwa kápécicna qahac wanzac.* Degucmuacnec ni ic enia ionac muru kemmanŋ.

⁷ Waŋu tocgotocgo ama imi waima ic méŋ Anutu mepésianzac qara Titio Yusito iwac amaiguc emma tacyac waŋec. Amaya imi tocgotocgo ama imuac maréŋaiguc tarec.

⁸ Waŋu tocgotocgo amawac galeŋ qara Krispo zéma héna géséhéra ieneŋ ackuazéc nimma Miŋ Kewu niŋzégégic. Waŋu Korinti ic ionarunec sasalanéŋ acguc Pauloac ara nimma niŋzéggéma doku naecgic.

⁹ Waŋu siŋi méŋiguc Miŋ Kewunéŋ Paulo tiliŋ tiliŋiguc hiŋjimima yomuhuc ézéyec; Gi zénéŋga ménda hiriyu ac imi ménda waima zéwésémaŋ.

¹⁰ Ni giguc kecaŋzua imuac niŋ ic méŋnéŋ méŋ gumebiri ménda wangémmac. Ama areŋa kunéŋ yanda yomuaru nuac ic embac sasala keczu.

¹¹ Imuhuc ézéyu Paulonéŋ ama imuaru torogema kecma Anutuac ackuazéc ku énécmima keru yawuŋ momacguc zéma emma maso 6 mahayec.

¹² Waŋu Galionéŋ Akaia baeciguc baec galeŋ yanda waŋec. Nalé imuaru Yuda ic ieneŋ zikiamuma Paulo hazéc wammima baec galeŋac muru wagicma keŋgic.

¹³ Kemma yomuhuc zégic; Ic yomi héna acnina logima héna méréraiguc tima ic embac Anutu mepésimimu niŋac zéhinocgé énécmianzac.

¹⁴ Waŋu Paulonéŋ ac zémaŋ zé waŋu Galionéŋ Yuda ic yomuhuc énézéyec; Ini Yuda ic, kaiziliweŋ me haka biria niŋac zézuiguc neŋ acgina niŋénécmimanŋac hezac.

¹⁵ Néŋ eŋaŋ ackuazéc me qac méŋ me héna ac imuhucyawac ara waŋzuiguc eŋaoc zémindinimu. Ni iwawai imuhucyawac niŋgésimaŋ zé wammaŋac ménda niŋzua.

¹⁶ Imuhuc zéma nesi énécmiyu magic.

¹⁷ Waŋu ieneŋ momac yanda tocgotocgo amawac galeŋ Sositene wagicma baec galeŋac kiwaiguc qehéi wammigic. Waŋu baec galeŋ Galionéŋ inicma ewa éréhéc ménda waŋec.

Paulonéŋ Antiokia ama areŋa yandaiguc liliŋgéma hayec.

¹⁸ Paulonéŋ Korinti ama areŋa yandaiguc ai meme sasala méŋ kecmaiguc niŋzéŋ niŋzéŋ dac muna wai énécmima zéiciguc Siria baeciguc keŋec. Waŋu Priskila zéma Akila iereŋ i guc momacnec keŋgic. Waŋu zézé selia niŋac zéiciguc embiŋ zéma Korinti ama areŋa yanda Keŋkereaiguc oruc zucya merirec.

¹⁹ Waŋu Efeso ama areŋa yandaiguc keremma Paulo ic tosara momacnec keŋgic ini imuaru wai énécmimaŋ zé eŋeyaoc Yuda ic ionac tocgotocgo amaiguc emma iniguc ackuazéc eminiŋ waŋgic.

²⁰ Waŋu ic sasalanéŋ eŋaŋguc nalé horua méŋ kecma niŋac welecgic, néŋ ménda niŋénécmiyec.

²¹ Waŋu Anutuac ewa siŋ imuac heyu onaru munguc liliŋgémaŋ imuhuc zéma zéiciguc emma Efeso ama areŋa yanda imi waima keŋec.

²² Keŋkecma Kaisarea zéic alawac ama areŋa yandaiguc kereŋec. Imuaru élélaŋhaiguc ekemma Yesuac hénaorin héra yaizézé ac waŋ énécmima Antiokia ama areŋa yandaiguc keŋec.

²³ Imuaru komora kecmaiguc munŋuc waima Galatia zéma Firigia baec orocgicma Yesuac héihéré énécmimia momac yanda meseli énécmima keŋec.

Apolonéŋ Efeso ama areŋa yandaiguc ackuazéc énézéyec.

²⁴ Waŋu Efeso ama areŋa yandaiguc Yuda ic méŋ hayec, qara imi Apolo. Imi Aleksandria ama areŋa yandaiguc hiŋiyec. Ic imi nininŋ yandayaguc, kiwi téréya hia niŋareŋ gédarec.

* 18:2: Me Priska. ✧ 18:6: Ezk 3:18

²⁵ Inéj Miñ Kewuac héna ac zégic niñarenjéma ewa moczoñnec Yesuac ac suruc dindinaneac ku énécmianjec. Néj ic imi Yohaneac doku naec haka sac niñec.

²⁶ Inéj Yuda ic ionac tocgotocgo amaiguc ackuazéc zénéña ménda hiriyu hénima zéyec. Zéyu Priskila zéma Akila ierenj zézéya nimmaguc i amagiraiguc héihéré mima Anutuac héna munjuc yanda zéasarimiyoc.

²⁷ ^(27a) Wanju Apolonéj Akaia baeciguc kemmanj zé wanju ninzérj ninzérj dac muna ienenj meme seli ac wammima ninzérj ninzérj dacmuna imuaru keczu ienenj Apolo hérémimuac niñac énézéwinj zé ionac muru kiwi oma migic késama keñec.

²⁸ Kemma Korinti ama areña yandaiguc keremma kiwi térya héiqelima Yesu imi Kristo wanjac imuac héipuc wamma ic embac ionac kicginaiguc kuhaguc zéauma Yuda ic ionac ac memamiyec. ^(27b) Imuac niñ ic embac Anutuac ewa hia niñac ninzérjégic ionac méñguc yanda méra énécmiyec.

19

Paulonéj Efeso ama areña yandaiguc Yohane mihicñiyec.

¹ Apolonéj i Korinti ama areña yandaiguc kerunec Paulonéj huanjenj baec wanjoña Saut iguc kenkecma Efeso ama areña yandaiguc keremma Yesuac tohotoho ic tosara mihicñi énécmiyec.

² Wanju inéj yomuhuc qesiénécmiyec, Ini ninzérjégic nalé imuaru Uña Téréyaguc wanjic me qahac? Zéyu zégic, Qahac, Uña Téréya keczac imuac buña méñ méndagucnec niñinj.

³ Imuhuc zégic munjuc qesiénécmiyec; Ini némac doku naecgic? Zéyu zégic; Yohaneac doku.

⁴ Zégic Paulonéj yomuhuc énézéyec; Yohanenéj ewa melenj melenjac doku naec énécmima ic embac yomuhuc énézéyec; Andénaiguc hama keczac i ninzérjégimu. Wanju ac imi Yesuac niñ mia imuhuc zéyec.

⁵ Ic enej ac imi nimma Miñ Kewu Yesuac qaraiguc doku naecgic.

⁶ Wanju Paulonéj orucginaiguc méria haiyec nalé imuaru Uña Téréyanéj ionaru mayu ac méréra zéma andiawac ac momacnec zégic.

⁷ Wanju ic zanjégina imi 12 ésécnec wanjec.

⁸ Wanju Paulonéj Yuda ic ionac tocgotocgo amaiguc nalé séc emma, ackuazéc zénéña ménda hiriyu énézéma, maso haréwéc séc Anutuac héngalenj ama areña

yandayawac énézéma, meseli énécmima kerec.

⁹ Wanju ic tosara enej ewa seli wamma ménda tohoma ic embac kicginaiguc héna imi zébirigic. Wanju Paulonéj wai énécmima tohotoho ic tosara onagicma kemma Tirano kiwi téryawac amaiguc kaiweya kaiweya ackuazéc ku énécmiyec.

¹⁰ Ai yawuj éréhéc imuhuc wamma keru Yuda ic zéma Girik ic Asia baeciguc keczu ienenj moczoñ Miñ Kewuac ackuazéc nindacgic.

¹¹ Wanju Anutunéj Paulo nanjémima iwarunec kiwi baec icnéj ménda memeya ogicogicma sasala meyec.

¹² Wanju ic enej séwi kereñ tosara zéma ai memeyawac séwi usu tosara mema hama Pauloac séwiyaguc osima mema kemma hafi ic ionac qacginu haigic hiarugic. Wanju kuwic acguc wai énécmima néngacgic.

¹³ Wanju Yuda ic tosara baec séc leleggéma méra kiwi meañgic ienenj batucgéma Yesuac qaraiguc kuwicginaguc yomuhuc énézégic; Paulo zéanzac Yesu iwac qaraiguc énézézu, éréma keñgic.

¹⁴ Yuda ic hofac oo ic kiwa méñ qara Sikewa iwac nanhéra 7 ienenj imuhuc mia wanjic.

¹⁵ Wanju kuwicznéj ac yomuhuc melenj énécmiyec; Yesu ninzua, wanju Paulo i ninzua, wanju ini méré ic?

¹⁶ Imuhuc zéma kuwicyagucnéj merac éréhéc momacnec qacgiraiguc téccgéma emma uruqéfac qéfac wanj érécmiyu wiziginaguc wamma katanec ama qeria igucnec mama néngacgic.

¹⁷ Wanju haka imuac buña Efeso ama areña yandaiguc Yuda ic zéma Girik ic ienenj nindacma zénéngina hiriyu Miñ Kewu Yesuac qara ehéihéi wammigic.

¹⁸ Wanju ninzérjégic ienenj sasala haréma wawanj memegina biria zéaudacgic.

¹⁹ Wanju ic tosara méra méra kiwi meañgic ienenj imuac kiwi papia mutulangéma mema hama ic embac kicginaiguc gericiguc haigic zedarec. Wanju kiwi imuac boña toroqegic siliwa gocmia* 50,000 ogirec.

²⁰ Imuhuc wanjic Miñ Kewuac ackuazécnéj kuhaguc yacma saiyec.

Paulonéj Yerusalem kemmac niñac zérénqéréñ wanjec.

²¹ Héla imuhuc hicñidaruguc Paulonéj Makedonia zéma Akaia baec orogicma Yerusalem kemmanj zé ewayanéj niñselima yomuhuc zéyec; Ni Yerusalem keremmaguc bianjuc Roma ama areña yanda acguc hémanj zé wanzua.

* 19:19: Siliwa gocmia momacguc imi ai ic méñac ai meme momacgucac ai boña wanzac.

²² Wañu ic méra migic ionarunec éréhéc Timoteo zéma Erasito ierenj Makedonia baeciguc kemmaoc niñac méli érécmiyec. Wañu i eñeya Asia baeciguc nalé komodia méñ toroqema kerec.

Efeso ama areña yandaiguc qewelon yanda hicñiyec.

²³ Wañu nalé imuaru Efeso ama areña yandaiguc héna ac imuac niñ hétérj efefia qahac, néñ hétérj yanda hicñiyec.

²⁴ Surucya imi yomuhuc; Ic méñ siliwanén iwawai meycagéma kerec, qara imi Demetirio. Ic inéñ nemu Atemiac[†] ocmuñ imi siliwanén meycagéma soukiwa efefia qahac, néñ kunerj yanda ai momachéra mihicñj énécmiañec.

²⁵ Wañu inéñ ai ichéra zéma ai momachéra tocgo énécmima yomuhuc énézéyec; Ic mandac, ini ainina iminénj mia soukiwa yanda mihicñj nénécmianzac imi niñzu.

²⁶ Wañu Paulonénj Efeso ama areña yanda zéma Asia baec tosara igucnec ic embac zénañgé énécmima yomuhuc zéanzac; Iwawai ic méranénj memeya imi Anutu héla qahac.

²⁷ Imuhuc wañkeru nénnagémba aininawac qara imi qahac wambac niñac. Imi sac qahac, embac nemu yandanina Atemi iwac ocmuñ imi mamaya wañu, Asia baec igucnec zéma baec tosia igucnec ic momac yanda ehéihéi wammianzu imi imuhucyanec qahac wambac niñac.

²⁸ Demetirionénj ac imuhuc énézéyu nimma qeriginaiguc héribiric kuaya qeyu kucnec qacma yomuhuc zégic; Efeso ic neñañj Atemi i eñeya yanda!

²⁹ Imuhuc zégic nalé sosola qahac wañu ama areña yanda séc hétérj yanda imi sécgéma kendarec. Wañu Makedonia ic éréhéc Gaio zéma Aristako Pauloguc momacnec kenja wañañjic i iri imi érépésima hére érécmima moczonj yanda séséc memec azoazoro ama kunerj yandaiguc usuñec kenjic.

³⁰ Wañu Paulonénj nimma sucginaiguc kemmanj zéyu tohotoho ic ieneñ neñj héimigic.

³¹ Imi sac qahac Asia baec yanda imuac ai ic eñeya tosara Pauloac alahéra kecgic ieneñ azoazoroiguc ménda kemmac niñac kiwi oma haigic iwaru kenjic.

³² Wañu azoazoroiguc ic enej ewagina meemma ac imuhucya imuhucya zéma qewelonj yanda wañjic acgina sohodaru ic sasala yanda imi némac niñ tocgégic hénia imi ménda niñasarigic.

³³ Wañu Yuda ic ieneñ alagina méñ qara Aleksande nañgémigic ou wéséginaiguc emma namma Paulo imi Yuda ic, néñ hazécnina wanzac zéma yéwéri imi zémindinjimanj zé acgina qaimac niñac méranénj séséc wañ énécmiyec.[‡]

³⁴ Wañu ic ieneñ ic imi Yuda ic wanzac imi héñtegicma kuagina séc qacma kaiwe kiwa 2 aua séc yomuhuc zéma nañjic; Efeso ic neñañj Atemi i eñeya yanda!

³⁵ Imuhuc wañkecgic tauñ imuac kiwi oo ic inéñ ic melanzi énécmima yomuhuc énézéyec; Efeso ic mandac, Efeso ama areña yanda miñjanénj Atemi yanda ninawac ocmuñ zéma baniara kurumenj igucnec mamaya imuac awiawi ic kecanziñ imi baec séc ic embac moczonj nindaczu.

³⁶ Iwawai imi qacégic mimiawac séc qahac. Imuac niñ ini qerigina kugic mayu haka sicsaocya méñ ménda wammu.

³⁷ Ic énépésima hazu yomi enej embac nemuninawac ocmuñ igucnec iwawai méñ kowu ménda megic. Wañu nonac embac nemu ménda zébirimigic.

³⁸ Wañu Demetirio zéma ai ichéra ieneñ ic méñac ara késa keczuiguc képésic zézé naléya zéma baec galengina he énécmizaoc imuac niñ imuac gésigési amaiguc aciguc opocamumu.

³⁹ Wañu ac tosara méñ hezaciguc kua meme ic azoazoroiguc mema kemma zétecgému.

⁴⁰ Nini azoazoro yanda héniya qahac yomuac niñac yéwéri mihicñjizij. Ic kewu yandanénj nimma hétérj yanda niñac ac zé nénécmiwac niñac. Qesi nénécmiaciguc nini azoazoro héna ac logilogiya yomuac ac bakia méñ owiñac séc qahac wammac.

⁴¹ Imuhuc zéyu tecgéyu méli énécmiyu kendacgic.

20

Paulo i Makedonia zéma Akaia baeciguc kenjic.

¹ Ac hétérj yanda imi qahac wañu Paulonénj tohotoho ic unuruma meme seli ac énézéma wai énécmima Makedonia baeciguc kenjic.

² Baec imi ogicma tohotoho ic ac sasala énézéma meseli énécmima kenjekma Girik baeciguc kereñec.

³ Imuaru maso haréwéc kecma zéic késama Siria amaiguc kemmanj zé wañu Yuda ic ieneñ Paulo qewiñ zéma ac sañec zégic niñtegicma Makedonia baeciguc muñguc lilingéma kemmanj zé niñseliyec.

⁴ Wañu ic tosara i guc momacnec Asia baeciguc kenjic imi yomuhuc; Berea

[†] 19:24: Anutu embara Daianawac qara. [‡] 19:33: Yuda ic enej Paulo zéma Kristoac hénaorinj niñac hazéc mihicñjiwñj niñac zéneñgina hiriyu Pauloguc ewa momac ménda wanzu hénia imi zéasari énécmiwiñj zé imuhuc batucgégic.

ic Piroac naŋa Sopatero, Desalonika ic Aristako zéma Sekundo, Debe ic Gaio, waŋu Timoteo, waŋu Asia ic Tikiko zéma Tirofimo.

⁵ Ic imi ieneŋ walac kemma Troa ama areŋa yandaiguc keremma mambéc nénécmima tacgic.

⁶ Nini saméŋ yisya qahac imuac kendonj teggéyu Filipi ama areŋa yanda waima zéiciguc kaiwa méra méŋ keŋkecma Troa ama areŋa yanda miŋjina ionac muru keremma imuaru ai meme 7 kerij.

Paulo i Troa ama areŋa yandaiguc merac méŋ mehiaruyc.

⁷ Sabata teggéyu Sondaiguc saméŋ newij zéma tocgéin. Waŋu Paulonéŋ ama gianjiyu kemmanj zéma ackuaazéc zémanec naŋu siŋi namuŋa waŋec.

⁸ Ama qeria qacyaiguc tariŋ imuaru kifa sasala zema naŋec.

⁹ Waŋu merac méŋ qara Yutiko inéŋ luhuc memeac kifana igucnec tackecma gau niŋac qeka meka qema tarec. Waŋu Paulonéŋ ackuaazéc zéyu horugiya gauac kuhanéŋ qéléléŋgéyu tendiŋgéma hiŋgacma baeciguc qeyu heyu mema yachéŋgic humuyec.

¹⁰ Waŋu Paulonéŋ hiŋgacma eŋeyaoc merac qacyaiguc héima tétécgéma yomuhuc énézéyec; Zénéŋgina ménda hirimac, kekecyu hemizac.

¹¹ Imuhuc zéma ama qeria qacyaiguc heyec imuaru emma saméŋ nema ic iniguc ac eminiŋ wamma nalé horua tacgic ama gianjiyec. Ama gianjiyu wai énécmima keŋec.

¹² Ic ieneŋ merac qeliyu amayaiguc wagicma keŋgic ewagina hiaruyu ségiségi yanda waŋgic.

Paulonéŋ Milete ama areŋa yandaiguc keŋec.

¹³ Paulonéŋ eŋeyanec baec héna kemmanj zé ai areŋa zénéncmiyec imuac niŋ nini walac zéiciguc emma Paulo wagichij zéma Aso amaiguc keŋij.

¹⁴ Waŋu Paulonéŋ Aso amaiguc mihiŋji nénécmiyu zéiciguc wagicma Mitilene ama areŋa yandaiguc kereŋij.

¹⁵ Imuacnec keŋkecma Zintaiguc Kio konduj baec komociguc kereŋij. Imuacnec keŋkecma Mitiwoiguc Samo konduj baec komociguc kereŋij. Waŋu imuacnec keŋkecma Seiyaiguc Milete ama areŋa yandaiguc kereŋij.

¹⁶ Paulonéŋ ai meme 50 imuac kendonjiguc Yerusalem kemmanj zé waŋec. Imuac Asia baeciguc keru nalé ogicbac niŋac Efeso ménda kemma qericma moczonj Milete ama areŋa yandaiguc keŋec.

Efeso ama areŋa yandaiguc kua meme ic ac énézéyec.

¹⁷ Kemma Milete imuarunec inéŋ Yesuac hénaorij héra ionac galenj hécgina onag-icma hamu niŋac ic tosara méli énécmiyu Efeso ama areŋa yandaiguc keŋgic.

¹⁸ Onagicma hagic Paulonéŋ ac yomuhuc énézéyec; Ni Asia baeciguc hama iniguc kecma ai memena héna igucnec héniŋma kaiweya kaiweya wawaŋ memena dimuhuc wamma kecaŋi imi hémma nindacgic.

¹⁹ Séwi memama hakanaguc zéma kic masinaguc wamma manam batuc sasala Yuda ic eneŋ menéŋgic zéra béra héna héniya imuac qahaiguc kecma Miŋ Kewu mepésiŋi.

²⁰ Waŋu iwawai méra énécmimia méŋnéŋ méŋ henéŋu hénaorij kicginaiguc me amaya amayaiguc ménda niŋyéwérima moczonj énézéma ku énécmiyi.

²¹ Imuhuc wamma Yuda ic zéma Girik ic momacnec ewagina melemma Anutuac muru képésicgina zéauma Miŋ Kewunina Yesu Kristo ninzéŋgému niŋac énézéyi.

²² Waŋu ninzu? Uŋanéŋ qerina qatéma héréyu Yerusalem kenzua. Waŋu ou kemma haka dimuhucya méŋ mihiŋjimanj imi ni ménda ninzua.

²³ Momacgucdac ninzua imi yomuhuc; Ama séc keremma kecba imuaru Uŋa Téréyanéŋ hésa ama zéma zérabéranéŋ mambéc nézŋac imi nézézac.

²⁴ Héna menéŋec imi usuŋnec kemma Anutunéŋ ewa hiawac ackuaazéc imi héipuc wamma énézémanj niŋac ai buŋa qenéŋec imi metecgémanj zéma neŋ nena kekecnawac nimba eeyaguc ménda wanzac.

²⁵ Ninzu, ni sugcinaiguc keŋha wamma héŋgaleŋ ama areŋa yandawac buŋa énézédaczua. Waŋu ini moczonj kic ségérana muŋguc ménda hémmu imi ni ninzua.

²⁶⁻²⁷ Ni ménda osima Anutuac ewa siŋ moczonj énézédari. Imuac niŋ, zésolaŋiwa niŋgic, sugcinaiguc méŋnéŋ méŋ birigic ionac sac kitiwa imi nuac muru ménda hemac.

²⁸ Eŋaoc galenjgé amuma rama tuŋhécgina imuhucyanec galenjgé énécmimu. Uŋa Téréyanéŋ ini ionac galenj gési énécmiyu imuac niŋ Miŋ Kewuac hénaorij héra, eŋeya sawanéŋ boŋhéré énécmiyu ionac inicgalenj wamma kecmu.

²⁹ Ni wai énécmima kemba haséŋ kazu zéragucnéŋ onaru haréma rama goigina ménda héimu.

³⁰ Waŋu eŋaŋ sugcinaiguc ic tosara hiŋjima tohotoho ic hérégic méndac énécmimu niŋac ac qariŋ qariŋgia zému.

³¹ Imuac galenjgina mema kecmu! Waŋu yawuŋ haréwéc séc siŋi kaiwe ménda

waima kic masinaguc eḡac eḡac énézéanḡ imi niḡqelima kecmu.

³² Deguc ni Anutu zéma iwac ewa hi-awac ackuazéciguc imi onopoczua. Ac kuazéc iminéḡ mia hia meseli énécmiyu yacma météré ichéra sugcinaiguc ai buḡa mihicḡjimu.

³³ Ni ic méḡac goli me siliwa me séwi usuya niḡac hémbaoc ménda waḡi.

³⁴ Ini niḡzu ionac éscnec, ni méra éréhécnanéḡ ai mema ni zéma ichéna nonac iwawainina mihicḡjianzua.

³⁵ Imuhuc wamma haka séséc héiéncmiwa héndacḡic. Ini imuhucyanec ai kunerḡ mema ic kucḡina qahac méra énécmimu. Waḡu Miḡ Kewu Yesunéḡ ac yomuhuc zéyec imi niḡqelima kecmu; Haleḡ énécmimia ionac ségiségigina imi haleḡ késakésa ic ionac ségiségigina imi ogicanzac.

³⁶ Paulo i ac imuhuc zétecgéma moczoḡ yanda iniguc simiḡ héima zéwelecec.

³⁷ Zéweleru ieneḡ moczoḡ zésiác yanda wamma Pauloac ewayaiguc gilicḡ hiḡgaru kiricne qiricne wammigic.

³⁸ Ini kic ségérana muḡuc ménda némmu zéyec; Ac imi nimma ewa biric kunerḡ yanda wamma wagicma zéiciguc kemma opocḡic.

21

Paulonéḡ Yerusalem kemmaḡ zé zéiciguc eḡec.

¹ Waḡu nini wai énécmima keḡkecma kondurḡ baec komoc Ko baec komociguc kereḡiḡ. Ama gianḡiyu keḡkecma Rodo kondurḡ baec komociguc keremma keḡkecma Patara ama areḡa yandaiguc kereḡiḡ.

² Imuaru zéic méḡ Foinike kondurḡ baec komoraiguc kemmaḡ zé waḡu mihicḡjima imuaru emma keḡiḡ.

³ Keḡkecma Kipuro kondurḡ baec komoc kanaigucgeḡ taru hémma ogicma Siria baecigucgeḡ keḡkecma Tiroiguc kerenni imuaru zéicnéḡ hiḡnaya haihulac wammaḡ zé waḡu élélahaiḡuc eḡiḡ.

⁴ Emma tohotoho ic tosara mihicḡi énécmima imuaru iniguc kaiwe 7 kerḡi. Waḡu Uḡanéḡ hinocgé énécmiyu nimma Paulo Yerusalem ménda kemmac niḡac welec migic.

⁵ Nalé imi tecgéyu ic embac waima kenni ieneḡ iniḡ merachécḡina moczoḡ yanda iniguc nonagicḡic ama areḡa yanda imuac élélahaiḡuc hiḡḡacma sakasaciguc simiḡ héima Miḡ Kewunina zéwelec miyiḡ.

⁶ Zéweleceḡi tecgéyu waiamuma zéiciguc enni ieneḡ amaiguc liliḡgéḡic.

Anutuac tiliḡ tiliḡ ic Agabonéḡ Pauloac andiawac ara zéyec.

⁷ Waḡu Tiro ama areḡa yanda igucnec keḡkecma doku héna méndacma Tolemi zéic ala ama areḡa yandaiguc keremma imuaru niḡzéḡ niḡzéḡ dacmuna yaizézé ac waḡ énécmima ai mema momacḡuc iniguc kerḡiḡ.

⁸ Ama gianḡiyu waima keḡkecma Kaisarea zéic alawac ama areḡa yandaiguc keremma Filipo mihicḡiyiḡ. Filipo imi ai ic 7 gési énécmigic ionac sugcina igucnec. Iwac amaiguc mia emma kerḡiḡ.

⁹ Iwaru bérachéra imi kemborḡ qahac kegcic. Waḡu ieneḡ moczoḡ embac seraḡa. Waḡu andiawac ara zéḡagic.

¹⁰ Waḡu imuaru ai meme sasala kecni Yuda baec igucnec Anutuac tiliḡ tiliḡ ic méḡ qara Agabo i nonaru mama hayec.

¹¹ Haréma Pauloac rikurḡa mema iminéḡ eḡeya héna méria zikima yomuhuc zéyec; Uḡa Téréyanéḡ yomuhuc zézac; Yerusalemiguc Yuda ic ieneḡ rikurḡ yomuac miḡjina yomuhuc mia zikimima ic enia ionac méraginaiguc haimu.

¹² Ac imuhuc zéyu nini ama imuac miḡjina iniguc Paulo Yerusalem ménda emmac niḡ Anutu zéwelec miyiḡ.

¹³ Waḡu Paulonéḡ yomuhuc zéyec; Némac niḡ siacma ewa howuc néḡzu? Zikinémmu sac qahac, Miḡ Kewu Yesuac qara niḡac Yerusalemiguc humumaḡ niḡac efiḡacḡua.

¹⁴ Waḡu ac ézéni ménda niḡu waima yomuhuc zéyiḡ; Miḡ Kewuac ewa siḡnéḡ selimac.

Paulo Yerusalem keḡec.

¹⁵ Ai meme tosara imi tecgéyu zéréḡ qéréḡ wandacma Yerusalem eḡiḡ.

¹⁶ Waḡu Kaisarea zéic alawac ama areḡa yanda igucnec tohotoho ic tosara ieneḡ niḡiguc momacnec kemma Kipuru ic méḡ qara Nason tohotoho ic kerecac kerec iwac amaiguc kecbiḡ zé ic imi wagicma keḡiḡ.

¹⁷ Waḡu keḡkecma Yerusalem kerenni imuaru niḡzéḡ niḡzéḡ dacmuna ieneḡ goihéihéi waḡ nénécmima nénépésigic.

¹⁸ Waḡu ama gianḡiyu Paulonéḡ Yakoboac amaiguc nonagicma eḡu icicni galerḡ moczoḡ imuaru hama kegcic.

¹⁹ Waḡu Paulonéḡ yaizézé ac waḡénécc midacmaguc inéḡ welerḡ qemiyu Anutunéḡ ic enia ionaru ai meyec imi momacḡuc momacḡuc bénzérḡ bénzérḡ énézéḡdarec.

²⁰ Énézéyu ieneḡ niḡdacma Anutu mepési migic. Mepési migic tecgéyu Paulo yomuhuc ézégic; Niḡzanḡ, Yuda ic sucni-ḡaiguc niḡzérḡ niḡzérḡ ic tausenḡ tausenḡ hicḡjigic. Waḡu ieneḡ moczoḡ Moseac héna ac seliseli wamma naḡḡeánzu.

²¹ Waḡu ieneḡ imi geḡ Yuda ic tosara ic enia ionac sugcinaiguc keczu ieneḡ Mose andé qema merachécḡina ionac

séwíginaiguc séwi hericheric ménda wamma yanda ionac haka waimu niñ énézéanzañ imi nindacgic.

²² Gi Yerusalem hazañ imuac suruc tinduc nindacmu. Imuac niñ dimuhuc wambin?

²³ Imuac nini ac méñ gézeni imuac séc wambésémañ. Nonaruiguc ic kemberañ qahac Anutuguc ac zikima nalé hotonadac oruc zucgina ménda mericma kecanzu.

²⁴ Wañu geñ ic imi onagicma kemma météré meme haka wamma olémbañ boña meénécmína oma orucgina mericmu. Gi imuhuc wanna gémma guac ac hayu niñgic imi héla qahac zéma gi héna ac tohoma kecanzañ imi hértégicmu.

²⁵ Wañu ic enia Yesu ninzéngéma kecanzu ionac imi haka imuhucya ménda niñtohomu, néñ baniarawac ireha zéma imuac olémbañ zéma sac zéma yañ hésaiguc korogic humugic imi zéma kaiseroac haka imuacnec sac elinje amuma lakec kecmu niñac zétecgéma oma hai énécmiyin.

²⁶ Wañu ama sinjima gianjiyu Paulonéñ ic kemberañ qahac imi onagicma iniguc météré meme haka wamma eñañ météré meme naléya tecgéyu eñac eñac lémbañ oo naléya wañec imi énézéwin niñac ama téryaiguc eñec.

Paulo ocmuñguc keru késagic.

²⁷ Ai meme 7 séc lémbañ oo ai mema kecgic imuac naléya tecgémañ zé wañu Paulonéñ ocmuñ téryaiguc nanjkeru Yuda ic tosara Asia baec igucnec ieneñ i hémma ic momac yanda qerigina acginanéñ netu énécmima Paulo késagic.

²⁸ Késama qacma zégic; Ohec Israel ic mandac, hama méra nénécmigic! Ic yomi baec séc kemma Yuda ic neñañ hazéc wañ nénécmima héna acnina zéma ocmuñ téryanina yomi zébirima ic embac momac yanda ku énécmianzac imi mia. Imi sac qahac ocmuñ téryaiguc Girik ic onagicma éréma ama térya yomi mezapi qezac.

²⁹ (Imi mia ic méñ Efeso ama areña yanda igucnec qara Tirofimo inéñ Pauloguc ama areña yanda imuaru kenken haha wañu hémma inéñ ic imi wagicma ama téryaiguc éréyec gezañ imuhuc zéma niñgic.)

³⁰ Imuhuc wammigic ama ic momac yanda qerigina yaru usunec hadacma Paulo késama ama térya igucnec héréma magic nalé imuarunec naguya héidacgic.

Yaré ic galenjananéñ Paulo méragina igucnec metecgéyec.

³¹ Ic eneñ Paulo qehumuwin zé wañgic Yerusalem imi hétéñ yandayaguc wañec imuac surucya yaré ic 1,000 galenjana iwaru hayu niñec.

³² Ac imuhuc nimma imuarunec yaré ic tujhéra zéma yaré ic 100 imuac galenjera énépésima usunec mekenjgic. Wañu hétéñ meme ieneñ yaré ic 1,000 imuac galen zéma yaré ichéra inicma Paulo qema nañgic imi waima eñ nañgic.

³³ Wañu yaré ic 1,000 ionac galenjana iminéñ kemma Paulo wagicma señ hésanéñ zikigic zéma énézéma Paulo qara zéma iwawai wañec imuac qesiénécmiyec.

³⁴ Qesiénécmiyu ic tuñ suggina igucnec méñnéñ méñac, méñnéñ méñac qacma zégic qewelow niñac héna niñtegitmacac séc qahac wañu ai ama qeriaiguc wagicma kemmu niñac énézéyec.

³⁵ Wañu Paulonéñ déc hénaiguc emañ zé wañu ic eneñ kaijiliweñ yanda wammigic yaré ic ieneñ Paulo elinjemima hua nañgémima eñgic.

³⁶ Imi mia ic tuñ yanda ieneñ nesi énécmima, Ic imi qegic qahac wammac! Imuhuc qacma zégic imuac niñ imuhuc wañgic.

Paulonéñ saiwa ac wañamuyec.

³⁷ Wañu Paulo ai ama qeriaiguc mema embin zé wañgic Paulonéñ yaré ic 1,000 imuac galen ézéyec; Ninna ni ac méñ hia gézémanac séc? Zéyu zéyec; Girik ac ninzañ?

³⁸ Imuhuc wañu gi becneç yaré qema yaré ic 4,000 énépésima baec kéra kérasiaiguc kenec Izipte ic imi mia me?

³⁹ Qesimiyu Paulonéñ yomuhuc ézéyec; Ni Yuda ic, Taso baec Kilikia ama areña yanda imuacnec. Kilikia imi ama areña yanda enomia qahac. Gi niñnéna ac komora énézéwa.

⁴⁰ Wañu inéñ nimmiyu Paulo i déc héna imuac boñaiguc namma ic méranéñ séséc wañ énécmiyu acgina qaiyu nandacgic Hebraio aciguc yomuhuc énézéyec;

22

Paulonéñ Yerusalemiguc Yuda ic ac énézéyec.

¹ Mañgoc dacmuna hécna héna imi zéasariwa niñgic.

² Paulonéñ Hebraio aciguc ac zéyec. Héna imuac niñac némbéñ yanda qema nañgic.

³ Wañu toroqema énézéyec; Ni Yuda ic, Kilikia baec Taso ama areña yandaiguc hicjiyi. Wañu ama yanda Yerusalem yomuaru kecmu yandima ic Gamaliel iwac méra bawaguc kecba yanda hécninawac héna ac selianec ku néñu niñareñ gédari. Wañu ini moczoñ yanda deguc wañanzu ésécnec Anutuac niñ wamma geriwiguc ai meañ.

⁴ Wañu héna qelia yomi mebirima tohotoho ic humuac séc unuma hazéc

wanj énécmima ic embac momacnec qaté énécmima hésa amaiguc onopocanj.

⁵ Héfac oo ic eneja zéma galen ienej imi haka imuac héipuc ic wanju. Wanju ionarunec dacmuna hécna Damasiko ama areja yandaiguc kecangic ionac kiwi mema ama imuac ninzérj ninzérj ic imuhucyanec qaté énécmima Yerusalemiguc énépésima hawa kitiwa memuac nij kenji.

⁶ Kejkecma Damasiko ama areja yandaiguc hosuru kemba gau komoc éscnec wanec. Wanju imuaru kurumeng icugnec asac mararanj yandanéj élanzanj nec mala hoturunéjec.

⁷ Hoturunéju ni baeciguc mama nuyu hema nimba ewa méj yomuhuc mayec; Saulo, Saulo, gi némac nij nunesi wanj némma keczanj?

⁸ Zéyu zéyi; Minj Kewu gi méré? Zéwa yomuhuc nézéyec; Nunesi wanj néhanzanj Yesu Nazarete ama areja igucnec ni imi mia.

⁹ Ic niguc kecgic ienej asac mararanj sac héngic, néj i nézéyec iwac ewaya imi ménda nijgic.

¹⁰ Ni qesima zéyi; Minj Kewu ni némac wammanj nijac wanzanj? Zéwa Minj Kewunéj yomuhuc nézéyec; Gi yacma Damasiko ama areja yandaiguc kenna ic méjnégj guac ai buja qegénzua imi moczonj gézémac.

¹¹ Wanju ni imi asac mararanja nijac kicanéj hémmajac séc qahac wanec imuac nij ic tosara niguc kecgic ienej méranaiguc népésima hérénéngic Damasiko ama areja yandaiguc kenji.

¹² Ama areja kunéj yanda imuac ic méj qara Anania inéj héna ac séciguc keru Yuda ic ama areja yanda imuaru kecgic imi enej momac yanda iwac ehéihéi wammiangic.

¹³ Ic iminéj mia hama nuac wésénaiguc namma zéma; Ninzérj ninzérj ic munana Saulo, kicga munjuc hima hémbésémanj. Imuhuc zéyu imuarunec ni kicna hima ic imi héj.

¹⁴ Wanju ac yomuhuc nézéyec; Yandahécnina ionac Anutunéj eneja ewa sij imuac gézéyu nijasarima Solaja minjina imi hémma ewaya kuaya igucnec nimbésémanj nijac gésigéjec.

¹⁵ Imuac gi iwac nij wamma ic embac momac yanda ionac kicginaiguc iwawai hémma nijnec imuac héipuc wamma énézévésémanj.

¹⁶ Wanju némac nij mambéc kecna horumac? Gi yacna doku naecgémba Yesuac qara qacna késpedesicga zuacgémmac.

Paulo ic enia ionac mélimigic.

¹⁷ Wanju Yerusalem lilingéma hama omunj téréyaguc emma zéwelecma tilinj tilinjiguc Yesu héj.

¹⁸ Hémba Minj Kewunéj yomuhuc nézéyec; Gi nuac héipuc ac zéna Yerusalem yomuac ic embac ienej ac imi ménda nij tohomu, imuac gi focdac ama areja yanda yomi waima kembésémanj.

¹⁹ Zéyu ni ac yomuhuc melemma zéyi; Minj Kewu, ni ic embac gi ninzérjgé géngic ini énépésima hésa amaiguc onopocmanj zéma tocgotocgo amaya amaya kenji imi ic youmi enej nindaczju.

²⁰ Wanju buja zézé icga Stefano qegic sacya mayec mala imuaru ni imuaru namma héipuc wanj énécmima i qegic ionac malekugina galenjéyi.

²¹ Imuhuc zéwa Minj Kewunéj yomuhuc nézéyec; Kenja, nejj ic enia baera baera keczu ionac muru méligénzua.

²² Bénzérj nimmanec kecgic, néj ac yomi zéyu nimmaguc ewagina meyacma qacma zégic; Ic imuhucyanéj baec igucnec qahac wammac. Keckerawac séc qahac.

²³ Imuhuc qacma séwi usugina hetecgéma seitotojj héigic enec.

²⁴ Wanju yaré ic 1,000 ionac galenjinanéj Paulo ai ama qeriaiguc wagicma emma ic enej némac nijac qacmizu imuac hénia zéyu nimmu nijac qesimima hihilocnéj qemu zéma yaré ic énézéyec.

²⁵ Wanju hésa yanj séwélanéjnec meycagéjic iminéj qatégic Paulonéj yaré ic 100 ionac galenj méj hosuraiguc nanj ézéyec; Ini Roma ic ara ménda zétéccéma hihilocnéj hia qemuac séc?

²⁶ Imuhuc zéyu yaré ic 100 ionac galenjinanéj nimma 1,000 ionac galenj iwaru kemma ézéma zéyec; Dimuac wammanj zé wanzanj? Ic imi Roma ic.

²⁷ Zéyu yaré ic 1,000 ionac galenjinanéj Pauloac muru kemma yomuhuc ézéyec; Nézéna, gi Roma ic me? Wanju Paulonéj zéyec; Oo, ni Roma ic.

²⁸ Zéyu yaré ic 1,000 ionac galenjinanéj zéyec; Ni imi soukiwa yanda haima Roma ic qac buja meyi. Wanju Paulonéj zéyec; Ni imi hicnji hicnjihicjina igucnec éréma deguc Roma ic kecanzua.

²⁹ Wanju imuarunec Paulo iwawai qesimiwinj zégic imi enej waima kendacgic. Yaré ic 1,000 galenjinanéj acguc Paulo i Roma ic imi nij asarima hésanéj qatémeyec késpedesic imuac nijac auriyec.

³⁰ Ama gianju yaré ic 1,000 ionac galenjinanéj Yuda ic enej Paulo némac nijac hazég wammigic imuac hénia nimmac nijac hésaya hulacmima hofac oo ic tosara zéma gésigési ic tunj eneja Sanhederin tocgé énécmima Paulo wagicma hijgacma wéséginaiguc oporu nanec.

23

Paulo i ic kiwa ionac a3oazoroiguc namma ac énézéyec.

¹ Paulonéh gésigési ic incsosolima ac yomuhuc énézéyec; Dacmuna hécna ni becarunec érékacma deguc ewa qerina so-
lananec Anutuac kiwaiguc keca3ua.

² Imuhuc zéyu hofac oo ic ene3a Ana-
nianéh Pauloac hosuraiguc nan3ic ionac
yomuhuc énézéyec; Ini kuayaiguc qegic.

³ Zéyu Paulonéh yomuhuc ézézec; Gi biri-
awac demin lalac Anutunéh gumac. Gi
héna aciguc nin3gési némman3 zé tacma héna
ac imi logima ni numu nin3ac énézézan3?

⁴ Imuhuc zéyu ic hosuraiguc nan3ic ienen
yomuhuc ézégic; Gi Anutuac hofac oo ic
ene3a efima zébirimizan3?

⁵ Zégic Paulonéh yomuhuc zéyec; Dac-
muna hécna, inéh hofac oo ic ene3agina
keczac imi ménda nimma ac zé3ua. Kiwi
téréyaiguc ac yomuhuc ogic hezac; Gi guac
hénaorin3 hé3ca ionac gale3gina ménda
zé3iri miwéséman3.

⁶ Wan3u gésigési ic tosara imi Sadukaio
ic, wan3u tosara imi Farisaio ic kecgic imi
Paulonéh nin3asarima gésigési ic inicma
qacma énézézec; Dacmuna hécna ni imi
Farisaio ic, esa3 ambé3hé3ca ienen3 Fari-
saio ic kecgic. Imuac ni nin3kumuma hu-
muc igucnec yacyac imuac nan3géma zé3wa
aciguc nopocz3u.

⁷⁻⁸ Sadukaio ic enen3 humuc igucnec ya-
cyac zé3ma kua meme un3a zé3ma qeri un3a
iwawai imuhucya imi ménda kecz3u zé3ma
ménda nin3zéh3gégic, né3 Fari3aio ic enen3
iwawai imuhucya imuhucya imi moc3on3
kecz3u zé3ma nin3zéh3gégic. Imuac nin3 ac
imuhuc zé3yu Fari3aio ic zé3ma Sadukaio
ic sugcinaiguc hazéc ac hicn3iyu méndéh
amugic.

⁹ Wan3u imuaru tohalic yanda hicn3iyec.
Wan3u Fari3aio ic ionarunec héna acac kiwi
ic tosara yacma ac geri3waguc éminimma
yomuhuc zégic; Nini ic yomuac nin3ni
képésira qahac wan3zac. Un3a mén3 me Kua
meme un3a mén3éh3 ézézeciguc dimuhuc
zé3win3?

¹⁰ Wan3u hazéc ac imi kunen3 yanda wan3u
yaré ic 1,000 ionac gale3ginanéh3 Paulo
késahéré3ic séwéla tegic3ac nin3 zéné3a
hiriyu, yaré ic ienen3 haréma ic sugcina
igucnec Paulo onagicma ai amagina qeri-
aiguc wagicma kemmuac nin3 énézézec.

¹¹ Wan3u Min3 Kewunéh3 sin3i imuaru Paulo
hosuraiguc namma yomuhuc ézézec; Gi
meseli amuna you Yerusalemiguc nuac
héipuc wamma énézézán3 imuhucyanec
Roma ama are3a yandaiguc acguc héipuc
ac wan3 némbéséman3.

*Yuda ic to3ia enen3 Paulo qewin3ac zé3ma
ara zégic.*

¹² Ama gian3iyu Yuda ic ienen3 tun3inaguc
wamma nene ziki kecma Paulo ménda
qehumuwin3ic yakanina ménda newin3
zé3ma zéseligic.

¹³ Ic enen3 qeriginanéh3 zikiamuma sisipac
ac wamma imuhuc zégic imi zan3gégina 40
ogirec.

¹⁴ Ic enen3 mia hofa oo ene3a zé3ma gale3
ionaru kemma yomuhuc zégic; Nini Paulo
ménda qewin3iguc yaka ménda newin3.

¹⁵ Imuac enen3 kaunsol ic iniguc yaré ic
1,000 ionac gale3gina iwaru ac yomuhuc
haigic kemmac; Gi Paulo nonac kaunsol
iguc mélina hayu iwac ara mun3uc nimma
didi3anec zétécgéwin3. Mélimiyu hosucginu
ménda hayunec hénaiguc qehumuwin3 zé
nin3in3.

Paulo ac sa3ec imi nin3ec.

¹⁶ Wan3u Paulo deuyanéh3 ac sa3ec imi
nimma yaré ic ionac amaiguc keremma
on3a Paulo ézézec.

¹⁷ Ézéyu Paulonéh3 yaré ic 100 ionac
gale3gina mén3 uruma yomuhuc ézézec; Gi
merac yomi wagicma yaré ic 1,000 ionac
gale3gina iwaru wagicma kenna ac mén3
késakeczac imi ézémac.

¹⁸ Zéyu merac wagicma yaré ic 1,000
ionac gale3gina iwaru kemma yomuhuc
ézézec; Merac yominéh3 ac mén3 késakeczac
imuac nin3 hé3a ic Paulonéh3 nuruma
merac yomi wagicma guaru haman3 nin3ac
qesinén3zac.

¹⁹ Imuhuc ézéyu yaré ic 1,000 ionac
gale3ginanéh3 merac mériaiguc késama
sasan3iaiguc wagicma kemma élén3
qesimiyec; Némac ac nézémán3 zé wan3an3?

²⁰ Zéyu zéyec; Yuda ic ienen3 Pauloac ara
mun3uc didi3anec nimb3in3 zé3ma hénaorin3
hé3c3ina ionaru Paulo wagicma hamu nin3ac
qesigémb3in3 zé3 ewa momac wamma ac
sa3ec zé3zu.

²¹ Wan3u gi acgina ménda nin3
énécmiwéséman3. Ic zan3gégina 40 ogico-
giranéh3 Paulo qehumuwin3 zé3ma san3gima
mambéc tac3u. Ienen3 imi i ménda
qewin3iguc nene ménda newin3 zé3ma
acgina zikigic. Wan3u ienen3 zéréh3 qéréh3
wandacma zéwelec welecgina imuac ac
bakia nin3ac mambéc kecz3u.

²² Yaré ic 1,000 ionac gale3gina inéh3
merac mélimima zézé seli ac yomuhuc
ézézec; Gi ac nézézán3 imi ic mén3 ménda
ézéwéséman3.

*Kawali ienen3 Paulo Kaisarea zé3ic
alawac ama are3a yandaiguc késama
ken3ic.*

²³ Wan3u yaré ic 100 gale3gina éréhéc
ururuma ac yomuhuc érézézec; Baec héna
ken3en3 yaré ic 200 zé3ma becosic yaré ic 70
zé3ma luac késa késa yaré ic 200 énézézic
zéréh3 qéréh3 wamma kecgic sin3iya 9 kiloc

wanju Kaisarea zéic alawac ama areña yandaiguc keremmu.

²⁴ Wanju Paulo bénzérj baec galenj Feliki iwaru wagicma kemmuac ninj becosic méj héitatac héimima mambéc nammu.

²⁵ Wanju inéj kiwi méj yomuhuc oyec;

²⁶ Klaudio Lisia, neñ kewuna baec galenj Feliki guac yaizézé ac wanjénzua.

²⁷ Yuda ic ieneñ ic imi qehumuwiñ zé wanjic. Wanju ic imi Roma ic imi nimma yaré ichéčna iniguc kemma méragina igucnec metecgéyi.

²⁸ Wanju aciguc opocgic imuac hénia nimmanj zéma Yuda ic ionac gésigési ic ionac muru wagicma kenj.

²⁹ Ara zégic imi moczoñ hénia acgina imuac ara wanjec, néñ iwawai wanjec méñnéñ méñ qehumumu me hésanéñ ziki mimiwac séc ménda wanjec imi mihicñji.

³⁰ Wanju ic tosaraneñ ic yomi qewiñ zéma ac sanec zégic ic méñnéñ nimma nézéyu dunja guac muru méliwa hazac. Wanju ara zézu ic imi enej imuhucnec guaru kemma ara gézému ninjac énézézua.

³¹ Wanju baec hénia yaré ic ieneñ énézéyec séc Paulo sinjiyaguc wagicma kenjkecma Antipatri ama areña yandaiguc kereñgic.

³² Imuaru ama gianjiyu becosic yaré ic ieneñ Paulo wagicma kenjkecma Kaisarea zéic alawac ama areña yandaiguc kemmuac ninj ionac muru opocma baec hénia kenken yaré ic ieneñ yaré ic ionac amaiguc lilinje ma hagic.

³³ Becosic yaré ic ieneñ Kaisarea zéic alawac ama areña yandaiguc keremma baec galenj yanda kiwi mima Paulo imuhucnec mériaiguc opocgic.

³⁴ Baec galenjnéñ kiwi olomma Paulo qesimima Kilikia baec igucnec imi ninjasariyec.

³⁵ Wanju inéñ Aciguc gopoczú ic imi enej hama harégic guac ac nimmanj imuhuc zéma yaré ic enej Herodeac ama kewuya imuac qeriaiguc galenjegíc tacmac ninj énézéyec.

24

Paulonéñ Kaisareaiguc Felikiac wésiaiguc nanjec.

¹ Kaiwe ai meme méra méñ tecgéyu hofac oo ic eneña Aniananéñ qeriawac galenj tosar zéma hénia acac zézé ic méñ qara Teatulo iniguc Kaisarea zéic alawac ama areña yandaiguc hinjacma Paulo aciguc opocbiñ zé baec galenjac kiwaiguc nanjic.

² Wanju Paulo ézéma wagicgic hayuguc Teatulonéñ baec galenj ac yomuhuc hénima ézéyec; Ic kewunina Feliki, geñ hía galenjegé nénécmima luaeiguc kecanjñ. Wanju bianj héhéñawac ninjñ yandaga ninjac baec yomuaru hai netec ai sasala hicñjanzac.

³ Ic kewuna Feliki, iwawai imuhuc hicñjiyu imuac me imuac amanina séc ewa hía yanda ninjénzanjñ.

⁴ Wanju yéwéri ménda gémbiñ zé ac hotoñjadac gézeni gi ewa bénzérjgaiguc ninjénécmima.

⁵ Nini ic yomuac ninni hafi warihaguc ésécnec wanjanzac. Yuda ic baec séc kemma keczu ionac suginaiguc qeweloneñ yanda mihicñji énécmianzac. Inéñ mia hénia ikorawac miñina Nazareteneñ iwac toho-toho ichéra ionac galenjina.

⁶ Wanju inéñ ocmuñ téréyanina mezapí qemanj zéyu késayinj.

⁷ (Ménda hezac.)

⁸ Imuac gi geñgaoc zéqesi wammima acnéñ qatémiziñ imuac hénia imi moczoñ ninj asariwésémanj.

⁹ Ac imuhuc zéyu Yuda ic ieneñ, Ac imi hénia, zéma méra migic.

Paulonéñ baec galenjac kiwaiguc ac bakia melenjec.

¹⁰ Wanju baec galenj yandanéñ Paulo orucnéñ séséc wammiyu ac yomuhuc zéyec; Gi baec yomuara yawuñ sasala gésigési ic eneña kecanzanj imi nimma saiwa acna efima gézémanj.

¹¹ Ninjtegiczanj ésécnec, ni Yerusalemiguc Anutu mepésimanj zé emma kecba ai meme 12 ménda ogirec.

¹² Wanju ieneñ ni ocmuñ téréya qeriaiguc ic ménguc ac méñ ménda zéwa néngic. Wanju tocgotocgo amaiguc me ama areña yanda imuac héniaiguc ic embac qeriiguc ésé ésé méñ ménda wanj énécmiwa néngic.

¹³ Ic yomi enej aciguc nopocma gézézu imuac héipuc ac méñ gézémuac séc qahac.

¹⁴ Wanju ac yomi mia hénia wanjac, Ni hénia qelia méñ ieneñ hénia ikora zébirianzu imi méndacma yanda hécninawac Anutu mepésianzua. Wanju ni Anutuac tilinj tilinj ic ieneñ ogic hezac imi moczoñ zéma iwawai hénia ac séciguc hezac imi moczoñ ninjéngeanzua.

¹⁵ Wanju ic yomi enej iwawai méñac Anutu ninjénge ma mambéc keczu imi ni momacnec késakecma mambécanzua, wanju imi mia yomuhuc; Ic solaña zéma ic biria momacnec humuc igucnec qelima yacmu.

¹⁶ Imuac ninjac Anutuac kiwaiguc zéma ic kicginaiguc ewa solaña kecanj zéma nalé séc seliseli wamma kecanzua.

¹⁷ Wanju yawuñ sasala baec lakeciguc kecanj, wanju degucdacmi ic embac yéwérigina mihicñjizu ionac énécmiwiñ zéma halenj zéma Anutuac buña haihaiya mema hayi.

¹⁸ Wanju Anutuac buña imi haimanj zé météré amuma ocmuñ téréyaiguc enj.

Waŋu tocgotocgo me hétérj méréj ménda wamma enɗac kecba mihicŋi néngic.

¹⁹ Waŋu Yuda ic tosara Asia bae-ciguc kecɗic ieneŋ mia nuac kápésic méŋ héngiciguc guaru tinduc haréma zéasarimuac hezac.

²⁰ Imi qahac waŋu ic yomi eneŋ ni Sanhederin kaunsol ionac kicginaiguc naŋi imuaru nuac kápésic méŋ mihicŋigiciguc gézému.

²¹ Ionac sugcinaiguc namma acna momacɗuc sac kucnec qacma zéyi imi yomuhuc; Humuc igucnec yayac imuac naŋgéma zéwa deguc aciguc nopocɗic kicginaiguc naŋzua. Ac imi qahaciguc ac méŋ zémuac séc qahac.

²² Felikinéŋ héna imuac buŋa niŋhumuyec imuac niŋ Pauloac ac imi ménda zétecgéma yomuhuc énézéyec; Yaré ic 1,000 ionac galeŋ Lisia mayuguc acgina zétecgémaŋ.

²³ Waŋu yaré ic 100 ionac galeŋgina méŋac yomuhuc ézéyec; Ini Paulo ménda zikimigic eŋ keru galeŋgému. Alahéra méŋnéŋ méŋ haréma goi héihéi wammiwŋiŋ zéɗic ménda qetalimu.

Paulo yawuŋ éréhéc hésa amaiguc taru baec galeŋnéŋ waima keŋec.

²⁴ Ai meme tosara kecma Felikinéŋ iniŋa Yuda embac Durusila i guc momacnec hama Paulo qarú emma Kristo Yesuac ninzéhé ninzéhé imuac hénia imi érézéyú niŋoc.

²⁵ Waŋu haka dindiŋa zéma séwi siŋac sigi kekec zéma gésigési yanda imuac ara érézéyú Felikinéŋ aurima Paulo yomuhuc ézéyec; Degucac imi sécgézac, yacma kenna kecma andiaiguc sura méŋu titiŋa hiŋŋiyu muŋɗuc héihéré gémmaŋ.

²⁶ Waŋu inéŋ ara sac nimmac niŋac ménda waŋec, Paulonéŋ soukiwa mimac niŋac mambéc wamma hatac sasala héihéré mima ac waŋoc.

²⁷ Waŋu yawuŋ éréhéc tecgéyú baec galeŋ qara Porikio Fesito inéŋ Felikiac tatac késayec. Waŋu Felikinéŋ Yuda ic ewa hia waŋ énécmimaŋ zé Paulo hésa amaiguc waiyu tacmanec kerec.

25

Yuda ic ieneŋ Fesito iwaru keremma Pauloac ikoc ac zéɗic.

¹ Fesitonéŋ baec galeŋ wamma ai meme haréwéc kecma Kaisarea zéic alawac ama areŋa yanda igucnec Yerusalem eneŋ.

² Eŋu hofac oo ic kiwahécgina zéma Yuda ic galeŋhécgina ieneŋ iwaru keremma Paulo acnéŋ qatéma ézégic.

³ Waŋu ieneŋ hénaiguc saŋgima Paulo qehumuwiŋ zéma acgina nimma Fesitonéŋ niŋénécmima Paulo méliyu Yerusalem hamac niŋac welecmitic.

⁴ Zéɗic Fesitonéŋ yomuhuc énézéyec; Paulo i Kaisarea hésa amaiguc taɗzac. Waŋu ni imuaru muŋɗuc liliŋgéma hiŋgacmaŋ.

⁵ Pauloac kápésic méŋ hemizaciguc onarunec kiwahécgina tosara niguc momacnec hiŋgacma zému.

⁶ Imuhuc zéma ai meme 8 me 10 Yerusalem kecma Kaisarea zéic alawac ama areŋa yandaiguc mekeŋec. Ama siŋima ganiyu gésigési tataciguc tacma Paulo késama érému niŋac énézéyec.

⁷ Inéŋ haréyú Yuda ic Yerusalemnec magic ieneŋ lelecgé mima hazéc ac réwéria sasala zéɗic. Waŋu acgina héipuc wammuc séc qahac waŋec.

⁸ Zéɗic Paulonéŋ kawalia mema yomuhuc zéyec; Ni Yuda ic neŋaŋ héna ac me ocmuŋ téréyá me Roma ic kewu Kaisawac kápésic méŋ ménda waŋi.

⁹ Waŋu Fesitonéŋ Yuda ic eneŋ niŋɗic hiarumac niŋac Paulo yomuhuc qesimima zéyec; Gi guagicma Yerusalem kemma imuaru acga zétecgémaŋac wanzanŋ?

¹⁰ Qesimiyu Paulonéŋ yomuhuc ézéyec; Ni Roma ic kewu Kaisawac gésigési amaiguc naŋkeczua, imuac nuac ac yomuaru zétecgémuac hezac. Geŋgaoc niŋan éscnec ni Yuda ic. Waŋu iwawai biria méŋ ménda waŋ énécmiyi.

¹¹ Ni héna ac logima kápésic méŋ mewa nuwiŋ zézuiguc humumaŋ zé ewa éréhéc ménda wambinec. Ac zénéŋzu imi moczoŋ héra qahac wanzaciguc méŋnéŋ méŋ ni méraginaiguc nopocmacac séc qahac. Imuac Roma ic kewu Kaisanéŋ acna zétecgémac niŋac wanzua.

¹² Imuhuc zéyú Fesito ichéra iniguc eminiŋ wamma Paulo yomuhuc ézéyec; Gi Kaisa* iwaru acga haizanŋ imuac Kaisawac muru kembésémaŋ.

Ac kewu Agripanéŋ Fesito hiŋŋimima Pauloac niŋac ézéyec.

¹³ Ai meme tosara tecgéyú ic kewu Agripa zéma nauŋa Beanike iereŋ Kaisarea zéic alawac ama areŋa yandaiguc hiŋgacma Fesito zézé ségiségi ac wammiwí zéma hayoc.

¹⁴ Waŋu iereŋ ai meme sasala imuaru tacyac waŋic Fesitonéŋ Pauloac ac suruc wammima ic kewu yomuhuc ézéyec; Felikinéŋ hésa ama ic méŋ waima keŋu tacma keczac.

¹⁵ Waŋu ni Yerusalem eŋi nalé imuaru hofac oo ic kiwahécgina zéma Yuda ic ionac galeŋ ieneŋ iwac hazéc ac zéma

* 25:12: Romawac ic kewu yanda niŋac Kaisa zéanɗic.

képésiraguc zéma zétecgémanj niñac welecnéngic.

¹⁶ Wanju ni ac bakia yomuhuc énézéyi; Ic méñ aciguc enzac imi ac zézé ic iniguc ménda añamma tacma arawac kawalia ménda mema zéyu niñgicnec waimiwiñ imi Roma ic nonac haka silicnina qahac.

¹⁷ Imuhuc énézéwa Yuda ic ieneñ niguc yomuaru hagic nalé sosola qahac ama gianjiyu gésigési tataciguc tacma énézéwa ic imi wagicma érégic.

¹⁸ Wanju ac wammigic ieneñ ac zégic, nénj képésira méñ nimmanj zé mambéc keru imi ménda mihicñiji.

¹⁹ Wanju enañ hénağina zéma ic méñ qara Yesu iwac niñ Paulonéñ humuc igucnec qelima yarec zéyec ac imuac niñ zéñj zéma wanjiç.

²⁰ Wanju ni ac imuhucya dimuhuc zémindiñimanj zéma hocma Paulonéñ Yerusalem kemma ac gésigési amaiguc ac imuac nambésémañac wanzanj? zéma imuhuc qesimiyi.

²¹ Wanju Paulonéñ Roma ic kewunéñ acya zétecgémac niñ galeñgé mimañac welecnéñec. Wanju kenkeñ naléya ducñjiyu méliwa Kaisa† iwacmuru kemmac niñ ézéwa hésa amaiguc taczac.

²² Imuhuc ézéyu Agripanéñ Fesito ézéyec; Ni acguc nenaoc iwac ara nimmanj zé wanžua. Zéyu Fesitonéñ zéyec; Hia orañguc nimbésémañ.

Paulo i ic kewu Agripa iwac kiwaiguc nanec.

²³ Ama gianjiyu Agripa zéma Beanike ieren ehéihéi wanj érécmima hénağira megic haréma yaré ic 1,000 ionac galeñ tobara zéma ama yanda imuac ic kunéñ iniguc gésigési amaiguc emma tacgic Fesitonéñ énézéyu Paulo késama enjiç.

²⁴ Enjiç Fesitonéñ ac yomuhuc zéyec; Ic kewu Agripa zéma ichécna tobara ac énézéwa niñgic. Ic nanzac yomi iwac niñ Yuda ic ieneñ kucnec qacma, Ic yomi Kekecac séc qahac! zéma Yerusalem zéma ama yomuaru welecnéngic.

²⁵ Wanju ni niñgésiwa haka humucac séc méñ ménda wanjec. Wanju i eneyaoc Roma ic kewuac wamma zéyec imuac niñ iwaru mélimimanj zé wanžua.

²⁶ Wanju ic kewu eneñawac ac héla méñ omanac séc qahac wanžac. Imuac mia zéqesi mima ac héla méñ mihicñiwiñj zé ic yomi onaru zéma suchinaiguc ic kewu Agripa guac muru opocba nanžac.

²⁷ Ni hésa ic méñ képésicyawac ara méñ ménda oma Roma ama areña yandaiguc enj méliwa kemmacac séc qahac.

26

Paulonéñ Agripa zéma Fesito iorac kicgiraiguc ac zéyec.

¹ Wanju Agripanéñ Paulo yomuhuc ézéyec; Geñgaoc ac zéna guac niñgenni. Zéyu Paulonéñ méranéñ séséc wamma yomuhuc zéyec;

² Ic kewu Agripa, Yuda ic eneñ ac wanj néñzu imuac bakia degucmi guac kicgaiguc zémanj zéwa ewana hiaruzac.

³ Imi mia gi Yuda ic nonac haka silic héna héna zéma zéqesinina imi nindaczanj imuac niñ imuhuc wanžua. Imuac ewa bñzénğaguc acna zéwa niñnémbésémañ.

⁴ Ni komocna igucnec hénima Yerusalem zéma nena baec yanda qeriaiguc dimuhuc kecma yandiyi imi Yuda ic ieneñ moczoñ nindaczu.

⁵ Ieneñ becarunec nalé horua néngicac néñanžu imuac niñ héipuc wanj némmuac siñgina hewacnec ni Farisaio ic Yuda ic ionac tuñ méñ héna ac dindiñanec méndacanzu ionarunec zéma héniana momacnec hia zédacbunec.

⁶ Wanju ni Anutunéñ yanda hécnina ac ziki énécmiyec imuac mambéc kecanžua. Wanju héna imuac niñ ni deguc ac gésigési amaiguc nanžua.

⁷ Wanju zikiziki ac imuac héla imi késawin zéma Israelac qelihéra kisc areñhéra 12 neñañ siñi kaiwe séc Anutu mepési mianziñ. Ic kewuna, buña imuac mia mambéc wamma ai mewa Yuda ic ieneñ aciguc nopoczú.

⁸ Anutunéñ humumia meqeli énécmianžac, héla imi ini némac niñ niñgic ménda wawanjac ésecnec wanjanžac?

⁹ Wanju ni acguc Yesu Nazarete ama areña igucnec iwac qac buña mesoho wammimanj zé iwawai moczoñ tinduc wammanj imuhuc zéma niñi.

¹⁰ Yerusalem imuaru ai imuhucya mia meyi. Wanju hofac oo ic kuaya ionaru kuc buña mema météré ic sasala zéma amaiguc onopocma keru. Wanju unuhumuwiñ zé zétecgégic ewa momac wamma oaec zéénécmiyi.

¹¹ Bakia énécmimanj zé Yuda ic ionac tocgotocgo amaya amaya kemma Yesuac qac zébirimu niñac tericgé énécmiyi. Wanju qerina geriwiguc wanju meberi énécmimanj zé ama areña yanda yanda Yuda baec sénganğenj hezac imuaruğenj acguc kenji.

¹² Ai imuhucya memañ zé hofac oo ic kuaya ionac oaec kiwi qacginaguc imi mema Damasiko ama areña yandaiguc kemmanj zéma kenji.

¹³ O, ic kewuna, kenkecba gau komoc wanju, kurumeñunec asac marañ kaiwe kiwa asac marañña ogicogira

† 25:21: Qac imuac héna imi; Romawac ic kewu.

imuhucyanéh mama ni zéma ichécna hoturu nénécmima qetagali nénécmiyec.

¹⁴ Wañu nini moczon baeciguc tendingé nunuyu hema ewa méh Hebiraió aciguc yomuhuc niñ; Saulo, Saulo, gi némac niñ nunesi wañ néñanzañ? Gi zéraiguc hénaganéh qena guyu siñga hia nimbésémañ?

¹⁵ Imuhuc zéyu ni yomuhuc zéyi; Miñ Kewu, gi méré? Zéwa Miñ Kewunéh yomuhuc nézéyec; Nunesi wañ néñanzañ Yesu ni mia.

¹⁶ Gi yacma hénaganéh tima nanna, ni imi gi iwawai hénzañ imi zéma kecma gézéwa hémbésémañ imuac buña zézé ic wamma nuac welen qeqe icna wambésémañac gésigémañ zé hicñigénzua.

¹⁷⁻¹⁸ Geñ kicgina méwéréngé énécmina siñ igucnec asac mararañ igucgeñ, Biria miñinawac kuc igucnec Anutuac murugeñ liliñgéma hagic biriagina zuac énécmiwa ni ninzéhé némma météré ic sugginaiguc ai buña késamu niñac neñ geñga ic embac Yuda ic zéma ic enia ionac suggina igucnec gésigéma muñguc ionac muru méligémañ.

Buña suruc énézéyec imi muñguc zéma Agripa ézéyec.

¹⁹ Ic kewuna Agripa, hénia imuac niñ ni iwawai kurumeñunec nézéyu héñi imi ménda qetalima

²⁰ walac imi Damasiko ama areña yanda miñina, wañu keñkecma Yerusalem miñina zéma Yuda baec séc ic embac zéma ic enia momac yanda ewagina melemma Anutuaru liliñgéma hama haka hiabia, qeri melen melenac séha wammu niñ ackuazéc énézéma kerí.

²¹ Wañu imuac niñ Yuda ic eney ocmuñ téréyaguc népésima nuwiñ zé wañgic.

²² Wañu Anutunéh nangénéñu érékecma deguc ic eñeña mamaya momac yanda ionac kicginaiguc namma ackuazéc énézéañiac énézéañzua. Wañu zéañzua imi ac méréra qahac. Anutuac tiliñ tiliñ ic zéma Mosenéh iwawai kilen hicñimac zégic imi sac énézéañzua.

²³ Kristonéh qenzej manzej qema humuma humumia ionarunec walac yacma Yuda ic zéma ic enia asac mararañac zéau énécmimac imuhuc zégic ac imi mia neñ zéñañgéañzua.

²⁴ Paulonéh zédinñima ac imuhuc énézéyu Fesitonéh ac kucnec zéma ézéyec; Paulo, gi ewaga sohozac. Nininñ yandaganéh qeriga mesoho génzac.

²⁵ Zéyu Paulonéh ac yomuhuc melen miyec; Ic kewuna Fesito, ni ewana ménda sohozac, néñ ac héla niñareñgéma zézua.

²⁶ Ic kewu, geñgaoc iwawai hicñiyec imi moczonñ nindaczañ imuac niñ ni efima gézézua. Iwawai imi baec wañgoñaguc ménda hicñiyec. Imuac haka méhac méh guac kicga igucnec musañ gégégawac méh ménda hezac imi ni ninzéhégézua.

²⁷ Ic kewu, Agripa gi Anutuac kua meme ic ionac acgina imi ninzéhégéañzañ? Gi ninzéhégéañzañ imi ni ninzua.

²⁸ Imuhuc zéyu Agripanéh Paulo yomuhuc ézéyec; Ac hotoñadac zéma Kristoac ic wammañ niñ meseli néñzañ me?

²⁹ Wañu Paulonéh zéyec; Ac hotoña me ménda horua, gi momaguc sac qahac, néñ tosara deguc acna ninzu ini moczon señ hésana yomuac sac ménda mihicñjima nena éscnec téngéh wammu niñac wanzua.

³⁰ Imuhuc zéyu ic kewu zéma baec galen zéma Beanike zéma ic tosara iniguc tagcic ieneñ moczonñ yacma keñgic.

³¹ Kemma eminiñ wamma eñawu yomuhuc zégic; Ic yomi haka méh humumia me hésa amawac buña wawaña séc méh ménda wañec.

³² Wañu Agripanéh Fesito yomuhuc ézéyec; Ic imi Kaisanéh* acya zétecgémac niñ ménda welec miwacnec geñ hia hulac miwañnec.

27

Paulo Romauguc wagicma kemmu niñac zéiciguc opocgic.

¹ Italia baeciguc zéiciguc kembiñac niñ baec galenñéh zétecgéma Romawac ic kewu Kaisawac yaré ic 100 ionac galenñina méh qara Yulio iwac mériaiguc Paulo zéma hésa ic tosara onoporec.

² Zéic méh Adramiten ama areña yanda igucnecnéñ Asia baeciguc ama areña yanda tosara konduñ giñgiñaguc tacma keñec imuaru kemman zé taru eniñ. Wañu Makedonia ic méh qara Aristako, Tesalonika ama areña yanda igucnec imi momacnec keñiñ.

³ Ama gianñyu zéicnéñ Sidon ama areña yandaiguc kereñ héñyu Yulionéh Paulo goi héihéi wammima alahéra iniru méra mimuac niñ ézéyec.

⁴ Ama imuarunec muñguc hénima kenni Luhuc kembiñ zé wañiñ imuhuc geñnec hayec imuac niñ Kipuro baec komoc imuac héñya igucnec luhuc qiziziñgéma keñiñ.

⁵ Wañu Kilikia konduñ zéma Pamfilia konduñ qericma keñkecma Likia baec Mira ama areña yandaiguc kereñiñ.

* 26:32: Qac yomuac hénia imi; Romawac ic kewunéh

⁶ Imuaru zéic Aleksandria ama areña yanda igucnec méjnéñ Italia baeciguc kemmar zéyu yaré ic 100 galenjinanéñ nonagiru imuaru enjin.

⁷ Wañu zéic iminéñ bénzérñ bénzérñ kenkeru ai meme sasala teggéyu Kinido kondun baec komoc wésiaiguc kereñin. Wañu luhucnéñ ménda wai nénécmiyu Salmone sia yanda andé qema Krete kondun baec komoc kanaya igucnec kenjin.

⁸ Baec komora imuac giñgiñiguc méndacma qenzerñ manzerñ qema kemma Lasea ama areña yanda hosuraiguc zéic ala méñ qara zéic Asia Soroc imuaru kereñin.

Pauloac ac ménda nimma héna méñu kemma yéwéri mihicñigic.

⁹ Konduniguc nalé horua kemma kecni nene zikima zéwelec wawaña imuac kendorñ teggéyu luhuc naléya hayec. Hayu bec kondunéñ biriyu kenkenawac séc ménda wañec. Imuac Paulonéñ gorogina zéma yomuhuc énézéyec;

¹⁰ Ic mandac, ni hémba héna yominéñ hina zéma zéic sacnec qahac, néñ ic neñañ kekecnina acguc nonagicmacac séc wanzac.

¹¹ Imuhuc zéyu yaré ic 100 ionac galenjinanéñ Pauloac ac niñbipima zéic galen zéma zéic miñina iorac ac nimma tohoyec.

¹² Wañu kondun imi zéicnéñ sanjeña naléyaiguc hia tatarawac séc ménda wañec. Imuac sasalanéñ kondun imi kilen waima Krete baec komoc imuac ama méñ Foiniksi imuaru keremna tacni sanjeña naléya teggémac niñ zéic. Ama baec imuac sunguruna bakianéñ Is zéma imuac héiya suggira hémma heyec. wañu baec bakia méñnéñ Is zéma imuac kanaya suggiraiguc hémma heyec.

Konduniguc hiñgacbiñ zé wañin.

¹³ Wañu luhucnéñ Is imuac héiya igucnec bénzérñ éréyu nanjé nénécmizac imuhuc zéma nimma anja hérégic éréyu Krete kondun baec komoc giñgiña méndacma kenjin.

¹⁴ Kenjic nalé ménda horugiyu kondun baec komoc imuac qaha igucnec qeuqewañ luhuc méñ qara Is igucnec iminéñ mama qeyec.

¹⁵ Qema zéic qéfagéyu luhuc hayecgen kemmacac séc qahac wañu mebiñpima waigic luhucnéñ zéic wagicma héna méñu kenec.

¹⁶ Kenkecma baec komoc méñ qara Kauda imuac giñgiña igucnec kenni zéic gomba qatéma héréma kenjin imi galenjéwiñac séc qahac wañec.

¹⁷ Wañu ai yanda mekecma héréni zéic qahaiguc éréyec. Wañu zéic téwac niñac rewakanéñ bawa igucnec wagic emma zikiyin. Wañu sakasac éré éréya méñ qara

Siriti imuaru emmac niñac hésaya hérégic maleku mayu luhucnéñ nanjé nénécmiyu kenjin.

¹⁸ Wañu luhuc niñac qenzerñ manzerñ nimma kerin. Imuac niñ ama gianjiyu hina tosara konduniguc giligic hiñgarec.

¹⁹ Wañu ama muñguc siñjima gianjiyu zéicac iwawai tosara imuhucyanec giligic hiñgarec.

²⁰ Wañu ai meme sasala kaiwe me ménisikilu méñ ménda hicjiyu héñin. Wañu luhuc yanda qemanec nañu ewa qeriniñaguc kekecac niñkumu méñ ménda he nénécmiyec.

²¹ Wañu ic sasalanéñ nalé horua nene newiñac séc qahac wañu en kecgicguc Paulonéñ kemma sugginaiguc namma yomuhuc énézéyec; Ic mandac, ini acna tohoma Krete kondun baec komoc ménda waiwunec réwéri imuhucya ménda mihicñjima hinagina imi ménda giliwunec.

²² Deguc meme seli ac wañ énécmiwa niñgic. Zéic imi qahac wammac, néñ ic méñnéñ méñ ménda humumac, imuac ewagina déñ wañu.

²³ Deguc siñjiyaiguc miñna Anutunéñ eneya buña kecanzua nuac muru kua meme unaya méñ méliyu mama hama maréñnaiguc nanzac.

²⁴ Namma yomuhuc nézézac; Paulo gi bacga ménda yandimac. Gi Kaisawac wésiaiguc tinduc nambésémañ. Wañu Anutunéñ ic giguc zéiciguc keczu imi moczoñ ewa hiawac géñu guac buña wandacmu.

²⁵ Imuac alahéncna ini ewagina déñ wañu, ni Anutu niñzénjézia. Ac nézézac imi hélaguc wammac.

²⁶ Zéicnéñ kondun baec komora méñiguc enu nini imuaru osiwiñ.

²⁷ Héna sicsaoc kecgic ai meme 14 wañec. Wañu Adria konduniguc lelegémanec kerin. Siñi namuña igucgen zéicac ai ic ieneñ niñgic baec hosuru hazin éséc wañec.

²⁸ Imuhuc nimma hésa qétéyaguc waigic hiñgaru 37 mita wañec. Komora méñ kemma hésa qétéyaguc muñguc haigic hiñgaru 28 mita wañec.

²⁹ Wañu haronajiguc emma qewin niñac bacgina yandiyu zéic andiaiguc anja 4 haigic hiñgaru ama gianjimañ niñ welecma tacgic.

³⁰ Wañu zéic ai ic eneñ zéic waima néñgacbiñ zé nimma gomba haigic hiñgaru ikoc wamma yomuhuc zéic; Nini zéic sungurunaiguc anja méñ haini hiñgacmac.

³¹ Imuhuc wañgic Paulonéñ yaré ic 100 ionac galen zéma ichéra yomuhuc énézéyec; Zéic ic ieneñ zéiciguc ménda kecmuiguc ini kekecginaguc kecmuac séc qahac wammac.

³² Zéyu yaré ic ienej gombawac hésaya hericgic kondunjugic hinjarec.

³³ Wañu ama gianjimañ zé wañu Paulonéj ic momac yanda nene nemu niñ yomuhuc énézéyec; Ini qeri séwigina héngereñ héngereñ wammanec kecma nene ménda nema enj mambéc kecgc kaiwe ai meme 14 wanžac.

³⁴ Imuac nene nemu niñac welec énécmizua. Ménda humuwij zé wanžuiguc nene nema selimu. Oruc zucgina méñ ménda mama sanjimaç.

³⁵ Imuhuc zéma saméñ mema hama Anutu ewa hia ac ézéma kuma neyec.

³⁶ Neyu hémma qerigina efiyu imuhucnec nedacgic.

³⁷ Ic zéiciguc kerinž zanjénina imi 276.

³⁸ Nene negic tomenjgina qeyu zéic qeria igucnec wit gocmia gése imi kondunjugic giligic hinjacdaru zéic imi efima éréyec.

Zéicnéñ kondunj baec komora sunjuruñajugic emma zéñgéyec.

³⁹ Ama gianjidañu baec imi héñtegcibinž zé hibipigic. Wañu kondunj bakiaiguc sakasac sénganjerñ heyu zéicnéñ imuaru keremma emmac niñac zéma niñgic.

⁴⁰ Ic tosara enej anja hésaya qericma kondunjugic giligic keñu tosananéñ maleku hésaya zikigic heyec imi hulacma hérégic malekunéñ enj zéic imi luhuc mema sakasac igucgerñ keñec.

⁴¹ Keñu doku néwéc néwécnec ha-hayanéñ euanzaoc imuaru sakasac heyu zéic imuaru enj. Wañu zéic sunjuruñaj kiselima tacma seli qeyu temboñ yandanéñ zéic andia kuyu zéic andia imi zéñgéyec.

⁴² Wañu hésa ama ic enej fifia mema kemma néngacbu niñac yaré ic enej unuhumuwinž zé ac zéic.

⁴³ Wañu yaré ic 100 ionac galeñginanéñ Pauloac kekecyu anjéñña timañ zé wamma qetali énécmima fifia meme ic énézéyu walac kondunjugic luma hinjacma fifia mema baeciguc enjgic.

⁴⁴ Wañu tosara enej palañ me zéic bakia qahaiguc emma keñgic. Imuhucnéñ imuhuc wamma moczoñ élélahaiguc endacma méñ ménda humugic.

28

Ic ienej susunec Melite kondunj baec komociguc endacgic.

¹ Élélahaiguc béñzéñnec emmaguc baec komoc qara Melite imi zéic niñin.

² Wañu baec komoc imuac miñina ienej ala goi héihéi sasala wañ nénécmigic. Wañu kia hayu ama sanjerñ qeyu geric yanda haigic zeyu héihéré nénécmigic.

³ Wañu Paulonéj geric tosara mutu-langéma haiyu hinjarec wañu imuac qeria igucnec mokoleñ méñnéñ séwéla geric wañu éréma iwac mériaiguc pipima nanec.

⁴ Wañu baec miñina ienej mériaiguc mokoleñ nanu hémma eminiñ wamma zéic; Ic yomi ic tosara unuyec gezan. Kondunjugic ménda humuyec, néñ solañja miñinanéñ ménda waimiyu kecmaç.

⁵ Wañu Paulonéj mokoleñ qetecgéyu gericiguc hinjaru yéwéri ménda mi-hicñiyec.

⁶ Imuhuc wamma nanu ienej sisiwinj hicñimimac me élanzañnec tendinagéma humumac zéma mambéc nanjgic. Wañu nalé horua haka méréra méñ ménda hicñimiyu hémma zéic; Ic yomi anutu.

Paulonéñ hafi ic tosara mehiaru énécmiyec.

⁷ Nini kerinž imuac hosuraiguc ic kewugina qara Popilio iwac ama baec heyec. Wañu ic inéñ mia héihéré nénécmima ai meme haréwéc séc goi héihéi wañ nénécmiyec.

⁸ Wañu Popilio manjocya hafi hicñimima séwi geric zéma kera huruc wamma heyu Paulonéñ nimma amayaiguc emma zéwelecmaguc méria oruhaiguc haima mehiaruyec.

⁹ Imuhuc wañu ama areñ komoc imuaru ic tosara hafi zepaginaguc ienej harégic imuhucnec mehiaru énécmiyec.

¹⁰ Wañu ic ienej eenina kunej yanda héigic. Wañu kembinž zé enni héñaiguc hocbinjac hezac héna mauñ iwawai tosara zéiciguc hai nénécmigic.

Paulonéñ zéic méñjguc keñkecma Roma ama areña yandaiguc kereñec.

¹¹ Baec komoc imuaru mia kecni maso haréwéc tecgéyu zéic méñ Aleksandria imuaru sanjerñ naléya ogiru kemmac niñ mambéc tarec, qara imi Diosguro.* Wañu imuaru emma waima keñin.

¹² Wañu Surakusai ama areña yandaiguc haréma imuaru ai meme haréwéc keñin.

¹³ Imuacnec lelecgéma Legium ama areña yandaiguc keremma imuaru ai meme momacguc kecni luhucnéñ baec wañgoñja Saut igucnec hayu kenni ama muñguc siñjima gianjyu Puteoli ama areña yandaiguc kereñin.

¹⁴ Kenni ama areña yanda imuac niñzéñ niñzéñ dac muna ienej héihéré nénécmigic kaiwe 7 iniguc tacyac wammaguc Roma ama areña yandaiguc kereñin.

¹⁵ Wañu ama areña yanda imuac niñzéñ niñzéñ dac muna hécnina ienej nonac buñja nimma hakecma Roma ic Apioac ama sombenjaiguc mihiçni nénécmigic. Tosianéñ

* 28:11: Nenñaj aciguc qara imuac hénia imi; Nemu héi séwi séwi - Kasito zéma Palukis.

ama baec qara mēh Qisicnec Ama Haréwéc imuaru hama mihicni nénécmigic. Wañu Paulonēj inicma Anutu ewa hia ac ézéma kuha meyec.

Paulo i Yuda ic héihéré énécmima ac énézéyec.

¹⁶ Roma ama areña yandaiguc kerenni baec galeñnéj zéyu Paulonēj yaré ic méjnéj galeñgé miyu ama saméña méjiguc tacyac wañec.

¹⁷ Kecma keru ai meme haréwéc wañu Yuda ic ionac sugina igucnec ic kunej tosara héihéré énécmiyu harégic ac yomuhuc énézéyec; Dac munahécna ni Yuda ic embac me yanda hécnina ionac haka silic imuac hazéc ac méj ménda zéyi, néj Yerusalemiguc népésima Roma ic ionac méraginaiguc nopocgic.

¹⁸ Wañu Roma ic ienej qesinémma késpedesna méj humucac sécyá ménda mihicñjima hulac némmu niñac zégic.

¹⁹ Wañu Yuda ic ienej selianec qetaligic, héna méj qahac wañu, Kaisanéj acna zétecgémac niñ wañi. Imuac mia nuac dac munahécna Yuda ic zébiri énécmimañ zéma you ménda hayi.

²⁰ Wañu ni hénia imuac niñ mia inicma iniguc zéeminiñ wambin zé héihéré énécmiyi. Ni imi Israel ic neñaj ninzéggéma mambécanzin imuac wamma hésa ic wamma kecanzua.

²¹ Imuhuc zéma énézéyu zégic; Nini ou Yuda baeciguc kecanzu ionarunec guac niñ kiwi méj ménda haigic hayu héñin. Wañu dac munahécnina ionaru méjnéj hama guac késpedesna me hazéc ac méj ménda zéyu ninjin.

²² Baec séc ic embac ienej héna qelia imuac hazéc ac wamma zéanzu imi nini ninzin. Imuac gi dimuhuc ninzéggézaj imi geñgaoc zéna nimbinañ wanzin.

²³ Ienej imuhuc zéma nalé megic. Wañu nalé imi ducñiyu Yuda ic sasalanéj Paulo tackerec ama imuaru tocgégic. Wañu Paulonēj Anutuac héñgaleñ ama areña yandawac ac suruc imi sungeñnec héñima énézéma keru ama sinjyec. Wañu Moseac héna ac zéma kua meme ic ienej kiwi ogic hezac iminéj meselima Yesuac suruc zéma meseli énécmimañ zé wañec.

²⁴ Wañu ic tosananéj ac zéyec imi ninzéggégic. Wañu ic tosananéj ménda ninzéggégic.

²⁵ Wañu acgina zéma zéqeqetali wañamugic. Imuhuc wamma waima kembin zé wañgic. Wañu Paulonēj ac momacguc yomuhuc énézéyec; Uñá Téréyanéj Anutuac tilin tilin ic Yesaiawac kuaya mema yanda hécnina ac yomuhuc énézéyec; Ac iminéj héla wanzac;

²⁶ Gi kemma ic tuñ yomuhuc énézéna; Ninzu wañu ménda niñasarizu héñzu wañu ménda héñtegcizu.

²⁷ Ic tuñ yomi ienej qerigina seli qeyu ienej gezacginanéj nimma niñyéwérigic. Niñyéwérima kicgina héméñzalgic. Imuhuc qahac wañu kicginanéj héñtegcima gezacginanéj nimma qeriginanéj niñtegcima liliñgéma hagic neñ méhiaru énécmiwinec.

²⁸ Imuac ni énézéwa yomuhuc niñ asarimu; Anutunéj angéj titi buña imi ic enia ionac muru méliyu hazac. Ienej imi kilen niñtohomu.

²⁹ (Ménda hezac.)

³⁰ Wañu Paulonēj yawuj éréhéc ténggē ama geric méj lagulawac boñ mema imuaru kecma ic embac iwaru hagic séc héihéré énécmiyec.

³¹ Héihéré énécmima Anutuac héñgaleñ ama areña yandawac surucya zésai énécmima Miñ Kewu Yesu Kristoac héna ac imi bac yandi yandi qahac efima ku énécmima kerec. Keru méjnéj ménda qetali miyec.

Roma

Pauloac yaizézé ac.

¹ Kristo Yesuac welen qeque icya,* ni Paulo imi, Anutuac buɲa suruc hiabiawac méliméli ic wammaɲ niɲac nuruma gésinéɲec.

² Buɲa suruc hiabia imi, Anutunéh kua meme ichéra kuagina mema eɲeya naɲa niɲac i ménda hicɲiyec nec kiwi téréyaiguc sisipac ac waɲ nénécmiyec imuac héla wanzac.

³ Naɲa imi mia baec séwiiguc Dawidiac qeli wamma hicɲiyec.

⁴ Waɲu téré Uɲayaiguc† imi humuc ic sugcina igucnec muɲguc qelima yarec. Yaru imuac kuhanéh énézéyu hémma Anutuac naɲa wanzac imi ninzéhé migic. Imi mia Kristo Yesu.

⁵ Iwac murunec neɲaɲ goi héihéi zéma Yesuac Méliméli icac ai buɲa mema iwac qac buɲa niɲac ic enia ionac sugcinaiguc ai meni ninzéhégéma niɲtoho waɲanzu.

⁶ Ini acguc ionac sugcina igucnec Yesuac buɲawac unuru énécmimia.

⁷ Roma ama areɲa yandaiguc Anutuac niɲsoroc héra, héihéré énécmimia, zéma météré énécmimia, moczoɲ yanda onac muru; Anutu Maɲgocnina zéma Miɲ Kewunina Yesu Kristo iorac murunec ewa hia zéma luaenéh he énécmimac.

Paulonéh Roma ama areɲa yandaiguc kemmanac zé niɲec.

⁸ Walac imi ninzéh ninzéh ginawac surucyanéh baec séc saima kenzac imuac buɲa nimma Yesu Kristoac qaraiguc ni Anutuna ewa hia ac ézézua.

⁹ Naɲawac buɲa suruc hiabia imuac qeriaiguc qeri uɲananéh welen qemianzua Anutu inéh mia acna yomuac héipuc wanzac. Ni zéwelec waɲanzua séc ménda misimanec onac qacgina olomma zéanzua.

¹⁰ Waɲu deguc tetcgiaiguc Anutuac ewa siɲ heyu onac muru hahayawac héna imi méɲac méɲ méwéréɲgé némmac niɲac nalé séc zéwelecanzua.

¹¹ Inicmaɲ niɲ waɲanzua imuac hénia imi qeri uɲawac sese téréya méɲ ewa hiawac énécmima ewa qerigina meseli énécmimaɲ niɲac imuhuc waɲanzua.

¹² Imuhuc wamma sugcinaiguc kecma neɲaɲ ninzéh ninzéh ninanéh meseli amuwih niɲac.

¹³ Dacmuna hécna, ni hatac sasala onac muru hamaɲ zé wani imi ini ménda nimmanec kecmu niɲac ménda wanzua. Imi

mia ic enia ionac sugcinaiguc hicɲianzac ésécnec onac sugcinaiguc imuhucyanec héla mihicɲimaɲ niɲac waɲanzua hénia imuac mia. Waɲu suraiguc héna méɲ ménda béréɲgé néɲanzac.

¹⁴ Ni imi Girik ac zézé ic zéma tosara, niniɲginaguc zéma niniɲgina qahac momac yanda, buɲa suruc hiabia énézémaɲac taséna henénzac.

¹⁵ Hénia imuac niɲac ni Roma baeciguc keczu onac muru acguc buɲa suruc hiabia zéau énécmimaɲ niɲac siɲna kuneɲ yanda henénzac.

Buɲa suruc hiabia imi Miɲ Kewuac kuha.

¹⁶ Buɲa suruc hiabia imi mia Anutuac kuha, ninzéh ninzéh ic aɲgéh tiénécmiawac buɲa. Walac imi Yuda ic ionac, duɲa imuhucyanec Girik ic ionac, imuac niɲ ni imuac gamuna ménda niɲanzua,

¹⁷ Ic solanɲa imi ninzéh ninzéhaneɲ kekecyaguc kecanzac kiwi imuhuc ooyawac hezac séc,* buɲa suruc hiabiaiguc imi Anutuac haka solananeɲ winiɲu hicɲima hezac. Héna méɲ igucnec qahac néɲ ninzéh ninzéh igucnec héniama kemma ninzéh ninzéhiguc keɲkecni solanɲa zénénécmimac.

Ic embac ieneɲ Anutugina andé qema siɲi yanda qeriaiguc kereɲgic.

¹⁸ Haka birianéh ackua zéc héla hédacgéanzu ionac haka eeya qahac hénia hénia zéma haka biria hénia hénia Anutuac qeri gericnéɲ kurumeɲ igucnec wininianzac.

¹⁹ Anutunéh eɲeya hénia mewinini énécmiyec imuac niɲac Anutuac héniaya hia nimmuac séc wanzac imi winiɲu hezac.

²⁰ Baec kurumeɲ hicɲiyecnec Anutuac kuha hémbénaɲa zéma iwac hénia saɲa iminéɲ iwawai zéyu hicɲiyec imuaru solananeɲ wininiyu hémma niɲasariwiɲac séc, imuac niɲac ic embac imi eneɲ héikeɲzé héihazé wammuc séc qahac.

²¹ Anutuac hénia niɲtegitmaguc kileɲ eeya ménda héimima ewa hia ac ménda zémima néwécgeɲa niniɲginaneɲ nimma nimbipigic héla qahac waɲu, siɲi tunumananeɲ ewa qerigina sécgé énécmiyec.

²² Waɲu eɲaocnec niɲtegit qinɲegic niɲaguc zégic, néɲ ewa soho ic waɲgic.

²³ Imuhuc wamma Anutuac edamuya ménda houhouya imi melemma méraginanéh megic, ic me, yaɲ qesi me, nei me, mokoleɲ houhouya ionac irecgina tanec waɲec.

* **1:1:** Girik aciguc; dulos, ic imi miɲinanéh boɲa meyu eɲeya kuc buɲa méɲ ménda késa kecma miɲinawac ara sac tohoma kecanec. † **1:4:** Uɲa Téréya. ✱ **1:17:** Hab 2:4

Ic ienen Anutu andé qema haka ménda wawaja imi wanjic.

²⁴ Imuac niñac Anutunéñ kaiseroac siñ biria zéma kaiseroac siñsiñguc wai énécmiyu enjaocnec séwigina mebiru amudacgic.

²⁵ Imi mia ienen Anutuac ackuazéc héla imi melenjic ikora wandaru, kekec Minjina imi andé qemima iwawai zéyu hicñjigic imuac mia sigé énécmima mepési énécmigic. Néñ kekec minjina iwac muru mepé qepési hehe seli hema emma hemac, hélacnec!

²⁶ Héña imuac niñac Anutunéñ wai énécmiyu ewa siñsiñ gamuyaguc imuaru kecanzu. Imi mia embac hécgina ienen acguc eu iniñac haka hezac imi sigima ménda wawajaiguc kereñdacgic.

²⁷ Ichécgina imuhucyanec ewa siñsiñ birianéñ geric bélanja éscnec onoyu embac hécginawac héna imi waima ic enjaocnec haihaka gamuyaguc wamma tasia wawanjic meme biria imuac sécya melej énécmiyu séwiginaiguc medacgic.

²⁸ Wanju ienen nininjinaguc Anutu anjéñ tiwinj niñac ménda wanjic. Imuac niñac Anutunéñ ewa sohoginawac wai énécmiyu haka ménda wawaja imi wanjic.

²⁹ Imi mia késpedes wawanjic biriqiria yomuhucya; kaiziliwenj, hémbaoc, ewa siñ biria, nimbupuc, unuhumuc, zéñj zéma, ikoc, manam batuc, kuakisanj biria,

³⁰ andélukuc ac, Anutuac niñ mézétiti, mema titi, tétéc qeje, séwi enej, haka biria niñareñ wawaja, neñgoc manjocac ac qeje,

³¹ niñ sohohoya, méñzé méñzéya, wésé nininj qahac, goi héhihégina qahac.

³² Anutunéñ wawanjic meme imuhucya wanju imi humucac buña qeénécmiyec imi niñtegimacguc kilen enjaocnec sac ménda wamma imuacnec torogema alahécgina tosia areñ imuhucya wanjic inicma imi hia zéma héipuc wanj énécmianzu.

2

Anutuac gésigési ai imi solanj dindinja.

¹ Gi acguc haka imuhucya wanjananj imuac niñac ic méñac niñgési mima zézanj gésigési acga iminénj mia genjac késpedesga zétécgézac. Héña imuac niñac zégési niñgési ic gi imi genja késpedesga musanjgemanj zé héikeñj zé héihazé wambésémanjac séc qahac.

² Haka imuhucya wanjanzu ionac muru Anutuac gésigési ai imi ackuazéc héla méndacma wanj énécmianzac imi nenjanj ninzinj.

³ Ic embac tosara haka imuhucya wanjanzu imi zégési énécmimacguc genja acguc haka imuhucya wanjananj. O, baec ic

gi, genj ninna Anutuac gésigési ai imuac hia qizizinjéma kembésémanjac tanec wanjac me?

⁴ Imi qahac wanjaciguc, Minj Kewunéñ gi ewa qeriga melembésémanj niñac goi héihéi kuaya qeçeya wanjémma qindinj genjanjac imi ménda niñtegicma goi héihéiya zéma gum bénzénzénja zéma mambéc kekecya iminénj sécgégénju hémma zédesi wammizanj gezanj?

⁵ Ewa seliga zéma ewa qeriga ménda melej melej imi méndacma Anutuac gésigési ai solanja zéma qeri gericya wininimac nalé imuaru qeri gericya imi mihicñimanj zé genjaocnec metocgona enjanjac me?

⁶ Anutunéñ wawanjic meme wanjanjac imuac sécgic icya icya tasia melej énécmimac.

⁷ Nanjelima haka hiabia wamma kekec edamuyaguc zéma kekec eebipiyaguc zéma iwawai ménda houhouyawac mihicñiwij zé wanju ionac imi kekec hehe selia énécmimac.

⁸ Névécgenja enjan ewa siñ niñac wamma ackuazéc héla imi andé qema haka biria méndacma wammu ienenj imi qeri biric zéma nininj biric mihicñimu.

⁹ Icyac icya haka biria wammu séc qeri unjagina imi zéra béra zéma yéwéri ginaguc wammu. Wanju imi mia walac Yuda ic ionac muru, imuacnec baera baera ic embac ionac muru.

¹⁰ Wanju néwécgenja icya icya haka hiabia wammu séc imi kekec edamuyaguc zéma kekec eebipiyaguc zéma luaenénj he énécmimac. Wanju imi mia walac Yuda ic ionac muru, imuacnec baera baera ic embac ionac muru.

¹¹ Anutuac gésigési imi solanja imuac séwiac wamma kerjésa hakésaya qahac.

¹² Ic enia kecma késpedes wanju ienenj héna ac qahac humucac buña wandacmu. Wanju héna acginaguc késpedes wanju ienenj héna ac imi méndacma zétécgé énécmimac.

¹³ Anutuac kiwaiguc imi héna ac gezacginanénj sac niñanzu imi onac qahac, néñ héna ac tohoma wanjanzu imi onac sac solanj dindinja zé énécmimimac wammac.

¹⁴ Ic enia ienenj Anutuac héna ac ménda nimma enjan ewa qeriginanénj qindinj énécmiyu héna acac séc wanjuiguc imi héna acgina qahac kilen enjaocnec enjan héna ac éscnec wamma keczu.

¹⁵ Ic imuhucya ienenj enjan ewa qeriginaiguc baecac héna ac ooyawac hezac imi tohoma wanjic kekecginaiguc wininianzac. Wanju enjan ewa qeriginanénj aciguc opoc amugic imuhucyanec ac bakia melemma zésolanjanj amuanzu.

¹⁶ Imi mia, buña suruc hiabia zéau énécmianzu imuaru hezac séc, Anutunéñ

Yesu Kristo ézéyu ic embac ionac ewa qerig-inaiguc ninij saŋa imi gési énécmimac nalé imuaru mia, imuhuc hicŋimac.

Yuda ic zéma héna ac.

¹⁷ Gi qacga Yuda ic zéamuma héna ac imuaru héima namma Anutuac qeriaiguc séwi enej wamma

¹⁸ héna acnéŋ pakeŋ ac ku énécmiyu Anutuac ewa siŋ niŋtegicma imuac niŋgic, séc méŋ eneŋa waŋaŋzac.

¹⁹ Waŋu imuhuc wamma geŋga niŋac yomuhuc efima zéaŋzaŋ; Ni kic hilic onac galeŋgina, siŋiiguc keczu ionac kifagina,

²⁰ ewa soho ic ionac mindi qindiŋi ic, nambérac ionac kiwi ic wanŋua. Ninij zéma ackuažéc héla héna aciguc hezac imi tanecgira héna héna nuaru hedaczac.

²¹ Imuhuc zéma tosara ku énécmima kileŋ geŋga imi ménda kuamuanzaŋ me? Kowu nene ménda wammu zéma zéau énécmima geŋgaoc kowu neanzaŋ me?

²² Kaisero ménda wammu zéma geŋga kaisero waŋaŋzaŋ me? Nemu irecya surema imuac ocmuŋgic iwawai haigic heyu kowu meanzaŋ me?

²³ Héna acac séwi enej wamma geŋgaoc mia héna ac imi logima Anutu gamu qeŋe wammianzaŋ me?

²⁴ Kiwi ooya hezac séc onac haka biria niŋac Anutuac qara imi ic enia ionac sugi-naiguc zébiŋi qébiriyaguc waŋaŋzac.

²⁵ Gi héna ac tohoanzaŋiguc séwiiguc séwi tasé hericheric hakaya imi méra gémmac, néŋ héna ac imi logianzaŋiguc guac séwiiguc séwi tasé hericheric haka imi enomia wanŋac.

²⁶ Héna imuac niŋac imuhucyanec ic méŋ séwiiguc séwi tasé hericheric ménda waŋec inéŋ héna ac tohoanzaciguc séwiiguc séwi tasé heric herira qahac néŋ iwac niŋgic séwi tasé heric heriraguc éséc ménda wammac me?

²⁷ Séwiiguc séwi tasé heric herira qahac méŋnéŋ héna ac imi solananeŋ tohomaciguc inéŋ héna ac ooyaginaguc zéma séwiiguc séwi tasé heric hericginaguc wamma héna ac logianzu ini ménda zégési énécmimac me?

²⁸ Héna imuac niŋac séwiiguc Yuda ic imi Yuda ic héla qahac, waŋu imuhucyanec séwiiguc séwi tasé hericheric imi séwi tasé hericheric héla qahac.

²⁹ Imuac niŋac ewa qeriiguc Yuda ic kekera iminéŋ mia Yuda ic héla wanŋac. Waŋu séwi tasé hericheric imi qeri uŋaiguc heheya, néŋ kiwi kicinanéŋ hémbiŋac séc imuaru ménda heheya. Waŋu mepé qepési imi baec ic onarunec qahac, néŋ Anutu arunec. Imuac niŋac séwi tasé hericher-icgina imi ewa qeriginaiguc memu.

3

Anutuac haka imi méŋzé méŋzéya qahac.

¹ Héna imi imuhuc waŋu, némac nananjiguc Yuda ic wamma kekera iminéŋ héla wanŋac? Waŋu némac nananjiguc séwiiguc asé kiwi mema kekera iminéŋ eeyaguc wanŋac?

² Héna hiabia sasala hezac. Walac imi Anutuac ackuažéc imi niŋkumu énécmima méraginaiguc hai énécmiyec imi mia.

³ Waŋu ic tosianéŋ ménda niŋzéŋ gémuiguc dimuhuc wammac? Ewa éréhécginanéŋ Anutuac haka méŋzé méŋzéya qahac imi mesohomac me?

⁴ Imuhuc wammacac séc qahac, icya icya ikocginaguc, néŋ Anutu momacguc sac hélaŋuc wanŋac. Imuac mia ac zézéya méŋ yomuhuc ooyawac hezac; Anutu acga zéna, hélacnec zégéŋgéŋa wammac. Aciguc gopocgi onogicbésemaŋac hezac.

⁵ Waŋu wawaŋ memenina birianéŋ Anutuac solan dindiŋa mewininimaciguc dimuhuc zéwiŋ? Baec ic hakanina méndacma zéwa niŋgic; Anutunéŋ qeri biric waŋ nénécmiyu qacninaiguc mayu haka imuac niŋ Anutu imi solan dindiŋa qahac imuhuc zéwiŋac séc wammac me?

⁶ Imuhuc qahac téŋgéŋ! Imuhuc wammaciguc Anutunéŋ baec ic embac dimuhuc gési nénécmimac?

⁷ Waŋu ic méŋnéŋ acna melemmaŋ zé qeriyanéŋ yomuhuc sumbuŋ yanda niŋkeczac gezaŋ; Ac ikocna niŋac Anutuac solan kececyawac niŋgic ou emma edamu yandayaguc waŋu némac niŋac ni késpedes ic ésécnec zégési némmac?

⁸ Imuhuc waŋu iwawai hiabia mi-hicŋiwiŋ zé haka biria wambiŋ imuhuc hia ménda zéwunec? Ic tosara ieneŋ ac ikoc wamma zégic neneŋ ac imuhucya zéyiŋ tanec wanŋac. Ac imuhuya zéanzaŋ imi enej imuac kitiwa mihiŋcimuac séc wanŋac.

Ic solana méŋ ménda keczac.

⁹ Imuhuc waŋu dimuhuc zéwiŋ? Yuda ic neŋaŋ imi tosia onogicma hiabianec kec- canziŋ? Imi qahacgucnec! Bec yomuhuc zétecgiziŋ; Yuda ic me Yuda ic qahac* imi moczoŋ biriwac méra bawu késpedes ic kecziŋ.

¹⁰ Ac kiwi méŋ yomuhuc ooyawac hezac; Ic solan dindiŋa méŋ ménda keczac.

¹¹ Ic niŋtegic qinŋtegicyaguc imi méŋ ménda keczac. Waŋu Anutuac hochoc ai wammimia méŋ ménda keczac.

¹² Momac yanda sigima kemma imuhucyanec enomia wandacgic haka

* 3:9: Me Girik ic.

hiabia wawaŋa méŋ ménda keczac, méŋ méndagucnec keczac.

¹³ Déméŋgina imi kicsuar suarŋa qahac ésécnec, waju ezelaŋ ginanéŋ ac ikoc mi-hicŋjima kua taséŋaiguc imi qatéac sac-masi biria kisamma keczŋu.

¹⁴ Kuaginaiguc imi ac saec zéma ac howuc howucnéŋ sécŋéma hezac.

¹⁵ Waju hénaginanéŋ sac naec énécmiwiŋ zé efeŋianec waŋanzac.

¹⁶ Waju dimia me dimia keŋanzu séc kisikiyoŋ qema saohanec waigic heanzac.

¹⁷ Waju ieneŋ luaeac hénéa imi ménda ninŋtegiczu.

¹⁸ Kicŋinaiguc haka méŋ wambiŋ zé Anutuac niŋ bac yandi yandi ménda waŋanzu.

¹⁹ Neŋaŋ yomuhuc niŋanzu; Héna acnéŋ ic embac imuac méra bawu keczu séc énézéanzac. Imi mia baec ic eneŋ kuagina moczoŋ zikima acgina qaiyu Anutuac gésigési ai imuac bawaiguc nammu niŋac.

²⁰ Imuac niŋac baec ic méŋac méŋ hénéa ac niŋtoho tohoiguc ic solaŋa zémimia méŋ ménda keczac. Héna aciguc imi képésicinawac ninŋtegicanzŋiŋ imuac mia.

Yesu ninzéŋgéni solaŋ dindiŋa zénéncmimac.

²¹ Waju deguc imi Anutuac solaŋ dindiŋa méŋ mihiŋci néncémieyac heyu ninzŋi. Waju imi mia hénéa ac igucnec qahac, néŋ hénéa ac zéma Anutuac tiliŋ tiliŋ ic eneŋ héipuc wammimia imuacnec hahaya.

²² Imi mia Anutuac solaŋ dindiŋa, ic embac Kristo Yesu ninzéŋgéŋic séc ionac mia, ninzéŋ ninzéŋ imuacnec, séc momacnec ha énécmimia.

²³ Ic embac moczoŋ yanda imi képésic wandacŋic imuac Anutuac edamuyaiguc kereŋ kereŋawac séc qahac wanzac.

²⁴ Waju Kristo Yesunéŋ képésic igucnec hulac néncémiyu Anutuac ewa hia niŋac boŋtegic mesolaŋi néncémimia wanzac.

²⁵ Anutunéŋ eŋeya solaŋ dindiŋa imi mewininimaŋ zé nalé horua qeri bénzéŋiguc kerec. Kecma becneŋ képésic wawaŋa imi moczoŋ hémma ogirec. Ogicma sacya ninzéŋgé mimia ionac Yesu imi mulumananŋ burjawac kumuyec.†

²⁶ Imi mia gum bénzéŋzéŋiguc nalé yomuac eŋeya solaŋ dindiŋa mewininima eŋeyaoc solaŋ dindiŋa wamma, imuhucyanec Yesu ninzéŋgé mimia méŋac méŋ solaŋa zémimaŋ zé imuhuc waŋec.

²⁷ Imuac némac hianina niŋac séwi eŋeŋ wambiŋ? Imi osioŋiya! Waju hénéa dimia, wawaŋa meme ninaiguc me? Imi qahac, ninzéŋ ninzéŋac hénéaiguc sac tima kembiŋac hezac.

²⁸ Imuac mia ic méŋnéŋ hénéa acac aiguc qahac, néŋ ninzéŋ ninzéŋaiguc solaŋa zémimia wammacac hezac imi ninŋtegicziŋ.

²⁹ Anutu imi Yuda ic ionacnec keczac me? Baera baera ic embac ionac Anutu momacnec ménda wanzac me? Owec, ic enia ionac Anutu momacnec wanzac.

³⁰ Séwi tasé heric heriraguc imi acguc ninzéŋ ninzéŋ igucnec, séwi tasé heric herira qahac imi imuhucyanec ninzéŋ ninzéŋ igucnec, solaŋa zénéncmimac imi méŋ qahac, néŋ Anutu momacguc.

³¹ Waju imuhuc zéma ninzéŋ ninzéŋiguc kecma hénéa ac imi hia auwiŋ me? Imi qahac téŋgéŋ, néŋ hénéa ac imi meseliwiŋac hezac.

4

Abaraham zéma Dawidi i Anutu ninzéŋgé miyic képésicgira waiyec.

¹ Waju duŋa séwiiguc ambéc sakoŋnina Abaraham imi némac iwawai mihiŋciyec zéwiŋ?

² Abarahamnéŋ wawaŋa meme igucnec solaŋa zémimia waŋeciguc séwi eŋeŋ wammacac séc, néŋ Anutuac wésiaiguc imi imuhuc wammacac séc qahac.

³ Kiwinéŋ dimuhuc zézac? Abarahamnéŋ Anutu ninzéŋgé miyu imuac niŋac wamma solaŋa zémiyec.

⁴ Ic méŋnéŋ ai mema ai boŋa késayu niŋŋi boŋa imi ewa hiawac buŋa éséc ménda wanzac, néŋ tasé kuku éséc wanzac.

⁵ Ic méŋ wawaŋa memeya qahac iminéŋ képésic ic solaŋa zémianzac i ninzéŋgémaciguc ninzéŋ ninzéŋ imuac niŋac mia solaŋa zémimac.

⁶ Dawidi imuhucyanec ic méŋ wawaŋa memeya séha ménda hemizac, néŋ Anutunéŋ nimmima solaŋa zémiyu ic imi zézé ségiséŋiyaguc wanzac zéma yomuhuc zéyec;

⁷ Héna ac logicŋic képésicgina wai énécmima képésicgina hoturu énécmimac imi ségiséŋi ginaguc.

⁸ Miŋ Kewuninanéŋ ic méŋac képésicya ménda olommac imi ségiséŋiyaguc wammac.

⁹ Imuac ségiséŋi iminéŋ séwi heric heriraguc iwac muru sac hemac me séwi heric herira qahac iwac muru momacnec hemac? Neŋaŋ imi yomuhuc zéanzŋi; Abaraham imi ninzéŋ ninzéŋa niŋac wamma solaŋa zémiyec.

¹⁰ Némac nanajiguc naŋu solaŋa zémiyec? Séwi tasé heric heriraguc kerec nalé imuaru me séwi tasé heric herira qahac kerec imuaru? Zéwa niŋŋic, séwi tasé heric heriraguc kerec nalé imuaru

† 3:25: Képésicina bisima humuma Anutuac qeric gericya igucnec metecgé néncémimac niŋ kumuyec.

qahac, nérj séwi tasé heric herira qahac kerec nalé imuaru mia solanja zémiyec.

¹¹ Inérj séwi tasé heric herira qahac kerec nalé imuaru ninzéhégéyu solanja zémiyecac solanj dindiŋa imuac asé kiwiya imi meyec. Imi mia eŋeyaooc séwi tasé heric herira qahac kecma ninzéhé ninzéhé ic moczoŋ yanda ionac ambéc sakonŋgina waju qelihéra héna imuhucyanec solanja zéénécmimac niŋac imuhuc waŋec.

¹² Waju inérj imuhuc wamma séwi tasé hericheric haka imuac ambéc sakonŋnina waŋec. Imi mia kecma séwi tasé hericheric memu ionac sac qahac, nérj Abarahamnérj séwi tasé heric herira qahac kerec imuaru ninzéhé ninzéhé késa kerec imuac héna tima méndacmizij neŋaŋ momacnec ambéc sakonŋnina wammac niŋac imuhuc waŋec.

¹³ Abaraham zéma qelihéra ieneŋ baec moczoŋ yanda mératéc memu niŋac sisi-pac ac megic. Waju sisipac ac imi mia héna ac igucnec qahac, nérj ninzéhé ninzéhéac solanj dindiŋa imuarunec.

¹⁴ Ic embac héna ac igucnecnéŋ mératéc meme ic wambunec ninzéhé ninzéhé imi héla qahac waju sisipac ac imi auyu qahac wambacnec.

¹⁵ Héna ac niŋac wamma qeri gericyanéŋ aiyaguc wanzac. Waju héna ac ménda hezac imuaru héna ac logilogi imuhucyanec ménda hemac.

¹⁶ Imuac niŋac mératéc meme ic wawaŋa imi ewa hiawac buŋa wammac niŋac ninzéhé ninzéhé méndacma haanzac. Imi mia zikiziki ac imi qelihéra ionac muru meseli énécmimanj niŋac imuhuc waŋanzac. Waju imi mia ic embac héna ac igucnec sac qahac, nérj Abarahamac ninzéhé ninzéhéiguc toro qeŋeya imi onac momacnec. Waju Abaraham imi Anutuac kiwaiguc baec ic momac yanda neŋaŋ ambéc sakonŋnina wanzac.

¹⁷ Ac kiwi mérj imi yomuhuc hezac; Neŋ gi ic embac héna héna ionac manŋocgina wambésémaŋ niŋac kumugénzac. Waju Anutu Abarahamnérj ninzéhégé miyec imi yomuhuc; Humuc ic meqelima iwawai ménda kekera imi iwawai kekera igucnec unuruanzac ésécnec unuruyu hicŋjanzac.

¹⁸ Abarahamnérj héŋu mambécma kecmacac séc qahac waŋec, nérj kileŋ mambécma ninzéhégéyec. Imi mia qelihécga imi yomuhuc wammu zéma ézéyec séc ic embac héna héna ionac manŋocgina wammac niŋac imuhuc hicŋiyec.

¹⁹ Yawuŋa 100 waju eŋeya séwiya imi humuc tanec waŋec. Waju Sarawac merac gésia imi acguc humuc tanec waŋec imi niŋtegirec. Waju ninzéhé ninzéhéawac kuhanérj ménda mayec.

²⁰ Waju ninzéhé ninzéhéanéŋ ménda waimiyu Anutuac sisipac ac imuac niŋ éréhéac ménda waŋec, nérj ninzéhé ninzéhéiguc nanŋselima Anutu eeya héiyec.

²¹ Imuhuc wamma ac zikima ézéyec imi wandacmac ac séc zéma hélacnec ninzéhégéyec.

²² Imuac niŋac ninzéhé ninzéhé imuac mia solanja zémiyec.

²³ Solanja zéma nimmiyec ac ooya imi Abarahamac niŋacnec sac qahac,

²⁴ Imi mia solanja zé énécmimacac buŋa neŋaŋ zéma Miŋ Kewunina Yesu humuc ic ionarunec meqeliyec Anutu i ninzéhégé mimuac heyec neŋaŋ niŋac momacnec imuhuc ooyawac hezac.

²⁵ Yesu imi késpedesicnina niŋac humuciguc opocopora waŋec. Waju imuhucyanec solanja zéénécmimac niŋac meqeli miyu yarec.

5

Yesunéh luac mihiŋci nénécmiyec imuac zézé ségiséŋi wambiŋ.

¹ Imuac bec, nini imi ninzéhé ninzéhé niŋac solanja zéénécmiyec, imuac niŋac Miŋ Kewunina Yesu Kristoac muru héima Anutuguc luac mihiŋciŋiyac kecziŋ.

² Imuacnec iwacmuru héima ninzéhé ninzéhé ninanéŋ Anutuac ewa hiayaiguc keremma imuac qeriaiguc namma Anutuac edamuyawac mambéc kecma zézé ségiséŋi wamma kecanziŋ.

³ Imi sac qahac, neŋaŋ imi zéra béraiguc kecma imuhucyanec zézé ségiséŋi waŋanzij. Imuac hénia imi zérabéranérj bisiqatéŋ wamma kekec,

⁴ bisiqatéŋ wamma kekecnérj haka eeyaguc, waju haka eeyagucnéŋ niŋkumuma kekec imi mihiŋciŋianzac imi nini nindacziŋ imuac mia imuhuc waŋanzij.

⁵ Waju Uŋa Téréya neŋaŋ buŋawac nénécmiyec inérj Anutuac goi héihéi neŋaŋ ewa qerininaiguc qocgé nénécmiyecac nénécmianzac. Imuac niŋac niŋkumu ninanéŋ gamu ménda mihiŋci nénécmimac.

⁶ Imi mia neŋaŋ kuc mama météqététaŋ kerij nalé imuaru Kristonérj naléya waju késpedesic ic neŋaŋ niŋac wamma humuyec.

⁷ Ic solanja mérjac niŋac wamma humu humumia imi osiosiya. Waju ic hiabia mérjac niŋac mérjnéŋ hia efima humumac me qahac niŋ éréhéac wanza.

⁸ Néŋ neŋaŋ késpedesic ic kerij imuaru Kristonérj neŋaŋ niŋac wamma humuyec. Waju haka iminéŋnec mia Anutunérj eŋeya goi héihéiya neŋaŋ muru mewinini nénécmiyec.

⁹ Wañu neñan deguc iwac sacyanéñ mesolanji nénécmimia wanzac. Wañu iminéñec sac qahac, inéñ kecma Anutuac qeri geric igucnec nénépésidacmac.

¹⁰ Imi mia hazéchéra wamma kerinj nalé imuaru nanawac humucyaguc Anutuguc ewa momac mihicnji nénécmiyec. Imuac niñac iwac kekec hémbéñañaguc imi, séc méñ ogicma mehiaru nénécmimac.

¹¹ Iminéñec sac qahac, ala kekec deguc mihicnji nénécmiyec neñan Miñ Kewunina Kristo Yesu iwac niñac wamma Anutuac qeriaiguc zézé ségiségi wañanzijñ.

Adam zéma Yesu.

¹² Imuac bec ic momacgucac niñac késpedesnéñ baeciguc haréyec. Haréyu késpedes imuac niñac mia humucnéñ haréyec. Wañu ic embac moczoñ yandanéñ imuhucyanec késpedes wandacgic humucnéñ ionac muru hadarec.

¹³ Késpedes imi hénac ac ménda heyec imuaru baeciguc bec heyec. Néñ hénac ac ménda hezac imuaru imi késpedes imi ménda olombiñac séc.

¹⁴ Wañu Adam imi méñ hamacac heyec iwac asé wanzac. Imuac niñac Adamwac nalé igucnec éréma Moseac nalé imuac suraiguc imi, Adamnéñ késpedes wañec késpedes imuhucya ménda wañgic ionac-muru imuhucyanec humucnéñ ic kewu wañ énécmiyec.

¹⁵ Néñ ic momacgucac késpedes niñac ic embac sasala humugic, wañu imuhucyanec Anutuac ewa hia zéma ic momacguc Kristo Yesuac ewa hia niñac sese énécmiyu ic embac sasala sécgé énécmiyec. Imuac niñac sese imi késpedes imuac sécya qahac.

¹⁶ Wañu ic momacgucac késpedes wañec idacminéñ sese imuac séc qahac. Ic momacgucac késpedes niñac késpedesac zégésigésinéñ haréyec. Wañu Anutunéñ ewa hia niñac késpedes sasala imi ménda olomma solañ dindiña zénéncmiyec.

¹⁷ Ic momacgucac acqeqe niñac humucnéñ ic momacgucac inéñec ic kewu wañ énécmiyec. Wañu ewa hia zéma solañ dindiñawac buña kuaya qeqeya mezu ieneñ imi momacguc Kristo Yesunéñec kekec hélawac qeriaiguc eñacnec ic kewu wamma kecmu.

¹⁸ Imuac ic momacgucac acqeqe niñac ic embac moczoñ késpedes ginaguc zéénécmimia wañec. Wañu imuhucyanec haka solañ momacgucac niñac ic embac moczoñ solañ zéénécmimia wañu kekec hélaiugc kereñdacgic.

¹⁹ Ic momacgucac acqeqe niñac ic embac sasalanéñ késpedes ic wañgic éséncnec ic momacgucac niñtohotoño niñac ic embac sasalanéñ ic solañ wammuac hezac.

²⁰ Késpedes meyangdimañ zé hénac acnéñ haréyec. Wañu késpedes toroqeqeya imuaru ewa hianéñ muñguc yanda sécgé énécmizac.

²¹ Imi mia késpedesnéñ humuc qeriaiguc ic kewu wañec éséncnec ewa hia imi acguc solañ dindiña niñac ic kewu wanzac. Wañu ewa hia iminéñ Miñ Kewunina Kristo Yesu inéñec kekec hémbéñañaguc nonag-icma keremmacac hezac.

6

Késpedesac muru humuma

Kristoac muru kecbijñ.

¹ Imuac némac ac dimuhuc zéwiñ? Ewa hiaya toroqeqeya mihicnjiwiñ zé biria wammanec kecbijñ?

² Imuhuc wambiñac séc qahac! Neñan biriawac muru humudariñ, imuac dimuhuciguc biria qeriaiguc muñguc yanda nammanec kecbijñ?

³ Yesu Kristoac muru toroqema doku naerij imi iwac humuciguc momacnec toroqema naerij wanzac. Wañu hénia imi ménda niñasarizu?

⁴ Manqocnéñ edamuya mewininima Kristo imi humuc ic ionac suggina igucnec meqelimiyec éséncnec neñan acguc kekec qeliawac qeriaiguc tima kembin niñac humucac qeriaiguc kereñ kereñawac doku naec haka wanni i guc momacnec téngé nénécmimia wañec.

⁵ Neñan imi iwac humucya méndacma toroqeqeya wamma kecbijiguc, iwac yacyaciguc imuhucyanec toroqeqeya wambiñac hezac.

⁶ Wañu késpedesac buña séwinina imi humuyec. Imuac niñac muñguc biriawac welen qeqe ménda wammijiñ niñac neñan hakanina wahala imi i guc momacnec ic héñgenja wéndaraiguc qeni humuyec imuhuc zéma niñijñ.

⁷ Imi mia méñnéñ méñ humuyec imi késpedes igucnec hulacmima solañ zémimia wanzac hénia imuac mia.

⁸ Kristoguc humuyijiguc imi i guc momacnec kecbiñac hezac imi niñzégéziñ.

⁹ Imi mia Kristonéñ humuc ic ionac suggina igucnec yarec imuac niñac muñguc ménda humumac. Wañu humucnéñ galen muñguc ménda wammimac imi niñasarizijñ imuac mia.

¹⁰ Humuyec imi biriawac muru hatac momacgucac sac humuyu tegyéec. Deguc kekec keczac imi Anutuac muru keczac.

¹¹ Imuhucyanec, ini acguc eñañ niñac niñgic biriawac muru humugic, néñ Anutuac muru imi Kristo Yesuac qeriaiguc kecziñ tanec wammac.

¹² Imuac niñac, késpedesac qeqetali wammigic, késpedes eñeyaac séwigina houmacac hezac imuac ic kewu ménda

wammimac. Wañu séwíac síñ ménda ninthomu.

¹³ Wañu onac séwí taségina mérñac mérñ tewi zakonj ac qeqe wawaña ésécñec biriawac buña ménda qemimu. Wañu enñajac ninjic humuc igucñec qelima yacyawac buña wañu Anutuac muru haiamuma séwí taségina imi moczonj solañ dindiñawac tewi zakonj ésécñec haiamumu.

¹⁴ Ini imi héna acac méra bawaiguc ménda keczu, néñ ewa hiawac méra bawu keczu imuac ninñac kápésicnéñ mañgoc ménda wañ énécmimacac hezac.

Haka solañ dindiñawac welen qeqe icya.

¹⁵ Imuac bec dimuhuc wambinñ? Nini héna acac méra bawu ménda kecma ewa hiawac méra bawu kecziñ zéma kápésic wambinñ? Imuhuc ménda hicñimac!

¹⁶ Ini mérac mérñ welen qemima ninthoanñuiguc, nintho wammianñu iwac welen qeqehéra wanzu imi ini ménda ninñu? Tosara imi kápésicac welen qeqehéra wamma humuciguc kereñanñu. Wañu tosara imi ninñ tohotohowac welen qeqehéra wamma solañ dindiñuiguc kereñanñu.

¹⁷ Imuac Anutu ewa hia ac ézému. Imi mia ini héni héna igucñec kápésicac welen qeqehéra kecñic, néñ pakeñ ac énézégic imuac nanaña imi ewa qeriginanéñ ninthogic.

¹⁸ Kápésic igucñec hulac énécmimia wamma solañ dindiñawac welen qeqehéra wanjic héna imuac mia.

¹⁹ Ini séwígina mété qétetanñiguc kecanñu imuac ninñ ni ic neñañ murugeñ séc héma zéwa ninñic; Becñec ini imi séwiginawac tasia imi haka biria zéma héna ac logilogi imuac haimima héna ac logilogi imuaru kereñjic. Wañu deguc imi imuhucyanec séwiginawac tasia imi solañ dindiñawac welen qeqe buña qema kekec téréyaiguc keremmu.

²⁰ Ini kápésicac welen qeqehéra kecñic nalé imuaru solañ dindiña igucñec hulac amuma ewa éréhéc ménda wamma kecanñic.

²¹ Wañu nalé imuaru ini imi kekecac héla gocmia dimuhucya mihicñianñic? Wañu deguc imi, imuac tetcgia imi humuc zéma ninñasarima haka imuhucyawac gamugina ninñu.

²² Wañu deguc ini kápésicgina igucñec hulac énécmimia wanzu. Imuhuc wamma Anutuac welen qeqehéra wamma kekec téréya imuaru kereñ kereñawac héla gocmia mihicñianñu. Wañu imuac tetcgiaiguc imi kekec hémbéñañanéñ mambéc kecñac.

²³ Kápésicac tasia imi humuc. Wañu Anutuac ewa hiawac ai buña imi kekec hémbéñañañ. Kekec seli imi mia Minñ Kewunina Yesu Kristoac qeriaiguc he nénécmizac.

7

Uña téréyawac héna qelíaiguc kekeca.

¹ Alahéçna, héna ac ninñu onac qesi énécmizua, ini imi héna acnéñ kekecñiguc keczu ionac sac mañgoc wañ énécmianñac imi ménda ninñu?

² Embac euyaguc imi euya kekecyaguc kecanñac nalé imuac sura igucñec sac héna acnéñ déréçgé mianñac. Wañu euya humuyu eu inñañ héna ac igucñec hulacmimia wañanñac.

³ Imuac bec, euya kerunec ic mérñ memaciguc imi embac kaiseroya zémimia wammac. Néñ euya humumaciguc imi imuac héna ac igucñec hulacmimia wammac. Wañu ic mérñ memac imi embac kaiseroya ménda wammac.

⁴ Imuac, alahéçna, ini acñuc Kristoac séwíguc toroqema héna acac muru unuhumumia wanzu. Imi mia mérñ humuc igucñec qelima yarec iwac muru kemma neñañ Anutuac ninñac wamma héla gocmia mihicñiwinñ ninñac imuhuc wañ nénécmiyec.

⁵ Neñañ séwinainñic kerinñ imuaru imi kápésicac síñ héna acnéñ héiqeli nénécmianñac iminéñ séwininawac tasiaguc ai meyu neñañ imi héla gocmia humucac buña mihicñianñic.

⁶ Deguc neñañ imi qaténécmiyec imuac humudarinñ imuac ninñac héna ac igucñec hulac nénécmimia wanzac, imuac ninñac neñañ héna ac ooyawac haka wahalanéññec qahac, néñ uñawac haka qelianéññec welen qewinñ.

Kápésicac kuhanéñ méramma nénépésianñac.

⁷ Imuac dimuhuc zéwinñ? Héna ac iminéñ kápésic me? Qahac! Ic enia wambacñec imi kápésic imi ménda ninñacçéwíñec. Héna acnéñ hémbaoc ménda wanna imuhuc ménda zéwacñec imi hémbaocac héna ménda nimbíñec.

⁸ Wañu kápésicnéñ naléya mihicñima héna acnéññec ewa qerinaiguc hémbaoc héna héna mihicñi néñec. Héna imi yomuhuc; Ic enia wañu kápésic acñuc humu humumia wanzac.

⁹ Becñec héna ac ménda ninñegiri nalé imuaru imi neñ kekecñaguc kerí. Wañu héna acnéñ haréyu kápésicnanéñ qelima yaru ni humuyi.

¹⁰⁻¹¹ Kápésicnéñ naléya mihicñima héna acnéññec ni manam batuc wañ némma héna ac iminéñ mia ni nuhumuyec imuac ninñac. Héna ac imi kekecac buña, néñ

nej hémba melemma humucac buña tanec wanjec.

¹² Imuac hénac ac imi hélacnec téréya wanjac. Zézépañ ac imi acguc téréya, solañ dindija, zéma hiabia.

¹³ Imuhuc wanju iwawai hiabianérj melemma nuacmuru humucac buña wanjec mé? Imuhuc wammacac séc qahac! Imi mia késpedesna hémba késpedes tanec wammac niñac iwawai hiabia iminérj ni nuhumuyec. Imi mia késpedesac nimba késpedes réwéria tanec wammac niñac hénac acnérj ai meanzac.

¹⁴ Hénac ac imi téréya imi nini nindaczij. Wanju ni imi séwíac siñ niñac wamma kecbá késpedesnérj boña meyu imuac welenj qemianzua.

¹⁵ Hénia imi yomuhuc; Qeri uñananérj wanj néncac imi ménda wamma haka tosara sureanzua imuac mia wanjanzua imuac niñac haka wanjanzua imuac hénia imi nenaoc ménda niñasarizua.

¹⁶ Ni ménda wammañ zé wanj néncac imuac wammañguc ewa siñ iminérj hénac ac imi hiabia wanjac imuac héipuc wanjac.

¹⁷ Wanju deguc haka wawaña imi ni nenaoc qahac, nérj késpedes ewa qerinaiguc heanzac iminérj mia wanjanzac.

¹⁸ Nuac qerina me nuac séwinaiguc* iwawai hiabia mérj ménda henénzac imi ni ninzua. Haka hiabia wammañ zé siñna henénzac, nérj wawañ memenaiguc imi ménda wanjanzua.

¹⁹ Haka hiabia wammañac qerinanérj wanj néncac imi mia ménda wamma haka biria ménda wammañac ninzua imuac mia wanjanzua.

²⁰ Haka mérjac mérj neñ ménda wammañ zé niñanzua imi wammañguc, imi mia nenaoc qahac, nérj biria qerinaiguc nanzac iminérj mia wanjanzac.

²¹ Imuac ni kekecac hénia mérj yomuhuc niñtegizua; Haka hiabia wammañ zé siñna henénzac ni imuhucya qerinaiguc birianérj momacnec henénzac.

²² Nuac qeri uñananérj Anutuac hénac ac imuac ségiségi wanzua.

²³ Nuac séwi taséna qeriaiguc siñ mérjnérj henémma nuac ewa qerinaawac hénac ac imiguc euma ni nuagícma séwi tasénawac qeriaiguc siñ hezac imuac hésa ic nopocanzac.

²⁴ Oo yéwérinaguc, séwina humucac buña imuacnec mérénérj metecgé némmac?

²⁵ Ni Miñ Kewunina Yesu Kristo iwac muru héhélima Anutu ewa hia ac wammañ.

Imuac mia ni ewa qerinanérj Anutuac hénac ac welenj qema séwinaérj biraawac hénac ac welenj qeanzua.

8

Séwíac siñnérj humuciguc, Uñawac siñnérj kekec hémbénañaguc onagícma kezcac.

¹ Imuac bec ic embac Kristo Yesuac qeriaiguc kecanzu ionac muru imi késpedes ginaguc zéénécmimia imi ménda hezac.

² Hénia imi yomuhuc; Yesu Kristoac qeriaiguc kekecac Uñawac hénac ac kezcac iminérj mia humucac késpedes imuac hénac ac igucnec ni hulaac néjéc,*

³ imuacnec Kucnina mamaya wanju iwawai hénac acnérj séwininaguc wammacac séc qahac imi Anutanérj wanjec. Inérj mia késpedesnina niñac eneya Naña méliyu séwinina késpedesyaguc imuhucyanec hicñiyec. Hicñiyu zétecgéyu késpedesnina imi séwiyaguc enjec.

⁴ Imi mia séwíac siñ qahac nérj Uñawac siñ méndacma kecanzij neñañ muru hénac ac imi mesolañanimañ zé imuhuc wanj nénécmiyec.

⁵ Séwíac siñ méndacanzu ienerj séwíac ai niñac niñkumanzu, nérj Uñawac siñ méndacanzu imi enerj Uñawac ai niñac niñkumanzu.

⁶ Wanju séwíac niñkumuma kekec imi humuc, wanju uñawac niñ kumuma kekec imi kekec zéma luae.

⁷ Némac niñ, séwíac niñkumu imi Anutuac hazéc wanjanzac. Imi mia Anutuac hénac ac imiguc ewa momac ménda wanjanzaoc, wanju imuhuc wammaocac séc qahac.

⁸ Séwíac siñguc kecanzu imi enerj Anutu ségiségi mihicñi mimuac séc qahac.

⁹ Nérj ewa qerinaiguc Anutuac Uñanérj kezcaciguc ienerj séwíac siñguc ménda kecbá uñawac siñguc kecanzu. Mérjnérj mérj Kristoac Uñaguc ménda kezcaciguc Kristoac ic qahac.

¹⁰ Wanju Kristonérj ewa qerinaiguc kezcaciguc késpedes niñac séwigananérj humumia wanjac, nérj uñagananérj solañ dindija niñac kekecyaguc wanjac.

¹¹ Yesu humuc ic ionac suggina igucnec meqeliyec iwac Uñanérj ewa qerinaiguc kezcaciguc, Kristo Yesu humuc ic ionac suggina igucnec meqelimiyec inérj mia Uñawac Téréya ewa qerinaiguc kezcac iminérjnec humucac buña séwígina imi acguc meqeli énécmimac.

¹² Imuac niñac dacmuna hécbna neñañ imi taséninaguc, wanju tasénina imi séwigucac zéma séwíac siñ méndacma kecbiñac ménda hezac.

¹³ Ini séwíac siñ méndacma kecmuiguc, kilenj humumu, nérj Uñaguc séwíac wawañ

* 7:18: Séwinawac siñguc.

* 8:2: Girik ac zéma Kiwi tosaraiguc; Hulacgéjéc.

meme imi qehumumuiguc, kekecguc kec-muac hezac.

¹⁴ Anutuac Uñanéñ qindinjí énécmiyu ke-canzu imi enej Anutuac nanhéra wanzu.

¹⁵ Ini imi welej qequeac uña zénéñ hir-ihiri wawaña imi ménda késa keczu, néñ nanja éséc kekerawac uña énécmiyu keczu. Imuac niñac iwac mia Aba† manjoc zéma qacanzu.

¹⁶ Uña Téréya eñeyaoc, qeri uñaninaguc, nini Anutuac nambérac kecziñ imuac héipuc wañ nénécmianzac.

¹⁷ Nambérac héra kecziñiguc imi mératéc meme ic wanzij. Imi mia méñac qahac, néñ Anutuac mératéc ic, Kristoguc momacnec mératéc ic wambinjac hezac. Imuac niñac i guc momacnec edamuni-naguc wambij zé zérabéra imi acguc i guc momacnec mihicjiwijnjac hezac.

*Kecma edamuninaguc
wambijnac hezac.*

¹⁸ Zérabéra deguc mihicjianzijñ imuac nimba efefia wanzac. Wañu iminéñ kecma edamu hicji nénécmimac imuac sécya ménda wanzac.

¹⁹ Anutunéñ zéyu hicñidacgic moczoñ yanda iminéñ Anutuac nambérac héra hicjimu niñac ewa ewa wamma mambéc keczu.

²⁰ Hénia imi yomuhuc; Zéyu hicñidacgic momac yanda imi, iwawai héla qahac imuac welej qema keczu. Wañu imi mia enaj sijgina qahac, néñ Manjoc wañénéc énécmia iwac ewa sijn méndacma imuhuc hicji énécmizac;

²¹ Zéyu hicñima kekec imi acguc iwawai houhouyawac welej qema kekec imuacnec hulac énécmiyu Anutuac nambérac héra ionac kekec edamuyaguc imuac toroqema qutuma kecmu.

²² Iwawai zéyu hicñima keczu imi moczoñ yanda momacnec yaiwisisijñ wamma merac memeiguc qenzey qeanzu ésécnec wamma érékecma deguc, imi neñaj nindaczij.

²³ Imi sac qahac, Uña téréyawac héla gocmia walac walac hicñihicñiya‡ añgérñ tima kecziñ neñaj imuhucyanec ewa qerininanéñ yaiwisisijñ wamma nanjawac séc nénépésima séwinina boñ héré menénécmimac niñ mambéc kecziñ.

²⁴ Neñaj imi qerininanéñ mambéc wamma kecma añgérñ titi mihicñijijñ. Wañu kicninanéñ hémbijnac séc imuac ménda mambéc kecanzij. Méréneñ ki-waiguc hemizac imuac mambéc wammac?

²⁵ Wañu neñaj iwawai ménda hénzijñ imuac mambéc wanzijñiguc qeri bénzénjiguc mambéc wambijñ.

²⁶ Imuhuyanec Uña imi acguc kuc mama ninaiguc méra nénécmianzac. Neñaj némac acnéñ dimuhuc zéwelec wanní sécgémac imi ménda ninzijñ, néñ Uña eñeyaoc neñaj niñac wamma acnéñ zéwiñ zé osiosiya imuac séciguc yaiwisisijñ wamma zéwelecaczac.

²⁷ Wañu Uñanéñ Anutuac ewa sijn hezac séc méndacma ic embac téréya ionac zéwelecaczac. Imuac niñ qeri héhéñ mijina Anutunéñ Uñawac ninijñ imi bec nindaczac.

²⁸ Neñajñ ninzijñ ésécnec, Anutunéñ ewa sijn heyec séc unuruyec. Wañu goi héhéñ wammianzu ionac muru imi iwawai moczoñ yandanéñ qenanjé amuma iwawai hiabia mihicñi énécmianzac.

²⁹ Anutunéñ eñeya Nanja imi dacmuna sasala sugcinaiguc walacgina wammac niñac, becarunec niñénécmiyec imi enej eñeya Nanja ésécnec kecmu niñac walac gési énécmiyec.

³⁰ Wañu walac gési énécmiyec imi un-uruyec. Wañu unuruyec imi onac solañ dindijña zéénécmiyec. Wañu solañ dindijña zéénécmiyec imi meyac énécmiyu edamugi-naguc wanjic.

*Anutuac goi héhéñ Kristoguc
hicñijitegirec.*

³¹ Wañu neñaj haka imuac dimuhuc zéwiñ? Anutunéñ nonac wamma keczaciguc méréneñ hia hazéc wañ nénécmimac?

³² Eñeya Nanja imi ménda añgérñ tima momac yanda neñaj niñac wamma wai nénécmiyec inéñ dimuhuc iwawai tosara moczoñ yanda imi i guc momacnec ewa hiawac ménda nénécmimac me?

³³ Solañ dindijña zéyec imi Anutu mia, wañu méréneñ Anutuac gési énécmimia imi aciguc hia onopocmuac séc?

³⁴ Méréneñ képésicninaguc zéma hia zétecgé nénécmimacac séc? Yesu Kristo inéñ hia nonac niñ humuyec. Wañu humuyec sac qahac néñ munjuc qelima yarec. Yacma ou emma Anutuac méra héyaiguc kecma nonac niñ héipuc wamma zéwelec wanjanzac.

³⁵ Méréneñ Kristoac goi héhéña igucnec hia elicgé nénécmimacac séc? Manambatuc me, qenzey manzey me, nununesi me, béti me, séwi usu qahac kekec me, zérabéra me, sou?

³⁶ Kiwi méñ yomuhuc ooyawac hezac; Nini guac niñ wamma kaiwe herec humu-mia nunuhéi wanzu. Wañu nonac niñgic rama unuheric wawanjawac buña tanec wanjec.

† 8:15: Aram aciguc Manjoc. ‡ 8:23: Hénia imi Kristo Yesu.

³⁷ Wañu neñan imi réwéri imuhuya me imuhucyaguc kecma goi héihéi wañ nénéç mianzaciguc séc méñ ogicqogic wañanñin.

³⁸ Imuac ni yomuhuc niñseli nénéña wanzac; Humucnéñ me, kekecnéñ me, kua meme uña eney me, héñgaleñ miñina eney§ me, iwawai imuhucya deguc heheyanéñ me, bian hicñi hicñiyanéñ me, kucginaguc méñnéñ méñ me,

³⁹ Iwawai ouneç mamayanéñ me emunec éré éréyanéñ me, tosara méñnéñ méñ moczoñ Miñ Kewunina Yesu Kristo iwac qeriaiguc Anutuac goi héihéi hezac goi héihéi imuacnec mia elicgé nénéçmimacac séc qahac.

9

Anutuac ewa siñ téréya.

¹ Ni Kristoac qeriaiguc ac héla zézuca, néñ ac ikoc ménda zézuca. Nuac ewa solañanéñ Uña téréyawac qeriaiguc héipuc wannémma yomuhuc zéauzac;

² Nuac muru ewa biric yanda henénzac. Wañu ewa qeriaiguc qenzej manzej ménda misi miñyanéñ hezac.

³ Ni neña séwinawac dacmuna héçna, sac kitichéçna ionac niñac wamma saecgé nénéña wamma Kristoac murunec hia qetecgé nénéña wambacnec séc zéma zéweleri.

⁴ Ieneñ mia Israel ic. Wañu Anutuac nanhérawac buña zéma eebipi zéma zikiziki ac ooya zéma héna ac énéçmimia zéma mepé qepési ai buña zéma sisipac acginaguc.

⁵ Yanda héçnina imi acguc ionac buña, wañu baecac séwiiguc imi Kristonéñ ionac murunec hicñiyec. Wañu Kristo imi mia iwawai moczoñ yanda imi onogicma ou keczac. Wañu Kristo imi nalé tetteçgia qahac mepé qepési wammiwiñac hezac Anutu imi mia, hélacnec!

⁶ Wañu Anutuac ackuazéc imi sigima mazac tanec ménda wanzac. Israel ionac murunec hicñihicñiya imi Israel ic héla ménda wandacgic.

⁷ Wañu Abarahamac qelihéra imi acguc qelihéra héla ménda wandacgic, néñ Isakawac murunec hicñihicñiya sac qelihéçga zé énéçmimia wammac zéyec.

⁸ Imi mia séwiguc qelihéranéñ Anutuac nambérac héra qahac, néñ zikiziki acac nambérac héranéñ héla gocmia zéma niñénéçmiyec.

⁹ Wañu zikiziki ac imi mia yomuhuc; Yawuñ oumuac nalé imuhucyanec muñguc hamañ, wañu Saranéñ nanaguc wammac.

¹⁰ Wañu imi sac qahac, Rebeka imi yandanina Isaka momacguc iwac murunec hériyaguc wañec.

¹¹ (Wañu Anutuac ewa siñ iminéñ wawañ meme igucnec qahac, néñ ic méñac méñ niñgésima ururumac ionac muru sac seligimac niñac hezac. Wañu hénia imi zéaumañ zé

¹² nañ héréra ménda miñicñi éréçmiyu haka hia me biria méñ ménda wañocnec) Rebeka yomuhuc ézéyec; Kuneñ néñ komora welen qemimac.

¹³ Imi mia kiwi méñ yomuhuc ooyawac hezac séc hicñiyec; Yakop siñ nimmima Esau héñara mezua.

¹⁴ Imuac neñan dimuhuc zéwiñ? Anuturu képésic hezac me? Qahac téñgéñ!

¹⁵ Inéñ Mose yomuhuc ézéyec; Méñac méñ ewa biric nimmañ iwac mia ewa biric wammimañ. Wañu méñac méñ wéséna wanzac iwac mia wéséna nimmimañ.

¹⁶ Imuac niñac imi mia ic méñac ewa siñ igucnec qahac, wañu ic méñac seliseli igucnec qahac, ewa biric miñina Anutuac murunec haanzac.

¹⁷ Ac méñ Faraoc zéyec imi kiwiiguc yomuhuc ooyawac hezac; Ni guac muru nuac kucna mewininima nuac qacna baera baera zéau énéçmimañ niñac gi meyacgénzua.

¹⁸ Imuac Anutunéñ ewa siña méndacma méñac imi ewa biric wammima méñac imi ewa seli miñicñi mianzac.

Anutuac qeri biric zéma goi héihéi.

¹⁹ Wañu ac bakia yomuhuc nézewsémañ gezan; Imuhuc wañu Anutunéñ némac niñac képésicninawac hochoc ai mekeczac me? Méréñéñ iwac ewa siñ qetalimacac séc?

²⁰ O baec ic, gi méréñéñ Anutuac ac bakia melenzan? Iwawai méñnéñ miñina miñicñi miyec iwac zéma Némac niñac ni yomuhuc miñicñi néñnec? imuhuc hia zémac me?

²¹ Miñ Kewuc nomuñ memenéñ qakéñ dac momacguc iminéñnec kewuc érehéc memañ zéma, méñ ai eeyagucac buña wañu méñ ai biriawac buña wammac zéma eneya siña méndacma hia ménda memac me?

²² Anutunéñ qeri biric wañ énéçmima eneya kuha mewinini énéçmiyu héñteçicmu niñac kewuc qeri biricac buña, mebirini énéçmimawac zéréñ qéréñ wandac wandara imi nalé horua gum bénzénzén wañ énéçmimac iguc dimuhuc zéwiñ?

²³ Wañu kewuc méñ walac memézéçéñ wandac wandara imi wagicma wéséniñiñ wammima ai eeyaguc méñac buña qemima kekec edamuyaguc kuaya qeqeya imi énézéyu hémmu niñac imuhuc wañeciguc dimuhuc zéwiñ?

§ 8:38: Kiwi tosaraiguc uña biria.

²⁴ Neñan imi Yuda ic me ic enia ionac sugcina igucnec héihéré nénécmimia kewuc nomuñ imi mia.

²⁵ Hoseawac kiwiiguc acguc yomuhuc zézac; Ni nuac ic embac qahac ionac mia nuac ic embachéna zéénécmimañ. Wañu ic embac ménda siññiñ énécmiyi imi onac ic embac sorochéna zéénécmimañ.

²⁶ Wañu ic embac tobara nuac ic embac hécna qahac zéénécmimia ionac baec igucnecnéñ, Anutu kekecyaguc iwac nambérac héra zé énécmimia wammu imuhuc zéyec séc hicñi nénécmizac.

²⁷ Wañu Yesaianéñ Israel ic onac niñac yomuhuc qacma zéyec; Israelac qelihéra ieneñ kondunñ giñgiñawac sakasac ésécnec sasala wammu, néñ bakia wai énécmimia imi onac sac kekec hémbénaña miñicñi énécmimac.

²⁸ Héña imi yomuhuc; Miñ Kewunéñ baeciguc ackuazéc imi focdac meselimaguc aya metecgémac.

²⁹ Yesaianéñ walac yomuhuc zéyec éséc; Wañu Miñ Kewu pupunda ginanéñ sucnina igucnec wariha méñ ménda wai nénécmiwacnec nini imi Sodom zéma Gomora ésécnec birima qahac wambinñec.

Israel ieneñ ewa éréhéç wamma ménda ninzéñgéçic.

³⁰ Imuac bec néma ac zéwiñ? Ic enia ieneñ kekec solañawac ménda nesima keñgic ieneñ mia kekec solañña miñicñigic. Imi mia solañ dindiña ninzéñ ninzéñ igucnec.

³¹ Wañu kekec solañawac héna ac nesima keñgic Israel ic ieneñ imi héna ac imuaru keñ bipigic.

³² Imi némac niñ? Imi mia ieneñ ninzéñ ninzéñiguc ménda héma namma wawanñ memeiguc héma nanñgic. Wañu imuac niñac mia ieneñ qonzonñonñ gégéyawac hociguc qonzon tonñgéçic.

³³ Kiwi méñ yomuhuc ooyawac hezac; Héngic neñ qonzonñ tonñgéçyawac hoc zéma maunu unuyawac banña méñ Zion amaiguc haiwa hemac. Wañu méñnéñ méñ i ninzéñgé mimaciguc gamu mamasunñ ménda wammac.

10

¹ Dacmuna hécna, ewa siñña zéma zéwelec welecna imi Israel ic ionac niñac wamma anñgéñ tiénécmimac niñac Anutuac muru haianzua.

² (2a) Ni yomuhuc héipuc ac wanzua;

³ Ieneñ imi Anutuac solañ dindiña imi ménda niñasarima eñañ solañ dindiña imi meyacgéwiñ zé ai yanda mema Anutuac solañ dindiña imuac méra bawu ménda keçgic. (2b) Imuac niñac, ieneñ imi Anutuac wamma seliseli wanñgic, néñ ninñ solañaiçuc ménda héima nanñgic.

⁴ Kristo imi ninzéñ ninzéñ ic moczonñ yanda solañ dindiña miñicñi énécmimañ zé héna acwac teteçgia wanñzac.

⁵ Mosenéñ yomuhuc oyecac hezac; Haka solañña héna ac igucnec hahaya wanñanzu imi eneñ solañ dindiña imuacnec héima kecmu.

⁶ Wañu solañ dindiña ninzéñ ninzéñ igucnec hahayanéñ yomuhuc zézac; Geñña ewa qerigaiguc méréñéñ kurumenñiguc emmac imuhuc ménda zéwésémañ. Imuhuc zéna niñni méréñéñ kurumenñ igucnec Kristo hia wagicma mamac zézanñ tanec wammac.

⁷ Me méréñéñ humumia ionac baec dumunaiçuc hia hiñgacmac ménda zéwésémañ. Imuhuc zéna niñni méréñéñ Kristo humuc ic sugcina igucnec hia wagicma érémac zézanñ tanec wammac.

⁸ Imuhuc qahac, néñ dimuhuc zézac? Ac kuaçéc imi kuagaiguc zéma qerigaiguc hosucgu hezac zézac. Imi mia ninzéñ ninzéñac ackuazéc zéauanñinñ imuac mia imuhuc zézac.

⁹ Guac kuaganéñ Yesu imi Miñ Kewu keçzac zéma zéauma Anutunéñ i humuc ic ionac sugcina igucnec meqelimiyeç imi ewa qeriganéñ ninzéñ géwésémañ iguc gi imi anñgéñ tigéñgéña wammac.

¹⁰ Ic méñ imi, ewa qerianéñ ninzéñgéma solañ dindiñaiçuc kereñanzac. Wañu kuayanéñ zéauma anñgéñ titiiguc kereñanzac.

¹¹ Kiwi téréyanéñ yomuhuc zézac éséc; I ninzéñgé mimac ionarunec méñac méñ gamu qeçeiçuc méndagucnec opocopora wammac.

¹² Miñ Kewu momacgucnéñ ic embac momac yanda kewu wañ énécmima i héihéré miçic séc séçgé énécmianñzac, imuac niñac Yuda ic zéma Giric ic sécnina imi ekac ekac qahac.

¹³ Imuac niñac méñnéñ méñ Miñ Kewuac gara qacmac imi anñgéña timimac.

¹⁴ Wañu dimuhuc méñac méñ ménda ninzéñgé mianñzu iwac mia hia qac hérému? Dimuhuc méñac méñ surucya ménda nimma ninzéñgé mimu? Wañu méñnéñ ménda zéauénécmiyu dimuhuc nimmu?

¹⁵ Ménda méli énécmimia wañu dimuhuc kemma ackuazéc zéau énécmimu? Kiwi méñ yomuhuc ooyawac hezac; Buñña suruc hiabia kisamma hazu ionac héna tawéçgina imi hiabia soroc!

¹⁶ Wañu Isirael ic imi buñña suruc hiabia ménda niñtohodacçic. Imuac mia Yesaianéñ yomuhuc zéyec; Miñ Kewuna méréñéñ ackuazécnina imi ninzéñgéçic?

¹⁷ Héña imuac niñac ninzéñ ninzéñ imi ackuazéc niñanzinñ imuacnec haanzac. Wañu ackuazéc imi Yesuac buñña suruc hiabia imuacnec haanzac.

¹⁸ Wañu zéwa niñgic; Ienen imi ackuazéc méné ménda niñgic me? Imi qahacgucnec! Kiwi méné yomuhuc ooyawac hezac; Ewa hétérgina imi baec séc kereñdarec. Wañu ackuazécgina imi baec tetcgiaiguc kereñdarec.

¹⁹ Wañu neñ yomuhuc qesi énécmizua; Israel ic ienen ménda niñsarisu me? Mosenéñ yomuhuc zéyec; Ni hénaorin hécna qahac imi énépésima Yuda ic ini nimbupuc miñicñi énécmiman. Wañu ic embac tosara niñtegic qinñtegicgina qahac imi énépésima qeri biricgina miñicñi énécmiman.

²⁰ Wañu Yesaianéñ porin qahac Anutuac kuaya mema yomuhuc zéyec; Nuac niñ hoc ai ménda meañgic ienen imi ni miñicñi néngic. Wañu zéqesi ménda wañ néñangic ionac muru hicñi énécmiyi.

²¹ Wañu Israel ionac niñac yomuhuc zéyec; acna ménda niñtohoma acqeqe wañanzu ionac mia kaiwe herec mérana terere énécmianzua.

11

Israel ic sasalanéñ ewa seli wañgic.

¹ Imuac neñ muñguc yomuhuc qesi énécmizua; Imuhuc wañu Anutunéñ ic embachéra nesi nénécmiyu moczon séñganñen kendañgic me? Qahacgucnec! Ni acguc Israel ic, Abarahamac qeli, Benzaminac hicñisai igucnec.

² Anutunéñ ic embachéra walac niñnéncmiyec imi héñacnina ménda meyec. Kiwi téréyaguc Eliawac niñ yomuhuc zézac imi ini ménda ninzu me? Elianéñ Israel ic embac aciguc onopocma Anutu yomuhuc zéwelerec;

³ Miñ Kewu, ieneñ guac kua meme ichécga unuhumudacgic. Wañu guac zaki téréyaga imi qetecgégic madarec. Wañu ni sac wainéngic keczuawac deguc ni acguc nuhumuwin zé hochoc ai mema keczu.

⁴ Imuhuc zéyu Anutunéñ ara dimuhuc melen miyec? Neñ ic embac hécna tosara baniara Baalac muru simin ménda héimianzu 7,000 nena buña wai énécmiwa keczu.

⁵ Imuhucnec nalé yomuac acguc Anutunéñ ewa hiawac tosara wai énécmiyu iwac buña keczunec.

⁶ Ewa hia niñac imuhuc hicñi nénécmizaciguc, wawañ memenina niñac imuhuc hicñi nénécmizac zéwiñac séc qahac. Imuhuc zéwiñac séc wambacnec ewa hia iminéñ ewa hia héla ménda wambacnec.

⁷ Wañu dimuhuc niñac? Iwawai Israel ieneñ hochoc ai megic imi ménda miñicñigic, néñ gési énécmimia ieneñ sac imi

miñicñigic. Wañu tosara wai énécmimia ieneñ imi ewa seli wandacgic.

⁸ Imi mia Anutunéñ ionac muru imi ewa soho zéma kic hilic zéma gezac héhéñ miñicñi énécmiyecac érékema deguc wañzac. Ac imuhuc ooyawac hezac séc imuhuc hicñizac.

⁹ Wañu Dawidinéñ yomuhuc zéyec; Nene dokuginawac karocyanéñ leletuc zéma simba zéma iwawai qonzon tongé énécmianzac ésécnec wamma kitiwa melen énécmimac.

¹⁰ Wañu kicgina sirñi déngéyu ménda hima hémmuac séc wañu, gemacgina imi hémbénaña milicgédacmac.

Oliwa ic hélaiguc haséñ oliwawac hawa lagula mema toroqeqeya wañec.

¹¹ Zéwa niñgic, ac imuhuc heyu bec, Ieneñ mama unumac niñac qonzon tongéic me? Imi qahac! Anéñ titiac buñanéñ ic enia ionac muru kereñdaruguc Israel ic embac ieneñ nimbupuc nimmu niñac wai énécmiyu képésic wañgic.

¹² Képésic wawañ ginanéñ melemma baera baera ic embac ionac mérian wañu, maqeqe ginanéñ ic enia mérian imuhuc miñicñi énécmizaciguc, howiacnec kuaya qeqeya ginanéñ mérian dimuhucya miñicñi énécmimac!

¹³ Ni ic enia onac niñ zézua. Ni ic enia onac méliméli ic wamma kecma, ai imuac nimba eebipiyaguc wañanzac.

¹⁴ Imi mia ai imi mema sac taséhécna nimbupuc miñicñi énécmima sugcina igucnec dahecac séc mehiaru énécmiman zé wañzua.

¹⁵ Nesi énécmiyu keñkeña iminéñ baec ic tosara Anutuguc ala kekec miñicñi énécmizaciguc, muñguc énéc énépésianéñ iwawai tosara qahac, néñ humuc igucnec kekec imi miñicñi énécmimac?

¹⁶ Gocmia walac waziyu megic iminéñ téréya wañu saméñ iminéñnec ooya imi acguc téréya wañzac. Wañu zalia imi téréya wañzaciguc, imuac hawaya hawaya imi imuhucyanec moczon téréya wañzu.

¹⁷ Wañu imuac hawa tosara hézén hézénigia wañu gi haséñac oliwa néñ ionac sugcinaiguc toroqe géñgéña wañecac oliwa héla imuac zalia igucnec doku halécya hérema kecanzan.

¹⁸ Imuac hawa walaha tosia imi onogicma séwi enéñ ménda wambéséman. Imuhuc wambésémaniguc, hénia yomuhuc niñyacgégéséman; Geñ oliwa zalia ménda méra mima nanzan, néñ oliwa zalianéñ gi méra gémma nanzac.

¹⁹ Duña yomuhuc zéwañ niñac; Imi mia ni imuaru toroqe némmac niñac hawa tosia imi hézén hézénigia wañec.

²⁰ Imi hélacnec. Ienej imi ménda ninzénéggic hézénégic énécmiyec. Wañu gen imi ninzénégéma namma kecanzanj. Imuac niñac séwi enej ménda wamma nêwéciguc bac yandi yandi wamma kecbésémañ.

²¹ Anutunéj oliwa eñeya hawahéra ténggér ménda wai énécmiyu kecgiciguc, gi acguc hia ménda waigénju kecbésémañac hezac.

²² Imuac bec Anutuac goi héihéiya zéma qeri gericya imi héj tegicbésémañ. Mama unuyec ionac imi gericya mihicñi énécmiyec, néj guac muru imi goi héihéi wanjérec. Imuac mia gi imi ménda misimanec goi héihéiya qeriaiguc kecbésémañ. Qahac wañu, gi acguc qericémmac.

²³ Ienej acguc ninzén ninzén qahac kekec imuaru kecgic ménda horugimaciguc, Anutuac muru toroqe énécmimacac kuha hemizac imuac niñac muñguc toroqe énécmimac.

²⁴ Gi haséñac oliwa ura igucnec qer-icgégngéña wanjec. Wañu ama oliwa héwiña titiya imuac uraiguc toroqe génggéña wanjec. Wañu oliwa hawa ténggér imi ienej, enañ oliwa ic nenjogcinawac muru séc dimuhuc onogicma toroqe énécmimia wammac?

Yuda ic imi kecma ackuazéc qeriaiguc kereñdacmu.

²⁵ Ala hécna, ini séwi enej ménda wammu niñac ac saña youmi ini ménda nimmu niñac ménda wanzua. Ac saña imi yomuhuc; Ic enia ionac qétégina niñu heyec séc harédacmu nalé imuac séc Israel ic ionac sugcina igucnec tosara imi ewa seli wamma kecmu.

²⁶ Wañu imuhuc mia Israel ic embac moczonj anjénggina tiénécmimia wammac. Kiwi méñ yomuhuc ooyawac hezac; Anjéñ titi icnéñ Zion igucnec hama Yakopac qelihéra ionac murunen Anutu eeya ménda héimianzu imi metecgé énécmimac.

²⁷ Neñ ionac kúpécicgina auénécmimanj nalé imuaru ionac muru nuac sisipac ac yomuhuc hélaguc wammac.

²⁸ Buña suruc hiabiaiguc imi ienej onac niñac wamma Anutuac hazéchéra wanjic, néñ gési énécmimia imuac aiiguc imi ionac yanda hécgina niñac wamma ionac goigina héiénécmiyec.

²⁹ Anutuac ewa hiawac sese zéma héihéré énéc énécmiaiguc imi ewa éréhéç méñ ménda hemizac.

³⁰ Ini becneç imi Anutuac muru acqeçe wamma kecgic. Wañu deguc imi Israel ionac acqeçe niñac wamma goi héihéi wanj énécmiyu keczu.

³¹ Imuac ienej imuhucyanec deguc Anutuac goi héihéi onac muru hezac ésécneç

goi héihéi wanj énécmimac niñac deguc ac qeçqiguc keczu.

³² Imi mia Anutunéj ic moczonj yanda wésé nininj wanj énécmimanj zé ac qeçqetali-iguc onopocma qaté énécmiyec.

Anutuac goi héihéi.

³³ Yei Anutuac niñtegic qinñtegic zéma nininja imi qeyu hiñgac hiñgara. Iwac niñgésigési ai imi niñtegicbiñac séc qahac! Wañu hena tianzac imi méndacmiwiñac séc qahac.

³⁴ Mérénéñ Miñ Kewuac ewa qeria imi niñzac? Mérénéñ iwac zémindiñi icya keczac?

³⁵ Mérénéñ walac Anutu iwawai méñ miyecac kitiwa hia melej mimiawac séc? Imi osioiya.

³⁶ Imi mia iwawai moczonj imi miñ kewu iwac murunen zéma inéñnec hicñima iwac muru lilinjéma keñanzac imuac mia. Qac buñayanéñ iwac muru hehe seli hema emma hemaç! Hélacnec!

12

Séwininanéñ Anutuac ocmuñ térya wammac.

¹ Imuac bec, dacmuna hécna, Anutuac wésé nininjiguc zéseli énécmizua; Enañ séwagina imi mulumananj térya kekecyaguc wañu Anutunéñ hémma ségiségi wammacac séc héimimu. Iminéñ mia qeri uñaginawac mepe qepési héra wammac.

² Ini imi baec yomucac nanañ imuhucya ménda méndacmu, néñ waigic Anutunéñ ewa qerigina héiqelima meqeli énécmiyu Anutuac ewa siñ hiabia, eeyaguc, zéma solaña imi niñtegicmu.

³ Anutunéñ sese néñec imuac séciguc sugcinaiguc icya icya keczu onac mia yomuhuc énézézua; Zénimmuac séc hezac hena imi ogicma nininj tosara ménda donjéma zénimmu, néñ Anutunéñ icya icya niñzén niñzén méndéñ énécmiyec imuac séciguc niñtegic qinñtegic wamma zénimmu.

⁴ Neñañ imi séwi momacguc imuaru séwi taséhéra sasala késama kecziñ. Wañu séwi taséhéra imi moczonj ai buña séc momacgucnec ménda késakeczu.

⁵ Imuhucyanec Kristoac qeriaiguc neñañ sasala, néñ séwi momacgucac taséhéranec wamma kecanziñ.

⁶ Wañu ewa hiaya méndacma ewa hiawac ai buña nénécmiyec imi enaç enaç. Imuac niñac bianaç ara zézé imuac ai késazaciguc imi niñzén niñzénawac séhaiguc,

⁷ Wañu welenj qeçe ai késazac imi welenj qeçe aiiguc, ackuazéc imuac kiwi ic ai késazaciguc imi kiwi ic aiiguc,

⁸ meme seli ai késazac imi meme seli aiiguc, halenñ haihai ai késazaciguc imi haihulac yandayaguc, galenñ ai késazaciguc

mézétiti qahaciguc, wañu wésé niniñ wañ énécmianzu imi eney ségiségi wamma memu.

Goi héihéiac haka.

⁹ Goi héihéigina imi ikocya qahac kecma haka biriawac surema haka hiabiaiguc qékétama kecmu.

¹⁰ Ala sinjiguc solañanec sinjina ninjamuma walac eegina héiamumu.

¹¹ Mézétiti qahac seliseli wamma qeri uñagina ewa sinjinaguc Miñ Kewu welen gemimu.

¹² Mambéc keckeciguc ségiségi wammu. Wañu zéra béraiguc imi nañselima kecmu. Wañu nalé séc seliseli wamma zéwelec ai memu.

¹³ Ic embac téréya ieney iwawai méñac méñ hocgic amunec qamunec wañamuma hehenñagangina qegic yandima kemma ic enia ionac acguc keñ sécgé énécmimac.

¹⁴ Unu nesi wañ énécmigic mozocgé énécmima ménda saecgé énécmimu.

¹⁵ Ségiségi wanžu iniguc ségiségi wammu. Ewa biric wanžu iniguc ewa biric wammu.

¹⁶ Eñawu ewa momac wamma nanay eneyñaguc ewa qerigina ménda ninjukumumu, néñ nanay mamayaiguc kecmu.* Wañu enjaocnec ninjtegic qinjtegic ic ésecnec ménda meenay amumu.

¹⁷ Méñac méñ haka biria wañ énécmigic haka birianéñ tasé kuku ménda wammu. Wañu ic embac ionac kicginaiguc haka hiabia wamma kecmu.

¹⁸ Ini ninjigic enjaoc wammucac séc wañu, ic embac moczoñ yanda iniguc luae qema kecmu.

¹⁹ Ala sorochéna ini enjaoc hazécgina tasé kuku ménda wañ énécmimu, néñ Miñ Kewuac qeri biriawac buña zéma haigic hemac. Kiwi méñ yomuhuc ooyawac heyu imuhuc zézuu; Hazéc ionac kitiwa melen melen ai imi nuaru hezac imuac nenaoc melen énécmimanay, Miñ Kewunéñ zézac.

²⁰ Wañu néwécgeñaguc guac hazécganéñ yaka ninj humuyu nene gumuwésémanay. Wañu doku ninj humuyu doku mina nemac. Imuhuc wamma gi imi iwac oruhaiguc lokoc bélañaguc tocgéna emmac.

²¹ Birianéñ ménda gogicmac, néñ haka hiabia wamma haka biria imi tidacgéna mamac.

13

Baec galeñ ionac ac niñtoho wammu.

¹ Icy a icya imi galeñ hécgina ionac méra bacginu kecmu. Hénia imi yomuhuc, galeñ ai buña méñnéñ méñ Anutunéñ ménda ninjunc méñ ménda hicñima hezac. Wañu

galeñ moczoñ yanda imi Anutunéñ kumu énécmiyecac keczu.

² Imuac niñac galeñ buña ionac acgina qeque imi Anutuac zézé seliawac ac qeque wanzac. Wañu imuhuc acgina logianzu imi enjaocnec késpedesic imuac tasia mihicñimu.

³ Galeñ ic imi haka hiabia wambinñ zéni bac yandi yandi ménda wañ énécmianzu, néñ haka biria wambinñ zéni imuhuc wañ énécmianzu. Imuac gi imi ic méñ kuhaguc iwac nin bac yandi yandi ménda wammanñ zé ninzanjiguc haka hiabia wamma kecbésémanay. Imuhuc wanna mepési géñgéña wammuc.

⁴ Ic galeñ méñ imi Anutuac welen qequeya kecma guac muru kecek hiabia mihicñi gémmañ zé keczac. Wañu gi haka biria wañanzanjiguc iwac mia bac yandi yandi wambésémanay. Inéñ sou qaruc imi enjdac ménda késa keczac. Imi mia Anutuac welen qeque icya kecma méñnéñ haka biria wañu Anutuac qeri gericyawac welen qema késpedesicyawac kitiwa melen mianzac.

⁵ Hénia imuac niñac méra bacginu kecmucac hezac. Imi mia Anutuac qeri geric imuac niñac sac qahac, néñ ewa qerigina solañña imuac niñac momacnec imuhuc wammucac hezac.

⁶ Ieney imi Anutuac welen qeque ichéra kecma nalé séc ai mema welen qeénécmianzu. Hénia imuac niñac ini takis acguc haimuac hezac.

⁷ Imuac takis hénia hénia énécmimuac hezac imi moczoñ énécmimu. Takis niñac zégic takis énécmimu. Bac yandiyandi wañ énécmimuac hezac ionac imi bac yandi yandi wañ énécmimu. Eegina héi énécmimuac hezac ionac imi eegina héiénécmimu.

Ala wañamuma qerinéñ goihéihéi wañamumu.

⁸ Ic méñac méñ taséginaguc ménda wammu, néñ sinj ninjamuma kecek imuac sac ninjigic taségina wammuc. Méñnéñ ic tosara goigina héianzaciguc ic imi mia hénia ac moczoñ méndacdaczac.

⁹ Kaisero ménda wammu. Ic ménda unuhumumu. Kowu ménda nemu. Héipuc ac zéwiñ zé ac ikoc ménda wammu. Hémbaoc ménda wammu. Wañu hénia ac tosara hezac, néñ hénia ac moczoñ imi genga goiga héiamuanzanñ imuac séciguc alagawac goiya héimiwésémanay ac imuac qeriaiguc hedaczac.

¹⁰ Goi héihéinéñ alayawac haka biria ménda wammuc. Hénia imuac niñac goi héihéi momacgucnéñ hénia ac moczoñ wandac wandara wanzac.

Haka dimuhuc wañamuma kecbinñ?

* 12:16: Welen qequeac ai hia memañ zé ninjukumuma.

11 Wanju nalé yomuac tanera bec ninjegicma hakagina yomuhuc wamma kecmu. Kicga hima gau igucnec yachésémanj imuac naléya imi bec hazac. Némac ninj, walac ninzégégma mambéc wanij ésec qahac, néj imi ogicma deguc anjéj titinina imi hosucgé nénécmizac.

12 Sinj imi keñ keru bec ama gianjimanj zé wanzac. Imuac ninjac neñan sinj tunumañac wawanj meme aténdacma edamuyawac bunda maleku héini hijgacmac.

13 Kaiweac séciguc wawanj meme ee héihéiyaguc qindinj amuma kecbinj. Kaiziliwéj zéma doku seliguc ewa soho qahac, kaisero zéma séwiac sinjiguc qahac, wanju euqeqe zéma nimbupuciguc qahac,

14 néj maleku ésec Minj Kewu Yesu Kristo héiamuma kecmu. Wanju séwiginawac sinj ninjac wamma séwiac ai* imi ménda ninjarengému.

14

Ninzéj ninzéj selia zéma ninzéj ninzéj bébélacgia.

1 Mérénéj méj ninzéj ninzéhja kuha mamaya kecma ninj éréhéc wanju zésure ménda wammimu.

2 Méj imi iwawai moczoj efima nemacac séc ninzéh ninzéh selia késa keczac, néj méj imi ninzéh ninzéhja bébélacgia imuac zuazua sac neanzac.

3 Nene imuac me imuac efima neanzac inéh nene tosara ménda neanzac iwac ninju mamaya ménda wammac. Wanju nene tosara ménda neanzac imi acguc nene imuac me imuac efima neanzac i késpedesyaguc ménda zémimac.

4 Gi mérénéj ic méñac welenj qeqeya ninjésima keczan? Nananj selia me maqeqeya imi moczoj eñeya ninjanéh ninju hezac. Minj Kewuninanéh hia meselimiyyu nammacac séc. Imuac i imi Anutunéh nanjéyu hia nanjelimac.

5 Ic méñnéj ai meme méñac ninju tosara onogicma térya wanjanzac. Wanju ic méñnéj ninju ai meme moczoj sécgina momacguc wanjanzac. Imuac waigic ic eñac eñac ninjginaiguc ninjselima zému.

6 Ai meme méñac ninju térya wanzac imi mia Minj Kewuac ninjac wamma imuhuc eeya héimianzac. Wanju iwawai méñac méj efima neanzac imi acguc Minj Kewuac ninjac wamma imuhuc wanjanzac. Wanju iwawai méñac méj ninjésima ménda neanzac imi acguc Minj Kewuac ninjac wamma imuhuc wamma Anutu ewa hia ac ézéanzac.

7 Neñan murunec méñnéj méj eñeya ninjac ménda keczanac. Wanju méñnéj méj eñeya ninjac ménda humuanzac.

8 Kecbinjiguc Minj Kewuninawac ninjac kecbinj. Wanju humuwijniguc imuhucyanec Minj Kewuninawac ninjac humuwijn. Imuac Kecbinjiguc me humuwijniguc séc nini Minj Kewuac buña wanzinj.

9 Hénia imuac mia Kristonéh humumia zéma kekecginaguc momacnec Minj Kewu wanj énécmimanj zéma humumaguc munjuc qelima yarec.

10 Wanju neñan moczoj Kristoac gésigési tatac imuac wésiaiguc nambijnac hezac. Imuac gi némac ninjac dacga me munaga gésimianzan? Wanju némac ninjac dacga me munaga mematiti wammianzan?

11 Imuac mia kiwi méj yomuhuc ooyawac hezac; Minj Kewu zézacnéj; Ni hélacnec keczua, imuac simingina séc siminj héinéndacmu. Wanju ezelangina séc Anutuac muru zéhicnjima mepésimimu.

12 Imuac neñan murunec icya icya Anutuac muru eñeya aiyá meyec séc zéhicnj mimacac hezac.

13 Imuac bec neñacnec ménda zégési wanjamuwijn. Néj dacga me munagawac muru qonzontoj gégyawac banja me manam batucac iwawai méj ménda haimiwésémanj.

14 Ni Minj Kewu Yesuac qeriaiguc ninjasarima ninzéhéanzua imi mia yomuhuc; Iwawai méñnéj méj* zapi qeqeyaguc ménda wanzac, néj iwawai méñac ninju zapi qeanzac iwacnec sac iminéj zapi qeqeyaguc wanzac.

15 Nene gi neñan imuac ninjac dacga me munaganéh ninj yéwérizaciguc gi imi goi héihéiguc ménda wanzan wanzac. Kristonéh alagawac ninjac wamma humuyec, imuac gi nene ninjac wamma ménda mebirimiwésémanj.

16 Imuac ini galenj megic haka hiabiagina imuac ninjac wamma qeqetali ac zéénécmiwu ninjac.

17 Anutuac héngalenj ama arenja yanda imi nene doku nezélélénjiguc ménda hezac, néj Unja téryawac qeriaiguc solanj dindinj zéma luae zéma ségiségi wamma kekec iminéj mia hezac.

18 Némac ninj, haka imuhuc wamma Kristo welenj qemizac imi Anutunéh anjéj timimacac séc wanzac. Wanju baec ic ienenj acguc imuac ninjic sécgémac.

19 Imuac bec neñan luaeac buña zéma meme seli ai imuac mia nesima kembinj.

20 Nene ninjac wamma Anutuac ai imi ménda hézéh géwésémanj. Nene moczoj yanda imi hiabia. Wanju ic méñnéj nene

* 13:14: Késpedes ac sinjnij. * 14:14: Nene hénia hénia.

mérj alaya ménda neanzac imi kiwaiguc nema aleyéwéri mimac imi hiabia qahac.

²¹ Wanju yan beric, wain selia, me iwawai tosara ménda nema alaga qonzontongé mimia mérj ménda wambésémañ iminérj haka hiabia soroc wanzac.

²² Imuac ninzérj ninzérjga imi Anutuac kiwaiguc geñga muru kesa kecbésémañ. Ic mérjnérj haka mérj wammañ zé hiabia zéma ninzérjgéma wammaguc eñeya haka imuac ménda zégési amumaciguc zézé ségiségiyaguc wanzac.

²³ Ewa éréhéc wamma neanzaciguc imi, ninzérj ninzérj igucnec qahac imuac ninjac késpedesiyaguc zémimia wanzac. Wawanj meme ninzérj ninzérj igucnec ménda hahaya imi moczorj késpedesiyaguc wanzac.

15

Yesuac séciguc wamma neñaj ewanec ménda kecbij.

¹ Kucninaguc nini imi tosara kucgina mamaya ionac qeka meka hakagina imi bisiqatérj wanj énécmima kecbij, néj neñacnec ségiségi ménda mihicij amuwij.

² Neñac neñac imi haka hiabiawac alahécnina meyac énécmiwij zé ségiségi mihicij énécmiwij.

³ Kristo acguc eñeya ewa hia ninjac ménda wanjamuyec. Kiwi yomuhuc ooyawac hezac; zébiri qébiru wanjéngic ionac zébiri qébirinérj nuac qacnaiguc mazac.

⁴ Ac kuaazéc becneq ogic imi neñaj pakenj ac wammac ninjac ogic. Imi mia neñaj gum bénzénzénjiguc bisiqatérj wamma kecbi kiwi térya iminérj nanjé nénécmiyu kic hihi wamma kecbij ninjac imuhuc ogic.

⁵ Deguc gum bénzénzénj zéma qerí efieñi miñjina Anutunérj wanj énécmiyu ini Kristo Yesuac séc méndacma eñawu ewa momac wammu ninjac imuhuc wanj énécmiyec.

⁶ Imuac mia ewa qerí momacguc zéma kuagina momacnec Anutu Miñ Kewunina, Miñ Kewu Yesuac Manjocya mepé qepési wammimiu ninjac imuhuc wanj énécmiyec.

Bunja suruc hiabia imi Yuda ic zéma ic enia momac yanda neñaj bunja.

⁷ Imuac ninjac Kristonérj neñaj nénépésima Anutu mepésimiyec ésécnec ini acguc épésiamumu.

⁸ Énézéwa ninjic; Kristonérj Anutuac ac héla ninjac wamma séwi tasé hericheric haka imuac welenj qeque ic wanjec. Imi mia sisipac ac yandagina ionac wanj énécmiyec imi meselimanj zé imuhuc wanjec.

⁹ Imi mia ic enia ieneñ wésé niniñja ninjac wamma Anutu mepésimimiu ninjac imuhuc wanjec. Imuac mia kiwi ooya mérj yomuhuc hezac; Imuac bec ni baera baera ic embac ionac sugcinaiguc Miñ Kewu gi

ewa hia ac gézéma qacga mepésima legic héigémmanj.

¹⁰ Wanju munjuc yomuhuc ooyawac hezac; Baera baera ic embac hénia hénia ini imi, Miñ Kewuac ic embachéra iniguc ségiségi wammu.

¹¹ Wanju munjuc yomuhuc zézac; Baera baera moczorj Miñ Kewu mepési mimu, baera baera ic embachéra ini legic héimimiu.

¹² Wanju Yesaianérj yomuhuc zézac; Yesiac zali mérjnérj baera baera ic embac galenjé énécmimanj zé qérawia qema yacmac. Yaru baera baera ic embac ieneñ iwac muru kic hihi wammu.

¹³ Ninjkumunina Anutunérj ségiségi hénia hénia zéma luae imi ninzérj ninzérjginaiguc kuaya qequeya tiénécmiyu Uñja téryawac kuhanérj ninjkumugina mesécgé énécmiyu gesalecgémac ninj wanzua.

Pauloac ai bunja.

¹⁴ Ala hécna, ini haka hiabia zéma niniñginanéñ sécgé énécmiyu meseli amuma kecanzu imi ni ninzérjgé énécmizua.

¹⁵ Wanju ini imuac munjuc ninjelimu ninjac Anutunérj sese néjec imuaru héhélima porinj qahac ac yomi oénécmizua.

¹⁶ Wanju neñ baera baera ic embac ionac ninjac wamma Kristo Yesuac ai ic wamma Anutuac bunja suruc hiabia imuac hofac oo ai ic wamma baera baera ic embac imi iwawai Anutuac haimimia ésécnec onopocha Uñja Térya qeriaiguc météré énécmimia wanju Anutunérj énépésimac ninjac ewa hiawac ai bunja imi qenérjec.

¹⁷ Imuac ni Kristo Yesuac qeriaiguc Anutuac ai imuac nimba ni imi eebipinaguc wanzua.

¹⁸ Ni iwawai tosara ninjac ménda zémanj, néj ac yomuac sac porinjna qahac zéwa ninjic; Yesu Kristonérj baera baera ic embac welenj qeénécmiwa ninjtoho wammu ninjac ni népésiyu acna zéma wawanj memena zéma

¹⁹ asé kiwi kuhaguc zéma haka welicwelicgia zéma Anutuac Uñja téryawac kuhaiguc ai meyi. Imuhuc wamma Yerusalemnec Ilurikon ama areña yanda séc bunja suruc hiabia imi zéau énécmiyi.

²⁰ Wanju ai ic mérjac ai qambanjaiguc ai mema nambiac zéma osima bec Kristoac qara qacma keczu baec imuaru imi bunja suruc ménda zéau énécmimanj zéma ninjseliyi.

²¹ Kiwi mérj yomuhuc ooyawac hezac; Ic embac tosara Miñ Kewuninawac bunja suruc ménda énézégic ninjic imi enenj hémmu. Wanju ménda ninjic imi enenj ninjasarimu.

²² Hénia imuac niñac mia onac muru hamanj zé wananzua. Wanju hatac sasala hézicgé nénéña wanec.

Paulonéh Roma ama areña yanda ogicma Spein ama yandaiguc kemmanj zé keñec.

²³ Wanju deguc imi yomuaru ai memeyawac ama baec mén mända hezac. Wanju yawuj sasala érékecma deguc ini inicmanj zé sijna henéñecac henénzac.

²⁴ Spein baeciguc kemmanj zé kemma onac baec ogicma kemmanj nalé imuaru inicha niguc tacgic sécgenéñu duña enej mia méra némma baec imuaru méli némmu niñac wananzua.

²⁵ Wanju deguc imi Anutuac ic embac téréya welenj qeénécimanj zé Yerusalem kenza.

²⁶ Imi mia Makedonia zéma Akaia ic embac ienej ic embac téréya Yerusalem keczu ionac sugcina igucnec ic maqeqeya ionac niñac wamma ewa hiawac iwawai haigic imi mema keñ énécmimanj niñac kenza.

²⁷ Ienej imi ségiségi wamma imuhuc wanjic néñ taségina imuhuc melenj énécmimuac hezac. Baera baera ic embac imi iwawai téréya méndén énécmiyu késa kecziuguc baecac iwawai mema Yuda ic welenj qeénécimimu iminénj haka dindiña wanzac.

²⁸ Imuac mia neñ ai imi metecgéma héla yomi nenaoc héipuc wamma méraginaiguc haimaguc onac muru hama inicmaguc duña imuacnec Spein baec yandaiguc kemmanj.

²⁹ Neñ onac muru hamanj imuaru Kristoac mozoc kuaya qeqeya mema hamanj imi ni ninzua.

Eneya méra mimu Anutu zéwelec wammimiu niñ énézézec.

³⁰ Ala hécna, ni Miñ Kewunina Yesu Kristoac niñac zéma Uña téréyawac ewa sij niñac wamma zénañgé énécmizua; Niguc momacnec seliseli wamma zéweleccinaiguc nuac niñ Anutu yomuhuc zéwelecmimu;

³¹ Yuda baeciguc ic tosara niñtoho mända wamma keczu ionac méragina igucnec metecgé némmac. Wanju Yerusalemiguc welenj qeénécimiwa ic embac téréya enej niñgic hia wammac.

³² Wanju Anutuac ewa sij heyu ségiségi wamma onac muru hama iniguc momacnec tachiarumanj niñac zéwelecmu.

³³ Luae miñina Anutunénj momac yanda iniguc kecmac. Hélañec!

16

Pauloac yaižézé ac.

¹ Ni Keñkerea hénaoñij ionac ai embac kecanzac embac nauñnina Foibe iwac mia héipuc wammima énézézua.

² Embac yomi mia ic embac sasala zéma ni momacnec méra nénécmianzac. Imuac mia ini imi Miñninawac qeriaiguc haka soroc ic embac téréya ionac wanj énécmimia séciguc i héihéré mimu. Wanju iwawai ménj niñac horu méra mimu.

³ Wanju yaižézé acna Kristo Yesuac qeriaiguc nuac ai momac éréhécna Priska* zéma Akila iorac érezému.

⁴ Ienej imi nuac niñac wamma kekecgira momacnec zéraiguc haiyoc. Neñnec qahac, néñ hénaoñij baera baera keczu imi enej imuhucyanec iorac niñac ewa hia ac érezézu.

⁵ Wanju yaižézé acna imi hénaoñij iorac amaiguc tocgéanzu i momacnec énézému. Ala sorocna Epaineto yaižézé acna ézému. Ic imi mia Asia baeciguc Yesuac muru héla gocmia mérérawac hicñiyecac keczac.

⁶ Onac niñac wamma ai kunenj yanda meyc Maria iwac acguc yaižézé acna ézému.

⁷ Nuac sac tasé éréhécna, hésa ic momac éréhécna, Androniko zéma Yunia iorac mia yaižézé acna érezému. Yesuac Meliméli ic ienej acguc qac buñagira ninzu. Wanju ienej imi ni Yesu mända nimmiwanec walac ninzénégéma Kristoac qeriaiguc kecanzaoc.

⁸ Wanju Yesuac qeriaiguc ala sorocna keczac Ampiliato iwac imuhucyanec yaižézé acna ézému.

⁹ Wanju Kristoac qeriaiguc ai momacna Urbano zéma ala sorocna Sitaki iorac acguc yaižézé acna érezému.

¹⁰ Wanju Kristoac qeriaiguc manam batuciguc nañseliyu ninzénégé mini keczac Apele i zéma Aristobulo iwac ama qeriaiwac areñhéra ionac mia yai zézéma énézému.

¹¹ Wanju sac kiticna Herodion yaižézé acna ézému. Wanju Narikiso ama qeriaiwac areñhéra ionac imuhucnec yaižézé acna énézému.

¹² Miñ Kewuninawac qeriaiguc ai kunenj meyoc Tirifaina zéma Tirifosa iorac acguc yaižézé acna érezému. Wanju Miñ Kewuninawac qeriaiguc ai kunenj yanda meyc Peasi iwac mia yaižézé acna ézému.

¹³ Miñ Kewuninawac qeriaiguc gésimimia wanec Rufu zéma iwac neñgocyaiguc yaižézé acna érezému. Iwac neñgocyanénj ni momacnec neñgoc waj néñec.

¹⁴ Asinjkrito zéma Filegon zéma Hereme zéma Patoroba zéma Herema zéma dacmuna eñawu momacnec keczu ionac yaižézé acna énézému.

* 16:3: Me Priskila.

¹⁵ Filologo zéma Yulia zéma Nirea zéma iwac nauja zéma Olimpa zéma ic embac téréya iniguc keczu ionac mia yaizézé acna énézému.

¹⁶ Ini imi haka téréyaiguc kiricne amuma yaizézé ac wañamumu. Kristoac hénaorij moczoj yandanéj yaizézé ac énézézu.

Tiliñtilij ic ikora ionac bianjac ara zéyec.

¹⁷ Dacmuna hécna ni selianec zénañgé énécmizua. Pakeñ ac niñarenjégic imi héñara mema héndénj héndénjac yaré mi-hicñianzu imi onac galeñ mema héñacgina memu.

¹⁸ Ic embac imuhuya imi Miñjina Kristo ménda welenj qemianzu, néñ enañ kerac tomenjina welenj qeamuma ac haléc zéma ac ikoranéj ic embac ewa éréhéç ménda wamma kecanzu imi ikoc wañ énécmianzu.

¹⁹ Onac niñtohotoho hakaginawac suruc buja imi zégic niñanzij. Imuac ni onac niñ wamma ségiségi wañanzua. Wañu enej haka hia biaiguc imi niñtegit qinjegic ginaguc wammu, néñ haka biriaiguc imi képésic qahac kecmu niñac wanzua.

²⁰ Luae miñjina Anutunéj Biria miñjina imi héñagina duandiaiguc oporu tizizamu. Miñ Kewunina Kristo Yesuac ewa hianéj iniguc hemac.

Pakeñ ac tectecgia.

²¹ Ai momacna Timoteo zéma nuac taséhéçna Lukio zéma Yason zéma Sosipata ieneñ imi onac yaizézé ac énézézu.

²² Pauloac méra mima kiwi yomi ozua ni Tetio acguc Miñ Kewuninawac qeriaiguc onac yaizézé ac énézézu.

²³ Wañu ni zéma hénaorij moczoj ninic-galeñ wamma keczac ama miñjina Gaio i acguc onac yaizézé ac énézézac. Wañu ama areña yanda yomuac soukiwa galeñ Erasito zéma ic muna Kuato iereñ acguc yaizézé ac énézézaoc.

²⁴ (Miñjina Yesu Kristoac ewa hianéj onac muru hemac. Hélaçnec!)†

²⁵ (25a) Buja suruc zéma Yesu Kristo zéauau imuac ai bujana imi nalé héñihénia igucnec sanjima heyec.

²⁶ Heyu deguc imi usuya aunénécmiyec. Wañu Anutu heheseli miñjina iwac zézé selia imi niñtohomu kua meme ic ieneñ kiwi onénécmiyec. Wañu kiwi iminéñnec baera baera ic embac ieneñ niñzénjéma niñtohomu niñac ac saña mewinini nénécmiyec. Wañu ac saña imuac séçiguc hicñiyec buja suruc hiabia iminéñ (25b) ini efeñianec meseli énécmimacac séc wanzac.

²⁷ Nindac qindac Anutu iwac muru mia Yesu Kristoac murunec qac bujanéñ heheseli hema emma hemac. Hélaçnec!

† 16:24: Kiwi tosaraiguc; Kembraña yomi ménda hezac.

1 Korinti

Yai zézé ac.

¹ Anutuac ewa sijn niñac Kristo Yesuac méliméli ic wammañ niñac héihéré nénéña ni Paulo zéma baera baera séc, neñaj Miñ Kewu, onac zéma nonac Miñ Kewu Kristo Yesuac qac bunya qac héhélíma kecañzu momac yanda onac muru momacnec oénécmizic.

² Korinti ama areña yandaiguc Anutuac hénaorij, Kristo Yesuac qeriaiguc météré énécmimia, ic embac téréya zéénécmimia ini zéma baera baera séc, neñaj Miñ Kewu, onac zéma nonac Miñ Kewu Kristo Yesuac qac bunya qac héhélíma kecañzu momac yanda onac muru momacnec oénécmizic.

³ Mangocnina Anutuac zéma Miñ Kewunina Yesu Kristo iorarunec ewa hia zéma luaenéh he énécmima kecmac.

Ewa hia ac.

⁴⁻⁶ Kristoac héipuc wamma zéyij ackuazéc iminéh kekecginaiguc seligima heyec. Heyu iwac qeriaiguc ai memec bunya zéma zéauauac kuha zéma ninija imuhucya moczorj yanda énécmiyu sécgé énécmima hezac. Heyu Kristo Yesuac qeriaiguc onac bunya qeénécmiyec Anutuac ewa hiawac bunya imuac niñac wamma ni nalé séc onac niñ wamma Anutu ewa hia ac ézéanzua.

⁷ Hénia imuac niñac ini qeri uñawac sese méñac méñ météqététaj ménda wamma kesa kecma Miñ Kewunina Kristo Yesunéh winiñj haénécmimac niñ mambéc kecañzu.

⁸ Anutunéh Miñ Kewunina Yesu Kristoac hahayawac naléiguc kápésic qahac solañj nammu niñac meseli énécmiyunec kecgic nalé tetegia hamac.

⁹ Anutu imi méñzé méñzéya qahac, inéh mia ini nanaj Miñ Kewunina Kristo Yesuguc ala kekec wammu niñac unuruyec.

Hénaorij enej héndéñamuma kecgic Paulonéh ac waj énécmiyec.

¹⁰ Imuac bec, Dacmuna hécna, ni Miñ Kewunina Yesu Kristoac qaciguc zéwelec énécmizua. Ini ac zéwiñ zé hénia momacnec zému. Imuhuc wamma sugcinaiguc héndéñ qéndéñ qahac, néñ ewa momaciguc zéma ewa sijn momaciguc toroqe amuma kecmu.

¹¹ Dacmuna hécna, sugcinaiguc ac zéerj zémaya hicñiyec hezac imi Koloac hénia géséhéra ieneñ zéigic niñj.

¹² Ni ac imi hénia yomuhuc niñac zézua; Ini enaj enaj yomuhuc zéanzu; Ni imi Pauloac ic. Ni imi Apoloac ic. Ni imi Kefawac* ic. Ni imi Kristoac ic.

¹³ Ini niñgic, Kristonéh téma sasala wamma keczu me? Paulo neñ onac niñac wamma ic héñgeña wéndaraiguc humuyi me? Wañu ini Paulo nuac qacnaiguc doku naecgic me?†

¹⁴ Ni nenaac Krispo zéma Gaio iorac sac doku naca érécmima tosara doku ménda naec énécmiyi. Wañu imuac mia deguc nimba hia wañu, Anutu ewa hia ac ézézua.

¹⁵ Méñnéñ méñ ini nuac qacnaiguc doku naec énécmimia zéwu niñac imuhuc niñzua.

¹⁶ (Munguc nimba Sitefana iwac hénia géséhéra imi acguc doku naec énécmiyi. Wañu tosia méñac méñ doku naec énécmiyi me qahac imi ménda niñzua.)

¹⁷ Kristonéh méli néñec imi ic doku naec énécmimaj niñac qahac, néñ bunya suruc hiabia énézémanj niñac. Imuac mia, Kristoac ic héñgeña wéndara imi enjonia wambac niñac zéma, nena niñtegic qintegic acnanéh ménda énézéanzua.

Kristo imi Anutuac Kuha zéma niñtegic qintegic acya wanzac.

¹⁸ Imi mia hénia yomuhuc niñac imuhuc wanzanza; Ic héñgeña wéndarawac bunya suruc imi humucac hénia tianzu ionac muru imi ac qelaña wanzac, néñ kekec hénia nénécmiyu anjgéh tima kecañzñ nonac muru imi Anutuac kuha wanzanc.

¹⁹ Imuac mia ac kiwi méñ ooyawac hezac imuaru Anutunéh yomuhuc zézac; Ni ic niñtegic qintegic ginaguc ionac niñtegic qintegic ac imi qewa qahac wandacmac, wañu ninij asac asariginaguc ionac ninij asac asarigina imi qewa madacmac.*

²⁰ Niñtegic qintegic ic imi dimia? Kiwi ic imi dimia? Nalé yomuac zézé ic imi dimia? Anutunéh baec yomuac niñtegic qintegic ac imi qeyu qelaña ménda wandaczac me?

²¹ Anutuac niñtegic qintegic ac imi mia baec ic enaj niñtegic qintegicginanéh niñasarimuc séc qahac. Imuac mia, Anutunéh bunya suruc zéauauya imi hénia qelañajuc haima niñzéh niñzéh ic kekec hénia mihicñi énécmimaj zé nimma ségiségi wajec.

²² Yuda ic enej séscac kiwi méréra niñac zéwelec wangic. Girik ic ieneñ niñtegic qintegic ac hénia hénia imuac niñkewu wanzanzu.

²³ Néñ nini imi ic héñgeña wéndaraiguc birinéh gegic humuyec Kristo i zéau énécmianzñ. Wañu hénia imuac Yuda ic ieneñ niñgic hoc ésécnec hewétécgé énécmianzac. Wañu ic enia ionac muru imi, hénia qelaña ésécnec wanzanzac.

* **1:12:** Kefa imi Aram ac, Petero imi Girik ac, héniaigira momacguc, neñaj aciguc baja zézéya. † **1:13:** Me kembanja 15 imuaru imuhucyanec. * **1:19:** Yes 29:14

²⁴ Wañu Yuda ic zéma Girik ic momacnec, héihéré énécmimia ionac muru imi Kristonéné Anutuac kuc zéma Anutuac niñtegic qinñtegicya wañanzac.

²⁵ Imi mia hénia yomuac niñac; Anutuac qelajanéné baec ic ionac niñtegic qinñtegic imi ogicma eñeña wañanzac. Wañu Anutuac bébélacgianéné baec ic ionac kucgina ogicma selia wañanzac.

²⁶ Dacmuna hécna, imuac mia nanañgina dimuhucyanec unuruyec imi hémma niñtegic. Séwíac hénaiug namma zéni, sugcínaug niñtegic qinñtegic ic sasala qahac. Wañu kucginaguc acguc sasala qahac. Wañu ic eñeña tuñ yanda igucnec hicñihicñiya sasala qahac.

²⁷ Wañu Anutunéné baecac qelaja énépésima niñtegic qinñtegic ic gamu qeque mihicñi énécmianzac. Wañu baecac bébélacgia énépésima ic kucginaguc imi gamu qeque mihicñi énécmianzac.

²⁸ Anutunéné baec yomuac ic mamaya zéma nenesic ic zéma ic maqeqeya imuhucya énépésima ic tosara imuhucyanec qahac imi wai énécmianzac.

²⁹ Imi mia baec ic méñnéñ méñ Anutuac kiwaiguc séwi eñeñ wambac niñac imuhuc wañanzac.

³⁰ Ini imi niñtegic qinñtegicnina zéma haka solajanina zéma météréac buñanina zéma bonj héréhéreac miñjina Kristo Anutuac murunec hahaya iwac qeriaiguc Anutuac murunec hicñjima kecanzu.

³¹ Imi mia ac ooyawac hezac séc ic méñnéñ mepé qepési ac méñ zémanj zé Miñ Kewuac qeriaiguc zému niñac imuhuc wañ nénécmiyec.[‡]

2

Kristo ic héñgeña wéndaraiguc humuyec imuac buña zéauauya.

¹ Dacmuna hécna ni onaru hama Anutuac ackuazéc énézéyi* nalé imuaru nena acna me nena niñtegic qinñtegicna mezeric qezeric wamma ménda énézéyi.

² Imi mia ni sugcínaug kecma iwawai tosara qahac, néñ Yesu Kristo zéma birinénéñ qegic ic héñgeña wéndaraiguc humuyec imuacnec sac niñarenjgémañ zé niñseliyiac imuhuc wañi.

³ Wañu sugcínaug bébélacgia wamma bac yandi yandi wamma zénéñ hiri hiri wamma kerí.

⁴ Wañu ac zézéna zéma ackuazéc zéauauiguc imi nalé yomuac niñtegic qinñtegic ac méra qemimiawac séhanéné ménda nangéma zéyi, néñ Uña Teréyawac winiwininiya zéma iwac kuhaguc énézéyi.

⁵ Imi mia onac niñzér niñzérñinanénéñ ic onac niñtegic qinñtegic aciguc qahac, néñ Anutuac kuciguc sac héseligima hemac niñ imuhuc wañi.

Niñtegic qinñtegic héla Anutu arunec hahaya.

⁶ Wañu nini imi yandima niñzér niñzérñ ic héla wamma keczu ionac sugcínaug imi niñtegic qinñtegic acwac zéanñj. Wañu imi mia baec yomuac niñtegic qinñtegic zéma baec yomuac galeñ ionac niñtegic qinñtegicgina qahac, néñ

⁷ Anutuac niñtegic qinñtegic sasañjia imuac zéanñj. Imi mia musañjéyu heyec, néñ Anutunénéñ neñaj edamu niñac wamma baec kurumené ménda hicñiyocnec nalé hama keñec imuaru zéseliyu heyec imi mia.

⁸ Niñtegic qinñtegic imi mia baecac galeñ sugcínaug méñnéñ méñ ménda niñtegierec. Niñtegi bunec imi Miñ Kewunina edamuyaguc imi ic héñgeña wéndaraiguc ménda qewunec.

⁹ Imi mia ac kiwi méñ yomuhuc ooyawac hezac ésécnec; Anutunénéñ siñ nimianzu ionac niñac wamma némaria méñ walac mezerirecac hezac imi kicnéñ ménda héhéña, gezacnéñ ménda niniña, wañu baec ic méñac ewa qeri méñnéñ ménda niñtegic qinñtegi wanzac.

¹⁰ Wañu imuhucya imi Anutunénéñ ionac qahac, néñ nonac muru Uña Téréyanéñnec mewinini nénécmiyec. Uña Téréya imi mia iwawai moczonj niñtegicma Anutuac niniñ qeyu hiñjac hiñgarawac séc niñtegi canzac.

¹¹ Ic méñac hénia imi tosara qahac, néñ uñaya qeriaiguc keczac imi sac niñzac. Hénia imuhucyanec Anutuac hénia imi acguc tosara qahac, néñ Anutuac Uñanéñ sac niñzac.

¹² Nini imi baecac uña imi ménda meyiñ, néñ nini sese Anutunénéñ ewa hiawac nénécmiyec imi niñtegi cbiñ niñac Uña Téréya Anutu arunec hahaya imi mema kecziñ.

¹³ Nini imuac mia zéauma baec icac niñtegic qinñtegi néñ ku nénécmimia imuacnec ménda mema zéanñj, néñ Uña téréyanénéñ ku nénécmiyec imuacnec mema zéanñj. Iwawai Uña téréyawac murunec hahaya imi Uña téréyawac sesenénéñ méra nénécmiyu niñtegi canziñ.

¹⁴ Séwíac siñjiguc kecanzac imuhucyanénéñ iwawai Anutuac Uña téréyawac sese imuac niñu qelaja tanec wañu, ménda añgétianzac. Iwawai imuhucya imi Uñaguc niñgésimacac séc, imuac niñac ic imuhucyanénéñ méndagucnec niñtegi canzac.

‡ 1:31: Yer 9:24, Ac yomuac hénia imi iwawai tosara niñac mepé qepési ménda wambiñ, néñ Miñ Kewu nimizñj imuac meyacma zéwiñac hezac. * 2:1: Kiwi méraginanénéñ ooya tosaraiguc; Ni Anutuac ac saña zéau énécmiyi.

¹⁵ Ic Uña téréyagucnéñ iwawai Anutu arunec hahaya imi moczon hia ningésima angétianzac, néñ eñeya imi gésigési aciguc ménda opocgic eñanzac.

¹⁶ Mérénéh Miñ Kewuac ewa siñ ninjetigima hia kumimac me?^{*} Wanu neñan imi Kristoac ewa siñ imi angétima kecziñ.

3

Korinti hénaorij imi héndéñamuma kecgic.

¹ Dacmuna hécna ni ic embac Uña téréyaginaguc énézéanzua ésécnec onac énézémanj zé osizua. Imuac séwiguc kekec zéma Kristoac kokochéra énézéanzua ésécnec énézézu.

² Ini nene selia nemuac séc qahac kecañgic imuac niñac ni nene selia ménda gumu énécmima namunec gumu énécmianj. Deguc imuhucyanec séha ménda seligima kecanzu.

³ Sugcinaiguc nimbupuc wanamuma méndéh amuma euqac wamma kecanzu imuac niñ, ini éréma kecma deguc acguc séwiac siñguc kecanzu. Haka imuhucywac wamma dimuhuc nini baec icac haka ménda ninthoanziñ hia zéwunec? Imi osiosiya.

⁴ Ic méñnéñ ni Pauloac ic, duña ic méñnéñ ni Apoloac ic zéanzu. Imuac ini baec ic zéma ic eñomia ménda keczu me?

⁵ Imuhuc wankeczuiguc qesiénécmiwa acna melengic. Apolo imi méré, néñ Paulo ni imi méré? Niri imi Miñ Kewuninanéh sécnira ai buña qenérécmiyu welen qe qe sac kecma méra énécmizic ini Miñ Kewu ninzéhéma keczu.

⁶ Ni héhimic wamba Apolo imi weric héwiñ ai meyec.* Wanu Anutunéh meyandi énécmiyec.

⁷ Imuac héhimic wawaña me weric héwiñ wawaña imi eñomia zézéya, néñ meyandiyec Anutu iwac sac niñgic eñeña wammac.

⁸ Héhimic wawaña zéma weric héwiñ wawaña imi sécgira momacguc, ai meanzaoc séc ekac ekac boña érécmiyu memaacac hezac.

⁹ Niri imi Anutuac mérahérra wamma i guc momacnec ai meanziñ, néñ ini imi Anutuac nene ai zéma Anutuac ama wanzu.

¹⁰ Ewa hiawac buña nuac néñec séc meriqe ic ninjetgic qinjetgicyaguc ésécnec neñ ama baecya mindiñiwa tegéyu, tosranéñ imuac qahaiguc ama miyacgéanzu. Wanu ama memu imi

eneñ dimuhuc mewij imuac dindiñanec ningésimu.

¹¹ Baec qambaña neñ hémindinjiwa hezac imi mia Yesu Kristo, imuac méñnéñ méñ imi waima méñac hémindinji wammuac séc qahac.

¹² Wanu baec qambaña imuac qahaiguc goli me siliwa me hoc eeyaguc me ic hésa me ic haréña me tomocnéñ memuiguc,

¹³ kecma imuac hénia imi nalé yandanéh hama mewininiyu hicnjetgicmac. Nalé imuaru imi geric bélan yandanéh onoma aigna dimuhuc megic imuac hénia imi measarimac.

¹⁴ Méñac méñ gericnéñ zebipiyu so-lañanec heyu bakia hia memu, néñ

¹⁵ méñac méñ gericnéñ zema zedaru amaya qahac wammaciguc, eñeya imi goiya héima angéh timimac, néñ geric igucnec metec metecgia tanec wammac.

¹⁶ Ini Anutuac ocmuñ téréya keczu imi zéma Anutuac Uña téréyanéh qeriginaiguc tacyac wananzac imi ini ménda ninjacgézu me?

¹⁷ Anutuac ama imi téréya, imuac mia méñnéñ méñ Anutuac ocmuñ téréya imi mebirimac imi Anutunéh ic imi auyu qahac wammac. Ini imi ocmuñ téréya wanzu.

¹⁸ Ini ikoc ménda wanamumu. Onarunec méñnéñ eñeya niñac niñu baec yomuac naléyaguc ninjetgic qinjetgic ic wanzaciguc, memaamuma qelaña wammac. Walac imuhuc wammaguc ninjetgic qinjetgic ic héra wammacac hezac.

¹⁹ Baecac ninjetgic qinjetgic imi Anutuac muru qelaña tanec wanzac. Ac méñ yomuhuc ooyawac hezac imuac niñac imuhuc zézu;^{*} Inéh ninjetgic qinjetgic ic imi eñañ haka diwi qiwiñiña iminéñ bétac ésécnec haima énépsianzac.

²⁰ Méñ imi yomuhuc, Miñ Kewunéh ninjetgic qinjetgic ic ionac ninij imuac niñu haréña tanec wananzac.*

²¹ Iwawai moczon yanda imi onac buña kecénécmizac, imuac niñac baec ic onac niñgic mepé qepésiginaguc ménda wammac.

²² Paulo me Apolo me Kefa me baec kurumeñ me kekec me humuc me deguc kekeru me bian hahaya imi moczon onac buña.

²³ Wanu ini imi Kristoac buña, Kristo inéh Anutuac buña wanzac.

4

Yesuac Méliméli ic ionac welen qe qe ai.

* 2:16: Yes 40:13 * 3:6: Girik aciguc; doku haimiyec.

* 3:19: Yop 5:13 * 3:20: Leg 94:11

¹ Ini nonac niŋac niŋgic Kristoac welen qeŋe ic zéma Anutuac ac saŋa imuac ai ic wambinŋac hezac.

² Waŋu ai buŋa késa keczu imi eneŋ ai imuac niŋkumuma keŋhéi hahéigina qahac memuac hezac.

³ Waŋu ini me tosara nuac zégési néŋaŋgic imuac nimba héla yanda ménda wanŋac. Ni nenaoc acguc nena ménda zétecgé amuanŋua.

⁴ Ni késpedesna méŋ ménda niŋteŋicanŋua, néŋ hakana imuhucya niŋac ic solanŋa zénénéŋa ménda hezac. Waŋu hia zétecgé némmaŋac hezac imi Miŋ Kewunina momacguc sac keczac.

⁵ Imuac nalé yanda imi ménda hayunec, Miŋ Kewunéŋ ménda hayunec imi méŋnéŋ méŋ ic embac tosara ménda zégési énécmimu. Inéŋ hama siŋi tunumanŋiguc musaŋ gégéya imi mewininima ewa qeriginaiguc ewa siŋ hezac imi mewininimac. Nalé imuaru Anutunéŋ ic embac eŋac eŋac mepési énécmiyu aŋgétimu.

⁶ Niŋzéh niŋzéh dacmuna hécna, eŋaoc keŋkésa hakésa ménda wamma séwi eŋeŋ ménda wammu niŋac, ini ac ooyawac hezac imuac séŋgaŋgeŋiguc ménda logima mamu zézéya imi nonac murunec nimma niŋareŋgému niŋac, ni méra énécmimaŋ zé ni zéma Apolo nekaŋ suruc wamma séséc acwac waŋ énécmizua.

⁷ Mérenéŋ gési énécmima meyac énécmiyu séwi eŋeŋ waŋkeczu? Waŋu iwawai he énécmizac imuarunec ménda énécmimia méŋnéŋ méŋ hezac me? Qahacgucnec, moczoŋ énécmiyu késa kecma dimuhuc hénihéna igucnec eŋaŋ buŋawac heyecac ésécnec séwi eŋeŋ waŋkeczu?

⁸ Ini mia bec tomenŋ qeŋe waŋkeczu. Bec mériaŋ yandaguc waŋkeczu. Nini qahaciguc eŋacnec kecma ic kewu bec waŋkeczu. Nini imi iniguc momacnec ic kewu héla wamma kecbiŋ niŋac ini bec ic kewu héla wamma kecbunec zéma niŋziŋ.

⁹ Ni nimba Anutunéŋ Yesuac Mélíméli ic nini humucac buŋa zétecgé nénécmimia tanec teteŋgiaiguc nonoporu mamayagina wanŋiŋ. Waŋu nini imi baec kurumenŋiguc kua meme uŋa zéma baec ic kicŋinaiguc ninicdesic wawanŋawac buŋa wanŋiŋ.

¹⁰ Nini imi Kristoac niŋac wamma ic qelanŋa wanŋiŋ, néŋ ini imi Kristoac qeriaiguc niŋteŋic qinŋteŋic ginaguc wanŋu. Nini imi qeka meka wanŋiŋ, néŋ ini imi kucŋinaguc wanŋu. Ini imi eebipiginaguc wanŋu, néŋ nini imi maŋeŋeŋeŋa wanŋiŋ.

¹¹ Hama éréma deguc imuac sura séc nini imi yaka doku niŋ humuma, séwi usu qahac nununesi waŋ nénécmiyu kian éséc kecanŋiŋ.

¹² Waŋu méraninanéŋ ai réwéria meanŋiŋ. Saec ac waŋ nénécmigic mozoc

ac waŋ énécmianŋiŋ. Waŋu nununesi waŋ nénécmigic bisiqatéh waŋ énécmianŋiŋ.

¹³ Waŋu zébiri qébiri waŋ nénécmigic ac bakia goigina héima waŋ énécmianŋiŋ. Érékecma deguc nini imi baec ic moczoŋ yanda ionac nenesis tanec wamma keczinŋ.

¹⁴ Ni gamu qeŋe waŋ énécmimaŋ zé kiwi yomi ménda oénécmizua, néŋ onac mia nambérac sorochéna zéma nimma pakeŋ ac waŋ énécmimaŋ zé oénécmizua.

¹⁵ Kristoac qeriaiguc kiwi ic imi kileŋ keczu, néŋ sugŋinaiguc hélacnec maŋgoc waŋ énécmianŋu imi sasala qahac. Waŋu neŋ imi Yesu Kristoac qeriaiguc buŋa suruc hiabia imi ku énécmima ini nena nambérac hécna ésécnec azi mema mihicŋi énécmiyi.

¹⁶ Imuac ni zénaŋgé énécmizua. Waŋanŋua imuac séciguc méndacma wamma kecmu.

¹⁷ Ni hénia imuac niŋac wamma mia Miŋ Kewuac qeriaiguc nuac naŋ sorocna wamma keczac Timoteo imi mélimiwa onac muru hazac. Waŋu inéŋ mia Kristo Yesuac qeriaiguc haka waŋanŋua imi zéma baera baera lelecgéma hénaoriŋ ama séc emma ku énécmianŋua imuac mia héiqeli énécmimac.

¹⁸ Onarunec tosianéŋ ni onac muru ménda hamaŋ éséc nimma séwi eŋeŋ wamma keczu,

¹⁹ (19a) néŋ Miŋ Kewunéŋ niŋu sécgéyu focdac onac muru hamaŋ.

²⁰ Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yanda imi ac eŋomiaiguc ménda hezac, néŋ Uŋa téréyawac kuciguc hezac. (19b) Imuac niŋac ni hama séwi eŋeŋ ic ionac inictégicma acgina qahac, néŋ kucŋinaguc me qahac imi inictégicmaŋ zé niŋzua.

²¹ Ini dimuhuc waŋ énécmimaŋ niŋac niŋzu? Hihilocguc hamaŋ me goi héihéi zéma ewa bénzéhénéŋ ewa qerinaiguc sécŋénéŋu hamaŋ?

5

Kaiseroac hakanéŋ hénaoriŋ mebirí énécmiyec.

¹ Sugŋinaiguc kaisero haka hezac zégic niŋi. Waŋu kaisero imuhucya imi ic enia ionac sugŋinaiguc acguc ménda heheya. Ic méŋnéŋ eŋeŋa maŋgocyaŋac iniŋa wagicma i guc kecanŋac imuac mia zéŋua.

² Waŋu ini séwi eŋeŋ wamma keczu. Haka imuac ewa biric ménda wanŋu. Haka imuhuc waŋec imi sugŋina igucnec nesigic kembacnec, néŋ imuhuc ménda waŋkeczu.

³ Ni séwinanéŋ lakec kecŋua, néŋ qeri uŋananéŋ iniguc kecma imuaru kecŋua séc, haka imi waŋec i bec zétecgémizua.

⁴ Ini Miŋ Kewu Yesuac qaraiguc azorogic imuaru, ni acguc uŋananéŋ iniguc kecŋua.

Miñ Kewunina Yesuac kuc acguc imuaru keczac.

⁵ Ic imi Biria miñinawac mériaiguc waimimia wanec. Imi mia séwiyá imi humuqai wammac, néñ uñaya imi Miñ Kewunina Yesuac nalé yandaiguc keckec mihicñimac niñac imuhuc wammimiam wanec.

⁶ Séwi eñej wananzu imi haka hiabia qahac. Yis komodianéñ falawa uha dokuyaguc imuac séc sécgéanzac imi ini ménda ninzu me?

⁷ Ini héni hénia igucnec yisginaguc qahac imuac deguc falawa uha qelia wambin zéma, yis wahala imi giligic kendacmac. Naguc sacyaguc ogicma kenkeña, kendorj imuac ramaya Kristonéñ doenina mema humuyec.

⁸ Imuac kendorjac tacbiñ niñ, yis wahala qahac, yis biria zéma kai zliwenaguc qahac, saméñ héla zéma solañá yisya qahac nema tacbiñ.

⁹ Kaisero ic iniguc mutu qutulañ ménda wammu niñac nuac kiwiiguc oéncmiyi,

¹⁰ néñ ac imuac hénia imi baec yomuac kaisero ic me hémbaoc ic me senkowu ic me baniarawac mepé qepési ic imi méndagucnec ala wamma kecnu niñac ménda zéyi. Imuhuc wambin zé baec yomi waima keñ humuni sécgémacac hezac imuac mia imuhuc zézuá.

¹¹ Imuhuc qahac, néñ deguc oéncmizua imi yomuhuc; Ninzéñ ninzéñ dacmuna kecziñ zéanzu ionac sugcinaiguc méñnéñ méñ kaisero me hémbaoc me baniarawac mepé qepési wawaña me zébiri qébiri wawaña me doku seli nene ic me senkowu wawaña iniguc imi mutu qutulañ ménda wamma yaka acguc momacnec ménda nemu.

¹² Ni ic enia keczu imi némaciguc zégési wan énécmiwinec? Imi osiosiya. Wanu hénáorin eñañ sugcinaiguc imi ménda niñgési amumuac hezac me?

¹³ Sénggagén ic imi Anutunéñ niñgési énécmimac, néñ biria meme ic imi mia eñañ sugcina igucnec nesimigic mama kemmac.

6

Hénaorin sugcinaiguc tualefic hicñiyu dimuhuc wammu.

¹ Onac muru méñnéñ alaya méñac kápésic ac késa kecmac imi météré ic ionac muru ménda zéhicñima kápésic ic ionac muru zéhicñimac me?

² Météré icnéñ baec ic zégési énécmimuac hezac imi ménda ninzu me? Baec séc ic embac moczoñ zétecgé énécmimuac

hezaciguc, ac ai efefiadac méñ heyu hia ménda zétecgému me?

³ Neñañ imi kua meme uñá zétecgéwijnac hezac imi ini ménda ninzu me? Imuac baecac ara efefia imi eñaoac hia niñgési wammuac hezac.*

⁴ Imuac, baecac kekeciguc ac méñ hicñiyu ini ic méñ hénáorin sugcinaiguc niñgic mamaya wanzac imuhucyanéñ ara imi zétecgémac niñac hia kumumimu me qahac?†

⁵ Ni gamugina nimmu niñac ac imuhuc énézézuá. Sugcina igucnec ic méñ niñtegic qinñtegicyaguc dacmuna eñañ ac hia zétecgémacac séc méñ méndagucnec kecénécmizac me?

⁶ Dacmuna ninzéñ ninzéñgiraguc néñ aciguc opocamuwic zé ic ninzéñ ninzéñgina qahac ionac muru hia kemmac me?

⁷ Ini eñawunec aciguc opoc amugic kápésicgina winiñu hicñitegirec. Imuac hénia imi ini bec momacnec aciguc maunuyu gamu qeçeginaguc wandaczu. Néwécgeña, kápésicgina eñ bisigic hia wambacnec. Wanu waigic ikoc icnéñ iwawai onagiru hia wambacnec.

⁸ Imuhuc ménda wamma ini haka biria wanjamuma ikoc wamma iwawai onagic amuanzu, néñ imi eñej mia eñañ ninzéñ ninzéñac dacmuna hécgina keczu.

⁹ Ic birianéñ Anutuac héngalen ama arená yanda imi mératéc ménda memuac hezac imi ini ménda ninzu? Ikoc wan énécmiwi niñac, kaisero ic me, baniara mepé qepési ic me sasañgaguc eu iniñ hénia qelogilogi ic me, embac ala me ic alawac inicbaoc wawaña me, icnéñ ic alayaguc kaisero wawaña me,

¹⁰ kowu nene ic me hémbaoc ic me doku selinéñ ewa soho wawaña me zébiri qébiri ic me diwi qiwiliñ ic imuhucyanéñ Anutuac héngalen ama arená yanda imi mératéc memuac séc qahac.

¹¹ Wanu sugcinaiguc ic imuhucya kecgc, néñ Miñ Kewu Yesu Kristoac qaraiguc neñañ Anutuac Uñá Téréyanéñ zuac énécmima météré énécmima mesolañi énécmiyu keczu.

Qeri séwigina imi Anutuac buná.

¹² Ni haka sasalanec wammañ zé hia wammañac hezac, néñ wammañ séc moczoñ méra némmacac séc qahac. Haka sasalanec hia wammañac zénénéña, néñ ni haka méñnéñ méñ ménda waiwa méra bawu nopocmac.

¹³ Nenenéñ tomenac wanu tomenéñ neneac wanzac, néñ Anutunéñ imi moczoñ metecgéyu qahac wammac. Séwinina imi

* 6:3: Girik aciguc; Wanu baec yomuac ara némac niñac toroqema zéwiñnec? † 6:4: Kiwi tosaraguc; Hénaorin sugcinaiguc ic enomia méñ hia kumumigic ara imuac zégésigési ic wammac.

kaiseroac ménda hezac, néj imi mia Miñ Kewuninawac heyu, Miñ Kewunina imi mia séwininawac galen keczac.

¹⁴ Anutunéh Miñ Kewunina humuc igucnec meqeliyec. Wañu iwac kuhanéh neñaj munğuc meqeli nénécmimac.

¹⁵ Séwigena imi Kristoac séwi tasia wanzac imi ménda ninzu? Wañu Kristoac séwi tasia iminéh dimuhuc meleşgic hena yanda embacac séwi tasia wammac? Qahac téngéh.

¹⁶ Hena yanda embacguc toro qemaciguc i guc séwi momacguc wammaocac hezac imi ménda ninzu? Yomuhuc ooyawac hezac; Éréhécnéh séwi momacguc wammaoc.*

¹⁷ Imuac bec Miñ Kewuguc toroqemac imi i guc uña momacguc wamma kecmaoc.

¹⁸ Kaisero haka imuac qızıziğéma kecmu. Képésic wañanzu sasala imi séwi busuninawac séngañgeñ hezac, néj kaisero icnéñ eñeya séwiac kápésic wanzac.

¹⁹ Wañu séwigena imi eñac eñac qeriginaiguc keczac Uña téréya Anutuac murunec hahaya iwac ocmuñ téréya wanzac imi ménda ninzu? Ini imi séwiginawac miñjina qahac.

²⁰ Ini imi boñhéregina meénécmimia wanzac. Imuac séwiginanéh Anutu ee héihéi wammimu.

7

Zammaréh memeac hena ac.

¹ Acgina kiwiiguc oma néngic imuac zéwa ninğic; Ic méñnéñ embac ménda mema kecmao imi hia,

² néñ kaiseroac manam batuc hezac, imuac niñ ic séc embac mema kecmu. Wañu embac séc ic mema kecmu.

³ Wañu icnéñ eñeya séwiya imi iniña ménda angğé timimac. Embac aguc euya imuhucnec ménda wammimac.

⁴ Iniña imi eñeya séwiyawac miñ mañgocya qahac, néñ euyanéh imuac miñjina wanzac. Euya imuhucyanec eñeya séwiyawac miñ mañgocya qahac, néñ iniñanéh imuac miñjina wanzac.

⁵ Eñaj séwigena iniñgina me euginawac eñ ménda angğé tiénécmigic. Zéwelec welecac efima nalé titiña miñicñiwiñ niñac walac zéeminih wamma imuhuc wañgic tegéyu munğuc toroqe amuma iminéh hia wammac. Eñaj ewa singina helanži amugic, Biria miñjananéh batucgé énécmiawac niñac.

⁶ Wañu ac imi qenanğé wamma zézuu, néñ ménda zéseli énécmizua.

⁷ Ic moczoñnec ni éscénc wamma kecmu niñac wanzua. Néñ icya icya eñeya sese Anutuac murunec hahaya késa keczac.

Méñnéñ méñac késa keru méñnéñ méñac késa keczac.

⁸ Ic embac ménda meamuma keczanzu zéma embac malé ionac mia yomuhuc zézuu; Iteñej ni éscé kecgic hia wammac.

⁹ Eñ kecgic séwiac siñginanéh geric bélaña éscénc onoyu hiabia qahac wammac. Sécgina imuhuc wanzaciguc eu iniñ meamuma kecgic sécgémac. Imuac niñac séwiac siñgina helanži amuwiñac séc qahac wañu ic embac meamuma kecmu.

¹⁰ Zammaréh meamuma keczu onac mia yomuhuc zéseli énécmizua; (Zézé seli ac yomi nuarunec qahac néñ Miñ Kewuarunec.) Embac imi icyawac murunec waimimia ménda wammac.

¹¹ (Néñ waimimia wammaciguc ic méñ ménda mema eñ kecmao me euyawac muru munğuc luac miñicñi mimia wañu toroqemac.) Wañu icnéñ imuhucyanec iniña ménda waimimac.

¹² Ac yomi mia tosia ionac énézézuu; (Wañu ac yomi nuarunec, néñ Miñ Kewuarunec qahac.) Niñzéh niñzéh dacmuna méñac muru iniña méñ Miñ Kewu ménda niñzégéma kecma euyaguc momacnec kecmao niñ ewa siñ hemiyu iniña imi ménda waimimac.

¹³ Wañu embac méñac muru euya méñ Miñ Kewu ménda niñzégéma kecma iniñaguc kecmañ zé ewa siñ hemiyu euya imi ménda waimimac.

¹⁴ Euya Miñ Kewu ménda niñzégéma keczac imi iniñawac niñzéh niñzéganéh métérémmimac. Wañu iniña ménda niñzégéma keczac imi euyawac niñzéh niñzéganéh métérémmimac. Qahac wambacnec nambérac hécgina acguc solaña ménda wambunec, néñ deguc solaña kecgic nambérac hécgina imuhucyanec solaña keczu.

¹⁵ Néñ ménda niñzégéma keczanzu ionac sugcinaiguc eu iniñ méñnéñ wai amumaociguc wai érécmigic imuhuc wammaoc. Ic me embac imuhucya imi zézé seli iminéh ménda ziki énécmizac. Néñ ini imi Anutunéh luaeguc héihéi énécmiyec.

¹⁶ Imi mia embac gi Anutunéh euga kekec héla miñicñi mimac me qahac imi ménda niñzan. Ic gi imuhucyanec Anutunéh iniñga kekec héla miñicñi mimac me qahac imi ménda niñzan. Imuac siñginawac ménda wammu.

¹⁷ Néñ Miñ Kewunéh icya embacya séc ewa hiawac buña méndéh énécmiyec imuac sécgic hena imuac me imuac unuruyec séc téngéh méndacma wammu. Ni henaorih ama séc imuhuc zéseli énécmianzuu.

¹⁸ Séwiiguc séwi tasé heric heriraguc keru Miñ Kewunéh hérémiyeciguc séwi

* 6:16: Hén 2:24

tasé hericheric haka waimac niñ ménda zénañgémimu. Wañu séwi tasé hericheric qahac keru Miñ Kewunéñ hérémiyeciguc séwi tasé hericheric memac niñ ménda zénañgémimu.

¹⁹ Séwi tasé herichericguc kekec me séwi tasé hericheric qahac kekec iminéñ héla qahac, Anutuac héna acwac niñtohoma kekec iminéñ mia héla wanžac.

²⁰ Imuac niñ nanaj imuaru me imuaru nanu Miñ Kewunéñ héihéré miyeciguc nanaj imuacnec nanjkecmac.

²¹ Gi welenj qeçe kecnanec héihéré géñeciguc niñna iminéñ réwériga ménda wammac. Wañu kekec ziki sipacya qahac miñicñiwésémanj imuac héna méñ béréñgé géñu efima kekec ziki sipacya qahac imi hía miñicñiwésémanj.

²² Welenj qeçe ic kerunec Miñ Kewuac qeriaiguc héihéré mimia wanžac imi welenj qeçe kecžac, néñ deguc Miñ Kewuac buñja wamma kecžac. Héña imuhucyanec miñ mañgoc kerunec héihéré mimia wanžec imi miñ mañgoc wanžac, néñ Kristoac welenj qeçe ic wanžecac kecžac.

²³ Ini bec boñgina memeya imuac niñ ic onac welenj qeçe ménda kecmu.

²⁴ Dacmuna hécna, méñnéñ méñ héihéré mimia wanžec nalé imuaru areñ méñac méñ nanjkerac areñ imuarunec namma Anutuac momacnec kecmaoc.

Embac serañja zéma embac malé ionac pakeñ ac.

²⁵ Embac serañja ionac Miñ Kewuac ackuazéc méñ ménda késa kecžua. Wañu Miñ Kewunéñ ewa biric niñnéñu méñžé méñžéna qahac kecanzac nenaoc mia nena niñiñnawac zéwa niñgic.

²⁶ Neñ nimba nalé zéna waiyayaguc yomuac niñac ic méñnéñ kecanzac imuhucyanec kecmac iminéñ hía wammac.

²⁷ Imuac gi embacgaguc dérécgé ércémimawac keczaociguc ménda waiwésémanj. Wañu gi embac qahac solañjanec keczanjiguc embac memañ zé ménda nimbésémanj.

²⁸ Embac memañ zé mewésémanjiguc iminéñ kápésic ménda wammac. Wañu embac serañja méñnéñ ic memaciguc imi acguc kápésic ménda wammac. Wañu imuhucya ieneñ kekecginaiguc yéwéri sasala miñicñimu. Imuac niñ ni añgétí tiéncémimanj zé imuhuc zéžua.

²⁹ Alahécna ac yomi zéwa niñgic; Nalé meducñjyu hotoñadac hezac, imuac niñ ic tosar embacñaguc ieneñ embac qahac ésécnec kecmu.

³⁰ Wañu siacanžu imi enej zésiacgina qahac ésécnec kecmu. Wañu ségiségi wanžanzu imi enej ségiségigina qahac ésécnec kecmu. Wañu iwawai boñ meanžu

imi enej iwawaigina qahac ésécnec kecmu.

³¹ Baecac iwawainéñ ai meanžu imi enej, niñgic imi ménda he énécmizac ésécnec wammac. Baec kurumeñ deguc héñžu imi hama keñju qahac wandacmac imuac mia.

³² Enej mia iwawai omaya imuac mia niñ éréhéc ménda wamma kecmu niñac nimma zéžua. Ic méñ iniñja qahac kecanzac inéñ Miñ Kewuac ai niñac niñ goro wamma dimuhuc wamma Miñ Kewu ségiségi miñicñi mimañ zéma nimmac.

³³ Iniñagucnéñ mia dimuhuc wamma iniñja ségiségi miñicñi mimañ zéma baecac iwawai niñac niñgumbi niñguñ wanžanzac.

³⁴ Wañu ewaya zéma éréhéc wanžanzac. Wañu embac serañja me embac ic ménda mema kekera méñnéñ Miñ Kewuac ai niñac niñgumbi niñguñ wamma eñeya séwi uñaya momacnec Miñ kewuac buñja haimac, néñ embac icyagucnéñ dimuhuc wamma euya ségiségi miñicñi mimañ zéma baecac iwawai niñac niñgumbi niñguñ wanžanzac.

³⁵ Ziki énécmimanj niñac ménda zéžua, néñ ini solañjanec kecmu niñac ac yomi énéžéžua. Ini solañjanec kecma ewagina ménda héséñunec Miñ Kewuac howiacnec kekecgina haimimu niñac imuhuc zéžua.

³⁶ Ic méñnéñ embac serañja eñeya buñja qemimia hemiyuguc haka dindiñanec ménda wammianžac tanec wanžaciguc, wañu embac buñaya imi zammaréñ naléya ogicma embac yanda wamma keczaciguc imi ewa siña méndacma hía memac. Imi mia kápésic qahac. Iereñ imi kileñ meamumaoc hezac.

³⁷ Wañu ic méñnéñ ewayanéñ nimma embac imi ménda memañ zé niñ seligizaciguc, wañu kileñ memac niñac iwawai méñ ménda hinoçgézaciguc, wañu eñeya séwiac siña imi helanzí amumac ac séc kuha hemiyu ménda memañ zé ewaya zikizaciguc, imi acguc hía wanžac.

³⁸ Imuac embac serañja mezac imi haka hía wanžac, néñ embac ménda mezac imi haka séc méñ ogicma hía wanžac.

³⁹ Embac méñ imi euyanéñ kekecguc kecmac séc hésa qatéyaguc wanžac. Euya humuyu ic méñ me méñ memañ zé wammaciguc imi hía memac, néñ Miñ kewuac ewa siñjiguc wammac.

⁴⁰ Niñiñnaguc imi eu qahac imuhucnec kecmac imi séc méñ ogicma ségiségiyaguc wammac. Wañu ni nimba Anutuac Uñja Téréya imi nuac muru acguc henéñzac imuac niñac ac imi nuarunec sac qahac.

8

Baniarawac ohaihaiyawac ara.

¹ Baniarawac ireha imuac mulu haimimia imi hénia nindacma kecziñ imi niñyacgéma kecziñ. Wañu ninij imi tétéc qeçqac haka mihicñianzac, néñ goi héihéi iminér qenanğéac haka mihicñianzac.

² Méñnéñ méñ eñeya niñac niñu ninijaguc wammac imi, ac niñasarimacac hezac imi ménda niñasarimanec keczac.

³ Wañu méñnéñ méñ Anutu goi héihéi wammianzac imi Anutunér nimmianzac.

⁴ Imuac olémbañ baniarawac ireha imuac buñā haihaiya imi mema neanzu imuac mia yomuhuc zéma ninziñ; Baniarawac ireha baec kurumenjiguc hezac imi moczon eñomia. Anutu imi méñ qahac, néñ momacguc sac keczac.

⁵ Baec me kurumenjiguc anutu zéénécimimia sasala hezac imi hélacnec. Anutu sasala miñ kewu sasala keczu zézéya,

⁶ néñ kilen neñañ muru imi Anutu momacguc Manğocnina sac kecnénécimizac. Iwarunec mia iwawai momac yanda hicñidarec. Wañu neñañ iwac wamma kecanzij. Wañu imuacnec Miñ Kewunina Kristo Yesu momacguc sac keczac. Wañu inéñnec iwawai momac yanda mihicñi énécmiyu kecgic neñañ acguc iwacnec kecanzij.

⁷ Néñ ninij imuhucya imi ic séc ménda késa keczu. Imuac niñac ic tosia ieneñ baniarawac ireha imuac niñangic séc nimmanec kecma nene newiñ zé, yomi baniarawac oahaihaiya gezan, zéma niñ éréhéçguc wamma negic eñañ ewa qerigananéñ kuc mama wamma zapi qeanzac.

⁸ Yaka neneac hakanéñ nonagiru Anutu hosucgéwiñac séc qahac. Ménda newiñjiguc séc méñ ogicma biriwiñac séc ménda hezac. Imuhucyanec newiñjiguc séc méñ ogicma hiaruwiñac séc ménda hezac.

⁹ Néñ téçgina nimma kecmu. Ewa éréhéç ménda wamma ewa sinjinawac séc wamma megic haka iminér alahéçgina bébélaçgia tosara méwétéçgé énécmiwac niñac.

¹⁰ Gi niniñaguc néñ baniarawac ireha imuac ocmuñ qeriaiguc nene saméña nema tacna, ic ninzéñ ninzéña bébélaçgia méñnéñ méñ imuhuc gémma kuc mema baniarawac ireha imuac nene samér imi efma mema newac niñac.

¹¹ Haka imuhuc hicñimaciguc imi guac niniñanéñ ninzéñ ninzéñ bébélaçgia dacmunaga Kristonér wammima humuyec i mebirimac.

¹² Gi mia imuhuc ninzéñ ninzéñ dacmunaga bébélaçgia ewa qeriaiguc wizi éscnec hénij géwésémañ iguc imi Kristo képésic wammizañ éscnec wammac.

¹³ Imuac nenenér ninzéñ ninzéñ dacmunana méñ méwétéçgé mimaciguc, ni yan busia méndagucnec nema dacmuna imi qonzononé gégéya ménda mihicñi mima keçba nalé teteçgia hamac.

9

Yesuac Méliméli ic ionac nananğina.

¹ Ini niñgic, ni ziki sipacnaguc keczua me? Ni Yesuac Méliméli ic ménda wanzua me? Ni Miñ Kewunina Yesu ménda héñi me? Miñ Kewuninawac qeriaiguc ainawac héla hicñima kecanzu imi ini qahac me?

² Ini mia Miñ Kewuninawac qeriaiguc Yesuac Méliméli ic ai buñanawac asé kiwi tanecac hicñima kecanzu. Imuac niñac ni ic embac tosia ionac muru imi Yesuac Méliméli ic ménda gezan keçbiac, néñ onac imi Yesuac Méliméli ic hélawac kecanzua.

³ Zégési wañnéñanzu ionac mia yomuhuc zéma saiwa acna wañ énécmizua;

⁴ Niri nene doku newicac qac buñ méñ ménda zénérec mimiaiwac kecziç me?

⁵ Yesuac Méliméli ic tosia zéma Miñ Kewuac munahéra zéma Kefa ieneñ imi inihéçgina kecnénécimigic ai meanzu. Wañu nini imi imuhucyanec wamma keçbiñ zé qac buñ ménda zé nénécmimia wac kecziñ me?

⁶ Wañu ni zéma Banaba niri sac séwiguc kekeçac ai waima Anutuac ai sac mewic niñac qac buñ ménda zénérec mimiaiwac kecziç me?

⁷ Wañu méréñéñ téñgij ic kecma eñeya soukiwa kircima weleñ qemac? Wañu méréñéñ waiñ ic himicma imuac gocmia méñ ménda menec wammac? Wañu méréñéñ rama inicgalen wamma ionac namu késanec ménda wammac?

⁸ Ni ac imi baec icac nananğic namma zézua me? Héna ac acguc imi ménda zéhicñizac me?

⁹ Moseac hénā aciguc ac méñ yomuhuc hezac imuac mia imuhuc zézua; Burumakao méñnéñ padi gocmia tiçizama séwéla qétimaciguc ufcinér kuaya ménda osomu, néñ waigic nemac. Ini niñgic, Anutunér burumakao ionac niñac ewa goro wanzac me?

¹⁰ Moczoné ic neñañ niñac ménda zéyec me? Hélaçnec, imi mia ic neñañ niñac imuhuc ooyawac hezac. Imuac niñac ai patoma keczac inéñ héla niñac niñkumuma patomac. Wañu metocgézac i acguc nena buñā henémmac zéma niñkumuma metocgo wammac.

¹¹ Nini onaru qeri uñawac iwawai himiriñ. Wañu ic imuhucyanér onarunec séwiac iwawai mewiñjiguc, niñgic séçnina

ogicma kunerj yanda meziñ tanec wammac me?

¹² Tosia ienerj onarunec séwíac iwawai imi memu niñac zéénécmimia waju niri imi imuac séc imi ogicma kilerj imuhuc hia wambicac hezac, néñ Kristoac buña suruc hiabia imi neuña qahac saima kemmac niñ wamma qac buña zénéércmiyec séc ménda wamma imuac me imuac osimaguc kilerj yéwéri imi bisiqatérj wamma kecanzic.

¹³ Ocmuñ téréyaiguc ai meanzu imi enerj ocmuñ téréya imuaru nene mihicñima neanzu. Waju zaki téréyaiguc welerj qeçe ai meanzu imi enerj zaki téréya imuac buña haihaiya imi sécñina séc meanzu imi ini ménda niñzu?

¹⁴ Héna imuhucyanec Miñ Kewuninanérj yomuhuc zéma zéseli nénécmiyec; Buña suruc hiabia zézé ic imi enerj buña suruc zézé ai iminéñyec séwiginawac kekec qenanjé wamma kecmu.

¹⁵ Waju ni wawanawac séc me memeyawac séc imuhucya imuhucya méñ ménda wamma meanzua. Ac imuhuc zéma oénécmizua imi mia ini imuac séciguc waj némmu niñac ménda zézua. Qahacgucnec, osima humumañ zé hia humumañ, néñ iwawai méñac méñ ménda zéwelec énécmimañ. Imuhuc wambinec méñéñ méñ iwawai zéhiaruanzua imi mematiti wambac niñac.

¹⁶ Ai imi mia nuac qacnaiguc hainénéña, imuac niñac hetecgémañac séc qahac. Buña suruc hiabia imi ménda zéau énécmimañiguc imi saecnaguc wammañ. Héna imuac niñac, buña suruc hiabia zéauanzua hakana imuac mia zéhiaru amumañac séc qahac.

¹⁷ Ni ai imi nena ewa siñnawac mewinec kecma imuac bakia mewinec, néñ nena ewa siñnawac qahac, néñ niñkinzérj waj némma ai buña zénéénéña iwac mia meanzua.

¹⁸ Imuac ainawac bakia imi némac? Ni buña suruc hiabia zéau énécmianzua séc boñtegic zéau énémima buña suruc hiabia imuaru héima namma haka méñac méñ wawanawac séc buña qenérjéñ imi méñ ménda anjétianzua. Waju ai meanzua iminéñ mia ainawac boña wanzac.

¹⁹ Ni ic momac yanda ionac muru taséna qahac solañanec kecanzua, néñ ogicma sasala énépésimañ zé kilerj welerj qeçegina nawac opocamuma kecanzua.

²⁰ Yuda ic ionac muru imi Yuda ic tanec waji imi Yuda ic énépésimañ zé imuhuc waji. Waju héna acwac méra bawaiguc kecanzu ionac muru imi ni héna acac bawaiguc ménda kecanzua, néñ ic héna acwac bawaiguc kekerá ésécñec waji imi, héna acac méra baciguc keczu imi énépésimañ zé imuhuc waji.

²¹ Ic enia kecanzu ionac muru imi ni héna ac qahac ménda kecma néwécgeña Kristoac héna ac imuac méra bacyaiguc kecanzua, néñ ic héna ac qahac kecanzu ionac tanec waji imi, ic héna ac qahac imi énépésimañ zé imuhuc waji.

²² Ic niñzérj niñzérjgina bébélacgia ionac muru imi ic niñzérj niñzérj bébélacgia tanec waji imi, ic niñzérj niñzérj bébélacgia énépésimañ zé imuhuc waji. Ic héna héna ionac muru ic héna héna tanec waji imi, tosara anjéñgina timañ zé imuhuc me imuhuc waji.

²³ Ni buña suruc hiabia imuac wamma haka héna héna méndacma wajananza imi, ni nenaoc aguc buña suruc hiabia imuac héla imi ic embac tosara iniguc momacñec memañ zé imuhuc wajananza.

²⁴ Somberj yandaiguc nogicna gogicba aria wamma moczoñ usujñec keñanzu, néñ sugcna igucñec momacguc sac onogicma bakia meanzac imi ini ménda niñtegiczu? Ini aguc bakia mewin zé imuhuc usujñec kemmu.

²⁵ Ariac ic enerj onogicbiñ zé sigi héna héna kecanzu. Waju imi enerj zunzariñ miñicmizicya houmacac hezac imuhucyawac orucginaiguc haimimu niñac wamma imuhuc wajananzu, néñ neñañ mia iwawai ménda houhouyawac mewin zé imuhuc wajananzuñ.

²⁶ Héna imuac niñac ni nenaoc héna hezac imi ménda héñtegicma sicsaoc ménda keñanzua. Waju ni zika qemañ zé sawaiguc méraqina sicsaoc gilianzu ésécñec ménda qeanzua.

²⁷ Néñ ni ic tosara onac ackuazéc zéau énécmima kecma nena gorosña wambi niñac séwínanérj welerj qeçe kecma niñ imuac siña qewa hiñgaru kecanzua.

10

*Pakeñ ac Israel ionac wawanj
meme igucñec hahaya.*

¹ Alahécna, ini iwawai yomi ménda niñasarimanec kecmu niñac ménda wanzua. Esañ ambéc hécnina ienerj moczoñ hosusuc amiaiguc kemma kondun doku namunaiguc qericma keñic.

² Waju moczoñ Mosearu toroqegic hosusu zéma kondun doku qeriaiguc naec énécmiyec.

³ Waju nene téréya imuhucyanec nema keggic.

⁴ Waju ienerj imi, Kristo qeri unawac zamanziñ kecanzac inérj méndac énécmiyu zamanziñ imuacñec mia qeri unawac doku imuhucyanec nema keggic.

⁵ Néñ kilerj, ionarunec zanjégina moczoññec séc ionac imi Anutunérj ségiségi

ménda wamma baec kéra kérésiaiguc unuyu humudacgic.

⁶ Wañu imi mia ieneñ haka biria siña nimma wañgic ésécnec neñañ imuhucyanec ménda wamma kecbiñ niñac haka imuhucyanéñ sésécac hiñji nénécmiyec.

⁷ Ionac murunec tosara ésécnec ini banarawac welen qeçe ic ménda wammu. Haka imuhucyawac wañgic, ac yomuhuc ooyawac hezac; Ic embac ieneñ mama tacma nene zéma doku selia nema yacma nezélélérñ aria mezu.*

⁸ Wañu ionac sugcinaiguc tosara ésécnec kaisero haka ménda wambiñ. Kaiwe ai meme momacguc imuaru ic embac 23,000 humuma madacgic.

⁹ Wañu Miñ Kewunina manam batuc ménda wammiwñ. Ieneñ imuhuc wañgic mokoleñ eneñ inigic humudacgic.

¹⁰ Wañu ionarunec tosanéñ wañgic ésécnec ñindic ñuduc ac ménda zému. Ieneñ imuhuc zégic metecmetec miñinanéñ metecgé énécmiyu qahac wandacgic.

¹¹ Ionaru haka hiñjiyec imuhucyanéñ séséc wañ nénécmizac. Wañu baec yomuac nalé teteçgiawac kecañziñ neñañaru pakeñ ac wañ nénécmimac niñ kiwiiguc ooyawac hezac.

¹² Imuac mia nañselizua zéma niñzu imi eneñ mama unuwac niñac téçgina nimma kecmu.

¹³ Ic séc hiñji énécmianzac manam batuc imuhucya sac onac muru hiñji énécmianzac. Anutu imi méñzé méñzéya qahac imuac niñac manam batuc séçgina ogicogicya imi ménda waiyu hiñji énécmimac. Wañu manam batuc hiñji énécmimacac séc hia nañselimu niñac neñgacma kenkenawac hena mihicñji énécmimac.

Banarawac olémbara.

¹⁴ Imuac mia inicsoroc sorochéna ini banarawac welen qeçe ai imuac mia héñacya mema kecmu.

¹⁵ Ic niñteçic qñteçic ginaguc énézéanzua ésécnec ac wañ énécmizua. Eñaoç mia ac énézéua imi niñgésigic.

¹⁶ Sokociguc mériañac waiñ doku, mériañ ac zéma neañziñ imi Kristoac sacya amunec qamunec haka qahac me? Wañu saméñ méndemma neañziñ imi Kristoac séwi busia amunec qamunec haka qahac me?

¹⁷ Nene saméñ hénia momacguc heyu saméñ momacguc amunec qamunec wamma neañziñ, imuac niñac nini sasalanéñ séwi busu momacguc wamma kecañziñ.

¹⁸ Séwiiguc Israel ic embac keczu ionac niñgic, mulu haima neanzu imi eneñ zaki téreyawac buña amunec qamunec ménda wamma kecañzu me?

¹⁹ Ac imi dimuhuc niñac zézua? Iwawai banarawac haimimia imi iwawai hela wanzac me? Wañu banara eñeya imi iwawai hela wanzac me?

²⁰ Imuhuc qahac. Ic enia ieneñ mulu haianzu imi Anutuac buña qahac, néñ kuwic onac haianzu. Ni ini kuwic iniguc amunec qamunec wamma kecmu niñac ménda wanza.

²¹ Ini Miñ Kewuac sokoc igucnec* zéma kuwicac sokoc igucnec momacnec nemuac séc qahac. Wañu Miñ Kewuac zaeiguc zéma kuwic ionac zaeiguc momacnec toroqema nemuac séc qahac.

²² Me neñañ imuhuc wammanec kecmu Miñ Kewu niñbupuc mihicñji miwñ me? Kucninanéñ kuha ogiczac me?

Niñzéñ niñzéñ ic ionac kekec solaña.

²³ Iwawai moczoñ hia wambiñac séc, néñ iwawai moczoñnéñ méra ménda nénécmidacmac. Iwawai moczoñ hia wambiñac séc, néñ iwawai moczoñnéñ ménda nañgé nénécmidacmac.

²⁴ Méñnéñ méñ eñeya nañgé amumañ zé ménda hochoc ai memac, néñ tosara onac nañgé énécmimañ zé hochoc ai memac.

²⁵ Ini néñnaçéma sombenjiguc yar beric busia haigic heyu ewa qerigina solañañéñ yomi omaya me kuwicac buña zéma ménda qesiamuma eñ boñ mema oma nemu.

²⁶ Hénia imi yomuhuc; Baec zéma iwawaiya imuaru séçgéma hezac imi moczoñ Miñ Kewuarunec.*

²⁷ Ic enia méñnéñ héihéré énécmiyu amayaiguc emmuiguc, wéségina iguc iwawai haigic hezac imi imuac me imuac ewa qerigina solaña niñac wamma zéqesi ménda wamma eñima hia nedacmu.

²⁸ Wañu ic méñnéñ yomi banarawac mulu haimimia zéma énézémaciguc imi, énézémac i zéma iwac ewa qeria solaña niñac wamma iwawai imi ménda nemu.

²⁹ Geñga qahac, néñ iwac ewa kétñj kétñjawac zézua. Némac niñ ic méñac ewa qeri solañañéñ hakana ziki sipacya qahac imuac zégési wañnémmac me?

³⁰ Ni ewa hia nimma amunec qamunec wammañiguc méréñéñ némac niñac hakana ewa hia zézéyaguc imuac niñac zébiñi néñu nimbinec?

³¹ Imuac ini nene zéma doku nemu, me haka méñac méñ wammuiguc imi, Anutuac edamuyawac niñac wamma memu.

³² Ini Yuda ic me Girik ic me Anutuac hénarorij ienen inicma qonzononj géwu niñac solanjanec kecmu.

³³ Haka hénia hénia wammanj séc, ic hénia hénia ewa hia mihicnji énécmima, nena nanjé amumanj zé hochoc ai ménda mema, ic sasala nanjé énécmimanj zé hochoc ai meanzua ni ésécnec wanj énécmigic Anutunéj ionac anjgéggina tiénécmimac.

11

¹ Ni Kristoac haka kéréndéj méndac mianzua ésécnec ini imuhucyanec nuac haka méndacma wammu.

Mepé qepésiac haka solanja.

² Ini ai hénia hénia meanzu séc ni niñqeli némma mératéc haka ku énécmiyiac séciguc tohoma kecanzu imuac niñac mepési énécmizua.

³ Wanju yomi méj zéwa niñasarimu niñac wanzua; Icy a icya ionac orucgina imi Kristo wanzac. Wanju embacac oruha imi icya wanzac. Wanju Kristoac oruha imi Anutu wanzac.

⁴ Ic méjnéj oruc usuyaguc zéwelec ai me bianjac ara zéauau ai mezac imi enjeya oruha Kristo gamu mihicnji mizac.

⁵ Wanju embac méjnéj oruc usuya qahac enjénc zéwelec ai me bianjac ara zéauau ai mezac imi oruha keczac icyawac gamu mihicnji mizac. Wanju embac imi oruc zucya moczonj mericdacma keczac tanec imuhuc éséc wanzac.

⁶ Imuac embac méjnéj oruha usuya qahac kecmaciguc oruc zucya imi mericdacmac me hézérac gédacma kecmac. Wanju embac imi oruc zuc qahac kecmanj zé gamuya nimmaciguc oruc usuyaguc kecmac.

⁷ Ic imi Anutuac tanec zéma edamuya wanzac imuac oruhaiguc usuya kiléj ménda haimacac hezac, néj embac imi icyawac edamuya wanzac.

⁸ Ic imi embac igucnec ménda memeyanéj embacnéj ic igucnec memeya.

⁹ Wanju ic imi embacac niñ wamma ménda mihicnyec, néj embac imi icac wamma mihicnyec.

¹⁰ Hénia imuac niñac zéma kua memeyan ionac niñac wamma embacnéj méra bacginaiguc keczac imuac asé kiwiya oruc usuya haima kecmac.

¹¹ Wanju Minj Kewuninawac qeriaiguc imi ic qahac embacnec ménda kecanzac. Wanju imuhucyanec embac qahac icnec ménda kecanzac.

¹² Embac icarunec hicnyec* ésécnec ic acguc embacarunec hicnyec. Néj momac yanda imi Anutu arunec.

¹³ Ini enjaoc niñgésigic embac méjnéj oruc usuya qahac Anutu zéwelec wammiyu hia sécgémac me?

¹⁴ Wanju ic méjnéj oruc zuc horua hemiyu iminéj enjeya gamuya mihicnji mianzac imi ewa sinjinawac boñ zalianéj hia ménda ku énécmizac me?

¹⁵ Wanju embac onac oruc zucgina imi usu buñawac énécmiyec imuac niñ embac méjnéj oruc zuc horua hemiyu, edamuyaguc wanzac.

¹⁶ Méjnéj ac imi qemanjac zéma yomuhuc nimmac. Haka imuhucya imi nini me Anutuac hénarorij neñanjuc ménda hezac.

Minj Kewuninawac saméj téréya.

¹⁷ Ini azoroanzu nalé imuaru ménda nanjé amuanzu, néj mebirí amuanzu imuac niñac ini ménda zéhiaru énécmima zézé seli ac méj yomi énézémanj zé wanzua.

¹⁸ Walac imi ini hénarorij tocgoanzu nalé imuaru sugcinaiguc héndéj héndéj hicnjanzac zégic nimma ac tosara imi ninzéhégéza.

¹⁹ Wanju nimba Anutunéj niñu tunj diminéj solanja keczu imi hicnjitegicmac niñ sugcinaiguc enjac enjac tunjinaguc téamuma kecmuac hezac.

²⁰ Hélawac zéwa niñgic; Ini momacnec azoroanzu nalé imuaru imi Minj Kewuac saméj newinj zé ménda azoroanzu.

²¹ Némac niñ, tosara imi enjéj nene késama hama enjac enjac walac nejac tosara imi yaka niñ humumanec kecgic tosara imi doku selinéj ewa soho mihicnji énécmiyu keczu.

²² Enjéj yaka neneac ama imi hocma imuhuc wanjanju me? Imi qahac wanju, Anutuac hénarorijac niñgic mamaya wanju mageqeya gamu qeje mihicnji énécmianzu me? Némac ac énézémanj? Zéhiaru énécmimanj? Qahacgucnec! Yéwéri imuac zéma ménda zéhiaru énécmimanj.

²³ Imi mia hénia yomuhuc niñac; Ni haka ku énécmiyi imi mia Minj Kewuarunec meyi. Minj Kewu Yesunéj siñi méj Minj Kewu Yesu késagic imuaru saméj mema

²⁴ ewa hia ac zéma kuma yomuhuc zéyec; Yomi imi séwi busuna onac buña. Niñqeli némma haka yomi wammu.

²⁵ Saméj negic tecgéyu wainj sokoc imuhucyanec nema yomuhuc zéyec; Sokoc yomi imi zikiziki qelia sacnanéj memeya. Nemu séc niñqeli némma haka imi wammu.

²⁶ Ini saméj zéma wainj sokoc imi mema nemu séc Minj Kewuac humuc buña imi zéauma kecgic inéj lilingéma hamac.

²⁷ Hénia imuac mia méjnéj méj Minj Kewuac saméj me sokoc imi haka sic-saocyaguc nemac imi Minj Kewuac séwiya

* 11:12: Hén 2:21

zéma sacya nesoho sohayawac kápésic mi-
hícnjamac.

²⁸ Imuac méhñéñ méri eñeya niñgési
amumaguc samériñ imi nema sokoc imi
mema nemac.

²⁹ Méhñéñ méri Miñ Kewuac séwiya zéma
sacya ménda héñasarima nemac imi eñeya
kápésic nemac tanec wammac.

³⁰ Héñia imuac niñac sucgíñaguc
sasalanériñ kuc mama zéma hafiginaguc
wamma keczu. Waju tosara imi bec gau
seli mihicñjima keczu.

³¹ Neñaj niñgési amuyiñjiguc ménda
niñgési nénécmiawac.

³² Waju neñaj niñgési nénécmimac
iguc imi zéqindiñi waj nénécmimac. Imi
mia baec ic iniguc momacnec zétecgé
nénécmiyu kápésicniñaguc ménda wambñ
niñac imuhuc waj nénécmianzac.

³³ Imuac dacmuna hécna samériñ newiñ
zé azoromu nalé imuaru imi mambéc
amumu.

³⁴ Méñ imi neneac wammiyu walac
eñeya amaiguc nemac. Azóazoro sicsao-
cya wajñic kápésic ginaguc zéénécmiawac
niñac. Yéwéri tosara imi ni nenaoc kec
hama zémindiñjimañ.

12

Qeri uñawac sese.

¹ Dacmuna hécna ini qeri uñawac sese
imuac héñia niñasarimu niñac wanzua.

² Ini becñec ic enia kegcic imuaru
siñginanéñ héihéé énécmima onagiru ba-
niara ac ménda zézéya imuhucyawac muru
rouc wamma kendacgic.

³ Imuac ni zéasari énécmizua; Méhñéñ
méri Anutuac Uñaguc ac zéañzac imi Yesu
imi saecac buñja imuhuc ménda zémac.
Waju Uñanéñ ménda nanjé énécmiyu
méhñéñ méri Yesuac Miñ Kewuna zémacac
séc qahac.

⁴ Ewa hiawac ai buñja imi héñia héñia,
néñ Uñja imi momacguc.

⁵ Ai memec nanañgina imi héñia héñia,
néñ Miñ Kewugina imi momacguc.

⁶ Ai haka imi héñia héñianériñ icya icya
ionac muru ai haka imuac me imuac
moczoñ wamma meanzac imi Anutu mo-
macguc.

⁷ Waju ic miñ séc nanjé énécmimañ zé
Uñja téreyanéñ aiginaiguc eñeya mewiniñi
amuanzac.

⁸ Méñac imi Uñja téreyawac murunec
niñtegcic qñjtegcic ackuazéc, méñac imi
Uñja Téréya iminériñec mia niñiñ héñia
héñiawac ackuazéc,

⁹ Waju méñac imi Uñja Téréya iminériñec
niñzériñ niñzériñ, méñac imi Uñja Téréya im-
inériñec hafi zepa mehia hiaruac ai buñja
seseya,

¹⁰ Waju méñac imi kiwi mériera
memeyawac kuha, méñac imi Anutuac
bianjac ara zézé, méñac imi uñja héñia
héñia inictegic tegira, méñac imi ac
mériera zézé, méñac imi ac mériera imuac
héñia melemma zéasac asariac ai buñja
énécmiyec.

¹¹ Ai haka imi moczoñ Uñja Téréya mo-
macgucnéñ medacanzac. Waju eñeya
ewa siña méndacma méndemma icya icya
énécmianzac.

¹² Ic neñaj séwinina imi momacgucnéñ
séwininawac tasia imi sasala hemizac.
Waju séwíac tasia imi sasalanériñ séwi
momacguc hemizac éséñec Kristo acguc
imuhucyanec.

¹³ Nini imi Yuda ic me Girik ic, weleñ
qege ic me miñ manjoc wanamuma
kekera, moczoñ Uñja Téréya momacguc
néñec* naec nénécmiyu séwi momacguc
wamma Uñja momacguc imi doku éséñec
nénécmiyu neyiñ.

¹⁴ Waju séwi imuac tasia imi momacguc
qahac, néñ sasalanec.

¹⁵ Waju héñanéñ ni méra qahac, imuac
séwiiguc ménda toroqeqeya zéwacñec
séwiiguc ménda toroqeqeya hia wammac
me?

¹⁶ Waju gezacnéñ ni kic qahac imuac
séwiiguc ménda toroqeqeya zéwacñec
séwiiguc toroqeqeya hia ménda wammac
me?

¹⁷ Séwi howiacnéñ kic wammaciguc
hétéñ hicñjiñ dimuacñec nimmac?
Waju séwi moczoñnéñ hétéñ niñiñja
wammaciguc dimuacñec hémériñ nimmac?

¹⁸ Waju Anutunériñ ewa siña méndacma
séwi tasia héñia héñia séwiiguc haiyu hezac.

¹⁹ Séwi tasé momacguc sac hewacñec
séwi eñeya dimuaru hia hemac?

²⁰ Imuac séwi taséhéra imi sasalanec, néñ
séwi imi momacguc.

²¹ Waju kicnéñ mérawac ni gi qahac hia
kecmañ zéyu, orucnéñ héñawac ézéma gi
qahac ni hia kecmañ zémacac séc qahac.

²² Néwéciguc, séwi tasé tosarawac niñni
mamaya tanec wanzu, néñ imi moczoñ
aiginaiguc sasala.

²³ Waju séwininawac taséhéra maqeqeya
imuhucyawac niñni eeginaguc waju usu
hiabianériñ héinécmianziñ. Waju séwi
tasé gamuginaguc imuhucyawac niñni héla
wananzac.

²⁴ Waju séwi tasé tanecgina hiabia ieneñ
imi imuac me imuac zéwelectmuac ménda
hezac. Anutunériñ séwi tasé mamaya ionac

* 12:13: Me momacgucac qeriaiguc.

eegina ogicma héima séwinina imuhuc arengéma meycagé nénécmiyeec.

²⁵ Wanju imuhuc meyu séwi tasé enac enac ménda méndéj amuma séc momacguc galenggé amuma kecanzu.

²⁶ Tasia méjnégé qenzéj qeyu tosara moczoj imuhucnec momacnec geriwa niñanzu. Wanju tasia méjnégé edamuyaguc wanju tosara moczoj imi momacnec ségiségi wanjanzu.

²⁷ Ini imi Kristoac séwi zéma séwi taséhéra wamma keczu.

²⁸ Anutunéh imi hénaorinj héra neñanaru ai ic yomuhuc kumu nénécmiyeec; Walac imi Yesuac Méliméli ic, imuacnec bianac ara zézé ic, ai imuacnec kiwi ic zéma kiwi méréra memeya, zéma hafi zepa mehiahiaruac ai buña seseya, zéma qenanjé ai, zéma galen ai, zéma ac méréra zézé ai imuhucnec hai nénécmidarec.

²⁹ Momac yanda Yesuac Méliméli ic wanzij me? Momac yanda bianac ara zézé ic wanzij me? Momac yanda kiwi ic wanzij me? Momac yanda kiwi méréra meme ic wanzij me?

³⁰ Momac yanda hafi zepa mehiahiaru ic wanzij me? Momac yanda ac méréra zézé ic wanzij me? Momac yanda ac méréra imuac hénia zéauau ic wanzij me?

³¹ Wanju ini ai buña seseya, séc méj tosara onogicma eneja wanzac imuac qerigina hélacnec ewa ewa wammu.† Wanju ni héna méj tosara onogicma solanja wawanawac zéwa niñic.

13

Goi héihéiac haka.

¹ Ni baec ic zéma kua meme unja ionac ac hénia héniaiguc ac zémanec kilen goi héihéi qahac keczuaguc, ni imi gonjon qac-qaraguc zéma aij hétéñaguc tanec wanzua.

² Wanju ni bianac ara zéma ac sanja moczoj zéma ninij moczoj niñasarima imuacnec ninzéh ninzéh baec boña méj hia ézéwa yacma kemmacac séc kesa keczuaguc kilen goi héihéi qahac keczuaguc imi ni enomia wanzua.

³ Wanju nena iwawai moczoj méndéj énécmianzua iguc, wanju imuacnec séwina gericiguc hai énécmiwa zedaruguc kilen goi héihéi qahac keczuaguc imi héla méj ménda késakeczua.

⁴ Goi héihéinéh nalé horua bisiqatéh waj énécmianzac, goi héihéinéh gum bénzénzéh waj énécmianzac, wanju nimbupucya qahac, wanju tétéc qeqe qahac, séwi enej qahac,

⁵ Géréñu nézéh qahac, ewalima kesa kekec qahac, kiu séléléc wammiyu qeri

biric ménda ninzac, késpedes kesa kekec qahac.

⁶ Imi birianéh sécgéma kenju ewa hia ménda nimma ac hélawac wamma ségiségi wanjanzac.

⁷ Goi héihéinéh yéwéri momac yanda bisiqatéh wamma iwawai moczoj ninzéhégéma iwawai moczoj niñkumu wamma iwawai moczojiguc nanšelimac.

⁸ Goi héihéi imi tetecgiaya qahac hema emma kecmac, néj bianac ara qaiyu, ac méréra acguc tecgéyu, ninij momacnec qahac wandacmac.

⁹ Nini hénia bakia sac niñasarima bian ac imi bakianec zéanzin.

¹⁰ Imuac hénia howia hélanéj hicniyu bakianec zézéya imi moczoj tecgedacmac.

¹¹ Ni komocnaiguc imi nambérac ésécnec ac wamma nambérac ésécnec niñtegiac nambérac ésécnec niñanji, néj ic kunej wamma nambérac haka silic imi hetecgedari.

¹² Nalé yomuaru imi nini wikinjiguc héñanzin ésécnec méiméiyawac héñanzin, néj nalé hahaya imuaru imi musunina séc anambin imuhucyanec hémbin. Deguc imi bakia sac niñasarianzin, néj nalé imuaru imi Minj Kewunéh ni niñyaggé néñanzac ésécnec ni solanjanec niñasariman.

¹³ Imuac ninzéh ninzéh zéma niñkumu zéma goi héihéi haréwéc imi nalé séc hemac, néj suginaiguc goi héihéinéh éréhéc orogicma eneja wanzac.

14

Bianac ara zézé zéma ac méréra zézéyawac sese.

¹ Goi héihéiac héna imi seliseli wamma méndacmu. Wanju qeri unawac sese hénia hénia niñac wammu, néj ai buña sasala imuarunec Anutuac gezac qézéh acwac niñic eneja wanju imi zéhicniwijn zé seliseli wammu.

² Ic méj ac méréra zéanzac imi Unja téréyanéh wammiyu ac sanja zéyu ic tosara enej hénia ménda niñasarianzu. Imuac niñac inéh ic onac ménda énézéanzac, néj Anutuac ézéanzac.

³ Néj Anutuac bianac ara zéhicniñanzac imi enej ic onac énézéma zéñanjé énécmima meme seli ac waj énécmima héibélac qéibélac waj énécmianzac.

⁴ Ac méréraiguc ac zéanzac inéh eneja nanjé amuanzac, néj Anutuac ackuazéc zéhicniñanzac inéh hénaorinj meyac énécmianzac.

⁵ Ni imi ini moczoj ac méréra zému niñac wanzua, néj Anutuac bianac ara imi niñic tosara onogicma eneja wanju sasala zéhicniñimu niñac wanzua. Ac méréra

† 12:31: Me nimbupuc wanjanzu.

zéma hénaoirij nanjé énécmimanj zé hénia ménda melemma zéhicnj wanzaciguc Anutuac bianjac ara zéanzac inéj i ogicma kunea wanzac.

⁶ Imuac dacmuna héčna ni onaru hama hénia zéauayawac ara zéma ninij zéma bianjac ara zéma pakej ac ménda zéma ac méréraiguc ac énézéwa iminéj dimuhuc nanjé énécmimac?

⁷ Kuja me mimisule, iwawai kekecyca qahac imuhucyanéj legic maraya dindijanec ménda qarú mérénej legic imuac hénia ninjegimac?

⁸ Wanju témujnénj hétéj sicsaocya qarú mérénej yaréac zéréj qéréj hia wammac?

⁹ Ini imuhucyanec ezelañ ginanéj ac ninjegicbijac séc imuhucya ménda zégic ac zézégina imi dimuhuc ninjasarimu? Acgina eñ zégic sawaiguc keñsohozac.

¹⁰ Ac ewa hénia hénia baeciguc hezac, néj ac ewa hénia qahac méj ménda hezac.

¹¹ Imuac ic méjnénj zéyu ni imuac hénia ménda ninjasarimanjguc ni imi ac zézac iwac muru ic enia wamba i acguc nuac muru ic enia wammac.

¹² Imuac ini acguc Uñawac ai buña ninjac wananzu. Imuac hénaoirij nanjé énécmiwij zé sécgé énécmimac niñ seliseli wammu.

¹³ Imuac ac ewa méréraiguc zéanzac imi ac melej melenawac kuha ninjac zéwelec wammac.

¹⁴ Ni ewa méréraiguc zéwelec wammanjguc imi mia qeri unjananéj zéwelec wanzac, néj nuac ewa qerinanéj hía ménda mihicijzac.

¹⁵ Imuhuc wanju dimuhuc wammanj? Ni Unjananéj zéwelecma ewa qerinanéj momacnec zéwelecmanj. Wanju unjananéj legic héimima ewa qerinanéj momacnec legic héimimanj.

¹⁶ Imuhuc ménda wambésémanjguc imi unjananéj mérianj ac énézézésémanjguc ic sese imuhucya qahac kecanzu imi enej gi némac ac zézanj imi ménda ninjasarima dimuhuciguc guac ewa hia ac nimma hélacnec hia zémac?

¹⁷ Gi ewa hia ac hia zézanj, néj acga iminéj tosara ménda nanjé énécmimac.

¹⁸ Ni ini moczoñ onogicma ac méréra hénia hénia sasala zéanzuawac Anutu ewa hia ézéza.

¹⁹ Wanju hénaoirij amaiguc tosara ku énécmimanj zé ackuazéc éréhécdac ewa qerinanéj ninjasarizac imuac hia zémanj, néj ac méréra 10 tauseñac séc horua zémanj zé nimba mamaya wandaczac.

²⁰ Dacmuna héčna ninjegic qinjegiciguc imi kokoc éséc ménda wammu, néj Haka

biriaiguc imi kokoc éséc wammu. Ninjegic qinjegiciguc imi ic kunej éséc wammu.

²¹ Hénia aciguc yomuhuc ooyawac hezac; Miñ Kewunéj yomuhuc zézac; Ni ac méréra zéanzu ionac ezelañgina zéma ic enia ionac kua tasé mema ic embac yomi énézémanj, néj kilen ménda ninjohomu.*

²² Imuac ac méréra imi ninzénj ninzénj ic onac buña qahac, néj ic enia ionac asé kiwi wanzac. Anutuac bianjac ara imi ic enia onac qahac, néj ninzénj ninzénj ic ionac buña wanzac.

²³ Imuac hénaoirij momac yandanéj tocgéma momacnec ac méréraiguc zémuiçuc ic tosara imuac hénia ménda ninzu imi enej zéma ninzénj ninzénjgina qahac imi enej éréma inicma ewagina sohozac ménda zému?

²⁴ Wanju momac yanda enej Anutuac bianjac ara zéhicnjima tacmuiguc imi, ic enia me omaya éréma ic momac yanda ionac murunec zéqindinj ac zéma gésigési ac wanj énécmimia wammac.

²⁵ Wanju ewa qeriginaiguc ninij musanj musanjia imi usuya auyu hicnjiteguru Anutuac sicgémima mepésimima Anutunéj hélacnec sugginaiguc keczac zéma zéaumu.

Ai areña méndacma mepé qepési ai memu.

²⁶ Imuac dacmuna héčna dimuhuc wambinj? Ini azoromu séc legic zéra zéma pakej ac zéma ackuazéc zéauaaya zéma ac méréra zéma ac melej melej momacnec heanzac imuac imi moczoñnéj nanjé amuwij zé wamma memu.

²⁷ Méjnénj ewa méréraiguc ac zémaciguc éréhéç me haréwéc sac wai énécmigic zému. Wanju momacnec qahac, néj ic méjnénj zéyu tecgéyu ic méjnénj zémac. Wanju méjnénj hénia melemma énézémac.

²⁸ Ac melej méj ménda keczaciguc hénaoirij amaiguc ara qaiyu bénzénj kec-mac, néj zémanj zé enjeyanec Anutuaru zémac.

²⁹ Wanju Anutuac bianjac ara zéhicnjianzu imi bianjac ara zéwijn zé ic éréhéç me haréwécnéj zému. Wanju tosara imi nimma ninjésimu.

³⁰ Wanju ic méj momacnec taczac iwac muru Uñá téréyanéj ackuazéc zéaumaciguc, walac hénima zézac inéj waima bénzénj nec tacmac.

³¹ Ini momac yanda ninij héiqelima qeri efi mihicijimu ninjac bianjac ara imi areña méndacma ic méjnénj zéyu tecgéyu méjnénj zéyu kemmac.

³²⁻³³ Anutu imi ai memanj zé sicsaoc qahac, néj luaeyaguc meanzac. Imuac ninjac bianjac ara zézé ic ionac unjahéçgina imi

* 14:21: Yes 28:11, 12

bianjac ara zézé ic ionac méra bawu kecma luaeguc mambéc kecanzu.

Météré ic momac yanda azoazoroiguc wanjanzu ésécneç

³⁴ embac enej hénarorij sugginaiguc acgina waima bénzéjñec kecmu. Ionac imi ac zému nijac ménda zéénécimimia. Wanju hénac aciguc hezac séc euhécgina méra bacginu kecmu.

³⁵ Ninij méñac méñ héiqeliwiñ zé wanzuiguc imi enañ amaiguc euhécgina qesiénécimimu. Embacnéñ hénarorijiguc ac wawanja imi gamuyaguc wanzac.

³⁶ Anutuac ackuazéçnéñ onac murunec hicñiyec me enjacnec sac kecgc hicñi énéçmiyec?

³⁷ Onarunec méñnéñ eneyawac ninju kua meme ic wanzac me Uña téréyayaguc wanzaciguc imi ac oénéçmizua yomi kewuac zézé seli ac imuhuc zéma ninjegimac.

³⁸ Méñnéñ méñ hénia yomi ménda ninjegimaciguc ic imi ménda ninjmimia wammac.

³⁹ Imuac dacmuna héçna ini Anutuac bianjac ara imi zéhicñiwiñ zé seliseli wammu. Wanju ewa méréraiguc ac zézé imuac neuñ ménda héimu.

⁴⁰ Ai haka hénia hénia moczoñ séçya ménda ogicma ai areñ méndacma wamma memu.

15

Kristo humuc igucnec qelima yarec.

¹ Dacmuna héçna buña suruc hiabia énézéyi imuac ku énéçmiwa ninzu. Imi mia ini bec anjéçtigic. Anjéçtima imuac qeriaiguc nanjelima kecanzu.

² Ini ackuazéc neñ énézéyi imi en ménda ninzégéma selianec késa keczuiguc imi ninzég ninzég imuac qeriaiguc anjégngina tiénécimimia wammac.

³ Ni néñu meyi imuac mia walac onac énézéyi. Kiwi téréyaguc hezac séc Kristonéñ képésicinawac wamma humuyec.

⁴ Humuyu ténggéç kiwi téréyaguc hezac séc ai meme haréwéc wanju munjuc humuc igucnec qelima yarec.

⁵ Yacma walac Kefawac hicñimiyec. Imuacnec tohotoho ichéra 12 ionac hicñi énéçmiyu héngic.

⁶ Imuacnec ninzég ninzég dacmuna 500 azoroma kecgc winini énéçmiyu momacnec héngic. Ionarunec sasalanéñ qeliqeli keczu, néñ efeñanéñ humugic.

⁷ Imuacnec éréma Yakobo hicñimiyu héñec. Wanju imuacnec Yesuac Mélémi ic momac yanda hicñi énéçmiyu héngic.

⁸ Tetcgiaiguc naléna ménda héiyunec kembanju téma hicñiyi nidac imuhucya acguc hicñinéñu héñi.

⁹ Ni imi Yesuac Mélémi ic ionac sugginaiguc mamayagina ténggéh. Ni Anutuac hénarorij ununesi wanj énéçmiyu imuac ninjac Yesuac Mélémi ic zéma nurugic nimba ménda séçgéanzac.

¹⁰ Wanju Anutuac ewa hia igucnec ni séçna wamma kecanzu. Ewa hiawac buña néñec imi en ménda heyu ni Yesuac Mélémi ic momac yanda onogicma ai kunej yanda meyi, néñ imi mia nena qahac, néñ niguc momacnec kecanzac Anutu iwac ewa hia igucnec.

¹¹ Neñ me ieneñ imuhuc zéau énéçmini ini imuhuc ninzégéma keczu.

Humuc ic ionac qelima yacyac.

¹² Kristo imi humuc igucnec qelima yarec imuhuc énéçni ninjeguc dimuhuc sugginaiguc tosaranéñ humuc igucnec qelima yacyac imi ménda hezac zéanzu?

¹³ Humuc igucnec yacyac ménda hewacnec Kristo acguc munjuc ménda yacbacnec.

¹⁴ Kristo ménda yareçiguc ackuazéc nini zéauanzin imi enomia wanzac. Wanju ninzég ninzégngina imi acguc enomia wanzac.

¹⁵ Wanju imuacnec nini imi Kristonéñ humuc igucnec meqelimiyu yarec zéma héipuc ac wanj énéçmiyñ hénia imuac ninjac Anutuac héipuc ic ikochéra keczin imi hicñitegiru ninicdabunec. Humuc igucnec yayac qahac wambacnec Anutunéñ Kristo humuc igucnec munjuc ménda meqeliwacnec.

¹⁶ Humuc igucnec yacyac ménda hezaciguc Kristo acguc humuc igucnec ménda meqelimiyu yacbacnec.

¹⁷ Kristo imi humuc igucnec ménda meqelimiyu yacbacnec ninzég ninzégngina imi acguc enomia wanju ini képésic qeriaiguc kecgcac kecbunec.

¹⁸ Wanju Kristoac qeriaiguc humuma keczu imi acguc qahac wandacbacnec.

¹⁹ Kristoac qeriaiguc neñañ ninjkumu wanjanziñ iminéñ baec yomuc sac wambacnec ic embac sugginaiguc neñañ imi tosara onogicma ewa biricinaguc wambijñec.

²⁰ Néñ Kristo imi hélacnec humuc igucnec qelima yarecac gau seli keczu ionac héra gocmia walac wanzac.

²¹ Humuc imi icac murunec, imuhucyanec humuc igucnec yacyac imi acguc icac murunec hahaya.

²² Adamwac qeriaiguc ic embac moczoñ humugic ésécnec Kristoac qeriaiguc ic embac moczoñ kekec mihicñimu.

²³ Wanju areña zézéya séc méndacma hicñi énéçmimac. Walac imi héra gocmia méréra Kristo, imuacnec Kristonéñ lilinjéma hayu iwac buña kekera.

²⁴ Imuac andiaiguc imi nalé tetegcia hamac. Inéj ic kewuya kewuya zéma ic qac buŋaguc zéma kuc buŋaguc imi moczoŋ mebirí énécmima héŋgaleŋ ama areŋa yanda imi maŋgocya Anutuac muru haimimac nalé imi mia hamac.

²⁵ Inéj ic kewu kecmanec hazéchéra moczoŋ eŋeya héna duandiaiguc onopocmacac hezac.

²⁶ Waŋu hazécyá nalé tetegciaiguc qemacac hezac imi humuc.

²⁷ Anutunéj iwawai moczoŋ iwac héna duandiaiguc onopocdarec.* Imuac iwawai moczoŋ héna duandiaiguc hezac zéyec nalé imuaru iwawai moczoŋ iwac héna duandiaiguc onoporec Anutu eŋeya imi ménda toroqema zéyec imi hicŋjitegizac.

²⁸ Iwawai moczoŋ iwac héna duandiaiguc onopocmac nalé imuaru imi naŋa eŋeya acguc iwawai moczoŋ héna duandiaiguc onoporec iwac muru sigémimacac hezac. Imi mia Anutunéj iwawai momac yanda imuac miŋjina kecma iwawai moczoŋ imuac qeriaiguc acguc sécgémac kecmac niŋ imuhuc waŋec.

²⁹ Qahac waŋu, humuc ic ionac niŋac wamma doku naecanzu imi eneŋ némac wammu? Waŋu humuc ic ieneŋ kileŋ ménda yacmuiguc némac niŋac ic embac humuc ic ionac niŋ wamma doku naec haka waŋaŋzu?

³⁰ Waŋu niŋi némac niŋac zérabéra qahaiguc emmanec kecbiŋ?

³¹ Dacmuna hécna, ni Kristo Yesu Miŋ Kewuninawac qeriaiguc mepé qepésina waŋu onac niŋac wamma zéhiaru amumanec kecma ni kaiweya kaiweya humuanzu.

³² Ni Efeso ama areŋa yandaiguc baec icac niŋkumu niŋacnec sac wamma yaŋ zécginaŋac yaré waŋiiguc imi némac héla méŋ hicŋjínemmac? Humuc igucnec yacyac ménda hezaciguc oraŋ humuwinaŋac hezac, imuac nezéleléŋ wammanec kecbiŋ hia zéwiŋnec.*

³³ Ikc waŋ énécmiwu niŋac, ic ala biria eneŋ haka hiabia mesohoanzu.

³⁴ Ewa solaŋaiguc liliŋgéma kápésic ménda wamma haka solaŋa wamma kecmu. Onarunec tosiaŋéŋ Anutu ménda nimmianzu imuac gamugina nimmu niŋac imuhuc zézu.

Séwi qelia humuc igucnec yacyacwac buŋa.

³⁵ Tosianéŋ yomhuc gezan zému; Humuc ieneŋ dimuhuc muŋguc yacmu? Waŋu séwi tanecgina imi dimuhucyanéŋ yacmu?

³⁶ Ac qelaŋa zézé ic ini! Iwawai gocmia qesaanzu iminéŋ ménda humumaciguc imi kekecyaguc muŋguc ménda érémac.

³⁷ Waŋu iwawai himicanzu imi kecma érémacac hezac iwawai howia imuac ménda himicanzu, néŋ padi me tosara imi gocmianec himicanzu.

³⁸ Waŋu Anutunéŋ eŋeya ewa siŋguc tanecgina énécmima gocmia héna héna imuac séc tanecgina héna héna hai énécmiyec.

³⁹ Séwi tanecgina acguc imuhucyanec qahac, eŋac eŋac. Méŋ imi icac séwi, méŋ imi yaŋ onac séwi, méŋ imi nei onac séwi, waŋu méŋ imi lambéc onac séwi.

⁴⁰ Séwi tanec tosara imi Kurumenŋarunec, séwi tanec tosara imi baecarunec, waŋu kurumenŋiguc kekerá ionac edamugina imi séc méŋ, waŋu baeciguc kekerá ionac edamugina imi séc méŋ.

⁴¹ Kaiwe asaha imi séc méŋ, maso asaha imi séc méŋ, ménni sikiluac asaha imi séc méŋ, waŋu ménni sikilu eŋaŋ edamugina imi eŋac eŋac.

⁴² Humuc igucnec yacyac imi acguc imuhucyanec. Himicanziŋ imi humuma qahac wawaŋa, waŋu imuacnec yacyacwac buŋa imi ménda humuma qahac wawaŋa.

⁴³ Iwawai eeya qahac imuhucyanéŋ himicma iwawai edamuyagucnéŋ yacbiŋ. Iwawai bébélacgia himicma iwawai selianéŋ muŋguc yacbiŋ.

⁴⁴ Séwi busunéŋ himicma uŋawac tanecnéŋ muŋguc yacma kecbiŋ.

Séwi busuac tanera hezac, imuac uŋawac tanera imi acguc hezac.

⁴⁵ Yomuhuc ooyawac hezac, Ic walac hicŋjihicŋiya Adam imi séwiac ic kekecyaguc waŋec.* Waŋu Adam tetegcia hahaya imi kekec énécmiawac uŋa waŋec.

⁴⁶ Waŋu walac imi uŋawac buŋa qahac, néŋ séwiyaŋuc, imuac andiaiguc hahaya imi uŋawac buŋa waŋzac.

⁴⁷ Walac imi baeciguc hicŋjyec imuac baecarunec. Andiaiguc hahaya imi kurumenŋ igucnec hahaya.

⁴⁸ Baecarunec imi moczoŋ baecac buŋa tanec, kurumenŋarunec imi moczoŋ kurumenŋac buŋa tanec ésécnec.

⁴⁹ Waŋu niŋi imi imuhucyanec baec icac murunec tanec meyiŋ imuhucyanec kurumenŋ icac murunec tanec mewiŋ.

⁵⁰ Dacmuna hécna ac méŋ yomi zéwa niŋgic; Sac zéma séwi busunéŋ Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yanda imi mératéc ménda anŋgéŋ timac. Waŋu houhouyanéŋ iwawai ménda houhouya imi mératéc ménda anŋgéŋ timacac hezac.

⁵¹ Niŋzu, neŋ onac muru ac saŋa méŋ zéwa niŋgic; Niŋi moczoŋ gau seli ménda hewiŋ, néŋ témuŋ tetegciawac qaru focdac élanzaŋnec melemma qelia wambiŋ.

⁵² Tomuñ qarur humuc ic eney iwawai ménda houhouyanéñ munğuc qelima yacmu. Wañu neñañ acguc melemma qelima wambin.

⁵³ Séwi houmacac hezac yominéñ séwinina ménda houhouyawac usu ésécneç héini hiñgacmac. Humucac buña yominéñ hehe seliac buña héimac.

⁵⁴ Houhouyawac buña yominéñ hehe seliac buña héiyu humucac buña yominéñ kekeç seli héimac nalé imuaru imi, Anutuac kuhanéñ ogiru humuc imi qéçgé mimia wammac imuhuc ooyawac hezac imi moczon seligidacmac.*

⁵⁵ Humuc gi néma kucganéñ ogicqogic wambésémañ? Humuc gi waiga dimua?†

⁵⁶ Humucac waiya imi képésic, wañu képésicac kuha imi héna ac wanzac.

⁵⁷ Neñañ Miñ Kewunina Yesu Kristonéñneç ogicqogirawac kuc nénéçmianzac Anutu iwac muru ewa hia ac ézézu.

⁵⁸ Imuac dacmuna soroc héçna seligima namma hérekeñ héréha ménda wamma nalé séc Miñ Kewuninawac ai seliseli wamma memu. Imi mia onac kuc qeçe ai iminéñ Miñ kewuac qeriaiguc eñneç ménda sohomac.

16

Méra énéçmimiawac haka.

¹ Deguc yomi imi ic embac téréya ionac sese toçgému imuac ara; Ni bec Galatia hénaorin énézéyi imuac séçiguc ini imuhucyanec wammu.

² Sondaya Sondaya* ini eñac eñac soukiwa mihicñigic saméñaguc he énéçmiyu séc goiya héima toroqema haigic tacmac. Eñ keçgic onaru hawa soukiwaguc qutulanğéwu niñac.

³ Onaru hamañ imuaru ic tosarawac niñgic séçgéyu kiwi énéçmima méli énéçmiwa sese imi mema Yerusalem kemmu.

⁴ Wañu nuac niñgic séçgéyu ni acguc kembera teney niğuc momacneç hia kembin.

Eñeya méra mimac niñ énézéyec.

⁵ Ni Makedonia baec imi qericma kemañ zé wanzua imuac Makedonia baec qericma kemmaguc onac muru hama inimañ.

⁶ Hama iniguc keçmañ gezañ. Iniguc keçba nalé sanğeja imi hia kendacmac. Imi mia imuhuc wamba eney mia hénana mindinijima méli néñu imuaru me imuaru kemman.

⁷ Miñ Kewunéñ niñu séçgéyu onac muru hama iniguc nalé tosara keçmañ zé niñzua.

Imuac mia nalé yomuac imi onogicmanec hotoñadac inicmañ zé ménda wanzua.

⁸ Ni Efeso ama areña yandaiguc keçba ai meme 50 imuac kendoñ wammac zéma niñzua.

⁹ Hénia imi yomuhuc; Ai kuneñ yanda hélaguc sasala mihicñimañac séc nagu bérénggé néñu, hažéc ic acguc sasala hicñima keçzu imuac mia imuhuc niñzua.

¹⁰ Timoteonéñ onaru hamaciguc héngaleñ wammigic bac yandi yandi ménda wamma sugçinaiguc keçmac. Ic imi ni ésécneç Miñ Kewuac ai seliseli wamma meanzac hénia imuac niñac imuhuc wañmimiawac hezac.

¹¹ Imuac iwac niñac niñgic mamaya ménda wammac. Wañu luaeguc mélimigic nuaru liliñgéma hamac. Ni zéma niñzéñ niñzéñ dacmuna héçna imi iwac mambéc keçzin.

¹² Niñzéñ niñzéñ dacmuna Apolo iwac imi dacmuna tosara iniguc onac muru kemmu niñ hatac sasala zénañgé miyi, néñ nalé yomuac imi kemman zé kilen ménda efizac. Wañu nalé méñac niñu séçgéyu hamac.

¹³ Ini qeriginanéñ téçgina nimma keçma niñzéñ niñzéñiguc nañseligima ic hélawac séc seligima keçmu.

¹⁴ Wañu ai memu séc goi héihéiyaguc mema wammu.

¹⁵ Ini Sitefana zéma héna géséhéra ieneñ Akaia baeciguc walac walac niñzéñ niñzéñ ic embac wañgic imi zéma météré ic embac weleñ qeénéçmiwiñ zé efianzu imi ini niñzua. Imuac ini zénañgé énéçmizua.

¹⁶ Ic embac imuhucya zéma tosara momacneç ai mema kucqeqe wañanzu séc acgina niytoho wañ énéçmimu.

¹⁷ Stefano zéma Fotunata zéma Akaiko ieneñ imi onac wañ néñu kic tanecgina késama hayic ewana hiaruyu keçanzua.

¹⁸ Teneñ imi ni zéma ini momacneç ewa qerininaiğuc ségiségi mihicñi nénéçmigic. Imuac ini ic imuhucya imi niñénéçmimu.

Tetecgiawac yaizézé ac.

¹⁹ Asia baeciguc hénaorin tunja tunja keçzu imi eney onac yaizézégina zézu. Akila zéma Priska zéma amagiraiğuc hénaorin toçgoanzu imi eney acguc Miñ Kewuninawac qeriaiguc onac yaizézégina zézu.

²⁰ Niñzéñ niñzéñ dacmuna momac yanda acguc yaizézégina zézu. Imuac eñaac kiricne téréya wañamuma yaizézégina zéamumu.

²¹ Yomi Paulo ni nena mérananéñ oma yaizézégina zézu.

* 15:54: Yes 25:8 † 15:55: Hos 13:14 * 16:2: Girik aciguc; Sondawac ai meme walac walaha séc. † 16:22:

²² Mériñéñ méñ Miñ Kewu goiya ménda héimac imi saecyaguc wammac. Miñ Kewunina gi hawésémañ!†

²³ Miñ Kewu Yesu Kristoac ewa hianéñ iniguc hema kecmac.

²⁴ Goi héihéinanéñ Kristo Yesuac qeriguc tun iniguc momacnec hema kecmac.

‡

2 Korinti

Yai zézé ac.

¹ Anutuac ewa siñ niñac Kristo Yesuac Méliméli ic wañi ni Paulo zéma ninzéh ninzéh munanina Timoteo niri hénaoiriñ Korinti ama areña yandaiguc keczu zéma ic embac téréya Akaia baec séc keczu ionac momacnec kiwi yomi oénécmizic;

² Neñaj Mañgocnina Anutu zéma Miñ Kewunina Yesu Kristo iorarunec ewa hía zéma luaenéh onac muru he énécmimac.

³ Miñ Kewunina Yesu Kristo iwar Mañgocya Anutu mepésimiwiñ. Inéh wésé niniñac Mañgoc zéma qeri mebélac qebélac hénia hénia moczoñ imuac Anutu kecanzac.

⁴ Inéh zéra waiya hénia héniaiguc qeri mebélac qebélac wañ nénécmianzac. Wañu neñaj qeri mebélac qebélac Anutuac murunec meyiñ iminéh nec ic embac tosara zéra béra hénia héniaiguc keczu imi bénzéh nec qeri mebélac qebélac wañ énécmiwiñ.

⁵ Imi mia hénia yomuac niñac imuhuc zézua; Kristoac qenzej manzejnéñ neñaj kekeciguc sécgéma hezac. Imuhucyanec qeri mebélac qebélacnéñ Kristoac murunec hama neñaj muru qesalecgé nénécmizac hénia imuac niñac imuhuc zézua.

⁶ Nini zéra waiya mihicñjima kecanziciguc imi onac qeri mebélac qebélac zéma añgéh tiénécmimiawac niñac, wañu nini qeri mebélac qebélac wañ nénécmimiawac kecanziciguc imi acguc onac qeri mebélac qebélac niñac, qeri mebélac qebélac iminéh onac muru ai meyu zéra béra nini mihicñjanziñ imuhucya imi ini acguc hía bisiqatéh wamma nanjselimu.

⁷ Ini zéra waiya imuaru toroqema kecanzu éséc nec qeri mebélac qebélaciguc imuhucyanec wamma kecmu imi ni ninzua imuac niñac niñkinzéhñina onac muru hezac imi miminjalía qahac.

⁸ Ninzéh ninzéh dacmuna hécnina, imi mia hénia yomuhuc niñac, nini Asia baeciguc zéra waiya qahaiguc kecmá éréyiñ imi ini ménda nimmu niñac ménda wanzin. Nalé imuaru zéra waiya yéwéria sécnina ogicogícya qacninaiguc emma kilanzi nénécmiyu kekecninawac niñkinzéh imi acguc waiyiñ.

⁹ Humucac buña zétecgé nénécmimía zéma niñni hélacuc wañec, néñ haka imuhuc hicñi nénécmiyec imi mia nini neñaoac ménda héiselí amuna humuc ic meqeli énécmianzac Anutu iwac muru sac héseliwiñ niñac imuhuc hicñi nénécmiyec.

¹⁰ Wañu inéh mia humucac déc iguc nec metecgé nénécmiyec. Wañu toroqema metecgé nénécmimac. Wañu muñguc nec metecgé nénécmimac zéma iwac muru niñkinzéhñina haianzin.

¹¹ Wañu ini acguc toroqé nénécmimía zéwelec wamma méra nénécmimu. Imi mia ic embac sasalanéh nañgé nénécmimía zéweleciguc ewa hiawac ai buña nénécmiyu iminéh ai meni, nonac niñac wamma Anutu ewa hía ac wammimu.

¹² Nini baeciguc kecmá haihaka wamma onac muru geñ imi ogicogicyawac wamma Anutuac haka méndacma keñhéi hañéi qahac hélac nec wamma baecac niñtegic qinjegiciguc qahac, néñ Anutuac ewa hiayaiguc héima namma ai meanzin imi nonac ewa qeri solañ niñanéñ héipuc wañ nénécmizac. Wañu nini imi imuac niñni eeyaguc wañanzac.

¹³ Imi mia hénia yomuhuc niñac, Nini kiwi tosara qahac, néñ ini hía olomma hía niñtegicmuac séc imuhucya sac oénécmianzin. Ini niñasaridacmu zéma niñkewu wañ énécmizua.

¹⁴ Ini hénianina bakianec sac niñasarianzu imuac séc Miñ Kewunina Yesuac nalé yandaiguc nini onac zézé ségiségigina wanní, ini acguc nonac zézé ségiséginina wammu.

¹⁵ Ni imi hélac nec niñzéhégéyi. Hénia imuac niñac onac muru walac hamañ zé niñarenjégéyi. Imuhuc wamba ini hatac éréhéc nec mérianjinaguc wammu.

¹⁶ Héniaiguc keñ inicma Makedonia baeciguc kemmaguc muñguc Makedonia baec imuac nec onac muru lilingé hawa méli néñu Yuda baeciguc kemmanj zé niñ arenjégéyi.

¹⁷ Ini niñgic ni sic saoc nimma hénia qahac imuhuc wañi tanec wanzac me séwinawac siñ méndacma eñ hía hía qahac qahac zéma niñarenjégéyi tanec wanzac me?

¹⁸ Anutu imi méñzé méñzéya qahac, imuac séciguc acna imi acguc hía zémaguc duña melemma qahac ménda zémanj.

¹⁹ Ni zéma Siliwano* zéma Timoteo neneñ Anutuac nañja Yesu Kristo iwac hénia imi sugcinaiguc zéau énécmiyin. Wañu inéh hía zéma qahac ménda zéyec. Imuac niñac iwac muru imi hía sac heanzac.

²⁰ Kristoac qeriaiguc imi Anutuac sispac ac imi moczoñ yanda hía zézéya. Imuac niñac nini iwac muru héima namma hélac nec zéma Anutu mepésimianzin.

²¹ Nini zéma ini momacnec Kristoac qeriaiguc meseli nénécmimía halécnéñ météré nénécmiyec imi mia Anutu.

* 1:19: Roma ic eneñ Silawac Siliwano zéanjinic.

²² Inéh mia eñeya qara asé kiwi ésécnec ewa qerinaiguc oma Uña Téréya nénécmiyec. Wañu Uña Téréya iminéh iwawai kecma hicñi nénécmimac imuac qérawia wanzac.

²³ Ac geriwiguc wañ énécmiwi niñac ni Korinti ama areña yandaiguc ménda hayi. Ac imi hélacnec zézua, Anutunéh qeri unanawac héipucya wanzac.

²⁴ Ini ninzéh ninzéhiguc nañselima keczu imuac niñac, nini onac ninzéh ninzéh imuac galeñ kecziñ zéma ménda zézua, néñ nénéwécgeña iguc ini ségiségigina mihicñimu niñac, ai momacgina kecziñ.

2

¹ Hénia imuac niñac, ni onaru muñguc ewa goronaguc ménda hamañ zé niñselizua.

² Ewa biric mihicñi énécmizuaiguc, ne-naoc ewa biric mihicñi miyi i qahac wañu, ic diminéh ewa hia mihicñi nénzac?

³ Ni kiwina imuhuc oénécmiyi imuac hénia imi onac muru hamañ nalé imuaru ewa hia mihicñi némmuac hezac ionac murunec ewa biric mihicñi niñac. Ni imi nuac ewa hianéh momac yanda onac ewa hia wammac zéma niñkumuzua.

⁴ Ni qerina yéwériyu ewa goro wamma kecha kic masina sasala mayec imuac niñac kiwi imi oénécmiyi. Wañu imi mia yéwéri mihicñi énécmimañ niñac qahac, néñ onac siñna sasala késa kecza imi niñtegicmu niñac kiwi imi oénécmiyi.

Képésic waiwai.

⁵ Méréneh méh wañu ewa biric hicñizaciguc imi, netecgéma ogicma zéman zé ménda wanzua, néñ zékañ zékañ zéwa, inéh imi nuacnec ménda mihicñizac, néñ hénaoñiñ moczoñ yanda mihicñi énécmiyec tanec wanzac.

⁶ Sasalanéh ic imuhucyawac zémindiñi gemindiñi wammigic nimba sécgézac.

⁷ Imuac niñac nénéwécgeñac kápésicya waimima ewa qeria mebelacgéjic. Ewa biric ogicogicyanéh hélanzimiwac niñac.

⁸ Imuac zéwelec énécmizua, siñ niñmimanec keczu imi mewininigic seligimac.

⁹ Ni imi ini ackuazéc moczoñ niñtohoanžu me qahac imi batucgé nimman zéma kiwi imi oénécmiyi.

¹⁰ Ic méñac méh kápésira waimigic ni imuhucyanec waimimañ. Képésic imuac me imuac waimizuaiguc waiwai hakana imi Kristoac kiwaiguc onac niñac wawaña.

¹¹ Nini Biriá niñinawac ninin qambaña imuac qelañna ménda kecziñ imuac niñac Biriá niñinanéh ikoc wañ nénécmiwac niñac imuhuc wanzua.

Sisipac ac qeliawac ai ichéra.

¹² Ni Kristoac buña suruc hiabia zéau énécmimañ zé Troa amaiguc kenji nalé imuaru Miñ Kewuninanéh niñnéñu ai memeac sañgulañ méh auma nañec.

¹³ Wañu ni ninzéh ninzéh dacmuna Tito imi ménda mihicñiyi imuac niñac nuac ewa qerina imi hia ménda mebelacgéyi, néñ yaizézé ac wañ énécmima Makedonia baeciguc kenji.

¹⁴ Wañu Anutu ewa hia ac wammiwiñ, inéh nalé séc Kristoac qeriaiguc meseli nénécmiyu yaréiguc onogicanziñ. Wañu Kristo niñmimia imuac héméhna hiabianéh neñañ murunec saima baec séc sécgéma keñanzac.

¹⁵ Hénia imi yomuhuc; Nini imi gési énécmimia zéma humucac buña ionac sugcinaiguc momacnec Anutuac kiwaiguc Kristoac héméhna wanziñ.

¹⁶ Tuñ méñac muru héméhna iminéh humucac buña tanec wañu humuciguc onagicma kemmac, néñ tuñ méñac muru imi héméhna iminéh kekecac buña wañu kekeciguc onagicma kemmac. Ic méréneh ai buña imuac sécya wammac?

¹⁷ Nini ic tosara ésécnec soukiwa mihicñiwiñ zé waiñiguc doku haianzu ésécnec Anutuac ackuazécnéh diwi qiwiliña ménda wañanziñ, néñ nini imi Anutunéh méli nénécmiyu Anutuac kiwaiguc zéma Kristoac qeriaiguc qeri hélacnec zéau énécmianziñ.

3

¹ Nini neñaoc zénañgé amuwiñ zé muñguc hénima ac zéziñ? Nini ic embac tosara ésécnec zénañgé ac kiwi onac muru haini hamac me, onac murunec nonac muru kiwi imuhucya haigic hamac niñ qesi énécmiwiñac ménda hezac. Ini niñgic imuac wambiñac hezac me?

² Eñaoc mia kiwinina wanzu. Imi mia ewa qerinaiguc ooya. Ic embac momac yanda oloñ nimmuac hezac.

³ Ini imi Kristoac kiwi héndéh héndéhna kecgic héñgaleñ wañ énécmima kecziñ. Wañu kiwi imi kirifi dokuyanéh ménda ooya, néñ Anutu kekecyaguc iwac Uñanéh ooya. Wañu Kiwi imi hoc hilañaguc ménda ooyanéh ic embac ewa qerininawac hilañaguc ooya.

⁴ Niñkinzéhñina imuhucya Kristoac murunec imi Anutuac kiwaiguc késa kecziñ.

⁵ Iwawai imuac me imuac imi moczoñ neñañ murunec zéma neñaoc sécnina hezac imuhuc ménda zéma nimbiñ. Néñ sécnina séc he nénécmizac imi Anutu arunec zéma nimbiñ.

⁶ Inéh mia sisipac ac qelia imuac ai ic wambiñ zé niñkinzéhñina mihicñi nénécmiyec. Imi mia kiwiyanéñnec

qahac, nêj Uŋayanêjnec, kiwinêj nunuhumuanzac nêj Uŋanêj kecec mihicŋi nénécmianzac.

Sisipac ac qeliawac edamuya.

⁷ Kiwi hoc hilaŋaiguc néndérgéma ooya, humuc mihicŋi nénécmimia, imuac ai acguc edamuyaguc hayu Israel qelihéra ienêj Moseac kic taneciguc imuac asaha hama héiyu, kecma qahac wawaŋa, imuac niŋac wamma héŋsosolima hémmuac séc qahac waŋec.

⁸ Uŋa téréyawac ai imi séc méj ogicma edamuyaguc ménda wammac me?

⁹ Képésicŋinaguc zétécgé nénécmiawac ai imi edamuyaguc wanzaciguc, solanaguc zénéncmimia imuac ai imi edamuya qesalecgéma mamaya wanzac!

¹⁰ Imi hénia yomuhuc niŋac imuhuc zézu; Edamuya ogicogícya méjnéj hayu becne edamuyaguc kerec imi mia mepé qepésiyaguc ménda wanzac.

¹¹ Kecma qahac wawaŋa imuhucyanêj edamuyaguc wanzaciguc heheseli heheya iminêj edamuya ogicma kunejnec wanzac.

¹² Nini imi niŋkumu imuhucyaguc kecziŋ, imuac niŋac, bac yandi yandi qahac, haihaka wanzanziŋ.

¹³ Mosenêj Israel qelihéra imi iwawai kecma qahac wawaŋa imuac teteçgia imi ménda héj sosolimu niŋac kerejnêj eŋeya kic tanera hoturu amuma kerec. Wanju nini imi imuhuc ménda wanzanziŋ.

¹⁴ Nêj éréma deguc acguc imi enêj ewa seliseli waŋ énécmimia wanju sisipac ac waha oloŋ niŋanžu nalé imuaru kerej imi ménda augic heanzac. Wanju kerej imi Kristoac qeriaiguc auyu mazac.

¹⁵ Wanju érékecma deguc Moseac kiwi oloŋanžu nalé imuac séc kerej imi ewa qerigina hoturu énécmimanec hezac.

¹⁶ Wanju méjnéj Miŋ Kewunina Yesuac muru melemma kemmac nalé imuaru mia kerej imi aumimia wammac.

¹⁷ Miŋ Kewunina imi Uŋa keczac, imuac niŋac imuac me imuac Miŋ Kewuninawac Uŋa keczac imuaru mia qutuma keŋha wawaŋa hezac.

¹⁸ Neŋaŋ momac yanda imi kic tanecninaiguc kerej qahac Miŋ Kewuninawac edamu imi wikijiguc hénziŋ ésécneç hénzanziŋ. Héni Miŋ Kewuac Uŋanêj waŋ nénécmiyu iwac tanecac séc melemma edamuya déçya méŋac murunec emma méŋac muru kerejanziŋ.

4

Iwawai eeyagucnêj kewuc nomuŋ qeriaiguc hezac.

¹ Imuac niŋac Anutuac wésé niniŋiguc ai yomi késa kecziŋ imuac nini qeri mama ménda wanziŋ.

² Nêj Imuac gamu qeçe haka sasangiaiguc wawaŋa imi waima diwi qiwiliŋ haka héŋacya mema Anutuac ackuažéc imi ménda mohosowiŋ, nêj ac héla zéau énécmima Anutuac kiwaiguc icya icya ionac ewa qeriginanêj kétéŋkétéŋ waŋ énécmiyu niŋési nénécmimu niŋac neŋaoc mewinini amuanziŋ.

³ Neŋaŋ buŋa suruc hiabia imi kereŋaguc hezaciguc imi humucac buŋa ionac muru sac imuhuc hezac.

⁴ Ionac muru imi Anutuac kic tanera Kristoac buŋa suruc hiabia imuac edamuya imi ménda hémmu niŋac baec yomuac baniara ginanêj ménda niŋzéŋgéanžu ionac ewa qerigina hoturu énécmiyu keczu.

⁵ Hénia yomuhuc niŋac ac imuhuc zéma mazua, Nini imi neŋaŋ niŋac ménda zéau énécmianziŋ, nêj Kristo Yesu imi momac yanda neŋaŋ Miŋ Kewu keczac imi zéma Yesuac niŋac wamma nini onac weleŋ qeçe ic kecziŋ imi zéau énécmianziŋ.

⁶ Hénia imi yomuhuc; Siŋi tunumanŋ qeriaiguc asac mararaŋnêj qetagalíyu zéyec Anutu iminêj waŋ nénécmiyu Yesu Kristoac kic taneraiguc Anutuac edamuya niŋmimiawac asac mararaŋ hemizac iminêj neŋaŋ ewa qerininaiguc qetagali nénécmianzac.*

⁷ Neŋaŋ imi iwawai eeyaguc imi zéic baecnêj memeya séwinina imuac qeriaiguc késa kecziŋ. Imi mia kuc yanda imi Anutuac muru hezac, nêj neŋaŋ muru ménda hezac imi niŋteçicma kecbiŋ niŋac imuhuc waŋ nénécmiyec.

⁸ Néwécneç néwécneç hélanzi nénécmianžu, nêj hézé hézéçaya ménda wanzanziŋ. Kukuderec mihicŋi nénécmianžu, nêj kucmama ménda wanzanziŋ.

⁹ Nunuhéi waŋ nénécmizu, nêj ménda wai nénécmiyu kecanziŋ. Qenzanžgé nénécmianžu, nêj ménda birima qahac wanzanziŋ.

¹⁰ Imuhuc wamma séwininaiguc Yesuac humucyawac buŋa imi bisima kenni Yesuac kekecyawac buŋa acguc séwininaiguc hicŋiteçiguru hémmu.

¹¹ Imi mia Yesuac kekecnêj séwinina houhouyawac buŋa imuaru hicŋiteçiguru hémmu niŋac neŋaŋ kekecninaguc nalé séc Yesuac niŋac wamma humucac déçiguc nonopocçic kerejanziŋ.

¹² Imuac humucnêj nonac muru ai meyu kekecnêj onac muru ai mezac.

¹³ Ni ninzéhégéyi imuac zéauyi* imuhuc ooyawac hezac éscénc, nini ninzéh ninzéhac ewa qeri imuhucya késa kecziñ, imuac niñac nini acguc ninzéhégéziñ imuac zéauziñ.

¹⁴ Imi mia hénia yomuhuc niñac, Miñ Kewunina Yesu meqelimiyc inéh mia Yesuguc nini acguc meqeli nénécmiyu iniguc momacnec iwac wésiaiguc nambin zéma niñtegicziñ.

¹⁵ Imi hélacnec, nini imi Anutuac ewa hia-ayanéh sécgé énécmiyu ic embac sasalanéh ewa hia ac zésaima keñjic Anutuac muru edamuya hemimac niñac haihaka nina moczoñ yanda imi onac hia niñac wamma meanziñ.

¹⁶ Imuac nini qeri mama ménda wanziñ. Séwi icninanéh zazagima kenzac, néñ qeri icnina imi naléya naléya qelimanec kenanzac.

¹⁷ Hénia imi yomuhuc; Nalé hotoña dac meanziñ zéra béra efefia iminéh edamu yéwéria hehe seli heheya imi miñicñi nénécmimac.

¹⁸ Héhéña imi hotoña dac hemac, néñ ménda héhéña imi hehe seli hemac, imuac mia nini imi kicninanéh héhéñawac séc imuac qahac, néñ kicninanéh ménda héhéña imuac kic hihi wamma kecanziñ.

5

Kurumen amaiguc tacyac wambin.

¹ Kic hihi wamma kecanziñ imuac hénia imi yomuhuc; Baec séwi halinina imi birima qahac wanu, ama méñ Anutunéh menénéc nimia, méranéh ménda memeya, ou kurumenjiguc hehe seli heheya he nénécmizac imi ninziñ.

² Imi sac qahac hénia méñ imi yomuhuc; Nini séwi hali yomuac qeriaiguc yaiwisinñ wamma kurumenac séwi ama héinéncmiyu mewinñ zé qerininanéh késama mambéc kecziñ.

³ Imuhuc héiwinjiguc, katanec ménda nanni ninicmu.

⁴ Hali yomuac qeriaiguc kecma bisi qaténjiguc yaiwisinñ wananzinñ imi hetecgéwinñ niñac qahac néñ imuac qahaiguc méñ qeliawac héini houhouyawac buña imi kekecnéh qéccgémac niñac imuhuc wananzinñ.

⁵ Wanu Anutunéh mia haka imi miñicñi nénécmima Uña Téréya nénécmiyec. Wanu Uña Téréya iminéh haka tosara kecma hicñi nénécmimac imuac asé kiwi wan nénécmizac.

⁶ Imuac niñac nini baecac séwi halinaiguc kecanziñ nalé imuaru imi Miñ Kewunina ou keru nini lakec you neñacnec kecanziñ imi ninziñ, néñ kilenñ nalé séc niñkinzéhñinaguc kecanziñ.

⁷ Imi mia nini kicninanéh héhéña imuaru qahac, néñ ninzéh ninzéhjiguc kecanziñ.

⁸ Nini niñkinzéhñinaguc, wanu efima séwiac ama hali imi waima ama héla imuaru kemma Miñ Kewuninaguc kecbinñ zé wananzinñ.

⁹ Imuac nini kecbinñ me waima kembinjiguc, ségiségi miñicñi miwinñ zéma niñselima kecanziñ.

¹⁰ Hénia imi mia yomuhuc, neñañ moczoñ yanda Kristoac zégégiségi tatac imuac wésiaiguc wininima namma neñac neñac séwininaiguc kecma wawanñ meme hia me biria wanññ imuac séc méndacma bakia mewinñac hezac.

Miñ Kewuac luae qeqe ai.

¹¹ Miñ Kewuninawac bac yandi yandi imuac hénia niñtegicanziñ, imuac niñac ic embac tosara zénañgé énécmizñ. Wanu nini miñ séc Anutunéh niñyacgé nénécmizac. Wanu imi acguc ewa kétiñ kétiñ wanñ énécmiyu niñyacgé nénécmizu zéma niñkumuzua.

¹² Nini muñguc neñac ménda zénañgé amuzinñ, néñ enjaoc nonac niñac niñgic zézé ségiségi ginaguc wammu niñac nalé titinñ méñ miñicñi énécmizñ. Wanu tosara ewa qeriac buña niñac qahac, néñ séwiac buña niñac wamma meyac amuzu imi onac ac bakia hia melenñ énécmimu.

¹³ Nini ewa soho kecziñjiguc imi Anutuac wamma imuhuc kecziñ. Wanu nini ewanina hia kecziñjiguc imi acguc onac niñac wamma imuhuc kecziñ.

¹⁴ Momagucnéh momac yanda neñañ niñac wamma humuyec. Imuac niñac neñañ moczoñ humuyinñ imi ninzéhégézia. Hénia imuac niñac Kristoac goi héihéinéh hinocgé nénécmizac.

¹⁵ Wanu kekecuc kecanziñ neñañ imi muñguc neñañ niñac wamma ménda kecbinñ, néñ neñañ niñac humuma muñguc qelima yarec iwac niñac wamma kecbinñ niñac inéh momac yanda neñañ niñac humuyec.

¹⁶ Imuac degucmuanec ic méñac méñ séwiya hémma ménda nimbinñ. Nini Kristo acguc séwiiguc hémma niñi, néñ muñguc méñ imuhucyanec ménda niñanzinñ.

¹⁷ Imuac ic méñnéñ méñ Kristoac qeriaiguc keczu imi ic qelia, wahala imi keñec, néñ héñgic, qelia hazac.

¹⁸ Haka imuhucya imuhucya moczoñ Anutuac murunec hicñihicñiya. Inéh Kristoac qeriaiguc ewa momac miñicñi nénécmiyec. Wanu ewa momac miñicñi énécmiawac ai buña qenéncmiyec.

¹⁹ Imi mia Anutunéh kápésicnina imi ménda olomma Kristoac qeriaiguc eneyaguc baec ic embac momac yanda ewa momac miñicñi nénécmiyec.

Imuhuc wamma ewa momac mihicji mihicjiyawac ackuazéc imi méraninaiguc hai nénécmiyec.

²⁰ Hénia imuac niñac nini imi Kristoac kua meme ic wamma Anutunéh nejñac kuanina mema zéwlec énécmizac éséc nec Kristoac nananjiguc namma zéwelec énécmima yomuhuc énézézua, Anutuguc ewa momac wamma kecmu.

²¹ Anutunéh nejñac imi Yesuac qeriaiguc Anutuac solanj dindinjawac buña wamma kecbij niñac Kristo kápésic méñ ménda wançec, néñ kápésic ic tanec nimmiyec.*

6

¹ Anutuguc momacnec ai meanzij nenenj énézézij, Anutuac ewa hia imi ej ménda késa kecmu.

² Imuac Anutunéh yomuhuc zézac, Nalé nimba hezac* ✧ Ninzu, deguc imi nalé nimba hezac imi mia wançac, ninzu, deguc imi anjéñ titiac naléya wançac!

³ Aininaiguc gocya mihicjiwu niñac nini haihaka qonzon tonjé énécmimia méñ ménda hai énécmianzij.

⁴ Néñ ainina meanzij séc Anutuac welenj qeqe ic keczij zéma imuac séc nejñacnec mewinini amuma yéwéri hénia hénia eñeña yomuhucyaiguc narj selianzij, zéra waiya, yéwéri, waijalanj,

⁵ nunuhéi, hésa ama, qewelanj wanj nénécmimia, ai yanda, gau qeqe, yaka nij humuc,

⁶ météré amuma kekec, ninij ai, bisiqaténj wamma kekec, qambañtoho, Uñaguc kekec, goi héihéi héla,

⁷ Ac héla zéma Anutuac kuha qeriaiguc kekec, kekec solanjawac sou méra héi kananinaiguc késa kekec,

⁸ edamuiguc me mema titiiguc, qac buña hia me biria, ic héla kecni ikoc ic zénénécmimia,

⁹ ic enomia tanec, néñ ic qac buña ninaguc kecmu, ic humumia tanecnénj kekecniaguc, haka biriawac bakia mezij tanecnénj ménda humuzij,

¹⁰ ewa biric kekec tanecnénj nalé séc ségiségininaguc, maqeqeya tanec, néñ sasala mérianj mihicji énécmianzij, iwawai méñ ménda késa keczij tanecnénj iwawai moczonj yanda he nénécmizac.

¹¹ Korinti ic embac, kuanina imi efima auauya, imuac ewa qerina imi acguc onac auauyawac hezac.

¹² Nonac goi héihéinina imi moucmoucgia qahac néñ iminénj onac ewa qeriginaiguc mouc moucwiawac hezac.

¹³ Ni nambérac hélcna énézézua éséc nec énézézua imuac ini acguc eena héima ewa qerigina imi meyangidic moucmoucgia imi qahac wanju.

Ic ninzéh ninzéhgina qahac iniguc ewa koronj koronj ménda wammu.

¹⁴ Solanj dindinja zéma hénia ac logiloginénj dimuhuc séc érerénj wammaoc? Asac mararanj zéma sinji tunumajnéñ dimuhuc ala wanjamumaoc? Imuac niñac ini imi ménda ninzéhngéanzu iniguc ewa koronjkoronj ménda wammu.

¹⁵ Kristo zéma Beliaru† ierenj némaciguc ewa momac wammaoc? Ninzéh ninzéh icnéñ ic méñ ménda ninzéhngéanzac i guc némac iwawai amunec qamunec wammaoc?

¹⁶ Anutuac ocmuj zéma baniara ierenj némaciguc niñni momacguc wammaoc? Anutunéh zéyec éséc nec nejñac imi Anutu kekecyaguc iwac ocmuj keczij. Imuac mia Anutunéh yomuhuc zéyec; Ni ionac sugcinaiguc keñha wamma i iniguc momacnec kecmaj, ni ionac Anutuginia wamba ienenj nuac ic embachélcna wammu.*

¹⁷ Miñ Kewunéh yomuhuc zézac, Imuac ini ionac murunec éréma héñ héima kecmu. Wanju iwawai sigiginawac buña qeqeya imi késa osi ménda wammu. Imuhuc wanjic, nej héihéré énécmianj.

¹⁸ Nej onac manjoc wanj énécmiwa ini nuac nambérac hélcna wammu. Medac medac wandac wandac mijinanénj imuhuc zézac.*

7

¹ Ala sorochélcna nejñac imi sisipac ac zéma maziñ imuhucyawac késa keczij, imuac mia Anutuac bac yandi yandi wamma kecbij. Kecma kekec téréya imi mesolanjanima séwinina zéma uñaninawac haka biria hénihénia igucnec météré amuma kecbij.

Pauloac zézé ségiségiya.

² Ini ewa qerigina ménda anjéñ tinénécmimu. Nini méñac méñ haka biria ménda wanj énécmiyij. Méñac méñ ménda mebiré énécmiyij. Wanju iwawaigina ej ménda onagirij.

³ Ni kápésicgina zéhicñimanj zé ac imuhuc ménda zézua. Bec zéyi éséc nec, nonac ewa qerininaiguc kecgic momacnec kecmu momacnec humuwij niñac imuhuc énézézua.

⁴ Ni niñkinzéhngéma énézézua. Ni onac nij nimba zézé bipiginaguc wanju qeri mebélac qebélac hakanénj sécgé néñançac.

* 5:21: Me kápésicac mulu. ✧ 6:2: Énépésimanjac séc wançac. imuaru gezac qema niñénécmizua, wanju anjéñ titiac naléiguc méra énécmizua. ✧ 6:2: Yes 49:8 † 6:15: Beliaru imi Sacdanac qara méñ, qac imuac hénia imi ikoc mijina. ✧ 6:16: Lew 26:12, Yer 32:38, Ezk 37:27 ✧ 6:18: 2Sa 7:14, 2Sa 7:8

Wañu zéra waiya hénia hénianinaiguc ségiséginéh qesalecgé néňanzac.

⁵ Hénia imi yomuhuc; Nini Makedonia baeciguc hayiñ nalé imuaru nonac séwinina imi tachiahiaru qahac kerin, néñ hénia séra séc zéra waiya mihicñiyiñ. Séňganjeniguc tualeficnéñ, ewa qerinaiguc bac yandi yandinéh he néncmiyec.

⁶ Néñ Qeri mama wawaña qerinina mebélacgé néncmianzac Anutu inéh mia Tito hayu qerinina mebélac néncmiyec

⁷ Tito hayec imi sac qahac néñ meseli wammigic meme seli onarunec mihicñiyec imuac suruc wamma ini qerinéh késama mambéc kecanzu imi zéma, zésiaccgina zéma, qeri siñgina nuac hezac imuac suruc momacnec wañ némma qerina mebélacgé néñu ségiségi wammanec wañi.

⁸ Imi mia hénia yomuhuc niñac, ni kiwina oéncmima niñyéwéri mihicñi énécmiyi imuac nimbiri amuyi. Néñ kiwi iminéñ nalé hotoña dac sac niñyéwéri mihicñi énécmiyec imi niñasarima deguc imi ménda nimbiri amuzua.

⁹ Ni deguc ségiségi wanžua imi mia niñyéwéri mihicñi énécmiyi imuac niñac qahac, néñ niñyéwéri ginanéñ énépésima keñ onoporu ewa hakagina melejic hénia imuac niñac mia. Ini Anutuac ewa siñguc niñyéwérigic imuac niñac kiwi nonac murunecnéh hénia méñac méñiguc haka méñac méñ ménda mebiri énécmiyec.

¹⁰ Anutuac ewa siñguc niñyéwéri wañanzin imi kecma ménda nimbiri amuwñ. Niñyéwéri imuhucyanéh ewa hakanina hainetec mihicñima añgéh titiiguc nonagicma keñanzac. Wañu baecac niñyéwéri imuhucyanéh humuc mihicñi néncmianzac.

¹¹ Héngic, Anutuac ewa siñguc niñyéwéri kekec imi yéwéri qeriaiguc eñañ héniaquina qitiric zéaumu niñac ewa qeriginaiguc wésé polañ dimuhucya, zésolañi amuamuya dimuhucya, qerigina kétinékétiñ dimuhucya, bac yandi yandi dimuhucya, qerinéh késama mambéc kekec dimuhucya, qeri siñ dimuhucya, zémindinñi qemindinñi dimuhucya mihicñi énécmiyec.

¹² Imuac kiwi oéncmiyi imi ic méñ képésic wañec me ic méñ képésic eñ wammimia iorac niñac qahac, néñ qeri siñginanéñ Anutuac kiwaiguc onac muru hicñi énécmimac niñac oéncmiyi.

¹³ Wañu ai imuacnec nini héibélac qéibélac wañ néncmimia wanžinñ.

Wañu Titoac qeri uñanéñ onac niñac wamma qeri bénzéh mihicñiyec. Imuac niñac ewa qerinina mebélac gégeya imuac qahaiguc toroqema iwac ségiségi niñac nini ségiségi wammanec wamma kecžinñ.

¹⁴ Ackuazéc énézéyiñ imi moczonj hélé wanžac ésécnec Tito ézéma meyac énécmiyi imi acguc ac hélé wanžac, imuac niñ ni onac ac suruc ézéma meyac énécmiyiiguc imuac gamuna ménda niñzua.

¹⁵ Ini moczonj bac yandi yandi wamma zénéñ hirihiri wamma héihéré mima ara niñtoho wammigic imuac niñ qelima ewa qeriyanéñ onac muru moczonj kendaczac.

¹⁶ Ni solañanec niñkinžéñgé énécmizua imuac niñac ségiségi wanžua.

8

Haihulac haka.

¹ Niñzéh niñzéh dacmuna hécna Anutunéh Makedonia héniaorinñ goi héihéiya qeénécmiyec imi ini nimmu niñac wanžua.

² Zéra waiyawac manam batuc kuney yandaiguc ségiségigina qesalecgé énécmima mayu maqeqe osiqosiyaiguc kilenñ haihulac wamma haleñgina kuney yanda alenñ alenñ késama haigic.

³ Ni héipuc ac wamma zéau énécmizua, ienenñ hia wammucac séc haleñ hai énécmima eñañ ewa siñgina méndacma séccgina ogicma hai énécmigic.

⁴ Ienenñ imi ic embac téréya tosara welenñ qeénécmima haleñ hai énécmimawac ai imuaru toroqewiñ zé niñénécmiwñ niñac hélécnec zéwelec néncmigic.

⁵ Kic hihi wañinñ imuacnec sac qahac néñ toroqema ienenñ walac eñañ kekeccgina Miñ Kewuninawac muru haimigic, wañu imuhucyanec Anutuac ewa siñguc nonac muru hai néncmigic.

⁶ Titonéh bec sugginaiguc ai imi héniyec imuac niñac ewa hiawac haleñ ai imi meyacgéma metecgémac niñac zéñañgé miziniñ.

⁷ Ini niñzéh niñzéh zéma ackuazécgina zéma nininñina zéma wésé polañgina zéma goinina héianzu ai imuhucya moczonjiguc séc méñ ogicma wamma meanzu ésécnec ewa hiawac haleñ haihai aiiguc acguc imuhuc séc méñ ogicma wamma memu.

⁸ Ni zéseli énécmima ménda zézia, néñ onac siñgina iminéñ hélécnec me qahac imi tosara ionac wésé polañ hakaginaguc haiséséc wamma niñgésima kecžua.

⁹ Imi mia hénia yomuhuc niñac imuhuc zéma mayi; Miñ Kewunina Yesu Kristoac ewa hiayawac haka yomi ini niñzu. Inéh eñeya maqeqeya néñnec ini séccgina séc wamma kecmu niñac eñeya saméh bipiyaguc kerec, néñ onac niñac maqeqeya wañec.

¹⁰ Ai imuac mia nininñna zéwa niñgic iminéñ nanğé énécmimac. Ini yawuñ emuac walac ai imi hénima megic. Wañu imi sac qahac ini imuac muñguc wammanñ zé ewa siñgina he énécmiyec.

¹¹ Imuac ai imi mema medacmu. Wanu wésé polanġina he énécmizac séc, iwawaigina he énécmizac séc méndacma wamma medacmu.

¹² Wammuaç singina he énécmizaciguc, iwawai he énécmizac séc haigic memeyawac séc wammac, wanu ménda he énécmizac igucnec imi ménda memeya wammac.

¹³ Imi mia tosara meefi énécmima ini meyéwéri énécmimaġ niġac qahac, néġ séc éréreġ wanu kecmu niġac.

¹⁴ Onac saméġaginanéġ ionac mété qététaġġinawac, imuhucyanec ionac saméġaginanéġ onac séc mété qététaġġinawac haigic keġha wanu, séc éréreġnec hiabia wammac.

¹⁵ Imuac mia yomuhuc ooyawac hezac, sasala tocgégic imi eneġ saméġa ġinaguc ménda wanġic. Wanu komodia tocgégic imi eneġ acguc mété qététaġ ġinaguc ménda wanġic.

Tito Korinti ama areġ yandaiguc mélimiyec.

¹⁶ (16a) Onac niġac wamma wésé polanġ nenamuru henénzac imuhucyanec Anutunéġ Titoac ewa qeriaiguc momacnec haimiyec.

¹⁷ Miyu inéġ nonac zénaġġé ac késayec imi sac qahac, néġ wésé polanġ hemiyecac deguc kuneġnec ogicma hemiyu eġeya ewa siġ méndacma onac muru kemmanġ zé kenzac imuac niġac (16b) Anutu ewa hia ac wammizua.

¹⁸ Ninzéġ ninzéġ dacmuna méġ i guc momacnec mélini hazac. Wanu inéġ mia buġa suruc hiabia zéau énécmima hénaorinġ tunġa tunġa ionac sugcinaiguc qac buġayaguc wanġanzac.

¹⁹ Imi sac qahac, nini Miġ Kewuninawac edamuyawac niġac zéma nonac ewa siġ héla imi énézéyu hémmu niġac zéma ewa hiawac haleġ ai meni ic imi momacnec keġha wammac niġac hénaorinġ tunġa tunġa ieneġ ġésimima kumugic.

²⁰ Nini imi haleġ kuneġ yanda nonac méraninaiguc haigic galeġġeāziniġ ai imuac méġnéġ méġ zébiru nénécmizac niġ técnina nimma keczaniġ.

²¹ Hénia imi yomuhuc, nini Miġ Kewuninawac kiwaiguc sac qahac, néġ ic embac ionac kiçġinaiguc momacnec haka hiabia wambinġ zé, técnina nimma kecbinġ zé wanziġ.

²² Wanu iriguc momacnec ninzéġ ninzéġ dacmuna méġ mélini keġec. Iwac mia héġġésima niġni, ic imi ai sasala imuac wésé polanġaguc kerec. Wanu deguc imi onac niġu ewa qeriaiguc niġkinzéġ kuneġ

yanda hiçġimiyu, wésé polanġ imi ogicma kuneġ yanda ai imi memaġ zé wanzac.

²³ Titoac zéwa niġġic, inéġ onac welenġ qeġe ainaiguc mérana zéma ai momacna wanzac, wanu ninzéġ ninzéġ dacmuna éréhéçna niġac zéwa, ieneġ imi hénaorinġ tunġa tunġa ionac méliméli ic éréhéçġina zéma Kristoac edamuya wanzaoc.

²⁴ Imuac niġac ini imi hénaorinġ tunġa tunġa ionac kiçġinaiguc eġaġ sinġinawac héla zéma zézé bipi ac wanġ énécmiyinġ imuac hénia imi eġaġ haihaka ġinaiguc haima ic haréwéc ionac mewinini énécmiġic hémmu.

9

¹ (2a) Ni onac wésé polanġ imi ninzua hénia imuac niġac (1) ic embac téréya welenġ qeéneçmimiawac kiwi muġġuc oéneçmimaġ zé nimba hénia qahac wanzac.

² (2b) Ni onac niġ wamma Makedonia ic embac énézéma Akaia baeciguc imi yawuġ emumuac bec zéréġ qéréġ wandacġic zéma onac mepési énécmiyinġ. Wanu imuhuc énézéwa onac wésé polanġinanéġ ic embac héla yanda ewa qerigina meefi énécmiyec.

³ Wanu mepési énécmima ac zéyi iminéġ héla qahac ménda wammac, néġ zéyi éseçnec zéréġ qéréġ wandacmu niġac ic imi méli énécmiyi.

⁴ Qahac wanu, Makedonia ic embac ieneġ niġuc momacnec kemma ini zéréġ qéréġ ménda wamma keçġic inicmuiguc ini sac qahac, néġ nini momacnec ninzéġġéma keġinġ imuac mia gamunéġ qacninaiguc embac niġac.

⁵ Imuac ni ninzéġ ninzéġ dacmuna ini meefi énécmiwa walac walac onac muru hama ewa hiawac haleġ becneç haiwiġ zé ac zikima zéçic imi nalé ménda ducġinjunec zéréġqéréġ wandacmu zéma zénaġġé énécmimu iminéġ hia zéma niġi. Imuhuc zéréġ qéréġ wamma tocgogic zéhinociguc qahac, néġ ewa hiawac haleġ héla wammac.

Héla sasala mihicġiwiġ zé goçmia nétérama qesagic.

⁶ Anġétima komocdia héhihimic wammu imi eneġ komocdia metocgomu, néġ nétérama sasala héhihimic wammu imi eneġ sasala metocgomuac hezac.

⁷ Niġġic qeriginaiguc hezac imuac séc méndacma haimu, néġ anġétitiginaiguc me zéhinociguc ménda haimu. Anutunéġ ewa hia nimma haianzu ionac sinġina niġanzac.

⁸ Imi mia nalé séc ai hiabia imuac me imuac séçġinaguc wamma nétérama memu niġac Anutu imi ewa hiawac buġa hénia hénia hia qesaleçgé énécmimacac kuha hemizac.

⁹ Ac kiwi yomuhuc hezac; inéj séc qema méndéma ic maqeqeya énécmianzac. Wanu iwac solaj dindinjawac haka imi nalé teteqgia qahac hemac.*

¹⁰ Héi himicanzu ionac muru wariha zéma neneac buña momacnec énécmianzac inéj iwawai mesai énécmima wariha énécmima imuhucyanec onac solaj dindinjawac haka imuac héla momacnec toroqe énécmimac.

¹¹ Ini héna hénihéniaiguc meséqgé énécmiyu haka hénihéniaiguc sese kuney yanda hai énécmigic, enaj haihulac haka imuac hélanéj ai meni ic embac ienej Anutu ewa hia ac ézému.

¹² Welenj qeqe ai iminéj ic embac téréya tosara iwawai imuac me imuac hogcic mi-hicij énécmianzac. Wanu imi sac qahac, haka iminéj ewa hia kuney yanda Anutu qesaleqgé mianzac.

¹³ Welenj qeqe ai iminéj héipuc wanj énécmiyu, Kristoac buña suruc hiabia imi hélacnec zéauma ninjotoho wamma, Yerusalem hénaoirij zéma ic embac tosara ewa hiawac halenj haihulac yandanec welenj qeénécmigic, hémma ic embac ienej Anutu mepésimianzu.

¹⁴ Imuac ienej acguc onac ninjac zéwelec ai mema Anutuac ewa hiaya ogicogira qacginaiguc he énécmizac imuac ninjac onac ninj wamma kecanzu.

¹⁵ Iwac sese imi acninanénéj zézéyawac séc qahac, imuac ninjac Anutu ewa hia wammizij.

10

Paulonéj aiya ninjac saiwa acya énézéyec.

¹ Iniguc anamma kecanzua imuaru memaamuma kecanzua, néj wai énécmima lakec kecanzua imuaru imi zénéj hirihiri qahac ac énézéanzua Paulo ni nenaoc deguc imi Kristoac memaamuma kekecac haka zéma gum bénzénzénj hakaiguc namma zéwelec wanj énécmizua.

² Nini séwiac sinjiguc namma haihaka wanjanzij zéma nimbiri nénécmianzu imi onac ac selianec énézémanjac hezac. Wanu onacmuru hama imuac séciguc meefima ménda zémanj zé zéwelec énécmizua.

³ Nini séwiiguc kecanzij imi hélacnec, néj séwiac nanajiguc yaré ménda qeanzij.

⁴ Yaréninacwac tewi zakonj imi séwi igucnec qahac, néj Anutuac kuhanénj raragina selia quwuc muwura tianzij.

⁵ Wanu ac zéénj zémaya imi zéhézéjgéma iwawai Anutuac ninij qetalima emma nanzac imi qeni maanzac, wanu Kristo ninjotoho wammimu ninjac nininjina hénia hénia imi ziki sipacgé énécmianzu.

⁶ Ninj tohotoho hakaginanénj hélaguc wandaru acqeqe haka tosara zémindinj gemidinj wambinj zé zéréj qéréj wamma keczij.

⁷ Ini imi séwiiguc sac ninicgési wanj nénécmianzu. Ic méjnénj eneyaoc Kristoac buña kecanzac imuac ninjinzénj gézaciguc eneya ésécnec nini acguc Kristoac buña kecanzij imi ewa qerianénj munjuc nimma ninjtegimac.

⁸ Qac buña Minj Kewuninanénj nénécmiyec imi hézéjgé énécmiwij ninjac qahac, néj meyac kumu énécmiwij ninjac nénécmiyec imuac ninjac ni imuac komora méj ogicma meyacamuma zémanjiguc gamuna ménda nimmanj.

⁹ Ni kiwi o énécmima memeteric wanj énécmimanj zé wanzua éséc nimbu ninjac.

¹⁰ Ic tosara ienej yomuhuc zéanzu, iwac kiwiya imi yéwéria zéma kuhagucnéj eneya hama ninicmaciguc qeka meka wamma ac hiabia ménda zéanzac.

¹¹ Ic imuhucya imi enej yomuhuc ninjtegicmu; Nini imuaru kemma iniguc momacnec kecbinj nalé imuaru imi iniguc ménda kecma kiwiiguc oma zézin ésécnec haihaka imuhucya hélacnec wambinj.

¹² Nini imi tosara enaj meyacamuma zéanzu iniguc haiséséc wamma ninjési amuwijac séc qahac, néj ienej enjawunec haiséséc wanamuma héjgési wanamuanzu imuac ionac nimba nimma ninjtegic qinjtegicgina ménda he énécmizac.

¹³ Nini imi sécnina ogicma ménda meyac amuwij, néj Anutunénj minj séc méndénj nénécmiyec nanaj imuhucenj tima kecbinj. Imuhuc wamma kec keczu imuac séc ai mewij zé haréyij.*

¹⁴ Nini imi méréc mérécinawac Kristoac buña suruc hiabia énézéwijn zé walac walac hayij, imuac ninjac nini onac muru hayij nalé imuaru imi nanaj ninawac séc imi ogicma ménda hayij.

¹⁵ Nini imi tosara ionac ai memeiguc héima namma sécnina ogicma ménda meyac amuzij, néj ninzénj ninzénjgina yandima kemmac séc sugcinaiguc nonac ai memeac titija imi nétéréma kuney yanda wammac zéma imuac ninjkumuma keczij.

¹⁶ Imi mia tosara ionac ai buñaiguc namma bec mihicnjigic imuaru héima ménda meyac amuwij, néj onac baecgina hezac imuac andiaiguc ogicma kemma buña suruc hiabia imi énézéwijn zé imuhuc wamma kecanzij.

¹⁷ Zézé ségiségi wambinj zé Minjinawac qeriaiguc zézé ségiségi wammu.*

¹⁸ Méj enjeyawac mepési amumac imi héipucyaguc qahac, néj Minjinanéj mepésimimac iminéj héipucyaguc wanzac.

* 10:13: Mél 18 * 10:17: Yer 9:24

11

Paulo zéma Yesuac Méliméli ic ikora.

¹ Hakana qelaja dac imuac ewaginanéh nanjé némma ninkeczu zéma ninikumuzua. Ohecgina mezua, bisiqatén waj néngic!

² Ni Anutuac qeri sinjiguc onac ninjac qeri sin ninzua. Ni ini embac seranja solanja éséc nec Kristoac muru onopocmanj zé zammarénjiguc iwac buja qeénémizua.

³ Mokolejnén diwi qiwilinjaguc Ewa imi ikoc wammiyec éséc nec onac nininj solanja zéma nininj héla Kristoac muru héikumugic heyec imuac nec héngacya mema néngacma ewa qeriginanénj zapí qeqeya wambac ninjac.

⁴ Imi mia hénia yomuhuc ninjac imuhuc zéma mazua, Méhnénj méh hama Yesuac hénia zéau énécmiyinj imi qahac, néh hénia méh zéau énécmizac me Uja megic imi qahac, néh uja méh énécmizac me buja suruc hiabia ninjic imi qahac, néh méhjac énécmizaciguc nalé imuaru imi ini gum béznénjéj wamma gezacgina hia haianzu.

⁵ Yesuac Méliméli ic kuney kuney injiguc haiséséc wamma hémma nimba ewa bacginu ménda kecua.

⁶ Hélcac nec, ni acna imi hiabianec ménda zéanzua, néh nininjna imi imuhuc qahac, héniana imi ic embac momac yanda suginaiguc hénia hénia héniaiguc mewinini énécmiwa nindaczua.

⁷ Ni enaj meyac énécmima nenaoc memaamuna Anutuac buja suruc hiabia boj tegic zéau énécmima kápésicna mihicjizua me?

⁸ Ni welenj qeénécmimanj zé wamma hénaoirinj tunja tosara ienenj méra néngic mema kowu neyi gezanj.

⁹ Ni injiguc kecma iwawai méhjac méh osima kerí nalé imuaru méhjac méh yéwéri ménda mihicjij miyi. Imi mia ninzénj ninzénj dacmuna tosara Makedonia iguc nec hagic imi enej iwawai ménda henénj ec imi mema hama néngic. Ni hénia hénia héniaiguc yéwéri ménda mihicjij énécmimanj zé galej mema kerí, waju toroqema imuhuc wamma kecmanj.

¹⁰ Kristoac ac héla ewa qerinaiguc hezac imuac ninjac Akaia baeciguc imuhucyanec mepé qepési acna zéma mazua imi ewa qerinaiguc hezac imi méhnénj menénj qe némmacac séc qahac.

¹¹ Hénia némac ninjac imuhuc zézua? Goigina ménda héima imuhuc zézua me? Imuhuc qahac, Anutunénj ninjac.

¹² Ic tosia enej niniguc séc érerénj keczu zéma ninjénécmimu ninjac mepési amuwinj zé nalé titinja mihicjijinj zé wananju, néh ionac nalé titinja imi netecgémanj ninjac ni imi wananju. Waju imuac toroqema wamanj.

¹³ Ic imuhucya imi Yesuac Méliméli ic ikora zéma ai ic ikora. Ienenj imi Kristo Yesuac Méliméli ic tanec héiyonj baiyonj wamma kecanzu.

¹⁴ Imi mia haka méréra qahac. Biria minjina acguc edamuya kua meme uja tanec héiyonj baiyonj wamma kecancac.

¹⁵ Imuac ninjac Biria minjanawac ai ichéra imi enej acguc enaoc solanj dindinjawac ai ic tanec héiyonj baiyonj wamma kecanzu. Imi mia haka welicwelicgia qahac. Ienenj imi tetecgiaiguc wawanj memegina biria imuac bakia séc érerénj nec késamu.

Paoloac kekec zérabéraya.

¹⁶ Ni muhguc énézézua, méhnénj méh nuac nimma ic qelanja ménda zéma nimmac. Waju imuhuc ninjaciguc, qelanja éséc hia ninjnénu ni acguc komodia mepési amumanj.

¹⁷ Ac zézua imi Minj Kewuninawac ewa sinjiguc ménda namma zézua, néh haka qelanjaguc namma meefima mepési amuzua.

¹⁸ Ic sasala ienenj séwiwiguc héima namma mepési amuanju imuac ni acguc mepési amumanj.

¹⁹ Imi mia hénia yomuhuc ninj imuhuc zézua, ini enaoc ninjic ninjtegic qinjtegic ginaguc wanjuguc kilenj ic qelanja tosara ségiséji wamma ewaginanénj donjé énécmianju.

²⁰ Imuac nec sac qahac, néh méhnénj hésa ic éséc énépésizac me, kinécqinecyaca éséc nec énépésizac me, iwawaigina onagiczac me, meyac amuzac me, hulunj ginaiguc onotozaciguc qeriginanénj hia donjé mianju.

²¹ Ni imuhucya me imuhucyawac qeka meka téngénj kerinj imuac gamuna bisima zéauzua. Néh Méhnénj iwawai méhjac meefima meyac amumaciguc, ni acguc qelanja éséc nec meefi amuma hia zémanj.

²² Ienenj Hebiraio ic? Ni acguc. Ienenj Israel ic? Ni acguc. Ienenj Abarahamac qelihéra? Ni acguc.

²³ Ienenj Kristoac ai ic? Qelanj éséc nec zézua. Ni onogicma iwac ai ic héla kecua. Ai kuney yanda onogicma meyi, hésa ic hatac sasala onogicma kerí, hihilocnéj nugic qétéya imi olommanjac séc qahac, nalé momacguc momacguc humucac déciguc kerej.

²⁴ Yuda ic enej hihilocnéj hatac 5 nugic. Nugic séc, 40 iguc nec 1 auma 39 séc nugic.

²⁵ Hatac 3 aribambanénj nugic, hatac 1 hocnéj gilima nugic, hatac 3 kondunjiguc zéic biriyec, waju sinj kaiwe momacguc kondunjénj huanénju kerí.

²⁶ Hénia gowogowoiguc haka yomuhucya hicjinénj ec, doku téfara zérabéra, kowu nene, nena ic embac, ic enia, ama arenja yanda, baec kisia, kondunj, waju dacmuna

ikora, imuac qeriaiguc séc, yéwéri mi-hicniji.

²⁷ Wanju kucqege ai zéma qenzen manzen, sinji sasala gau qege, yaka nin humuc, doku ninac déméyna qanjararan qegeya, nene qahac kekec, sanjeña zéma séwi usu qahac imuac séciguc zéma

²⁸ wanju imuac qahaiguc méh hezac imi naléya naléya hénaoirin tunja tunja héngalen wanj énécmiwa yéwéria kunen yandanén hélanzí néhanzac.

²⁹ Succinaiguc méhénéh qeka meka wanju ni acguc qeka meka ménda wanjanzua me? Succinaiguc méhac méh wammigic qonjzontoj géyu ni acguc ewa biricna geriwaguc ménda wanj néhanzac me?

³⁰ Kilenj meyac amumanjac hezaciguc, iwawai qeka mekana mewininianzac imuac mia meyacmanj.

³¹ Minj Kewunina Yesuac Manjocya, nalé teteccia qahac mepé qepési wanjmimiawac hezac inéh mia ni ikoc ac ménda zéanzua imi ninzac.

³² Damasiko ama arenja yandaiguc ic kewu Areta iwac baec galenja méhénéh ni népésimanj zé ichéra énézéyu ama yanda imuaru awima keccig.

³³ Néj alahécna enej ni neyjenj yandaiguc tinémma ama arenja yanda imuac deminj gouja igucnec hésaiguc tikologic hinjacba baec galenj iwac méria igucnec néngari.

12

Paulonéh tilinj tilinjiguc héhéc.

¹ Ac haréna tanec wanzac, néj kilenj meyac amuma zémanjac hezac. Imuac Ujawac haka Minj Kewuninanéh nézéyu hénj imi zéma ac zéauma nézéyec imuac zéwa ninjic.

² Ni Kristoac ic méh ninzua. Ic imi Ujanéh wagiru kurumenj qétéya 3 imuaru emma mayec. Mama keru yawuj 14 bec tecgézac. (Nalé imuaru inéh séwi qeriaiguc kerec me imuac sénganjenjiguc kerec imi ni ménda ninzua, néh Anutunéh ninzac.)

³ Ni ic yomuhucya ninzua, (inéj séwi qeriaiguc kerec me imuac sénganjenjiguc kerec imi ni ménda ninzua, néh Anutunéh ninzac.)

⁴ I imi baec hafi zepaya qahac imuaru wagiru kemma ac zémacac séc qahac imuhucya ninjic. Ic méh humuma houmacac hezac méhénéh ac imi muhuc zémacac ninj ménda zémimia.

⁵ Ni ic imuhucyawac hia meyacmimanj, néj nena imi qeka mekanawac ménda zéma méhac méh mepési amumanjac séc qahac.

⁶ Ni ac héla sac zémanj, imuac ninjac mepési amumanj zé wammanjiguc imi qelanj ménda wammanj. Néj méhénéh ninju haihakana iguc héhéc me kuana igucnec ninjic imi ogicma ic hiabia zéma ninjénmbac ninjac zémanj zé osizua.

⁷ Ujawac iwawai hénia hénia meaunéhéc imuac nimba enejja yanda wanjanzac. Imuac ninjac ni sécna ogicma meyac amuwi ninjac séwinaiguc waiya, qara Biria minjanawac kua meme uja hainéhéc. Imi mia sécna ogicma ménda meyac amumanj ninjac yéwéri mihicniji némmaj zé imuhuc hainéhéc.

⁸ Wanju yéwéri imi wainémmac ninjac Minj Kewu zéwelec wammima kecba hatac haréwéc wanjic.

⁹ Wanju ac yomuhuc nézéyec, kucnanéh qeka mekagaiguc mesolanjanianzac imuac ninjac ewa hiananéh sécge génzac. Imuac ninj ni Kristoac kuhanéh nuaru henémmac ninjac ségiségi wamma qeka mekanawac nimba enj Anutu zéhiaru mimanj.

¹⁰ Qekameka mihicnjanzua séc kucnaguc wanjanzua imuac ninj, ni Kristoac wamma qeka mekana zéma mematiati ac zéma ai yanda zéma, nunesi zéma yéwéri mihicnjanzua séc ségiségi wanjanzua.

Paulonéh ic enia ionac ai ic buja qemimia wanjic.

¹¹ Ni qelanj wanzua, néj ini hinocgé néhngic imuhuc wanzua. Enej meyac némmuac hezac. Ni ic enomia, néj Yesuac Méliméli ic enejja yanda iniguc haiséséc wamma hémba ni ewac bacginu ménda kecdua.

¹² Ni onac succinaiguc gum bénzénzénj kunenj yandaiguc sésécac haka méréra zéma haka welic welicgia zéma ai kuhaguc wamma mewa iminéh Yesuac méliméli ic héla kecdua imuac asé kiwiya wanj nénzac.

¹³ Yéwéri ménda mihicniji énécmiyi képésicna imi sac waima haka tosara méhac méh ninjac ménda nimbiri némmu, néj welej qeénécmiwa onac muru hénaoirin tosia ionac séc ménda wawanja méh he énécmizac me?

¹⁴ Ninzu, onac muru hamanj zé zéréhquéhéj wamba deguc hatac haréwéc wanzac, néj yéwéri méh ménda mihicniji énécmimanj. Ni onac iwawaigina ninjac qahac, néj enanj ninjac wamma zéwelec énécmizua. Nambérac enej neyjec manjoc ginawac iwawai hofiiguc haiyic heyu emmacac ménda hezac, néj neyjec manjoc enjoc nambérac héccginawac wamma imuhuc wammuac hezac.

¹⁵ Ni mia kekec ujaninanéh hiarumac ninjac ségiségi wamma iwawaina auma imuacnec toroqema kekecna momacnec hia auénécmidacmanj. Wanju sinjina

ninjanzua séc kemma munꝓuc yanda kuner yanda wanu, siꝓna ninꝓic séc kemma munꝓuc yanda komora wammacac hezac me?

¹⁶ Ic tosiánérj nuac yomuhuc zéanzu, ni onac réwéri ménda énécmiꝓi, néj diwi qiwiliꝓ ic kecꝓuwac diwi qiwiliꝓ wan énécmima énépésiꝓec.

¹⁷ Ni ichéna onaru méli énécmima ionarunec mérac zéwa méra néju iwawaigina onagiri me?

¹⁸ Wanu Tito onacmuru kemmac ninꝓac zémiꝓi imuhucnec ninzérj ninzérj munana méj méliwa wagic amuma hayoc, wanu Titonérj hama iwawai méj onagirec me? Ini ninꝓic, i zéma ni nekaoc Uꝓa téréya imuhucyanec zéma héná momacꝓuc ménda kecancic tanec wanꝓac me?

¹⁹ Ini ninꝓic éréma deguc nini héikeꝓzé héihazé wammanec kecziꝓ tanec wanꝓac gezan. Imuhuc qahac. Nini Kristoguc kecma Anutuac kiwaigic énézéziꝓ. Ala sorochéna, imi moczoꝓ ini nanꝓgé énécmiꝓiꝓ zé zéziꝓ.

²⁰ Ni onac muru hamaꝓ nalé imuaru, ini hémmaꝓ zé niꝓi haka imuhucya ménda wamma kecꝓic inichi ninꝓac, ini acꝓuc hémbiꝓ zé ninꝓic séc ménda wamma kecha némbu ninꝓac, bacna yandizac. Imi sac qahac onac muru tualefic zéma nimbupuc zéma qeri geric zéma méndén amuma kekec zéma zébiri qébiri zéma andé lukuc ac zéma tétéc qeꝓe zéma kaiꝓiliweꝓ wamma kecbu ninꝓac zénéꝓna hirizac.

²¹ Onac murunec tosiánérj haihaka zapi qeꝓeya zéma kaisero zéma nezéléléꝓ haka imuhucya wamma qerigina ménda meleanꝓu. Wanu imuhuc wammanec kecꝓic, onaru hawa Anutunanérj memanéꝓu, ic imuhucya ionac siacma ewa goro wambi ninꝓac bacna yandizac.

13

Goro ac teteꝓgia.

¹ Ni deguc hatac haréwécac onac muru hamaꝓ. Hama énézéwa héiꝓuc ic éréhéc me haréwécnéꝓ ac kuangina igucnec nindacma hélawac zéseliwiꝓ.*

² Hatac éréhéc hayi nalé imuaru bec goro ac énézéꝓi ésécnec deguc lakec kecma goro ac walac énézéwa ninꝓic, munꝓuc hamaꝓ imuaru imi becneꝓ képésiꝓ wanꝓic ic ionac zéma ic toꝓara ionac képésiꝓgina imi ménda wai énécmimaꝓ.

³ Kristonérj nuac qeriꝓuc ac haiꝓu zéanzua imuac hénia hiꝓiꝓteꝓiru hémbiꝓ zé wanꝓanzu. Imuac ninꝓac imuhuc zézua. Kristo imi onac muru kuc mama ménda

wanꝓanzac, néj ewa qeriginaꝓuc kuhaguc aꝓa meanzac.

⁴ Héléwac zéni, Kristo imi kuc mama keru ic héꝓgeꝓa wéndaraꝓuc qeꝓic, néj Anutuac kuciguc yarecac kecancac. Nini imi imuhucyanec iwac qeriaꝓuc bélacgéma kecancziꝓ, néj welen qeénécmiꝓiꝓ zé Anutuac kuciguc kecancziꝓ.

⁵ Ini ninzérj ninzérꝓuc kecancꝓu me qahac imi ninꝓasariwiꝓ zé batucgéma ninꝓési amumu. Yesu Kristonérj ewa qeriginaꝓuc kecancac imi ménda ninꝓasarizu me? Ini imi ménda ninꝓteꝓicꝓuꝓuc imi ninzérj ninzérj ic héná qahac.

⁶ Wanu nini imi ninzérj ninzérj ic ikora qahac, hénia imi ninꝓteꝓicmu ninꝓac wanꝓua.

⁷ Anutunérj galenꝓé énécmiꝓu képésiꝓ méj ménda wammu ninꝓac Anutu zéwelecmima kecancziꝓ. Imi mia ninicꝓic nini ninzérj ninzérj ic héná kecancziꝓ tanec wambiꝓ ninꝓac qahac. Nini imi ninicꝓic ninzérj ninzérj ic ikora tanec hia wambiꝓ, néj ini imi haka silic solanꝓa wamma kecmu ninꝓac imuhuc wamma kecancziꝓ.

⁸ Nini imuhucyanérj haka méꝓac méꝓ ac héná imi logima wambiꝓac séc qahac, néj imuacnec sac méndacma wamma kecwiꝓac hezac imuac mia imuhuc zézua.

⁹ Hénia méꝓ imi yomuhuc; Kucnina qahac kecni kucꝓinaguc kecancꝓu séc séꝓiséꝓi wamma imuhuc solanꝓanima kecmu ninꝓac Anutu zéweleꝓ wammianziꝓ.

¹⁰ Miꝓ Kewunérj qac buꝓa néꝓec iminérj ménda hézénꝓé énécmimaꝓ, néj meꝓac énécmimaꝓ ninꝓac néꝓec. Imuac ninꝓac ni onaru hama qac buꝓana imuaru héima namma ac geriꝓaguc ménda wan énécmimaꝓ zé lakec kecmanec walac goro ac oénécmizua.

Yaiꝓzéꝓ ac teteꝓgia.

¹¹ Dacmuna héna ac teteꝓgiaꝓuc zéwa gezacgina haima nimma ninꝓohomu, séꝓiséꝓi wamma kecmu. Imuhuc wamma solanꝓanima ewa momac wamma luaeguc kecmu. Goi héihéi zéma luae miꝓina Anutunérj iniguc kecmac.

¹² Kiricne téréꝓaguc yaiꝓzéꝓ ac wanꝓamumu.*

¹³ Ic embac téréya momac yanda eneꝓ acꝓuc yaiꝓzéꝓ ac wan énécmizua.

¹⁴ Miꝓ Kewu Yesu Kristoac ewa hia zéma Anutuac goi héihéi zéma Uꝓa téréꝓawac ala kekecneꝓ tunꝓ onac muru he énécmimac.†

* **13:1:** Hén 19:15 * **13:12:** Kiwi toꝓaraꝓuc ac yomi kembraꝓa 11 teteꝓgiaꝓuc toꝓoꝓema ogic heꝓu kembraꝓa 13 zéma 14 imi melemma 12 zéma 13 ogic hezac. † **13:14:** Kembraꝓa yomi kiwi toꝓaraꝓuc ménda hezac.

Galatia

¹ Ic onarunec me ic méjnénj zéyec niñac qahac, néj Yesu zéma i humuc igucnec meqelimiyc Anutu manjoc ierenj méli néñu hahaya Yesuac Méliméli ic Paulo nenj imi

² ninzénj ninzénj dactuna hécna moczoñ niguc keczu iniguc momacnec hénaorinj Galatia baeciguc kecma kenzu onac muru

³ nenñaj Anutu manjocnina zéma Minj Kewunina Yesu Kristo iorarunec ewa hia zéma luaenénj hama he énécmimac niñac wanziñ.

⁴ Kristonénj Anutu nenñaj manjocninawac ewa siñj méndacma nenñaj baec yomuac hicñisai biria yomuacnec metecgé nénécmimaj zé késpedesina niñac wamma enjeya séwi kekecyca wai nénécmiyc.

⁵ Imuac iwac muru edamuya tetcgía qahac hema emma hema kecmac. Hélcacnec!

Buñja suruc hiabia imi méñ ménda hezac.

⁶ Ini Anutunénj Kristoac ewa hiayaiguc unuruma énépésiyc, wanju ini focnec i waima ackuazéc tanera méñjiguc kendaczu imuac niñ welicgé énécmizua.

⁷ Wanju imi buñja suruc hiabia méñ ménda wanjac, néj ic tosia ienenj mesoho énécmima Kristoac buñja suruc hiabia imi zébirigic tanera méñ wanjanjac.

⁸ Wanju nenenj me kua meme uñja méñ kurumenj igucnec hahayanénj buñja suruc hiabia énézéyinj imi mesohoma méñac énézémaciguc imi saecginaguc wandacmac.

⁹ Walac énézéyi imuacnec mia deguc munjuc énézézia. Méjnénj méñ buñja suruc hiabia walac nimma késagic imi qahac, néj méñac énézémaciguc imi saecyaguc wammac.

¹⁰ Ni degucmi icnénj niñgic sécgémac niñac wanzia me Anutunénj niñu sécgémac niñac wanzia? Ni ic ienenj welicgé némmu niñac zézia me? Ni ic ienenj niñgic sécgémac niñac zéwinec imi Kristoac welenj qeqe icya héla ménda wambinec.

Anutunénj Paulo dimuhuc héihéré miyc imuac suruc.

¹¹ Dacmuna hécna, enenj niñtecigimu niñac énézézia, buñja suruc hiabia zéauanzua imi ic méñac ewa siñ méndacmimia qahac.

¹² Imi mia ni ic méñac murunec ménda meyi me ic méjnénj ménda ku néñec, néj Yesu Kristo enjyaoc measari néñu iwarunec meyi.

¹³ Ni becnecc Yuda ic ionac héna tima kerí imuaru, ini niñgic éscnec

Anutuac hénaorinj réwérianec ununesi wanj énécmima mebirí énécmiyi.

¹⁴ Wanju ni imi yawunj momachécna sasala onogicma Yuda ic ionac héna imi selianec ninzénjgéma yanda hécninawac ac pakeñ mératéc memeya imuac seliseli wamma méndacanj.

¹⁵ Wanju nenjocnawac héri qeri igucnec gésinémma ewa hiaya niñac wamma héihéré néñec inénj mia

¹⁶ Nanjawac hénia imi ic enia ionac muru zéau énécmimaj niñac, i ewa qerinaiguc ewa hia nimma mihicñj néñec nalé imuaru, ni baec ic iniguc ménda eminj.

¹⁷ Wanju ic walac hénimia Yesuac Méliméli ic ai megic ionac inicmaj zé Yerusalem ménda kenj, néj moczoñ Arabia baeciguc kemmaguc Damasiko amaiguc lilinjgéma kenj.

¹⁸ Imuacnec kecma yawunj haréwéc tecgéyu Petero (Kefa zémimia) hémmaj zé Yerusalem ekemma i guc momacnec ai meme 15 kerí.

¹⁹ Wanju nalé imuaru Yesuac Méliméli ic tosara ménda iniri, néj Minj Kewuninawac munaya Yakobo iwacnec héñj.

²⁰ Héngic, ni onac niñ wamma kiwi ozua yomi imi ikoc qahac.

²¹ Imuac andiaiguc Siria zéma Kilikia baec keremba

²² Kristoac hénaorinj Yuda baeciguc keczu ienenj becnecc kic tanecna ménda héngic, néñ

²³ ic méñ nunuhéi wanjic iminénj deguc ninzénj ninzénj walac qeténjgémaj zé wanjanjic imuac mia deguc zéaukeczac imuac sac zégic niñgic.

²⁴ Nimma nuac niñac Anutu mepésigic.

2

Yesuac Méliméli ic ienenj Paulo anjétimea tétécgémigic.

¹ Ai yawunj 14 tecgéyu nenj Banabaguc Tito wagicma munjuc Yerusalem ekerinj.

² Imi mia Anutunénj nézéyu hémma ekemma buñja suruc hiabia ic enia ionac sugcinaiguc zéauanj imuacnec énézéyi. Énézéma aina memanjac hezac imi zéma walac meyi imi momacnec héla qahac ménda wambac niñac qacgina kenkenja ionacnec sac énézéyi.

³ Wanju Girik ic Tito niguc momacnec kerec i acguc séwi tasia héricmac niñac ménda zéanagémiyi.

⁴ Imi mia dacmuna ikora tosara élénjrec harégic ionac niñac imuhuc wanji. Ienenj imi Kristo Yesuac qeriaiguc hulacamuma kecziñ imi kowu ninicma acnénj qaténénécmigic welenj qéénécmiwiñ niñac imuhuc wanjic.

⁵ Wañu buña suruc hiabia imi onac sugcinaiguc nalé séc hemac niñac nalé hotoñadac méñ ionac ac niñac ménda bélacgéyij.

⁶ Qacgina niñénécraigic keczu ionac sugcinaiguc méñac méñ ewa éréhéc ménda wañanzua. Anutu imi ic ionac séwigina tanerawac ménda hémma énépésianzac. Ic qacgina kenkeña ieneñ méñac méñ ménda méra néggic,

⁷ néñ néwécgeñaiguc Peteronéñ séwíac asé kiwiginaguc ionac muru buña suruc hiabia énézémac niñ ai buña qemiyec éséc nec ni imuhucyanec ic enia ionac ai buña qenérjec imi hértgecgic.

⁸ Wañu Petoro qindijni mima séwi hericginaguc ionac Méliméli ic oporec inéñ mia ni momacnec qindijni némma ic enia ionac Méliméli ic noporec.

⁹ Wañu ai ic tandéya éséc nec zéma niñénécmanzu Yakobo zéma Kefa zéma Yohane ieneñ goi héihéiya nuac muru néñu hezac imi hértgecgicma ni zéma Banaba imi ic enia ionac muru kenziç eñaoc imi séwi tasé hericheric ginaguc ionac muru kembiñ zé niñgic hiaruyu yaizéznira zéma méranira qegic.

¹⁰ Wañu maqeqeya ionac niñqeli énécmiwic imuacnec sac qesinércraigic. Wañu haka silic imuhucya imi neñ bec seliseli wamma meanji.

Paulonéñ Petero zéqeqetali wammiyec.

¹¹ Wañu Kefanéñ Antiokia ama areñaiguc hayec imuaru hakasilic Képésiraguc méñ wañu musu qeqe wammima ac zémiyi.

¹² Walac Yakoboac murunec ic tosara hagic ieneñ ménda harédacgicnec Kefanéñ ic enia iniguc momacnec nene nema tarec, néñ ic ieneñ hosucgé énécmraigic séwi hericginaguc ionac bac yandi yandi wamma néngacma keñec.

¹³ Wañu Yuda ic tosara acguc toroqemima haka tilicqilicya wañgic, Banaba acguc ionac haka tilicqilic ginanéñ hérémíyu sigima keñec.

¹⁴ Wañu hémba buña suruc hiabia imuac héna dindiña hezac séc ménda tigic moczoñ yanda kicginaiguc Kefa^{*} yomuhuc ézéyi; Gi imi Yuda ic, wañu kileñ Yuda ic tanec qahac, néñ ic enia tanec kecma némac niñac ic enia ieneñ Yuda ic ionac héna méndacmu niñ seliseli wamma héihéré énécmikeczañ?

¹⁵ Neñañ ic enia képésicguc kekera ionac murunec qahac, néñ Yuda ic hicñiyij.

¹⁶ Képésic solañ zémimia imi héna ac wawañ memeya igucnec qahac, néñ Yesu Kristo ninzéñgé mimia imuacnec hezac imi ninziñ. Imuac niñ nini acguc Kristo Yesu ninzéñgéanzij. Imi mia nini

héna ac wawañ memeya igucnec qahac, néñ Kristo ninzéñgé mini képésic solañ zénéncraigic imuac niñ mia. Héna acac wawañ memeyic séwi ic méñac méñ képésic solañ zémimia méñ ménda hezac.

¹⁷ Neñañ Yesu Kristoac qeriaiguc képésic solañ zé néncraigic wamma niñ seliseli wañkeçni képésicnéñ mihiçni néncraigicguc, Kristonéñ képésic imuac welen qeqe ic wanzac me? Imi moczoñnec qahac!

¹⁸ Ni némac iwawai méñ qema téngéyi imi munguc meyac kumumañguc, hakana iminéñ measariyu nenaoc héna ac logilogi ic tanec wammañ.

¹⁹ Héna acnéñ zétecgéyu humuma héna ac igucnec añañ tiamuyi imi Anutuac kic hihí wamma qeliqeli kecmañ niñac imuhuc wañi.

²⁰ Ni imi Kristoguc ic héñgeña wéndaraiguc nurugic humuyi. Imuac deguc keczua yomi imi nenaoc qahac, néñ qerinaiguc kecnéñzac Kristo imi mia. Kekecna séwinaguc keczua imi goina héma nuac niñ wamma eñeya séwi kekecya waiyec Anutuac naña i ninzéñgéma ninzéñ ninzéñ imuac qeriaiguc keczanza.

²¹ Ni Anutuac ewa hiaya imi ménda qetalizua. Képésic solañ wawaña imi héna ac igucnec haanzacguc Kristonéñ eñ humuyec tanec wammaç.

3

Ninzéñ ninzéñac héna.

¹ O Galatia ic qelaña! Yesu Kristo imi dimuhuc ic héñgeña wéndaraiguc qegic keñkecma humuyec imi dindiñanec zéasari énécmiwa nindacgic, néñ kileñ mérénéñ ewa soho meénécmizac?

² Ni onac murunec haka momacguc sac qesinimmañ zé wanzua. Ini Uña Téréya imi héna ac tohoma megic me Yesu ninzéñgéma megic?

³ Ini ewa soho wanzu me? Uña téréyaguc héñgic, néñ deguc Uña téréya waima séwiginawac siñguc metecgéwiñ zé wanzu me?

⁴ Ini haka kuhaguc sasala imuhucya hicni énécmiyu héngic imi héla qahac eñomia wanzac me? Imi hélacnec eñomia me?

⁵ Imuhuc wañu Anutu Uña téréya énécmima sugcinaiguc kuc méréra mewininima kerec imi ta héna ac tothotoho imuacnec me Yesu ninzéñgé mimia imuacnec?

⁶ Abarahamnéñ Anutu ninzéñgéyu ic solaña zémimia wañec.

* 2:14. Kefa imi Hebraio ac, Petero imi Giriç ac, héniagiña imi neñañ acguc Zamanzij.

⁷ Imuac ic embac ninzéh ninzéh igucnecnéh Abarahamac qelihéra wanzu imi ninjasarimu.

⁸ Wañu Anutunéh ic enia ninzéh ninzéhgina ninjac wamma solaña zé énécmimac imi walac ninjasarima Abaraham buña suruc hiabia imi yomuhuc ézéma zéyec; Baera baera ic embac imi guac qerigaiguc mozocgé énécmimia wammac.

⁹ Imuac ic embac ninzéh ninzéh igucnec ienej imi ninzéhgina kecañec Abaraham i guc mozocgé énécmimia wammac.

¹⁰ Méréneh méh héna ac wawaña imuac héima nanzu séc saecac méra bawu keczu imuhuc ooyawac hezac imuac niñ héna acac ai mezu séc saecac bawauig keczu.

¹¹ Wañu Anutuac kiwaiguc ic méhneh héna ac méndacma solañanimac ac séc qahac téhgeh. Imi mia ic solañanéh ninzéh ninzéhiguc sac kecmu.

¹² Héna ac imi ninzéh ninzéh igucnec hahaya qahac, imuac ic méréneh héna aciguc kiwi hezac imi méndacanzac inéh héna ac qeriaiguc kecmac.

¹³ Kristonéh neñaj ninjac wamma saec ac zémimia wañec. Wañu héna acac saec ac igucnec mulu menéncmiyec. Imuac mia ic qahaiguc qegic nanajna séc saecac bawauig kekera imuhuc ooyawac hezac.

¹⁴ Imi mia Kristo Yesuac qeriaiguc Abarahamac mériañneh ic enia ionac muru kereñu neñaj ninzéh ninzéhiguc namma sisipac acac buña uña téréya nénécmiyu añgeh tiwñ ninjac imuhuc wañec.

Héna ac zéma sisipac ac.

¹⁵ Dacmuna hécna, baec ic neñaj kecañizñ igucnec séséc méh héima zéwa. Icac sisipac ac acguc zétecgéni méhneh méh aumac me toro qemacac séc qahac wañanzac.

¹⁶ Wañu sisipac ac méh yomi mia Abaraham zéma qelia iorac muru zézéya wañec. Wañu sasala ninjac qelihécga ménda zéma momacguc sac ninjac zéma guac qeliga zéyec. Wañu imi mia Kristo.

¹⁷ Ni zézua imi yomuhuc ninjac, Anutunéh walac zéseliyec sisipac ac yomi imi mia Moseac héna ac yawuñ 430 tecgéyuguc hicñiyec iminéh qeyu kemma héla qahac wammacac séc qahac.

¹⁸ Mératéc imi héna ac igucnec hayeciguc sisipac ac igucnec hahaya qahac, neh Anutuac sisipac ac ninjac wamma Abaraham ewa hiawac eñ miyec.

¹⁹ Imuhuc wañu bec héna ac imi némac ninjac nénécmiyec me? Imi mia ac qege ninjac toroqe nénécmiyec. Imi mia kua meme uñanéh ic suc Moseac méria igucnec nénécmiyec. Wañu hekeru sisipac acac buña Abarahamac qelianéh hayu aiya tecgémacac heyec.

²⁰ Ic momacguc sac keru ic suc imi aiya qahac. Wañu néwécgeñaguc Anutu imi momacguc imuac mia Moseac ic suc zézua.

Welenqege ichéra me nambérac héra?

²¹ Wañu héna ac iminéh Anutuac sisipac ac imi qéfacgézac me? Imuhuc wammacac séc qahac. Wañu héna ac kekec héménañja nénécmimac séc imuhucya nénécmiyeciguc solaña zémimia imi héna ac igucnec hawacnec,

²² Yesu Kristo ninzéhgegic énécmiman zéma zikiziki ac meyec imuac héla imi ninzéh ninzéh ic onac énécmiman zé héna acac kiwi téréyanéh momac yanda képésic bawauig qaté énécmiyec.

²³ Becnec ninzéh ninzéh imi ménda hayec imuaru nini héna acac méra bawu qaté nénécmiyu kerñ. Qaté nénécmiyunec kecni ninzéh ninzéh mewinini nénécmiawac naléya hayec.

²⁴ Nalé imuac suraiguc héna ac iminéh neñaj ninzéh ninzéhgina ninjac solaña zénéncmimia wammac ninjac Kristoac muru keñkeñawac mindi mindinji icnina éséc wamma kerec.

²⁵ Deguc ninzéh ninzéhac héla hayu mindi mindinji icnina héna ac imuac méra bawu ménda kecañizñ.

²⁶ Ini moczon yanda ninzéh ninzéhgina ninjac Yesu Kristoac qeriaiguc Anutuac nanhéra wamma keczu.

²⁷ Némac niñ méhneh méh Kristoac muru toroqema doku naec énécmimia wañec séc Kristo imi owo malekuginá ésécnec héigic meénécmiyu keczu.

²⁸ Wañu ini imi Yuda ic me, Girik ic me, hésa ic me, miñ manqoc kekera me, welenqege ic me, ic me embac moczon Kristo Yesuac qeriaiguc momacguc wanzu.

²⁹ Ini Kristoac buña keczuiguc imi ini Abarahamac qelihéra wanzu. Wañu sisipac aciguc namma ini mératéc imuac miñina wanzu.

4

¹ Wañu mératéc miñinanéh iwawai moczon imuac miñina wanzac, neh nambérac kecmac imuac suraiguc imi welenqege icac sécya ménda ogicmac.

² Wañu mangocyanéh naléya zéyec séc mindi mindinji ic me ai ic kiwawac méra bawu kecañizñ.

³ Imuac neñaj acguc imuhuyanec, nambérac kerñ nalé imuaru baecac héna tosia mamaya imuac welenqege ic kerñ.

⁴ Wañu nalé imi hahéiyu Anutunéh nanja méli nénécmiyu embacac héri qeri igucnec zéma héna acac méra bawu hicñiyec.

⁵ Imi mia héna acac méra bawu keczu nini boñhére menéncmima Anutuac

nañhéra imuac buña nénécmiyu angétiwin niñac imuhuc wañec.

⁶ Ini Anutuac nambérac wanžu imuac niñac Anutunéh ejeya nañawac uña imi ewa qerinaiguc Kristoac kekec tanera imi hicji tegiruguc waimañ.

⁷ Imuac gi degucmuacnec welen qeque ic qahac, néñ naña kecañañ. Wanju naña kecañajiguc Anutuac murunec mératéc mema imuac minjina wamma kecañ.

Paulonéh Galatia ic ionac niñac goroc ac énézýec.

⁸ Ini bec imuaru imi Anutu ménda niñasarima iwawai Anutu héla qahac imuac welen qequegina kecgic.

⁹ Wanju deguc imi ini Anutu nimmizu, wanju imuacnec toroqema Anutunéh ini niñénécmianzac. Wanju dimuhuc niñac ninij enjomia mamaya* baecac ninij efefia imuac lilijéma muñguc imuac ziki sipac ichéra kecbij zé wanžu?

¹⁰ Ini ai meme nalé zéma maso zéma kendonj yanda zéma yawuñ imi eeya héima kecañzu.

¹¹ Imuac ni onac niñac ai seliseli wamma meyi imi héla qahac wambac niñac bac yandi yandi wanžua.

¹² Dacmuna hécna ni onac séc wamma kecañzu imuac welec énécmima zézuca, ini nuac séc wamma kecmu. Ini kecma hama haka biria méñ ménda wañ néñgic.

¹³ Ni hénihéniaguc imi hafi zepananéh wanju onacmuru hama buña suruc hiabia zéauénécmiyi imi ini ninžu.

¹⁴ Nuac niñgic réwérimacac séc imuhucyanéh séwinaiguc heyec, néñ mema titi ménda wañ némma ni ménda wainéñgic, néñ Anutuac kua meme uña me Kristo Yesuac sécguc niñnémma héihéré néñgic.

¹⁵ Wanju deguc ségiségigina imi dimia kendaczac? Ni héipuc ac héla énézéwa niñgic. Nalé imuhucgeñ imi wawanawac séc wambacnec kic gomacgina acguc hia néfindiñgéma némbuac séc wanñgic.

¹⁶ Wanju deguc imi ackuazéc héla énézéwa nuac niñgic hazécgina wanžua me?

¹⁷ Ic imuhuya imi eneñ onac niñ wamma seliseli wanžu imi hénia hiabiawac qahac, néñ wéségina misigic tosara andé unuma kemma ionac muru qékétama niñhumu énécmimu niñac imuhuc wañ énécmima keczu.

¹⁸ Haka hiabiawac qeri sinñinanéh wawaña imi ni iniguc kecañzua nalé imuac sac qahac, néñ nalé séc hiabia wanžac.

¹⁹ Nambérac hécna ni onac niñac wamma merac memeya ésécnec azi niyu qenzerñ manzerñ qemanec kecha ewa qeriginaiguc Kristoac kekec tanera imi hicji tegiruguc waimañ.

²⁰ Ni onac niñac aurima sicsaoc wanžua. Imuac nalé yomuaru focdac hama iniguc kecma ewana melemma bénzérñnec ac énézémanñ niñ wañ néñju keczua.

Haga zéma Sara.

²¹ Néžégic nimba, héna acac méra bawu kecbij zé ninžu ini héna ac imi ménda niñtegcizu me?

²² Yomuhuc mia ogic hezac; Abaraham imi nañ héréra éréhéc keroc. Méñ imi embac sisipac acyaguc iwac murunec méñ imi embac sisipac acya qahac iwac murunec.

²³ Welen qeque embac iwac murunec imi séwi busu igucnec hicñihicñiya, néñ embac minjina iwac murunec imi sisipac ac qelia igucnec hicñihicñiya wanžac.

²⁴ Ac yomi séséc ac wanžac. Embac éréhéc imi sisipac ac éréhéc, méñ imi Sinai baec boña imuaru welen qeque ic mihicñiyec Haga imi mia.

²⁵ Haga imi Sinai baec boña Arabiaiguc nanaña, Yerusalem deguc hezac imuac sésécya. Inéh ejeya nambérac héra iniguc welen qeque ic wamma keczu.

²⁶ Wanju Yerusalem méñ kurumenjiguc hezac imi ziki sipacya qahac hezac. Iminéh mia neñgocnina wanžac.

²⁷ Imuac mia yomuhuc ogic hezac; Embac euya qahac iwac qelihéranéh embac eu-yaguc iwac nambérac héra ionac zañgégina ogiczac. Imuac niñac, o embac héñña gi ségiségi wambésémanñ! Azi ménda gianzac gi kucnec qacna!

²⁸ Dacmuna hécna, ini Isaka ésécnec sisipac ac imuac nambérac héra wanžu.

²⁹ Wanju nalé imuaru merac séwi igucnec hicñiyec inéh merac uña téréya igucnec hicñiyec imi qenesi wammiyec séc deguc acguc imuhucyanec.

³⁰ Wanju kiwi téréyanéh dimuhuc zézac? Welen qeque embac zéma naña nesi érécmina kenjic. Némac niñ welen qeque embac iwac nanañéh embac ziki sipacya qahac iwac nañaguc momacnec mératéc ménda memaoc zéyec?

³¹ Imuac dacmuna hécna, neñña imi welen qeque embac iwac nambérac héra qahac, néñ embac minjina iwac merachéra wamma keczijñ.

5

Kristonéh ziki sipac igucnec hulac nénécmiyec.

* 4:9: Ic onac kekecginanéh uña ionac méra bawu hezac zéma ninžéngégic, wanju imuac hénia imi ménni sikiluac kic taneraiguc hezac zéma imuac nimbiñ zé wanñgic.

1 Zikisipacnina qahac kecbij nijac ziki sipac igucnec hulac nénécmiyec. Imuac nijac nanjselima ziki sipacguc kekecac ten hésaya imi munjuc ménda bisiwéséman.

2 Ninzu? Paulo nej mia énézézua, ini séwi tasé hericheric meénec mimuiguc imi Kristo ini onac muru enomia wammac.

3 Munjuc zéauma énézéwa, ic mérénerj séwi tasé hericheric memimia wammaciguc inéj hénac ac moczoj wamma mambécanczj.

4 Héna ac qeriaiguc ic solanja zéénécmimac nijac wanju ini Kristoguc toro qeqeya imi tegicma goi héihéi igucnec metecgé énécmimia wanzac.

5 Nejanj imi uja téréyanéj nanjgé nénécmiyu ninzénj ninzénjiguc solanj dindinja zénéénécmiyu nimbij zé nijkumuma mambécanczj.

6 Kristo Yesuac qeriaiguc imi séwi tasé heric herira zéma ménda hericherira imi aigira qahac, néj imuaru imi Anutuac sij qeriaiguc ai meanzac ninzénj ninzénj imi sac hezac.

7 Ini usuñec hiabianec keñanjic, néj mérénerj ackuažéc héla imi ménda tohomu néjac héric énécmiyec?

8 Zéhinoc ac imuhucya imi unuruma héihéré énécmiyec Anutu iwac murunec ménda hicnjyec.

9 Ninzu, yis komoranéj saima uha dokuyaguc imi moczoj sécgéanzac.

10 Enej ninij tosara ménda anjgétimu imi Mij Kewuninawac qeriaiguc ninzénjgézua. Wanju ic mérénerj méj ewa soho mihicnj énécmimac imi kitiwa memac.

11 Dacmuna hécna, ni séwi tasé hericheric imuac hénia zéau énécmima kecbinec hénia némac nijac nuhéi wambunec? Imuhuc wambinec ic héñgeja wéndara imi aunénéja waju iminérj hénana ménda kizicgécwacnec.

12 Ic mérénerj méj yéwéri imuhucya mihicnj énécmima keczu imi enej séwiya sac qahac, néj gocmiagina momacnec moczoj héricdacma kecmu nijac wanžua.

13 Dacmuna hécna ini ziki sipac qahac kecmu nij unuruyc. Néj ziki sipac qahac kekecnérj usugina wanj énécmiyu séwíac sijgina tohomu nij nalé titinja ménda mihicnj énécmimac, néj goi héihéiiguc welenj qeamuma kecmu.

14 Imuac mia geñja goiga héi amuanzanj séc imuhucyanec alagawac goiya héimibésémanj zézéja momacguc yominérj mia hénac ac moczoj mesolanjanizac.

15 Ini mia enjawnec kuanérj injima qécgéamuma qahac wambu nijac goro ac énézézua.

16 Wanju mia yomuhuc zézua; Ini Uja téréyawac méndacmima hakagina wammu. Imuhuc wanjic séwiginawac sijñij imi ménda seligimac.

17 Séwíac sijñij iminérj Uja Téréya qe-talimianzac. Wanju imuhucyanec uja téréyawac sijñij iminérj séwíac sijñij qe-talimianzac. Imuac sijñij éréhécnérj hazéc wanjamuma euyic haka méj wambij zé ninzu imi wammuc séc qahac wanjanzac.

18 Uja téréyanérj hénagina walac andu wanj énécmimac imi ini hénac ac méra bawu ménda kecmu.

19 Séwíac haka silic imi usuya qahac hémma nindaczj. Imi mia kaisero, ninij zapi qeqeya, haka gamu qeqeya,

20 baniara mepé qepési, sunja zinac, hazéc hazéc kekec, danjero ac, nimbupuc biria, qeri bélanj, tualefic, féngéc, téamuma kekec, ackuažéc ikorawac téamuma kekec

21 wanna wamba, doku selia nene, nezéléléj, zéma haka imuhucya tosara mia. Becnec zéseli énécmiyi imuac séc zéseli énécmizua. Haka imuhucya wammu imi enej Anutuac héñgalej ama arenja yanda imi mératéc ménda memuc hezac.

22 Wanju uja téréyawac héla gocmia imi mia yomuhuc. Goi héihéi, ségiségi, luae, qeri bénzérj, ala kekec, ehéihéi, méjzé méñzéja qahac,

23 gum bénzénzérj, qerinérj sigisigi kekec, haka imuhucyawac imi hénac ac méñnéj méj neuj ménda héianzac.

24 Kristo Yesuac ic embachéra imi enej séwígina zéma imuac sijñij imi ic héñgeja wéndaraiguc qedacgic.

25 Nejanj uja téréyaguc kecziñiguc uja téréyaguc qéhéréngéma tacyac wambij.

26 Edamu asaha enomiawac ménda wamma enacnec nimbupuc biria ménda wamma qeri netunetu ménda wanjamumu.

6

Baocgé amuma kecmu.

1 Dacmuna hécna ic méñnéj bélacgéma képésic méj wanju wininju miñijyu ic téréya ini qerigina gum bénzénzérj anec mindinij mima enanj hakagina acguc ninjési amuma enanj acguc manam batuciguc embu nijac wamma bac yandi yandi wamma kecmu.

2 Réwérigina imi wagic amuma bisimu. Imuhuc wamma Kristoac hénac ac nijtohodacmu.

3 Ic méñnéj enomia kecma eneyawac nijju tosara onogicma enenja wanju ic imi ikoc wanjamuzac.

4 Icyá icya eneya wawanj memeya héñgalej wanjamumac. Imuhuc wanju zézé ségiségi ac imi tosara ionac muru qahac, néj eneya wawanj memeyaiguc sac hemimac.

⁵ Eñeya réwéria imi eñeyaoc bisimac.

⁶ Ic méñ ackuažéc kumimia wamma ninij niñarenj géanzac inéñ iwac iwawaiya hiabia moczoñ ic kumianzac imiguc momacnec amunec qamunec wammaoc.

⁷ Ic méñnéñ iwawai méñ himicmac imi héla imuacnec sac metocgéanzac. Imuac niñac ini eñaoc ikoc ménda wañamumu. Anutu imi ménda zédesi wammimia.

⁸ Eñeya séwíac niñ wamma himicanzac imi séwiya igucnec iwawai hou houyawac metocgémac, néñ uña téréyawac niñac wamma himicanzac inéñ uña téréyawac murunec kekec seli metocgémac.

⁹ Neñañ haka hiabia wamma kuc mama ménda wambij. Kuc mama qahac kebinjiguc naléya ducñiyu héla gocmia metocgé wambij.

¹⁰ Imuac nini nalé he nénécmimac imuac séc ic embac moczoñ wawañ meme hiabia wañ énécmiwiñ. Imuhuc wamma ninzéñ ninzéñac héna gésé ionac imi séc méñ nétéréma imuhuc wañ énécmiwiñ.

Goro ac teteçgia.

¹¹ Héñgic yomi mérananéñ kiwi imi kuney kuney o énécmizua.

¹² Ic tosara séwiiguc kiwi hiabia mewij zé wanzu imi eney hinocgé énécmima séwi tasé hericheric meénécmianzu imi Kristoac ic héñgeña wéndaraya niñac wamma ununesi ménda mihicñiwiñ zéma imuhuc wañanzu.

¹³ Wañu séwi tasé hericheric meénécmimia imi eney acguc eñaoc siñginanéñ héna ac ménda tohoma imi séwi tasé hericheric memu niñ zéanzu imi séwi tasé hericheric ic zañgégina olomma séwi eñey wambij zé imuhuc wañanzu.

¹⁴ Wañu nuac muru imi Yesu Kristoac ic héñgeña wéndara imi qahac wañu, méñac méñ zézé ségiségi ac wammañac méñ ménda henéñzac. Kristoac niñ wamma baec imi nuac muru ic héñgeña wéndaraiguc humuyu ni acguc baecac muru humuyi.

¹⁵ Séwi tasé heric herira zéma ménda hericherira imi moczoñ eñomia, néñ kekec qelia meme imi sac eeyaguc wanzac.

¹⁶ Haka silic yomi tohomu onac muru zéma Anutuac Israel ic onac muru luae zéma goi héhíanéñ he énécmimac.

¹⁷ Degucmuacnec méñnéñ méñ réwéri méñ ménda mihicñi némmu. Ni imi séwinaiguc Yesuac lépéc kiwiya heyu késa kecza.

¹⁸ Dacmuna hécna Miñ Kewunina Yesu Kristoac ewa hianéñ onac ewa qeriginaiguc hema kecmac. Hélacnec!

Efeso

Yaižézé ac.

¹ Anutuac ewa siñiguc Kristo Yesuac Méliméli ic wawaña ni Paulonéh Efeso ama areña yandaiguc kecanzu ic embac téréya ini zéma Kristo Yesuac qeriaiguc ic héla wamma ninžéngéma kecanzu onac muru kiwi yomi oénécmizua.

² Anutu Mañgocnina zéma Miñ Kewunina Yesu Kristo iorac murunec ewa hia zéma luaenéh onac muru hemac.

Qeri uñawac mozocya.

³ Mepé qepési wammini! Miñ Kewunina Yesu Kristoac Mañgocya Anutunéh Kristoac qeriaiguc qeri uñawac mozoc kurumeñ igucnec hahaya hénia hénia mozogé nénécmiyec.

⁴ Wañu eñeya kiwaiguc zéma eñeya ala siñiguc, neñañ téréyanec zéma solarñanec kecbiñ niñac, baec kurumeñ ménda zéyu hichñyecnec, Kristoac qeriaiguc gési nénécmiyec.

⁵ Gési nénécmima ewa hia nimma eñeya ewa siñiguc becaru niñareñgéyu heyec séc, Yesu Kristonéhñec neñañ eñeya nambérac héra buña qenénécmiyec.

⁶ Imi mia siña nimmianzac Yesu iwac qeriaiguc, iwac ewa hia edamuyaguc imi neñañ muru boñtegic eñ nénécmiyec imi mepésimiwiñ niñac, imuhuc wañ nénécmiyec.

⁷ Kristo iwac qeriaiguc mia, ewa hiaya kuaya qeqeya imuac séhaiguc, sacyanéh boñ hére menénécmima késpedesnina wai nénécmiyec.

⁸ Imi mia inéh niñtegic qinñtegic zéma niñ asac asaria moczoññec neñañ muru mesécgé nénécmiyec.

⁹ Imuhuc wamma ewa siña sasangia, eñeya ewa qeriaiguc niñareñgéyu heyec imuac séciguc, ewa hiawac zéau nénécmiyu qerininanéh ninziñ.

¹⁰ Imi mia nalé niñec imi ducñiyu, iwawai kurumeñiguc kekerá zéma iwawai baeciguc kekerá imi moczoñ Kristoac qeriaiguc arenhéra tuñ momacguc wammac niñac imuhuc wañ nénécmiyec.

¹¹ Iwawai moczoñ ewa siña hezac séc wañanzac Anutu iwac ewa siñ méndacma bec zétecgéyu heyec séciguc Kristoac qeriaiguc gési nénécmiyu iwac mératécac wañ wamma kecanziñ.

¹² Imi mia Kristoac qeriaiguc walac walac mambéc kerinac kecanziñ neneñ imi kecma teteçgiaiguc iwac edamuyawac

mepé qepési héra wambiñ niñac imuhuc wañ nénécmiyec.

¹³ Ini acguc iwac qeriaiguc ac héla, késpedesic igucnec anğéñ titiac buña suruc hiabia imi nimma ninžéngégic sisipac acwac Uña téréyanéhñec eñeya buñawac asé kiwi meénécmiyec.

¹⁴ Wañu Uña Téréya iminéh mia kurumeñac mératécnina imuac sisipac acwac asé kiwiya wanzac. Wañu ic embac elingé nénécmimía imi boñ hérénina menénécmiyu eñeya edamuya mepésimiwiñ niñac imuhuc wañ nénécmiyec.

Pauloac zéwelec ac.

¹⁵ Hénia imuac niñac ini Miñ Kewunina Yesuac qeriaiguc ninžéh ninžéngina késakeczu imuac suruc zéma ala siñgina ic embac téréya ionac wañ énécmianzu imuac suruc imi ni acguc zégic nindari.

¹⁶ Imuac mia onac niñ wamma ménda misimanec ewa hia ac ézéma zéwelecanzua séc onac qacgina imi zéhicñi mianzua.

¹⁷ Miñnina Yesu Kristoac Anutu, mañgocnina edamuyaguc inéh mia niñtegic qinñtegic zéma ackuažéc zéauauya imuac qeri uña imi énécmiyu Anutuac hénia séha nintegicmu niñac zéwelec wañanzua.

¹⁸ Wañu ewa qeriginawac kiwa measari énécmiyu hénia némac niñac unuruyu mambéc keczu imi zéma ic embac téréya sugñiaiguc mératéc edamuyaguc dimuhucya kuaya qeqeya kesa keczu imi niñyacgému.

¹⁹ Wañu iwac kuc yandaya ogicqogira ninžéh ninžéh ic neñañ muru ai meanzac iminéh kukuc duruc durucya eñeña wanzac imi niñtegicmu niñac zéwelecanzua.

²⁰ Wañu Anutuac kuc yanda iminéh Yesu humuc igucnec meqeliyec. Meqelima wagicma kurumeñiguc emma eñeya méra héiyaguc oporec.

²¹ Opocma qara imi meyarú ic kewuya kewuya zéma qac buña zéma kuc buña zéma galeñ buña zéma qacgina hénia hénia baec yomuac naléiguc hezac imi sac qahac, néñ ama baec hahaya hémbénañiaiguc hezac imi moczoñ onogicdarec.

²² Wañu iwawai moczoñ imi hénia duandiaiguc haiyec. Haima Yesu imi iwawai moczoñ onogicma hénaoñiñ neñañ orucnina wammac niñac oporec.

²³ Wañu hénaoñiñ neñañ imi iwac hénia méria* wamma kecziñ. Wañu hénaoñiñ imi mia iwawai moczoñ imuac qeriaiguc iwawai moczoñ sécgé énécmianzac iwac howiacnec wanziñ.

* 1:23: Girik aciguc; Soma, neñañ neñañ aciguc séwiya.

2

Humuc igucnec kekeciguc.

¹ Wanju ini wawanj meme biria zéma kápésicgina imuac qeriaiguc humugic meqeli énécmiyec.

² Becnec imi ini haka biria imuhucyawac qeriaiguc tacyac wamma baec yomuac haka silic zéma Biria minjina kurumenj bawa sawawac galenj memec kuha késa keczac imi méndacma kecajgic. Wanju deguc ac qeqe ic ionac sugginaiguc ai meanzac uña biria iminéj mia Biria minjina wanzac.

³ Becnec imi nenaj imuhucyanec sugginaiguc kecmá séwinawac sij tohoma kecmá séwinina zéma ewaninawac sijanéj waj nénécmiyec séc wanjij. Imuac ic tosara iniguc hénianina momacguc waju qeri biriawac bujawac nambérac héra kerij.

⁴ Anutu wésé ninij kunej yanda hemiyu nenaj ala sij waj nénécmima ala sij yanda imuac nijac wamma

⁵ kápésic nina nijac humuyij nenaj imi Kristo Yesuac qeriaiguc meqeli nénécmiyec. (Ini imi ewa hiaya nijac anjénjina tinénécmiyec.)

⁶ Nenaj Yesuguc momacnec meqeli nénécmima Kristo Yesuac qeriaiguc kurumenjac kekeciguc i guc momacnec tabij nijac nonoporec.

⁷ Imi mia Kristo Yesuac qeriaiguc wésé ninij waj nénécmima iwac ewa hiaya ogicqogira imi baec yomuac naléya hama emmac séc nénézéyu hémbij nijac imuhuc waj nénécmiyec.

⁸ Ini imi ninzégégic ewa hiaya nijac anjéngina tiénécmiyec. Imuac nijac imi mia onac murunec qahac, néj sese Anutuac murunec hahaya wanzac.

⁹ Imi mia wawanj memenina igucnec qahac, imuac ic embac méjnénj méj séwi enej hia ménda wammac.

¹⁰ Nenaj imi Kristo Yesuac qeriaiguc ai solanj mewij nijac Anutunéj menénécmiyec. Wanju ai imuhuc gejnec tima kembij nijac Anutunéj becnec ninju heyec.

Kristoac qeriaiguc ewa momac wamma kecbij.

¹¹ Imuac nijac ini yomuhuc ninjelimu; Becnec ini séwi tasé herichericgina qahac ic enia kecajgic. Imuac nijac ic embac méraqinanéj séwi taségina hericma séwi tasé hericheric ginaguc zéénéc mimiawac kecajgic ienej onac nij séwi tasé herichericgina qahac zéénéc mianjgic.

¹² Nalé imuaru ini imi Kristo qahac sénganjenj kecajgic. Kecma Israelac héngalenj ama areja yanda imuacnec elicgé énécmimia wamma enacnec kecajgic. Wanju zikiziki acwac sisipac ac

imuac mia ic embac méréra tanec kecmá ninjinzéngina qahac Anutugina qahac baeciguc kecajgic.

¹³ Wanju deguc imi becnec lakec kecajgic ini Yesuac qeriaiguc Kristoac sacya nijac Anutuac muru hosuru énépésima onoporu kecazju.

¹⁴ Kristo imi luaenina. Inéj sucninaiguc demij elic elicgina nanec imi iwac séwiya aunénécmima hézéggyeju mayu tunj éréhécnéj momacguc wanjec.

¹⁵ Wanju tunj éréhécnéj imi eneya qeriaiguc séwi momacguc qeliawac wamma luaeiguc kecmu nijac eneya séwiya wai nénécmima zézé seli ac zéma pakenj ac zéma héná ac hénia hénia imuhucya imi nénélima hazéc wamma kecec imi audarec.

¹⁶ Wanju ic héngenja wéndara iminéj nec tunj éréhécnéj imi séwi momacguc wamma Anutuguc ewa momac wammu nijac imuac qahaiguc hazéc ninij imi qeyu humuyec.

¹⁷ Wanju mama hama lakec kecajgic ionac zéma hosuru kecajgic Yuda ic nonac momacnec luaeac buja nenaj muru zéau nénécmiyec.

¹⁸ Imi mia iwac qeriaiguc ini zéma nini nenaju Uja téréyawac qeriaiguc Manjocac muru kerembij nijac imuhuc waj nénécmiyec.

¹⁹ Imuac deguc muarunec, ini imi ic méréra me ic kian qahac, néj ic embac météré énécmimia i iniguc séc momac wamma Anutuac arenjéra zéma héngalenj ama areja yanda imuac bujahéra wamma keczju.

²⁰ Ini imi Yesuac Méliméli ic zéma Anutuac tilij tilij ic ionac qambanja imuac qahaiguc kumu énécmimia. Kristo Yesu eneyaoc imi ama imuac wanjgonajguc hoc qambanja wanjecac keczac.

²¹ Iwac qahaiguc sécna sécga momacnec toroqema enni ama imi moczonj Mij Kewuninawac qeriaiguc ocmuj téréya wamma yandima enjazac.

²² Ini acguc Uja téréyawac qeriaiguc ocmuj téréya Anutunéj tacyac wawanja wammac nij Yesuac qeriaiguc momacnec toroqé énécmiyu enjazac.

3

Paulonéj ic enia ionac nijac wamma ai meyec.

¹ Wanju Paulo ni ac zéma mazua hénia imuac nijac ic enia onac nijac wamma Kristo Yesuac hésa ic wamma kecazua.

² Wanju ama imuac welenj qeqe ai imi Anutunéj onac nij wamma goi héhiéyawac nijac wamma nuac néjec imi ini hélacnec bec ninjgic gezanj.

³ Wanju usuya auma ac saña imi nézéyu niñasariyi suruc imuac imi bec zékanj zékanj wamma oénécmiyi.

⁴ Ini kiwi imi olommuiguc Kristoac hénia saña ninjegiri imi ini acguc ninjegicmu.

⁵ Ac saña imi deguc Yesuac méliméli ic téréya zéma Anutuac tilinj tilinj ic ionac muru Uña téréyanéñ zéhicñj énécmiyec ésécñec becaru imi hicñjsai nalé tosaraiguc imi ic onac nanhéra ménac méñ imuhuc ménda zéhicñj énécmiyu ninjic.

⁶ Imi mia ic enia enej buña suruc hiabia imuaru toroqema Kristo Yesuac qeriaiguc sisipac acya imi momacñec mératéc mema neñawu momacñec séwi momacguc wamma kecziñj.

⁷ Wanju Anutuac goi héihéia ninjac ai memeac sese mihicñj néñu, imuac kuhanéñ nuaru ai meanzac séciguc buña suruc hiabia imuac ai icya wamma keczia.

⁸ Buña suruc hiabia, Kristoac mériañ yanda oloñ oloñawac séc qahac imi ic enia énézémañ ninjac ic embac téréya ionac sugcinaiguc maqeqeya téngéñ tosara onogicma mamaya kecañzua nidac imuhucyawac goi héihéiyawac buña qenéñec.

⁹ Imi mia iwawai moczoñ zéhicñjiyec Anutu iwac qeriaiguc nalé hénihénia qahac imuarunec musañ musañgiawac niñu heyec ai areña imuac hénia ni dimuhucya wanzac imi zéasari énécmimañ ninjac imuhuc wannéñec.

¹⁰⁻¹¹ Imi mia nalé hénihénia qahac imuarunec Anutunéñ Miñ Kewunina Kristo Yesuac qeriaiguc niñarenjégye heyec imi méndacma degucmi Yesuac hénaoñj héra neñaocñec Anutuac ninjegic qinjtegic hénia hénia imi mewininini kurumenjiguc kua meme uña qac buñaginaguc zéma kuc buñaginaguc ieneñ hénia imi héñtegicmu ninjac imuhuc wanec.

¹² Neñañ imi Yesuac qeriaiguc i ninzénjgéma imuacñec mia bac yandi yandi qahac Anutu hosucgé mimiawac hénia mihicñjima kecziñj.

¹³ Imuac zéwelec énécmizua. Onac niñ wamma qenzer manzer hénia hénia mihicñjima kecañzua imuac mia ewagina ménda mamac, néñ ninjic edamuginaguc wammac.

Kiwi yomi olommu ionac ninjac wamma zéwelerec.

¹⁴ (14a) Hénia imuac ninjac

¹⁵ baec kurumenjiguc ic embac hénia hénia keczu ionac qacgina mihicñj énécmiyec.* (14b) Manjgocnina iwac muru ni simiñna héimima yomuhuc zéwelec mizua;

¹⁶ Inéñ wanju, iwac edamuya kuaya qeqeya séciguc Uña téréyanéñ onac qerigina imi kuhanéñ meseli énécmimac.

¹⁷ Meseliyu ninzénjgégic Kristonéñ onac ewa qeriginaiguc kecénécmiyu enej imi goi héihéi imuac qeriaiguc gété zaligina meyu nammu.

¹⁸ Namma seligima météré énécmimia moczoñ yanda iniguc momacñec Kristoac goi héihéiya imuac hilanjaya zéma horuaya zéma hinjac hinjaraya zéma enejaya imi séha ninjegicmu.

¹⁹ Wanju Kristoac siñ sorocya imi baec ic ionac ninj ninanéñ olommuac séc qahac, wanju ini imi niñasarimu ninjac zéwelecañzua. Niñasarigic Anutuaru qeriaawac mériañ kuaya qeqeya hezac iminéñ onac muru kuaya qesalecégéma hemac zéma zéwelecañzua.

²⁰ Kuha yandanéñ neñañ muru ai meanzac imuac séciguc, iwawai hénia hénia welec mianziñ me niñanziñ imi ogicma emma wandac wandac medac medac miñina

²¹ Anutu iwac muru mia Kristo Yesu zéma iwac hénaoñj héra ionac sugcinaiguc edamuyanéñ hicñjsaiya hicñjsaiya hema emma hemac, hélacñec!

4

Kristoac séwi tasia wamma momacñec ai mewin.

¹ Imuac mia Miñ Kewuninawac wamma hésa ic kekera neñ meme seli ac yomuhuc énézézua; Anutunéñ unuruyu ini iwac buña kecañzu imuac hakagina imi imuac séha wamma kecmu.

² Ewa qerigina memaamuma qeri bénzénjiguc zérabéraiguc nalé horuacñec nanjselima goi héihéiac qeriaiguc bisiqatéñ wajamumu.

³ Imuhuc wamma Uña téréyanéñ lu-aec hésanéñ dérécgé énécmiyu momacguc wanjic imi mia seliseli wamma qambañtohoya memu.

⁴ Séwiya imi momacguc, Uña téréya imi acguc momacguc, wanju ini imi héihéré énécmimac ninjac momacñec niñkinzénjgéma kegcic unuruyec.

⁵ Miñ Kewunina imi momacguc, wanju ninzénj ninzénj imi acguc momacguc, wanju doku naec imi acguc momacguc,

⁶ Wanju Anutu acguc momacguc, wanju inéñ mia kekec momac yanda imuac manjgoc keczac. Wanju kekec momac yanda iminéñ méra bawu kegcic momacguc wammu ninjac dérécgé énécmima duña imuac sugcinaiguc kecañzac.

⁷ Wanju icya icya Kristoac sese séha séc méndacma goinina héima nénécmiyec.

* 3:15: Ac yomuac hénia imi; Inéñ momac yanda neñañ Manjgocnina.

⁸ Imuac mia ac kiwi méné yomuhuc ooy-awac hezac; Inéh ou eñec nalé imuaru hésa ic sasala déréccgé énécmima onagicma eñec. Emma ic embachéra ionac muru sese énécmiyec.*

⁹ Ou eñec zéyec imuac hénia imi walac baeciguc emu hínjagrec imi mia, néh hénia méné hezac.

¹⁰ Hínjagrec inéh mia kuruménja kuruménja onogicma eñec i eñeyaoc wanžac. Inéh iwawai momac yanda imi séccgé énécmimanž zé imuhuc wanžec.

¹¹ Wanž inéh mia tosara Yesuac Méliméli ic, tosara kua meme ic, tosara bunža suruc hiabia zéauau ic, tosara pasto, tosara kiwi ic wammu zéma onoporec.

¹² Imi mia ic embachéra téréya mesolanžani énécmima weléh qeçe ai megic toroqe amuma Kristoac séwi éscnec yacmac niñac imuhuc ai bunža qénécmiyec.

¹³ Neñanž imi Anutuac nanža ninžéngéma hénia niñasariwiñ. Imuhuc wanni ninžéh ninžéhina zéma niñ asac asarinina iminéh toroqe nénécmiyu séwi momacguc wamma ic yandi tetcgia wambinž. Imuhuc wamma Kristoac yandi yandiac séc érérenžiguc yandiwiñ.

¹⁴ Imuhuc wamma neñanž imi deguc muacnec nambérac tanec ménda kecbinž. Ic diwi qiwiliñanéh ac halécnéñ ala batuc wanž énécmigic ninžéh ninžéhac ac areñarenžgia hénia hénia imuac tembonž tembonžanéh qekenž qeħa wanž énécmiwac niñac.

¹⁵ Néh goi héihéiya qeriaiguc ac hélawac zéma wawanž memenina séc orucnina Kristo iwac kekecac séciguc yandiwiñ.

¹⁶ Iwarunec séwi tasia imi moczoñ toroya toroya toroqe mimia wanž iwawai hiabia séc qema énécmiyu qéhérenžgé amuma séwi tasiawac kuħa séc ai mema séwi imi meyandima goi héihéi imuac qeriaiguc miyacgé amuanžac.

Kekec wahala zéma kekec qelia.

¹⁷ Imuac niñac ni séwiac hénia imi zéma Miñ Kewunawac qeriaiguc ninžéh ninžéhna zéau énécmizua; Deguc muacnec imi ic enia eneñ ewa qerigananéh iwawai héla qahac imuac wamma kecanžú éscnec imuhuc ménda wamma kecmu.

¹⁸ Ieneñ imi niñasac asari ginanéh sinjidéngéyu nininžina qahac imuac suraiguc ewa qerigananéh seligiyu Anutuac kekec igucnec wamma keñgic.

¹⁹ Ieneñ ninžegic qinžtegicgina qahac tanec wamma séwiac sinžiguc opocamuma haka biria hénia héniaiwac hémbaoc wamma wanžanžu.

²⁰ Ini imi Kristoac hénia imuhuc méné ménda kuamugic.

²¹ Ac héla imi Yesuac qeriaiguc hezac éséc ini hélacnec iwac murunec ku énécmiyu ninžiguc imi

²² ini ala batuc féngéc ic méndacma houma keñanžac ic wahala imuac haka imi séwi usugina ésécnec hetecgému.

²³ Ewa qeriganawac uñja imi meçeli énécmimia wanž

²⁴ Solanž dindiñja zéma ac hélanéñ météré énécmiyu Anutuac tanec ic qelia maleku ésécnec héiamuma kecmu.

Kekecac hénia ac.

²⁵ Wanž neñanž momacnec Yesuac séwi tasia wamma kecziñ imuac niñac ini ikoc waima ama momac ic iniguc eñaoecnec ac hélacnec zému.

²⁶ Ini qeri biric nimmuiguc képésic ménda wammu. Wanž kaiwe kiwa hínjagmac imuac séc qeri biric ménda késama kecmu.

²⁷ Biria miñinawac titinža méné ménda waimigic érémac.

²⁸ Kowu nenenéh muñguc kowu ménda nemac, néh néwéciguc maqeqeya méra mimacac séc iwawai miñicñimanž zé eñeya mérianéh ai mema haka hiabia wammac.

²⁹ Ac biria imi kuagina igucnec ménda waigic mamac, néh ac hiabia ic tosara meyac énécmimacac sécya zéma acgina niñzu imi onac goi héihéi miñicni énécmimu.

³⁰ Ini imi Uñja téréyawac qeriaiguc asé kiwi menénécmiyu anžéñ titiac nalé ducñimac imuac séc iwac bunža kecmu, imuac niñac Ini Anutuac Uñja Téréya ewa biri ménda miñicni mimu.

³¹ Ini qeri howuc zéma qeri biric zéma yonkanžanž zéma wanž silac zéma zébiri qébiñ haka silic imuhucya imi enanž muru augic qahac wandacmac.

³² Eñaoecnec goi héihéi wanžamuma wésé nininž wanžamuma Anutanéh Yesuac qeriaiguc képésicgina wai énécmiyec éséc képésicgina waiamumu.

5

¹ Imuac goi héihéi wanž énécmiyu kecanžu nambérac imuhucya ésécnec Anutuac kéréndéh wamma kecmu.

² Ini imi Kristonéh goi héihéi wanž énécmiyec séciguc eñaoecnec iwawai méné wamma mewinž zé goi héihéiyawac qeriaiguc wammu. Kristo inéh neñanž niñac wamma eñeya kekecya waima mulu mananž héménja hiabia ésécnec Anutu héimiyec.

* 4:8: Nalé imuaru kawaligina yaréiguc onogicma lilingéma hama iwawai onagicgic imi ic embachégina gili énécmianžic. Yesu imi neñanž kawalinina wanžac imuac haka imuaru ac héima zézac.

³ Ini imi suginaiguc kaisero zéma haka biria hénia hénia zéma hémbaoc haka imuhucya imuac qara acguc ménj ménda zéhicijimu. Iminénj ic embac météré énécmimia ionac hakagina séha wanzac.

⁴⁻⁵ Kaisero zéma ic qerigina zapi qeqeya zéma hémbaoc (baniarawac mepé qepési ai) wammu imi enej moczoj yanda Kristo zéma Anutuac ama yandaiguc mératéc ménj ménda memu. Imi ini ninjacgéma nindaczu imuac ninjac ac zapi qeqeya zéma zézoranj ac zéma lisi ac imi ménda zému, néj nénéwiciguc ewa hia ac ézému.

⁶ Ménjac ménj ménda wai énécmigic ac gorosojá énézéma ikoc waj énécmiwu ninjac. Haka imuhucyawac ninjac Anutuac qeri gericnéj ac qeqe haka imuac nambérac héra ionac muru maanzac.

⁷ Imuac mia ic imuhucya iniguc késayu késa ménda wammu.

⁸ Ini becneq imi sinji tunumanjac buja kecgcic, néj deguc imi Minj Kewuninawac qeriaiguc asac mararanjac buja keczu. Imuac asac mararanjac nambérac imuac séciguc kecmu.

⁹ Asac mararanjac héla gocmia imi mia haka hiabia, haka solanja zéma haka héla.

¹⁰ Némacnéj Minj Kewunina ségiségi michicji mianzac imi batucgé hémma,

¹¹ ini imi sinji panamanjac ai iwawai héla qahac imuac ménda toroqemu, néj énézégic haka biria héjtegicmu.

¹² Ienej sasangiaguc wanjanzu imi kuananéj zémanj zéma gamu mamasunajac waju réwérizua. ^(14a) Hémbinjac séc imi moczoj asac mararanjac,

¹³ hénia imuac ninjac, iwawai moczoj asac mararanjac néj qetagaliju wininanzac imi kicinananéj hémbinjac séc wanjanzac.

¹⁴ ^(14b) Imuac ac ménj yomuhuc ooyawac hezac; Gaugina hekeczu ini yacgic! ini humuc ic ionac sugina igucnec yacgic! Kristonénj qetagalima asari énécmimac.

¹⁵ Imuac ini hakagina dimuhuc wamma kecmu imi ninjegicmu. Imuhuc wamma ic embac ninjegic qinjtegicgina qahac ésécnec qahac, néj ninjegic qinjtegic ginaguc wamma kecmu.

¹⁶ Nalé imi biria yéwériyaguc, imuac ninjac ini nalé imi qaurac ménda qemu.

¹⁷ Imuac bec ini ewa soho ic ménda wammu, néj Minj Kewuninawac ewa sinj imi dimuhuc hezac imi nitegicma kecmu.

¹⁸ Wajj doku seliaguc ewa soho ménda wammu. Imi mia kekec soho sohoya. Néj Uja téréyanénj sécgé énécmiyu kecmu.

¹⁹ Mepé qepési legic, zéma ewa hiawac legic, zéma legic téréya enaj héiamuma ewa qeriginanéj Minj Kewuninawac muru legic héimima mepésimimu.

²⁰ Haka hénia hénia hicji énécmianzac séc Minj Kewunina Kristo Yesuac qaraiguc

nalé séc Anutu manjocnina ewa hia ac ézému.

²¹ Waju Kristo ee héihéi wammima enjaocnec méra bacginu kecamumu.

²²⁻²³ Kristonénj hénaoirij ionac orucgina wamma enjeya séwi wamma keczu ionac angéj titi ic wanzac ésécnec, embac ménjac euyanénj iniija iwac oruha wanzac, imuac ninjac embac ini euhécgina ionac méra bacginu kecma Minj Kewuac muru wammianzu ésécnec waj énécmimu.

²⁴ Néj hénaoirij enej Kristoac wammianzu ésécnec embac ini imuhucyanec euhécgina tohotoho waj énécmima kecmu.

²⁵ Ic ini acguc inihécgina ionac goigina héiénécmima Kristonénj hénaoirij ionac goigina héi énécmima ionac ninjac wamma enjeya kekecyu wai énécmiyec imuac séciguc waj énécmimu.

²⁶ Imi mia dokunénj naec énécmima ackuazécnénj zuac énécmima météré énécmiyec.

²⁷ Imuhuc waj énécmima enjeya kiwaiguc hénaoirij téréya kumu énécmima métaq métaq me kiric misicya qahac téréyanec solananec wammu ninjac imuhuc waj énécmiyec.

²⁸⁻³⁰ ⁽³⁰⁾ Nejanj imi Kristoac séwi tasia kecziij imuac ninjac, ⁽²⁹⁾ Kristonénj hénaoirij héra galengé nénécmianzac. Ic ménjnéj ménj enjeya séwiya ninjac mézé titi ménda wanjamuma nalé séc nene gumu amuma kecanzac. ⁽²⁸⁾ Imuac ic ini imuhucyanec enaj inihécgina imi enaj séwigina ésécnec goigina héi énécmimu. Ic ménjnéj ménj iniija goiya héimianzac inénj imi enjeya séwiya goiya héiamuanzac tacnec wanzac.

³¹ Hénia imuac ninjac ic ménjnéj nejjoc manjocya wai érécmima kemma enjeya ininaguc toroqema séwi éréhécnénj séwi momacguc wammaoc imuhuc zéyu ooyawac hezac.

³² Waju imuac hénia sanja imi qeu hinjac hingara. Ni imi Kristo zéma Anutuac hénaoirij ionac ninjac momacnec imuhuc zézua.

³³ Waju ini imuhucyanec enaj enaj inihécgina imi enaj ésécnec goigina héi énécmimu. Waju embac ini acguc euhécgina onac eegina héi énécmimu.

6

Nambérac zéma nejjoc manjoc.

¹ Nambérac ini Minj Kewuninawac qeriaiguc nejjoc manjoc hécgina ninjtoho waj énécmimu. Haka iminénj haka dindinja wanzac.

² Gejga nejjoc manjocga eegira héi érécmiwésémanj iminénj mia hénia ac walac walac zikiziki acyaguc wanzac.

³ Imuhuc wambésémanjiguc gi imi baeciguc nalé horua kekecgaguc kecbésémanj.

⁴ Manjgoc ini nambérac hécgina qeri geric ménda mihicnjí énécmimu, néj Mij Kewuninawac pakej ac zéma zézé seli acnéj qegumu énécmimu.

Welenj qeque ic zéma ionac mij manjgocina.

⁵ Welenj qeque ini imi bac yandi yandi wamma zénéngina hiriyu ewa qerigina hélanéj séwiginawac mij kewu hécgina imi Kristoac muru wammianzu éséc nec welenj qeénécmimu.

⁶ Ionac kicginaiguc baec ic ionac ewa qerigina mehiaru énécmianzu éséc qahac, néj Kirisistoac welenj qeque ic éséc nec ewa qeriginanéj Anutuac ewa sij ninjtoho wamma

⁷ sija nimma welenj qeénécmima ic ionac wanjanzu éséc nec qahac, néj Mij Kewuninawac wammianzu éséc nec welenj qeénécmimu.

⁸ Imi mia icya icya haka hiabia méhac méh wammuiguc welenj qeque me mij manjgoc kekera séc ai imi Mij Kewuninanéj nénécmiyu meanzij imuhuc zéma nimma imuhuc wanj énécmimu.

⁹ Imuac Galej ini acguc welenj qeque hécgina imuhucyanec wanj énécmimu, néj ménda tericgé énécmimu. Némac nij ionac zéma onac Mij Kewugina imi ou kurumenjiguc kecanzác. Wanju iwac muru imi séwiac hémma ningésigési méh ménda hezac imuac mia imuhuc wammu.

Anutuac yaréac maleku selia.

¹⁰ Tetcgiaiguc yomuhuc zéwa ninjic; Ini imi Mij Kewuninawac qeriaiguc zéma iwac kuc bujawac kuhanéj meseli amumu.

¹¹ Ini imi Biria mijinawac ikoc imi qewij zé Anutuac bunda maleku héigic séwiginawac moczoj hoturudacmac.

¹² Nejan yaré imi ic séwi busuninaguc me sacninaguc qahac, néj Biria mijinawac kewuya kewuya zéma kuc buja zéma baec sij tunumajaguc imuac galejhéra zéma sawaiguc uja biria iniguc wanjanzij.

¹³ Imuac Anutuac bunda maleku héigic séwiginawac moczoj hoturu énécmiyu nalé biriaiguc ini efima yaré qemaguc nanjselimu nijac imuhuc wammu.

¹⁴ Imuac ini nanjselima ac hélanéj rikunjina mema zikigic haka solanjanéj tétécginaiguc hoturumu.

¹⁵ Wanju hena usugina luaeac buja suruc hiabianéj haima zéréjqéréj wanjamumu.

¹⁶ Imuac qahaiguc toroqema ninzéh ninzéhac saiwa mema iminéj ic biriawac zakonj geric bélanaguc imi hézéhégema qéwécgému.

¹⁷ Anjéj titiac opoc selia zéma Uja téréyawac sou Anutuac ackuazéc imi memu.

¹⁸ Wanju zéwelecgina zéma zéqaaqacgina moczoj néj naléya qahac Uja téréyawac qeriaiguc zéwelecmu. Imuhuc wambij zé zenzenj qeli qeli wamma nalé séc seliseli wamma zéwelecmu. Wanju ic embac téréya ionac nij wamma zéwelecmu.

¹⁹ Wanju nuac nijac momac nec zéwelecmu nuac muru ackuazéc néju kuana anjéma buja suruc hiabia imuac hénia sanja imi porij qahac zéau énécmimaw nijac zéwelec wammu.

²⁰ Nej ai imuac mia Yesunéh méli néju hésa ic wamma kecza. Wanju imi mia nej ac zémanjác hezac imi porij qahac selianec énézéma nijac imuhuc mihicnjí néjéc.

Mozoc ac.

²¹ Kekecnawac hénia me némac ai mema kecza imi onac momac nec énézéwa nimmu nijac ninzéh ninzéhac dacmuna zéma Mij Kewuninawac qeriaiguc ai ichéla keczac Tikiko inéh mia héniana imi moczoj énézédacmac.

²² Inéh mia nonac kekecninawac hénia énézéma ewa qerigina meefi énécmimac nijac ni ic imi ai imuac téngéh méli énécmizua.

²³ Anutu manjgocina zéma Mij Kewunina Kristo Yesuac murunec goi héhéiya luaeguc zéma ninzéh ninzéhaguc iminéj dacmuna hécna onac muru hemac.

²⁴ Mij Kewunina Kristo Yesu sija ménda humumia nimmianzu séc ionacmuru ewa hiayanéh he énécmimac.

Filipai

Yaizézé ac.

¹ Yesu Kristoac welenj qeqe icya Paulo zéma Timoteo niri hénaorinj Kristo Yesuac qeriaiguc Filipi ama arenja yandaiguc kecanzu ini zéma galenj hécgina zéma ai ichécgina onacmuru kiwi yomi oma haiwa hazac.

² Anutu manjocnina zéma Minj Kewunina Yesu Kristo iorarunec ewa hia zéma luaenéh hama onac muru hemac.

Pauloac zéwelec ac.

³ Ni ninjqeli énécmianzua nalé imuac séc Anutuna ewa hia ac ézéanzua.

⁴ Zéwelecanzua séc ic tunj onac nijac wamma ségiségi wamma nalé séc zéwelec wananzua. Imuac hénia imi yomuhuc;

⁵ Ini buja suruc hiabia ninjic nalé imuac hénihénia igucnec éréma deguc imuac ai imi nangé amuma meanzu imuac mia imuhuc wananzua.

⁶ Wanju suginaiguc ai hiabia héniyec Anutu inéj ai imi mézézéngéma metecgéyuguc Kristo Yesuac nalé yanda imi hamac imi ninjkinzéh gézua.

⁷ Ni hésa qatécnaqac wamma buja suruc hiabia imuac héipuc wamma zéseliwa ini ewa hiyawac qeriaiguc ai momachéna waj néhanzu. Imuac nijac ni ic tunj onac imuhuc nimba sécgézac. Imuhuc nimba ini imi nuac ewa qerinaiguc kecanzu.

⁸ Yesu Kristo inéj ewa qerianéh waj énécmianzac imuac séciguc ni dimuhuc onac nijac wamma qerinanéh hakhak wananzac imuac mia Anutunéh ni héipuc waj nénzac.

⁹ Wanju ini ninij hinjac hinjara zéma ninjésgési ginanéh goi héihéigina imi mesaiyu kuaya qeqeya wammac imuhuc zéma zéwelecanzua.

¹⁰ Imuhuc wamma némac iwawainéh héra wanzac imi ninjtegicma solananecc kitic képésic qahac kecgic Kristoac haha naléya imi hamac.

¹¹ Wanju Yesu Kristonéh qenanjé waj énécmiyu kekec solanawac héra gocmi-anéh sécgé énécmiyu Anutuac edamuya onac murunec qetagali énécmiyu tosara enej hémma Anutu mepé qepésiac legic héimimu.

Pauloac zéwelecwelec ac.

¹² Dacmuna hécnina haka hicjinéjcc imuac nijac Minj Kewuac buja suruc hiabia imi munjuc yanda saima kenzac imi ini ninjtegicmu nijac wananza.

¹³ Imuac Kristoac nijac wamma hésa qaténaguc keczaa imi baec galenjac ai ama yomuac qeriaiguc owohotonj keczu i zéma ic embac tosara moczonj ionac suginaiguc wininiyu héntegicdaczu.

¹⁴ Imuac nijac dacmuna hécnina suginaiguc sasalanéh nuac hésa qaténa nijac Minj Kewuninawac qeriaiguc ninzéngéma zénéngina ménda hiriyu Anutuac ackuazéc imi hanj qema zéanzu.*

¹⁵ Ic embac tosanéh nimbupuc wamma nogicna gogicba zéma Kristo zésaianzu, néj tosara imi ewa hélanéj zésaianzu.

¹⁶ Yomi enej imi ni buja suruc hiabia imuac héipuc wamma zéasarimanj nijac kumunéhcc hénia imi ninjtegicma sinja nimma ai meanzu.

¹⁷ Wanju tosara imi enej hésa qaténaguc réwéri méj toroqewinj gezanj zéma ewa hélanéjcc qahac, néj nogicna gogicba zéma Kristo zésaianzu.

¹⁸ Imuac némariawac hémba birimac? Ikoc me hélacnec imuhuc me imuhuc wajjic saima kenjanzac imi Kristo imi mia. Hénia imuac nijac ni ségiségi wananzua. Wanju toroqema ségiségi wammanec kecanj.

¹⁹ Imi mia hénia yomuhuc nijac; Onac zéweleccgina zéma Yesu Kristoac Uja téréyanéh nangénéju zéra waiya imuhucya nijac anjéh titina mihicjinanj imi ni ninzua, imuac nijac mia imuhuc wananzua.

²⁰ Wanju gamusinj gamusinj ménda nimma becnecc éscénecc degucmi acguc zénéhna ménda hiriyu séwiiguc me humuciguc séwinanéj Kristo iwacnec sac mepési mimanj ninj ninzua.

²¹ Imi mia nuaru imi kecanjiguc Kristoac kecanj, wanju humumanjiguc humucna imi acguc méra némmac.

²² Wanju séwinaguc kecanjiguc imi téré ainawac héra mihicjinan. Imuac nijac kekec zéma humuc iorac sugiraiguc némariawac anjéh tiwa hia wammac imi ménda ninzua.

²³ Ni imuac sugiraiguc kecha momacnec waj nénzao. Waima kemma Kristoguc kecanj iminéh ogicogicya imuac ninj imuac wananza, néj

²⁴ imi waima séwinaguc kecanj imi onac ninj nimba hia wanzac.

²⁵ Wanju ni waima kecanj imi zéma onac ninzéh ninzéhina meyandima imuac zézé

* **1:14:** Paulonéh hésa ic kerec, néj Romawac baec galenjéh eeya héimiyu ziki sipac qahac keema ackuazéc zéauénécmiyu hémma tosara enej acguc kucgina mema zénéngina ménda hiriyu buja suruc hiabia zéau énécmianjac.

ségiségi wamma ic tuñ iniguc momacnec kecmanjac hezac imi ni niñyacgézua.

²⁶ Imuac neñ muñguc hama iniguc kecba nuac niñac Yesu Kristoac qeriaiguc onac zézé ségiségi ginanéñ qesalecgéma yandimac.

²⁷ Momacguc niñgic eeyaguc wammac imi yomuhuc; Ini Kristoac buña suruc hiabia imuac séciguc wamma kecmu. Imi mia ni ha inicman me wai énécmima lakec kecmariñ imi ini ewa momac wamma namma ewa siñgina momacnec buña suruc hiabawac ninzériñ ninzériginawac wamma eñaooc nanjé amumu.

²⁸ Ionac muru imi buña suruc hiabianériñ kisikiyonjac asé kiwiya wanzac, néñ onacmuru imi anjéñ titiac asé kiwiya wanzac. Imuac niñac ai imuac me imuac mewin zégic hazéc wañ énécmimuiguc ionac bac yandi yandi ménda wammu.

²⁹ Kristoac niñac ewa hia wañ énécmiyec imi ninzérigé mimu niñac sac qahac, néñ ninzérigéma iwac niñ wamma zérabéra acguc momacnec bisimu niñac imuhuc zézua.

³⁰ Ini imi becneç nuac muru hicñjiyu héñgicac deguc nuacmuru heyu héñanžu qenzerñ manzerñ imuhucya onac muru acguc he énécmizac.

2

Kristoac memaamuma kekecac haka.

¹ Imuac Kristoac qeriaiguc meme seli ai, me goi héhiéiac qeri mebélac ai, me uña téréyawac ala kekec, me wésé ninin, me ewa biricnéñ he énécmiyu

² ewa momac wamma goi héhiéi imuhucyanec anjéñ tигic ewa siñgina momac wañu siñniñ momac wamma ségiségina solanjanigic kuaya qeqeya wammac.

³ Ai imuac me imuac mewin zé nogicna gogicba hakaiguc me séwi eñerawac hakaiguc ménda wamma ewagina memaamuma tosara ionac niñgic gi gogicma eñeña wammu.

⁴ Ini eñac eñac ewa siñgina sac qahac, néñ alahéçgina ionac ewa siñ imuac momacnec héñgaler wañ énécmimu.

⁵ Yesu Kristoac ewa siñ heyec ewa siñ imuhucyanec anjéñ tигic hemac.

⁶ Inéñ Anutu eñeyawac kekec kerec, néñ Anutuac séc anjéñ tigma kecmariñ zé ménda nimma,

⁷ kilerñ memaamuma welen qeqe ic tanec mema baec ic éséçnec wañec.

⁸ Imuhuc wamma ic tanec wamma hicñjiyec. Hicñjima eñeya memaamuma kilerñ humucac séc keremma Anutuac ara niñtohoma ic héñgeña wéndaraiguc humuyec.

⁹ Imuhuc wañu Anutunériñ ou meyacmima qac buña méñ, qac tosara moczoñ onogiczac imuhucya miyu késayec.

¹⁰ Imuhuc wammima ou kurumenjiguc zéma you baeciguc zéma emu baec bawaguc kecanžu ieneñ moczoñ Yesuac qac buñaiguc simin héimimuac hezac.

¹¹ Wañu kuaya kuaya séc Yesu Kristowac Miñ Kewuna zéma Anutu manjoc mepési wammimu.

Kifa asaha éséçnec kecbin.

¹² Imuac ala soroc héçna wésénaiguc sac qahac, néñ deguc iniguc ménda keczua nalé yomuac acguc nalé séc ara niñtohoma bac yandi yandi wammima zénéñgina hiriyunec onac anjéñ titigina imi mesolanjanimu.

¹³ Ewa qeriginaiguc ai meanzac imi mia Anutu. Inéñ mia eñeya ewa siña hiabia imuac niñ kewugina haima aigina memu niñac meseli énécmianzac.

¹⁴ Wañu ai héña héña imi mematiti me tualefic ac qahac memu.

¹⁵ Imi mia ini képésic qahac solanjanec keçma hicñjsai qariniñ qariniñgia zéma acqeqe wawaña ionac suçginaiguc Anutuac nambérac héra wamma solanjanec keçma baec ic ionac suçginaiguc asac mararan wamma qetagali énécmima kecmu.

¹⁶ Kekecac ackuazéc measarigic ni usunñec kerña wamma qenzerñ manzerñ qeyi imi héla qahac ménda wañu Kristoac naléiguc qerinanériñ niñpangéma onac niñac ségiségi ac zémanjac séc wammac.

¹⁷ Onac ninzériñ ninzérigina zéma welen qeqeginanéñ mulu éséçnec haimigic ni imuaru toroqema nena kekeçna mulu mananjac doku selia éséçnec qocgé minanjiguc kilerñ ségiségi wamma ic tuñ iniguc ségiségi wammariñ.

¹⁸ Ini imuhucyanec ségiségi wamma niguc momacnec ewa hia nimmu.

Timoteoac ac.

¹⁹ Ni onac ac buña nimba qerina meefi némmac zéma héña imuac niñac Timoteo focdac onac muru méli énécmimariñ niñac Miñ Kewuninawac qeriaiguc niñkumu wamma kecanzua.

²⁰ Niguc ewa momac wamma onac niñac wamma inicgalerñ wammacac hezac imi tosara qahac, néñ i sac nuacmuru keczac.

²¹ Ic tosara ieneñ imi Kristo Yesuac aiyawac ménda wananžu, néñ eñariñ ewa siñginawac wamma kecanžu.

²² Néñ Timoteo imi merac méñnéñ manjocyawac wammianzac éséçnec wañ némma niguc buña suruc hiabawac kuc qema ai meyec. Imuac niñac ai hakayawac héña imi wininiyu hémma nindacžu.

²³ Imuac nuac muru haka dimuhuc hicni némmac imi hémma niñteçicmanj nalé

imuaru focdac ic imi méli énécmimanj zé niñkumuma keczua.

²⁴ Ni acguc focdac hamanj zé Miñ Kewuninawac qeriaiguc niñkumuma keczua.

²⁵ Wanju nimba Epaforodito onac muru méli énécmimanjac hezac. Ic imi méli néngic hama dacmuna zéma ai momac zéma téngij ic éséc nec niguc momac nec welenqe némma iwawai méñac méñ niñac wamba méra néñanzac.

²⁶ Inéñ ini moczoñ inicmanj zé qeria héñgeñec kerec. Wanju eñeyaoc hafi wamma kerec imuac suruc ini nindacgic imuac niñac ewa goro wamma kecanzac.

²⁷ Inéñ hafi kiyu humumanj zé wanjec. Wanju Anutunéñ wéséya nimmiyec. Wanju i sac qahac, néñ ewa goronéñ ewa goro méñ mihicñiwac niñac niñyéwérima kecha wéséya niñnémma ewa gorona momac nec meefinéñec.

²⁸ Imuac ini ic imi hémma ségiségi wanñic ewa qerina réwéria imi acguc momac nec meefimanj zé seliseli wamma méli énécmizua.

²⁹ Imuac ini Miñ Kewuninawac qeriaiguc ségiségi yanda wamma ic imi héihéré mima ic imuhucya ionac imi eegina héima énépésimu.

³⁰ Ini welenj qenémma ai megic ai tasia ménda sécgéma heyec imi meyu sécgédacmac niñac ic imi Kristoac ai niñac eñeya kekecyá ménda galeñgé amuma humumanj zé hia humumanj zénimma ai meañec.

3

¹ Dacmuna héčna ac tetecgiawac zéwa niñgic, Miñ Kewuninawac qeriaiguc ségiségi wammu. Ac imuac nec muñguc muñguc oma nimba imi nuaru ai yanda ménda wanzac, néñ onac imi ac iminéñ demij meénécmimac.

Haka wahala maleku éséc nec hetecgéwiñ.

² Ini haséñ kazu ic* zéma biria meme ic zéma séwi taségina héricma séwi eñej wanju imi onac galeñgina mema kecmu.

³ Anutuac uña téréyaguc welenj qeé ai mema Kristo Yesu mepési mima séwiguc ménda héiselima kecanzij neñañ imi séwi tasénina hélac nec héricma kecera wanzij.

⁴ Ni acguc séwiiguc héi selimanjac séc wanju ic tosia enej séwiiguc héiseliwijac séc zéma niñziuguc ni imi onogicma imuhuc nimmanjac séc.

⁵ Ni hicñima kecha ai meme 8 wanju séwinaiguc séwi heric haka wannéñgic,† wanju ni Israelac sac kitiwa, Benzaminac

qeli, Hebiraio ic sugginaiguc Hebiraio ic héla, wanju héna aciguc koroma zéwa Fari-saio ic wanlua.

⁶ Hakana imi seliseli wamma Yesuac hénaorinj ununesi wanñ énécmiyi wanju héna ac méñ ménda logima kápésic méñ ménda mihicñiji.

⁷ Wanju bec nec iwawai imuhucya moczoñ nanjé néñec, néñ Kristoac wamma nimba iwawai imi méñ ménda méra néñec, néñ iwawai eñomia wanjec.

⁸ Wanju hélac nec zéwa iwawai imi moczoñ maqeqeya mihicñi nénéña, néñ miñna Kristo Yesuac héna niñsariwá hicñinéñec niniñ imuac mia nimba eeya eñejaguc wanzac. Ni imi iwac niñ wamma iwawai moczoñ imuac nenesic zéma niñzua. Imi mia Kristo anjgétiwa

⁹ iwac qeriaiguc mihicñi nénéña wammac niñac. Solañanima keczua imi héna ac iguc nec ménda hicñiyec, néñ Kristo niñzéhégéwa kekec solañ imi Anutuac murunec hicñinéñec.

¹⁰ Ni Kristo zéma humuc iguc nec qelima kekec imuac kuha zéma iwac qenzej manzej imi momac nec bisinimmanj zé iwac humuc imi niñtohoma

¹¹ Imuhuc me imuhuc wamma humuc ic suggina iguc nec yacma kekec qelia mihicñimanj zé wanlua.

Kekecac qambaña hémma usuñ nec kembij.

¹² Ni nena imi bec mihicñizua ménda zéwá. Wanju bec mesolañani wanñ néñec ménda zéwá, néñ Kristo Yesunéñ ni népésiyec séc imuac mihicñimanj zé wamma usuñ nec kemmanec kecua.

¹³ Dacmuna héčna, ni bec imi mezua zéma ménda niñzua, néñ iwawai andénaiguc hezac imuac eluj nuyú, iwawai wésénaiguc hezac imuac memañ zé

¹⁴ kemma anjgétimanjac hezac, imuac mia kicna hiwa keñu Kristo Yesuac qeriaiguc Anutunéñ ounec héihéré néñec imuac héla haiyu hezac imuac memañ zé usuñ nec kenlua.

¹⁵ Imuac solañanima kecziñ neñañ sucninaiguc méñnéñ méñ yomuhuc nimmacac hezac; Haka méñac ini niñgic tanera méñ wanju Anutunéñ imi acguc measari énécmiyu hémmu.

¹⁶ Nini anjgétima kecziñ héna imuac nec sac tima kembij.

¹⁷ Dacmuna héčna ini eñawu ni méndac némmu. Wanju ic tosia haka kekecninaiguc héñzu séc imuhucyanec wamma kecanzu

* 3:2: Yuda ic ionac haka silic méndacanjic ieneñ Kristo ic tosar ionac haka silic ménda méndacgic mebirí énécmianjac héna imuac niñac kazu ic zéénécmiyec. † 3:5: Yuda ic ieneñ nalé imuaru nanjhécgina séwi hericheric haka imi wanñ énécmigic.

ionac haka imi acguc kic hihî wamma hémmu.

¹⁸ Ni hatac sasala énézéyi. Deguc acguc kic masina mayu énézéua. Ic embac sasala imi Kristoac ic héngena wéndara imuac hazéc wamma kenha wanzu.

¹⁹ Ienej imi tetcgiaiguc kisikiyon mi-hicijimu. Ionac anutu imi tomenjina. Gamuginanéj zunzarinj ésecnec hai hoturu wamma baecac iwawai nijac nijanzu.

²⁰ Wanju nenanj imi kurumenj ama minjina wamma kecni qacnina ou kurumejiguc ooyawac hezac. Imuarunec mia aŋgér tîi minjina Miŋ Kewunina Yesu Kristo hamac zéma mambéc kecanzinj.

²¹ Inéj iwawai moczoŋ énézéyu nintho mimuac séc kuc buŋa hemizac. Kuha imuhucyanéj séwinina maqeqeya imi melenj nénécmiyu eŋeya séwiya edamuyaguc ésecnec wambiŋ.

4

¹ Imuac nuac ninjkumu, dacmuna sorochécna, nuac ségiségi zéma ic kewuac soroc, ini imuhucyanec Miŋ Kewuninawac qeriaiguc namma kecmu.

Memeseli ac.

² Ni Yuodia zéma Sintike embac éréhéc imi Miŋ Kewuninawac qeriaiguc ewa momac wamma kecmac nijac zénaŋgé érécmizua.

³ Wanju ai momacna* solanja guac welec génzua. Embac tosarac buŋa suruc hiabiawac niguc momacnec seliseli wamma ai megic imi zéma Klemento zéma nuac ai momac hécna méra énécmina, qacgina imi kekecac kiwiiguc hedaczac.

⁴ Miŋ Kewuninawac qeriaiguc nalé séc ségiségi wanjic. Ménguc énézéwa ségiségi wammu.

⁵ Onac ewa bénzéggina imi ic embac énézégic nindacmu. Miŋ Kewuninanéj hosucgé nénécmizac.

⁶ Iwawai méŋac méŋ ménda ninjéwérimu, néŋ ai hénia héniaiguc zéwelec zéma zéqesiqesi ginanéj ewa hia ac ézéma Anutu ézému.

⁷ Imuhuc wanjic bec Anutuac luac ninjinawac séha ogicogicya imuhucyanéj Kristo Yesuac qeriaiguc onac ewa qerigina zéma ninjina galeŋgé énécmimac.

⁸ Dacmuna hécna metecgéma zéwa, iwawai héla, iwawai téréya, iwawai dindija, iwawai solanja, iwawai siŋ ninjimiiawac séc, iwawai zézé sorocyaguc, iwawai méra énécmimiiawac séc me iwawai mepé qepésiyaguc, imuhucyawac wamma kecmu.

⁹ Ini nuac murunec ninjareŋgéic me megic me héngic imuac wamma kecmu. Imuhuc wanjic luaeac Anutunéj iniguc momacnec kecmac.

Filipo hénarinj ewa hia ac ézéyec.

¹⁰ Ini nuac nimma kecgic imuac zariŋanéj hutuzac imuac ni Miŋ Kewuninawac qeriaiguc ségiségi kunerj yanda wanzua. Becnec ini ninjéngic, néŋ imuac naléya ménda hayu osigic.

¹¹ Ni iwawai méŋ nijac wamma imuhuc ménda zézua. Ni kekecac hénia kuamuma haka hénia héniaiguc hia zéma nimmajac séc wanzua.

¹² Ni imi maqeqena iguc hia kecmajac séc, wanju iwawaina saméŋ bipiyaguc hia kecmajac séc. Imuac haka hénia héniaiguc nimba sécgé néŋanzac. Yaka ninj humu humiuguc me iwawaina saméŋ bipiyaguc me maqeqena iguc dimuhuc kecha hiarumac imuac hénia imi ninjtegicdaczua.

¹³ Meseli néŋanzac iwac qeriaiguc ni iwawai moczoŋ hia wandacmajac séc.

¹⁴ Wanju ini nuac qenzéŋ manzéniguc momacnec toroqezu imuac nimba sécgézac.

¹⁵ Filipi ic zéwa ninjic, becnec buŋa suruc hiabiawac ai imuac nalé hénihéniaiguc ni Makedonia baec waima kembra méŋnéŋ méŋ méra ménda néŋec, néŋ ini sac méra néngic imi ini ninzu.

¹⁶ Wanju Tesalonika ama areŋa yandaiguc kerî nalé imuaru acguc ini hatac éréhécnéŋ méŋ méra néngic.

¹⁷ Ni sese méŋ nijac ménda welec énécmizua, néŋ mériaŋginaguc wammu nijac onac muru haka hiabiawac hélanéŋ saima hemac nijac imuhuc zézua.

¹⁸ Nuac muru imi iwawai moczoŋ sasala henéndaczac. Epafirodito mériaiguc iwawai néngic imi mewa sécgénenzac. Imi mia hofac oo ésecnec héméŋa hiabia wanju Anutunéj memacac séc wanju ségiségi mihicinj mizac.

¹⁹ Nuac Anutunanéj Kristo Yesuac qeriaiguc, edamuyawac qeriaiguc, eŋeya hofi yanda kuaya qeqeya igucnec sécgina tiénécmimac.

²⁰ Anutu Manjocnina iwac muru nalé tetcgia qahac mepé qepési hemimac. Hélcacnec!

Ac tetcgia zéma mozoc ac.

²¹ Ic embac téréya Kristoac qeriaiguc kecanzu ionac yaizéyé ac énézému. Dacmuna tosarac niguc keczu imi enej onac yaizéyé ac énézéu.

²² Ic embac téréya moczoŋ onac yaizéyé ac énézéu. Wanju ionac sugcinaiguc Kaisawac amaiguc areŋhéra ionac murunec

* 4:3: Girik aciguc; boŋ zura momacnec huama kekera.

tosaranéŋ imuhucnec yaizézé acgina zézu
imi meyacma zéwa ninzu.

²³ Miŋ Kewunina Yesu Kristoac ewa hi-
anéŋ onac ewa qeriginaiguc hemac.

Kolosai

1 Anutuac ewa sinjiguc Kristo Yesuac Mélíméli ic wawanja ni Paulo zéma ninzén ninzénjac munana Timoteo

2 niri Kolosai ama yandaiguc ic embac téréya Kristoac qeriaiguc kenhéi hahéi qahac* kecanzu onac muru kiwi yomi oénécmizic. Anutu Manjocnina iwarunec† ewa hia zéma luaenéh he énécmimac.

Ewa hia ac zéma zéwelec ac.

3 Nerej onac niñ wamma zéwelec wananzic séc neñaj Miñ Kewunina Yesu Kristoac Manjocya Anutu ewa hia ac ézéanzic.

4 Imi mia Kristo Yesu ninzénjé mizu imuac buña zéma ic embac téréya ionac muru ala sinjina hezac imuac buña niñanzic imuac niñac imuhuc wananzic.

5 Wanju ninzén ninzén zéma sinjina imi mia onac wamma kurumenjiguc niñkinzén gina kumugic hezac imuacnec mia hicñianzac. Wanju niñkinzén imi suruc hélawac buña hiabia becneñ niñgic imi mia.

6 Buña suruc hiabia imi onac muru haréyu ini nimma hélacnec Anutuac ewa hia niñtegicgic nalé imuarunec sugcinaiguc hicñiyec ésécnec baera baera sécgéma kemma hélaguc wamma yandianzac.

7 Imuhucyanec niniguc momacnec welenj qeje icya wamma kecanzac ala sorocnina Epafiránéh ku énécmiyu niñgic. Ic imi onac Kristoac ai ic héla wamma keczac.

8 Inéh mia Uña téréyawac qeriaiguc ala siñ wanjamuanzu imuac suruc nérézýec.

9 Hénia imuac niñac onac suruc niñjic nalé imuarunec éréma niri onac niñ wamma ménda waima Anutu zéwelec mianzac. Imi mia Uña téréyawac niñtegic qinñtegic zéma niñ asac asariawac kuhaiguc ninij Anutuac ewa siñac murunec hahaya imi kuaya qejeya tiénécmimac niñac zéwelec wananzic.

10 Wanju wanjic séc Miñ Kewuninanéh niñu sécgéyu ewa hia nimmac. Wanju ai hénia hénia eeyaguc memu séc héla mi-hicñjima Anutuac hénia niñarenjégic imuac ninija imi yandima kemmac.

11 Wanju zérabéra horu horugia ségiségi wamma bisima kenjkegcic tecgémac niñac iwac edamuyawac kuhanéh kucgina moczoñ meseli énécmimac.

12 Imi mia edamuyaiguc ic embac téréyawac ai buña bakia késamuac séc

mehiaru énécmiyec‡ Manjocnina iwac mia ewa hia nimmimanec imuhuc wammu.

13 Inéh mia panamanjac demij totoj qeriya igunec nénépésima enjeya nanj sorocyawac héngalenj ama arenja yandaiguc nonoporec.

14 Nanja imi sawanéh mulu menénécmiyu képésicnina moczoñ waiwaiya wanec.

15 Inéh mia hémbijnawac séc qahac Anutu iwac kic tanera wanzac, iwawai ménj ménda zéhicñiyu kerec nalé imuaru bec walac walac hicñjima kerec.

16 Imi mia hénia yomuac niñac; Iwawai moczoñ imi iwac qeriaiguc zéyu hicñidacgic. Iwawai kurumenjiguc kekera zéma baeciguc kekera, kicnéñ hémbijnac séc zéma ménda hémbijnac séc, tatac edamuyaguc me héngalenj wawanawac kuc buña, galeñ me galeñac qac buña imi moczoñ iwac murunec zéma iwac buñawac zéhicñi énécmimia.

17 I enjeyac imi iwawai tosara ménda hicñjima kecginec i bec kerecac keczac, wanju iwawai moczoñ imi iwac qeriaiguc qéhéréjé amuma nandarecac nanzac.

18 Wanju inéh zéyu hicñidarec momac yanda ionac walac walacgina kecmac niñac, hénaoññ neñaj orucnina zéma kekecac hénihénia wamma humuc ic ionac sugcina igucnec walac walac qelima yarec.

19 Imi mia Anutunéh iwawai moczoñ Yesuac qeriaiguc kuaya qema sécgémima kecmuac zé niñu sécgéyu imuhuc hicñidarec.

20 Iwac murunec iwawai kurumenjiguc zéma baeciguc hedaczac imi moczoñ enjeyaguc ewa momac wammu niñac Yesuac sawanéh ic héngenja wéndaraiguc luac qenénécmiyec.

21 Becnec ini, elicgé énécmiyu kecgcic. Kecma ewa qerigina zéma wawanj memeginaguc hazéra kecgcic.

22 Wanju deguc imi aciguc ménda emmu néñ képésic solanj wamma Anutuac ki-waiguc ic embac téréyawac buña nammu niñac séwiya wai nénécmima humuma Anutu zéma neñaj sucninaiguc ewa momac mihicñi nénécmiyec.

23 Ini ninzén ninzénjiguc kumuselima kenje hagegina qahac kecmu. Kecma buña suruc hiabia nindacgic imuac niñkinzén wamma imuacnec ménda néñgacma kemmu. Wanju buña suruc hiabia imi mia zéau énécmimia wanju, kurumenj bawaguc kekec yanda Anutunéh zéyu hicñjima keczu imi moczoñ nindacgic. Wanju Ni Paulo imi buña surucya imuac welenj qeje ic wanjac kecqua.

* 1:2: Hénia ménj imi ninzénjéma. † 1:2: Kiwi méraginanéh ooya tosaraiguc; Manjocnina zéma Miñ Kewu Yesu Kristo iorac. ‡ 1:12: Kiwi méraginanéh ooya tosaraiguc; mehiaru nénécmiyec.

Pauloac welenqe qe ai.

²⁴ Deguc ni onac wamma qenzen manzenjiguc kecma imuac mia ségiségi wanzua. Imuhuc wamma Kristoac qenzen manzenj kitíwa hezac imi iwac héná méria wamma kekera hénáorinj onac niñ wamma séwinanéñ bisiwa sécgénénzac.

²⁵ Ni imi Anutunéñ onac niñ wamma ai ara nézýec imi tohoma Anutuac ackuazéc imi énézédacba sécgé énécmimac niñac hénáorinj héra ionac welenj qe qe ic waji.

²⁶ Ac sanja imi nalé hénihénia qahac hama kenjec imuarunec zéma baec yomuac hicñisaiya hicñisaiya ionac murunec musanngéyu heyec néñ deguc imi ic embachéra téréya ionac muru énézéyu wininiyec.

²⁷ Imi mia Anutunéñ ac musanj musanña imuac edamuyanéñ baera baera ic embac ionac muru dimuhuc kindindiña sécgé énécmizac imi énézéyu nimmu niñac imuhuc wanj énécmiyec. Wanju ac musanj musanña imi mia Kristo sugginaiguc keczac inéñ mia wanzac. Edamu asaha niñña iwac mia neññ niñkumuma kic hihi wammianziñ.

²⁸ Niñi imi icya icya Kristoac qeriaiguc solanani énécmima onopocni nammu niñac iwac bunyaya zésaima icya icya meme seli ac énézéma niñtegic qinñtegic ac moczoñnec ku énécmianziñ.

²⁹ Ai imuac mia ni acguc nuac qerinaiguc kuhaguc ai meanzac iwac ai hakaya méndacma kucna moczoñnec ai meanzua.

2

¹ Ni ini zéma tosara Laodikea ama areña yandaiguc keczu i zéma tosara kicginanéñ kic tanecna ménda hénzu ionac niñ wamma dimuhuc kucna qema ai mema kecanzua imi ini niñ asarimu niñac wanzua.

² Ieneñ qerigina mebélacgé énécmiyu goi héihéi imuac qeriaiguc qutulanngé amugic niñtegic qinñtegic ginanéñ saima kemma zékéñ yanda wanju, Anutuac sanja Kristoac hénia niñyaccgému niñac wanzua.

³ Iwac qeriaiguc niñtegic qinñtegic ac zéma niññ yanda imuhucya eebipiyagucnéñ sanñña hezac.

⁴ Imi mia méñnéñ méñ haléc acnéñ ménda mesoho énécmimac niñac imuhuc zéza.

⁵ Hénia imi yomuhuc; Ni séwinanéñ wai énécmima kecanzua, néñ qeri uñananéñ iniguc kecanzua. Wanju ini téréréc dindiñanec kecma Kristo niñzénngéma seligima nanzu zégic nimma ségiségi wanñanzua.

Kristoac qeriaiguc kekecyawac séha miñicñiwij.

⁶ Ini Kristo Yesu angréñ tигic miñ kewuina wanzac imuac bec iwac ewa siñ méndacma kecma.

⁷ Kristoac qeriaiguc himic énécmiyu gété zaliginanéñ késaseligima namma ackuazéc ku énécmigic sécyauiguc niñzénngéma nanñseligigic ewa hiawac aranéñ doku éséc kuaya qesalecgé énécmimac.

⁸ Ini técgina nimma kecma, baecac icac niñtegic qinñtegic ac zéma ikoc acginanéñ énépésima hésa amaiguc onopochu niñac. Niññ imuhucya imi yanda onac haka silic mératéc memeya zéma baecac pakeñ ac efea imi méndacanzac, néñ Kristo i ménda méndacanzac.

⁹ Hénia imi iwac muru imi Anutuac séha kuaya qeqeyanéñ séwi héra wamma kecanzac.

¹⁰ Ini acguc Kristoac qeriaiguc kecgic sécgé énécmiyu méñac méñ ménda hocmu. Inéñ mia galeñ zéma ai memec qac bunjaginaguc ionac orucgina wanzac.

¹¹ Iwac qeriaiguc méteré énécmiawac aséya hai énécmiyec. Imi mia méranéñ séwi tasé hericheric imi qahac, néñ Kristoac méteré aiiguc séwiginawac siñ hericdaccig kenkenja wanzac.

¹² Ini imi iwac doku naec hakaiguc Kristoguc momacnec téngé énécmimia wanjec. Wanju Anutunéñ Yesu meqelimiyu yarec imi niñzénngéic iwac qeriaiguc momacnec meqeli énécmimia wanjec.

¹³ Wanju kápésicgina wamma séwiginaiiguc séwi tasé hericheric qahac humumia kecanjic, néñ Anutunéñ Yesuguc meqeli énécmima kápésicgina moczoñ wai énécmiyec.

¹⁴ Wanju musuqe qe wamma hazéc wanj nécnécmianjec méra kiwi héná aciguc ooya imi moczoñ audacma mema ic héñgeña wéndara qahaiguc birinñéñ qeyu qahac wandarec.

¹⁵ Yesu imi ic héñgeña wéndaraiguc humuyu imuac kuhanéñ galeñ kewuya kewuya zéma ai memec qac bunjaginaguc ionac tewi zakonñgina imi mahanngéyu madarec. Wanju onogicma kawali wanjec imi ic embac kicginaguc mewinini énécmiyu héndaccig.

¹⁶ Imuac bec ic méñnéñ nene dokuac ara me nalé yanda me maso qeliawac hai ségiségi zéma Sabata niñac kápésic ginaguc zégic qetali énécmigic acgina qaimac.

¹⁷ Nalé imuhucya imi bianj héra hamacac heyec imuac uñayanec wanzac, néñ Kristonéñ imuac héra wanzac.

¹⁸ Ikoc wamma memaamuma kua meme uña mepési mianzac imuhucyanéñ onac taségina kurumenjiguc hezac imi onagibac niñac galeñ memu. Ic imuhucya imi baec séwiac ewa siñnéñ qéfacgé miyu emma

iwawai méné héjéc imi meyandima hiŋgac hiŋgarawac zéanžu.

¹⁹ Imuhuc wamma orucnina keczac Yesu iwac muru ménda toroqeanžu. Waŋu oruc imuacnec mia séwi tasia moczoŋ toroya zéma giniŋanéŋ dérécgéma gumuyu Anutunéŋ kuha haiyec séc, séha yandianzac.

Pakenj ac ikora niŋac goro ac zéyec.

²⁰ Ini Kristoguc humuma baecac pakenj ac hénia hénia imuac niŋgic iwawai humumia wanec, néŋ némac niŋac baecac buŋa kecanzo ésécnec haka silic imi tohoanžu?

²¹ Ménda késamu, ménda nenimmu, ménda osimu, zézéya imuhucyawac zézua.

²² Ic onac zézé seli ac zéma pakenj ac imuhucya méndacbiŋ me? Imi qahac, iwawai imuhucya imi moczoŋ houma qahac wandacmu.

²³ Haka imuhucya méndacma siŋginawac mepé qepési ai mema memaamuma séwiginawac yéwéri mihicŋi amuma héngic, meyac énécmimacac séc niŋtegic qinŋtegicyaguc tanec wanzac gezanj. Waŋu haka imuhucyanéŋ séwiac siŋa sigima kekerawac kuha méné ménda késa keczac.

3

Kekec qelia Kristoguc kecbiŋ.

¹ Imuac niŋac ini Yesuguc meqeli énécmiyu qelima kecziuguc iwawai ou heheya niŋac wamma kecmu. Imuaru mia Kristonéŋ Anutuac héiyaguc tacma keczac.

² Baecac iwawai niŋac qahac, néŋ iwawai ou hezac imuac mia nimma kecmu.

³ Hénia imi yomuhuc; Ini bec humudacgic kekecgina imi Yesuguc Anutuaru musanŋgé énécmiyu keczu.

⁴ Waŋu kekecgina wawaŋa Yesunéŋ wininimac nalé imuaru ini acguc edamuginaguc wininima nammu.

⁵ Imuac niŋac baeciguc kekeru séwi taséginawac siŋ imi qegic humudacmac. Imi mia yomuhucya; kaiseroac haka silic, haka qakolayaguc, séwiac siŋ, biriawac siŋ ninij, zéma hémbaoc. Waŋu iwawai ménéŋac hémbaoc wawaŋa imi baniara mepési mimia tanec wanzac.

⁶ Haka imuhucya niŋac Anutuac qeri biriac zérabéranéŋ nambérac ac qeqeya ionac muru hiŋji énécmianzac.

⁷ Ini acguc imuac qeriaiguc kecgic nalé imuaru imuac qeriaiguc tacyac wanŋgic.

⁸ Waŋu deguc imi yonkanzanj, qeri biric, niŋj zapi, zézé suresure, zéma zézoranj ac biria, biria imuhucya moczoŋ kuagina igucnec hetecgéŋic kendacmac.

⁹ Ini ic wahala zéma imuac wawaŋa meme imi hetecgéma ic qelia héima mema

keczu, imuac niŋac enjaoc ac ikora ménda wanjamumu.

¹⁰ Waŋu ic qelia imi eneya zéhicŋimiyec Anutu iwac hénia méndacma meqeli miyu niniŋa acguc qelia wanzac.

¹¹ Meqeli ai imuac qeriaiguc imi méné wai méné késa qahac, Girik ic me Yuda Ic, ic tuŋ séwi tasé hericheric ginaguc me ic tuŋ séwi tasé herichericgina qahac, baec ménéŋac icya icya me haséŋ ic,* welen qeqe ic me miŋ kewu kekeru, waŋu Kristo imi moczoŋ yanda, waŋu moczoŋ yanda ionac qeriginaiguc kecdaczac.

¹² Waŋu ini Anutuac gési énécmimia, ic embac héra téréya zéma wéiwécya séc kecma goi héihéŋ zéma ala siŋ zéma memaamuma kekec zéma gum bénzénzénŋ zéma qeri biricgina helanzj amuma kekec imi malekugina ésécnec héigic meyu kecmu.

¹³ Waŋu ménéŋéŋ ménéŋac ara zéyu enjauw tétécgé amuma kápésicgina waiamuma Miŋ Kewuninanéŋ kápésicgina wai énécmiyec éséc ini acguc imuhucyanec wanjamumu.

¹⁴ Waŋu haka hiabia moczoŋ imuac qahaiguc goi héihéŋ haka imi toroqema wammu goi héihéŋ haka iminéŋ rikuj solanŋa wamma dérécgé énécmimac.

¹⁵ Luae qeamuma kecmu niŋac unuruyu séwi momac wamma keczu. Imuac waigic Kristoac luanéŋ qerigina galenŋéyu. Imuacnec toroqema ewa hia ac ézémanec kecmu.

¹⁶ Qeriginaguc Kristoac ackuazéc iminéŋ kuaya qeqeya qesalecgé énécmima heyu, niŋtegic qinŋtegic moczoŋnec enjauw kuamuma zénanŋgé amuma legic zéra zéma legic awayagucnéŋ legic téréya héima qeriginanéŋ ewa hia nimmima Anutu mepésimu.

¹⁷ Waŋu ackuazéc ginanéŋ me wawaŋa memeginanéŋ haka ménéŋac méné wambij zé imi moczoŋ Miŋ Kewunina Yesuac qaraiguc iwac muru héima namma wammu. Imuhuc wamma iwac hia niŋac wamma Anutu manjocnina ewa hia ac ézému.

Kristoac tohotoho ichéra ionac héna zéénécmimia.

¹⁸ Embac ini euhécgina onac méra bacginaiguc kecmu, Miŋ Kewuninawac qeriaiguc héna iminéŋ sécyu wanzac.

¹⁹ Ic ini inihécgina ionac goigina héimu. Waŋu ionac qeri howuc howuc ménda meénécmimu.

²⁰ Nambérac ini iwawai moczoŋiguc nengoc manjoc hécgina ionac ac niŋtoho wandacmu. Haka iminéŋ Miŋ Kewuninawac qeriaiguc ewa hia mihicŋianzac.

* 3:11: Girik aciguc; Skite ic.

²¹ Manḡoc ini merac hécgina qerigina ménda mebirimu qerigina kuha mawac niḡac.

²² Welen qeḡe ic ini iwawai moczoḡiguc baecac miḡ kewugina ionac kuagina tohomu. Ic tosara baec ic ionac qerigina mehiaruanzu séc ic onac kicgina igucnec sac qahac, néḡ kurumenḡ Miḡ Kewuni-nawac bac yandi yandi wamma ewa so-laḡanec wammu.

²³ Ai imuac me imuac mewinḡ zé kurumenḡ Miḡ Kewuninawac meanziḡ séc wambinḡ, néḡ ic onac meanziḡ séc ménda wammu.

²⁴ Imi mia tasénina imi Miḡ Kewuni-nanéḡ mératéc nénécmiyu mewinḡac hezac imi ini nindacma welen qemianzu. Waḡu welen qemianzu imi Kristo, imuac niḡac haka imuhuc waḡanzinḡ.

²⁵ Méḡnéḡ méḡ haka biria wammac imi, haka biria imuac bakia melenḡ mimac. Miḡ kewuninanéḡ séwiginawac inicma ménda énépsianzac.

4

¹ Ic galeḡ ini imi onac muru acḡuc kuru-menḡiguc kunenḡgina keczac imi nimma welen qeḡe hécgina haka dindinḡanec zéma séc momacnec waḡ énécmimu.

Pakeḡ ac toroqeqeya.

² Ini nalé séc seliseli wamma zéwelec ai mema imuac qeriaiguc ewa hia ac ézéma kicqeli kecmu.

³ Waḡu nonac niḡac momacnec zéwelecma Anutunéḡ héna ac énézéwinḡ niḡac naguya aunénécmiyu Kristoac ac saḡa Anutunéḡ zéau nénécmiyec imi zéau énécmiwinḡ niḡac zéwelecmu. Ni ai imuac mia seḡ hésanéḡ qaté néḡḡic kecanzua.

⁴ Ini Anutu imuhuc zéwelec wammigic neḡ ac saḡa imi zémaḡac hezac séc zéau énécmimaḡ.

⁵ Ini niḡtegic qinḡtegic ginaguc tacyac wammu. Imuhuc wamma séḡḡaḡeḡ ic ionac imi nalé eḡ ménda aumu.

⁶ Acgina imi nalé séc seinéḡ naecmima siḡa mehiaruanzu ésécnec goi héihéiḡiguc wammu. Imuhuc wamma ic méḡac méḡ, ac taséya dimuhuc melenḡmigic hia wammac imi niḡasarimu.

Mozoc ac.

⁷ Tikikonéḡ nenac ac suruc imi waḡ énécmiyu nindacmu. Ic imi nuac ala sorocna zéma ai ic solaḡa inéḡ Miḡ Kewuninawac qeriaiguc nekawu welen qeḡe ic wamma kecziḡ.

⁸ Ic imi nonac qerininawac hénia zéasarima ewa qerigina mebélacgé énécmimac niḡac ai imuac mia méliwa onac muru hazac.

⁹ Waḡu ai ic héla ala sorocnina Onesimo imi momacnec méli érécmizua. Ic imi onac

murunec hayec. Waḡu ierenḡ imi yomuac ac suruc imi moczoḡiḡ waḡ énécmidacmaoc.

¹⁰ Waḡu niḡuc momacnec hésa ic noropocḡic kekera Aristako zéma Banaba newura Maka (Mareko yomuac bianḡac ara zéwa niḡzu imuac ic yomi hamaciguc héremimu.) zéma

¹¹ Yesu Yusito zémimia ienenḡ acḡuc yaizézé ac énézézu. Ienenḡ ic tuḡ séwi tasé hericheric ginaguc ionac murunec, waḡu ai momac hécna wanzu. Ienenḡ sac Anutuac héḡḡaleḡ ama areḡa yandawac momacnec ai meanzu imuac ic imuhucya enenḡ imi ewana mehiaru néḡḡic.

¹² Ic méḡ onac murunec hahaya Kristo Yesuac welen qeḡe ic Epafira inéḡ acḡuc yaizézé ac énézézac. Inéḡ nalé séc onac wamma zéwelecma ini Anutuac ewa siḡiguc solaḡanima selianec ninzéḡḡéma nammu niḡac zéwelecanzac.

¹³ Ni ic imuac héiḡuc ac zéwa niḡḡic. Ic imi onac zéma ic embac Laodikea baeciguc keczu ionac zéma ic embac Hierapolia ama areḡa yandaiguc keczu ionac niḡ wamma ai kunenḡ yanda meanzac.

¹⁴ Ala sorocnina dokta Luka zéma Dema acḡuc yaizézé ac énézézaoc.

¹⁵ Dacmuna hécna Laodikea ama areḡa yanda igucnec zéma ninzéḡ ninzéḡ nauḡnina Numfa zéma iwac amaiguc hénaorinḡ tocḡéanzu ionac nuac yaizézé acna énézéḡic nimmu.

¹⁶ Kiwi yomi suginaiguc oloḡḡic tecḡéyu Laodikea hénaorinḡ énézéḡic olommu waḡu kiwi méḡ Laodikea igucnec hamac imi ini imuhucnec oloḡnimmu.

¹⁷ Waḡu Akipoac mia miḡ kewuninawac qeriaiguc ai buḡa qemiyu késayec imi mey-acgéna zéma ézému.

¹⁸ Ni Paolo mérananéḡ oma yaizézé ac énézézu. Ni seḡ hésanéḡ qaténéḡḡic kecanzua imi niḡqelima kecḡic. Anutuac ewa hianéḡ onac muru hemac.

1 Tesalonika

Yaizézé ac.

¹ Paulo zéma Siliwano zéma Timoteo nenenj Anutu maŋgocnina zéma Miŋ Kewunina Yesu Kristoac qeriaiguc kecanzu Tesalonika ama areŋa yandawac hénaorij imi onac kiwi yomi haini hazac. Ewa hía zéma luaenéh onac muru hemac.

Tesalonika hénaorij ionac ninzéh ninzéhina zéma hakagina.

² Nini ic tuŋ onac niŋac wamma nalé séc Anutu ewa hía ac ézéma zéwelec mianzinj séc onac aigina zéhicŋima

³ ninzéh ninzéhina wawac wawaŋ meme, zéma goi héihéiac méra baoc ai, zéma miŋ kewunina Yesu Kristoac kic hihi wamma yéwéri hénia hénia bisiqatéh wamma kecanzu imuac Anutu maŋgocninawac wésiaiguc nalé séc niŋqelianzinj.

⁴ Anutuac siŋŋiŋ waŋ énécmimia, ninzéh ninzéh dacmuna hécna, ini Anutunéh gési énécmiyec imi nini ninzinj.

⁵ Imi mia hénia yomuhuc niŋac; Nonac buŋa suruc hiabia imi onac muru acnec sac ménda hayec, néŋ kuha zéma uŋaya téréya zéma ninzéh ninzéh kuaya qeqeyaguc ha énécmiyec. Nini sugcinaiguc onac niŋac wamma ic dimuhucya kerij ini eŋaoc nindaczu.

⁶ Waŋu ini zéra béra yanda qeriaiguc uŋaya téréyanéh naŋgé énécmiyu ségiségi wamma héna ac imi késama nonac haka zéma miŋ kewuac haka méndacma wamma kecanzu.

⁷ Imuac niŋ onac kekecgina iminéh Makedonia zéma Akaia ninzéh ninzéh ic ionac kicginaiguc séséc héla waŋec.

⁸ Hénia imi yomuhuc; Miŋ Kewuninawac ackuazécnéŋ onac murunec keŋu, Makedonia zéma Akaia ama miŋina enej geza-cginanéh nindacgic. Waŋu onac ninzéh ninzéhina Anutuac muru melemma hezac imuac buŋa surucnéŋ baera baera saima kendarec. Imuac mia neŋaoc, ac imuac me imuac méŋ zéwiŋac séséc hezac.

⁹ Baera baera imuac ic embac eŋaoc imi nini onac sugcinaiguc haréni enej dimuhuc nénépésigic imuac suruc zéma ini Anutu héla kic qeli kekera i welen qemi-wiŋ zé dimuhuc baniaragina wai énécmima iwac muru liliŋgéma hagic imi nénézégic nindaczinj.

¹⁰ Waŋu humuc ic ionac murunec meqelimiyeac Naŋa iminéh kurumenj igucnec mama hamac zéma imuac mambéc kecanzu zéma nénézégic. Naŋa imi bianŋuc Anutuac qeri biriawac zéra waiyanéh hayu

imuacnec neŋaŋ metecgé nénécmimac Yesu imi mia.

2

Paulonéh Tesalonika ama areŋa yandaiguc Miŋ kewuac ai naŋgéma meyec.

¹ Ninzéh ninzéh dacmuna hécna zéma nauŋ hécnina, nenenj sugcinaiguc kereŋij imi héla qahac ménda waŋec imi ini eŋaoc ninzu.

² Ini ninzu ésécnec, nini walac Filipi ama areŋa yandaiguc zérabéra zéma gamu qeqe mihiŋji nénécmigic, néŋ Anutuni-nawac kuhanéh naŋgé nénécmiyu onac muru hama Anutuac buŋa suruc hiabia imi kilen énézédariŋ.

³ Memeseli acnina imi ikoc me ninij biria me manam batuc igucnec hahaya qahac,

⁴ néŋ Anutunéh ninzéhgé nénécmima buŋa suruc hiabia imi énézéwiŋ niŋac qutuŋgé nénécmiyec. Nini ac yomuhuc zéziŋ imi baec ic ségiségi mihiŋji énécmiwiŋ zé qahac, néŋ qeri héhéh miŋina Anutu ségiségi mihiŋji miwiŋ zé yomuhuc zéziŋ.

⁵ Nini nalé méŋac méŋ ic méŋac méŋ haléc ac me iwawai méŋac hémbaoc wamma musunina haihoturu wamma féŋgé ménda waŋ énécmianzinj imi Anutunéh héipuc waŋ nénécmizac imi ini ninzu.

⁶ Onac murunec me tosara ionac murunec, houhouyawac buŋa, baec ic méŋac murunec mepé qepési ac méŋ mihiŋjiwiŋ zé, kic hihi ménda waŋanzinj,

⁷ néŋ nini onac sugcinaiguc ic gum béŋzézéŋa wamma neŋgoc mer-achéra namu gumu énécmianzac iminéh nambérac héra lolonggé énécmima héwiwiŋgé énécmianzac ésécnec waŋ énécmiyinj.

⁸ Ini wéiwéc sorocnina keczu imuac niŋac qerinanéh imuhuc doŋgé énécmima buŋa suruc hiabia imuacnec sac qahac, néŋ kekecnina momacnec efima wai énécmiwiŋ zé ewa hía ninzinj.

⁹ Ninzéh ninzéh dacmuna hécnina, ai kunéh yanda mema kuc qema kerij imi ini niŋqelima ninzu ésécnec onac muru méŋac méŋ yéwéri ménda énécmiwiŋ zé siŋji kaiwe méraninanéh ai mema buŋa suruc hiabia Anutu arunec imi énézéaŋij.

¹⁰ Nini ninzéh ninzéh ic onac muru dimuhuc météré amuma haka dindiŋanec késpedes qahac keŋha waŋij imi enej kicginanéh ninicma héipucnina wanzu. Waŋu Anutu i acguc imuhucyanec.

¹¹ Ini ninzu ésécnec, nenenj imi maŋgocnéŋ nambérac héra waŋ énécmianzac ésécnec eŋac eŋac waŋ énécmiyinj.

¹² Wanju enjeya héngalen amaya zéma edamuyauguc keremmu nijac héihéré énécmianzac Anutu iwac ic embachéra séciguc kecmu nijac hinocgé énécmima meme seli ac waj énécmima zéseli énécmiyin.

¹³ Wanju nini imuac nij nalé séc Anutu ewa hia ac ézéanzin. Wanju ini Anutuac ackuazéc nonac murunec ninjic nalé imuaru enej ninjic ackuazéc imi ic onac ac suruc éséc ménda wanjec, néj Anutuac ackuazéc héla téngéj wanju anjétigic. Imi hélacnec, ackuazéc iminéj mia ninzérj ninzérj ic embac onac ewa qeriginaiguc ai mema hezac.

¹⁴ Ninzérj ninzérj dacmuna hécnina zéma nauj hécnina, ini Kristo Yesuac qeriaiguc hénaorinj Yuda baeciguc keczu ionac haka silic méndacma wangic. Héna orinj imi enej Yuda ic ionac murunec zéra béra mihicnjic ésécnec ini acguc enjaj baecac ic embac ionac murunec réwéri imuhucya mihicnjic.

¹⁵ Yuda ic enej Mij Kewunina Yesu zéma kua meme ic unugic humudacgic. Wanju durja nini nununesi waj nénécmima Anutu ségiségi ménda mihicni mima néwécgejja baec ic onac ségiségi mihicni énécmianzu.

¹⁶ Wanju ic enia ackuazéc énézéni nimma hiaruwu nijac neuj héinéncmima kéréscigina toroqegic kuaya qeqeya wanju imuac tetecgiaiguc Anutuac qeri biricnéj qacginaiguc mama énépésiyec.

Paulonéj munjuc kej inicmanj zé nijec.

¹⁷ Ninzérj ninzérj dacmuna hécnina zéma nauj hécnina, nini séwiguc nalé hotojadac wai énécmiyin, wanju qerinéj qahac. Nini munjuc kic tanecgina inicbij zé onac ewa sinjin hia waj nénécmiyu imuac wammanec wamma keczin.

¹⁸ Nini onacmuru hawinj zé waj nénécmiyu, hélacnec ni Paulonéj munjuc munjuc onacmuru hamanj zé batucgéyi. Wanju Birja minjananéj hézigé nénécmiyec.

¹⁹ Mij kewunina Yesu Kristo hamac nalé imuaru némacnéj nejanj nijkumu zéma ségiségi zéma ic kewuac opocnina eebipiyaguc imuac buja wammac? Enej imi nonacmuru imuac buja wanzu.

²⁰ Héla nec, enej imi nonac eebipinina zéma zézé ségiséginina wanzu.

3

¹ Imuac nij munjuc mambéc wajbipiwijnac séc qahac wanju, tosara nini nijni sécgéyu nejacnec you Aten ama areja yandaiguc keczin.

² Kecma Kristoac buja suruc hiabiawac wamma Anutuac ai ic keczac ninzérj ninzérj dacmunanina Timoteo i onacmuru mélizinj. Imi mia meseli énécmima onac ninzérj

ninzérjginawac wamma qerigina zéhiaru énécmiyu

³ méjnéj méj zérabéra hénia hénia qeriaiguc kejqe haqe ménda wammu nijac mélizinj. Wanju nejanj imi réwéri imuhucya mihicjwiinj nijac nonoporec imi mia enjaoc ninzu.

⁴ Nini iniguc momacnec kerinj nalé imuaru kecma réwéri mihicjwiinj imuac mia walac énézéyinj. Wanju hélacnec imuhuc hicjnyec imi ini ninzu.

⁵ Imuac ni acguc munjuc méj mambéc wajbipimanjac séc qahac wanju, ninzérj ninzérjgina imi hémma nimmanj zé i méliyi. Imi mia hénia imuhuc me imuhuc ala batuc minjananéj ala batuc waj énécmiyu ai kunej meyinj imi héla qahac wambac nijac.

Timoteonéj Tesalonika hénaorinj ionac hakagina qacguc imuac suruc Paulo ézéyec.

⁶ Wanju degucmi Timoteonéj onac murunec lilingéma hama onac ninzérj ninzérjgina zéma goi héihéi onac muru hezac imuac suruc zézé ségiségiyaguc nénézéyu ninjin. Wanju zéyecnéj ini imi nenej onac nij wajanjinj ésécnec nalé séc nininj qeli qelinec nijisoroc waj nénécmima qerigina wajzalanj wamma ninicbij zé wamma keczu imuhuc zéyu ninzin.

⁷ Ninzérj ninzérj dacmuna hécnina zéma nauj hécnina, imuac nijac zéra waiya zéma nununesiguc keczin, néj ninzérj ninzérjgina néj meseli nénécmizac.

⁸ Ini Mij Kewuninawac qeriaiguc imuhuc nanjelima keczu imuac nijac nini nijni degucmi kekecnina keczinj imi hélaguc wanzac.

⁹ Nenej nejanj Anutuac wésiaiguc onac nij wamma ségiségi yanda mihicjzinj. Imuac mia onac nij wamma imuac tasiawac ewa hia dimuhucyanéj Anutu melenj mini sécgémac zéma nijanzinj.

¹⁰ Wanju sinj kaiwe séc onac kic tanecgina munjuc inicma onac ninzérj ninzérjgina séha ménda he énécmizac imi mesolanjaniwijnj zé qerininanéj hélawac zéwelec wanzinj.

¹¹ Deguc Anutu manjocnina enjeyaac zéma Mij Kewunina Yesunéj onacmuru kejqenjawac hénanina nénézéyic hémbinj zé ninzinj.

¹² Wanju Mij Kewuninanéj goi héihéigina mesai énécmiyu nenej goi héihéi waj énécmianzinj ésécnec enjaj sugginaiguc zéma tosara ionac muru sécgé énécmima qesalecgé énécmimac.

¹³ Wanju inéj qerigina meseli énécmiyu nejanj Mij Kewunina Yesunéj enjeya ic embachéra téréya iniguc mama hamac nalé imuaru, Anutu manjocninawac wésiaiguc

képésic solanj téréyanec nammu niḡac wanzij.

4

Kekec Anutunérj hénu sécgéanzac imuhucya.

¹ Tetecgiaguc, ninzérj ninzérj dacmuna hécnina zéma nauj hécnina, nini Miḡ Kewunina Yesuac qeriaiguc welec énécmima zéhinocgé énécmizij. Ini nonac murunec ackuazéc megic éséc nec tohomuac hezac séc niḡtoho wamma ini deguc waḡanzu imi muḡuc yanda ogicma wamma Anutu ségiségi mihicij mimu.

² Nini Miḡ Kewunina Yesuac murunec néma pakeḡ ac énézéyij imi ini ninzu.

³ Anutuac ewa siḡ imi mia onac kekec téréya, imi mia kaisero waima

⁴ eḡac eḡac imi eḡeya iniḡa imi météré amuma eeya héima memacac hezac imi niḡtegi mac.

⁵ Ic enia Anutu ménda ninzu ienerj kaiseroac siḡ tohoanzu éséc nec mérjnéḡ mérj héna imi ménda méndacma

⁶ haka imuhucyaiguc neuḡa ménda logima ninzérj ninzérj dacmuna mérj mé nauḡhéra ionarunec mérj ménda mebirimac. Némac niḡ, bec nec énézéma zéselima zéseli énécmiyij éséc nec haka biria imuac tasé kuku niḡjina imi Anutu wanzac imuac mia imuhuc énézéza.

⁷ Anutunérj nini qakolaninaguc wambin niḡac qahac, néḡ kekec téréya kecbij niḡac héihéré nénécmiyec.

⁸ Imuac héna yomi qetalizac imi ic mérj qahac, néḡ Uḡa Téréya énécmiyec Anutu iwac mia qetalizac.

⁹ Ini imi Anutunérj ku énécmiyu goi héihéi waḡamuanzu imuac niḡ dacmuna hécgina zéma nauj hécgina goi héihéi waḡ énécmimu niḡac ac mérj ménda oénécmiwij.

¹⁰ Héla nec, eneḡ imi Makedonia baec séc ninzérj ninzérj dacmuna hécgina keczu ionac goi héihéi waḡ énécmianzu. Waḡu ala sorochéna imuhucyanec muḡuc muḡuc wammu niḡac zénaḡgé énécmima zéziḡ.

¹¹ Waḡu zéseli énécmiyij éséc nec hétérj waima bénzérj kecbij zé seliseli wamma eḡaḡ aiginawac niḡkumuma méraginanérj aigina mema kecmu.

¹² Imi mia ic enia ionac kicginaiguc hakagina eeyaguc wamma kecma iwawai mérj niḡac mété qététaj ménda wamma kecmu niḡac imuhuc zéza.

Miḡ kewuac hahayawac zérérj qéréḡ wamma kecmu.

¹³ Ninzérj ninzérj dacmuna hécnina, eneḡ ic humumia ionac hénia imi ménda nimma eḡ kecmu niḡac ménda waḡ nénécmizac.

Niḡkumugina qahac kecanzu éséc nec zésiac wambu niḡac.

¹⁴ Neḡaḡ Yesu humuma muḡuc yarec imi ninzérj géziḡiguc yomuhuc nimbinj; Anutunérj Yesuac qeriaiguc gau yanda hema keczu imi Yesuac qaraiguc muḡuc onagiru hadacmu.

¹⁵ Nini Miḡ Kewuninawac ackuazéc méndacma ac yomi énézéziḡ. Miḡ Kewunina hamaciguc kic qelinec keczij neḡaḡ imi gau yanda hema keczu i méndaguc nec onogicbij.

¹⁶ Miḡ kewunérj zézé seli acwac qac qac yanda zéma kua meme uḡa orucgina mérj ac ewa hétérj zéma Anutuac témuj imuac hétérjaguc kurumeḡ iguc nec mama ou kurumeḡ gélélécyai guc nammac. Naḡu kirisitoac qeriaiguc walac humugic ienerj walac yacmu.

¹⁷ Imuac andiaiguc neḡaḡ kic qeli kecera acguc iniguc momac nec nénépésima hosusu qeriaiguc meeḡu gélélécyai guc Miḡ Kewunina mihicijwiḡ. Waḡu nalé séc Miḡ Kewuninaguc momac nec kecbij.

¹⁸ Imuac ac sasala yomuhuc zéma meseli amumu.

5

¹ Ninzérj ninzérj dacmuna hécnina, Yesu hahayawac naléya zéma yawuḡawac oénécmiwijac ménda hezac.

² Imi mia Miḡ Kewuninawac naléya imi siḡiyaiguc kowu nene ic éséc nec hamac imi eḡaoc niḡhumuzu imuac mia.

³ Ic eneḡ luaueninaguc, saiwainaguc zémanec kecgic nalé imuaru embac hériyaguc aḡi kikiac qeḡzeḡ manzeḡnéḡ hosucgéanzac éséc nec kisikiyoḡnéḡ fuk nec haénécmiyu kilerj dac néḡgacmuac séc qahac wammac.

⁴ Ninzérj ninzérj dacmuna hécnina, ini siḡi tunumanjiguc ménda keczu imuac nalé imi kowu nene éséc nec ménda haénécmimac.

⁵ Ini moczoḡ asac mararaḡac nambérac héra, kaiweac nambérac héra, imuac neḡaḡ imi siḡi me tunumanjiguc ménda toroqema keczij.

⁶ Imuac neḡaḡ imi ic tosara éséc nec gau ménda hema zenzeḡ qeli qeli kecma galenj mema séwininawac siḡ imi zikima kecbij.

⁷ Gau heanzu imi eneḡ siḡiyaguc heanzu. Doku selia nema miḡgoḡ waḡanzu imi eneḡ siḡiyaguc miḡgoḡ waḡanzu.

⁸ Neḡaḡ imi kaiweiguc toroqema keczij imuac séwic siḡ sigima ninzérj ninzérj zéma goi héihéinérj tétécac saiw a éséc nec haima aḡgéḡ titiac niḡkumunérj yaréac opoc éséc nec orucninaiguc héima kecbij.

⁹ Anutunérj eḡeya qeri biricayaiguc kerembij niḡac qahac, néḡ neḡaḡ Miḡ

Kewunina Yesu Kristoac murunec aṅgér titi mihicjiwiṅ niṅac gési nénécmiyec.

¹⁰ Yesu imi neṅaṅ kic qeliiguc me gauiguc eṅeyaṅuc momacnec qeliqeli kecbiṅ niṅac nonac niṅ wamma humuyec.

¹¹ Imuac niṅac ini waṅaṅzu éśécnec eṅac eṅac meseli amuma naṅgé amumu.

Tetecgiawac pakeṅ ac zéma yaizézé ac.

¹² Niṅzér niṅzér dacmuna hécnina, neneṅ zéwelec énécmizij. Sucginaiguc kuc qema ai mema Miṅ Kewunina qeriaiguc galeṅgé énécmima zénaṅgé énécmianzu ionac niṅgic kunerṅ yanda eeginaguc wammac.

¹³ Waṅu ionac aigina niṅac goi héhiéiiguc eeya ogicogira héiéénécmimu. Imuhuc wamma sucginaiguc luae qema kecmu.

¹⁴ Waṅu niṅzér niṅzér dacmuna hécnina, meseli énécmizij. Qéizér wamma kecaṅzu i ackuazéc ku énécmigic, waṅu ewagina ménda naṅselima keczu i meseli énécmigic. Waṅu qeka meka waṅzu i naṅgé énécmima ic embac hénia hénia imuhucya moczoṅ bisiqatér waṅ énécmima kecmu.

¹⁵ Galeṅ megic, méṅnéṅ méṅ ic méṅac méṅ haka biriawac tasé kuku wammiwac niṅac. Néṅ eṅac eṅac me ic tosara moczoṅ ionac nalé séc haka hiabiawac waṅ énécmima kecmu.

¹⁶ Nalé séc ségiségi wammu.

¹⁷ Zéṅgé toroya qahac zéwelec wammu.

¹⁸ Haka hénia hénia hicṅi énécmianzac séc Anutu ewa hia ac ézému. Iminér mia Anutuac ewa siṅ Kristo Yesuac qeriaiguc onac buṅa heheya wanzac.

¹⁹ Uṅa téréyawac geric ménda qéwécgému.

²⁰ Anutuac bianṅac ara imi mema titi ménda wammu.

²¹ Haka hénia héniaiguc niṅgésima haka hiabiawac késa aṅgér tima wammu.

²² Haka tanera biria imuac me imuac héṅara mema qerictegic amuma kecmu.

²³ Anutu luae miṅina eṅeyaoc solanṅanec météré énécmima onac qerí uṅagina zéma ewa siṅgina zéma séwigina moczoṅ galeṅgé énécmima keru Miṅ Kewunina Yesu Kristo mama hamac nalé imuaru kápésic qahac solanṅanec kecmu.

²⁴ Héihéré énécmizac inér méṅzé méṅzéya qahac imuac niṅac inér imi moczoṅ wandacmac.

²⁵ Niṅzér niṅzér dacmuna hécnina, nonac niṅac wamma zéwelec wammu.

²⁶ Kiricne qiricne téréya waṅ énécmima niṅzér niṅzér dacmuna hécnina moczoṅ yaizézégina énézégic nimmu.

²⁷ Ni Miṅ Kewuac qaraiguc zéseli énécmizua. Ini kiwi yomi niṅzér niṅzér

dacmuna hécnina moczoṅ oloṅ énécmigic nindacmu.

²⁸ Miṅ Kewunina Yesu Kristoac ewa hi-anér onac muru hemac.

2 Tesalonika

Mérian ac.

¹ Paulo zéma Siliwano zéma Timoteo nini Anutu manjocnina zéma Miñ Kewunina Yesu Kristoac qeriaiguc kecanzu Tesalonika hénaorin onac kiwi yomi oénécmizin.

² Anutu manjocnina zéma Miñ Kewunina Yesu Kristoac murunec ewa hia zéma lu-aenéñ onacmuru hema kecmac.

Gésigési ai.

³ Ninzéh ninzéh dacmuna hécnina, nenen onac wamma nalé séc Anutu ewa hia ac wammima kecbinac hezac. Wanju imuac ninjn sécgézac. Némac ninj? Onac ninzéh ninzéhgina imi yandima sécgéyu goi héihéi eñac eñac kesa keczu iminéñ yandianzac imuac mia imuhuc zézua.

⁴ Wanju unu nesi zéma zérabéra hénia hénia moczon yanda imuac sugcinaiguc najselima ninzéhégic imuac suruc imi Anutuac hénaorin ama séc keczu ionac neñac meemma waj énécmianzin.

⁵ Imuhuc wanni haka iminéñ moczon Anutuac ninzéhégic ai solanja imuac asé kiwiya wanzac. Wanju nalé imuaru Anutunéh iniru solanja wanjic eñeya héñgalen ama areña yanda imuaru keren kerenawac séc wammu ninjac ini qenzey manzej mi-hicñi énécmigic keczu.

⁶ Wanju qenzey manzej mi-hicñi énécmimu imi onac qenzey manzejnéñ kitiwa hiabia ku énécmimac.

⁷ Wanju Anutunéh solanja wanzac imuac mia qenzey manzej bisima kecanzu onac imi niniguc momacnec tacninin mi-hicñi nénécmima bakia hiabia melen nénécmimac. Imuac Miñ Kewunina Yesunéh eñeya kua meme uñahéra kucginaguc iniguc momacnec kurumen igucnec

⁸ geric bélanjiguc wininimu nalé imuaru imi, Anutu ménda nimmizu i zéma Miñ Kewunina Yesuac buña suruc hiabia imi ménda ninjtoho wanjanzu i tasé zéra waiyaguc ku énécmimac.

⁹ Ic imuhucya imi eney Miñ Kewuninawac kic tanera zéma iwac kuc edamuyaguc imuacnec elicgé énécmima taséginawac kisikiyon hémbénaña mi-hicñi énécmiyu memu.

¹⁰ Iní imi nonac héipuc ac éné énézéya imi ninzéhégic imuac ninjac Yesu imi nalé imuaru iwac météré énécmimia zéma hénaorin ninzéhégic migic ionac sugcinaiguc nanju hémma mepési mima welicgé mimu ninjac mama hamac.

¹¹ Imuac nini acguc nalé séc onac wamma zéwelec wammima yomuhuc zéanzin; Anutuninanéh onac ninju héihéré énécmiyec imuac sécyu wanju nanjgé énécmiyu haka hiabia hénia hénia imuac sinja nimma ninzéh ninzéh aiya imi iwac kuanéh meselimu.

¹² Wanju Anutunina zéma Miñ Kewunina Yesu Kristoac ewa hiaya ninjac Miñ Kewunina Yesuac qaranéh sugcinaiguc eeyaguc wanju ini acguc iwac qeriaiguc eeginaguc wammu ninjac zéwelec wananzin.

2

Héna ac logima kecek.

¹ Ninzéh ninzéh dacmuna hécnina, Miñ Kewunina Yesu Kristoac mama hahaya zéma iwac wésiaiguc neñan hénaorin imuac ara méñ énézeni ninjic.

² Bianjac ara me zéauu me kiwi nonarunec zézéya imuaru koroma Miñ Kewuninawac nalé yanda imi hazac zégic ewa qerigina keken qeha ménda wamma ménda aurimu.

³ Méñnéñ méñ ikoc ac imuhuc me imuhuc zéyu kenhéi hahéi ménda wammu. Ac qeçe haka zéma héna ac logilogi ic, kisikiyonac merac méñ hicñiyuguc nalé tetcgia hamacac hezac.

⁴ Inéh mia hazéc ai meanzac. Inéh anutu zéénécc énécmia zéma tosara mepési énécmianzu ionac sugcinaiguc onogicma eñeyanec ou nanj kecmá Anutuac ocmuñiguc tacma eñeya ézéamuyu héñgic, ni imi Anutu zémac.

⁵ Ni iniguc kerin nalé imuaru ac imuhucya énézéyi imi ménda ninjqelizu me?

⁶ Eñeya naléya ducñiyu hicñimac ninjac deguc imi neñ héimiyu keczac.

⁷ Wanju ac qeçe miñinawac kac sananéñ bec aiya mema keczac, néñ neñ héimianéh imuhuc wamma kenkeru nalé wanjug héna namuñ igucnec wagiru neñ qahac wammac.

⁸ Qahac wanju imuaru mia ac qeçe miñina iminéñ wininimac. Wanju Miñ Kewunina Yesunéh eñeya kua wésésyanéh ic biria imi qeyu humumac. Wanju mama wininiyu, mama hahaya imuac edamuyanéñ imuhucya imi moczon mebirí énécmiadcmac.

⁹ Ic biriawac hahaya imi Biria miñinawac ai méndacma kuc hénia hénia zéma séséc hénia hénia zéma kiwi méréra ikora zéma

¹⁰ wawanj meme biriawac haka ikoranéh humucac buña ionac muru hama hicñi énécmimac. Némac ninj ieney imi mehiaru énécmimac ninj ménda wamma ac hélawac goi héihéiya imi ménda anjégigic imuac mia imuhuc hicñi énécmimac.

¹¹ Imuac nin Anutunéh wai énécmiyu ikoc kuhaguc imuhucyanéh sugcinaiguc aiya meyu iwawai ikora imi ninzéhéanzu.

¹² Wanu imi mia ac héla ménda ninzéhégma haka biriawac siŋa nimma kecanzu séc kápésic ginaguc zéénécmimia wamma.

¹³ Miŋninawac siŋniiŋ waŋ énécmimia, ninzéhé ninzéhé dactmuna hécnina, Uŋa téréyanéh météré énécmiyu ac héla imi ninzéhégégic mehiaru énécmimac niŋac Anutunéh hénihénia igucnec énépésiyec. Hénia imuac niŋac nini nalé séc onac wamma niŋni sécgéyu Anutu ewa hia ac ézéwiŋac hezac.

Ini gési énécmiyu aŋgér titiac buŋa wanzu.

¹⁴ Imuac mia Miŋ Kewunina Yesu Kristoac edamuya imi eŋ énécmiyu késamu niŋac inéh buŋa suruc hiabia nonarunec hahaya imi énézéma héihéré énécmiyec.

¹⁵ Imuac niŋac ninzéhé ninzéhé dactmuna hécnina, selianec naŋselima ackuazéc kuaninanéh zézéya me kiwininanéh ku énécmiiŋ mératéc buŋa imi niŋtoho wammu.

¹⁶ Miŋ Kewunina Yesu Kristo zéma goi héihéi waŋ nénécmima meme seli ac teteccia qahac zéma niŋkumu hiabia imi ewa hiawac eŋ nénécmiyec Anutu maŋgocnina ierenj

¹⁷ Onac ewa qerigina meseli énécmima wawaŋ meme hiabia hénia hénia zéma acginaiguc meseli énécmimaoc niŋac wanziŋ.

3

Zéwelec weleccac ai énécmigic.

¹ Ninzéhé ninzéhé dactmuna hécnina, tetecciaiwac énézéni niŋcic. Ini nonac niŋ wamma yomuhuc zéwelec wammu; Miŋ Kewuninawac ackuazécnéŋ onac sugcinaiguc ai meyec ésécnec foc foc saima kemma ee héihéiyaguc wammac.

² Wanu ic zipiliŋ zapalaŋa zéma biria meme ic ionac murunec metecgé nénécmimac niŋac zéweleccu. Ninzéhé ninzéhé imi baec ic moczoŋ ionac buŋa qahac, néŋ momac momacnéŋ késa keczu imuac niŋac imuhuc zézua.

³ Miŋ Kewunina imi méŋzé méŋzéya qahac, imuac meseli énécmima ic biriawac muru galeŋ memac.

⁴ Onac imi Miŋ Kewuninawac qerigaiguc yomuhuc zéma ninzéhégéziŋ; Ini zéseli énécmiziŋ imi niŋtoho wamma emma kecmu.

⁵ Miŋninanéŋ onac ewa qerigina qindiiŋ énécmiyu Anutuac goi héihéi zéma Kristoac naŋseli seliiguc keremmu.

Qéizéh wamma kecbu niŋac goro ac waŋ énécmigic.

⁶ Ninzéhé ninzéhé dactmuna hécnina, Miŋ Kewunina Yesu Kristoac qaraiguc yomuhuc zéseli énécmiziŋ; Sicsaoc wamma mératéc haka nonac murunec niŋareŋgégic imi ménda tohoanzu ionac murunec néŋgacmu.

⁷ Haka silic waŋaŋziŋ imi dimuhuc méndacma wammu imi ini eŋaoc nindaczu. Nini onac sugcinaiguc qéizéhé ménda wamma keriiŋ.

⁸ Wanu nini onac muru méŋac méŋ réwéri ménda mihični énécmiiŋ niŋac, onac murunec yaka boŋtegiac méŋ ménda mema neyiŋ, néŋ méraninanéh siŋi kaiwe séc ai selianec meaniŋ.

⁹ Imi mia imuhuc wambiŋ niŋac qac buŋa ménda zé nénécmiyecac qahac, néŋ onac muru haka séséha wamma énézéni ninicma méndac nénécmimu niŋac imuhuc wajaŋiiŋ.

¹⁰ Nini iniguc momacnec keriiŋ nalé imuaru acguc yomuhuc zéseli énécmiiŋ; Méŋnéŋ méŋ ai memeyawac mézégina tizaciguc nene ménda nemac.

¹¹ Néŋ yomuhuc zégic niŋiiŋ; Onac sugcinaiguc tosananéŋ mézétiti wamma kecma ai méŋ ménda mema eŋ kenja wamma acnéŋ réwéri sasala mihičniŋanzu.

¹² Ic imuhucya imi zéseli énécmima Miŋ Kewunina Yesu Kristoac qeriaiguc zénaŋgé énécmima yomuhuc zéziŋ; Acgina qaiyu ai mema eŋaŋ nene mihičniŋa nemu.

¹³ Ninzéhé ninzéhé dactmuna hécnina, ini haka hiabia wamma kecma ewa qerigina qeka meka ménda wammu.

¹⁴ Méŋnéŋ méŋ kiwi yomuaru ackuazéc waŋ énécmiziŋ imi ménda niŋtohoŋu ic imuac hénia zéhičniŋa qéqéhéreŋ ménda wammigic gamuya nimmac.

¹⁵ Wanu iwac mia niŋcic hazéccina ésécnec ménda wammac, néŋ dactmuna ésécnec waŋu zénaŋgé mimu.

Ac teteccia.

¹⁶ Luaeac Miŋ Kewunina eŋeyaoc nalé zéma aigna séc onac muru luae qéénécmimac niŋac wanziŋ. Miŋnina imi momac yanda iniguc momacnec kecmac.

¹⁷ Ni Paulonéh mérananéŋ oma yai zézégina zézua. Imi mia kiwi imi nuarunec hahaya imi héŋtegiacmu niŋac asé kiwina yomuhuc oanzua.

¹⁸ Neŋaŋ Miŋ Kewunina Yesu Kristoac ewa hianéh ic tuŋ onac muru hema kecmac.

1 Timoteo

Kiwi oo icac hénia zéma mériañ ac.

¹ Anjéñ titi miñina Anutu zéma niñkumunina Kristo Yesuac zézé seli ac niñac Kristo Yesuac Méliméli ic wawaña ni Paulonéñ

² ninzérñ ninzérñ qeriaiguc nanj téngéñna wançec Timoteo guac muru kiwi yomi oma haiwa hazac. Anutu mañgoc zéma Miñ Kewunina Kristo Yesuac murunec ewa hia zéma wésé nininñ zéma luaenéñ guac muru hema kecmac.

Pakeñ ac ikorawac goro ac.

³ Ni Makedonia baeciguc kenj nalé imuaru Efeso ama areña yandaiguc waima kecbésémañ niñac zénañgé géñj imi, gi ic embac tosara zéseli énécmima pakeñ ac ikora tosara ménda ku énécmima

⁴ nemu suruc zéma hicñisaiaic qac areña imuhucyawac niñkoro ménda wammuac niñ imuhuc wañj. Ac imuhucyanéñ Anutuac ai areña ninzérñ ninzérñ qeriguc hezac imi ménda meselimac, néñ newéçgeña zééñ zéma miñicñianzac.

⁵ Pakeñ ac imuac héla imi goi héihéi imi mia, wañu goi héihéi iminéñ ewa qeri qala qala zéma niñtegic qinñtegic hiabia zéma ninzérñ ninzérñ solañja imuacnec hicñihicñiya.

⁶ Ic embac tosara ieneñ imi sigima ac eñomia imuaru qizizingéma kenjanzu.

⁷ Ieneñ héna acac kiwi ic wambinñ zé wañ énécmianzac, néñ enañ ac me héipuc ac zéanžu imuac hénia acguc ménda niñsarianžu.

⁸ Wañu nini yomuhuc niñanžinñ, ic embac méñnéñ méñ héna ac imi héna dindinacnec méndacmaciguc héna ac imi hiabia wanžac.

⁹ Héna ac imi ic solañja ionac niñac ménda hezac, néñ ic embac tosara yomuhucyawac hezac, héna ac logianžu, acqeqe wanjanžu, Anutuac eeya ménda héianžu, kápésic wanjanžu, ménda météré amuma kecanžu, kaiziliweñ wanjanžu, neñgoc héçgina me mañgoc héçgina unuhumuanžu, ic embac ionac kekeçgina unuhumuanžu,

¹⁰ kaisero wanjanžu, icnéñnec ic alayaguc me embacnéñnec embac alayaguc sero ai meanžu, ic embac iwawai ésécnec soukiwa niñac haianžu me meanžu, ikoc wanjanžu, ikoc wamma héipuc ac zéanžu, zéma haka méñac méñ pakeñ ac dindinñja imuac qac-qotikicya wanjanžu imuhucya.

¹¹ Wañu pakeñ ac iminéñ mériañ miñina Anutunéñ énézémanñ niñac qutunñgé néñec buña suruc hiabia edamuyaguc imuac mia méndaczac.

Anutunéñ ewa hiawac Paulo goiya héiyec.

¹² Nuac mia ai ic kenhéi hahéiya qahac zénémma ai buña qenéñec imuac niñac ni kuc miñicñj néñec Miñ Kewu Kristo Yesuac ewa hia ac ézézua.

¹³ Ni becneç imi miñ kewu mema titi wammima ai ichéra ununesi wañ énécmima zébiri qébiri wammima kerí. Néñ ni ménda ninzérñgéma hénia ménda niñasarima imuhuc wañj, imuac niñ inéñ kilenñ wésé nininñ wañ néñec.

¹⁴ Miñ Kewuninawac ewa hia imi ninzérñ ninzérñina zéma goi héihéi Kristo Yesuac qeriaiguc hezac imiguc momacnec qac-naiguc qocgéñéñu kuaya qeqeya hezac.

¹⁵ Ic embac moczonñ yandanéñ anjéñ timuac séc ackuazéc yominéñ héla wanžac. Zéyecnéñ; Kristo Yesunéñ kápésic ic anjéngina tiénécmimanñ zé baeciguc mayec. Wañu kápésic ic ionac sugcinaiguc neñ imi tosara onogicma ic biria wanžua.

¹⁶ Wañu Yesu Kristonéñ nalé horua kápésicna bisiqaténñ wannéñec haka iminéñ bianğuc Miñ Kewunina ninzérñgéma kekeç hémbénañja memu ionac muru séséc wammac niñac ni imuhuc wésé nininñ wañ néñec.

¹⁷ Ic kewu hémbénañja, ménda houhouya, kicninanéñ ménda héhéña, Anutu momacguc sac kekerá, iwac muru ee héihéi zéma edamuyanéñ nalé tetecgia qahac hema kecmac. Hélaçnec!

¹⁸ Nanña Timoteo ni ac pakeñ yominéñ zéseli géñzua. Becnec kugéñj bianğac ara imi méndacma ackuazéc iminéñ yaré ic ésécnec haka hiabiawac yaré qema kecbésémañ.

¹⁹ Ninzérñ ninzérñ zéma ewa kétéñkétéñj kesa kecbésémañ. Tosara eneñ ewa kétéñkétéñj imi qetaligic qahac wañu ninzérñ ninzérñgina imi kondunñ zéic ésécnec zéñgédarec.

²⁰ Ic imuhucya ionac sugcinaiguc Humeo zéma Aleksande keçzaoc. Iri imi kitiwa mema zébiri qébiri ménda wammaoc niñac Biria miñinawac mériaiguc waiérécmiyi.

2

Zéwelec weleçac hénia.

¹ Imuac ac walac zéma zénañgé gémmañ zé wanžua imi yomuhuc; Ic embac moczonñ yanda ionac wamma zéwelec weleç zéma zéqesiqesi zéma miñ suc wamma zé weleç weleç zéma ewa hia ac wammima

² ic kewuycya kewuycya zéma tatac eneñja kesa kekerá moczonñ ionac imuhuc wammu. Imi mia nini Anutu mepésima haka eeyaguc béñzérñ luaeiguc kecbinñ niñac.

³ Haka imi hiabia, wanju anjéñ titi miñjina Anutu ségiségi miñicñi mimacac séc wanzac.

⁴ Anutu imi ic embac moczoñ anjéñgina tiyu keremma ackuazéc héla niñasarimu niñac wanzac.

⁵ Anutu imi momacguc sac keczac. Wanju Anutu zéma ic embac sucninaiguc ic miñ sucnina acguc momacguc keczac. Inéñ mia hélacnec ic wamma baeciguc kerec Kristo Yesu mianéñ.

⁶ Inéñ ic embac moczoñ neñañ niñac wamma eñeya kekecyá mulu meme buñawac hai néncmiyec. Haka imi naléya niñu heyec imuaru hiñcñiyec.

⁷ Imuac mia ni ackuazéc zéauau ic zéma Yesuac Méliméli ic kumu néñu, ac yomi hélac, ikoc qahac. Niñzéñ niñzéñ zéma ackuazéc héla imuac qeriaiguc ni baera baera ic embac ionac kiwi ic wanju.

⁸ Imuac niñac ama séc ic eneñ qeri biric qahac, zéqeqetali qahac, méragina téréya meemma zéwelec ai memu niñac wanzua.

⁹ Wanju imuhucyanec embac eneñ acguc séwi usugina imi hénaorinñ kekecginawac sécyaiaguc meamuma hémbéñgina héima kegcic inicgic sécgémac. Néñ oruc zucgina hiabianec miñicmiñic zéma goli me hoc boña eñeña zéma séwi usu boña eñeña ménda haimu.

¹⁰ Wanju haka hiabia wamma Anutu eeya héimimia séciguc kecanzu imuac héniagina mewininimu.

¹¹ Embac méñnéñ méñ moczoñnec niñtoho wamma béñzéhñec niñinñ ai mema kuamumu.

¹² Embac méñnéñ pakeñ ac ic méñac ézémac me icya miñ mañgoc wanju mimacac niñac oaec ménda zémizua. Inéñ ara qaiyu kecmac.

¹³ Adam walac miñicñi mimaguc Ewa miñicñi miyec imuac mia imuhuc zézuu.

¹⁴ Wanju Adamwac ikoc ménda wammiyec, néñ embacac ikoc wammiyu kápésic miñicñiyec.

¹⁵ Wanju embac eneñ séciguc kecmá niñzéñ niñzéñ zéma goi héhiéñiguc météré amuma kecmá héri haima merac miñicñiyu anjéñ titi miñicñi mimia wammac.

3

Qeria galeñ zéma méra baoc ic.

¹ Ac yominéñ héla wanzac. Méñnéñ héñgaleñ ai imuac ewayanéñ niñkumu wanzaciguc qerianéñ ai hiabiawac memañ zé niñanzac.

² Imuac niñac héñgaleñ icnéñ aciguc ménda opocopora wamma ininña momacgucac euya wammima qerinéñ séwiac siñ sigi kecmá niñtegcic qinñtegcicyaguc haka

eeyaguc wamma ic tosara onac goigná héima pakeñ ac hiabianec ku énécmima

³ doku seli sasala ménda nema biñ qeqeyawac ménda efima qeri béñzéhñac kecmá zéqeqetali ménda wamma soukiwa hinac niñac hémbaoc ménda wamma kecmac.

⁴ Wanju inéñ eñeya inin merahéra hiabianec galeñgé énécmiyu nambérac héra ieneñ iwac eeya séciguc héimima niñtoho wammimuac hezac.

⁵ (Ic méñnéñ méñ eñeya ininñ merahéra hiabianec ménda galeñgé énécmima némaciguc Anutuac hénaorinñ hia galeñgé énécmimac?)

⁶ Ewa qeri melenjuguc nalé ménda horugizac ic imuhucyanéñ galeñ ménda kecmac. Séwi eñeñ wanju Biria miñina zétecgé miyec gésigési ac imuhucyawac miñicñiwac niñac.

⁷ Séñganñeñ ic ieneñ acguc nimmigic sécgéanzac ic imuhucyanéñ héñgaleñ ai ic kecmac. Qahac wanju zébiri qébiri zéma Biria miñinawac bétaciguc hiñgacma héiwac niñac.

⁸ Méra baoc ic acguc imuhucyanec eeginaguc kecmá ezelanñina kalé kalé ménda kecmá doku seli sasala nezeléleñ ménda wamma ikoc wamma soukiwa memañ zé hémbaoc ménda wamma

⁹ Ewa kétinñkétinñ qala qalagia zéma niñzéñ niñzéña ewa qeriaiguc téñgéyu heheya imuhucya késa kecmacac hezac.

¹⁰ Wanju walac ala batuc wanju énécmima inicgic héniagina solañ qeque wanju méra baoc ai ic onopocgic weleñ qeénécmimu.

¹¹ Ininñhéçgina imuhucyanec eeginaguc kecmá zébiri qébiri ménda wamma qerinéñ séwiac siñ sigi kecmá ai hénia hénia kunqañ qahac wandacmu.

¹² Méra baoc ai icnéñ embac momacgucac euya wamma nambérac héra zéma ama tacyachéra hiabianec galeñgé énécmimac.

¹³ Méra baoc ai hiabianec wandacgic ieneñ nanañgina hiabia miñicñima niñzéñ niñzéhñgina Yesuac wamma késa keczu imi zénéñ hirihiri qahac zéau énécmimu.

Buñá suruc hiabia imuac hénia saña.

¹⁴ Ni guaru foc hamañ zé niñzua, néñ kilenñ kiwi yomi ogénzua.

¹⁵ Kecba nalé horugiyu geñ Anutuac amaiguc haka dimuhuc wambésémañ imi niñ asariwésémañ niñac ac yomi zézuu. Ama imi Anutu kic qeli kekera iwac héihéré énécmimia zéma ac hélawac tandéya zéma qambaña wanzac.

¹⁶ Héna téréya yomuac hénia sasanñgia imi qeyu hiñgac hiñgara wanzac. Imuac ewa éréhéc ménda wanzua. I imi séwiiguc hiñcñitegirec. Wanju Uña téreyanéñ hénia

solaña imi zéhicnyu kua meme uña enej héngic. Wañu baera baera zésaigic ic enia enej ninzéhé migic. Wañu meyacmiyu ou emma eebipiyaguc kecanzac.

4

Kiwi ic ikora.

¹ Wañu uña téréyanéh yomuhuc pitiri zéasariyec; Bianğuc tosara enej ninzéhé ninzéhé imi waimu. Wañu uña biria ionac ikoc ac zéma kuwi ionac pakenj ac méndacmu.

² Pakenj ac imuhucya imi kiciguc welen qeçe ic ewa kétinj kétinjgına gericnéh oqeyu ikoc ac wañanzu ionac murunec haanzac.

³ Ienej imi ic me embac ménda mema qarapé kecmu. Wañu nene imuhucya imuhucya ménda mema imuac sigi kecmu. Néj nene imi Anutunéh ninzéhé ninzéhé ic zéma ac héla ninzu enej ewa hia nimma mema nemu niñac zéyu hicnjidarec.

⁴ Iwawai Anutunéh zéyu hicnjyec imi moczoñ hiabia. Imuac niñac ewa hia ézéma késanec wañanzinjiguc méñac méñ qeçetaliya ménda hezac.

⁵ Anutuac ackuazéc zéma zéwelecninanéh météré nimia wanzac imuac niñac imuhuc zézu.✧

⁶ Geñ ac iminéñ dacmuna hécnina measari énécmima Kristo Yesuac ai ic hiabia wambésémañ. Wañu geñ méndacanzaj ninzéhé ninzéhé ackuazéc héla zéma pakenj ac hiabia iminéñ qeri uñaga meyandi wañgémnac.

⁷ Héré embac neñgiawac ac enjomia zéma nemu suruc imi andé qema Anutu eeya héimima kecmaj zé meefiefi ai mewésémañ.

⁸ Séwiac meefiefi ai imi komodia nanğé gémmac, néj Anutu eeya héimima kekec iminéñ wawaj memega sasala nanğégéñju kekecga deguc keczanj imuac qeriaiguc zéma kekec hémbénañaga bianğuc hahaya imuac qeriaiguc momacnec sisipac acwac buña hegémnac.

⁹ Ac imi hélacnec wañu momac yanda nimma késa kekerawac séc eeyaguc wanzac.

¹⁰ Wañu neñaj Anutu, kicqeli kepera, iwac muru niñkumunina haini hezac imuac niñac héla imuac mia neñaj kucnina moczoñnec ai meanzñj. Wañu inéh momac yanda neñaj anğéñ titi miñina keczac, néj ninzéhé ninzéhé ic neñaj imi muñguc yanda meemma anğéhñina tianzac.

¹¹ Ac yomi zéseli énécmima ku énécmima.

¹² Gi sac qeli keczanj imuac niñac méñnéñ méñ guac niñgic mamaya wambac niñac. Imuac galenğé amuma guac ac zéma wawaj meme zéma ninzéhé ninzéhé zéma

niñkumuga solañaiguc ninzéhé ninzéhé ic tosara ionac kicginaiguc séséc hiabia wambésémañ.

¹³ Ewa qeriga moczoñnec ackuazéc oloñ énécmima zénañğé énécmima ku énécmima kecnanec ni hamañ.

¹⁴ Qeria galenjenen Uña téréyawac murunec ac zéhicnjima méragina orucgaiguc haima mérianj ac zégic imuac héla ewa hiawac génğéña iminéñ sohowac niñac, imuac niñna mamaya ménda wammac.

¹⁵ Wañu ai hénia hénia imuhucyaiguc ewa qeriga zéma kucga moczoñnec ai mena yandima keñu héndacmu.

¹⁶ Gi geñga zéma pakenj aigawac hiabianec galenğéma zénğé toroya qahac imuhuc wammanec kecbésémañ. Imuhuc wambésémañiguc, gi anğéñ titi geñga mi-hicñi amuma ic embac ackuazéc imuac gezac qema niñanzu ionac momacnec mi-hicñi énécmiwésémañ.

5

Welen qeçe ai imuac ai ara.

¹ Ic neñgia ac geriwiguc ménda wammiwésémañ, néj niñna manğocga ésécnec wañu bénzéhéñ zénañğé wañ miwésémañ. Merac sac qeli méñac imi munaga ésécnec qacguc wammiwésémañ.

² Wañu embac yanda imi neñgocgawac séciguc, embac sac qeli imi nauñgawac séciguc nimma inicbaoc ménda wamma qeri solañanec wañ énécmiwésémañ.

³ Wañu embac malé téñğéñ imuac eegina héiwésémañ.

⁴ Embac malé méñ nambérac me esahéra kecmizuiguc énézégic ieneñ walac neñgoc manğocgına zéma awu asagina ionac goi héihéi imuac tasé ku énécmima amginaiguc sactasé hécnina goigina héima haka imuhucya niñarenj wammu. Haka imuhucyanéh Anutu ségiségi mihicñi mianzac.

⁵ Embac malé héla imi eneyanec sukusisi wamma kecanzaciguc Anutuaru niñkumu kumuya haima siñj kaiwe séc zénğé toroya qahac zéwelec ai memac.

⁶ Embac malé méñ séwiac siñja sac méndacma wañanzaciguc i imi qeliqeli néñ humumia tanec keczac.

⁷ Ac imi acguc énézéna tohoma kecmu, enj imuhucyanec kecmu ac mihicñiwu niñac.

⁸ Méñnéñ méñ sactasé héra me imuacnec toroqema inñj merachéra ménda inicgalenj wammaciguc ic imi ninzéhé ninzéhé andé qema ic enia onogicma ic biria keczac.

⁹ Embac malé ic momacguc sac mema kerecac deguc 60 bawaguc ménda keczac imuhucyawac sac, qara newahalenj wawañawac kiwiğuc haimimiawac hezac.

✧ 4:5: Mat 15:11, Mrk 7:18,19, 1Ko 10:31

¹⁰ Wañu nambérac héra hiabianec galeñgé énécmianzac me ic kian goigina héianzac me ai ic téreya welen qéénécmianzac me helanzi énécmigic yéwéri ginaguc kecanzu ionac méra énécmima haka hiabia hénia hénia wamma memañ niñac kekecyá qutuñgé amuma keru héipuc wamma héñanžuiguc imuhuc wammimu.

¹¹ Embac malé sac qeli imi qetali énécmima kiwi imuaru qacgina ménda omu. Imuhucya imi séwac siñnéñ héré énécmiyu Kristo andé qemu nalé imuaru ic mewinñ zé wammu.

¹² Imuhuc wamma ninzéhñ ninzéhñ walac késagic imi timbecgéma gésigési acac buñá wanzu.

¹³ Imuacnec toroqema ienené qéizéhñ wamma kecma mézétiti haka imi niñareñgéma añgétima ama areñ séc lelecgéma embac enjomia kecma ac nenesicya lisi sicsaoc olomma kemma ac ménda zézéyawac séc zéañzu.

¹⁴ Imuac embac qawéc sacqeli ionac imi yomuhuc wammu niñac wanzua. Ienené ic muñguc mema nambérac miñicñi énécmima enyeya amaya galeñgéma keccic hazéc miñina zébiri qébiri ac wañ nénécmimañ zé titiña méñ ménda miñicñimac.

¹⁵ Embac qawéc tosara ienené bec Biria miñina méndacbiñ zéma liliñgéma keñgic.

¹⁶ Ninzéhñ ninzéhñ ic méñac sac taséhéra sugcinaiguc embac malé méñ keczaciguc ninzéhñ ninzéhñ ic enyeyac embac imi galeñgé miyu hénaoññ qutulañginanéñ yéwéri imi ménda bisima embac qawéc maqeqeya imi ionac méra énécmimuc séc wammac.

¹⁷ Galeñ tosara hiabianec galeñgé énécmianzu ionac imi séc méñ eegina héi énécmima imuacnec buñá suruc hiabia imuac zézé ic zéma kiwi ic ionac imi ogicma eegina héimu.

¹⁸ Kiwi téreyaiguc yomuhuc zézéya, burumakao iwa méñnéñ padi gocmia tizizama séwéla qétiyu kuayaiguc ufic ménda haiwésémanñ. Imuac niñac ai icnéñ ai boña memacac hezac.

¹⁹ Galeñ méñac ara imi héipuc ic éréhéc me haréwéc qahac wañu ménda nimmima aciguc ménda opocmu.

²⁰ Ic embac késpedes miñicñianzu imi ic embac momac yanda ionac kicginaiguc zémindiñi énécmigic tosia eney haka imi hémma nimma bac yandi yandi wammu.

²¹ Ni pakeñ ac imi kenkésa hakésaya qahac mema geñga ewaga ménda méndacma dindiñanec tohowésémanñ niñac Anutu zéma Yesu Kristo iwac kiwaiguc zéma kua meme uña énépésiyu keczu ionac kicginaiguc zéseli génzua.

²² Gi buñá suruc hiabia imuac ai énécmimañ zé ic enjomia focdac méraga ménda hai énécmiwésémanñ. Wañu ic tosara késpedes wañgic ménda toroqe énécmiwésémanñ. Wañu geñga méteré amuma solañanec kecbésémanñ.

²³ Gi hafi zepa toroqeu toroqeunec wañanzanñ imuac niñ tomenñgawac doku sac ménda nema waiñ doku efefiadac momacnec newésémanñ.

²⁴ Késpedes tosara imi ic ionac wéséginaiguc winiñu hiññi tegiru bénzéhñec hémma niñgésianziñ, néñ késpedes tosara imi andéginaiguc méndacma haanzac.

²⁵ Imuhucyanec haka hiabia acguc winiñu hiññianzac. Wañu tosara hiabia qahac imi acguc musañgémuac séc qahac.

6

¹ Welen qeque ic miñhécgina ionac méra bawu keczu imi, ionac miñhécgina nalé séc ee héihéi wañ énécmimuc hezac imi nimma kecmu. Anutuac qac buñá zéma pakeñ acyawac zébiri qébiri hiññiwac niñac.

² Ninzéhñ ninzéhñ miñhéc ginaguc keczu imi eney ninzéhñ ninzéhñ dacmuna kecziñ zéma ionac niñgic mamaya ménda wammac, néñ énézéna ogicma welen qeque hiabianec wañ énécmimu. Imi mia aigina imuac héla imi ninzéhñ ninzéhñ ic, Anutuac siññiñ wañ énécmimia ienené enyeyac késamu imuac mia imuhuc zézu. Gi imi hénia yomi ku énécmima zéaññgé énécmiwésémanñ.

Sokiwawac niñiñ siñsiñ.

³ Méñnéñ méñ pakeñ ac méñ ku énécmima Miñ Kewunina Yesu Kristoac ackuazéc solañá zéma héná eeyaguc imuac pakeñ ac Anutunéhñ niñu sécgéanzac imuhucyawac ewa momac ménda wammac imi,

⁴ Inéh séwi eney wamma hénia méñ ménda niñ asarima hazéc ac zéma zé qe-qetali acwac nimbaoc wañanzac. Wañu imuacnec mia nimbupec zéma euqagac zéma zébiri qébiri zéma ewa éréhéc biria hiññianzac.

⁵ Wañu ewa qerigina houyu ac héla so-hoyu héná eeyaguc imuac niñgic sokiwa memac héná tanec wañanzac imi ionac murunec zéqeqetali ac hiññianzac.

⁶ Wañu niñgic ewagina hiaryu héná eeyaguc iminéhñ kuney yanda nanjé énécmimac.

⁷ Neñañ baeciguc iwawainina méñ ménda mema hayiñ, imuac kembinñ zéma imuhucyanec méra enec kembinñ.

⁸ Imuac iwawai neneya zéma séwi usunina he nénécmizaciguc niññi sécgémac.

⁹ Hinac yandaguc wambiñ zé wanzu imi eney manam batuc zéma bétac zéma haka

sicsaocya hénia hénia zéma séwi siñ biri-aiguc maunumac. Haka imuhucya iminéñ ic embac héré énécmima mebiri énécmimac.

¹⁰ Soukiwa niñac siñniñ wammimia imi haka biria hénia héniaawac zalia wanzac. Imuac niñac imuac wananzu i mesoho énécmiyu ienerñ ninzéhñ ninzéhñgina waima rouc wamma kenña wanñic ewa gorogina sasalanéhñ qeriginaiguc kumuyu biridaczu.

Paulonéhñ Timoteoac pakenñ ac wammiiyec.

¹¹ Imuac Anutuac ic gi iwawai imuhucyawac néñgacma kemma haka solañja zéma wawanñ meme eeyaguc zéma ninzéhñ ninzéhñ zéma goi héihéi zéma bisiqatéhñ zéma qeri bénzéhñ imuhucyawac méndacma kembésémañ.

¹² Imuac gi imi ninzéhñ ninzéhñac yaré hi-abia imuac qema kecbésémañ. Yaré hiabia qema kecec hémbénañja añgéhñ tiwésémañ. Hénia imuac mia gi guruyu héipuc ic sasala ionac kicginaiguc ninzéhñ ninzéhñga hiabia énézénec.

¹³ Iwawai momac yanda kecec mihicñi énécmianzac Anutu iwac kiwaiguc zéma Pilatoac muru ninzéhñ ninzéhñ ac hiabia zéau énécmiyec Yesu Kristo iwac kiwaiguc zéseli géñzua.

¹⁴ Gi zézé seli ac yomi niñ tohoma solañanec zéqindiniñ ac méñ ménda mihicñima kecnanec Miñ Kewunina Yesu Kristonéhñ wininimac.

¹⁵ Nalé zéyec imi ducñiyu Anutunéhñ mewininiyu Yesu i wininimac. Anutu imi mériañ miñina eñeyanec momacguc, héñgalerñ miñina, ic kewu ionac ic kewugina, miñ kewu ionac miñ kewugina wanzac.

¹⁶ Iwarunec sac humuc ménda hezac. Inéhñ edamuya hosucgéwiñac séc qahac imuhucya qeriaiguc kecanzac. Wanju méñnéñ méñ ménda héñec. Wanju héhéñawac séc qahac. Iwac muru eebipiya zéma kuc tetecgia qahac hema kecmac. Hélacnec!

¹⁷ Gi imi baec yomuac naléiguc soukiwaginaguc keczu ionac yomuhuc zéseli énécmiwésémañ, Ewa qerigina memaamuma hinac qahac wawanña imuac qahac, néñ ségiségi mihicñi nénécmimanñ zé iwawai moczoñ sécnina ogicma nénécmianzac Anutu iwac muru mia niñkumugina haimu.

¹⁸ Haka hiabia sasala wanñic, wawanñ meme hiabianéhñ kececginaiguc sécgé énécmiyu efima siñja nimma tosara halenñ sécgina haihulac wanñ énécmimu.

¹⁹ Imuhuc wamma hofi ama hélaiguc iwawai eeyaguc haigic eñju iminéñ kurumeñac nalé hahaya imuaru qambañgina wanñ kecec héla añgéhñ timu.

²⁰ O Timoteo qutunñgé géñgéhña imi galenñgema késa kecmia ninñ héla zéanzu, néñ ninñ ikora wanzac, baecac ac eñomia houhouya zéma andé qeçe ac imuac mia andé qema kecbésémañ.

²¹ Ic tosaraneñ ac imuhucya nesima kemma ninzéhñ ninzéhñ waima rouc wamma kenña wananzu.

Ewa hianéhñ iniguc hema kecmac.

2 Timoteo

Yaizéze ac.

¹ Anutuac ewa siñ niñac Kristo Yesuac qeriaiguc kekecac sisipac ac hezac imi méndacma Kristo Yesuac Méliméli ic wanñ Paulo neñ mia

² nañ sorocna Timoteo guac muru kiwi yomi ogéñzua. Mañgocnina Anutu zéma miñ kewunina Kristo Yesu iorarunec ewa hia zéma wésé niniñ zéma luaenér hegémnac.

Miñ kewuac gamuga ménda nimmu.

³ Ni siñi kaiwe séc zéwelecma imuac suraiguc ménda misimanec niñgéhanzua séc yanda hécna ionac murunec hénima hama deguc ewa qerinina lalacnec mepésimianziñ Anutu iwac mia ewa hia ac ézéanzua.

⁴ Wanju ewa hia kuner yanda nimman niñac guac kic masiga niñqelima kic tanecga hémmañ niñac wananzua.

⁵ Imi mia guac ewa qerigaiguc niñzér niñzér solañ hezac imi niñqelima imuhuc wananzua. Niñzér niñzér imi mia walac awuga Loisi zéma neñgocga Yunike iorac ewa qerigiraiguc heyec imuhucyanér guaru acguc momacnec hezac imi niñzérgezua.

⁶ Imuac ni mérana orucgaiguc haiwa Anutunér ai memecac sese géñec imi héiososoc mena geric bélanaguc wammac zénimma gi imuac nimbésémañ niñac wamma ac yomi gézézua.

⁷ Uña Anutunér nénécmiyec imi bac yandi yandiac uña qahac, néñ kuc zéma goi héihéi zéma niñgésigési galen meamuwiñac uña wanzac.

⁸ Imuac gi imi miñ kewuninawac héipuc ac imuac zéma miñ kewuninawac wamma hésa ic kecua nuac momacnec gamuga ménda nimbésémañ, néñ Anutuac kuhanér buña suruc hiabiawac zéra béraiguc toroqe némbésémañ.

⁹ Anutunér mehiaru nénécmima ac téréyanér héihéré nénécmiyec. Wanju imi mia wawañ memenina niñac qahac, néñ eñeya ewa siñ zéma nalé ménda hénima heyecnec becaru Kristo Yesuac wamma hemiyec ewa hiaya imuac mia wamma imuhuc wan nénécmiyec.

¹⁰ Wanju imuac héra imi nalé yomuaru aṅgér titi miñina Kristo Yesunér mayu hicñjitegirec. Inér mia humuc néhélima kekec zéma haka héhe selia imi buña suruc hiabiaguc meau nénécmiyec.

¹¹ Wanju ni imi buña suruc hiabia imuac wamma zézé ic zéma Yesuac Méliméli ic zéma kiwi ic kecman niñac kumunéñec.

¹² Wanju ni niñzérge mima kecua iwac hénia niñasarizua. Imuac moczon yanda mériaiguc haiwa hezac imi inér kuhanér hiabianec galen gémanec keru nalé yanda ducñimac imi niñhumuzua. Hénia imuac niñac ni zéra waiya qahaiguc kecma gamuna ménda niñzua.

¹³ Gi imi Kristo Yesuac qeriaiguc niñzér niñzér zéma goi héihéi késa keczan imuaru héima namma ac héra nuac murunec niñnec imi méndacma wambésémañ.

¹⁴ Uña téréya qerininaiguc kecancac inér nanngéñu ac héra eeyaguc méragaiguc haigéri imi galenngéwésémañ.

¹⁵ Asia baeciguc ic embac keczu imi moczon wainéndacgic imi nindaczan.* Figelo zéma Hemogene imi eren acguc ic imuhucya ionac suginaiguc keczaoc.

¹⁶ Miñ kewunina imi Onesiforo iwac ama geric momac héra goigina héimac niñ wanzua. Inér mia hatac sasala ségiségi miñicñi némma hésa ic kecha nuac gamuya ménda nimma

¹⁷ Roma hakerec nalé imuaru seliseli wamma hocma miñicñi néñec.

¹⁸ (Miñ kewuninanér nimmiyu nalé yandaiguc miñ kewuninawac murunec goi héihéi miñicñimac niñ wanzua.) Inér Efeso baeciguc welen qeqe ai réwéria dimuhucya meyc imi gi genjaoc niñzan.

2

Kristo Yesuac téñgij ic hiabia.

¹ Nañna, imuac gi Kristo Yesuac qeriaiguc ewa hia hezac imuac qeriaiguc seliseli wamma

² neñ zéwa gi héipuc ic sasala ionac kiçginaiguc ninnec imi ic tosara kenhéi hahéi qahac énézéna ienen imuhucyanec ic embac tosara ku énécmimuc séc wammac.

³ Imuac gi Kristo Yesuac téñgij ic hiabia ésécnec niguc mena mewa wamma zéra waiya qahaiguc seligima kecbésémañ.

⁴ Téñgij ic kecma kenha wananzu imi enen gutulanjé énécmima téñgij ic qac buña énécmiyec i ségiségi miñicñi mimu niñac eñan kekecginawac ainér ménda qaté énécmiyu kecanzu.

⁵ Méñ ogicqogic ariac mema héra zawéya hezac imi logimaciguc oruhaiguc ic kawaliac opoc méñ ménda haimimu.

⁶ Ai ic méñ ai geriwaguc meanzac iminér imuac héra walac memacac hezac.

⁷ Ac gézézua imi qeriganér nimbésémañ, miñ kewuninanér ai hénia héniaiguc niñjtegic qinjegic haigémnac.

* 1:15: Paulonér Roma baeciguc aciguc opogic eñec nalé imuaru hénarorñ Asia baeciguc kecgic ienen héipuc ménda wammigic imuac niñac imuhuc zézac.

⁸ Buṅa suruc hiabia gézéwa ninnec séc Dawidiac qeli Kristo Yesu humuc igucnec meqelimiya yarec i ninjqeliwésémanj.

⁹ Buṅa suruc hiabiawac niṅac wamma ni képésic ic ésécnec seṅ hésanéṅ qaté némmuac séc zéra béra mihicnǝ néṅgic, néṅ Anutuac ackuazéc imi qatémuac séc qahac.

¹⁰ Imuac ni ic embac Anutunéṅ megési énécmiyec ionac niṅ wamma iwawai moczoṅ bisiqatén waṅanṅzua. Imi mia ieneṅ acguc Kristo Yesuac qeriaiguc aṅgéh titi hakaya hezac imi zéma edamuya teteccia qahac imi momacnec énécmiya memu niṅac imuhuc waṅanṅzua.

¹¹ Ac yomi hélaguc, nini Miṅ Kewuninaguc momacnec humuziṅguc imuhucyanec i guc momacnec qelima kecbiṅ.

¹² Qenzéṅ manzeṅguc meseliwiṅguc momacnec ic kewu wamma kecbiṅ. Waṅu miṅ kewunina qaecgé miwiṅguc i acguc qaecgé énécmimac.

¹³ Nini ménzé ménzé wambiṅac séc, néṅ inéṅ eṅeya qaecgé amumacac séc qahac, imuac niṅ nalé séc ménzé ménzéya qahac kecanzac.

Ai ic Anutunéṅ niṅmimia.

¹⁴ Eluṅ unuwac niṅac, gi ac imi héiqeli énécmima acac zééṅ zéma ménda wammu niṅac Anutuac* kiwaiguc selianec énézéna. Haka imuhucya imi nanṅé énécmimacac séc qahac, néṅ néwécgeṅac ac imuhucya ninzu i mebiri énécmianzac.

¹⁵ Gi imi ac héla imi dindiṅanec niṅtegicma ai ic gamu qeqeya qahac zéma niṅgémmacac séc, Anutuac wéséyaiguc geṅga mihicnǝ amumanj zé nimma seliseliṅguc aiga mewésémanj.

¹⁶ Ac biria gorosona zégic néṅgacma kecbésémanj. Ac imuhuc waṅanṅzua imi eneṅ keṅkecma keṅkecma iwawai eeyaguc qahac imuac mia keremmu.

¹⁷ Acṅinanéṅ wizi selia ésécnec saima kemmac. Ic imuhucya ionac sugcinaiguc Humeneo zéma Fileto keczaoc.

¹⁸ Humuc igucnec yayac imi bec hicnǝiyu tecgéyec zéma ac héla imi zésigima énéyéyc ic tosara ionac ninzéh ninzéhṅgina melemma bacgéanzac.

¹⁹ Néṅ Anutuac séraṅ selia imi asé kiwiya yomuhucyaguc hiṅgac seligima nanzac. Miṅ kewuninanéṅ eṅeya buṅahéra inic tegicanzac. Waṅu mén yomuhuc; Miṅ kewuninawac qara qacma kecanzu séc biria héṅacya memu.

²⁰ Ama kewuyaiguc zéic goli zéma siliwanéṅ memeya zéma zéic icnéṅnec memeya zéma baecnéṅnec memeya momacnec taczac. Taru zéic tosara imi

ai eeyagucac késaanzu, néṅ tosara imi ai eṅomiawac késaanzu.

²¹ Imuac mérnéṅ mér haka imuhucya zuac amuma lalacnec kecmac imi zéic eeyaguc éséc wammac. Imuhuc waṅu miṅ kewuginanéṅ késamacac séc zéic téréya wammac. Téréya waṅu ai hiabia hénia héniawac haiyu mambéc kecmac.

²² Waṅu gi imi sac qelíac séwíac siṅ imi qiziziṅgéma qeri lalacnec miṅ kewuninawac qacmianzu iniguc momacnec haka solana zéma ninzéh ninzéh zéma goi héihéi zéma luae niṅac méndacma kemmu.

²³ Waṅu ac sicsaocya zéma ac qe-lanṅawac zééṅ zéma haka imi waina keṅu. Ac imuhucya igucnec tualefic acnéṅ hicṅianzac.

²⁴ Miṅ kewuninawac welen qeqe ic imi, acnéṅ ménda euma, ic embac moczoṅ ionac gum bénzénzéh wamma, hiabianec ku énécmima, haka biria waṅgic kilen bisiqatén waṅ énécmianzac.

²⁵ Waṅu ic tosara eneṅ ac qeqe waṅgic qeri bénzéhṅguc pakeṅ ac waṅ énécmima. Anutu eṅeyaoc qerigina meṅ énécmimanj zé nimma niṅ énécmiaciguc ac héla niṅtegicmu.

²⁶ Waṅu qerigina béréṅggyu Biria miṅinawac ac bétacya zéma iwac ewa siṅ qaté énécmima hezac imi hetecgé amuma néṅgacmu.

3

Nalé tetecciaiguc ic embac ionac kekec tanera imi dimuhuc wammac.

¹ Nalé teteccémanj zé waṅu yéwéri naléya imi hamac.

² Ic embac ieneṅ eṅaṅ sac siṅniṅ waṅamuma soukiwawac siṅ yanda nimma séwi eṅeṅ wamma tétéc qeqe wamma zébiri qébiri wamma neṅgoc maṅgoc ac qeqe waṅ érécmima, nema nelumma, ee héihéi qahac kecma

³ goi héihéi qahac kecma képésic ménda wai amuma ac zérac kuaiṅc haihai wamma qeri siṅgina ménda helanzima tik-tuk wamma iwawai hiabiawac mézétiti wamma

⁴ andé qeamuma luaeguc ménda mambéc kecma eṅeya meyacamuma Anutuac siṅ qahac, néṅ néwécgeṅaiguc eṅeya séwíac siṅ niṅac wamma

⁵ Anutu ee héihéi wammimia tanec kecma Anutu ee héihéi imuac kuha imi qaecgéma kecanzu. Waṅu gi imi ic imuhucya héṅacgina mewésémanj.

⁶ Ic imuhucya sugcinaiguc tosara eneṅ amaginaiguc emma embac bobologocya, képésic réwéria serima séwíac siṅ hénia

* 2:14: Kiwi méragananéṅ ooya tosaraiguc Miṅ kewu zéma Kristo ogic hezac.

hénianéhéj hérémiyu kenkeja imuhucya héréma énépésianzu.

⁷ Embac imuhucya imi nalé séc ninin ninjarej wammu, néj ac héla nininajug keremnuac séc qahac wammac.

⁸ Becnec Yane zéma Yambere* ieren Moseac hazéc wammiyoc ésécnece ienej acguc ac hélawac hazéc wammianzu. Wañu ienej imi ewa qeriginanéj houyu ninzéh ninzéhéj hénajug ken bipigic.

⁹ Wañu ic éréhéce ioraru hicnjyec ésécnece ienej acguc horua ménda kenjgicnec hakagina qelanej imi wininiyu héndacmu.

Pauloac pakej ac teteqgia.

¹⁰ Nuac pakej ac zéma wawanj meme zéma ewa sinja zéma ninzéh ninzéh zéma luaenéh mambéc kekec zéma goi héihéi zéma nananj seliseli zéma

¹¹ nunesi wanj nénéja zéma qenzey manzej zéma Antiokia zéma Ikonion ama areja yandaiguc haka biria wannéhigic imi zéma nunesi dimuhucya mihicnjiyi imi geñ hélacnec héndacma ninjtegicnec ésécnece minj kewuninanéh haka imuhucya igucnec ni metecgé néjce.

¹² Wañu ic méjnéj méj Kristo Yesuac qeriaiguc kekec eeyaguc kecbinj zé wammu ienej acguc ununesi mihicnjiyuac hezac.

¹³ Ic biria zéma ikoc ic ienej munjuc yanda biri seligima enaj ikoc wanj énécmigic imuhucyanec ikoc wanj énécmima kecmu.

¹⁴ Néj gi imi ackuaazéc héiqelima ninzéhgeanzaj imuac nanjelima kecbésémaj. Mérénehéj kugéhigic ninjarejnéce imi geñgac ninzaj.

¹⁵ Wañu gi komocja igucnec kiwi téréya imi oloñ ninj wanjanzaj. Kiwi téréya iminéh mia kuhanéh ninjtegic qinjtegic mihicnji géñu, Kristo Yesuac qeriaiguc ninzéh ninzéh késa keczaj, ninzéh ninzéh imuac héima namma anjgéj titi hia mihicnjiwésémaj.

¹⁶ Kiwi téréya imi moczoñ Anutunéh hinocgéj énécmiyu ogic. Imuac iminéh méra nénécmiyu pakej zéma zémindi mindinj zéma meqeliqeli zéma kekec solanjawac qeriaiguc meeflefi ai hia mewinj.

¹⁷ Imi mia neñaj Anutuac ichéra séc ai hiabia hénia hénia hia wambinjac séc solanjaniwinj ninjac imuhuc wanj nénécmianzjac.

4

¹ Ni Anutuac kiwaiguc zéma Kristo Yesu kecmu kic qeli zéma humumia momacnec ninjgési nénécmimac iwac hahaya zéma

iwac héngalenj amaya ninjac wamma zéseligénzua.

² Gi ackuaazéc téréya imi zésai énécmiwésémaj. Nalé hia me nalé biriawac séc momacnec seliseli wamma ai imi mewésémaj. Wañu réwéri horugiyu nanjselimanec ackuaazéc iminéh ku énécmima képésicgina zéasari énécmima ac zéénécmima meseli énécmiwésémaj.

³ Kecma nalé méj hayu ic embac ienej pakej ac héla imuac andé unuma kiwi ic ikora tosara gezacgina sinja méndacma enaj sinjinawac séc énézégic méndac énécmimu.

⁴ Wañu ac hélawac andé qema nemu surucac gezacgina haimu.

⁵ Wañu gi mia ai imuac me imuac séc mesigi wanjamuma zéra waiya seligima bunja suruc hiabia imuac ai wamma aiga imi séha séc meyacdacna.

⁶ Ni wainj sese* ésécnece kekecna bec pocgéwa kenkeñ naléna imi ducñjima hazac.

⁷ Ni yaré hiabiawac qema hénia kemmanj zé zénéjce imi kenj metecgéma ninzéh ninzéhna galeñgéma kecanzua.

⁸ Imuac bianj kecma nuac ninj wamma haka solanjawac opoc nuac bunja haiyu mambécnawac hemac. Imi mia minj kewunina zégégigési ic solanja inéh mia nalé ninju hezac imuaru ni némmac. Wañu nenanec sac qahac ic embac Minj Kewunina munjuc winini nénécmimac imuac wanjanzu moczoñ yanda momacnec énécmimac.

⁹ Gi focdac nuacmuru hawésémaj.

¹⁰ Dema imi baecac iwawai ninjac wamma wainéma Tesalonika ama areja yandaiguc kenec. Wañu Kreske imi Galatiaiguc, Tito imi Dalmatia baeciguc kendaroc.

¹¹ Luka momacguc sac niguc keczac. Hamanj zé wamma Mareko wagicna momacnec hamaoc. Inéh ainawac méra nénéjwawac séc wanzac.

¹² Tikiko mia méliwa Efeso ama areja yandaiguc kenec.

¹³ Wañu hamanj zé wamma hénawac malekuna Troa amaiguc Karpo iwac amaiguc hetecgé haiyi imi mema hawésémaj. Wañu kiwina imi kiwi limbi limbinja tosara zéma kiwi yanj séwélanéh memeya imi momacnec mema hawésémaj.

¹⁴ Ajnéñj iwawai meme ic Aleksande imi biria sasalanec wannéjce imuac haka wanjec séciguc minj kewuninanéh tasé kumimac.

* 3:8: Yane zéma Yambere; Qac éréhéce yomi sisipac ac wahalaiguc ménda hezac, néj sasalanéh méra kiwi ic éréhéce Moseguc euma méra kiwi meyoce iorac qacgira zéma ninzéhgeanzu. (Mmh 7:11,22) * 4:6: Wainj sese; Zucmanaj ai mewinj zé nalé tosaraiguc doku me wainj pocgémanjgic.

¹⁵ Gi acguc iwac mia galeñ mewésémañ. Ic imi acnina selianec qeçetali wañ nénécmiyec.

¹⁶ Ni walac aciguc emma zéirecgéyi nalé imuaru ala méñnéñ méñ héipuc ménda wannémma moczoñ wai néndacgic. Néñ késpedes ginaguc ménda zé énécmimac niñ wanzua.

¹⁷ Neñ héna ac imi zésaiwa keru ic enia ieneñ nindacmu niñac wamma Miñ Kewuninanéñ niguc namma meseli néñec. Wañu laion kuagina igucnec metecgé néñec.†

¹⁸ Miñ kewuninanéñ neñ kurumeñac héñgaleñ amayaiguc keremman niñac biria imuac me imuacnec metecgé némma añgéhna timac. Imuac iwaru mia edamuya nalé tetecgia qahac hemac. Hélacnec!

Mozoc ac.

¹⁹ Priska zéma Akila zéma Onesiforo ionac ama geric momachéra yaizézéna énézéna.

²⁰ Erasito imi Korinti ama areña yandaiguc waima kerec wañu Tirofimo imi hafi kiyu Milete ama areña yandaiguc waima hayi.

²¹ Sanjeña naléya ménda ducñiyu foc hawésémañ. Eubulo, Pude, Lino, Kílaudia zéma ala sasala ieneñ imuhucyanec guac yaizézéga zézu.

²² Ni imi Miñ Kewuninanéñ guac ewa qerigaiguc momacnec kecmac niñ wanzua. Ewa hiayanéñ iniguc hemac.

† **4:17:** Hésa ama igucnec mayec imuac séséc ac imuhuc zézac.

Tito

Yaizéé ac.

¹ Anutuac welen qeqe ic zéma Yesu Kristoac Méliméli ic ni Paulo imi Anutuac buŋa qeqe ichéra ienen ninzéh ninzéhginaguc wamma, kekec solanawac ac héla imi ninŋegicma,

² kekec hémbénaŋa imuac mambécma kecmu ninŋac nanŋé énécmimiawac ai buŋa zénéŋec. Waŋu kekec hémbénaŋa imi Anutu ikocya qahac, inéh becaru nalé ménda hénima heyeciguc ac zikima nénézéyec imi mia.

³ Anŋéh titi miŋina Anutu eneyaoc ackuazécyā imi naléyāiguc zézé ic onac kuagina mema zéhicŋiyec. Waŋu ai imi memaŋ ninŋac ninŋkumu némma zéselinéhec.

⁴ Waŋu Anutu maŋgoc zéma anŋéh titi miŋina Kristo Yesu iorarunec ewa hia zéma luaenéh ic séc momacnec késa keczu ninzéh ninzéh héla imuac qeriaiguc nanŋ téŋgéhna keczaŋ Tito guac muru hema kecmac.

⁵ Krete baeciguc gopori imi hénia yomuhuc ninŋac; Ai waiwa ménda misi misiyawac hezac imi mindinŋidacma ama areŋa kuneh kuneh séc imuac qeriaawac galeŋ kumu énécmima kembésémaŋ ninŋac imuhuc waŋgéhŋi.

⁶ Képésic solanŋ kecmā embac momacguc sac mema keru nambérac héra ienen ninzéh ninzéhiguc nanŋselac, météqététaŋ merac me ac qeqe meracgaguc ménda zémigic kecanzac ic imuhucya imi qeriaawac galeŋac kumu miwésémaŋ.

⁷ Héŋgaleŋ ic imi Anutuac ama galeŋa kecmā képésic solanŋ kecmā eneya ewa siŋ ménda méndacma qeri bélanŋaguc qahac kecmā doku seli ninŋac ménda wamma yaré ménda qema iwawai késamaŋ zé ikoc ménda wammacac hezac.

⁸ Waŋu ic kian goi héihéi waŋ énécmima, haka hiabianec siŋa nimma, memaamuma, kekec téreya kecmā, séwiac siŋ sigima kecmacac hezac.

⁹ Waŋu ackuazéc ménzé ménzéya qahac iminéh ku énécmianzac imuac séciguc nanŋselima kecmac. Imuhuc waŋu inéh ic embac hiabianec ku énécmima zénanŋé énécmimacac séc wammac. Imuhuc kecmaciguc hénā imi qetalima zéanŋu ionac imi efima ac zéénécmimacac séc wammac.

¹⁰ Ic sasalanéh ac qeqe wamma ac haréhā zéma ikoc waŋ énécmima kecanzu. Sucŋinaiguc séwi taségina hericma kekera Yuda ic imi eneh tosara onogicma imuhuc waŋanŋu.

¹¹ Ic imuhucya ionac kuagina imi miŋicgéhna acgina qaimac. Ienen imi ikoc waŋ énécmima iwawai onagicbiŋ zé hénā ménda ku énécmimuac hezac imuac ku énécmianŋu.

¹² Krete ic ionac muru enaŋ kua meme ic ménéhéh yomuhuc zéyec; Krete icnéh nalé séc ikoc wamma haséh waŋ biria tanec kecmā mézétiti wamma tomenŋina wac wamma kecanzu.

¹³ Héipuc ac imi nimba hélacnec waŋzac. Imuac ninŋ gi selianec zémindiŋi waŋ énécmima ninzéh ninzéhigina mesolanŋanimu.

¹⁴ Imuhuc wamma Yuda ic ionac nemu suruc ikora me ac hélawac andé qeanzu ionac zézé seli imuac gezacgina ménda haimu.

¹⁵ Hélacnec, képésic solanŋ ic ionaru imi iwawai moczoŋ képésic solanŋ waŋanŋac, néh haka oŋgiŋa wamma ménda ninzéhéganŋu ionaru imi iwawai ménéhéh ménéh képésic solanŋ ménda waŋanŋac. Ic imi eneh ewagina zéma ewa kétinŋ kétinŋina momacnec zapŋ qeŋeya waŋanŋac.

¹⁶ Ienen imi kuaginaneŋ Anutu nimmizua zéma wawaŋ memegianeŋ qaecgéhānŋu. Ic imi eneh ewa lolonŋ acwac wamma ac qeqe waŋanŋu, néh haka hiabia ménéh memuac séc qahac.

2

¹ Waŋu geŋ mia pakeŋ ac hélawac séciguc zéwésémaŋ.

² Waŋu ic yanda énézéna gum bénzénzéh wamma eebipiginaguc wamma séwiac siŋ sigima ninzéh ninzéh zéma ala siŋ zéma nanaŋ seliaiguc solanŋanimu.

³ Waŋu embac yanda énézéna ienen imuhucyanec wawaŋ memegina météré amuma kua kisanŋiguc andé lukuc ménda wamma doku seli ewa ewanec ménda wamma, kekec hiabianec kiwi embac wammu.

⁴ Imuhuc wamma enaoc embac sac qeli ku énécmigic eu merac hécgina goi héihéi waŋ énécmima

⁵ gum bénzénzéh wamma képésic solanŋ kecmā ama aigina hiabianec galeŋgéma euhécgina ninŋtoho waŋ énécmimu. Imuhuc ménda waŋgic, Anutuac ackuazéc imuac mematiti hiŋjiwac ninŋac.

⁶ Ic merac imuhucyanec meseli énécmima ninŋgési amuma kecmu.

⁷ Waŋu gi geŋgaoc haka imuac me imuac wammaŋ zé hiabianec wanna, kicŋinaiguc séséc hiabia wammac. Waŋu pakeŋ képésira qahac eeyaguc zéma

⁸ ac solanŋa zéqetali wammuac séc qahac imuhucya énézéna, hazéc ienen ikocac zéwiŋ zé hocma gamugina nimmu.

⁹ Welen qeqe ic énézéna miñgina ionac ac niñtoho wandacgic ewa hia nimmu, néñ qeqetali ac ménda zéma

¹⁰ senj kowu ménda nemu, néñ welen qeqeac haka hiabia moczoñnec énézégic hémmu. Imuhuc wanñgic, wawan memeginanénj anggéh titi miñgina Anutuac pakerj ac imi mezeric qezeric wammiyu eeyaguc wamma.

¹¹ Anutuac anggéh titiac ewa hianénj ic embac momac yanda neñanjaru nénézéyu wininima

¹² pakerj ac wanj nénécmiyu iwawai eeyaguc qahac zéma baecac siññij imi moczoñj waidacma hakanina mezeric amuma kekec solañja zéma haka eeyaguc wamma nalé yomuaru kecwiñjac hezac.

¹³ Imuhuc kecmanec niñ mambéc mozocyguc zéma Anutu yanda anggéh titi icnina Kristo Yesuwac asac mararanénj hicñjegiru hémbij zé imuac nimbupuc wamma kecbij.

¹⁴ Inéñ héná biria igucnec metecgé nénécmima météré nénécmima eñeya hénaoññ buñawac nénépésiyu haka hiabiawac seliseli wamma kecbij niñac doenina meyec

¹⁵ Gi ac imuac énézéma meseli énécmima kuc buñanénj zémindiñj énécmima ic imi enej guac niñgic ic eñjomia ménda wammac.

3

¹ Gi héiqelima énézéna niñqelima baec galeñ me ai memec qac buñaginaguc imi niñtoho wammu. Wanju ai hiabia hénia hénia hezac imi wambij zé zérénj qérénj wandacmu.

² Wanju ic méñnéñ méñ zébiri qébiri zéma zéénj zéma ménda wammu, néñ gum béñzénzénj wamma ic embac momac yanda ionac qeri béñzénj moczoñnec wanj énécmidacmu.

³ Neñan becnecc imuhucyanec ninijnina qahac kecma niñtoho ménda wamma rouc wamma séwac siññij ségiségi hénia hénia imuac welen qema kerij. Wanju qeri biric wamma nimbupuc wanjamuma mézétiti wanjamuma kerij.

⁴ Wanju anggéh titi miñgina Anutuac goi héihéiya zéma ala siñ neñan niñac iwaru hemiyec iminénj hicñjegirec nalé imuaru,

⁵ anggéh tinénécmiyec imi neñan mema wanññ haka hiabia imuac niñ qahac, néñ eñeya goi héihéiya niñac sac wamma kekec qeliawac dokunénj zuacnéncmima Uñja téréyawac hicñjihicñj qelianénj anggéh tinénécmiyec.

⁶ Wanju anggéh titi miñgina Yesu Kristoac murunec Uñja Téréya kuaya qeqeya pocgé nénécmiyec.

⁷ Imi mia neñan iwac ewa hiayawac niñac wamma ic solañja zénénécmiyu kekec hémbénanña imuac nimbupuguc kecma mératéc meme ic wambij niñac imuhuc wanj nénécmiyec.

⁸ Ac zéma mazua imi méñzé méñzéya qahac. Imuac gi selianec ninzénjgéma énézéna Anutu ninzénjgéanzu ienenj haka hiabiawac wanñhumuma memu. Ai buñja imi hiabia, wanju ic embac nanjé énécmima wanjac.

⁹ Néñ qesiqesi ac oyoña zéma hicññisai hénia imuac suruc zéma zéqeqetali ac zéma héná acac zéeminiñj qeminiñj imi qizizñjgévésémanj. Ac imuhucya imi hélá qahac haréñanec.

¹⁰ Héná ikorawac wamma héndénj amuma kenjac imi ac goro momacguc me éréhéc ézémaguc waina eñeyanec kecmac.

¹¹ Gi nintegiczanj ésécnec ic imuhucya imi ic heranñ heranñja, hakaya birianénj kawéya qeamuma ic biria wanec.

¹² Ni Aritema me Tikiko méliwa guaru hama haréyu nalé imuaru focdac Nikopoli ama areñajaguc hama miñicñj némbésémanj. Ni ama imuaru kecha sanñenja naléya imi tecgémac.

¹³ Héná acac ic zéna zéma Apolo imi walac fodac méli érécmima hamaoc. Nene zéma hinac iwawai mézézénjgé érécmima iwawai méñ niñac ménda hocmaoc.

¹⁴ Ic embac hécnina acguc énézéna haka hiabiawac niñanénjgéma kuamumu. Imi mia kecma haréñanec ménda wammu niñac. Imuac mia iwawai imuac me imuac wamma hocbiñjac niñzu séc walac miñicñjgic ai buñayawac hemac.

¹⁵ Ic niguc keczu ienenj moczoñj guac yaizézéga zézu. Gi acguc niñzénj niñzénjguc ala siñ wanj nénécmianzu ionac nonac niñ wamma yaizézé ac énézéna. Anutuac ewa hiayanénj ic tunj onac muru hemac.

Filemon

¹ Kristo Yesuac hésa ic ni Paulo zéma ninzéh ninzéhac ic munana Timoteo neren ic ala soroc, ai momacnira Filemon zéma

² embac soroc, ninzéh ninzéh naujnira Apia zéma Yesuac téngij ic* momacnira Akipo zéma Filemon guac amaiguc hénaorij azoroanzu ionac muru momacnec

³ Manjocnina Anutu zéma Mij Kewunina Yesu Kristoac ewa hia zéma luaenéh onac muru he énécmimac.

Filemonac goi héihéiya zéma ninzéh ninzéh.

⁴⁻⁵ Filemon, ni ninzéh ninzéhga zéma goi héihéiga Mij Kewunina Yesuac muru zéma ic téréya momac yanda neñaj muru hezac imuac buña surucya niñanzua. Nimma nalé séc zéwelecnaiguc qacga qacma Anutuna ewa hia ac ézéanzua.

⁶⁻⁷ Ic muna, geñ ic embac téréya ewa qerigina mehiaru énécmianzaj imuac ninjac guac goi héihéiga iminéh ewa qerina mehiaru néñu ségiségi yanda wanzua. Hénia imuac mia yomuhuc zéwelec ai meanzua; Iwawai hiabia hénia hénia ewa qerimainaguc Kristoac wamma késa kecziñ imi niñasari yacgéna, goi héihéiga ninzéh ninzéhga igucnec hahaya iminéh héla sasala haimac.

Paulonéh Onesimoac wamma Filemon zéwelecmiyec.

⁸ Imuac ninjac, Kristoac qeriaiguc haka wambésémanjac hezac imi wambéséman ninjac meefima ac selianec gézémanjac séc wanzac, néñ

⁹ imuhuc ménda wamma goi héihéiiguc namma zéwelec gémmañ zé wanzua. Imuac, ni ic neñgia Paulo, Kristo Yesuac wamma hésa ic kekeranéh

¹⁰ nuac ninzéh ninzéhac nanna Onesimoac ninjac welecgénzua. Inéh mia ni hésa qatéiguc tari imuaru nenaoc azi mema mi-hicñiwa ninzéh ninzéhac nañna wajec.

¹¹ Ic imi becneç guac muru erjomia kerec, néñ deguc imi guac muru zéma nuacmuru momacnec méra nérécmimacac séc wajecac keczac.

¹² Nuac wéiwécna keczac ic yomi méliwa lilingéma hazac.

¹³ Ic imi nena añgétiwineç buña suruc hiabia ninjac wamma hésa qatéiguc tacba guac tatic késama méra némbacnec,

¹⁴ néñ ewa momac ménda wambésémanjiguc haka méñ ménda wammañ zé ninzua. Ewa

hiawac aiganéh geñga siñgawac qahac, néñ zéhinociguc wambañ ninjac.

¹⁵ Ic imi nalé hotoñadac waigémma kerec imuac hénia imi, lilingéma hayu hémbénaña wagicbéséman ninjac gezan.

¹⁶ Degucmuacnec, ic imi welen qeçe ic qahac, néñ séha imi ogicma dacmunawac séciguc wagicbéséman. I nuac muru eeyaguc wanzac, néñ guac muru mia séc imi ogicma séwiguc zéma Mij Kewuninawac qeriaiguc ic héla zéma dacmuna hélawac séc eeyaguc wammac.

¹⁷ Gi nuac niñ niñna ai momacga wanzuaguc, héihéré néñanzaj éséc héihéré miwéséman.

¹⁸ Inéh guac muru haka biria méñ wajec, me taséya méñ hegénzaciguc imi nuacmuru haina nenaoc bisidacmañ.

¹⁹ Ac teteçgia yomi imi Paulo neñ mérananéh ozua. Nenaoc tasé imi kumañ. Geñga kekeçga iminéh nuac muru tasé ésécneç wanzac, néñ imuac hénia imi ménda zéwa niñ qeliwéséman.

²⁰ Ic muna, Mij Kewuninawac qeriaiguc guac murunec ewa hia mihiçñimañ zé ninzua. Kristoac qeriaiguc nuac ewa qerina mehiaruna.

²¹ Niñtoho waj némbéséman zéma ninzéhgé gémba ewana déñ wanzac. Welecgénzua imi séha ogicma ewa hiawac waj némbéséman imi niñteçicma kiwi yomi ogénzua.

²² Imuhuc wamma nuac ninjac ama qeria saméña méñ qeusuñna nammac. Imi mia zéwelecgina ninjac wamma niñnéñu onac muru lilingéma hamañ ninjac qerinanéh haimambéc wanzua.

²³ Yesu Kristoac qeriaiguc nuac hésa ic alana keczac Epafira inéh yaiçzézgina zézac.

²⁴ Wanu Mareko zéma Aristako zéma Dema zéma Luka zéma nuac ai momachécna ieneñ acguc imuhucyanec waj énécmizu.

²⁵ Mij Kewunina Kristo Yesuac ewa hianéñ qeri uñaginaguc hemac.

* 1:2: Kristoac héna orij imi téngij ic ésécneç Biria miñinaguc yaré qema seligima nambiñac hezac.

Hebiraio

Anutunéj Yesuac kuaya mema nénézéyec.

¹ Becaru Anutunéj kua meme ic ionac murunec, hatac sasala zéma haka hénia héniaiguc yanda hécnina énézéanec. Wanju Anutu iminéj mia

² nalé hicnjma hayec yomuac tetcgiaiguc Nanjawac murunec nejanj ackuazéc nénézéyec. Wanju inéj Nanja imi iwawai momac yanda mératéc memac nijac kumuyec. Wanju nanja inéj nec mia baec kurumenj iwawai memac zéyu hicnjidarec.

³ Nanja imi mia Anutuac edamuyawac zilaloja zéma iwac kekecyawac tanera kéréndéj wanzac. Wanju enjeya ackuazéc kuhaguc iminéj baec kurumenj iwawai moczoj nanjéma képésicnina zuaczuac ai imi medacma ou enjeya kekera Minj Kewu iwac héiyaiguc emma tarecac taczac.

⁴ Wanju qac bunjaya hiabia soroc mératéc meyec imi kua meme uja ionac qacgina ogicogira wanzac, hénia imuac nij imuac séciguc kua meme uja onogicma enjeya kecanczac.

Yesu imi kua meme uja onogicma enjeya wanzac.

⁵ Anutunéj kua meme uja sugcina igucnec mérac méj yomuhuc ézéyec? Gi nuac Nanja; Ni deguc gi mihicjigénzua. Wanju munjuc mérac méj yomuhuc ézéyec? Ni iwac manjoc wammiwa, inéj nuac nanja wamma.

⁶ Wanju inéj méréc merac Nanja imi wagicma baeciguc munjuc lilingéma hamac nalé imuaru Anutuac kua meme ujahéra moczoj yanda enej i mepésimimu zéyec.

⁷ Wanju kua meme uja onac mia yomuhuc zéyec; Inéj kua meme ujahéra énézéyu luhuc éséc nec wamma. Wanju welenj qeqehéra énézéyu geric bélanja wamma.

⁸ Néj Nanjawac mia yomuhuc zéyec; Anutu, guac tatacga edamuyaguc imi nalé tetcgia qahac hemac. Wanju kekec solajanéj guac héngalenj ama arenja yandagawac ic kewu tacya wanzac.

⁹ Gi imi hénia solanjawac wamma hénia biriawac mézéga tianzac; Imuac mia Anutu, guac Anutuganéj ségiségi wamma halécnéj météré gémma alahécga onogicma mema yacgéjec.

¹⁰ Wanju, kaiwe nalé imuac hénihéniaiguc, Minj Kewunina, gerj mia baecac qambanja haima kurumenj acguc mena guac méra kiwiga wanzac;

¹¹ Wanju iwawai imi moczoj qahac wamma, néj Minj Kewunina, gi imi

hébénanja kecbésémanj. Iwawai tosara imi séwi usu éséc nec bobogima tegicdacmu.

¹² Wanju iwawai tosara imi séwi usu éséc nec hainetec wambésémanj. Wanju imuhucya imi maleku éséc nec melemma méiméiya wammu, néj gi imi nalé séc imuhucyanec keca, naléga imi tetcgia qahac hema emma hemac.

¹³ Wanju néma naléiguc kua meme uja ionarunec méjac méj yomuhuc zéyec? Gerj nuac héniaiguc tacnanec nejanj hazéchécga onopocba hénia titiga wandacmu.

¹⁴ Kua meme uja imi moczoj welenj qeqeac uja, képésic igucnec metecgé énécmiyc kekec hébénanja memuac hezac ionac welenj qenénécmimu nijac méli énécmimica.

2

Técgina nimma kecmu.

¹ Imuac mia ackuazéc nijinj imuac qéhéréngéma téc nimma kecbinj, doku birianéj kisanj nénécmima kembac nijac.

² Héna ac kua meme uja ionac murunec zézéya wanec iminéj seligima nanec. Wanju hénia ac imi logima ménda tohogic imi enej moczoj haka imuac kitiwa dindinjac nec késadacgic.

³ Imuhuc wanjigicuc nejanj anjéj titi enjeya imuhucya andé qewinjiguc imuac kitiwa dimuhuc qizizinjéma ogicbi nec? Anjéj titiac bunja imi mia walac Minj Kewuninanéj zéhicjijec. Wanju gezacginanéj nijigic ienenj héipuc selia wamma nénézéjic.

⁴ Wanju iniguc momac nec Anutu enjeyaoc imuhucyanec kiwi zéma, haka welicwelicgia zéma, kiwi icnéj ménda memeyawac séc hénia hénia enjeya ewa sij méndacma Uja téréyawac sese séc qema nénémiyec iminéj nec mia héipuc ac wanj nénécmiyc.

Gamu nijuguc meyac miyec.

⁵ Yomuhuc zéanzinj; Anutunéj baec kurumenj hahaya imi mia kua meme uja ionac méragina bawajuc ménda haiyec.

⁶ Néj ménéj kiwi téréya méjiguc yomuhuc héipuc wamma zéyec; Minj Kewu, gerj ic imuac nijna némaria wanju nijmianzanj? Wanju ic ac nanjawac ninna némaria wanju goiya héianzanj?

⁷ Nalé hotojadac memamana kua meme uja ionac ewa bacginu keru edamu eeyaguc zéma qac bunja eeyagucnéj ic kewuac opocya héimiyec.

⁸ Héimimica iwawai momac yanda imi welenj qemimu nijac hénia duandiaiguc onopori zé nec. Imuac iwac hénia duandiaiguc ménda kekera méj ménda hezac, néj

nalé yomuaru inicni iwawai momac yandanéj solajanec ménda welenj qemimanec kecanzu.

⁹ Wañu Yesu imi nalé hotoñadac kua meme uña ionac ewa bacginu kecma humucac qenzenja qema niñec. Wañu imuac niñ edamu zéma qac buña eñejanéñ ic kewuac opoc hémiyec. Wañu neñañ haka imi hémma ninni, Anutuac ewa hi-aya niñac ic embac momac yanda neñañ niñac wamma humucac howura nenimac niñac imuhuc hicñimiyec wanzac.

¹⁰ Wañu iwawai moczoñ yanda imi iwac murunec hicñima iwacnec sac wamma kecanzu. Imuac nanhéra sasala onagicma edamuiguc kereñ kereñawac ai imi memañ zé ionac añgéhñ titiac Miñ Kewunina qenzen manzeñ mihicñi mima métérémiyec imi niñni sécgézac.

¹¹ Météré ai miñina zéma météré énécmimia imi momacnec manjocnina momacguc iwac murunec hicñihicñiya. Imuac niñac gamuya ménda nimma dacmuna hécna zénéncmiyec.

¹² Aya méñ yomuhuc hezac; Ni munahécna ionac muru qac buñaga zéau énécmima gési énécmimia ionac suginaiguc guac legic héimanj.

¹³ Wañu munjuc yomuhuc zéyec; Ni iwac muru héiselimanj. Wañu munjuc yomuhuc zéyec; Ninicgic yomi imi ni zéma nambérac hécna Anutunéñ nénéña.

¹⁴ Ic méñac nambérac héra ionac sac busuginawac hénia imi momacguc, imuhucyanec Yesu acguc neñañ niñac wamma humucac kuha késa keczac Biria miñina imi mebirimanj zé neñañ séwi busu mema humuyec.

¹⁵ Wañu humucac bac yandi yandi wanjgic keckecgina heheya séc qaté énécmiyu Biria miñina welenj qemianjgic séc hulac énécmimanj zé imuhuc wanjec.

¹⁶ Imi mia hélacnec, kua meme uña nanjgé énécmimanj zé qahac, néñ neñañ Abaramac qeli nanjgé nénécmimanj zéma imuhuc wanjec.

¹⁷ Hénia imuac niñac, i imi munahéra neñañ séc wanjec imi nimba sécgézac. Imi mia Anutuac aiguc hofac oo ic kiwa wamma goinina héinéncmima qeri hélanéñ ic embac neñañ doenina memañ zé imuhuc wanjec.

¹⁸ Eñeyaoc manam batuciguc keremma qenzen manzeñ qeyec imuac niñ ic manam batuciguc keczu imi hia nanjgé nénécmimacac séc wanzac.

3

Mosenéñ welenj qeqe ic, Yesunéñ Nanja wanzac.

¹ Zéma mazua imi hénia yomuhuc niñac zézua; Kurumeñ miñinanéñ héihéré énécmiyu neñawu momacnec dacmuna téréya keczñj imi ninzénjgéma zéauanzñj imuac Mélémieli icnina zéma hofac oo ic eñejanina keczac Yesu iwac qeriganéñ nimmu.

² Inéñ mia kumu miyec iwac mia wamma Mosenéñ Anutuac ama yandaiguc ai meyec imuac séciguc ai ic kenje haqe qahac kerec.

³ Ama meanzac iwac qac buñayanéñ ama eñeya qac buñaya ogicanzac. Imuhucyanec Yesuac qac buñayanéñ Moseac qac buñaya ogicma eeyaguc wanzac.

⁴ Amaya amaya imi mihicñi hicñi icyaguc, iwawai momac yanda mi-hicñidarec imi Anutu.

⁵ Wañu Mose imi andiawac buña suruc zézéya imuac héipuc ac zéaumanj zé Anutuac ama séc welenj qeqe ai ic kenje haqeya qahac kerec.

⁶ Wañu Kristo imi Anutuac nanja wamma amaya eñeya méra bawu galenjgéma kerec. Amaya imi mia neñañ, niñkumu zézé ségiségiyauac zéma bac efiefi késa kecbñjguc imuac buña wambñj.

⁷ Imuac Uña Téréyanéñ zézac séc Deguc ini iwac ara ninzuiguc,

⁸ Baec kisiaiguc manam batucac naléiguc ic embac ieneñ Anutu hazéc wammigic éséc ewa seli ménda wammu.

⁹ Baec imuaru mia yanda hécgina ieneñ batucgé némma yawuñ 40 imuac séc nuac wawanj memena imi héngic.

¹⁰ Wañu hénia imuac niñac neñ mia hicñisai imi onac qeri biric wañ énécmima yomuhuc zéyi; Ewa qeriginaiguc imi nalé séc sohoma rouc wananzu, imuhuc wamma ieneñ nuac hénia imi ménda héñtegicanzu.

¹¹ Imuac niñac qerina biriyu zézé seli ac yomuhuc zéyi; Ieneñ mia nuac tacniniñ ama baeciguc ménda keremmu.

¹² Dacmuna hécna técgina nimma kecmu, kecma onarunec méñnéñ méñ ewa qeri biria ninzénj ninzénj igucnec ménda hahaya tiçozoma Anutu kekeraguc iwac murunec elinjé amuma néñgacbu niñac.

¹³ Imuac onac murunec méñac méñ biriawac manam batucnéñ wañ énécmiyu ewa qeriganéñ hoc tanec seligiwac niñac. Imuac niñac kaiweya kaiweya haréyu deguc deguc zéni keñanzac éséc eñaoacnec meseli amuma kecmu.

¹⁴ Neñañ ninzénj ninzénj walac meyiñ imi selianec késamanec keñkecma tetecgiaiguc kerembñjguc imi Kristoac ai momachéra wambñj.

¹⁵ Zézéya méñ yomuhuc hezac; Ini nalé yomuac iwac ac ewaya ninzuiguc becneç hazéc wammima kecañjgic éséc ewa seliseli ménda wammu.

¹⁶ Mosenéj onagiru méndacmima Izipte baec igucnec sénganǵen magic imi enej qahac zéwiǵiguc dimi enej imi ara niǵbipimaguc ha zéc wammigic?

¹⁷ Waǵu kápésic wamma baec kéra kérésaiǵuc humuǵai waǵgic ionac qahac zéni dimi onac Anutunéj niǵu qeria biriyu yawuǵ 40 tecgéyec zéwiǵ?

¹⁸ Waǵu Anutunéj ic embac ara qegic ionac niǵac ménda zéyeciguc dimi onac zéselima nuac tacniniǵ ama baeciguc ménda keremmu zéyec?

¹⁹ Imuac neǵaǵ yomuhuc hémbiǵ, ienen imi ménda niǵzéǵgéigic hénia imuac niǵac mia baec imuaru keremmuac séc qahac waǵec.

4

Anutunéj biaǵ tac niniǵac zéseli nénécmiyec.

¹ Imuac bac yandi yandi wamma kecbiǵ, iwac tacniniǵ baeraǵuc kereǵ kereǵawac sisipac ac imi nanzacnec, onarunec méǵnéǵ métaǵǵéwac niǵac.

² Buǵa suruc hia bia bec nec énézézéya waǵec imuac nec neǵaǵ momac nec nénézézéya wan zac. Waǵu ackua zéc niǵgic imi enej ménda niǵzéǵgéima toroqegic imuac niǵac héra qahac waǵec.

³ Imi mia Anutunéj yomuhuc zéyec séc, qerina biriyu zéselima zéyi éséc nec ini nuac kendoǵiguc érémuac séc qahac wammac. Néǵ kiléǵdac baec kurumén zéyu hiǵniǵyec igucnec éréma deguc, anǵéǵ titiac ai ara Anutunéj zéyec imi hélaguc wandaczac imuac niǵac, bec niǵzéǵgéima kecaǵziǵ neǵaǵ imi Kendoǵ imuaru kereǵdacziǵ.

⁴ Imuac kiwi méǵiguc kaiwe qété 7 imuac ac méǵ yomuhuc zéyec; Anutu imi aiya moczoǵ medacmaguc kaiwe 7 imuaru tacniǵec.

⁵ Waǵu ac hoimi hezac imuaru ac méǵ yomuhuc zéyec; Ienen nuac tacniniǵ ama baeciguc ménda harému.

⁶ Waǵu ic embac imuaru kereǵ kereǵawac buǵa imi tosara keczunec. Walac buǵa suruc hiabia késagic imi enej imi ménda niǵtohogic. Imuac niǵac keremmuac séc qahac waǵec.

⁷ Imuac kecma nalé horua ker tecgéyuguc Dawidiac legic zéraǵuc muǵguc nalé méǵ mema deguc zéma nalé imi ménda ducǵiyunec yomuhuc zéyec; Deguc ini iwac ara nimmuǵuc ewa seli ménda wammu.

⁸ Yesuanéj tacniniǵ kendoǵ imi bec mihiǵni énécmiyeciguc imi, Anutunéj imuac andiaǵuc nalé méǵac ménda zéwacnec.

⁹ Imuac Anutuac ic embachéra ionac tacniniǵ kendoǵ méǵ hezacnec.

¹⁰ Walac humuma tacniniǵ kendoǵiguc kereǵgic imi enej imi, Anutunéj eneya aiya metecgéma tacniǵec éséc nec aigina metecgéma tacnimma keczu.

¹¹ Imuac bec neǵaǵ tacniniǵ imuaru kerembiiǵ niǵac seliseli wambiǵ. Neǵaǵarunec méǵnéǵ méǵ qeǵetali hénia tigic ionac séc méndacma hiǵgacma biriyu niǵac.

¹² Anutuac ackua zéc imi kekecyaguc waǵu kuhaguc, zéra pizilic, sou bawa andia zéráguc imuhucya moczoǵ onogidaczac. Imuac, uǵa zéma ewa qerinina zéma sic toroyanina séc zéma anaroroc imi nézéǵgéima keremmu niniǵ zéma ewa siǵ imi gésimacac séc wan zac.

¹³ Iwawai zéhiǵniǵdarec imuac nec méǵnéǵ méǵ Anutuac kiwaǵguc sasǵǵia ménda hezac, iwawai moczoǵ yanda imi usuya auauya ténéǵanec hedaczac. Waǵu neǵaǵ imi iwac muru mia ac ai mewiǵgac hezac.

¹⁴ Imuac mia neǵaǵ imi hofac oo ic kiwa kuneǵ kurumenǵiguc eǵec Anutuac naǵa Yesuguc kecziǵ. Imuac niǵzéǵ niǵzéǵnina zéauǵziǵ imi selianec késama kecbiǵ.

¹⁵ Neǵaǵ hofac oo ic kiwa késa kecziǵ. Inéǵ ala batuc hénia héniaǵuc neǵaǵ kereǵniǵ imuhucyawac kereǵdarec. Néǵ kápésic méǵ ménda mihiǵniǵyec. Hénia imuac niǵac qeka mekaninaǵguc kecni wésé niniǵa ménda niǵ nénécmimac zéwiǵac séc qahac, néǵ hia niǵ nénécmimacac séc wan zac.

¹⁶ Imuac neǵaǵ qerinina efiyu wésé niniǵac ic kewu tataciguc kerembiiǵ. Imuhuc wamma iwawai méǵ niǵac osiwiǵ nalé imuaru wésé niniǵa zéma ewa hiaya mihiǵniwiǵ.

5

¹ Hofac oo ic kiwa méǵac méǵ imi baec ic sucnina igucnec Anutuac ai buǵawac megési énécmimia. Imi mia baec ic neǵaǵ niǵac wamma Anutu eneya muru kápésicnawac mulu zéma sese haimimu niǵac kumu énécmimia.

² Hofac oo ic kiwa imuhucya imi qeka meka hakayanéǵ lelecgémiyu kecaǵzac. Hénia imuac niǵ, inéǵ ewa soho ic zéma rouc wamma kekera imuhucya hia niǵ énécmima béǵzéǵnec waǵ énécmimacac séc wan zac.

³ Waǵu hénia imuac niǵac ic embac ionac kápésic niǵac zéma eneya kápésic niǵac momacnec mulu ai memacac hezac.

⁴ Ai ee héhiéiyaguc imuhucya ic méǵnéǵ eneya ewa siǵ niǵac mema wawaǵa séc qahac, néǵ Aron éséc nec Anutunéj héihéré mimia inéǵ sac hia memacac séc.

⁵ Waǵu Kristonéj hofac oo ic kiwa waǵec imi acguc imuhucyanec eneya ménda meen

amuyec, nér Anutunér iwac ézéma gi imi nuac naŋna ni deguc mihicŋi géŋzua zéma gésimiyec.

⁶ Waŋu kiwi téréya méŋu ac yomuhuc zéyec; Gi imi Melkisedewac arenjiguc hofac oo ic tetcgia qahac kecbésémaŋ.

⁷ Yesu imi baec séwiguc kerec nalé imuaru humuc igucnec hia metecgémac ac séc kuhaguc kekera Anutu iwac muru siac yanda wamma kic masinéŋ zéwelec wammiyec. Waŋu Anutu eeya héima ewa qeriyá howiacnec haima keru Anutunér nimmiyec.

⁸ Waŋu Yesu imi Anutuac naŋa héla kerec, nér i acguc qenzej manzej nimma kua tohotoho haka imuac hénia eŋeyanec kuamuyec.

⁹ Imuhuc wamma eŋeya météré amuma niŋtohotoho ichéra momac yanda ionac aŋgér titi hehe selia imuac ura wajec.

¹⁰ Imuhuc waŋu Anutunér Melkisedewac arenjiguc méndacma namma hofac oo ic kecmac niŋac qac buŋa qemiyec.

¹¹ Melkisedewac zémaŋ zé ac sasala zémaŋac séc nér ini focdac niŋasarimuac séc qahac imuac niŋ zéasarimaŋ zé nimba osiosiya wanzac.

¹² Imi hélacnec, nalé horugiyu, bec kiwi ic wamma kecbunec ac séc, nér tosia ieneŋ hama Anutuac ackuazéc qambaŋa muŋguc lilijgéma ku énécmimuac hezac. Ini namuac sac nema nene selia ménda memuac séc wamma keczu.

¹³ Méŋnéŋ méŋ namu nema keczac imi kokoc, ic imuhuya imi wawaŋ meme solaŋawac ackuazéc imi ménda wamma memanec keczu.

¹⁴ Nér nene selia imi yandi tetcgia ionac buŋa, ieneŋ imi ewa qerigina hicŋitegiru manam batuciguc meefi waŋ énécmimia waŋu hia me biria imi niŋgésianzu.

6

Ac qeqe hakawac zéra.

¹ Imuac bec neŋaŋ Kristoac ackuazéc héiaŋeŋ wawaŋa efefiadac imi waima keŋkecma wawaŋa meme solaŋaiguc kerembiŋ. Imuhuc wambiŋ zé hakasilic humuciguc onagicma keŋkeŋa pakeŋ ac zéma Anutu niŋzégé mimiawac pakeŋ ac zéma

² doku naec haka téréya hénia héniawac pakeŋ ac zéma méra haima zéwelec wawaŋawac pakeŋ ac zéma humuc igucnec yacyarawac pakeŋ ac zéma gésigési hémbénaŋawac pakeŋ ac imuac qambaŋa muŋguc muŋguc ménda haiwiŋ.

³ Anutunér niŋu sécgéyu imuac séc wandacbiŋ.

⁴ Hatac méŋ asari énécmiyu kurumenjac sese imi nenimma Uŋa téréyaguc wammaguc,

⁵ Anutuac buŋa suruc hiabia zéma baec hémbénaŋa hahaya imuac kuha nenimmaguc

⁶ mama unuzac ieneŋ imi Anutuac naŋa iciguc biriŋnéŋ muŋguc qema ic embac kic yandaiguc gamu qeqe wammigic. Hénia imuac niŋac ieneŋ muŋguc ewa qeri melen melen qeliawac wammuac séc qahac wanzac.

⁷ Baec méŋ kianér hatac sasala héima mebelacgé keru, ic eneŋ héihimic waŋanzu ionac héla zuazua séciguc mihicŋi énécmianzaciguc Anutunér zéhiaru mimac.

⁸ Nér ichésa waiyaguc zéma tatan qézézac mesaianzaciguc imi baec gorosona waŋu saecac déciguc keremma hezac. Waŋu imuac tetcgia imi geric bélaŋa buŋa wanzac.

⁹ Ala soroc hécna, nini ac imuhuc zéziŋ, nér onac muru imi imuac séc ogicma hia waŋu meefi nénécmiyu aŋgér titiac buŋa wambiŋ zé hosuru keŋzu zéma niŋzérégéziŋ.

¹⁰ Anutu imi solaŋa qahac zéwiŋac séc qahac. Imuac iwac qac buŋaya niŋac wamma ic embac téréya welenqeqe énécmigicac énécmima goi héihéigina mewininima wawaŋa meme hiabia waŋgic imuac inér eluŋ ménda qemac.

¹¹ Ini yomuhuc wammu niŋac siŋnina kuneŋ yanda he nénécmizac; Icyá icya moczoŋ, ewa siŋsiŋ séc imuhucyanec niŋkumugina mewininima mambéc kecgic sécgéyu nalé tetcgia hamac.

¹² Waŋu ini mézé titi ménda wammu, nér niŋzér niŋzér zéma bisi qatérjiguc ewagic amuma keŋkecma sisipac acwac héla mératéc meanzu ionac haka silic imuac méndacma wammu.

¹³ Anutunér Abarahamguc sisipac ac méŋ zémaŋ zéyu eŋeŋaya méŋ ménda keru eŋeya qara qacma sisipac ac ézéma zéselima yomuhuc zéyec;

¹⁴ Ni hélacnec mériaŋ gémma qelihécgá sasala mesai gémmaguc gémma kecmaŋ.

¹⁵ Abaraham imi imuac séc nalé horua naŋselima mambéc keru sisipac ac imuac héla mihicŋi miyu meyec.

¹⁶ Baec ic hakagina imi ac zikima zéwiŋ zé eŋeŋa ginawac qara qacma zéselianzu. Waŋu zéselianzu ac imuhucyanér tualeficginawac tetcgia waŋanzac.

¹⁷ Anutunér eŋeya ewa siŋ imi melenqeleŋa qahac imuac hénia mewininima sisipac ac imuac buŋaya mératéc ic ionac sécgé énécmimac niŋac, ai imuac zéselima énécmiyec.

¹⁸ Waŋu imi sac qahac, imuaru Anutunér ikoc wammacac séc qahac wanzac.

Héniaya éréhéc imi melenqeleña qahac imi hélacnec. Imuac niñac qeri mambéc ninawac buña wéséninu hezac imi nénécmiyu mewij zé haka biriawac héñacya mema kenjanziñ neñañ imi qerinya meseli nénécmiamañ zé imuhuc wañ nénécmiyec.

¹⁹ Wañu neñañ niñkumu he nénécmizac imi qeri uña ninawac zéic angyaya ésécnec selia wañu héseliwiñac séc. Niñkumuac anña iminéñ mia kurumeñac ocmuñ imuac maleku héñgeña imi ogicma qeria howuhaiguc geñ keremma héiselizac.

²⁰ Imuaru Yesunéh walac walaç kereñec. Inéh Melkisedewac areña méndacma hofac oo ic eñeña hémbénaña wamma neñañ niñac wamma kereñec.

7

Melkisedec hofac oo ai areña.

¹ Melkisede imi mia Salem héñgalen ama areña imuac ic kewu. Wañu Anutu eñeña yanda iwac hofac oo ic kiwa momacnec wamma kerec. Inéh mia Abarahamnéh ic kewu tosara yaréiguc onogicma liliñgéma hayu hénaiguc mihiçñjima mériañ ac zémiyec.

² Zémiyu Abarahamnéh iwawai meyec imi méndéñu 10 wañu imuacnec bakia momacguc mema iwac miyec. Iwac qara imi melemma zéni hénia imi walac Ic kewu solaña, wañu méñ imi Salem ic kewu, Luaeac ic kewu zémimia.

³ Inéh mia neñgoc mañgocya qahac, esañambéc héra qahac. Wañu hénihéniawac naléya qahac, kekecyatecgeña qahac, Anutuac naña tanec kecma nalé tetegeña qahac hofac oo ic kiwa kecañzac.

⁴ Imuac niñtegcigic, iwac qac buñaya kenkeña imi dimuhucya. Yandanina Abarahamnéh iwawai onagicma mema hayec imi méndéñu 10 wañu imuacnec bakia momacguc eeyaguc imi iwac buña gema miyec.

⁵ Imuac Lewiac qelihéra ionarunec tosara hofac oo ic buña qeénécmimia eney imi Abarahamac qeli igucnec hicñjsai wawaña, néñ héna ac tohoma ic embac dacmuna héçgina ionac murunec iwawai déréç 10 imuarunec momacguc momacguc memuniñac zéénécmiyec.

⁶ Melkisede imi Lewiac areñ igucnec qahac, néñ kileñ Abarahamac murunec iwawai déréçya 10 igucnec momacguc imi mema iwac mia sisipac acyaguc mériañ ac zémiyec.

⁷ Ic eñeñañéh ic mamaya imi mériañ ac zémianzac, imuac ewa éréhéc ménda wanzñ.

⁸ Nalé yomuac imi humumuac hezac ieneñ déréç 10 igucnec momacguc imi

meanzu, néñ nalé imuaru imi kekecyatecgeña qahac zémimia inéh meyec.

⁹ Wañu déréç 10 igucnec momacguc meanzu Lewi ic eney acguc Abarahamaru sunsuñ qema déréç 10 igucnec momacguc imi iwac miçic zéwiñac séc.

¹⁰ Imi mia Melkisede inéh Abaraham mihiçñjyec nalé imuaru Lewi ic eney esañambécgina iwac séwi busu qeriaiguc keccic hénia imuac niñ.

¹¹ Kekec solaña imi hofac oo ic Lewi ic ionac ai igucnec mewijnac séc wañeciguc (Ic embac ieneñ ionac méra bawu kecma héna ac megic) némac niñ hofac oo ic méñ Aronac areñ igucnec qahac, néñ Melkisedewac areñ igucnec kumu mi-macac heyec me?

¹² Héfac oo ai buña imi hainetec wañeciguc imi héna ac acguc hia hainetec wammamac hezac.

¹³ Ac imi mia areñ méñ imuacnec méñnéñ méñ zaki téréyaiguc hofac oo ai méñ ménda welen qeyec imuacnec hahaya méñac zézéya.

¹⁴ Neñañ Miñ Kewu nina imi Yudawac areñ igucnec hahaya imi nindacziñ. Wañu Mosenéh areñ imuac hofac oo ai buña méñ ménda zéyec.

¹⁵ Wañu hofac oo ic méñ Melkisede ésécnecnéñ yarec imi hémma niñni némac ac zéziñ imuac hénia imi asaridaczac.

¹⁶ Ic imi mia séwininawac buña héna ac imi ménda méndacma kekec hémbénaña imuac kuha méndacma hofac oo ic eñeña wañec.

¹⁷ Imuac mia héipuc ac yomuhuc zéyec; Gi imi Melkisedewac areñ méndacma nalé tetegeña qahac hofac oo ic kecbésémañ.

¹⁸ Héna ac walaha imi kuha zéma héla qahac wañec imuac niñac netecgéyec.

¹⁹ (Héna acnéñ iwawai méñ ménda mesolañimac.) Wañu imuac mia niñkumu séçya méñ hicñi nénécmiyec. Wañu imuacnec mia neñañ Anutuac muru hosuc hosuc kenziñ.

²⁰ Wañu Yesunéh hofac oo ic eñeña wañec imi zézé seli ac selia qahac eñ ménda wañec. Tosara ieneñ zézé seli ac qahac eñ hofac oo ic eñeña wañgic, néñ

²¹ Yesu imi zézé seli ac seli Anutunéh zéyec séc méndacma hofac oo ic wañec; Miñ Kewunéh yomuhuc ac selianec zikima zéyec; Wañu ac yomuac nimbirima ewaya melemmacac séc qahac; Gi imi hofac oo ic hémbénaña kecbésémañ.

²² Zéziñ séc Yesu imi sisipac ac hiabia séc méñ imuac héipucya wañec.

²³ Humuc niñac nalé séc ménda kecmuac séc wañec, hénia imuac niñ hofac oo ic zañgégina sasala kumu énécmiançic.

²⁴ Wanju Yesu imi towia towia keczazac imuac niñac iwac hofac oo ai imi acguc ai hémbénaña wanzac.

²⁵ Inéñ ic embac Anutuac kiwaiguc kereñzu imi eñeya kuhaguc solañanec mehiaru énécmimacac séc. Héña imuac niñac inéñ nalé séc kekecguc kecma onac niñ zéweleczazac

²⁶ Héfac oo ic eñeña imuhucya imi nonac buñawac niñni sécgézac. Inéñ mia téréya, késpedes qahac, lalac qeçe wanzac. Wanju biria meme nonac murunec metecgéma kurumeñ ogicdacma ou eñeña opocopora wanjec.

²⁷ Inéñ eñeya séwiya hatac momacguc mulumanañac buña haimiyu tecgéyec. Imuac niñac hofac oo ic tosara ai meme séc eñañ késpedes ginawac walac memaguc imuac andiaiguc ic embac tosara ionac késpedesgina niñac wamma mulumanañ oanžu éscéc nec ménda wammacac hezac.

²⁸ Héna acnéñ ic qeka mekaguc imuhucya hofac oo ic eñeña buña qeénécmiyec, néñ sisipac ac selia héna ac imuac andiaiguc hayec iminéñ Nanja hémbénaña solaña kekera imi ai imuac buña qemiyec.

8

Sisipac ac qelia imuac miñ suc ic.

¹ Ac zéziñ imuac gocmia imi yomuhuc; Hofac oo ic eñeña yomuhucya nonacmuru hezac. Inéñ ou kurumenjiguc Eñeña miñjina iwac ic kewu duñ tatac méra héiyaiguc emma taczac.

² Wanju inéñ mia hali téréya icnéñ ménda memeya, Miñ Kewu eñeyaoc meyac kumuyec hali héla imuac qeriaiguc welen qeçe ai mema keczazac.

³ Héfac oo ic eñeña ini imi, sese zéma mulu haimimu niñac kumu énécmigic nanñanžu, imuac hofac oo ic eñeña Kristo acguc iwawai haimimiawac buña méñ késa kecmacac heyec.

⁴ Héna ac méndacma hofac oo ic sese hianžu imi baeciguc keczaz, imuac niñac Yesu imi baec yomuaru kecbacnec imi hofac oo ic ménda wambacnec.

⁵ Wanju baecac hofac oo ic ieneñ hali-guc welen qema keczazu imi mia hali kurumenjiguc nanzac imuac sésécya zéma uñaya wanzac. Imi mia Mosenéñ hali meyacgéman zé wanjec nalé imuaru ai areñ yomuhuc zéselimimia wanjec éscécnec; Ninzanj, niñgésima iwawai moczoñ baec bonaiguc gézéwa héndacnec irecya imuac séc méndacma meyacgéna.

⁶ Wanju deguc Yesu imi ai buña eeyaguc séc méñ miyu késa keczac. Imi mia tosara onogicma séc méñ wawanja sisipac ac hiabia imuac qahaiguc ésékumuyu sisipac ac hiabia séc méñac miñ suc keczac.

⁷ Sisipac ac walaha iminéñ késpedesira qahac wanjeciguc, méñ qeliawac niñ wawanja ménda hewacnec.

⁸ Néñ Anutunéñ ic onac késpedesgina hocma miñicniyec imuac ara yomuhuc ooyawac hezac; Anutunéñ yomuhuc zézac; Héngic nalé méñ hayu neñ Israel zéma Yuda-wac hénagésé iniguc sisipac ac qeliawac meyac kumuwa nammac.

⁹ Wanju Anutunéñ muñguc yomuhuc zéyec; Neñ mia yanda hécgina Izipte baec igucnec onagicma hamañ zé méraginaiguc énépésiyo nalé imuaru iniguc ac meyi sisipac ac imuhucya qahac. Ieneñ imi nuac sisipac ac qeriaiguc ménda niñzénngéma nanşeligic, imuac ni ménda héngaleñ wan énécmiyo.

¹⁰ Wanju Anutunéñ muñguc yomuhuc zéyec; Nalé imuac andiaiguc Israel ama miñjina iniguc sisipac ac meyac kumumanj imi yomuhuc; Neñ zézé seli acna niñjginaiguc haima ewa qeriginaiguc omanj. Wanju neñ ionac Anutu wamba ieneñ imi nuac ic embac hécna wamma kecmu.

¹¹ Wanju nalé imuaru imi, ic kuney me komora moczoñ yanda ni niñnémmu. Imuac niñac ic méñnéñ méñ alaya méñ baec momacya me, eñeya dara me, muñiawac Miñ kewu nimmina zéma ménda ézémac.

¹² Imi mia neñ késpedesgina imi muñguc ménda niñqelima wawanj memegina biria niñac wésé niñj wan énécmimanj.

¹³ Wanju méñac zéma sisipac ac qelia zéyec; Héña imuac niñac sisipac ac walac meyec imi waiyu wahala wanzac. Iwawai wahala zéma qakola wawanja imuhucyanéñ nalé horua ménda keñu qahac wammacac hezac.

9

Kurumenñac ama téréya.

¹ Sisipac ac walahaiguc acguc Miñ Kewu welen qemimiawac haka silicya heyec. Heyu baecac hali téréya tarec.

² Sel hali meyacgéyc nanec imuac qeria méñ walac heyec imuac mia hali téréya zéanngic. Wanju imuac qeriaiguc kifa ura héniaiguc zéma zaki téréya taru zaki téréya imuac qahaiguc saméñ téréya haigic tacañec.

* 9:4: Kiwi tosaraiguc; zaki téréya ogic hezac, néñ ama qeria qara téréyawac téréya imuaru imi zaki téréya ménda hezac. Yawuñ séc hatac momacguc hofac oo ic méñ kumugic zéic imi mema eñañec. (Lew 16:12-13).

³ Wañu maleku hénggeñec nananja méñac andiaiguc qeria méñ heyu qara imi téréyawac téréya zéañgic.

⁴ Imuaru iwawai héménaguc ooyawac zéic* golinéñ memeya tarec. Wañu sisipac acwac katapa séwéla moczon golinéñ oso osoya taru imuac qeriaiguc kewuc golinéñ memeya Manayaguc zéma, Aronac tacya séróguc imi zéma, sisipac acwac hoc hilanja momacnec haigic heyec.

⁵ Wañu imuac qahaiguc kua meme uña edamuyaguc qara Kerubim éréhéc megic néwéc néwéc qeñgañgiranéñ wésé ninijnac tatac imuac wézéra hoturuma nanoc. Wañu deguc héniaua qézézéñ zédacmañ zé nimba imuac naléya ménda wanzac.

⁶ Iwawai imuhuc areñgégic heyu hofac oo ic enej ama qeria walac imuaru nalé séc emma ai téréya mançgic.

⁷ Néñ ama qeria méñ andiaiguc hezac imuaru imi hofac oo ic enejagina eneyanec yawuñ séc hatac momacguc enañec. Wañu sac qahac enj ménda enañec. Sac imi mia eneya zéma ic embachéra ionac késpedes ménda niñasarima wañançgic imuac wamma haimianec.

⁸ Haka imuac hénia imi Uña téréyanéñ yomuhuc nénézézac; Sel hali walaha imi tarunec hali téréya kereñ kereñawac hénia imi ménda hicñjitegirec.

⁹ Sel hali walaha imi mia deguc nalé yomuac sésécac hezac. Deguc imi sese zéma mulu omimia iminéñ mepé qepési ic ionac ninijn kétinjkétiña imi ménda mesolanjanzac.

¹⁰ Nene dokuac neuñ zéma doku naec haka hénia hénia imuhucya imi séwíac haka sac wanzac. Imi mia wai énécmiyu imuhuc wamma kecgic, néñ kecma nalé hayu areñ qeliawac hainetec wandacmac.

¹¹ Kristo inéñ iwawai hiabia ha nénécmimacac zézéya imuac hofac oo ic enejña wamma hayec. Hama sel hali méñ solanja imuaru kereñec. Sel hali solanja imi méranéñ memeya qahac, wañu Anutunéñ zéyu hicñjadcgic baec kurumeñ yomuacnec hahaya qahac.

¹² Wañu inéñ nonijn zéma burumakao merawa imuac sacyaguc qahac, néñ eneya sacyanéñ momac yanda neñañ niñac wamma hatac momacguc sac hali téréyawac téréyaiguc keremma mulu meme hémébenaña meyu sécgéyec.

¹³ Nonijn zéma burumakao sacya zéma bucgazeñ burumakao embara gericiguc moczon odacgic hicñhicñiya imuhucya gilima ic embac gétéruru héhíeya imi météré énécmima séwigina météré énécmiançgicguc

¹⁴ Uña Téréya hémébenaña inéñec kekecya solanja Anutu mulu haimiyec Kristo

iwac sacyanéñ séc méñ ogicma haka humu-miawac ewa kétéñkétinj imi zuac nénécmiyu Anutu kekecyaguc hia welen qemiwinjac hezac.

¹⁵ Imuac mia Kristo imi, sisipac ac wala-haiguc kecma késpedes mihicñjiñ neñañ hulac nénécmimanñ zé humuyec. Humuma héhéré nénécmimia neñañ sisipac ac hémébenaña mératécac buña késawiñ niñac sisipac ac qelia imuac miñ suc wañec.

¹⁶ Mératéc ara imi ac zéyec ic iminéñ humuyu héipuc wañgic héla wañu tohoma wambinjac hezac.

¹⁷ Mératéc ara wañec i kecanzac séc sisipac ac iminéñ aiya qahac. Imuac niñac humuc hicñjiyuguc mératéc ara iminéñ seligima hélaqac wañanzac.

¹⁸ Hénia imuac niñac sisipac ac wala-haiguc acguc sac qolacgégéya qahac enñec kuhaguc ménda wañañec.

¹⁹ Mosenéñ hénia aciguc hezac séc zézé seli ac imi moczon ic embac énézéyu nindacgic. Wañu inéñ burumakao merawa zéma nonijn sasala ionac sacgina imi dokuguc melemma imuac qeriaiguc rama zucya pésiha zéma hisop ic hésa hawanéñ tindunçéma giliyu kiwi limbi limbiña zéma ic embac moczon ionac muru zizianéñ héiañec.

²⁰ Wañu imuhuc wamma yomuhuc zéañec; Yomi imi sisipac acwac sacya. Niñtohomu niñac Anutunéñ zéseli énécmimia.

²¹ Hénia imuhyanec inéñ sacnéñ sel hali zéma sokoc zéic mepé qepésíac buña moczon imuaru giliyu zizianéñ héiañec.

²² Hélañec, hénia acwac méra bawaiguc iwawai moczon yanda sacnéñ zuac zuara wandacanec. Imuac sac ménda qocgégic mamaciguc késpedes waiwaiya méñ ménda hezac.

²³ Kurumeñguc iwawai héla hezac imuac sésécyawac iwawai imuhucyanéñ zuac énécmigic téréya wammu niñac haka imuhucyanéñ heyec. Néñ kurumeñac buña eneya imi mia mulu hiabia soroc séc méñnéñ mesolanji énécmimuac hezac.

²⁴ Imuac mia Kristo imi héla imuac sésécyadac hali téréyawac téréya méranéñ memeya imuaru ménda keremma kurumeñ qeriaiguc kereñec. Keremma deguc imuaru neñañ niñac wamma Anutuac ki-waiguc wininima kecanzac.

²⁵ Wañu hofac oo ic kiwanéñ yawuñ séc eneya sac qahac, néñ méñac sac mema seli hali qeria téréyawac téréya imuaru kereñañec éscñec Kristo imi eneya kekecya munçuc munçuc ménda waimac.

²⁶ Kristo imi imuhucyawac séc wambacnec baec kurumeñ zéyu hicñjiyec igucnec éréma deguc munçuc munçuc qeñzeñ manzeñ nimma kebacnec. Néñ inéñ

imuhuc ménda wamma enjeya kekecyca muluc bunja qema kápésicnina metecgéman zé nalé tetcgiaiguc hatac momacguc hicnj nénécmiyu sécgéyec.

²⁷ Ic neñan imi hatac momacguc hu-muwijnac hezac. Wanju humuc imuac andiaiguc zégésigésiac aciguc nambijnac hezac.

²⁸ Imuhucyanec Kristo imi acguc momac yanda neñan kápésicnina auman zé hatac momacguc mulu meyec. Wanju munjuc hamac imi kápésic huamac niñac qahac, néñ kecec hémbénaña mihicnji nénécmiwinj zé iwac mambéc kecanzu imi onac niñac wamma wininimac.

10

Mulu ai hémbénaña.

¹ Héna ac imi iwawai hiabia andiaiguc hamac imuac irecya, néñ héla ménda wanjac. Héna imuac niñac mulu ai meme séc zéma yawunj séc zéñgé toroya qahac ohaihai wammianzu iminéñ Anutuac haréanzu i mesolajni énécmimacac séc ménda wanjanjac.

² Imuhuc qahac wambacnec imi, welen qemianjic ieneñ hatac momacguc imuacnec mesolajani amudacma kápésicgina ewa qeriginanéñ munjuc ménda nimbiri amuma hofac oo ai imi bec waidacbunec.

³ Néñ mulu meme yawunj séc meanjic imi mia kápésicgina héiqeli énécmimawac hakaya.

⁴ Némac niñ, burumakao zéma noninj sawanéñ kápésicgina metecgémac ac séc qahac.

⁵ Héna imuac niñ Kristo baeciguc mayec imuaru inéñ* yomuhuc zéyec; Sese zéma mulu héna héna imuaru singa ménda hezac, néñ geñ séwi momacguc nuac mézézéñgé nénnec.

⁶ Yanj howiac ooya zéma kápésicac hofac oo imuac mia ewa hia ménda niñanzan.

⁷ Wanju ni yomuhuc zéyi; ninzanj, Anutu, ni guac ewa singa memanj zé hazua, o Anutu! (Ac imi kiwi limbi limbiñajuguc nuac ooyawac hezac).

⁸ Ou ac yomuhuc zéyec; Mulu héna héna zéma, iwawai ohai géñgéña zéma, hofac oo zéma, kápésicac mulu imuhucyawac ménda wamma imuac siña ménda niñanzan. (Imi mia héna ac méndacma ohaihai wammianjic.)

⁹ Wanju ac yomuhuc toroqema zéyec; Ninzanj, guac ewa siñgawac tohoma memanj zé hazua. Inéñ qelia mén meyacmanj zé walaha imi auzac.

¹⁰ Imuac Anutuac ewa siñ méndacma Yesu Kristo imi hatac momacguc, momac yanda neñan niñac wamma, séwiyawac kekecyca haima météré nénécmiyec.

¹¹ Héfac oo icya icya imi naléya naléya namma welen qeanzu. Imuhuc wamma mulu, kápésic dac mén méndadac auanzac imuhucya, munjuc munjuc haianzu.

¹² Kristo imi kápésic nina niñac wamma mulu ai hémbénaña momacguc haimiyu tecgéyu, Anutuac méra héiyaiguc emma taczac.

¹³ Tacma mambéc kerunec hazéchera imi moczonj iwac héna duandiaiguc onoporu héna titiya wandacmu.

¹⁴ Wanju hatac momacguc mulu ai mema ic embac météré énécmimia imi hémbénaña mesolajni énécmidarec.

¹⁵ Uña Téréya imi acguc yomuhuc zéma héipuc ac zéau nénécmizac,

¹⁶ Miñ kewunéñ zézac; Nalé sura imuac andiaiguc ni sisipac acna yomuac mia iniguc zéselimanj; Ni ewa qeriginaiguc héna acna haiwa hemac. Wanju nininj ginaiguc owa hemac.

¹⁷ Wanju inéñ yomuhuc toroqema zézac; Ni kápésicgina zéma wawanj meme héna ac logima wanjic imuac munjuc ménda niñqelimanj.

¹⁸ Biria imuhucya imi zuacdaru, kápésic imuac mulu ai memimia imi acguc ménj ménda hezac.

Ninzéñ ninzéñjic nañselima kecbij niñac nunuruzac.

¹⁹ Imuac bec ninzéñ ninzéñ dacmuna hécna, neñan Yesuac sacya niñac hali téréyawac téréya imuac qeriaiguc kerembinj zé efima ninzéñgézinj.

²⁰ Neñan niñac wamma maleku yanda ocmunj téréyaiguc nanjanec imi quzuracgéma imuac suraiguc héna qelia kekecyaguc imuac naguya aunénécmiyec. Wanju maleku imi mia enjeya séwiyawac sésec wanjac.

²¹ Wanju nini imi Anutuac ama miñina hofac oo ic enjéña i guc kecziñ imuac niñac

²² ewa qerinaiguc sacya giliyu héiyu nininj ninaiguc biria hezac imi niñtegicma séwinina imi doku lalac lalacnéñ zuacdacziñ. Imuac ewa qeri hélacnec zéma ninzéñ ninzéñ solanja kuaya qeqeyaguc Anutuac muru kerembinj.

²³ Wanju sisipac ac wanj nénécmiyec iwaru imi ménzé ménzéya qahac. Imuac mia niñkumama ninzéñ ninzéñnina kuaninanéñ zéauyinj imi kenjqe haqenina qahac selianec késama kecbij.

²⁴ Wanju neñan goi héihéiguc zéma hakasilic hiabiaiguc kecbij zé dimuhuc zéñanjé amuma kecbij imuac mia qerininanéñ niñgési wanjambinj.

²⁵ Wanju azorowinj zéni imuac héñacya mema kenjanju ionac haka silic éséc ménda wamma zéñanjé wanjamama nalé yanda

* 10:5: Dawidinéñ Kristoac kuaya mema zéyec.

hosucninu hayu héñanzin séc munɣuc yanda imuhuc wamma kecbin.

²⁶ Neñan ac hélawac nininã nénécmiyu memaguc kileñ seliseli wamma biria wambinɣuc kápéc imuac zuaczuarawac mulu mér munɣuc ménda hezac.

²⁷ Néñ imuac kitiwa imi mia gésgési nalé yanda zénéñ hiri hiriyaguc zéma, geric bélanagucnéñ Anutuac hazéchéra qécgé énécmimia iminéñnec sac mambécnina hezac.

²⁸ Mérnéñ Moseac héna acac ninu enomia wañu logiyu, ic éréhécnéñ me haréwécnéñ hémma ara zéhicñigic ewa biricya qahac qegic humuanzagicuc,

²⁹ Imuac ninac ic mér Anutu Nana hénagina bawu tizizamima, sisipac acac sacya enjeya météré miyec imuac, qerianéñ ninu iwawai biria éséc wañu, Uña Téréya ewa hiawac nénécmimia imi zébiri qébiri wañ mimaciguc, imuac kitiwa hatac dahec ac séc ogicma réwériawac mihicñimacac hezac imi ninasrizu me qahac?

³⁰ Nini ac yomuhuc zéyec i nimmiziy; Kitiwa melen melen imi nuac ai, neñ bakia melen énécmiman. Wañu ac mér toroqema yomuhuc zéyec; Miñ Kewunéñ ic embachéra zégési énécmimac.

³¹ Anutu kekecyaguc iwac mériaiguc enjéña imi zénéñ hiri hiriyaguc yanda.

³² Ini becneç edamu getagali énécmiyuguc qenzerñ manzerñ yéwéria bisima nanşeligic nalé imuac mia ninçqeligic.

³³ Nalé tosiaiguc imi ic embac kicginaiguc onopocic nanɣic ac biria zéma unuhéi wañ énécmianɣic. Wañu nalé tosiaiguc imi tosara ionac imuhuc wañ énécmigic hésa amaiguc tacgic iniguc ala baoc wañamuma kecañgic.

³⁴ Ini iwawai hiabia mér hémbénaña heheya he énécmizac imi ninzu. Nimma hésa ic wésé nininã wañ énécmigic. Wañu iwawaigina onagicgic yéwéri imuhucya imi ségiségi wamma mebisí wañanɣic.

³⁵ Wañu haka imuhucyanéñ keçma bakia hiabia kuneñ yanda wagicma haénécmimac. Imuac mia ewagina déñ wañu kemmu.

³⁶ Imuac ninac ini nanşelima Anutuac ewa şin wandacmu nalé imuaru némac ac ziki énécmiyec imuac héla medacmu.

³⁷ Hénia imi yomuhuc; Nalé hotoñadac hama keñu, hamacac zéyec inéñ mia nalé ménda mehorugima kileñ hamac.

³⁸ Néñ nuac ic solanana imi ninzérñ ninzérñguc keçmac. Wañu mérénéñ wéléç héréma andé andé kemmac imi qeri uñana néñ iwac mia ségiségi ménda wammac.

³⁹ Neñan imi wéléç héréamuma kemma sohozu ionac arenjiguc ménda kecziñ, néñ

ninzérgéma kekeç hémbénaña késa kezu ionac arenjiguc kecziñ.

11

Ninzérñ ninzérñ imuac hénia.

¹ Ninzérñ ninzérñ imi iwawai mérnac mérñ ninçkumuma kecañziñ imuac héla zéma iwawai ménda héñanzin imuac héipucya wançac.

² Ninzérñ ninzérñginaguc Yanda hécnina zéhiaru énécmimia wajec.

³ Ninzérñ ninzérñninaguc mia baec kurumey yomi Anutunéñ zéyu hicñidareç imi ninçsarianziñ. Imuac iwawai kicninanéñ ménda héñanzin imuacnec iwawai kicninanéñ héñanzin imi mihicñidareç.

Abel, Enoko zéma Noa ionac ninzérñ ninzérñgina imuac hénia.

⁴ Ninzérñ ninzérñaguc Abelnéñ Kainac hofac oo ai imi ogicma Anutu hofac oo ai hiabianec memiyu Anutunéñ hémma hofac oo ai imuac héñu sécgéyu zéhiaru miyec. Wañu inéñ becneç humuyec, néñ ninzérñ ninzérñanéñ ac wañ nénécmimanec keczac.

⁵ Ninzérñ ninzérñaguc Enoko inéñ keçma kekeç yomuacnec humuc ménda mihicñiyunec wagicma enjec. Anutunéñ wagicma keñu munɣuc hémmuac séc qahac wajec. Wañu ménda wagicma enjec nalé imuaru Inéñ mia Anutu ewa hia mihicñi miñajec imuac Anutunéñ zéhiaru miyec.

⁶ Ninzérñ ninzérñnina qahac enj Anutu ségiségi mihicñi miwiñac séc qahac. Imuac Anutuac muru kembin zé ninzu imi enj inéñ hélacnec Kecanzac imi zéma hoc tinzareç mema kenzu ionac mia bakia hiabia melen énécmianzacc imi ninzérñgémuac hezac.

⁷ Ninzérñ ninzérñaguc Noanéñ haka mérñ kic wésiaiguc ménda hicñiyec imuac walac zéhicñi miyu bac yandi yandiaguc wamma ac imuac eeya héima enjeya inin merachéra kekeç mihicñi énécmiman zé zéic yanda imi meyacgéyec. Imuhuc wamma hakaya solananéñ baec ic ionac kápécicgina mewininiyec. Wañu imuhuc wamma kekeç solana ninzérñ ninzérñ igucnec hahaya imuac mératéc ic wajec.

Abarahamac ninzérñ ninzérñ imuac hénia.

⁸ Ninzérñ ninzérñaguc Abaraham imi héihéré miyec nalé imuaru ackuazéc imi ninçtohojec. Ninçtohoma baec mérñ iwac buña wammac nin zémiyec imuac wamma dimuaru kemmac imi ménda ninçtegicmanec hénima keñec.

⁹ Wañu ninzérñ ninzérñiguc baec mérñ iwac buña wammac nin ac zikima ézéyec imuaru kemma baec méréra imuaru kecañec. Keçma enjeyaguc momacnec sisipac

ac momacguc imuacnec mératéc meme ic kekera Isaka zéma Yakop iriguc momacnec sel halliiguc kecañgic.

¹⁰ Hénia imi yomuhuc; Inéh ama arenja yanda méñ Anutu enjyaoc irec meme ic zéma mericqe ic wamma qambaña haiyec imuac mia kichihi wamma kecañgic.

¹¹ Wanju ninzéh ninzéhaguc Sara enjyaoc acguc héñña kecma embac yanda wanec, néñ sisipac ac wammiiyec inéh méñzé méñzéya qahac imi ninzéhgyéyc imuac niñac yawuñña imi séha ogicma sasala wanec, néñ kileñ hériyaguc wawanawac kuha hamimia wanec.

¹² Imuac mia ic momacguc humumia ésécnec iwarunec sawaiguc ménisikilu sasala zéma konduj gñgññaguc sakasac qétéya olombiñac séc qahac imuac séciguc qelihéra sasala hicñgic.

¹³ Ic imi enej moczoñ ninzéh ninzéhgina méndacma humudacgic. Wanju sisipac ac imuac héla ménda énécmiyu megic. Néñ ej lakec ou heyu hémma yaizéé ac wamma kecgic. Imuhuc kecma baeciguc neññ ic kian kecziñ zéma zéau énécmiñgic.

¹⁴ Haka imi mia imuhuc zéanzu imi enej imuhuc wamma enññ ama baecgina waima hagic imuac mia lilingéwiñ zé kichihi wamma kecañzu imuac héña measarianzac.

¹⁵ Wanju enññ ama baec waima hagic imuac niñqeliwunec imi nalé méñ bérénggyu hia lilingéwunec.

¹⁶ Wanju ienenj mia ama baec hiabia séc méñ kurumenjiguc heheya imuac qeriganéh héñgeñnec wanññac. Imuac Anutu imi ionac Anutu zémimiawac gamuya ménda nimma ionac niñ wamma ama arenja yanda méñ mézézéngé énécmiyec.

¹⁷ Ninzéh ninzéhaguc Abaraham imi batucgémiyec nalé imuaru Isaka Anutuc buñja qemiyec. Sisipac ac wammiiyu meyec, néñ nanja momacguc sac hemiyec imi waimaññ zé efiyec.

¹⁸ Nanja imuac mia, ac buñja yomuhuc ézéyec, guac qelihécga zéénécmimia imi mia Isaka arunec hicññisai wammu.

¹⁹ Inéh Anutu imi humuc ic ionac sugcina igucnec meqeli mimac niñ kuha hemizac imi niñhumuyec. Imuac ac héima zéni humuc igucnec meññ miyu meyecac séc wanzac.

²⁰ Ninzéh ninzéhaguc Isaka imi haka bianguc hicññimac imuac wamma Yakop zéma Esau mozoc ac zéérécmiyec.

²¹ Ninzéh ninzéhaguc Yakop imi mia humumanj zé wanec imuaru Yosefe nanj héréra iorac mozocgé érécmima tac witiyaiguc héima namma Anutu siggémiyec.

²² Ninzéh ninzéhaguc Yosefe imi humumanj zé wamma Israel ic embac enej

kecma Izipte baec waima kemmu zéma sirawac zéma walac zéseli énécmiyec.

Moseac ninzéh ninzéh imuac héña.

²³ Mose hicññiyu neñgoc mangocya ierenj héññyc merac imi hiabia soroc wanju ninzéh ninzéh giraiguc mia ic kewu Faraoac zézé seli imuac bac yandi yandi ménda wamma maso haréwéc séc musañggyoc.

²⁴ Mose imi yandima ninzéh ninzéhaguc Farao bérarawac nanja zémimiawac ménda wamma qeçetali wanec.

²⁵ Imuhuc wamma képésic wawanawac siñña, nalé hotonja heheya, imi waima néwécgeññac Anutuac ic embac iniguc momacnec qeñzeñ manzeñ mihicññiññ zéma niñu sécgéyu héña imuac méndarec.

²⁶ Wanju inéh bakia hiabia imuac kichihi wanec, imuac niññac Kristoac wamma gamu qeçe mihicññiññ mimia imuac niñu enjñña wanju Izipte baec igucnec soukiwa hinac mériññ imuhucya imuac niñu mamaya wanec.

²⁷ Ninzéh ninzéhaguc Inéh ic kewuac qeri gericyawac bac yandi yandi ménda wamma Izipte baec waima keñec. Wanju Anutu ménda héhéña imi kiwanéh héñec tanec, iwac muru héiseliyec.

²⁸ Ninzéh ninzéhaguc méréc merac unumuhuyec inéh Israel ic onac méréc merac hécgina ménda unumac niññac nagu sacyaguc ogicma keñkeñña imuac kendorj zéma sac gillhéi imuac haka imi zéseliyec.

²⁹ Wanju ninzéh ninzéhaguc Israel ic enej konduj pésia imi baec dokuya qahac ésécnec qericma keñgic, néñ Izipte ic ienenj imi batucgéma wanññ kondujnéñ hoturu énécmiyu humudacgic.

³⁰ Wanju ninzéh ninzéhaguc ienenj, ai meme 7, Yeriko ama arenja yanda lelecgéma keñña wanññ demin selia imi bacgéma madarec.

³¹ Ninzéh ninzéhaguc héña yanda embac Rahap imi kicgaleñ éréhéç luac qeérécmima érépésiyec. Imuac inéh acqeqe ic iniguc momacnec ménda humuyec.

³² Wanju ac tosia némaciguc toroqema zédacmañ? Gideon, Barak, Samson, Yipta, Dawidi, Samuel zéma, kua meme ic ionac suruc medacma zéwinac nalé henéñzac imi ménda sécgéwacnec.

³³ Ninzéh ninzéhaguc ienenj héñgaleñ ama arenja yanda sasala unuma onagicgic, haka solañña wanññ, sisipac ac imuac héla mihicññiññ énécmiyu megic, laion yan kuagina mizicgéçic.

³⁴ Geric bélanj lainja héwécgéçic, sou zéra igucnec qizizingéma néñgacgic, qeka meka igucnec seligigic, yaréiguc kucginaguc wamma téngiññ ic tosara baecgina igucnec hazéc hécgina ununesi wanññ énécmigic néñgagic.

³⁵ Wañu embac tosia imi enjañ humuc ic hécgina qelima lilingégic munçuc énépésigic. Wañu ic tosia imi humuc igucnec yacyac hiabia mihicñiwij zé zéra waiya mihicñi énécmigic hulac énécmimuac niñ ménda wançgic.

³⁶ Wañu tosia ienenj zédesi zéma, hihilocnéñ unuhéi imuac howura neninçgic. Wañu kilenj tosara imi señ hésa zéma, hésa ama imuhucyaguc qenzerñ manzerñ mihicñigic.

³⁷ Tosia ienenj hocnéñ énéricig humugic. Tosia imi segenéñ meric énécmigic éréhéç wançgic. Tosia imi sounéñ qeric énécmigic humugic. Wañu tosia imi rama zéma noniñ séwéla aturuma musañgé amuma kenja wamma nene qahac kecma qenzerñ manzerñiguc zéma hénia qahac sicsaoc wañ énécmigic kecangic.

³⁸ Ic embac téréya imuhucya onac imi baec yominéñ eeyaguc ménda wançzac. Ienenj baec kisia zéma baec boña zéma bançec zéma baec kifañaguc heyac wamma kenja wançgic.

³⁹ Ic embac imuhucya imi moczorñ ninzérñ ninzérñgina niñac Anutunéñ zéhiaru énécmiyec, néñ kilenj zikiçki acwac héla imi ménda mihicñi énécmiyu megic.

⁴⁰ Némac niñ, Anutunéñ neñañaru haka eeyaguc séc méñ mézézéñgedaru heyec. Imuac niñ neñañ qahac ençacnec sac Anutunéñ niñu heyec imi hia mesolanjimuac séc qahac wançec.

12

Yesunéñ kekecac séséc mewininiyu hénziñ.

¹ Imuac nonac muru imi héipuc ic tuñ yanda imuhucyanéñ hosusu tasétasé éscnec leleçgé nénécmima nanzu. Imuac niñ iwawai tosara réwéri mihicñi nénécmiançac imuhucya zéma biriawac hésa bénzérñec dérécçgé nénécmiançac imi momacnec héricdacma hénia nénéç nénézéya wéséninaiguc he nénécmizac imuac kucmama ménda wamma usuñnec kembij.

² Wañu ninzérñ ninzérñinawac minjina kecma ninzérñ ninzérñnina mesolanj nénécmiançac Yesu iwac mia kicnina hima héñseliwij. Inéñ mia wésiaiguc ségiségi hemiyec imuac wamma ic héñgeña véndara imuac zérabéra zéma gamu qeçeya niñac niñ éréhéç ménda wamma meselimaguc ou emma Anutuac tatac edamuyaguc imuac héiyaguc taczac.

³ Ini kuc mama me ewa mama ménda wammu niñac Yesunéñ biria ic ienenj hazéc wammigic kilenj nañseliyec imi nimmanec kecmu.

⁴ Ini haka biria hazéc wammima yaré qema qebipima sacgina qocçégic mamacac séc ménda qemanec kecçu.

⁵ Imuacnec ini nañhécgina pakenj ac wañ énécmiançu éscnec Miñ Kewunéñ actuazéc yomuhuc wañ énécmiyec, néñ imuac eluñ unuyec; Nañna Miñ Kewunéñ mindinji géñu niñna mamaya ménda wammac. Me ac wançgeñu qeriga ménda mamac.

⁶ Miñ Kewunéñ ic méñ goiya héimiançac iwac mia zémindinji qemindinji wammiançac. Wañu ic embac énépésiançac séc hihilocnéñ unumindinji wañ énécmiançac.

⁷ Zémindinji qemindinji imuac niñac wamma manam batuc hénia hénia imuhucgeñ nañselidacmu. Anutunéñ ini enjeya nambérac héra éscnec wañ énécmiançac. Dimuhuciguc nambérac héra ionarunec méñac méñ mançocnéñ zémindinji qemindinji ménda wammiyu enj kecmacac séc?

⁸ Zémindinji qemindinji imi nambérac moczorñ wañ énécmimia, imuac onac muru imi qahac wañu kecançuiguc imi, ini nambérac beginçgé énécmimia wançu néñ nambérac héra téñgérñ qahac.

⁹ Séwininawac mançoc hécnina ienenj zémindinji qemindinji wañ nénécmigic kilenj eegina héi énécmianziñ. Imuac bec uñaninawac Mançoc, séc méñ ogicma, niñtohoma kecbinçac ménda hezac me?

¹⁰ Séwac mançoc ienenj imi niñgic hia wañu nalé hotoña sac zémindinji qemindinji wañ nénécmiançgic, néñ Anutu imi neñañ iwac haka téréyawac buña késa kecbinj niñac mehiaru nénécmimanj zé zémindinji qemindinji wañ nénécmiançac.

¹¹ Zémindinji qemindinji hiciñ nénécmiançac nalé imuhucgeñ imi imuac niñni ewa hiawac tanec ménda wamma ewa biriac buña tanec wançanzac. Néñ kecma andiaiguc imi, iminérñec meefefi mihicñiançu imi onac muru, zémindinji qemindinji iminérñ kekec solañawac hénia gocmia luaeyaguc mihicñi énécmiançac.

¹² Imuac mia ini zéweleac méragina imi gagawiyu meyacmu. Wañu siminjina héigic kuha qahac wañu meseli amumu.

¹³ Séwi hénaginawac wamma baec hénia imi mindinjiçic dindinja wañu, imuhuc wançgic hénagina tihorik qihorik imi mehiaru énécmimia wammac. Qahac wañu siminjina nétéc qétéré wambac niñac.

¹⁴ Ini ic embac moczorñ yanda iniguc luae zéma kekec téréya imi méndacma kemmu. Méñnéñ méñ imuhuc ménda wamma Miñ Kewunina hémmuac séc qahac.

¹⁵ Ini héngaleñ wançamuma kecmu, onarunec méñnéñ méñ Anutuac ewa hiawac buña imuac sigiwac niñac. Me

sucginaiguc gété howuraguc méné séra qema yandima réwéri mihicnji énécmiyu iminéj nec ic embac sasala mebirí énécmiwac niñac.

¹⁶ Ini galeñ mema kecmu, onarunec méñnéñ méné nenedac momagucac niñ wamma walac hicñi hicñiyawac mératéc buña imi andé qeyec Esau éséc nec kaisero wamma kecbu me Anutu ee héihéi ménda wammima kecbu niñac.

¹⁷ Ini iwac hénia ninzu éséc nec inéñ kecma mériañ mératéc memañ zé kic masiyaguc zésiac wamma welerec, néñ qaecgémimia wañec. Wañu ewa melenjac nanañ méñ ménda mihicñiyec.

¹⁸ Ini haréma keczu imi mia hémma os-inimbiñac séc ménda wawaña Sainai baec boña imuhucya qahac. Baec boña imi mia geric bélaña zéma, siñi panamañ zéma, hosusu zapéla zéma, wiliñ wiliñ luhuc yanda zéma,

¹⁹ témuñac hétéñ yanda zéma, ac ewaya imuhucyaguc. Ac ewa imuac niñgic imi eneñ muñguc ménda énézémac niñac welecmigic.

²⁰ Imi mia yañ beric acguc méñnéñ baec boña imuaru sicsaoc haréyu hocnéñ qegic humumac zéyu niñgic, imuac zézé seli ac wañ énécmiyec imuac ewaya bénzézéñ nimmuac séc qahac wañec.

²¹ Iwawai kicinananéñ héhéña séc imuhucyanéñ imuhuc bac yandi yandi kunéñ yanda mihicñi énécmiyu Mose acguc bacna yandiyu zénéña hirizac zéyec.

²² Néñ ini imi Zion boña Anutu kekecyaguc iwac ama areña yanda kurumeñjac Yerusalem harézu. Imuaru imi ségiségiac aria yanda hicñiyu, kua meme uña sasala ménda oloñ énéc énécmiwac séc zéma,

²³ méréc merac kurumenjiguc qacgina oénécmimia ionac héniaorin zéma, ic embac momac yanda ionac zégésigési ai miñina Anutu zéma, ic embac mesolañi énécmimia ionac unjahécgina zéma,

²⁴ Sisipac ac qeliawac miñ suc ic Yesu zéma, inéñ qocgé nénécmiyu Abelac sacya ogicma héipuc ac hiabia wañ nénécmianzac sacya hezac.

²⁵ Ini técgina nimma kecmu, ac énézéanzac i andé qewu niñac. Becnec baeciguc goro ac wañ énécmiyu andé qegic bakia melen énécmiyu néñgacmuac séc qahac wañec. Wañu nini yomi kurumeñ igucnec goro ac nénézéanzac i andé qemaguc bakia imuac dimuhuc hia qizizinjéma néñgacbiñ nec?

²⁶ Becnec imi ac hétéñ iminéñ baec imi mimiñzaliyec, néñ deguc imi sisipac ac yomuhuc zéma nénézézac; Ni méñgucnec baecnec sac qahac, néñ baec kurumeñ momacnec mimiñzalimañ.

²⁷ Muñguc zéyec ac imi mia iwawai ménda mimiñzalimacac hezac iminéñ hehe seli hemacac niñ iwawai zéyu hicñima hezac. Mimiñzalimacac séc imuhucya imi netecgéyu qahac wammacac hezac imi zéasarizac.

²⁸ Imuac neñañ imi héñgaleñ ama areña méñ ménda mimiñ zalizaliawac séc imi mihicñi nénécmiyu meziñ. Imuac mia ewa hia ac wammiwiñ. Imuhuc wamma ehéihéi wammima bac yandi yandi wamma Anutunéñ niñu sécgémacac séciguc mepé qepési wammiwiñ.

²⁹ Némac niñ neñañ Anutu imi onowisi wawañawac geric bélaña.

13

Welen qeqe ai hiabia.

¹ Ninzézéñ ninzézéñ dacmuna tetecgia qahac siñgina niñamumu.

² Wañu ic kiañ ionac imi eluñ ménda unuyu welen qeénécmimu. Ic tosara ieneñ imuhuc wamma ménda initecgicmanec kua meme uña welen qeénécmigic.

³ Alahécgina hésa amaiguc onopocgic tacgic eñañ acguc momacnec onopoc énécmimia éséc nec nimma niñénécmimu. Ini acguc séwiginaguc keczu imuac niñ hénia qahac unuhéi wañ énécmigic réwéri mihicñima keczu imi onac niñénécmimu.

⁴ Ini moczoñ eu iniñ kekecac niñgic eeyaguc wañu hehe tatac eu iniña buña imi Anutuac kiwaiguc ménda qaorac qegic. Kaisero wamma eu iniñac kekec mebirima sicsaoc heañzu ionac imi Anutunéñ kitiwa ku énécmimac.

⁵ Miñ Kewu eñeyaoc nénézéma zéyecnéñ; Neñ ménda wai énécmimañ. Wañu onac eluñ ménda numac. Imuac niñac soukiwawac hémbaoc ménda wamma kecmu. Iwawai he énécmizac imuac niñgic sécgémac.

⁶ Imuac neñañ imi yomuhuc zéwiñ zé ewa érhéc ménda wanziñ; Miñ Kewuna imi méra néñanzac imuac ni bac yandi yandi ménda wammañ. Baec icnéñ némaciguc biria wañ némmac?

⁷ Galeñ hécgina Anutuac ac kuazéc énézéangic ionac kekecginaawac héla imi dimuhuc hicñi énécmiyec imi hémma nimmaguc ninzézéñ ninzézéngina méndacma wammu.

⁸ Yesu Kristo imi orañ zéma deguc zéma tetecgia qahac imuhucyanec.

⁹ Imuac pakeñ ac hénia hénia méréra iminéñ ménda énépésima kemmac. Ewa qerigina imi ewa hiawac buñanéñ meseligic hiabia wammac, néñ yaka neneac neuñ aciguc imi qahac, hénia ac imuhucya imi méndacma wañangic imi onac méñ ménda méra énécmiyec.

¹⁰ Neñan muru zaki téréya méri taczac. Wañu imuac qahaiguc seseac nene imi sel hali téréyaiguc welen qema ai meanzu ieneñ nemu niñac qac buñagina ménda zéénécimíia.

¹¹ Imi mia képésic ninawac mulu buñawac hofac oo ic eñeñanéñ yañac sacya mema hali qeria téréyawac téréya imuaru kereñanñac, néñ séwibusuya imi demin séñganñeñiguc gericnéñ ogic zedacma qahac wañanñac.

¹² Héñia imuac niñac Yesu imi acguc eñeya sacyanéñ ic embachéra météré éñécimíañ zé sanñulañ yanda imuac séñganñeñiguc qeñzeñ manzeñ mihiñiyec.

¹³ Imuac neñan imuhucyanec iwac gamu qeñe imi huama hali téréya séñganñeñiguc iwac muru mekembíñ.

¹⁴ Baec yomuaru imi heheseli ama yanda méri ménda he néñécimízac. Imuac méri kecma bianñguc hahaya imuac mia kic hihí wamma kecanñiñ.

¹⁵ Imuac mia Yesuac niñ wamma nalé séc Anutu mepé qepésíac hofac omiwiñ. Mepé qepési legic iminéri mia kua taséñinawac héla gocmíia wamma qac buñayawac hépuc ac wañanñac.

¹⁶ Haka hiabia zéma newa haleñ imi eluñ ménda unuyu wammanec kecmu. Haka imuhucya imi Anutuac kiwaiguc hofac oo ai héla tanec wamma ségiségi mihiñi mianñac.

¹⁷ Galeñ hécgina ionac ac imi niñ tohoma méra bacñinaiguc kecmu. Ieneñ imi onac qeri unñaginawac wamma héñgaleñ ai mewíñ zé eñaac niñ gésigési ai mihiñijimuac hezac ésécñec nimma ai meanzu. Imuac nanñgé éñécimíic ieneñ ai imi ségiségi wamma memu, néñ yaiwisisiñ wamma ménda memu. Imuhuc waññic onac muru héla ménda hiñi éñécimíiwac niñac.

¹⁸ Nonac niñac wamma zéwelecmu. Nini imi ai meanñiñ séc haka eeyaguc wambíñ zé siññina imuaru hezac imuac nonac muru qeri solañ he néñécimízac imi niñzéñgéziñ.

¹⁹ Ni focdac onac muru liliñgéma kemmanñ niñac méra némma zéwelecmu niñac zéseli éñécimízia.

²⁰ Rama galeñ yanda Miñ Kewunina Yesu imi sisipac ac tetcgia qahac imuac sacyanéñ humuc igucñec wañicma éréyec luaeac Anutu inéri mia

²¹ ai hiabia héñia héñiaiguc mesolañi éñécimíia eñeya ewa siñ méñdacma ai memu niñac meseli éñécimíyec. Imuhuc wamma eñeya kiwaiguc haka héñ soroc sorocya Yesu Kristo inéññec sucñinaiguc mihiñijimanñ zé ai meanñac. Eebipiya

edamuyaguc iminéñ iwac muru nalé tetcgia qahac hema emma hemac. Hélañec!

²² Niñzéñ niñzéñ dacmuna hécna ni zéwelec éñécimízia; Neñ ac imi meñucñima oéñécimízia imuac niñ, meme seli acna wañ éñécimízia imuac niññic ménda biri-mac.

²³ Wañu zéwa niññic; Alanina Timoteo imi hésa ama igucñec bec hulacmíic ziki sipac qahac keczac. Inéñ baec igucñec tetcgyunec hamaciguc nekawu hama in-icbic.

²⁴ Galeñ hécgina zéma héñaoriñ téréya séc yaizéze acgina zézia. Italia baec igucñec tosara ieneñ acguc yaizézeñina zézu.

²⁵ Ewa hiayanéñ ic embac momac yanda onac muru he éñécimímac.

Yakobo

Yaizéze ac.

¹ Anutu zéma Miñ Kewunina Yesu Kristo iorac welen qeque icgira ni Yakobonér Israelac hicjisaí kisc 12 igucnec hahaya baec séc tuima kecanzu onac yaizéze ac énézéza.

Ninzén ninzén zéma ninjegic qinjtegic.

² (2a) Dacmuna hécna,

³ ini imi ninzén ninzénjinawac manam batucnér nanaj seli mihicji énécmianzac imi ninzu imuac ninjac ^(2b) ini manam batuc hénia hénia hicji énécmiyu séc imuac me imuac ninjegic ségiségiyaguc wandacmac.

⁴ Waigic imuac me imuac bisiqatén kekecnér wanjénu solanajima ic waziwaziya wamma imuac me imuac ménda hocbésémanj.

⁵ Onarunec méjac méné ninjegic qinjtegicnér séha ménda hemizaciguc, Anutu qesimiyu midacmac. Inéq qesimimu séc ménda zéqetali énécmima sécgina ogicma énécmianzac.

⁶ (6a) Ic mérénenéj ewa éréhécc wananzac imi kondun temboña luhucnér qema mihilanjéyu yacma salalanjéanzac tanec wanzac.

⁷ Imuac mia ic imuhuyanér Miñ Kewuninawac murunec iwawai ménéj memanj imuhuc ménda zéma nimmac.

⁸ Ic imuhuya imi hénia imuac me imuac kemmac séc ewa éréhécc, qeka meka wananzac. ^(6b) Imuac ninj ewa éréhécc komocdia dac ménéj ménda wamma ninzénjéma zéwelecmimac.

Iwawai hemimia zéma ménda hemimia.

⁹ Ninzén ninzén ic ménéj maqeqeya keczaciguc Kristoac qeriaiguc meyac mimiaiwac keczac imuac zézé ségiségi wammac.

¹⁰ Wanju dacmuna méjnénj hofi hinacyaguc kecanzaciguc zarij éséc bura tima qahac wammac imuac ninjac kekec mayawac ninjac Anutu nimmima zéhiarumimac.

¹¹ Kaiwe geric bélanajucnér éréma qézézac qeyu sélécgéma zuria imi mayu imuac kiwiya hiabia imi birima qahac wananzac. Ic hinac yanda ginaguc imi acguc aigina mema kenjena imuac suraiguc imuhucyanec sélécgéma qahac wandacmu.

Manam batuc zéma séwiac sij.

¹² Ic ménéj manam batuciguc nanjelima kecanzac imi mérianajuc wanzac. Meseliyu Miñ Kewunér ninju sécgéyuguc kekecac

opoc edamuyaguc Miñ Kewunérj hénsoroc wanj énécmianzac ionac énécmimanj zé ac zikima zéyec imi énécmiyu késamu.

¹³ Wanju ic méjnénj manam batuc hicjimiyu Anutunérj batucgénénzac imuhuc ménda zémac. Anutu imi birianérj batucgé mimacac séc qahac. Wanju enjeyaoac imi ic méjac ménéj ménda batucgé mianzac.

¹⁴ Wanju ic méjac ménéj manam batuc hicjmianzac imi mia enjeya sij birianérj héremima kemma qatémianzac.

¹⁵ Wanju sij iminénj tackecma héri haima képésic mihicjianzac. Wanju képésic iminénj yandima héri haima humuc mihicjianzac.

¹⁶ Dacmuna soroc hécna, galen megic ikoc wanj énécmiwac ninjac.

¹⁷ Ewa hiawac buña hiabia méjnénj ménéj zéma sese solanaj méjnénj ménéj imi moczoñj ounecc Manjoc asac maranajaguc iwac murunec mama haanzac. Iwac muru imi ménéjé ménéjé haka me ireha melenqeleña ménéj ménda hezac.

¹⁸ Iwawai inénj zéyu hicnjima keczu imuac sugcinaiguc nenorj imi héla gomicma walac walac wambinjinjac enjeya ewa sij méndacma ackuazéc hélanérj héri haima mihicji nénécmiyec.

Gezacnénj ninija zéma ninj tohotohoya.

¹⁹ Dacmuna soroc hécna, ini yomuhuc nimmu. Ic méjnénj ménéj focdac gezac haima nimmac, néj ac bakia imi focdac ménda melemmac. Wanju ninju biriyu qeria focdac ménda yacmac.

²⁰ Qeri biricnénj kekec solan dindinaj Anutunérj ninju sécgéanzac imi ménda mihicjimac.

²¹ Imuac bec, ninij qakola zéma kaijiliwenj haka imi moczoñj hetecgé gili-dacma, qeri unajina anjéñj tiénécmimiaiawac kuha, qeri ginaiguc bec himic énécmiyu hezac ackuazéc imi goiya héima anjéñj tima héwijnaj héimu.

²² Ini ackuazéc imi enjad gezacginanénj sac nimmu ikoc ménda wanjamumu, néj ninjtohoma moczoñj wandacmu.

²³ Ic méjnénj ménéj ackuazéc imi gezacnénj sac nimmu ménda wamma memac imi ic méjnénj enjeya séwiac kic ségéraya wikiñjiguc anjanzac ésécnec wanzac.

²⁴ Enjeya anjanj tegéyu kenkecma kic tanera dimuhucya imi focdac eluj qeanzac.

²⁵ Néj ic ménéj hénia ac solanaj képésic igucnec hulac énécmianzac imi hémma héngésima ménda eluj qeyu wammanc kecmac imi wawanj memeya séc héla mérianj mihicjimac.

²⁶ Méjnénj ménéj enjeya ninjac ninju Anutu ee héihéi wammimia tanec wanjuguc kilenj ezelanaj galenj ménda mema enjeya ewa qeriyu ikoc wanjamumaciguc imi iwac ee

héihéi wanjimiawac haka iminéj enjomia wammac.

²⁷ Anutu Manjocnéj ninju buŋa suruc hiabia imuac ai lalalalac solan qeqeya wanjanzac imi mia embac maléya zéma merac gupañ inicgalej waj énécmima baecac wawanj meme biria igucnec géciamuma gocya qahac kekec imi mia.

2

Haka bakésasacnec ménda wammu.

¹ Dacmuna hécna, Minj Kewunina Yesu Kristo edamuyaguc i ninzéh géanzuiguc imi ic méñac méj bakésasaciguc ménda énépésimu.

² Onac tocgotocgo amaiguc ic méj méria merawaiguc binej golinéh memeya haiyu hiŋgaru owo maleku héñsoroc sorocgia hima éréyu duña ic maqeqeya méj owo malekuya qakolayaguc hama érémaciguc

³ ini ic owo maleku héñsoroc sorocgia hima érézac iwac muru liliŋgé hémma you hama tatac hiabia yomuaru tacna zéma ic maqeqeya iwac ninjac zéma gi hia imuaru nanna me hénanaiguc mama tacna zémuiguc imi

⁴ ini ninjic, enjaj enjaocnec héñgési wanjamuma nininj birianéh ninjésima gésigési icya séciguc kecanzu tanec ménda wanzac me?

⁵ Dacmuna soroc hécna zéwa ninjic, Anutunéh baec yomuaru ic maqeqeya gésima énépésima ninzéh ninzéhgina meyandi énécmima i siñ nimmianzu ionac mia iwac héñgalej ama areña yanda ara zikima buña qéénécmiyec imi mératéc énécmiyu késagic.

⁶ Néj ini imi néwécgeña ic maqeqeya mema titi waj énécmianzu. Wanju méré méré enej yéwéri mihicni énécmima aciguc onopocanzu me? Imi mia ic hinac soukiwaginaguc.

⁷ Wanju onac unuruma Kristoac tohotoho ichéra zéanzu qacgina eebipiyaguc imi ic soukiwaginaguc ienenj zébiri qébiri ménda wanjanzu me?

⁸ Ini imi kiwi téréyaiguc hezac séc gi genja ninjac goi héihéi wanjamuanzanj éséc alagawac imuhyanec wammiwésémanj zéyec héna ac eneja imi ninjtoho wanjanzuiguc imi hia wanzu.

⁹ néj ini goi héihéi imi bakésasaciguc soukiwa ic ionacnec waj énécmianzuiguc imi kápésic wankeczu. Imuhuc wangic héna acnéj kápésic ic zéma zétecgé énécmimac.

¹⁰ Méñnéj méj héna ac moczonj ninjtoho wamma kecma momacguc ménda tohoma qonzontoj gémac imi, héna ac moczonj yanda logizac wanzac.

¹¹ Imi mia kaisero ménda wambésémanj zéyec inéñnec mia icac kekec humuiguc ménda opocbésémanj zéyec. Imuac bec kaisero ménda wamma icac kekec méj humuciguc opoczanjiguc gi bec héna ac imi logizanj wanzac.

¹² Ini imi nalé ménda sosoliyu hulac énécmimac ninjac énécmiyec héna ac qelia imuaru namma gési énécmimacac hezac. Imuac héna ac qelia imuac séciguc namma acgina zéma hakagina wammu.

¹³ Wésé nininj qahac hakagina wanjanzu ionac imi wésé nininj qahac zégési énécmimac. Wésé nininj iminéj zégésigési imi ogicma eneja wanzac.

Ninzéh ninzéh wawanj memeya qahac imi humumia.

¹⁴ Dacmuna hécna ic méñnéj ni ninzéh ninzéhnaaguc keczua zémaguc wawanj memeya qahac kecmaciguc imi iwac muru némac hiabia méj hicñimimac? Ninzéh ninzéh imuhuyanéh eneja hia mehiaru mimacac séc wanzac me?

¹⁵ Ic me embac dacmunagina méñnéj séwi usuya zéma nene iwawaiya qahac kecanzaguc

¹⁶ Onarunec méñnéj kuanec sac ézéma ala, bénzéhñec hama kenna; Kemma geric zonimma nene nena séccgé géñu. Imuhuc ézéma séwiac iwawai méj ménda mimaciguc, ac iminéj némaciguc méra mimac?

¹⁷ Tanec imuhyanec, wawanj memeyanéj ménda hemiyu ninzéh ninzéh eneja imi humumia wanzac.

¹⁸ Wanju méj yomuhuc hia zémacac séc; Gi ninzéh ninzéhnaaguc, wanju ni wawanj memenaguc, imuac ninzéh ninzéhna wawanj memeya qahac imi nézéna hémma ni wawanj memenaiguc ninzéh ninzéhna gézéwa héna.

¹⁹ Gi Anutu momacguc keczac imi ninzéhngéanzan. Imi hia wanzan. Unja biria acguc iwac ninzéhngéma zénéñgina hiriyu kecanzu.

²⁰ Oh, ic watalañ gi, ninzéh ninzéh wawanj memeya qahac imi gorosonja wanzac imi ninjasarimanj zé wanjénzac me?

²¹ Neñanj esanj ambécnina Abarahamnéh nanja Isaka zaki téréya qahaiguc haimiyec. Nalé imuaru Anutunéh ic solañja zémiyec. Gi ninna imi wawanj memeya ninjac qahac tanec wanzac me?

²² Oloñ ninzanj ésécnec ninzéh ninzéh iminéj iwac wawanj memeyaguc momacnec alya meyc wawanj memeya néñnec ninzéh ninzéhna imi solañaniyec.

²³ Imuac kiwi téréya méñjiguc yomuhuc zézac imi hélaguc wanjec, Abarahamnéh Anutu ninzéhngé miyu haka imuac mia ninju

solaña wañec. Wañu ic imi Anutuac alaya zémimia wañec.

²⁴ Imi hénni, ic méñnéñ ninzén ninzénanec qahac, néñ wawañ memeyaguc niñac wamma ic solaña zémimia wanzac.

²⁵ Wañu imuhucyanec héna yanda embac Rahap imi kicgalen ic méli énécmigic* kenjic imi unuruma héna méñunec méli énécmiyu kenjic wawañ meme imuac mia solaña zémiyec.

²⁶ Séwi qeri uñaya qahac hezac imi séwi humumia, imuhucyanec ninzén ninzén wawañ memeya qahac imi humumia.

3

Ezelangina galengému.

¹ Dacmuna hécna, ini kiwi ic wamma kecziñ neñañ késpedesnawac kitiwa réwéria mihicñiwiñac hezac imi niñasarima kiwi ic sécnina ménda ogicma wambin.

² Neñañ moczoñ yanda iwawai sasalaiguc qonzontoj géma mama nunuanzac. Imuac ic méñ ackuazécyaiguc késpedesira méñ ménda hezaciguc ic imi solañ dindinja. Ic imuhuyanén séwiya moczoñ yanda pinzujá hai amuma dindinjanec kecmacac séc wanzac.

³ Neñañ becosic enej acnina tohomu niñac kuaginaiguc pinzuj haima séwigina moczoñ hérékeñ héréha wañ énécmianziñ.

⁴ Wañu kondunjuguc zéic héngic. Zéic imi kuney yanda, wañu luhuc selianén mihilanagéyu kenanzac, néñ qindi qindinija komocdia dac imi haima nesinesi icyawac ewa siñ hezac séc nesima kenja wañanzac.

⁵ Imuhucyanec ezelañ imi séwi ninawac kitiwa komodia méñ, wañu wawañ meme kuney yandawac tétéc qeqe ac zéanzac.

Héngic, geric lokoc komocdia dac méñnéñ zélén baec yanda zeric qericdacma kenanzac imi hémma nimmu.

⁶ Ezelanina imi geric lokora, biriayanén séwiya moczoñ mesécgé mima enjeña buña késayu séwiya imi iwac baec kurumeña wandaczac. Séwininawac kitiwa sasala sugginaiguc inén séwinina moczoñ yanda mebirima karisi hénia ésecnec lelecgéma kemma hicñisaiya hicñisaiya zeric qeric wañ énécmianzac. Wañu zeric qericac kuha imi geric siawac bélanja igucnec haanzac.

⁷ Yanqesi hénia hénia zéma nei zuku hénia hénia zéma zinimokoleñ hénia hénia zéma kondun qeriaiguc iwawai kekec ginaguc hedaczu imi icnéñ mebélacgé énécmigic ionac ninijnec méndac énécmianzu, néñ

⁸ ezelañina imi ic méñnéñ méñ mebélac gémacac séc qahac wanzac. Imi biria ménda sima aiya meanzac. Wañu iwac muru imi kumiñ humuc mihicñi nénécmianén sécgéma hezac.

⁹ Ezelañ iminénec neñañ Miñ Kewu manjocnina mepésimima legicya héma iminénec acguc ic tosara Anutu enjeña tanera méndacma meénécmimia imi saecgé énécmianziñ.

¹⁰ Kua imi momacguc, néñ imuarunec mozoc ac zéma saec ac momacnec maanzac. Dacmuna hécna haka imi nimba ménda sécgézac.

¹¹ Doku kiwa momacgucnéñ doku saola zéma howuc howura momacnec mihicñi nénécmimac me?

¹² Dacmuna hécna, ini ninjic fik icac uranéñ oliwa gocmia hia haimac? Wañu wain icac uranéñ fik gocmia hia haimac? Qahacgucnec!, imuhucyanec doku howec yagucnéñ doku saula mihicñi nénécmimacac séc qahac.

Ninjtégic qinjtégic ou kurumenj igucnec hahaya.

¹³ Onarunec mérénenj ninjtégic qinjtégic zéma ninija asacasaria keczac? Inén haka hiabia wamma gum bénzénzénja ninjtégic qinjtégicya igucnec hahaya iminénec wawañ memeya imi menénécmiyu hémbin.

¹⁴ Wañu onac ewa qeriginaiguc nimbupuc howuc kétinjetinja zéma féngéc hakanén héwiniñ gézaciguc ackuazéc héla qema tétéc qeqe zéma ikoc ménda wammu.

¹⁵ Ninjtégic qinjtégic imuhuya imi kurumenj igucnec ménda maanzac, néñ baec igucnec zéma ic séwi siñ igucnec zéma Biria minjanawac murunec haanzac.

¹⁶ Hénia yomuhuc niñac mia imuhuc zézua; Nimbupuc zéma hémbaoc hezac imuaru hazéc zéma haka biria hénia hénia hezac.

¹⁷ Néñ ninjtégic qinjtégic kurumenj igucnec hahaya imi walac ewa qeri météréya zéma luae, gum bénzénzénj, ninjtoho, wéséniniñ zéma héla gocmia hiabia sasala mihicñima bakésasac qahac, kiciguc welenj qeqe qahac, imuhucya.

¹⁸ Luae qeqe icnéñ luae qesama kekec solañawac héla mihicñianzac.

4

Baecac ala siñ.

¹ Sugginaiguc euqac zéma tualefic imi dimuacnec haanzac? Imi mia séwi taséhécgina sugginaiguc tosara euqac wawañawac singinaguc keczu ionac murunec haanzac.

² Ewa siñ kuney yanda wañénec mianzac, néñ ménda mihicñiju. Unu humu wañamuma nimbupuc wañanzu, néñ hia mihicñimuac séc qahac wanzac. Imuac mia ini euma hazéc ac wañamuzu. Wañu hénia

* 2:25: Girik aciguc; kua meme ic.

héla imi zéwelecgina qahac kecanzu imuac niñac ménda mihiçnj keczu.

³ Wañu zéwelecmima kileñ ménda mihiçnjizuigic imi eñañ siñginawac menec geneç wammu niñac sigima zéwelecgic.

⁴ Kaiseroac ic embacya ini, baecac iwawaiyaguc ala wamma kekec imi Anutuac hazéchéra wamma kekec wanzac imi ménda niñacgézu? Imuac ic méréñéñ baec ala wammimanñ zé ewa ewa wañanzac imi eñeyaoc Anutuac hazéra wawañ wanzac.

⁵ Ini kiwi téréyaiguc Anutunéñ Uña Téréya méli nénécmiyu ewa qerinaiguc kecanzac Uña Téréya iminéñ mia nimbupuc wammacac séc wañ énécmianzac zéyec,* néñ ini imi ac imuac niñgic eñomia wanzac me?

⁶ Wañu imi sac qahac, néñ inéñ ewa hiawac buña kunéñ yanda nénécmianzac. Imuac yomuhuc zéyec; Anutunéñ tétéc qeçe ic nesi énécmiyu keñgic ewa qerigina memaamuma keczu ionac mia ewa hia wañ énécmianzac.

⁷ Imuac ini Anutu niñtoho wammimu. Imuhuc wamma Biria miñjina hazéc wammimu. Imuhuc wammigic qizizinjé énécmimac.

⁸ Anutu hosucgémigic, imuhuc wañgic ic acguc hosucgé énécmimac. Biria meme ic ini méragina zuacgic lalacalac wammac. Ewa qerigina keñhéi hahéi wañanzac ini ewa qerigina métérégic lalacalac wammac.

⁹ Qerinéñ yai wisisiñaguc zésiac wamma ewa biric wammu. Zédesigina melenjic zésiaciaguc, zézé ségiségigina melenjic niñ yéwériiguc kemmac.

¹⁰ Miñ Kewuac kiwaiguc memaamumu, inéñ meeñ énécmimac.

Ic tosara ménda niñgési énécmimu.

¹¹ Dacmuna héçna, zébiri qébiri ménda wañamumu. Méréñéñ méñ dacmunaya zébiri mizac me gésimizac imi héna ac zébirima gésiyac wanzac. Héna ac gési keczanjiguc gi héna ac tohotoho ic qahac, néñ gésigési ic keczañ.

¹² Héna ac miñjina zéma gésigési ic imi momacguc sac keczac. Inéñ mia béñzéñ añgér tiénécmimac me béñzéñ mebirí énécmimacac séc. Néñ gi méré icnéñ alahéçgina gési énécmianzanñ.

Orañgucac niñkumuma tétéc qeçe wammuac ménda hezac.

¹³ Zéwa niñgic, suggina igucnec tosara erac me orañ nini tauñ imuaru me imuaru kemma soukiwa ai mema kosia mema

kecni yawuñ méñ tecgéyu hawiñ. Imuhuc zéanzu ini ac yomi nimbésémañ;

¹⁴ Orañguc némacnéñ hicñi énécmimac imi ini ménda ninzu. Kekecgina imi némac iwawai? Ini imi baec wéséséya nalé hotona dac kecma aocgéanzac imuhucya.

¹⁵ Imuac ini néwécgeña yomuhuc zémuac hezac, Miñ Kewuninanéñ niñ sécgéyu nini kecma ai imi mewinñ.

¹⁶ Ini deguc tétéc qeçe ac eñomia wamma séwi eñeñ wanzu. Wañu tétéc qeçe ac imuhucya imi moczoñ biria wanzac.

¹⁷ Imuac mia ic méréñéñ wawañ meme hiabia wawañawac séc niñtegic qinjegicya hemiyuguc kileñ ménda wañu képésicya wanzac.

5

Ic soukiwaginaguc ionac goro ac.

¹ Hinac zéma soukiwa yandaguc keczu ini gezac haima niñgic. Zéra waiya hiçnjí énécmimacac hezac imuac nimma qac siac wammu.

² Hinac mérianggina imi houdaru owo malekugina imi qakolanéñ qedaczac.

³ Goli siliwaginaneñ hufenaguc wandaçzac. Wañu hufenja iminéñ geric ésécnec séwi busugina nema héniaçina zéaumac. Ini imi nalé teteçgiaiguc hinacgina qauqau haigic enzac.

⁴ Ninzu, ai ic tosara onac aiginaiguc héla tocgocic imuac ai bonagina añgétima ménda énécmigic ai bonja iminéñ qaczac. Wañu toçgotocgo ai megic ineñ siacgic Miñ Kewunina, Miñ Kewu Pupunda iwac gezawaiguc hiñgaczac.

⁵ Ini baeciguc hémbaoc wamma iwawai hiabianéñ mezeric amuma kecma unu hézérñ hézérñgiawac naléyaiguc ewa qerigina haléçya dépañ yanda wañu keczu.

⁶ Wañu ini ic solaña imuac mia képésicyaçuc zéma zéteçgéma qehumugic. Wañu inéñ musuqeçe ac méñ ménda melenñ énécmiyec.

Qenzerñ manzerñiguc nañselimu.

⁷ Imuac dacmuna héçna, ini nalé horugiyu nañselimanec kecgic Miñ Kewunina harémac. Himicnec qimicnecac icyanéñ héla gocmia baec igucnec hicñianzac imuac mambéc kecma niñselima kia naléya zéma kaiwe naléyawac* mambéc kecanzu.

⁸ Ini acguc ewa qerigina niñseligima nalé horua nañselima kecnu. Miñ Kewuninawac hahayawac nalé imi ducñzac.

⁹ Eñaocnec diric doroc ac ménda wañamumu, ac imi tohoma kecgic gésigésiçac zéranéñ qizizinjé énécmima

* 4:5: Tosara imi yomuhuc melemma ogic hezac; Anutunéñ qerinaiguc uñanina hai nénémiyu hezac imuac héñgolen wammianzac. * 5:7: Girik aciguc; Kia walaha zéma kia teteçgia.

kemmac. Ninzu gésigési icnérj hosucgé énécmima naguiguc sénganjen nanzu.

¹⁰ Dacmuna hécna, kua meme ic Miñ Kewuninawac qaraiguc zégic i inicgic zérabéra zéma mambéc kekec horua imuac sésécgina wammu.

¹¹ Ninzu nanjelima kecanzu ionac nimma mérianj ginaguc zéanzij. Ini Yop ac nananj seli imi gezac ginanérj niñgic. Wanju Miñ Kewuninanérj tetecgiaiguc dimuhuc wammiyec imi oloñindaczu. Miñ Kewunina imi méñac méñ ogicma ewa biric zéma wésé ninij kunerj yanda wanj nénécmianzac.

¹² Dacmuna hécna, ac méñ méndagucnec zéselimu. Ac imuac niñgic ac tosara onogicma réwéria wammac. Kurumenjac qaraiguc me baecac qaraiguc iwawai tosara méñac qaraiguc koroma ménda zéselimu. Niñgic oaec wanju oaec zému, wanju qahac wanju qahac zému. Imuhuc ménda wanjgic, késpedesic ginaguc zéénécmiwac niñac.

Nin zéñgéma zéwelecmu.

¹³ Onarunec méñnéñ yéwéri mi-hicñjaciguc imi Anutu zéwelec wammimac. Méñnéñ méñ ségiségiiguc keczaciguc imi mepé qepésiac legic héimimac.

¹⁴ Onac murunec méñ hafi zepayaguc keczaciguc imi hénaorij ionac qeriac galeñ unuruyu hama Miñ Kewuninawac qaraiguc halécnérj naec mima zéwelecmu.

¹⁵ Zéwelecgina ninzérj ninzérjginaiguc wawaja imi hafi ic mehiaru énécmimac. Miñ Kewuninanérj hafiya igucnec meyacmimac. Wanju késpedesic méñ wanjeciguc imi acguc waimimac.

¹⁶ Imuac bec késpedesicgina zézuac wanjamuma hafigina hiarumac niñac nanjgé amuma zéwelec wammu. Ic solanjanérj zéweleru kuhaguc zéma hélaguc wanjanzac.

¹⁷ Elia imi héniaja ic omaya neñanj ésécnec, néñ inérj kia ménda hamac niñac solanjanec weleru yawuñ haréwéc zéma maso 6 imuac séc baeciguc kia ménda mayec.

¹⁸ Wanju munjguc weleru kurumenjnéñ kia haiyu mayu baecnérj héla mihicñiyec.

¹⁹ Dacmuna hécna, onarunec méñnéñ ackuazéc héla waima rouc keru ic méñnéñ nanjgémiyu liliñgéma hamaciguc imi

²⁰ nanjgémiyec inérj liliñgéma hayec iwac qeri uña imi humuc igucnec anjgéra tima késpedesicya sasala osodaczac. Ini hénia imi niñtegicmu.

1 Petero

Yaizé ac.

¹ Yesu Kristoac Méliméli ic ni Peteronéj Ponto, Galatia, Kapadokia, Asia komoc, zéma Bitinia baec séc Anutuac hénarorij kianj ésecnec héndemma kekera

² Anutu manjoc ninanéj ménda hicnjigicnec bec ninéncmima Uja téréyanéj météré énécmiyu nintho wanjic, Yesu Kristoac sawanéj naec énécmima* gési énécmima énépésiyec onac mia kiwi yomi oénécmizua. Ewa hiaya zéma luaeyanéj onac muru sécgéma hema kecmac.

³ Mepésimini, neñaj miñ kewunina Yesu Kristoac manjocya Anutunéj wésé ninij kuneñnec sécgémiyu Yesu Kristo i humuc ic sugcina igucnec meqeli mima héná imuacnec neñaj kekkec qelia mihicji nénécmiyu ninjkinzénj qeli qeli he nénécmiyu kecanzij.

⁴ Imuhuc wamma onac niñ wamma kurumenjiguc iwawai haihaiya hezac, ménda houhouya, ménda zapí qeqeya, ménda qahac wawaña, imi mératéc memu.

⁵ Ini imi nalé teteçigauguc anjénj titi haka mewininimaj zé niñu heyec imi késawinj zé ninzénjégic Anutuac kuhanéj inicgalen waj énécmiyec.

⁶ Imuac qeriginaiguc ini ségiségi wamma kecanzu. Wanju hicñi énécmimacac hezaciguc deguc manam batuc yéwéria hénia hénia niñac wamma nalé hotoñadac niñyéwérimu.

⁷ Imi mia ninzénj ninzénjgina imi goli gericnéj batucgéyu qahac wammacac hezac imuac séha ogicma hiabia wanju Yesu Kristoac hahayawac naléiguc mepé qepésigina zéma edamugina zéma eebipiginaguc wammu niñac réwéri imuhucya hicñi énécmikeczac.

⁸ Yesu imi ini kicginanéj ménda héngic, néj kilenj siñniñ wammianzu. Deguc acguc ménda hénzu, néj kilenj ninzénjgéma ségiségi méñ edamuyaguc hénia zéasariwiñac séc qahac imuhucya nimma kecanzu.

⁹ Imi mia ninzénj ninzénjinawac héla, qeri uñaginawac anjénj titi imi énécmiyu memuac hezac imuac niñ imuhuc imuhuc ségiségi wamma kecanzu.

¹⁰ Anjénj titi imuac mia kua meme ic tosara ieneñ ewa hiaya onac muru mama hamacac heyec imuac héiqelima seliseli wamma hochoc ai megic.

¹¹ Megic ionac ewa qeriginaiguc Kristoac uñanéj Kristo enjeyaac imi qenzenj

manzenj qema kecma imuac andiaiguc kiwi edamuyaguc wammac zéma walac énézéyec. Énézéyu ieneñ ic mérénénj Kristo wanzac me némac naléiguc hicñimac zéma hochoc ai megic.

¹² Ic ieneñ imi enñaj ménda welenj qeamugic, néj onac welenj qeénécmigic imuac zéau énécmiyu niñsarigic. Wanju imi mia Uja Téréya kurumenj igucnec mayec inénj buña suruc hiabiawac welenj qeqe ic nanjé énécmiyu degucmi buña suruc hiabia onac énézéjic nindacgic. Wanju kua meme uñaj enenj acguc hénia imi héntegicbiñ zé wanju.

¹³ Imuac ini ewa qeriginawac rikunja zikima zérénj qérénj wamma séwíac siñgina helanzí amuma kecmu. Wanju Yesu Kristo hicñiteçimac nalé imuaru inénj ewa hiawac waj énécmimac. Imuac niñ ini imuac mia moczoñ niñkinzénjgéma kecmu.

¹⁴ Kua tohotoho nambérac ésecnec kecmu, néj becneç ménda niñteçimac kecgic imuaru siñ biria méndacma kecgic haka tanera imuac ménda tohoma kecmu.

¹⁵ Téréya miñjina unuruyec iwac séciguc namma ini acguc wawañj memegina séc, ic téréya kecmu.

¹⁶ Ac yomuhuc mia ooyawac heyu imuhuc zézu; Ni téréya kecçua imuac niñ ini acguc téréya kecmu.

¹⁷ Ini Manjoc zémima qac héhélianzu inénj ninjési énécmimaj zé icya icya séwi tanecgina ménda hémma ai memegina hémma niñéncmianzac. Imuac baeciguc ic kianj kecma eeya séha héimima kecmu.

¹⁸ Ini ninzu ésecnec esanjambéc hécgina ionac héná tima haka enjomia wanjangic imuacnec anjénj tiénécmiyec imi siliwa me goli ésecnec iwawai kecma qahac wanjanzac imuhucyanénj boñ héré ménda meénécmiyec.

¹⁹ Rama wizi kukuya qahac kitic Képésira qahac ésecnec kekera Kristo iwac sacya eeyagucnéñ boñ héré meénécmiyec.

²⁰ I imi baec kurumenj ménda zéyu hicñiyecnec gésimimawac kerec. Wanju nalé teteçia yomuac onac niñ wamma mewininimiyu hicñiyec.

²¹ Ini imi humuc ic sugcina igucnec Kristo i meqelimima kiwi edamu asahanénj hémiyec Anutu iwac mia wamma Kristonénj énépésiyu ninzénjgéanzu. Imuac onac ninzénj ninzénj zéma niñkinzénj imi Anutuac muru hezac.

²² Ini ac héla imi nintho kecma† onac qeri uñagina imi météréma ninzénj ninzénj dacmuna hécgina hélacnec goi héihéi waj énécmianzu, imuac ewa qerigina lalacnec zéma qerigina dumuñanéñ siñniñ wanjamuma kecmu.

* 1:2: Sawanéj naec énécmima; Mmh 24:3-8, Heb 9:18-21. tosaraiug Uñawac kuhanénj.

† 1:22: Ac héla imi nintho kecma; Kiwi méranénj ooya

²³ Ini munɣuc qelima hicnɣic imi gocmia kecma houanzac imuhucyaiguc qahac, nɛɣ gocmia ménda houhouya igucnec hicnɣic. Imi mia Anutuac ackuazéc kekecyaguc tetcgia qahac kecancu imi mia.

²⁴ Hénia imi yomuhuc; Ic séwigna momac yanda imi zariɣ ura ésécnec. Wanɣu kiwi edamugina imi zariɣ zuria ésécnec. Zariɣ ura imi kaiwenéh zeyu sélécgéanzac. Wanɣu zariɣ zuria imi bura tima maanzac.

²⁵ Nɛɣ Miɣ Kewuninawac ackuazéc imi tetcgia qahac heanzac zéyec. Wanɣu ackuazéc imi bunɣa suruc hiabia zéau énécmimi niɣɣic imi mia.

2

Baɣa kekecyaguc Yesu zéma iwac aɣgéh tiénécmimia.

¹ Imuac bec, kaiziliweɣ haka hénia hénia zéma ala batuc haka hénia hénia zéma ikoc zéma nimbupuc zéma zébiriqébiri hénia hénia imi moczoɣ giliɣdacɣic kenɣu.

²⁻³ Miɣ Kewuac goi héihéiya imuac siɣa ninzuciguc, merac sacsac ésécnec qeriginanéh namu téréya niɣac wammu, imuhuc wamma yandima aɣgéh titiiguc keremmu.

⁴ Wanɣu ini imi baec icnéh qéfaccgégic, nɛɣ Anutunéh niɣu eeyaguc wanɣu eɣeya bunɣa gésimiyec baɣa kekecyaguc Yesu Kristo iwac muru hamu.

⁵ Hagic hofac oo ic arenhéra téréya wamma mulu manaj hofac hiabia Anutunéh siɣa nimma aɣgéh timacac sécyá omimu niɣac, Yesu Kristonéh hoc kekecyaguc ésécnec meyac énécmiyu toroqe amuma amaya téréya wamma kecɣu.

⁶ Kiwi téréyaiguc ac méɣ yomuhuc ooyawac hezac; Héngic, ni Zion ama imuaru baɣa méɣ wanɣoɣaiguc séraɣ éséc bunɣa qemima haizua. Wanɣu ic méréneh ninzéhé mimac imi gamusij gamusijiguc ménda opocopora wammac zéyec.

⁷ Imuac niɣac ninzéhégézu onac muru imi eeyaguc wanɣac, nɛɣ ménda ninzéhégézu ionac muru imi hoc méɣ mericqé ic enej héɣara mema gilgic kenkenɣa iminéh ama wanɣoɣaiguc hiɣacma ama imuac oruha wamma taru

⁸ tosar hoc imuaru qonzoɣ tongéanzu. Wanɣu zamanziɣ hoc imuaru mama unuanɣac zéyec. Imi mia ackuazéc ménda tohoanzu imuac niɣac mama unuanɣac. Wanɣu ic imuhucya imi imuhuc wammu niɣac hezac.

⁹ Wanɣu ini imi siɣi tunumanɣ yanda igucnec héihéré énécmima edamuya hiabia soroc imuac qeriaiguc onoporec iwac hénia hiabia zéau énécmimu niɣac héniaorij héra bunɣa qeénécmimia zéma hofac oo ic, ic

kewuac séc eɣeɣa zéma iwac héngalenɣ ama arenɣa yanda téréya zéma ic embac eɣeya bunɣa qeénécmimia wamma kecɣu.

¹⁰ Ini imi becnecc ic embachéra ménda kecɣic, nɛɣ deguc imi Anutuac ic embachéra wamma kecɣu. Wanɣu becnecc imi wésé ninij ménda wanɣu énécmiyu kecɣic, nɛɣ deguc imi wéséniniɣ wanɣu énécmiyu kecɣu.

Anutuac welenqeqe ic kecmu.

¹¹ Ala sorochéna, meseli énécmima zézuá, onac imi baeciguc ic kian zéma ic qar ésécnec nimma qeri unajinawac hazéc wammima yaréya qeanzac séwigna imuac siɣ imi sigima kecmu.

¹² Ic enia ionac suc ginaiguc wawan memegina hiabianec wamma kecmu. Biria meme zéma zébiriqébiri wanɣu énécmianzu ieneɣ onac ai meme hiabia imi hémma Anutuac hahayawac naléiguc* qac bunɣaya mepésimu.

¹³ Miɣ Kewuac niɣac wamma hénia ac hénia hénia icnéh zéseligic imi moczoɣ tohodacmu. baecac ic kewu eɣeya me

¹⁴ inéh méli énécmiyu hama haka biria wanɣu taségina melen énécmima, haka hiabia wanɣu bakia hiabia melen énécmianzu baec galenɣ imi onac imuhucyanec wanɣu énécmimu.

¹⁵ Hénia imi yomuhuc; Wawan memegina hiabia iminéh ic diwi qiwiliɣa ionac acgina sic saocya imi méwécgému iminéh mia Anutuac ewa siɣ wanɣac.

¹⁶ Eɣaac eɣaɣ kecec miɣina kecmu, nɛɣ imuac kuhanéh biria ménda musaɣgéma wammu. Wanɣu Anutuac welen qeqe ichéra ésécnec kecmu.

¹⁷ Ic moczoɣnec ee héihéi hiabianec wanɣu énécmimu. Wanɣu ninzéh ninzéh dacmuna hécgina siɣniɣ wanɣu énécmima Anutuac bac yandi yandi wamma baecac ic kewuya ee héihéi wanɣu énécmimu.

Qenzerɣ manzerɣ kekecac séséc.

¹⁸ Welen qeqe ic ini zénéɣ hirihiri wamma miɣ hécgina ionac ewa bacginaiguc memaamuma kecmu. Wanɣu ic kuneɣ hécgina hiabia bénzéna ionac sac qahac, nɛɣ goi biric wanɣu énécmianzu ionac muru momacnec imuhuc wanɣu énécmimu.

¹⁹ Réwéri hénia qahac mihiɣni énécmigic Anutu niɣqelima bisima kecmu imi haka hiabia soroc.

²⁰ Képésicgina niɣac unuhéi wanɣic bisiqatéh wammuiguc némac niɣac zéhiaɣu énécmimac? Haka hiabia wamma qenzerɣ manzerɣ mihiɣjima efima bisimu imi Anutuac kiwaiguc haka héɣsoroc sorocgia wammac.

* 2:12: Anutuac hahayawac nalé; Luk 19:44, Mmh 3:16, Mmh 32:34, Leg 58:6.

²¹ Hénia imuac mia ini héihéré énécmiyec. Kristo imi acguc onac wamma qenzen manzen mihicnji migic bisima séséc wañ énécmiyec imi ini hémma eñeya hénanec méndacma tima hamu zéma imuhuc wañ énécmiyec.

²² Inéñ késpedes mérj ménda wañec. Wañu kuaya igucnec ikoc ac mérj ménda zéyec.

²³ Zébiri migic kitiwa ménda zébiri énécmiyec. Qenzen manzen mihicnji migic ménda tericgé énécmiyec, néñ baec ic solañanec gési nénécmianzac iwac mériaiguc eñeya haiaumuyec.

²⁴ Wañu iciguc qegic namma eñeya séwiiguc neñañ késpedescina bisidarec. Imi mia neñañ késpedesac muru humuma haka solañawac muru qelia kecbij niñac imuhuc wañ nénécmiyec. Inéñ wiziyaguc wañu ini hiarugic.

²⁵ Becnec imi rama ésécnec rouc wamma kenjic, néñ deguc imi uñaginawac rama galeñ zéma héñgaleñ miñina keczac iwac muru lilingéma hama keczu.

3

Eu iniñ onac pakeñ ac.

¹ Iniñhécgina ini imuhucyanec euhécgina ionac acgina niñtoho wañ énécmimu, imuhuc wañgicguc tosara Anutuac ackuazéc ménda niñtohoanzu imi eneñ acguc iniñ hécgina ionac acgina niñac qahac, néñ wawañ memegina niñac wamma lilingégic añgén tiénécmimacac séc wammac.

² Hénia imi yomuhuc; Bac yandi yandi wamma hakagina qala qalanec wamma kecgic inicdaczu.

³ Oruc mizics me soronj goli me zari maleku tanera hénia hénianéñ séwiginaguc ménda mezeric qezeric wammu,

⁴ néñ ewa qeriginaiguc qeri ic sanjima hezac imuac mia wamma memaamuma luae ménda houmacac séc imuhucyanéñ mia mezeric amuma kecmu. Imuhucya imi Anutuac kiwaiguc eeyaguc yanda wañanzac.

⁵ Becnec embac téréya tosara niñkumugina Anutuac muru haima kecgic ieneñ acguc imuhucyanec wamma euhécgina ionac acgina niñtoho wamma haka iminéñ mezeric amuma kecañgic.

⁶ Saranéñ Abarahamac miñña zémima niñtoho wammiyec ésécnec ini acguc haka hiabia wamma haka tosara zénéñ hirihiriyawac séc mihicñjima kileñ bac yandi yandi ménda wamma kecmu iwac* bérachéra wandaczu.

⁷ Embac euhécgina ini imuhucyanec niñtegic qinñtegicgina méndacma iniñ hécgina iniguc kecmu. Embac imi

zéic bébelacgia ésécnec, wañu kekec hémbénaña ewa hiawac énécmimia imi momacnec mératéc memu imi niñtegicma eegina héiénécmimu. Imuhuc wañgic zéwelecwelec ginanéñ néhé néhéla qahac wammac.

⁸ Acna metecgéma zéwa niñgic; Ini moczonj yanda ewa momaciguc kecmu méñac mérj wésé nininñguc dacmuna ésécnec goi héihéi wañamumu. Wañu ewa biric wañamuma memaamuma kecmu.

⁹ Haka biriawac haka birianec, zébiri qébiriawac zébiri qébirianec ménda melené énécmima kileñ mozoc ac hiabia wañ énécmimu. Imuhuc wamma mériañ imi mératéc memu niñac héihéré énécmiyec.

¹⁰ Imuac mia kekecac goiya héima nalé hiabia mihicñjimañ zé wañzaciguc ezelaña neññ héimima ac biria ménda wamma kua tasiaya iminéñ ac ikora ménda zémac.

¹¹ Wañu biria igucnec lilingéma haka hiabia wammac, wañu luae kekec niñac hochoc ai mema seligima nesima méndacmac.

¹² Imuac hénia imi yomuhuc, miñ kewuninawac kiwa imi ic solañawac muru hiyu kenanzac. Wañu gezawa imi ionac zéwelec welecginawac haiyu heanzac, néñ haka biria wañanzu ionac imi kic ségérayanéñ tawi énécmianzac zéma zéyec.

¹³ Wañu seliseli wamma haka hiabia wamma kecmuiguc mérénéñ zéra waiya énécmimac?

¹⁴ Wañu haka solañawac wañgic unuhéi wammu imi ségiségi ginaguc. Némac iwawai niñac ic tosara bac yandi yandi wañanzu imuac mia ini bac yandi yandi ménda wamma bac zazac ménda wammu, néñ

¹⁵ ewa qeriginaiguc Kristo i miñ kewuginawac buña métérégic kecmac. Wañu ewa qeriginaiguc niñkumu hezac imuac hénia qesi nimbinj zé wañgic bénzérñec melené énécmimañ zé nalé séc zéréñqéréñ wamma kecmu,

¹⁶ néñ gum bénzénzérñ zéma ee héihéiiguc wammu. Wañu ewa kétin kétin ginanéñ qala qalagianec hémac. Imuhuc wañgic onac wawañ meme hiabiawac zébiri qébiri wañ énécmimu imi eneñ mema titi hakaginawac gamugina mihicñjimu.

¹⁷ Haka hiabia wamma qenzen manzen mihicñjimu imi Anutuac ewa siñ wañzaciguc haka biria wamma qenzen manzen mihicñjimu imi ogiczac.

¹⁸ Kristo imi hatac momacguc késpedes ic momac yanda onac niñ wamma humuyec. Ic solañanéñ neñañ késpedes niñac mulu meyec. Imi mia nonagicma Anutuac muru kemma nonopocmañ zé imuhuc wañec.

* 3:6: Sarawac.

Inéh mia séwiiguc qegic humuyec, néh uñaiguc imi meqelimiya kekecyaguc wañec.

¹⁹ Inéh uñaiguc kemma uña tosara humucac hésa qatéciguc kegcic ionac ackuazác zéau énécmiyc.

²⁰ Imi eney mia becneq Noanéh zéic miyacgéma keru nalé imuaru Anutunéh nalé horua qeri bénezéiguc mambéc énécmiyu acqeqe wañgic ienenj mia. Wañu zéic imuac qeriaiguc emma doku igucnec añaéj tiénécmimia ionac zañgégina imi 8 sac wañec.

²¹ Doku imi Yesu Kristoac humuc igucnec yayac niñac deguc imi melemma añaéj titiac asé kiwiya wanzac. Imi mia doku naec haka imi mia. Wañu imi mia séwíac kápésic zuac énécmiawac iwawai qahac, néh ewa kétinjkétin solañanéh Anutu mi-hicñimanj zé hénima kenkenja imuac asé kiwiya wanzac.

²² Yesu imi kurumenju emma Anutuac méra héiyaiguc taczac. Taru kua meme uña zéma ai memecac qac buñaginaguc zéma kuc buñaginaguc ienenj iwac méra bacyaiguc kecdaczu.

4

Anutuac goi héihéi imuac welen qeqe ic hiabia.

¹ Kristo imi séwiyaiguc qenzen manzej mihicñiyec imuac niñ, ini acguc Yesu niñec séc nimma ninij iminéh yaréac malekugina ésécneq héiamumu. Séwiiguc qenzen manzej niñec iminéh kápésic igucnec elinje amuanzac.

² Elinjéamuma inéh baecac kekec hemizac séc muñguc siñ biria ménda méndacma Anutuac ewa siñac sac méndacma kecmac.

³ Ini kaiseroac siñ zéma hémbaoc zéma niñgonj zéma nezéléléh zéma newa qewelonj zéma banjarawac ireha welenj qema ic enia wañanžu ésécneq haka imuhucya becarunec wamma hama nalé hiadac audaczu.

⁴ Wañu eney imi i iniguc iwawai auqauma kekec imuac qaoñaiguc ménda hololoma kenjgic, ienenj inicma niñgic haka méra wañu zébiri qébirinéh qacginaguc héigic enzac.

⁵ Wañu ienenj kecmac humuc zéma kic qeli kekec héniagina niñgési énécmimac niñac zéréh qéréh wamma keczac iwacmuru héniagina zéacmuac hezac.

⁶ Hénia imuac niñac mia humuc ionac muru buña suruc hiabia imi momacneq zéau énécmimia wañec, hénia imi ic embac kic qeli kekera ésécneq niñgési énécmimia wammac, néh uñaiguc imi Anutuac hénia séc kecmu niñac imuhuc wañ énécmiyc.

⁷ Iwawai momac yanda imuac nalé tetcgia ducñzac. Imuac bec nininjina asac

asarianec kecmac séwíac siñ waima zéwelec wamma kecmu.

⁸ Goi héihéinéh kápésic sasala hoturu énécmianzac imuac niñ hénia yomuac niñgic tosara onogicma enjaja wañu qeriginanéh goi héihéi wañamuma kecmu.

⁹ Ini njindic njunducya qahac welenj qeamuma kecmu.

¹⁰ Anutunéh ic embac enjac enjac ewa hiawac ai buña hénia hénia énécmiyc séc ama galenja hiabia wamma Anutuac ewa hiawac buña hénia héniaiguc welenj qeénécmimu.

¹¹ Ic méñnéj ac méñ zémanj zé Anutuac ackuazác ésécneq zémac. Wañu méñnéj méñ welenj qeénécmimanj zé Anutunéh kuc miyu wanzac ésécneq wammac. Imuhuc wañu ai hénia héniaiguc Yesu Kristoac qaraiguc Anutunéh edamuyaguc wammac. Iwac muru mia edamuya zéma kuc yandanéh nalé tetcgia qahac hema kecmac. Hélaqneq!

Qenzen manzej Kristoac tohotoho ichéra neñaj buña.

¹² Ala sorochécna, ini batucgé énécmimanj zé zéra waiya geriwagucnéj hicñi énécmiyu haka méra hicñi énécmizac ésécneq ménda aurimu.

¹³ Wañu ini kenj kecmac iwac eebipiya wininimac nalé imuaru ewa hia nimma zézé ségiségi wammu niñac Kristoac qenzen manzejaiquc toroqema ségiségi wammu.

¹⁴ Ini Kristoac qara niñac wamma zébiri qébiri ac wañ énécmimu iguc imi zézé ségiségi ginaguc wanzac. Imi mia Uña eebipiyaguc, Anutuac Uña iminéh qacginaiguc keczac imuac niñ imuhuc zézu.

¹⁵ Sucginaiguc méñnéj méñ biñ suña me kowu nene me haka biria me kua suruj ic ésécneq ménda wañgic qenzen manzej ménda mihicñi énécmimia wambac niñac.

¹⁶ Wañu Kristoac ic kecmac qenzen manzej mihicñi énécmimia wañu gamugina ménda nimmu, néh néwécgenja Yesuac qara niñac Anutu mepésimu.

¹⁷ Anutuac ama neñajguc gésigési ai hénima memac imuac naléya ducñzac. Neñaj muru walac hénima gési nénécmimaciguc ic embac tosara buña suruc hiabia imi ménda tohoanzu ionac tetcgia imi yei dimuhuc wammac?

¹⁸ Wañu ic solañanéh añaéj titi mihicñimanj zé ai yanda wammaciguc, Anutu eeya ménda héimianzu imi eney zéma kápésic ic ienenj nanaj dimuaru nammu?

¹⁹ Imuac Anutuac ewa siñ tohoma zéra béra mihicñimu ienenj imi haka hiabia wamma qeri uñaqina imi mihicñi mihicñi miñina méñzé méñzéya qahac iwac muru qutunje amumu.

5

Anutuac rama dimuhuc galeṅgé énécmiwiṅ?

¹ Sucginaiguc qeriwac galeṅ ini ni momacnec qeriwac galeṅ wawaṅa zéma Kristoac qenzer manzer imuac héipuc ic zéma edamuya wininiyu toroqemaṅ niṅ zénénéṅa neṅ zéhinoc waṅ énécmizua.

² Sucginaiguc Anutuac rama tuṅ keczu imi galeṅgé énécmimu. Zénaṅgéiguc qa-hac, néṅ Anutuac ewa siṅ méndacma eṅaṅ siṅginanéṅ waṅ énécmiyu inicgaleṅ waṅ énécmimu. Waṅu soukiwa niṅac hémbaoc wamma qahac, néṅ weleṅ qeénécmiwiṅ zé seliseli wamma memu.

³ Waṅu niṅkumu énécmima ic embac méraginaiguc onoporu keczu i kewu ménda waṅ énécmimu, néṅ rama tuṅ ionac muru haka hiabia énézégic héṅgic kecmu.

⁴ Imuhuc wamma kecgic rama galeṅ ionac kiwaginanéṅ hamac nalé imuaru ic kewuac opoc edamuyaguc ménda méiméiya énécmiyu memu.

⁵ Ic qapé wiliṅa, ini imuhuyanec kua memegina niṅtoho waṅ énécmima moczorṅ yanda eṅaocnec memaamuma haka iminéṅ malekugina ésécnec héima kecmu. Anutu imi séwi eṅeṅ ic hazéc waṅ énécmianzac, néṅ memaamuma kekec ionac imi ewa hiawac waṅ énécmianzac imuac mia imuhuc zézua.

⁶ Imuac Anutuac méra selia imuac bacyaiguc memaamuma kecgic naléya ducṅiyu meyac énécmimac.

⁷ Inéṅ mia qeriyanéṅ doṅgé énécmianzac imuac niṅ niṅiṅgina yéwéria imi moczorṅ yanda iwac muru haidacmu.

⁸ Ini galeṅgé amuma técgina nimma kecmu, hazéc yandagina Biria miṅginanéṅ laion ésécnec qécgic énécmimaṅ zé qacma silacma lelecgéma hohoc ai mezac.

⁹ Imuac i hazéc wammima niṅzérṅ niṅzérṅgina meselima nammu. Dacmuna hécgina baera baera keczu imi eneṅ acguc qenzer manzer imuhuyanec hicṅi énécmiyu keczu imi ini niṅzu hénia imuac mia imuhuc zézua.

¹⁰ Waṅu ewa hiawac ai buṅa hénia hénia imuac miṅjina Anutu, eṅeya edamuya hehe selia imuac qeriaiguc keremmu niṅac Kristoac qeriaiguc héihéré énécmiyec inéṅ mia nalé hotoṅadac qenzer manzer miṅicṅjima keczu ini eṅeyaoc meqeli énécmima kuc énécmima meseli énécmimac.

¹¹ Iwac muru kuc seli towia towia hema kecmac. Hélaacnec!

Yaizézé ac tetcgia zéma mozoc ac.

¹² Dacmuna solaja Siliwano ic keṅhéi hahéiya qahac zéma niṅmianzua inéṅ méra néṅu ac hotoṅa dac yomi oma zénaṅgé énécmima ackuazéc yomi imi Anutuac ewa

hia héla wanzac imi héipuc wamma zézua imuac niṅ ini ewa hia imuaru selianec nammu.

¹³ Babilon baec yandaiguc héniorṅ keczu ieneṅ yaizézégina zézu. Waṅu nuac niṅzérṅ niṅzérṅ naṅna Mareko acguc imuhuc énézézac.

¹⁴ Ini goi héihéiac kiricne qiricne waṅamuma ewa hia acgina zégic keṅha wammac. Kristoac qeriaiguc keczu ic embac momac yanda onac muru luaenéṅ he énécmimac.

2 Petero

¹ Yesu Kristoac welen qe qe icya zéma Yesuac Méliméli icya ni Simeon Peteronéh, nenaj Anutu zéma angéj titi minjina Yesu Kristoac kekec solanawac kuhanéh nanjé néju, ninzéh ninzéh nini késakeczin eeyaguc imi héná imuhucyanec mihicji énécmiyu késa keczu onac mia kiwi yomi o énécmizua.

² Anutu zéma nenaj Minj Kewunina Yesuac hénia ninzu nini kuaya qe qe ya imuac qeriaiguc ewa hiaya zéma luaeyanéh onac muru sécgéma hema kecmac.

Kristoac tohotoho ichéra ionac paken ac.

³ Eje ya edamuya zéma hiayanéh nenaj héihéré nénécmiyec i ninjianzin nini imuac qeriaiguc mia Anutuac kuhanéh kekec zéma wawaj meme eeyaguc imuac buja moczoj mihicji nénécmiyec.

⁴ Imi mia baeciguc séwinawac sin birianéh waj nénécmiyu haka onginja késa kerin imuac hénara mema Anutuac hénia ya téréyaiguc toroqewin njac sisipac ac enja yanda eebipiyaguc imi nénécmiyec.

⁵ Hénia imuac njac mia ini séc méh seliseli wamma haka yomuhucyanéh kekecginaiguc toroqemu; Ninzéh ninzéhina qahaiguc wawaj meme hiabia, wawaj meme hiabia imuac qahaiguc ninjina,

⁶ ninjina imuac qahaiguc melanzi amuma kekec, melanzi amuma kekec imuac qahaiguc qeselima kekec, qeselima kekec imuac qahaiguc météré amuma kekec,

⁷ météré amuma kekec imuac qahaiguc dacmuna sin, dacmuna sin imuac qahaiguc goi héihéi wanjuma kekec imi toroqema imuac qeriaiguc kecmu.

⁸ Haka imuhucyanéh onac muru hema emma heyu Minj Kewunina Yesu Kristoac hénia ya kuaya qe qe ya ninjarenjéma kecmac gorosona me aroja ménda wammu.

⁹ Ménéj haka imuhucya ménda anjéh tiyu hemizac imi kiwa mugu mugumia zéma kic hilic. Waju ic imuhucya imi képésiya bec zuacmimia wajec, néj imi eluj qeyu kecmazac.

¹⁰ Dacmuna hécna imuac njac séc méh ogicma seliseli wamma ai bujagina meseligimu. Imuhuc wanjic ai imuac unuruma megési énécmiyec imi hicjitegiru hémmu. Iní imuhuc wammuguc ménda maunumac, néj seligima kecmu.

¹¹ Imuhuc wamma kecmuguc nenaj minj kewunina anjéh titi minjina Yesu Kristo

iwac hénjalen ama arenja yanda hehe selia imuac naguya moczoj auénécmiyu osiosiya qahac kerejadcmu.

¹² Imuac mia ini hénia imi ninjarima ac hénla deguc késa keczu imuaru nanjeligicac keczu, néj ini haka imuac ninjelimu njac nalé séc énézémanj zé ninzua.

¹³⁻¹⁴ Ni Minj Kewuna Yesu Kristonéh zéasari néjéc séc séwi halina focdac hetecgémanj imi ninzua. Imuac mia ni baec séwiac haliguc kicqeli kecmazua nalé imuac séc meqeli énécmiwa njacqelima kecmu njac nimba sécgézac.

¹⁵ Waju wai énécmima kemmanj imuac andiaiguc ini acguc ackuazéc énézéyi imi njacqelimu njac aina selianec mekeczua.

Kristoac edamuya.

¹⁶ Minj Kewunina Yesu Kristoac kuha zéma mama hahayawac énézéyin suruc imi nemu surucdac méh ic ménjéh hiabianec arenjéma zézéya imuhucya ménda méndacma énézéyin, néj nenjac kicninanéh enja minjanawac hénia ya imi hénin imuac héipuc ic wamma énézéanzin.

¹⁷ Edamu asaha eebipiyaguc imuac qeria igucnec ac ewa méh yomuhuc mayec. Mayu inéh Manjoc arunec eebipiya zéma edamuya késayec. Yomi imi nuac nanj sorocna, iwac nimba sécgéyu ségiségi wanjanzua.

¹⁸ Ac ewa imi nini i guc momacnec baec boja téréyaiguc kecmi kurumenj igucnec hicjinyu nenjac gezac ninanéh ninjic.

¹⁹ Waju nenaj muru kua meme ic ionac ac he nénécmiyu ninj hénla ténggéj wanjanzac. Waju ac iminéh mia kifa ésécnec sinj tunumanj qetagalí énécmiyu imuac mia kicgina hima kecmi ama gianjyu ewa qeriginaiguc gianjanawac widi yanda Yesu imi éréyu mihicjimu.

²⁰ Waju walac ac yomi ninjacgému, anduac ac kiwi téréyaiguc ooyawac hezac imi ic méh enjeyawac héiqeli ac igucnec ménda haanzac.

²¹ Andiaiwac ara imi nalé ménjac méh ic ménjac ewa sinj igucnec ménda mihicjigic, néj unja téréyanéh tiléngé énécmiyu Anutu arunec ichéra ienenj zéhicjanjic.

2

Anutuac tilin tilin ic ikora zéma kiwi ic ikora.

¹ Néj ic enia ionac sugcinaiguc acguc Anutuac tilin tilin ic ikora hicjima keczu. Imuhucyanec sugcinaiguc acguc kiwi ic ikora hicjima kecmu. Ienenj imi mebirí énécmiiaac buja suruc ikora imi élénec mema sugcinaiguc érému. Ienenj imi enaj boj héré meénécmiyec Minj Kewu i qaecgéma focfoc mebirí énécmiiaawac buja imi héré anjégitimu.

² Wañu ieneñ kaisero wañgic sasalanéñ méndac énécmimu. Wañu ic ionac niñac ac hélawac héna imuac zébiri qébiri wammimu.

³ Kiwi ic ikora imi eney hémbaociguc namma ackuazéc ewaginaiguc téyu iminéñ batucgé énécmima iwawaigina héré onagic wammu. Wañu tasé mihicñji énécmiawac ai imi becarunec ménda horugianzac. Wañu mebiri qebiriac kuhanéñ gau niñ ménda wamma ic imuhucyawac inicma keczac.

⁴ Anutunéñ kua meme uña tosara kápésic wañgic ionac kápésicgina ménda wai énécmima uña biria ionac baec dumunawac bawaguc gili énécmima sinji tunumanñ yanda imuac hésa amaiguc onoporu kenkecgic zégésigési naléya hamacac hezac.

⁵ Wañu becaru Noa solañ kekecac buña zéau énécmiyec i zéma iwac sac taséhera 7 ionac sac goigina héima galeñgé énécmiyu kecgic, néñ baecac hicñjsai tosara Anutu eeya ménda héiangic ionac imi goigina ménda héima doku qaoñ yanda mihicñji énécmiyec.

⁶ Wañu Sodom zéma Gomora ama arenja yanda imuac miñina imuhucyanec qahac wammu niñac zétecgé énécmiyu bucalalanñ wandacgic haka iminéñ hicñjsai biria andi-aiguc hamu ionac séséc wañec.

⁷ Wañu ic solañ Lot imi héna ac qahac kecañgic ionac kaisero haka qesalecgégéya imuac niñac réwéri mihicñjima keru imuac-nec metecgé miyec.

⁸ Ic solañ inéñ ionac sugginaiguc kecma naléya naléya wawañ meme héna ac logilogiya imi kiwanéñ hémma gezawanéñ niñ ewa qeri solañ imi sisic waizalanñguc opocañec.

⁹ Miñ Kewuninanéñ imi niñtegicma ic embac solañ imi manam batuc iguc-nec metecgé énécmima ic biria imi wai énécmiyu biriaginawac bakia bisima kecgic-nec zégésigési naléya hamac.

¹⁰ Séwiat sinj tohoma sinj biria qeri-aiguc tacyac wamma miñ manjoc wañ énécmimia wac mematiti wammianzu imi kitiwagina melen énécmimacac hezac.

Imi eney mia bac yandi yandigina qahac déméñgina seliseli wamma zénéñgina ménda hirima edamu ginaguc keczu i zébiri énécmianzu.

¹¹ Néñ kua meme uña ic imuhucya onogicma kucgina kuneñ yanda sécgina méñ he énécmimia ieneñ imi Miñ Kewuninawac wésiaiguc ionac mia zébiri qébiri ac ménda mema aciguc ménda onopocanzu.

¹² Wañu ieneñ imi hénihénia iguc-nec énépésiyu kemma humumu niñac

hicñgic wañ beric éséc-nec iwawai ménda niñacgéigic imuac mia zébiri wammima mebiri qebiri imuac qeriaiguc mebiri qebiri mihicñjanzu.

¹³ Wañu haka biriawac kitiwawac haka biria mihicñjima kaiwe asaha yanda qeriaiguc nezéleléñ wamma niñgic sécgeanzac. Iminéñ mia zapi qeçegina zéma kápésicgina wanzac. Ieneñ imi iniguc ariaciguc kecmu imuaru ikociguc héihéré wañamuma nezéleléñ wañanzu.

¹⁴ Kicgina imi kaiseroneñ sécgeña heyu kápésic waimuac séc qahac wañu ic embac tosara qeri uñagina ménda seliseligia imi haléc wañ énécmianzu. Wañu ewa qerigananéñ seligiyu hémbaoc haka efima wañanzu. Imi eney mia saecac nambérac héra keczu.

¹⁵ Imi eney héna dindiña imi waima kemma rouc wamma kecma Beoroac nañ Balamac^o héna méndacma kenzu. Ic imi mia wawañ meme biriawac boña niñac sinja niñañec.

¹⁶ Imuhuc wamma keru Miñ Kewunéñ donki wañ ara qahac imuac kuaya mema ic ionac ac ewaiguc ac wammima gezac qézéñ ic iwac haka sohohoya imuac neun héimiyec.

¹⁷ Ic imuhuya imi doku hogocya dokuya qahac zéma hosusu luhuc selianéñ mihilanñgéyu kenja wañanzu éséc-nec. Ionac niñac sinji tunumanñ mézézéñgéyu hezac.

¹⁸ Ieneñ imi séwi eneyawac ac enjomia lomma zéma haka soho sohoya wawaña ionac murunec waizalanñ wamma néngacma hahaya imi munjuc kaisero hakanéñ séwiac sinjguc wamma haléc ac wañ énécmima

¹⁹ hulac énécmimi hésa qaté qahac kecmu zéma ac zikima énézéanzu, néñ enañ imi haka houhouyawac welenqeçe ic keczu. Imi mia hénia yomuhuc niñac; Ic méñnéñ ménda ogicmac imi méñ ogiczac iwac welen qeçeya wammacac hezac.

²⁰ Ieneñ imi añgéñ titi miñina Miñ Kewunina Yesu Kristo nimmima baecac haka biria imuac-nec néngacma hamaguc munjuc haka iminéñ qatéénécmima meseli énécmiyu imi bec kekecgina hénihéniaiguc kecgic imi ogicma moczoñ biridacmac.

²¹ Héna solañ niñasarima zézé seli ac téreyá mératéc buña énécmimia imi andé qezu ionac niñni biriçiria wañ duña melemma héna solañ ménda nimma kekera ionac niñni méñ ogicma hia zézé wanzac.

²² Pakenñ ac héla yominéñ ionac muru héla héizac. Kazu imi lolonja munjuc nemanñ zé liliñgeanzu. Wañu beric imi doku

naecmaguc munꝓuc gizonꝓuc kemma lumuc euma heanzu.

3

Miꝓ Kewunéh lilijéma hamac.

¹ Kunuchéna, deguc kiwina mén yomi owa hatac éréhéc wanꝓac. Kiwina éréhéc nec imuaru imi ewa qerigina héla mindi énécmimaj zé hénia yomuac mia meqeli énécmizua;

² Enej kua meme ic téréya iener andu ac zéꝓic ackuazéc imi zéma Miꝓ Kewunina anꝓéꝓi titi miꝓinanéh Yesuac Méliméli ic ionac kuaginaꝓuc haiyu énézégic imi niꝓqelima kecmu niꝓac oénécmizua.

³ Walac imi yomuac niꝓselimu, nalé teteꝓiaꝓuc zésiloloc wanꝓanzu imi enej hama séwiginawac siꝓ méndacma wamma zésiloloc wamma yomuhuc énézému.

⁴ Miꝓ Kewu lilijéma hamac zézé seli imuac héla dimia? yanda hécnina humudacꝓic, néꝓ iwawai sasala baec hiꝓniꝓec iꝓuc nec hema hama kerec imi imuac nec hema kecꝓac.

⁵ Imuhuc zéanꝓu enej imi Anutunéh zéyu ackuazécya imuac niꝓac kurumeꝓnéꝓ becarunen hiꝓniꝓa heꝓac imi zéma baec imi doku iꝓuc nec zéma dokunéh nec mihiꝓniꝓecac heꝓac imi kileꝓ eluꝓ unumac niꝓ wanꝓu.

⁶ Hénia imuac niꝓac bec nec baec yomi dokunéh luma hoturuyu humudacꝓic.

⁷ Wanꝓu ackuazéc iminéh nec baec kurumeꝓ deguc heꝓaoc imi gési gési nalé iꝓuc biria meme iener zéraiꝓuc emmu imuac naléya ducniꝓacac séc geriac buꝓa anꝓéꝓi tiérecmiyu mambéc heꝓaoc.

⁸ Kunuchéna, Miꝓ Kewuꝓuc imi ai meme momacꝓuc imi niꝓu yawuꝓ tauser ésc wanꝓanzac, wanꝓu yawuꝓ tauser imuac niꝓu ai meme momacꝓuc tanec wanꝓanzac imi eluꝓ ménda unumac.

⁹ Miꝓ Kewuac sisipac ac imi ic tosara enej nalé horuꝓizac zéma niꝓanꝓu ésc nec ménda horuꝓizac. Imi mia ini mocꝓoꝓ ménda biridacma keꝓkecma ewa melen wandacmu niꝓac wamma nalé herec bénzéꝓ mambéc wanꝓ nénécmianꝓac.

¹⁰ Wanꝓu Miꝓ Kewuac naléya imi kowu nene ésc nec éléh nec hamac. Nalé imuaru imi kurumeꝓ imi hétéꝓ yandaguc qacma aulanꝓéma kendacmac. Wanꝓu baec imi gericnéꝓ zeyu doku ésc nec wamma uraha qahac wandaru imuaru ai memeyawac heꝓac imi acꝓuc qahac wandacmac.

¹¹ Iwawai momac yanda imuhuc qahac wandacmac, imuac ini ic dimuhucya wanꝓic séc gémac? Wawanꝓ meme téréya zéma haka eeyaguc kecma

¹² Anutuac naléya imi hamac niꝓ hélac nec mambéc kecmu. Nalé imuaru imi

gericnéꝓ zeyu kurumeꝓnéꝓ doku ésc nec hularu iwawai héhéꝓa imi pépélima madacmac.

¹³ Wanꝓu neꝓanꝓ imi iwac sisipac ac iꝓuc heꝓac séc kurumeꝓ qelia zéma baec qelia hiꝓniꝓaoc niꝓ mambéc kecanzꝓi. Wanꝓu baec imuaru imi haka solanꝓa heꝓac.

¹⁴ Imuac kunuchéna ini iwawai imuhucyawac mambéc kecꝓu. Imuac iwac kiwaiꝓuc zai qahac képésic solanꝓ wamma luaeꝓuc wininimu niꝓac seliseli wamma kecmu.

¹⁵ Wanꝓu Miꝓ Kewuninanéh nalé horua bisiqatéh wanꝓ nénécmianꝓac haka iminéh anꝓéꝓi titinina wanꝓ nénécmimac zéma nimmu. Dacmuna soroc hécnina Paulo i acꝓuc niꝓteꝓic qiteꝓic haimiyec séc imuhucyanec oénécmiyec.

¹⁶ Wanꝓu kiwiya oyec séc haka imuac zéyec. Wanꝓu kiwiya tosara imi niꝓyacꝓéwinꝓ zé batucgéni hénia hiꝓꝓac hiꝓgara wanꝓac. Ic tosara niniꝓina qahac zéma ménda seligima nanꝓu iener kiwi tosara ésc nec zénimma séc gina ogicma hénia miꝓima nimma enaoc képésic humumiawac mihiꝓniꝓanꝓu.

¹⁷ Imuac kunuchéna ini imi walac nindacꝓu imuac niꝓ tosara héna ac qahac kecanzu iener ac halécnéh wanꝓ énécmiꝓic seligima namma imuac nec mama unuwac niꝓ galeꝓ mema kecmu.

¹⁸ Wanꝓu Miꝓ Kewunina zéma anꝓéꝓi titi Miꝓina Yesu Kristo iwac goi héihéi zéma hénia niꝓniꝓi yandima kemmac. Edamuyanéh deguc zéma nalé teteꝓia qahac iwac muru hemac! Héléac nec.

1 Yohane

Kekecac ackuazéc.

¹ Kekecac ackuazéc nalé hénihéniaguc bec kerec imuac mia neňaj gezacninanéň niňajinj, nimma kicninanéň héňajinj wanju hémma méraninanéň késaosi wammianinj.

² Wanju kekec imi mewinini nénécmimia wanec, wanju kekec hémbénaňja imi hémma héipucya wamma zéau énécmianzinj. Kekec imi mia Maňgocuc kerec. Keru Maňgocnéň neňaj muru mewinini nénécmiyec.

³ Ini acguc niniguc ala kekec wamma kecbinj niňac, nini kicninanéň hémma gezacninanéň momacnec niňajinj imuac mia zéau énécmianzinj. Neňaj ala kekec imi Maňgoc zéma Naňja, Yesu Kristo iriguc momacnec.

⁴ Wanju kiwi yomi ségiséginina sécgémac niňac ozinj.

⁵ Ackuazéc iwarunec nimma zéau énécmizinj imi yomuhuc, Anutu imi asacmararaj, siňj imi iwac muru komodia méň ménda hezac.

⁶ Neňaj Anutuguc ala kekec keczinj imuhuc zéma siňj qeriaiguc keňha wanjanzinjiguc neňaj imi ac ikora zéma ackuazéc héla ménda tohoanzinj.

⁷ I enjeyaoac asac mararaj qeriaiguc kecanczac imuac séc neňaj asac mararaj qeriaiguc kecanczinjiguc neňaj imi neňaoacnec ala kekec wanjamuma kecni Naňja Yesu Kristo iwac sacnéň késpedesicnina moczoinj zuac nénécmimac.

⁸ Neňaj késpedesicnina qahac zézinjiguc neňaoacnec ikoc wanjamuzinj, imuac niňac ackuazéc héla imi ewa qerininaguc ménda he nénécmizac.

⁹ Késpedesicnina zé auzinjiguc, Anutu, méňzé méňzéya qahac, solanja miňjanéň késpedesicnina waima birianina moczoinj zuac sorocgé nénécmimac.

¹⁰ Wanju neňaj késpedes ménda wanjanzinj zézinjiguc, Anutuac ikora zémizinj. Wanju iwac ackuazéc imi ewa qerininaguc ménda hezac.

2

Héipuc icnina Kristo.

¹ Nambérac soroc hécna, ini késpedes ménda wammu niňac kiwi yomi o énécmizua. Wanju méň késpedes wammaciguc, neňaj héipuc ic saiwa wan nénécmima zéanczac imi Maňgocuc keczac. Iwac qara imi Yesu Kristo, solanja miňjina.

² Inéň mia neňaj késpedes niňac doenina memañ zé séwiya wai nénécmiyec. Wanju

imi nonac sac qahac, néň baec séc ic embac momac yanda neňaj niňac imuhuc wanec.

³ Neňaj iwac héna ac tohoma wanjanzinjiguc haka imi hémma i nimmianzinj imi niň asarianzinj.

⁴ Ic méňnéň ni i nimmizua zéma iwac ackuazéc ménda tohozac imi ikoc ic wanzac. Wanju qeriaiguc ackuazéc héla ménda hezac.

⁵ Ic méňnéň méň iwac ackuazéc tohoma kecanczaciguc, Anutuac goi héihéinéň iwac ewa qeriaiguc hélacnec solanjanima hezac. Imuac mia nini dimuhuc iwac qeriaiguc keczinj imi niňasarianzinj.

⁶ Méňnéň méň iwac qeriaiguc keczua zéanczac iminéň Yesu wanec imuac séciguc wammac.

Héna ac qelia.

⁷ Goi héihéiac buňja ini, héna ac ni o énécmizua imi qelia qahac, imi wahala. Ini hénihénia igucnec késa kecanczu imi mia. Héna ac wahala imi ackuazéc ini becarunec niňanzu imi mia.

⁸ Siňj imi kemmanec keru, asac mararaj héla imi bec asariyu, héna ac imuac héla imi Yesu zéma sugcinaiguc hicňj asariyu héňjac héňanzua. Imuac niň ni héna ac imuac héna ac qelia zéma méňgucnec o énécmizua.

⁹ Méňnéň méň asac mararaj qeriaiguc keczua zéma alayawac ewa hazéc wammianzac imi siňj qeriaiguc keczacnec.

¹⁰ Alaya goi héihéi wammianzac iminéň asac mararaj qeriaiguc keru iwac qeriaiguc iwawai biria méňnéň hema wammiyu érec étéň wammacac séc qahac.

¹¹ Wanju méň alayawac ewa hazéc wammianzac imi siňj qeriaiguc kecma imuac qeriaiguc keňha wanjanzac imuac niň siňjinéň kiwa nézigéyu dimuaru kemmac imi ménda niňzac.

¹² Nambérac hécna, Yesuac qara niňac onac késpedesicnina wai énécmidaczac héna imuac niňac mia kiwi yomi o énécmizua.

¹³ Maňgoc ini i nalé hénihénia igucnec kecanczac imi nimmiguc hénia imuac niňja kiwi yomi o énécmizua. Sac qelihécna ini Biria miňjina imi ogigic hénia imuac niňac kiwi yomi o énécmizua.

¹⁴ Nambérac hécna ini Maňgoc nimmizu hénia imuac niňac kiwi yomi o énécmizua. Maňgoc ini i nalé hénihénia igucnec kecanczac imi nimmizu, hénia imuac niňac kiwi yomi o énécmizua. Sac qelihécna, ini kucginaguc wanju Anutuac ackuazéc qeriginaguc naňu Biria miňjina ogigic, hénia imuac niňja kiwi yomi oénécmizua.

Baecac iwawai niňac siňj ménda nimmu.

¹⁵ Baec zéma iwawai imuaru hezac imuac goi héihéi ménda wammimu. Méňnéň méň baecac goi héihéi wan mianzaciguc iwac

qeriaiguc Anutuac goi héihéi imi ménda hemizac.

¹⁶ Némac niŋ? Baeciguc iwawai hezac imi mocʒon séwiac siŋ, kicac siŋ zéma iwawai késa kecʒu me waŋanʒu imuac séwi enej waŋzac. Waŋu imi mocʒon Maŋgocarunec qahac, néŋ baec igucnec.

¹⁷ Baec zéma imuac siŋ imi qahac wammac, néŋ méŋnéŋ méŋ Anutuac ackuažéc tohoma kecʒac iminérŋ tetecgia qahac kecanzac.

Kristoac hažéc.

¹⁸ Nambérac héčna nalé yomi imi nalé tetecgia. Kristoac hažéc hamacac niŋ zézéya imi niŋgic imuhucyanec deguc Kristoac hažéc sasala bec hama kecʒu. Imuac niŋ nalé tetecgia wanʒac imi niŋasarizij.

¹⁹ I enej nonarunec hicŋjima keŋgic. Néŋ nonac kitic hécnina qahac. Kitic hécnina wambunec imi niniguc kecbunec. Waŋu kitic hécnina qahac imuac hénia imi nénéžégic héŋtegicbiŋ niŋac waima keŋgic.

²⁰ Téréya miŋinanérŋ ini Uŋa Téréya haléc ésécnec ʒocgé énécmiyu megic. Imuac niŋac ini mocʒon nininŋinaguc wanʒu.

²¹ Ini ackuažéc héla ménda niŋzu zéma kiwi yomi oénécmizua imuhuc ménda zéma nimmu. Imi qahac, néŋ ini imi ackuažéc héla imi niŋtegicgic, waŋu ikoc imi ackuažéc héla igucnec ménda hicŋjanʒac imuac niŋ kiwi yomi oénécmizua.

²² Mérénenéŋ ic ikora? Méŋ Yesu imi Kristo qahac zéanʒac imi mia. Ic imuhucyanérŋ Kristoac hažéc héla. Inéŋ Maŋgoc zéma nana qaecgé érécmianʒac.

²³ Méŋ Nana imi ménda ninžéŋgézac iwaru Maŋgocya qahac, néŋ méŋ Nana imi ninžéŋgézac inéŋ Maŋgocyaqac kecʒac.

²⁴ Hénia igucnec iwawai gezacginanérŋ niŋgicac niŋgic imi qeriginaiguc hezac me qahac imi hémma niŋtgicgic. Imi heyuguc ini imuhucyanec Nana zéma Maŋgoc qerigiraiguc kecmu.

²⁵ Sisipac ac inéŋ waŋ nénécmiyec imi kekec hémbénaŋa nénécmiawac zézé seli imi mia.

²⁶ Ac imi ikoc waŋ énécmianʒu ionac niŋa imuhuc oénécmizua.

²⁷ Ini iwarunec Uŋa téréyawac haléc naec naec megic qeriginaiguc kecʒac imuac némaciguc méŋnéŋ ku énécmimacac niŋ wambunec? Iwac Uŋa téréyawac halécnéŋ météré énécmimia iminérŋ iwawai mocʒon ku énécmimac. Uŋawac ara imi hélanec, ikora qahac, imuac enej ku énécmianʒac imuac séc waŋ qeriaiguc kecmu.

Anutuac nambérac héra.

²⁸ Nambérac héčna deguc iwac qeriaiguc kecgc Yesunérŋ wininima mayu iwac kiwaiguc gamunina ménda nimma ewa béžéŋ wambiŋ.

²⁹ I solaŋa miŋjina waŋanʒac imi niŋziuguc ic méŋ solaŋa waŋu hémma iwarunec hicŋjizac imi nimmu.

3

¹ Niŋzu! Kurumeŋ Maŋgocnéŋ Anutuac nambérac héčna zé nénécmimanʒ zé goi héihéi dimuhucya waŋ nénécmiyec! Waŋu nini imuhuc mia kecziŋ. Waŋu baec ic embac ieneŋ i ménda héŋtegicanʒu, hénia imuac niŋ nini acguc ménda ninic tegicanʒu.

² Soroc héčna neŋaŋ deguc imi Anutuac nambérac héra kecziŋ. Bijaŋ dimuhuc kecbiŋ imi ménda hicŋi asarizac. Waŋu inéŋ wininiyu neŋaŋ iwac kekec tanera hezac séc hémbiŋ imuac niŋ neŋaŋ iwac kekec tanera imuhucyanec mia wamma kecbiŋ imi niŋziŋ.

³ Méŋnéŋ méŋ eneya ewa qerianérŋ kekec imuac mambéc kecanzac imi Yesu qakola qahac qala qala wanʒac imuhucyanec eneya météré amuanʒac.

⁴ Méŋnéŋ méŋ késpedes waŋanʒac imi héna ac logianʒac. Késpedes imi héna acac sigisigiya.

⁵ Waŋu Inéŋ késpedesnina nonagicmanʒ zé wininiyec imi ini niŋzu. Waŋu iwaru késpedes méŋ ménda hemizac.

⁶ Méŋ iwac qeriaiguc kecanzac iminérŋ késpedes ménda waŋanʒac. Méŋ késpedes waŋanʒac iminérŋ i méŋ ménda hémma nimmima kecʒac.

⁷ Nambérac héčna méŋac méŋ ménda waigic, ikoc waŋ énécmiwac niŋac. Haka dindiŋa waŋanʒac iminérŋ i solaŋa kecʒac séc solaŋanec kecanzac.

⁸ Biria miŋinanérŋ hénihéniya igucnec késpedes wamma hama kerec. Imuac niŋ méŋ késpedes waŋanʒac imi Biria miŋjina iwarunec. Anutuac Nana inéŋ Biria miŋjinawac ai imi mebirimanʒ zé wininiyec.

⁹ Méŋnéŋ méŋ Anutu arunec hicŋjima kecʒac imi Anutuac ac gocmianérŋ iwac qeriaiguc hekeru késpedes ménda waŋanʒac. Anutu arunec hicŋjima kecʒac imuac niŋac késpedes wamma kecmacac séc qahac.

¹⁰ Anutuac nambérac me Biria miŋjinawac nambérac imi hénia yomuhuciguc hicŋi asariyu niŋanʒiŋ; Méŋ haka dindiŋa ménda wanʒac imi Anutu arunec qahac. Méŋ alaya goiya ménda héianʒac imi acguc Anutu arunec qahac.

Goi héihéi waŋamuwiŋ.

¹¹ Ackuažéc yomi ini hénihénia igucnec nimma kecʒu; Goi héihéi waŋamuwiŋ.

¹² Kainac haka ésécnec ménda waŋgic. Inéŋ Biria miŋjinawac buŋa kecmu mu-naya qeyu humuyec. Waŋu némac niŋ qehumuyec? Eneya wawaŋ meme biria,

wañu munayawac wawañ meme imi hi-
abia wañu nimbupuc nimma qehumuyec.

¹³ Dacmuna héčna zéma embac
naunhéčna, ini baecac ic embac eney
mézétiti wañ énécmig ménda aurimu.

¹⁴ Neñañ goi héihéi wañamuanzñ imuac
mia nini humuc waima kekec qeriaiguc
kerenzñ imi ninzñ. Měj tosara ionac
goigina ménda héianzac imi humuc qeria
igucnec kecazac.

¹⁵ Měj dacmuna héra me naunhéra
goigina ménda héianzac imi ic qeqe. Wañu
ic qeqe iwac qeriaiguc kekec hémbénaña
ménda hemizac imi ini ninzu.

¹⁶ Yesu Kristonéñ neñañ niñac wamma
kekecya waiyec. Wañu neñañ goi héihéi
héla imi ninzñ. Neñañ acguc dacmuna
héčna ionac niñac wamma kekecnina
waiwiñac hezac.

¹⁷ Ic méñnéñ baecac iwawaiya sasala
késa kecma ninzén ninzén dacmuna
méñnéñ iwawai méñ niñac osiyu hémma
ewa biric ménda wammimac imi Anutuac
goi héihéinéñ dimuhuc iwac qeriaiguc
hemac?

¹⁸ Nambérac héčna ac me ezelañnéñ
sac qahac, wawañ meme zéma ewa qeri
hélanéñ goi héihéi wañamuwiñ.

¹⁹ Imuhuc wambiniñguc neñañ ackuazéc
héla imuaru qékétama keczñ imi asariyu
nimbñ. Wañu Anutuac wésiaiguc ewa
qerinina meseligima qeri bénzén kecbñ.

²⁰ Ewa qerininanéñ kápésic ninaguc
zénénec mimaciguc imi Anutuac ewa
qerianéñ ic neñañ qerininawac séc qahac,
Inéñ séc méñ kecma iwawai moczoñ
nindacanzac.

²¹ Kokoc soroc héčna qerininanéñ kápésic
ginaguc zéma ménda zé nénécmiyu Anutuac
kiwaiguc bénzén kecbñ.

²² Wañu iwac héna ac tohoma iwac ki-
waiguc iwac ewa siñ méndacma haka silic
wanni, Inéñ zéwelec welecnina nimma
melenu iwawai moczoñ hia mewñ.

²³ Iwac héna ac imi yomuhuc; Naña
Yesuac qara ninzégéma héna ac Inéñ
nénécmiyec imuac séciguc goi héihéi
wañamuwiñ.

²⁴ Ic embac eney iwac héna tohozu ieney
iwac qeriaiguc keczu, wañu ionac qerigi-
naiguc Inéñ keczac. Uña Téréya nénécmiyu
qeriniñaguc keczac Inéñ zéasariyu neñañ
qeriniñaguc Inéñ keczac imi niñanzñ.

4

*Uña hia me uña biria imi gésima
héntegicma nimbñ.*

¹ Kokoc soroc héčna, kua meme ic ikora
sasala baeciguc hicñima keczu. Imuac
niñ uña moczoñnec ménda ninzégému.

Uña imi Anutu arunec me qahac imi
niñyacgéman zé ala batuc wañ énécmimu.

² Anutuac Uña imi yomuhuciguc
niñtegicmu; Uñaya uñaya Yesu Kristo baec
ic héla wamma hayec imi ninzégéanzac
iminéñ Anutu arunec hahaya wañzu.

³ Wañu uña méñnéñ méñ Yesu ménda
ninzégézac imi Anutu arunec qahac. Imi
Kristoac hazéc boñawac uña. Hamac zéyu
niñgic Kristoac hazéra imi mia. Wañu imi
bec baeciguc hicñima keczac.

⁴ Nambérac héčna ini Anutu arunec.
Qeriginaiguc keczac Inéñ méñ baeciguc
keczac ic qema ogicdarec, imuac niñac eney
hazéc hécgina unuma onogiczu.

⁵ Ieney imi baec igucnec, imuac niñ ac
suruc baec igucnec imi zégic baec ic embac
ieney ac imi nimma tohoanzu.

⁶ Neñañ mia Anutuac buña, imuac niñ
méñ Anutu ninzac inéñ acnina niñanzac,
néñ méñ Anutu arunec qahac inéñ acn-
ina ménda niñanzac. Ackuazéc hélawac
uña me ikocac uña imi hénia imuhuciguc
héntegicanzñ.

⁷ Kokoc soroc héčna neñañ goi héihéi
wañamuwiñ. Goi héihéi imi Anutu
arunec imuac niñac méñ goi héihéi wañ
énécmianzac inéñ Anutu arunec hicñima
kecma Anutu ninzégéanzac.

⁸ Anutu eneyaoc imi goi héihéiac miñina,
imuac niñac goi héihéi ménda wañ
énécmianzac inéñ Anutu ménda ninzac.

⁹ Anutuac goi héihéi imi sucninaiguc
yomuhuc hicñiyec; Anutunéñ Naña mo-
macguc imi méliyu baeciguc mayec imi
neñañ iwarunec kekec héla mema kecbñ
niñac.

¹⁰ Goi héihéiac hénia imi yomuhuc
hezac, neñaoc Anutu goi héihéi wammiiñ
imi qahac, Anutu eneyaoc goi héihéi
wañ nénécmima neñañ kápésicnina mulu
memac niñac Naña méliyu mayec.

¹¹ Kokoc soroc héčna Anutunéñ imuhu-
ciguc goi héihéi wañ nénécmiyec, imuac
niñ imuhucyanec neñañ goi héihéi
wañamuwiñ.

¹² Ic méñnéñ méñ Anutu ménda héñec,
néñ goi héihéi wañamuwiñguc Anutu I
eneyaoc neñañ ewa qeriniñaguc keczac.
Keru iwac goi héihéianéñ neñañ qerini-
naiguc solañanima hemac.

¹³ Inéñ Iwac Uñaya nénécmiyec imuac
niñ Inéñ neñañ qeriniñaguc, neñañ iwac
qeriaiguc kecamuanzñ imi ninzñ.

¹⁴ Mañgocnéñ baec séc ic embac hu-
muc igucnec nénépésimac niñ Naña méliyu
mayec imi nini hémma héipuc wamma
zézñ.

¹⁵ Méñnéñ Yesuac niña Anutuac Naña
zéma nimmiyu Anutunéñ iwac qeriaiguc,
inéñ Anutuac qeriaiguc kecamumaoc.

¹⁶ Imuhuc wamma Anutuac goi héihéi nenaj muru hezac imi hémma ninzéhégéma kecziñ.

Anutu imi goi héihéiac miñina, mér goi héihéiac qeriaiguc keczac imi Anutuac qeriaiguc keru Anutunéh iwac qeriaiguc keczac.

¹⁷ Imuhuciguc goi héihéinéñ nenaj sucninaiguc solananimac. Wañu baec yomuac qeriaiguc iwac kekecyá ésécnecc kecanziñ imuac niñ gésigési nalé yandaiguc béñzéh nambij.

¹⁸ Bac yandiyandi imi goi héihéi qeriaiguc ménda hezac. Wañu goi héihéi hélanéh bac yandi yandi imi nesiyu keñanzac. Némac niñ, bac yandi yandi iminéh bakia zérabéráguc imuac buña, ic mér bac yandi yandi wañanzac imi goi héihéiac qeriaiguc ménda solananima kecanzac.

¹⁹ Inéh goi héihéi walac wañ néncmiyec imuac niñac nenaj goi héihéi wañamuwiñ.

²⁰ Méñnéñ ni Anutu goi héihéi wammianzua zéma nauñ dacmuna héra mézétiti wañ énécmimac ic imi ikoc ic. Némacniñ, mér nauñ dacmuna héra kicnéñ inic inira ionac goi héihéi ménda wañ énécmianzac imi enej Anutu ménda héhéña imi goi héihéi hia ménda wammimac.

²¹ Inéh zézé seli ac yomi néncmiyec; Mér Anutu goi héihéi wammianzac iminéh nauñ dacmuna héra goi héihéi kileñ wañ énécmimac.

5

Yesu imi Anutuac Nanja.

¹ Méñnéñ mér Yesu imi Kristo zéma ninzéhégézac, inéh Anutu arunec hicñjima keczac. Wañu ic méñnéñ mér Manjoc goi héihéi wammianzac inéh iwac nanja momacnec goi héihéi wammianzac.

² Nenaj Anutu goi héihéi wammimac iwac zézé seli ac tohoma imuacnec mia Anutuac nambérac héra goi héihéi wañ énécmianziñ imi asariyu niñanziñ.

³ Anutuac zézé seli ac tohoanziñ haka iminéh mia Anutu goi héihéi wammianziñ waway meme imi mia wanzac. Wañu iwac zézé seli ac imi yéwéria qahac.

⁴ Mér Anutu arunec hicñjiyec imi baecac ala batuc qema ogicanzac. Wañu baecac ala batuc qema ogicanziñ ogicogic imuac kuha imi ninzéh ninzéhina.

⁵ Ic mér Yesu imi Anutuac Nanja zéma ninzéhégézac i qahac zéwiñnec mérénéñ baecac ala batuc imi hia qema ogicbacnec?

⁶ Doku igucnec zéma sac igucnec hayec imi mia Yesu Kristo. Doku igucnec sac qahac, néñ doku zéma sac igucnec hayec. Uña Téréya, ackuazéc héla zézéac

miñina wanzac imuac niñac Uña téréyanéh héipucya wanzac.

⁷ Imuac niñ haréwécnéñ héipuc wamma zéanzu.

⁸ Imi mia Uña Téréya zéma doku zéma sac, haréwéc iminéñ momacnec Yesu imi ic héla zézu.

⁹ Nenaj ic embac onac héipuc ac imi ninzéhégéanziñ, wañu Anutuac héipuc ac imi kuha ogicogicya wanzac. Anutunéh nanjawa yomuhuc héipuc wamma zézac imuac héipuc ac yominéh Anutuac héipuc ac wanzac;

¹⁰ Mér Anutuac Nanja ninzéhégéanzac inéh héipuc imi eneya qeriaiguc késa kecanzac. Wañu mér Anutu ménda ninzéhégéanzac inéh Anutuac ikora zémianzac tanec wanzac. Némac niñ, inéh mia héipuc Anutunéh Iwac Nanjawa wajec imi ménda ninzéhégéanzac imuac niñ imuhuc zézua.

¹¹ Héipuc ac imi mia yomuhuc; Anutunéh kekec hémbénaña néncmiyec wañu kekec hémbénaña imi Iwac Nanjawa qeriaiguc hezac.

¹² Méñnéñ Nanjaguc keczac iminéñ kekec hémbénaña mema kecanzac. Méñnéñ Anutuac Nanja ménda késama kecanzac iminéñ kekec hémbénaña imi ménda késa keczac.

¹³ Ni ackuazéc yomi onaru kekec hémbénaña imi he énécmizac imi niñtegicmu niñac ic embac Anutuac nanja Yesuac qara ninzéhégézu onac mia kiwi yomi oénécmizua.

¹⁴ Nini Anutuac yomuhuc ninzéhégéma ewa déñ wamma kecanziñ; Iwac ewa siñ tohoma iwawai méñac mér qesimiwiñ imi hia niñ néncmidacmac.

¹⁵ Inéh niñ néncmianzac imi ninzéhiguc iwawai méñac mér welecmianziñ imi bec néncmizac imi ninziñ.

¹⁶ Ic méñnéñ alaya méñnéñ késpedes humucac buña séc ménda wawaña imuhucya wañkeru hémmaciguc iwac niñac wamma Anutuaru welecmimac. Késpedesira humuc ac buña séc qahac wañu Anutunéh kekec héla mimac. Késpedes humuc mihicñji mimia hemizaciguc imuac zéwelecmimu niñac ménda zézua.

¹⁷ Héna ac logilogi imi moczoñ késpedes wanzac, néñ késpedes tosara imi humuciguc ménda onagicma kemmac.

¹⁸ Mér Anutu arunec hicñjiyec inéh késpedes ménda wañanzac imi nini ninziñ. Némac niñ, Nanja Anutu arunec hicñjiyec i imi Inéh héngalen wammiyu Biria miñjananéh ménda késa osi wammimac.

¹⁹ Nenaj imi Anutu arunec hicñjima kecziñ, néñ baec ic embac tosara imi Biria miñina iwac qeriaiguc kecanzu imi nenaj ninziñ.

²⁰ Anutuac Naŋa mama hama niŋtegiŋ qinŋtegiŋ nénécmiyu neŋaŋ ac héla miŋina imi nimmima iwac qeriaiguc kecaŋiŋ. Kecma naŋa Yesu Kristoac qeriaiguc acguc kecaŋiŋ. Waŋu Yesu Kristo inéŋ Anutu héla zéma kekec hémbénaŋa keczac.

²¹ Nambérac hécna héŋgaleŋ waŋamuma banarawac ireha igucnec néŋgacma lakec kecmu.

2 Yohane

¹³ Anutuac gésimimia embac dacmunaga méñac nambérac héra ieneñ yaižézéga zégénzu.

Ewa hia ac.

¹ Qeria galeñ neñ Miñ Kewuac gésimimia embac neñgia zéma iwac nambérac héra ionac kiwi yomi o énécmizua. Neñ Ackuazéc héla imuac qeriaiguc goi héihéi wañ énécmianzua, wañu neñ sac qahac ackuazéc héla ninzu séc imuhuc goi héihéi wañ énécmianzu.

² Imi mia neñañ qerininaiguc hema neñañguc tetcgia qahac heanzac ackuazéc imuac niñac mia imuhuc wañañziñ.

³ Ackuazéc héla zéma goi héihéi imuac qeriaiguc ewa hia zéma wésé niniñ zéma lu-aenéñ Mañgocnina Anutu zéma iwac Nañja Yesu Kristo iorarunec mama neñañguc hemac.

Ac héla zéma goi héihéi.

⁴ Guac nambérac hécgá tosanenéñ Kurumeneñ Mañgocnéñ nénézéyec séc ackuazéc héla imuac qeriaiguc keñha wañanzu imi inicma ségiségi yanda wañanzua.

⁵ Embac yanda, neñ zéseli génzua, goi héihéi wañamuwiñ. Imi mia héna ac qeliawac ménda ogénzua, néñ imi hénihénia igucnec késa kecañziñ imuac mia ogénzua.

⁶ Neñañ iwac héna ac imi tohoma kecbiñ iminéñ mia goi héihéi wanzac. Iwac héna ac imi yomuhuc; Hénihénia igucnec niñanzu séciguc goi héihéi wañamumu.

⁷ Ikoc ic sasalanéñ baec séc kemma keczu. Imi eneñ Yesu Kristonéñ baec ic héla wamma mayec imi qaecgéanzu. Wañu imuhucyanéñ ikoc ic zéma Kristoac hazéchéra wanzu.

⁸ Imuac niñ ini galeñ meamumu, aininawac héla imi sohowac niñac. Ménda sohoymu imuac bakia séciguc memu.

⁹ Méñnéñ méñ ogicma walac kemma Kristonéñ ac ku énécmiyec imuac qeriaiguc ménda kecañzac iminéñ Anutuguc ménda kecañzac. Wañu méñnéñ méñ imuac qeriaiguc kecañzac iminéñ Mañgoc zéma Nañja iriguc keczac.

¹⁰ Méñnéñ méñ pakeñ ac yomi ménda késama onac muru hayu amaginaiguc ménda hérémima yaižézé ac méñ ménda ézému.

¹¹ Méñnéñ méñ yaižézégina zémac imi ic iminéñ ai biria imuac méra mimia ic wammac.

Tetcgiawac yaižézé ac.

¹² Ac tosara sasala omanñac séc, néñ kiwi-iguc kirifinéñ ménda omanñ zé wanzua. Imi mia ségiségi yandanéñ neñañ ewa qerinina kuaya qemac niñac ni nenaoc hama musuqeqe wamma énézémanñ zé wanzua.

3 Yohane

Yaizéze ac.

¹ Qeria galeñ neñ nuac kokoc sorocna Gaio, ackuazéc héla imuac qeriaiguc goi héihéi wañgəñanzua guac mia kiwi youmi oma haiwa hazac.

² Kokoc sorocna, uñaganéñ hiabi-anec keczac imuhucyanec séwiga zéma iwawaiga moczoñ hiarumac niñac Anutu welecmizua.

³ Dacmuna hécna ieneñ nuaru hama ackuazéc héla guac muru hezac imuac héipuc wamma gi imi ackuazéc héla imuac qeriaiguc keñha wañanzan zégic nimma ségiségi yanda wanji.

⁴ Nimba nuac nambérac hécnanéñ ackuazéc héla qeriaiguc keñha wañanzu iminéñ nuac ségiségina yanda wanju, ségiségi méñnéñ ségiségi imi ogicmacac séc qahac wanzac.

Gaio zéhiaru miyec.

⁵ Kokoc sorocna, gi ninzéñ ninzéñ dacmuna hécga keñkésa hakésaga qahac haka héla wanj énécmianzanj. Imuhuc wamma ionarunec tosara mérécgawac inicanzanj ionaru imi séc méñ ogicma imuhuc wanj énécmianzanj.

⁶ Ieneñ héna gésé ionac kicginaiguc guac goi héihéi imuac héipucya wamma zégic. Imuac geñ imuhucyanec Anutuac ewa siñac séciguc imi méli énécmina kemmu.

⁷ Némac niñ, ieneñ imi Miñ Kewuac qara niñac wamma keñgic, ic enia ieneñ iwawai méñ ménda énécmigic meanzu.

⁸ Imuac ai ic imuhucya goigina héiénécmiwiñ. Imuhuc wamma neñawu ackuazéc héla imuac aiya momacnec mewiñ.

Dioterefe zéma Demetirio.

⁹ Ni Yesuac héna gésé ionac niñac ac tosara oénécmizua, wanju Dioterefe iwac imi qahac, inéñ kuneggina kecmanjac zé wamma nini ménda héihéré nénécmianzac.

¹⁰ Imuac niñac ni hamaniguc i haka biria wañanzac imi énézéwa hémmu. Inéñ ac biria zéma nonac niñ ac sicsaocya zénéncmiyu ménda sécgéyu ninzéñ ninzéñ dacmuna hécnina ac qeque wamma ménda héihéré énécmianzac. Wanju muñguc yanda ic embac tosara héihéré énécmiwiñ zé wanjic zéseli énécmima Yesuac héna gésé suggina igucnec nesi énécmiyu séñganjgeñ maanzu.

¹¹ Kokoc sorocna haka biria ménda méndacma haka hiabia méndacbéseña. Méñnéñ méñ haka hiabia wañanzac iminéñ Anutuac murunec. Wanju méñnéñ

méñ haka biria wañanzac iminéñ Anutu méndagucnec héñec.

¹² Wanju néwécgeña ic embac ieneñ Demetirioac nanjémima héipuc ac zéanzu. Wanju ackuazéc héla imi acguc imuhuc wammianzac. Wanju nini imuhucyanec iwac héipuc ac wammianziñ. Wanju gi imi nonac héipuc ac yomi hélanec wanzac imi ninzanj.

Tetecgiawac yaizéze ac.

¹³ Ni guac ac sasala méñ zémanj zé ninzua, néñ kiwiiguc kirifi zéma dokuyanéñ ménda omanj zé wanzua.

¹⁴ Néwécgeña, ni nenaoc focdac gémmañac zé wanzua imuac musu qeque wañamuma eminimbic.

¹⁵ Luaenéñ guac muru hemac. Ala sasalanéñ yaizézéga zégic owa hazac. Geñ kuana mema alahéna yaizézégina qacgina séc qacma énézébésémanj.

Yuda

Yaizézé ac.

¹ Yesu Kristoac welenqece icya, Yakoboac munia, ni Yudanéh, Anutu manjocninawac goi héihéiguc héihéré énécmima, Kristo Yesuac niñ wamma héngaleñ wañ énécmimia, onac mia kiwi yomi oénécmizua.

² Onac muru goi héihéiya, luaeya, zéma ala siña imi kindindinhec he énécmimac.

Kiwi ic ikora.

³ Kokoc sorochéna kápésic igucnec nénépésiyu neñañ momac yanda késa kecziñ añañéñ titinina imuac mia kiwi oénécmimay zé ewa siña ogicma wañ néñu seliselé wamma keré. Yesu imi ic téréya neñañ niñac hatac momacgucnec metecgédacma ninzéh niñzéh miñicji nénécmiyec. Imuac niñ ninzéh niñzéh imuaru nanjelimu niñac meme seli ac oénécmimayac hezac zéma niñi.

⁴ Héniá imi sugginaiguc ic tosara éléh keremna kecgic ionac ewa goro wamma ozua. Ic imuhucya niñgési wañ énécmimayac niñ becarunec ackuazéc yomuhuc ogic hezac; Anutuac eeya ménda héianzu imi eney ewa hiaya melengic kaiseroac buña wañanzac. Imuhuc wamma ieney imi momacguc kekera Miñ Kewunina momacguc Yesu Kristo qaecgé érécmianzu.

⁵ Ini suruc yomi nindaczu, néñ niniñgina héiqeli énécmimay zé wanza. Becnec Miñ Kewuninanéh Israel ic tunj Izipe baec igucnec metecgé énécmiyec, néñ andiaiguc ara ménda ninzéhngéic imi unudarec.

⁶ Wañu kua meme unahéra[☆] tosara nananñgina séciguc ménda nankecma tatacgina waima kenjic imi zégési nalé yanda hamac nalé sura imuac séc tacmu niñac heheseli qatéénécmima siñi tunuman yandaiguc onoporecac keczu.

⁷ Wañu Sodom zéma Gomora^{*} zéma ama lelec lelec tacma kenjic imuac ic embac imi acguc séc imuhucyanec kaisero wamma baecac siñ héniá méñac[†] wamma méndacma kenjic geric hémbéñañanéñ naec énécmima kawéya qeyu sésécac nananzac.

⁸ Wañu ic sugginaiguc éléh haréma keczu ieney imuhucnec gauguc héhéñ tanec kecma séwiginanéñ haka biria wamma miñ kewugina qahac tanec kecma qac buña téréya edamuya imi zébirianzu.

⁹ Kua meme unj kiwagina Mikael iminéh Moseac qamora niñac Biria miñinaguc héré héré amuma zéqeqetali wañoc. Imuhuc wamma Biria miñinawac zébiri wammimañ zé niñu néhéliyu yomuhuc sac zéyec; Miñ kewunéh ac zégémnac.

¹⁰ Néñ ic yomi eney iwawai imuac me imuac héniá ménda niñasarigic séc, sicsaoc zéma mematiti wammianzu. Wañ haséñ yanj éscnec ménda niñgésima séwíac siñ méndacma birianzu.

¹¹ Ieney Kainac héna^{*} méndacanzu, wañu soukiwa niñac wamma Balamac haka[§] wañsoho sohoya miñicjiwiñ zé usuñnec kenanzu. Wañu Korawac ac qeçe hakaiguc^{**} mebiñ amuanzu. Imuac niñac imi eney saecginaguc!

¹² Ic ieney onaru toroqe énécmima onac ségiségi ariaciguc momacnec tacma gamugina qahac nezéleléñ wamma ariac imuac kiwa néanzu. Kekecgina tanec imi rama galeñ enañ séwígina sac galeñgé amuanzu imuhucya, hosusu méñ luhucnéñ mihilanjéyu kia qahac enj hama kenanzac imuhucya, wañu ic hésa humuma humudaru zaliacnec qéziqézia wamma héla qahac ai yawuj miñicñianzac imuhucya éscnec.

¹³ Konduj temboña geriwaguc tanec gamugina héndéñ qéndéma sépécgéanzu imuhucya, sikilao héna sigima kenñeña imuhucya, siñi tunumanj nalé tetecgia qahac hezac iminéh ionac buña wanjac.

¹⁴ Adamwac sac kitichéra hiñjima hama kecgic hiñjsai areñhéra ⁷ wanjec nalé imuaru Enoko hiñjiyec wañu inéh mia ic biria imuhucya ionac mia bianjac ara yomuhuc zéyec. Héngic, Miñ Kewu imi ic téréya tausenja ionac sugginaiguc namma mayec.

¹⁵ Inéh icya icya niñgésima ic embac Anutu eeya ménda héianzu ionac haka eebipiya qahac imuhucya zéma kápésic ic Anutu eeya ménda héimianzu ionac acgina zéracug imuhucyawac kápésic ginaguc zéma zétecgé énécmimay zé mayec.

¹⁶ Ic imuhucya ieney imi diric doroc ac biria zéma ac zérac zérac zéanzu. Imuac

☆ **1:6:** Hén 6:2 * **1:7:** Sodom zéma Gomora; Abarahamac naléiguc Miñ Kewunéh ic embac ionac kápésic niñac ama areña yanda yomi gericnéñ odarec. † **1:7:** Icnéh ic alayaguc kaisero wañjic imuac zézyéya. ‡ **1:11:** Kainac héna; Inéh nimbupuc wamma munia qehumuyec. § **1:11:** Balam imi Israel ic ionac saec ac zémanj zé osiyec. (Qét 22:18, 24:13), Wañu inéh wañ énécmiyu Israel ic ieney Anutu ewa hélacnec ménda welenj qemigic. (Qét 25:1-3, 31:16). Wañu Yesuac naléiguc imi héna acac kiwi ic tosaraneñ Balam imi hémbaoc wamma soukiwa mema saec ac wañ énécmiyec zéma ku énécmianjic. ** **1:11:** Kora imi Datan zéma Abiram iriguc, ic embac hinocgé énécmima Mose zéma Airon andé uruma ereñnec sac Anutuac ai ic keczaoc? Niñi momacnec, zéma andé urugic. (Qét 16:1-35, 26:9,10).

séwiac sijn méndacma kuayanéh tétéc qeqe ac zéma imuac me imuac memañ zé wamma mepé qepési ac ikora énézéanzu.

Goro ac toroqeqeya.

¹⁷ Ala sorochécna ini mia Min Kewunina Yesu Kristoac Méliméli ichéra ieneñ walac ac énézégic imuac niñqelima kecmu.

¹⁸ Ieneñ yomuhuc énézéma zégic, nalé tetecgiaiguc zédesi ic ieneñ hicñima séwiac sijn niñac wamma haka ee héihéiya qahac imuhucya méndacma kemmu.

¹⁹ Ic imuhucyanéh mia onarunec méndéh amuma Uña Téréya qahac séwi ic kecanzu.

²⁰ Ala sorochécna ini mia ninzéh ninzéh téréya ténggéh imuac qahaiguc enañ kekecac ama imi meyacgému. Imuhuc wamma Uña téréyaguc héiselima zéwelec wamma kecmu.

²¹ Imuhuc wamma Anutuac goi héihéiiguc namma galeñgé amumu. Wañu Yesu Kristoac wésé niniñawac wamma mambéc kecgic kecec hémbénañaguc onagicma keremmac.

²² Ewa éréhéc wamma kecanzu ionac mia wésé niniñ wañ énécmimu.

²³ Wañu tosia imi geric bélaña igucnec qétak metecgé énécmimu, néñ séwiginawac sijn birianéh mebirigic séwi usugina idacmi acguc momacnec héñara mema zénéñgina hiriyu wésé niniñ wañ énécmimu.

Zéwelecwelec ac zéma mepé qepési ac.

²⁴ Héñgaleñ wañ énécmiyu qeka meka qahac kecgic edamuyaguc késpedesic solañ zéma ségjségiiguc hai énécmimacac kuha hemizac imi

²⁵ neñañ añgéh titi miñjina Anutu momacguc keczac iwac muru mia miñ kewunina Yesu Kristoac niñac wamma edamuya zéma eebipi yanda zéma kuc buña zéma qac buña yandanéh nalé hénihénia qahac imuarunec éréma deguc wañu nalé tetecgia qahac heheseli hema emma kecmac. Hélacnec!

Ac Sanja

Yaizézé ac zéma kiwi yomuac hénia.

¹ Kiwi yomi Yesu Kristoac zéhicnji hicnjiyawac ara, imi mia Anutunénj haka tosara nalé ménda horugiyu focdac hicnjimacac heyec imi welenj qeqe ichéra énézéyu hémmu niñac welenj qeqe icya Yohaneac muru kua meme uñaya mélimiyu zéhicnjiyec.

² Wanju Yohananénj Anutuac ackuazéc zéma Yesu Kristoac héipuc ac zéma iwawai enjyaoc kiwanénj héñec imi moczonj ninzéhégéma zéhicnjiyec.

³ Wanju bianjac ara yomi olommu ienenj zéma gezacginanénj nimmu ienenj zéma imuaru oyu hezac imi tohoma wammu ienenj moczonj mériañginaguc. Nalé yanda imi bec hosuc wanzac imuac mia.

⁴ (4a) Yohananénj Asia baeciguc Yesuac hénaoirij tunja tunja 7 keczu onac muru oéncmizua. Kerecac keczac wanju bianjuc hamac iwarunec zéma unja 7 Anutuac dunj tatac wésiaiguc kecanzu ionarunec zéma

⁵ (5a) héipuc ic ménzé ménzéya qahac kecma humugic ionac sugcina igucnec walac yacma baecac ic kewu ionac galengina wanjec Yesu Kristo iwarunec, (4b) goi héihéi zéma luaenénj he énécmimac niñ wanzua. (5b) Wanju sij niñnéncmima enjya sacya imuac kuhanénj késpedesincina igucnec hulac néncmima

⁶ manjocya Anutuac niñ wamma héñgaleñ ama arenja yandaya zéma hofac oo ichéra imuac ai bunja qenénécmiyec iwaru mia eebipi zéma kuc selinénj nalé tetecgia qahac hemac niñ wanzua. Hélacnec!

⁷ Niñzu, inénj hosusu qahaiguc hamac. Wanju icya icya ienenj kicginanénj hémmu. Wanju luacnénj négic ienenj momacnec hémmu. Wanju ic embac tunja tunja baec séc keczu ienenj iwac niñac zésiacmu. O, imi hélacnec!

⁸ Miñ Kewunina Anutu zézacnénj; Ni imi hénihénia zéma tetecgia,* becnec kerec, deguc keczac, wanju bianjuc hamac, medac medac wandac wandac miñina imi mia.

Kristo winini miyu héñec.

⁹ Yohane neñ imi onac niñzéhj ninzéhjiguc dacmunagina. Wanju Yesuac qenzerj manzerj zéma héñgaleñ ama arenja yandaya zéma bisiqaténj imuac iniguc momacnec toroqema kecanzua. Ni imi Anutuac ackuazéc zéma Yesuac héipuc ai

niñac wamma kondunj baec komoc ménj Patimoiguc nopocgi keru.

¹⁰ Wanju Miñ Kewuac yacyac nalé† imuaru unja téréyawac qeriaiguc kecha andénaiguc ac yanda ménj témunj héténj imuhucya hicnjiyu ac ewa ménj yomuhuc niñji.

¹¹ Gi némac hénzanj imi kiwiiguc oma Efeso, Smirna, Pegamo, Tiatura, Sade, Filadelfia, Laodikea ama arenjiguc Yesuac hénaoirij tunja tunja 7 keczu ionac muru haina kemmac.

¹² Imuhuc zéyu ni ac nézéyec i hémmañ zé lilingéyi. Lilingéma kendol 7 imi imuac tatara golinénj memeyaguc nangic héñji.

¹³ Kendol tatara imuac sugcinaiguc ménj icac nariñ tanecnénj séwi usuya horua mama hénia tetérgiaiguc héréhéya imi héima bac tétérgiaiguc rikunj golinénj memeya manjepela zikiyu heyec.

¹⁴ Iwac oruha zéma oruc zucya imi rama yanj merawa zucya zéma tasétasé ésécnec lalaclalac wanju kiwa imi geric bélanj ésécnec wanjec.

¹⁵ Hénia héréra imi aijn gericiguc zema asonj qilic qilicyaguc pésiagianzac imuhucya ésécnec, wanju ac ewaya imi doku dundunj héténja ésécnec.

¹⁶ Méraya héyaiguc imi sikilu 7 heyec. Wanju kua kifañja igucnec imi sou zéra qizilic ménj bawa andia zérugucnec mama nanjec. Wanju kic tanera imi mia kaiwe selianec qeanzac ésécnec.

¹⁷ Ni tanera imuhuc hémma tendinjéma iwac héniaiguc humuc ésécnec heyi. Hewa méria héyanénj qacnaiguc haima yomuhuc nézéyec, gi bacga ménda yandiyu, ni imi hénihénia zéma tetecgia.‡

¹⁸ Niñzanj, ni becnec humuyi, néñ deguc kic qeli kecanzua. Niñzanj, degucmuacnec nalé tetecgia qahac kecma humuc zéma humumia ionac baec dumunja imuac nagugirawac wétéya imi neñ késa kecanzua.

¹⁹ Imuac iwawai hénzanj imi owésémanj imi mia deguc hicnji keczac imi zéma bianjuc hicnjimac imuac hakaya.

²⁰ Bec hénzanj imi mia mérana héyaiguc sikilu 7 hezac imi zéma kifa tatara golinénj memeya 7, Wanju ac sanja imuac hénia zéwa imi yomuhuc; Widi 7 imi hénaoirij tunja tunja 7 ionac kua meme unja§ héccgina, kifa tatara 7 imi hénaoirij tunja tunja 7 imi mia.

2

Efeso hénaoirij ionac gezac qézéhj ac.

¹ Efeso hénaoirij kua meme unjagina ac yomuhuc omina, sikilu 7 méra héyanénj

* 1:8: Girik aciguc; Alfa zéma Omega. † 1:10: Sonda. ‡ 1:17: Yuda ic tunj ménj Roma baec yandaiguc ziki sipacgina qahac kekera. § 1:20: Pasto ionac niñac imuhuc zéyec.

késa namma kifa tatara golinéj memeya 7 imuac suginaiguc kenjha wanjanzac inéj mia yomuhuc zézac;

² Ni wawañ memega zéma aiga zéma nanañ seliga imi ninzua. Wawu geñ ic biria bisiqatér ménda wañ énécmianzan imi zéma, nini Yesuac Méliméli ic zéanzu, néj Yesuac Méliméli ic héla qahac ionac ikocginawac hénia meaunec imi zéma,

³ nuac qacna niñac bisiqatér wamma nanjselima kucmama ménda wañnec imi ninzua.

⁴ Wawu guac zémindiñi qemindiñi ac méj hezac imi yomuhuc; Walac siñna hegénec imi waina mayec.

⁵ Imuac nananja dimuacnec mama guyec imi niñtegicma qeriga melemma wawañ memega walac hegénec imi muñguc wammanec kecbésémañ. Qerigina ménda melenjic, neñ focdac guac hama kifaga imi nananja igucnec metecgéwa kemmac.

⁶ Wawu haka hiabia méj hegénzac imi yomuhuc, Nikola ichéra ionac hakagina imuac mézégá tianzac. Ni acguc imuac mézégá tianzac.

⁷ Gezacyagucnéñ Uña téréyanéñ hénaorij tunja tunja ionac ac énézézac imi nimmac. Méj meseligimac imi kekecac ic hésa Anutuac baec hafi zepaya qahac imuaru nanzac imuac héla gocmia miwa nemac.

Smirna hénaorij onac gezac qézéñ ac.

⁸ Wawu Smirna hénaorij ionac kua meme uñagina ac yomuhuc omina; Hénihénia zéma tetegia minjina humuyec, néj qelima kecanzac inéj zézac.

⁹ Qenzej manzej zéma maqeqeya wamma kecanzan imi ninzua néj gi mérianjgaguc. Wawu nini Yuda ic zéma zébiri qébiri wanjéñanzu imi enej Yuda ic téñgér qahac, néj Biria minjanawac hénaorij wanzu.

¹⁰ Gi zéra waiya hicñigémmac imuac bac yandi yandi ménda wambésémañ. Ninzanj kecmá Biria minjanéñ suginaiguc tosara manam batuc mihicñi énécmimanj zé hésa amaiguc onoporu kaiwe ai meme 10 séc zérabéra mihicñimu. Wawu geñ mia kenje haqeya qahac ninzéñgemanec kecmá humuciguc kerembésémañ. Imuhuc wanna neñ kekecac ic kewu opoc héigémañ.

¹¹ Gezacyagucnéñ uña téréyanéñ hénaorij tunja tunja onac ac énézézac imi niñtohomac. Méj imi ogicmac imi humuc qété éréhéc* imi ménda hama mebirimac.

Pegamo hénaorij ionac gezac qézéñ ac.

¹² Wawu kua meme uñagina† Pegamo hénaorijguc keczac iwac mia ac yomuhuc omina, sou zéra qizilic néwéc néwéc hemimia késa kecanzac inéj ac yomuhuc zézac;

¹³ Gi ama arenja yanda dimia kecanzan imi ni ninzua. Ama imuaru mia Biria minjanawac ic kewu tatacya hezac. Néj gi qac bujana selianec késa kecmá héipuc icna kenjéi hahéiya qahac Antipasi i Biria minjina néj kecanzac imuaru suginaiguc qegic humuyec. Wawu nalé imuaru ninzéñgé néñéña imi ménda qaecgénc.

¹⁴ Néj mindi qindiñ ac éréhécdac zégémmanj zé wanzua imi yomuhuc; Ic tosara Balamac‡ pakeñ ac késama kecanzu imi enej giguc keczu. Balam inéñ Balak kumima Israel ic ionac wéséginaguc bétac hai énécmiyu banjarawac ireha lémbañ haimimia imi nema kaisero haka wanjic.

¹⁵ Imuhucyanec guac muru acguc ic tosara ieneñ Nikolawac ic tunja ionac pakeñ ac késá kecanzu. Ni imuac mézégá tianzac.

¹⁶ Imuac gi ewaga melembésémañ. Imuhuc ménda wanna ni guaru focdac hama guaru ic imi hazéc wañ énécmima yaré wamma kuanawac sounéñ énérimañ.

¹⁷ Méñnéñ méj gezawagucnéñ uña téréyanéñ hénaorij tunja tunja ionac ac énézézac imi nimmac. Méñnéñ ogicmac imi Mana nene saña gumu mima hoc lalacnec méj mimañ. Wawu hoc imuac qahaiguc qac qelia méj ooyawac hezac. Wawu qac imi tosara qahac, néj késamac inéñnec sac niñasarimac.

Tiatira hénaorij ionac gezac qézéñ ac.

¹⁸ Wawu Tiatira hénaorij ionac kua meme uñagina iwac mia ac yomuhuc omina, Yomi imi Anutuac Nanjawac ackuazéc, kiwa imi geric bélaña ésécnec, wawu hénia imi aijn pésia asonj qilic qilicyaguc ésécnec inéñ yomuhuc zézac,

¹⁹ Goi héihéiga zéma ninzén ninzénjga zéma welen qeqe hakaga zéma nananja selia, ai memega imuhucya imuhucya imi ninzua. Wawañ memega hénia hénia imi becaru wañnec imi ogicma sasala hiabi-ane.

²⁰ Néj guac mia mindi qindiñ ac méj hezac. Gi Isebel eneyaoc Ni tilijtilij embac zéanzac i tuambuam wammina inéñ nuac welen qeqe ichécna pakeñ acya ku énécmima ikoc wañ énécmiyu, ieneñ kaisero haka wamma banjarawac lémbañ haimimia imi negic.

²¹ Ni imi ewaya melemmac niñac nalé memiyi, néj ewaya melemma kaiseroya waimañ zé ménda wanzac.

* 2:11: Qeri uñawac buña. † 2:12: Pastoginawac kua meme uña zémiyec. ‡ 2:14: Yud 1:11

²² Ninzanj imuac mia neñ embac imi hehe tatacyaiguc humumia gilimanj. Wanju ic embac i guc momacnec kaisero wanjanzu ieneñ acguc ewa hakagina ménda mindinjigic zéra waiya kuneñ yanda qeriyaguc giliénémimanj.

²³ Wanju nambérac héra imi unuma humuc mihicji énécmiwa hénaorij tunja tunja imi neñ ic onac ewagina zéma qerigina imi inictegicanzua imi ninjasarimu. Neñ icya icya wawanj memegina séc tasé ku énécmimanj.

²⁴ Wanju ic tosara Tiatira taunjiguc kecma pakenj ac imi ménda anjétima enjaoc zézu éséc Biria minjanawac ewa sinja hinjac hinjara imi ménda ninjasarima keczu ionac imi yéwéri méñ ménda toroqe énécmimanj.

²⁵ Néñ anjétima keczu imuac mia selianec késamanec kecgcic ni hamanj.

²⁶ Méñnéñ méñ ogicma nuac aina imi memanec keru nalé tetcgia hayu iwac imi baera baera héngaleñ waj énécmimac ninjac kuc buña mimanj.

²⁷ Inéñ aijn qarucnéñ kewuc nomuj qo-totorianzac ésécnec waj énécmima galenjé énécmimac.

²⁸ Ni acguc manjocnanéñ kuc buña néñec ésécnec neñ iwac mia widi yanda sinjunc hicñianzac imi miwa imuac minjina wammac.

²⁹ Méñnéñ méñ gezawagucnéñ unja téréyanéñ hénaorij tunja tunja onac ac énézézac imi nimmac.

3

Sade hénaorij ionac gezac qézéñ ac.

¹ Sade hénaorij ionac kua meme unjagina iwac ac yomuhuc omina; Anutuac unja 7 zéma sikilao 7 késakecanzac inéñ yomuhuc zézac, Ni wawanj memega ninzua. Qac buñaganéñ gi qeli qeli keczanj zézac, néñ gi ic humumia keczanj.

² Imuac gi meqeli amuma kekecga bakia humumanj zé wanzac imi meseligina. Guac wawanj memega hémba Anutunawac ki-waiguc sécgézac imi méñ ménda hegénzac.

³ Imuac iwawai gérngéna zéma iwawai ninjrec imi ninjelima tohoma hakaga melembésémanj. Kilenj ménda mindi amuma yac kecbésémanj iguc imi neñ kowu nene ésécnec harémanj. Imuac némac naléiguc ha gémmanj imi gi ménda ninjtegicbésémanj.

⁴ Wanju Sade ama arenjaiguc ichécca éréhécdac séwi usugina téréya imi qakola ménda héima keczunec. Ieneñ imi eeginaguc, imuac séwi usugina laclalacnec niguc momacnec kenja wambin.

⁵ Méñnéñ méñ ogicmac imi imuhucyanec séwi usu téréya laclalacnec héima kecmac.

Wanju qara imi kecec hémbénañawac kiwi-iguc ménda auma manjocnawac kiwaiguc zéma kua meme unjahéra ionac kicginaiguc qara imi nimmizua zémanj.

⁶ Méñnéñ méñ gezawagucnéñ unja téréyanéñ hénaorij tunja tunja onac ac énézézac imi nimmac.

Filadelfia hénaorij ionac bianjac ara.

⁷ Filadelfia hénaorij ionac kua meme unjagina ac yomuhuc omina, téréya zéma héla minjina, Dawidiac ama wétéya késa kecera, nagu metecgéma auyu méñnéñ méñ héimacac séc qahac, wanju héiyu méñnéñ méñ aumacac séc qahac inéñ mia yomuhuc zézac;

⁸ Ninzanj, ni kicgaiguc nagu méñ augénjac nanzac. Imi méñnéñ méñ hia ménda héimac. Neñ guac wawanj memega ninzua. Gi kucga komora sac hegénzac, néñ kilen acna tohoma qacna ménda qaecgéneç.

⁹ Ninzanj, Biria minjanawac hénaorij, enjaoc nini Yuda ic zéanzu, néñ Yuda ic héla qahac ikoc ac zéanzu ionac sugcinaguc tosara hama guac hénagaiguc sicgé gémmuac hinocgé énécmiwa neñ guac sinja ninzua imi ninjtegicmu.

¹⁰ Gi nuac nananj seliawac ackuazécna tohoanzanj imuac ninj ni acguc manam batucac naléya focdac baec séc hama ic embac baeciguc kecanzu i batucgé énécmimac nalé imuaru gi galenjé gémba nalé imi qizizinjéma kemmac.

¹¹ Ni foc hamanj imuac gi némacga hegénzac imi selianec késa kecna méñnéñ méñ ic kewu opocga imi ménda guagicmac.

¹² Méñnéñ méñ ogicmac imi Anutunawac ocmunjiguc tandélopionj ésécnec kumu mimanj. Wanju kenhéi hahéi qahac nanjeligiyu iwac qahaiguc Anutunawac qara zéma Anutuac murunec kuruménj igucnec mama hahaya Yerusalem qelia Anutuac ama arenja yanda imuac qara zéma nuac qacna qelia imi omimanj.

¹³ Méñnéñ méñ gezawagucnéñ unja téréyanéñ hénaorij tunja tunja ac énézézac imi nimmac.

Laodikea hénaorij ionac gezac qézéñ ac.

¹⁴ Laodikea hénaorij ionac kua meme unjagina ac yomuhuc omina; Hélaçnec zémimia, ménzú ménzéya qahac, héipuc ic héla zéma Anutuac zéhicñj hicñj imuac hénihénianéñ yomuhuc zézac;

¹⁵ Ni wawanj memega ninzua. Gi imi doku sanjenja qahac geriwiguc qahac. Sanjenja me geriwiguc kecbunec zéma ninzua.

¹⁶ Gi imi imuhuc sugiraiguc doku sasakola kecanzanj, sanjenja me geriwiguc qahac imuac ninj kuana igucnec lomba mawésémanj.

¹⁷ Gi geṅga niṅac ni mériaṅnaguc iwawai sasala henéznac imuac ni imuac me imuac ménda hocmaṅ zéanṅaṅ, néṅ zaṅi qeṅeya, mété qététaṅa, maqeqeya, kic hilic, zéma liaṅlian kecanaṅ imi ménda niṅteṅicṅaṅ.

¹⁸ Imuac gi hinocgé géznua. Nuarunec goli gericnéṅ zegési gésia imi boṅa mena mériaṅnaguc wammac. Waṅu séwi usu lalacnec boṅa mema héina hiṅgaru gamuga katanec kekec imi hoturuyu ménda hémmu. Waṅu kicgawac sacmasi boṅa mema kicga naecmima hémbésémaṅ.

¹⁹ Ni imi siṅ niṅénécmianzua séc zémindiṅi qemindiṅi waṅ énécmianzua imuac gi seliseli wamma ewaga melembésémaṅ.

²⁰ Niṅzaṅ, ni nagu séṅgaṅgeṅaiguc héichéicgéma nanzua, waṅu méṅnéṅ méṅ ewana nimma nagu aunéṅu neṅ qeriaiguc emba inéṅ niguc neṅ i guc nekawunec oneṅone wamma tacbi.

²¹ Méṅnéṅ méṅ ogicmac imi neṅ ogicma maṅgocnawac ic kewuac taticiguc tacanaṅa ésécnec neṅ titiṅa miwa nuac tatic adamuyaguc imuaru momacnec tacbic.

²² Méṅnéṅ méṅ gezawagucnéṅ Uṅa téréyanéṅ hénaorij tuṅa tuṅa ac énézézac imi nimmac.

4

Kurumenjiguc mepé qepési wammigic hérec.

¹ Waṅu imuac andiaiguc kic hima hémba kurumenjiguc nagu méṅ auayawac naṅec. Waṅu walac ac ewa témuj hétéṅa éséc niṅi imuacnec muṅguc yomuhuc nézéyec; Gi you éréna kecma iwawai hicṅjamac imi gézéwa héna.

² Imuhuc nimba duṅa focdac uṅanéṅ népésiyu imuac qeriaiguc keru. Waṅu hémba kurumenj iguc ic kewu tatic méṅ taru imuaru ic méṅnéṅ tarec.

³ Waṅu tarec iwac alaṅ tanera imi zasipa hoc qoucquocgia zéma kanelian hoc pésia déngéṅa ésécnec, waṅu asoṅ furicnéṅ ic kewu tatic imi sécgé lelecgéma naṅec. Waṅu imuac alaṅa imi emerade hoc téṅgiṅ téṅgiṅa ésécnec.

⁴ Waṅu ic kewu tatic imuac lelec leleciguc ic kewu tatic 24 taru imuaru galeṅ 24 tacgic. Waṅu séwi usugina horua lalacalac zéma orucginaiguc ic kewu opoc golinéṅ memeya héima tacgic.

⁵ Ic kewu tatic imuarunec pilitic asaha zéma buṅ parandaṅ zéma imuac hondondona meric merira héréma mayec. Waṅu ic kewu tatic imuac wésiaiguc imi Anutuac uṅa 7 iminéṅ kifa yanda 7 bélaṅaguc ésécnec zema naṅgic.

⁶ Waṅu ic kewu tatic imuac wésiaiguc imi iwawai konduj ésécnecnéṅ heyec. Imi

mi kiruṅ me kristal hoc ésécnec qilic qilicyaguc.

Waṅu ic kewu tatic imuac maréṅa néwéc néwéc igucgeṅ zéma lelec leleciguc imi waṅ kekecginaiguc 4 naṅgic, waṅu waṅ imuac wésé andiaiguc imi kicnéṅ sécgé énécmima hedarec.

⁷ Waṅ qekeyaguc walac walac imi laion tanec éséc, méṅ andiaiguc imi burumakao iwa sac qelia tanec ésécnec, iorac andéṅaiguc naṅec imi ic tanec ésécnec, imi onac andéṅaiguc imi kunta nei putitima keṅkeṅa ésécnec.

⁸ Waṅu waṅ kekecginaiguc 4 imi eṅac eṅac qeṅgaṅgina 6 he énécmiyec. Waṅu qeṅgaṅgina duandia zéma maréṅaiguc kicginanéṅnec sécgéma heyec. Waṅu siṅi kaiwe tac niniṅina qahac yomuhuc legic héima naṅgic; Téréya, téréya, téréya, Miṅ Kewu Anutu, wandac wandac medac medara. Kerecac keczac, waṅu kecma hamac.

⁹ Waṅu waṅ kekecginaiguc 4 ieneṅ ic kewu taticiguc tacma nalé tatecgia qahac kecanaṅc imi eeya héimima mepésimima ewa hia ac wammiaṅgic séc

¹⁰ ic kuneṅ 24 ieneṅ méṅ ic kewu taticiguc tacma nalé tatecgia qahac kecanaṅc iwac wésiaiguc sicgéma mepésimima ic kewu opocgina imi tatic imuac wésiaiguc glimima yomuhuc legic héimigic.

¹¹ Miṅ Kewu Anutunina, geṅgaoc iwawai moczoṅ zéhicij mihicij wandacnec, guac ewa siṅgawac séc zéhicijina kekecginaiguc heanzac. Imuac edamuga zéma eebipiga zéma kucgawac mepési géṅgéṅawac séc eegaguc wanzaṅ.

5

Rama zéma kiwi limbi limbiṅa.

¹ Waṅu neṅ hémba ic kewu taticiguc tarec iwac méra héyaiguc kiwi limbi limbiṅa méṅ heyec. Waṅu kiwi imi wésia zéma andia momacnec kiwiyaṅgucnec waṅu sapé 7 asé kiwiyaṅguc iminéṅ meseli seliawac heyec.

² Waṅu hémba kua meme uṅa kuhagucnéṅ ac ewaya kuneṅ yandanec qacma yomuhuc zéyec; Mérenéṅ kiwi limbi limbiṅa yomi sapéya métima hutuyu sécgémacac séc eeyaguc wammac?

³ Kurumenj qahaiguc me baec qahaiguc me emu baec bawaiguc kiwi imi hutumac me olommacac séha méṅ ménda kerec.

⁴ Waṅu hémba kiwi imi hutumac me olommacac séha méṅ ménda keru hocbipiṅi. Imuac ni siac howuc howuc siari.

⁵ Imuhuc wamba ic kuneṅ ionarunec méṅnéṅ yomuhuc nézéma zéyec; Ménda

siacna, laion mérj Yudawac arenj zéma Daw-
idiac gétéya igucnecnéj onogicdaczac imi
hénj tegichésémañ. Imuac inénj mia kiwi
sapéya 7 imi hia métima kiwi imi hutumac.

⁶ Wañu neñj hémba ic kewu tatac taru
néwéc néwéc yanj kekecginañguc 4 lelecgéma
nanjic, ic kunenj ienenj lelecgéma tatac-
nañguc tacgic momac yanda ionac sugci-
nañguc rama sac qeli mérj nanjec. Rama
imi becneç humuc mihicñj mimia tanec.
Wañu ilihja 7 zéma kiwa 7 hemiyec. Wañu
kiwa 7 imi mia Anutuac uñja 7 baec séc méli
énécmiyec imi enenj mia.

⁷ Wañu rama sac qeli inénj mia kemma
ic kewu tataciguc tarec iwac méra héya
igucnec kiwi limbi limbiñja imi wagirec.

⁸ Wagiru yanj kekecginañguc 4 zéma ic
kunenj 24 ienenj ramawac wésiañguc simiñj
héimigic. Ic kunenj ienenj enjaç enjaç gita
zéma zégic golinénj memeya hofac héménja
hiabia kuaya qeçeya késama nanjic. Wañu
hofac héménja hiabia imi mia météré ic
ionac zéweleç welecgina imi mia.

⁹ Wañu ienenj legic qelia mérj yomuhuc
héigic, Geñ imi kiwi limbi limbiñja imi
mema sapéya métiwésémañjaç séc eegaguc
wanzañj. Becnec gugic humuma sacganénj
baec séc ic embac séwi tanecgina hénia
hénia igucnec, acgina hénia hénia igucnec,
gawamañ hénia hénia igucnec hahaya boñ
hérégina mema Anutuac buñahéra onopoc-
nec.

¹⁰ Wañu geñj mia Anutunina welenj
qemimu niñjaç héngalenj ama arenja yanda
zéma hofac oo ichéra kumu énécminec.
Wañu ienenj baeciguc ic kewu wanj
énécmina kecmu.

¹¹ Wañu neñj hémba kua meme uñja sasala
yandanénj ic kewu tatac zéma yanj kekecgina-
ñguc zéma ic kunenj imi lelecgé énécmina
namma ac ewa zégic niñj. Wañu kua meme
uñja zañgégina imi 10 tausenjaç tuñja tuñja
zéma 1 tausenjaç tuñja tuñja.

¹² Ienenj kunenj yanda qacma legic
yomuhuc zéma héigic, rama humuc
mihicñj mimia inénj kuha zéma, mériañja
zéma, niñteçic qinjegicya zéma, medac
medac wandac wandara zéma, zézé bipiya
zéma, qac buñaja zéma, mepé qepési imi
moczoñj medacmacac séc eeyaguc wanzac!

¹³ Wañu kurumenj qahañguc zéma baec
qahañguc zéma emu baec bawañguc zéma
kondunj qahañguc zéma iwawai imuac qeri-
añguc kecuç moczoñj yanda ienenj yomuhuc
zéma legic héigic; Ic kewu tataciguc taczac
i zéma rama sac qeli ioraru mepé qepési
zéma zézé bipi zéma qac buñja yanda zéma
kuc yandanénj nalé tetecgia qahac hema
emma he érécmimac.

¹⁴ Imuhuc zégic yanj kekecginañguc 4
ienenj hélacnec zégic. Ic kunenj enenj mama
simiñj zéma pakagina héima mepé qepési
wanj érécmigic.

6

Sapéya 7.

¹ Wañu hémba rama merawanénj sapéya
7 imuacnec mérj métiyec. Métiyu yanj
kekecginañguc 4 ionarunec mérj imi buñ
parandanj ewañguc qacma hana zéyec.

² Zéyu hémba becosic lalacnec mérj nanju
qahañguc ic mérj tarec. Ic imi tewiyaguc
wanju ic kewu opoc mérj mimia wanjec.
Wañu Inénj yaré qema onogicma onogicma
munjuc onogicmañj zé keñec.

³ Wañu rama merawanénj sapé qétéya 2
métiyu gezacnanénj nimba yanj kekeraguc
qétéya 2 iminénj hana zéma qarec.

⁴ Qaru becosic périanénj haréyec. Wañu
qahañguc ic mérj tarec inénj mia baeciguc
luae mesohoyu ic enenj euhumu amumu
niñjaç ac wammima, sou yanda mérj mo-
macnec mimia wanjec.

⁵ Wañu rama merawanénj sapéya qété 3
métiyu yanj kekeraguc qété 3 iminénj hana
zéma qaru niñj. Wañu hémba becosic mérj
zapélanénj hayec. Wañu qahañguc ic mérj
tarec inénj réwéri qétéya memeyawac sigel
mérj kesa tarec.

⁶ Wañu ni yanj kekecginañguc 4 ionac
sugcina igucnec ic ewa ésécnecnéj hicñjiyu
niñj. Zéyecnénj bali gocmia usu momacguc-
cac boñja imi ai meme momacgucac ai boñja
wammac. Wañu wit gocmia usu momaguc-
cac boñja imi ai meme momacgucac ai boñja
wammac. Wañu oliwa halécya zéma waiñ
gocmia imi ménda mebiriwésémañ.*

⁷ Wañu rama merawanénj sapéya qété 4
métiyu yanj kekeraguc qété 4 inénj hana
zéma qarec.

⁸ Wañu hémba becosic mérj séwi alañja
téngiñ téngiñ méiméya hayec. Ic mérj
qahañguc tarec iwac gara imi humuc.
Wañu humumia ionac baec dumunjanénj i
méndacmiyec. Wañu ierenj baeciguc zawé
kembonj qahac méndemma imuacnec mo-
macguc imuac siñjirawac wammaoc niñ
kuc buñja érécmimia. Wañu sou zéma béti
zéma humuc zéma baecac hasénj yanj imuac
kuhanénj unuhumuyoc.

⁹ Wañu rama merawanénj sapé qété 5
métiyu hémba Anutuac ackuazéc zéma
héipuc acgina niñjaç wamma unugic
humugic ionac uñjaginánénj zaki téréya
héniañguc tacgic iniri.

¹⁰ Ienenj kunenj qacma zégic, téréya
zéma héla miñja Minj Kewu yanda gi
nalé dahec mehorugima ic embac baeciguc

* 6:6: Imuhucya imi sacmasi ésécnec wiziginañguc haiñgic. Imuac goiya héimimia wanjec.

keczu imi ménda zétecgé énécmima sacni-nawac kitiwa imi ménda melej énécmima kecbésémañ?

¹¹ Imuhuc zégic séwi usu horua lalacnec miñ séc énécmidacma yomuhuc énézýec; Nalé hotonjadac tachiarugic welen qeque alahécgina tosara unugic ini éscnec humugic qétégina sécgýuguc ai imi memañ.

¹² Wañu neñ hémba rama merawa im-inéñ sapé qété 6 métiyu nañ yanda meyu kaiwe imi zapi qema maleku noniñ zapéla imuac zuanéñ memeya éscnec wañec. Wañu maso howiacnec imi sac éscnec wañec.

¹³ Wañu kurumenju ménisikilu imi luhuc kunéñ yandanéñ qeyu nemuyac ic imuac gocmia quwura tiyu baeciguc maanzac éscnec magic.

¹⁴ Wañu kurumenj imi mia papia limbigic kenjazac ésc imuhuc limbi amuma qahac wañec. Wañu baec boña zéma kondunj baec komoc imi hézéracgé énécmimia wañu tatacgina waigic.

¹⁵ Haka imuhuc hijñjyu baec séc ic kewu zéma ionac taséhécgina zéma biñ qeque ic kiwa hécgina zéma hinac mérianginaguc zéma kucginaguc zéma iwawai miñjina keckec zéma welenj qeque ic ieneñ banec zéma baña tosara baec boñaiguc hezac imuac sucnéñ sugicug sanjigic.

¹⁶ Baec boña zéma baña énézéma qac-ninu bacgéma mama ic kewu tataciguc taczac iwac kiwa igucnec zéma rama merawa iwac qeri biric igucnec musañgé nénécmigic zégic.

¹⁷ Qeri biricgirawac nalé yanda imi ducñjac imuac niñ ic mérénéñ hia nañselimac?

7

Israel ic sapéginaguc ionac qétégina 144,000.

¹ Wañu haihaka imi tecgéyu ni kic hima kua meme uña 4 inicba baec wañgonja 4 imuaru namma baecac luhuc 4 imi baeciguc me kondunjiguc me ic hésa hénia héniaiguc ménda qemac niñ késama nanjic.

² Wañu hémba kaiwe éré éréya igucnec kua meme uña méñnéñ Anutu kekecyaguc iwac asé kiwiya késama éréma kua meme uña 4 baec zéma kondunj mebirimu niñ kucgina énécmiyu késa keczu ionac muru kucnec qacma yomuhuc énézýec;

³ Ini mambéc nanjic Anutuac welenj qeque ichéra ionac pakaginaiguc asé kiwiya meénécmiñ tecgéyuguc baec zéma kondunj zéma ic hésa imi mebirimu.

⁴ Wañu ic embac asé kiwi hai énécmimia ionac zañgégina imi Israelac qelihéra tunja tunja ionarunec 144,000 wañec.

⁵ Wañu Yudawac areñhéra ionarunec imi 12,000, Wañu Rubenac areñhéra ionarunec imi 12,000, Wañu Gadeac areñhéra ionarunec imi 12,000 wañec,

⁶ Aseriac areñhéra ionarunec imi 12,000, wañu Naftaliac areñhéra ionarunec imi 12,000, wañu Manaseac areñhéra ionarunec imi 12,000 wañec.

⁷ Wañu Simeonac areñhéra ionarunec imi 12,000, wañu Lewiac areñhéra ionarunec imi 12,000, wañu Isakawac areñhéra ionarunec imi 12,000 wañec.

⁸ Wañu Zabulonac areñhéra ionarunec imi 12,000, wañu Yosefeac areñhéra ionarunec imi 12,000, wañu Benjaminaac areñhéra ionarunec imi 12,000, imuhuc asé kiwigina hai énécmimia wañec.

Íc tunj yanda baera baera igucnec hahaya.

⁹ Haka imi hémba baera baera zéma ic séwigina hénia hénia zéma héniorin hénia hénia zéma acgina hénia hénia igucnec zañgégina yanda méñnéñ méñ olommuac séc qahac imuhucyanéñ maleku horua lalacnec héima méraginaiguc samae ic hawa meemma ic kewu tatac imuac wésiaiguc zéma rama merawa iwac wésiaiguc nanjic.

¹⁰ Namma kucnec qacma yomuhuc zégic; añgéñ titi imi ic kewu tataciguc taczac neñaj Anutu i zéma rama merawa iorac muru hezac.

¹¹ Imuhuc zégic kua meme uña ic kewu tatac zéma galenj zéma yanj kekeccinaguc imi lelecgéma nanjic imi moczonj ic kewu tatac imuac wésiaiguc simiñ héima kic tanecgina memama baeciguc héidacma mepésimigic.

¹² Mepésimima yomuhuc zégic; Hélacnec mepé qepési zéma zézé bipi zéma niñtegic qinjegic zéma ewa hia ac zéma ee héihéi zéma kuc zéma medac medac wandac wandacnéñ Anutunina iwac muru nalé tetegcia qahac hema emma hemac. Hélacnec!

¹³ Zégic ic kunéñ ionarunec méñnéñ nuac yomuhuc zýyec; Séwi usu horua lalacnec imi méré méré enéñ, wañu dímuacnec hagic?

¹⁴ Qesi néñu ac yomuhuc melemma zéyi, miñña geñgaoc ninzaj. Wañu inéñ nézéma zýyec; Imi enéñ zéra waiya qeria igucnec hagic. Wañu rama merawa iwac sawanéñ séwi usugina imi zuacyacgéigic lalacnec wandaczac.

¹⁵ Hénia imuac niñac yomi enéñ Anutuac ic kewu tatac imuac wésiaiguc kecanzu. Wañu iwac ocmunj téréyaiguc siñj kaiwe séc Anutu mepésimigic ic kewu tataciguc taczac inéñ ionac qacginu hali éscnec wañ énécmimac.

¹⁶ Wañu munjuc tomenjina héla qahac ménda wamma déménjina munjuc doku niñac qanjararanj ménda qemac. Wañu kaiwe me iwawai geriwagucnéj ménda kasonj énécmimac.

¹⁷ Hénia imi yomuhuc; Ic kewu tatac imuac namunjaiguc rama merawa nanzac inéj mia galengé énécmima, doku hogocya kekecyaguc imuaru qindinj énécmima kemmac. Wañu Anutunéj kic masigina moczonj kicgina igucnec zuacénéc midacmac.

8

Sapé 7 zéma héménja memeyawac goli zéic.

¹ Wañu rama merawa imi sapé qété 7 métiyu kurumenjiguc némbénj hicnjima heyu 30 minit imuac séc wañec.

² Imi teggéyu kua meme uña 7 Anutuac wésiaiguc nanjic inicba témuñ 7 énécmiyu késa kecgic.

³ Wañu kua meme uña méñnéj zinj wanafu sasala mimia wañu sokoc golinéj memeyaiguc haima mema hama zaki téréya hosuraiguc nanjec. Imi mia météré ic momac yanda ionac zéwelecginaguc momacnec ic kewu tatac imuac wésiaiguc zaki téréya golinéj memeya imuaru haimimanj zé mema hayec.

⁴ Wañu hofac héménja hiabia iminéj météré ic ionac zéwelec welecginaguc momacnec kua meme uña iwac méria igucnec Anutuaru yacma eñec.

⁵ Kua meme uña iminéj imuhuc wamma zaki téréya igucnec geric zéra mema iwawai héménjaguc memeyawac sokoc imuaru tiloyu sécgéyu baeciguc qocgéyu hiñgarec. Hiñgaru zalalak zéma buñ parandanj gururu meric merira zéma pillitic héiyu nanj meyec.

Ainj témuñ 7.

⁶ Wañu kua meme uña qété 7 témuñginaguc ienenj témuñ qewinj zé eñiamugic.

⁷ Wañu kua meme uña qété 1 iminéj témuña qeyu komboc luhuc zéma geric sacyaguc mutu qutulanjia pocgéma baeciguc mayec. Mama baec yanda haréwéc ionarunec momacguc imi zema zedarec. Wañu ic zunj haréwéc ionarunec momacguc zema zedarec. Wañu tatanj qézézac imi momac yanda zema zedarec.

⁸ Wañu kua meme uña qété 2 inéj témuña hiyec. Hiyu iwawai méñ baec bonja yanda geric bélanjaguc tanec imuhucyanéj kondunjiguc glimimiam wañu kondunj haréwéc ionarunec momacguc imi melemma sac wañec.

⁹ Wañu kondunj qeriaiguc yanj kekecginaguc imi tunj haréwéc ionarunec momacgucac séc imi humudacgic kondunj qahaiguc zéic sasala imi acguc tunj haréwéc ionarunec momacgucac séc imi hézéj qézéjgdacgic.

¹⁰ Kua meme uña qété 3 inéj témuña hiyec. Hiyu widi yanda méñ kifa yanda ésécnec bélanjaguc imi kurumenj igucnec mama doku téfara tunj haréwéc ionarunec momacgucac séc zéma doku kiwa tunj haréwéc ionarunec momacgucac séc imuaru mayec.

¹¹ Wañu widi imuac qara imi kuminj howura wañu imuac niñ doku haréwécnec momacgucac séc imi howuc howuc wandaru doku howuc howuc iminéj mebiré énécmiyu ic embac sasala humugic.

¹² Wañu kua meme uña qété 4 iminéj témuña hiyec. Hiyu kaiwe gésiyu haréwéc wañu imuacnec momacguc zéma, maso gésiyu haréwéc wañu imuacnec momacguc zéma, sikilu méndéj énécmiyu tunja haréwéc wañu imuacnec momacguc imi unuhumudarec. Unudaru kaiwe kuha haréwéc imuarunec momacguc imi mayu ai meme momacgucac naléya imi méndéju haréwéc wañu imuacnec momacguc asaha qahac wañec, wañu sinj acguc haréwéc imuarunec momacguc asaha qahac wañec.

¹³ Wañu ni munjuc hémma gezacnanéj nimba sawaiguc kuntac méñ putitima kemma kucnec qacma yomuhuc zéyec; Imi sac qahac kua meme uña haréwéc méñ témuñginaguc imuac niñ baeciguc keczu ionac muru yei saec, saec, saecnéj hemacl

9

¹ Wañu kua meme uña qété 5 inéj témuña hiyec. Hiyu neñ hémma sikilu méñ kurumenj igucnec tecgéma baeciguc mayec. Wañu inéj mia uña biria ionac baec dumuña imuac wétéya mimiawac késa kerec.

² Wañu inéj uña biria ionac baec dumuña imuac wézéra auyu imuacnec hofac sinjindéndéngia yanda éréyec. Éréyu baec séséj imuac hofac yanda niñac kaiwe zéma sawanéj sinjidéngyéec.

³ Wañu hofac qeria igucnec zikonj enenj baec sénganjenj érégic. Wañu ienenj baecac kuanjkuñjac kuha ésécnec kuc buña yanda énécmimiam.

⁴ Wañu ienenj baeciguc ketekeccqan kiwiya ténginj zéma ic hésa hénia hénia imi ménda mebiré énécmimu, néj ic embac tosara pakaginaiguc Anutuac asé kiwi ménda hai énécmiyu keczu imi sac mebiré énécmimu niñac zéénéc mimiam wañec.

⁵ Wañu unugic humumu niñac qahac, néj eñ maso 5 koric qiric wañ énécmima qenzenj manzenj mihicinj énécmimiam kecmu niñ zézéya. Wañu qenzenj manzenj imi mia

kuanġkuanġ nēj ic mēj kiyu nimmacac séc kuha imuhucya.

⁶ Wañu nalé imuaru imi ic enej humuwij zé wamma zéwelectmu, nēj imuac buña ménda énécmimia wammac. Wañu humuc niñac yaiwisisij memu, nēj humucnéj nējgac énécmimac.

⁷ Žikonj ionac tanecgina imi mia becosic yaréiguc kembiñac zé yaréac iwawai megic iniiniya imuhucya mia, orucginaiguc opoc golinéj memeya éséc tarec. Kic tanecgina imi ic kic tanecnina éséc nec.

⁸ Wañu zucgina imi embac onac oruc zucgina luaeluaeya éséc nec imuhucyanéj he énécmiyec. Wañu zécgina imi laionac zéra éséc nec.

⁹ Wañu tétéc nezic nezicgina imi tétéc saiwa aiñnéj memeya éséc nec heyec. Wañu qeñgajgina urumeña imi karisi becosic sasalanéj yaréiguc kembiñ zéma usunec keñgic qacanzac hétéj imuac séc.

¹⁰ Wañu žigina imi kuanġkuanġac žia éséc nec waiyaguc. Kuc buñajina imi maso 5 séc ic embac mebiru énécmimuac séc.

¹¹ Wañu ionac muru miñ kewugina kecénécmiyec. Imi mia uña biria ionac baec dumuña imuac kua meme uñaya. Qara Hebiraio aciguc Abadon, Girik aciguc Apollion, neñañ aciguc Kisikiyoñ uña.

¹² Kunta neinéj yéwéri haréwéc zéma qarec. Imuac nec Momacguc imi hama keru tegzác. Wañu ninzu yéwéri éréhéc hezaoc nec.

¹³ Wañu kua meme uña qété 6 iminéj témuñ hiyec. Hiyu nimba žaki téréya golinéj memeya Anutuac wésiaiguc taczac imuac iliha 4 imuac nec ac ewa mēj hicjiyu niñi.

¹⁴ Hicjima kua meme uña qété 6 témuña késa nañec iwac yomuhuc ézéyec; Doku téfara yanda Yufurata iguc kua meme uña 4 qaté énécmimiawac keczu imi hulac énécmigic.

¹⁵ Wañu kua meme uña 4 hulac énécmiyu yawuj mēj imuac maso mēj imuac kaiwe mēj imuac kaiwe kiwa zézéya imi ducjiyu baec séc ic embac méndéj énécmigic tuñgina haréwéc wañu imuac nec tuñgina momacguc imi unuhumumu niñac mézézéjgé énécmimia.

¹⁶ Wañu yaré ic tuñginaguc becosiciguc tatic ionac qétégina 200 milion imuhuc žéjic niñi.

¹⁷ Uñajiguc héhéña imuhucgeñ becosic zéma ic imuac qahaiguc tacgic imi in-icba tétéc saiwa imi alaña geric éséc nec péscipésiha zéma qouc qouc zéma qouc qouc imuhucya héima kecgic. Wañu becosic ionac orucgina imi laionac oruha éséc nec. Wañu kuagina iguc nec imi geric bélaña zéma hofac zéma salfa mayec.

¹⁸ Wañu ionac kuagina iguc nec geric bélaña zéma hofac zéma salfa yéwéri haréwéc hicjiyec iminéj ic embac méndéj énécmiyu tuñgina haréwéc wañu imuac nec tuñ momacguc imi unuhumudacgic.

¹⁹ Wañu becosic ionac kuc buñajina imi kuagina zéma žiginaiguc heyec. Wañu žigina imi qaté mokoleñ oruha éséc nec. Wañu iminéj ic embac mebiru énécmiyec.

²⁰ Wañu yéwéri imuac qeriaiguc ménda humuma kecgic ienej haka biria méraginanéj wañgic imuac ewa éréhéc ménda wamma ménda waigic, nēj uña hénia hénia zéma baniara hénia hénia goli me siliwa me aiñ pésia me hoc me ichésa mema méraginanéj memeya kicginanéj hémmuac séc qahac, gezacginanéj nimbiñac séc qahac, wañu hénagananéj keñha wammuac séc qahac imuhucyawac mepési énécmima kecgic.

²¹ Wañu ic unuhumugic imi zéma pañge manira zéma kaisero zéma kowu meme haka imuac nec ewa melenj ménda wañgic.

10

Kua meme uña kiwi limbi limbiñaguc.

¹ Wañu kua meme uña kuha yanda méjnéj hosusunéj aturu amuma kurumenj iguc nec mayec. Mayu hémba oruha susuriaiguc asoñ firic heyec. Wañu iwac kic ségéria imi kaiwe éséc nec, wañu hénia héréra imi geric bélaña tandé lopioñ tanec éséc nec.

² Wañu mériaiguc kiwi limbi limbiña hutuhutuya komora mēj késa kerec. Wañu hénia héiyanéj konduj qahaiguc, hénia kanayanéj baeciguc tima nañec.

³ Namma ac kuc nec qacma laionnéj géreréc géanzac éséc nec qarec. Qaru nalé imuaru buñ parandanj 7 ienej momac nec qacgic.

⁴ Imuhuc qacma žéjic nimma bec kiwi-iguc omanj zé wamba kurumenj iguc nec qac yomuhuc nuac muru mayu niñi. Buñ parandanj 7 ienej žéjic imi ménda oma hunuj mena eñ taru.

⁵ Wañu kua meme uña héñi inéj konduj zéma baec tima nañec inéj mia méra héiyanéj kurumenjiguc meyacma yomuhuc žéyec;

⁶ Wañu tetecgia qahac kecma kurumenj zéma iwawai imuac qeriaiguc hezu imi zéma, baec zéma iwawai imuac qeriaiguc hezu imi zéma, konduj zéma iwawai imuac qeriaiguc hezu imi moczoñ yanda žéhicjiyec iwac qaraiguc zéselima žéyec; nalé mehoru horugia mēj ménda hemac.

⁷ Kua meme uña qété 7 témuña himac nalé imuaru me imuaru degucdacmi Anutuac ac saña welenj qe qe ichéra kua meme

ic ionac muru énézýec iminéj hélaguc wandacmac.

⁸ Wañu kurumenj igucnec ac hicñjima nuac muru mayec ewa iminéñnec muñguc nézéma yomuhuc zýec; Gej kemma konduj zéma baec tima nanzac kua meme uñ iwac mériaiguc kiwi limbi limbiña hutu hutuyawac hezac imi mewésémañ.

⁹ Imuhuc zýeu neñ kua meme uñ iwac muru kemma kiwi limbi limbiña komora imi néña zéma ézéwa kua meme uñanéñ mema nena guac tomenjaiguc imi howuc howura wammac, néñ guac kuagaiguc imi morombazec dokuya ésécnec siñaguc wammac zýec.

¹⁰ Imuhuc zýeu neñ kua meme uñ iwac méria igucnec kiwi limbi limbiña komora imi mema neyi. Newa kuanaiguc imi morombazecac doku ésécnec siñaguc wañec, néñ hiñgacma nuac tomenjaiguc imi howuraguc wañec.

¹¹ Wañu inéñ yomuhuc nézýec, gi imi ic embac hénia hénia zéma, gawamañ hénia hénia zéma, acgina hénia hénia zéma, ic kewu ionac momacnec muñguc andiawac ara énézéwésémañ.

11

Héipuc ic éréhéc.

¹ Wañu uñ kemañja tac ésécnec méñ némma yomuhuc zýec; Yacma Anutuac ocmuñ térya zéma zaki térya imuac séha qétéya zéma imuac qeriaiguc mepé qepési wañu ionac zañgégina imi momacnec oloñ énécmima.

² Wañu ocmuñac ama somberj imuac séha imi ménda olomma eñ waina hemac. Ama somberj imi mia ic enia ionac wai énécmimia. Imuac niñac ieneñ maso 42 imuac séc ama areña yanda imi eñ tima kenja wammu.

³ Wañu ni héipuc ic éréhécna kuc buña érécmiwa ieneñ maleku sogawac buña héima ai meme 1260 imuac séc bianjac ara énézému.

⁴ Ieneñ imi baec yomuac Miñina Anutu iwac wésiaiguc nanañ oliwa ic éréhéc zéma kendol tataara éréhéc imi mia.

⁵ Ic méñnéñ méñ mebirí érécmimañ zé wammaciguc kuagira igucnec geric bélananéñ érema hazéc hécgira imi qéccé énécmimac. Ic méñnéñ mebirí érécmimañ zé wammac imi inéñ imuhuc humucac buña wammac.

⁶ Wañu ieneñ imi kuc buñagirauc. Imuac bianjac ara zémanec kecmu naléya naléya imuaru imi kia ménda hamac niñ kurumenj héjicgýoc. Wañu ac zýeyic dokunéñ sac wammac niñ kuc buña he érécmizac. Wañu siñgira méndacma nalé

imuac me imuac yéwéri tanera soho sohoya hénia hénianéñ baec imi qemaoc.

⁷ Wañu ieneñ héipuc ac imi zýeyic tecgéyu imuaru uñ biriwac baec dumuñja imuarunec yañ biria yanda iminéñ érema yaré wañ érécmima iriyu humumaoc.

⁸ Humuyic qamocgira wai érécmigic ama areña yandawac hénia yandaiguc hemaoc. Wañu ama imuac qara imi qeri uñawac séciguc Sodom zéma Izipte zézéya. Miñ kewugiranéñ ama areña yanda imuaru mia ic héñgeña wéndaraiguc qegic humuyec.

⁹ Wañu ic embac séwígina hénia hénia zéma acgina hénia hénia zéma gawamañgina hénia hénia séc ic embac ieneñ qamocgira imi ai meme haréwéc zéma méñac bakia kicginanéñ iricma kecma kicsuanjiguc ménda téñgé érécmimu niñac qetalimu.

¹⁰ Wañu kua meme ic ieneñ imi baecac ic embac ac geriwaguc wañ énécmima yéwéri mihicñi énécmiyoc. Hénia imuac niñac ieneñ humuyic ségiségi wamma ewa hia nimma sese amumu.

¹¹ Wañu ai meme haréwéc zéma méñac bakia tecgéyu Anutu arunec kekecac wésésénéñ hama iorac qerigiraiguc hiñgarec. Hiñgaru yacma hénagiranéñ tima nañoc. Wañu iricma nañgic ionac muru bac yandi yandi kunen yanda hicñi énécmiyec.

¹² Wañu kurumenj igucnec qaçac kunen yanda iorac muru yomuhuc mayu niñoc, iri you éréyic. Wañu ieneñ ac imi nimma hazéc hécgira ieneñ iricmanec nañgic hosusuiguc kurumenju eñoc.

¹³ Eñic nalé idacmuaru mia nañ yanda meyec. Meyu ama areña yanda méndéñ mimia 10 imuacnec momacguc iminéñ zéñgýec. Wañu nañ mema heyec imuac suraiguc ic zañgégina 7,000 humugic. Wañu wai énécmimia ieneñ bacgina yandiyu kurumenj miñina Anutu edamuya héimigic.

¹⁴ Kunta neinéñ yomuhuc zýec; Yéwéri qété éréhécnéñ hama kenzaoc, néñ yéwéri qétéya haréwéc imi fodac hamac.

¹⁵ Wañu kua meme uñ qété 7 inéñ témuña hiyec. Hiyu kurumenjiguc ac ewa yanda sasala hicñjima yomuhuc zýec. Baecac héñgaleñ ama areña yanda imi Miñ Kewunina Kristoac héñgaleñ ama areña yanda wammac. Wañu inéñ nalé teteccia qahac galeñgéma kecma emma kecmac.

¹⁶ Wañu qeriawac galeñ 24 Anutuac kiwaiguc ic kewu tataciguc tacgic ieneñ simiñ héima musugina baeciguc héima Anutu mepésimigic.

¹⁷ Mepési mima legicgina yomuhuc héigic; Ewa hia! Miñ Kewunina Anutu, kecnecac keczañ, medac medac wandac

wandac miñina genjaoc, kuc yanda késama ic kewu wañ nénécmianzanj.

¹⁸ Baera baera ic enej qeri geric wañgénzu. Imuac guac qeri gericgawac buña hazac. Humuc ic niñgési énécmima welenj qeque ic, kua meme ichécga zéma ic embac téréya zéma tosara guac qacgawac eeya héimianzu, kunej me komora séc hakaginawac séc bakia hiabia meénémima baec mebirianzu imi mebirí énécmiwésémanj imuac naléya hazac.

¹⁹ Wañu kurumenjguc Anutuac ocmuñ añgéyu Anutuac sisipac ac imuac katananéñ ocmuñ qeriaiguc winiñu hicñiyec. Wañu imuarunec pilitic zéma gururu meric merira zéma buñ parandanj zéma nanj zéma komboc luhuc selia qeyec.

12

Embac zéma mazuanj.

¹ Wañu kurumenjguc sésécac haka kunej yanda yomuhuc hicñiyec, embac méñnéñ kaiwe maleku ésécnecc héima nanj. Wañu hénaya bawaiguc maso taru oruhaiguc ic kewu opoc sikilu 12 yaguc tarec.

² Wañu embac iminénj hériyaguc wañu, merac memac niñ aži kiyu, yaiwisisinj wamma tarec.

³ Imuhuc wañu sésécac haka méñ kurumenj igucnec hicñiyec. Niñzu, mazuanj yanda pésia méñ heyec. Imi mia oruha 7 zéma, iliha 10 késa keru, oruha 7 séc ic kewu opoc tacma keñec.

⁴ Wañu zianénj kurumenjguc sikilu tunj haréwéc igucnec tunj momacguc hérama baeciguc giliyu madarec. Imuhuc wamma embac merac memanj zé wawanja iwac wésiaiguc merac meyu qécgémánj zé nimma tarec.

⁵ Wañu embac imi nanjawac meyec. Wañu nanja imi kecma ic kewuac aijn tacnéñ baera baera galenggé énécmimac niñ zé mimia. Wañu nanja imi Anutu zéma iwac ic kewu tatac imuac wésiaiguc wagicma enjec.

⁶ Wañu embac imi baec kéra kérésiaiguc néngacma keñec. Imuaru kaiwe ai meme 1260 imuac séc héngalenj wammimu niñ Anutunénj duñ tatac méñ bianjac buña mihicñi miyu heyec.

Kua meme uña Mikaelnéñ mazuanj nesimiyu keñec.

⁷ Wañu kurumenjguc yaré téma hicñiyec, kua meme uña Mikael zéma kua meme uñahéra ienej mazuanjac hazéc wamma yaré wañgic mazuanj zéma kua meme uñahéra ienej imuhucyanec yaré bakia melemma qegic.

⁸ Wañu mazuanj zéma ienej kawali ménda wamma maunudarec. Wañu kurumenjguc titiñja méñ ménda he énécmiyec.

⁹ Wañu mazuanj yanda nesimigic néngacma mayec. Mazuanj imi mokolenj wahala kuwi zéma Biria miñina zémimia imi mia. Inénj kurumenj bawaiguc keczu imi moczonj ikoc wañ énécmianzac. Wañu nesimiyu baeciguc mayec. Wañu kua meme uñahéra imi acguc momacnec nesi énécmigic madacgic.

¹⁰ Wañu kurumenjguc ac ewa yanda méñ yomuhuc hicñiyu niñj; Dac muna hécnina ionac hazéc ac mihicñima Anutuaru siñi kaiwe séc aciguc onopocañec imi qegiligic mayec. Imuac niñac deguc neñañ Anutuninawac añgénj titi zéma kuc zéma héngalenj ama arenja yandaya zéma iwac Kristoyawac kuc buñanéñ hicñi hazac.

¹¹ Wañu dac muna hécnina ienej ramawac sac imuac kuha zéma héipuc ac wamma zégic imuac kuhanénj hazéc imi ogicgic. Ienej imi humucac décyaguc kereñgic, néñ kekecginawac ewa éréhéc ménda wañgic.

¹² Imuac niñac, kurumenj zéma imuaru kekecginaguc kecanzu ini, ségiségi wañgic! Wañu Biria miñinanénj enjeya naléya imi hotoña wanjac imi niñtegicma qeri biric kunej yanda nimma mayec. Imuac niñac baec zéma kondunj imuaru imi yéwéri hemac.

¹³ Wañu mazuanj imi baeciguc nesimimia wañec imi héñtegicma embac nanjawac meyec imi genesi wammiyec.

¹⁴ Wañu embac imi kunta nei kunej yandawac qeñgaj héréra mimia wañec. Imuac niñac inénj mazuanjac héñacya mema hia néngacma putitima keñec. Kemma baec kéra kérésiaiguc imuaru nalé éréhécnénj méñ zéma bakia imuac sécdac héngalenj wañ mimiawac kerec.

¹⁵ Wañu mokolenj imi dokunénj embac imi késama kemmac niñac wamma iwac andiaiguc kemma kuaya igucnec doku yanda doku téfara ésécnecc qocgéyu mayec.

¹⁶ Wañu baecnénj embacwac méra mima kuaya añgéma doku mazuanjnéñ lonjec imi qécgédarec.

¹⁷ Wañu mazuanj imi embacwac qeri biric nimmiyec. Nimmima liliñgéma kemma embac iwac nambérac héra tosara Anutuac zézé seli ac niñtohoma kecma Yesuac héipuc ac imi añgétima kecanjgic iniguc yaré qemanj zéma

¹⁸ kondunj sakasaciguc nanjec.*

13

¹ Wañu ni hémba kondunj qeria igucnec

* 12:18: Kiwi tosaraiug; Ac bakia yomi kembangan 17 iguc toroqeqeyawac heyu kembangan 18 imi héla qahac enj hezac.

yañ biria méñnéñ éréyec. Imi iliha 10 zéma oruha 7 hemiyec. Wañu iliha 10 imuaru ic kewu opoc 10 tacma keñec. Wañu oruhaiguc séc imuaru qac kiwi Anutu zébiri qébiru wañ mimianéñ hema keñec.

² Yañ zéráguc héñi imuac tanera imi pusi kuney yanda leopad yañ ésécñec, héna méria imi haséñ yañ bea imuac méria ésécñec, wañu kuaya imi haséñ yañ laion kuaya ésécñec, wañu mazuañ iminéñ eñeya kuha zéma ic kewu tatacya zéma qac buña imi yañ biria iwac waimiyec.

³ Wañu hémba yañ imuac oruha méñ imi hézén hézénigia humumia ésécñec hemiyec. Wañu wiziya humumia imi misirima hiaruyec. Hiaruyu baec séc ic eney yañ imuac hémma welicégma méndacmigiç.

⁴ Wañu mazuañ iminéñ yañ imuac ic kewuac qac buña miyec. Imuac niñac ic embac ienen yañ imuac mepé qepési wammima yomuhuc zégic; Méréñéñ yañ imuhucyawac séc? Méréñéñ i guc efima yaré qemacac séc?

⁵ Wañu yañ imi séwi eñeñawac ackuazéc zéma mematitiac ackuazéc zémacac niñ kuaya biria haimimia wañec. Wañu maso 42 imuac séc ai mema kecmac niñ kuc buña qemimia wañec.

⁶ Wañu yañ iminéñ kuaya aņgéma Anutu zébiri wammima qac buñaya zéma iwac ocmuñya zéma tosara kurumenjiguc keczu imi momacñec zébiri qébiru wañ énécmiyec.

⁷ Wañu ic embac téréya hazéc wañ énécmima yaré qema onogicmac niñac ic kewuac buña qemimia wañec. Wañu séwigina héña héña zéma baera baera ic embac zéma acgina héña héña zéma baera baera imi kewu wañ énécmimac niñ kuc buña qemimia wañec.

⁸ Wañu rama merawa qegic humuyec iwac kekecac kiwiiguc baec kurumenj zéhicñiyec imuarunec qacgina ménda oénécmiyunec baec yomuaru kecanzu imi eney moczoñ yañ biria imi mepési migic.

⁹ Méñnéñ méñ gezawagucñéñ ac yomi nimmac.

¹⁰ Hésa amawac buña imi hésa amaiguc kemmac. Souac buña imi sounéñ hélyu humumac. Yéwéri imuhuc haénécmiyu ic embac téréya ienen ninzén ninzénigiaiguc selianec nañ selimuac hezac.*

¹¹ Wañu baec qeria igucñec yañ biria méñ éréyec. Éréyu hémba rama merawa ésécñec iliha éréhéc heyec, néñ ara imi mazuañ mokoleñ ésécñec zéyec.

¹² Wañu yañ iminéñ yañ walac éréyec iwac kuc buña sécyá imi iwac kiwaiguc haisésécya wañec. Imuhuc wamma baec zéma imuaru kekera énézéyu becñec yañ

walac hicñima wiziya humumia misirima hiaruyec imuac simiñ héimigic.

¹³ Wañu inéñ haihaka méréra meanzac. Mema zéyu ic embac kicginaiguc kurumenj igucñec geric bélaña baeciguc maanzac.

¹⁴ Haka méréra imuhucya memac niñ kuc mimia wañec. Wañu yañ walac hicñiyec iwac kiwaiguc haka imuhucya mema ic embac baeciguc kekera ewa soho meénécmiyec. Meénécmima wiziya sounéñ héihéiya imi misiriyu qeliyec yañ biria iwac baniaraya memu zéma énézéyec.

¹⁵ Wañu kuc buña qemimia wañec imuac niñ yañac ireha imi kececya haimiyu baniaraya iminéñ ac momacñec hia zéyec. Zéma ic embac tosara wañ baniaraya imuac mepé qepési ménda wammimu imi unugic humumuac zéteccéyec.

¹⁶ Wañu inéñ ic embac moczoñ yanda, ic kuney me komora, ic iwawai ginaguc me maqeqeya, ic miñsuc kekec me welen qeçe momac yanda méra héiginaiguc me pakaginaiguc asé kiwi hai énécmimia wammac niñ zéyec.

¹⁷ Wañu asé kiwiya imi qahac wañu méñnéñ méñ soukiwa haima nénnagémba wammacac séc qahac wañec. Asé kiwi imi mia yañ imuac qara me qara imuac qétéya.

¹⁸ Niñtegic qinñtegic ac imi yomuhuc, Ic méñ niniña asac asaria hemizac inéñ yañ imuac qétéya olomma niñasarimac. Qété imi mia ic méñac qétéya 666.

14

Rama zéma ic 144,000.

¹ Wañu neñ hémba rama merawa imi Zion baec boñaiguc nañec. Wañu i guc ic 144,000 moacñec nañgic. Wañu pakaginaiguc rama merawa iwac qara zéma mañgocyawac qara ogic heyec.

² Wañu kurumenj igucñec ac ewa méñ hicñiyu niñi. Nimba doku duduy yandawac hétéñ imuhucya zéma buñ parandan ésécñec wañec. Wañu nimba ac ewa imi legic héihéi ic eney gita kulele héré qegic qacanzac ésécñec.

³ Ienen imi ic kewu tatac zéma yañ kekecginaiguc 4 zéma qeriawac galen ionac kicginaiguc legic qelia héigic. Wañu legic imi ic tosara niñareñgéma héimuac séc qahac wañec, néñ 144,000 baec igucñec doegina meénécmimia ienen sac imuhuc wammuac séc wañec.

⁴ Ienen mia embac iniguc momacñec ménda mebiru amuma qeri qala qalanec kegcic. Kecma rama merawanéñ dimia me dimia keñu séc méndac mima keñangic. Wañu ic embac suggina igucñec boñhérégina meénécmiyu Anutu zéma

* 13:10: Girik aciguc; Ic embac téréya ionac ninzén ninzénigia zéma nanaj seli imi imuaru mia hezac.

rama merawa iorac héla gocmia walac walac waņgic.

⁵ Waņu kuaginaiguc ikoc ac mēj mēnda hicņiyu niņgic, nēj kēpēsic solāņ kegcig.

Kua meme uņawac gezac qézēj ac.

⁶ Waņu kua meme uņā mējñēj kurumeņ sawaya imuac suraiguc putitima keņj hēj. Inēj mia baec séc ic embac, séwi tanecgina hénia hénia zéma ac ewagina hénia hénia zéma gawamaņgina hénia hénia ionac mia buņa suruc hiabia hehe selia énézēmaņ zé kesa kerec.

⁷ Inēj kucnec qacma yomuhuc zéyec; Zétecgé teggé naléya imi ducņima hazac imuac niņ Anutuac bac yandi yandi wamma mepé qepési wammigic enju. Inēj kurumeņ zéma baec, konduņ zéma doku kiwa sasala mihicņi énécmidarec.

⁸ Imuhuc zéma keņj andiaiguc kua meme uņā mēj mēndac mima keņec qétéya érehécñēj yomuhuc zéyec; Bacgézac bacgézac ama areņa yanda Babilon! Ama iminēj mia baera baera ic embac iniguc kaisero wamma qeri geriac waiņ doku selia gumu énécmima kerec.

⁹ Waņu andiaiguc kua meme uņā mēj qétéya haréwécñēj mēndacma kemma kuneņ yanda qacma yomuhuc zéyec; Mējñēj mēj yaņ biria me iwac banarayawac mepé qepési wammima pakayaiguc me mériaiguc asé kiwi memac imi

¹⁰ I acguc Anutuac qeri biriawac waiņ selia imi nemac. Waņu waiņ selia imi mia dokuguc mēnda mesohoma qocgé énécmimia. Ienej imi kua meme uņāhéra téréya zéma rama merawa ionac kicginaiguc geric bélaņa zéma salfanēj qenzer manzer mihicņi énécmimia wammac.

¹¹ Waņu qenzer manzer imuac hofacñēj nalé tetcgia qahac éréma emmac. Mējñēj mēj yaņ biria zéma imuac banarayawac mepé qepési wammu imi zéma mējñēj qarawac asé kiwiya memac ionac imi siņi kaiwe séc tachiaharu mēj mēnda he énécmimac.

¹² Imuac mia ic embac téréya enej réwériiguc naņselima kecanzu. Ienej mia Anutuac zézé seli ac zéma Yesuac muru niņzēj niņzēņgina hezac imi selianec késama kecanzu.

¹³ Waņu kurumeņ igucnec ac ewa mēj yomuhuc mayu niņi, zéwa kiwiiguc ona, nalé yomuacnec hénima Miņ Kewuninawac qeriaiguc humumu ienej mériaņginauc. Imuhuc zéyu uņā téréyanēj yomuhuc zéyec; Hélacnec! wawaņ memegina imuac hēlanēj mēndac énécmimac imuac niņ nalé imuaru aigina hetecgéma tachiarumu.

Baeciguc héla memaac nalé hayec.

¹⁴ Waņu hémba hosusu lalac lalac heyu imuac qahaiguc mēj icac naņa éscēcneñēj tarec. Waņu iwac oruhaiguc imi ic kewu opoc golinēj memeya tarec, mériaiguc imi sou zéra miņgaņ qizilicyaguc imuac késama tarec.

¹⁵ Waņu ocmuņ igucnec kua meme uņā mējñēj mama mēj hosusu qahaiguc tarec iwac yomuhuc qacma ézéyec; Gi souga miņgaņ miņgaņgianēj héima tocgowésēmaņ. Héla gocmia imi moczoņ waziwaziya wandaru baecac héla memeyawac naléya ducņjac.

¹⁶ Imuhuc zéyu hosusu qahaiguc tarec inēj souya miņgaņ miņgaņagucñēj giliyu keņha wamma qeriru baeciguc héla gocmia imi tocgo énécmimia wandarec.

¹⁷ Waņu kua meme uņā mējñēj ocmuņ kurumeņiguc tarec imuacnec mayec. Waņu i imuhucyanec souya zéra miņgaņ qizilicyaguc kesa kerec.

¹⁸ Waņu kua meme uņā mēj geriac galeņa keczac inēj zakī téréya igucnec mayec. Mama sou miņgaņa zéra qizilicyaguc kesa kerec iwac kucnec qacma yomuhuc ézéyec; Waiņ gocmia imi qoadaczac imuac niņac gi souga zéra miņgaņa qizilicyaguc iminēj baeciguc waiņ héla gocmia hezac imi héima tocgēna.

¹⁹ Zéyu kua meme uņā iminēj souya héiyu keņha waņu baeciguc waiņ gocmia kanzaņaguc imi tocgoma Anutu qeri biriawac waiņ tiži qizizayawac titiņa kuneņ yanda imuac qeriaiguc giliyu hiņgadarec.

²⁰ Waņu waiņ tiži qizizayawac titiņa yanda imi ama yanda imuac séņgangeņiguc taru tižitižizagic titiņa yanda imuac qeria igucnec sac yanda mayec. Mayu zékēņa imuac horua hēņgeņa imi érema becosic démēņawac séciguc heyec. Waņu horua wēndara imi 300 kilomita imuac séc sécgēma keņec.

15

Kua meme uņā enej yéwéri 7 késama naņgic.

¹ Waņu kurumeņiguc sésécac haka kuneņ yanda welic welicgia mēj hicņiyu hēj. Kua meme uņā 7 ienej yéwéri zérabéraguc 7 késama naņgic. Anutuac yéwéri zérabéraguc iminēj hicņidaru moczoņ teggémac imuac niņac yéwéri iminēj tetcgiawac buņa wanzac.

² Waņu muņguc hémba konduņ mēj kiruņñēj memeya éscēcneñēj geric bélaņguc mesoho sohojawac heyec. Ic embac tosara meseli amuma yaņ biria zéma iwac banarayā zéma iwac qarawac qétéya imi moczoņ hējara mema ogicdacgic ienej

mia kondunj kiruññéñ memeya ésécñec imuac élélahaicg Anutuac gita kulele imi késama nanjic.

³ Namma Anutuac welej qeçe ic Mose zéma rama merawa iorac legic yomuhuc zéma héigic, O Miñ Kewunina Anutu, medac medac wandac wandac miñjina, gerj ai enjeña zéma welic welicgia meanzanj. Baera baerawac ic kewu zéma Miñ Kewu keczanj guac héna imi solanja zéma hélacñec.

⁴ Miñ Kewunina, mérénéñ qacgawac bac yandi yandi ménda wamma eeya ménda héigémmac? Gi momacguc sac téréya. Guac wawanj meme solanja imi hicñjitegiczac imuac baera baera ic embac ieneñ hama wéségaiguc mepési gémmu.

⁵ Wanju haka imi tegéyu hémba kurumenjiguc héipuc acac hali ocmunj imuac naguya anjéyec.

⁶ Anjéyu kua meme uña qété 7 yéwéri 7 kesa nanjic ieneñ ocmunj igucñec magic. Ieneñ imi séwi usu lalacñec zéma qala qalagia linéñ malekunéñ memeya imi héima kecgcic. Wanju tétécginaiguc rikunj manjkepela golinéñ memeya imi zikima nanjic.

⁷ Wanju yanj kekecginaguc 4 nanjic ionarunec méñnéñ sokoc 7 golinéñ memeya Anutu kekec hémbénaña miñjina iwac qeri birianéñ sécgéma kuaya qema heyec imi kua meme uña 7 ionac ésécñiyec.

⁸ Wanju Anutuac edamuya zéma kuhanéñ wanju ocmunj qeriaiguc hofac hicñjima kuaya qedarec. Wanju kua meme uña 7 ionac yéwéri zérabéracuc 7 imi ménda tecgéyunc méñnéñ mēñ ocmunj qeriaiguc emmacac séc qahac wanjic.

16

3éic Anutuac qeri gericyanéñ kuaya qema héheya.

¹ Wanju ocmunj qeria igucñec ac ewa kunéñ yandanéñ mama kua meme uña 7 yomuhuc énézéyu niñj. Ini kemma Anutuac qeri gericac zéic 7 imi baeciguc qocgéigic.

² Wanju kua meme uña qétéya momacguc inéñ kemma zéicya baeciguc qocgéyu wizi biria geriwagucnéñ ic embac yanj biria imuac asé kiwiya mema banjaraya mepésimigic ionac séwiginaiuguc hicñjyec.

³ Wanju kua meme uña qétéya éréhéc inéñ zéicya kondunjiguc qocgéyu kondunj imi focdac ic humumia ionac sac ésécñec wanjic. Wanju kondunjiguc lambéc zéma iwawai kekecginaguc imi moczorj humudaccic.

⁴ Wanju kua meme uña qétéya haréwéc inéñ zéicya doku téfara zéma doku kiwaiguc qocgéyu sac wandarec.

⁵ Wanju kua meme uña doku anjétima kerec inéñ yomuhuc zéyu niñj, becaru kecñecac keczanj, o téréya miñjina, imuhuc zétécgé énécmizanj imuac niñjac gi imi solanj dindinja wanzanj.

⁶ Ieneñ ic embac téréya zéma kua meme ic unugic sacgina mayec imuac niñjac gumu énécmina imuac nimba hakagina wanjic imuac bakia mezu.

⁷ Wanju neñ nimba zaki téréyanéñ ac yomuhuc melemma zéyec; Hélacñec! Anutu Miñ Kewunina medac medac wandac wandac miñjina guac gésigési aiga imi hélacñec zéma solanja wanzac.

⁸ Wanju kua meme uña qétéya 4 inéñ zéicya imi kaiweiguc qocgéyu geric bélanjanéñ ic embac kasonj énécmimac niñ waimimia wanjic.

⁹ Wanju geriwa kunéñ yandanéñ ic embac kasonj énécmiyec. Wanju yéwéri zérabéracuc imi mihicñj énécmimacac séc kuha hemizac Anutu iwac qara imi zébiri qébiri wammima ewa qerigina ménda melemma eeya ménda héimigic.

¹⁰ Wanju kua meme uña qétéya 5 inéñ zéicya imi yanj biria iwac ic kewu tataraiguc qocgéyu iwac hénggaleñ ama areña yanda imi focdac sijidéngéyu ic embac ieneñ qenzej manzej qema ezelangina kigic.

¹¹ Wanju wizi némbéngina zéma imuac geriwa niñjac Anutu kurumenj miñjina zébirimima wawanj memegina imi kilenj ménda melenjic.

¹² Wanju kua meme uña qétéya 6 imi ic kewu Is igucñec hamu ionac hénagina mihicñjima zéréñ qéréñ wandacmanj zé zéicya doku téfara yanda Yufurata iguc qocgéyu doku imi zigédarec.

¹³ Wanju ni hémba mazuanj mokolenj kuaya igucñec zéma yanj biria imuac kuaya igucñec zéma kua meme ic ikora iwac kuaya igucñec uña biria haréwéc tanj tanec ésécñéñ éréigic.

¹⁴ Imi mia kuwic unjagina. Ieneñ imi medac medac wandac wandac miñjina Anutu iwac nalé yandaiguc yaré qewinj zé zéréñ qéréñ wamma baera baera ic kewu ionac muru kemma kiwi méréra wamma tocco énécmigic.

¹⁵ Niñju neñ kowu nene ésécñec hamanj. Méñnéñ méñ kic qeli kecma enjeya séwi usuya galéngéma katanec ménda kenja wamma enjeya gamuya ménda hicñjitegicmac imi mérianaguc wammac.

¹⁶ Wanju uña biria haréwéc ieneñ baec méñ qara Hebiraió aciguc Amagedon zémimia imuaru ic kewu qutulanjé énécmidaccic.

¹⁷ Wanju kua meme uña qétéya 7 inéñ zéicya imi sawa gélélayaiguc qocgéyu mayec. Mayu ocmunj ic kewu tatac imuarunec ac ewa kunéñ yanda méñnéñ

yomuhuc zéyu mayec; Medac medara wanzac!

¹⁸ Wañu pilitic zéma bun parandan zéma ac hétéj hicñiyec. Wañu nan kuney yanda méj hicñiyec. Nan imuhucya imi baeciguc ic embac hicñima keccigac éréma deguc méj ménda hicñiyec.

¹⁹ Wañu ama areña yanda demij seliaguc imi téma haréwéc wañec. Wañu baec séc ic ionac ama areña yanda imi moczon bororongéma madarec. Wañu Anutunéh Babilon ama areña yandawac tacyachéra imuhuc niñqeli énécmima qeri biric soho sohoyawac wain doku sokoc imi qocgé énécmiyec.

²⁰ Wañu kondun baec komoc komoc imi néngacma sanjidacgic baec boña moczon hocéncmimia wañec.

²¹ Wañu kurumen igucnec komboc sangeña 40 kilo imuhucya imuhucyanéh ic embac ionac qacginaiguc mayec. Mayu yéwéri kuney yanda bac yandi yandiyaguc miñicñi énécmiyu ic embac ienen Anutu zébiri qébiri wammigic.

17

Kaisero embac garata zéma yaj biria.

¹ Wañu kua meme unja 7 zéic késa nanjic ionarunec méñnéj nuaru hama yomuhuc nézéyec, You hana héná yanda embac qac bunja yandayaguc doku kuney yanda yandaiguc tacanžac imi kitiwa dimuhucya hicñimimac imi gézéwa hémbésémañ.

² Baec séc ic kewu ienen i guc kaisero wanjananzu. Wañu ic embac baeciguc kecanzu ienen iwarunec mia kaiseroac wain doku negic ewa soho wañ énécmiyu keczu.

³ Imuhuc nézéma unja téréyanéh nuag-icma baec kéra kérésaiaguc keñec. Wañu imuaru hémba embac méñ yaj biria pésia méñac qahaiguc tarec. Wañu yaj imuac séwélaiguc Anutu zébiri qébiri mimiawac qac kiwi hénia hénia sécgédacma heyec. Wañu yaj imi mia oruha 7 zéma iliha 10 hemiyec.

⁴ Wañu embac imi séwi usuya qoucquocya zéma péscipésiha meamuma kerec. Wañu goli zéma hoc eeyaguc zéma pél hocnéj mezeric amuyec. Wañu mériaiguc sokoc méñ golinéh memeya késama nanjic. Wañu sokoc imuac qeriaiguc imi haihaka ewa loloña zéma kaiseroac haka qakolayaguc imi sécgéma heyec.

⁵ Wañu pakayaiguc qara saña yomuhuc ooyawac heyec, Babilon ama yanda, kaisero embac zéma baecac haihaka ewa loloñawac neñgocgina.

⁶ Wañu embac imi hémba ic embac téréya zéma Yesuac héipuc ichéra ionac sacgina

nekecma ewa sohoso ho wañec. Wañu nenj hémma kuney yanda welicgéyi.

⁷ Wañu kua meme unjanéh némac niñac imuhuc kuney yanda welicgézan? zéma nézéyec. Nenj embac imuac haihakaya saña zéma yaj biria oruha 7 zéma iliha 10 embac iminéh tacma nesianžac iorac héniaqira gézéwa nimbésémañ.

⁸ Gi yaj biria hénzan imi becaru kerec, néj deguc ménda keczac. Wañu bianjuc unja biria ionac baec dumunja imuacnec éréma humucac geric siaiguc hiñgacma biridacnac. Wañu yaj biria imi bec kerec, néj deguc ménda kecma bianjuc lilingéma hamac. Imuac niñac hicñi énécmimac nalé imuaru imi baec kurumen hicñiyec imuarunec éréma deguc baeciguc kekera, kekecac kiwiiguc qacgina ménda ooyawac hezac, ienen imuac hémma welicgému.

⁹ Ewa qeri niñtegic qinjegicyagucnéj ac yomi niñasarimac. Oruha 7 imi baec boña 7 embacnéj tarec imi zéma ic kewu 7 wanzu.

¹⁰ Ic kewu 5 imi maunuyu qahac wanjic méj deguc keczac. Wañu méj imi ménda hazacnec. Wañu hamac imi nalé hotoñadac kecmacac hezac.

¹¹ Yaj bec kerec, néj deguc qahac wanzac imi ic kewu 7 ionac areñjiguc toroqema qetéya 8 wammac. Wañu inéh humucac geric siaiguc hiñgacnac.

¹² Wañu iliha 10 hénzan imi ic kewu 10. Wañu ienen imi baec yandagina imi ménda énécmimia néj yaj biria i guc qéhéréggéma keccig nalé hotoña dac ic kewu éséc nec kuc bunja qeénécmimia wammac.

¹³ Ienen imi ewa siñ momacnec wamma enaj kuc bunjagina zéma ic kewuac qac bunja imi yaj biria iwac mia waimidacmu.

¹⁴ Wañu ienen rama merawa hazéc wammima i guc yaré qemu. Wañu rama merawa imi miñ onac miñgina zéma ic kewu onac ic kewu keczac imuac yáraiguc onogicdacnac. Wañu héihéré énécmimia zéma gési énécmimia zéma tohotoho ichéra kenhéj hahegina qahac imi enen i guc momacnec kecmu.

¹⁵ Imuhuc zéma kua meme unjanéh toroqema yomuhuc nézéyec; kaisero embac doku yanda yanda qacginu taru hénnec. Doku imi mia icya icya zéma ic embac tunja tunja zéma héñgaleñ amaya amaya zéma acgina hénia hénia zéanzu imi enen mia.

¹⁶ Wañu iliha 10 héñec ienen zéma yaj biria imi momacnec kaisero embac imi nimbiri wammima mebiri mima séwi usuya imi hetecgéma iwac séwi busuya qécgéma nenesicya imi gericiguc odacmu.

¹⁷ Wañu Anutunéh eneya ewa siña heyec séc medacmañ zé ewa qeriginaiguc niñj méñ miñicñi énécmiyu ewa momac wamma enaj héñgaleñ ama areña yandagina imi yaj biria iwac waimigic. Wañu imuhuc

wammanec kecgic Anutuac ackuazéc imi hélaqac wandacmac.

¹⁸ Wañu embac héñnec imi mia ama areña yanda, baecac ic kewu héñgaleñ wañ énécmianzac imi mia.

18

Babilon ama areña yanda imi kisikiyon mihicñiyec.

¹ Imuhuc zéyu tegéyu ni hémba kua meme uña méñ kuc buña yandayagucnéñ kurumenñ igucnec mayec. Wañu iwac edamuyanéh baec qetagalidarec.

² Inéh ac ewa yandaiguc qacma yomuhuc zéyec; Bacgézac bacgézac! Ama areña kuneh yanda yanda Babilon! Kuwic onac duñ tatac zéma uña biria hénia héniaiwac tocgotogo ama zéma nei biria ewa loloña ionac aségina wanzac.

³ Hénia imi yomuhuc, héñgaleñ amaya amaya imi iwac kaisero hakawac qeri biria imi doku selia ésécnec nema ewa mohogoho sohoya wanzu. Wañu baecac ic kewu eneh i guc kaisero haka wanñic. Wañu baec séc nénnagémba ic ieneñ imuhucyanec mezeric qezericac kuhanéh kecma kekec imuac kuha niñac yandima soukiwa ginaguc wanñic.

⁴ Wañu kurumenñ igucnec ac ewa méñ yomuhuc mayu niñi; Ic embac hécna ini embac iwarunec mama iwac késpedesiciguc ménda toroqemu. Imuhuc wamma iwac yéwéri zérabérac imi momacnec ménda memu.

⁵ Némac niñ késpedesiya imi qaudumuru héima eñkecma kurumenñ osizac. Wañu Anutunéh késpedesiya imi niñqelima keczac.

⁶ Imuac énécmiyec séc miñic. Wawanñ memeyawac bakia séha mesaigic éréhéc wañu meleñ miñic. Wañu sokociguc doku selia hénia hénia momacnec haima lelecgéma énécmiyec imi séc méñ toroqema meleñmiñic.

⁷ Zézé bipi wanñamuma mezeric wanñamuma kerec imuac imuhucyanec qenzej manzej zéma ewa howuc imuac séciguc wammigic. Némac niñ inéh ewa qeriaguc yomuhuc zéanzac, ni embac garata wamma héñgaleñ wañ énécmianzua, ni malé qahac, wañu ewa howuc méñ ménda mihicñijamañ.

⁸ Imuac niñ ai meme momacguc imuac qeriaiguc yéwéri zérabéra, humuc zéma, zésiac yanda zéma, béti yanda imuhucyanéh hicñijimiac. Iwac tasé kuku miñina imi medac medac, wandac wandac miñina Anuta, imuac niñac embac imi geric bélañaguc giliyu zedacmac.

⁹ Wañu baecac ic kewu i guc kaisero wamma mezeric qezeric wamma kecgic imi eneh gericnéñ embac imi oyu imuac

hofacya eñu hémma iwac niñac zésiac wammu.

¹⁰ Wañu qenzej manzej hémma bac yandi yandi wamma lakec namma qac héhélima yomuhuc zému. Ewa biric, ewa biric! Ama yanda Babilon, medac medac wandac wandac Babilon! Némac niñ kitiwaga yéwéria focdac hicñigénzac.

¹¹ Méñnéñ méñ hinacya boñ ménda meanzac imuac niñac baecac nénnagémba ic ieneñ embac imuac wamma siacma ewa biric wammigic.

¹² Hinacgina imi mia goli zéma siliwa zéma qembili boña yanda zéma péñ hoc boña eñeña zéma lineñ maleku solaña zéma iwawai qouc qoucña zéma maleku hézéh usianéh memeya kambih hésianéh memeya zéma maleku péscipésiha zéma ichésa héméhñ hiabiaguc hénia hénia zéma iwawai elifante zuñanéh memeya zéma méra kiwi ichésa boña eñeñagucnéñ memeya hénia hénia zéma aih qaora zéma, aih zéma mamboli hoc

¹³ Wañu méséki ic séwéla, iwawai asélañaguc, kufañ, haléc héméhaguc, berizi halécya, doku selia, oliwa haléc, padi zéma imuac uha, burumakao zéma rama, becasic zéma imuac karisi, hésa ic zéma ic embac ionac qeri uña.

¹⁴ Wañu yomuhuc zému, Iwawai héla gocmia imuac me imuac guac uñaganéh siña nimma hoc hoc ai meanñec imi moczoñ guac murunec néñgacma kendacñic. Iwawai saméh bipiyaguc hegégéhña zéma iwawai mezeric qezericaguc imi moczoñ sohodacñic. Imuhucya imi méndagucnec mihicñijimu.

¹⁵ Babilon niñac soukiwa mihicñianñic nénnagémba ic hinac imuhucyawac miñina ieneñ qenzej manzej imuac bac yandi yandi wamma lakec namma yomuhuc zézé siac wamma ewa howuc wanzu.

¹⁶ Ewa biric, ewa biric, ama yanda gi lineñ maleku hiabia zéma maleku qouc qoucña zéma pési pésiyanéh mezericma goli zéma hoc eeyaguc zéma péñ hocnéñ mezeric amuna kekera.

¹⁷ Hinac yanda imuhucyanéh fuknec qahac wandaczac.

Zéic miñina zéma zéiciguc kondunñ séc kenkenñ haha wanñaguc ic kian eneh zéma zéic imuac ai ic zéma kondunñiguc ai meanñic ieneñ lakec wanñic.

¹⁸ Namma geric embac oyu hofacya éréyu hémma qacma zézu, Ewa biric, némac ama kuneh yandanéh imuac séc wanñec me?

¹⁹ Imuhuc zéma orucginaiguc sigic naecma siacma ewa howuc wamma zésiacma zégic; Ewa biric, ewa biric, ama yanda yomi, kondunñiguc zéic miñina ieneñ guac iwawai eeyagucnéñ soukiwagina

mihicṅiangic, nérj ama arenja yanda imi fuknec qahac wandaczac.

²⁰ Waṅu Anutunérj hénaoṛiṅ héra ionac zéwelecgina niṅénémima embac imi zétécgé énécmizac. Imuac niṅac kurumenj zéma ic embac téréya zéma Yesuac Méliméli ic zéma kua meme ic ini, haka imuac ségiségi waṅgic!

²¹ Ac imuhuc hicṅiyu kua meme uṅa selia méṅnérj zamanziṅ yanda hilaṅa mérj meyacma kondunjiṅuc giliyu hingarec. Hingaru yomuhuc zéyec; Babilon ama yanda imi imuhucnec selianec gliyu hingaru mihicṅimuac séc qahac wammac.

²² Waṅu gita qeṅe ic zéma legic héihéi ic zéma kuṅa qeṅe ic zéma témun qeṅe ic ionac hétérj imi sugcinaiguc muṅguc ménda hicṅiyu nimmu. Waṅu méra kiwi meme ic ionac nénnagémba haka imi acguc muṅguc ménda hémmu. Waṅu iwawai hézé hézézayawac zamanziṅ hoc yanda imuac hétérj acguc muṅguc ménda hicṅiyu nimmu.

²³ Lambe asahanérj guaru muṅguc ménda asarimac. Waṅu eu inij buṅa qeṅe ionac ewa hétérj guac muru muṅguc ménda hicṅiyu nimmu. Nénnagémba ichécga imi baera baera ic eṅeṅa imi eneṅ mianérj, suṅa meme acganérj baec séc ic embac qerigina mesohoyec.

²⁴ Waṅu kua meme ic zéma ic embac téréya zéma ic embac tosara baera baera unuhumugic moczoṅ yanda ionac sacginanérj ama yanda yomuac qeriaiguc wininiyec.

19

Kurumenjiṅuc zézé ségiségi hicṅiyu héṅi.

¹ Waṅu imuac andiaiguc nimba kurumenjiṅuc ic embac tuṅ yanda ionac ewa hétérj yanda ésécnecnérj hicṅijma yomuhuc zégic; Haleluya Anutunina mepésini! Anṅérj titi zéma edamu zéma kuc yandanérj Anutunina guaru hezac.

² Hénia imi mia iwac niṅgésigési ai imi hélanc zéma solan dindiṅa wanzac. Kaiseroac hakanérj baec mebiriyec sero embac garata imi niṅgésima eṅeya welen qeṅe ichéra ionac sacginawac zégési énécmimac.

³ Muṅguc yomuhuc zégic; Haleluya! Waṅu ama yanda imuac hofacnérj nalé tetcgia qahac emmanec nananzac.

⁴ Waṅu qeriwac galeṅ 24 zéma yan kekecginaguc 4 ieneṅ ic kewu tatic imuaru tarec Anutu i simiṅ héimima mepésimima zégic; Hélacnec, Haleluya!

⁵ Waṅu ic kewu tatic imuarunec ewa hétérj mérj hicṅijma zéyec; Anutunina mepésimigic, iwac welen qeṅehéra moczoṅ

ini zéma, kunerj me komora, iwac bac yandi yandi wammianzu ini moczoṅ Anutu mepésimigic.

⁶ Waṅu muṅguc ic embac tuṅ yanda ionac ewa hétérj ésécnec zéma doku dundunj yandawac hétérj ésécnec zéma buṅ parandanj yanda ésécnecnérj hicṅijma yomuhuc qacma zégic niṅi, Haleluya! medac medac wandac wandac Miṅ Kewunina neṅaṅ Anutunérj ninicgaleṅ waṅ nénécmianzac.

⁷ Rama merawa imuac zammarérj meme naléya ducṅiyu inij buṅaya qemimianerj zérérj qérérj waṅ amudaczac. Imuac niṅ neṅaṅ ségiségi wamma edamuya héimiwinj.

⁸ Embac imi mia lineṅ maleku hiabia qilic qilicyaguc zéma lalac qeṅecnec imuhucya héimac niṅ haimiyec. Waṅu maleku lineṅ hiabia imi mia ic embac téréya ionac wawaṅ meme solan dindiṅa imi mia.

⁹ Waṅu kua meme unṅanérj nuac yomuhuc zéyec; Kiwi yomuhuc ona, rama merawa imuac zammarérj hai ségiségi iguc héihéré énécmimia imi mériaṅ ginaguc. Waṅu muṅguc toroqema zéma ac yomi Anutuac ackuazéc imi hélacnec zéyec.

¹⁰ Imuhuc nézéyu ni simiṅ héima mepésimimanj zé wamba inéṅ yomuhuc nézéyec, Ni imi gi zéma guac dac munahécga Yesuac héipuc ac késa keczu iniguc momacnec welen qeṅe ic kecqua. Waina, imuhuc ménda waṅ némbésémanj, nérj Anutu sac mepési miwésémanj. Yesuac héipuc acnérj bianac ara imuac qeri uṅa wanzac.

Becosic lalac lalac qahaiguc tataṛa.

¹¹ Waṅu ni kurumenj anṅéma nanu héṅi. Niṅzu becosic lalac méṅnérj nanu imuac qahaiguc méṅnérj tacma kerec. Iwac qara imi haka héla zéma ac héla. Inéṅ solan dindiṅanec niṅgési ai mema yaré qeanzac.

¹² Kiwa imi geric bélaṅa ésécnec waṅu oruhaiguc imi ic kewu opoc sasala heyec. Waṅu qac mérj ooyawac hemiyec. Waṅu imuac qac imi tosara qahac, nérj eṅeyaocnec niṅzac.

¹³ Waṅu inéṅ maleku saciguc tindunj tindunṅia héima kerec. Iwac qara imi Anutuac ackuazéc zémimia.

¹⁴ Waṅu yaré ic kurumenjiṅuc keczu ieneṅ maleku lineṅ lalac qeṅeya zéma qakolaya qahac héima becosic lalaciguc tacma méndacmigic.

¹⁵ Kuaya igucnec mia sou zéra qizilic mérj éréyec. Waṅu iminérj mia baera baera ic embac unumac. Waṅu eṅeyaoc aṅ qarucnérj héṅgaleṅ waṅ énécmimac. Waṅu Anutu medac medac wandac wandac miṅina iwac qeri geric héṅgeṅa nimma waiṅ gocmia tiṅizaanzu ésécnec tiénécmima tasé kuku ai memac.

¹⁶ Wañu iwac maleku horua qahaiguc zéma tawéyaguc qac kiwiya yomuhuc ooyawac hezac, ic kewu ionac ic kewugina, miñ ionac miñgina.

Yañ zéráguc zéma yaré ichéra imi maunuyec.

¹⁷ Wañu ni hémba kua meme uña méñnéñ kaiweiguc namma nei sawaiguc putitima kenña wañgic ionac muru kucnec qacma yomuhuc énézéyec; Hama Anutuac nezélélérñ yandaiguc tocgégic.

¹⁸ Togoma ic kewu ionac séwi busu zéma ic kawali hécginawac séwi busu zéma becosicgina zéma imuac qahaiguc tagcic ionac séwi busu zéma ziki sipac qahac keczu zéma welen qeqe keczu zéma kuner me komora moczoñ yanda ionac séwi busugina imi negic.

¹⁹ Wañu neñ hémba yañ biria imi zéma baec séc ic kewu zéma yaré ic hécgina ieneñ tocgogic. Togoma becosic lalaciguc tarec i zéma yaré ichéra hazéc wañ énécmima yaré qewiñ zé harégic.

²⁰ Neñ yañ biria zéma iwac kiwaiguc kiwi méréra meañgic kua meme ic ikora imi momacnec érépésima dérécgé érécmimia wañec. kua meme ic ikora inéñ mia yañ imuac qac kiwiya kesa kecma iwac ireha mepési migic imi onac kiwi méréra wamma ewagina mesoho énécmiyec imi mia. Érhéc imi qeliqeli érépésima gizon geric bélanawac zékéñaiguc gili érécmiyu hiñgaroc.

²¹ Wañu tosara imi becosic lalaciguc tarec iwac kua igucnec sou zérágucnéñ mama unudarec. Wañu nei hénia hénia imi moczoñ hama séwi busugina negic tomenjina qedarec.

20

Yawuñ 1,000.

¹ Wañu hémba kua meme uña méñnéñ uña biria ionac baec dumuña imuac wétéya zéma señ hésa kunerñ yanda mériaiguc késama kurumenñ igucnec mayec.

² Mama mazuañ mokoleñ késama yawuñ 1,000 séc qatémiyec. Mazuañ imi mokoleñ walac hicñiyec uña biria, Biria miñjina zémimia imi mia.

³ Qatémima uña biria ionac baec dumuña imuac qeriaiguc giliyu hiñgaru naguya hézicgéma asé kiwinéñ meselima musuluñgéyec. Wañu baera baera méndagucnec ikoc ménda wañ énécmimac niñ yawuñ 1,000 ac séc imuaru heyec. Wañu imuac andiaiguc nalé hotoña dac hulacmimia wammac.

⁴ Wañu ni ic kewu tatac sasala hémba tosara imuaru tagcic imi onac niñgésigési ai memu niñ kuc buña énécmiyu kesa kecgic. Wañu neñ hémba Anutuac

ackuazéc zéma Yesuac héipuc ac niñac déméngina héric hérira ionac qeri unagina zéma yañ biria zéma iwac ireha ménda mepésimigic ieneñ zéma pakagina zéma méráginaiguc asé kiwiya ménda megi ieneñ qelima yacma Kristoguc yawuñ 1,000 imuac séc ic kewu wañ énécmima kecgic.

⁵ Wañu humugic ionac murunec tosara ieneñ kenkecma yawuñ 1,000 tecgéyec nalé imuaru mia qelima yacgic. Yacgic qelima yayac haka imuac qétéya momacguc wañec.

⁶ Ic embac humuc igucnec qeliqeli qétéya momacguc imuac torogemu ieneñ imi mériañginaguc zéma téréya. Ionac muru humuc qeté érhéc imi kuha qahac. Ieneñ imi Anutu zéma Kristoac hofac oo ic wamma yawuñ 1,000 imuac séc Kristoguc ic kewu wañ énécmima kecmu.

Biria miñinawac kecec tetegcia.

⁷ Wañu yawuñ 1,000 sécgéyu Biria miñjina imi hésa ama igucnec hulac mimia wammac.

⁸ Hulac miyu éréma yaré qemu niñac baec wañgoña kembon qahac Gok zéma Magok ic imi ikoc wañ énécmima qutulañgé énécmimañ zé kemmac. Wañu zañgégina imi konduj sakasac ésécnec sasala.

⁹ Ieneñ imi baec imi sécgédacma asasa tигic. Wañu ic embac téréya ton héréma tagcic imi zéma ama baec yanda siñniñ wañmimia imi lelecgé énécmigic. Wañu kurumenñ igucnec gericnéñ mama yaré ic imi onoyu humudacgic.

¹⁰ Wañu Biria miñjina ewa soho wañ énécmima kerec imi gizon geric bélanawac zékéñaiguc giliyu hiñgaroc. Wañu geric sia imuaru mia yañ biria imi zéma kua meme ic ikora imi momacnec kecma siñj kaiwe séc nalé tetegcia qahac qenzeñ manzeñ qema kecmaoc.

Humuc ic eneñ niñgési énécmimia wañec.

¹¹ Wañu ic kewu tatac kunerñ yanda lalacnec zéma méñ imuac qahaiguc tarec imi héñi. Wañu baec kurumenñ imi wésia igucnec néngacma qahac wandarec.

¹² Wañu neñ hémba humuc eneñ, eneña zéma mamaya momacnec ic kewu tatac imuac wésiaiguc nañgic kiwiya tosara héndérñ héndérña heyec. Wañu kiwi méñ acguc héndérñu heyec imi mia kekecac kiwiya. Wañu humuc ic imi wawañ memegina kiwiiguc ooyawac heyec séc zégési énécmiyec.

¹³ Wañu nalé imuaru konduj qeriaiguc humumia hegi imi melenñ énécmiyec. Wañu humuc zéma humumia ionac baec dumuña acguc qerigiraiguc humuc ic hegi imi melenñ énécmiyoc. Wañu icya icya

wawaņ memegina kiwiiguc ooya imuac séciguc zégési énécmiyec.

¹⁴ Waņu humuc zéma humumia ionac baec dumuņa imi geric zékéh imuaru selianec giligic hiņgarec. Geric zékéh imi mia humuc qété éréhéc.

¹⁵ Waņu méřnéh méř kekecac kiwiiguc qara ménda ooyawac hemac imi geric zékéh imuac qeriaiguc gilimimia wammac.

21

Kurumeņ qelia zéma baec qelia.

¹ Waņu ni kurumeņ qelia zéma baec qelia héři. Kurumeņ walaha zéma baec walaha imi aulaņgéma qahac waņoc. Waņu konduņ imuhucyanec ménda heyec.

² Waņu ama areņa yanda téréya Yerusalem qelianéh kurumeņ igucnec Anutu arunec mayec. Mayu hémba mezeric zerira tanera imi embac ic buņa qemimianéh eu buņayawac wamma mezeric amuyec éscéc nec waņec.

³ Waņu ic kewu tatic imuacnec ewa hétéh kuney yanda hičjima yomuhuc zéyec; Héřgic Anutuac hali imi ic embac sugcinaiguc hezac. Waņu inéh Anutu waņ énécmima iniguc momacnec kecmac. Waņu ieneņ imi Anutuac ic embachéra waņgic Anutu eņeyaoc iniguc momacnec kecmac.

⁴ Kecma kic masigina moczoņ kicgina igucnec zuac énécmimac. Iwawai walahanéř qahac wandarec. Imuac niņac qelia imuaru humuc me zésiac me yai-wisisiņ me qeņzeņ manzeņ imuhucya imi méndağucnec hemac.

⁵ Waņu ic kewu tatic imuaru tarec inéh yomuhuc zéyec; Héřgic neņ iwawai moczoņ meqeli énécmizua. Waņu muņguc toroqema zéyec; Ac yomi imi ninzéhégé nimia zéma héla, imuac niņac kiwiiguc owésémaņ.

⁶ Waņu ac méř yomuhuc nézéyec, Mewa tegézac! Ni imi Alfa zéma Omega,* hénihénia zéma teteçgia, neņ mia kekecac doku kiwa igucnec doku boņteçgicya imi déméřgina qaņgararaņ qeçqeya ionac énécmimaņ.

⁷ Méř naņselimac imi iwawai imuhucya mératéc miyu memac. Ni iwac Anutu wamba inéh nuac naņņa wammac.

⁸ Waņu ic ionac bac yandi yandi wammu zéma, ménda ninzéhégému zéma, ilinçilin kekec zéma, biņ qeçq zéma, kaisero ic zéma, zinac meme ic zéma, baniarawac simiņ héianzu zéma, ikoc ac zéanzu imi eneņ moczoņ zékéh yanda gizoņ geric bélaņaguc imuaru hiņgacma kecmu. Im-inéh humuc qétéya éréhéc wanzac.

Yerusalem qelia wininiyu héři.

⁹ Waņu kua meme uņa 7 zéicgina séc yéwéri zérabéraguc 7 kuaya qeçqeya tima naņgic ionac murunec méřnéh haréma yomuhuc nézéyec, You hana, neņ rama merawa iwac embac buņa imi gézéwa hémbésémaņ.

¹⁰ Imuhuc zéma uņa téréyanéh nuagicma baec boņa kuney yanda horuaiguc emma nézéyu ama yanda téréya Yerusalem imi kurumeņguc Anutu arunec mama hayu héři.

¹¹ Anutuac edamuya séçgéma heyu ama areņa yanda imuac asahanéh hoc eeyaguc boņa eņeņa yanda éscéc nec. Imi mia zasipa hoc éscéc nec waņu kristal hoc éscéc nec lalac-lalac waņec.

¹² Waņu imuaru baņa demin yanda horuanéh ama leleçgéma naņu imuaru saņgulaņ 12 naņec. Saņgulaņ imuaru kua meme uņa 12 naņgic. Waņu saņgulaņ imuac qacyaiguc qac kiwi néndéřgéma ogic heyec. Imi mia Israel kisic areņ 12 ionac qeçgina.

¹³ Saņgulaņ imi baec waņgoņa Is iguc haréwéc, Wes iguc haréwéc, Not iguc haréwéc, Saut iguc haréwéc naņgic.

¹⁴ Ama yanda deminā imi séraņa 12 hemiyec. Waņu séraņ imuac kembraņaguc rama merawa iwac Yesuac Méliméli ic 12 ionac qac kiwigina 12 heyec.

¹⁵ Kua meme uņa ac nézéyec inéh ama areņa yanda zéma saņgulaņ yanda zéma deminā selia séc qéréréya memaņ zé uņ méř golinéh memeya késama naņec.

¹⁶ Ama areņ yanda imi waņgoņa 4 séçgina momac zéma héřgeņa wéndara séçgira momacguc. Waņu uņ iminéh ama yanda imuac séc qéréréya meyu 2,200 kilomita waņec héřgeņa wéndara zéma horua séc qérérégina imi moczoņ séc éréřéç.

¹⁷ Waņu kua meme uņaneh ama areņa yanda imuac demin deņa imuac séc qéréréya acguc icnéņ meanziņ éscéc nec meyu 70 mita waņec.

¹⁸ Ama demin baņa imi zasipa hocnéř memeya waņu ama yanda imi mia goli solāņa galasi asac asaria éscéc necnéř memeya.

¹⁹ Ama areņ yanda demin imuac baņa qambaņa imi hoc eeyaguc hénia hénia sasalanéh mezeric qeçeric wawaņa. Qambaņa qétéya momacguc imi zasipa hocnéř, séraņ qétéya éréhéc imi sapaia hocnéř, séraņ qétéya haréwéc imi agat hocnéř, séraņ qétéya 4 imi emerade hocnéř mezeric zerira.

²⁰ Qétéya 5 imi onikisi hoc, qétéya 6 imi kanelian hoc, qétéya 7 imi kirisolait hoc, qétéya 8 imi beril hoc, qétéya 9 imi topas hoc, qétéya 10 imi kirisopireis hoc, qétéya

* 21:6: Neņaņ aciguc; A zéma Z - ac imuac hénia imi 'Hénihénia zéma Teteçgia.'

11 imi zeisinta hoc, qétéya 12 imi amatisita hoc.

²¹ Sangulaŋa 12 imi pél hoc 12 néŋ memeya, ama sangulaŋ 12 enač enač imi pél hoc howia enač enačnéŋ memeya. Waŋu ama hénaya imi goli ténggér galasi éśécneč hiwéréŋgéma hini keŋkeŋa.

²² Waŋu medac medac wandac wandac miŋjina Anutu zéma rama merawa ekaoc ocmuŋ waŋzaoc imuac niŋač ama yanda imuac qeriaiguc ocmuŋ méŋ ménda taru héŋi.

²³ Waŋu ama imuaru imi kaiwe zéma maso imi aigira qahac némac niŋ Anutuac edamuyanénŋ qetagaliyu rama merawanénŋ kifa waŋ énéčmianzac.

²⁴ Waŋu baera baera ic embac ieneŋ edamu imuac qeriaiguc keŋha waŋanžu. Waŋu baecac ic kewu ieneŋ enaŋ edamu mema imuaru harému.

²⁵ Imuaru imi kaiwe séc sangulaŋa ménda héanžu. Waŋu imuaru imi siŋi méŋ ménda hezac.

²⁶ Icy a icya ieneŋ enaŋ baec yanda imuac edamuya zéma enaŋ edamugina imi imuaru mema harému.

²⁷ Baecac iwawai qakolayaguc me iwawai gamu qeqeyaguc me ac ikoc wawaŋa ieneŋ imuaru ménda harému, néŋ rama merawa iwac kekecac kiwiiguc qacgina ooyawac hezac imi eneŋ sac harému.

22

Doku téfara kekecyaguc.

¹ Waŋu kua meme uŋanéŋ kekecac doku yanda méŋ kristal hoc éśécneč laclalacnéŋ Anutu zéma rama merawa iwac ic kewu tatac imuacneč hénima mama keŋu nézéyu héŋi.

² Waŋu doku téfara imi ama yanda imuac héná namuŋa igucneč keŋeč. Waŋu doku néwéc néwéc zécgériaiguc kekecac ic hésanénŋ namma namma keŋeč. Ic hésa imuac héná tanera hénia hénia 12 iminéŋ maso séc hicŋjima qauma waŋaŋeč. Waŋu ic hésa imuac haréŋanéŋ baera baera ic embac mehiaru énéčmiyec.

³ Ama yanda imuaru imi saec muŋguc ménda hemac. Waŋu Anutu zéma rama merawa iwac ic kewu tatacneŋ ama yanda imuac suraiguc tacmac. Taru weleŋ qeqe ichéra eneŋ weleŋ qeqe wammimu.

⁴ Waŋu ieneŋ iwac kic tanera hémma kecmu. Waŋu iwac qac kiwiya imi pakaginaiguc hemac.

⁵ Waŋu ama imuaru imi siŋi muŋguc ménda hemac. Waŋu kifa zéma kaiwe asaha imi aigira qahac. Némacniŋ, Miŋ Kewunina Anutunénŋ ionac asac mararangiŋa wammac. Waŋu ieneŋ imi

nalé tetcgia qahac ic kewu waŋ énéčmima kecmu.

⁶ Waŋu kua meme uŋa inéŋ yomuhuc nézéyec, ac yomi ninzéŋgé mimia zéma héná. Némac niŋ Miŋ Kewunina kua meme ic ionac uŋaginawac Anutunénŋ iwac weleŋ qeqe ichéra iwawai focdac hicŋjimačac hezac imi énézéyu hémmu niŋač eneya kua meme uŋa méliyec.

⁷ Niŋžu, neŋ focdac lilingéma hamaŋ! Imuac kiwi yomuac biaŋa ara imi niŋtoho wammac inéŋ ségiségiyaguc.

Ac tetcgia zéma mozoc ac.

⁸ Ni Yohanenénŋ iwawai imi hémma niŋi. Haka imi hémma niŋi imuaru haka imi nézéyec kua meme uŋa iwac hénayaiguc mepésimimaŋ zéma mama simiŋ héimiyi.

⁹ Imuhuc wamba inéŋ yomuhuc nézéyec, Imuhuc ménda wanna, ni imi gi zéma kua meme ic dac munahéčga keczu zéma ackuažéc kiwi yomuaru hezac imi niŋtoho wammu iniguc momacneč weleŋ qeqe wamma keczua. Imuac Anutu sac mepé qepési wammiwésémaŋ.

¹⁰ Waŋu inéŋ muŋguc yomuhuc nézéyec, Nalé imi hosuru hazac. Imuac biaŋač ara kiwi yomuac qeriaiguc hezac imi aśé kiwinénŋ ménda meseliwésémaŋ.

¹¹ Imuac waigic ic biria imi haka biria wammanec kecmac. Waŋu qeri qakolagucnéŋ qeri qakolagucneč kecmac. Waŋu ic solanŋa imi haka solanŋa wammanec kecmac. Waŋu ic téréya imi téréyanec kecmac.

¹² Niŋzanŋ, neŋ focdac hamaŋ. Tasé eeyaguc imi nenamuru hezac. Icy a icya wawaŋ memeginawac séciŋuc enač enač tasé ku énéčmimaŋ.

¹³ Ni Alfa zéma Omega,* walac zéma andia, hénihénia zéma tetcgia.

¹⁴ Malekugina horua imi zuac sorocgéanžu imi eneŋ imi ségiségi ginaguc. Ieneŋ kekecac ichésa imuaru keremma sangulaŋ igucneč ama yandawac qeriaiguc keremmuac qac buŋa qeénčmimac.

¹⁵ Ic kazuya zéma, zinac meme ic zéma, kaisero ic embac zéma, méra sacmeme ic zéma, baniara mepé qepési wammimia zéma, ac ikoc siŋa nimma waŋanžu imi ama yanda imuac séŋgaŋeŋiguc kecmu.

¹⁶ Yesu ni hénariŋŋawac niŋač wamma nuac kua meme uŋana méli énéčmiwa iwawai imi héipuc waŋ énéčmiyec. Ni imi ic kewu Dawidiac séra zéma qelia, widi edamuyaguc.

¹⁷ Uŋa Téréya zéma iniŋ buŋa qeqeyanéŋ Hana zézaoc, waigic mérénénŋ méŋ gezačyanénŋ niŋzac inéŋ hana zémac. Mérénénŋ méŋ doku niŋač owuruŋa qanŋararaŋ qezac imi waigic hamač. Waŋu mérénénŋ

* 22:13: A zéma Z.

méᅇ kekecac doku niᅇac wanᅇac imi waigic
bonᅇtegic memac.

¹⁸ Kiwi yomuaru bianᅇac ara ooyawac
hezac imi oloᅇ niᅇ wammu onac énézéwa
niᅇgic; Méᅇnéᅇ méᅇ ac hezac imuaru
ac méᅇ toroᅇmaciguc Anutunéᅇ yéwéri
zérabéraguc kiwi yomuaru ooyawac hezac
imi ic iwac mia toroᅇmimac.

¹⁹ Wanᅇ méᅇnéᅇ méᅇ bianᅇac ara kiwi
yomuaru hezac imuacnec ac méᅇ auyu ᅇa-
hac wammaciguc Anutunéᅇ kekecac ichésa
zéma ama areᅇa yanda téréya kiwi yomuac
ᅇeriaiguc ooyawac hezac imuaru ménda
toroᅇmac niᅇac auwa ᅇahac wammac.

²⁰ Ac imi héipuc wamma zézac inéᅇ ni
hélacnec focdac hamaᅇ zézac. Hélacnec,
miᅇna Yesu focdac hawésémaᅇ.

²¹ Miᅇ Kewu Yesuac ewa hianéᅇ ic embac
téréya momac yanda onac muru hemac.
Hélacnec!

Read the New Testament daily

January

date	Scripture
1	Mataio 1:1-2:12
2	Mataio 2:13-3:6
3	Mataio 3:7-4:11
4	Mataio 4:12-25
5	Mataio 5:1-26
6	Mataio 5:27-48
7	Mataio 6:1-24
8	Mataio 6:25-7:14
9	Mataio 7:15-29
10	Mataio 8:1-17
11	Mataio 8:18-34
12	Mataio 9:1-17
13	Mataio 9:18-38
14	Mataio 10:1-23
15	Mataio 10:24-11:6
16	Mataio 11:7-30
17	Mataio 12:1-21
18	Mataio 12:22-45
19	Mataio 12:46-13:23
20	Mataio 13:24-46
21	Mataio 13:47-14:12
22	Mataio 14:13-36
23	Mataio 15:1-28
24	Mataio 15:29-16:12
25	Mataio 16:13-17:9
26	Mataio 17:10-27
27	Mataio 18:1-22
28	Mataio 18:23-19:12
29	Mataio 19:13-30
30	Mataio 20:1-28
31	Mataio 20:29-21:22

date	Scripture
1	Mataio 21:23-46
2	Mataio 22:1-33
3	Mataio 22:34-23:12
4	Mataio 23:13-39
5	Mataio 24:1-28
6	Mataio 24:29-51
7	Mataio 25:1-30
8	Mataio 25:31-26:13
9	Mataio 26:14-46
10	Mataio 26:47-68
11	Mataio 26:69-27:14
12	Mataio 27:15-31
13	Mataio 27:32-66
14	Mataio 28:1-20
15	Mareko 1:1-28
16	Mareko 1:29-2:12
17	Mareko 2:13-3:6
18	Mareko 3:7-30
19	Mareko 3:31-4:25
20	Mareko 4:26-5:20
21	Mareko 5:21-43
22	Mareko 6:1-29
23	Mareko 6:30-56
24	Mareko 7:1-23
25	Mareko 7:24-8:10
26	Mareko 8:11-9:1
27	Mareko 9:2-29
28	Mareko 9:30-10:12

date	Scripture
1	Mareko 10:13-31
2	Mareko 10:32-52
3	Mareko 11:1-26
4	Mareko 11:27-12:17
5	Mareko 12:18-37
6	Mareko 12:38-13:13
7	Mareko 13:14-37
8	Mareko 14:1-21
9	Mareko 14:22-52
10	Mareko 14:53-72
11	Mareko 15:1-47
12	Mareko 16:1-20
13	Luka 1:1-25
14	Luka 1:26-56
15	Luka 1:57-80
16	Luka 2:1-35
17	Luka 2:36-52
18	Luka 3:1-22
19	Luka 3:23-38
20	Luka 4:1-30
21	Luka 4:31-5:11
22	Luka 5:12-28
23	Luka 5:29-6:11
24	Luka 6:12-38
25	Luka 6:39-7:10
26	Luka 7:11-35
27	Luka 7:36-8:3
28	Luka 8:4-21
29	Luka 8:22-39
30	Luka 8:40-9:6
31	Luka 9:7-27

date	Scripture
1	Luka 9:28-50
2	Luka 9:51-10:12
3	Luka 10:13-37
4	Luka 10:38-11:13
5	Luka 11:14-36
6	Luka 11:37-12:7
7	Luka 12:8-34
8	Luka 12:35-59
9	Luka 13:1-21
10	Luka 13:22-14:6
11	Luka 14:7-35
12	Luka 15:1-32
13	Luka 16:1-18
14	Luka 16:19-17:10
15	Luka 17:11-37
16	Luka 18:1-17
17	Luka 18:18-43
18	Luka 19:1-27
19	Luka 19:28-48
20	Luka 20:1-26
21	Luka 20:27-47
22	Luka 21:1-28
23	Luka 21:29-22:13
24	Luka 22:14-34
25	Luka 22:35-53
26	Luka 22:54-23:12
27	Luka 23:13-43
28	Luka 23:44-24:12
29	Luka 24:13-53
30	Yohane 1:1-28

date	Scripture
1	Yohane 1:29-51
2	Yohane 2:1-25
3	Yohane 3:1-21
4	Yohane 3:22-4:3
5	Yohane 4:4-42
6	Yohane 4:43-54
7	Yohane 5:1-23
8	Yohane 5:24-47
9	Yohane 6:1-21
10	Yohane 6:22-40
11	Yohane 6:41-71
12	Yohane 7:1-29
13	Yohane 7:30-52
14	Yohane 7:53-8:20
15	Yohane 8:21-30
16	Yohane 8:31-59
17	Yohane 9:1-41
18	Yohane 10:1-21
19	Yohane 10:22-42
20	Yohane 11:1-53
21	Yohane 11:54-12:19
22	Yohane 12:20-50
23	Yohane 13:1-30
24	Yohane 13:31-14:14
25	Yohane 14:15-31
26	Yohane 15:1-27
27	Yohane 16:1-33
28	Yohane 17:1-26
29	Yohane 18:1-24
30	Yohane 18:25-19:22
31	Yohane 19:23-42

date	Scripture
1	Yohane 20:1-31
2	Yohane 21:1-25
3	Méliméli icac ai 1:1-26
4	Méliméli icac ai 2:1-47
5	Méliméli icac ai 3:1-26
6	Méliméli icac ai 4:1-37
7	Méliméli icac ai 5:1-42
8	Méliméli icac ai 6:1-15
9	Méliméli icac ai 7:1-29
10	Méliméli icac ai 7:30-50
11	Méliméli icac ai 7:51-8:13
12	Méliméli icac ai 8:14-40
13	Méliméli icac ai 9:1-25
14	Méliméli icac ai 9:26-43
15	Méliméli icac ai 10:1-33
16	Méliméli icac ai 10:34-48
17	Méliméli icac ai 11:1-30
18	Méliméli icac ai 12:1-23
19	Méliméli icac ai 12:24-13:12
20	Méliméli icac ai 13:13-41
21	Méliméli icac ai 13:42-14:7
22	Méliméli icac ai 14:8-28
23	Méliméli icac ai 15:1-35
24	Méliméli icac ai 15:36-16:15
25	Méliméli icac ai 16:16-40
26	Méliméli icac ai 17:1-34
27	Méliméli icac ai 18:1-21
28	Méliméli icac ai 18:22-19:12
29	Méliméli icac ai 19:13-41
30	Méliméli icac ai 20:1-38

date	Scripture
1	Méliméli icac ai 21:1-16
2	Méliméli icac ai 21:17-36
3	Méliméli icac ai 21:37-22:16
4	Méliméli icac ai 22:17-23:10
5	Méliméli icac ai 23:11-35
6	Méliméli icac ai 24:1-27
7	Méliméli icac ai 25:1-27
8	Méliméli icac ai 26:1-32
9	Méliméli icac ai 27:1-20
10	Méliméli icac ai 27:21-44
11	Méliméli icac ai 28:1-31
12	Roma 1:1-17
13	Roma 1:18-32
14	Roma 2:1-24
15	Roma 2:25-3:8
16	Roma 3:9-31
17	Roma 4:1-12
18	Roma 4:13-5:5
19	Roma 5:6-21
20	Roma 6:1-23
21	Roma 7:1-14
22	Roma 7:15-8:6
23	Roma 8:7-21
24	Roma 8:22-39
25	Roma 9:1-21
26	Roma 9:22-10:13
27	Roma 10:14-11:12
28	Roma 11:13-36
29	Roma 12:1-21
30	Roma 13:1-14
31	Roma 14:1-23

date	Scripture
1	Roma 15:1-21
2	Roma 15:22-16:7
3	Roma 16:8-27
4	1 Korinti 1:1-17
5	1 Korinti 1:18-2:5
6	1 Korinti 2:6-3:4
7	1 Korinti 3:5-23
8	1 Korinti 4:1-21
9	1 Korinti 5:1-13
10	1 Korinti 6:1-20
11	1 Korinti 7:1-24
12	1 Korinti 7:25-40
13	1 Korinti 8:1-13
14	1 Korinti 9:1-18
15	1 Korinti 9:19-10:13
16	1 Korinti 10:14-11:1
17	1 Korinti 11:2-16
18	1 Korinti 11:17-34
19	1 Korinti 12:1-26
20	1 Korinti 12:27-13:13
21	1 Korinti 14:1-17
22	1 Korinti 14:18-40
23	1 Korinti 15:1-28
24	1 Korinti 15:29-58
25	1 Korinti 16:1-24
26	2 Korinti 1:1-11
27	2 Korinti 1:12-2:11
28	2 Korinti 2:12-17
29	2 Korinti 3:1-18
30	2 Korinti 4:1-12
31	2 Korinti 4:13-5:10

date	Scripture
1	2 Korinti 5:11-21
2	2 Korinti 6:1-13
3	2 Korinti 6:14-7:7
4	2 Korinti 7:8-16
5	2 Korinti 8:1-15
6	2 Korinti 8:16-24
7	2 Korinti 9:1-15
8	2 Korinti 10:1-18
9	2 Korinti 11:1-15
10	2 Korinti 11:16-33
11	2 Korinti 12:1-10
12	2 Korinti 12:11-21
13	2 Korinti 13:1-14
14	Galatia 1:1-24
15	Galatia 2:1-16
16	Galatia 2:17-3:9
17	Galatia 3:10-22
18	Galatia 3:23-4:20
19	Galatia 4:21-5:12
20	Galatia 5:13-26
21	Galatia 6:1-18
22	Efeso 1:1-23
23	Efeso 2:1-22
24	Efeso 3:1-21
25	Efeso 4:1-16
26	Efeso 4:17-5:2
27	Efeso 5:3-33
28	Efeso 6:1-24
29	Filipai 1:1-26
30	Filipai 1:27-2:18

date	Scripture
1	Filipai 2:19-3:6
2	Filipai 3:7-4:1
3	Filipai 4:2-23
4	Kolosai 1:1-20
5	Kolosai 1:21-2:7
6	Kolosai 2:8-23
7	Kolosai 3:1-17
8	Kolosai 3:18-4:18
9	1 Tesalonika 1:1-2:9
10	1 Tesalonika 2:10-3:13
11	1 Tesalonika 4:1-5:3
12	1 Tesalonika 5:4-28
13	2 Tesalonika 1:1-12
14	2 Tesalonika 2:1-17
15	2 Tesalonika 3:1-18
16	1 Timoteo 1:1-20
17	1 Timoteo 2:1-15
18	1 Timoteo 3:1-16
19	1 Timoteo 4:1-16
20	1 Timoteo 5:1-25
21	1 Timoteo 6:1-21
22	2 Timoteo 1:1-18
23	2 Timoteo 2:1-21
24	2 Timoteo 2:22-3:17
25	2 Timoteo 4:1-22
26	Tito 1:1-16
27	Tito 2:1-14
28	Tito 2:15-3:15
29	Filemon 1:1-25
30	Hebiraio 1:1-14
31	Hebiraio 2:1-18

date	Scripture
1	Hebiraio 3:1-19
2	Hebiraio 4:1-13
3	Hebiraio 4:14-5:14
4	Hebiraio 6:1-20
5	Hebiraio 7:1-19
6	Hebiraio 7:20-28
7	Hebiraio 8:1-13
8	Hebiraio 9:1-10
9	Hebiraio 9:11-28
10	Hebiraio 10:1-18
11	Hebiraio 10:19-39
12	Hebiraio 11:1-16
13	Hebiraio 11:17-31
14	Hebiraio 11:32-12:13
15	Hebiraio 12:14-29
16	Hebiraio 13:1-25
17	Yakobo 1:1-18
18	Yakobo 1:19-2:17
19	Yakobo 2:18-3:18
20	Yakobo 4:1-17
21	Yakobo 5:1-20
22	1 Pita 1:1-12
23	1 Pita 1:13-2:10
24	1 Pita 2:11-3:7
25	1 Pita 3:8-4:6
26	1 Pita 4:7-5:14
27	2 Pita 1:1-21
28	2 Pita 2:1-22
29	2 Pita 3:1-18
30	1 Yohane 1:1-10

December

date	Scripture
1	1 Yohane 2:1-17
2	1 Yohane 2:18-3:2
3	1 Yohane 3:3-24
4	1 Yohane 4:1-21
5	1 Yohane 5:1-21
6	2 Yohane 1:1-13
7	3 Yohane 1:1-14
8	Yuda 1:1-25
9	Ac Saḡa 1:1-20
10	Ac Saḡa 2:1-17
11	Ac Saḡa 2:18-3:6
12	Ac Saḡa 3:7-22
13	Ac Saḡa 4:1-11
14	Ac Saḡa 5:1-14
15	Ac Saḡa 6:1-17
16	Ac Saḡa 7:1-17
17	Ac Saḡa 8:1-13
18	Ac Saḡa 9:1-21
19	Ac Saḡa 10:1-11
20	Ac Saḡa 11:1-19
21	Ac Saḡa 12:1-18
22	Ac Saḡa 13:1-18
23	Ac Saḡa 14:1-20
24	Ac Saḡa 15:1-8
25	Ac Saḡa 16:1-21
26	Ac Saḡa 17:1-18
27	Ac Saḡa 18:1-24
28	Ac Saḡa 19:1-21
29	Ac Saḡa 20:1-15
30	Ac Saḡa 21:1-27
31	Ac Saḡa 22:1-21